

سایت تخصصی تاریخ اسلام

کتابخانه آنلاین تاریخ اسلام

شناسنامه کتاب :

• اصول کافی	نام کتاب
• مرحوم ثقه الاسلام کلینی	مؤلف
	ناشر
• در ۴ مجلد	توضیحات

نام فایل دانلود: کتاب اصول کافی جلد 3

منتظر نقطه نظرات و پیشنهادات شما هستیم.

تماس:

Tarikheslam.com@gmail.com

admin@Tatikheslam.com

info@tarikheslam.com

باب : طینت مؤمن و کافر

بَابُ طِينَةِ الْمُؤْمِنِ وَ الْكَافِرِ

ترجمه روایت شریفه:

1- علی بن الحسین علیهما السلام فرمود: خدای عزوجل دلها و پیکرهای پیغمبران را از طینت (گل و سرشت) علین آفرید، (اندازه گیری کرد) و دلهای مؤمنین را هم از آن طینت آفرید و پیکرهای مؤمنین را از پائین تر از آن قرار داد (آفرید) و کافران را از طینت سجن آفرید، هم دلها و هم پیکرهایشان را، آنگاه این دو طینت را (هنگام خلقت آدم) ممزوج ساخت، بهمین جهت از مؤمن کافر متولد شود و کافر مؤمن زاید (زیرا فرزندان آدم استعداد این دو مرتبه را پیدا کردند) و نیز بهمین سبب بمؤمن گناه و بدی رسد و بکافر ثواب و نیکی (زیرا طینت هر یک از آنها بطینت دیگری ممزوج است)، پس دلهای مؤمنان بدانچه از آن آفریده شده گرایند و دلهای کافران بدانچه از آن آفریده شده تمایل کنند.

1- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَ النَّبِيِّنَ مِنْ طِينَةِ عَلِيِّنَ قُلُوبَهُمْ وَ أَبْدَانَهُمْ وَ خَلَقَ قُلُوبَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ تِلْكَ الطِّينَةِ وَ جَعَلَ خَلْقَ أَبْدَانِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ وَ خَلَقَ الْكَافَرِينَ مِنْ طِينَةِ سَجِّينَ قُلُوبَهُمْ وَ أَبْدَانَهُمْ فَخَلَطَ بَيْنَ الطَّيْنَتَيْنِ فَمِنْ هَذَا يُلِدُ الْمُؤْمِنُ الْكَافِرَ وَ يُلِدُ الْكَافِرُ الْمُؤْمِنَ وَ مِنْ هَاهُنَا يُصِيبُ الْمُؤْمِنُ السَّيِّئَةَ وَ مِنْ هَاهُنَا يُصِيبُ الْكَافِرُ الْحَسَنَةَ فَقُلُوبُ الْمُؤْمِنِينَ تَحَنُّ إِلَى مَا خُلِقُوا مِنْهُ وَ قُلُوبُ الْكَافِرِينَ تَحَنُّ إِلَى مَا خُلِقُوا مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 2 روایه : 1

شرح:

علیین عالیترین و شریف ترین مراتب قرب بپروندگان است بدانچه از کلمات مفسرین در تفسیر آیه شریفه کلا ان کتاب الابرار لفی علیین استفاده میشود. و سجن در مقابل علیین، پست ترین مراتب و دورترین درجات از خداوند متعال است.

و اما راجع ببحث کلی اخبار طینت و شبهه جبر، در آخر این باب توضیحی بیان میکنیم. آنچه بطور اختصار در اینجا میتوان گفت اینستکه: چون خدایتعالی پیش از آفرینش مخلوق میدانست که کدام یک آنها براه ایمان و کدامیک براه کفر میروند، ارواحی را که میدانست مؤمن میشود بآنها کیفیت علین بخشید و دسته دیگر را کیفیت سجن داد و با بدانشان ملحق ساخت، تار عایت مناسب و سخنی را نموده باشد، و این عمل خدایتعالی هیچگونه دخالت و تاءثیری در انتخاب ایمان و کفر آنها ندارد، و همچنین آمیختگی و امتزاجی که میان دو طینت مقرر داشت. هیچگونه ارتباط و سببیتی در انتخاب گناه و ثواب ندارد، ولی ظهور کلمه من هذا و من هیهنا مخالف این تفسیر است. مرحوم مجلسی گوید: این دو کلمه بر علیت مجازیه حمل میشود. مترجم گوید: اگر چه برای حل اخبار طینت توجیهی بهتر از این بنظر نمیرسد، ولی این حمل نیز دور از تکلف و تعسف نیست و با ظهور لفظ منافات و مخالفت دارد. والله یعلم حقایق تلك الاسرار.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ
النَّضْرِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ عَبْدِ الْغَفَّارِ الْجَازِيِّ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ
خَلَقَ الْمُؤْمِنَ مِنْ طِينَةِ الْجَنَّةِ خَلَقَ الْكَافِرَ
مِنْ طِينَةِ النَّارِ وَقَالَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ بَعْدَ خَيْرٍ طَيِّبَ رُوحَهُ وَجَسَدَهُ فَلَا
يَسْمَعُ شَيْئاً مِنَ الْخَيْرِ إِلَّا عَرَفَهُ وَ لَا يَسْمَعُ
شَيْئاً مِنَ الْمُنْكَرِ إِلَّا أَنْكَرَهُ قَالَ وَ سَمِعْتُهُ
يَقُولُ الطِّينَاتُ ثَلَاثُ طِينَةِ الْأَنْبِيَاءِ وَ
الْمُؤْمِنِ مِنْ تِلْكَ الطِّينَةِ إِلَّا أَنَّ الْأَنْبِيَاءَ
هُمْ مِنْ صَفْوَتِهَا هُمْ الْأَصْلُ وَ لَهُمْ فَضْلُهُمْ
وَ الْمُؤْمِنُونَ الْفَرْعُ مِنْ طِينٍ لَا زَبَّ كَذَلِكَ لَا
يُفَرِّقُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ
شِيعَتِهِمْ وَ قَالَ طِينَةُ النَّاصِبِ مِنْ حَمَا
مَسْنُونٍ وَ أَمَّا الْمُسْتَضْعَفُونَ فَمِنْ ثَرَابٍ لَا
يَتَحَوَّلُ مُؤْمِنٌ عَنْ إِيْمَانِهِ وَ لَا نَاصِبٌ عَنْ
نَاصِبِهِ وَ لِلَّهِ الْمَشِيئَةُ فِيهِمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 3 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: چون خدای عزوجل نسبت به
بنده نی خیری خواهد، روح و پیکرش را
پاک سازد) هدایت و الطافش را شامل حال
او نماید). از اینرو هر خیری شنود، آنرا
بشناسد و بفهمد و هر بد و زشتی شنود،
آنرا زشت بیند.

و شنیدم که میفرمود: طینتها بر سه گونه
اند:

(1) طینت پیغمبران ، و مؤ من هم از این
طینت است ، جز اینکه پیغمبران از خالص
و برگزیده آن طینتند و ایشان اصل باشند
و فضیلتشان بجای خود محفوظ است ، و
مؤ منین فرع باشند و از گل ثابت و
چسبیده (گویا اشاره که طینت مؤ من
بطینت پیغمبران چسبیده است ، اگر چه از
فضاله آن طینت است) از اینرو خدای
عزوجل میان پیغمبران و پیروانشان
جدانی نیندازد.

(2) طینت ناصوبی که از گل سیاه بدبو
است.

(3) طینت مستضعفین که از خاک
است (یعنی قابلیت پذیرش اشکال
مختلف را دارد و گل نیست تا مانند مؤ من
و کافر بطرفی چسبندگی داشته باشد (مؤ
من از ایمانش دگرگون نشود و ناصبی از
دشمنی خود و امر مستضعفین مربوط
بخواست خداست (که بجانب ایمان یا کفر
گرایند).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ
عَنْ صَالِحِ بْنِ سَهْلٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
جُعِلَتْ فِدَاكَ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ
وَ جَلَّ طِينَةَ الْمُؤْمِنِ فَقَالَ مِنْ طِينَةِ
الْأَنْبِيَاءِ فَلَمْ تَنْجَسْ أَبَداً

اصول کافی ج : 3 ص : 4 روایة 3:

ترجمه روایت شریفه:

صالح بن سهل گوید: به امام صادق (ع) عرض کردم: قربانت گردم. خدای عزوجل طینت مؤمن را از چه آفرید؟ فرمود: از سرشت پیامبران و هرگز پلید نگردد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى وَ غَيْرُهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ غَيْرِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَلْفٍ عَنْ أَبِي نَهْشَلٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ وَ عَزَّ خَلَقَنَا مِنْ أَعْلَى عَلِيِّينَ وَ خَلَقَ قُلُوبَ شِيعَتِنَا مِمَّا خَلَقْنَا مِنْهُ وَ خَلَقَ أَبْدَانَهُمْ مِنْ دُونِ ذَلِكَ وَ قُلُوبُهُمْ تَهْوِي إِلَيْنَا لِأَنَّهَا خُلِقَتْ مِمَّا خَلَقْنَا مِنْهُ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ كُلَّ إِنَّا كِتَابَ الْأَنْبِرَارِ لَفِي عَلَيْنَ وَ مَا أَدْرَاكَ مَا عَلَيْنَ كِتَابَ مَرْفُوعٍ بِشَهْدَةِ الْمُقَرَّبُونَ وَ خَلَقَ عَدُونَنَا مِنْ سَجِينٍ وَ خَلَقَ قُلُوبَ شِيعَتِهِمْ مِمَّا خَلَقَهُمْ مِنْهُ وَ أَبْدَانَهُمْ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَقُلُوبُهُمْ تَهْوِي إِلَيْهِمْ لِأَنَّهَا خُلِقَتْ مِمَّا خَلَقُوا مِنْهُ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفَجَارِ لَفِي سَجِينٍ وَ مَا أَدْرَاكَ مَا سَجِينٌ كِتَابَ مَرْفُوعٍ وَيْلَ يَوْمِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 4 روایة 4:

ترجمه روایت شریفه:

(این روایت بدون کم و زیاد بشماره 1008 در جلد دوم 234 با ترجمه و توضیح گذشت ، لذا در اینجا تکرارش نمیکنم . تنها در سلسله سند فرق مختصری دارد.)

5-عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَوْرَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ يُونُسَ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ أَنَا مَوْلَاكَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَيْسَانَ قَالَ أَمَّا النَّسَبُ فَأَعْرِفْهُ وَ أَمَّا أَنْتَ فَلَسْتُ أَعْرِفُكَ قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنِّي وَلِدْتُ بِالْجَبَلِ وَ نَشَأْتُ فِي أَرْضِ فَارِسَ وَ إِنِّي أَخَالِطُ النَّاسَ فِي التَّجَارَاتِ وَ غَيْرِ ذَلِكَ فَأَخَالِطُ الرَّجُلَ فَأَرَى لَهُ حُسْنَ السَّمْتِ وَ سُنَّ الْخُلُقِ وَ كَثْرَةَ أَمَانَةٍ ثُمَّ أَفْتَشُهُ فَأَتْبِيتُهُ عَنْ عِدَاوَتِكُمْ وَ أَخَالِطُ الرَّجُلَ فَأَرَى مِنْهُ سُوءَ الْخُلُقِ وَ قَلَّةَ أَمَانَةٍ وَ زَعَارَةً ثُمَّ أَفْتَشُهُ فَأَتْبِيتُهُ عَنْ وَلايَتِكُمْ فَكَيْفَ يَكُونُ ذَلِكَ فَقَالَ لِي أَمَا عَلِمْتَ يَا ابْنَ كَيْسَانَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَخَذَ طِينَةً مِنَ الْجَنَّةِ وَ طِينَةً مِنَ النَّارِ فَخَلَطَهُمَا جَمِيعاً ثُمَّ نَزَعَ هَذِهِ مِنْ هَذِهِ وَ هَذِهِ مِنْ هَذِهِ فَمَا رَأَيْتَ مِنْ أَوْلَنِكَ مِنَ الْأَمَانَةِ وَ حُسَنِ الْخُلُقِ وَ حُسْنِ

السَّمْتِ فَمِمَّا مَسَّتْهُمْ مِنْ طِينَةِ الْجَنَّةِ وَ هُمْ
يَعُودُونَ إِلَى مَا خُلِقُوا مِنْهُ وَ مَا رَأَيْتَ مِنْ
هَؤُلَاءِ مِنْ قَلَّةٍ الْأَمَانَةِ وَ سُوءِ الْخُلُقِ وَ
الزَّعَارَةِ فَمِمَّا مَسَّتْهُمْ مِنْ طِينَةِ النَّارِ وَ هُمْ
يَعُودُونَ إِلَى مَا خُلِقُوا مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 4 روایه : 5

ترجمه روایت شریفه:

عبد الله بن کیسان گوید: بامام جعفر
صادق (ع) عرض کردم: قربانت گردم،
من عبد الله بن کیسان چاکر شما هستم.
فرمود: نژادت را میشناسم، اما ترا
نمیشناسم.

گوید: عرض کردم من در کوهستان متولد
شده و در سرزمین فارس (شیراز) بزرگ
شده ام، و در امر تجارت و کارهای
دیگر با مردم آمیزش دارم، گاهی با
مردی معاشرت میکنم و از او خوشرفتاری
و حسن خلق و امانت داری میبینم، سپس
از مذهبش جستجو میکنم، معلوم میشود
با شما دشمن است. و با مرد دیگری
معاشرت میکنم و از او بد خلقی و کمی
امانت و ناپاکی میبینم، سپس جستجو
میکنم، معلوم میشود ولایت شما را دارد،
این چگونه است؟

فرمود: ابن کیسان! مگر نمیدانی که
خدای عزوجل گلی از بهشت گرفت و گلی
از دوزخ، سپس آن دو را بهم آمیخت،
آنگاه این را از آن، و آنرا از این جدا
ساخت (یعنی پس از آنکه این دو گل
بیکدیگر تماس پیدا کردند، آنها را
از هم جدا ساخت و مؤمنان را از گل
بهشت و کفار را از گل دوزخ آفرید) پس
آنچه از امانت داری و حسن خلق و
خوشرفتاری در دشمنان ما بینی از
جهت تماس آنهاست با طینت بهشتی
(پیش از جدا کردن آنها از یکدیگر) و
ایشان عاقبت به اصل خلقت خود برگردند
(و یکسره دوزخی شوند) و آنچه از بی
امانتی و بد خلقی و آلودگی در
دوستان ما میبینی، در اثر تماس آنهاست
یا طینت دوزخی و بالاخره باصل خلقت

خود بر گردند (یکسره بهشتی شوند).

ترجمه روایت شریفه:

صالح بن سهل گوید: بامام صادق (ع)
عرض کردم: مؤمنین از طینت
پیغمبرانند؟ فرمود: آری.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ سَهْلٍ قَالَ قُلْتُ
لَأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ الْمُؤْمِنُونَ مِنْ طِينَةِ الْأَنْبِيَاءِ
قَالَ نَعَمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 5 روایة : 6

7- عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ
عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ
بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمَّا أَرَادَ أَنْ
يَخْلُقَ آدَمَ ع بَعَثَ جِبْرَائِيلَ ع فِي أَوَّلِ
سَاعَةٍ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَقَبَضَ بِيَمِينِهِ قَبْضَةً
بَلَغَتْ قَبْضَتَهُ مِنَ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ إِلَى
السَّمَاءِ الدُّنْيَا وَ أَخَذَ مِنْ كُلِّ سَمَاءٍ تُرْبَةً وَ
قَبَضَ قَبْضَةً أُخْرَى مِنَ الْأَرْضِ السَّابِعَةِ
الْعُلْيَا إِلَى الْأَرْضِ السَّابِعَةِ الْفُصْوَى فَأَمَرَ اللَّهَ
عَزَّ وَجَلَّ كَلِمَتَهُ فَأَمْسَكَ الْقَبْضَةَ الْأُولَى
بِيَمِينِهِ وَ الْقَبْضَةَ الْأُخْرَى بِشِمَالِهِ فَفَلَقَ
الطِّينَ فَلَقَّتَيْنِ فذَرَا مِنَ الْأَرْضِ ذُرْوًا وَ
مِنَ السَّمَاوَاتِ ذُرْوًا فَقَالَ لِلَّذِي بِيَمِينِهِ مِنْكَ
الرُّسُلُ وَ الْأَنْبِيَاءُ وَ الْأَوْصِيَاءُ وَ الصَّادِقُونَ
وَ الْمُؤْمِنُونَ وَ السُّعْدَاءُ وَ مَنْ أُرِيدَ كَرَامَتُهُ
فَوَجِبَ لَهُمْ مَا قَالِ كَمَا قَالَ وَ قَالَ لِلَّذِي
بِشِمَالِهِ مِنْكَ الْجَبَّارُونَ وَ الْمُشْرِكُونَ وَ
الْكَافِرُونَ وَ الطَّوَاعِثُ وَ مَنْ أُرِيدَ
هُوََانَهُ وَ شَقَوَاتُهُ فَوَجِبَ لَهُمْ مَا قَالَ كَمَا
قَالَ ثُمَّ إِنَّ الطِّينَتَيْنِ خُلِطَتَا جَمِيعًا وَ
ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَ
النَّوَى فَالْحَبُّ طِينَةُ الْمُؤْمِنِينَ الَّتِي أَلْقَى اللَّهُ
عَلَيْهَا مَحَبَّتَهُ وَ النَّوَى طِينَةُ الْكَافِرِينَ الَّذِينَ
نَاوَأَ عَنْ كُلِّ خَيْرٍ وَ إِنَّمَا سَمِّيَ النَّوَى مَنْ
أَجَلَ أَنَّهُ نَأَى عَنْ كُلِّ خَيْرٍ وَ تَبَاعَدَ عَنْهُ وَ

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ فَالْحَيُّ الْمُؤْمِنُ
الَّذِي تَخْرُجُ طِينَتُهُ مِنْ طِينَةِ الْكَافِرِ وَالْمَيِّتُ
الَّذِي يَخْرُجُ مِنَ الْحَيِّ هُوَ الْكَافِرُ الَّذِي يَخْرُجُ
مِنْ طِينَةِ الْمُؤْمِنِ فَالْحَيُّ الْمُؤْمِنُ وَالْمَيِّتُ
الْكَافِرُ وَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ أَوْ مَنْ كَانَ
مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ فَكَانَ مَوْتُهُ اخْتِلَاطَ طِينَتِهِ
مَعَ طِينَةِ الْكَافِرِ وَكَانَ حَيَاتُهُ حِينَ فَرَّقَ اللَّهُ
عَزَّ وَجَلَّ بَيْنَهُمَا بِكَلِمَتِهِ كَذَلِكَ يُخْرِجُ اللَّهُ
عَزَّ وَجَلَّ الْمُؤْمِنَ فِي الْمِيلَادِ مِنَ الظُّلْمَةِ بَعْدَ
دُخُولِهِ فِيهَا إِلَى النُّورِ وَيُخْرِجُ الْكَافِرَ
مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلْمَةِ بَعْدَ دُخُولِهِ إِلَى النُّورِ
ذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَ
يَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 2 روایة : 7

ترجمه روایت شریفه:

7- امام صادق (ع) فرمود: همانا خدای عزوجل چون خواست آدم (ع) را بیافریند، در ساعت اول روز جمعه جبرئیل را فرستاد تا با دست راستش که از آسمان هفتم با آسمان دنیا میرسد مشتش کرد، و از هر آسمان خاکی برداشت، و مشتش دیگری از زمین هفتم بالا تا زمین هفتم دور بر گرفت.

سپس خدای عزوجل کلمه خود (جبرئیل) را دستور داد تا مشتش اول را بدست راست و مشتش دوم را بدست چپ خود نگهداشت، سپس آن گل را بدو قسمت شکافت و آنچه از زمین بود، بنوعی در پاشید و آنچه را هم که از آسمانها بود بنوعی در پاشید. آنگاه خدایتعالی نسبت بآنچه در دست راستش بود فرمود: رسولان و پیغمبران و اوصیاء و صدیقان و مؤمنان و سعادتمندان و هر که ارجمندیش را خواستم، از تو است. پس آنچه درباره آنها فرمود، چنانکه فرمود ثابت و لازم شد.

و نسبت بآنچه در دست چپش بود، فرمود: ستمگران و مشرکین و کفار و طغیانگران و هر که خواری و شقاوتش را خواستم از تو است، پس آنچه درباره آنها فرمود، چنانکه فرمود ثابت و لازم شد. سپس تمامت آن دو طینت بیکدیگر آمیخته شد. اینست آنچه خدای عزوجل فرماید: (((همانا خدا شکافنده دانه و هسته است 95 سوره 6 -))) مقصود از دانه طینت مؤمنین است که خدا محبت خود را بر آنها القا فرمود و مقصود از هسته طینت کافرانست که از

هر خیری دور گشتند. و از اینجهت هسته (((نوی))) نامیده شد، که از هر خیری بر کنار گشت و دور شد (1). و نیز خدای عزوجل فرماید: (((خدا زنده را از مرده بیرون آورد و بیرون آورنده مرده از زنده است. مقصود از زنده همان مؤ من است که طینت کافر بیرون آید و مقصود از مرده ای که از زنده بیرون شود، کافر است که از طینت مؤ من بیرون شود، پس زنده مؤ من است و مرده کافر.

اینستکه خدای عزوجل فرماید: (((آیا کسانی که مرده است و سپس ما او را زنده کنیم 122 سوره 6-))) پس مقصود از مردم مؤ من، آمیختگی طینت او با طینت کافر است و زندگی او زمانی است که خدای عزوجل بوسیله کلمه خود (جبرئیل) آنها را از یکدیگر جدا ساخت. خدای عزوجل این گونه مؤ من را در زمان ولادتش پس از آنکه در تاریکی بود، خارج میکند و بسوی نور می برد و کافر را پس از آنکه در نور باشد خارج میکند و بسوی تاریکی می برد. اینست معنی گفتار خدای عزوجل (((تا آنکه را زنده است بیم دهد و گفتار (وعده و فرمان خدا) بر کافران ثابت گردد.)))

شرح:

ظاهر این اخبار و همچنین روایاتی که در دو باب بعد ذکر می شود. اینستکه: علت اختلاف افراد بشر از لحاظ ایمان و کفر و سعادت و شقاوت، همان اختلاف سرشت و طینت اولیه آنهاست که از اختیار آنها خارج بوده و بحکم جبر خدای متعال در اصل خلقت، دسته ئی دیگر دوزخی آفریده شدند، بنابراین امر و نهی و کفر و پاداش بندگان بر خلاف عدالت و حکمت است، از این رو دانشمندان اسلامی در حل و توجیه این اخبار، طرق و مسالك مختلفی دارند که مرحوم مجلسی پنج طریقه را بیان میکند:

(1) مسلك اخبارین است که میگویند: ما باین اخبار ایمان اجمالی داریم و (1) اعتراف میکنیم که حقیقت معنای آنها را نمیفهمیم و نمیدانیم این اخبار بچه منظور صادر شده است، پس علم آنها را بخود ائمه علیهم السلام ارجاع میدهم.

(2) این اخبار حمل بر تقیه میشود، زیرا موافق با روایات عامه و مذهب اشاعره از آنهاست.

(3) روایات مذکور کنایه از اینستکه: خدایتعالی در ابتدای خلقت، عالم بود که کدامیک از بندگان پس از آمدن

در دار تکلیف براه ایمان و سعادت رود. و کدامین آنها طریق کفر و شقاوت پیماید، و چون خدایتعالی این علم را دارد، گویا آنها را آنگونه آفریده است.

(4) این اخبار کنایه از اختلاف استعداد و قابلیت افراد بشر است، زیرا انکارپذیر نیست که استعداد محمد بن عبدالله صلی الله علیه و آله با استعداد ابوجهل ملعون اختلاف و تفاوت بسیار داشت، او در بالاترین درجات استعداد و قابلیت و این در پست ترین مراتب تعقل و ادراک بود و هر يك بمقدار قابلیت و استعداد خود مکلف بودند، خدای تعالی پیغمبر اکرم را چنان تکلیف شدید و دقیقی فرمود که نسبت بهیچیک از افراد بشر آن سخت گیری و مو شکافی را نکرد، و ابوجهل را هم بمقدار استعداد و ظرفیت خویش مکلف ساخته و مجبور بر شر فساد ننموده است.

(5) چون خدای تعالی ابتدا آنها را در عالم ذر آفرید و مکلف ساخت، چنانکه در باب آینده ذکر میشود، و در آنجا دسته ئی اطاعت کرده و فرمان بردند و گروهی عصیان ورزیده و نافرمانی کردند، اختلافشان طینت و سرشت آنها پس از آن و از ناحیه اطاعت و عصیان خود آنها بود در مرتبه اول، پس جبر و ستمی لازم نیایدانتهی

مترجم گوید: با توجه بتوضیحات و شروحاتی که ذیل احادیث 387، 392، 403، و 1441، بیان گردید، میگوئیم: اگر مقصود جبریه و کسانیکه باین اخبار تمسک کرده اند این باشد که انسان در افعال و اقوالش هیچگونه اختیاری از خود ندارد و مانند اره تیشه دست نجار است. چنانچه برخی از اشاعره باین معنی تصریح نموده اند، وجدان سلیم هر عاقلی آن را تخطئه میکند. مولا جلال الدین محمد بلخی در این باره بیانات مختلفی دارد که چون مقرون باستدلال است برخی از آنرا با حذف و ایصال ذکر میکنیم:

اختیاری هست ما را در جهان

حس را منکر نتوانی شد عیان

اختیار خود بین جبری مشو

ره رها کردی بره آکج مرو

گفت یزدان ما علی الاعمی حرج

کی نهد بر ما حرج رب الفرّج

این که فردا این کنم یا آن کنم

این دلیل اختیار است ای صنم

آن پشیمانی که خوردی از بدی

ز اختیار خویش گشتی مهتدی

جمله قرآن امر و نهی است و وعید

امر کردن سنگ مرمر را که دید

هیچ دانا هیچ عاقل این کند

با کلوخ و سنگ خشم و کین کند
گر شتر بان اشتری را میزند
آن شتر قصد زننده میکند
خشم اشتر نیست با آن چوب او
پس ز مختاری شتر بر دست بود
عقل حیوانی چو دانست اختیار
این مگو ای عقل انسان شرم دار
چونکه گفتی کفر من خواه وی است
خواه خود را نیز هم میدان که هست
زانکه بیخواه تو خود کفر تو نیست
کفر بی خواهش تناقض گفت نیست
اختیارش اختیارت هست کردی
بی خود و بی اختیار آنگه شوی

انصافا این عارف با هوش چنین مبحث غامضی را در متجاوز از دویست بیت با استدلالی محکم و امثله ئی روشن تا آنجا که در قالب نظم میسور بوده اثبات کرده است ، طالبین بدفتر پنجم مثنوی مراجعه کنند.
و اگر مقصود مستشکل این باشد که : چرا خدای تعالی استعدادات مختلف و ادراکات و قابلیت های متفاوت آفرید، چنانکه در جواب چهارم ، از قول مرحوم مجلسی نقل شد، میگوئیم : اولاً این سؤال ال مثل اینستکه گفته شود: چرا خدا يك موجود را گل آفرید و دیگری را خار، یکی را زن و دیگری را مرد، یکی را اسب و دیگری را سگ ، یکی را زشت و دیگری را زیبا. جهان خلقت بر خدای متعال چندان تنگ نیست که دو موجود را یکسان و عین هم آفریند، در میان میلیاردها افراد بشر، دو تن که از لحاظ آهنگ صدا و خطوط سر انگشت مساوی باشند، پیدا نشود، ثانیاً زمانی جبر لازم آید که تکلیف و بازخواست استعدادات مختلف ، مساوی و برابر باشد، در صورتیکه اخبار بسیاری در کتاب عقل و جهل همین اصول کافی بیان شد که :(((خدا هر کس را باندازه عقلش مجازات و بازخواست میکند))) و لا یکلف الله نفساً الا وسعها، ثانیاً از جاهل و غافل و هر معذوری کیفر و مجازات را برداشته و چنانچه عقل سلیم حکم میکند، عقاب آنها را قبیح شمرده است . و ماکننا معذبین حتی نبعث رسولا و الناس فی سعة مالا یعلمون و لو ان العباد اذا جهلوا و قفوا و لم یجدوا، لم یکفروا. و اما در باره ظهور این اخبار باید گفت : اگر از لحاظ سند مقبول افتند و راه تقیه در آنها بسته شود، بهترین توجیهش همانستکه در ذیل حدیث اول باب بیان کردیم.

1-أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ
عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي
جَعْفَرٍ قَالَ لَوْ عَلِمَ النَّاسُ كَيْفَ ابْتِدَاءُ
الْخَلْقِ مَا اخْتَلَفَ اثْنَانِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ
قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ الْخَلْقَ قَالَ كُنْ مَاءً عَذْبًا
أَخْلَقَ مِنْكَ جَنَّتِي وَ أَهْلَ طَاعَتِي وَ كُنْ
مُلْحًا أَجَاجًا أَخْلَقَ مِنْكَ نَارِي وَ أَهْلَ
مَعْصِيَتِي ثُمَّ أَمَرَهُمَا فَامْتَزَجَا فَمِنْ ذَلِكَ
صَارَ يَلَدُ الْمُؤْمِنِ الْكَافِرَ وَ الْكَافِرِ الْمُؤْمِنَ ثُمَّ
أَخَذَ طِينًا مِنْ أَدِيمِ الْأَرْضِ فَعَرَكَهُ عَرَكًا
شَدِيدًا فَأَدَا هُمْ كَالدَّرِّ يَدْبُونَ فَقَالَ لِأَصْحَابِ
الْيَمِينِ إِلَى الْجَنَّةِ بِسَلَامٍ وَ قَالَ لِأَصْحَابِ
الشَّمَالِ إِلَى النَّارِ وَ لَا أَبَالِي ثُمَّ أَمَرَ نَارًا
فَأُسْعِرَتْ فَقَالَ لِأَصْحَابِ الشَّمَالِ ادْخُلُوهَا
فَهَابُوهَا فَقَالَ لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ادْخُلُوهَا
فَدَخُلُوهَا فَقَالَ كُونِي بَرْدًا وَ سَلَامًا فَكَانَتْ
بَرْدًا وَ سَلَامًا فَقَالَ أَصْحَابُ الشَّمَالِ يَا رَبِّ
أَقْلُنَا فَقَالَ قَدْ أَقْلَنْتُكُمْ فَادْخُلُوهَا فَذَهَبُوا
فَهَابُوهَا فَتَمَّ ثَبَّتَ الطَّاعَةَ وَ الْمَعْصِيَةَ فَلَا
يَسْتَطِيعُ هَوْلَاءُ أَنْ يَكُونُوا مِنْ هَوْلَاءِ وَ لَا
هَوْلَاءُ مِنْ هَوْلَاءِ

اصول کافی ج : 3 ص : 9 رواية 1:

***باب : طينت مؤمن و كافر و برقراری تکلیف
دراول امر***

بَابُ آخَرُ مِنْهُ وَ فِيهِ زِيَادَةُ وَقُوعِ التَّكْلِيفِ الْأَوَّلِ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: اگر مردم بدانند،
آغاز آفرینش چگونه بوده دو تن با

یکدیگر (در امر دین) اختلاف نکنند.
 همانان خدای عزوجل پیش از آنکه
 مخلوق را بیافریند، فرمود: آبی گوارا پدید
 آید، تا از تو بهشت و اهل طاعت خود را
 بیافرینم، و آبی شور و تلخ پدید آید تا از
 تو دوزخ و اهل معصیت را بیافرینم
 سپس بآندو دستور فرمود تا آمیخته
 شدند، از اینجهت است که مؤمن کافر
 زاید و کافر مؤمن.
 آنگاه گلی را از صفحه زمین بر گرفت و
 آنرا بشدت مالش داد، بناگاه مانند مور
 بجنبش در آمدند سپس باصحاب
 یمین فرمود: بسلامت بسوی
 بهشت و باصحاب شمال فرمود:
 بسوی دوزخ و باکی هم ندارم. آنگاه امر
 فرمود تا آتشی افروخته گشت و
 باصحاب شمال فرمود: در آن داخل
 شوید، از آن ترسیدند و پرهیز کردند،
 سپس باصحاب یمین فرمود: داخل
 شوید: آنها داخل شدند، پس فرمود: سرد
 و سلامت باش آتش سرد و سلامت شد.
 اصحاب شد. اصحاب شمال گفتند:
 پروردگارا از لغزش ما در گذر و از نو
 بگیر، فرمود: از نو گرفتم، داخل
 شوید، ایشان برفتند و باز ترسیدند، در
 آنجا فرمانبرداری و نافرمانی پابرجا گشت
 ، پس نه آیندسته توانند از آنها باشند و نه
 آنها توانند از اینها باشند.

شرح:

گویا مرا از آب و خاک ماده ایستکه استعداد قبول اشکال مختلف دارد و نیز این دو ماده در سرشت و خلقت انسان ترکیب شده و مقصود از صفحه زمین، مرکز روئیدن غذای انسانست که نطفه از آن حاصل شود، و مقصود از مالش گل امتزاج و اختلاط مواد اولیه ترکیب انسانست، بنحویکه مزاج انسان پیدا شود و مستعد حیات گردد، و آمیختن شور و شیرین بیکدیگر، کنایه از امتزاج خیر و شر و عقل و شهوت در سرشت انسانست. از اینرو با کمال ارتباط و علاقه ایکه پدر با پسر دارد، گاهی پدر تابع عقل و هدایتها شود و پسر پیرو شهوات و وسواس گردد و یا بر عکس. اما راجع بعالم ذر، در احادیث آینده توضیح بیشتری بیان میشود.

ترجمه روایت شریفه:

زراه گوید: مردی از امام باقر (ع) درباره این آیه پرسید: (((چون پروردگارت از فرزندان آدم، از پشتهایشان، نژادشان را بر گرفت و آنها را بر خودشان گواه ساخت که مگر من پروردگار شما نیستم؟ گفتند: چرا- تا آخر آیه 172 سوره 7-)) حضرت در حالی که پدرش میشنید پاسخ داد.

پدرم بمن حدیث فرمود که: خدای عزوجل يك مشت از خاک زمینیکه آدم (ع) را از آن آفرید بر گرفت و آب گوارای فرات (2) بر آن بریخت، و آنرا چهل صباح بحال خود گذاشت، سپس بر آن آب شور و تلخ ریخت و چهل صباح دیگر وا گذاشت. چن آن گل خمیر شد، آنرا بر گرفت و بشدت مالید، آنگاه آدمیان مانند مور از راست و چپش بجنبش در آمدند، بهمگی دستور فرمود باتش در آیند، اصحاب یمین داخل شدند و آتش بر آنها سرد و سلامت گشت و اصحاب شمال از داخل شدن سرپیچی کردند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنْ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَّارَةَ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ أَبَا
جَعْفَرٍ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ وَ إِذْ أَخَذَ
رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ
أَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَ لَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا
بَلَىٰ إِلَىٰ آخِرِ الْآيَةِ فَقَالَ وَ أَبُوهُ يَسْمَعُ ع
حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَبَضَ قَبْضَةً
مِنْ تُرَابِ التُّرْبَةِ الَّتِي خَلَقَ مِنْهَا آدَمَ ع فَصَبَّ
عَلَيْهَا الْمَاءَ الْعَذْبَ الْفَرَاتَ ثُمَّ تَرَكَهَا
أَرْبَعِينَ صَبَاحًا ثُمَّ صَبَّ عَلَيْهَا الْمَاءَ الْمَالِحَ
الْأَجَاجَ فَتَرَكَهَا أَرْبَعِينَ صَبَاحًا فَلَمَّا
اخْتَمَرَتِ الطِّينَةُ أَخَذَهَا فَعَرَكَهَا عَرَكًا شَدِيدًا
فَخَرَجُوا كَالذَّرِّ مِنْ يَمِينِهِ وَ شِمَالِهِ وَ
أَمَرَهُمْ جَمِيعًا أَنْ يَقَعُوا فِي النَّارِ فَدَخَلَ
أَصْحَابُ الْيَمِينِ فَصَارَتْ عَلَيْهِمْ بَرْدًا وَ
سَلَامًا وَ أَبِي أَصْحَابُ الشَّمَالِ أَنْ يَدْخُلُوهَا
اصول کافی ج : 3 ص : 10 روایه : 2

شرح:

درباره عالم ذر و اقرار گرفتن از مردم، بعضی از دانشمندان بظهور روایتی که از عمر رسیده جمود کرده و گفته اند: چون خدایتعالی آدم را آفرید، نسل او را مانند مورچگان از پشتش در آورد و آنها را زنده ساخت و عقل و شعور داد و سپس از آنها پرسید: و برخی گفته اند: خدایتعالی در خلقت انسان دلالتی برای ربوبیت خود قرار داده و عقول ایشان را چنان رهبری فرموده که اگر بطبع و فطرت خود بیندیشند، بر ربوبیتش اقرار کنند. و دسته ئی گفته اند: این اقرار و اعتراف بلسان قابلیت و استعداد جواهر و ذوات آنهاست مانند آیه شریفه: فقال لها و للارض انتيها طوعا و كرها، قالتا ائتينا طائعين و برخی احتمال داده اند که این اقرار بلسان ملکوتی بوده، مانند یسبح لله ما فی السموات و ما فی الارض

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ
مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ
مُحَمَّدَ بْنِ عَلِيٍّ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَمَّا أَرَادَ أَنْ يَخْلُقَ آدَمَ

عَ أَرْسَلَ الْمَاءَ عَلَى الطِّينِ ثُمَّ قَبَضَ قَبْضَةً
 فَعَرَكَهَا ثُمَّ فَرَّقَهَا فَرَقَتَيْنِ بِيَدِهِ ثُمَّ ذَرَأَهُمْ فَادَّأَ
 هُمْ يَدْبُونَ ثُمَّ رَفَعَ لَهُمْ نَاراً فَأَمَرَ أَهْلَ
 الشَّمَالِ أَنْ يَدْخُلُوهَا فَذَهَبُوا إِلَيْهَا فَهَابُوهَا
 فَلَمْ يَدْخُلُوهَا ثُمَّ أَمَرَ أَهْلَ الْيَمِينِ أَنْ يَدْخُلُوهَا
 فَذَهَبُوا فَدَخَلُوهَا فَأَمَرَ اللَّهُ جَلَّ وَ عَزَّ النَّارَ
 فَكَانَتْ عَلَيْهِمْ بَرْدًا وَ سَلَامًا فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ
 أَهْلَ الشَّمَالِ قَالُوا رَبَّنَا أَقْلُنَا فَأَقَالَهُمْ ثُمَّ قَالَ
 لَهُمْ ادْخُلُوهَا فَذَهَبُوا فَقَامُوا عَلَيْهَا وَ لَمْ
 يَدْخُلُوهَا فَأَعَادَهُمْ طِينًا وَ خَلَقَ مِنْهَا آدَمَ ع وَ
 قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَلَنْ يَسْتَطِيعَ هَؤُلَاءِ أَنْ
 يَكُونُوا مِنْ هَؤُلَاءِ وَ لَا هَؤُلَاءِ أَنْ يَكُونُوا مِنْ
 هَؤُلَاءِ قَالَ فَيَرَوْنَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص أَوَّلُ
 مَنْ دَخَلَ تِلْكَ النَّارَ فَذَلِكَ قَوْلُهُ جَلَّ وَ عَزَّ قُلْ
 إِنَّ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 11 روایة : 3

ترجمه روایت شریفه:
 امام صادق (ع) فرمود: چون خدای عز
 وجل اراده فرمود آدم را بیافریند، آب را
 بسوی خاک ارسال داشت، سپس
 مشتی بر گرفت و آنرا بمالید، آنگاه آنرا
 با دست قدرت خود، دو نیمه ساخت،
 و بشر را بیافرید، ناگاه بجنبش در
 آمدند، سپس برای آنها آتشی بر افروخت
 و باهل شمال دستور داد، داخلش
 شوند، آنها بسویش رفتند و ترسیدند. و
 داخل نشدند آنگاه باهل یمین
 دستور داد، داخلش شوند، آن ها
 برفتند و داخل شدند، خدای عزوجل
 به آتش امر فرمود تا بر آنها سرد و
 سلامت گشت. چون اهل شمال چنان
 دیدند، گفتند: پروردگارا از ما در گذر و
 تجدید کن، خدا تجدید کرد و بانها
 فرمود: به آتش در آئید. آنها رفتند
 و کنارش ایستادند و داخل نگشتند،
 خدا ایشان را بطینت اول بر گردانید و از
 آن طینت آدم (ع) را آفرید.
 امام صادق (ع) فرمود از اینرو اینها
 نتوانند از آنها شوند و آنها نتوانند از
 اینها گردند. از اینجهت (اهل بیت
 علیهم السلام) عقیده دارند که
 رسول خدا صلی الله علیه و آل
 نخستین کس بود که داخل آن آتش
 شد، و از این با بست قول خدای جل
 و عز: (((بگو اگر برای خدای رحمان
 فرزندی بود، من نخستین پرستنده بوم
 81 سوره 43 -))

توضیح:

چون پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله نخستین کس بود که در میان تمام افراد بشر فرمان خدا برد و بآتش در آمد، پس اگر خدا را فرزندی میبود. آنحضرت نخستین پرستنده و تعظیم کننده آن فرزند میبود و دیگران در پرستش فرزند خدا بر آنحضرت پیش نمیافتادند، و چون آنحضرت کسی را بعنوان فرزند خدا نمیپرستد، معلوم میشود او را فرزندی نیست.

باب دیگری از باب طینت مومن و کافر

بَابُ آخَرُ مِنْهُ

: ترجمه روایت شریفه

امام باقر (ع) فرمود: همانان خدای تبارک و تعالی چون خواست مخلوق را نخست آبی گوارا و آبی بیافریند، شور و تلخ آفرید، و آندو آب بهم صفحه زمین آمیختند، سپس خاکی از بر گرفت و آنرا بشدت مالش داد، آنگاه باصحاب یمین که مانند مورچه میجنبیدند، فرمود: با سلامت شمال بسوی بهشت و باصحاب فرمود بسوی دوزخ و باکی هم ندارم، سپس فرمود: (((مگر من پروردگار شما نیستم؟ گفتند: چرا گواهی دهیم، تا در روز قیامت نگویند: ما از این بی خبری بودیم))).

سپس از پیغمبران پیمان گرفت و فرمود: مگر من پروردگار شما نیستم؟ و رسول من نیست و این علی این محمد امیر مؤمنان نمیباشد؟ گفتند: چرا پس از پیغمبران نبوت آنها پا برجا شد، و اولوالعزم پیمان گرفت که من پروردگار مؤ شمایم و محمد رسولم و علی امیر منان و اوصیاء بعد از او، والیان امر من و خزانه داران علم من و اینکه مهدی بوسیله او دینم را نصرت دهم کسی است که و دولتم را آشکار کنم و از دشمنانم انتقام او خواهی نخواهی گیرم و بوسیله عبادت شوم. گفتند: پروردگارا! اقرار آدم نه انکار کردیم و گواهی دادیم، ولی کرد و نه اقرار نمود، پس مقام اولوالعزمی برای آن پنج تن از جهت ثابت شد و برای آدم عزمی برای مهدی اقرار بآن یافت نشد (از اینرو از پیغمبران خارج گشت) اینست گفتار اولوالعزم خدای عزوجل: (((و هر آینه از پیش با

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ دَاوُدَ الْعَجَلِيِّ عَنْ عَنْ حُمْرَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ إِنَّ زُرَّارَةَ عَنْ تَعَالَى حَيْثُ خَلَقَ الْخَلْقَ خَلَقَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ مَاءً مَالِحاً أَجَاجاً فَاُمْتَزَجَ مَاءٌ عَذْباً مِنْ أَدِيمِ الْأَرْضِ فَعَرَكَهُ الْمَاءُ فَأَخَذَ طِيناً لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ وَ هُمْ عَرَكاً شَدِيداً فَقَالَ الْجَنَّةُ بِسَلَامٍ وَ قَالَ كَالَّذِ يَدْبُونُ إِلَى النَّارِ وَ لَا أَبَالِي ثُمَّ قَالَ لِأَصْحَابِ الشَّمَالِ إِلَى شَهْدَانَا أَنْ تَقُولُوا أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ثُمَّ أَخَذَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا فَقَالَ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ وَ أَنَّ الْمِيثَاقَ عَلَى النَّبِيِّينَ رَسُولِي وَ أَنَّ هَذَا عَلِيٌّ أَمِيرُ هَذَا مُحَمَّدٌ فَتَبَيَّنَتْ لَهُمُ النُّبُوءَةُ وَ أَخَذَ الْمُؤْمِنِينَ قَالُوا بَلَى عَلَى أُولِي الْعِزِّ أَنَّنِي رَبُّكُمْ وَ مُحَمَّدٌ الْمِيثَاقَ عَلَى أَمِيرٍ مُنِينَ وَ أَوْصِيَاؤُهُ مِنْ رَسُولِي وَ أَمْرِي وَ خَزَائِنِ عِلْمِي وَ أَنَّ بَعْدَهُ وِلَاةٌ لِدِينِي وَ أَظْهَرَ بِهِ دَوْلَتِي الْمَهْدِيَّ أَنْتَصِرُ بِهِ أَعْدَائِي وَ أَعْبُدُ بِهِ طَوْعاً وَ أَنْتَقِمُ بِهِ مِنْ يَا رَبِّ وَ شَهَدْنَا وَ لَمْ وَ كَرِهًا قَالُوا أَقَرَرْنَا فَتَبَيَّنَتْ الْعَزِيمَةُ لَهُوَ لَاءَ يَجْعَدُ آدَمَ وَ لَمْ يَقَرَّ يَكُنْ لَأَدَمَ عَزْمٌ الْخُمْسَةِ فِي الْمَهْدِيِّ وَ لَمْ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَقَدْ عَلَى الْإِفْرَارِ بِهِ وَ هُوَ فَنَسِي وَ لَمْ نَجِدْ لَهُ عَهْدَنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلُ ثُمَّ أَمَرَ نَاراً عَزْماً قَالَ إِنَّمَا هُوَ فَتَرَكَ ادْخُلُوهَا فَأَجَبَتْ فَقَالَ لِأَصْحَابِ الشَّمَالِ ادْخُلُوهَا فَهَابُوهَا وَ قَالَ لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ سَلَاماً فَدَخَلُوهَا فَكَانَتْ عَلَيْهِمْ بَرْداً وَ فَقَالَ قَدْ فَقَالَ أَصْحَابُ الشَّمَالِ يَا رَبِّ أَقَلْنَا ثَبِتَتْ أَقَلْتُمْ أَذْهَبُوا فَادْخُلُوا فَهَابُوهَا فَتَمَّ الطَّاعَةُ وَ الْوَلَايَةُ وَ الْمَعْصِيَةُ

اصول کافی ج : 3 ص : 12 روایة : 1

فراموش کرد و آدم مهدی کردیم ، او
برایش تصمیمی نیافتیم 116 سوره 20
در (((-))) فرمود: مقصود از (((نسی
اینجا (((ترك))) است (زیرا فراموشی بر
(. پیغمبران روا نیست
سپس بآتشی دستور فرمود تا بر
شمال فرمود: افروخت و باصحاب
بآن در آئید، ایشان ترسیدند و باصحاب
شدند، یمین فرمود: در آئید، آنها وارد
آتش بر آنها سرد و سلامت شد،
شمال گفتند: آنگاه اصحاب
پروردگارا! از مادر گذر و تجدید کن ،
داخل شوید، فرمود: تجدید کردم ، بروید و
باز ترسیدند. در آنجا اطاعت و ولایت و
. معصیت ثابت گشت

بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدٍ
أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٌّ
عَنْ أَبِيهِ عَنْ بْنِ إِبْرَاهِيمَ
عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ
هَشَامُ بْنُ سَالِمٍ عَنْ حَبِيبِ
السَّجِسْتَانِيِّ قَالَ سَمِعْتُ
أَبَا جَعْفَرٍ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ
جَلَّ لَمَّا أَخْرَجَ ذُرِّيَّةَ عَزَّ وَ
آدَمَ ع مِنْ ظَهْرِهِ لِيَأْخُذَ
عَلَيْهِمُ الْمِيثَاقَ بِالرُّبُوبِيَّةِ
نَبِيٍّ لَهُ وَ بِالنَّبُوءَةِ لِكُلِّ
فَكَانَ أَوَّلَ مَنْ أَخَذَ لَهُ
بِنُبُوتِهِ عَلَيْهِمُ الْمِيثَاقُ
مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ص ثُمَّ
عَزَّ وَ جَلَّ لَأَدَمَ قَالَ اللَّهُ
انْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ فَنَظَرَ
إِلَى ذُرِّيَّتِهِ وَ هُمْ ذُرُّ آدَمَ ع
أَدَمُ قَدْ مَلَأُوا السَّمَاءَ قَالَ
ع يَا رَبِّ مَا أَكْثَرَ ذُرِّيَّتِي

خَلَقْتَهُمْ فَمَا وَ لَأْمَرُ مَا
تُرِيدُ مِنْهُمْ بِأَخْذِكَ الْمِيثَاقِ
قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ عَلِيَهُمْ
جَلَّ يَعْبُدُونَنِي لَا
بِي شَيْئاً وَ يَشْرِكُونَ
يُؤْمِنُونَ بِرُسُلِي وَ
يَتَّبِعُونَهُمْ قَالَ آدَمُ يَا
رَبِّ فَمَا لِي أَرَى بَعْضَ
الذَّرِّ أَعْظَمَ مِنْ بَعْضٍ وَ
كَثِيرٌ وَ بَعْضُهُمْ لَهُ نُورٌ
بَعْضُهُمْ لَهُ نُورٌ قَلِيلٌ وَ
لَهُ نُورٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَيْسَ
اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ كَذَلِكَ
خَلَقْتَهُمْ لِأَبْلُوهُمْ فِي كُلِّ
رَبِّ خَالَاتِهِمْ قَالَ آدَمُ يَا
فَتَّادُنْ لِي فِي الْكَلَامِ فَأَتَكَلَّمُ
قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ تَكَلَّمُ
فَإِنَّ رُوحَكَ مِنْ رُوحِي وَ
طَبِيعَتَكَ [مِنْ] خِلَافِ
آدَمُ يَا رَبِّ كَيْنُونَتِي قَالَ
فَلَوْ كُنْتُ خَلَقْتَهُمْ عَلَى
قَدَرٍ وَاحِدٍ وَ مِثَالٍ وَاحِدٍ وَ
طَبِيعَةٍ وَاحِدَةٍ وَ جِبِلَّةٍ
وَ أَلْوَانٍ وَاحِدَةٍ وَ وَاحِدَةٍ
أَعْمَارٍ وَاحِدَةٍ وَ أَرْزَاقٍ
يَبْنَعُ بَعْضُهُمْ سِوَاءَ لَمْ
عَلَى بَعْضٍ وَ لَمْ يَكُنْ
تَحَاسُداً وَ لَا بَيْنَهُمْ
تَبَاغُضٌ وَ لَا اخْتِلَافٌ
الْأَشْيَاءِ قَالَ فِي شَيْءٍ مِنْ
اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَا آدَمُ
بِرُوحِي نَطَقْتَ وَ
بِضَعْفِ طَبِيعَتِكَ تَكَلَّفْتَ مَا
عَلِمَ لَكَ بِهِ وَ أَنَا الْخَالِقُ لَا
بِعِلْمِي خَالَفْتَ الْعَالَمَ
بَيْنَ خَلْقِهِمْ وَ بِمَشِيئَتِي

فِيهِمْ أَمْرِي وَإِلَى يَمْضِي
تَقْدِيرِي تَذْبِيرِي وَ
صَائِرُونَ لَا تَبْدِيلَ لَخَلْقِي
الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِنَّمَا خَلَقْتُ
الْجَنَّةَ لِيَعْبُدُونِ وَ خَلَقْتُ
لِمَنْ أَطَاعَنِي وَ عِبَدَنِي
وَ لَا مِنْهُمْ وَ اتَّبِعْ رُسُلِي
أَبَالِي وَ خَلَقْتُ النَّارَ لِمَنْ
بَى وَ عَصَانِي وَ لَمْ كَفَرَ
يَتَّبِعْ رُسُلِي وَ لَا أَبَالِي
خَلَقْتُكَ وَ خَلَقْتُ ذُرِّيَّتَكَ وَ
فَاقَةَ بِي إِلَيْكَ وَ مِنْ غَيْرِ
إِلَيْهِمْ وَ إِنَّمَا خَلَقْتُكَ وَ
خَلَقْتُهُمْ لِأَبْلُوكَ وَ أَبْلَوْهُمْ
فِي دَارِ أَيْكُمْ أَحْسَنَ عَمَلًا
الدُّنْيَا فِي حَيَاتِكُمْ وَ قَبْلَ
خَلَقْتُ الدُّنْيَا مِمَّا تَكُمُ فَلِذَلِكَ
وَ الْآخِرَةَ وَ الْحَيَاةَ وَ
الْمَوْتَ وَ الطَّاعَةَ وَ
الْمَعْصِيَةَ وَ الْجَنَّةَ وَ النَّارَ
كَذَلِكَ أَرَدْتُ فِي تَقْدِيرِي وَ
بِعِلْمِي وَ تَذْبِيرِي وَ
النَّافِذِ فِيهِمْ خَالَفْتُ بَيْنَ
أَجْسَامِهِمْ وَ صُورِهِمْ وَ
أَلْوَانِهِمْ وَ أَعْمَارِهِمْ وَ
طَاعَتِهِمْ وَ أَرْزَاقِهِمْ وَ
مَعْصِيَتِهِمْ فَجَعَلْتُ
الشَّقِيَّ وَ السَّعِيدَ مِنْهُمْ
وَ الْبَصِيرَ وَ الْأَعْمَى وَ
الْقَصِيرَ وَ الطَّوِيلَ وَ
الْجَمِيلَ وَ الدَّمِيمَ وَ الْعَالَمَ
الْجَاهِلَ وَ الْعَنِيَّ وَ
الْفَقِيرَ وَ الْمُطِيعَ وَ
الْعَاصِيَ وَ الصَّحِيحَ وَ
السَّقِيمَ وَ مَنْ بِهِ الزَّمَانَةُ
لَا عَاهَةَ بِهِ فَيَنْظُرُ وَ مَنْ

: ترجمه روایت شریفه

حبیب سجستانی گوید: شنیدم امام باقر (ع) فرمود: همانا خدای عزوجل چون ذریه آدم (ع) را از پشتش خارج ساخت، تا از آنها برای ربوبیت هر پیغمبری پیمان گردد، خود و نبوت نخستین کسیکه درباره پیغمبری او از محمد بن عبدالله انبیاء پیمان گرفت، صلی الله علیه و آله بود، سپس خدای عزوجل بآدم علیه السلام فرمود: بنگر تا چه می بینی؟ آدم علیه السلام بذریه که چون موران بودند نگریست، دید خود آسمان را پر کرده اند.

عرضکرد: پروردگارا! چه ذریه زیادی دارم؟! اینها را برای چه خلق فرمودی؟ پیمان گرفتنتشان چه منظوری و از داری؟ خدای عزوجل فرمود: تا مرا شریک من نسازد عبادت کنند و چیزی را و پیغمبرانم ایمان آورند و از آنها پیروی کنند.

آدم (ع) عرضکرد: پروردگارا! چرا بعضی از اینها را بزرگتر از بعضی دیگر بینم؟ و چرا برخی نور زیادی می دارند و برخی نور کم، و برخی بی عزوجل فرمود: ایشانرا نورند؟ خدای اینگونه آفریدم تا در تمام حالات امتحانشان کنم.

آدم (ع) عرضکرد: پروردگارا! بمن اجازه می دهی سخن گویم؟

خدای عزوجل فرمود: سخن گوی که روح تو از روح من است (یعنی از روحی آفریده ام و بخود نسبت داده است که من ام) طبیعتت بر خلاف هستی من است با عوارض (یعنی خلقت جسمانی و بدنیت). و طبایعش بر خلاف عالم مجرداتست.

الَّذِي بِهِ الصَّحِيحُ إِلَى
الْعَاهَةِ فَيَحْمَدُنِي
يَنْظُرُ عَلَى عَافِيَتِهِ وَ
الَّذِي بِهِ الْعَاهَةُ إِلَى
فَيَذْعُونِي وَ الصَّحِيحُ
يَسْأَلُنِي أَنْ أُعَافِيَهُ وَ
فَأَتِيْبُهُ يَصْبِرُ عَلَيَّ بِلَانِي
جَزِيلٍ عَطَانِي وَ يَنْظُرُ
الْغَنَى إِلَى الْفَقِيرِ
فَيَحْمَدُنِي وَ يَشْكُرُنِي وَ
الْفَقِيرُ إِلَى الْغَنَى يَنْظُرُ
يَسْأَلُنِي وَ فَيَذْعُونِي وَ
يَنْظُرُ الْمُؤْمِنُ إِلَى
فَيَحْمَدُنِي عَلَى مَا الْكَافِرِ
هَدَيْتَهُ فَلَذَلِكَ خَلَقْتَهُمْ
لَا بُلُوهُمْ فِي السَّرَّاءِ وَ
الضَّرَّاءِ وَ فِيمَا أُعَافِيَهُمْ
وَ فِيمَا أَبْتَلِيَهُمْ وَ فِيمَا
فِيمَا أَمْنَعُهُمْ وَ أُعْطِيَهُمْ وَ
أَنَا اللَّهُ الْمَلِكُ الْقَادِرُ وَ لِي
أَمْضِي جَمِيعَ مَا قَدَّرْتُ أَنْ
أَنْ عَلَى مَا دَبَّرْتُ وَ لِي
أُغَيِّرَ مِنْ ذَلِكَ مَا شِئْتُ
مَنْ إِلَى مَا شِئْتُ وَ أَقْدَمَ
ذَلِكَ مَا أَخَّرْتُ وَ أَوْخَرَ
أَنَا مِنْ ذَلِكَ مَا قَدَّمْتُ وَ
اللَّهُ الْفَعَّالُ لِمَا أُرِيدُ لَا
أَنَا أَسْأَلُ عَمَّا أَفْعَلُ وَ
أَسْأَلُ خَلْقِي عَمَّا هُمْ
فَاعْلَوْنَ

اصول کافی ج : 3 ص :

13 رواية : 2

آدم عرض کرد: ایکاش همه آنها را
 یکسان و يك اندازه میآفریدی که دارای يك
 خلقت میبودند، و رنگها و طبیعت و يك
 عمرهایشان یکنواخت میبود، و از لحاظ
 برخی بر برخی ارزاق برابر میبودند، تا
 دیگر ستم نمیکردند و هیچگونه حسد و
 نمیشد کینه و اختلاف در میانشان پیدا
 خدای عزوجل فرمود: ای آدم بوسیله
 روح من سخن گفتی و بسستی طبیعت
 انداختی نسبت خود را بزحمت
 بچیزیکه در آن عالم نداری (یعنی
 اصل نیروی نطق و بیانت بوسیله
 روحیست که من بتو دادم و آن خیر است
 مضمون سخنت که و اصلاح ، ولی
 عقیده بتساوی ذریه و نسلت میباشد،
 مقتضای اوهام و خیالاتی ست که از
 قوای جسمانیت سرچشمه میگیرد، از
 اینرو بر خلاف حکمت و صلاحست) من
 از روی دانائیم خلقت خالق دانا هستم ،
 آنها را مخالف یکدیگر ساختم ، و فرمانم
 جاری شود، و در میان آنها بسبب مشیت
 بسوی تدبیر و تقدیر من میگرایند، خلقت
 جن و انس من دگرگونی نپذیرد، همانا من
 را آفریدم تا عبادتم کنند و بهشت را
 آفریدم برای کسیکه اطاعت و عبادتم کند،
 از پیغمبرانم پیروی نماید و باك و
 ندارم ، و دوزخ را آفریدم برای کسیکه
 شود و نافرمانیم کند و از بمن کافر
 پیغمبرانم متابعت نکند و باك ندارم ، و ترا
 آفریدم . بدون اینکه و ذریه ات را
 احتیاجی بشما داشته باشم ، بلکه ترا و
 آزمایشتان کنم که کدامین آنها را آفریدم تا
 شما در زندگی و پیش از مردنتان نیکو
 کردارتر هستید
 از اینجهت دنیا و آخرت و زندگی و

مرگ و اطاعت و معصیت و بهشت و
 تقدیر و تدبیر خود دوزخ را آفریدم و در
 اینگونه اراده کردم ، بعلم نافذیکه نسبت
 و پیکرها و بآنها دارم میان صورتهای
 رنگها و عمرها و روزیها و اطاعت و
 معصیتشان تفاوت و اختلاف انداختم ، آنها
 بشقی و سعید، بینا و کور، را
 جمال و پست ، دانا و کوتاه و بلند، با
 نادان ، توانگر و مستمند، فرمانبر و
 گیر و بی نافرمان ، سالم و بیمار، زمین
 آفت تقسیم نمودم تا (هر کس را بقدر
 استعدادش تکلیف کنم و بقدر اطاعتش
 پاداش دهم و دسته ئی مشاغل سخت و
 مشکل را عهده دار شوند و نوع انسان
 سالم بنا تندرست بنگرد و (باقی ماند و تا
 مرا بسبب عافیتش شکر گزارد و نا
 دعا کند و از تندرست بسالم بنگرد و
 من بخواهد تا او را عافیت بخشم ،
 جزیل و بر بلاء من صبر کند تا از عطاء
 خود باو ثواب دهم ، و توانگر بفقیر
 بنگرد و سپاس و شکر من بجا آورد، و
 بتوانگر بنگرد و دعا کند و از فقیر
 من بخواهد، و مؤ من بکافر بنگرد و برای
 کرده ام سپاسگزاری من آنکه هدایتش
 کند.

از اینجهت آنها را آفریدم تا در خوشی و
 ناخوشی و عافیت و گرفتاری و عطاء و
 را آزمایش کنم ، منم خداوند منعم آنها
 مالك توانا. من حق دارم همه آنچه را
 مجری سازم ، مقدر کرده ام ، طبق تدبیر
 و حق دارم آنچه را خواهم بنحویکه خواهم
 خر ، تغییر دهم و بعضی از آنچه را مؤ
 داشته ام مقدم دارم و برخی را که مقدم
 داشته مؤ خر کنم . منم خدائیکه هر چه
 انجام دهم و از آنچه کنم اراده کنم

بازخواست نشوم ، و من مخلوقم را از
زیرا خدای (آنچه کنند باز خواست نمایم
سبحانه و تعالی از لحاظ ذات و
کامل و نسبت بهرچه صفات
خواهد و کند عادل و عالمست و
عقول مصالح نهانی و دقیقی را که
مخلوقش بآن نرسد، میداند و ملاحظه
میکند، از اینرو بازخواست و حساب
معنی ندارد، ولی مخلوق هر کشیدن از او
که باشد، در کردار و رفتارش خوب و بد
میشود پس باید مورد و زشت و زیبا یافت
(بازخواست و حساب کشی قرار گیرد

: ترجمه روایت شریفه

امام محمد باقر (ع) فرمود: همانا خدای
مخلوق را آفرید و هر که را عزوجل
دوست داشت ، از آنچه دوست داشت
این بود آفرید، و آنچه را دوست داشت
که : از طینت بهشتی آفرید و هر که را
دشمن داشت از آنچه نزدش مبعوض بود
آفرید، و آنچه نزدش مبعوض بود، این
بود که خلقتش را از طینت دوزخی ساخت
. را در ضلال برانگیخت ، سپس آنها
روای گوید: عرضکرد ضلال چیست ؟
فرمود: مگر سایه خود را در پرتو
بینی که چیزی هست و خورشید نمی
چیزی نیست (نظر باینکه سیاهی روی
باینکه زمین است چیزی هست ، و نظر
ماده و ذاتیت ندارد چیزی نیست و مقصود
عالم اعرواح یا عالم مثالست) سپس از
آنها پیغمبرانرا برانگیخت و میان
عزوجل دعوت ایشانرا باقرار بخدای
کرد. اینست معنی قول خدای عزوجل
:))))(اگر از آنها بپرسی چه کسی خلقتشان

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ
مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عَقْبَةَ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيِّ وَ عَقْبَةَ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَمِيعاً عَنْ
الْخَلْقِ فَخَلَقَ مَنْ أَحَبَّ مِمَّا أَحَبَّ وَ جَلَّ خَلَقَ
خَلْقَهُ مِنْ طِينَةِ الْجَنَّةِ وَ خَلَقَ كَانَ مَا أَحَبَّ أَنْ
أَبْغَضَ وَ كَانَ مَا أَبْغَضَ مَنْ أَبْغَضَ مِمَّا
ثُمَّ بَعَثَهُمْ فِي الظَّلَالِ أَنْ خَلَقَهُ مِنْ طِينَةِ النَّارِ
شَيْءٍ الظَّلَالِ فَقَالَ أَلَمْ تَرَ إِلَى فَقُلْتُ وَ أَيُّ
شَيْئاً وَ لَيْسَ بِشَيْءٍ ثُمَّ ظَلَّكَ فِي الشَّمْسِ
مِنْهُمْ النَّبِيِّينَ فَدَعَوْهُمْ إِلَى الْإِفْرَارِ بَعَثَ
عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ زَّ وَ جَلَّ وَ لَنْ سَأَلْتَهُمْ بِاللَّهِ
خَلَقَهُمْ لِيَقُولَنَّ اللَّهُ ثُمَّ دَعَوْهُمْ إِلَى مَنْ
بِالنَّبِيِّينَ فَأَقْرَ بَعْضُهُمْ وَ أَنْكَرَ بَعْضُ الْإِفْرَارِ
ثُمَّ دَعَوْهُمْ إِلَى وَلَايَتِنَا فَأَقْرَ بِهَا وَ اللَّهُ
مَنْ أَحَبَّ وَ أَنْكَرَهَا مَنْ أَبْغَضَ وَ هُوَ قَوْلُهُ
كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ ثُمَّ فَمَا
جَعْفَرٍ ع كَانَ التَّكْذِيبُ ثُمَّ قَالَ أَبُو

اصول کافی ج : 3 ص : 16 روایه 3

کرده خواهند گفت خدا، 87 سوره 43)))
سپس آنها را باقرار پیغمبران دعوت کرد،
اقرار کردند و برخی انکار بعضی
ورزیدند. آنگاه بولایت ما دعوتشان
که خدا دوست فرمود، بخدا هر که را
داشت بآن اقرار کرد و هر که را دشمن
داشت انکار ورزید. و همین است معنی
قول خدایتعالی: (((آنها بآنچه قبلا تکذیب
کرده بودند، ایمان نخواهند آورد، 101
-))) سپس امام باقر (ع) 7 سوره
فرمود: تکذیب در آنجا واقع شد (یعنی
ولایت میکنند، ابتدا کسانی که اکنون تکذیب
(در عالم اعرواح و مثال تکذیب کرده اند
رسول خدا نخستین کسی بود که)
عزوجل پاسخ داد و بر ربوبیت خدای
(اقرار نمود

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْحَسَنِ بْنِ مَخْبُوبٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ بَعْضَ قُرَيْشٍ قَالَ لِرَسُولِ
اللَّهِ ص يَا شَيْءَ سَبَقْتَ الْأَنْبِيَاءَ وَ أَنْتَ
بُعِثْتَ آخِرَهُمْ وَ خَاتَمَهُمْ فَقَالَ إِنِّي كُنْتُ أَوَّلَ
مَنْ آمَنَ بِرَبِّي وَ أَوَّلَ مَنْ أَجَابَ حَيْثُ أَخَذَ اللَّهُ
مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ وَ أَشْهَدُهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أ
لَسْتُ بِرَبِّكُمْ فَكُنْتُ أَنَا أَوَّلَ نَبِيٍّ قَالَ بَلَى
فَسَبَقْتُهُمْ بِالْإِقْرَارِ بِاللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 16 روایه 1:

***باب : رسول خدا نخستین کسی بود که پاسخ داد و
بر ربوبیت خدا عزوجل اقرار نمود***

بَابُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص أَوَّلَ مَنْ أَجَابَ وَ أَقَرَّ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِالرَّبُوبِيَّةِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: بعضی از
مردم قریش بر رسول خدا صلی الله
علیه و آله عرض کردند: بچه سبب (رتبه
و مقام) از پیغمبران دیگر پیش افتاد
در صورتیکه در آخر و پایان آنها مبعوث
گشتی؟ فرمود: من نخستین کسی بودم که
پروردگارم ایمان آوردم و نخستین کسی
بودم که پاسخ گفتم، زمانیکه خدا از
پیغمبران پیمان گرفت و آنها را بر
خودشان گواه ساخت که مگر من
پروردگار شما نیستم؟ در آنجا من
نخستین پیغمبری بودم که گفتم: چرا،
پس من در اقرار بخدای عزوجل بر آنها
پیشی گرفتم (از اینرو در مقام و رتبه از
آنها پیش افتادم).

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ
بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ
قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّي لَأَرَى
بَعْضَ أَصْحَابِنَا يَغْتَرِيهِ النَّزَقُ وَالْحِدَّةُ وَالْطَّيْشُ
فَأَغْتَمُ لِدَلِكْ غَمًّا شَدِيدًا وَ أَرَى
مَنْ خَالَفَنَا فَأَرَاهُ حَسَنَ السَّمْتِ قَالَ لَا تَقُلْ
حَسَنَ السَّمْتِ فَإِنَّ السَّمْتِ سَمْتُ الطَّرِيقِ وَ
لَكِنْ قُلْ حَسَنَ السِّيَمَاءِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ
يَقُولُ سِيَمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ
السُّجُودِ قَالَ قُلْتُ فَأَرَاهُ حَسَنَ السِّيَمَاءِ وَ لَهُ
وَقَارٌّ فَأَغْتَمُ لِدَلِكْ قَالَ لَا تَغْتَمَ لِمَا رَأَيْتَ مِنْ
تَرْقٍ أَصْحَابِكَ وَ لِمَا رَأَيْتَ مِنْ حُسْنِ سِيَمَاءِ
مَنْ خَالَفَكَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمَّا أَرَادَ
أَنْ يَخْلُقَ آدَمَ خَلَقَ تِلْكَ الطَّيْنَتَيْنِ ثُمَّ
فَرَّقَهُمَا فَرَقَتَيْنِ فَقَالَ لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ
كُونُوا خَلْقًا بِأَدْنَى فَكَانُوا خَلْقًا بِمَنْزِلَةِ الدَّرِّ
يَسْنَعِي وَ قَالَ لِأَهْلِ الشَّامِ كُونُوا خَلْقًا
بِأَدْنَى فَكَانُوا خَلْقًا بِمَنْزِلَةِ الدَّرِّ يَدْرُجُ ثُمَّ
رَفَعَ لَهُمْ نَارًا فَقَالَ ادْخُلُوهَا بِأَدْنَى فَكَانَ
أَوَّلُ مَنْ دَخَلَهَا مُحَمَّدٌ ص ثُمَّ اتَّبَعَهُ أُولُو
الْعِزِّ مِنَ الرُّسُلِ وَ أَوْصِيَائِهِمْ وَ
اتَّبَاعِهِمْ ثُمَّ قَالَ لِأَصْحَابِ الشَّامِ ادْخُلُوهَا
بِأَدْنَى فَقَالُوا رَبَّنَا خَلَقْتَنَا لِتُحْرِقَنَا فَعَصَوْا
فَقَالَ لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ اخْرُجُوا بِأَدْنَى مِنَ
النَّارِ لَمْ تَكَلِّمِ النَّارُ مِنْهُمْ كَلِمًا وَ لَمْ تَوَثِّرْ
فِيهِمْ أَثَرًا فَلَمَّا رَأَاهُمْ أَصْحَابُ الشَّامِ قَالُوا
رَبَّنَا نَرَى أَصْحَابَنَا قَدْ سَطَمُوا فَأَقْلَنَّا وَ
مُرْنَا بِالدُّخُولِ قَالَ قَدْ أَقْلَنْتُكُمْ فَادْخُلُوهَا
فَلَمَّا دَنَوْا وَ أَصَابَهُمُ الْوَهْجُ رَجَعُوا
فَقَالُوا يَا رَبَّنَا لَا صَبْرَ لَنَا عَلَى الْإِحْتِرَاقِ
فَعَصَوْا فَأَمَرَهُمْ بِالدُّخُولِ ثَلَاثًا كُلَّ ذَلِكَ
يَغْضُونَ وَ يَرْجِعُونَ وَ أَمَرَ أُولَئِكَ ثَلَاثًا كُلَّ
ذَلِكَ يَطْبِيعُونَ وَ يَخْرُجُونَ فَقَالَ لَهُمْ كُونُوا
طِينًا بِأَدْنَى فَخَلَقَ مِنْهُ آدَمَ قَالَ فَمَنْ كَانَ مِنْ
هَؤُلَاءِ لَا يَكُونُ مِنْ هَؤُلَاءِ وَ مَنْ كَانَ مِنْ

هُؤُلَاءِ لَا يَكُونُ مِنْ هَؤُلَاءِ وَ مَا رَأَيْتَ مِنْ
نَزَقٍ أَصْحَابِكَ وَ خُلُقِهِمْ فَمِمَّا أَصَابَهُمْ
مِنْ لَطَخِ أَصْحَابِ الشَّمَالِ وَ مَا رَأَيْتَ مِنْ
حُسْنِ سِيَمَاءٍ مِنْ خَالِفِكُمْ وَ وَقَارِهِمْ فَمِمَّا
أَصَابَهُمْ مِنْ لَطَخِ أَصْحَابِ الْيَمِينِ

اصول کافی ج : 3 ص : 17 روایه : 2

ترجمه روایت شریفه:

عبد الله بن سنان گوید: بامام صادق (ع) عرض کردم: من بعضی از اصحاب خود (شیعیان) را می بینم که بیخردی و تندى و سبکی عارضش شود. از اینجهت بشدت اندوهگین میشوم و مخالف خود (غیر شیعه) را نیکو روش می بینم. فرمود: نیکو روش نگو، زیرا مقصود از روش طریقه (کیش و مذهب) است، بلکه بگو نیکو سیما، زیرا خدای عزوجل میفرماید: (((سیمای آنها در رخسارشان از اثر سجده است 29 سوره 48 - (((عرض کردم: او را نیکو سیما و دارای وقار میبینم و از آنجهت اندوهگین میشوم. فرمود: از سبکی که در اصحابت و سیماء نیکی که در مخالفینت میبینی اندوهگین مباش، زیرا خدای تبارک و تعالی چون خواست آدم را بیافریند، آن دو طینت را آفرید، سپس آنها را دو نیمه کرد و باصحاب یمین فرمود: باذن من آفریده شوید، آنها مخلوقی گشتند مانند مورچگان که میشتافتند و باهل شمال فرمود: باذن من آفریده شوید، آنها مخلوقی گشتند مانند مورچگان که براه خود میرفتند (آهسته و کند میرفتند) سپس برای آنها آتشی بر افراشت و فرمود: باذن من بآن در آئید، نخستین کسی که بآتش در آمد، محمد صلی الله علیه و آله بود، سپس پیغمبران اوالوعزم دیگر و اوصیاء و پیروانشان از پی او در آمدند آنگاه باصحاب شمال فرمود: باذن من بآن در آئید، گفتند: پروردگارا! ما را آفریدی تا بسوزانی؟! و نافرمانی کردند، سپس باصحاب یمین

فرمود: باذن من از آتش خارج شوید، بی آنکه آتش بآنها جراحتی رساند و در آنها تاثری گذارد (خارج شدند). چون اصحاب شمال آنها را دیدند، گفتند: پروردگارا! اصحاب خود را سالم میبینم، از ما در گذر و امر فرما داخل شویم، فرمود: از شما در گذشتم، داخل شوید، چون نزدیک رفتند و افروختگی آتش بآنها رسید، برگشتند و گفتند: پروردگارا! ما بر سوختن صبر نداریم و نافرمانی کردند، تا سه بار ایشانرا امر بدخول فرمود، و در هر سه بار نافرمانی کردند و برگشتند و آنها (یعنی اصحاب یمین) را سه بار امر فرمود، هر سه بار فرمان بردند و بسلامت از آتش در آمدند. سپس بهمه آنها فرمود: باذن من گل شوید و آدم را از آن گل آفرید، پس آنها که از این دسته باشند، از آن دسته نگردند و آنها که از آن دسته باشند، از اینها نشوند (یعنی عاقبت اصحاب یمین سعادت مند و بهشتی گردند و اصحاب شمال با شقاوت دوزخی شوند) و هر سبکی و بدخلقی که در اصحاب (شیعیان) می بینی از برخورد آنهاست با اصحاب شمال و هر سیمای نیک و وقاریکه در مخالفینت می بینی، از برخورد آنهاست با اصحاب یمین (گویا مقصود از این برخورد همان چسبندگی و آمیختگی اجزاء گل اولیه آنهاست با یکدیگر).

توضیح:

بیشتر توجیهاتی که از قول مرحوم مجلسی در روایت 1447 ذکر شد، در این روایت جریان دارد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ

عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
إِسْمَاعِيلَ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ
صَالِحِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سُئِلَ
رَسُولُ اللَّهِ ص بِأَيِّ شَيْءٍ سَبَقَتْ وَلَدَ آدَمَ
قَالَ إِنِّي أَوَّلُ مَنْ أَقَرَّ بِرَبِّي إِنَّ اللَّهَ أَخَذَ مِيثَاقَ
النَّبِيِّينَ وَ أَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ
بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى فَكُنْتُ أَوَّلَ مَنْ أَجَابَ
أصول کافی ج : 3 ص : 18 روایة : 3

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: از رسول خدا
(ص) پرسیدند بچه علت از همه فرزندان
آدم پیش افتادی؟ فرمود: زیرا من
نخستین اقرار کننده بپروردگارم بودم،
خدا از پیغمبران پیمان گرفت و آنها را بر
خودشان گواه ساخت که مگر من
پروردگار شما نیستم؟ گفتند: چرا، در
آنجا من نخستین پاسخ دهنده
بودم (چنانچه در روایت اول این باب
بیان گردید).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي بَصِيرٍ
قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع كَيْفَ أَجَابُوا وَ
هُمْ ذَرَّ قَالَ جَعَلَ فِيهِمْ مَا إِذَا سَأَلَهُمْ أَجَابُوهُ
يَعْنِي فِي الْمِيثَاقِ
بَابُ فِطْرَةِ الْخَلْقِ عَلَى التَّوْحِيدِ
اصول کافی ج : 3 ص : 19 روایه : 1

باب : چگونه پاسخ دادند با آنکه ذره بودند

بَابُ كَيْفَ أَجَابُوا وَ هُمْ ذَرٌّ

ترجمه روایت شریفه:

1- ابو بصیر بامام صادق (ع)
عرضکرد: چگونه پاسخ دادند با آنکه
ذره بودند؟ فرمود: خدا در آنها
نیروئی قرار داد که چون از آنها بپرسند
بتوانند پاسخ گویند، یعنی در عالم میثاق.

شرح:

برخی از دانشمندان شیعه اخبار عالم ذر را طبق این روایت تفسیر و معنی کرده و گفته اند: خدای تعالی تمام افراد بشر را پیش از خلقت آدم بصورت ذره و مورچه آفرید و بآنها شعور و ادراکی در خور آن عالم و مناسب شأن آنها عطا فرمود، تا بتوانند آفریننده خود را بشناسند و اگر از آنها سؤال شود، پاسخ گویند، توضیح این عقیده را با 12 اشکالی که معتزله بر آن کرده اند و پاسخ هائی که از آن داده شده است، مرحوم مجلسی در ج 2 ص 12 و 13 مرآت العقول ذکر میکند و نیز تحقیقات لطیف و دقیقی از شیخ مفید و سید مرتضی قدس سرهما بیان میکند که مناسب این مختصر نیست.

دسته ای دیگر از دانشمندان که محدثین و اهل ورع باشند میگویند: ما بظاهر این روایات ایمان آوریم و از هر گونه توجیه و تاءویلی نسبت بآنها خودداری کنیم، برخی دیگر این روایات را حمل بر استعاره و تمثیل نموده اند مانند و اذا المنية اعنشت اعظفارها و مانند مالی اعراك تقدم رجلا و تؤخر اخری.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ قُلْتُ فَطَرَتِ اللَّهُ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ
عَلَيْهَا قَالَ التَّوْحِيدُ

اصول کافی ج : 3 ص : 19 روایه : 1

باب : فطرت مخلوق یگانه پرستی است

باب : فطره الخلق على التوحيد

ترجمه روایت شریفه:

1- هشام بن سالم گوید: از امام صادق (ع)
(آیه شریفه (((فطرت خدائی است که
مردم را بر آن آفریده 30 سوره 30 -)))
را پرسیدم ، فرمود: آن توحید (یگانه
پرستی) است.

ترجمه روایت شریفه:

عبدالله بن سنان گوید: از امام صادق
(ع) راجع بقول خدای عزوجل :
(((فطرت خدائی است که مردم را بر آن
آفریده))) پرسیدم ، این فطرت چیست
؟ فرمود: فطرت اسلام است که خدا مردم
را هنگامیکه از آنها پیمان گرفت بر یگانه
پرستی آفرید. خدا فرماید: (((مگر من
پروردگار شما نیستم ؟))) و در آن مؤمن
و کافر هر دو بودند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ
فَطَرَتِ اللَّهُ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا مَا تِلْكَ
الْفِطْرَةُ قَالَ هِيَ الْإِسْلَامُ فَطَرَهُمُ اللَّهُ حِينَ أَخَذَ
مِيثَاقَهُمْ عَلَى التَّوْحِيدِ قَالَ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ وَ
فِيهِ الْمُؤْمِنُ وَ الْكَافِرُ

اصول کافی ج : 3 ص : 19 روایه : 2

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ
زُرَّارَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْلِ

اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَطَرَتِ اللَّهُ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ
عَلَيْهَا قَالَ فَطَرَهُمْ جَمِيعاً عَلَى التَّوْحِيدِ
اصول کافی ج : 3 ص : 19 روایه : 3

ترجمه روایت شریفه:

زراره گوید از امام صادق (ع) راجع
بقول خدای عزوجل: (((فطرت خدائی
است که مرد را بر آن آفریده))) پرسیدم ،
فرمود: همه را بر یگانه پرستی آفرید.

ترجمه روایت شریفه:

زراره گوید: از امام باقر (ع) این
قول خدای عزوجل را پرسیدم :
(((مخلصان خدا باشید و باو مشرک نشوید
31 سوره 22-))) فرمود: فطرت حنیفیه
(مستقیم و بی انحراف) است که خدا
مردم را بر آن آفریده (((آفرینش خدا را
تغییری نیست))) فرمود: خدا مردم را بر
معرفت خود آفریده.

زراره گوید و نیز از آن حضرت این
قول خدای عزوجل را پرسیدم : (((و))
چون پروردگارت فرزندان آدم از
پشتهایشان نسلشان را برگرفت و بر
خودشان گواه ساخت که مگر من
پروردگار شما نیستم ؟ گفتند: چرا 172
سوره 7-))) فرمود: از پشت آدم
نژادش را تا روز قیامت در آورد، و مانند
مورچگان خارج شدند، سپس خود را
بأنها معرفی کرد و وانمود، و اگر چنین
نمیکرد، هیچکس (در دنیا) پروردگارش را
نمیشناخت ، و فرمود رسول خدا (ص)
فرماید: هر نوزادی بر همین فطرت
متولد میشود، یعنی خدای عزوجل
را خالق خود میداند، همچنین است
قول خدای تعالی: (((اگر از آنها پرسی ،
آسمانها و زمین را که آفریده ؟ خواهند
گفت : خدا)))

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي
جَعْفَرٍ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ حُنَفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ قَالَ الْحَنِيفِيَّةُ
مِنَ الْفِطْرَةِ الَّتِي فَطَرَ اللَّهُ النَّاسَ عَلَيْهَا
لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ قَالَ فَطَرَهُمْ عَلَى
الْمَعْرِفَةِ بِهِ قَالَ زُرَّارَةُ وَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ
اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ
ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ أَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أ
لَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى الْآيَةَ قَالَ أَخْرَجَ مِنْ
ظَهْرِ آدَمَ ذُرِّيَّتَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَخَرَجُوا
كَالدَّرِّ فَعَرَفَهُمْ وَ أَرَاهُمْ نَفْسَهُ وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَمْ
يَعْرِفْ أَحَدٌ رِبَّهُ وَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص كُلُّ
مَوْلُودٍ يُوَلَّدُ عَلَى الْفِطْرَةِ يَعْنِي الْمَعْرِفَةَ بِأَنَّ
اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَالِقُهُ كَذَلِكَ قَوْلُهُ وَ لَنْ
سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ
لَيَقُولُنَّ اللَّهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 20 روایه : 4

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ
عَنْ ابْنِ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَلْبِيِّ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
فَطَرَتِ اللَّهُ التِّي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا قَالَ
فَطَرَهُمْ عَلَى التَّوْحِيدِ
بَابُ كَوْنِ الْمُؤْمِنِ فِي صُلْبِ الْكَافِرِ
اصول کافی ج : 3 ص : 21 روایة : 5

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) راجع بقول خدای عزوجل ؛ (((فطرت خدائی است که مردم را بر آن آفریده است))) فرمود: آنها را بر یگانه پرستی آفریده.

شرح:

فطرت بمعنی سرشت و آفرینش انسان است با صفتی مخصوص ، و مقصود از این روایات اینست که :
خدایتعالی انسانرا با صفت خدا پرستی آفریده و این معرفت را در ذات و نهاد او بودیعت گذاشته است ، بنحویکه
اگر انسان خود را از تلقینات و وسوس خانواده و محیط بر کنار دارد، و از دیده سرشت و فطرت بی آلایش خود
بنگردد، بصانع و خالق خویش اعتراف میکند، و اگر این صفت را خدایتعالی در فطرت انسان نمیگذاشت ،
هیچکس خدا شناس نمی گشت ، اکنون که می بینیم هر يك از افراد بشر به تکاپو افتاده و معبود و صانعی برای خود
انتخاب میکنند، دلیل بر فطری بودن آنست در نهاد اولیه آنها، منتهی برخی از افراد، در تطبیق مصداق دچار
اشتباه گشته اند. و نیز گاهی آلودگیهای متراکم محیط روی فطرات پاک انسانرا میپوشاند و او را دچار تردید
یا انکار صانع میکند، ولی همین افراد گاهی که گرفتار بیچارگی میشود و در جهان طبیعت ملجاء و پناهی برای
خود نمی بینند، فطرت پاک و منورشان تجلی میکند و از میان کشتی که نزدیک بغرق شدن است ، فریاد خدایا و
پروردگارا از آنها بلند میشود.

باب : بودن مؤ من در صلب کافر

باب : کون المومن فی صلب الکافر

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود، نطفه مؤ من در صلب مشرک قرار میگیرد، ولی هیچگونه بدی و آلودگی باو نمیرسد، تا زمانیکه در زهدان زن مشرکه قرار گیرد. در آنجا هم هیچگونه بدی باو نرسد تا او را بزاید چون او را زانید، باز هم هیچگونه بدی باو نرسد، تا آنکه قلم تکلیف بر او جاری شود.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَاءِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَيْسَرَةَ
قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ نُطْفَةَ الْمُؤْمِنِ
لَتَكُونُ فِي صُلْبِ الْمُشْرِكِ فَلَا يُصِيبُهُ مِنَ
الشَّرِّ شَيْءٌ حَتَّى إِذَا صَارَ فِي رَحِمِ
الْمُشْرِكَةِ لَمْ يُصِْبْهَا مِنَ الشَّرِّ شَيْءٌ حَتَّى
تَضَعَهُ فَإِذَا وَضَعَتْهُ لَمْ يُصِْبْهُ مِنَ الشَّرِّ شَيْءٌ
حَتَّى يَجْرِيَ عَلَيْهِ الْقَلَمُ

اصول کافی ج : 3 ص : 21 روایه 1:

توضیح:

گاهی نطفه مؤ من در پدریکه کافر است و رحم مادری که کافر است قرار میگیرد و در دامن آنها تربیت میشود، ولی از کفر و شرک پدر و مادر هیچگونه آلودگی و پلیدی بآن فرزندی مؤ من نمیرسد تا زمانیکه خودش بعد بلوغ و رشد رسد و مکلف شود و طبق اعمال و رفتار خویش پاداش یا کیفر ببیند. و در دوران قبل از بلوغ اگر چه از نظر تبعیت حکم بکفر و نجاست او میشود، ولی آن حکم ظاهری است و بایمان واقعی او زیانی نرساند، و از اینجا حکم ولد الزنا روشن میشود، زیرا زمانیکه کفر و شرک پدر مادر بایمان فرزند زیان نرساند، گناه و فسق آنها بطریق اولی باو زیانی نخواهد رسانید.

ترجمه روایت شریفه:

علی بن یقطین گوید: بموسی بن جعفر (ع) عرض کردم : من از نفرینی که امام صادق (ع) بیقطین و فرزندان او کرده نگران و ترسانم ، فرمود: ای ابوالحسن ! آنگونه که تو فک میکنی نیست ، همانا مؤ من در صلب کافر مانند سنگریزه در میان خشت است ، باران میآید و خشت را میشوید و بسنگریزه هیچگونه آسیبی نمیرساند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَقُطِينٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ
مُوسَى ع قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنِّي قَدْ أَشْفَقْتُ مِنْ
دَعْوَةِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَلَى يَقُطِينٍ وَ مَا وَلَدَ
فَقَالَ يَا أَبَا الْحَسَنِ لَيْسَ حَيْثُ تَذْهَبُ
إِنَّمَا الْمُؤْمِنُ فِي صُلْبِ الْكَافِرِ بِمَنْزِلَةِ
الْحَصَاةِ فِي اللَّبَنَةِ يَجِيءُ الْمَطَرُ فَيَغْسِلُ
اللَّبَنَةَ وَ لَا يَضُرُّ الْحَصَاةَ شَيْئاً

اصول کافی ج : 3 ص : 22 روایه 2:

توضیح:

از این روایت و نیز روایت 937 بدست میآید که یقطین نزد امام ششم (ع) پسندیده نبوده و حضرت نسبت باو و فرزندان او نفرین فرموده است ، ولی پسرش علی بجلالت قدر و عظمت منزلت معروفست ، چنانچه از این خبر هم استفاده میشود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
ابْنِ فَضَالٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُسْلِمٍ الْخَلَوَانِيِّ
عَنْ أَبِي إِسْمَاعِيلَ الصَّقَلِيِّ الرَّازِيِّ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ فَيْئَةً لَشَجَرَةٍ تُسَمَّى الْمُزْنَ
فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَخْلُقَ مُؤْمِنًا أَقْطَرَ مِنْهَا
قَطْرَةً فَلَا تُصِيبُ بَقْلَةً وَلَا ثَمَرَةً أَكَلَ مِنْهَا
مُؤْمِنٌ أَوْ كَافِرٌ إِلَّا أَخْرَجَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ
صُلْبِهِ مُؤْمِنًا

اصول کافی ج : 3 ص : 22 روایه : 1

باب : هنگامیکه خدای عزوجل بخواهد مؤ من آفریند

بَابُ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَخْلُقَ الْمُؤْمِنَ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: در بهشت
درختی است که مزن نام دارد، چون
خدا خواهد مؤ منی بیافریند، قطره نئی
از آن بچکاند، آن قطره بهر سبزی و میوه
نئی که رسد و مؤ من یا کافری از آن
بخورد، خدای عزوجل از صلب او مؤ منی
خارج کند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ
يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ
مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ صِبْغَةَ اللَّهِ ه وَ
مَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً قَالَ الْإِسْلَامُ وَ
قَالَ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ
بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى قَالَ هِيَ الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَحْدَهُ
لَا شَرِيكَ لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 23 روایه 1:

باب : در اینکه صبغه همان اسلام است

بابٌ فِي أَنَّ الصَّبْغَةَ هِيَ الْإِسْلَامُ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) درباره قول خدای عزوجل : (((رنگ آمیزی خداست ، کیست که رنگ آمیزیش از خدا بهتر باشد؟ (سوره 2 -))) فرمود: مقصود اسلام است و درباره قول خدای عزوجل (((بدست آویزی محکم چنگ زده است (سوره 256 -))) فرمود: آن دست آویز ایمان بخدای یگانه بی شریک است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) راجع به قول خدای عزوجل : رنگ آمیزی خدا است ، کیست که رنگ آمیزیش از خدا بهتر باشد؟ (((فرمود: آن رنگ آمیزی اسلام است.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ
سِرْحَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ فَرْقَدٍ عَنْ حُمْرَانَ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ
صِبْغَةَ اللَّهِ وَ مَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً قَالَ
الصَّبْغَةُ هِيَ الْإِسْلَامُ

اصول کافی ج : 3 ص : 23 روایه 2:

سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِي قَوْلِ اللَّهِ
عَزَّ وَجَلَّ صِبْغَةَ اللَّهِ وَ مَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ
صِبْغَةً قَالَ الصَّبْغَةُ هِيَ الْإِسْلَامُ وَ قَالَ فِي
قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَ
يُؤْمِنَ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى قَالَ
هِيَ الْإِيمَانُ

اصول کافی ج : 3 ص : 23 روایة : 3

ترجمه روایت شریفه:

محمد بن مسلم از یکی از دو امام
پنجم یا ششم علیهما السلام نقل می
کند که آنحضرت درباره خدای عزوجل :
(((رنگ آمیزی خداست ، کیست که رنگ
آمیزیش بهتر از خدا باشد؟)))
فرمود: آن رنگ آمیزی اسلام است و
راجع به قول خدای عزوجل : (((هر
که بطغیانگر کافر شود، و بخدا ایمان
آورد، بدست آویزی محکم چنگ زده است
256 سوره 2))) فرمود: آن دست آویز
ایمان است.

شرح:

فطرت توحید و خدانشناسی را که در اول خلقت خدایتعالی به انسان عطا فرموده نامش را رنگ آمیزی گذاشته
است ، زیرا چنانکه رنگ آمیزی برای پارچه و لباس و زیور و زینت است ، اسلام و خدانشناسی هم زیور و زینت
روح انسانست و یا آنکه کلمه صبغه (رنگ آمیزی) از باب مشکلات است ، زیرا انصاری فرزندان خود را در
آب زرد رنگی که آنرا عمودیه مینامیدند، شستشو میدادند و عقیده داشتند که فرزندشان بدین وسیله رنگ نصرانیت
میگیرد و پاک می شود، خدای تعالی می فرماید: رنگ آمیزی خدا اسلام است نه نصرانیت.

باب : در اینکه سکینه ایمان است

بَابُ فِي أَنَّ السَّكِينَةَ هِيَ الْإِيمَانُ

ترجمه روایت شریفه:

ابوحمره گوید: از امام باقر علیه السلام راجع به قول خدای عزوجل :
(((سکینه را در دل مؤمنین نازل کرد 4
سوره 48 -))) پرسیدم ، فرمود : سکینه
ایمانست و باز درباره قول خدای عزوجل :
(((با روحی از جانب خود ایشانرا تاءید
کرد))) پرسیدم ، فرمود: آن روح
ایمانست.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ
وَجَلَّ أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ
هُوَ الْإِيمَانُ قَالَ وَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ وَ أَيْدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ قَالَ هُوَ الْإِيمَانُ
اصول کافی ج : 3 ص : 24 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

فضیل گوید: بامام صادق (ع) عرضکردم
: اینکه خدا فرماید : (((ایشانند که خدا
ایمانرا در دلهایشان رقم زده ، 22
سوره 58))) آیا خود نسبت بآنچه خدا
در دلهایشان رقم زده دستی دارند؟
فرمود: نه.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبَانَ عَنْ
فُضَيْلٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ أَوْلَيْكَ كَتَبَ
فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ هَلْ لَهُمْ فِيهَا كِتَابٌ فِي
قُلُوبِهِمْ صُنْعٌ قَالَ لَا
اصول کافی ج : 3 ص : 24 روایه 2:

شرح:

این روایت با عنوان باب مناسبت ندارد و گویا از روایات باب سابق بوده و اشتباهها در اینجا درج شده است .
و نیز روایتی بدین مضمون در ج 1 ص 229 بشماره 411 گذشت و در آنجا شرحی نسبت بآن بیان شد، که
مختصرش اینست : احداث و ایجاد ایمان در دل مؤمن از عهده بنده خارج است و وظیفه او نیست بلکه این کار
فقط بدست خداست ، ولی وظیفه بنده اینست که صفحه دل را از تعصب و اغراض باطل پاک کند و آنرا
آماده پذیرش قلم خدا سازد، مثلاً درصدهمین آیه صفتی برای مؤمنین ذکر نموده و سپس فرموده است اولئك
کتب ... و پیداست که غیر ایشان مشمول رقم زدن خدا نمی شوند و صدر آیه اینست : لاتجد قوما يؤمنون
بالله و اليوم الآخر يوادون من حاد الله و رسوله و لوكانوا آباء هم او ابناءهم او اخوانهم او عشيرتهم))) گروهی
را بخدا و روز جزا ایمان آورده اند، نبینی که با کسانی که با خدا و پیغمبرش مخالفت می کنند، دوستی ورزند،
اگر چه پدران یا پسران یا برادران یا خویشانانشان
باشند.)))).

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ عَنِ
مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ
السَّكِينَةُ الْإِيمَانُ

اصول کافی ج : 3 ص : 24 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:

محمد بن مسلم گوید: امام باقر علیه السلام فرمود: سکینه همان ایمانست.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ وَ هِشَامِ بْنِ
سَالِمٍ وَ غَيْرِهِمَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ
اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي
قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ هُوَ الْإِيمَانُ

اصول کافی ج : 3 ص : 25 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

جمیل گوید: از امام صادق (ع) درباره
قول خدای عزوجل: (((او است که سکینه را
در دلهای مؤمنین نازل کرده))) پرسیدم
فرمود: آن سکینه ایمانست . و اینکه
فرماید: (((و با روحی از خود
تأییدشان کرد))) آن روح ایمانست
و راجع به قول خدایتعالی (((و کلمه
تقوی را گردن گیرشان ساخت ، 26 سوره
(48))) پرسیدم ، فرمود: آن کلمه ایمانست .

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ
عُبَيْدٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ جَمِيلٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا
عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ هُوَ الَّذِي
أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ هُوَ
الْإِيمَانُ قَالَ وَ أَيْدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ قَالَ هُوَ
الْإِيمَانُ وَ عَنْ قَوْلِهِ وَ أَلَزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى
قَالَ هُوَ الْإِيمَانُ

اصول کافی ج : 3 ص : 25 روایه 5:

باب : باب اخلاص

بَابُ الْإِخْلَاصِ

ترجمه روایت شریفه:

چیزی از پرستش بتها در آن نباشد.

توضیح:

حنیف بمعنای طریقه مستقیم و معتدلی است که از افراط و تفریط خالی باشد و مسلم بمعنی منقاد و مطیع در برابر او امر و نواهی خدایتعالی است.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: همانا خداست و شیطان ، حق است و باطل ، هدایت است و گمراهی ، راه راست است و نومیدی ، دنیاست و آخرت ، حسناتست و سیئات ، پس هر چه حسناتست از خداست و هر چه سیئات از شیطان لعنة الله -.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ حَنِيفًا مُسْلِمًا قَالَ خَالِصًا مُخْلِصًا لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ مِنْ عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ إِمَامٌ صَادِقٌ (ع) رَاجَ بِهِ قَوْلَ خَدَائِ عَزَّ وَ جَلَّ : (((حَنِيفًا مُسْلِمًا))) فرمود: یعنی)) خالصا مخلصا)) که **عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ حَنِيفًا مُسْلِمًا** قَالَ اللَّهُ عَنْ أَبِيهِ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَ الشَّيْطَانُ وَ الْحَقُّ وَ الْبَاطِلُ وَ الْهُدَى وَ الضَّلَالَةُ وَ الرَّشْدُ وَ الْغَيُّ وَ الْعَاجِلَةُ وَ الْآجِلَةُ وَ الْعَاقِبَةُ وَ الْحَسَنَاتُ وَ السَّيِّئَاتُ فَمَا كَانَ مِنْ حَسَنَاتٍ فَلِلَّهِ وَ مَا كَانَ مِنْ سَيِّئَاتٍ فَلِلشَّيْطَانِ لَعْنَةُ اللَّهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 25 روایة 2:

ترجمه روایت شریفه:

حضرت رضا علیه السلام فرماید: امیرالمؤمنین (ع) میفرمود: خوشا حال کسی که عبادت و دعایش را برای خدا خالص کند و دلش را بآنچه چشمش می بیند مشغول ندارد و بدانچه گوش می شنود، یاد خدا را فراموش نکند، و برای آنچه بدیگری داده شده اندوهگین نشود.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ص كَانَ يَقُولُ طُوبَى لِمَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ الْعِبَادَةَ وَ الدَّعَاءَ وَ لَمْ يَشْغَلْ قَلْبَهُ بِمَا تَرَى عَيْنَاهُ وَ لَمْ يَنْسَ ذِكْرَ اللَّهِ بِمَا تَسْمَعُ أذْنَاهُ وَ لَمْ يَحْزَنْ صَدْرَهُ بِمَا أُعْطِيَ غَيْرُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 26 روایة 3:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُنْقَرِيِّ عَنْ سَفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا قَالَ لَيْسَ

يَعْنِي أَكْثَرَ عَمَلًا وَ لَكِنْ أَصَوَّبَكُمْ عَمَلًا وَ إِنَّمَا
الْإِصَابَةُ خَشْيَةُ اللَّهِ وَ النِّيَّةُ الصَّادِقَةُ وَ
الْحَسَنَةُ ثُمَّ قَالَ الْإِبْقَاءُ عَلَى الْعَمَلِ حَتَّى
يَخْلُصَ أَشَدُّ مِنَ الْعَمَلِ وَ الْعَمَلُ الْخَالِصُ
الَّذِي لَا تَرِيدُ أَنْ يَحْمَدَكَ عَلَيْهِ أَحَدٌ إِلَّا اللَّهُ
عَزَّ وَ جَلَّ وَ النِّيَّةُ أَفْضَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلَّا وَ إِنَّ
النِّيَّةَ هِيَ الْعَمَلُ ثُمَّ تَلَا قَوْلَهُ عَزَّ وَ جَلَّ فُلْ كُلٌّ
يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ يَعْنِي عَلَى نِيَّتِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 26 روایه : 4

ترجمه روایت شریفه:
سفیان بن عیینہ گوید: امام صادق
(ع) راجع به قول خدای عزوجل:
(((تا بپایزمايد شما را كه کداميك نيكو
كردارتريد، 2 سوره 67 -))) (فرمود:
مقصود پرکردار نيست ، بلكه مقصود
درست كردارتر است ، و درستى همانا
ترس از خدا و نيت صادق و كار نيك است

سپس فرمود: پایداری بر عمل تا
خالص ماند، سخت تر از خود عمل
است و عمل خالص آنست که : نخواهی
هیچکس جز خدای عزوجل ترا بر آن
بستاید، همانا نیت همان عمل است ،
سپس این قول خدای عزوجل را تلاوت
فرمود: (((بگو همگی طبق روش خود
عمل می کنند، 84 سوره 17 -))) یعنی
طبق نیت خود.

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ
وَ جَلَّ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ قَالَ الْقَلْبُ
السَّلِيمُ الَّذِي يُلْقَى رَبَّهُ وَ لَيْسَ فِيهِ أَحَدٌ سِوَاهُ
قَالَ وَ كُلُّ قَلْبٍ فِيهِ شِرْكٌ أَوْ شَكٌّ فَهُوَ سَاقِطٌ
وَ إِنَّمَا أَرَادُوا الزَّهْدَ فِي الدُّنْيَا لِتَفَرُّغِ قُلُوبُهُمْ
لِلْآخِرَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 26 روایه : 5

ترجمه روایت شریفه:
و باز سفیان گوید: از آنحضرت پرسیدم
قول خدای عزوجل را: (((جز کسیکه
با دل سالم نزد خدا آید، 89 سوره
26))) فرمود: دل سالم کسی دارد که
پروردگارش را ملاقات کند، در حالی که
جز خدا احدی در دلش نباشد، و هر دلی
که در آن شرکی یا شکی باشد، ساقط است
و (انبیاء و اولیاء خدا) زهد دنیا را اختیار
کردند تا دلشان برای آخرت فارغ باشد.

بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ سَفْيَانَ بْنِ عِيْنَةَ
عَنِ السَّنْدِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ مَا أَخْلَصَ
الْعَبْدُ الْإِيمَانَ بِاللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَرْبَعِينَ

يَوْمًا أَوْ قَالَ مَا أَجْمَلَ عَبْدٌ ذَكَرَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ
أَرْبَعِينَ يَوْمًا إِلَّا زَهَّدَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي
الدُّنْيَا وَ بَصَّرَهُ دَاعَهَا وَ دَوَاعَهَا فَأَثْبَتَ
الْحِكْمَةَ فِي قَلْبِهِ وَ أَنْطَقَ بِهَا لِسَانَهُ ثُمَّ تَلَا إِنَّ
الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيِّئًا لَهُمْ غَضَبٌ مِنْ
رَبِّهِمْ وَ ذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ كَذَلِكَ نَجْزِي
الْمُفْتَرِينَ فَلَا تَرَى صَاحِبَ بَدْعَةٍ إِلَّا ذَلِيلًا وَ
مُفْتَرِيًا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ عَلَى رَسُولِهِ
ص وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ ص إِلَّا ذَلِيلًا
اصول کافی ج : 3 ص : 27 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: هیچ بنده نی چهل
روز ایمانش را بخدای عزوجل
خالص نگرداند یا فرمود: هیچ بنده
نی ذکر خدا را چهل روز نیکو انجام
دهد جز آنکه خدای عزوجل او را نسبت
بدنیا زاهد سازد و درد و داروی دنیا را
باو بنماید، پس حکمت را دلش ثابت
کند و زیانش را بآن گویا سازد سپس
تلاوت فرمود: (((کسانیکه گوساله
پرستیدند، بزودی خشم پروردگارشان با
ذلت در زندگی دنیا بآنها برسد، افترا
بندانرا اینگونه جزا می دهیم 152 سوره
7))) از اینرو هیچ بدعت گزاری را
نبینی، جز اینکه ذلیل است، و هیچ افترا
زننده بخدا و پیغمبر و اهل بیتش
صلوات الله علیهم را نبینی جز
اینکه ذلیل است.

باب : باب شرایع**بَابُ الشَّرَائِعِ****ترجمه روایت شریفه:**

موسی و عیسی علیهم السلام را بحمد
صلی الله علیه و آله عطا فرمود، و آن
شرایع یکتا پرستی است و اخلاص ترک
بت پرستی و فطرت حنیفه آسان (که همان
طریقه و روش اسلامست) و اینکه
گوشه گیری و صحرا گردی (کناره گیری
از جماعت مسلمین) نیست، چیزهای
پاکیزه را در این شرایع حلال کرد و
پلیدیها را حرام نمود و تکلیف سنگین و
زنجیرهاییکه بگردن آنها بود برداشت
آنگاه در آن شرایع مقرر فرمود، نماز و
زکوة روزه و حج و امر بمعروف و نهی
از منکر و حلال و حرام و میراث ها و
حدود و فرائض و جهاد در راه خدا را، را
باضافه وضو (و وضو را برای محمد
صلی الله علیه و آله اضافه فرمود) و
آنحضرترا فضیلت بخشید بسبب سوره
فاتحه الكتاب و آیات آخر سوره بقره و
سوره های پر فصل (از سوره ق یا
محمد یا فتح تا آخر قرآن) و غنیمت و
فیء را برای او حلال فرمود و او را
با رعب (و ترسی که در دل دشمنانش
میافکند) نصرت بخشید، و زمین را برایش
سجده گاه و پاك کننده (در تیمم) قرار
داد، و او را بسوی همگان از سفید و
سیاه و جن و انس ارسال فرمود، و
گرفتن جزیه و اسیر کردن مشرکین و فدیة
گرفتن را باو عطا فرمود، سپس تکلیفی
باو متوجه شد بهیچ يك از پیغمبران آن
تکلیف متوجه نشده بود، و از آسمان
شمشیری بی غلاف بر او نازل شد و

عَلِيَّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ
مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرٍ وَ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ
مُحَمَّدَ الثَّقَفِيِّ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ مَرْوَانَ جَمِيعاً
عَنْ أَبَانَ بْنِ عِثْمَانَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَعْطَى
مُحَمَّدًا ص شَرَائِعَ نُوحٍ وَ إِبْرَاهِيمَ وَ
مُوسَى وَ عِيسَى ع التَّوْحِيدَ وَ الْإِخْلَاصَ
وَ خُلْعَ الْأَنْدَادِ وَ الْفِطْرَةَ الْحَنِيفِيَّةَ السَّمْحَةَ وَ
لَا رَهْبَانِيَّةَ وَ لَا سِيَاحَةَ أَحَلَّ فِيهَا الطَّيِّبَاتِ وَ
حَرَّمَ فِيهَا الْخَبَائِثَ وَ وَضَعَ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَ
الْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ ثُمَّ افْتَرَضَ عَلَيْهِ
فِيهَا الصَّلَاةَ وَ الزَّكَاةَ وَ الصِّيَامَ وَ الْحَجَّ وَ
الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ
الْحَلَالَ وَ الْحَرَامَ وَ الْمَوَارِيثَ وَ الْحُدُودَ وَ
الْفَرَائِضَ وَ الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ زَادَهُ
الْوُضُوءَ وَ فَضَّلَهُ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَ
بِخَوَاتِيمِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ وَ الْمُفَصَّلِ وَ أَحَلَّ لَهُ
الْمَغْنَمَ وَ الْفَيْءَ وَ نَصَرَهُ بِالرُّعْبِ وَ جَعَلَ لَهُ
الْأَرْضَ مَسْجُداً وَ طَهُوراً أَرْسَلَهُ كَافَّةً إِلَى
الْأَبْيَضِ وَ الْأَسْوَدِ وَ الْجَنِّ وَ الْإِنْسِ وَ أَعْطَاهُ
الْجِزْيَةَ وَ أَسْرَ الْمُشْرِكِينَ وَ فِدَاهُمْ ثُمَّ كَلَّفَ
مَا لَمْ يُكَلِّفْ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَ أَنْزَلَ
عَلَيْهِ سَيْفٌ مِنَ السَّمَاءِ فِي غَيْرِ غَمْدٍ وَ قِيلَ
لَهُ فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلِّفُ إِلَّا نَفْسَكَ
امام صادق (ع) فرمود: همانا خدای تبارک
و تعالی شریعتهای نوح و ابراهیم و

اصول کافی ج : 3 ص : 27 روایة 1:

باو گفته شد (((در راه خدا جنگ کن (و اگر ترا تنها گذاشتند) تنها خودت تکلیف داری (که با دشمنان دین بجنگی)).

ترجمه روایت شریفه:

سماعة بن مهران گوید: قول خدای عزوجل را: (((چنانکه پیغمبران اولوالعزم صبر کردند توهم صبر کن 35 سوره 46-))) بامام صادق (ع) عرض کردم . فرمود: پیغمبران اولوالعزم: نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و محمد صلی الله علیه و آله میباشند. عرض کردم: اینها چگونه اولوالعزم گشتند؟ فرمود: زیرا جناب نوح با کتاب و شریعتی مبعوث شد و هر پیغمبریکه پس از نوح آمد، کتاب و شریعت و طریقه او را اخذ کرد، تا زمانیکه جناب ابراهیم علیه السلام آمد با صحف و فرمان ترک کتاب نوح. نه از راه کافر شدن بآن (بلکه اوضاع زمانش مقتضی ترویج کتاب نوح نبود، و آن هم بدستور خدایتعالی بود) سپس هر پیغمبری که بعد از ابراهیم علیه السلام آمد بشریعت و طریقه صحف او رفتار کرد، تا زمانیکه جناب موسی آمد و تورات و شریعت و طریقه خود را با فرمان ترک صحف آورد، و هر پیغمبریکه بعد از موسی (ع) آمد، بتورات و شریعت و طریقه او متمسک شد، تا زمانیکه جناب مسیح (ع) با انجیل و فرمان ترک شریعت و طریقه موسی آمد، سپس هر پیغمبریکه بعد از مسیح آمد شریعت و طریقه او را گرفت، تا زمانیکه محمد صلی الله علیه و آله آمد و قرآن و شریعت

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعِزْمِ مِنَ الرُّسُلِ فَقَالَ نُوحٌ وَ إِبْرَاهِيمُ وَ مُوسَى وَ عِيسَى وَ مُحَمَّدٌ ص قُلْتُ كَيْفَ صَارُوا أُولَى الْعِزْمِ قَالَ لِأَنَّ نُوحًا بَعَثَ بَكْتَابٍ وَ شَرِيعَةٍ وَ كُلٌّ مِنْ جَاءَ بَعْدَ نُوحٍ أَخَذَ بِكِتَابِ نُوحٍ وَ شَرِيعَتِهِ وَ مِنْهَاجِهِ حَتَّى جَاءَ إِبْرَاهِيمُ ع بِالصُّحُفِ وَ بَعْزِيْمَةٍ تَرَكَ كِتَابَ نُوحٍ لَا كُفْرًا بِهِ فَكُلُّ نَبِيٍّ جَاءَ بَعْدَ إِبْرَاهِيمَ ع أَخَذَ بِشَرِيعَةِ إِبْرَاهِيمَ وَ مِنْهَاجِهِ وَ بِالصُّحُفِ حَتَّى جَاءَ مُوسَى بِالتَّوْرَةِ وَ شَرِيعَتِهِ وَ مِنْهَاجِهِ وَ بَعْزِيْمَةٍ تَرَكَ الصُّحُفَ وَ كُلُّ نَبِيٍّ جَاءَ بَعْدَ مُوسَى ع أَخَذَ بِالتَّوْرَةِ وَ شَرِيعَتِهِ وَ مِنْهَاجِهِ حَتَّى جَاءَ الْمَسِيحُ ع بِالْإِنْجِيلِ وَ بَعْزِيْمَةٍ تَرَكَ شَرِيعَةَ مُوسَى وَ مِنْهَاجِهِ فَكُلُّ نَبِيٍّ جَاءَ بَعْدَ الْمَسِيحِ أَخَذَ بِشَرِيعَتِهِ وَ مِنْهَاجِهِ حَتَّى جَاءَ مُحَمَّدٌ ص فَجَاءَ بِالْقُرْآنِ وَ بِشَرِيعَتِهِ وَ مِنْهَاجِهِ فَحَلَّاهُ حَلَالًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ حَرَامُهُ حَرَامًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَهُوَ لَأُولَى الْعِزْمِ مِنَ الرُّسُلِ ع

اصول کافی ج : 3 ص : 28 روایة 2:

و طریقه خود را آورد، پس حلال او
حلالست تا روز قیامت ، و حرام او
حرامست تا روز قیامت . و پیغمبران
اولوالعزم اینها هستند.

باب : پایه های اسلام

بَابُ دَعَائِمِ الْإِسْلَامِ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: اسلام روزی پنج پایه نهاده شده: نماز و زکوة و روزه و حج و ولایت (در روز غدیر خم یا در عالم میثاق) فریاد زده شد، برای هیچ چیز دیگر فریاد زده نشد.

ترجمه روایت شریفه:

عجلان گوید: بامام صادق (ع) عرض کردم: مرا بر حدود ایمان آگاه فرما، فرمود: گواهی دادن باینکه شایسته پرستشی جز خدا نیست و اینکه محمد رسول خداست و اقرار نمودن بآنچه او از جانب خدا آورده و نمازهای پنجگانه و پرداخت زکاة و روزه ماه رمضان و حج کعبه و دوستی ولی ما و دشمنی با دشمن ما و همراه بودن با راستگويان (چنانچه خدايتعالی فرماید:))) با راستگويان همراه باشید 119 سوره 9)))).

حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ الزِّيَادِيِّ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوُشَّاءِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبَانُ بْنُ عُثْمَانَ عَنْ فَضِيلٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ بَنِيَ الْإِسْلَامَ عَلَى خَمْسٍ عَلَى الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّوْمِ وَالْحَجِّ وَالْوَلَايَةِ وَلَمْ يَنَادَ بِشَيْءٍ كَمَا نُودِيَ بِالْوَلَايَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 29 روایه 1:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَجَلَانَ أَبِي صَالِحٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَوْقَفْنِي عَلَى حُدُودِ الْإِيمَانِ فَقَالَ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَالْإِفْرَارُ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَصَلَوَاتُ الْخَمْسِ وَأَدَاءُ الزَّكَاةِ وَصَوْمُ شَهْرِ رَمَضَانَ وَحَجُّ الْبَيْتِ وَوَلَايَةُ وَلِيِّنَا وَعَدَاوَةُ عَدُوِّنَا وَالْدُّخُولُ مَعَ الصَّادِقِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 29 روایه 2:

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ فَضِيلٍ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ بَنِيَ الْإِسْلَامَ عَلَى خَمْسٍ عَلَى الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّوْمِ وَالْحَجِّ وَالْوَلَايَةِ وَلَمْ يَنَادَ بِشَيْءٍ كَمَا نُودِيَ بِالْوَلَايَةِ فَأَخَذَ النَّاسُ بِأَرْبَعٍ وَتَرَكُوا هَذِهِ يَعْنِي الْوَلَايَةَ إِمَامَ بَاقر (ع) فرمود: اسلام روزی پنج

اصول کافی ج : 3 ص : 29 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:

پایه نهاده شده : نماز و زکوة و روزه و حج و ولایت . بچیزی مانند ولایت فریاد زده نشد، مردم آن چهار را گرفتند و این یعنی ولایت را رها کردند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ الْعَرَزَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ قَالَ أَتَأْفِيُ الْإِسْلَامَ ثَلَاثَةَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالْوَلَايَةِ لَا تَصِحُّ وَاحِدَةٌ مِنْهُنَّ إِلَّا بِصَاحِبَتَيْنِهَا
اصول کافی ج : 3 ص : 30 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: پایه های اجاق اسلام سه چیز است : نماز و زکوة و ولایت ، هیچ يك از اینها جز به همراه دو تایی دیگر درست نباشد (پیداست که نماز و زکوة بدون ولایت مقبول نباشد).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّلْتِ جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسَةِ أَشْيَاءَ عَلَى الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالْحَجِّ وَالصَّوْمِ وَالْوَلَايَةِ قَالَ زُرَّارَةُ فَقُلْتُ وَ أَيُّ شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ أَفْضَلُ فَقَالَ الْوَلَايَةُ أَفْضَلُ لِأَنَّهَا مِفْتَاحُهُنَّ وَ الْوَالِي هُوَ الدَّلِيلُ عَلَيْهِنَّ قُلْتُ ثُمَّ الَّذِي يَلِي ذَلِكَ فِي الْفَضْلِ فَقَالَ الصَّلَاةُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ الصَّلَاةُ عَمُودُ دِينِكُمْ قَالَ قُلْتُ ثُمَّ الَّذِي يَلِيهَا فِي الْفَضْلِ قَالَ الزَّكَاةُ لِأَنَّهُ قَرْنُهَا بِهَا وَ بَدَأَ بِالصَّلَاةِ قَبْلَهَا وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الزَّكَاةُ تَذْهِبُ الذُّنُوبَ قُلْتُ وَ الَّذِي يَلِيهَا فِي الْفَضْلِ قَالَ الْحَجُّ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ حَجُّ الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَ مَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِحَاجَةٍ مَقْبُولَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِشْرِينَ صَلَاةً

نَافِلَةً وَمَنْ طَافَ بِهَذَا الْبَيْتِ طَوَافًا
أَخْصَى فِيهِ أَسْبُوعَهُ وَأَحْسَنَ رَكْعَتَيْهِ غَفَرَ
اللَّهُ لَهُ وَ قَالَ فِي يَوْمٍ عَرَفَةَ وَ يَوْمَ الْمَزْدَلِفَةِ
مَا قَالَ قُلْتُ فَمَاذَا يَتَّبِعُهُ قَالَ الصَّوْمُ قُلْتُ وَ
مَا بَالُ الصَّوْمِ صَارَ آخِرَ ذَلِكَ أَجْمَعَ قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ص الصَّوْمُ جَنَّةٌ مَنْ تَمَّ قَالَ إِنَّ
أَفْضَلَ الْأَشْيَاءِ مَا إِذَا فَاتَكَ لَمْ تَكُنْ مِنْهُ تَوْبَةً
دُونَ أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْهِ فَتَتَوَدَّيَهُ بِعَيْنِهِ إِنَّ
الصَّلَاةَ وَ الزَّكَاةَ وَ الْحَجَّ وَ الْوَلَايَةَ لَيْسَ يَقَعُ
شَيْءٌ مَكَانَهَا دُونَ أَدَانِهَا وَ إِنَّ الصَّوْمَ إِذَا
فَاتَكَ أَوْ قَصَّرْتَ أَوْ سَافَرْتَ فِيهِ أَدَيْتَ
مَكَانَهُ أَيَّامًا غَيْرَهَا وَ جَزَيْتَ ذَلِكَ الذَّنْبَ
بِصَدَقَةٍ وَ لَا قِضَاءٍ عَلَيْكَ وَ لَيْسَ مِنْ تِلْكَ
الْأَرْبَعَةِ شَيْءٌ يُجْزِيكَ مَكَانَهُ غَيْرُهُ قَالَ ثُمَّ
قَالَ ذُرْوَةُ الْأَمْرِ وَ سَنَامُهُ وَ مِفْتَاحُهُ وَ بَابُ
الْأَشْيَاءِ وَ رِضَا الرَّحْمَنِ الطَّاعَةَ لِلْإِمَامِ بَعْدَ
مَعْرِفَتِهِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ مَنْ يُطِيعِ
الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ تَوَلَّى فَمَا
أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا أَمَا لَوْ أَنَّ رَجُلًا قَامَ
لَيْلُهُ وَ صَامَ نَهَارَهُ وَ تَصَدَّقَ بِجَمِيعِ مَالِهِ وَ
حَجَّ جَمِيعَ دَهْرِهِ وَ لَمْ يَعْرِفْ وَلَايَةَ وَلِيِّ اللَّهِ
فَيُؤَالِيَهُ وَ يَكُونُ جَمِيعُ أَعْمَالِهِ بِدَلَالَتِهِ إِلَيْهِ
مَا كَانَ لَهُ عَلَى اللَّهِ جَلٌّ وَ عَزٌّ حَقٌّ فِي ثَوَابِهِ
وَ لَا كَانَ مِنْ أَهْلِ الْإِيمَانِ ثُمَّ قَالَ أَوْلَيْكَ
الْمُحْسِنُ مِنْهُمْ يَدْخِلُهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِفَضْلِ
رَحْمَتِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 30 روایه : 5

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: بنای اسلام روزی
پنج چیز است؟ نماز و زکاة و حج و
روزه و ولایت.
زراره گوید بحضرت عرض کردم: کدامیک
از اینها برتر است؟ فرمود: ولایت برتر
است. زیرا ولایت کلید آنهاست و
شخص والی دلیل و راهنمای آنهاست
(انمه علیهم السلام راهنمای نماز و
زکاة و حج و روزه می باشند و این
اعمال بدون راهنمایی آنها درست نیست
).
عرض کردم: سپس کدامیک برتری
دارد؟ فرمود: نماز، رسول خدا صلی
الله علیه و آله فرموده: نماز ستون دین
شماست.
عرض کردم: پس از آن کدامیک برتری
دارد؟ فرمود: زکوة، زیرا خدا زکوة را
همدوش نماز قرار داده و نماز را پیش
از زکوة ذکر نموده و رسول خدا صلی الله
علیه و آله فرمود: زکوة گناه را میبرد.
عرض کردم: پس از آن کدامیک برتری
دارد؟ فرمود: حج، خدای عزوجل فرماید:
((برای خداست بر مردم زیارت خانه خدا
کعبه آنها که بدان راه توانند یافت و هر
که کيفر ورزد، خدا از جهانیان بی نیاز
است 97 سوره 3)) و رسول خدا صلی الله
علیه و آله فرمود: يك حج پذیرفته از
بیست نماز نافله بهتر است و هر که گرد
اینخانه طوافی کند که هفت شوطش را
بشمارد (تا کم و زیاد نشود) و دو
رکعت نمازش را نیکو گزارد خدا او را
بیامرزد، و راجع بروز عرفه و مزدلفه چه
مطالبی فرموده است (که همه می دانند،
مانند ثوابهای بسیاری که برای

عبادت در این دو روز بیان فرموده و نیز فضیلت وقوف بعرفات و مشعر را. عرض کردم : پس از این کدام است ؟ فرمود: روزه.

عرض کردم : چرا روزه آخر همه اینها قرار گرفت ؟ فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده است : روزه سپر آتش دوزخ است ، سپس فرمود: برترین چیزها آنست که چون از دستت رفت ، توبه کردن از آن پذیرفته نیست ، جز آنکه برگردی و عین آن عمل را بجا آوردی ، و نماز و زکوة و حج و ولایت ، جز انجام دادن خود آنها، چیز دیگری جای آنها را نمی گیرد، ولی روزه (ماه رمضان) اگر از تو فوت شود یا تقصیری در آن روا داری یا مسافرت کنی ، در ایام غیر رمضان بجا میآوری و آن گناه را با صدقه دادن و قضا کردن جبران می کنی . ولی هیچیک از آن چهار، چیز دیگری جایگزینش نشود.

سپس فرمود: بالاترین مرتبه امر دین و کلیدش و در همه چیز و مایه خرسندی خدای رحمان ، اطاعت امام است ، بعد از شناسایی او، همانا خدای عزوجل می فرماید: هر که پیغمبر را فرمان برد خدا را فرمان برده است و هر که پشت کند، ما ترا به نگهبانی آنها نفرستاده ایم ، 80 سورة 4)) همانا اگر مردی شبها را بعبادت بپا خیزد و روزها را روزه دارد تمام اموالشرا صدقه دهد و در تمام دوران عمرش بحج رود، و امر ولایت ولی خدا را نشناسد تا از او پیروی کند و تمام اعمالش با راهنمایی او باشد، برای او از ثواب خدای جل و عز حقی نیست و او از اهل ایمان نباشد،

سپس فرمود: خدا نیکوکاران از ایشان
(اهل ولایت یا مستضعفین از
مخالفین) را بفضل رحمت خود
داخل بهشت کند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عِيسَى بْنِ السَّرِيِّ أَبِي
الْيَسَعِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
أَخْبِرْنِي بِدَعَائِمِ الْإِسْلَامِ الَّتِي لَا يَسُغُ أَحَدًا
التَّقْصِيرُ عَنْ مَعْرِفَةِ شَيْءٍ مِنْهَا الَّذِي مَنْ
قَصَرَ عَنْ مَعْرِفَةِ شَيْءٍ مِنْهَا فَسَدَ دِينُهُ وَلَمْ
يَقْبَلِ [اللَّهُ] مِنْهُ عَمَلُهُ وَمَنْ عَرَفَهَا وَ
عَمِلَ بِهَا صَلَحَ لَهُ دِينُهُ وَقَبِلَ مِنْهُ عَمَلُهُ وَ
لَمْ يَضِقْ بِهِ مِمَّا هُوَ فِيهِ لِجَهْلٍ شَيْءٍ
مِنَ الْأُمُورِ جَهْلُهُ فَقَالَ شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ وَ الْإِيمَانُ بِأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ص وَ
الْإِفْرَارُ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ حَقٌّ فِي
الْأَمْوَالِ الزَّكَاةُ وَ الْوَلَايَةُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ
وَ جَلَّ بِهَا وَ لَايَةُ آلِ مُحَمَّدٍ ص قَالَ فَقُلْتُ لَهُ
هَلْ فِي الْوَلَايَةِ شَيْءٌ دُونَ شَيْءٍ فَضَّلَ
يُعْرَفُ لِمَنْ أَخَذَ بِهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا
الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص مَنْ مَاتَ وَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً
جَاهِلِيَّةً وَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ كَانَ عَلِيٌّ ع
وَ قَالَ الْآخَرُونَ كَانَ مُعَاوِيَةُ ثُمَّ كَانَ
الْحَسَنُ ع ثُمَّ كَانَ الْحُسَيْنُ ع وَ قَالَ
الْآخَرُونَ يَزِيدُ بْنُ مُعَاوِيَةَ وَ حُسَيْنُ بْنُ
عَلِيٍّ وَ لَا سِوَاءَ وَ لَا سِوَاءَ قَالَ ثُمَّ سَكَتَ
ثُمَّ قَالَ أَرِيدُكَ فَقَالَ لَهُ حَكَمُ الْأَعْوَرُ نَعَمْ
جُعِلْتُ فِدَاكَ قَالَ ثُمَّ كَانَ عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ
ثُمَّ كَانَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ أَبَا جَعْفَرٍ وَ كَانَتْ
الشَّيْبَعَةُ قَبْلَ أَنْ يَكُونَ أَبُو جَعْفَرٍ وَ هُمْ لَا
يَعْرِفُونَ مَنْاسِكَ حَجَّهِمْ وَ حَلَالَهُمْ وَ حَرَامَهُمْ
حَتَّى كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ فَفَتَحَ لَهُمْ وَ بَيَّنَّ لَهُمْ

مَنَاسِكَ حَجَّهِمْ وَ حَلَالَهُمْ وَ حَرَامَهُمْ حَتَّى
صَارَ النَّاسُ يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا كَانُوا
يَحْتَاجُونَ إِلَى النَّاسِ وَ هَكَذَا يَكُونُ الْأَمْرُ وَ
الْأَرْضُ لَا تَكُونُ إِلَّا بِإِمَامٍ وَ مَنْ مَاتَ لَا
يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً وَ أَخْوَجُ مَا
تَكُونُ إِلَى مَا أَنْتَ عَلَيْهِ إِذْ بَلَغْتَ نَفْسُكَ هَذِهِ وَ
أَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى حَلْقِهِ وَ انْقَطَعَتْ عَنْكَ الدُّنْيَا
تَقُولُ لَقَدْ كُنْتُ عَلَى أَمْرٍ حَسَنٍ
أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عِيسَى بْنِ السَّرِيِّ
أَبِي الْيَسَعِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عِ مِثْلَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 32 روایه : 6

ترجمه روایت شریفه:

عیسی بن سری گوید: بامام صادق (ع)
علیه السلام عرض کردم: ارکان اسلام را
به من خبر ده، آن ارکان که برای
هیچکس کوتاهی در شناسائی آنها روا
نیست، و کسیکه در شناسائی آنها
کوتاهی کند، دین خود را تباه ساخته و
خدا کردار او را نپذیرد و هر که آن ارکان
را بشناسد و بآنها عمل کند: دینش
شایسته گشته و کردارش پذیرفته شده و
با روشی که دارد (که ارکان اسلام را
می داند و بآنها عمل میکند) ندانستن
هیچ امر دیگر، برای او تنگی و فشار
نیآورد؟ فرمود گواهی دادن به یکتایی خدا
و اینکه محمد صلی الله علیه و آله
فرستاده خداست و اقرار بانچه او از
جانب خدا آورد و اینکه زکوة اموال حق
است و ولایتی ((3)) که خدای عزوجل
بدان امر فرموده است و آن ولایت آل
محمد صلی الله علیه و آله است.
عرض کردم: آیا نسبت بامر ولایت
دلیل مخصوصی برای کسیکه ادعاء آن
فضیلت کند میباشد که بآن شناخته شود؟
(آیا نسبت بولایت بیان و برهان
مخصوصی رسیده است که متمسک بآن
شناخته شود؟) فرمود آری، خدای
عزوجل فرماید: (((کسانیکه ایمان آورده
اید! اطاعت کنید خدا را و اطاعت
کنید پیغمبر و والیان امر از خودتانرا،
59 سوره 4))) و رسول خدا صلی الله
علیه و آله فرمود: هر که بمیرد و امام
و پیشوای خود را نشناسد بمرگ دوران
جاهلیت مرده است. و امام و پیشوای
مردم پیغمبر صلی الله علیه و آله بود و
علی علیه السلام و دیگران گفتند:

معاویه امام بوده است ، سپس حسن علیه السلام بود و بعد از او حسین علیه السلام و دیگران گفتند. یزید بن معاویه (و حسین بن علی) ولی برابر نباشند، برابر نباشند (پر واضح است که معاویه در برابر علی علیه السلام و یزید در برابر حسین علیه السلام قابلیت امامت ندارند) سپس سکوت نمود و باز فرمود: برایت زیادتر بگویم ؟ حکم اعور عرضکرد: آری قربانت گردم ، فرمود: سپس علی بن الحسین امام بود و بعد از او ابوجعفر محمد بن علی ، و شیعیان پیش از ابوجعفر مناسک حج و حلال و حرام خود را نمی دانستند، چون ابوجعفر آمد، در علم را گشود و مناسک حج و حلال و حرام مردم را بیان فرمود، تا آنجا که مردمی که شیعه بآنها محتاج بودند) در امر مناسک و حلال و حرام خود محتاج شیعه گشتند، و امر امامت اینگونه می باشد، زمین بی امام باقی نماند و هر که بمیرد و امامش را نشناسد، بمرگ جاهلیت مرده است ، و زمانی که از همه بیشتر احتیاج داری بروشی که داری (عقیده تشیع) زمانی است که نفست باینجا برسد با دست اشاره بگردنش فرمود و دنیا از تو بریده شود، خواهی گفت : عقیده خوبی داشتم (یعنی هنگام جانداران عظمت و فضیلت ولایت خویش را می فهمی).

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ مُثَنَّى
الْحَنَاطِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَجَلَانَ عَنْ أَبِي
جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ بَنِي الْإِسْلَامِ عَلَى خُمْسِ
الْوَلَايَةِ وَالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَصَوْمِ شَهْرِ

رَمَضَانَ وَ الْحَجَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 33 روایة : 7

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: اسلام روی پنج ستون بنا نهاده شده : ولایت و نماز و زکوة و روزه ماه رمضان و حج.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ
عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بِشِيرٍ عَنْ أَبَانَ عَنْ فَضِيلِ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى
خَمْسِ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّوْمِ وَالْحَجِّ وَالْوَلَايَةِ
وَلَمْ يُنَادَ بِشَيْءٍ مَّا نُودِيَ بِالْوَلَايَةِ
يَوْمَ الْغَدِيرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 33 روایة : 8

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: بنای اسلام روی پنج پایه است : نماز و زکوة و روزه و حج و ولایت و چنانچه برای ولایت در روز غدیر فریاد زده شد، برای چیز دیگری فریاد زده نشد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ
عُثْمَانَ عَنْ عِيسَى بْنِ
السَّرِيِّ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع حَدَّثَنِي عَمَّا
بُنِيَ عَلَيْهِ دَعَائِمُ الْإِسْلَامِ
إِذَا أَنَا أَخَذْتُ بِهَا زَكَاةً
عَمَلِي وَ لَمْ يَضُرَّنِي جَهْلُ
مَا جَهِلْتُ بَعْدَهُ فَقَالَ
شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ
أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ص
وَ الْإِقْرَارُ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ وَ حَقٌّ فِي
الْأَمْوَالِ مِنَ الزَّكَاةِ وَ
الْوَلَايَةُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ
وَ جَلَّ بِهَا وَ لَايَةَ آلِ مُحَمَّدٍ
ص فَإِنْ رَسُولُ اللَّهِ ص
قَالَ مَنْ مَاتَ وَ لَا يَعْرِفُ
إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً
قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَطِيعُوا

اللَّهُ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ
أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَكَانَ
عَلِيٌّ عَ ثَمَّ صَارَ مِنْ بَعْدِهِ
الْحَسَنُ ثَمَّ مِنْ بَعْدِهِ
الْحُسَيْنُ ثَمَّ مِنْ بَعْدِهِ عَلِيٌّ
بْنُ الْحُسَيْنِ ثَمَّ مِنْ بَعْدِهِ
مُحَمَّدُ بْنُ يَسَى ثَمَّ هَكَذَا
يَكُونُ الْأَمْرُ إِنْ الْأَرْضُ لَا
تَصْلُحُ إِلَّا بِإِمَامٍ وَ مَنْ
مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ
مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً وَ
أَحْوَجُ مَا يَكُونُ أَحَدُكُمْ إِلَى
مَعْرِفَتِهِ إِذَا بَلَغَتْ نَفْسُهُ
هَاهُنَا قَالَ وَ أَهْوَى بِيَدِهِ
إِلَى صَدْرِهِ يَقُولُ حِينَئِذٍ
لَقَدْ كُنْتُ عَلَى أَمْرِ حَسَنٍ
اصول کافی ج : 3 ص :
34 روایة 9:

ترجمه روایت شریفه:
عیسی بن سری گوید: بامام صادق (ع)
عرض کردم: پایه هایی که اسلام بر آن
نهاده شده بمن بفرما که چون بآنها چنگ
زنم، کردارم بی عیب و پاک باشد و
چیزهای دیگری را که نمی دانم زیانم
نرساند، فرمود: گواهی دادن بیگانگی
خدا و اینکه حق بعنوان زکوة در
اموالست و ولایتی که خدای عزوجل
بآن امر فرموده و آن ولایت آل محمد
صلی الله علیه و آله است، زیرا رسول خدا
صلی الله علیه و آله فرمود: هر که بمیرد
و امامش را نشناسد. بمرگ جاهلیت مرده
است.
خدای عزوجل فرماید (((اطاعت کنید خدا
را و اطاعت کنید پیغمبر و والیان امر از
خودتانرا))) (والی امر علی (ع) بود و
پس از او حسن، و پس از او حسین، و
پس از او علی بن الحسین و پس از او
محمد بن علی، سپس امر امامت
همینگونه باشد (بپسر امام سابق رسد)
همانا زمین را شایسته نیست که بدون
امام باشد (زمین بی امام اصلاح نشود) و
هر که بمیرد و امامش را نشناسد
بمرگ جاهلیت مرده است و زمانی که یکی
از شما از همه بیشتر بمعرفت امام احتیاج
دارد، زمانی است که نفسش باینجا برسد
با دست اشاره بسینه اش فرمود آنگاه
خواهد گفت: عقیده خوبی داشتم.

عَنْهُ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي
جَعْفَرٍ ع يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ هَلْ تَعْرِفُ مَوَدَّتِي
لَكُمْ وَ انْقِطَاعِي إِلَيْكُمْ وَ مَوَالَاتِي إِيَّاكُمْ قَالَ
فَقَالَ نَعَمْ قَالَ فَقُلْتُ فَإِنِّي أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةً
تُجِيبُنِي فِيهَا فَإِنِّي مَكُفُوفٌ الْبَصَرِ قَلِيلٌ

ترجمه روایت شریفه:

ابی جارود گوید: بامام باقر (ع) عرض کردم: یا ابن رسول الله! آیا شما دوستی و دلباختگی و پیروی مرا نسبت بخود می دانید؟ فرمود: آری، عرض کردم: من از شما پرسشی دارم که می خواهم به من پاسخ فرمایید، زیرا چشمم نابیناست و کمتر راه می روم و نمی توانم همیشه زیارت شما آیم، فرمود: حاجتت را بپرس، عرض کردم: دینی که شما و خاندانتان خدا را با آن عبادت می کند، بمن بفرمایید تا من هم خدای عزوجل را با آن دینداری کنم. فرمود: اگر پیشگفتار را کوتاه آوردی، ولی پرسشی بزرگ نمودی بخدا دین خود و دین پدرانم را که خدای عزوجل را با آن دینداری می کنم، بتو می گویم. آن دین شهادت بوحدانیت خدا و رسالت محمد صلی الله علیه و آله و اقرار باتّجه او از جانب خدا آورده و ولایت ولی ما (خانواده) و بیزاری از دشمن ما و گردن نهادن بفرمان ما و انتظار قائم ما و کوشش (در امر واجب و حلال) و پرهیزگاری (از محرمات) است.

الْمَشْيِ وَلَا اسْتَطِيعُ زِيَارَتَكُمْ كُلَّ حِينٍ قَالَتْ هَاتِ حَاجَتَكَ قُلْتُ أَخْبِرْنِي بِدِينِكَ الَّذِي تَدِينُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ أَنْتَ وَ أَهْلُ بَيْتِكَ لِأَدِينُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ قَالَتْ إِنْ كُنْتَ أَقْصَرْتَ الْخُطْبَةَ فَقَدْ أَعْظَمْتَ الْمَسْأَلَةَ وَ اللَّهُ لَا عَظِيمَكَ دِينِي وَ دِينِ آبَائِي الَّذِي نَدِينُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ شَهَادَةً أَنْ إِلَهًا إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ص وَ الْإِفْرَارَ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ الْوَلَايَةَ لَوْلِيِّنَا وَ الْبَرَاءَةَ مِنْ عَدُوِّنَا وَ التَّسْلِيمَ لِأَمْرِنَا وَ انْتِظَارَ قَائِمِنَا وَ الْاجْتِهَادَ وَ الْوَرَعَ

اصول کافی ج : 3 ص : 34 روایة : 10

عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بِشِيرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَسْأَلُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ أَخْبِرْنِي عَنِ الدِّينِ الَّذِي افْتَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيَّ الْعِبَادَ مَا لَا يَسْعُهُمْ جَهْلُهُ وَ لَا يَقْبَلُ مِنْهُمْ غَيْرُهُ مَا هُوَ فَقَالَ أَعِزَّ عَلَيَّ فَأَعَادَ عَلَيْهِ فَقَالَ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ص وَ إِقَامُ الصَّلَاةِ وَ إِيْتَاءُ الزَّكَاةِ وَ حِجُّ الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَ صَوْمُ شَهْرِ

رَمَضَانَ ثُمَّ سَكَتَ قَلِيلًا ثُمَّ قَالَ وَ الْوَلَايَةُ
مَرَّتَيْنِ ثُمَّ قَالَ هَذَا الَّذِي فَرَضَ اللَّهُ عَلَى
الْعِبَادِ وَ لَا يَسْأَلُ الرَّبُّ الْعِبَادَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
فَيَقُولُ إِلَّا زِدْتَنِي عَلَى مَا افْتَرَضْتُ عَلَيْكَ وَ
لَكِنْ مَنْ زَادَ زَادَهُ اللَّهُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص
سَنَّ سُنَنًا حَسَنَةً جَمِيلَةً يَنْبَغِي لِلنَّاسِ
الْأَخْذُ بِهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 35 روایه : 11

ترجمه روایت شریفه:
علی بن ابی حمزه گوید: شنیدم
ابوبصیر از امام صادق علیه السلام
پرسید و عرضکرد: قربانت گردم ، بمن
خبر ده دینی را که خدای عزوجل بر
بندگان واجب ساخته و بندگان را
نادانی آن روا نباشد و جز آن از
ایشان پذیرفته نیست کدامست ؟ فرمود :
دوباره بگو، او دوباره گفت ، حضرت
فرمود: گواهی دادن باینکه شایسته
پرستشی جز خدا نیست و محمد صلی
الله علیه و آله رسول خداست و گزاردن
نماز و دادن زکوة و حج خانه کعبه
برای هر که بدان راه تواند یافت و روزه
ماه رمضان ، سپس اندکی سکوت نمود و
باز فرمود: و ولایت دوبار آنگاه
فرمود: اینست آنچه را خدا بر بندگان
واجب ساخته و پروردگار در روز قیامت
از بندگانش نخواهد پرسید که چرا از آنچه
بر شما واجب ساختم زیادتیر انجام
ندادید، ولی هر که زیاد کند، خدا هم
پاداش او را زیاد کند . همانا رسول خدا
صلی الله علیه و آله سنتهایی نیکو و
آراسته وضع فرمود که مردم را سزاوار
است بآنها عمل کنند.

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) میفرمود: خدای
عزوجل پنج چیز را بر خلقش واجب
ساخت که نسبت بچهار آن رخصت فرمود
و نسبت بیک چیزش رخصت نفرمود.

شرح:

گویا مراد اینست که : نماز و روزه و حج در بعضی
اوقات بواسطه عذر و فقدان شرائط ساقط می شود، چنانچه نماز از حیاض و نفساء و فاقد الطهورین (بنا بقولی)

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ
أَبِي زَيْدٍ الْحَلَّالِ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ أَبِي
الْعَلَاءِ الْأَزْدِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع
يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَرَضَ عَلَى خَلْقِهِ
خَمْسًا فَرَخَّصَ فِي أَرْبَعٍ وَ لَمْ يُرَخَّصْ فِي
وَاحِدَةٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 36 روایه : 12

ساقط است . و زکوة از مالیکه بحد نصاب نرسیده یا یکسال بر آن نگذشته یا از تصرف مالک خارج بوده ساقط است و حج از غیر مستطیع روزه از مسافر و مریض و پیر و دچار تشنگی ساقط است ، ولی ولایت در هیچ حال و از هیچ مکلفی ساقط نیست ممکن است مقصود این باشد که : ترك آن چهار امر، مسلمان را بسر حد کفر و خلود دوزخ نرساند بخلاف امر و ولایت.

ترجمه روایت شریفه:

اسماعیل جعفی گوید: مردی خدمت امام باقر علیه السلام رسید و نوشته ئی همراه داشت ، حضرت فرمود: این نوشته مخاصم است ((4)) که پرسش می کند از دینی که عمل در آن پذیرفته می شود می شود، عرضکرد خدایت رحمت کند، همین را می خواستم . امام باقر علیه السلام فرمود: گواهی دادن باینکه شایسته پرستشی جز خدای یکتای بی شریک نیست و اینکه محمد صلی الله علیه و آله بنده و فرستاده اوست ، و اقرار نمودن بآنچه از جانب خدا آمده و ولایت ما خانواده و بیزاری از دشمن ما و گردن نهادن بامر ما و پرهیزگاری و فروتنی و انتظار قائم ما، زیرا برای او دولتی است که هر زمان خدا بخواهد با آن دولت میآید.

عَنْهُ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ أَبَانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ الْجُعْفِيِّ قَالَ دَخَلَ رَجُلٌ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عَ وَمَعَهُ صَحِيفَةٌ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عَ هَذِهِ صَحِيفَةٌ مُخَاصِمٌ يَسْأَلُ عَنِ الدِّينِ الَّذِي يَقْبَلُ فِيهِ الْعَمَلُ فَقَالَ رَحِمَكَ اللَّهُ هَذَا الَّذِي أُرِيدُ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا صَ عَبْدُهُ وَ وَلِيُّهُ وَ تُقَرِّ بِمَا جَاءَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ الْوَلَايَةَ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ الْبِرَاءَةَ مِنْ عَدُوِّنَا وَ التَّسْلِيمَ لِأَمْرِنَا وَ الْوَرَعَ وَ النَّوَاضِعَ وَ اِنْتِظَارَ قَائِمِنَا فَإِنَّ لَنَا دَوْلَةً إِذَا شَاءَ اللَّهُ جَاءَ بِهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 36 روایة : 13

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ جَمِيعاً عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ وَ هُوَ فِي مَنْزِلِ أَخِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا حَوْلَكَ إِلَى هَذَا الْمَنْزِلِ قَالَ طَلَبَ النَّزْهَةَ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ أَلَا أَقْصَى عَلَيْكَ دِينِي فَقَالَ بَلَى قُلْتُ أَدِينُ اللَّهَ هَادَةً أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ وَ إِقَامَ الصَّلَاةِ وَ إِيْتَاءِ الزَّكَاةِ وَ صَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ

وَحَجَّ الْبَيْتِ وَالْوَلَايَةَ لِعَلِيِّ أَمِيرِ
الْمُؤْمِنِينَ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ص وَالْوَلَايَةَ
لِلْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَالْوَلَايَةَ لِعَلِيِّ بْنِ
الْحُسَيْنِ وَالْوَلَايَةَ لِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَلَكَ
مَنْ بَعْدَهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَأَنْكُمْ
أَنْتُمْ عَلَيْهِ أَحْيَا وَعَلَيْهِ أَمْوَتْ وَأَدِينُ اللَّهُ
بِهِ فَقَالَ يَا عَمْرُو هَذَا وَاللَّهِ دِينُ اللَّهِ وَ
دِينُ آبَائِي الَّذِي أَدِينُ اللَّهُ بِهِ فِي السِّرِّ وَالْ
الْعَلَانِيَةِ فَاتَّقِ اللَّهَ وَكُنْ لِسَانَكَ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ
وَلَا تَقُلْ إِنِّي هَدَيْتُ نَفْسِي بَلِ اللَّهُ هَذَاكَ فَأَدَّ
شُكْرَ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ عَلَيْكَ وَلَا
تَكُنْ مِمَّنْ إِذَا أَقْبَلَ طُعْنٌ فِي عَيْنِهِ وَإِذَا أَدْبَرَ
طُعْنٌ فِي قَفَاهُ وَلَا تَحْمِلِ النَّاسَ عَلَى كَاهِلِكَ
فَإِنَّكَ أَوْشَكَ أَنْ حَمَلْتَ النَّاسَ عَلَى كَاهِلِكَ أَنْ
يُصَدَّعُوا شَعْبَ كَاهِلِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 36 روایة 14

ترجمه روایت شریفه:

عمرو بن حرث گوید: خدمت امام
صادق (ع) رسیدم و آن حضرت در
منزل برادرش عبدالله بن محمد بود.
عرض کردم: قربانت گردم، چرا باین
منزل منتقل شدی؟ فرمود: برای تفریح.
(5)

عرض کردم: قربانت گردم، دینم را
برای شما نقل نکنم؟ فرمود: چرا.
عرض کردم: من خدا را دینداری می کنم با
شهادت دادن باینکه شایسته پرستشی جز
خدای یگانه بی شریک نیست و اینکه محمد
بنده و فرستاده اوست و روز قیامت آمدنی
است، شکی در آن نباشد، و اینکه خدا در
گور رفتگانرا بر انگیزاند. و گزاردن نماز
و دادن زکوة و روزه ماه رمضان و حج
خانه کعبه و ولایت امیرالمؤمنین علی
علیه السلام بعد از رسول خدا صلی الله
علیه و آله و ولایت حسن و حسین و
ولایت علی بن الحسین و ولایت محمد بن
علی و شما پس از او، صلوات الله
علیهم و اجمعین و اینکه شما امامان
من هستید. بر این روش زندگی کنم و بر
این روش بمیرم و خدا را با آن دینداری
کنم.

فرمود: ای عمرو! این بخدا دین من است
و دین پدرانم که خدا در پنهان و آشکار
دینداری می کنم پس از خدا پروا کن و
زبان را جز از سخن خیر نگهدار و نگو
من از جانب خود هدایت یافتم، بلکه
خدا ترا هدایت فرموده، پس شکر
نعمتهایی را که خدای عزوجل بتو داده
بگزار، و از کسانی مباش که چون رو
آورد و حاضر باشد، روبرو سرزنش
شود، و چون پشت کند و غایب شود،

غیبتش کنند (بلکه تقیه را از دست مده و با همه مردم خوشرفتاری کن (و مردم را بر دوش خود سوار مکن (مردم را بر خود مسلط مکن و خود را مدیون آنها مساز، باینکه از آنها ضمانت کنی یا وعده نی بدهی که نتوانی وفا کنی یا سستی و مداهنه از خود نشان دهی) زیرا اگر مردم را بر دوش خود سوار کنی، استخوان شانه ات بشکستن نزدیک شود (زیرا بار میمائی و درمانده میشوی و شاید از هستی ساقط گردی).

ترجمه روایت شریفه:

سلیمان بن خالد گوید: امام باقر علیه السلام فرمود: نمی خواهی که اصل و فرع و بالاترین کنگره اسلام را بتو خبر دهم؟ عرض کردم: چرا قربانت گردم، فرمود: اما اصلش نماز است و فرعش زکوة و بالاترین کنگره اش جهاد، سپس فرمود: اگر دلت می خواهد درهای خیر را بتو خبر می دهم؟ عرض کردم: آری قربانت، فرمود: روزه سپر آتش دوزخ است و صدقه گناه را میزداید و شب زنده داری مرد بذکر خدا، سپس این آیه را قرائت فرمود:
 (((پهلوهایشان از بستر خواب دوری
 گزیند، 16 سوره 32)))،

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
 عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ
 سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ أ
 لَا أَخْبِرُكَ بِالْإِسْلَامِ أَصْلُهُ وَ فَرْعُهُ وَ ذُرْوَةُ
 سَنَامِهِ قُلْتُ بَلَى جُعِلَتْ فِدَاكَ قَالَ أَمَّا أَصْلُهُ
 فَالصَّلَاةُ وَ فَرْعُهُ الزَّكَاةُ وَ ذُرْوَةُ سَنَامِهِ
 الْجِهَادُ ثُمَّ قَالَ إِنْ شِئْتَ أَخْبِرْتُكَ بِأَبْوَابِ
 الْخَيْرِ قُلْتُ نَعَمْ جُعِلَتْ فِدَاكَ قَالَ الصَّوْمُ جَنَّةٌ
 مِنَ النَّارِ وَ الصَّدَقَةُ تَذْهَبُ بِالْخَطِيئَةِ وَ
 قِيَامُ الرَّجُلِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ بِذِكْرِ اللَّهِ ثُمَّ
 قَرَأَ عِ تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ
 اصول کافی ج : 3 ص : 38 روایه : 15

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ
أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ الْحَكَمِ بْنِ أَيْمَنَ عَنْ
الْقَاسِمِ الصَّيْرَفِيِّ شَرِيكَ الْمُفَضَّلِ قَالَ سَمِعْتُ
أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الْإِسْلَامُ يُحَقَّنُ بِهِ الدَّمُ وَ
تُوَدَّى بِهِ الْأَمَانَةُ وَ تُسْتَحَلُّ بِهِ الْفُرُوجُ وَ
الثَّوَابُ عَلَى الْإِيمَانِ
اصول کافی ج : 3 ص : 38 روایه : 1

باب : اسلام حفظ جان و اداء امانت کند اما ثواب در برابر ایمان است

بَابُ أَنَّ الْإِسْلَامَ يُحَقَّنُ بِهِ الدَّمُ وَ تُوَدَّى بِهِ الْأَمَانَةُ وَ أَنَّ الثَّوَابَ عَلَى الْإِيمَانِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: بوسیله اسلام
خون شخص محفوظ شود و امانت ادا
شود و زناشویی حلال گردد، ولی ثواب در
برابر ایمان است.

شرح:

چنانچه در روایات بعد توضیح داده می شود، اسلام بمعنی اقرار بشهادتین است بوسیله زبان ، و ایمان عقیده قلبی و رفتار عملی است طبق موازین و مقررات این دین شریف . پس کافریکه با مسلمین می جنگد، بمحض اینکه شهادتین بزبان جاری کند، از لحاظ ظاهر يك از افراد مسلمین محسوب می شود و مسلمانرا روا نیست بروی او شمشیر بکشد، و چون امانتی نزد مسلمان سپارد، لازم است باو رد کند یا اگر کسی نزد او امانتی سپارد، لازمست بصاحبش رد کند، زیرا راستگویی و رد امانت از مشخصات بارز مسلمان است . و نیز می تواند با زنی مسلمان ازدواج نماید. اما ثواب و پاداشی که خدا در آخرت میدهد مربوط بایمان و عقیده قلبی و امتثال مقررات شرعی است.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر یا امام صادق علیهما
السلام فرمود: ایمان اقرار است و
عمل . و اسلام اقرار بدون عمل است.

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْعَلَاءِ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ
الْإِيمَانُ إِقْرَارٌ وَ عَمَلٌ وَ الْإِسْلَامُ إِقْرَارٌ بِلَا
عَمَلٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 40 روایه : 2

توضیح:

پیدااست که مقصود از اقرار، اعتراف زبانی و تلفظ بشهادتین است و کلمه بلا عمل بنحو لا بشرط است نه بشرط لا، زیرا کسیکه عمل بمقررات اسلام کرد و مؤ من شد، مسلمان هم می باشد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا
عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَتْ
الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا
أَسْلَمْنَا وَ لَمَّا يَدْخُلُ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ فَقَالَ
لِي أَلَا تَرَى أَنَّ الْإِيمَانَ غَيْرَ الْإِسْلَامِ
اصول کافی ج : 3 ص : 39 روایه 3

ترجمه روایت شریفه:
جمیل بن دراج گوید: از امام صادق (ع)
این قول خدای عزوجل را پرسیدم :
(((اعراب گفتند ما ایمان آوردیم . بگو
ایمان نیاوردید، بلکه بگویید اسلام
آوردیم ، تا هنوز ایمان در دلهایتان نفوذ
نکرده است ، 14 سوره 49))) (فرمود:
مگر نمی بینی که ایمان غیر از اسلام
است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ السَّمْطِ قَالَ
سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْإِسْلَامِ وَ
الْإِيمَانِ مَا الْفَرْقُ بَيْنَهُمَا فَلَمْ يُجِبْهُ ثُمَّ سَأَلَهُ
فَلَمْ يُجِبْهُ ثُمَّ التَّقْيَا فِي الطَّرِيقِ وَ قَدْ أَزَفَ
مَنْ الرَّجُلُ الرَّحِيلُ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع
كَأَنَّهُ قَدْ أَزَفَ مِنْكَ رَحِيلٌ فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ
فَالْقِي فِي الْبَيْتِ فَلَقِيَهُ لَهُ عَنِ الْإِسْلَامِ وَ
الْإِيمَانِ مَا الْفَرْقُ بَيْنَهُمَا فَقَالَ الْإِسْلَامُ هُوَ
الظَّاهِرُ الَّذِي عَلَيْهِ النَّاسُ شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا
عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ إِقَامُ الصَّلَاةِ وَ إِيْتَاءُ
الزَّكَاةِ وَ حَجُّ الْبَيْتِ وَ صِيَامُ شَهْرِ رَمَضَانَ
فَهَذَا الْإِسْلَامُ وَ قَالَ الْإِيمَانُ مَعْرِفَةُ هَذَا الْأَمْرِ
مَعَ هَذَا فَإِنْ أَقَرَّ بِهَا وَ لَمْ يَعْرِفْ هَذَا الْأَمْرَ
كَانَ مُسْلِمًا وَ كَانَ ضَالًّا
اصول کافی ج : 3 ص : 39 روایه 4

ترجمه روایت شریفه:
سفیان بن سمط گوید: مردی از امام
صادق (ع) پرسید: میان اسلام و ایمان
چه فرقت؟ حضرت جوابش را
نفرمود، سپس سؤال کرد، باز جوابش
نفرمود، آنگاه روز در میان راه
بیکدیگر برخوردند و کوچ کردن آنمرد
نزدیک شده بود، امام صادق (ع) باو
فرمود: گویا کوچ کردنت نزدیک شده است
, عرضکرد: آری فرمود: در خانه مرا
دیدار کن . آن مرد بدیدارش رفت و از
آنحضرت فرق میان اسلام و ایمان را
پرسید.
حضرت فرمود: اسلام همین صورت
ظاهری است که مردم دارند، یعنی شهادت
دادن باینکه شایسته پرستش جز
خدای یگانه بی شریک نیست و
اینکه محمد و بنده رسول اوست و
گزاردن نماز و دادن زکوة و حج خانه
کعبه و روزه ماه رمضان . اینست اسلام.
اما ایمان معرفت این امر (ولایت) است
با این (صورت ظاهریکه بیان شد) پس
اگر کسی بآنها اقرار کند و باین امر
(ولایت) عارف نباشد، مسلمان است و

گمراه.

ترجمه روایت شریفه:

ابوبصیر گوید: شنیدم امام باقر (ع) می فرمود: (((اعراب گفتند: ایمان آوردیم ، بگو ایمان نیاوردید، بلکه بگوئید اسلام آوردیم))) پس هر که معتقد باشد، آنها ایمان آوردند دروغ گفته و هر کس معتقد باشد، آنها اسلام نیاورده اند، دروغ گفته است.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ
وَعَدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
جَمِيعاً عَنْ الْوَشَاءِ عَنْ أَبَانٍ عَنْ أَبِي
بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ
قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ
قُولُوا أَسْلَمْنَا فَمَنْ زَعَمَ أَنَّهُمْ آمَنُوا فَقَدْ كَذَبَ
وَمَنْ زَعَمَ أَنَّهُمْ لَمْ يُسْلِمُوا فَقَدْ كَذَبَ
اصول کافی ج : 3 ص : 40 روایة 5:

شرح:

بیضاوی گوید: این آیه درباره جمعی از بنی اسد نازل شد که در سال قطحی بمدینه خدمت پیغمبر صلی الله علیه و آله آمدند و اقرار بشهادتین کردند و گفتند: ما بازاد و راحله خود نزد شما آمده ایم ، نه مانند فلان طایفه که با اسلحه جنگ شما میآیند. و مقصودشان از این سخن گرفتن صدقه و منت نهادن بر پیغمبر صلی الله علیه و آله بود.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق علیه السلام می فرمود: بسبب اسلام جان محفوظ ماند، و ادای امانت شود، و زناشویی حلال گردد، ولی ثواب در برابر ایمانست (بحديث اول این باب رجوع شود).

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ
حَكَمِ بْنِ أَيْمَنَ عَنْ قَاسِمِ شَرِيكِ الْمُفَضَّلِ قَالَ
سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الْإِسْلَامُ يُحَقِّقُ بِهِ
الدِّمَّ وَتُؤَدَّى بِهِ الْأَمَانَةُ وَتُسْتَحَلُّ بِهِ الْفُرُوجُ
وَالثَّوَابُ عَلَى الْإِيمَانِ
اصول کافی ج : 3 ص : 40 روایة 6:

باب : ایمان با اسلام جمع شود، ولی اسلام با ایمان جمع نشود

بَابُ أَنَّ الْإِيمَانَ يَشْرِكُ الْإِسْلَامَ وَالْإِسْلَامَ لَا يَشْرِكُ الْإِيمَانَ

توضیح:

پیداست که طبق توضیحی که ذیل روایت 1497 بیان کردیم . نسبت بین اسلام ایمان عموم و خصوص مطلق است ، زیرا اسلام اعم است و ایمان اخص ، پس هر مؤمنی مسلمان است ولی هر مسلمانی مؤمن نیست.

ترجمه روایت شریفه:

سماعه گوید: بامام صادق (ع) عرض کردم : بمن خبرده آیا اسلام و ایمان دو چیز مختلفند؟ فرمود: ایمان شریک اسلام می شود، ولی اسلام شریک ایمان نیست ، عرض کردم : آندو را برابرم وصف کن فرمود: اسلام شهادت بیگانگی خدا و تصدیق رسول خدا (ص) است که بسبب آن خونها از ریختن محفوظ ماند و زناشویی و میراث بر آن اجر گردد و جماعت مردم طبق ظاهرش رفتار کنند. ولی ایمان هدایت است و آنچه در دلها از صف اسلام پا بر جا می شود و عمل بآن هویدا میگردد پس ایمان یکدرجه از اسلام بالاتر است . ایمان در ظاهر شریک اسلام است ، ولی اسلام باطن شریک ایمان نیست ، اگر چه هر دو در گفتار و وصف گرد آیند (یعنی اگر چه گفتن شهادتین و تصدیق بتوحید و رسالت از شرایط هر دو میباشد).

ترجمه روایت شریفه:

فضیل بن یسار گوید: امام صادق (ع) فرمود: ایمان شریک اسلام میشود، ولی اسلام شریک ایمان نیست.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَخْبَرَنِي عَنِ الْإِسْلَامِ وَالْإِيمَانِ أَ هُمَا مُخْتَلِفَانِ فَقَالَ إِنَّ الْإِيمَانَ يَشْرِكُ الْإِسْلَامَ وَالْإِسْلَامَ لَا يَشْرِكُ الْإِيمَانَ فَقُلْتُ فَصِفْهُمَا لِي فَقَالَ الْإِسْلَامُ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَالتَّصْدِيقُ بِرَسُولِ اللَّهِ ص بِهِ حُقِنَتِ الدَّمَاءُ وَ عَلَيْهِ جَرَتِ الْمَنَاسِكُ وَالْمَوَارِيثُ وَ عَلَى ظَاهِرِهِ جَمَاعَةُ النَّاسِ وَالْإِيمَانُ الْهُدَى وَمَا يَنْبُتُ فِي الْقُلُوبِ مِنْ صِفَةِ الْإِسْلَامِ وَمَا ظَهَرَ مِنَ الْعَمَلِ بِهِ وَالْإِيمَانُ أَرْفَعُ مِنَ الْإِسْلَامِ بِدَرَجَةٍ إِنَّ الْإِيمَانَ يَشْرِكُ الْإِسْلَامَ فِي الظَّاهِرِ وَالْإِسْلَامَ لَا يَشْرِكُ الْإِيمَانَ فِي الْبَاطِنِ وَإِنْ اجْتَمَعَا فِي الْقَوْلِ وَالصِّفَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 40 روایة 1:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْإِيمَانُ يَشْرِكُ الْإِسْلَامَ وَالْإِسْلَامُ لَا يَشْرِكُ الْإِيمَانَ

اصول کافی ج : 3 ص : 41 روایة 2:

عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ

بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا
عَبْدَ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ الْإِيمَانَ يُشَارِكُ
الْإِسْلَامَ وَ لَا يُشَارِكُهُ الْإِسْلَامُ إِنَّ الْإِيمَانَ مَا
وَقَرَّ فِي الْقُلُوبِ وَ الْإِسْلَامَ مَا عَلَيْهِ الْمَنَاحِخُ
وَ الْمَوَارِيثُ وَ حَقُّ الدَّمَاءِ وَ الْإِيمَانَ يَشْرِكُ
الْإِسْلَامَ وَ الْإِسْلَامَ لَا يَشْرِكُ الْإِيمَانَ
اصول کافی ج : 3 ص : 41 روایه 3

ترجمه روایت شریفه:
3- و فرمود: ایمان شریک اسلام میشود،
ولی اسلام شریک ایمان نمیگردد، ایمان
آنستکه در دل ثابت شود و اسلام
چیزیستکه زناشویی و میراث و حفظ
خون بسبب آن شود، ایمان شریک اسلام
است ، ولی اسلام شریک ایمان نیست.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي
الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
أَيُّهُمَا أَفْضَلُ الْإِيمَانُ أَوْ الْإِسْلَامُ فَإِنَّ مَنْ قَبِلْنَا
يَقُولُونَ إِنَّ الْإِسْلَامَ أَفْضَلُ مِنَ الْإِيمَانِ فَقَالَ
الْإِيمَانُ أَرْفَعُ مِنَ الْإِسْلَامِ قُلْتُ فَأَوْجَدَنِي ذَلِكَ
قَالَ مَا تَقُولُ فِيمَنْ أَحْدَثَ فِي الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ مُتَعَمِّدًا قَالَ قُلْتُ يُضْرَبُ ضَرْبًا
شَدِيدًا قَالَ أَصَبْتَ قَالَ فَمَا تَقُولُ فِيمَنْ
أَحْدَثَ فِي الْكَعْبَةِ مُتَعَمِّدًا قُلْتُ يُقْتَلُ قَالَ
أَصَبْتَ أَلَا تَرَى أَنَّ الْكَعْبَةَ أَفْضَلُ مِنَ
الْمَسْجِدِ وَ أَنَّ الْكَعْبَةَ تَشْرِكُ الْمَسْجِدَ وَ
الْمَسْجِدَ لَا يَشْرِكُ الْكَعْبَةَ وَ كَذَلِكَ الْإِيمَانُ
يَشْرِكُ الْإِسْلَامَ وَ الْإِسْلَامَ لَا يَشْرِكُ الْإِيمَانَ
اصول کافی ج : 3 ص : 41 روایه 4

ترجمه روایت شریفه:
ابی الصباح کنانی گوید: بامام صادق (ع)
عرضکردم: از ایمان و اسلام کدامیک برتر
است؟ زیرا مردیکه نزد ما هستند،
میگویند: اسلام برتر از ایمانست.
فرمود: ایمان برتر از اسلامست.
عرضکردم: این مطلب را بمن خوب
بفهمانید.
فرمود: چه می گویی درباره کسیکه
عمدا در مسجدالحرام حدثی صادر
کند؟ (مثل آنکه بول کند) عرضکردم: او
را بشدت میزنند.
فرمود: درست گفתי. چه میگوئی
درباره کسیکه در خانه کعبه عمدا حدثی
صادر کند؟ عرضکردم باید کشته شود.
فرمود: درست گفתי، نمی بینی که
خانه کعبه فضیلتش از مسجد بیشتر است
، و کعبه با مسجد شریکست ، ولی
مسجد با کعبه شریک نیست؟ (زیرا کیفر
توهین بکعبه در مسجد نیست) همچنین
ایمان با اسلام شریکست ، ولی اسلام
شریک ایمان نیست.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ
مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعًا

عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ
حُمْرَانَ بْنِ أَغْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ
سَمِعْتُهُ يَقُولُ الْإِيمَانُ مَا اسْتَقَرَّ فِي الْقَلْبِ وَ
أَفْضَى بِهِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ صَدَقَهُ الْعَمَلُ
بِالطَّاعَةِ لِلَّهِ وَ التَّسْلِيمِ لِأَمْرِهِ وَ الْإِسْلَامُ مَا
ظَهَرَ مِنْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ وَ هُوَ الَّذِي عَلَيْهِ
جَمَاعَةُ النَّاسِ مِنَ الْفِرْقِ كُلِّهَا وَ بِهِ حُقِنَتْ
الدِّمَاءُ وَ عَلَيْهِ جَرَتْ الْمَوَارِيثُ وَ جَارَ
النِّكَاحُ وَ اجْتَمَعُوا عَلَى الصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ وَ
الصَّوْمِ وَ الْحَجِّ فَخَرَجُوا بِذَلِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَ
أُضِيفُوا إِلَى الْإِيمَانِ وَ الْإِسْلَامِ لَا يَشْرِكُ
الْإِيمَانُ وَ الْإِيمَانُ يَشْرِكُ الْإِسْلَامُ وَ
هُمَا فِي الْقَوْلِ وَ الْفِعْلِ يَجْتَمِعَانِ كَمَا
صَارَتِ الْكُفَّةُ فِي الْمَسْجِدِ وَ الْمَسْجِدُ لَيْسَ
فِي الْكُفَّةِ وَ كَذَلِكَ الْإِيمَانُ يَشْرِكُ الْإِسْلَامَ وَ
الْإِسْلَامُ لَا يَشْرِكُ الْإِيمَانُ وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَ لَكِنْ
قُولُوا أَسْلَمْنَا وَ لَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ
فَقُولُوا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَصْدَقُ الْقَوْلِ قُلْتُ
فَهَلْ لِلْمُؤْمِنِ فَضْلٌ عَلَى الْمُسْلِمِ فِي شَيْءٍ
مِنَ الْفَضَائِلِ وَ الْأَحْكَامِ وَ الْحُدُودِ وَ غَيْرِ
ذَلِكَ فَقَالَ لَا هُمَا يَجْرِيَانِ فِي ذَلِكَ مَجْرَى
وَاحِدٍ وَ لَكِنْ لِلْمُؤْمِنِ فَضْلٌ عَلَى الْمُسْلِمِ
فِي أَعْمَالِهِمَا وَ مَا يَتَقَرَّبَانِ بِهِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ قُلْتُ أَلَيْسَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ مَنْ
جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَثْمَالِهَا وَ زَعَمْتُ
أَنَّهُمْ مُجْتَمِعُونَ عَلَى الصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ وَ
الصَّوْمِ وَ الْحَجِّ مَعَ الْمُؤْمِنِ قَالَ أَلَيْسَ
قَدْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَيُضَاعَفُ لَهُ
أَضْعَافًا كَثِيرَةً فَالْمُؤْمِنُونَ هُمُ الَّذِينَ
يُضَاعَفُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمْ حَسَنَاتُهُمْ لِكُلِّ
حَسَنَةٍ سَبْعُونَ ضِعْفًا فَهَذَا فَضْلُ الْمُؤْمِنِ وَ
يَزِيدُهُ اللَّهُ فِي حَسَنَاتِهِ عَلَى قَدَرِ صِحَّةِ
إِيمَانِهِ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَ يَفْعَلُ اللَّهُ بِالْمُؤْمِنِينَ
مَا يَشَاءُ مِنَ الْخَيْرِ قُلْتُ أَرَأَيْتَ مَنْ دَخَلَ
فِي الْإِسْلَامِ أَلَيْسَ هُوَ دَاخِلًا فِي الْإِيمَانِ

فَقَالَ لَا وَلَكِنَّهُ قَدْ أَضِيفَ إِلَى الْإِيمَانِ وَ
خَرَجَ مِنَ الْكُفْرِ وَ سَأَضْرِبُ لَكَ مَثَلًا تَعْقِلُ
بِهِ فَضْلَ الْإِيمَانِ عَلَى الْإِسْلَامِ أَرَأَيْتَ لَوْ
بَصُرْتَ رَجُلًا فِي الْمَسْجِدِ أَ كُنْتَ تَشْهَدُ
أَنَّكَ رَأَيْتَهُ فِي الْكُعْبَةِ قُلْتُ لَا يَجُوزُ لِي ذَلِكَ
قَالَ فَلَوْ بَصُرْتَ رَجُلًا فِي الْكُعْبَةِ أَ كُنْتَ
شَاهِدًا أَنَّهُ قَدْ دَخَلَ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ قُلْتُ نَعَمْ
قَالَ وَ كَيْفَ ذَلِكَ قُلْتُ إِنَّهُ لَا يَصِلُ إِلَى دُخُولِ
الْكُعْبَةِ حَتَّى يَدْخُلَ الْمَسْجِدَ فَقَالَ قَدْ أَصَبْتَ وَ
أَحْسَنْتَ ثُمَّ قَالَ كَذَلِكَ الْإِيمَانُ وَ الْإِسْلَامُ

اصول کافی ج : 3 ص : 42 روایه : 5

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) می فرمود: ایمان آنستکه در دل مستقر شود. و بنده را بسوی خدای عزوجل کشاند، و اطاعت خدا گردن نهادن بفرمانش مصدق آن باشد، ولی اسلام گفتار و کردار ظاهری است که تمام فرق و جماعت مردم آن را دارند، و بوسیله آن جانها محفوظ ماند و میراث پرداخت شود و زناشویی روا گردد، و بر نماز و زکوة و روزه و حج اتفاق و اجتماع کنند، و بدان سبب از کفر خارج گشته ، بایمان منسوب گردند، و اسلام شریک ایمان نیست ، ولی ایمان با اسلام شریک گردد، و در گفتار (شهادتین) و کردار) عمل بمقررات دین (هر دو گرد آیند (یعنی چنین کسی هم مؤمن است و هم مسلمان) چنانکه کعبه در مسجد الحرام است ، ولی مسجد الحرام در کعبه نیست ، همچنین ایمان شریک اسلامست ، ولی اسلام شریک ایمان نیست.

و خدای عزوجل فرماید: (((اعراب گفتند: ایمان آوردیم ، بگو ایمان نیاوردید. بلکه بگوئید اسلام آوردیم ، در صورتیکه هنوز ایمان در دلهايتان نفوذ نکرده است.))) و سخن خدای عزوجل راست ترین سخن است.

عرضکردم : آیا مؤمن را بر مسلمان نسبت بفضائل (بخششها و مواهب دنیوی) و احکام و حدود و چیزهای دیگری فضیلتی هست ؟ فرمود: نه ، هر دو نسبت باین امور یکسانند، لیکن فضیلت مؤمن بر مسلم نسبت باعمال آنها و موجبات تقربى است که بسوی خدای عزوجل دارند،

عرضکردم : مگر خدای عزوجل
 نمیفرماید: (((هر کس حسنه ای آورد، ده
 برابر آن پاداش دارد؟ 160 سوره 6)))
 در صورتیکه عقیده شما این بود که
 مسلمان با مؤ من نسبت بنماز و زکوة و
 روزه و حج يك حکم دارد. فرمود:
 مگر خدای عزوجل نمیفرماید: (((خدا
 برای او چندین برابر بیشتر کند))) مؤ
 منینند که خدای عزوجل حسناتشانرا چند
 برابر کند، هر حسنه ئی را هفتاد
 برابر، این است فضیلت مؤ من (بر
 مسلم) و نیز خدا باندازه درستی ایمانش
 ، حسنات ا را چند برابر زیاد کند، و نسبت
 بمؤ منین هر خیری که خواهد روا دارد.
 عرضکردم : بفرمائید: اگر کسی وارد
 اسلام شود، مگر نه اینستکه وارد ایمان
 هم شده است ؟ فرمود: نه ، بلکه
 منسوب بایمان گشته و از کفر خارج شده
 است ، اکنون برایت مثلی میزنم تا فضیلت
 ایمانرا بر اسلام بفهمی:
 بمن بگو اگر مردی را در میان مسجد
 الحرام ببینی ، شهادت میدهی که او را در
 کعبه دیده ئی ؟
 عرضکردم : این شهادت برائیم روا
 نیست ، فرمود: اگر مردی را در میان
 کعبه ببینی ، گواهی دهی که او داخل
 مسجد الحرام گشته است ؟ عرضکردم :
 آری ، فرمود: چگونه چنین شد؟ گفتم :
 زیرا ا داخل کعبه نمی شود، جز
 اینکه داخل مسجد الحرام شود، فرمود:
 درست فهمیدی و نیکو گفتی : سپس
 فرمود ایمان و اسلام هم چنین اند. (تا
 کسی شهادتین نگوید با اعتماد
 قلبی و عمل بمقررات دینی نرسد).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ -1
عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ مَعْرُوفٍ عَنْ
بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحِيمِ عَنْ حَمَّادٍ
عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ يَزِيدٍ إِلَى الْقَاصِرِ قَالَ كَتَبْتُ مَعَ
اللَّهِ عَ اسْأَلُهُ عَنِ الْإِيمَانِ مَا هُوَ أَبِي عَبْدِ
عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَعْيَنَ سَأَلْتُ فَكَتَبَ إِلَيَّ مَعَ
عَنِ الْإِيمَانِ وَالْإِيمَانُ هُوَ الْإِقْرَارُ بِرَحْمَةِ اللَّهِ
فِي الْقَلْبِ وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ وَبِاللِّسَانِ وَعَقْدٌ
بَعْضُهُ مِنْ بَعْضٍ وَهُوَ دَارٌ وَالْإِيمَانُ
الْكُفْرُ دَارٌ فَقَدْ يَكُونُ كَذَلِكَ الْإِسْلَامُ دَارٌ وَ
قَبْلَ أَنْ يَكُونَ مُؤْمِنًا وَلَا يَكُونُ الْعَبْدُ مُسْلِمًا
مُسْلِمًا فَالْإِسْلَامُ قَبْلَ مُؤْمِنًا حَتَّى يَكُونَ
يُشَارِكُ الْإِيمَانَ فَإِذَا أَتَى الْإِيمَانَ وَهُوَ
كِبَائِرُ الْمَعَاصِي أَوْ صَغِيرَةٌ الْعَبْدُ كَبِيرَةٌ مِنْ
الْمَعَاصِي الَّتِي نَهَى اللَّهُ عَنْهَا مِنْ صَغَائِرِ
خَارِجًا مِنْ إِيْمَانٍ سَاقِطًا عَنْهُ جَلَّ عَنْهَا كَانَ
ثَابِتًا عَلَيْهِ اسْمُ الْإِسْلَامِ فَإِنْ اسْمُ الْإِيمَانِ وَ
عَادَ إِلَى دَارِ الْإِيمَانِ وَلَا تَابَ وَاسْتَعْفَرَ
الْكُفْرَ إِلَّا الْجُحُودَ وَ يُخْرِجُهُ إِلَى
لِلْحَلَالِ هَذَا حَرَامٌ وَالْإِسْتِحْلَالَ أَنْ يَقُولَ
بِذَلِكَ فَعِنْدَهَا لِلْحَرَامِ هَذَا حَلَالٌ وَ دَانَ
الْإِيمَانِ دَاخِلًا فِي يَكُونُ خَارِجًا مِنَ الْإِسْلَامِ وَ
دَخَلَ الْحَرَمَ ثُمَّ الْكُفْرَ وَ كَانَ بِمَنْزِلَةِ مَنْ
الْكُفْبَةِ حَدَثًا فَأُخْرِجَ دَخَلَ الْكُفْبَةَ وَ أَحْدَثَ فِي
فَضْرِبَتْ عَنْقَهُ وَ عَنِ الْكُفْبَةِ وَ عَنِ الْحَرَمِ
صَارَ إِلَى النَّارِ

اصول کافی ج : 3 ص : 45 روایه : 1

باب : باب دیگريست از اين باب و اينکه اسلام پيش از ايمانست

بَابُ آخَرُ مِنْهُ وَ فِيهِ أَنَّ الْإِسْلَامَ قَبْلَ الْإِيمَانِ

: ترجمه روایت شریفه

عبد الحیم قصیر گوید: نامه ئی
 ال بامام صادق (ع) نوشتیم که سو
 کرده بودم : ایما چیست و توسط
 عبدالملک بن اعین فرستادم ، حضرت
 عبدالملک فرستاد که : از نوشت و توسط
 ایمان پرسش کردی خدایت رحمت کند
 و تصمیم قلبی و ایمان اقرار نمودن بزبان
 عمل نمودن با اعضا و جوارح است ،
 مانند ایمان اجزائی دارد بهم پیوسته و
 خانه ایست (که سقف و در و دیوارش بهم
 پیوسته است) همچنین اسلام مانند خانه
 . و کفر هم مانند خانه ایست
 گاهی بنده مسلمان است ، پیش از آنکه
 مؤمن باشد (مسلمان است و هنوز مؤ
 من نشود، جز آنکه من نشده) ولی مؤ
 مسلمان باشد، پس اسلام از ایمانست و
 کبیره با شریک ایمان ، و چون بنده گناه
 صغیره ئی را که خدای عزوجل از آن
 نهی فرموده مرتکب شود، از ایمان خارج
 شود، و اسم ایمان از او برداشته و اسم
 اسلام بر او گذاشته شود، سپس اگر توبه
 استغفار کند، بخانه ایمان بر و
 استحلال او را گردد و جز انکار و
 بسوی کفر نبرد، و استحلال
 حلال بگوید: این اینستکه : بچیز
 حرامست و بچیز حرام بگوید: این
 که حالست و بآن عقیده پیدا کند، آنگاه
 از اسلام و ایمان خارج گشته و در
 کفر وارد شود و مانند کسی است
 داخل حرم (مسجدالحرام) گشته و که
 سپس داخل کعبه شود و در کعبه حدی
 کعبه و حرم اخراج گشته صادر کند، و از
 و گردنش زده و بدوزخ رفته باشد

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ

: ترجمه روایت شریفه

سماعة بن مهران گوید: از امام سؤ ال کردم : آیا میان اسلام و ایمان فرقی است مثلش را برایت بزنم ؟ :؟ فرمود . عرض کردم : بیان فرمائید فرمود: مثل ایمان و اسلام مثل کعبه الحرام است با حرم مکه ، گاهی انسان در کعبه نیست ، ولی در حرم است و در کعبه نمیباشد، جز اینکه در حرم باشد، است و مؤ همچنن گاهی انسان مسلمان من نیست ولی مؤ من نباشد، جز آنکه مسلمان باشد . عرض کردم : چیزی هست که انسان را از ایمان خارج کند؟ فرمود: آری ، که از ایمان خارج (عرض کردم : او را کرد) بکجا میبرد؟ فرمود: بسوی اسلام یا وارد کعبه شود کفر. و فرمود: اگر مردی و ناگاه بولش بریزد، از کعبه بیرون رود، جامه اش را ولی از حرم بیرون نرود و بشوید و تطهیر کند، آنگاه دخولش در داخل کعبه مانعی ندارد، ولی اگر مردی گفته شود و از روی عناد و ستیزه بول کند، از کعبه و حرم اخراج در آنجا شده ، گردنش زده شود

عُثْمَانُ بْنُ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ الْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ قُلْتُ لَهُ أ قَالَ سَأَلْتُهُ فَرَّقَ بَيْنَ الْإِسْلَامِ وَالْإِيمَانِ قَالَ فَأَضْرِبْ لَكَ قَالَ قُلْتُ أورد ذلك قال مثل الإيمان و مثله الإسلام مثل الكعبة الحرام من الحرم قد في الحرم و لا يكون في الكعبة و لا يكون في الكعبة حتى يكون في الحرم و قد يكون مؤمناً و لا يكون مؤمناً و لا يكون مؤمناً حتى يكون مؤملاً قال قلت فيخرج الإيمان شيء قال نعم قلت فيصيرهُ من إلى ما ذا قال الإسلام أو الكفر و قال لو أن رجلاً دخل الكعبة فأفطت منه بوله أخرج من الكعبة و لم يخرج من الحرم فغسل ثوبه و تطهر ثم لم يمنع أن يدخل الكعبة معانداً و لو أن رجلاً دخل الكعبة فبال فيها أخرج من الكعبة و من الحرم و ضربت عنقه

اصول کافی ج : 3 ص : 45 روایة : 2

: توضیح

ولی از نظر عناد و لجاج تطبیق این مثال با مورد سؤ ال باین طریق است که چون گناهی از انسان سر زند، توبه و استغفار نمود، آن پلیدی از دامنش بادین نباشد. از ایمان خارج میشود، ولی مسلمان است . و چون داخل می شود، اما اگر از روی عناد و ستیزه با دین گناهی را مرتکب شود، بکلی از شسته و دوباره بایمان ایمان خارج شود، و مرتد و واجب القتل گردد اسلام و

باب**بَاب**

توضیح:

مرحوم مجلسی گوید: چون این باب مانند دو باب سابق مشتمل بر معنای اسلام و ایمانست ، جزء آندو باب قرار گرفت و مصنف عنوان خاصی برایش قائل نشد، و از نظر اینکه مشتمل بر توضیح و فوائد بسیاریست آنرا بابی جداگانه قرار داد.

عَلِيٌّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ
عَنْ آدَمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ بْنِ
مُهْرَانَ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ مُحَمَّدٍ
بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ إِنَّ [أ] نَاسًا
تَكَلَّمُوا فِي هَذَا الْقُرْآنِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ ذَلِكَ
أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَقُولُ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ
عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ
الْكِتَابِ وَ أُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ
الْفِتْنَةِ وَ ابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا
اللَّهُ الْآيَةُ فَالْمَنْسُوحَاتُ مِنَ الْمُتَشَابِهَاتِ وَ
الْمُحْكَمَاتُ مِنَ النَّاسِخَاتِ
إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بَعَثَ نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ أَنْ
اعْبُدُوا اللَّهَ وَ اتَّقُوهُ وَ أَطِيعُوا ثُمَّ دَعَاهُمْ إِلَى
اللَّهِ وَحْدَهُ وَ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَ لَا يُشْرِكُوا بِهِ
شَيْئًا ثُمَّ بَعَثَ الْأَنْبِيَاءَ عَ عَلَى ذَلِكَ إِلَى أَنْ
بَلَغُوا مُحَمَّدًا ص فَدَعَاهُمْ إِلَى أَنْ يَعْبُدُوا اللَّهَ
وَ لَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَ قَالَ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ
الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ
وَ مَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَ مُوسَى وَ عِيسَى
أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَ لَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ
كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ
يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَ يَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ
فَبَعَثَ الْأَنْبِيَاءَ إِلَى قَوْمِهِمْ بِشَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَ الْإِقْرَارَ بِمَا جَاءَ [بِهِ] مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
فَمَنْ آمَنَ مُخْلِصًا وَ مَاتَ عَلَى ذَلِكَ
أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِذَلِكَ وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ لَيُسَبِّحُ
بِظُلَامِ اللَّعْبِيدِ وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُنْ يُعَذِّبُ
عَبْدًا حَتَّى يُغْلَظَ عَلَيْهِ فِي الْقَتْلِ وَ الْمَعَاصِي
الَّتِي أَوْجَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا النَّارَ لِمَنْ عَمِلَ بِهَا

فَلَمَّا اسْتَجَابَ لِكُلِّ نَبِيٍّ مِّنْ اسْتِجَابٍ لَهُ
 مِنْ قَوْمِهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ جَعَلَ لِكُلِّ نَبِيٍّ مِنْهُمْ
 شُرْعَةً وَ مِنْهَاجاً وَ الشَّرْعَةَ وَ الْمِنْهَاجَ
 سَبِيلٌ وَ سُنَّةٌ وَ قَالَ اللَّهُ لِمُحَمَّدٍ ص إِنَّا
 أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَ النَّبِيِّينَ
 مِنْ بَعْدِهِ وَ أَمَرَ كُلَّ نَبِيٍّ بِالْأَخْذِ بِالسَّبِيلِ وَ
 السُّنَّةِ وَ كَانَ مِنَ السُّنَّةِ وَ السَّبِيلِ الَّتِي
 أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهَا مُوسَى ع أَنْ جَعَلَ
 اللَّهُ عَلَيْهِمُ السَّبْتَ وَ كَانَ مِنْ أَكْثَرِ السَّبْتِ وَ
 لَمْ يَسْتَحِلَّ أَنْ يَفْعَلَ ذَلِكَ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ أَذْخَلَهُ
 اللَّهُ الْجَنَّةَ وَ مَنْ اسْتَخَفَّ بِحَقِّهِ وَ اسْتَحَلَّ
 مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنَ الْعَمَلِ الَّذِي نَهَاهُ اللَّهُ
 عَنْهُ فِيهِ أَذْخَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ النَّارَ وَ ذَلِكَ
 حَيْثُ اسْتَحَلُّوا الْحَيْثَانِ وَ اخْتَبَسُوهُمَا وَ
 أَكَلُوهُمَا يَوْمَ السَّبْتِ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ
 غَيْرِ أَنْ يَكُونُوا أَشْرَكُوا بِالرَّحْمَنِ وَ لَا شَكُّوا
 فِي شَيْءٍ مِمَّا جَاءَ بِهِ مُوسَى ع
 قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَقَدْ عَلَّمْتُمْ الَّذِينَ
 اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا
 قِرَدَةً خَاسِئِينَ
 ثُمَّ بَعَثَ اللَّهُ عِيسَى ع بِشَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا
 اللَّهُ وَ الْإِفْرَارِ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ
 جَعَلَ لَهُمْ شُرْعَةً وَ مِنْهَاجاً فَهَدَمَتِ
 السَّبْتَ الَّذِي أَمَرُوا بِهِ أَنْ يُعْظَمُوهُ قَبْلَ ذَلِكَ وَ
 عَامَّةً مَا كَانُوا عَلَيْهِ مِنَ السَّبِيلِ وَ السُّنَّةِ
 الَّتِي جَاءَ بِهَا مُوسَى فَمَنْ لَمْ يَتَّبِعْ سَبِيلَ
 عِيسَى أَذْخَلَهُ اللَّهُ النَّارَ وَ إِنْ كَانَ الَّذِي جَاءَ
 بِهِ النَّبِيُّونَ جَمِيعاً أَنْ لَا يُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئاً
 ثُمَّ بَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا ص وَ هُوَ بِمَكَّةَ عَشْرَ
 سِنِينَ فَلَمْ يَمُتْ بِمَكَّةَ فِي تِلْكَ الْعَشْرِ سِنِينَ
 أَحَدٌ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا ص
 رَسُولُ اللَّهِ إِلَّا أَذْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِإِفْرَارِهِ وَ هُوَ
 إِيْمَانُ التَّصَدِيقِ وَ لَمْ يُعَذِّبِ اللَّهُ أَحَدًا مِمَّنْ
 مَاتَ وَ هُوَ مُتَّبِعٌ لِمُحَمَّدٍ ص عَلَى ذَلِكَ إِلَّا مَنْ
 أَشْرَكَ بِالرَّحْمَنِ وَ تَصَدَّقَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ
 وَ جَلَّ أَنْزَلَ عَلَيْهِ فِي سُورَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ

بِمَعَّةٍ وَ قَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَ
بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِلَى قَوْلِهِ تَعَالَى إِنَّهُ كَانَ
بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا أَدَبٌ وَ عِظَةٌ وَ تَعْلِيمٌ وَ
نَهْيٌ خَفِيفٌ وَ لَمْ يَعْذِ عَلَيْهِ وَ لَمْ يَتَوَاعَذْ عَلَى
اجْتِرَاحِ شَيْءٍ مِمَّا نَهَى عَنْهُ وَ أَنْزَلَ نَهْيًا
عَنْ أَشْيَاءٍ حَذَرَ عَلَيْهَا وَ لَمْ يُغْلَظْ فِيهَا وَ لَمْ
يَتَوَاعَذْ عَلَيْهَا وَ قَالَ وَ لَا تَقْتُلُوا
أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَ إِيَّاكُمْ
إِنْ قَتَلْتُمْ كَانَ خَطِيئَةً كَبِيرًا وَ لَا تَقْرَبُوا
الزَّوْنِي إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَ سَاءَ سَبِيلًا وَ لَا
تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَ
مَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا فَلَا
يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا وَ لَا
تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ
حَتَّى يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَ أَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ
كَانَ مَسْئُولًا وَ أَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزَنُوا
بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَ أَحْسَنُ
تَأْوِيلًا وَ لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ
السَّمْعَ وَ الْبَصَرَ وَ الْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ
عَنْهُ مَسْئُولًا وَ لَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا
إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَ لَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ
طُولًا كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا
ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَ لَا
تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُلْقَى فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا
مَذْهُورًا

وَ أَنْزَلَ فِي وَ اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى فَاذْكُرْكُم ن
اراً تَلْظَى لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى الَّذِي كَذَبَ وَ
تَوَلَّى فَهَذَا مُشْرِكٌ

وَ أَنْزَلَ فِي إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ وَ أَمَّا مَنْ
أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا
وَ يَصْلَى سَعِيرًا إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا
إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ بَلَى فَهَذَا مُشْرِكٌ
وَ أَنْزَلَ فِي [سُورَةُ] تَبَارَكَ كُلَّمَا أَلْقَى
فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ
قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَ قُلْنَا مَا
نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ فَهَؤُلَاءِ مُشْرِكُونَ وَ أَنْزَلَ

فِي الْوَاقِعَةِ وَ أَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمَكْذِبِينَ
 الضَّالِّينَ فَنَزَّلَ مِنْ حَمِيمٍ وَ تَصْلِيَةٍ جَحِيمٍ
 فَهُوَ لَاءِ مُشْرِكُونَ
 وَ أَنْزَلَ فِي الْحَاقَّةِ وَ أَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ
 بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتِ كِتَابِيَّةً وَ لَمْ
 أَدْرِ مَا حِسَابِيَّةً يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ مَا
 أَغْنَى عَنِّي مَالِيَّةٌ إِلَى قَوْلِهِ إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ
 بِاللَّهِ الْعَظِيمِ فَهَذَا مُشْرِكٌ
 وَ أَنْزَلَ فِي طُحْمٍ وَ بَرَزَتِ الْجَحِيمُ
 لِلْغَاوِينَ وَ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ مِنْ
 دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ
 فَكَبُّوا فِيهَا هُمْ وَ الْغَاوُونَ وَ جُنُودُ إِبْلِيسَ
 أَجْمَعُونَ جُنُودُ إِبْلِيسَ ذُرِّيَّتُهُ مِنْ
 الشَّيَاطِينِ وَ قَوْلُهُ وَ مَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ
 يَغْنَى الْمُشْرِكِينَ الَّذِينَ اقْتَدَوْا بِهِمْ هُوَ لَاءِ
 فَاتَّبَعُوهُمْ عَلَى شُرْكِهِمْ وَ هُمْ قَوْمُ مُحَمَّدٍ ص
 لَيْسَ فِيهِمْ مِنَ الْيَهُودِ وَ النَّصَارَى أَحَدٌ وَ
 تَصْدِيقُ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ
 قَوْمُ نُوحٍ كَذَبَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ كَذَبَتْ قَوْمُ
 لُوطٍ لَيْسَ فِيهِمْ الْيَهُودُ الَّذِينَ قَالُوا عَزِيزُ ابْنِ
 اللَّهِ وَ لَا النَّصَارَى الَّذِينَ قَالُوا الْمَسِيحُ
 ابْنُ اللَّهِ سَيَدْخُلُ اللَّهُ الْيَهُودَ وَ النَّصَارَى النَّارَ
 وَ يَدْخُلُ كُلُّ قَوْمٍ بِأَعْمَالِهِمْ
 وَ قَوْلُهُمْ وَ مَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ إِذْ
 دَعَوْنَا إِلَى سَبِيلِهِمْ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ
 فِيهِمْ حِينَ جَمَعَهُمُ إِلَى النَّارِ قَالَتْ أَخْرَاهُمْ
 لَأُولَاهُمْ رَبَّنَا هُوَ لَاءِ أَضَلُّونَا فَاتَّهَمُوا عَذَاباً
 ضَعِيفاً مِنَ النَّارِ وَ قَوْلُهُ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ
 أُخْتَهَا حَتَّى إِذَا آذَرَكُوا فِيهَا جَمِيعاً بَرِئَ
 بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ وَ لَعَنَ بَعْضُهُمْ بَعْضاً
 يُرِيدُ بَعْضُهُمْ أَنْ يَحْجَّ بَعْضاً رَجَاءَ الْفُلْجِ
 فَيَقْلُتُوا مِنْ عَظِيمٍ مَا نَزَلَ بِهِمْ وَ لَيْسَ
 بِأَوَانٍ بَلَوَى وَ لَا اخْتَبَارٍ وَ لَا قَبُولٍ مَغْدِرَةٍ وَ
 لَا تَ حِينَ نَجَاةٍ
 وَ الْآيَاتُ وَ أَشْبَاهُهُنَّ مِمَّا نَزَلَ بِهِ بِمَكَّةَ وَ
 لَا يَدْخُلُ اللَّهُ النَّارَ إِلَّا مُشْرِكاً فَلَمَّا أَدْنَى اللَّهُ

لِمُحَمَّدٍ ص فِي الْخُرُوجِ مِنْ مَكَّةَ إِلَى
الْمَدِينَةِ بَنَى الْإِسْلَامَ عَلَى خَمْسِ شَهَادَةٍ أَنْ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا ص عَبْدُهُ وَ
رَسُولُهُ وَ إِقَامِ الصَّلَاةِ وَ إِيْتَاءِ الزَّكَاةِ وَ حِجِّ
الْبَيْتِ وَ صِيَامِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ أَنْزَلَ عَلَيْهِ
الْحُدُودَ وَ قَسَمَةَ الْفَرَائِضَ وَ أَخْبَرَهُ
بِالْمَعَاصِي الَّتِي أَوْجَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا وَ بِهَا
النَّارَ لِمَنْ عَمِلَ بِهَا وَ أَنْزَلَ فِي بَيَانِ
الْقَاتِلِ وَ مَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ
جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ لَعَنَهُ وَ
أَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا وَ لَا يَلْعَنُ اللَّهُ مُؤْمِنًا

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: همانا مردمی
درباره این قرآن ندانسته سخن گفتند،
خدای تبارک و تعالی
میفرماید: (((اوست که اینکتاب
را بر تو نازل کرد، برخی از آن آیه
هائیکست محکم که آنها اصل و مایه
اینکتابست و آیه های دیگرکست متشابه ،
آنها که در دلشان شک و انحرافست ،
برای فتنه جودنی و بقصد تاعویل
از متشابهاتش پیروی کنند، در
صورتیکه تاعویل قرآنرا جز خدا نداند تا
آخر آیه 7 سوره 3-)) و منسوخات از
جمله متشابهاتست و محکمت از جمله
ناسخات.

خدای عزوجل جناب نوح را بسوی
قومش مبعوث فرمود که : (((خدا را
بپرستید و تقوایش پیشه کنید و
اطاعت مرا نمائید))) او هم ایشانرا بخدای
یگانه دعوت فرمود: تا عبادتش کنند و
چیزی را با او شریک نسازند، سپس
پیغمبران دیگر را بدین دعوت مبعوث
فرمود، تا به محمد (ص) رسید، او
هم ایشانرا دعوت فرمود که : خدا را
بپرستند و چیزی را شریکش نسازند و
فرمود: (((از امور دین آنچه را خدا بنوح
سفارش کرده بود و آنچه را بتو وحی
کردیم و آنچه را بابراهیم و موسی و
عیسی سفارش کردیم ، برای شما مقرر
کرد که دین را بپا دارید و در آن تفرقه
میفکنید. دعوت شما بر مشرکین گرانست .
خدا هر که را خواهد بسوی خود بر
گزیند و هر که بدو باز گردد، بسوی
خویش رهبری کند، 13 سوره 41.)))
پیغمبرانرا بسوی قومشان مبعوث

فرمود: بگواهی دادن بیگانگی خدا و اقرار بآنچه از جانب خدا آمده پس هر که از روی اخلاص ایمان آورد و بر آن روش بمیرد، خدا بدانجهت او را ببهشت داخل کند زیرا خدا نسبت به بندگان ستمگر نیست، برای اینکه خدا بنده ای را عذاب نکند تا نسبت بقتل و گناهای که خدا دوزخ را برای مرتکبین آنها واجب ساخته سخت گیری کند.

سپس چون هر پیغمبری را مؤمنین قومش اجابت کردند، برای هر يك از آنها شریعت و طریقه ئی مقرر کرد، و شریعت و طریقت راه و روش است، و خدا به محمد (ص) فرمود: (((ما همچنانکه بنوح و پیغمبران پس از نوح وحی کردیم، بتوهم وحی کردیم 163 سوره 4))) و هر پیغمبری را بآخذ راه و روشی مأمور فرمود: و از جمله راه و روشی که خدای عزوجل موسی (ع) را بآن امر فرمود، این بود که روز شنبه را برای آنها قرر داشت، که هر کسی روز شنبه را بزرگ شمرد، و از ترس خدا جسارت بر این روز را حلال نشمارد، خدا داخل بهشتش کند، و هر که نسبت بحق این روز توهین روا دارد و کاری را که خدا در آنروز نهی فرموده (صید ماهی) حلال شمرد، خدای عزوجل بدوزخش در آورد، و این زمانی بود که صید ماهی را حلال دانستند و روز شنبه آنها را حبس کردند و خوردند. خدا هم بر آنها غضب فرمود بدون اینکه بخدای رحمان مشرک شوند یا نسبت بآنچه موسی (ع) آورده شك نمایند.

خدای عزوجل فرماید: (((کسانی را از

شما که در روز شنبه تعدی کردند، بدانستید، که بآنها گفتیم بوزینگان رانده شوید، 65 سوره 2)))

سپس عیسی (ع) را فرستاد برای شهادت به یکتایی خدا و اقرار بآنچه از جانب خدا آورده و برای آنها شریعت و طریقه ئی قرار داد، و موضوع روز شنبه را که پیروان موسی ماعمور باحترامش بودند و همه راه و روشهایی را که موسی آورده بود، بر هم خورد، پس هر که راه عیسی را پیروی نکرد، خدا او را بدوزخ برد، و مطلبی را که همه پیغمبران آوردند این بود که چیزی را شریک خدا نگیرند (یعنی این مطلب در زمان هیچ پیغمبری بر هم نخورد)

سپس خدا محمد (ص) را مبعوث فرمود: و او ده سال در مکه بود، در آن ده سال هیچکس با شهادت به یکتائی خدا و رسالت محمد (ص) (نمرد، جز آنکه خدا او را بسبب اقرارش ببهشت داخل کرد و آن ایمان باور و تصدیق بود و هیچیک از پیروان محمد را که مردند عذاب نفرمود، جز آنکه بخدای رحمان مشرک شد، و تصدیق این مطلب را خدای عزوجل در سوره بنی اسرائیل در مکه بر پیغمبر (ص) نازل کرد: (((پروردگارت مقرر داشت که جز او را عبادت نکنید و پیدر و مادر احسان کنید تا آنجا که فرماید خدا به بندگان آگاه و بیناست ، 22 30 سوره 17.)))

در این آیات ادب است و پند و آموزش و نهی سبک ، و بر آنها وعده نداد و نسبت به ارتکاب آنچه نهی فرموده و عیدی

(انذار و تهدیدی) نفرمود: و نیز از چیزهائی نهی نمود و بیم داد، ولی نسبت بآنها سخت گیری نکرد و تهدید ننمود و فرمود: (((فرزندان خود را از بیم تنگدستی مکشید، شما و آنها را ما روزی دهیم ، کشتن آنها گناهی بزرگ است 21 نزدیک زنا مروید که کاری زشت و روشی بد است 22- و جاننداری را که خدا حرام کرده ، جز بحق مکشید، و هر که مظلوم کشته شود، برای ولی او تسلطی قرار دادیم ، اما در نیکو نزدیک مشوید تا زمانیکه ببلوغ و رشد خود رسد، و به پیمان وفا کنید، که پیمان مورد باز خواست است 24- و چون پیمان کنید، پیمانه را پر کنید و با ترازوی درست بکشید که این روش بهتر و سرانجامش نیکوتر است 25- از آنچه یقین نداری پیروی مکن ، زیرا گوش و چشم و دل همه اینها مسؤولند 26- روی زمین متکبرانه راه مرو، که هرگز زمین را نخواهی شکافت و هرگز ببلندی کوهها نخواهی رسید 27- بدی همه اینها نزد پروردگارت ناپسند است 28- اینها برخی حکمت است که پروردگارت بتو وحی کرد، و همراه خدا معبود دیگری قرار مده که سرزنش شده و رانده گشته ، در دوزخ افی - 29 سوره 17)))

و در سوره (((و الیل اذا یغشی))) نازل فرمود: (((از آتشی که زبان میکشد بیمتان می دهم ، جز شقی تریکه تکذیب کند و روی گرداند داخل آن نشود 16 سوره 92))) این شخص مشترکست. و در سوره (((اذا السماء انشقت))) نازل فرمود: (((و اما آنکه نامه اش را

پشت سرش دهند، زود باشد که به واویلا
 فریاد کشد و بدوزخ در آید، همانا او میان
 خاندان خویش شادمان بود. او گمان
 کرد که هرگز (بسوی ما) باز نگردد،
 چرا 14 سوره 84))) این هم مشرکست.
 و در سوره (((اذا السماء انشقت
 (((نازل فرمود: ((و اما آنکه نامه اش را
 پشت سرش دهند، زود باشد که به واویلا
 فریاد کشد و بدوزخ در آید، همانا او میان
 خاندان خویش شادمان بود. او گمان کرد
 که هرگز (بسوی ما) باز نگردد، چرا 14
 سوره 84))) این هم مشرکست.
 و در سوره تبارك نازل فرمود: (((هر
 گاه گروهی را در دوزخ افکنند. خزانه
 دارانش از آنها بپرسند مگ بیم رسانی
 سوی شما نیامده بود؟ گویند چرا بیم
 رسان آمد، ولی ما تکذیب کردیم و گفتیم :
 خدا چیزی نازل نکرده است 8 سوره
 67))) اینها نیز مشرکانند.
 و در سوره (((واقعه))) نازل فرمود:
 (((و اما اگر از تکذیب کنان گمراه باشد،
 ما حضری از آب جوشانست با در آوردن
 در جهنم ، 94 سوره 57))) اینها هم
 مشرکانند.
 و در سوره (((الحاقه))) نازل فرمود:
 (((اما هر که نامه اش را بدست چپش
 دهند، گوید :ایکاش نامه ام را نداده
 بودند، و نمیدانستم حسابم چیست !
 ایکاش کارم گذشته بود، دارائیم بدردم
 نخورد تا آنجا که فرماید: او بخدای
 بزرگ ایمان نیاورد (((32 سوره 69)))
 این هم مشرکست.
 و در سوره (((طسم))) نازل فرمود:
 (((دوزخ برای گمراهان نمودار شود، و
 بآنها گفته شود: آن چیزها که غیر خدا

میپرستیدید کجایند؟ آیا شما را یاری کردند
یا یآوری جستند؟ سپس گمراهان و گمراه
کنندگان برو در جهنم انداخته شوند با
همه سپاهیان ابلیس ، 94 سوره
26))((سپاهیان ابلیس ، نسل او هستند از
شیاطین . و باز فرماید: (((و جز مجرمین
ما را گمراه نکردند))) مقصود مشرکینی
باشند که اینها بایشان اقتدا کرده و در
شرك تابع آنها شدند و اینها قوم محمد
(ص) بودند، کسی از یهود و نصاری در
اینها نیست ، و شاهد و مصدق گفتار
خدای عزوجل است:

(((پیش از آنها قوم نوح هم تکذیب
کردند))) (((اصحاب ائیکه تکذیب
کردند))) (((قوم لوط تکذیب کردند))) در
میان اینها نبود قوم یهودی که گفتند:
عزیر پسر خداست و نه نصای که
گفتند: مسیح پسر خداست ، خدا یهود و
نصاری را بدوزخ خواهد بود و هر
گروهی را بسبب کردارشان بدوزخ میبرد
(او ب مردم ستم نمیکند، بلکه مردم بخود
ستم می کنند).

و اینکه گویند: (((جز مجرمین ما را گمراه
نکردند))) زیرا ما را براه خود دعوت
کردند، این همان گفتار خدای عزوجل
است (((دسته آخر نسبت بنخستینیان
گویند: پروردگار اینها ما را گمراه
کردند پس عذاب آتش آنها را دو چندان
کن و چون در دوزخشان گرد آورد
فرماید))) : هر گاه گروهی بدوزخ وارد
شود، همار خود را لعنت کند تا همگی در
آنجا گرد آیند (((برخی از برخی
بیزاری جویند و بعضی بعض دیگر را
لعنت کنند، بعضی میخوانند بامید
رستگاری و رهائی از گرفتاری

بزرگی که دارند بر دیگران با دلیل و برهان غلبه کنند، ولی آن هنگام نه موقع آزمایش و امتحان و پذیرش پوزش است و نه وقت نجات. این آیات و امثالش در مکه نازل شد و خدا جز مشرک را بدوزخ نبرد، سپس چون خدا بمحمد (ص) اجازه فرمود، که از مکه به مدینه رود، اسلام روی پنج پایه بنا شد:

(1) شهادت به یکتائی خدا و اینکه محمد بنده و رسول اوست.

(2) بپا داشتن نماز.

(3) دادن زکوة.

(4) حج خانه کعبه.

(5) روزه ماه رمضان و حدود و تقسیم ارث را بر او نازل فرمود و گناهانیکه خدا بوسیله آنها و بدانها دوزخ را برای مرتکبین آنها لازم کند، خبر داد، و درباره کیفر قاتل نازل فرمود: (((هر که مؤمنی را عمدا بکشد، جزایش دوزخ است که جاودان در آن باشد و خدا بر او غضب آرد، و لعنتش کند و عذابی بزرگ برایش مهیا دارد 95 سوره 4 - (((و خدا مؤمن را لعنت نمیکند (پس قاتل مؤمن نیست).

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ اللَّهَ
لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَ أَعَدَّ لَهُمْ
سَعِيرًا خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا
يَجِدُونَ وَلِيًّا وَ لَا نَصِيرًا
وَ كَيْفَ يَكُونُ فِي الْمَشِينَةِ
وَ قَدْ أَلْحَقَ بِهِ حِينَ جَزَاهُ
جَهَنَّمَ الْغَضَبَ وَ اللَّعْنَةَ وَ
قَدْ بَيَّنَّ ذَلِكَ مَنْ
الْمَلْعُونُونَ فِي كِتَابِهِ
وَ أَنْزَلَ فِي مَالِ الْيَتِيمِ مَنْ

أَكَلَهُ ظُلْمًا إِنَّ الَّذِينَ
يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى
ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي
بُطُونِهِمْ نَارًا وَ سَيَصْلُونَ
سَعِيرًا وَ ذَلِكَ أَنَّ أَكَلَ مَالِ
الْيَتِيمِ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَ النَّارُ تَلْتَهُبُ فِي بطنِهِ
حَتَّى يَخْرُجَ لَهَبُ النَّارِ مِنْ
فِيهِ حَتَّى يَعْرِفَهُ كُلُّ أَهْلِ
الْجَمْعِ أَنَّهُ أَكَلَ مَالِ الْيَتِيمِ
وَ أَنْزَلَ فِي الْكَوِيلِ وَ يُلِّ
لِلْمُطَفِّفِينَ وَ لَمْ يَجْعَلِ
الْوَيْلَ لِأَحَدٍ حَتَّى يُسَمِّيَهُ
كَافِرًا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ
فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ
مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ
وَ أَنْزَلَ فِي الْعَهْدِ إِنَّ
الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بَعْدَ اللَّهِ
وَ أَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا
أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي
الْآخِرَةِ وَ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَ
لَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَ لَا يُزَكِّيهِمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ وَ الْخَلَاقُ النَّصِيبُ
فَمَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ فِي
الْآخِرَةِ فَبِأَيِّ شَيْءٍ يَدْخُلُ
الْجَنَّةَ
أَنْزَلَ بِالْمَدِينَةِ الزَّانِي لَا
يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً
وَ الزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا
زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَ حَرَّمَ
ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ فَلَمْ
يُسَمِّ اللَّهَ الزَّانِي مُؤْمِنًا وَ
لَا الزَّانِيَةَ مُؤْمِنَةً وَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ص لَيْسَ
يَمْتَرِي فِيهِ أَهْلُ الْعِلْمِ أَنَّهُ

قَالَ لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ
يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا
يَسْرِقُ السَّارِقُ حِينَ
يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَإِنَّهُ
إِذَا فَعَلَ ذَلِكَ خُلِعَ عَنْهُ
الْإِيمَانُ كَخُلْعِ الْقَمِيصِ
وَاعْتَزَلَ بِالْمَدِينَةِ وَ
الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ
ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ
فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً
وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً
أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ
الْفَاسِقُونَ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا
مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَاصْلَحُوا
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ فَبَرَأهُ
اللَّهُ مَا كَانَ مُقِيمًا عَلَى
الْفُرْيَةِ مِنْ أَنْ يُسَمَّى
بِالْإِيمَانِ
قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أ
فَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ
كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ وَ
جَعَلَهُ اللَّهُ مُنَافِقًا قَالِ اللَّهُ
عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ وَجَعَلَهُ عَزَّ
وَجَلَّ مِنْ أَوْلِيَاءِ إِبْلِيسَ
قَالَ إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ
الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ
رَبِّهِ وَجَعَلَهُ مَلْعُونًا فَقَالَ
إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ
الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ
أَلْسِنُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَ
أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ
وَلَيْسَتْ تَشْهَدُ الْجَوَارِحُ

عَلَىٰ مُؤْمِنٍ إِنَّمَا تَشْهَدُ
عَلَىٰ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ كَلِمَةُ
الْعَذَابِ
فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَيُعْطَى
كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ
وَجَلَّ فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ
كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُولَٰئِكَ
يَقْرَأُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا
يُظْلَمُونَ فَتِيلًا وَ سُوْرَةُ
النُّوْرِ أُنْزِلَتْ بَعْدَ سُوْرَةِ
النِّسَاءِ وَ تَصْدِيقُ ذَلِكَ أَنَّ
اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أُنْزَلَ عَلَيْهِ
فِي سُوْرَةِ النَّسَاءِ وَ
الَّذِي يَأْتِيَنِ الْفَاحِشَةُ
مَنْ نَسَانَكُمْ فَاسْتَشْهَدُوا
عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ
شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي
الْبُيُوتِ حَتَّىٰ يَتَوَفَّاهُنَّ
الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ
سَبِيلًا وَ السَّبِيلُ الَّذِي
قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ
سُوْرَةَ أُنْزِلْنَاهَا وَ
فَرَضْنَاهَا وَ أُنْزِلْنَا فِيهَا
آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ الزَّانِيَّةَ وَ
الزَّانِيَ فَاجْلِدُوا كُلَّ
وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةً جَلْدَةً وَ
لَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ
فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ
تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ
الْآخِرِ وَ لِيَشْهَدَ عَذَابُهُمَا
طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ
اصول کافی ج : 3 ص :
46 رواية 1:

ترجمه روایت شریفه:

خدای عزوجل فرماید: (((خدا کافران را
لعنت کند و دوزخ را بر ایشان آماده نماید
که همیشه و جاودان در آن باشند و یار
و مدد کاری نیابند، و چگونه
ممکن است امر قاتل موکول بمشیت
خدا باشد (که اگر خواهد عذابش کند و اگر
خواهد او را بیامرزد) در صورتیکه
جزای او را جهنم قرار داده و غضب و
لعنت خود را باو رسانیده ، و او را از
جمله ملعونان در کتاب خود بیان کرده
است.

و درباره کسیکه مال یتیم را بستم
بخورد، نازل فرمود: (((کسانیکه
اموال یتیمان را بستم میخورند در اندرون
خود آتش خورند و باتشی افروخته درون
خواهند شد، 10 سوره 4))) زیرا
خورنده مال یتیم روز قیامت میآید، در
حالیکه آتش در شکمش شعله ور است
و زبانه آن از دهنش خارج شود،
بنحویکه همه اهل محشر بدانند که او
خورنده مال یتیم است.

و راجع به پیمان نازل فرموده است :
(((ویل بر کمفروشان 1 (6))) سوره 83
(((و خدا ویل را برای کسی قرار
نداده ، جز آنکه کافرش نامیده .
خدای عزوجل فرماید: (((ویل بر کافران
از حضور یافتن در روزی بزرگ 38
سوره 19.)))

و درباره عهد و پیمان نازل فرمود:
(((کسانیکه پیمان با خدا و سوگندهای
خویش را ببهائی اندک میفروشدند، در
آخرت خلاقى (نصیبی) ندارند و روز
قیامت خدا با آنها سخن نمىگوید و
سویشان نمىنگرد و پاکشان نمىکند و

عذابی دردناک دارند 77 سوره 3)) و
 خلاق همان نصیب است ، و کسیکه
 در آخرت نصیبی ندارد، بچه وسیله
 داخل بهشت می شود؟
 و در میدنه نازل فرمود: (((مرد زناکار
 جز زن زناکار یا مشرک را بهم سری
 نگیرد، و زن زناکار را جز مرد زناکار
 یا مشرک بهم سری نگیرد، و این هم سری
 بر مؤمنین حرامست ، 4 سوره 24)))
 پس خدا زن و مرد زناکار را مؤمن
 ننامیده است ، و رسول خدا (ص) فرموده
 :- و دانشمندان در این گفته شك ندارند ،
 زناکار هنگامیکه زنا میکند مؤمن نیست ،
 و دزد هنگامیکه دزدی میکند مؤمن
 نیست ، زیرا هنگامیکه آن کار را میکند،
 ایمان از او بر کنار شود، مانند بر کناری
 پیراهن (از تن انسان).
 و نیز در مدینه نازل فرمود:
 (((کسانیکه زنان عقیقه را بزنا متهم
 کنند و چهار شاهد نیاورند، آنها را 80
 تازیانه بزنید و گواهی آنها را برای هرگز
 نپذیرید که ایشان فاسقند، مگر
 کسانی که پس از آن توبه کنند و
 اصلاح شوند، همانا خدا آمرزنده و
 مهربانست 6 سوره 26))) پس خدا او
 را تا زمانی که بر افتراء (و تهمت بآن زن
 عقیقه) پایدار است از نامیدن مؤمن بر
 کنار دانسته.
 خدای عزوجل فرماید: آیا مؤمن مانند
 فاسق است ؟ برابر نیستند، 18 سوره 41
 (((و خدا فاسق را منافق نامیده.
 خدای عزوجل فرماید: (((همانا
 منافقان همان فاسقاند، 67 سوره
 9))) و خدای عزوجل او را از
 دوستداران شیطان قرار داده و فرموده :

(((مگر شیطان که از طایفه جن بود و نسبت بامر پروردگار خود (در موضوع سجده آدم) فاسق شد 48 سوره 18))) و نیز ملعونش قرار داد و فرمود: (((کسانیکه بزنان عقیقه و بی خبری نسبت زنا میدهند، در دنیا و آخرت لعنت شده و عذابی بزرگ دارند، روزی که زبان و دست و پایشان علیه آنها بکارهایی که میکرده اند گواهی دهند، 24 سوره 24))) و اعضاء و جوارح علیه مؤمن گواهی ندهد، بلکه علیه کسیکه فرمان عذاب بر او ثابت شده گواهی دهند.

و اما مؤمن نامه اش را بدست راستش دهند، خدای عزوجل فرماید: (((اما کسانیکه نامه آنها بدست راستشان داده شود، نامه خویش قرائت کنند و باندازه نخی ستم نبینند، 74 سوره 17))) و سوره نور بعد از سوره نساء نازل شده است و تصدیقش اینست که : خدای عزوجل در سوره نساء بر پیغمبر نازل فرمود: آن زنان شما که کار بد میکنند، چهار گواه از خودتان بر آنها بگیرید، اگر گواهی دادند، زنانرا در خانه نگه دارید تا مرگشان برسد یا خدا برای آنها راهی قرار دهد، 14 سوره 4))) و راه همانست که خدای عزوجل فرموده : (((سوره ایست که نازلش کرده ایم و مقرر داشته ایم و در آن آیه های روشن نازل کرده ایم ، شاید شما اندرز گیرید، بهر يك از زن و مرد زناکار 100 تازیانه بزنید، و اگر به خدا و روز دیگر ایمان دارید در امر دین خدا، شما را نسبت بآنها مهربانی دست ندهد، و

باید گروهی از مؤمنین هنگام مجازاتشان حاضر باشند، 1 و 2 سوره 24.))

شرح:

در زمان امام باقر علیه السلام مردمی بودند که درباره قرآن از پیش خود سخن میگفتند و آنرا تفسیر برائی می کردند، گفتار آنها سبب شد که حضرت این روایت مفصل را بیان فرمود. حاصل روایت اینستکه : خدایتعالی بمقداریکه بمردم رسانیده وفهمانیده ، از آنها بازخواست میکند، چون امر توحید و دعوت به یگانگی خدا در برنامه تمام پیغمبران الهی بوده و همگی باتفاق کلمه بآن دعوت نموده اند، مردمی که آن دعوت را از هر پیغمبری شنیده و نپذیرفته اند، مشرک نامیده شوند و جزای آنها جهنم است ، همچنین مردمیکه در زمان پیغمبر خاتم (ص) در مکه بودند و پیش از هجرت در مکه مردند.

آنها که بشهادتین اقرار کردند و مردند ببهشت روند و کسانیکه انکار کردند مشرکند و بدوزخ در آیند، در مکه بر پیغمبر (ص) غیر از دعوت بتوحید امری از خدایتعالی نرسید، مگر دستوراتی مختصر، بزبان لاین و نرم بعنوان موعظه و اندرز و ادب بدون آنکه کفر سختی بیان شود، و چون پیغمبر اکرم (ص) بمدینه تشریف آورد، چهار ستون دیگر بر شهادتین بعنوان پایه و رکن اسلام اضافه شد و اسلام دارای پنج پایه گردید : شهادتین و نماز و زکوة و حج و روزه ، و نیز حدود و ارث و بیان گناهان و معاصی با شدت نازل گشت و کفر و مجازات آنها بیان شد، پس هر کس یکی از آن معاصی را مرتکب شود هنگام ارتکاب ، مؤمن نیست و در انموقع پیراهن ایمان از تنش کنده شود، امام باقر (ع) تمام این مطلب را با اتکاء بآیات شریفه قرآن و استدلال بمحکمات بطور روشن بیان میفرماید، و درباره ولایت اگر چه تصریح نفرموده ، ولی طریقه بیان و استدلالش ، روشن دلانرا به ولایتش رهبری می کند و الحمد لله ،

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: به امیرالمؤمنین عرض شد: کسیکه به لا اله الا الله و محمد رسول الله شهادت دهد مؤمن است ؟ فرمود: پس واجبات خدا کجا میرود؟

و علی (ع) میفرمود: اگر ایمان کلام میبود (یعنی تنها گفتن شهادتین میبود) روزه و نماز و حلال و حرامی در آن نازل نمیشد.

راوی گوید: بامام باقر (ع) عرض کردم : نزد ما گروهی هستند که میگویند: هر گاه کسی به لا اله الا الله و محمد رسول الله شهادت دهد مؤمن است ، فرمود: پس چرا برای اجراء حدود تازیانه میخورند (چنانچه اگر یکی از آنها زنا کند یا مشروب خورد) و چرا دستشان بریده میشود (وقتی که دزدی کنند) و خدای

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ فَضِيلٍ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قِيلَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ص كَانَ مُؤْمِنًا قَالَ فَأَيُّ فَرَائِضِ اللَّهِ قَالَ وَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ كَانَ عَلِيٌّ ع يَقُولُ لَوْ كَانَ الْإِيمَانُ كَلَامًا لَمْ يَنْزَلْ فِيهِ صَوْمٌ وَ لَا صَلَاةٌ وَ لَا حَلَالٌ وَ لَا حَرَامٌ قَالَ وَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع إِنَّ عِنْدَنَا قَوْمًا يَقُولُونَ إِذَا شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ص فَهُوَ مُؤْمِنٌ قَالَ فَلَمْ يُضَرْبُوا الْحُدُودَ وَ لَمْ تُقَطَّعْ أَيْدِيهِمْ وَ مَا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ خَلْقًا أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لِأَنَّ الْمَلَائِكَةَ خُدَامُ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَنَّ جَوَارِ اللَّهِ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ أَنَّ الْجَنَّةَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ أَنَّ الْخُورَ الْعَيْنَ لِلْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ قَالَ فَمَا بَالُ مَنْ جَدَّ الْفَرَائِضَ كَانَ كَافِرًا

اصول کافی ج : 3 ص : 55 روایة 2

عزوجل مخلوقی گرامیتر از مؤ من
نیافریده ، زیرا فرشتگان خدمتگزار مؤ
منین اند و مؤ منین در جوار رحمت
خدایند و بهشت برای مؤ منین است و
حورالعین برای مؤ منین است ،
سپس فرمود، پس چرا کسیکه واجبات را
انکار کند کافر است ؟

ترجمه روایت شریفه:

3سلام جعفی گوید: از امام صادق (ع)
درباره ایمان پرسیدم ، فرمود: ایمان
اینستکه : خدا اطاعت شود و نافرمانی
نشود.

عَلِيٍّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ سَلَامٍ الْجُعْفِيِّ
قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع
عَنِ الْإِيمَانِ فَقَالَ الْإِيمَانُ
أَنْ يُطَاعَ اللَّهُ فَلَا يُعْصَى
اصول کافی ج : 3 ص :
55 رواية: 3

باب : در اینکه ایمان به همه اعضاء بدن پخش است

بَابٌ فِي أَنَّ الْإِيمَانَ مَبْنُوثٌ لِجَوَارِحِ الْبَدَنِ كُلِّهَا

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ
عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ بُرَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو
الرَّبِيعِيُّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ
أَيُّهَا الْعَالَمُ أَخْبِرْنِي أَيُّ أَفْضَلٍ عِنْدَ اللَّهِ قَالَ
مَا لَا يَقْبَلُ اللَّهُ شَيْئاً إِلَّا بِهِ قُلْتُ وَمَا هُوَ قَالَ
الْإِيمَانُ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ أَعْلَى
الْأَعْمَالِ دَرَجَةً وَ أَشْرَفُهَا مَنْزِلَةً وَ
أَسْنَاهَا حِطّاً قَالَ قُلْتُ أَلَا تُخْبِرُنِي عَنْ
الْإِيمَانِ أَقَوْلٌ هُوَ وَ عَمَلٌ أَمْ قَوْلٌ بِلَا
عَمَلٍ فَقَالَ الْإِيمَانُ عَمَلٌ كُلُّهُ وَ الْقَوْلُ بَعْضُ
ذَلِكَ الْعَمَلِ بِفَرَضٍ مِنَ اللَّهِ بَيِّنٌ فِي
كِتَابِهِ وَاضِحٌ نُورُهُ ثَابِتَةٌ حُجَّتُهُ يَشْهَدُ لَهُ بِهِ
الْكِتَابُ وَ يَدْعُوهُ إِلَيْهِ قَالَ قُلْتُ صِفْهُ لِي
جَعَلْتُ فِدَاكَ حَتَّى أَفْهَمَهُ قَالَ الْإِيمَانُ خَالَاتٌ وَ
دَرَجَاتٌ وَ طَبَقَاتٌ وَ مَنْزِلٌ فَمِنْهُ التَّامُّ
الْمُنْتَهَى تَمَامُهُ وَ مِنْهُ النَّاْقِصُ الْبَيِّنُ نَقْصَانُهُ
وَ مِنْهُ الرَّاجِحُ الزَّائِدُ رُجْحَانُهُ قُلْتُ إِنَّ
الْإِيمَانَ لَيَتِمُّ وَ يَنْقُصُ وَ يَزِيدُ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ
كَيْفَ ذَلِكَ قَالَ لِأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى
فَرَضَ الْإِيمَانَ عَلَى جَوَارِحِ ابْنِ آدَمَ وَ قَسَمَهُ
عَلَيْهَا وَ فَرَّقَهُ فِيهَا فَلَيْسَ مِنْ
جَوَارِحِهِ جَارِحَةٌ إِلَّا وَ قَدْ وَكَلَّتْ مِنَ الْإِيمَانِ
بَعْضٌ مَا وَكَلَّتْ بِهِ أَخْتَتَاهُ فَمِنْهَا قَلْبُهُ الَّذِي بِهِ
يَعْقِلُ وَ يَفْقَهُ وَ يَفْهَمُ وَ هُوَ أَمِيرُ بَدْنِهِ الَّذِي لَا
تَرُدُّ الْجَوَارِحُ وَ لَا تَصْدُرُ إِلَّا عَنْ رَأْيِهِ وَ
أَمْرِهِ وَ مِنْهَا عَيْنَاهُ اللَّتَانِ يُبْصِرُ بِهِمَا وَ أَدْنَاهُ
اللَّتَانِ يَسْمَعُ بِهِمَا وَ يَدَاهُ اللَّتَانِ يَبْطِشُ
بِهِمَا وَ رِجْلَاهُ اللَّتَانِ يَمْشِي بِهِمَا وَ فَرْجُهُ
الَّذِي الْبَيَّاهُ مِنْ قِبَلِهِ وَ لِسَانُهُ الَّذِي يَنْطِقُ
بِهِ وَ رَأْسُهُ الَّذِي فِيهِ وَجْهُهُ فَلَيْسَ مِنْ هَذِهِ
جَارِحَةٌ إِلَّا وَ قَدْ وَكَلَّتْ مِنَ الْإِيمَانِ بَعْضٌ
مَا وَكَلَّتْ بِهِ أَخْتَتَاهُ بِفَرَضٍ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ
اسْمُهُ يَنْطِقُ بِهِ الْكِتَابُ لَهَا وَ يَشْهَدُ بِهِ
عَلَيْهَا فَفَرَضَ عَلَى الْقَلْبِ غَيْرَ مَا فَرَضَ
عَلَى السَّمْعِ وَ فَرَضَ عَلَى السَّمْعِ غَيْرَ
مَا فَرَضَ عَلَى الْعَيْنَيْنِ وَ فَرَضَ عَلَى

الْعَيْنَيْنِ غَيْرَ مَا فَرَضَ عَلَى اللِّسَانِ وَ
 فَرَضَ عَلَى اللِّسَانِ غَيْرَ مَا فَرَضَ عَلَى
 الْيَدَيْنِ وَ فَرَضَ عَلَى الْيَدَيْنِ غَيْرَ مَا فَرَضَ
 عَلَى الرَّجْلَيْنِ وَ فَرَضَ عَلَى الرَّجْلَيْنِ غَيْرَ
 مَا فَرَضَ عَلَى الْفَرْجِ وَ فَرَضَ عَلَى
 الْفَرْجِ غَيْرَ مَا فَرَضَ عَلَى الْوَجْهِ فَأَمَّا مَا
 فَرَضَ عَلَى الْقَلْبِ مِنَ الْإِيمَانِ فَأَلْفَرَارُ
 وَ الْمَعْرِفَةُ وَ الْعَقْدُ وَ الرِّضَا وَ التَّسْلِيمُ بَأَنَّ
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ إِلَهًا
 وَاحِدًا لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لَا وَلَدًا وَ أَنَّ
 مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ ص وَ الْإِقْرَارُ بِمَا
 جَاءَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ مِنْ نَبِيٍّ أَوْ كِتَابٍ فَذَلِكَ مَا
 فَرَضَ اللَّهُ عَلَى الْقَلْبِ مِنَ الْإِقْرَارِ وَ
 الْمَعْرِفَةُ وَ هُوَ عَمَلُهُ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ
 جَلَّ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَ قَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ
 وَ لَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكَفْرِ صَدْرًا وَ قَالَ أَلَا بِذِكْرِ
 اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ وَ قَالَ الَّذِينَ آمَنُوا
 بِأَفْئُوهِهِمْ وَ لَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ وَ قَالَ إِنْ
 تُبْذَرُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخَفَّوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ
 اللَّهُ فَيَغْفِرَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ يُعَذِّبَ مَنْ يَشَاءُ فَذَلِكَ
 مَا فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى الْقَلْبِ مِنَ
 الْإِقْرَارِ وَ الْمَعْرِفَةِ وَ هُوَ عَمَلُهُ وَ هُوَ رَأْسُ
 الْإِيمَانِ وَ فَرَضَ اللَّهُ عَلَى اللِّسَانِ الْقَوْلَ وَ
 التَّعْبِيرَ عَنِ الْقَلْبِ بِمَا عَقَدَ عَلَيْهِ وَ أَقَرَّ بِهِ
 قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ قُولُوا لِلنَّاسِ
 حُسْنًا وَ قَالَ وَ قُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَ
 أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَ إِلَيْنَا وَ إِلَيْكُمْ وَاحِدٌ وَ نَحْنُ لَهُ
 مُسْلِمُونَ فَهَذَا مَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَى اللِّسَانِ وَ
 هُوَ عَمَلُهُ وَ فَرَضَ عَلَى السَّمْعِ أَنْ يَتَنَزَّهَ
 عَنِ الْإِسْتِمَاعِ إِلَى مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَ أَنْ يُعْرِضَ
 عَمَّا لَا يَحِلُّ لَهُ مِمَّا نَهَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَنْهُ
 وَ الْإِصْغَاءَ إِلَى مَا أَسْخَطَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَالَ
 فِي ذَلِكَ وَ قَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا
 سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَ يُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا
 تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ
 غَيْرِهِ ثُمَّ اسْتَنْتَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَوْضِعَ

النَّسِيَّانِ فَقَالَ وَ إِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا
تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ وَ قَالَ
فَبَشِّرْ عِبَادَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ
أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَ أُولَئِكَ هُمْ
أُولُوا الْأَلْبَابِ وَ قَالَ عَزَّ وَ جَلَّ قَدْ أَفْلَحَ
الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ
خَاشِعُونَ وَ الَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ
مُعْرِضُونَ وَ الَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ وَ قَالَ
وَ إِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَ قَالُوا لَنَا
أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَ قَالَ وَ إِذَا مَرُّوا
بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا فَهَذَا مَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَى
السَّمْعِ مِنَ الْإِيمَانِ أَنْ لَا يُصْغِيَ إِلَى مَا لَا
يَحِلُّ لَهُ وَ هُوَ عَمَلُهُ وَ هُوَ مِنَ الْإِيمَانِ

ترجمه روایت شریفه:

ابوعمر و زبیری گوید: بامام صادق (ع) عرض کردم: ای عالم: بمن خبر ده کدامیک از اعمال نزد خدا فضیلتش بیشتر است؟ فرمود: آنچه خدا عملی را جز بآن نپذیرد.

گفتم: آن چیست! فرمود، ایمان بخدائیکه جز او شایان پرستشی نیست، عالی ترین درجه و شریفترین مقام و بالاترین (روشن ترین) بهره است. عرض کردم: بمن میفرمائید که آیا ایمان گفتار و کردار است یا گفتار بدون کردار؟ فرمود: ایمان تمامش کردار است و گفتار هم برخی از کردار است که خدا واجب کرده و در کتابش بیان فرموده، به وجوبی که نورش روشن است و حجتش ثابت و قرآن بآن گواهی دهد و بسویش دعوت کند.

توضیح:

گویا مراد سائل اینستکه: آیا ایمان تنها گفتن شهادتین است یا علاوه بر آن نماز و زکوة و حج واجبات دیگر هم جزء ایمانست؟ ازپاسخ امام علیه السلام بدست میآید که گفتن شهادتین، علامت مشخص اسلام است، ولی ایمان تمامش کردار است، طبق توضیحی که بعدا بیان میفرماید، و برای هر يك از اعضاء بدن وظیفه نى ایمان معین میکند: حتی عقیده و رضا و تسلیم را وظیفه دل بیان میکند و عمل و کردار دل میداند و چون یکی از اعضاء بدن زبانست و وظیفه او اقرار و تلفظ بشهادتین و هر سخن نیکی است و این وظیفه قول و گفتار نامیده میشود، از اینرو فرمود: (((و گفتار هم برخی از کردار است.)))

دنباله روایت:

عرضکردم : قربانت گردم ، ایمان را
برایم شرح ده تا بفهمم ، فرمود: ایمان
حالات و درجات و طبقات و منازل
دارد، که برخی از آن تمامست و
بنهایت کمال رسیده (مانند ایمان اولیاء
خدا) و برخی ناقص است و نقصانش هم
واضح است (مانند ایمان متجاهرین
بفسق) و برخی راجح است و رجحانش
هم زیاد است (مانند کسیکه بیشتر وظائف
ایمانی را انجام میدهد).

عرضکردم : مگر ایمان هم تمام و ناقص
و زیاد میشود؟ فرمود: آری.
عرضکردم : چگونه ؟ فرمود: زیرا خدای
تبارك و تعالی ایمان را بر اعضاء بنی آدم
واجب ساخته و قسمت نموده و پخش
کرده است ، و هیچ عضوی نیست ، جز
آنکه وظیفه اش غیر از وظیفه عضو دیگر
است.

یکی از آن اعضاء قلب انسانست که
وسیله تعقل و درك و فهم اوست و نیز
فرمانده بدن اوست که اعضاء دیگرش
بدون راعی و فرمان او در کاری ورود و
خروج ننمایند.
و دیگر از اعضایش دو چشم اوست که با
آنها میبیند و دو گوش اوست که با آنها
می شنود و دو دستی که دراز میکند و
دوپائی که راه میرود و فرجی که
شهوتش از جانب اوست و زبانی که با آن
سخن میگوید و سری که رخسارش در
آنست.

پس هر يك از این اعضاء وظیفه ایمانیش
غیر از وظیفه ایمانی عضو دیگر است ،
طبق دستوری که از خدای تبارك اسمہ
رسیده و قرآن بآن ناطق و گواه است.

بر دل واجب شده غیر از آنچه بر گوش واجب شده ، و بر گوش واجب گشته غیر از آنچه بر چشم واجب گشته و بر چشم واجب آمده غیر آنچه بر زبان واجب آمده : و بر زبان واجب گردیده غیر آنچه بر دست واجب گردیده ، و بر دست واجب شده غیر آنچه بر پا واجب شده و بر پا واجب گشته غیر آنچه بر فرج واجب گشته و بر فرج واجب آمده غیر آنچه بر رخسار واجب آمده است.

اما آنچه از ایمان بر دل واجب گشته ، اقرار و شناسائی و تصمیم و رضایت و تسلیم است باینکه شایسته پرسشی جز خدای یگانه بی شریک نیست ، او معبودیست یکتا که همسر و فرزند نگرفته و اینکه محمد بنده و فرستاده اوست صلوات الله علیه و آله و اقرار نمودن بآنچه از جانب خدا آمده ، از پیغمبر یا کتاب . اینست آنچه خدا از اقرار و معرفت بر دل واجب ساخته و این عمل دل است و همین است قول خدای عزوجل : (((بجز کسیکه مجبور شود، ولی دلش بایمان قرار دارد، اما کسیکه دلش بکفر باز شده ، 106 سوره 16))) و فرماید (((همانا پیاد دلها آرام گیرد، 28 سوره 13))) و فرماید: (((کسانیکه با زبان خود ایمان آورده و دلشان ایمان نیاورده است ، 41 سوره 5))) (آیه در مصحف چنین است : من الذین قالوا آمنا بآءفواهم) و فرماید: (((اگر آنچه در دل دارید آشمار کنید یا پنهان نمائید خدا شما را از آن حساب میکشد، سپس هر که را خواهد میآمرزد و هر که را خواهد عذاب میکند، 284 سوره 2))) اینست آنچه خدا

از اقرار و معرفت بر دل واجب ساخته و این عمل دلست و سر ایمان. و خدا بر زبان واجب ساخته ، گفتار و بیان از جانب دل را بآنچه باور کرده و اقرار نموده . خدای تبارک و تعالی فرماید: (((بمردم سخن نیکو گوئید 83 سوره 2))) و فرموده : (((گفتند: بخدا و آنچه بما و شما نازل شده ایمان آوردیم و خدای ما و شما یکی است و ما تسلیم او هستی(7))) 46 سوره 29))) اینست آنچه خدا بر زبان واجب کرده و این عمل زبان است .

و بر گوش واجب ساخته که از شنیدن آنچه خدا حرام کرده دوری گزیند و از آنچه خدای عزوجل نهی فرموده و برای او حلال نیست و از شنیدن آنچه خدا را بخشم آورد، روگردان شود، و در این باره فرموده : (((بتحقیق خدا در کتاب بر شما نازل فرموده که چون بشنوید آیه های خدا را منکر میشوند و مسخره میکنند با آنها منشینید تا در سخنی دیگر وارد شوند))) 140 سوره 4 (((سپس خدای عزوجل مورد فراموشی را استثنا نمود و فرمود: (((و اگر شیطان از یاد برد، پس از یاد آمدن با گروه ستمگران منشین ، 68 سوره 6.)))

و باز فرمود: (((مژده بده آن بندگان را که سخن را میشنوند و از نیکوترش پیروی می کنند، ایشانند که خدا هدایتشان کرده و ایشانند خردمندان ، 18 سوره 39))) و فرموده است: (((براستی که مؤمنان رستگار شدند، همان کسانی که در نمازشان فروتنند، و کسانی که از

شنیدن یاوه روی گردانند و همان
کسان که زکوة پرداخت کنند، 3
سوره 23)) و فرمود: (((و زمانیکه بر
ناپسندی گذرند با بزرگواری گذرند، 72
سوره 25)) اینست وظیفه ایمانیکه
بر گوش واجب شده که بآنچه
برایش حلال نیست گوش فرا ندهد.

و فَرَضَ عَلَى الْبَصَرِ أَنْ
لَا يَنْظُرَ إِلَى مَا حَرَّمَ اللَّهُ
عَلَيْهِ وَأَنْ يُعْرِضَ عَمَّا
نَهَى اللَّهُ عَنْهُ مِمَّا لَا
يَحِلُّ لَهُ وَهُوَ عَمَلُهُ وَ
هُوَ مِنَ الْإِيمَانِ فَقَالَ
تَبَارَكَ وَتَعَالَى قُلْ
لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ
أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا
فُرُوجَهُمْ فَتَنَّهُمْ أَنْ
يَنْظُرُوا إِلَى عَوْرَاتِهِمْ وَ
أَنْ يَنْظُرَ الْمَرْءُ إِلَى
فَرْجِ أَخِيهِ وَيَحْفَظَ
فَرْجَهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيْهِ وَقَالَ
وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ
يَغْضُضْنَ مِنْ
أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ مِنْ أَنْ تَنْظُرَ
إِحْدَاهُنَّ إِلَى فَرْجِ أُخْتِهَا وَ
تَحْفَظَ فَرْجَهَا مِنْ أَنْ
يَنْظُرَ إِلَيْهَا وَقَالَ كُلُّ
شَيْءٍ فِي الْقُرْآنِ مِنْ حِفْظِ
الْفَرْجِ فَهُوَ مِنَ الزَّيْنِ إِلَّا
هَذِهِ الْآيَةُ فَإِنَّهَا مِنَ النَّظَرِ
ثُمَّ نَظَمَ مَا فَرَضَ عَلَى
الْقَلْبِ وَاللِّسَانِ وَالسَّمْعِ
وَالْبَصَرِ فِي آيَةٍ

أَخْرَى فَقَالَ وَ مَا كُنْتُمْ
تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ
سَمْعُكُمْ وَ لَا أَبْصَارُكُمْ وَ
لَا جُلُودُكُمْ يَعْني بِالْجُلُودِ
الْفُرُوجَ وَ الْأَفْخَادَ وَ قَالَ
وَ لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ
عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَ الْبَصَرَ
وَ الْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ
عَنْهُ مَسْئُولًا فَهَذَا مَا
فَرَضَ اللَّهُ عَلَى
الْعَيْنَيْنِ مِنْ غَضِّ
الْبَصَرِ عَمَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّ
وَ جَلَّ وَ هُوَ عَمَلُهُمَا وَ
هُوَ مِنَ الْإِيمَانِ وَ فَرَضَ
اللَّهُ عَلَى الْيَدَيْنِ أَنْ لَا
يَبْطِشَ بِهِمَا إِلَى مَا حَرَّمَ
اللَّهُ وَ أَنْ يَبْطِشَ بِهِمَا إِلَى
مَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ
فَرَضَ عَلَيْهِمَا مِنَ
الصَّدَقَةِ وَ صِلَةِ الرَّحِمِ وَ
الْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ
الطَّهْوَرِ لِلصَّلَاةِ فَقَالَ يَا
أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا
قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَ أَيْدِيَكُمْ إِلَى
الْمَرَافِقِ وَ امْسَحُوا
بِرُءُوسِكُمْ وَ أَرْجُلَكُمْ إِلَى
الْكَعْبَيْنِ وَ قَالَ فَإِذَا لَقِيتُمْ
الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبُ
الرِّقَابِ حَتَّى إِذَا
أَخَذْتُمُوهُمْ فَاسْلُكُوا الْوُثَاقَ
فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَ إِمَّا فِدَاءً
حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ
أُوزَارَهَا فَهَذَا مَا فَرَضَ
اللَّهُ عَلَى الْيَدَيْنِ لِأَنَّ
الضَّرْبَ مِنْ عِلَاجِهِمَا وَ

فَرَضَ عَلَى الرَّجُلَيْنِ أَنْ لَا
يَمْشِيَ بَهُمَا إِلَى شَيْءٍ
مِنْ مَعَاصِي اللَّهِ وَفَرَضَ
عَلَيْهِمَا الْمَشْيَ إِلَى مَا
يُرْضِي اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ
فَقَالَ لَا تَمْشِ فِي
الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ
تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ
تَبْلُغَ الْجِبَالَ طَوْلًا وَ
قَالَ وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ
وَ اغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ
إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ
لَصَوْتُ الْحَمِيرِ وَقَالَ
فِيمَا شَهِدَتِ الْأَيْدِي وَ
الْأَرْجُلُ عَلَى أَنْفُسِهِمَا
وَ عَلَى أَرْبَابِهِمَا مِنْ
تَضْيِيعِهِمَا لِمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ
وَ جَلَّ بِهِ وَفَرَضَهُ
عَلَيْهِمَا الْيَوْمَ نَخْتُمُ عَلَى
أَفْوَاهِهِمْ وَ تَكْلُمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَ تَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ فَهَذَا أَيْضًا مِمَّا
فَرَضَ اللَّهُ عَلَى الْيَدَيْنِ
وَ عَلَى الرَّجُلَيْنِ وَ هُوَ
عَمَلُهُمَا وَ هُوَ مِنَ الْإِيمَانِ
وَ فَرَضَ عَلَى الْوَجْهِ
السُّجُودَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَ
النَّهَارِ فِي مَوَاقِيتِ
الصَّلَاةِ فَقَالَ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَ
اسْجُدُوا وَ اعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَ
افْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ فَهَذِهِ فَرِيضَةٌ
جَامِعَةٌ عَلَى الْوَجْهِ وَ
الْيَدَيْنِ وَ الرَّجُلَيْنِ وَقَالَ
فِي مَوْضِعٍ آخَرَ وَ أَنَّ

الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا
مَعَ اللَّهِ أَحَدًا وَقَالَ فِيمَا
فَرَضَ عَلَى الْجَوَارِحِ مِنَ
الطَّهُورِ وَالصَّلَاةِ بِهَا وَ
ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمَّا
صَرَفَ نَبِيَّهُ ص إِلَى
الْكُعْبَةِ عَنِ النَّبِيِّ الْمُقَدَّسِ
فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ مَا
كَانَ اللَّهُ لِيُضَيِّعَ إِيمَانَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرُؤُوفٌ
رَحِيمٌ فَسَمَّى الصَّلَاةَ
إِيمَانًا فَمَنْ لَقِيَ اللَّهَ
عَزَّ وَجَلَّ حَافِظًا
لِجَوَارِحِهِ مُوْفِيًا كُلَّ
جَارِحَةٍ مِنْ جَوَارِحِهِ مَا
فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
عَلَيْهَا لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ
مُسْتَكْمَلًا لِإِيمَانِهِ وَ هُوَ
مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ مَنْ خَانَ
فِي شَيْءٍ مِنْهَا أَوْ
تَعَدَّى مَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ فِيهَا لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَ
جَلَّ نَاقِصَ الْإِيمَانِ قُلْتُ
قَدْ فَهِمْتُ نَقْصَانَ
الْإِيمَانِ وَ تَمَامَهُ فَمِنْ أَيْنَ
جَاءَتْ زِيَادَتُهُ فَقَالَ قَوْلُ
اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ إِذَا مَا
أُنْزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَنْ
يَقُولُ أَيْكُمُ زَادَتْهُ هَذِهِ
إِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا
فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَ هُمْ
يَسْتَبْشِرُونَ وَ أَمَّا الَّذِينَ
فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَى
رِجْسِهِمْ وَ قَالَ نَحْنُ
نَقْصٌ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ

إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَ
 زِدْنَاهُمْ هُدًى وَلَوْ كَانَ
 كُلُّهُمْ وَاحِدًا لَأَرْيَاةَ فِيهِ وَ
 لَا نُفْصِّلُ لَمْ يَكُنْ لِأَحَدٍ
 مِنْهُمْ فَضْلٌ عَلَى الْآخَرِ وَ
 لَأَسْتَوِيَ النِّعَمُ فِيهِ وَ
 لَأَسْتَوِيَ النَّاسُ وَ بَطَلُ
 التَّفْضِيلِ وَ لَكِنْ بِتَمَامِ
 الْإِيمَانِ دَخَلَ الْمُؤْمِنُونَ
 الْجَنَّةَ وَ بِالزِّيَادَةِ فِي
 الْإِيمَانِ تَفَاضَلَ الْمُؤْمِنُونَ
 بِالذَّرَجَاتِ عِنْدَ اللَّهِ وَ
 بِالنُّفُصَانِ دَخَلَ الْمُفْرَطُونَ
 النَّارَ

اصول کافی ج : 3 ص :
 56 روایة : 1

ترجمه روایت شریفه:

و بر چشم واجب شد که آنچه خدا بر او
 حرام کرده ننگرد، و از آنچه خدا نهی
 فرموده و برایش حلال نیست روی
 گردان شود، همین عمل ایمانی چشم
 است ، پس خدای تبارک و تعالی
 فرمود، (((بمردان مؤمن بگو گاهی
 دیدگان خود فرو بندند (یعنی در برابر
 حرام نه در همه جا) و فروج خود
 نگهدارند، 29 سوره 24))) پس مردان را
 نهی فرمود که بعورتهای خود
 بنگرند و مردی بفرج برادرش بنگرد
 و باید فرجش را از نظاره دیگران حفظ
 کند و فرمود: (((بزنهای مؤمنه بگو
 گاهی دیدگان خود را فروبندند و فرج
 خویش محفوظ دارند، باینکه زنی بفرج
 خواهرش ننگرد و نیز باید فرج خود را
 حفظ کند از نظاره دیگران فرمود: آنچه
 حفظ فرج در قرآنست مربوط بزنانست
 مگر این آیه که مربوط بنگریستن است.
 آنگاه خدا آنچه را بر دل و زبان و گوش و
 چشم واجب ساخته . در آیه دیگر برشته
 کشیده و فرموده (((شما پنهان نمیدارید
 که گوش و چشم و پوستتان علیه شما
 گواهی دهند، 22 سوره 41))) مقصود از
 پوست فرج و ران است ، و فرمود: از
 آنچه بآن علم نداری پیروی مکن که
 گوش و چشم و دل ، همه اینها مورد
 بازخواست قرار میگیرند، 36، سوره
 17 (((اینست آنچه خدا بر چشم
 واجب کرده و آن چشم پوشی از
 محرمات خدای عزوجل است و همین
 عمل ایمانی چشم است.
 و خدا بر دست واجب ساخته که
 بسوی آنچه خدای عزوجل حرام کرده

دراز نشود و بآنچه امر فرموده دراز شود
و بر آن واجب ساخته صدقه دادن وصله
رحم و جهاد در راه خدا و طهارت برای
نماز را.

و فرموده: (((شما که ایمان دارید: چون
بنماز برخاستید، روی و دستهای خود را
تا آرنج بشوئید و سرو پاهای خویش را
تا بر آمدگی آن مسح کنید: 6 سوره 6)))
و فرمود: (((چون بکافران برخوردید،
گرددن بزنید و چون آنها را از کار انداختید
(و اسیر شما گشتید) بند را محکم کنید،
پس از آن یا منت نهید و یا خونبها گیرید
تا سورت جنگ بشکند، 4 سوره 4)))
اینست آنچه خدا بر دست واجب ساخته ،
زیرا زدن ، کار دست است.

و بر پا واجب ساخته که آنرا بسوی
نافرمانیهای خدا نبرد و رفتن بسوی آنچه
را که خدای عزوجل راضی است بر آن
واجب ساخته و فرمود: (((در روی زمین
متکبرانه راه مرو، که هرگز زمین را
نخواهی شکافت و هرگز ببلندی کوهها
نخواهی رسید، 37 سور 17))) و فرمود:
(((در رفتن خویش معتدل باش و صدای
خود را کوتاه کند که زشت ترین آوازا
آواز خرانست)) 19 سوره 31))) و
درباره گواهی دستها و پاها علیه خود و
صاحبانشان نسبت به تباه ساختن امر
خدای عزوجل و واجبش

فرماید: (((امروز بر دهانهایشان مهر
میزنیم و دستهایشان با ما سخن گویند و
پاهایشان با عملیکه میکرده اند
گواهی دهند، 65 سوره 37)))
اینست آنچه خدا بر دستها و پاها واجب
ساخته و همین هم عمل ایمانی آنهاست.
و بر چهره سجده برای خدا را در شب و

روز، اوقات نماز واجب ساخته و فرموده : شما که ایمان دارید رکوع کنید و سجدہ نمایند و پرودگار خود را عباد کنید و نیکی کنید، شاید رستگار شوید. 77 (سوره 22)) اینست واجباتی کلی بر چهره و دستها و پاها. و در جای دیگر فرماید: (((سجدہ گاهها برای خداست پس دیگری را با خدا مخوانید. 18 سوره 72))) و درباره آنچه بر اعضاء واجب ساخته ، نسبت بآنچه در طهارت و نماز مربوط بآنهاست فرماید برای اینکه چون خدای عزوجل پیغمبرش را از بیت المقدس بسوی کعبه برگردانید این آیه نازل فرمود: (((خدا کسی نیست که ایمان شما را تباه کند، خدا نسبت بمردم دلسوز و مهربانست 143 سوره 2))) پس نماز را ایمان نامید و کسیکه خدا عزوجل را ملاقات کند، در حالتیکه تمام اعضاءش را حفظ کرده و آنچه را خدای عزوجل بر هر يك از آنها واجب ساخته انجام دهد، با ایمان کامل خدای عزوجل را ملاقات کند و او اهل بهشت است ، و کسیکه نسبت به برخی از آنها خیانت روا دارد، یا از امر خدای عزوجل تجاوز نماید، با ایمان ناقص خدای عزوجل را ملاقات کند. عرض کردم : معنی نقصان و تمامیت ایمانرا فهمیدم ، زیادی ایمان از چه راهست ؟ فرمود: قول خدای عزوجل است : (((و چون سوره ئی نازل شود، یکی از آنها (منافقین) گوید: این آیه ایمان کدامیک از شما را زیاد

کرد؟ اما کسانی که ایمان دارند. آیه
ایمانشانرا زیاد کند و شادمانی کنند، اما
کسانی که بیماری دل دارند، پلیدی روی
پلیدیشان بیفزاید، (سوره 9) و
فرماید: (((ما داستانشان را بحق برای
تو گزارش میدهیم: آنها جوانی بودند که
پیروندگان خود ایمان آوردند و بر
هدایتشان افزودیم، 12 سوره 18))) اگر
همه ایمان (ایمان همه مردم) یکنواخت
و بی کم و زیاد میبود، یکی را بر دیگری
فضیلتی نبود و نعمتهای ایمانی خدا
(هدایتهای مخصوصش) برابر بود (مردم
در بهشت برابر بودند) و مردم برابر
میشدند و ترجیح از میان رفت، لیکن
بسبب تمامیت ایمان (که تصدیق قلبی
و عمل بواجبات و ترك كباير است)
مؤمنین داخل بهشت شوند و
بسبب زیادی ایمان (که انجام
مستحبات و ترك مكروهات و
تحصیل اخلاق حمیده است) درجات مؤ
منین نزد خدا روبفزونی گذارد: و بسبب
نقصان ایمان که کوتاهی در واجبات و
فرائض است (کوتاهی کنندگان داخل
دوزخ شوند).

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ
بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى جَمِيعاً عَنْ الْبَرْقِيِّ عَنْ
النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عِمْرَانَ
الْحَلَبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ [الْحَسَنِ عَنْ
الْحَسَنِ بْنِ] هَارُونَ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
ع إِنَّ السَّمْعَ وَ الْبَصَرَ وَ الْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ
كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا قَالَ يُسْأَلُ السَّمْعُ عَمَّا سَمِعَ
وَ الْبَصَرُ عَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِ وَ الْفُؤَادُ عَمَّا عَقَّدَ
عَلَيْهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 62 روایة 2:

ترجمه روایت شریفه:

2- ابن هارون گوید: امام صادق (ع) درباره این آیه : (((همانا گوش و چشم و دل ، همه اینها مورد بازخواست قرار گیرند))) فرمود: گوش را از آنچه شنیده مورد بازخواست قرار میدهند، و چشم را از آنچه نگریسته و دل را از آنچه بآن بسته.

ترجمه روایت شریفه:

محمد بن مسلم گوید: از امام صادق (ع) پرسیدم ایمان چیست ؟ فرمود: شهادت به یگانگی خدا (و اینکه محمد فرستاده خداست) و اقرار نمودن بآنچه از جانب خدا آمده و تصدیقی که در دلها مستقر گشته است.
عرضکردم : مگر شهادت عمل نیست ؟ فرمود: چرا، عرضکردم : عمل جزء ایمانست ؟ فرمود: آری ، ایمان جز با عمل نباشد و عمل برخی از ایمانست و ایمان جز بوسیله عمل پا برجا نشودو

ترجمه روایت شریفه:

یکی از اصحاب گوید: به امام صادق (ع) عرضکرد: اسلام چیست ؟ فرمود: دین خدا نامش اسلامست و آن دین خدائی بوده پیش از آنکه شما پدید شوید، هر جا که بوده اید و پس از پدید آمدنتان (زمانیکه شما در عالم اعرواح و عالم ذر و اعصاب پدران خود بوده اید، دین پسندیده نزد خدا اسلام بوده و پس از این

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ أَوْ غَيْرِهِ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَأَلْتُهُ عَنِ الْإِيمَانِ فَقَالَ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ [وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ] وَ الْإِقْرَارُ بِمَا جَاءَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ وَ مَا اسْتَقَرَّ فِي الْقُلُوبِ مِنَ التَّصْدِيقِ بِذَلِكَ قَالَ قُلْتُ الشَّهَادَةُ أَلَيْسَتْ عَمَلًا قَالَ بَلَى قُلْتُ الْعَمَلُ مِنَ الْإِيمَانِ قَالَ نَعَمْ الْإِيمَانُ لَا يَكُونُ إِلَّا بِعَمَلٍ وَ الْعَمَلُ مِنْهُ وَ لَا يَنْبُتُ الْإِيمَانُ إِلَّا بِعَمَلٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 62 روایة 3:

عَدَّةٌ مِنَ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ مَا الْإِسْلَامُ فَقَالَ دِينُ اللَّهِ اسْمُهُ الْإِسْلَامُ وَ هُوَ دِينُ اللَّهِ قَبْلَ أَنْ تَكُونُوا حَيْثُ كُنْتُمْ وَ بَعْدَ أَنْ تَكُونُوا فَمَنْ أَقَرَّ بِدِينِ اللَّهِ فَهُوَ مُسْلِمٌ وَ مَنْ عَمِلَ بِمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 63 روایة 4:

هم همانست و تغییری در آن راه نیابد)
پس هر که بدین خدا اقرار کند، مسلم
است، و کسیکه بامر خدای عزوجل
عمل کند مؤمن است.

ترجمه روایت شریفه:

ابوبصیر گوید: خدمت امام باقر علیه
السلام بودم که سلام به حضرت
عرضکرد: خيثة بن ابی خيثة از شما
بما روایت کرد که خودش راجع به اسلام
از شما پرسیده و جواب فرموده اید:
(((اسلام کسی دارد که رو بقبله ما کند و
بشهادت ما شهادت دهد و عبادات ما
انجام دهد و ولی ما را دوست و دشمن ما
را دشمن دارد، این شخص مسلمانست .
فرمود: خيثة راست گفته است.
عرضکردم: و راجع بايمان از شما
پرسیده و فرموده اید: ايمان بخداست و
تصديق كتاب خدا و نافرمانی نکردن خدا،
فرمود: خيثة راست گفته است.

ترجمه روایت شریفه:

جميل بن دراج گوید: از امام صادق (ع)
(ايمان را پرسیدم ، فرمود: شهادت به
يگانگی خدا و رسالت محمد است .
عرضکردم : آيا شهادت عمل نيست
؟ فرمود: چرا، عرضکردم : پس عمل هم
جزء ايمانست ؟ فرمود: ايمان برای مؤ
من جز با عمل ثابت نماند و عمل جزئی از
ايمانست.

عنه عن أبيه عن النضر بن سويد عن
يحيى بن عمران الحلبي عن أيوب بن الحر
عن أبي بصير قال كنت عند أبي
جعفر ع فقال له سلام إن خيثة ابن أبي
خيثة يحدثنا عنك أنه سألك عن
الإسلام فقلت له إن الإسلام من استقبل
قبلتنا و شهد شهادتنا و نسك نسكنا و والى
ولينا و عادى عدونا فهو مسلم فقال صدق
خيثة قلت و سألك عن الإيمان فقلت
الإيمان بالله و التصديق بكتاب الله و أن لا
يُعصى الله فقال صدق خيثة

اصول کافی ج : 3 ص : 63 روایة 5

محمد بن يحيى عن أحمد بن محمد بن
عيسى عن ابن أبي عمير عن جميل بن
دراج قال سألت أبا عبد الله ع عن الإيمان
فقال شهادة أن لا إله إلا الله و أن محمدًا
رسول الله قال قلت أليس هذا عمل قال بلى
قلت فالعمل من الإيمان قال لا يثبت له
الإيمان إلا بالعمل و العمل منه

اصول کافی ج : 3 ص : 64 روایة 6

بعض أصحابنا عن علي بن العباس عن

عَلِيَّ بْنِ مُيَسَّرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو النَّصِيبِيِّ
 قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ الْعَالِمَ عَ فَقَالَ أَيُّهَا الْعَالِمُ
 أَخْبِرْنِي أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ قَالَ مَا لَا
 يَقْبَلُ عَمَلٌ إِلَّا بِهِ فَقَالَ وَمَا ذَلِكَ قَالَ
 الْإِيمَانُ بِاللَّهِ الَّذِي هُوَ أَعْلَى الْأَعْمَالِ دَرَجَةً وَ
 أَسْنَاهَا حَظًّا وَ أَشْرَفُهَا مَنْزِلَةً قُلْتُ أَخْبِرْنِي
 عَنِ الْإِيمَانِ أَقَوْلٌ وَ عَمَلٌ أَمْ قَوْلٌ بِلَا عَمَلٍ
 قَالَ الْإِيمَانُ عَمَلٌ كُلُّهُ وَ الْقَوْلُ بَعْضُ ذَلِكَ
 الْعَمَلُ بِفَرْضٍ مِنَ اللَّهِ بَيِّنَةٌ فِي كِتَابِهِ وَاضِحٌ
 نَوْرُهُ ثَابِتَةٌ حُجَّتُهُ يَشْهَدُ بِهِ الْكِتَابُ وَ
 يَدْعُو إِلَيْهِ قُلْتُ صِفْ لِي ذَلِكَ حَتَّى أَفْهَمَهُ
 فَقَالَ إِنَّ الْإِيمَانَ حَالَاتٌ وَ دَرَجَاتٌ وَ
 طَبَقَاتٌ وَ مَنَازِلُ فَمِنْهُ النَّامُ الْمُنتَهَى تَمَامُهُ وَ
 مِنْهُ النَّاقِصُ الْمُنتَهَى نَقْصَانُهُ وَ مِنْهُ
 الزَّائِدُ الرَّاجِحُ زِيَادَتُهُ قُلْتُ وَ إِنَّ الْإِيمَانَ لَيَنْتَمِ
 وَ يَزِيدُ وَ يَنْقُصُ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَ كَيْفَ
 ذَلِكَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فَرَضَ
 الْإِيمَانَ عَلَى جَوَارِحِ بَنِي آدَمَ وَ قَسَمَهُ
 عَلَيْهَا وَ فَرَّقَهُ عَلَيْهَا فَلَيْسَ مِنْ جَوَارِحِهِمْ
 جَارِحَةٌ إِلَّا وَ هِيَ مُوَكَّلَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ
 بغيرِ مَا وَكَلَتْ بِهِ أَخْتَهَا فَمِنْهَا قَلْبُهُ الَّذِي
 بِهِ يَعْقِلُ وَ يَفْقَهُ وَ يَفْهَمُ وَ هُوَ أَمِيرُ بَدَنِهِ
 الَّذِي لَا تُورَدُ الْجَوَارِحُ وَ لَا تَصْدُرُ إِلَّا عَنْ
 رَأْيِهِ وَ أَمْرِهِ وَ مِنْهَا يَدَاهُ اللَّتَانِ يَبْطِشُ
 بِهِمَا وَ رِجْلَاهُ اللَّتَانِ يَمْشِي بِهِمَا وَ فَرْجُهُ
 الَّذِي الْبَاهُ مِنْ قِبَلِهِ وَ لِسَانُهُ الَّذِي يَنْطِقُ
 بِهِ الْكِتَابُ وَ يَشْهَدُ بِهِ عَلَيْهَا وَ عَيْنَاهُ اللَّتَانِ
 يُبْصِرُ بِهِمَا وَ أذُنَاهُ اللَّتَانِ يَسْمَعُ بِهِمَا وَ
 فَرَضَ عَلَى الْقَلْبِ غَيْرَ مَا فَرَضَ عَلَى
 اللِّسَانِ وَ فَرَضَ عَلَى اللِّسَانِ غَيْرَ مَا
 فَرَضَ عَلَى الْعَيْنَيْنِ وَ فَرَضَ عَلَى الْعَيْنَيْنِ
 غَيْرَ مَا فَرَضَ عَلَى السَّمْعِ وَ فَرَضَ عَلَى
 السَّمْعِ غَيْرَ مَا فَرَضَ عَلَى الْيَدَيْنِ وَ فَرَضَ
 عَلَى الْيَدَيْنِ غَيْرَ مَا فَرَضَ عَلَى
 الرَّجْلَيْنِ وَ فَرَضَ عَلَى الرَّجْلَيْنِ غَيْرَ مَا
 فَرَضَ عَلَى الْفَرْجِ وَ فَرَضَ عَلَى الْفَرْجِ

غَيْرَ مَا فَرَضَ عَلَى الْوَجْهِ فَأَمَّا مَا فَرَضَ
عَلَى الْقَلْبِ مِنَ الْإِيمَانِ فَأَلْفَرَارُ وَالْمَعْرِفَةُ وَالْتَّصَدِيقُ وَالْتَّسْلِيمُ وَالْعَقْدُ وَالرِّضَا بِأَنْ لَا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ أَحَدًا صَمَدًا
لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا وَأَنَّ مُحَمَّدًا
ص عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 64 روایه : 7

ترجمه روایت شریفه:

مردی از عالم (ع) (که گویا مقصود
موسی بن جعفر (ع) است) پرسید که :
این عالم ! بمن بفرما: چه عملی نزد خدا
بهتر است ؟ فرمود: چیزی که هیچ عملی
بدون آن پذیرفته نگردد: آن مرد گفت :
آن چیست ؟ ایمان بخداست که از
همه اعمال درجه اش بالاتر و بهره اش
روشن تر (بلندتر) و مقامش شریف تر
است.

عرضکردم : بمن بفرما آیا ایمان گفتار و
کردارست یا گفتار بدون کردار؟ فرمود:
ایمان تمامش کردار است و گفتار برخی
از آن کردار است ، مطابق فریضه ای که
از خدا رسیده و در کتابش بیان فرموده که
نورش روشن است و حجتش پا برجا، و
قرآن بآن گواهی دهد و بسوی آن دعوت
کند.

عرضکردم : این را برایم توضیح فرما
تا بفهمم ، فرمود: ایمان را حالات و
درجات و طبقات و مراتبی است ،
برخی از آن تمامست و بنهایت
کمال رسیده و برخی از آن ناقص است
و بنهایت نقصان رسیده و برخی از آن
زیادتیش رجحان دارد.

عرضکردم : ایمان هم تمام و زیاد و کم
می شود؟ فرمود: آری.
عرضکردم : چگونه ؟ فرمود: خدای
تبارک و تعالی ایمانرا بر اعضاء بنی آدم
واجب ساخته و قسمت نموده و پخش
کرده است و هیچ عضوی نیست ، جز
اینکه وظیفه ایمانیش غیر از وظیفه
عضو دیگر است ، یکی از اعضاء
قلب انسانست که با آن تعقل و درک و
فهم میکند و آن امیر بدن اوست که

اعضاء دیگرش جز با راعی و فرمان او در کاری ورود و خروج نمیکند. و یکی دو دست اوست که آنها را دراز میکند و دو پای او که با آنها راه میرود و فرجش که شهوت جنسی از ناحیه اوست و زبانش که قرآن (نامه اعمالش) بآن گویاست و بر آن گواهی دهد (اختلال این عبارت برای اینستکه دو سطر از روایت در اینجا افتاده است، بحديث اول باب رجوع شود) و دو چشمش که با آنها میبیند و دو گوشش که با آنها میشنود. بر دل واجب شده غیر از آنچه بر زبان واجب گشته و بر زبان واجب آمده غیر از آنچه بر چشمها واجب گردیده و بر چشمها واجب گشته غیر از آنچه بر گوش واجب شده و بر گوش واجب گردیده غیر از آنچه بر دستها واجب آمده و بر دستها واجب گشته غیر از آنچه بر پاها واجب شده و بر پاها واجب گردیده غیر از آنچه بر فرج واجب آمده و بر فرج واجب آمده غیر از آنچه بر چهره واجب گشته است.

اما آنچه از ایمان بر دل واجب آمده اقرار و معرفت و تصدیق و ثبات و رضایت به اینستکه جز خدای یگانه، بی شریک، فرد، بی نیاز که همسر و فرزندی نگرفته، شایسته پرستشی نیست و اینکه محمد (ص) بنده و رسول او است.

توضیح:

این روایت مختصری است از روایت شماره 1513 که با تغییرات اخلاص آوری از نسخ در اینجا نقل شده است.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا
عَنِ الْأَشْعَثِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَفْصٍ
بْنِ خَارِجَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ

ترجمه روایت شریفه:

توضیح:

این روایت مختصری است روایت شماره 1513 که با تغییرات اخلاص آوری از نسخ در اینجا نقل شده است. محمد بن حفص خارجه گوید: شنیدم مردی از امام صادق (ع) از قول مرجئه راجع بکفر و ایمان پرسید و عرضکرد: مرجئه بر ما احتجاج میکنند و میگویند: چنانکه کسی را که ما کافر میدانیم، نزد خدا هم کافر است، همچنین مؤمن هم زمانیکه بایمانش اقرار کرد او را نزد خدا مؤمن می دانیم، حضرت فرمود، سبحان الله! چگونه این دو برابرند؟! در صورتیکه کفر فقط اقرار بنده است (باینکه خدائی نیست) و پس از اقرارش از او گواه و دلیلی نخواهند، ولی ایمان ادعائی است که جز با دلیل ثابت نشود، و دلیل مؤمن عمل و نیت او است که اگر متفق شدند (نیت و عمل) بنده نزد خدا مؤمن است، و کفر بهر يك از این سه جهت نیت و قول و عمل ثابت میشود (پس مؤمن کسی است که به یگانگی خدا و رسالت پیغمبر خاتم بزبان شهادت دهد و عقیده قلبی و نیتش هم همین باشد و مقررات علمی اسلام را هم انجام دهد و اگر يك از این سه نباشد کافر است) ولی احکام طبق گفتار و کردار جاری میشود (پس بمحض اینکه شخص را دیدیم شهادتین میگوید و مقررات علمی اسلام را انجام میدهد، باید او را مؤمن بدانیم و احکام ایمانرا نسبت باو اجرا کنیم، اگر چه عقیده و نیتش بر خلاف گفتار و کردارش باشد) زیرا چه

و سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ قَوْلٍ فِي الْكُفْرِ وَالْإِيمَانِ وَقَالَ إِنَّهُمْ يَحْتَجُونَ عَلَيْنَا وَيَقُولُونَ كَمَا أَنَّ الْكَافِرَ عِنْدَنَا هُوَ الْكَافِرُ عِنْدَ اللَّهِ فَكَذَلِكَ نَجِدُ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَقَرَّ بِإِيمَانِهِ أَنَّهُ عِنْدَ اللَّهِ مُؤْمِنٌ فَقَالَ لَهُ وَكَيْفَ يَسْتَوِي هَذَانِ وَالْكَفَرُ إِقْرَارٌ مِنَ الْعَبْدِ فَلَا يُكَلَّفُ بَعْدَ إِقْرَارِهِ بَيِّنَةٌ وَالْإِيمَانُ دَعْوَى لَا تَجُوزُ إِلَّا بِبَيِّنَةٍ وَبَيِّنَتُهُ عَمَلُهُ وَنِيَّتُهُ فَإِذَا اتَّفَقَا فَالْعَبْدُ عِنْدَ اللَّهِ مُؤْمِنٌ وَالْكَفَرُ مَوْجُودٌ بِكُلِّ جِهَةٍ مِنْ هَذِهِ الْجِهَاتِ الثَّلَاثِ مِنْ نِيَّةٍ أَوْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ وَالْأَحْكَامُ تَجْرِي عَلَى الْقَوْلِ وَالْعَمَلِ فَمَا أَكْثَرَ مَنْ يَشْهَدُ لَهُ الْمُؤْمِنُونَ بِالْإِيمَانِ وَيَجْرِي عَلَيْهِ أَحْكَامُ الْمُؤْمِنِينَ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ كَافِرٌ وَقَدْ أَصَابَ مَنْ أَجْرَى عَلَيْهِ أَحْكَامُ الْمُؤْمِنِينَ بظَاهِرِ قَوْلِهِ وَعَمَلِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 66 روایة : 8

بسا شخصی که مؤمنین بایمانش شهادت دهند و احکام مؤمنین را بر او جاری کنند (مثل اینه پشت سرش نماز خوانند و شهادتش را بپذیرند) ولی او نزد خدا کافر باشد (برای آنکه بخدا یا پیغمبر عقیده نداشته باشد) و کسی هم که از روی ظاهر گفتار و کردارش احکام مؤمنین را بر او جاری کرده ، درست رفته است (زیرا کسی از عقیده و باطن دیگری خبر ندارد و اگر مردم مأمور بکنجکاوای از باطن و حقیقت میبودند، امر دعاوی و شهادت و بلکه نظام زندگی مختل میگشت).

شرح:

مرجئه جماعتی هستند که عقیده دارند باوجود ایمان هیچ گناهی زیان ندارد و مؤمن هر چند گناه داشته باشد اگر چه کبائر باشد، ببهشت میرود و با وجود کفر طاعتی سود ندهد، ولی پیداست که قسمت دوم عقیده آنها درست است و قسمت اولش نادرست ، و آنها هم برای تصحیح قسمت اول عقیده خود بقسمت دوم تمسک نموده و قیاس میکردند، امام صادق (ع) با کمال وضوح بیان فرمود که این قیاس مع الفارق است ، زیرا ایمان ادعاء و اثبات امریست که سه جزء دارد، و باید هر سه جزئش ثابت شود: 1- اقرار زبانی . 2- عقیده قلبی . 3- اعمال و کردار بدنی ، اینست ایمان واقعی و حقیقی ، ولی در ایمان ظاهری تنها دو جزء اول و سوم کافی است و جز دوم لازم نیست ، ولی کفر نبودن یکی از این سه چیز است که بمحض انکار خدا ثابت میشود.

مرجئه بمعنی تاخیر اندازه و دنبال آورنده است و این دسته را از آنجهت مرجئه نامیدند که بر خلاف اهل ایمان عمل را از نیت پس اندازدو در ردیفش نیاورند و بعضی مرجئه را از ماده رجا ((امیدواری)) گرفته اند، زیرا این طایفه گنهکاران را امیدواری میدهند و مرجئه به پنج دسته تقسیم می شود: 1 یونسینه 2 عبیدیه 3 غسانیه 4 ثوبانیه 5 ثومنیه.

این پنج دسته هر يك رهبر مذهبی مخصوصی دارند که به اعتبار نام آن رهبر نامیده می شوند، چنانکه یونسیه پیروان یونس غیری باشندو ثومنیه پیروان ابی معاذ ثومنی و هر يك از این پنج دسته در مقام بیان عقیده خود براه مخصوص رفته اند که مرحوم مجلسی در مرآت العقول ج 2 ص 57 ذکر می کند

باب : پیشی گرفتن در ایمان

بَابُ السَّبْقِ إِلَى الْإِيمَانِ

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ
عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ بَرِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو
الزُّبَيْرِيُّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنَّ
لِلْإِيمَانِ دَرَجَاتٍ وَ مَنَازِلَ يَتَفَاضَلُ
الْمُؤْمِنُونَ فِيهَا عِنْدَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ صِفْهُ
لِي رَحِمَكَ اللَّهُ حَتَّى أَفْهَمَهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ سَبَقَ
بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ كَمَا يُسَبِّقُ بَيْنَ الْخَيْلِ يَوْمَ
الرَّهَانِ ثُمَّ فَضَّلَهُمْ عَلَى دَرَجَاتِهِمْ فِي السَّبْقِ
إِلَيْهِ فَجَعَلَ كُلَّ امْرِئٍ مِنْهُمْ عَلَى دَرَجَةٍ سَبَقَهُ
لَا يَنْقُصُهُ فِيهَا مِنْ حَقِّهِ وَلَا يَتَقَدَّمُ مَسْبُوقٌ
سَابِقًا وَلَا مَفْضُولٌ فَاضِلًا تَفَاضَلُ بِذَلِكَ
أَوَائِلُ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ آخِرُهَا وَ لَوْ لَمْ يَكُنْ
لِلسَّابِقِ إِلَى الْإِيمَانِ فَضْلٌ عَلَى الْمَسْبُوقِ إِذَا
لَلْحَقِ آخِرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَوْلَهَا نَعَمْ وَ
لَتَقَدَّمُوهُمْ إِذَا لَمْ يَكُنْ لِمَنْ سَبَقَ إِلَى
الْإِيمَانِ الْفَضْلُ عَلَى مَنْ أَبْطَأَ نَهْ وَ لَكِنْ
بِدَرَجَاتِ الْإِيمَانِ قَدَّمَ اللَّهُ السَّابِقِينَ وَ
بِالْإِبْطَاءِ عَنِ الْإِيمَانِ آخَرَ اللَّهُ الْمُقْصِرِينَ لِأَنَّا
نَجِدُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْآخِرِينَ مَنْ هُوَ أَكْثَرُ
عَمَلًا مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ أَكْثَرُهُمْ صَلَاةً وَ صَوْمًا
وَ حَجًّا وَ زَكَاةً وَ جِهَادًا وَ إِتْقَانًا وَ لَوْ لَمْ
يَكُنْ سَوَابِقُ يَفْضَلُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ بَعْضُهُمْ
بَعْضًا عِنْدَ اللَّهِ لَكَانَ الْآخِرُونَ بِكَثْرَةِ الْعَمَلِ
مُقَدَّمِينَ عَلَى الْأَوَّلِينَ وَ لَكِنْ أَبِي اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ أَنْ يَذَرِكَ آخِرُ دَرَجَاتِ الْإِيمَانِ أَوْلَهَا
وَ يُقَدِّمَ فِيهَا مَنْ آخَرَ اللَّهُ أَوْ يُؤَخَّرَ فِيهَا مَنْ
قَدَّمَ اللَّهُ قُلْتُ أَخْبِرْنِي عَمَّا نَدَّبَ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ الْمُؤْمِنِينَ إِلَيْهِ مِنَ الْإِسْتِبَاقِ إِلَى الْإِيمَانِ
فَقَالَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ
مِنْ رَبِّكُمْ وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَ
الْأَرْضِ أَعَدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ رُسُلِهِ وَ
قَالَ السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ وَ
قَالَ وَ السَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَ

ترجمه روایت شریفه:

زبیری گوید: به امام صادق (ع) عرض کردم: برای ایمان درجات و مراتبی است که مؤمنین نسبت به آنها نزد خدا بر یکدیگر برتری دارند؟ فرمود: آری، عرض کردم: خدا رحمت کند برایم توضیح ده تا بفهمم، فرمود: خدا میان مؤمنین مسابقه قرار داد چنانکه میان اسبان در روز اسب دوانی مسابقه گذراند. و آنها را بحسب درجات سبقت بخشید. و هر يك از مؤمنین را طبق درجه سبقتش قرار داد و حق او را از آن درجه نکاست و هیچ دنبالی از جلو افتاده (نزد خدا) پیشی نگیرد و نه هیچ کم فضیلتی بر صاحب فضیلت، از این جهت پیشینیان و پسینیان این امت بر یکدیگر برتری یافتند و اگر پیش رو در ایمان را بر عقب افتاده فضیلتی نبود، آخر این امت (از نظر مقام و فضیلت) به اولش می چسبید (و در يك رتبه قرار می گرفتند، در صورتیکه اصحاب پیغمبر و مسلمین صدر اول، اسلام را پایه گذاری کردند و آخرین از کوشش آنها بهره مند شدند) آری می چسبید و بلکه از آنها پیش می افتادند در صورتیکه پیش رو در ایمان را به عقب افتاده آن فضیلتی نبود. لیکن خدا بسبب درجات ایمان پیشروان در ایمان را مقدم داشته و بسبب عقب افتادن از ایمان کوتاهی مکنندگان را مؤخر داشته (یعنی از لحاظ رتبه و فضیلت) زیرا بعضی از مؤمنین متاخر را می بینیم که نماز و روزه و حج و زکاة و جهاد و انفاقشان از پیشینیان بیشتر است و اگر سوابق فضیلتی که مؤمنین بسبب

الْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ فَبَدَأَ بِالْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ عَلَى دَرَجَةٍ سَبَقَهُمْ ثُمَّ ثَنَّى بِالْأَنْصَارِ ثُمَّ ثَلَّثَ بِالتَّابِعِينَ لَهُمْ بِإِحْسَانٍ فَوَضَعَ كُلَّ قَوْمٍ عَلَى قَدْرِ دَرَجَاتِهِمْ وَمَنَازِلِهِمْ عِنْدَهُ ثُمَّ ذَكَرَ مَا فَضَّلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ أَوْلِيَائِهِ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ إِلَيَّ آخِرُ الْآيَةِ وَقَالَ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَقَالَ انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا وَقَالَ هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَقَالَ وَيُوتَى كُلُّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَقَالَ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَقَالَ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَاتَلُوا وَقَالَ يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَقَالَ ذَلِكَ بَأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَؤُونَ مَوْطِنًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نِيلاً إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ وَقَالَ وَمَا تَفَعَّلُوا لَأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ وَقَالَ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ فَهَذَا ذَكَرَ دَرَجَاتِ الْإِيمَانِ وَمَنَازِلِهِ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 67 روایة 1 :

آن به یکدیگر ترجیح پیدا می کنند نمی بود، می بایست متاخرین بواسطه عمل بسیار خود، بر پیشینیان مقدم باشند، ولی خدای عزوجل هرگز نخواسته شخصی که در پایین ترین درجات ایمان قرار دارد بدرجه جلوتر برسد و آنکه را خدا مؤخر داشته مقدم شود یا آنکه را مقدم داشته مؤخر گردد) زیرا اولاً فضیلت و درجه نزد خدا بزیادی عمل نیست و ثانیاً پیشینیان در ایمان بر متاخرین سبقت دارند و ایمان آنها سبب ایمان متاخرین گشته علاوه بر صعوبت و مشقت بسیاری که در ایمان آوردن آنها بود، بواسطه تقبه و قلت عدد و آزار مشرکین).

عرض کردم : پیشی گرفتن به سوی ایمانی که خدا مؤمنین را در این گفتار خویش دعوت فرموده است بمن خبر ده ، : (((پیشی بگیری بسوی آمرزش پروردگارتان و بهشتی که پهنای آن آسمان و زمین است و برای کسانی که بخدا و پیغمبران وی ایمان آورده اند آماده شده ، 21 سوره 57))) و فرموده : (((پیشی گرفتنی که پیشی گرفته اند، آنها مقربانند، 10 سوره 56.))) و فرموده : (((و پیشروان نخستین ، از مهاجر و انصار و کسانی که باحسان از آنها پیروی کردند، خدا از آنها راضی گشته و آنها از خدا، 100 سوره 9))) پس خدا بمهاجرین نخستین طبق درجه پیشرویشان آغاز فرمود، و در درجه دوم انصار و در سوم پیروان باحسان از آنها ذکر فرموده ، و هر گروهی را باندازه درجات و مراتبشان نزد خود جایگزین فرمود. سپس آنچه را خدای عزوجل

بسیب آن بعضی از اولیانش را بر بعض دیگر ترجیح داده بیان می فرماید: (((بعضی از این رسولانرا بر بعض دیگر فضیلت بخشیدیم . بعضی از آنها با خدا سخن گفت ، و درجات برخی را بلندتر از دیگران فرمود: تا آخر آیه 253 سوره 2))).

و نیز فرمود: (((بعضی از پیغمبرانرا بر بعض دیگر فضیلت دادیم ، 55 سوره 17 (و باز فرمود: (((بنگر چگونه برخی را بر برخی فضیلت دادیم و درجت آخرت بیشتر و ترجیح آن بالاتر است ، 21 سوره 17))) و فرمود: (((آنها نزد خدا درجاتی دارند 163 سوره 3))) و فرمود: (((کسانی که ایمان آورده و هجرت نموده و با مال و جان خود در راه خدا جهاد کردند، نزد خدا مقام بیشتری دارند، 20 سوره 9))) و فرمود: (((خدا مجاهدین را بر بازنشستگان پاداشی بزرگ فزونی بخشیده ، و آن پاداش درجات و آمرزش و رحمت اوست ، 95 سوره 4))) و فرمود: (((آنکس از شما که پیش از فتح انفاق کرده و کار زار نموده برتر است ، 10 سوره 57))) و فرموده : (((خدا درجات کسانی از شما را که ایمان دارند با کسانی که دانش یافته اند، بالا میبرد، 11 سوره 58))) و فرمود: (((و این برای آنست که ایشانرا در راه خدا تشنگی و رنج گرسنگی نرسد، و در جائیکه کافران را بخشم آرد قدم نهند و از دشمنی بمقصودی نرسند، جز آنکه بسیب آن برای ایشان عمل شایسته نی نوشته شود، 120 سوره 9))) و فرموده : (((هر خیری که برای خود پیش فرستید آنرا نزد خدا می

**یابید، 110 سوره 2))) و فرموده : (((هر
که هموزن ذره ای نیکی کند، آن را به
ببند، و هر که هم ذره نی بدی کند، آنرا
ببند 8 سوره 99)) اینست بیان درجات
و مراتب ایمان نزد خدای عزوجل.**

شرح:

چنانچه در باب سابق ذکر شد، ایمان شیء واحدی نیست که در همه افراد مؤمنین یکسان و برابر باشد، بلکه حقیقتی است قابل تشکیک و دارای درجات و مراتب متعدد که اجزاء آن برابر اعضاء بدن انسان پخش و تقسیم شده است و هر مؤمنی باعتبار انجام دادن اجزاء ایمان که نماز و حج و انفاق و امثال آنست، از لحاظ کمی و زیادی و پیشی گرفتن و تاءخیر انداختن و جهات دیگر، درجه و مقامش بهمان اندازه نزد خدا محفوظ است، بطوریکه شاید دو تن از افراد مؤمنین از لحاظ درجه ایمانی نزد خدا یکسان و برابر نباشند.

مقصود از انعقاد این باب و این روایت مفصل با شواهد بسیاری که از آیات قرآن ذکر شد اثبات همین معنی است که : درجات مؤمنین باندازه اعمال نیکشان با حساب دقیق نزد خدا محفوظ است مهاجرین و انصار و تابعین را در يك ترازو نگذاشته و پیغمبران و رسولان خویش را بیک چشم ننگریسته و نسبت بعمل خیر و شر مثقال ذره را از نظر دور نداشته، و تنها عمل صالح ایمانی موجب فضیلت و درجه و مقام دانسته، نه ثروت و سیادت و حسب و نسب و جهات دیگر را.

باب : درجات ایمان

بَابُ دَرَجَاتِ الْإِيمَانِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل ایمان را هفت سهم کرد: 1 نیکوکاری 2 راستگویی 3 یقین 4 رضا 5 وفاء 6 علم 7 بردباری.

سپس آنرا میان مردم تقسیم فرمود، بهر کس هفت سهم داد، او کامل است و بردارنده ایمان، و برخی از مردم فقط يك سهم داد و ببعضی دیگر دو سهم و بدسته نى سه سهم تا بهفت سهم قسمت کرد، سپس فرمود بکسیکه يك سهم ایمان دارد باندازه دو سهم تحمیل نکنید و نه کسی که دو سهم دارد باندازه سه سهم که سنگین بارشان خواهید کرد، آنگاه فرمود: همچنین تا بهفت سهم برسند (یعنی بر سه سهمی باندازه چهار سهم تحمیل نکنید و بر چهار سهمی باندازه پنج سهم و بر او باندازه شش سهم و بر او باندازه هفت سهم).

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَمَارِ بْنِ أَبِي الْأَخْوَصِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَضَعَ الْإِيمَانَ عَلَى سَبْعَةِ أَسْهُمٍ عَلَى الْبِرِّ وَ الصَّدَقِ وَ الْيَقِينِ وَ الرِّضَا وَ الْوَفَاءِ وَ الْعِلْمِ وَ الْحِلْمِ ثُمَّ قَسَمَ ذَلِكَ بَيْنَ النَّاسِ فَمَنْ جَعَلَ فِيهِ هَذِهِ السَّبْعَةَ الْأَسْهُمَ فَهُوَ كَامِلٌ مُحْتَمِلٌ وَ قَسَمَ لِبَعْضِ النَّاسِ السَّهْمَ وَ لِبَعْضِ السَّهْمَيْنِ وَ لِبَعْضِ الثَّلَاثَةِ حَتَّى انْتَهَوْا إِلَى السَّبْعَةِ ثُمَّ قَالَ لَا تَحْمِلُوا عَلَى صَاحِبِ السَّهْمِ سَهْمَيْنِ وَ لَا عَلَى صَاحِبِ السَّهْمَيْنِ ثَلَاثَةً فَتَنْهَضُوهُمْ ثُمَّ قَالَ كَذَلِكَ حَتَّى يَنْتَهِيَ إِلَى السَّبْعَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 70 روایه 1 :

توضیح:

مقصود اینستکه استعداد و قابلیت اشخاص در پذیرش ایمان مختلف است و خدا هر کس را باندازه استعدادش تکلیف کرده و بازخواست می نماید، شما هم در علوم و اعمال و اخلاق دینی، از هر کس بقدر وسع و طاقت و استعداد و قابلیتش متوقع باشید که تحمیل بیش از استعداد و طاقت او را سنگین بار و خسته و وامانده کند.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى جَمِيعاً عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ عَنْ أَبِي الْيَفْظَانِ عَنْ يَغُوبُورَ بْنِ الضَّحَّاكِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِنَا سَرَّاجٍ وَ كَانَ خَادِماً لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ بَعَثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَاجَةٍ وَ هُوَ بِالْحِيرَةِ أَنَا وَ جَمَاعَةٌ مِنْ مَوَالِيهِ قَالَ

فَانْطَلَقْنَا فِيهَا ثُمَّ رَجَعْنَا مُغْتَمِينَ قَالَ وَكَانَ
فِرَاشِي فِي الْخَائِرِ الَّذِي كُنَّا فِيهِ نَزُولًا فَجِئْتُ
وَأَنَا بِحَالٍ فَرَمَيْتُ بِنَفْسِي فَبَيَّنَّا أَنَا كَذَلِكَ إِذَا
أَنَا بِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَدْ أَقْبَلَ قَالَ فَقَالَ قَدْ
أَتَيْتَكَ أَوْ قَالَ جِئْنَاكَ فَاسْتَوَيْتُ جَالِسًا وَ
جَلَسَ عَلَيَّ صَدْرُ فِرَاشِي فَسَأَلَنِي عَمَّا
بَعَثَنِي لَهُ فَأَخْبَرْتُهُ فَحَمَدَ اللَّهُ ثُمَّ جَرَى ذِكْرُ
قَوْمٍ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّا بَرَأَ مِنْهُمْ إِنَّهُمْ لَا
يَقُولُونَ مَا نَقُولُ قَالَ فَقَالَ يَتَوَلَّوْنَا وَلَا
يَقُولُونَ مَا تَقُولُونَ تَبَرَّعُونَ مِنْهُمْ قَالَ قُلْتُ
نَعَمْ قَالَ فَهُوَ ذَا عِنْدَنَا مَا لَيْسَ عِنْدَكُمْ فَيَنْبَغِي
لَنَا أَنْ نَبْرَأَ مِنْكُمْ قَالَ قُلْتُ لَا جُعِلْتُ فِدَاكَ قَالَ
وَهُوَ ذَا عِنْدَ اللَّهِ مَا لَيْسَ عِنْدَنَا أَفْتَرَاهُ
اطَّرَحْنَا قَالَ قُلْتُ لَا وَاللَّهِ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا
نَفْعُ قَالَ فَتَوَلَّوْهُمْ وَلَا تَبَرَّعُوا مِنْهُمْ إِنَّ مِنْ
الْمُسْلِمِينَ مَنْ لَهُ سَهْمٌ وَمِنْهُمْ مَنْ لَهُ
سَهْمَانِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَهُ ثَلَاثَةُ أَسْهُمٍ وَمِنْهُمْ
مَنْ لَهُ أَرْبَعَةُ أَسْهُمٍ وَمِنْهُمْ مَنْ لَهُ خَمْسَةُ
أَسْهُمٍ وَمِنْهُمْ مَنْ لَهُ سِتَّةُ أَسْهُمٍ وَ
مِنْهُمْ مَنْ لَهُ سَبْعَةُ أَسْهُمٍ فَلَيْسَ يَنْبَغِي أَنْ
يُحْمَلَ صَاحِبُ السَّهْمِ عَلَى مَا عَلَيْهِ
صَاحِبُ السَّهْمَيْنِ وَلَا صَاحِبُ السَّهْمَيْنِ
عَلَى مَا عَلَيْهِ صَاحِبُ الثَّلَاثَةِ وَلَا صَاحِبُ
الثَّلَاثَةِ عَلَى مَا عَلَيْهِ صَاحِبُ الْأَرْبَعَةِ وَلَا
صَاحِبُ الْأَرْبَعَةِ عَلَى مَا عَلَيْهِ صَاحِبُ
الْخَمْسَةِ وَلَا صَاحِبُ الْخَمْسَةِ عَلَى مَا عَلَيْهِ
صَاحِبُ السِّتَّةِ وَلَا صَاحِبُ السِّتَّةِ عَلَى مَا
عَلَيْهِ صَاحِبُ السَّبْعَةِ وَسَأَضْرِبُ لَكَ مَثَلًا إِنَّ
رَجُلًا كَانَ لَهُ جَارٌ وَكَانَ نَصْرَانِيًّا فَدَعَاهُ إِلَى
الْإِسْلَامِ وَزَيْنَةُ لَهُ فَأَجَابَهُ فَاتَّاهُ سَحِيرًا فَقَرَعَ
عَلَيْهِ الْبَابَ فَقَالَ لَهُ مَنْ هَذَا قَالَ أَنَا فَلَانٌ قَالَ
وَمَا حَاجَتُكَ فَقَالَ تَوَضَّأْ وَالْبَسْ ثَوْبِيكَ وَ
مُرْ بِنَا إِلَى الصَّلَاةِ قَالَ فَتَوَضَّأَ وَلَبَسَ ثَوْبِيهِ
وَخَرَجَ مَعَهُ قَالَ فَصَلَّيَا مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ صَلَّيَا
الْفَجْرَ ثُمَّ مَكَّنَا حَتَّى أَصْبَحَا فَقَامَ الَّذِي كَانَ
نَصْرَانِيًّا يُرِيدُ مَنْزِلَهُ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ أَيْنَ

تَذْهَبُ النَّهَارُ قَصِيرٌ وَ الَّذِي بَيْنَكَ وَ بَيْنَ
الظُّهْرِ قَلِيلٌ قَالَ فَجَلَسَ مَعَهُ إِلَى أَنْ صَلَّى
الظُّهْرَ ثُمَّ قَالَ وَ مَا بَيْنَ الظُّهْرِ وَ الْعَصْرِ قَلِيلٌ
فَاحْتَبَسَهُ حَتَّى صَلَّى الْعَصْرَ قَالَ ثُمَّ قَامَ وَ
أَرَادَ أَنْ يَنْصَرِفَ إِلَى مَنْزِلِهِ فَقَالَ لَهُ إِنَّ هَذَا
آخِرُ النَّهَارِ وَ أَقَلُّ مِنْ أَوَّلِهِ فَاحْتَبَسَهُ
حَتَّى صَلَّى الْمَغْرِبَ ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يَنْصَرِفَ إِلَى
مَنْزِلِهِ فَقَالَ لَهُ إِنَّمَا بَقِيَتْ صَلَاةٌ وَاحِدَةٌ
قَالَ فَمَكَثَ حَتَّى صَلَّى الْعِشَاءَ الْآخِرَةَ ثُمَّ
تَفَرَّقَا فَلَمَّا كَانَ سَحِيرٌ غَدَا عَلَيْهِ فَضْرَبَ
عَلَيْهِ الْبَابَ فَقَالَ مَنْ هَذَا قَالَ أَنَا فُلَانٌ قَالَ وَ
مَا حَاجَتُكَ قَالَ تَوْضَأُ وَ الْبَسَ ثَوْبَيْكَ وَ
اخْرُجْ بِنَا فَصَلَّ قَالَ ااطْلُبْ لِهَذَا الدِّينِ مَنْ هُوَ
أَفْرَغَ مِنِّي وَ أَنَا إِنْسَانٌ مُسْكِينٌ وَ عَلَيَّ عِيَالٌ
فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع ادْخُلْهُ فِي شَيْءٍ أَخْرَجَهُ
مِنْهُ أَوْ قَالَ ادْخُلْهُ مِنْ مِثْلِ ذِهِ وَ أَخْرَجَهُ مِنْ
مِثْلِ هَذَا
بَابُ آخِرُ مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 71 روایه 2 :

ترجمه روایت شریفه:

مردی سراج که خدمتگزار امام صادق (ع) بود گوید: زمانی که امام صادق (ع) در حیره بود، مرا با جماعتی از دوستانش پی کاری فرستاد، ما رفتیم، سپس وقت نماز عشاء (اندوهگین) مراجعت کردیم، بستر من در گودی زمین بود که در آنجا منزل کرده بودیم، من با حال خستگی و ضعف آمدم و خود را انداختم، در آن میان امام صادق (ع) آمد و فرمود، نزد تو آمیدی (8) من راست نشستم و حضرت هم سر بستم نشست و از کاریکه مرا دنبالش فرستاده بود پرسید، من هم گزارش دادم، حضرت حمد خدا کرد. سپس از گروهی سخن بمیان آمد که من عرض کردم: قربانت گردم، ما از آنها بیزاری میجوئیم زیرا آنها بآنچه ما عقیده داریم عقیده ندارند، فرمود: آنها ما را دوست دارند و چون عقیده شما را ندارند از آنها بیزاری می جوئید؟ گفتیم: آری، فرمود: ما هم عقایدی داریم که شما ندارید، پس سزاوار است که ما هم از شما بیزاری جوئیم؟ عرض کردم: نه، قربانت گردم. فرمود: نزد خدا هم حقایقی است که نزد ما نیست، گمان داری خدا ما را دور می اندازد؟ عرض کردم: نه بخدا، قربانت گردم، نمی کنیم (از آنها بیزاری نمی جوئیم) فرمود: آنها را دوست بدارید و از آنها بیزاری مجوئید، زیرا برخی از مسلمین یکسهم و برخی دو سهم و برخی سه سهم و برخی چهار سهم و برخی پنج سهم و برخی شش سهم و برخی هفت سهم (از ایمان را) دارند.

پس سزاوار نیست که صاحب يك سهم را بر آنچه صاحب دو سهم دارد، و دارند و نه صاحب دو سهم بر آنچه صاحب سه سهم دارد و نه صاحب سه سهم را بر آنچه صاحب چهار سهم دارد و نه صاحب چهار سهم را بر آنچه صاحب پنج سهم دارد و نه صاحب پنج سهم را بر آنچه صاحب شش سهم دارد و نه صاحب شش سهم را بر آنچه صاحب هفت سهم دارد (یعنی از مقدار استعداد و طاقت هر کس بیشتر نباید متوقع بود).

اکنون برایت مثالی میزنم : مردی (از اهل ایمان) همسایه‌ی نصرانی داشت، او را با سلام دعوت کرد و در نظرش جلوه داد تا پذیرفت. سحرگاه نزد تازه‌مسلمان رفت و در زد، گفت کیست؟ گفت : من فلانی هستم، گفت : چکار داری؟ گفت : وضو بگیر و جامه‌هایت را بپوش و همراه ما بنماز بیا، او وضو گرفت و جامه‌هایش را پوشید و همراه او شد، هر چه خدا خواست نماز خواندند (نماز بسیاری خواندند) و سپس نماز صبح گزاردند و بودند تا صبح روشن شد، نصرانی دیروز (و مسلمان امروز) برخاست به خانه‌اش برود، آن مرد گفت : کجا می‌روی؟ روز کوتاه است، و چیزی تا ظهر باقی نمانده، همراه او نشست تا نماز ظهر را هم گزارد، باز آن مرد گفت : بین ظهر و عصر مدت کوتاهی است او را نگه داشت تا نماز عصر را هم خواند، سپس برخاست تا به منزلش رود، آن مرد گفت : اکنون آخر روز است و از اولش کوتاه‌تر است، او را نگه داشت تا نماز مغرب را هم گزارد، باز خواست بمنزلش رود، به او گفت يك نماز بیش

باقی نمانده . ماند تا نماز عشا را هم خواند، آنگاه از هم جدا شدند.
چون سحرگاه شد نزدش آمد و در زد،
گفت : کیست ؟ گفت : من فلانی هستم ،
گفت : چه کار داری ؟ گفت : وضو بگیر و جامه هایت را بپوش و بیا با ما نماز گزار، تا مسلمان گفت : برای این دین شخص بیکارتر از مرا پیدا کن ، که من مستمند و عیال وارم.
سپس امام صادق (ع) فرمود: او را در دینی وارد کرد که از آن بیرونش آورد (زیرا ریاضت کشی و فشار یکروز عبادت سبب شد که بدین نصرانیت خود برگردد) یا آنکه فرمود: او را در چنین (سختی و فشار) گذاشت و از چنان (دین محکم و مستقیم) خارج کرد.

باب : باب دیگریست از این باب

بَابُ آخِرُ مِنْهُ

ترجمه روایت شریفه:

شهاب گوید: شنیدم امام صادق (ع) فرمود: اگر مردم می دانستند که خدای تبارک و تعالی این مخلوق را چگونه آفریده، هیچکس دیگری را سرزنش نمیکرد، عرض کردم: اصلحک الله مگر چگونه بوده است؟ فرمود: همانا خدای تبارک و تعالی اجزائی آفرید و آنها را تا 49 جزء رسانید، سپس هر جزئی را ده بخش کرد (تا جمعا 490 بخش شد) آنگاه آنها را میان مخلوق پخش کرد، و بمردی یکدهم جزء داد و بدیگری دو دهم تا بیک جزء کامل رسانید و بدیگری یک جزء و یکدهم داد و بدیگری یک جزء دو دهم و بدیگری یک جزء و سه دهم تا بدو جزء کامل رسانید، سپس بهمین حساب بآنها داد تا بعالیترینشان 49 جزء داد، پس کسیکه تنها یک دهم جزء دارد نمی تواند، مانند دودهم جزء دار باشد و نیز آنکه دو دهم دارد مثل صاحب سه دهم نتواند بود و نیز کسی که یک جزء کامل دارد، نمی تواند مانند دارای دو جزء باشد، و اگر مردم میدانستند که خدای عزوجل این مخلوق را بر این وضع آفریده هیچکس دیگری را سرزنش نمی کرد (که چرا این مطلب دقیق را نمی فهمی یا چرا فضایل و اخلاق حسنه کسب نمی کنی).

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبَانَ عَنْ شِهَابٍ
قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ لَوْ عَلِمَ
النَّاسُ كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى هَذَا
الْخَلْقَ لَمْ يَلْمُ أَحَدٌ أَحَدًا فَقُلْتُ أَصْلَحَكَ
اللَّهُ فَكَيْفَ ذَلِكَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى
خَلَقَ أَجْزَاءً بَلَغَ بِهَا تِسْعَةً وَ أَرْبَعِينَ
جُزْءًا ثُمَّ جَعَلَ الْأَجْزَاءَ أَغْشَارًا فَجَعَلَ الْجُزْءَ
عَشْرَةَ أَغْشَارٍ ثُمَّ قَسَمَهُ بَيْنَ الْخَلْقِ فَجَعَلَ فِي
رَجُلٍ عَشْرَ جُزْءٍ وَ فِي آخَرَ عَشْرِي جُزْءٍ
حَتَّى بَلَغَ بِهِ جُزْءًا تَامًا وَ فِي آخَرَ جُزْءًا وَ
عَشْرَ جُزْءٍ وَ آخَرَ جُزْءًا وَ عَشْرِي جُزْءٍ وَ
آخَرَ جُزْءًا وَ ثَلَاثَةَ أَغْشَارٍ جُزْءٍ حَتَّى
بَلَغَ بِهِ جُزْءَيْنِ تَامَيْنِ ثُمَّ بِحِسَابِ ذَلِكَ حَتَّى
بَلَغَ بِأَرْفَعِهِمْ تِسْعَةً وَ أَرْبَعِينَ جُزْءًا فَمَنْ لَمْ
يَجْعَلْ فِيهِ إِلَّا عَشْرَ جُزْءٍ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى أَنْ
يَكُونَ مِثْلَ صَاحِبِ الْعَشْرَيْنِ وَ كَذَلِكَ
صَاحِبُ الْعَشْرَيْنِ لَا يَكُونُ مِثْلَ صَاحِبِ
الثَّلَاثَةِ الْأَغْشَارِ وَ كَذَلِكَ مَنْ تَمَّ لَهُ جُزْءٌ لَا
يَقْدِرُ عَلَى أَنْ يَكُونَ مِثْلَ صَاحِبِ الْجُزْءَيْنِ وَ
لَوْ عَلِمَ النَّاسُ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَ هَذَا
الْخَلْقَ عَلَى هَذَا لَمْ يَلْمُ أَحَدٌ أَحَدًا

اصول کافی ج : 3 ص : 73 روایة 1:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ

عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي عَثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمَّادِ الْخَزَّازِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْقَرَّاطِيِّ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا عَبْدَ الْعَزِيزِ إِنَّ الْإِيمَانَ عَشْرُ دَرَجَاتٍ بِمَنْزِلَةِ السَّلَمِ يُصْعَدُ مِنْهُ مَرَقَاةً بَعْدَ مَرَقَاةٍ فَلَا يَقُولَنَّ صَاحِبُ الْإِثْنَيْنِ لِمَصْحَبِ الْوَاحِدِ لَسْتُ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى يَنْتَهِيَ إِلَى الْعَاشِرِ فَلَا تُسْقِطْ مَنْ هُوَ دُونَكَ فَيُسْقِطَكَ مَنْ هُوَ فَوْقَكَ وَإِذَا رَأَيْتَ مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكَ بِدَرَجَةٍ فَارْفَعْهُ إِلَيْكَ بِرَفْقٍ وَلَا تَحْمِلَنَّ عَلَيْهِ مَا لَا يُطِيقُ فَتَكْسِرَهُ فَإِنَّ مَنْ كَسَرَ مُؤْمِنًا فَعَلَيْهِ جَبْرُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 74 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:
 عبدالعزیز قراسیطی گوید: امام صادق (ع) بمن فرمود: ای عبدالعزیز ایمان مانند نردبان‌یست که ده پله دارد و مؤمنین پله‌ی را بعد از پله دیگر بالا می‌روند، پس کسی که در پله دوم است نباید بآنکه در پله اول است بگوید: تو هیچ ایمان نداری تا برسد بدهمی (که نباید چنین سخنی به نهمی بگوید) پس آنکه را از تو پست تر است دور نینداز که بالاتر از تو ترا دور اندازد و چون کسی را یکدرجه پائین تر از خود دیدی، با ملایمت او را بسوی خود کشان و چیزی را هم که طاقتش را ندارد بر او تحمیل مکن که او را بشکنی زیرا هر که مؤمنی را بشکند، بر او لازمست جبران‌ش کند.

توضیح:

از مجموع این خبر و خبر سابق بدست می‌آید که خدای تبارک و تعالی بهر يك از افراد انسان، قابلیت و استعداد مخصوصی عنایت فرموده است که ممکن نیست از آنمقدار تجاوز کند و بدرجه بالاتری که استعدادش را ندارد برسد، ولی هر کس نسبت بمقدار استعداد و ظرفیت خدادادی خویش با فعلیت و ثبات از مادر متولد نمی‌شود، بلکه عطاء خداوند تنها قابلیت است و خود او باید با مجاهدت و کوشش در اکتساب استعداد، خود را بمرحله فعلیت برساند، ولی روایت ناظر بکسانی است که با این مرحله دیگران برخورد می‌کنند و در واقع بهترین روش تعلیم و تربیت است که در چند جمله کوتاه بیان شده است.

اولا می‌فرماید: اگر تو در پله دوم و دیگری در پله اول از علوم و معارف و اخلاقیات ولی استعداد ترقی بیله دوم را دارد، او را مایوس و دل شکسته مکن و باو مگو: تو قابل نیستی، چیزی نخواهی شد و ثانیاً درصدد تعلیم و تربیت او باش و ثالثاً از او توقع نداشته باش که در یکروز و با چند جمله بدرجه تو رسد بلکه با نرمی و ملایمت و آهسته از او دستگیری کن تا بقدر استعدادش ترقی کند و رابعا بدان که اگر دل مؤمنی را شکستی و او را از تحصیل معارف دلسرد کردی بر تو لازمست که این شکست را جبران کنی و دو باره بتشویق و ترغیب او پردازی.

این بیان از نظر این بود که مرحوم کلینی این دو روایت را از يك مورد دانسته و در يك باب ذکر فرموده است، ولی می‌توان گفت که روایت اول مربوط به استعداد و قابلیت‌های کلی افراد بشر است که مختلف و متفاوتست، اما روایت دوم مخصوص استعداد ایمانی و درجاتی است که هر مؤمنی می‌تواند بآنها برسد، پس نباید روایت اول را در اینجا ذکر نمود، زیرا مربوط بدرجات ایمان نیست.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ ابْنِ مُسْكَانٍ عَنْ سَدِيرٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ ع إِنَّ

الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَنَازِلٍ مِنْهُمْ عَلَى وَاحِدَةٍ وَ مِنْهُمْ عَلَى اثْنَتَيْنِ وَ مِنْهُمْ عَلَى ثَلَاثٍ وَ مِنْهُمْ عَلَى أَرْبَعٍ وَ مِنْهُمْ عَلَى خَمْسٍ وَ مِنْهُمْ عَلَى سِتٍّ وَ مِنْهُمْ عَلَى سَبْعٍ فَلَوْ ذَهَبَتْ تَحْمِلُ عَلَى صَاحِبِ الْوَاحِدَةِ ثَنَتَيْنِ لَمْ يَقَوْ وَ عَلَى صَاحِبِ الثَّنَتَيْنِ ثَلَاثًا لَمْ يَقَوْ وَ عَلَى صَاحِبِ الثَّلَاثِ أَرْبَعًا لَمْ يَقَوْ وَ عَلَى صَاحِبِ الْأَرْبَعِ خَمْسًا لَمْ يَقَوْ وَ عَلَى صَاحِبِ الْخَمْسِ سِتًّا لَمْ يَقَوْ وَ عَلَى صَاحِبِ السِّتِّ سَبْعًا لَمْ يَقَوْ وَ عَلَى هَذِهِ الدَّرَجَاتِ

اصول کافی ج : 3 ص : 75 روایه : 3

ترجمه روایت شریفه:
سیدیر گوید: امام باقر علیه السلام بمن فرمود: مؤمنین درجات مختلفی دارند: یکی دارای یک درجه و یکی دارای دو درجه و یکی سه درجه و یکی چهار درجه و یکی پنج درجه و یکی شش درجه و یکی هفت درجه است. پس اگر بخواهی بداری یکدرجه تحمیل دو درجه کنی نتواند و اگر بر دو درجه تحمیل سه درجه کنی نتواند و اگر بر سه درجه تحمیل چهار درجه کنی نتواند و اگر بر چهار درجه تحمیل پنج درجه کنی نتواند و اگر بر پنج درجه تحمیل شش درجه کنی نتواند و اگر بر شش درجه تحمیل هفت درجه کنی نتواند و همه درجات به همین وضع است.

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الصَّبَّاحِ بْنِ سَيَابَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا أَنْتُمْ وَ الْبِرَاءَةُ يَبْرَأُ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ بَعْضُهُمْ أَفْضَلُ مِنْ بَعْضٍ وَ بَعْضُهُمْ أَكْثَرُ صَلَاةً مِنْ بَعْضٍ وَ بَعْضُهُمْ أَنْفَذُ بَصَرًا مِنْ بَعْضٍ وَ هِيَ الدَّرَجَاتُ

اصول کافی ج : 3 ص : 76 روایه : 4

ترجمه روایت شریفه:
صباح بن سیابه گوید: امام صادق (ع) فرمود: شما را با بیزارای چکار که از یکدیگر بیزار میجویند؟ همانا مؤمنین بعضی از بعض دیگر افضلند و بعضی از بعض دیگر نماز بیشتر است و بعضی از بعضی تیز بینیش بیشتر است و همین است درجات ایمان (که خدای تعالی فرماید: ((هم درجات عند الله.)))

باب : نسبت اسلام**بَابُ نِسْبَةِ الْإِسْلَامِ****ترجمه روایت شریفه:**

امیرالمؤمنین (ع) فرمود: نسبتی برای اسلام بیان کنم که کسی جز من نکرده باشد و پس از من هم کسی جز بمانند من بیان نکند: همانا اسلام همان تسلیم است و تسلیم همان یقین و یقین همان تصدیق و تصدیق همان اقرار و اقرار همان عمل و عمل همان اداء، همانا مؤمن دینش را از راعیش نگرفته، بلکه از جانب پروردگارش آمده و از او گرفته است، همانا مؤمن یقینش در عملش دیده می شود و کافر هم انکارش در عملش دیده می شود، قسم بآنکه جانم در دست اوست که آنها امر دین خود را نشناختند، پس شما انکار کافران و منافقان را از کردارهای پلیدشان تشخیص دهید.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لَأَنْسِبَنَّ الْإِسْلَامَ نِسْبَةً لَا يَنْسِبُهَا أَحَدٌ قَبْلِي وَلَا يَنْسِبُهَا أَحَدٌ بَعْدِي إِلَّا بِمِثْلِ ذَلِكَ إِنَّ الْإِسْلَامَ هُوَ التَّسْلِيمُ وَالتَّسْلِيمُ هُوَ الْيَقِينُ وَ الْيَقِينُ هُوَ التَّصَدِيقُ وَ التَّصَدِيقُ هُوَ الْإِقْرَارُ وَ الْإِقْرَارُ هُوَ الْعَمَلُ وَ الْعَمَلُ هُوَ الْأَدَاءُ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَمْ يَأْخُذْ دِينَهُ عَنْ رَأْيِهِ وَ لَكِنْ أَتَاهُ مِنْ رَبِّهِ فَأَخَذَهُ إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُرَى يَقِينُهُ فِي عَمَلِهِ وَ الْكَافِرُ يُرَى انْكَارُهُ فِي عَمَلِهِ فَوَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا عَرَفُوا أَمْرَهُمْ فَاعْتَبِرُوا انْكَارَ الْكَافِرِينَ وَ الْمُنَافِقِينَ بِأَعْمَالِهِمُ الْخَبِيثَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 76 روایه : 1

شرح:

نسبت به معنی نژاد و نیاکانی است که انسان به آنها منتسب می شود و بمعنی مصدري بیان کردن اجداد و نیاکان شخص و منسوب ساختن او راست به آنها، و مقصود معرفی کامل و شناساندن اسلام است با ذکر اسباب و ملزوماتش بترتیب، پس آغاز شروع وجد اعلاى اسلام اداء است، یعنی انجام دادن تکالیف و مقررات دینی و نتیجه ای که از این انجام وظیفه گرفته می شود، و فرزندى که از این پدر متولد می شود عمل نام دارد (ولى در نهج البلاغه اداء را مولود عمل قرار داده است، پس مراد به اداء پرداخت الهی و اسقاط آن است از عهده بنده)، سپس نتیجه ای که از این دو بدست می آید و فرزندى که متولد می شود اقرار نام دارد و اقرار بهمان معنی لغویش در اینجا مناسب تر است و آن ثابت کردن و پا برجای نمودن است، یعنی انجام وظایف دینی سبب می شود که حقیقت اسلام در دل انسان مستقر و جایگزین گردد و باز این اقرار سبب می شود که انسان به حقیقت اسلام و بدرستی آن تصدیق کند یعنی اسلام را درست و مطابق واقع بداند و باز تصدیق موجب یقین می گردد یعنی باور انسان بدرستی این دین، بعد اعلا و صد در صد می رسد و مولود یقین تسلیم است، و تسلیم بمعنی گردن نهادن و مطیع و منقاد شدن در برابر اوامر و نواهی الهی و چون و چرا نکردن است. این است حقیقت معنی اسلام.

و از این بیان پیداست که مراد باسلام در این روایت شریف معنی اخص آنست که همان ایمان باشد، زیرا اسلام و ایمان مانند لفظ فقیر و مسکین است که اذا اجتماعا افتراقا و اذا افتراقا اجتماعا و نیز از ذیل روایت پیداست که مقصود اصلی و هدف کلی از این روایت تشویق مؤمنین و مسلمین است بعمل و این که اسلام حقیقتی بدون عمل صورت نپذیرد و اعمال نیک و فرخنده اسلام است که معرف واقعی اسلام و مسلمین می باشد، چنانکه اعمال پلید و ناشایست کفار و منافقین معرف کفر و نفاق آنها است.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ
 مُذْرِكِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
 قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْإِسْلَامُ عَرْيَانٌ
 فَلِبَاسُهُ الْحَيَاءُ وَ زِينَتُهُ الْوَقَارُ وَ مَرْوَعَتُهُ
 الْعَمَلُ الصَّالِحُ وَ عِمَادُهُ الْوَرَعُ وَ لِكُلِّ شَيْءٍ
 أَسَاسٌ وَ أَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ
 عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
 مَعْبُدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُذْرِكِ بْنِ
 عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 77 رواية 2:

ترجمه روايت شريفه:
 2- امام صادق (ع) فرمود: رسول خدا
 صلى الله عليه و آله فرمود: اسلام برهنه
 است و لباسش حيا و زينتش وقار و
 سنگيني است و مردانگيش عمل
 صالح و ستون و پايه اش پرهيزكارى
 است ، و هر چيزى را اساس و پايه اى
 است و پايه اسلام محبت ما اهل بيت است

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
 عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ عَنْ أَبِي
 جَعْفَرٍ الثَّانِي ع عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ صَلَوَاتُ
 اللَّهِ عَلَيْهِمْ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ
 رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْإِسْلَامَ فَجَعَلَ لَهُ
 عَرَصَةً وَ جَعَلَ لَهُ نُورًا وَ جَعَلَ لَهُ حَصْنًا وَ
 جَعَلَ لَهُ نَاصِرًا فَأَمَّا عَرَصَتُهُ فَالْقُرْآنُ وَ أَمَّا
 نُورُهُ فَالْحِكْمَةُ وَ أَمَّا صُنُّهُ فَالْمَعْرُوفُ وَ أَمَّا
 أَنْصَارُهُ فَأَنَا وَ أَهْلُ بَيْتِي وَ شِيعَتُنَا فَأَحْبُوا
 أَهْلَ بَيْتِي وَ شِيعَتَهُمْ وَ أَنْصَارَهُمْ فَإِنَّهُ لَمَّا
 أُسْرِيَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَنَسَبَنِي
 جِبْرَائِيلُ ع لِأَهْلِ السَّمَاءِ اسْتَوْدَعَ اللَّهُ حُبِّي وَ
 حُبَّ أَهْلِ بَيْتِي وَ شِيعَتِهِمْ فِي قُلُوبِ
 الْمَلَائِكَةِ فَهُوَ عِنْدَهُمْ وَدِيعَةٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
 ثُمَّ هَبَطَ بِي إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ فَنَسَبَنِي إِلَى أَهْلِ
 الْأَرْضِ فَاسْتَوْدَعَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ حُبِّي وَ حُبَّ
 أَهْلِ بَيْتِي وَ شِيعَتِهِمْ فِي قُلُوبِ مُؤْمِنِي أُمَّتِي
 فَمُؤْمِنُو أُمَّتِي يَحْفَظُونَ وَدِيعَتِي فِي أَهْلِ
 بَيْتِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَلَا فَلَوْ أَنَّ الرَّجُلَ مِنْ
 أُمَّتِي عَبْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَمَّرَهُ أَيَّامَ الدُّنْيَا
 ثُمَّ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ مُبْغِضًا لِأَهْلِ بَيْتِي وَ
 شِيعَتِي مَا فَرَّجَ اللَّهُ صَدْرَهُ إِلَّا عَنِ النِّفَاقِ
اصول کافی ج : 3 ص : 77 رواية 3:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: همانا خدا اسلام را آفرید، پس برای او میدانی ساخت و نوری قرار داد و حصارى نهاد و یاوری نیز برایش مقرر کرد. اما میدان اسلام قرآن است و اما نورش حکمت و حصارش نیکی و یاورانش من و اهل بیت و شیعیانم میباشیم. پس اهل بیت و شیعیان و یارانشان را دوست دارید، زیرا چون مرا به آسمان دنیا عروج دادند و جبرئیل نسب و وصف مرا برای اهل آسمان بیان کرد، خدا دوستی من و دوستی خاندان و شیعیانم را در دل ملائکه سپرد و آندوستی تا روز قیامت نزد آنها سپرده است، سپس جبرئیل مرا بسوی اهل زمین فرود آورد و نسب و وصفم را برای اهل زمین بیان کرد و خدای عزوجل دوستی من و دوستی اهل بیت و شیعیانشان را در دلهای مؤمنین امت سپرد، پس مؤمنین امت تا روز قیامت سپرده مرا نسبت به اهل بیت حفظ کنند. همانا اگر مردی از امت در تمام دوران عمرش عبادت خدای عزوجل کند ولی با حالت بغض و دشمنی اهل بیت و شیعیانم خدا را ملاقات کند خدا دلش را جز بانفاق نگشاید (یعنی چون باطن و حقیقتش را خدا آشکار کند، مردم او را منافق یعنی بی ایمان و دورو بینند).

باب : خصال مؤمن

بَابُ خِصَالِ الْمُؤْمِنِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤمن را سزاوار است که دارای هشت خصلت باشد: 1 هنگام شدائد باوقار باشد، 2 هنگام بلا شکمیا باشد، 3 در فراوانی نعمت سپاسگزار باشد، 4 بآنچه خدا روزیش کرده قانع و خرسند باشد، 5 بدشمنانش ستم نکند، 6 بارش را بر دوستانش نیفکند (بخاطر دوستانش متحمل گناه نشود)، 7 بدنش از او در رنج و مشقت باشد (از بسیاری عبادت و قضاء حوائج مردم)، 8 مردم از ناحیه او در آسایش باشند، همانا علم دوست مؤمن است و بردباری و زیرش و عقل امیر سپاهش (یعنی اعضاء و جوارحش بفرمان عقلش رفتار کنند) و مدارا برادرش و احسان پدرش باشد.

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین صلوات الله علیه فرمود: ایمان چهار پایه دارد: 1- توکل بر خدا 2- واکذار کردن امر بخدا، 3- راضی بودن بقضای خدای، 4 تسلیم بودن بامر خدای عزوجل.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ غَالِبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَكُونَ فِيهِ ثَمَانِي خِصَالٍ وَفَوْرًا عِنْدَ الْهَزَازِ صَبُورًا عِنْدَ الْبَلَاءِ شُكُورًا عِنْدَ الرَّخَاءِ قَانِعًا بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ لَا يَظْلُمُ الْأَعْدَاءَ وَلَا يَتَحَامِلُ لِلأَصْدِقَاءِ بَدْنُهُ مِنْهُ فِي تَعَبٍ وَ النَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ إِنَّ الْعِلْمَ خَلِيلُ الْمُؤْمِنِ وَالْحِلْمَ وَزِيرُهُ وَالْعِفْلَ أَمِيرُ جُنُودِهِ وَالرِّفْقَ أَخُوهُ وَالْبِرَّ وَالِدَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 78 روایة 1:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ الْإِيمَانُ لَهُ أَرْكَانٌ أَرْبَعَةٌ التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ وَ تَقْوِيضُ الْأَمْرِ إِلَى اللَّهِ وَ الرِّضَا بِقَضَاءِ اللَّهِ وَ التَّسْلِيمُ لِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 78 روایة 2:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْثَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّكُمْ لَا تَكُونُونَ صَالِحِينَ حَتَّى تَعْرِفُوا وَ لَا تَعْرِفُوا حَتَّى تُصَدِّقُوا وَ لَا

تُصَدِّقُونَ حَتَّى تُسَلِّمُوا أَبْوَاباً أَرْبَعَةً لَا
يَصْلُحُ أُولُهَا إِلَّا بِآخِرِهَا ضَلَّ أَصْحَابُ الثَّلَاثَةِ
وَتَاهُوا تَبِهَا بَعِيداً إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَا
يَقْبَلُ إِلَّا الْعَمَلَ الصَّالِحَ وَلَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ إِلَّا
بِالْوَفَاءِ بِالشَّرُوطِ وَالْعُهُودِ وَمَنْ وَفَى اللَّهَ
بِشُرُوطِهِ وَاسْتَكْمَلَ مَا وَصَفَ فِي عَهْدِهِ نَالَ
مَا عِنْدَهُ وَاسْتَكْمَلَ وَعْدَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ
أَخْبَرَ الْعِبَادَ بِطَرِيقِ الْهُدَى وَشَرَعَ لَهُمْ
فِيهَا الْمَنَارَ وَأَخْبَرَهُمْ كَيْفَ يَسْلُكُونَ فَقَالَ وَ
إِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحاً ثُمَّ
اهْتَدَى وَقَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ فَمَنْ
اتَّقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِيمَا أَمَرَهُ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَ
جَلَّ مُؤْمِناً بِمَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ ص هِيَاهُتْ
هِيَاهُتْ فَاتَ قَوْمٌ وَمَاتُوا قَبْلَ أَنْ يَهْتَدُوا وَ
ظَنُّوا أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاشْرَكُوا مِنْ حَيْثُ لَا
يَعْلَمُونَ إِنَّهُ مَنْ أَتَى الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
اهْتَدَى وَمَنْ أَخَذَ فِي غَيْرِهَا سَلَكَ طَرِيقَ
الرَّدَى وَصَلَّ اللَّهُ طَاعَةً وَلِيَّ أَمْرِهِ بِطَاعَةِ
رَسُولِهِ ص وَ طَاعَةَ رَسُولِهِ بِطَاعَتِهِ فَمَنْ
تَرَكَ طَاعَةَ وَلَاةِ الْأَمْرِ لَمْ يُطِيعِ اللَّهَ وَلَا
رَسُولَهُ وَ هُوَ الْإِفْرَارُ بِمَا نَزَلَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَ
الْتَمِسُوا بُيُوتَ الَّتِي آذَنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذَكَّرَ
فِيهَا اسْمُهُ فَإِنَّهُ قَدْ خَبَّرَكُمْ أَنَّهُمْ رَجَالٌ لَا
تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ وَ إِقَامِ الصَّلَاةِ وَ إِيْتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ
يَوْماً تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَ الْأَبْصَارُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ
اسْتَخْلَصَ الرُّسُلَ لِأَمْرِهِ ثُمَّ اسْتَخْلَصَهُمْ
مُصَدِّقِينَ لِدَلَالِكَ فِي نُذْرِهِ فَقَالَ وَ إِنْ مِنْ أُمَّةٍ
إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ تَاهَ مَنْ جَهَلَ وَ اهْتَدَى مَنْ
أَبْصَرَ وَ عَقَلَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ فَإِنَّهَا لَا
تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَ لَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ
الَّتِي فِي الصُّدُورِ وَ كَيْفَ يَهْتَدِي مَنْ لَمْ
يُبْصِرْ وَ كَيْفَ يُبْصِرُ مَنْ لَمْ يُنْذَرْ اتَّبِعُوا
رَسُولَ اللَّهِ ص وَ أَقْرُوا بِمَا نَزَلَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
وَ اتَّبِعُوا آثَارَ الْهُدَى فَإِنَّهُمْ عَلَامَاتٌ

الْأَمَانَةِ وَالتَّقَى وَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَوْ أَنْكَرَ رَجُلٌ
عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ عَ وَ أَقَرَّ بِمَنْ سِوَاهُ مِنَ
الرُّسُلِ لَمْ يُؤْمِنِ أَقْتَصُوا الطَّرِيقَ بِالتَّمَسُّسِ
الْمَنَارِ وَ التَّمَسُّسِ مِنَ وَرَاءِ الْحُجُبِ الْآثَارِ
تَسْتَكْمِلُوا أَمْرَ دِينِكُمْ وَ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ
اصول کافی ج : 3 ص : 79 روایه : 3

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: تا معرفت نیابید
صالح نشوید و تا تصدیق نکنید معرفت
نیابید و تا چهار دریرا که نخستینشان جز
به آخرشان اصلاح نشود نگیرید تصدیق
نیابید((9)) همراهان سه در گمراه
گشته و در بیراهه دوری افتادند، خدای
تبارک و تعالی جز عمل صالح را نپذیرد
و خدا جز وفاء بشروط و پیمانها را
نپذیرد، و هر که بشروط خدا وفا کند و
آنچه را که در پیمانش شرح داده
بکمال رساند، بدانچه نزد اوست
برسد و وعده خدا را کامل دریافت کند.
خدای عزوجل راههای هدایت را به
بندگان خبر داده و در آن راهها
برایشان چراغ برافراشته و دستور
داده که چگونه راه بپیمایند و فرموده :
(((همانا من آمرزنده کسی باشم که توبه
کند و ایمان آورد و عمل صالح نماید و
آنگاه هدایت پذیرد، 83 سوره ،)))3))
فرموده : (((خدا فقط از پرهیزگاران می
پذیرد))) پس هر کس که خدای عزوجل را
نسبت به آنچه امرش فرموده پرهیزگار
باشد، همان خدای عزوجل را با ایمان
بآنچه محمد صلی الله علیه و آله آورده
ملاقات کند.

هیئات هیئات !! که مردمی از دست
رفتند و مردند پیش از آنکه هدایت شوند و
گمان کردند که ایمان دارند، در
صورتیکه ندانسته مشرک شدند، هر کس
از در وارد خانه شود هدایت یافته و هر
که راه دیگر پیش گیرد طریق هلاکت
سپرده است ، خدا اطاعت ولی امرش را
به اطاعت رسولش پیوسته و اطاعت
رسولش را به اطاعت خود (آنجا که

فرمایید: اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و
اولی الامر منکم (پس هر که اطاعت
والیان امر را کنار گذارد، خدا و رسولش
را هم اطاعت نکرده است و همانست
اقرار بآنچه از جانب خدا آمده که : (((در
هر مسجدی زیور خود را بر گیرید و
بجوید خانه هایی را که خدا اجازه
فرموده بر افراشته گردند و نامش در آنها
برده شود 31 سوره 7-))) همانا خدا به
شما خبر داده که آنها: (((مردانی باشند
که تجارت و داد و ستد ایشانرا از دیاد خدا
عزوجلّ و گزاردن نماز و دادن زکوة باز
ندارد، آنها از روزی که دلها و چشمها در
آن دگرگون شود بیم دارند: 36 سوره 24
))).

همانا خدا رسولانرا ویژه امر خود
ساخت و سپس آنها را با تصدیق و باور
بآن درباره بیمهای خویش برگزید و
فرمود: (((هیچ امتی نبوده جز اینکه بیم
دهنده نی در میان آنها بوده ، 24 سوره
35))) هر که ندانست بیراهه رفت و
هر که چشم گشود و تعقل کرد
هدایت یافت ، همانا خدای عزوجلّ فرماید:
(((نکته اینست که : دیده ها کور نیست ،
بلکه دلهای میان سینه ها کور است . 46
سوره 22))) و کسیکه نمی بیند چگونه
راه یابد و کسیکه بیمش نداده اند چگونه
بینا باشد.

رسول خدا صلی الله علیه و آله را پیروی
کنید و بآنچه از جانب خدا آمده اقرار کنید
و از نشانه های هدایت متابعت نمایید،
زیرا ایشان نشانه های امانت و تقوایند، و
بدانید اگر کسی فقط عیسی بن مریم
علیهما السلام را انکار کند و پیغمبران
غیر از او اقرار نماید، ایمان ندارد،

چراغگاه را جویید و راه پیمایید و از پشت پرده ها در طلب آثار و نشانه ها باشید (یعنی اگر چه در برابر شما پرده های مبتدعین و مدعیان ناحق آویخته شده ولی شما در پس این پرده ها کسانی را که قدم جای قدم پیغمبر گذاشته اند، می توانید پیدا کنید شما ببینید یزید و هشام و امثالشان نشان دهنده رفتار پیغمبر بودند یا حسین بن علی و فرزندان او علیهم السلام) تا امر دینتان را کامل ساخته و بخدای پروردگار خویش ایمان آورده باشید.

توضیح:

این روایت با اندکی تفاوت بشماره 465 در ج 1 ص 257 گذشت ، عبارات دو پهلوی را در اینجا بطریق دیگرش ترجمه کردیم و نیز علاوه بر توضیح : آنجا، در این جا نیز در میان ملالین توضیحاتی افزودیم.

ترجمه روایت شریفه:

امام رضا (ع) فرمود: در یکی از جنگهای جماعتی را نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله بردند فرمود: این مردم چه کسانند؟ گفتند: یا رسول الله مؤمنین اند، فرمود: ایمان شما در چه پایه است؟ گفتند بردباری هنگام بلا و سیاسگزاری زمان نعمت و رضای بقضاء خدا. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: اینها صفات خویشان داران دانشمندی است که از کثرت دانش پیغمبران نزدیک شده اند، اگر چنانکه گفتید هستند، پس ساختمانی را که در آن سکونت نمی کنید نسازید و چیزی را که نمی خورید گرد نیاورید، و از خدائیکه بسویش بازگشت می کنید پروا ننماید.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ رَفَعَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص قَوْمٌ فِي بَعْضِ غَزَوَاتِهِ فَقَالَ مَنْ الْقَوْمُ فَقَالُوا مُؤْمِنُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَمَا بَلَغَ مِنْ إِيْمَانِكُمْ قَالُوا الصَّبْرُ عِنْدَ الْبَلَاءِ وَالشُّكْرُ عِنْدَ الرَّخَاءِ وَالرِّضَا بِالْقَضَاءِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص حُلَمَاءُ عُلَمَاءُ كَادُوا مِنَ الْفَقْهِ أَنْ يَكُونُوا أَنْبِيَاءَ إِنْ كُنْتُمْ كَمَا تَصِفُونَ فَلَا تَبْنُوا مَا لَا تَسْكُنُونَ وَلَا تَجْمَعُوا مَا لَا تَأْكُلُونَ وَ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

اصول کافی ج : 3 ص : 81 روایة 4

باب : باب

بَاب

توضیح:

در این باب مدح و فضیلت شریعت اسلام و مقررات آن بیان می شود از این نظر با ابواب سابق که بیان اوصاف و معرفی اسلام بود مناسب دارد.

عَلِيَّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ
يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى وَ عِدَّةٌ
مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ
جَمِيعاً عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ يَعْقُوبَ
السَّرَّاجِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع وَ
بِأَسَانِيدٍ مُخْتَلَفَةٍ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ
خَطَبَنَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع فِي دَارِهِ أَوْ قَالَ
فِي الْقَصْرِ وَ نَحْنُ مُجْتَمِعُونَ ثُمَّ أَمَرَ صَلَوَاتُ
اللَّهِ عَلَيْهِ فُكِّتَبَ فِي كِتَابٍ وَ قُرِئَ عَلَى
النَّاسِ وَ رَوَى غَيْرُهُ أَنَّ ابْنَ الْكَوَّاءِ سَأَلَ
أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع عَنْ صِفَةِ الْإِسْلَامِ وَ
الْإِيمَانِ وَ الْكُفْرِ وَ النِّفَاقِ فَقَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ
اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى شَرَعَ الْإِسْلَامَ وَ سَهَّلَ
شَرَائِعَهُ لِمَنْ وَرَدَهُ وَ أَعَزَّ أَرْكَانَهُ لِمَنْ حَارَبَهُ
وَ جَعَلَهُ عِزًّا لِمَنْ تَوَلَّاهُ وَ سَلَامًا لِمَنْ دَخَلَهُ
وَ هُدًى لِمَنْ انْتَمَ بِهِ وَ زِينَةً لِمَنْ تَجَلَّلَهُ وَ
عُذْرًا لِمَنْ انْتَحَلَهُ وَ غُرُورَةً لِمَنْ اعْتَصَمَ بِهِ وَ
حَبْلًا لِمَنْ اسْتَمْسَكَ بِهِ وَ بُرْهَانًا لِمَنْ تَكَلَّمَ بِهِ
وَ نُورًا لِمَنْ اسْتَضَاءَ بِهِ وَ عَوْنًا لِمَنْ
اسْتَعَاثَ بِهِ وَ شَاهِدًا لِمَنْ خَاصَمَ بِهِ وَ فُلْجًا
لِمَنْ حَاجَّ بِهِ وَ عِلْمًا لِمَنْ وَعَاهُ وَ حَدِيثًا
لِمَنْ رَوَى وَ حُكْمًا لِمَنْ قَضَى وَ حِلْمًا لِمَنْ
جَرَبَ وَ لِبَاسًا لِمَنْ تَدَبَّرَ وَ فَهْمًا لِمَنْ تَفَقَّنَ
وَ يَقِينًا لِمَنْ عَقَلَ وَ بَصِيرَةً لِمَنْ عَزَمَ وَ آيَةً
لِمَنْ تَوَسَّمَ وَ عِبْرَةً لِمَنْ اتَّعَظَ وَ نَجَاةً لِمَنْ
صَدَّقَ وَ ثَوْدَةً لِمَنْ أَصْلَحَ وَ زُلْفَى لِمَنْ
اقْتَرَبَ وَ ثِقَةً لِمَنْ تَوَكَّلَ وَ رَحَاءً لِمَنْ فَوَّضَ
وَ سُبْقَةً لِمَنْ أَحْسَنَ وَ خَيْرًا لِمَنْ سَارَعَ وَ
جَنَّةً لِمَنْ صَبَرَ وَ لِبَاسًا لِمَنْ اتَّقَى وَ
ظَهِيرًا لِمَنْ رَشَدَ وَ كَهْفًا لِمَنْ آمَنَ وَ أَمْنَةً
لِمَنْ أَسْلَمَ وَ رَجَاءً لِمَنْ صَدَّقَ وَ غِنًى لِمَنْ

قَنَعَ فَذَلِكَ الْحَقُّ سَبِيلُهُ الْهُدَى وَ مَاَثَرَتْهُ
 الْمَجْدُ وَ صَفَتُهُ الْحُسْنَى فَهُوَ أَبْلَجُ الْمُنْهَاجِ
 مُشْرِقُ الْمَنَارِ ذَاكِيَ الْمَصْبَاحِ رَفِيعُ الْغَايَةِ
 يَسِيرُ الْمَضْمَارَ جَامِعُ الْحَلْبَةِ سَرِيعُ
 السَّبْقَةِ أَلِيمُ النِّقْمَةِ كَامِلُ الْعُدَّةِ كَرِيمُ
 الْفُرْسَانِ قَالِإِيمَانُ مِنْهَاجُهُ وَ الصَّالِحَاتِ
 مَنَارُهُ وَ الْفَقْهُ مَصَابِيحُهُ وَ الدُّنْيَا
 مِضْمَارُهُ وَ الْمَوْتُ غَايَتُهُ وَ الْقِيَامَةُ حَلْبَتُهُ
 وَ الْجَنَّةُ سَبْقَتُهُ وَ النَّارُ نَقِمَتُهُ وَ التَّقْوَى
 عُدَّتُهُ وَ الْمُحْسِنُونَ فُرْسَانُهُ فَبِالْإِيمَانِ
 يُسْتَدَلُّ عَلَى الصَّالِحَاتِ وَ بِالصَّالِحَاتِ يُعْمَرُ
 الْفَقْهُ وَ بِالْفَقْهِ يُرْهَبُ الْمَوْتُ وَ بِالْمَوْتِ
 تُخْتَمُ الدُّنْيَا وَ بِالدُّنْيَا تَجُوزُ الْقِيَامَةُ وَ
 بِالْقِيَامَةِ تُزْلَفُ الْجَنَّةُ وَ الْجَنَّةُ حَسْرَةُ أَهْلِ
 النَّارِ وَ النَّارُ مَوْعِظَةُ الْمُتَّقِينَ وَ التَّقْوَى
 سِنْحُ الْإِيمَانِ

اصول کافی ج : 3 ص : 81 روایه : 1

ترجمه روایت شریفه:

اصبغ بن نباته گوید: روزی
 امیرالمؤمنین (ع) در خانه یا
 دارالاماره اش برای ما سخنرانی فرمود،
 و ما انجمن بودیم ، سپس امر فرمود: آن
 سخنرانی را بنویسند و برای مردم
 بخوانند و دیگری روایت کرده است که
 ابن گوا از امیرالمؤمنین علیه السلام
 تعریف اسلام و ایمان و کفر و نفاق را
 پرسید حضرت فرمود:

اما بعد خدای تبارک و تعالی دین
 اسلام را مقرر فرمود: و آگاههایش را
 برای واردین آسان ساخت (زیرا
 دستورات اسلام آبی است گوارا و
 سهل المؤمن منه که بلب تشنگان وادی
 جهل و ضلالت میرسد) و پایه هایش را
 در برابر دشمنانش قوی و غالب ساخت
 (دلایل و براهین حقیقتش قوی است و
 منکرینش را مغلوب و مجاب میکند) و
 آنرا مایه عزت پیروان و دوستانش قرار
 داد و موجب صلح واردینش و هدایت اقتدا
 کنند گانش و زیور جلال دانندگان و
 پوزش هر که بدان در آویزد و دست آویز
 هرکه بدان پناه برد و رشته هر که بدان
 چنگ زند و برهان هر که بدان سخن گوید
 و نور هر که از آن روشنی خواهد و
 یاور هر که از آن یاری خواهد و گواه هر
 که بدان مناظره کند و پیروزی هر که
 بدان احتجاج کند و دانش هر که آنرا در
 گوش گیرد و حدیث هر که روایت کند و
 فرمان هر که قضاوت کند و مایه
 خویشتن داری هر که تجربه اندوزد و
 لباس (حافظ و نگهبان) هر که
 بیندیشد و مایه فهم هر که زیرک
 باشد و یقین آنکه تعقل کند و مایه بصیرت

آنکه تصمیم گیرد و نشانه آنکه باریک بین شود و اندرز آنکه پند پذیرد و نجات آنکه تصدیق کند و آرامش آنکه اصلاح جوید و مایه تقرب آنکه تقرب جوید و اطمینان آنکه توکل کند و نعمت آنکه کار خود بخدا واگذار کند و جایزه آنکه احسان کند و خیر آنکه پیشی گیرد و سپر آنکه صبر کند و لباس آنکه پرهیز کار باشد و کمک آنکه براه راست رود و پناه آنکه ایمان آورد و امان آنکه اسلام آورد و امید آنکه راست گوید و ثروت آنکه قناعت کند مییابد.

اینست حق ، راهش هدایت ، نشانش بزرگواری ، وصفش بهتری است ، پس برنامه اش روشن است و مناره اش تابان ، چراغش روشن ، هدف و پایانش عالی ، میدان مسابقه اش (مدت عمر مسلمان) کوتاه شرکت کنندگانش گرد آمده ، مسابقه اش با شتاب (جایزه برندگان که بهشت است بزودی داده شود) کیفر و انتقامش دردناک ، ساز و برگش کامل ، سوارانش (مسابقه دهندگان) بزرگوارند.

ایمان برنامه آنست و کارهای شایسته چراغگاهش ، دانش چراغهایش ، دنیا میدان مسابقه اش ، مرگ پایانش ، رستاخیز قیامت انجمن مسابقه گزارش ، بهشت جایزه اش ، دوزخ کیفرش ، تقوی ساز و برگش و نیکوکاران سورانش. پس به سبب ایمان بر اعمال صالح استدلال شود و با اعمال صالح فقه و دانش رونق گیرد و فقه و دانش موجب ترس از مرگ شود، و با مرگ دنیا خاتمه پذیرد و با دنیا قیامت بگذرد (با اعمال شایسته در دنیا

گرفتاریهای قیامت بگذرد) و با قیامت
بهشت نزدیک شود و بهشت مایه
حسرت و افسوس اهل دوزخ و دوزخ
مایه پند پرهیزگاران و پرهیزگاری پایه
ایمانست.

باب : بيان و وصف ايمان*

بَابُ صِفَةِ الْإِيمَانِ

بِالْإِسْتِنَادِ الْأَوَّلِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ
يَعْقُوبَ السَّرَّاجِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع
قَالَ سَمِعْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَنِ الْإِيمَانِ فَقَالَ
إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ الْإِيمَانَ عَلَى أَرْبَعِ
دَعَائِمٍ عَلَى الصَّبْرِ وَالْيَقِينِ وَالْعَدْلِ وَ
الْجِهَادِ فَالصَّبْرُ مِنْ ذَلِكَ عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ
عَلَى الشَّوْقِ وَالْإِشْتِقَاقِ وَالزُّهْدِ وَالتَّرَقُّبِ
فَمَنْ اشْتَقَّ إِلَى الْجَنَّةِ سَلَا عَنْ الشَّهَوَاتِ وَ
مَنْ أَشْتَقَّ مِنَ النَّارِ رَجَعَ عَنِ الْمُحَرَّمَاتِ
وَمَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا هَانَتْ عَلَيْهِ الْمُصِيبَاتُ
وَمَنْ رَاقَبَ الْمَوْتَ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرَاتِ وَ
الْيَقِينُ عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ تَبَصُّرَةُ الْفِطْنَةِ وَ
تَأَوُّلُ الْحِكْمَةِ وَمَعْرِفَةُ الْعِبَرَةِ وَ السُّنَّةِ
الْأَوَّلِينَ فَمَنْ أَبْصَرَ الْفِطْنَةَ عَرَفَ الْحِكْمَةَ وَ
مَنْ تَأَوَّلَ الْحِكْمَةَ عَرَفَ الْعِبَرَةَ وَ مَنْ
عَرَفَ الْعِبَرَةَ عَرَفَ السُّنَّةَ وَ مَنْ عَرَفَ
السُّنَّةَ فَكَانَ مَا كَانَ مَعَ الْأَوَّلِينَ وَ اهْتَدَى إِلَى
الَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَ نَظَرَ إِلَى مَنْ نَجَا بِمَا نَجَا وَ
مَنْ هَلَكَ بِمَا هَلَكَ وَ إِنَّمَا أَهْلَكَ اللَّهُ مَنْ أَهْلَكَ
بِمَعْصِيَتِهِ وَ أَنْجَى مَنْ أَنْجَى بِطَاعَتِهِ وَ
الْعَدْلُ عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ غَامِضُ الْفَهْمِ وَ
غَمْرُ الْعِلْمِ وَ زُهْرَةُ الْحُكْمِ وَ رَوْضَةُ الْحِلْمِ
فَمَنْ فَهَمَ فَسَرَ جَمِيعَ الْعِلْمِ وَ مَنْ عِلِمَ
عَرَفَ شَرَائِعَ الْحُكْمِ وَ مَنْ حِلِمَ لَمْ يُفَرِّطْ
فِي أَمْرِهِ وَ عَاشَ فِي النَّاسِ حَمِيداً وَ
الْجِهَادُ عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ عَلَى الْأَمْرِ
بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ الصِّدْقِ
فِي الْمَوَاطِنِ وَ شَتَانِ الْفَاسِقِينَ فَمَنْ أَمَرَ
بِالْمَعْرُوفِ شَدَّ ظَهَرَ الْمُؤْمِنِ وَ مَنْ نَهَى عَنِ
الْمُنْكَرِ أَرْغَمَ أَنْفَ الْمُتَنَافِقِ وَ أَمِنَ كَيْدَهُ وَ
مَنْ صَدَّقَ فِي الْمَوَاطِنِ قَضَى الَّذِي عَلَيْهِ وَ
مَنْ شَتَّى الْفَاسِقِينَ غَضِبَ اللَّهُ وَ مَنْ غَضِبَ
لِلَّهِ غَضِبَ اللَّهُ لَهُ فَذَلِكَ الْإِيمَانُ وَ دَعَائِمُهُ وَ

شُعْبَةُ

اصول کافی ج : 3 ص : 83 روایة : 1

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: امیرالمؤمنین (ع) را از ایمان سؤال کردند، فرمود: خدای عزوجل ایمان را بر چهار پایه قرار داده است : 1- صبر، 2- یقین ، 3- عدالت ، 4- جهاد.

و صبر چهار شعبه داده است : اشتیاق و ترس و زهد و مراقبت (انتظار) پس هر که اشتیاق بهشت داشته باشد، هوس رانیها را کنار گذارد، و هر که از دوزخ بیم دارد، از چیزهای حرام رو گرداند، و هر که در دنیا زهد ورزد (و بی رغبت شود)، مصیبتها بر او آسان شود، و هر که منتظر مرگ باشد بانجام دادن نیکیها شتاب کند. و یقین چهار شعبه دارد : 1- زیرکی و روشن بینی ، 2- رسیدن بحقایق ، 3- عبرت شناسی 4-

روش پیشینیان ، پس هر که روشن بین شود حقیقت شناس گردد و هر که بحقایق رسد عبرت شناس شود و هر که عبرت شناس باشد، سنت و روش را بفهمد و هر که سنت را شناسد مثل اینستکه با پیشینیان بوده و بطریقه ایکه درست تر است هدایت شود و نگاه کند هر که نجات یافته بچه وسیله نجات یافته و هر که هلاک شده برای چه هلاک شده ، و همانا خدا هر که اهلاك نمود تنها بسبب نافرمانیش هلاک نموده و هر که را نجات بخشیده بسبب اطاعتش بوده.

و عدالت چهار شعبه دارد : 1- فهمیدن امر مشکل (دقت در فهمیدن) 2- رسیدن بحقیقت دانش 3- روشنی حکم (داوری) ، 4- خرمی شکیبائی ، پس هر که بفهمد همه دانش را تفسیر کند، و هر که بداند آگاههای داوری را بشناسد و هر که

بردباری ورزد، در کارش زیاد روی نکند
و میان مردم ستوده زندگی نماید.
و جهاد چهار شعبه دارد: 1- امر
بمعروف 2- نهی از منکر 3-
راستگویی در هر حال 4- دشمنی با بد
کاران.
پس هر که امر بمعروف کند، مؤمن را
یاری کرده و پشتش را محکم نموده، و
هر که نهی از منکر کند، بینی منافق را
بخاک مالیده و از نیرنگش ایمن گشته هر
که همه جا راستگوید، وظیفه ای که بر او
بوده انجام داده و هر که با بدکاران
دشمنی کند برای خدا خشم نموده و هر
که برای خدا خشم نماید، خدا هم بخاطر او
خشم نماید، اینست ایمان و پایه ها و
شعبه هایش.

شرح:

خواننده عزیز! در این روایت دقت و تأمل بیشتری نما و آن را با عالیترین سخنانی که از نوابغ دانشمندان بشر شنیده ئی مقایسه کن، آیا تاکنون هیچ روانشناس و حکیم و دانشمند اخلاقی را دیده ئی که حالات روحی بشر را اینگونه تجزیه و تحلیل کند و در اعماق روح بشر غوطه ور شود و با تحقیق و کنجکاوی عمیق دقایق و ریزه کاری های حالات نفسانی انسان را تشریح نماید. علماء اخلاق بشر پس از قرنهای مطالعه و تحقیق باین نتیجه رسیده اند که اصول فضایل و کمالات نفسانی انسان چهار صفت است.

1- حکمت، 2- عفت، 3- عدالت، 4- شجاعت و هر يك از این چهار اصل را بتعبیرات مختلفی تعریف کرده اند، امیرالمؤمنین (ع) هم اصول صفات حمیده و کمالات روحی انسان را چهار چیز دانسته و بنام پایه های ایمان معرفی فرموده است، ولی دانشمندان اخلاق بجای یقین حکمت و بعوض صبر عفت و در برابر جهاد شجاعت گفته اند در هر يك از این تغییرات نواقص و اخلاقی بوجود آورده اند، مثلاً بجای یقین حکمت گفته اند و حکمت را تعریف کرده اند به:

العلم بحقایق الاشیاء علی ما هی علیه و آنرا بدو شعبه علمی و عملی تقسیم کرده اند، اما اولاً توضیحی را که امیرالمؤمنین (ع) در بیان چهار شعبه آن فرموده که از لحاظ تحقیق و ترتیب بهتر از آن متصور نیست بیان نکرده اند و ثانیاً مقدار باور انسانرا بحقایق اشیاء مهمل گذاشته اند که باور انسان نسبت بآنها بدرجه شك باشد یا ظن و یا قطع، ولی علی (ع) با کلمه یقین این ابهام را مرتفع فرموده است، مثلاً یکی از اموری که انسان میخواهد بداند اینست که: ((علت ترقی يك ملت چیست؟ علماء اخلاق در جواب این سؤال فقط میگویند این مطلب یکی از جزئیات حکمت است ولی امیرالمؤمنین علیه السلام در پاسخ این سؤال می فرماید:

کسیکه میخواهد بداند علت ترقی يك ملت چیست اولاً باید زیرکی و روشن بینی داشته باشد، پس اشخاص کند فهم و خرف و کودن نباید توقع درك این معنی کنند. ثانیاً باید طریق رسیدن بحقایق را که استنتاج مطلوب از روی مقدماتست بدانند و از طرز استدلال آگاه باشد تا در وادی مغالطه نیفتد: ثالثاً باید عبرت شناس باشد یعنی دقایق و نکاتیکه در رفتار و کردار دیگران می بیند و نتیجه خوب یا بدی که بر آنها مترتب میشود بتواند تشخیص دهد. رابعاً از روش و طریقه پیشینیان که در راه ترقی قدم نهاده اند آگاه باشد، بعلاوه همه این مطالب را صد در صد باور کند.

یکی دیگر از اصول فضایل را از امیرالمؤمنین (ع) سؤال میکنیم، او میفرماید: پایه دوم ایمان صبر است، و صبر یعنی بردباری و خویشتن داری و استیلاء و تسلط کامل بر نفس، پس کسیکه خود را در برابر پول رشوه و زن زانیه و محرمات دیگر بفروشد و عقل و دین خویش از کف دهد صبر ندارد، و نیز کسیکه از هوسرانیهای مکروه و مرجوح چشم نپوشد و عنان نفس محکم نگیرد، صابر نیست و بار کسیکه در برابر مصیبات و بلاهای دنیا جزع و بیتابی آغاز کند و مالک نفس خود نباشد، صبر ندارد، علاوه بر اینها کسیکه برای رضای خدا در راه انجام کارهای نیک و شتاب بسوی آنها، بیدار خوابی و رنج و خرج تحمل نکند صابر نیست (صابر واقعی کسی است که در برابر این چهار امر چون کوه استوار و با وقار باشد و چشمک زدنهای عاشقانه و باغ سبز و سرخیکه نشانش میدهند هیچگونه جنبش و تکانی در او حاصل نکند).

اما وقتی این سؤال را از عالم اخلاق میکنیم میگویید: رکن دوم کمال نفس انسان عفت است و آن نگهداری نفس است از حرص و آنسبت بتمام شهوات محسوس و مطیع شهوت نبودن. و بیانات دیگری که نظیر این ذکر میکنند، ولی همگی ناقص و گنج کننده و مبهم و مختلف است، خوانندگان محترم دو رکن دیگر ایمان را که عدالت و جهاد است در این روایت شریف بیندیشید و سپس بغا کلمات علماء اخلاق و دانشمندان دیگر بشر مقایسه کنند و بقطره‌ئی از بحر عظمت رهبران دین خود پی برند.

بسی تعجب کردم زمانی که دیدم محقق فاضل ابن میثم بحرانی سخن علماء اخلاق را در شرح این روایت شریف در کتاب ((نهج البلاغه)) ذکر نموده، و سپس در مقام تطبیق کلام امیرمؤمنان با سخنان آنها بر آمده و میگوید: فعبر عن الحكمة باليقين... و عن العفة بالصبر مثل اینکه سخنان ناقص و مبهم ایشان را صحیح و متقن و پایه‌ای استوار دانسته و میخواهد کلام امیرمؤمنان صلوات الله علیه را با آن سخنان وفق دهد و برابر کند، در صورتی که این الثری من الثریا.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ
جَابِرٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا أَخَا
جُعْفٍ إِنَّ الْإِيمَانَ أَفْضَلُ مِنَ الْإِسْلَامِ وَ إِنَّ
الْيَقِينَ أَفْضَلُ مِنَ الْإِيمَانِ وَ مَا مِنْ شَيْءٍ
أَعَزَّ مِنَ الْيَقِينِ
اصول کافی ج : 3 ص : 86 روایه : 1

باب : برتری ایمان بر اسلام و یقین بر ایمان

بَابُ فَضْلِ الْإِيمَانِ عَلَى الْإِسْلَامِ وَ الْيَقِينِ عَلَى الْإِيمَانِ

ترجمه روایت شریفه:

جابر گوید: امام صادق (ع) بمن
فرمود: ای جعفی: همانا ایمان برتر از
اسلام و یقین برتر از ایمانست و چیزی
گرامتر (کمیاب تر) از یقین نیست.

شرح:

جعف قبیله ایست از یمن و یکی از شعب تمیم است که جابر از آن قبیله میباشد و برتری ایمان بر اسلام از ابواب سابق ظاهر شد، زیرا در ایمان ولایت یا اذعان قلبی و اعمال بدنی و یا اذعان قلبی فقط معتبر است، بخلاف اسلام. و اما برتری یقین بر ایمان باعتبار اینست که یقین بالاترین مراتب اعتقاد است که فعل طاعات و ترك مناهی بر آن مترتب میشود و کمیابی یقین هم واضح است، زیرا مردم را که مینگریم از قول يك طبیب برای سلامتی بدن از اطعمه لذیذ پرهیز میکند. ولی از گناهان کبیره بقول انبیاء برای سلامتی روح و نجات از کيفر خدا پرهیز نمیکند، و این مطلب دلیل عدم یقین است.

ترجمه روایت شریفه:

و شاء گوید: شنیدم حضرت ابی الحسن
علیه السلام میفرمود: ایمان يك درجه
بالاتر از اسلام است، و تقوی يك درجه
بالاتر از ایمان و یقین يك درجه بالاتر از
تقوی است، و میان مردم چیزی کمتر از
یقین پخش نشده است.

عَدَّةٌ مِنَ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ
الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ
جَمِيعاً عَنْ الْوَشَاءِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ
سَمِعْتُهُ يَقُولُ الْإِيمَانُ فَوْقَ الْإِسْلَامِ بِدَرَجَةٍ وَ
التَّقْوَى فَوْقَ الْإِيمَانِ بِدَرَجَةٍ وَ الْيَقِينُ فَوْقَ
التَّقْوَى بِدَرَجَةٍ وَ مَا قَسَمَ فِي النَّاسِ شَيْءٌ
أَقْلَ مِنْ الْيَقِينِ

اصول کافی ج : 3 ص : 86 روایه : 2

شرح:

تقوی از ماده وقایت و در لغت بمعنی نگهداری کامل است : و در عرف شرع نگهداشتن نفس است از آنچه در آخرت برایش زیان دارد و آنرا سه مرتبه است : 1- نگهداری نفس از عذاب مخلد بسبب ایمان و اصلاح عقاید، 2- نگهداری نفس از آنچه نزد شرع گناه محسوبست 3- نگهداری دل از آنچه او را بغیر حق مشغول کند، و این مرتبه خواص و اولیاء الله است ، و جمله اخیر روایت دلالت دارد بر اینکه استعدادات ذاتی و عنایات الهی در مراتب ایمان و یقین دخیل است.

ترجمه روایت شریفه:

حمران بن اعین گوید: شنیدم امام باقر(ع) میفرمود: همانا خدا ایمان را بر اسلام بیک درجه فضیلت داده ، چنانکه کعبه را بر مسجد الحرام فضیلت داده است (بحديث 1506 1509 رجوع شود).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِثَابٍ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ فَضَّلَ الْإِيمَانَ عَلَى الْإِسْلَامِ بِدَرَجَةٍ كَمَا فَضَّلَ الْكُعْبَةَ عَلَى الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

اصول کافی ج : 3 ص : 87 روایة 3:

ترجمه روایت شریفه:

ابوبصیر گوید، امام صادق (ع) بمن فرمود: ای ابا محمد! اسلام یکدرجه است ؟ گفتم آری ، فرمود: و ایمان یکدرجه بالای اسلامست ؟ گفتم : آری ، فرمود: و تقوی يك درجه بالای ایمانست ؟ گفتم : آری ، فرمود: و یقین یکدرجه بالای تقوی است ؟ گفتم آری ، فرمود بمردم چیزی کمتر از یقین داده نشد، و شما بیاین ترین (نزدیکترین) درجه اسلام چسبیده اید، مبادا از چنگتان بپرد (گویا مقصود ضعفاء شیعه است که فقط ولایت را دارند بدون تقوی و یقین ، و سخن امام اشاره دارد باینکه اشخاصیکه در درجات پائین ایمان باشند خطر از دست دادن عقاید بآنها نزدیک است ، بخلاف کسانی که دارای تقوی و یقینند).

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْجَهْمِ أَوْ غَيْرِهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ الْكَلْبِيِّ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْوَاسِطِيِّ عَنْ أَبِي بصيرٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْإِسْلَامُ دَرَجَةٌ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَ الْإِيمَانُ عَلَى الْإِسْلَامِ دَرَجَةٌ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَ التَّقْوَى عَلَى الْإِيمَانِ دَرَجَةٌ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَ الْيَقِينُ عَلَى التَّقْوَى دَرَجَةٌ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَمَا أُوتِيَ النَّاسُ أَقَلَّ مِنَ الْيَقِينِ وَ إِنَّمَا تَمَسَّكْتُمْ بِأَدْنَى الْإِسْلَامِ فَأَيَّاكُمْ أَنْ يَنْفَلِتَ مِنْ أَيْدِيكُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 87 روایة 4:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا عَنِ الْإِيمَانِ وَ الْإِسْلَامِ فَقَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع

إِنَّمَا هُوَ الْإِسْلَامُ وَالْإِيمَانُ فَوْقَهُ بَدْرَجَةٌ وَ
التَّقْوَى فَوْقَ الْإِيمَانِ بَدْرَجَةٌ وَالْيَقِينُ فَوْقَ
التَّقْوَى بَدْرَجَةٌ وَلَمْ يُقَسِّمْ بَيْنَ النَّاسِ شَيْءٌ
أَقَلَّ مِنَ الْيَقِينِ قَالَ قُلْتُ فَأَيُّ شَيْءٍ الْيَقِينُ
قَالَ التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ وَالتَّسْلِيمُ لِلَّهِ وَالرِّضَا
بِقَضَاءِ اللَّهِ وَالتَّقْوِيضُ إِلَى اللَّهِ قُلْتُ فَمَا
تَفْسِيرُ ذَلِكَ قَالَ هَكَذَا قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 87 روایه : 5

ترجمه روایت شریفه:
یونس گوید: از امام رضا (ع) راجع
بایمان و اسلام پرسیدم ، فرمود: امام باقر
(ع) فرموده است : همانا دین فقط
اسلامست ، و ایمان يك درجه بالاتر از
آنست و تقوی یکدرجه بالاتر از
ایمانست و یقین يك درجه بالاتر از تقوی
است و میان مردم چیزی کمتر از یقین
تقسیم نشده است ، عرض کردم
یقین چیست ؟ فرمود : توکل بر خدا
و تسلیم خدا شدن و راضی بودن
بقضاء خدا و واگذاشتن کار بخدا،
عرض کردم : تفسیر این چیست ؟ فرمود:
امام باقر (ع) چنین فرموده است.

توضیح:

گویا فهم سائل از بیان و توضیح : این مطالب کوتاه بوده و حضرت رضا (ع) تنها بذکر کلام جد بزرگوارش
قناعت فرموده است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ
الرِّضَا ع قَالَ الْإِيمَانُ فَوْقَ الْإِسْلَامِ
بَدْرَجَةٌ وَ التَّقْوَى فَوْقَ الْإِيمَانِ بَدْرَجَةٌ وَ
الْيَقِينُ فَوْقَ التَّقْوَى بَدْرَجَةٌ وَلَمْ يُقَسِّمْ بَيْنَ
الْعِبَادِ شَيْءٌ أَقَلَّ مِنَ الْيَقِينِ
اصول کافی ج : 3 ص : 88 روایه : 6

ترجمه روایت شریفه:
امام رضا (ع) فرمود: ایمان یکدرجه
بالاتر از اسلامست و تقوی يك درجه
بالاتر از ایمان و یقین یکدرجه بالاتر از
تقوی و میان بندگان چیزی کمتر از یقین
تقسیم نشده.

باب : حقیقت ایمان و یقین

بَابُ حَقِيقَةِ الْإِيمَانِ وَالْيَقِينِ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: رسول خدا (ص) در مسافرتی بود که کاروانی باحضرت برخوردند و گفتند: السلام عليك يا رسول الله فرمود شما کیستید؟ گفتند: ای رسول خدا ما مؤمنین هستیم ، فرمود: حقیقت ایمان شما چیست ؟ گفتند: راضی بودن بقضاء خدا و واگذاردن کار بخدا و تسلیم امر خدا بودن ، رسول خدا (ص) فرمود: (اینها که شما گفتید) دانشمندان و حکیمانی باشند که از شدت حکمت پیغمبران نزدیک گشته اند، پس اگر شما راست میگویند بنایی را که در آن نمی نشینید نسازید و چیزی را که نمیخورید جمع نکنید و از خدائی که بسویش باز گشت دارید پروا کنید.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ عَدَّافٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ص فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ إِذْ لَقِيَهُ رَكْبٌ فَقَالُوا السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ مَا أَنْتُمْ فَقَالُوا نَحْنُ مُؤْمِنُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَمَا حَقِيقَةُ إِيْمَانِكُمْ قَالُوا الرِّضَا بِقَضَاءِ اللَّهِ وَ التَّقْوِيضُ إِلَى اللَّهِ وَ التَّسْلِيمُ لِأَمْرِ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَلَمَاءُ حُكَمَاءُ كَادُوا أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْحُكَمَاءِ أَنْبِيَاءَ فَإِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ فَلَا تَبْنُوا مَا لَا تَسْكُنُونَ وَ لَا تَجْمَعُوا مَا لَا تَأْكُلُونَ وَ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

اصول کافی ج : 3 ص : 88 روایة 1:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْوَائِلِيِّ وَ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَهْزَمٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص صَلَّى بِالنَّاسِ الصُّبْحَ فَنَظَرَ إِلَى شَابٍّ فِي الْمَسْجِدِ وَ هُوَ يَخْفِقُ وَ يَهُوِي بِرَأْسِهِ مُصْفِراً لَوْنُهُ قَدْ نَحَفَ جِسْمُهُ وَ غَارَتْ عَيْنَاهُ فِي رَأْسِهِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص كَيْفَ أَصْبَحْتَ يَا فَلَانُ قَالَ أَصْبَحْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَوْقِناً فَعَجَبَ رَسُولُ اللَّهِ ص مِنْ قَوْلِهِ وَ قَالَ إِنَّ لِكُلِّ يَقِينٍ حَقِيقَةً فَمَا حَقِيقَةُ يَقِينِكَ فَقَالَ إِنَّ يَقِينِي يَا رَسُولَ اللَّهِ هُوَ الَّذِي

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: روزی رسول خدا (ص) نماز صبح را با مردم گزارد، سپس در مسجد نگاهش بجوانی افتاد که چرت میزد و سرش پائین میافتاد، زنگش زرد بود و تنش لاغر و چشمانش به گودی فرو رفته ، رسول خدا (ص) به او فرمود: حالت چگونه است ؟ عرضکرد: من با یقین گشته ام ، رسول خدا (ص) از گفته او در شگفت شد (خوشش آمد) و فرمود: همانا هر یقینی را حقیقتی است . حقیقت یقین تو چیست ؟ عرضکردم : یا رسول خدا همین یقین من است که مرا اندوهگین ساخته و بیداری شب و تشنگی روزهای گرمم بخشیده و از دنیا و آنچه در دنیا هست بی رغبت گشته ام تا آنجا که گویا عرش پروردگارم را میبینم که برای رسیدگی بحساب خلق بر پا شده و مردم برای حساب گرد آمده اند و گویا اهل بهشت را مینگرم که در نعمت میخرامند و بر کرسیها تکیه زده ، یکدیگر را معرفی می کنند و گویا اهل دوزخ را می بینم که در آنجا معذبند و بفریاد رسی ناله میکنند و گویا اکنون آهنگ زبانه کشیدن آتش دوزخ در گوشم طنین انداز است. رسول خدا (ص) باصحاب فرمود: این جوان بنده ایستکه خدا دلش را بنور ایمان روشن ساخته ، سپس بخود او فرمود: بر این حال که داری ثابت باش . جوان گفت : یا رسول الله از خدا بخواه شهادت در رکابت را روزیم کند. رسول خدا (ص) برای او دعا فرمود. مدتی نگذشت که در جنگی همراه پیغمبر بیرون رفت و بعد از 9 نفر شهید گشت و

أَخْرَجْتَنِي وَ أَسْهَرَ لَيْلِي وَ أَظْمَأْ هَوَاجِرِي
فَعَرَفْتُ نَفْسِي عَنِ الدُّنْيَا وَ مَا فِيهَا حَتَّى كَأَنِّي
أَنْظُرُ إِلَى عَرْشِ رَبِّي وَ قَدْ نَصَبَ لِلْحِسَابِ وَ
حُشْرِ الْخَلَائِقِ لَذَلِكَ وَ أَنَا فِيهِمْ وَ كَأَنِّي
أَنْظُرُ إِلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ يَتَنَعَّمُونَ فِي الْجَنَّةِ وَ
يَتَعَارَفُونَ وَ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَكِنُونَ وَ
كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى أَهْلِ النَّارِ وَ هُمْ فِيهَا مُعَذَّبُونَ
مُصْطَرِحُونَ وَ كَأَنِّي الْآنَ أَسْمَعُ زَفِيرَ
النَّارِ يَدُورُ فِي مَسَامِعِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص
لأَصْحَابِهِ هَذَا عَبْدٌ نَوَّرَ اللَّهُ قَلْبَهُ بِالْإِيمَانِ ثُمَّ
قَالَ لَهُ أَلْزَمَ مَا أَنْتَ عَلَيْهِ فَقَالَ الشَّابُّ ادْعُ اللَّهَ
لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ أُرْزَقَ الشَّهَادَةَ مَعَكَ
فَدَعَا لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ خَرَجَ
فِي بَعْضِ غَزَوَاتِ النَّبِيِّ ص فَاسْتُشْهِدَ بَعْدَ
تِسْعَةِ نَفَرٍ وَ كَانَ هُوَ الْعَاشِرَ

اصول کافی ج : 3 ص : 89 روایة 2:

او دهمین (شهیدان جنگ) بود.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: رسول خدا (ص) با حارثه بن مالک بن نعمان انصاری روبرو شد، حضرت فرمود: حارثه بن مالک! چگونه ای؟ فرمود: یا رسول الله! مؤمن حقیقی ام . رسول خدا (ص) فرمود: هر چیزی را حقیقتی است . حقیقت گفتار تو چیست؟ گفت: یا رسول الله! بدنیا بی رغبت شده ام، شب را (برای عبادت) بیدارم و روزهای گرم را (در اثر روزه) تشنگی میکشم و گویا عرش پروردگارم را مینگرم که برای حساب گسترده گشته و گویا اهل بهشت را می بینم که در میان بهشت یکدیگر را ملاقات میکنند و گویا ناله اهل دوزخ را در میان دوزخ میشنوم .

رسول خدا (ص) فرمود: بنده ایست که خدا دلش را نورانی فرموده، بصیرت یافتی، ثابت باش، عرض کردم: یا رسول الله! از خدا بخواه که شهادت در رکابت را بمن روزی کند، حضرت فرمود: خدایا بحارثه شهادت روزی کن . چند روزی بیش نگذشت که رسول خدا (ص) لشکری برای جنگ فرستاد و حارثه را هم در آن جنگ فرستاد. او بمیدان جنگ رفت و 9 تن یا هشت تن را بکشت و سپس کشته شد.

و در روایتی که قاسم بن برید از ابی بصیر نقل کند، گوید: همراه جعفر بن ابیطالب بود، و بعد از 9 نفر شهید شد، و او دهمین شهید بود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ اسْتَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ ص حَارِثَةَ بْنَ مَالِكِ بْنِ النُّعْمَانِ الْأَنْصَارِيَّ فَقَالَ لَهُ كَيْفَ أَنْتَ يَا حَارِثَةُ بْنُ مَالِكٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مُؤْمِنٌ حَقًّا فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص لِكُلِّ شَيْءٍ حَقِيقَةٌ فَمَا حَقِيقَةُ قَوْلِكَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَزَفْتُ نَفْسِي عَنِ الدُّنْيَا فَأَسْهَرْتُ لَيْلِي وَ أَظْمَأْتُ هَوَاجِرِي وَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى عَرْشِ رَبِّي [وَ] قَدْ وَضِعَ لِلْحِسَابِ وَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ يَتَرَاوِرُونَ فِي الْجَنَّةِ وَ كَأَنِّي أَسْمَعُ عَوَاءَ أَهْلِ النَّارِ فِي النَّارِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص عَبْدُ نَوَّرٍ اللَّهُ قَلْبُهُ أَبْصَرْتَ فَاتَّبْتُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ لِي أَنْ يَرْزُقَنِي الشَّهَادَةَ مَعَكَ فَقَالَ اللَّهُمَّ ارْزُقْ حَارِثَةَ الشَّهَادَةَ فَلَمْ يَلْبَثْ إِلَّا أَيَّامًا حَتَّى بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ص سَرِيَّةً فَبَعَثَهُ فِيهَا فَقَاتَلَ فَقُتِلَ تِسْعَةً أَوْ ثَمَانِيَةً ثُمَّ قُتِلَ وَ فِي رَوَايَةِ الْقَاسِمِ بْنِ بَرِيدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ اسْتَشْهَدَ مَعَ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ بَعْدَ تِسْعَةِ نَفَرٍ وَ كَانَ هُوَ الْعَاشِرَ

اصول کافی ج : 3 ص : 90 روایة : 3

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنَّ عَلَى كُلِّ حَقٍّ
حَقِيقَةً وَ عَلَى كُلِّ صَوَابٍ نُورًا
اصول کافی ج : 3 ص : 90 روایه : 4

ترجمه روایت شریفه:
امیرالمؤمنین صلوات الله علیه فرمود:
بر سر هر امر حقی حقیقتی است و بر سر
هر امر درستی نوری.

شرح:

مراد بحقیقت دلیل عقلی است و یا نشانه وجود خدا و یا آیات قرآن ، و مقصود از نور بترتیب سه احتمال
مذکور، دلیل نقلی کتاب و سنت است و یا دلائل مسائل اصول و فروع دین و یا آیات قرآن و نیز این خبر
بشماره 198 با تتمه ئی گذشت.

باب : باب تفکر

بَابُ التَّفَكُّرِ

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین (ع) می فرمود: با تفکر دل خود را بیدار ساز و در شب پهلوی از بستر خواب بدور دار، و از خدای پروردگارت پروا کن.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ التَّوْفَلِيِّ عَنْ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع يَقُولُ نَبَّهَ بِالتَّفَكُّرِ قَلْبَكَ وَ جَافَ عَنِ اللَّيْلِ جَنْبَكَ وَ اتَّقِ اللَّهَ رَبَّكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 91 روایه : 1

ترجمه روایت شریفه:

حسن صیقل گوید: از امام صادق (ع) درباره آنچه مردم روایت میکنند که : (((یکساعت اندیشیدن بهتر از عبادت یکشب است))) پرسیدم و گفتم : چگونه بیندیشد؟ فرمود: از خرابه یا خانه ای که میگذرد بگوید: ساکنینت کجایند؟ سازندگان کجایند؟ چرا سخن نمیگوئی؟

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ الصَّيْقَلِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَمَّا يَرَوِي النَّاسُ أَنَّ تَفَكُّرَ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ قِيَامِ لَيْلَةٍ قُلْتُ كَيْفَ يَتَفَكَّرُ قَالَ يَمُرُّ بِالْخَرَبَةِ أَوْ بِالْدَّارِ فَيَقُولُ أَيْنَ سَاكِنُوكَ أَيْنَ بَانُوكَ مَا بِأَلِكِ لَا تَتَكَلَّمِينَ
اصول کافی ج : 3 ص : 91 روایه : 2

شرح:

پیداست که امام (ع) هم روایت را تصدیق فرموده است ، و چون اندیشیدن یکساعت گاهی موجب توبه از گناهان و عبادت تمام عمر میگردد، از این رو از عبادت یکشب و بلکه یکسال و هفتاد سال چنانکه در روایات دیگر شنیده ام بهتر است و توضیح امام در دو جمله اول نتیجه اش اینست که انسان زود گذشتن و فناء دنیا را از نظر دور ندارد و آنرا تلقین بنفس کند تا از حرص و طمع و ستم و افزوه طلبیش کاسته شود و از جمله اخیر این نتیجه گرفته می شود که انسان می فهمد خداموجوداتی را جامد و بی شعور و غیر ناطق آفریده است ، پس او را لازمست که در برابر نعمت حیات و عقل و نطق خدا راسپاسگزاری کند، و ممکن است دنباله نتیجه دو جمله اول باشد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق علیه السلام فرمود: بهترین عبادت همواره اندیشیدن درباره خدا و قدرت اوست.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِذْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 91 روایه : 3

شرح:

مراد بتفکر درباره خدا، تفکر در افعال بدیع و صنایع عجیب و نظم دستگاه آفرینش اوست تا از آنها بوجودش پی برد، و مقصود از اندیشیدن در قدرتش اندیشیدن در خلقت بشر از مثنی خاک و روزی دادن همه افراد و امثال اینهاست تا نتیجه گیرد که چنین قدرت میتواند دوباره این بشر را زنده کند و از آنها حساب کشد و نیز بداند

خلقت این دستگاه عظیم جهان ، یاوه و بیهوده نیست ، بی منظور و بی هدف نباشد، چنانکه در آیات شریفه قرآن طریقه تفکر بهمین روش بیان شده است و آنچه ممنوع است تنها تفکر در ذات و حقیقت خداست که چون از محیط فکر بشر بالاتر است ، جز بهت و سرگردانی نتیجه دیگری ندارد.

ترجمه روایت شریفه:

امام رضا علیه السلام میفرمود: عبادت بنماز و روزه بسیار نیست ، همانا عبادت اندیشیدن در امر خدای عزوجل است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا
الْحَسَنِ الرِّضَا ع يَقُولُ لَيْسَ الْعِبَادَةُ كَثْرَةُ
الصَّلَاةِ وَالصَّوْمِ إِنَّمَا الْعِبَادَةُ التَّفَكُّرُ فِي أَمْرِ
اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 92 روایة : 4

شرح:

یعنی عبادت منحصر بنماز و روزه بسیار نیست ، بلکه عبادت کامل ، تفکر در امر خدا است اگر چه نتیجه اش نماز و روزه اندك ، ولی با معرفت و نورانیت قلب باشد.

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین صلوات الله علیه فرمود:
اندیشیدن انسانرا به نیکی و انجام آن
میکشاند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
إِسْمَاعِيلَ بْنِ سَهْلٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رَبِيعٍ قَالَ
قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ص
إِنَّ التَّفَكُّرَ يَدْعُو إِلَى الْبِرِّ وَالْعَمَلِ بِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 92 روایة : 5

شرح:

گویا مراد به نیکی فهمیدن معارف حقه و صفات حمیده و تحلی نفس بدانها میباشد و مراد بانجام آن ، عمل کردن بواجبات و مستحبات و قضاء حوائج خلق و انجام سایر کارهای نیک است.

باب : باب مكارم

بَابُ الْمَكَارِمِ

توضیح:

مكارم صفاتی است موجب كرامت و شرف و بزرگواری انسان میشود، و از صفات نيك عادى بالاتر است.

ترجمه روایت شریفه:

حسین بن عطیه گوید: امام صادق (ع) فرمود: مكارم ده چیز است، اگر میتوانی آنها را داشته باش، زیرا گاهی شخصی آنها را دارد و فرزندش ندارد و گاهی در فرزند هست و در پدرش نیست، و گاهی در برده هست و در آزاد نیست، عرض شد: آنها چه هستند؟ فرمود: نومیدی حقیقی (از آنچه دست مردم است) و راستی زبان و اداء امانت و صله رحم و پذیرائی از مهمان و غذا دادن بسائل (كسیكه از او غذا طلبید) و جبران نیکی ها و مراعات حق همسایه و مراعات حق رفیق ((10)) و سر همه مكارم) افضل و عالیتر از همه (حیا و شرم است) زیرا كسیكه در برابر خالق و مخلوق شرم داشته باشد، همه این مكارم را انجام میدهد و همان خصلت حیا بر تمام این مكارم دانی و باعث میشود).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ أَبِي مَسْرُوقٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ إِسْحَاقَ شَعْبٍ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْمَكَارِمُ عَشْرٌ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ فِيكَ فَلْتَكُنْ فَإِنَّهَا تَكُونُ فِي الرَّجُلِ وَ لَا تَكُونُ فِي وَلَدِهِ وَ تَكُونُ فِي الْوَلَدِ وَ لَا تَكُونُ فِي أَبِيهِ وَ تَكُونُ فِي الْعَبْدِ وَ لَا تَكُونُ فِي الْحُرِّ قِيلَ وَ مَا هُنَّ قَالَ صَدَقَ النَّبَأُ وَ صَدَقَ اللَّسَانُ وَ أَدَاءُ الْأَمَانَةِ وَ صِلَةُ الرَّحِمِ وَ إِقْرَاءُ الضَّيْفِ وَ إِطْعَامُ السَّائِلِ وَ الْمُكَافَأَةُ عَلَى الصَّنَائِعِ وَ التَّدَمُّمُ لِلْجَارِ وَ التَّدَمُّمُ لِلصَّاحِبِ وَ رَأْسُهُنَّ الْحَيَاءُ

اصول کافی ج : 3 ص : 92 روایة 1:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَصَّ رُسُلَهُ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ فَأَمْتَحِنُوا أَنْفُسَكُمْ فَإِنْ كَانَتْ فِيكُمْ فَأَحْمَدُوا اللَّهَ وَ اعْلَمُوا أَنَّ ذَلِكَ مِنْ خَيْرٍ وَ إِنْ لَا تَكُنْ فِيكُمْ فَاسْأَلُوا اللَّهَ وَ ارْغَبُوا إِلَيْهِ فِيهَا قَالَ

فَذَكَرَهَا عَشْرَةَ الْيَقِينِ وَالْقَنَاعَةَ وَالصَّبْرَ وَ
الشُّكْرَ وَالْحِلْمَ وَحُسْنَ الْخُلُقِ وَالسَّخَاءَ
وَالْغَيْرَةَ وَالشَّجَاعَةَ وَالْمُرُوءَةَ قَالَ وَ
رَوَى بَعْضُهُمْ بَعْدَ هَذِهِ الْخُصَالِ الْعَشْرَةِ وَ
زَادَ فِيهَا الصَّدْقَ وَادَاءَ الْأَمَانَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 93 روایه : 2

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل پیغمبرانش را بکارم اخلاق اختصاص داد، شما خود را بیازمائید، اگر آنها در وجود شما هم بود، خدا را سپاس گوئید و بدانید که بودن آنها در شما خیر شماست و اگر در شما نبود، از خدا بخواهید و نسبت بآنها رغبت جوئید.

سپس آنها را ده چیز شمرد: یقین و قناعت و صبر و شکر و خویشتن داری و خلق نیکو و سخاوت و غیرت و شجاعت و مروت.

بعضی از راویان دیگر این ده خصلت را ذکر نموده و راستگویی و امانت داری را هم بدانها افزوده است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: ما دوست داریم کسی را که عاقل، فهمیده، فقیه، خویشن دار، بامدارا، بردبار، راستگو، باوفا باشد، زیرا خدای عزوجل پیغمبران را بکارم اخلاق اختصاص داد (یعنی خصال نکوهیده را از آنها دور ساخت) پس هر که این مکارم را داشته باشد، باید خدا را سپاس گزارد و هر کس آنها را نداشته باشد، باید بسوی خدای عزوجل تضرع کند و آنها را از او بخواهد.

راوی گوید: عرض کردم، قربانت آنها چه صفاتی هستند؟ فرمود: پرهیزگاری و قناعت و صبر و شکر و خویشتن داری و حیا و سخاوت و شجاعت و غیرت و خوش رفتاری و راستی گفتار و امانت

عَنْهُ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ
الْهَاشِمِيِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبَادٍ قَالَ بَكَرٌ وَ
أُظُنُّنِي قَدْ سَمِعْتُهُ مِنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَبْدِ
اللَّهِ بْنِ بَكِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّا
لَنُحِبُّ مَنْ كَانَ عَاقِلًا فَهَمًّا فَفَقِيهًا حَلِيمًا
مُدَارِيًّا صَبُورًا صَدُوقًا وَفِيًّا إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ
خَصَّ الْأَنْبِيَاءَ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ فَمَنْ كَانَتْ فِيهِ
فَلْيُحَمِّدِ اللَّهَ عَلَى ذَلِكَ وَ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ
فَلْيَتَضَرَّعْ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ لِيَسْأَلْهُ إِيَّاهَا
قَالَ قُلْتُ جَعَلْتُ فِدَاكَ وَ مَا هُنَّ قَالَ هُنَّ
الْوَرَعُ وَالْقَنَاعَةُ وَالصَّبْرُ وَالشُّكْرُ وَالْحِلْمُ
وَالْحَيَاءُ وَالسَّخَاءُ وَالشَّجَاعَةُ وَالْغَيْرَةُ وَ
الْبِرُّ وَ صِدْقُ الْحَدِيثِ وَ ادَاءُ الْأَمَانَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 93 روایه : 3

داری.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع): فرمود: خدای عزوجل اسلام را دین شما پسندید، پس بسبب سخاوت و خلق نیکو با آن نیکو معاشرت کنید.

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین صلوات الله علیه فرمود: ایمان از چهار پایه مرکب است: 1 راضی بودن بقضاء خدا 2 توکل بر خدا 3 واگذاردن امر بخدا 4 تسلیم امر خدا بودن

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ
بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى
الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ
بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ
عَزَّ وَجَلَّ ارْتَضَى لَكُمْ
الْإِسْلَامَ دِينًا فَأَحْسِنُوا

صُحْبَتَهُ بِالسَّخَاءِ وَ حُسْنِ
عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الثَّوَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ ع الْإِيمَانُ أَرْبَعَةٌ أَرْكَانُ الرِّضَا
بِقَضَاءِ اللَّهِ وَ التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ وَ تَقْوِيضُ
الْأَمْرِ إِلَى اللَّهِ وَ التَّسْلِيمُ لِأَمْرِ اللَّهِ
اصول کافی ج: 3 ص: 94 روایه: 5

ترجمه روایت شریفه:

ابن سنان گوید: مردی از بنی هاشم (که گویا مراد امام صادق (ع) باشد و از شدت تقیه این گونه تعبیر شده است) فرماید: چهار چیز است که هر کس آنها را دارا باشد، اسلامش کامل است، و اگر سر تا پایش خطاکاری باشد، از قدر او نکاهد: راستگوئی و حیا و خوش خلقی و سپاسگزاری.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ
رَجُلٍ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ قَالَ أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ
فِيهِ كَمَلَتْ إِسْلَامُهُ وَ لَوْ كَانَ مِنْ قُرْنِهِ إِلَى
قَدَمِهِ خَطَايَا لَمْ تَنْقُصْهُ الصَّدَقُ وَ الْحَيَاءُ وَ
حُسْنُ الْخُلُقِ وَ الشُّكْرُ
اصول کافی ج: 3 ص: 94 روایه: 6

توضیح:

یکی از این صفات حیا است که در حدیث اول این باب گفته شد، حیا سر همه مکارم است پس کسیکه این چهار صفت را داشته باشد خطائی بمعنی گناه و صفت مذموم ندارد، مگر اینکه مقصود از خطا، سهو و اشتباه و نقایص بدنی و نژادی و امثال آن باشد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيٍّ
بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ
عَنِ ابْنِ رِثَابٍ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ

جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص
أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ رِجَالِكُمْ قُلْنَا بَلَى يَا
رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ مِنْ خَيْرِ رِجَالِكُمُ النَّقِيُّ
النَّقِيُّ السَّمْحُ الْكَفِيُّ النَّقِيُّ الطَّرْفِيُّ الْبَرُّ
بِوَالِدَيْهِ وَ لَا يُلْجِئُ عِيَالَهُ إِلَى غَيْرِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 94 روایه : 7

ترجمه روایت شریفه:

جابر بن عبدالله گوید: رسول خدا (ص)
فرمود: نمیخواهید بهترین مردان شما را
بشما بگویم؟ عرض کردیم: چرا، ای
رسول خدا، فرمود: برخی از بهترین مردان
شما، مرد پرهیزکار نالوده، دست باز
(با سخاوت) زبان و دامن پاک، خوش
رفتار با پدر و مادر است که عیالاتش را
به پناهندگی بدیگران مجبور نسازد.

باب : فضل و امتیاز یقین

بابُ فَضْلِ الْيَقِينِ

ترجمه روایت شریفه:

ابو بصیر گوید، امام صادق (ع) فرمود: چیزی نیست جز اینکه حدی دارد. عرض کردم: قربانت گردم، حد توکل چیست؟ فرمود: اینکه با وجود خدا از چیزی نترسی.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَاءِ عَنِ الْمُثَنَّى بْنِ
الْوَلِيدِ عَنْ أَبِي بصير عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ لَيْسَ شَيْءٌ إِلَّا وَ لَهُ حَدٌّ قَالَ قُلْتُ
جُعِلَتْ فِدَاكَ فَمَا حَدُّ التَّوَكُّلِ قَالَ الْيَقِينُ قُلْتُ
فَمَا حَدُّ الْيَقِينِ قَالَ إِلَّا تَخَافَ مَعَ اللَّهِ شَيْئاً
اصول کافی ج : 3 ص : 95 روایة 1:

شرح:

مراد به حد در اینجا اندازه وجودی و ظرفیت معنوی این صفات است نزدیک بهمان حدی است که علماء منطق در باب کلیات خمس میگویند، پس همچنانکه حیوان ناطق اندازه وجودی انسانرا تعیین میکند، یقین هم اندازه وجودی توکل را مشخص می سازد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: از نشانه های درستی یقین مرد مسلمان اینستکه : مردم را بوسیله خشم خدا خرسند نکند (مانند کسیکه طبق میل مردم برخلاف حق فتوی دهد و نهی از منکر نکند) و مردم را بر آنچه خدا بخود او نداده سرزنش ننماید (مردم را برای آنچه بدو ندهند، زیرا خدا روزیش نکرده سرزنش نکند) زیرا روزی را نه شره و از حریص بیاورد و نه نخواستن ناخواه رد کند، و اگر شخصی از شما چنانکه از مرگ میگریزد، از روزیش بگریزد روزیش باو برسد، همچنانکه مرگ باو میرسد. سپس فرمود: خدا به عدالت و داد و خویش نشاط و آسایش را در یقین و رضا قرار داده و غم و اندوه را در شك و ناخرسندی.

عَنْهُ عَنْ مُعَلَّى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَاءِ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع وَ
مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي وَلَادٍ الْحَنَاطِ وَ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ صَحَّ
يَقِينُ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ أَنْ لَا يَرْضِيَ النَّاسَ
بِسَخَطِ اللَّهِ وَ لَا يَلُومُهُمْ عَلَى مَا لَمْ يُؤْتِهِ اللَّهُ
فَإِنَّ الرِّزْقَ لَا يَسُوقُهُ حَرِصٌ حَرِيسٌ وَ لَا
يَرْدُهُ كَرَاهِيَةٌ كَارِهِ وَ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ فَرَّ
مِنْ رِزْقِهِ كَمَا يَفِرُّ مِنَ الْمَوْتِ لَأَدْرَكَهُ رِزْقُهُ
كَمَا يَذْرُكُهُ الْمَوْتُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ بَعْدَ ذَلِكَ وَ
قَسْطُهُ جَعَلَ الرُّوحَ وَ الرَّاحَةَ فِي الْيَقِينِ وَ
الرِّضَا وَ جَعَلَ الْهَمَّ وَ الْحَزْنَ فِي الشَّكِّ وَ
السَّخَطِ

اصول کافی ج : 3 ص : 95 روایة 2:

ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ
سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ الْعَمَلَ الدَّائِمَ
الْقَلِيلَ عَلَى الْيَقِينِ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْعَمَلِ
الْكَثِيرِ عَلَى غَيْرِ يَقِينٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 96 روایه : 3

توضیح:

یقین موجب می شود که انسان هر کار نیکی را پیوسته انجام دهد، ولی اگر یقین نباشد انجام عمل از روی اغراضی است که تغییرپذیر است، و ممکن است يك روز هزار رکعت نماز بخواند خسته و ملول شود و روز دیگر هیچ نخواند.

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین صلوات الله علیه بر منبر فرمود، هیچیک از شما مزه ایمان را نچشد، تا آنکه بداند، آنچه باو رسیده، ممکن نبود که از او بگذرد (و باو نرسد) و آنچه از او گذشت ممکن نبود که باو برسد (زیرا قوه نی قادر و حکیم و مهربان بالای سر این جهانست و مواهب و عطایای خویش را طبق مصلحت و استعداد افراد تقسیم میکند).

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ
الْوَشَاءِ عَنْ أَبَانَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ص عَلَى
الْمَنْبَرِ لَا يَجِدُ أَحَدَكُمْ طَعْمَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَعْلَمَ
أَنْ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ وَ مَا أَخْطَاهُ لَمْ
يَكُنْ لِيُصِيبَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 96 روایه : 4

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: امیرالمؤمنین (ص) کنار دیوار خمیده نی نشسته بود و میان مردمی داوری میکرد، یکی از آنها عرض کرد: زیر این دیوار منشین که شکسته است. امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: مرد را اجلش نگهدار است (چون زمان مرگ هر کسی نزد خدا معین است). همین امر سبب میشود که پیش از آن نمیرد) و چون حضرت از آنجا برخاست دیوار فرو ریخت، امام صادق (ع) فرمود: و امیرالمؤمنین علیه

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ص جَلَسَ إِلَى حَائِطٍ
مَائِلٍ يَقْضِي بَيْنَ النَّاسِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا تَقْعُدْ
تَحْتَ هَذَا الْحَائِطِ فَإِنَّهُ مُغَوَّرٌ فَقَالَ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ ص حَرَسَ أَمْرًا أَجَلَهُ فَلَمَّا قَامَ
سَقَطَ الْحَائِطُ قَالَ وَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع
مِمَّا يَفْعَلُ هَذَا وَ أَشْبَاهَهُ وَ هَذَا الْيَقِينُ

اصول کافی ج : 3 ص : 96 روایه : 5

السلام این گونه کارها و اعمثال آن را میکرد، و همین است یقین.

ترجمه روایت شریفه:

صفوان جمال گوید: از امام صادق (ع) درباره این قول خدای عزوجل پرسیدم: (((و اما دیوار از آن دو پسر بچه یتیم در آن شهر بود و در زیرش گنجی متعلق بآنها بود، 82 سوره 18))) فرمود: همانا آن گنجینه طلا و نقره نبود. بلکه چهار کلمه بود: 1- شایسته پرستشی جز من نیست 2- هر که بمرگ یقین داشته باشد: خنده دندان نما نکند 3- هر که بحساب (روز قیامت) یقین داشته باشد، دلش شادمان نباشد، 4- هر که بتقدیر یقین داشته باشد، جز از خدا نترسد.

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین علیه السلام میفرمود: هیچ بنده ای مزه ایمان نچشد، تا اینکه بداند آنچه باو رسیده، از او نمیکشد و آنچه از او گذشته باو نمیرسد، و اینکه زیان بخش و سودرسان تنها خدای عزوجل است. (بشماره 1563 رجوع شود).

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَآلِ الْجَدَارِ فَكَانَ لِعِلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا فَقَالَ أَمَّا إِنَّهُ مَا كَانَ ذَهَبًا وَ لَا فِضَّةً وَ إِنَّمَا كَانَ أَرْبَعُ كَلِمَاتٍ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا مَنْ أَيْقَنَ بِالْمَوْتِ لَمْ يَضْحَكْ سُنَّهُ وَ مَنْ أَيْقَنَ بِالْحِسَابِ لَمْ يَفْرَحْ قَلْبُهُ وَ مَنْ أَيْقَنَ بِالْقَدَرِ لَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ

اصول کافی ج : 3 ص : 97 روایة 6:

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع يَقُولُ لَا يَجِدُ عَبْدٌ طَعْمَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ وَ أَنَّ مَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ وَ أَنَّ الضَّارَّ النَّافِعَ هُوَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 97 روایة 7:

توضیح:

گویا مقصود از جمله اخیر اینست که هر سود و زبانی بتقدیر خدای عزوجل است، اگر چه بتوسط دیگری بانسان برسد، و رسیدن و نرسیدن از دیگری هم بتوفیق و یا خذلان اوست.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ

ترجمه روایت شریفه:

سعید بن قیس گوید: روزی در میدان جنگ مردی را دیدم که تنها دو جامه بر تن داشت (بدون زره و خود) اسبم را بجانبش حرکت دادم ، دیدم امیرالمؤمنین علیه السلام است . عرض کردم : یا امیرالمؤمنین ! در چنین جایی (با این لباس)؟! فرمود: آری ، ای سعید بن قیس ! هیچ بنده ای نیست جز آنکه برای او از جانب خدا بعنوان نگهبان و نگهدار، دو فرشته است که او را نگه میدارند از اینکه از سرکوهی سرنگون نشود یا در چاهی بیفتد، و چون قضاء خدا فرود آید (اجلش برسد) او را نسبت به همه چیز واگذارند.

ترجمه روایت شریفه:

علی بن اسباط گوید: شنیدم امام رضا علیه السلام درباره گنجی که خدای عزوجل میفرماید: (((و زیرش گنجی برای آنها بود))) فرمود: در آنجا بود:
بسم الله الرحمن الرحيم ، در شگفتم از کسی که یقین بمرگ دارد چگونه میخندد؟ و در شگفتم از کسی که یقین بتقدیر دارد چگونه اندوهگین میشود؟ و در شگفتم از کسیکه دنیا و دگرگونیهایش را نسبت باهلش دیده است ، چگونه بآن اعتماد میکند؟ و سزاوار است کسیکه خدا را با عقل شناخته (خدا باو عقل داده) خدا را در قضاء و قدرش متهم نسازد و در روزی رسانیدنش او را بکندی نسبت ندهد.

عرض کردم : قربانت کردم . میخواهم این

عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ قَيْسٍ الْهَمْدَانِيِّ قَالَ نَظَرْتُ يَوْمًا فِي الْحَرْبِ إِلَى رَجُلٍ عَلَيْهِ ثَوْبَانِ فَحَرَكْتُ فَرَسِي فَإِذَا هُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فِي مِثْلِ هَذَا الْمَوْضِعِ فَقَالَ نَعَمْ يَا سَعِيدُ بْنُ قَيْسٍ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عِبْدٍ إِلَّا وَ لَهُ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ وَ وَاقِيَةٌ مَعَهُ مَلَكَانِ يَحْفَظَانِهِ مِنْ أَنْ يَسْقُطَ مِنْ رَأْسِ جَبَلٍ أَوْ يَقَعَ فِي بئرٍ فَإِذَا نَزَلَ الْقَضَاءُ خَلِيَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ كُلِّ شَيْءٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 97 روایه : 8

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا ع يَقُولُ كَانَ فِي الْكَنْزِ الَّذِي قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ كَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا كَانَ فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ عَجِبْتُ لِمَنْ أَيْقَنَ بِالْمَوْتِ كَيْفَ يَفْرُخُ وَ عَجِبْتُ لِمَنْ أَيْقَنَ بِالْقَدَرِ كَيْفَ يَحْزَنُ وَ عَجِبْتُ لِمَنْ رَأَى الدُّنْيَا وَ تَقَلَّبَهَا بِأَهْلِهَا كَيْفَ يَرْكُنُ إِلَيْهَا وَ يَنْبَغِي لِمَنْ عَقَلَ عَنِ اللَّهِ أَنْ لَا يَتَّهِمَ اللَّهُ فِي قَضَائِهِ وَ لَا يَسْتَبْطِنُهُ فِي رِزْقِهِ فَقُلْتُ جَعَلْتُ فِدَاكَ أَرِيدُ أَنْ أَكْتُبَهُ قَالَ فَضْرَبَ وَ اللَّهُ يَدَهُ إِلَى الدَّوَاةِ لِيَضَعَهَا بَيْنَ يَدَيَّ فَتَنَاوَلْتُ يَدَهُ فَقَبَّلْتُهَا وَ أَخَذْتُ الدَّوَاةَ فَكَتَبْتُه

اصول کافی ج : 3 ص : 98 روایه : 9

را بنویسم ، بخدا که خود حضرت دست برد تا دوات را پیش من گذارد، من دستش را گرفتم و بوسیدم ، و دوات را برداشتم و نوشتم.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: قنبر غلام عی (ع) آنحضرت را بسیار دوست میداشت ، و چون بیرون میشد، قنبر هم با شمشیری دنبالش میرفت ، شبی او را دید و فرمود: این قنبر ترا چه شد؟ عرض کردم : یا امیرالمؤمنین آمده ام تا پشت سرت باشم . فرمود. وای بر تو! مرا از اهل آسمان حفظ میکنی یا از اهل زمین ؟ عرض کردم: نه بلکه از اهل زمین ، فرمود: اهل زمین جز بادن خدا نمیتوانند بمن کاری کنند، بر گرد، اوهم برگشت.

ترجمه روایت شریفه:

بامام رضا (ع) عرض شد: شما چنین سخنی میگویند و از شمشیر خون میچکد (یعنی با وجود اینکه هارون آماده کشتن مخالفین خود است شما دعوی امامت دارید؟!) حضرت فرمود: خدا را بیابانی است از طلا که آنرا با ناتوان ترین مخلوقش یعنی مورچه نگهداشته است ، و اگر شتر خراسانی آهنگ آن کند بدان نرسد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَرَزَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ قَنْبَرٌ غُلَامٌ عَلِيٌّ يُحِبُّ عَلِيًّا ع حُبًّا شَدِيدًا فَإِذَا خَرَجَ عَلِيٌّ ص خَرَجَ عَلَيَّ أَثَرُهُ بِالسَّيْفِ فَرَأَاهُ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَقَالَ يَا قَنْبَرُ مَا لَكَ فَقَالَ جِئْتُ لِأَمْنَشِي خُلْفَكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ وَيْحَكَ أَمِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ تَحْرُسُنِي أَوْ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ فَقَالَ لَا بَلْ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ فَقَالَ إِنَّ أَهْلَ الْأَرْضِ لَا يَسْتَطِيعُونَ لِي شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ مِنَ السَّمَاءِ فَارْجِعْ فَارْجِعْ

اصول کافی ج : 3 ص : 98 روایة 10

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ قَالَ قِيلَ لِلرُّضَا ع إِنَّكَ تَتَكَلَّمُ بِهَذَا الْكَلَامِ وَ السَّيْفُ يَقْطُرُ دَمًا فَقَالَ إِنَّ لِلَّهِ وَادِيًا مِنْ ذَهَبٍ حَمَاهُ بِأَضْعَفِ خَلْقِهِ النَّمْلُ فَلَوْ رَامَهُ الْبَخَاتِيُّ لَمْ تَصِلْ إِلَيْهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 98 روایة 11

توضیح:

گویا جواب حضرت استعاره تمثیله و یا مثالیت برای بیان قدرت حق تعالی بر خلاف آثار ظاهری و جریان

عادی که انسان تصور می کند، و اینکه برای قدرت خدا ممکن است بمورچه ظاهر ناتوان نیرو و قوه ئی عطا کند که بشتراں بسیار قوی عطا نکند.

باب : راضی بودن بقضاء خدا

بَابُ الرِّضَا بِالْقَضَاءِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: سر طاعت خدا صبر است و راضی بودن از خدا نسبت با آنچه بنده دوست داشته یا ناپسند داشته باشد، و هیچ بنده نی از خدا نسبت با آنچه دوست یا ناپسند دارد، راضی نباشد، جز آنکه خیرش باشد در آنچه دوست یا ناپسند داشته است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ بَعْضِ أَشْيَاحِ بَنِي النَّجَاشِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ رَأْسُ طَاعَةِ اللَّهِ الصَّبْرُ وَ الرِّضَا عَنِ اللَّهِ فِيمَا أَحَبَّ الْعَبْدُ أَوْ كَرِهَ وَ لَا يَرْضَى عَبْدٌ عَنِ اللَّهِ فِيمَا أَحَبَّ أَوْ كَرِهَ إِلَّا كَانَ خَيْرًا لَهُ فِيمَا أَحَبَّ أَوْ كَرِهَ

اصول کافی ج : 3 ص : 99 روایه 1:

شرح:

استعاره آوردن سر را برای صبر از این نظر است که عبادت و طاعت بانسانی تشبیه شده و صبر بجای سر انسان قرار گرفته ، یعنی شریفترین عبادت صبر است و یا آنچه مایه قوام و بقاء سایر عباداتست صبر است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: داناترین مردم بخدا، راضی ترین آنها است از خدای عزوجل.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَنَ عَنْ لَيْثِ الْمُرَادِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ أَعْلَمَ النَّاسِ بِاللَّهِ أَرْضَاهُمْ بِقَضَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 99 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین علیهما السلام فرمود: صبر و راضی بودن از خدا، سر اطاعت خداست ، و هر که صبر کند و از خدا راضی باشد نسبت با آنچه درباره او حکم فرماید، چه دوست داشته و یا ناخوش داشته باشد، خدای عزوجل در آنچه دوست یا ناخوش دارد، برای او حکم نکند، جز آنچه خیر او باشد.

عَنْهُ عَنْ يَحْيَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبِلَادِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ الصَّبْرُ وَ الرِّضَا عَنِ اللَّهِ رَأْسُ طَاعَةِ اللَّهِ وَ مَنْ صَبَرَ وَ رَضِيَ عَنِ اللَّهِ فِيمَا قَضَى عَلَيْهِ فِيمَا أَحَبَّ أَوْ كَرِهَ لَمْ يَقْضِ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ فِيمَا أَحَبَّ أَوْ كَرِهَ إِلَّا مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 99 روایه 3:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ عَنْ

أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَذَاءِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ مِنْ
عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ عِبَادًا لَا يَصْلُحُ لَهُمْ
أَمْرُ دِينِهِمْ إِلَّا بِالْغِنَى وَالسَّعَةِ وَالصَّحَّةِ فِي
الْبَدَنِ فَأَبْلَوْهُمْ بِالْغِنَى وَالسَّعَةِ وَالصَّحَّةِ
الْبَدَنِ فَيَصْلُحْ عَلَيْهِمْ أَمْرُ يَنَّهُمْ وَإِنْ مِنْ
عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لِعِبَادًا لَا يَصْلُحُ لَهُمْ أَمْرُ
دِينِهِمْ إِلَّا بِالْفَاقَةِ وَالْمُسْكِنَةِ وَالسَّقَمِ فِي
أَبْدَانِهِمْ فَأَبْلَوْهُمْ بِالْفَاقَةِ وَالْمُسْكِنَةِ وَالسَّقَمِ
فَيَصْلُحْ عَلَيْهِمْ أَمْرُ دِينِهِمْ وَأَنَا أَعْلَمُ
بِمَا يَصْلُحُ عَلَيْهِ أَمْرُ دِينِ عِبَادِي
الْمُؤْمِنِينَ وَإِنْ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ
لَمَنْ يَجْتَهِدُ فِي عِبَادَتِي فَيَقُومُ مِنْ رُقَادِهِ وَ
لَذِيذِ وَسَادِهِ فَيَتَّهِّجُ لِي اللَّيَالِيَ فَيَتَعَبُ نَفْسَهُ
فِي عِبَادَتِي فَأُضْرِبُهُ بِالنَّعَاسِ اللَّيْلَةَ وَ
اللَّيْلَتَيْنِ نَظْرًا مَنَى لَهُ وَإِبْقَاءً عَلَيْهِ فَيَنَامُ
حَتَّى يَصْبَحَ فَيَقُومُ وَهُوَ مَاقَتْ لِنَفْسِهِ
زَارِيٌّ عَلَيْهَا وَلَوْ أَخْلَى بَيْنَهُ وَبَيْنَ مَا يَرِيدُ
مِنْ عِبَادَتِي لَدَخَلَهُ الْعُجْبُ مِنْ ذَلِكَ
فَيُصَيِّرُهُ الْعُجْبُ إِلَى الْفِتْنَةِ بِأَعْمَالِهِ فَيَأْتِيهِ
مِنْ ذَلِكَ مَا فِيهِ هَلَاكُهُ لِعُجْبِهِ بِأَعْمَالِهِ وَ
رِضَاهُ عَنْ نَفْسِهِ حَتَّى يَظُنَّ أَنَّهُ قَدْ فَاقَ
الْعَابِدِينَ وَجَارَ فِي عِبَادَتِهِ حَدَّ التَّقْصِيرِ
فَيَتَبَاعَدُ مِنِّي عِنْدَ ذَلِكَ وَهُوَ يَظُنُّ أَنَّهُ
يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ فَلَا يَتَّكِلُ الْعَامِلُونَ عَلَى
أَعْمَالِهِمْ الَّتِي يَعْمَلُونَهَا لِثَوَابِي فَإِنَّهُمْ لَوْ
اجْتَهَدُوا وَاتَّعَبُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَفْنَوْا أَعْمَارَهُمْ
فِي عِبَادَتِي كَانُوا مُقْصِرِينَ غَيْرَ بِالْغَيْنِ فِي
عِبَادَتِهِمْ كُنْهَ عِبَادَتِي فِيمَا يَطْلُبُونَ عِنْدِي
مِنْ كَرَامَتِي وَالنَّعِيمِ فِي جَنَاتِي وَرَفِيعِ
دَرَجَاتِي الْعُلَى فِي جَوَارِي وَلَكِنْ
فَبِرَحْمَتِي فُلَيْتُفُوا وَبِفَضْلِي فُلَيْفَرَحُوا
وَإِلَى حُسْنِ الظَّنِّ بِي فُلَيْطَمَنُوا فَإِنْ رَحِمْتِي
عِنْدَ ذَلِكَ تَذَارَكُهُمْ وَمَنَى يَبْلُغُهُمْ رِضْوَانِي وَ
مَغْفِرَتِي تُلْبِسُهُمْ عَفْوِي فَإِنِّي أَنَا اللَّهُ الرَّحْمَنُ
الرَّحِيمُ وَبِذَلِكَ تَسْمِيَتْ

اصول کافی ج : 3 ص : 100 روایة 4:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: خدای عزوجل فرماید: برخی از بندگان مؤمنم کسانی باشند که امر دینشان جز با ثروتمندی و وسعت و تندرستی اصلاح نشود، آنها را با ثروت و وسعت و تندرستی میآزمایم تا امر دینشان اصلاح شود.

و برخی از بندگان مؤمنم کسانی باشند که امر دینشان جز با فقر و تهیدستی و ناتندرستی اصلاح نشود، آنها را با فقر و تهیدستی و ناتندرستی میآزمایم تا امر دینشان اصلاح شود. من آنچه امر دین بندگان مؤمنم را اصلاح کند دانایم.

و برخی از بندگانم کسی است که در عبادتم کوشش کند و از خواب و بستر بالذات خود برخیزد و در شبها برای خاطر من نماز شب خواند و خود را در راه عبادتم بزرگوار سازد، من يك شب و دو شب او را بچرت اندازم، برای نظر لطفی که نسبت باو دارم و میخواهم باقیش دارم، پس او تا صبح میخواند، سپس برمیخیزد و خود را مبعوض دارد و سرزنش میکند (که چرا امشب از عبادتم محروم شدم) در صورتیکه اگر او را واگذارم تا هر چه خواهد عبادتم کند، از آنرا او را خود بینی فرا گیرد و همان خود بینی او را نسبت باعمالش فریفته سازد و حالتی باو دست دهد که هلاک دینش در آن باشد، بجهت عجب باعمال و از خود راضی بودنش، تا آنجا که گمان کند بر همه عابدان برتری گرفته و در عبادت از حد تقصیر در گذشته (در صورتیکه پیغمبران هم

اعتراف بتقصیر در عبادت میکنند)
آنهنگام از من دور شود و خودش گمان
کند بمن نزدیک است.

پس کسانی که اعمالی بخاطر ثواب
من انجام میدهند، نباید بآن اعمال
تکیه کنند، زیرا اگر آنها هر چه کوشش
کنند و خود را بزحمت افکنند و عمر خود
را در راه عبادتم بسپرند، باز مقصر
باشند و با عبادت خود بکنه و حقیقت
عبادتم نرسند، نسبت بکرامت و نعمت
بهشت و درجات عالی که در جوارم طلب
میکند، ولی تنها باید برحتم اعتماد
کنند و بفضل شادمان باشند و با
حسن ظن مطمئن باشند، در آنهنگام
رحتم دستگیرشان شود و رضوانم بآنها
برسد و آمرزشم بر آنها لباس گذشت
پوشد، همانا منم خدای رحمن و رحیم و
بدان نامیده و منسوب شده ام ، (اسم
رحمن و رحیم روی خود گذاشته ام).

ترجمه روایت شریفه:

موسی بن جعفر (ع) فرمود:
کسی که خدا را شناخت (عقل خدایی
پیدا کرد) سزاوار است . روزی دادن او
را کند و دیر نشمارد و او را در حکمش
متهم ندارد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ صَفْوَانَ
الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع قَالَ يَنْبَغِي
لِمَنْ عَقَلَ عَنْ اللَّهِ أَنْ لَا يَسْتَبْطِنَهُ فِي رِزْقِهِ وَ
لَا يَتَّهِمَهُ فِي قَضَائِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 101 روایة 5:

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ
عَنْ عَمْرِو بْنِ نَهْشَكٍ بَيَّاعِ الْهَرَوِيِّ قَالَ
قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَبْدِي
الْمُؤْمِنَ لَا أَصْرِفُهُ فِي شَيْءٍ إِلَّا جَعَلْتُهُ خَيْرًا
لَهُ فَلْيَرْضَ بِقَضَائِي وَ لْيَصْبِرْ عَلَى بَلَائِي وَ

لَيْشْكُرْ نِعْمَانِي أَكْتُبُهُ يَا مُحَمَّدُ مِنَ الصَّدِيقِينَ
عِنْدِي

اصول کافی ج : 3 ص : 101 روایة : 6

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل فرماید: بنده مؤمنم را بهر سو بگردانم، برایش خیر است، پس باید بقضاء من راضی باشد و بر بلای من صبر کند و نعمتهایم را سپاسگزارد تا او را ای محمد در زمره صدیقین نزد خود ثبت کنم.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: در ضمن آنچه خدای عزوجل به موسی بن عمران وحی کرد این بود که: ای موسی بن عمران، مخلوقی که نزد دوست تر از بنده مؤمن باشد نیافریدم، من او را مبتلی کنم بآنچه برای او خیر است و عافیت دهم بآنچه برایش خیر است. آنچه شر اوست از او بگردانم، برای آنچه نزد او خیر است، و من بآنچه بنده ام را اصلاح کند دانایم، پس باید بر بلایم صبر کند و نعمتهایم را شکر نماید و بقضائیم راضی باشد، تا او را در زمره صدیقین نزد خود نویسم، زمانی که برضای من عمل کند و امرم را اطاعت نماید.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: در شگفتم از مرد مسلمان که خدای عزوجل برایش سرنوشتی نکند، جز آنکه خیر او باشد، اگر بدنش را با قیچی ببرند خیر اوست و اگر هم تمام خاور و باختر روی زمین را مالک شود خیر اوست.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ فِيمَا أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ ع يَا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ مَا خَلَقْتُ خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ فَإِنِّي إِنَّمَا أُبْتَلِيهِ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ وَ أَغَاثِيهِ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ وَ أَزْوِي عَنْهُ مَا هُوَ شَرٌّ لَهُ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ وَ أَنَا أَعْلَمُ بِمَا يَصْلُحُ عَلَيْهِ عَبْدِي فَلْيَصْبِرْ عَلَيَّ بِلَانِي وَ لَيْشْكُرْ نِعْمَانِي وَ لِيَرْضَ بِقَضَائِي أَكْتُبُهُ فِي الصَّدِيقِينَ عِنْدِي إِذَا عَمِلَ بِرِضَائِي وَ أَطَاعَ أَمْرِي

اصول کافی ج : 3 ص : 102 روایة : 7

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ فَضِيلِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ عَجِبْتُ لِلْمَرْءِ الْمُسْلِمِ لَا يَقْضِي اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ قَضَاءً إِلَّا كَانَ خَيْرًا لَهُ وَ إِنْ فُرِضَ بِالْمَقَارِضِ كَانَ خَيْرًا لَهُ وَ إِنْ مَلَكَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا كَانَ خَيْرًا لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 102 روایة : 8

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي
جَعْفَرٍ ع قَالَ أَحَقُّ خَلْقِ اللَّهِ أَنْ يُسَلَّمَ لِمَا
قَضَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ عَرَفَ اللَّهَ عَزَّ وَ
جَلَّ وَ مَنْ رَضِيَ بِالْقَضَاءِ أَتَى عَلَيْهِ الْقَضَاءُ
وَ عَظَّمَ اللَّهُ أَجْرَهُ وَ مَنْ سَخَطَ الْقَضَاءُ مَضَى
عَلَيْهِ الْقَضَاءُ وَ أَحْبَطَ اللَّهُ أَجْرَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 102 روایة 9 :

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: در میان
مخلوق خدا سزاوارترین کس بتسلیم
بودن قضاء خدای عزوجل کسی است که
خدای عزوجل را بشناسد و هر که بقضاء
راضی باشد، قضا بر او وارد شود و خدا
اجر او را بزرگ فرماید و هر که قضا را
ناخوش دارد، قضا بر او وارد شود و خدا
اجرش را تباه سازد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ
مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُنْقَرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ هَاشِمٍ بْنِ
الْبَرِيدِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ
الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا الزُّهْدُ عَشْرَةُ
أَجْزَاءٍ أَعْلَى دَرَجَةِ الزُّهْدِ أَدْنَى دَرَجَةِ
الْوَرَعِ وَ أَعْلَى دَرَجَةِ الْوَرَعِ أَدْنَى دَرَجَةِ
الْيَقِينِ وَ أَعْلَى دَرَجَةِ الْيَقِينِ أَدْنَى دَرَجَةِ
الرِّضَا

اصول کافی ج : 3 ص : 102 روایة 10 :

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین صلوات الله علیهما
فرمود: زهد را ده جزء است ، بالاترین
درجه زهد پست ترین درجه ورع است
، و بالاترین درجه ورع پست ترین درجه
یقین است ، و بالاترین درجه یقین پست
ترین درجه رضاست.

شرح:

از این روایت استفاده می شود که برای زهد (بیرغبتی و عدم تمایل بدنیا) مراتب و درجاتی است که
چون سالك الى الله ببالا ترین درجاتش رسد، وارد پایین ترین درجات ورع (ترك محرمات و شبهات) گشته است
و نیز از آنجا صعود می کند و بمراتب یقین و سپس
بمراتب رضا می رسد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: حسن بن علی
علیهما السلام به عبدالله بن جعفر بر
خورد و باو فرمود ای عبدالله؟ چگونه مؤ
من ، مؤ من باشد، با آنکه از قسمت مقدر
خود ناراضی باشد و مقام خود را کوچک
کند، در صورتیکه حاکم بالای سر او خدا
است و من ضامنم برای کسی که جز خدا
در دلش خطور نکند دعا کردنش بدرگاه
خدا مستجاب شود.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ
عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَقِيَ
الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ ع عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ فَقَالَ يَا
عَبْدَ اللَّهِ كَيْفَ يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا وَ هُوَ
يَسْخَطُ قِسْمَهُ وَ يَحْقِرُ مَنْزِلَتَهُ وَ الْحَاكِمُ عَلَيْهِ
اللَّهُ وَ أَنَا الضَّامِنُ لِمَنْ لَمْ يَهْجُسْ فِي قَلْبِهِ إِلَّا
الرِّضَا أَنْ يَدْعُو اللَّهَ فَيُسْتَجَابَ لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 103 روایة 11 :

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ سَنَانَ عَنْ مَنْ ذَكَرَهُ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ بَأَيِّ شَيْءٍ
يُعَلِّمُ الْمُؤْمِنُ بَأَنَّهُ مُؤْمِنٌ قَالَ بِالتَّسْلِيمِ لِلَّهِ
وَالرَّضَا فِيمَا وَرَدَ عَلَيْهِ مِنْ سُرُورٍ أَوْ سَخَطٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 103 روایة : 12

ترجمه روایت شریفه:

مردی گوید: بامام صادق (ع) عرض کردم
: بچه علامت دانسته می شود که شخص
مؤمن است ؟ فرمود: به تسلیم خدا بودن
، و راضی بودن بآنچه برایش پیش می
آید، از شادی و ناخرسندی.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ سَنَانَ عَنْ الْحُسَيْنِ
بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ ص
يَقُولُ لَشَيْءٍ قَدْ مَضَى لَوْ كَانَ غَيْرُهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 103 روایة : 13

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: رسول خدا صلی
الله علیه و آله هیچگاه نسبت به امری که
میگذشت نمی فرمود: کاش غیر این می
بود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُفَضَّلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى دَاوُدَ ع مَا
اعْتَصَمَ بِهِ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِي دُونَ أَحَدٍ مِنْ
خَلْقِي عَرَفْتُ ذَلِكَ مِنْ نِيَّتِهِ ثُمَّ تَكِيدُهُ
السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ إِلَّا جَعَلْتُ
لَهُ الْمَخْرَجَ مِنْ بَيْنَهُنَّ وَ مَا اعْتَصَمَ عَبْدٌ مِنْ
عِبَادِي بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِي عَرَفْتُ ذَلِكَ مِنْ نِيَّتِهِ
إِلَّا قَطَعْتُ أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مِنْ
يَدَيْهِ وَ أَسَخْتُ الْأَرْضَ مِنْ تَحْتِهِ وَ لَمْ أَبَالِ
بِأَيِّ وَادٍ هَئِكَ

أصول کافی ج : 3 ص : 103 روایة : 1

باب : واگذاردن امر بخدا و توکل بر او

بَابُ التَّفْوِضِ إِلَى اللَّهِ وَ التَّوَكُّلِ عَلَيْهِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل بدادود (ع) وحی فرستاد که :
هیچیک از بندگانم بدون توجه به احدی از
مخلوقم بمن پناهنده نشود که من بدانم
نیت و قصد او همین است ، سپس
آسمانها و زمین و هر که در آنهاست با او
نیرنگ بازند، جز آنکه راه چاره از میان
آنها را برایش فراهم آورم و هیچیک از
بندگانم بیکی از مخلوقم پناه نبرد که بدانم
قصدش همانست ، جز آنکه اسباب و
وسائل آسمانها و زمین را از دستش ببرم
زیر پایش را فرو برم و بهر وادی هلاکتی
افتد بآئ ندارم.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ

مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ
 ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي
 حَفْصِ الْأَعَشَى عَنْ
 عَمْرِو [عَمْرٍ] بْنِ خَالِدٍ
 عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ
 عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ص
 قَالَ خَرَجْتُ حَتَّى انْتَهَيْتُ
 إِلَى هَذَا الْحَائِطِ فَاتَّكَأْتُ
 عَلَيْهِ فَإِذَا رَجُلٌ عَلَيْهِ
 ثَوْبَانِ أَبْيَضَانِ يَنْظُرُ فِي
 تَجَاهِ وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ يَا
 عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ مَا لِي
 أَرَاكَ كَنِيْبًا حَزِينًا أَوْ عَلَى
 الدُّنْيَا فَرَزَقُ اللَّهُ حَاضِرَ
 لِلْبِرِّ وَالْفَاجِرِ قُلْتُ مَا
 عَلَى هَذَا أَحْزَنُ وَ إِنَّهُ
 لَكَمَا تَقُولُ قَالَ فَعَلَى
 الْآخِرَةِ فَوَعْدٌ صَادِقٌ
 يَحْكُمُ فِيهِ مَلَكٌ قَاهِرٌ أَوْ
 قَالَ قَادِرٌ قُلْتُ مَا عَلَى هَذَا
 أَحْزَنُ وَ إِنَّهُ لَكَمَا تَقُولُ
 فَقَالَ مِمَّ حُزْنُكَ قُلْتُ مِمَّا
 نَتَخَوَّفُ مِنْ فِتْنَةِ ابْنِ
 الزُّبَيْرِ وَ مَا فِيهِ النَّاسُ
 قَالَ فَضَحَكَ ثُمَّ قَالَ يَا
 عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ هَلْ
 رَأَيْتَ أَحَدًا دَعَا اللَّهَ فَلَمْ
 يُجِبْهُ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ
 رَأَيْتَ أَحَدًا تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ
 فَلَمْ يَكْفِهِ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ
 رَأَيْتَ أَحَدًا سَأَلَ اللَّهَ فَلَمْ
 يُعْطِهِ قُلْتُ لَا ثُمَّ غَابَ
 عَنِّي عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ
 أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ
 مِثْلُهُ

اصول کافی ج : 3 ص :

104 روایة : 2

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین صلوات الله علیهما
فرمود: روزی بیرون شدم تا باین دیوار
رسیدم و بر آن تکیه دادم ، ناگاه مردی که
جامه سفید بر تن داشت پیدا شد و در
رویم نگریست ، سپس گفت : ای علی
بن الحسین ! چه شده که ترا اندوهگین و
محزون می بینم ؟ آیا اندهت برای دنیاست
که روزی خدا برای نیکوکار و بدکردار
آماده است.

گفتم : برای دنیا اندوهیگن نیستم
، زیرا چنانست که تو گویی ، گفت : پس
برای آخرتست ؟ که وعده ایست درست و
سلطانی قاهر قادرنسبت بآن حکم می
فرماید.

گفتم : برای آنهم اندوه ندارم ، زیرا
چنانست که می گویی.
گفت : اندوهت برای چیست ؟
گفتم : از فتنه ابن زبیر و وضعی که مردم
دارند می ترسم.
او خندید و گفت : ای علی بن الحسین
! آیا دیده ئی کسی بدرگاه خدا دعا کند و
مستجاب نشود؟ گفتم : نه.
گفت : آیا دیده کسی بر خدا توکل کند و
خدا کارگزاریش نکند؟ گفتم نه.
گفت آیا کسی را دیده ئی که چیزی از
خدا بخواهد و باو ندهند؟ گفتم نه . سپس
از نظرم غایب شد.

شرح:

ابن زبیر همان عبدالله بن زبیر است که دشمن ترین مردم بود نسبت به خاندان پیغمبر و گویند علت دشمنی پدرش با امیرالمؤمنین و همدستی او با طلحه و بپا کردن جنگ جمل هم او بود، و روایت است که امیرالمؤمنین (ع) فرمود: ما زال الزبیر معنا حتی ادرك فرخه (((زبیر همیشه با ما بود تا آنکه جوجه اش بزرگ شد))) و او را از ما منحرف کرد و چون پدرش در جنگ جمل کشته شده بود، میخواست از شیعیان امیرالمؤمنین (ع) انتقام گیرد تا عاقبت حجاج بن یوسف بدستور عبدالملك بن مروان او را در مکه بکشت و سرش را وارونه بدار آویخت و سپس فرود آورد و در گورستان یهودیان ب خاک سپرد، چنانکه داستانش در تواریخ مذکور است ، و ظاهرا شخصی که با امام سخن گفته فرشته ئی بوده که بصورت انسان مجسم گشته و یا از جنس

بشر بوده مانند خضر و الیاس ، و گفته اند که آنحضرت می خواست بر ابن زبیر نفرین کند، ولی نمی کرد، چون این شخص را دید و سخنان او را که عنوان تذکر از جانب خدا داشت شنید بر او نفرین کرد.
و فرق میان دعا و سؤال از خدا اینست که : دعا برای دفع زیان است ، چنانکه در کتاب دعا در جلد چهارم انشاءالله بیان می شود، ولی سؤال برای جلب منفعت و سود است.

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: بی نیازی و عزت بهر طرف در گردشند تا چون بمحل توکل برسند وطن گیرند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ
كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ الْغَنَى وَ
الْعَزَّ يَجُولَانِ فَإِذَا ظَفِرَا بِمَوْضِعِ التَّوَكُّلِ
أَوْطَنَا
عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ مِثْلَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 105 روایة : 3

شرح:

استعاره تمثیله بسیار جالبی است ، برای مجسم ساختن بی نیازی و عزتیکه همواره برای شخص متوکل حاصل است ، که گویایی نیازی و عزت را مانند همای سعادت و شرف در جستجوی هدف و مقصودی در گردنش دانسته . و هدف و مقصود آنها را توکل معرفی فرموده و فروگاهی جز توکل برای آنها مناسب ندانسته است ، پس هرگاه شخص متوکلی را جستند، بر سر او مقام گیرند و همواره همراه او باشند از اینرو شخص متوکل همواره بی نیاز و عزیز است ، اگر چه ثروتمند و مالدار نباشد، اما مناعت طبع و علو همتش هرگز اجازه نمی دهد که در برابر مخلوق برای ثروت و مقام تملق و چاپلوسی کند یا خواهش و تقاضا نماید.
و توکل را محقق طوسی در کتاب ((اوصاف الاشراف)) چنین تعریف کرده است : مقصود از توکل اینست که بنده هر کاریکه می کند و برای او پیش می آید بخدایتعالی واگذارد، زیرا که می داند خدا از خود او تواناتر و قویتر است و بنحو احسن انجام می دهد، و سپس بقضاء خدا راضی باشد، و با وجود این در اموری که خدا باو واگذار فرموده است کوشش و جدیت کند و خود را با کوشش و قدرت و اراده خویش از اسباب و شروطی بدانند که موجب تعلق اراده و قدرت خدا بامر اومی شود، و معنی لاجبر و لا تفویض بل امر بین امرین هم از این بیان ظاهر می گردد.
مرحوم حاج ملا هادی سبزواری هم قریب باین مضمون گفته است:

توکل ان تدع الامر الى

مقدر الامور جل و علا

و ليس هذا ان تكف عن عمل

اذ رب امر بوسائط حصل

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَيُّمَا عَبْدٍ أَقْبَلَ قَبْلَ مَا يُحِبُّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَقْبَلَ اللَّهُ قَبْلَ مَا يُحِبُّ وَ مَنْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ عَصَمَهُ اللَّهُ وَ مَنْ أَقْبَلَ اللَّهُ قَبْلَهُ وَ عَصَمَهُ لَمْ يُبَالِ لَوْ سَقَطَتِ السَّمَاءُ عَلَى الْأَرْضِ أَوْ كَانَتْ نَازِلَةً نَزَلَتْ عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ فَشَمَلَتْهُمْ بَلِيَّةٌ كَانَتْ فِي حِزْبِ اللَّهِ بِالتَّقْوَى مِنْ كُلِّ بَلِيَّةٍ أَلَيْسَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 106 روایه : 4

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: هر بنده ای که به آنچه خدای عزوجل دوست دارد، روی آورد، خدا بآنچه او دوست دارد روی آورد، و هر که در پناه خدا رود، خدایش پناه دهد. و کسیکه خدا باو روآورده و او را پناه داده است، پاک ندارد، و اگر آسمان بر زمین افتد یا بلایی بر اهل زمین نازل شود و همه را فراگیرد، او بسبب تقوایش در زمره حزب خداست (که فرماید: الا ان حزب الله هم الغالبون) (یعنی حزب خدا پیروزند) و از هر بلا محفوظ است، مگر نه اینست که خدای عزوجل می فرماید: ((مردم با تقوی در جایگاه امنی هستند. 51 سوره 44)) (که حوادث و آفات بآنها نرسد).

ترجمه روایت شریفه:
علی بن سوید گوید: از موسی بن جعفر (ع)، قول خدای عزوجل را پرسیدم: ((هر که بر خدا توکل کند، خدا او را بس است، 3 سوره 65)) فرمود: توکل بر خدا درجاتی دارد: بعضی از آن درجات اینست که: در همه امورت بر خدا توکل کنی و هر چه درباره تو کند راضی باشی و بدانی که او از هیچ خیر و فضلی درباره تو کوتاهی نکند و بدانی که حکم و فرمان در این جهت با اوست، پس با واگذاری امورت بخدا بر او توکل نما و باو اعتماد داشته باش، در امور خودت و غیر آن (امور فامیل و پیروان و دوستانت که بتو ارتباط دارد).

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ الْحَلَّالِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ فَقَالَ التَّوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ دَرَجَاتٌ مِنْهَا أَنْ تَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ فِي أُمُورِكَ كُلِّهَا فَمَا فَعَلَ بِكَ كُنْتُ عَنْهُ رَاضِيًا تَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَأْلُوكَ خَيْرًا وَ فَضْلًا وَ تَعْلَمُ أَنَّ الْحُكْمَ فِي ذَلِكَ لَهُ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ بِتَفْوِضِ ذَلِكَ إِلَيْهِ وَ ثِقْ بِهِ فِيهَا وَ فِي غَيْرِهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 106 روایه : 5

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: بهر که سه چیز دادند، از سه چیزش باز نگرفتند: بهر که دعا دادند، اجابت دادند، افزونی بخشیدند بهر که توکل دادند، کارگزاری دادند، سپس فرمود: آیا کتاب خدای عزوجل را خوانده ای: (((هر که بر خدا توکل کند، او را بس است))) 3 (سوره 65) و فرماید: (((اگر سپاسگزاری، شما را افزونی دهم، 7 (سوره 14) و فرماید: (((مرا بخوانید تا برای شما مستجاب کنم، 60 سوره 40.)))

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ مَنْ أُعْطِيَ ثَلَاثًا لَمْ يُمْنَعْ ثَلَاثًا مَنْ أُعْطِيَ الدُّعَاءَ أُعْطِيَ الْإِجَابَةَ وَ مَنْ أُعْطِيَ الشُّكْرَ أُعْطِيَ الزِّيَادَةَ وَ مَنْ أُعْطِيَ التَّوَكُّلَ أُعْطِيَ الْكِفَايَةَ ثُمَّ قَالَ أ تَلَوْتَ كِتَابَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ وَ قَالَ لَنْنُ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَ قَالَ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ
اصول کافی ج : 3 ص : 107 روایة : 6

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلْوَانَ قَالَ كُنَّا فِي مَجْلِسٍ نَطْلُبُ فِيهِ الْعِلْمَ وَ قَدْ نَفَذْتُ نَفَقَتِي فِي بَعْضِ الْأَسْفَارِ فَقَالَ لِي بَعْضُ أَصْحَابِنَا مَنْ تَوَمَّلَ لِمَا قَدْ نَزَلَ بِكَ فَقُلْتُ فَلَنَّا فَقَالَ إِذَا وَ اللَّهُ لَا تَسْعَفُ حَاجَتَكَ وَ لَا يَبْلُغُكَ أَمْلُكَ وَ لَا تَنْجَحَ طَلِبَتُكَ قُلْتُ وَ مَا عَلَّمَكَ رَحِمَكَ اللَّهُ قَالَ إِنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع حَدَّثَنِي أَنَّهُ قَرَأَ فِي بَعْضِ الْكُتُبِ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَقُولُ وَ عَزَّتِي وَ جَلَالِي وَ مَجْدِي وَ ارْتِفَاعِي عَلَى عَرْشِي لِأَقْطَعَنَّ أَمَلَ كُلِّ مُؤَمِّلٍ [مِنَ النَّاسِ] غَيْرِي بِالْيَأْسِ وَ لَأَكْثُوْنَهُ ثَوْبَ الْمَدْلَةِ عِنْدَ النَّاسِ وَ لَأَنْحِيْنَهُ مِنْ قُرْبِي وَ لَأَبْعِدَنَّهُ مِنْ فَضْلِي أ يُوَمِّلُ غَيْرِي فِي الشَّدَائِدِ وَ الشَّدَائِدُ بِيَدِي وَ يَرْجُو غَيْرِي وَ يَقْرَعُ بِالْفِكَرِ بَابَ غَيْرِي وَ بِيَدِي مَفَاتِيحَ الْأَبْوَابِ وَ هِيَ مُعْلَقَةٌ وَ بَابِي مَفْتُوحٌ لِمَنْ دَعَانِي فَمَنْ ذَا الَّذِي أَمَلَنِي لِنَوَائِبِهِ فَقَطَعْتُهُ

دُونَهَا وَ مَنْ ذَا الَّذِي رَجَانِي لِعَظِيمَةٍ
فَقَطَعْتُ رَجَاءَهُ مِنِّي جَعَلْتُ أَمَالَ عِبَادِي
عِنْدِي مَحْفُوظَةً فَلَمْ يَرْضُوا بِحِفْظِي وَ
مَلَأْتُ سَمَاوَاتِي مِمَّنْ لَا يَمَلُّ مِنْ تَسْبِيحِي وَ
أَمَرْتَهُمْ أَنْ لَا يُغْلِقُوا الْأَبْوَابَ بَيْنِي وَ بَيْنَ
عِبَادِي فَلَمْ يَتَّقُوا بِقَوْلِي أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ [مَنْ
طَرَقَتْهُ نَائِبَةٌ مِنْ نَوَائِبِي أَنَّهُ لَا يَمْلِكُ كَشْفَهَا
أَحَدٌ غَيْرِي إِلَّا مِنْ بَعْدِ فَمَا لِي أَرَاهُ لَا هِيَأُ
عَنِّي أَعْظِيئُهُ بِجُودِي مَا لَمْ يَسْأَلْنِي ثُمَّ
انْتَزَعْتُهُ عَنْهُ فَلَمْ يَسْأَلْنِي رَدَّهُ وَ سَأَلَ غَيْرِي
أَفِيرَانِي أَبَدًا بِالْعَطَاءِ قَبْلَ الْمَسْأَلَةِ ثُمَّ أَسْأَلَ
فَلَا أَجِيبُ سَأَلِي أَبْخِيلٌ أَنَا فَيُبَيِّخُنِي عَبْدِي
أَوْ لَيْسَ الْجُودُ وَ الْكَرَمُ لِي أَوْ لَيْسَ الْعَفْوُ وَ
الرَّحْمَةُ بِيَدِي أَوْ لَيْسَ أَنَا مَحَلُّ الْأَمَالِ فَمَنْ
يَقْطَعُهَا دُونِي أَوْ لَا يَخْشَى الْمُؤْمَلُونَ أَنْ
يُؤْمَلُوا غَيْرِي فَلَوْ أَنَّ أَهْلَ سَمَاوَاتِي وَ أَهْلَ
أَرْضِي أَمَلُوا جَمِيعًا ثُمَّ أُعْطِيتُ كُلَّ وَاحِدٍ
مِنْهُمْ مِثْلَ مَا أَمَلُ الْجَمِيعُ مَا انْتَقَصَ مِنْ
مُلْكِي مِثْلُ عَضْوِ ذَرَّةٍ وَ كَيْفَ يَنْقُصُ مُلْكُ أَنَا
قِيَمُهُ فَيَا بُؤْسًا لِلْقَانِطِينَ مِنْ رَحْمَتِي وَ يَا
بُؤْسًا لِمَنْ عَصَانِي وَ لَمْ يَرَأِقْنِي

اصول کافی ج : 3 ص : 107 روایه : 7

ترجمه روایت شریفه:

حسین بن علوان گوید: در مجلسی نشسته بودیم که دانش می آموختیم و هزینه سفر من تمام شده بود، یکی از رفقا بمن گفت: برای این گرفتاریت بکه امیدواری؟ گفتم: بفلانی، گفت: پس بخدا که حاجتت برآورده نشود و به آرزویت نرسی، و مرادت حاصل نشود، گفتم: تو از کجا دانستی خدایت رحمت کند؟

گفت: امام صادق (ع) بمن حدیث فرمود که: در یکی از کتابها خوانده است که خدای تبارک و تعالی می فرماید: بعزت و جلال و بزرگواری و رفعتم بر عرشم سوگند که آرزوی هر کس را که بغیر من امید بندد، بنومیدی قطع می کنم. و نزد مردم بر او جامه خواری می پوشم، و او را از تقرب خود می رانم و از فضلم دور می کنم، او در گرفتاریها بغیر من آرزو می بندد، در صورتیکه گرفتاریها بدست من است؟ و بغیر من امیدوار می شود و در فکر خود در خانه جز مرا می گوید؟ با آنکه کلیدهای همه درهای بسته نزد من است و در خانه من برای کسیکه مرا بخواند باز است.

کیست که در گرفتاریهایش بمن امید بسته و من امیدش را قطع کرده باشم؟ کیست که در کارهای بزرگش بمن امیدوار گشته و من امیدش را از خود بریده باشم، من آرزوهای بندگانم را نزد خود محفوظ داشته و آنها را بحفظ و نگهداری من راضی نگشتند و آسمانهایم را از کسانی که از تسبیحم خسته نشوند (فرشتگان) پر کردم و بآنها و دستور دادم که درهای میان من و

بندگانم را نبندند. ولی آنها بقول من اعتماد نکردند، مگر آن بنده نمیداند که چون حادثه ای از حوادث من او را بکوبد، کسی جز باذن من آنرا از او برندارد، پس چرا از من روی گردانست، من با جود و بخشش خود آنچه را از من نخواستہ باو می دهم سپس آنرا از او می گیرم، و او برگشتش را از من نمیخواهد و از غیر من میخواهد؟

او درباره من فکر می کند که ابتدا و پیش از خواستن او عطا می کنم، ولی چون از من بخواهد بسائل خود جواب نمی گویم؟ مگر من بخیلم که بنده ام مرا بخیل می داند؟ مگر هر جود و کرمی از من نیست؟ مگر عفو و رحمت دست من نیست؟

مگر من محل آرزوها نیستم؟ پس که می تواند آرزوها را پیش از رسیدن به من قطع کند (که می تواند آرزوها را جز من قطع کند) آیا آنها که بغیر من امید دارند نمی ترسند؟ (از عذایم یا از بریدن آرزویشان یا از مقام قربم یا از قطع نعمتهایم از آنها) اگر همه اهل آسمانها و زمین بمن امید بندند، و بهر يك از آنها باندازه امیدواری همه دهم، بقدر عضو مورچه ای از ملکم کاسته نشود، چگونه کاسته شود از ملکی که من سرپرست او هستم؟ پس بدا بحال آنها که از رحمتم نومیدند، و بدا بحال آنها که نافرمانیم کنند و از من پروا نکنند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
الْحُسَيْنِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ عَبْدِ بْنِ
يَعْقُوبَ الرِّوَاغِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ
الرَّحْمَنِ قَالَ كُنْتُ مَعَ مُوسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ

بَيْنَعٍ وَ قَدْ نَفَذْتَ نَفَقَتِي فِي بَعْضِ الْأَسْفَارِ
فَقَالَ لِي بَعْضُ وَلَدِ الْحُسَيْنِ مَنْ تُؤَمِّلُ لِمَا قَدْ
نَزَلَ بِكَ فَقُلْتُ مُوسَى بْنَ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ
إِذَا لَا تَقْضَى حَاجَتُكَ ثُمَّ لَا تَنْجَحُ طَلِبَتُكَ
قُلْتُ وَ لِمَ ذَاكَ قَالَ لِأَنِّي قَدْ وَجَدْتُ فِي بَعْضِ
كُتُبِ آبَائِي أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ ثُمَّ ذَكَرَ
مِثْلَهُ فَقُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أُمِّلْ عَلَيَّ فَأَمْلَاهُ
عَلَيَّ فَقُلْتُ لَا وَ اللَّهُ مَا أَسْأَلُهُ حَاجَةً بَعْدَهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 109 روایة : 8

ترجمه روایت شریفه:

سعید بن عبدالرحمن گوید: با موسی بن
عبدالله (بن حسن) در ینبع بودم و هزینہ
سفرم تمام شده بود، یکی از فرزندان
حسین علیه السلام بمن گفت: در این
گرفتاریت بلکه امیدواری؟ گفتم:
بموسی بن عبدالله، گفت: بنابراین
حاجتت روا نشود و بمقصودت نرسی.
گفتم: برای چه؟ گفت: زیرا در یکی از
کتابهای پدرم دیدم که خدای عزوجل می
فرماید: سپس مانند حدیث سابق ذکر
نمود من گفتم: پسر پیغمبر! برایم املا کن
برایم املا فرمود. من گفتم: نه به خدا
بعد از این از او حاجتی نخواهم.

باب : خوف و رجا

بَابُ الْخَوْفِ وَالرَّجَاءِ

ترجمه روایت شریفه:

حارث یا پدرش مغیره بامام صادق (ع) عرض کرد: وصیت لقمان به پسرش گفت: از خدای عزوجل چنان بترس که اگر نیکی جن و انس را بیاوری ترا عذاب کند، و بخدا چنان امیدوار باش که اگر گناه جن و انس را بیاوری بتو ترحم کند. سپس امام صادق (ع) فرمود: هیچ بنده مؤمنی نیست، جز آنکه در دلش دو نور است: نور خوف و نور رجا که اگر این وزن شود از آن بیش نباشد و اگر آن وزن شود، از این بیش نباشد.

ترجمه روایت شریفه:

اسحاق بن عمار گوید: امام صادق (ع) فرمود: ای اسحاق! چنان از خدا بترس که گویا ترا می بیند، و اگر تو او را نبینی، او تو را می بیند، و اگر معتقد باشی او تو را نمی بیند کافر شوی و اگر بدانی و ترا می بیند و سپس نافرمانی او آشکار کنی (با گناهکاری بمبارزه او روی) او را پست ترین بینندگان خود دانسته ای (زیرا هیچ بنده ای در برابر چشم آقای خویش چنین نافرمانی نکند).

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: هر که از خدا بترسد، خدا همه چیز را از او بترساند و هر که از خدا نترسد، خدا او را از همه چیز بترساند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ الْمَغِيرَةِ أَوْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ مَا كَانَ فِي وَصِيَّةِ لُقْمَانَ قَالَ كَانَ فِيهَا الْأَعْجَبُ وَكَانَ أَعْجَبَ مَا كَانَ فِيهَا أَنْ قَالَ لِابْنِهِ خَفِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خِيفَةً لَوْ جِئْتَهُ بِبِرِّ الثَّقَلَيْنِ لَعَذَّبَكَ وَارْجُ اللَّهَ رَجَاءً لَوْ جِئْتَهُ بِذُنُوبِ الثَّقَلَيْنِ لَرَحِمَكَ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع كَانَ أَبِي يَقُولُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ إِلَّا [وَ] فِي قَلْبِهِ نُورَانِ نُورُ خِيفَةٍ وَ نُورُ رَجَاءٍ لَوْ وَزَنَ هَذَا لَمْ يَزِدْ عَلَى هَذَا وَ لَوْ وَزَنَ هَذَا لَمْ يَزِدْ عَلَى هَذَا

اصول کافی ج : 3 ص : 109 روایة : 1

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا إِسْحَاقُ خَفِ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ وَ إِنْ كُنْتَ لَا تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ فَإِنْ كُنْتَ تَرَى أَنَّهُ لَا يَرَاكَ فَقَدْ كَفَرْتَ وَ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ يَرَاكَ ثُمَّ بَرَزْتَ لَهُ بِالْمَعْصِيَةِ فَقَدْ جَعَلْتَهُ مِنْ أَهْوَنِ النَّاطِرِينَ عَلَيْكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 110
110 روایة 2 محمد بن یحیی عن أحمد بن محمد بن عیسی عن الحسن بن محبوب عن الهیثم بن واثق قال سمعت أبا عبد الله ع يقول من خاف الله أخاف الله منه كل شيء ومن لم يخف الله أخافه الله من كل شيء

اصول کافی ج : 3 ص : 110 روایة : 3

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: هر که خدا را شناخت ، از او بترسد و هر که از خدا بترسد دل از دنیا برکند.

ترجمه روایت شریفه:

یکی از اصحاب گوید: بامام صادق (ع) عرض کردم : مردمی هستند که گناه می کنند و می گویند ما امیدواریم (برحمت خدا) و همواره چنینند تا مرگشان فرا می رسد (یعنی توبه هم نمی کنند) فرمود: اینها مردمی باشند که در میان آرزوها میولند، دروغ گویند، اینها امیدوار نیستند، هر که بچیزی امیدوار باشد آنرا طلب کند، و هر که از چیزی بترسد از آن بگریزد (اینها می گویند: بخدا امیدوار و از عذابش می ترسیم ، ولی بخدا پشت کرده و بموجبات عذابش که گناهانست رو می آورند).

ترجمه روایت شریفه:

مردی گوید بامام صادق (ع) عرض کردم : گروهی از دوستان شما مرتکب گناهان می شوند و می گویند: ما امیدواریم ، فرمود: دروغ گویند، دوست ما نیستند، آنها مردمی باشند که آرزوها ایشان را باین سو و آن سو برد، هر که بچیزی امیدوار باشد، در راه رسیدن بآن کار کند، و هر که از چیزی ترسد از آن بگریزد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمْرَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ عَرَفَ اللَّهَ خَافَ اللَّهَ وَ مَنْ خَافَ اللَّهَ سَخَتْ نَفْسُهُ عَنِ الدُّنْيَا

اصول کافی ج : 3 ص : 110 روایة : 4

عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ مَنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ قَوْمٌ يَعْمَلُونَ بِالْمَعَاصِي وَ يَقُولُونَ نَرْجُو فَلَا يَزَالُونَ كَذَلِكَ حَتَّى يَأْتِيَهُمُ الْمَوْتُ فَقَالَ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ يَتَرَجَّحُونَ فِي الْأَمَانِيِّ كَذَبُوا لَيْسُوا بِرَاجِحِينَ إِنْ مِنْ رَجَا شَيْئاً طَلَبَهُ وَ مَنْ خَافَ مِنْ شَيْءٍ هَرَبَ مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 110 روایة : 5

وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ قَوْماً مِنْ مَوَالِيكَ يُلْمُونَ بِالْمَعَاصِي وَ يَقُولُونَ نَرْجُو فَقَالَ كَذَبُوا لَيْسُوا لَنَا بِمَوَالٍ أَوْلَيْكَ قَوْمٌ تَرَجَّحَتْ بِهِمُ الْأَمَانِيُّ مِنْ رَجَا شَيْئاً عَمِلَ لَهُ وَ مَنْ خَافَ مِنْ شَيْءٍ هَرَبَ مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 111 روایة : 6

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: همانا قسمتی از عبادت ترس از خدای عزوجل است، خدا می فرماید: ((تنها بندگان دانشمند خدا از او می ترسند، 28 سوره 35)) و نیز خدای جل ثناؤه فرماید: ((از مردم نترسید و از من بترسید، 44 سوره 5)) و باز خدای تبارک و تعالی فرماید: ((هر که از خدا پروا کند، برایش راه نجاتی مقرر دارد، 2 سوره 65)) و امام صادق (ع) فرمود: حب جاه و شهرت در دل ترسان و بیمناک نباشد (پس کسیکه از خدا ترسد، حب ریاست و شهرت ندارد).

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ خَالِدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ
حَمْزَةَ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ مِنْ
الْعِبَادَةِ شِدَّةَ الْخَوْفِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ
اللَّهُ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ وَ قَالَ
جَلَّ ثَنَاؤُهُ فَلَا تَخْشَوْا النَّاسَ وَ اخْشَوْا اللَّهَ وَ قَالَ
تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ
مَخْرَجًا قَالَ وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ حُبَّ
الشَّرَفِ وَ الذِّكْرِ لَا يَكُونَانِ فِي قَلْبِ الْخَائِفِ
الرَّاهِبِ

اصول کافی ج : 3 ص : 111 روایة : 7

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدٍ
بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْمُكَارِيِّ عَنْ أَبِي
حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ص [قَالَ]
[قَالَ] قَالَ إِنَّ رَجُلًا رَكِبَ الْبَحْرَ بِأَهْلِهِ فَكُسِرَ
بِهِمْ فَلَمْ يَنْجُ مِمَّنْ كَانَ فِي السَّفِينَةِ إِلَّا امْرَأَةً
الرَّجُلُ فَإِنَّهَا نَجَتْ عَلَى لَوْحٍ مِنَ الْأَوْاحِ
السَّفِينَةِ حَتَّى أَلْجَأَتْ إِلَى جَزِيرَةٍ مِنْ
جَزَائِرِ الْبَحْرِ وَ كَانَ فِي تِلْكَ الْجَزِيرَةِ
رَجُلٌ يَقْطَعُ الطَّرِيقَ وَ لَمْ يَدَعْ لِلَّهِ حُرْمَةً إِلَّا
أَنْتَهَكَهَا فَلَمْ يَعْلَمْ إِلَّا وَ الْمَرْأَةُ قَائِمَةٌ عَلَى
رَأْسِهِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَيْهَا فَقَالَ إِنْسِيَّةٌ أَمْ
جَنِّيَّةٌ فَقَالَتْ إِنْسِيَّةٌ فَلَمْ يَكَلِّمْهَا كَلِمَةً حَتَّى
جَلَسَ مِنْهَا مَجْلِسَ الرَّجُلِ مِنْ أَهْلِهِ فَلَمَّا أَنْ
هَمَّ بِهَا اضْطَرَبَتْ فَقَالَ لَهَا مَا لَكَ
تَضْطَرِبِينَ فَقَالَتْ أَفَرَّقَ مِنْ هَذَا وَ أَوَمَاتَ
بِيَدِهَا إِلَى السَّمَاءِ قَالَ فَصَنَعْتَ مِنْ هَذَا
شَيْئًا قَالَتْ لَا وَ عَزَّتِهِ قَالَ فَأَنْتِ تَفَرِّقِينَ
مِنْهُ هَذَا الْفَرْقَ وَ لَمْ تَصْنَعِي مِنْ هَذَا شَيْئًا وَ
إِنَّمَا اسْتَكَرْهُكَ اسْتَكَرَاهَا فَأَنَا وَ اللَّهُ أَوْلَى

بِهَذَا الْفَرْقِ وَالْخَوْفِ وَ أَحَقُّ مِنْكَ قَالَ
فَقَامَ وَلَمْ يُحَدِّثْ شَيْئاً وَ رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ وَ
لَيْسَتْ لَهُ هِمَّةٌ إِلَّا التَّوْبَةُ وَ الْمُرَاجَعَةُ
فَبَيْنَمَا هُوَ يَمْشِي إِذْ صَادَفَهُ رَاهِبٌ يَمْشِي
فِي الطَّرِيقِ فَحَمِيَتْ عَلَيْهِمَا الشَّمْسُ
فَقَالَ الرَّاهِبُ لِلشَّابِّ ادْعُ اللَّهَ يُظِلَّنَا بِغَمَامَةٍ
فَقَدْ حَمِيَتْ عَلَيْنَا الشَّمْسُ فَقَالَ الشَّابُّ مَا
أَعْلَمُ أَنَّ لِي عِنْدَ رَبِّي حَسَنَةٌ فَأَتَجَسَّرَ عَلَى
أَنْ أَسْأَلَهُ شَيْئاً قَالَ فَادْعُو أَنَا وَ ثَوِّمُنْ
أَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَأَقْبَلَ الرَّاهِبُ يَدْعُو وَ الشَّابُّ
يُؤَمِّنُ فَمَا كَانَ بِأَسْرَعَ مِنْ أَنْ أَظْلَمَتْهُمَا
غَمَامَةٌ فَمَشْيَا تَحْتَهَا مَلِيًّا مِنَ النَّهَارِ ثُمَّ
تَفَرَّقَتِ الْجَادَّةُ جَادَتَيْنِ فَأَخَذَ الشَّابُّ فِي
وَاحِدَةٍ وَ أَخَذَ الرَّاهِبُ فِي وَاحِدَةٍ فَأَدَا
السَّحَابِيَّةَ مَعَ الشَّابِّ فَقَالَ الرَّاهِبُ أَنْتَ خَيْرٌ
مِنِّي لَكَ اسْتُجِيبَ وَ لَمْ يُسْتَجَبْ لِي فَأَخْبَرَنِي
مَا قِصَّتِكَ فَأَخْبَرَهُ بِخَبَرِ الْمَرْأَةِ فَقَالَ غَفَرَ
لَكَ مَا مَضَى حَيْثُ دَخَلَكَ الْخَوْفُ فَأَنْظُرْ كَيْفَ
تَكُونُ فِيمَا تَسْتَقْبِلُ

اصول کافی ج : 3 ص : 111 روایه : 8

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین صلوات الله علیهما
فرمود: مردی با خانواده اش مسافرت
دریا کرد، کشتی آنها شکست و از کسانیکه
در کشتی بودند، جز زن آن مرد نجات
نیافت ، او بر تخته پاره ای از الواح
کشتی نشست و از کسانیکه در کشتی
بودند، جز آن زن آنمرد نجات نیافت ، او
بر تخته پاره ای از الواح کشتی
نشست تا بیکی از جزیره های آن دریا
پناهنده شد، در آن جزیره مردی
راهزن بود که همه پرده های حرمت خدا
را دریده بود، ناگاه دید آن زن بالای
سرش ایستاده است ، سر بسوی او بلند
کرد و گفت : تو انسانی یا جنی ؟ گفت
: انسانم ، بی آنکه با او سخنی گوید،
با او چنان نشست که مرد با همسرش
می نشیند، چون آماده نزدیکی با او شد،
زن لرزان و پریشان گشت ، باو گفت :
چرا پریشان گشتی ؟ زن گفت : از این می
ترسم و با دست اشاره بآسمان کرد مرد
گفت : مگر چنین کاری کرده ای ؟ (زنا
داده ای ؟) زن گفت : نه ، بعزت خدا
سوگند. مرد گفت : تو از خدا چنین می
ترسی ، در صورتیکه چنین کاری نکرده
ای و من ترا مجبور می کنم ، بخدا که من
بپریشانی و ترس از تو سزاوارترم ،
سپس کاری نکرده برخاست و بسوی
خانواده اش رفت و همواره بفکر توبه و
بازگشت بود.

روزی در اثناء راه براهبی برخورد و
آفتاب داغ بر سر آنها می تابید، راهب
بجوان گفت : دعا کن تا خدا ابری بر سر
ما آرد که آفتاب ما را می سوزاند.
جوان گفت : من برای خود نزد خدا کار

نیکی نمیبینم تا جرات کنم . چیزی از او بخواهم . راهب گفت : پس من دعا میکنم و تو آمین بگو. گفت : آری خوبست ، راهب دعا میکرد و جوان آمین می گفت بزودی ابری بر سر راه آنها سایه انداخت . هر دو پاره ای از روز را زیرش راه رفتند تا سر دو راهی رسیدند جوان از يك راه و راهب از راه دیگر رفت ، و ابر همراه جوان شد.

راهب گفت : تو بهتر از منی . دعا بخاطر تو مستجاب شد نه به خاطر من ، گزارش خود را بمن بگو، جوان داستان آن را کرد. راهب گفت چون ترس از خدا ترا گرفت ، گناهان گذشته ات آمرزیده شد، اکنون مواظب باش که در آینده چگونه باشی.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: آنچه از خطبه های پیغمبر حفظ شده اینست که فرمود: ای مردم شما نشانه هایی دارید (از قرآن سنت و عقل) به نشانه های خود رسید، و شما را پایانی است (و آن کمال استعداد و قابلیت شما و رسیدن به بهشت و رضوان خداست) پایان خود برسید، همانا مؤمن در میان دو ترس کار می کند: میان زمانیکه از عمرش گذشته ، و نمی داند خدا با او چه می کند (آمرزیده است یا معاقب) و میان زمانیکه از عمرش باقی مانده و نمی داند، خدا درباره او چه حکم می کند (کی می میرد و چه پیش آمدی برایش می کند). پس بنده مؤمن باید از خود برای خود (یعنی باید خود را در طاعت و عبادت

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ حَمْرَةَ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ مِمَّا حَفِظَ مِنْ خُطْبِ النَّبِيِّ ص أَنَّهُ قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ لَكُمْ مَعَالِمَ فَانْتَهُوا إِلَى مَعَالِمِكُمْ وَ إِنَّ لَكُمْ نِهَائِيَةً فَانْتَهُوا إِلَى نِهَائِيَتِكُمْ أَلَا إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَعْمَلُ بَيْنَ مَخَافَتَيْنِ بَيْنَ أَجَلٍ قَدْ مَضَى لَا يَدْرِي مَا اللَّهُ صَانِعٌ فِيهِ وَ بَيْنَ أَجَلٍ قَدْ بَقِيَ لَا يَدْرِي مَا اللَّهُ قَاضٍ فِيهِ فَلْيَأْخُذِ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ مِنْ نَفْسِهِ لِنَفْسِهِ وَ مِنْ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ وَ فِي الشَّبَابِ قَبْلَ الْكِبَرِ وَ فِي الْحَيَاةِ قَبْلَ الْمَمَاتِ فَوَ الَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ مَا بَعْدَ الدُّنْيَا مِنْ مُسْتَعْتَبٍ وَ مَا بَعْدَهَا مِنْ دَارٍ إِلَّا الْجَنَّةُ أَوْ النَّارُ

اصول کافی ج : 3 ص : 113 روایت 9 :

بزحمت اندازد تا سودش در آخرت خود
کسب کند و در جوانیش پیش از
سالخوردگی و در زندگیش پیش از مرگ
. سوگند بآنکه جان محمد در دست
اوست . که پس از گذشت از دنیا
عذرخواهی و توبه ممکن نیست و بعد از
دنیا خانه نی جز بهشت و دوزخ نباشد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) درباره قول خدای
عزوجل : (((و برای آنکه از مقام
پروردگارش ترسد دو بهشت است ، 46
سوره 55))) فرمود: کسیکه بداند خدا او
را میبیند و آنچه گوید میشنود و هر کار
نیک و بدیکه کند می داند، و همین
دانستن او را از کارهای زشت بازدارد،
کسی است که از مقام پروردگارش ترسیده
و ضمیر خویش از هوس بازداشته است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: مؤ من مؤ
من نباشد تا آنکه ترسان و امیدوار باشد،
و ترسان و امیدوار نباشد تا برای
آنچه میترسد امیدوار است عمل کند.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ دَاوُدَ
الرَّقِّيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ وَ لِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٌ قَالَ مَنْ
عَلِمَ أَنَّ اللَّهَ يَرَاهُ وَ يَسْمَعُ مَا يَقُولُ وَ يَعْلَمُ مَا
يَعْمَلُهُ مِنْ خَيْرٍ أَوْ شَرٍّ فَيُخْجِزُهُ ذَلِكَ عَنِ
الْقُبْحِ مِنَ الْأَعْمَالِ فَذَلِكَ الَّذِي خَافَ مَقَامَ
رَبِّهِ وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى

اصول کافی ج : 3 ص : 113 روایه 10 :

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ
سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي
سَارَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ لَا
يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا حَتَّى يَكُونَ خَائِفًا
رَاجِيًا وَ لَا يَكُونُ خَائِفًا رَاجِيًا حَتَّى يَكُونَ
عَامِلًا لِمَا يَخَافُ وَ يَرْجُو

اصول کافی ج : 3 ص : 113 روایه 11 :

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ فَضِيلِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ
الْحَدَّاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْمُؤْمِنُ بَيْنَ
مَخَافَتَيْنِ ذَنْبٍ قَدْ مَضَى لَا يَدْرِي مَا صَنَعَ اللَّهُ
فِيهِ وَ عُمْرٍ قَدْ بَقِيَ لَا يَدْرِي مَا يَكْتَسِبُ
فِيهِ مِنَ الْمَهَالِكِ فَهُوَ لَا يُصْبِحُ إِلَّا خَائِفًا وَ لَا
يُصَلِّحُهُ إِلَّا الْخَوْفُ

اصول کافی ج : 3 ص : 114 روایة : 12

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤمن میان دو ترس قرار دارد: 1- گناهی که انجام داده و نمی داند خدا درباره او چه می کند 2- عمری که باقی مانده و نمی داند چه مهالکی (گناهایی که مایه هلاک او است) مرتکب می شود، پس هر صبح (و هر دم) ترسانست و جز ترس اصلاحش نکند. (زیرا ترس موجب می شود که از گناهان گذشته توبه کند و در آینده بیشتر بطاعت و عبادت پردازد).

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: پدرم می فرمود: هیچ بنده ای مؤمنی نیست، جز آنکه در دلش دو نور است: نور ترس و نور امید، اگر این وزن شود از آن افزون نباشد و اگر آن وزن شود از این افزون نباشد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
كَانَ أَبِي ع يَقُولُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ
إِلَّا وَفِي قَلْبِهِ نُورَانِ نُورٌ خِفَافٌ وَ نُورٌ رَجَاءٌ
لَوْ وَزَنَ هَذَا لَمْ يَزِدْ عَلَى هَذَا وَلَوْ وَزَنَ هَذَا
لَمْ يَزِدْ عَلَى هَذَا

اصول کافی ج : 3 ص : 114 روایة : 13

باب : حسن ظن بخدای عزوجل

بَابُ حُسْنِ الظَّنِّ بِاللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ

شرح:

حسن ظن به معنای خوشبینی و گمان نیک است در برابر سوءظن که به معنی بدبینی و بدگمانی است ، خداوند متعال برای تحریک نور امید در دل بندگان به آنها تذکر می دهد که به من حسن ظن داشته باشید یعنی چون توبه و استغفار می کنید، دعاو مساءلت می نمایید، بر من توکل و اعتماد می کنید، بدانید که چون مقرون بشرائط باشد، حاجت شما اجابت شود و اگر ماعیوس و بدگمان باشید، گناه کبیره ئی مرتکب شده اید، زیرا در صحت علم وجود حکمت خدا خدشه دارکرده اید.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خدای تبارک و تعالی فرماید: آنها که برای ثواب من عملی می کنند، نباید باعمالیکه انجام می دهند تکیه کنند، زیرا ایشان اگر در تمام عمر خویش کوشش کنند و در راه عبادتم خود را بزرحمت اندازند، باز مقصر باشند و در عبادت خود بکنه بندگانم نرسند نسبت بآنچه از من طلب می کنند، که کرامت و نعمت در بهشت و رفعت بدرجات عالی در جوارم باشد، ولی تنها بر حتم باید اعتماد کنند و بفضل امیدوار باشند و بحسن ظن بمن اطمینان کنند. آنگاه است که رحتم ایشان را در یابد و رضوانم بآنها برسد، و آمرزشم بر آنها لباس گذشت پوشاند، زیرا من خدای رحمان و رحیم و بدین نامیده شده ام.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَا يَتَّكِلِ الْعَامِلُونَ عَلَى أَعْمَالِهِمُ الَّتِي يَفْعَلُونَهَا لِثَوَابِي فَإِنَّهُمْ لَوْ اجْتَهَدُوا وَ أَتَعَبُوا أَنْفُسَهُمْ أَعْمَارَهُمْ فِي عِبَادَتِي كَانُوا مُقْصِرِينَ غَيْرَ بَالِغِينَ فِي عِبَادَتِهِمْ كُنْهَ عِبَادَتِي فِيمَا يَطْلُبُونَ عِنْدِي مِنْ كَرَامَتِي وَ النِّعَمِ فِي جَنَاتِي وَ رَفِيعِ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى فِي جَوَارِي وَ لَكِنْ بِرَحْمَتِي فَلْيَتَّقُوا وَ فَضْلِي فَلْيَرْجُوا وَ إِلَى حُسْنِ الظَّنِّ بِي فَلْيَطْمَئِنُّوا فَإِنَّ رَحْمَتِي عِنْدَ ذَلِكَ تَذَرِكُهُمْ وَ مِنِّي يَبْلُغُهُمْ رِضْوَانِي وَ مَغْفِرَتِي تُلْبِسُهُمْ عَفْوِي فَإِنِّي أَنَا اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ وَ بِذَلِكَ تَسْمِيْتُ

اصول کافی ج : 3 ص : 114 روایة : 1

ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ وَ جَدْنَا فِي كِتَابِ عَلِيٍّ ع أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ وَ هُوَ عَلَى مِنْبَرِهِ وَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ مَا أُعْطِيَ مُؤْمِنٌ قَطُّ خَيْرَ الدُّنْيَا

وَالْآخِرَةَ إِلَّا بِحُسْنِ ظَنِّهِ
بِاللَّهِ وَرَجَائِهِ لَهُ وَحُسْنِ
خُلُقِهِ وَ الْكَفَّ عَنْ
اِغْتِيَابِ الْمُؤْمِنِينَ وَ
الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَا
يُعَذِّبُ اللَّهُ مُؤْمِناً بَعْدَ
التَّوْبَةِ وَ الْاسْتِغْفَارِ إِلَّا
بِسُوءِ ظَنِّهِ بِاللَّهِ وَ
تَقْصِيرِهِ مِنْ رَجَائِهِ وَ
سُوءِ خُلُقِهِ وَ اِغْتِيَابِهِ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الَّذِي لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ لَا يَحْسُنُ ظَنُّ
عَبْدٍ مُؤْمِنٍ بِاللَّهِ إِلَّا كَانَ
اللَّهُ عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ
لَأَنَّ اللَّهَ كَرِيمٌ بَيِّدُهُ
الْخَيْرَاتِ يَسْتَحْيِي أَنْ
يَكُونَ عَبْدُهُ الْمُؤْمِنُ قَدْ
أَحْسَنَ بِهِ الظَّنَّ ثُمَّ يُخْلَفَ
ظَنَّهُ وَ رَجَاءَهُ فَأَحْسِنُوا
بِاللَّهِ الظَّنَّ وَ ارْغَبُوا إِلَيْهِ
اصول کافی ج : 3 ص :
115 روایه : 2

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: در کتاب علی علیه السلام دیدیم که رسول خدا صلی الله علیه و آله بالای منبر خویش فرموده: سوگند به خدایکه جز او شایسته پرستشی نیست، به هیچ مؤمنی هرگز خیر دنیا و آخرت داده نشد، جز بسبب خوشبینیش به خدا و امیدواریش به او و حسن خلقتش و باز ایستادن از غیبت مؤمنین و به خدائی که جز او شایان پرستشی نیست، خدا هیچ مؤمنی را بعد از توبه و استغفار عذاب نکند، مگر بسبب بدگمانیش به خدا و کوتاهی کردن نسبت به امیدواری به او و بدخلقیش و غیبت نمودنش مؤمنین را، و به خدائی که جز او شایان پرستشی نیست، گمان هیچ مؤمنی نسبت به خدا نیکو نشود جز اینکه خدا همراه گمان بنده مؤمن خود باشد (هرگونه به او گمان برد، خدا با او رفتار کند) زیرا خدا کریم است و همه خیرات بدست اوست، او حیا می کند از اینکه بنده مؤمنش بدو گمان نیک برد و او خلاف گمان و امید بنده رفتار کند، پس به خدا خوشبین باشید و به سویش رغبت کنید.

ترجمه روایت شریفه:

امام رضا (ع) فرمود: بخدا خوش گمان باشید. زیرا خدای عزوجل میفرماید: من نزد گمان بنده مؤمن خویشم، اگر گمان او خوبست، رفتار من خوب و اگر بد است، رفتار من هم بد باشد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ أَحْسِنِ الظَّنَّ بِاللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ بِي إِنْ خَيْرًا فَخَيْرًا وَإِنْ شَرًّا فَشَرًّا

اصول کافی ج : 3 ص : 116 روایه : 3

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ
مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُنْقَرِيِّ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ
قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ حُسْنُ الظَّنِّ
بِاللَّهِ أَنْ لَا تَرْجُو إِلَّا اللَّهَ وَ لَا تَخَافَ إِلَّا ذَنْبَكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 116 روایة : 4

ترجمه روایت شریفه:
سفیان بن عیینہ گوید: شنیدم امام
صادق (ع) فرمود: حسن ظن بخدا
اینستکه : بغیر خدا امیدوار نباشی و جز
از گناہت نترسی.

باب : اعتراف بتقصیر

بَابُ الْإِعْتِرَافِ بِالتَّقْصِيرِ

ترجمه روایت شریفه:

موسی بن جعفر علیه السلام بیکی از فرزنداناش فرمود: پسر جانم؟ همواره کوشش کن، مبادا خودرت را در عبادت و طاعت خدای عزوجل بی تقصیر دانی، زیرا خدا چنانکه شایسته است، پرستش نشود،

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي خُلْفٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع قَالَ قَالَ لِبَعْضِ وَلَدِهِ يَا بُنَيَّ عَلَيْكَ بِالْجِدِّ لَا تُخْرِجَنَّ نَفْسَكَ مِنْ حَدِّ التَّقْصِيرِ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَطَاعَتِهِ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُعْبَدُ حَقَّ عِبَادَتِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 116 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

جابر گوید: امام باقر علیه السلام بمن فرمود: ای جابر! خدا ترا از کاستی و تقصیر بیرون نبرد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ بَعْضِ الْعَرَاقِيِّينَ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ الْمُثَنَّى الْحَضَرَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ ع يَا جَابِرُ لَا أَخْرِجَكَ اللَّهُ مِنَ النَّقْصِ وَ [لَا] التَّقْصِيرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 116 روایه 2:

شرح:

یکی از علماء کوفه گوید: یعنی خدا توفیقت دهد که همیشه عبادتت را ناقص و خود را مقصر دانی.

ترجمه روایت شریفه:

حضرت ابوالحسن (ع) فرمود: مردی در بنی اسرائیل چهل سال عبادت خدا کرد و سپس قربانی نمود و از او پذیرفته نشد، با خود گفت: این وضع از خودت پیش آمد و غیر از تو گناهکار نیست. امام فرمود: خدای تبارک و تعالی باو وحی نمود که نکوهشی که از خود کردی از عبادت چهل سال بهتر بود.

عَنْهُ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ عَبْدَ اللَّهِ أَرْبَعِينَ سَنَةً ثُمَّ قَرَّبَ قُرْبَانًا فَلَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ فَقَالَ لِنَفْسِهِ مَا أَتَيْتُ إِلَّا مِنْكَ وَ مَا الذَّنْبُ إِلَّا لَكَ قَالَ فَأَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَيْهِ دُمُكَ لِنَفْسِكَ أَفْضَلُ مِنْ عِبَادَتِكَ أَرْبَعِينَ سَنَةً

اصول کافی ج : 3 ص : 116 روایه 3:

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ عِيسَى بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ يُونُسَ

عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ قَالَ أَكْثَرُ مَنْ أَنْ
تَقُولَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلَنِي مِنَ الْمُعَارِيِنَ وَلَا
تُخْرِجَنِي مِنَ التَّقْصِيرِ قَالَ قُلْتُ أَمَّا
الْمُعَارُونَ فَقَدْ عَرَفْتُ أَنَّ الرَّجُلَ يُعَارُ الدِّينَ
ثُمَّ يُخْرَجُ مِنْهُ فَمَا مَعْنَى لَا تُخْرِجَنِي مِنَ
التَّقْصِيرِ فَقَالَ كُلُّ عَمَلٍ تُرِيدُ بِهِ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
فَكُنْ فِيهِ مُقْصِرًا عِنْدَ نَفْسِكَ فَإِنَّ النَّاسَ
كُلَّهُمْ فِي أَعْمَالِهِمْ فِيمَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ اللَّهِ
مُقْصِرُونَ إِلَّا مَنْ عَصَمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
اصول کافی ج : 3 ص : 117 روایة : 4

ترجمه روایت شریفه:

فضل بن یونس گوید: حضرت ابوالحسن
علیه السلام فرمود: بسیار بگو: بار خدایا
مرا از عاریه داران ایمان قرار ده و از
تقصیر بیرون مبر.
عرضکردم: معنی عاریه داران را میدانم
که مردی دین را بطور عاریه میگیرد و
سپس از آن خارج میشود (چون دینش
مستقر و ثابت نبوده، پس از اندکی کافر
و بیدین شود) معنی(((مرا از تقصیر
بیرون مبر))) چیست؟ فرمود: هر
عملی که بمقصد خدای عزوجل
میکنی، خود را در آن مقصر
شناس، زیرا مردم همگی در اعمال
خویش میان خود و خدا مقصرند،
جز آنکه را خدای عزوجل نگهداری
کند. (که انبیاء و ائمه باشند، زیرا ایشان
در شرایط عبادت باتدازه امکان کوتاهی
نکنند، اگر چه برای اظهار عجز و نقصان
خود را مقصر دانند).

باب : طاعت و تقوی

بَابُ الطَّاعَةِ وَ التَّقْوَى

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر علیه السلام فرمود: هر مذهبی شما را براهی نبرد، بخدا که شیعه ما نیست، جز آنکه خدای عزوجل را اطاعت کند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ أَخِي عَرَامٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ لَا تَذْهَبَ بِكُمْ الْمَذَاهِبُ فَوَ اللَّهِ مَا شِيعَتُنَا إِلَّا مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 117 روایه 1:

شرح:

در زمان امام باقر علیه السلام بدعتگزاران و دین سازان گمراه، عقاید و افکار باطلی در میان مسلمین انتشار میدادند، که نمونه ئی از آنها در اینزمان هم در میان عوام مسلمین دیده میشود، مانند عقیده باینکه تنها قبول تشیع یا محبت امیرالمؤمنین علیه السلام یا امیدواری بخدا یا گریه برای اما حسین علیه السلام بدون هیچ طاعت و عبادت دیگر موجب سعادت و نجاتست امام باقر (ع) با يك جمله کوتاه، تمام رشته های او هام و خرافات ایشان را بر باد داده، شیعیان خود را بیدار و هوشیار میکند و شاهراه حقیقت را پیش پای آنها میگذارد و میفرماید: افکار و عقاید باطل شما را منحرف نسازد، بدانید یگانه راه سعادت و نجات اطاعت خداست و بس و بقیه احادیث این باب نیز شاهد این مدعاست.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: رسولخدا (ص) در حجة الوداع سخنرانی کرد و فرمود: ای مردم! بخدا چیزی نبود که شما را ببهشت نزدیک و از دوزخ دور کند جز آنکه بدان دستورتان دادم، و چیزی نبود که شما را بدوزخ نزدیک و از بهشت دور کند، جز آنکه از آن نهیتان کردم. همانا جبرئیل در دلم افکند که هیچکس نمیرد تا روزیش را کامل گیرد، از خدا بپرهیزد و در طلب روزی آرام باشید (حریص نباشید و خود را بزحمت نیفکنید) و دیر رسیدن روزی شما را وادار نکند که آنرا از راه حرام جویند، زیرا آنچه نزد خداست جز بوسیله اطاعتش بدست نیاید،

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ حَطَبُ رَسُولِ اللَّهِ ع فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ وَاللَّهِ مَا مِنْ شَيْءٍ يَفْتَرِّبُكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ وَ يَبَاعِدُكُمْ مِنَ النَّارِ إِلَّا وَقَدْ أَمَرْتُكُمْ بِهِ وَ مَا مِنْ شَيْءٍ يَفْتَرِّبُكُمْ مِنَ النَّارِ وَ يَبَاعِدُكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ إِلَّا وَقَدْ نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ إِلَّا وَ إِنَّ الرُّوحَ الْأَمِينَ نَفَثَ فِي رُوعِي أَنَّهُ لَنْ تَمُوتَ نَفْسٌ حَتَّى تَسْتَكْمَلَ رِزْقَهَا فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ وَ لَا يَحْمِلْ أَحَدُكُمْ اسْتِبْطَاءَ شَيْءٍ مِنَ الرِّزْقِ أَنْ يَطْلُبَهُ بَغِيرَ حِلِّهِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِكُ مَا عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِطَاعَتِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 118 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

جابر گوید: امام باقر (ع) بمن فرمود: ای جابر! آیا کسیکه ادعای تشیع میکند، او را بس است که از محبت ما خانواده دم زند؟! بخدا شیعه ما نیست، جز آنکه از خدا پروا کند و او را اطاعت نماید، ای جابر! ایشان شناخته نشوند، جز با فروتنی و خشوع و امانت و بسیاری یاد خدا و روزه و نماز و نیکی پدر و مادر و مراعات همسایگان فقیر و مستمند و قرضداران و یتیمان و راستی گفتار و تلاوت قرآن و بازداشتن زبان از مردم، جز از نیکی آن ها، و آنها امانت نگهدار فامیل خویش باشند.

جابر گوید عرض کردم: یا ابن رسول الله ما امروز کسی را دارای این صفات نمیشناسیم، فرمود: ای جابر! براههای مختلف مرو، آیا برای مرد کافی است که بگوید: من علی را دوست دارم و از او پیروی میکنم و با وجودی این فعالیت دینی نکند؟! پس اگر بگوید: من رسول خدا (ص) را دوست دارم رسول خدا (ص) که بهتر از علی علیه السلام است سپس از رفتار او پیروی نکند و بستنش عمل ننماید، محبتش بیغمبر باو هیچ سودی ندهد، پس از خدا پروا کنید برای آنچه نزد خداست عمل کنید، خدا با هیچکس خویشی ندارد، دوست ترین بندگان خدای عزوجل (و گرامیترینشان نزد او) با تقواترین و مطیع ترین آنهاست

ای جابر! بخدا جز با اطاعت بخدای تبارک و تعالی تقرب نمیتوان جست. و همراه ما برات آزادی از دوزخ نیست و هیچکس بر خدا حجت ندارد، هر که مطیع خدا باشد

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ يَا جَابِرُ أَيْكُتَفِي مَنْ انْتَحَلَ التَّشْيِيعَ أَنْ يَقُولَ بِحُبِّنا أَهْلَ الْبَيْتِ قَوْلَ اللَّهِ مَا شِيعْتُنَا إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَ اطَاعَهُ وَ مَا كَانُوا يُعْرِفُونَ يَا جَابِرُ إِلَّا بِالتَّوَّاضُعِ وَ التَّخَشُّعِ وَ الْأَمَانَةِ وَ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ وَ الصَّوْمِ وَ الصَّلَاةِ وَ الْبِرِّ بِالْوَالِدَيْنِ وَ التَّعَاهُدِ لِلْجِيرَانِ مِنَ الْفُقَرَاءِ وَ أَهْلِ الْمَسْكَنَةِ وَ الْغَارِمِينَ وَ الْإِيْتَامِ وَ صَدَقَ الْحَدِيثُ وَ تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ وَ كَفَّ الْأَلْسُنَ عَنِ النَّاسِ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ وَ كَانُوا أَمْنَاءَ عَشَائِرِهِمْ فِي الْأَشْيَاءِ قَالَ جَابِرٌ فَقُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ مَا نَعْرِفُ الْيَوْمَ أَحَدًا بِهَذِهِ الصِّفَةِ فَقَالَ يَا جَابِرُ لَا تَذْهَبَنَّ بِكَ الْمَذَاهِبُ حَسَبَ الرَّجُلِ أَنْ يَقُولَ أَحِبُّ عَلِيًّا وَ اتَوَلَّاهُ ثُمَّ لَا يَكُونُ مَعَ ذَلِكَ فِعَالًا فَلَوْ قَالَ إِنِّي أَحِبُّ رَسُولَ اللَّهِ فَرَسُولُ اللَّهِ صَ خَيْرٌ مِنْ عَلِيٍّ عَ ثُمَّ لَا يَتَّبِعُ سِيرَتَهُ وَ لَا يَعْمَلُ بِسُنَّتِهِ عَهُ حُبُّهُ إِيَّاهُ شَيْئاً فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ اعْمَلُوا لِمَا عِنْدَ اللَّهِ لَيْسَ بَيْنَ اللَّهِ وَ بَيْنَ أَحَدٍ قَرَابَةٌ أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَكْرَمُهُمْ عَلَيْهِ اتَّقَاهُمْ وَ اعْمَلْهُمْ بِطَاعَتِهِ يَا جَابِرُ وَ اللَّهُ مَا يَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَّا بِالطَّاعَةِ وَ مَا مَعَنَا بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَ لَا عَلَى اللَّهِ لِأَحَدٍ مِنْ حُجَّةٍ مَنْ كَانَ لِلَّهِ مُطِيعاً فَهُوَ لَنَا وَلِيٌّ وَ مَنْ كَانَ لِلَّهِ عَاصِياً فَهُوَ لَنَا عَدُوٌّ وَ مَا تَنَالُ وَ لَا يَتَنَا إِلَّا بِالْعَمَلِ وَ الْوَرَعِ

اصول کافی ج : 3 ص : 118 روایه 3:

دوست ما و هر که نافرمانی خدا کند
دشمن ماست ولایت ما جز با عمل کردن
بورع بدست نیاید.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: چون روز
قیامت شود، دسته‌ای از مردم برخیزند و
بیایند و در بهشت را بکوبند، بآنها
گویند: شما کیستید؟ گویند: ما
اهل صبریم، بآنها گویند: بر چه صبر
کردید؟ گویند: بر اطاعت خدا و از
نافرمانی او صبر کردیم، خدای
عزوجل فرماید: راست گویند: ایشانرا
ببهشت در آورید و همین است قول
خدای عزوجل (((همانا صابران اجر
خود را بدون حساب بدست آورند، 10
سوره))) 39

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: امیرالمؤمنین
صلوات الله علیه میفرمود: علمی که با
تقوی همراه باشد کم نیست، چگونه
عمل پذیرفته کم است؟ با آنکه
خدایتعالی فرماید: انما يتقبل الله من المتقين
یعنی خدا فقط عمل مردم با تقوی را
میپذیرد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ
إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ
أَبْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ يَقُومُ
عُنُقُ مِنَ النَّاسِ فَيَأْتُونَ بَابَ الْجَنَّةِ
فَيَضْرِبُونَهُ فَيَقَالُ لَهُمْ مَنْ أَنْتُمْ فَيَقُولُونَ نَحْنُ
أَهْلُ الصَّبْرِ فَيَقَالُ لَهُمْ عَلَى مَا صَبَرْتُمْ
فَيَقُولُونَ كُنَّا نَصْبِرُ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَ
نَصْبِرُ عَنْ مَعَاصِي اللَّهِ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ
صَدَقُوا أَدْخِلُوهُمْ الْجَنَّةَ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ
حِسَابٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 119 روایة 4:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ سَنَانٍ عَنْ فَضِيلِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ
أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ كَانَ
أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ص يَقُولُ لَا يَقِلُّ عَمَلٌ مَعَ
تَقْوَى وَ كَيْفَ يَقِلُّ مَا يُتَقَبَّلُ

اصول کافی ج : 3 ص : 120 روایة 5:

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ
بْنِ مُحَمَّدٍ بَنِ سَمَاعَةَ عَنْ
بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبَانَ
عَنْ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ يَا

مَعْشَرَ الشَّيْعَةِ شَيْعَةَ آلِ
مُحَمَّدٍ كُونُوا التَّمْرِقَةَ
الْوَسْطَى يَرْجِعُ إِلَيْكُمْ
الْغَالِي وَ يُلْحَقُ بِكُمْ التَّالِي
فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ
يُقَالُ لَهُ سَعْدٌ جُعِلْتُ
فِدَاكَ مَا الْغَالِي قَالَ قَوْمٌ
يَقُولُونَ فِينَا مَا لَا نَقُولُهُ
فِي أَنْفُسِنَا وَلَنْكَ مَنَا وَ
لَسْنَا مِنْهُمْ قَالَ فَمَا
التَّالِي قَالَ الْمُرْتَادُ يُرِيدُ
الْخَيْرَ يُبْلِغُهُ الْخَيْرَ يُوجِرُ
عَلَيْهِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ
وَ اللَّهُ مَا مَعَنَا مِنَ اللَّهِ
بِرَاءَةٌ وَ لَا بَيْنَنَا وَ بَيْنَ
اللَّهِ قَرَابَةٌ ۚ لَا لَنَا عَلَى
اللَّهِ حُجَّةٌ وَ لَا نَتَقَرَّبُ
إِلَى اللَّهِ إِلَّا بِالطَّاعَةِ فَمَنْ
كَانَ مِنْكُمْ مُطِيعاً لِلَّهِ تَنَفَّعَهُ
وَلَا يَتَنَّا وَ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ
عَاصِياً لِلَّهِ لَمْ تَنَفَّعْهُ
وَلَا يَتَنَّا وَ يَحْكُمُ لَا تَغْتَرُّوا
وَيَحْكُمُ لَا تَغْتَرُّوا
اصول کافی ج : 3 ص :
121 روایة 6:

عَدَّةٌ مِنَ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ
عُمَرَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ فَذَكَّرْنَا
الْأَعْمَالَ فَقُلْتُ أَنَا مَا أَضْعَفُ عَمَلِي فَقَالَ مَهْ
اسْتَغْفِرِ اللَّهَ ثُمَّ قَالَ لِي إِنَّ قَلِيلَ الْعَمَلِ
مَعَ التَّقْوَى خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ الْعَمَلِ بِلَا تَقْوَى
قُلْتُ كَيْفَ يَكُونُ كَثِيرٌ بِلَا تَقْوَى قَالَ نَعَمْ مِثْلُ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: ای گروه
شیعه شیعه آل محمد! شما تکیه گاه
میان باشید (یعنی روشی داشته باشید
خارج از حد افراط و تفریط تا دیگران
بشما تکیه کنند) و آنکه غلو کرده (و از
حد وسط خارج شده) بسوی شما بر گردد
و آنکه عقب مانده خود را بشما رساند.
مردی از انصار بنام سعد عرض کرد:
قربانت ، غلو کننده کدامست ؟ فرمود:
مردمیکه درباره ما گویند آنچه درباره خود
نگوئیم ، اینها از ما نیستند و ما از آنها
نباشیم.
گفت : عقب مانده کدامست ؟
فرمود: کسی که طالب خیر (دین
حق یا عمل صالح) است : خیر باو
میرسد (زیرا عاقبت جوینده یابنده بود) و
بهمان مقدار نیتش پاداش دارد.
سپس روبما کرد و فرمود: بخدا ما از
جانب خدا براتی نداریم ، و میان ما و خدا
قرابتی نیست و بر خدا حاجتی نداریم و
جز با اطاعت بسوی خدا تقرب نجوئیم ،
پس هر کس از شما که مطیع خدا باشد
دوستی ما سودش دهد و هر کس از شما
نافرمانی خدا کند دوستی ما سودش ندهد،
وای بر شما! مبدا فریفته شوید. وای بر
شما مبدا فریفته شوید.

الرَّجُلُ يُطْعَمُ طَعَامَهُ وَ يَرْفُقُ جِيرَانَهُ وَ
يُوطِئُ رَحْلَهُ فَإِذَا ارْتَفَعَ لَهُ الْبَابُ مِنْ
الْحَرَامِ دَخَلَ فِيهِ فَهَذَا الْعَمَلُ بِلا تَقْوَى وَ
يَكُونُ الْآخِرُ لَيْسَ عِنْدَهُ فَإِذَا ارْتَفَعَ لَهُ الْبَابُ
مِنَ الْحَرَامِ لَمْ يَدْخُلْ فِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 121 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
مفضل بن عمر گوید: خدمت امام
صادق (ع) بودم که موضوع اعمال
مطرح شد، من گفتم: عمل من چه
اندازه کم و ضعیف است؟! حضرت
فرمود: خاموش باش، از خدا آمرزش
بخواه، آنگاه فرمود: عمل کم با
تقوی بهتر از عمل بسیار بی تقوی
است.

عرض کردم: چگونه عمل بسیار، بی
تقوی میباشد؟ فرمود: آری مانند مردیکه
از غذای خود بمردم میخوراند و با
همسایگانش مهربانی میکند و در خانه
اش باز است، ولی چون دری از حرام
بنظرش رسد بدان در آید، اینست عمل
بدون تقوی، و دیگری هست که اینها را
ندارد، ولی چون در حرامی بنظرش رسد،
بدان وارد نشود.

ترجمه روایت شریفه:
یعقوب بن شعیب گوید: شنیدم
امام صادق علیه السلام می فرمود:
خدای عزوجل بنده ای را از خواری
گناه بعزت تقوی نبرد، جز آنکه بی
نیازش کند، بدون مال و عزیزش کند
بدون فامیل و ماعنوشش کند بدون
آدمی زاد (یعنی با خود ماعنوش سازد).

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ أَبِي دَاوُدَ الْمُسْتَرْقِ عَنْ مُحَسِّنِ الْمِثْمِيِّ
عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ
اللَّهِ ع يَقُولُ مَا نَقَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَبْدًا مِنْ
ذُلِّ الْمَعَاصِي إِلَى عِزِّ التَّقْوَى إِلَّا أَغْنَاهُ مِنْ
غَيْرِ مَالٍ وَ أَعَزَّهُ مِنْ غَيْرِ عَشِيرَةٍ وَ أَنَسَهُ
مِنْ غَيْرِ بَشَرٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 121 روایه 8:

باب : باب ورع

بَابُ الْوَرَعِ

ترجمه روایت شریفه:

عمر بن سعید گوید: به امام صادق (ع) عرض کردم: من جز چند سال یکبار شما را ملاقات نکنم، بمن چیزی بفرما که آنرا داشته باشم، فرمود: ترا سفارش میکنم بتقوای خدا و ورع و کوشش و بدانکه کوششی که در آن ورع نباشد سود ندهد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ عَنْ زَيْدِ الشَّحَّامِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ بْنِ هِلَالٍ الثَّقَفِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنِّي لَا أَلْقَاكَ إِلَّا فِي السَّنَيْنِ فَأَخْبِرْنِي بِشَيْءٍ أَخْذُ بِهِ فَقَالَ أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ الْوَرَعِ وَ الْاجْتِهَادِ وَ اعْلَمْ أَنَّهُ لَا يَنْفَعُ اجْتِهَادٌ لَا وَرَعَ فِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 121 روایه 1:

شرح:

تقوی ترک محرمات است و ورع ترک شبهات و اجتهاد (((کوشش))) سعی در طاعات و عبادات.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: تقوای خدا پیشه کنید و دین خود را با ورع نگهدارید.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ محبوبٍ عَنْ حَدِيدِ بْنِ حَكِيمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ اتَّقُوا اللَّهَ وَ صُونُوا دِينَكُمْ بِالْوَرَعِ

اصول کافی ج : 3 ص : 122 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

یزید بن خلیفه گوید: امام صادق (ع) ما را موعظه فرمود و دستور داد و امر بزهت نمود سپس فرمود: بر شما باد بورع، زیرا بدانچه نزد خدا هست جز با ورع نتوان رسید.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَزِيدِ بْنِ خَلِيفَةَ قَالَ وَعَظَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَأَمَرَ وَ زَهَّدَ ثُمَّ قَالَ عَلَيْكُمْ بِالْوَرَعِ فَإِنَّهُ لَا يُنَالُ مَا عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِالْوَرَعِ

اصول کافی ج : 3 ص : 122 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: کوشش بدون ورع سود نبخشد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ ابْنِ فَصَّالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي يَغْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَا يَنْفَعُ اجْتِهَادٌ لَا وَرَعَ فِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 122 روایه 4:

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَصَّالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ
الْحَسَنِ بْنِ زِيَادٍ الصَّيْقَلِ عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ
قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِنَّ أَشَدَّ الْعِبَادَةِ الْوَرَعَ
اصول کافی ج : 3 ص : 122 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: سخت ترین عبادت
ورع است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
عِيْسَى عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ
حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيُّ
لَأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مَا نَلَقَى مِنَ النَّاسِ فِيكَ
فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَ مَا الَّذِي تَلَقَى مِنَ
النَّاسِ فِي فَقَالَ لَا يَزَالُ يَكُونُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ
الرَّجُلِ الْكَلَامُ فَيَقُولُ جَعْفَرِي خَبِيثٌ فَقَالَ
يُعِيرُكُمْ النَّاسُ بِي فَقَالَ لَهُ أَبُو الصَّبَّاحِ نَعَمْ
قَالَ فَقَالَ مَا أَقَلَّ وَ اللَّهُ مَنْ يَتَّبِعْ جَعْفَرًا مِنْكُمْ
إِنَّمَا أَصْحَابِي مَنْ اشْتَدَّ وَرَعُهُ وَ عَمِلَ لِخَالِقِهِ
وَ رَجَا ثَوَابَهُ فَهُوَ لَاءِ أَصْحَابِي
اصول کافی ج : 3 ص : 122 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:
ابوالحجاج کنانی بامام صادق (ع)
عرضکرد: درباره شما از مردم چه ها
ببینیم (چه زخم زبانشا بشنویم؟) امام
فرمود: مگر درباره من از مردم چه
میبینی؟ گفت: هرگاه میان من و مردی
سخنی در میگیرد؟ بمن میگوید: جعفری
خیبث، فرمود: شما را بمن سرزنش
میکنند؟ تنها اصحاب من کسی است
که ورعش شدید باشد و برای
خالقش عمل کند و ثواب او را امیدوار
باشد. اینها اصحاب منند.

حَنَانُ بْنُ سَدِيرٍ عَنْ أَبِي سَارَةَ الْغَزَّالِ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ابْنِ آدَمَ
اجْتَنِبْ مَا حَرَّمْتُ عَلَيْكَ تَكُنْ مِنْ أَوْرَعِ النَّاسِ
اصول کافی ج : 3 ص : 122 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: خدای عزوجل
فرماید: از آنچه بر تو حرام شده اجتناب
کن تا باورعترین مردم باشی.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْمُنْقَرِي
عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا
عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ الْوَرَعِ مِنَ النَّاسِ فَقَالَ الَّذِي
يَتَوَرَّعُ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ
اصول کافی ج : 3 ص : 123 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:
حفص بن غیاث گوید: از امام صادق
(ع) پرسیدم، مرد با ورع کیست؟
فرمود: آنکه از حرامهای خدای عزوجل
دوری گزیند.

ترجمه روایت شریفه:

ابو اسامه گوید: شنیدم امام صادق (ع) میفرمود: بر تو باد به تقوای خدا و ورع و کوشش و راستی گفتار و اداء امانت و حسن خلق و نیکی با همسایه، و مردم را با غیر زبان بمذهب خود دعوت کنی (یعنی رفتار شما شیعیان باید طوری باشد که مخالفینتان بگرویدن مذهب شما مایل شوند) و زینت ما باشید و ننگ ما نباشید، و بر شما باد بطول دادن رکوع و سجود، زیرا چون یکی از شما رکوع و سجود را طول دهد، شیطان از پشت سرش بانگ زند و بگوید: ای وای، که این اطاعت کرد و من نافرمانی و این سجده کرد و من سرپیچی (هنگام بسجده در برابر آدم ماعمر گشتم).

ترجمه روایت شریفه:

ابوزید گوید: خدمت امام صادق (ع) بودم که عیسی بن عبدالله قمی وارد شد، حضرت باو خوشامد گفت: و نزدیک خودش نشانید، سپس فرمود: ای عیسی بن عبدالله! از ما نیست و شرافتی ندارد کسیکه در شهری باشد که 100 هزار تن و بیشتر در آن باشند، و در آن شهر شخصی پارسا تر از او بوده باشد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالْوَرَعِ وَالْاجْتِهَادِ وَصِدْقِ الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَحُسْنِ الْخُلُقِ وَحُسْنِ الْجَوَارِ وَكُونُوا دُعَاةً إِلَى أَنْفُسِكُمْ بِغَيْرِ أَلْسِنَتِكُمْ وَكُونُوا زِينًا وَلَا تَكُونُوا شَيْنًا وَعَلَيْكُمْ بِطَوَّلِ الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ فَإِنْ أَحَدَكُمْ إِذَا أَطَالَ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ هَتَفَ إِبْنِيسُ مِنْ خَلْفِهِ وَقَالَ يَا وَيْلَهُ أَطَاعَ وَعَصَيْتُ وَسَجَدَ وَابْتَيْتُ

اصول کافی ج : 3 ص : 123 روایة 9:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي زَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَدَخَلَ عِيسَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقُمِّيُّ فَرَحَّبَ بِهِ وَقَرَّبَ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ قَالَ يَا عِيسَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ لَيْسَ مِنَّا وَلَا كَرَامَةٌ مَنْ كَانَ فِي مِصْرَ فِيهِ مِائَةُ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ وَكَانَ فِي ذَلِكَ الْمِصْرِ أَحَدٌ أَوْرَعَ مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 123 روایة 10:

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَفْبَةَ عَنْ أَبِي كَهْمَسٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ بْنِ هَلَالٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَوْصِنِي قَالَ أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالْوَرَعِ وَالْاجْتِهَادِ وَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا

يَنْفَعُ اجْتِهَادَ لَا وَرَعَ فِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 124 روایه 11:

ترجمه روایت شریفه:

عمر بن سعید بن هلال گوید: به امام صادق (ع) عرض کردم: مرا سفارشی کن: فرمود: ترا سفارش میکنم بتقوای خدا و ورع و کوشش و بدانکه کوشش بدون ورع سود نبخشد.

ترجمه روایت شریفه:

ابوالصباح کنانی گوید، امام باقر علیه السلام فرمود: ما را با ورع یاری کنید، زیرا هر کسی از شما خدای عزوجل را با ورع ملاقات کند، برای او نزد خدا گشایشی باشد و خدای عزوجل میفرماید: (((انها که خدا و رسولش را ((11)) اطاعت کنند، همدم پیغمبران و صدیقان و شهیدان و نیکانی باشند که خدا نعمتشان داده، و چه خوب رفیقانی هستند: 69 سوره 4))) و پیغمبر از ماست و صدیق از ماست و نیکان از ما هستند.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: ما شخصی را مؤمن ندانیم تا آنکه از همه امر ما پیروی کند و خواهان آن باشد، همانا ورع از جمله پیروی ام رما و خواستن آنست، پس خود را بان زینت دهید. خدا شما را بیمارزد و بوسیله ورع بر دشمنان ما غلبه کنید (آنها را در تنگنا گذارید) خدا بشما رفعت بخشد.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ أَعِينُونَا بِالْوَرَعِ فَإِنَّهُ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مِنْكُمْ بِالْوَرَعِ كَانَ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ فَرجاً وَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ مَنْ يَطِيعِ اللَّهَ وَ الرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصَّادِقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسَنَ أَوْلَئِكَ رَفِيقاً فَمِنَّا النَّبِيُّ وَ مِنَّا الصَّادِقُ وَ الشُّهَدَاءُ وَ الصَّالِحُونَ

اصول کافی ج : 3 ص : 124 روایه 12:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ إِنَّا لَا نَعُدُّ الرَّجُلَ مُؤْمِناً حَتَّى يَكُونَ لِجَمِيعِ أَمْرِنَا مُتَّبِعاً مُرِيداً أَوْ لَا وَ إِنْ مِنْ اتَّبَاعِ أَمْرِنَا وَ إِرَادَتِهِ الْوَرَعَ فَتَزَيَّنُوا بِهِ يَرْحَمَكُمُ اللَّهُ وَ كَبِدُوا أَعْدَاءَنَا بِهِ يَنْعَشَكُمُ اللَّهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 124 روایه 13:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: با غیر زبان خویش مردم را (بکیش و مذهب خود) دعوت کنید، مردم باید ورع و کوشش و نماز و خیر شما را ببینند، اینها خود دعوت کننده باشند.

ترجمه روایت شریفه:

موسی بن جعفر (ع) فرمود: من از پدرم بسیار میشنیدم که میفرمود از شیعیان ما نیست کسی که (در پارسائی و ورع بدرجی شهرت نیابد که) زنان پرده نشین در میان پرده خویش از ورع او سخن گویند و از دوستان ما نباشد کسی که در شهری باشد که ده هزار مرد در آن باشند و پارساتر از او میان آنها خدا خلق کرده باشد (مخلوقی پارساتر از او برای خدا باشد).

الْحَجَّالُ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ ابْنِ أَبِي يَغْفُورٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع كُونُوا دُعَاةً لِلنَّاسِ بِغَيْرِ أَلْسِنَتِكُمْ لِيرَوْا مِنْكُمْ الْوَرَعَ وَالْاجْتِهَادَ وَالصَّلَاةَ وَالْخَيْرَ فَإِنَّ ذَلِكَ دَاعِيَةٌ عَلَيَّ بِنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ ابْنِ رَبَاطٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّا لَا نَعُدُّ الرَّجُلَ مُؤْمِنًا حَتَّى يَكُونَ لِجَمِيعِ أَمْرِنَا مُتَّبِعًا مُبِيدًا أَلَا وَ إِنَّ مِنْ اتِّبَاعِ أَمْرِنَا وَ إِرَادَتِهِ الْوَرَعَ فَتَزَيُّتُوا بِهِ يَرْحَمَكُمُ اللَّهُ وَ كَبِدُوا أَعْدَاءَنَا بِهِ يَنْعَشَكُمُ اللَّهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 124 روایة 14:

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ الْعَلَوِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع قَالَ كَثِيرًا مَا كُنْتُ أَسْمَعُ أَبِي يَقُولُ لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ لَا تَتَحَدَّثُ الْمُخَدَّرَاتُ بِوَرَعِهِ فِي خُدُورِهِنَّ وَ لَيْسَ مِنْ أَوْلِيَائِنَا مَنْ هُوَ فِي قَرْيَةٍ فِيهَا عَشْرَةُ آلَافٍ رَجُلٍ فِيهِمْ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ أَوْرَعُ مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 124 روایة 15:

باب عفت

بَابُ الْعِفَّةِ

توضیح:

عفت بمعنی خود داری از غلبه مطلق شهوت است ، ولی در اخبار و روایات غالباً در خصوص خود داری از شهوت شکم و فرج بکار رفته است که در فارسی از آن به پاکدامنی تعبیر می شود.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: خدا بچیزی بهتر از عفت شکم و فرج عبادت نشده است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ مَا عَبْدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ عِفَّةِ بَطْنٍ وَ فَرْجٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 125 روایة 1:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: بهترین عبادت عفت و شکم و فرج است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِنَّ أَفْضَلَ الْعِبَادَةِ عِفَّةَ الْبَطْنِ وَ الْفَرْجِ

اصول کافی ج : 3 ص : 125 روایة 2:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرماید: امیرالمؤمنین صلوات الله علیه میفرمود: بهترین عبادت عفت است.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ص يَقُولُ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْعِفَافُ

اصول کافی ج : 3 ص : 125 روایة 3:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عُمَرَ الْهَلَبِيِّ عَنْ مُعَلَّى أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع إِنِّي ضَعِيفُ الْعَمَلِ قَلِيلُ الصِّيَامِ وَ لَكِنِّي أَرْجُو أَنْ لَا أَكُلَ إِلَّا حَلَالًا قَالَ فَقَالَ لَهُ أَيُّ الْإِجْتِهَادِ أَفْضَلُ مِنْ عِفَّةِ بَطْنٍ وَ فَرْجٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 125 روایة 4:

ترجمه روایت شریفه:

مردی بامام باقر (ع) عرضکرد:
من عملم ضعیف و روزہ ام اندک است
. ولی امیدوارم جز حلال نخورم ، امام
فرمود: چه کوششی از عفت شکم و
فرج بهتر است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص أَكْثَرُ مَا تَلَجُّ بِهِ أُمَّتِي النَّارَ الْأَجْوَفَانِ
الْبَطْنُ وَالْفَرْجُ

اصول کافی ج : 3 ص : 126 روایة 5:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: بیشتر چیزی
که اتم را بدوزخ در آرد، دو میان
خالی است ، یعنی شکم و فرج.

وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ثَلَاثٌ
أَخَافُهُنَّ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي الضَّلَالَةُ بَعْدَ
الْمَعْرِفَةِ وَ مَضَلَّاتُ الْفِتَنِ وَ شَهْوَةُ الْبَطْنِ وَ
الْفَرْجِ

اصول کافی ج : 3 ص : 126 روایة 6:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: پس از خود بر
اتم از سه چیز میترسم : گمراهی بعد
از معرفت و فتنه های گمراه کننده و
شهوت شکم و فرج.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ مَيْمُونِ
الْقَدَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ مَا مِنْ

عِبَادَةُ أَفْضَلُ مِنْ عِفَّةِ بَطْنٍ وَ فَرْجٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 126 روایة 7:

ترجمه روایت شریفه:

میمون قداح گوید: شنیدم امام باقر
(ع) میفرمود: هیچ عبادتی بهتر از
عفت شکم و فرج نیست.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ
مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ مَا
مِنْ عِبَادَةِ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ عِفَّةِ بَطْنٍ وَ
فَرْجٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 126 روایة 8:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: هیچ عبادتی نزد
خدا بهتر از عفت شکم و فرج نیست.

باب : اجتناب از محرمات

بَابُ اجْتِنَابِ الْمَحَارِمِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) درباره قول خدای عزوجل(((و برای آنکه از مقام پروردگارش ترسد دو بهشت است ، 46 سوره 55))) فرمود: هر که بداند خدای عزوجل او را میبیند و هر چه میگوید و میکند از خیر و شر میشنود (آگاهست) و همین دانش او را از کارهای زشت باز دارد، کسی است که از مقام پروردگارش ترسیده و خود را از هوس باز داشته است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مَخْبُوبٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ كَثِيرٍ الرَّقِّيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ قَالَ مَنْ عَلَّمَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَرَاهُ وَ يَسْمَعُ مَا يَقُولُهُ وَ يَفْعَلُهُ مِنْ خَيْرٍ أَوْ شَرٍّ فَيُخْزِئُهُ ذَلِكَ عَنْ الْقَبِيحِ مِنَ الْأَعْمَالِ فَذَلِكَ الَّذِي خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى

اصول کافی ج : 3 ص : 126 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: هر چشمی روز قیامت گریانست ، جز سه چشم : چشمی که در راه خدا شب را بیدار باشد و چشمی که از ترس خدا گریان شود و چشمی که از محرمات خدا بسته شود.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ كُلُّ عَيْنٍ بَاكِئَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غَيْرُ ثَلَاثٍ عَيْنٌ سَهَرَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَيْنٌ فَاضَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَ عَيْنٌ غَضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 126 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: در ضمن آنچه خدای عزوجل با موسی (ع) مناجات فرمود، این بود که : ای موسی ! تقرب جویندگان بمن بجیزی مانند پرهیز از محرماتم تقرب نجسته اند. همانا من اقامت در بهشتهای جاودانه را بآنها اجازه دهم و دیگری را با آنها شریک نسازم (یعنی بهشتهای عدن مختص پرهیزکاران از محرماتست).

عَلِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ فِيمَا نَاجَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ مُوسَى ع يَا مُوسَى مَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ الْمُتَقَرَّبُونَ بِمِثْلِ الْوَرَعِ عَنْ مَحَارِمِي فَإِنِّي أُبِيحُهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ لَا أَشْرِكُ مَعَهُمْ أَحَدًا

اصول کافی ج : 3 ص : 127 روایه 3:

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ أَشَدَّ مَا
فَرَضَ اللَّهُ عَلَى خَلْقِهِ ذِكْرُ اللَّهِ كَثِيرًا ثُمَّ قَالَ لَا
أَعْنِي سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَإِنْ كَانَ مِنْهُ وَ لَكِنْ ذَكَرَ اللَّهُ
عِنْدَ مَا أَحَلَّ وَ حَرَّمَ فَإِنْ كَانَ طَاعَةً عَمِلَ بِهَا
وَ إِنْ كَانَ مَعْصِيَةً تَرَكَهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 127 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود، سخت تر چیزیکه
خدا بر خلقش واجب ساخته ، ذکر بسیار
خداست ، مقصود گفتن سبحان الله و
الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر نیست ،
اگر چه این هم از جمله ذکر است ،
بلکه مقصود یاد آوردن خداست در
آنچه حلال و حرام فرموده که اگر طاعت
خداست عمل کند و اگر معصیت است ترك
نماید.

ابْنُ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ
سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع
عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ قَدِمْنَا إِلَى مَا عَمَلُوا
مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا قَالَ أَمَا وَاللَّهِ
إِنْ كَانَتْ أَعْمَالُهُمْ أَشَدَّ بَيَاضًا مِنَ الْقَبَاطِيِّ وَ
لَكِنْ كَانُوا إِذَا عَرَضَ لَهُمُ الْحَرَامُ لَمْ يَدْعُوهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 127 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:
سلیمان بن خالد گوید: از امام صادق
(ع) این قول خدای عزوجل را پرسیدم :
(((و بکردارهایی که انجام داده اند پردازیم
و آنها را غباری پراکنده کنیم ،23
سوره 25))) فرمود: هان بخدا سوگند
کردارهای ایشان سفیدتر از پارچه های
نازک مصری بود، ولی چون بحرانی بر
میخوردند، از آن دست بر نمیداشتند.

شرح:

مفسرین قرآن ذیل آیه شریفه و شارحین اصول کافی ذیل این حدیث مطالبی مفصل راجع به احباط و
تکفیر و عقاید فرق اسلامی در آن باره ذکر نموده اند، ولی خلاصه و عصاره آنها که مناسب این مختصر است ،
اینستکه:

مقصود از کردارهای سفیدتر از آن پارچه ها، مانند مهمان نوازی و صله رحم و فریادری گرفتار آنست که
همه آنها اعمالی است محبوب و مطلوب شارع و بهمین جهت آنها را بسیار سفید دانسته است و مقصود از غبار
پراکنده ، ذرات ریز و کوچکی است که در شعاع آفتاب از روزنه اتاق دیده میشود و کنایه از اینستکه این
کردار و اعمال پسندیده و مطلوب بواسطه عدم پرهیز از حرام بی اثر و نتیجه میگردد، و اجر و ثوابی که
خدای متعال در برابر اعمال وعده فرموده است ، بچنین
شخصی عطا نمیفرمايد.

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص
مَنْ تَرَكَ مَعْصِيَةَ اللَّهِ مَخَافَةَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ
تَعَالَى أَرْضَاهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 128 روایة 6:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) از قول رسول خدا (ص)
فرماید: هر که گناهی را بواسطه ترس از
خدای تبارک و تعالی ترك کند، خدا او را
در روز قیامت خوشنود گرداند.

باب : انجام واجبات

بَابُ أَدَاءِ الْفَرَائِضِ

: ترجمه روایت شریفه

علی بن الحسین صلوات الله علیهما
فرمود: هر که بدانچه خدا بر او واجب
عمل کند، از جمله بهترین ساخته
مردمست .

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيٍّ
بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ
عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ قَالَ عَلِيُّ بْنُ
الْحُسَيْنِ ص مَنْ عَمِلَ بِمَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ
فَهُوَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ

1: اصول کافی ج : 3 ص : 128 روایه

: ترجمه روایت شریفه

امام صادق (ع) درباره قول خدای
عزوجل: (((صبر کنید و با صبر غلبه
کنید، آخر سوره 3))) جوید و مرزداری
فرمود: بر واجبات صبر کنید (یعنی
مشقت واجباتی را که انجامش کلفت و
(دارد تحمل کنید

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ
عِيسَى عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي
قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ اصْبِرُوا وَ صَابِرُوا وَ
رَابِطُوا قَالَ اصْبِرُوا عَلَى الْفَرَائِضِ

اصول کافی ج : 3 ص : 128 روایه 2

: ترجمه روایت شریفه

امام صادق (ع) درباره قول خدای
عزوجل: (((صبر کنید و با صبر غلبه
کنید))) فرمود: جوید و مرزداری
صبر کنید بر واجبات و با صبر غلبه
انمه جوید بر مصیبتها و دست بدامن
علیهم السلام باشید (زیرا حدود و ثغور
اسلام و ایمان بوسیله ایشان از دستبرد
(بدعتگزاران و دین تراشان محفوظ ماند
و بروایت ابی السفاتج در این حدیث
زیاد شده است : پس خدای پروردگار
بانچه بر شما واجب کرده خویش نسبت
پروا کنید

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ
عَنْ أَبِي السَّفَاتِجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عِيسَى
فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ اصْبِرُوا وَ صَابِرُوا وَ
رَابِطُوا قَالَ اصْبِرُوا عَلَى الْفَرَائِضِ وَ
صَابِرُوا عَلَى الْمَصَائِبِ وَ رَابِطُوا عَلَى
ع وَ فِي رَوَايَةِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ الْأَيْمَةِ
أَبِي السَّفَاتِجِ وَ زَادَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ فِيمَا
افْتَرَضَ عَلَيْكُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 128 روایه 3

: ترجمه روایت شریفه
رسول خدا صلی الله علیه و آله
عمل کن تا فرمود: بواجبات
. پرهیزگارترین مردم باشی

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
رَسُولِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ
اللَّهُ ص اَعْمَلْ بِفَرَائِضِ اللَّهِ تَكُنْ أَتَقَى النَّاسِ
اصول کافی ج : 3 ص : 129 روایة : 4

: ترجمه روایت شریفه
امام صادق (ع) فرمود: خدای تبارک و
تعالی فرماید: بنده من با چیزی محبوبتر
آنچه بر او واجب کرده ام ، از انجام
بدوستی من نگراید

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
فَضَّالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ مُحَمَّدٍ الْحَلَبِيِّ ابْنِ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ عَنْ
تَعَالَى مَا تَحَبَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِأَحَبِّ مِمَّا
افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 129 روایة : 5

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ الْحَلْبِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ ع إِذَا كَانَ الرَّجُلُ عَلَى عَمَلٍ فَلْيَدْمُ
عَلَيْهِ سَنَةً ثُمَّ يَتَحَوَّلْ عَنْهُ إِنْ شَاءَ إِلَى غَيْرِهِ
وَذَلِكَ أَنَّ لَيْلَةَ الْقَدْرِ يَكُونُ فِيهَا فِي عَامِهِ
ذَلِكَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ

اصول کافی ج : 3 ص : 129 روایه 1:

باب : استواری عمل و مداومت بر آن

بَابُ اسْتِوَاءِ الْعَمَلِ وَالْمُدَاوَمَةِ عَلَيْهِ

ترجمه روایت شریفه:

امام امام صادق (ع) فرمود: هرگاه
مردی عملی انجام می دهد، تا
یکسال ادامه دهد، سپس اگر خواهد
بعمل دیگری منتقل شود، زیرا
شب قدری که آنچه خدا می خواهد (از
خیرات و برکات) در آنست در یکسال
میباشد.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: دوست ترین
اعمال نزد خدای عزوجل عملی است که
بنده آنرا ادامه دهد، اگر چه اندک باشد
(یعنی اگر چه کوچک باشد یا از لحاظ
شماره کم باشد).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ
عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ
ع قَالَ قَالَ أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
مَا دَاوَمَ عَلَيْهِ الْعَبْدُ وَ إِنْ قَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 129 روایه 2:

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْغَرِيُّ عَنْ عِيسَى بْنِ أَيُّوبَ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَّارٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ
مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ نَجْبَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ

ع قَالَ مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ
مِنْ عَمَلٍ يُدَاوِمُ عَلَيْهِ وَ إِنَّ قَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 129 روایة 3:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: چیزی نزد خدای عزوجل دوست تر از عملیکه ادامه داشته باشد نیست ، اگر چه اندک باشد.

عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ
عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ عَلِيٌّ بْنُ
الْحُسَيْنِ ص يَقُولُ إِنِّي لِأَحِبُّ أَنْ أَدَاوِمَ عَلَى
الْعَمَلِ وَ إِنَّ قَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 130 روایة 4:

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین صلوات الله علیهما می فرمود: من دوست دارم که علم خود را ادامه دهم اگر چه کم باشد.

عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ كَانَ
عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ ص يَقُولُ إِنِّي لِأَحِبُّ أَنْ
أَقْدِمَ عَلَى رَبِّي وَ عَمَلِي مُسْتَوٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 130 روایة 5:

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین (ص) میفرمود: من دوست دارم که بر پروردگارم وارد شوم ، در حالیکه علمم برابر باشد (و هر روزش از روز پیش کمتر نباشد).

عِدَّةٌ مِنَ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بِشِيرٍ عَنْ
عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ
قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِيَّاكَ أَنْ تَفْرَضَ عَلَى
نَفْسِكَ فَرِيضَةً فَتُفَارِقَهَا اثْنَيْ عَشَرَ هَلَالًا

اصول کافی ج : 3 ص : 130 روایة 6:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مبدا عملی را بر خود واجب گردانی و تا 12 ماه از آن دست برداری.

شرح:

مقصود اینستکه انجام عملی را پیش خود تصمیم گیری و بدان ملتزم شوی ، نه آنکه از راه نذر و عهد و یمنین بر خود واجب گردانی ، زیرا شکستن و برهم زدن این امور جایز نیست و هر يك كفاره مخصوصی دارد.

باب : باب عبادت

بَابُ الْعِبَادَةِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: در تورات نوشته است: ای آدمی زاد! تنها بعبادت من پرداز تا دلت را از بی نیاز پرکنم و نسبت بخواستت ترا بخودت وانگذار، و بر من است که نیاز را از تو بردارم و دلت را از ترس خود پرکنم، و اگر برای عبادتم خود را فارغ نسازی: دلت را از گرفتاری دنیا پرکنم، سپس در نیاز را برویت نبندم و ترا با خواستت واگذارم.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ فِي التَّوْرَةِ مَكْتُوبٌ يَا ابْنَ آدَمَ تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمَلًا قَلْبِكَ غَنَى وَلَا أَكَلِكَ إِلَى طَلَبِكَ وَ عَلَيَّ أَنْ أَسَدَّ فَاغَتَكَ وَ أَمَلًا قَلْبِكَ خَوْفًا مِنِّي وَ إِنْ لَا تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمَلًا قَلْبِكَ شُغْلًا بِالدُّنْيَا ثُمَّ لَا أَسَدَّ فَاغَتَكَ وَ أَكَلِكَ إِلَى طَلَبِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 130 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای تبارک و تعالی فرماید: ای بندگان راستی پیشه من! در دنیا از نعمت عبادتم برخوردار باشید که در آخرت از آن برخوردار خواهید بود.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَا عِبَادِيَ الصَّادِقِينَ تَنَعَّمُوا بِعِبَادَتِي فِي الدُّنْيَا فَإِنَّكُمْ تَتَنَعَّمُونَ بِهَا فِي الْآخِرَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 131 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: بهترین مردم کسی است که عاشق عبادت شود، با عبادت دست بگردن شود و آنرا از دل دوست دارد و با تن خود انجام دهد و برای آن فارغ شود (بکار دیگر دل مشغول ندارد) چنین شخصی باک ندارد که زندگی دنیایش بسختی گذرد یا باسانی.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَيْعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ عَشِقَ الْعِبَادَةَ فَعَانَقَهَا وَ أَحَبَّهَا بِقَلْبِهِ وَ بَاشَرَهَا بِجَسَدِهِ وَ تَفَرَّغَ لَهَا فَهُوَ لَا يُبَالِي عَلَى مَا أَصْبَحَ مِنَ الدُّنْيَا عَلَى عُسْرِ أَمْ عَلَى يُسْرٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 131 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:

عیسی بن عبدالله به امام صادق (ع) عرضکرد: قربانت ، عبادت چیست ؟
فرمود: نیت خوب داشتن بعبارت از راهی که خدا از آنرا اطاعت شود، همانا ای عیسی ! مؤمن نباشی تا آنکه ناسخ را از منسوخ تشخیص دهی (تا بناسخ عمل کنی و منسوخ را کنار گذاری).
عرضکردم : قربانت تشخیص دادن ناسخ از منسوخ چیست ؟ فرمود: مگر نه اینستکه با امامی هستی و با حسن نیت باطاعتش تصمیم میگیری ، سپس آن امام در میگذرد و امام دیگر میآید و تو با حسن نیت با طاعت او تصمیم میگیری ؟
عرضکردم : چرا، فرمود: همین تشخیص ناسخ از منسوخست.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ شاذَانَ بْنِ الْخَلِيلِ قَالَ وَكُتِبَتْ مِنْ كِتَابِهِ بِإِسْنَادٍ لَهُ يَرْفَعُهُ إِلَى عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ عِيسَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ لَأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع جُعِلَتْ فِدَاكَ مَا الْعِبَادَةُ قَالَ حُسْنُ النِّيَّةِ بِالطَّاعَةِ مِنَ الْوُجُوهِ الَّتِي يُطَاعُ اللَّهُ مِنْهَا أَمَّا إِنَّكَ يَا عِيسَى لَا تَكُونُ مُؤْمِنًا حَتَّى تَعْرِفَ النَّاسِخَ مِنَ الْمُنْسُوخِ قَالَ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ وَمَا مَعْرِفَةُ النَّاسِخِ مِنَ الْمُنْسُوخِ قَالَ فَقَالَ أَلَيْسَ تَكُونُ مَعَ الْإِمَامِ مُوَطَّنًا نَفْسُكَ عَلَى حُسْنِ النِّيَّةِ فِي طَاعَتِهِ فَيَمُضِي ذَلِكَ الْإِمَامُ وَيَأْتِي إِمَامٌ آخَرُ فَنُطَوِّنُ نَفْسُكَ عَلَى حُسْنِ النِّيَّةِ فِي طَاعَتِهِ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ هَذَا مَعْرِفَةُ النَّاسِخِ مِنَ الْمُنْسُوخِ

اصول کافی ج : 3 ص : 131 روایه : 4

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: عبادت کنندگان سه دسته اند: 1- گروهی که خدای عزوجل را از ترس عبادت کنند و این بردگانست ، 2- مردمی که خدای تبارک و تعالی را بطمع ثواب عبادت کنند و این عبادت مزدورانست ، 3- دسته ای که خدای عزوجل را برای دوستیش عبادت کنند و این عبادت آزادگان و بهترین عبادتست.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ الْعِبَادَ ثَلَاثَةٌ قَوْمٌ عَبْدُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَوْفًا فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ وَ قَوْمٌ عَبْدُوا اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى طَلَبَ الثَّوَابِ فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَجْرَاءِ وَ قَوْمٌ عَبْدُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حُبًّا لَهُ فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَحْرَارِ وَ هِيَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 131 روایه : 5

عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّوْفَلِيِّ عَنْ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا أَقْبَحَ الْفَقْرَ بَعْدَ الْغَنَى وَ أَقْبَحَ الْخَطِيئَةَ بَعْدَ الْمُسْكَنَةِ وَ أَقْبَحَ مِنْ ذَلِكَ الْعَابِدُ لِلَّهِ ثُمَّ يَدَعُ عِبَادَتَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 132 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: چه زشت است
فقر بعد از ثروتمندی و چه زشت است
گناه بعد از خواری و درویشی و زشت تر
از آن کسی است که عبادت خدا کند و
سپس آنرا وا گذارد.

شرح:

زشتی فقر بعد از ثروتمندی یا از لحاظ اسراف و تبذیر و بیکار ماندن و خرج کردنست و یا از لحاظ
اینست که انسان را وجو آنکه ثروت دارد و مدتی با دست باز زندگی میکرده است ، ناگاه طریق بخل و
خست پیش گیرد و چون فقرا زندگی کند و یامقصود زشتی در نظر اهل دنیااست ، اگر چه نزد خدا پسندیده باشد
و اما زشتی گناه بعد از خواری و درویشی بمعنی گناه کردن در زمان پیری و سستی و یا گناه کردن در زمان
غنا و ثروت است ، پس از آنکه بفقر و درویشی مبتلی
باشد.

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین صلوات الله علیهما
فرمود: کسی که بدانچه خدا بر او واجب
ساخته عمل کند عابدترین مردمست.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْوَشَاءِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ مَنْ عَمِلَ بِمَا
أَفْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَهُوَ مِنْ أَعْبَدِ النَّاسِ
اصول کافی ج : 3 ص : 132 روایه 7:

باب : نیت

بَابُ النِّيَّةِ

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین صلوات الله علیهما
فرمود: عملی نباشد، جز بوسیله نیت.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ
عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عَلِيٍّ
بْنِ الْحُسَيْنِ ص قَالَ لَا عَمَلَ إِلَّا بِنِيَّةٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 132 روایه 1:

شرح:

مقصود از عمل عبادات و طاعات و مراد به نیت قصد تقرب بخدایتعالی ست پس نماز و روزه و حج و امثال آن بدون قصد تقرب و رضای حق تعالی صحیح نیست و هیچ اجرو پاداشی ندارد و نیز اعمالی که بر انسان واجب نیست مانند صدقه دادن و تعلیم و ارشاد زمانی موجب پاداش و ثواب گردد که به نیت تقرب و رضای خدا انجام گیرد.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: نیت مؤمن
بهتر بهتر از عمل اوست و نیت کافر
بدتر از عملش باشد و هر کس طبق نیتش
کار میکند.

عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص
نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ وَ نِيَّةُ الْكَافِرِ شَرٌّ
مِنْ عَمَلِهِ وَ كُلُّ عَامِلٍ يَعْمَلُ عَلَى نِيَّتِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 133 روایه 2:

شرح:

مرحوم مجلسی در توجیه و تفسیر این روایت 12 قول از دانشمندان حدیث نقل میکند، و سپس تحقیقی لطیف و تفصیلی عمیق از خود بیان میفرماید که بواسطه اهمیت مقام و از نظر اینکه نیت رکن و پایه همه اعمالست مختصری از بیاناتش را در اینجا ذکر میکنیم:
تصحیح نیت از مشکلترین اعمال انسانیست، زیرا نیت تابع حالت نفسانی است و قبول ورد و درجات کمالاتش مربوط به همان حالت نفسانی میباشد و تصحیح نیت جز با بیرون ساختن محبت دنیا بوسیله ریاضات شاقه و تفکرات صحیحه ممکن نگردد، زیرا دل سلطان و فرمانروای بدن است و همه اعضاء و جوارح محکوم فرمان او میباشند و در یکدل دو محبت متناقض جمع شود، از اینرو کسی که محبت دنیا در دلش جایگزین شده آخرت را فراموش کرده است، همیشه فکر و خیال و اعضاء و جوارحش متوجه دنیاست و هر عملی که انجام میدهد نتیجه غائی و مقصود حقیقیش دنیاست، اگر چه بدروغ دم از خدا و آخرت زند از اینرو در عبادات و طاعاتش هم اعمالی را انتخاب میکند که بدانها وعده بسیاری مال داده شده و بطاعتی که موجب تقرب و محبت خداست اعتنائی ندارد.

و نیز کسیکه حب جاه و شهرت بر دلش مستولی گشته، در همه اعمال و رفتارهایش ار آن منظور و هدف پیروی می کند، و همچنین است اغراض دنیوی دیگر که عمل بنده خالص نگردد تا زمانی که تمام این اغراض فاسد که موجب دوری از حقتعالی است از دل بیرون رود، بنابراین درجات و مراتب نیت در مردم متعدد و بلکه بیشمار است و بلکه هر انسانی در حالات مختلف و متفاوت نیتهای مختلف و متفاوت دارد که برخی از آنها موجب فساد و بطلان عمل و بعضی موجب صحت و درستی آن و پاره ئی موجب کمال و ترقی آنست. آنچه موجب فساد و بطلان عمل است ریای خالص است که علاوه بر اینکه عبادت را از ثواب ساقط میکند موجب کفر و عقاب هم میگردد، و اما هرگاه قصد ریا و ضمیمه تابع باشد و یا غیر از ریا ضمائ دیگر در نیتش باشد، مانند قصد نظافت و سرد شدن در وضو و غسل تفصیلی دارد (که حکمش در رسائل فقها موجود است). و اما ضمیمه نمودن بعضی از مطالب مباحه دنیوی مانند وسعت رزق و طول عمر را جماعتی

مبطل دانسته اند، ولی گفتار آنها خالی از اشکال نیست، زیرا گزاردن نماز حاجت و نماز استخاره و تلاوت قرآن و اذکار و دعوات ماثوره، بدون شك عبادتست و بآن امر شده و این مطالب دنیوی از نتایج آنها ذکر شده است و محالست که انسان قصد و نیت خود را از آنها خالی کند، زیرا نیت چنانکه دانستی گفتن بزبان و خطور بدل نیست، بلکه واقع و حقیقت آن در باطن دل انسان مستتر است و داعی حقیقی انسان هم همان واقع و حقیقت است.

و اما نیت مقاصدی که موجب کمال عمل میشود و از اغراض دنیوی خالی است، بحسب اشخاص و احوال ایشان مختلف است و نیت هر کس تابع طریقه و شاکله و حالت باطنی اوست که برخی از آنها را یادآور میشویم:

1- نیت کسانیکه در عذاب و عقاب آخرت میاندیشند و دنیا در نظرشان پست میشود و عبادت خویش را برای ترس از عذاب انجام میدهند.

2- کسان باشند که نعمت های بهشت و حور و قصور آن ایشانرا بعبارت تحریک کند. گروهی از دانشمندان عبادت این دو طایفه را باطل دانسته اند، ولی اینان حقیقت تکلیف و درجات مردم را بخوبی ندانسته اند که بیشتر مردم (باصطلاح این زمان و ملاحظه احوال این مردم صدی نود و نه) را ممکن نیست عبادات خود را بغیر از ایندو وجه انجام دهند و غیر از این نمیتوانند درک کنند و این نیت منافی با اخلاص نمیباشد، زیرا عبادت بقصد آنچه در آخرت وعده داده شده، از شوائب دنیوی پاک و خالص است و دلیلی هم ندارد که عبادت باید خالصا لوجه الله وحتی از اینگونه اغراض هم خالی باشد، بلکه دلیل برعکس این عقیده موجود است.

مانند آیه شریفه: ادعوه خوفا و طمعا و يدعوننا رغبا و رهبا.

و نیز امیرالمؤمنین (ع) در وقفنامه خود می نویسد: هذا ما اوصی به فی ماله عبدالله علی ابتغاء وجه الله تعالى لیولجنى به الجنة ویصرفنى به عن النار.

و گویا اینها حقیقت معنی نیت را درک نکرده و گمان کرده اند که با گفتن اینکه تدریسم را برای محبت خدا انجام می دهم درست می شود، غافل از اینکه این گفتار جز لقلقه زبان و ادعائی کاذب بیش نیست و حقیقت نیت همان میل و توجه دل است به آنچه می خواهد و اگر محبت خدا مطلوب دل نباشد با گفتن بزبان و خطور بدل بدست نمی آید و مثل این است که شخص سیر بگوید: من میل به غذا دارم پیداست که این گفتار برای او اشتها نمی آورد.

3- کسانی که در نعمتهای بی پایان خدا می اندیشند و چون شکر منعم را واجب می دانند برای سپاسگزاری خدا عبادتش می کنند، چنانچه امیرالمؤمنین (ع) فرماید: لولم بتو عدا الله علی معصيته لكان یجب ان لایعصى شکرا لنعمته.

کسانی که از راه حیا و شرمساری عبادت خدا می کنند، زیرا او را بر نهان و آشکار خود مطلع می دانند چنانچه پیغمبر صلی الله علیه و آله می فرماید: اعبد الله کانک تراه فان لم تکن تراه فانه یراک. کسانی که خدا را بقصد تقرب عبادت می کنند و مقصود قرب معنوی و ارتقاع مقام بنده است که از نقائص خود کاسته و بکمال نزدیک شود.

کسانی که خدا را برای اهلیت و سزاواریش عبادت می کنند، چنانکه امیرالمؤمنین علیه السلام فرماید: ولكن وجدتك اءهلا للعبادة فعبدتك ولی این ادعا از غیر خاندان امیرالمؤمنین علیه السلام پذیرفته نیست، زیرا حقیقت این ادعا این است که: اگر خدابهاشت و جهنمی هم نمی آفرید بلکه اگر بر فرض محال فرمانبران را بدوزخ می برد آنها خدا را عبادت می کردند، برای اینکه سزاوار عبادت است چنانچه حضرت ابراهیم در دنیا آتش را انتخاب کرد و بر او سرد و سلامت شد و اولیاء دیگر خدا کشته شدند و زجر و شکنجه بدست اشرار را پذیرفتند.

کسانی که برای محبت و دوستی خدا او را عبادت کنند و این بالاترین درجات مقربین است از این بیان معنی جمله اخیر روایت دانسته می شود.

و اما راجع به بهتر بودن نیت مؤ من از عملش و بدی نیت کافر نسبت به عملش در یکی از دوازده قول از امام باقر (ع) روایت می کند که علتش این است که مؤ من کارهای خیر زیادی را قصد می کند که به انجام آن موفق نمی شود و همچنین کافر نسبت بمقاصد زشت و بدش و از امام صادق (ع) روایت شده که چون عمل در معرض ریاء بندگانست و نیت خالص برای خداست، نیت مؤ من از عملش بهتر است و خدا به نیت ثوابی دهد که به عمل ندهد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي
بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ
الْمُؤْمِنَ الْفَقِيرَ لَيَقُولُ يَا رَبِّ ارْزُقْنِي حَتَّى
أَفْعَلَ كَذَا وَ كَذَا مِنَ الْبِرِّ وَ وُجُوهُ الْخَيْرِ
فَإِذَا عَلِمَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ذَلِكَ مِنْهُ بِصَدَقِ نِيَّةٍ
كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَ مَا يَكْتُبُ لَهُ لَوْ
عَمِلَهُ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ كَرِيمٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 135 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: بنده مؤمن
فقییر می گوید: پروردگارا بمن مال
و ثروت (روزی کن تا از احسان و
راههای خیر چنین و چنان کنم . (مسجد
بسازم و اطعام دهم و به بینوایان
کمک کنم) و چون خدای عزوجل بداند
نیتش صادق است و راست می گوید،
برای او همان اجر و پاداش را می نویسد
که اگر انجام داد می نوشت ، همانا خدا
وسعت بخش و کریم است.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
إِسْحَاقَ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَمْرِو عَنْ حَسَنِ
بْنِ أَبَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ
اللَّهِ ع عَنْ حَدِّ الْعِبَادَةِ الَّتِي إِذَا فَعَلَهَا فَاعِلُهَا
كَانَ مُؤَدِّيًّا فَقَالَ حَسَنُ النِّيَّةِ بِالطَّاعَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 135 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:
ابوبصیر گوید: از امام صادق (ع)
پرسیدم درباره اندازه عبادتی که چون
کسی انجام دهد، وظیفه خود را انجام داده
باشد؟ فرمود: حسن نیت به طاعت است
(چنانچه در حدیث 1663 بیان شد).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ
مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُنْقَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يُونُسَ عَنْ
أَبِي هَاشِمٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّمَا خُلِدَ
أَهْلُ النَّارِ فِي النَّارِ لِأَنَّهُ يَأْتِيهِمْ كَانَتْ فِي
الدُّنْيَا أَنْ لَوْ خُلِدُوا فِيهَا أَنْ يَعْبُدُوا اللَّهَ
أَبَدًا وَ إِنَّمَا خُلِدَ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِي الْجَنَّةِ لِأَنَّ
نِيَّاتِهِمْ كَانَتْ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَوْ بَقُوا فِيهَا
أَنْ يُطِيعُوا اللَّهَ أَبَدًا فَبِالنِّيَّاتِ خُلِدَ هَؤُلَاءِ وَ
هَؤُلَاءِ ثُمَّ تَلَا قَوْلَهُ تَعَالَى قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى
شَاكَلَتِهِ قَالَ عَلَى نِيَّتِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 136 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: اهل دوزخ از
این رو در دوزخ جاودان باشند که نیت
داشتند اگر در دنیا جاودان باشند
همیشه نافرمانی خدا کنند و اهل
بهشت از این رو در بهشت جاودان باشند
که نیت داشتند اگر در دنیا باقی بمانند
همیشه اطاعت خدا کنند، پس این
دسته و آن دسته بسبب نیت خویش
جاودانی شدند، سپس قول خدایتعالی
را تلاوت نمود: (((بگو هرکس طبق
طریقه خویش عمل می کند، 79 سوره
17))) فرمود: یعنی طبق نیت خویش.

شرح:

از توضیحی که ذیل روایت دوم این باب راجع به معنی نیت بیان شد، معلوم گشت که نیت خوب لازمه طینت پاک و صفات حمیده و ملکات فاضله است و بدان جهت استحقاق جاودانی بودن در بهشت را پیدا می کند، زیرا چنین اشخاصی آماده اعمال صالحه و موجبات ثواب می باشند و مانع انجام دادن از جانب آنها نیست و کافر با آن حالت خبیثی که دارد، برای ضد اعمال و صفات مؤمن آماده است.

باب**بَاب****ترجمه روایت شریفه:**

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: همانا برای هر عبادتی شور و جنبشی است و سپس بسستی و آرامش گراید، پس هر که شور و جنبش عبادتش بسوی سنت من باشد هدایت شده و هر که خالفت سنت می کند، گمراه گشته و عملش بهلاکت کشد، همانا من نماز می گزارم و می خوابم و روزه می گیرم و افطار می کنم و می خندم و می گریم و هر که از طریقه و روش من رو بگرداند از من نیست.

و فرمود: برای موعظه و پند مرگ کافی است و برای بی نیازی یقین کافی است و برای مشغول بودن عبادت بس است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ الْأَحْوَلِ عَنْ سَلَامِ بْنِ الْمُسْتَنِيرِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَلَا إِنَّ لِكُلِّ عِبَادَةٍ شِرَّةً ثُمَّ تَصِيرُ إِلَى فِتْرَةٍ فَمَنْ صَارَتْ شِرَّةً عِبَادَتِهِ إِلَى سُنَّتِي فَقَدْ اهْتَدَى وَمَنْ خَالَفَ سُنَّتِي فَقَدْ ضَلَّ وَكَانَ عَمَلُهُ فِي تَبَابٍ أَمَا إِنِّي أَصَلَّى وَأَنَامُ وَأَصُومُ وَأُفْطِرُ وَأَضْحَكُ وَأَبْكِي فَمَنْ رَغِبَ عَنِّي مِنْهَا جِي وَ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي وَ قَالَ كَفَى بِالْمَوْتِ مَوْعِظَةً وَ كَفَى بِالْيَقِينِ غَنًى وَ كَفَى بِالْعِبَادَةِ شُغْلًا

اصول کافی ج : 3 ص : 136 روایة 1:

شرح:

راجع به قسمت اول حدیث به شماره 207 ج 1 ص 90 رجوع شود و اما قسمت اخیر حدیث توضیحش این است که : چون هرکس مرگ رفقاییش را می بیند و خودش هم عاقبت می میرد، محتاج بموعظه و پند دیگری نیست و کسیکه یقین دارد آنچه خدا برایش مقدر کند، خیر و صلاح او است ، مناعت طبع و بی نیازی نفسی پیدا می کند که محتاج به بی نیازی دیگری نیست و هر که خود را بعبادت خدا مشغول دارد، برایش بهترین شغل است و محتاج بسر گرمی دیگری نیست.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر کسی را شور و جنبشی است و هر شور و جنبشی ، سستی و آرامشی در پی دارد، خوشا حال آنکه آرامشش بسوی خیر باشد.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ الْحَجَّالِ عَنْ ثَعْلَبَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لِكُلِّ أَحَدٍ شِرَّةٌ وَ لِكُلِّ شِرَّةٍ فِتْرَةٌ فَطُوبَى لِمَنْ كَانَتْ فِتْرَتُهُ إِلَى خَيْرٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 137 روایة 2:

باب : میانه روی در عبادت

باب : الاقتصاد فی العباده

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: همانا این دین محکم و متین است ، پس با ملایمت در آن در آئید و عبادت خدا به بندگان خدا با کراهت تحمیل نکنید تا مانند سوار درمانده نی باشید که نه مسافت را پیموده و نه مرکبی بجا گذاشته (یعنی بواسطه زیادی سرعت ، مرکبش در بین راه از رفتار باز مانده و توضیح این روایت از مثالی که امام (ع) در روایت 1523 بیان فرمود روشن می گردد).

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: عبادت را به خود مکروه و ناپسند ندارید.

شرح:

مقصود نهی از زیاده روی در مستحبات است ، بنحوی که انسان را از شوق و نشاط بیندازد بنده مؤمن باید تا میل و رغبت دارد به ادعیه و نمازهای مستحب پردازد و چون کسالت عارضش شد و افسرده گشت خود را بکار دیگری سرگرم کند.

ترجمه روایت شریفه:

حنان بن سدید گوید: شنیدم امام صادق (ع) می فرماید: چون خدای عزوجل بنده ئی را دوست دارد و او عمل کوچکی انجام دهد، خدا او را پاداش بزرگی دهد و به عمل کم پاداش زیاد دادن بر او بزرگ و سنگین نیاید.

بَابُ الْاِقْتِصَادِ فِي الْعِبَادَةِ

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ هَذَا الدِّينَ مَتِينٌ فَأَوْغِلُوا فِيهِ بِرَفْقٍ وَلَا تُكْرَهُوا عِبَادَةَ اللَّهِ إِلَى عِبَادِ اللَّهِ فَتَكُونُوا كَالرَّاكِبِ الْمُنْبَتِّ الَّذِي لَا سَفَرًا قَطَعَ وَلَا ظَهْرًا أَبْقَى

مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ عَنْ مُقَرَّرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع مَثَلُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 137 روایة 1:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَا تُكْرَهُوا إِلَى أَنْفُسِكُمُ الْعِبَادَةَ

اصول کافی ج : 3 ص : 137 روایة 2:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا فَعَمَلًا قَلِيلاً جَزَاهُ بِالْقَلِيلِ الْكَثِيرَ وَ لَمْ يَنْعَظْهُ أَنْ يَجْزِيَ بِالْقَلِيلِ الْكَثِيرَ لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 137 روایة 3:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ عَنْ
مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ مَرَّ بِي أَبِي وَ أَنَا بِالطَّوَّافِ وَ أَنَا
حَدَّثْتُ وَ قَدْ اجْتَهَدْتُ فِي الْعِبَادَةِ فَرَأَنِي وَ أَنَا
أَتَصَابُ عَرَقًا فَقَالَ لِي يَا جَعْفَرُ يَا بُنَيَّ إِنَّ اللَّهَ
إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا أَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ وَ رَضِيَ عَنْهُ
بِالْيَسِيرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 138 روایه 4:

شرح:

مجلسی (ره) گوید: چون خدا بنده نی را بسبب عقاید و اخلاق نیک و رعایت شرایط عمل که یکی از آنها تقوی است دوست دارد او را به بهشت ببرد، و حاصل اخباری که در این باب رسیده این است که: سعی و کوشش در کیفیت عمل بهتر از سعی در کمیت آن است و سعی در تصحیح عقاید و اخلاق مهمتر از سعی در بسیاری عمل است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبُخْتَرِيِّ وَ غَيْرِهِ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ اجْتَهَدْتُ فِي الْعِبَادَةِ وَ أَنَا
شَابٌّ فَقَالَ لِي أَبِي ع يَا بُنَيَّ دُونَ مَا أَرَاكَ
تَصْنَعُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا
رَضِيَ عَنْهُ بِالْيَسِيرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 138 روایه 5:

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ الْحَشَّابِ عَنْ ابْنِ
بِقَاحٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَيْعٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص يَا عَلِيُّ إِنَّ هَذَا الدِّينَ مَتِينٌ فَأَوْغِلْ
فِيهِ بِرَفْقٍ وَ لَا تَبْغِضْ إِلَى نَفْسِكَ عِبَادَةً
رَبِّكَ فَإِنَّ الْمُنْبِتَّ يَغْنَى الْمُفْرِطُ لَا ظَهْرًا
أَبْقَى وَ لَا أَرْضًا قَطَعَ فَأَعْمَلْ عَمَلْ مَنْ
يَرْجُو أَنْ يَمُوتَ هَرَمًا وَ اخْذَرْ حَدَرَ مَنْ
يَتَخَوَّفُ أَنْ يَمُوتَ غَدًا

اصول کافی ج : 3 ص : 138 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: من در طواف
بودم که پدرم بر من گذشت، من جوان
بودم و در عبادت کوشا پدرم مرا دید که
عرق از من سرازیر است بمن فرمود ای
جعفر ای پسر جان! همانا چون خدا
بنده ای را دوست دارد، او را به
بهشت در آورد و با عمل اندک از او
راضی شود.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: من جوان بودم
و در عبادت کوشا، پدرم فرمود: پسر جان
! کمتر از آنچه می بینم عبادت کن که
خدای عزوجل چون بنده ای را دوست
دارد باندگی از او راضی شود.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
ای علی! همانا این دین متین و محکم
است در او با نرمی وارد شود و عبادت
پروردگارت را مبعوض خود مگردان،
زیرا خسته کننده مرکوب یعنی کسیکه
در راندن مرکوب زیاده روی کرده نه
مرکوب باقی گذاشته و نه مسافت
پیموده پس عمل کن مانند عمل کسیکه
امید دارد در پیروی بمیرد (یعنی مستحبات
را با رفق و تاءنی انجام ده و فکر کن

تا پیری راه دوریست یا مقصود این است
که با زیادی روزه و بیدار خوابی خود را
لاغر و نحیف مکن (و پرهیز کن مانند
کسی که می ترسد فردا بمیرد) یعنی
نسبت به پرهیز از محرمات خیال کن
فردا می میری و کوچکترین آنها را هم
بخود اجازه مده و مگو وقت مردن توبه
خواهم کرد).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ مَنْ سَمِعَ شَيْئاً مِنَ الثَّوَابِ عَلَى شَيْءٍ
فَصَنَعَهُ كَانَ لَهُ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ عَلَى مَا بَلَغَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 139 روایه 1:

باب : درباره کسی که ثواب خدا را بر عملی بشنود

بَابُ مَنْ بَلَغَهُ ثَوَابٌ مِنَ اللَّهِ عَلَى عَمَلٍ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: کسی که ثوابی را
بر عملی بشنود و آن را بجا آورد آن ثواب
را ببرد. اگر چه چنانکه به او رسیده
نباشد.

ترجمه روایت شریفه:

محمد بن مروان گوید: شنیدم امام صادق
(ع) فرمود: کسیکه ثواب بر عملی از خدا
به او برسد و آن عمل را به امید آن ثواب
انجام دهد، به او می دهند اگر چه حدیث
چنانکه به او رسیده نباشد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمْرَانَ الزَّعْفَرَانِيِّ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع
يَقُولُ مَنْ بَلَغَهُ ثَوَابٌ مِنَ اللَّهِ عَلَى عَمَلٍ فَعَمِلَ
ذَلِكَ الْعَمَلَ التَّمَسَّ ذَلِكَ الثَّوَابَ أَوْتِيَهُ وَ إِنْ
لَمْ يَكُنِ الْحَدِيثُ كَمَا بَلَغَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 139 روایه 2:

شرح:

به مضمون این دو روایت روایت دیگری هم وارد شده که به حد استفاضه رسیده است . و مرحوم مجلسی برخی
از آنها را در مرآت العقول ذکر می کند. این روایات به اخبار من بلغ معروفست و نتیجه و مضمون آنها به
تسامح در ادله سنن مشهور گشته است ، و حاصل این روایت این است که:
چنانچه مسلمانی بشنود یا در کتابی به بیند که اگر کسی مثلاً چنین نمازی را بخواند چنان پاداشی را در دنیا یا در
آخرت به او داده می شود، پس اگر او آن نماز را گزارد خدا آن پاداش را به او می دهد. اگر چه واقع حقیقت
چنان نباشد و آگوشیده و کتاب دروغی جعل کرده و یا اشتباه کرده باشند، زیرا کردم و فضل خدا زیاد
است و به خود اجازه نمی دهد که چون بنده ای به او ظن پیدا کرد و امیدوار شد ناامیدش کند، از این رو فقها و
دانشمندان اسلامی گفته اند درباره مستحبات نماز لازم نیست که همیشه دنبال خبری صحیح و موثق
بگردیم ، بلکه به اخبار ضعیف و مجهول در این در این باره می توان استناد کرد، بخلاف و اجابت و محرمات
که جز با خبر صحیح و موثق ثابت نگردد. اخبار من بلغ را اصولیین در باب برائت و احتیاط ذکر نموده و برخی

از محدثین هم در بیان و شرح این احادیث تفصیلی می دهند و در مقدار دلالت و استفاده استجابت از این اخبار، اشکالات و جوابهائی ذکر نموده و نقض و ابرامهائی کرده اند که مناسب این مختصر نیست به مرآت العقول ج 2 ص 106 رجوع شود.

باب : باب صبر

بَابُ الصَّبْرِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: صبر سر ایمان است.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
الْحُسَيْنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاطٍ عَنْ
ابْنِ أَبِي يَغْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
الصَّبْرُ رَأْسُ الْإِيمَانِ

اصول کافی ج : 3 ص : 140 روایة 1:

شرح:

اگر ایمان را به انسانی تشبیه کنیم صبر به منزله سر آن انسان و اخلاق و صفات دیگر ایمانی به منزله اعضاء و جوارح دیگر است و این تشبیه و یا از لحاظ قوم و ثبات صفات حمیده به صفت صبر است ، چنانکه از حدیث بعد این معنی استفاده می شود.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: صبر نسبت به ایمان مانند سر است نسبت به تن ، که چون سر برود تن همن می رود همچنین اگر صبر برود ایمان می رود.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ
مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ
الْعَلَاءِ بْنِ فَضِيلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
الصَّبْرُ مِنَ الْإِيمَانِ بِمَنْزِلَةِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ
فَإِذَا ذَهَبَ الرَّأْسُ ذَهَبَ الْجَسَدُ كَذَلِكَ إِذَا ذَهَبَ
الصَّبْرُ ذَهَبَ الْإِيمَانُ

اصول کافی ج : 3 ص : 140 روایة 2:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيٍّ بْنِ
مُحَمَّدَ الْقَاسَمِيِّ جَمِيعاً عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ
الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمُنْقَرِيِّ
عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع
يَا حَفْصُ إِنَّ مَنْ صَبَرَ صَبَرَ قَلِيلًا وَ
إِنَّ مَنْ جَزَعَ جَزَعَ قَلِيلًا ثُمَّ قَالَ عَلَيْكَ
بِالصَّبْرِ فِي جَمِيعِ أُمُورِكَ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ
وَ جَلَّ بَعَثَ مُحَمَّدًا ص فَأَمَرَهُ بِالصَّبْرِ وَ
الرَّفْقِ فَقَالَ وَ اصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَ
اهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا وَ ذَرْنِي وَ الْمُكَذِبِينَ
أُولَى النِّعْمَةِ وَ قَالَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى اذْفَعْ بِالنِّعَةِ
هِيَ أَحْسَنُ [السَّيِّئَةِ] فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَ
بَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ وَ مَا يُلْقَاهَا
إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَ مَا يُلْقَاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ
عَظِيمٍ فَصَبِرَ رَسُولُ اللَّهِ ص حَتَّى نَالُوهُ
بِالْعَظَائِمِ وَ رَمَوْهُ بِهَا فَضَاقَ صَدْرُهُ فَأَنْزَلَ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: ای حفص هر که صبر کند اندکی صبر کرده و هر که بیتابی کند، اندکی بیتابی کرده (زیرا عمر کوتاه است و مصیبات کوتاه تر).

سپس فرمود: در هر کاری صبر را از دست مده زیرا خدای عزوجل محمد صلی الله علیه و آله را معبوث فرمود و او را امر بصبر و مدارا کرد و فرمود: ((بر آنچه می گویند صبر کن و از آنها ببر بریدنی نیکو مرا با تکذیب کنان نعمت دار و گذار - 11 سوره 73 -)) و باز خدای تبارک و تعالی فرمود: (((بدی را به آنچه نیکوتر است دفع کن ، تا آنکه میان تو و او دشمنی است مانند دوستی مهربان شود، و این خصلت را جز کسانی که صبر کنند بر نخورند و جز بهره دار بزرگ درنیابد، 36 سوره 41.)))

رسول خدا صلی الله علیه و آله هم صبر نمود تا او را به امور بزرگی نسبت دادند و متهم کردند (مانند سحر و جنون و کذب) او دلتنگ شد، خدای عزوجل این آیه نازل فرمود: (((ما می دانیم که تو سینه ات از آنچه می گویند تنگ می شود، با ستایش پروردگارت تسبیح گوی و از سجده گذاران باش ، 98 سوره 15.))) (سپس تکذیبش کردند و متهمش نمودند، از آن روز عمگین شد و خدای عزوجل نازل فرمود که :

(((ما می دانیم که سخنان آنان تو را غمگین می کند آنها تو را تکذیب نمی کنند بلکه ستمگران آیات خدا را تکذیب می کنند پیش از تو نیز پیامبرانی تکذیب شدند و بر تکذیب شدن و اذیت دیدن صبر کردند تا نصرت ما به آنها رسید 34 سوره

الله عز و جلّ علیه و لقد نعلم أنّک یضیق صدرك بما یقولون فسبح بحمد ربک و کن من الساجدين ثم کذبوه و رموه فحرّن لذلک فانزل الله عز و جلّ قد نعلم انّه لیحرّنک الذی یقولون فانهم لا یکذبونک و لكن الظالمین بآیات الله یجحدون و لقد کذبت رسل من قبلك فصبروا علی ما کذبوا و اودوا حتّی اتاهم نصرنا فانزلنا النبی ص نفسه الصبر فتعدّوا فذکر الله تبارک و تعالی و کذبوه فقال قد صبرت فی نفسی و اهلی و عرضی و لا صبر لی علی ذکر الهی فانزل الله عز و جلّ و لقد خلقتنا السموات و الارض و ما بینهما فی ستة ايام و ما مسنا من لغوب فاصبر علی ما یقولون فصبر النبی ص فی جمیع احواله ثم بشر فی عثرته بالانمة و وصفوا بالصبر فقال جلّ ثناؤه و جعلنا منهم ائمة یتهدون بأمرنا لما صبروا و كانوا بآیاتنا یوقنون فعند ذلک قال ص الصبر من ایمان کالرأس من الجسد فشکر الله عز و جلّ ذلک له فانزل الله عز و جلّ و تمت کلمت ربک الحسنی علی بنی اسرائیل بما صبروا و دمرنا ما کان یصنع فرعون و قومه و ما كانوا یعرضون فقال ص انّه بشری و انتقام فأباح الله عز و جلّ له قتال المشرکین فانزل الله فاقتلوا المشرکین حیث وجدتموهم و خذوهم و احصروهم و افعدوا لهم کلّ مرصد و اقتلوهم حیث تقفتموهم فقتلهم الله علی یدی رسول الله ص و احبائه و جعل له ثواب صبره مع ما ادخر له فی الآخرة فمن صبر و احتسب لم یخرج من الدنیا حتّی یقرّ الله له عینه فی اعدائه مع ما یدخر له فی الآخرة

اصول کافی ج : 3 ص : 140 روایة 3:

6.)))

پس پیغمبر صلی الله علیه و آله خود را به صبر ملزم ساخت ، تا آنها تجاوز کردند و خدای تبارک و تعالی را به زبان آوردند و او را تکذیب کردند، پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: درباره خودم و خاندان و ابرویم صبر کردم ولی نسبت به بد گفتن به معبودم صبر ندارم ، خدای عزوجل نازل فرمود که : (((ما آسمانها و زمین و فضا را در شش روز آفریدیم و هیچ خستگی به ما نرسد بر آنچه می گویند صبر کن ، 38 سوره 50.)))

پس پیغمبر صلی الله علیه و آله در همه احوال صبر کرد با مامان از عترتش به او مژده دادند و آنها را به صبر معرفی کردند و خدا - جل ثناءه - فرمود:

(((چون صابر بودند و به آیات ما یقین داشتند، ایشان را پیشوایانی ساختیم که به امر ما هدایت کنند، 24 سوره 32)))
در این هنگام پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: صبر نیست به ایمان مگر مانند سر است نسبت به تن ، پس خدی عزوجل هم از صبر او شکر گزاری کرد و نازل فرمود: (((کلمه نیکوی پروردگارت درباره پسران اسرائیل بپاداش صبریکه کرده بودند انجام یافت و آنچه را فرعون و قومش می ساختند و (اشجار و کاخهایی که) بر می افراشتند و ازگون کردیم 137 سوره. 7)))

پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: این بشارت است و انتقام پس خدای عزوجل نبرد و کشتار مشرکین را به او اجازه فرمود و نازل کرد که : (((مشرکان را هر کجا یافتید بکشید و بگیرید و محاصره کنید و در هر

کمینگاهی سر راهشان بنشینید، 6
سوره 9))) ((آنها را بکشید هر جا یافتید
191 سوره 2))) پس خدا آنها را به
دست پیغمبر صلی الله علیه و آله و
دوستانش بکشت و آن را پاداش صبرش
قرار داد، علاوه بر آنچه در آخرت برایش
ذخیره کرد، پس هر که صبر کند و
بحساب خدا گذارد، از دنیا نرود تا آنکه
خدا چشمش را درباره (سرکوبی دشمنان
روشن کند، علاوه بر آنچه در آخرت
برایش ذخیره کند.

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین علیهما السلام فرمود:
صبر نسبت به ایمان مانند سر نسبت به
تن و هر که صبر ندارد ایمان ندارد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ
عَبْدِ اللَّهِ السَّرَّاجِ رَفَعَهُ إِلَى عَلِيِّ بْنِ
الْحُسَيْنِ ع قَالَ الصَّبْرُ مِنَ الْإِيمَانِ بِمَنْزِلَةِ
الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ وَ لَا إِيْمَانُ لِمَنْ لَا صَبْرَ لَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 142 روایة 4:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: صبر نسبت به
ایمان مانند سر است به تن ، هرگاه سر
برود تن می رود، همچنین هرگاه صبر
برود ایمان می رود.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ
عِيسَى عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ فَضِيلِ بْنِ
يَسَارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الصَّبْرُ مِنَ
الْإِيمَانِ بِمَنْزِلَةِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ فَإِذَا ذَهَبَ
الرَّأْسُ ذَهَبَ الْجَسَدُ كَذَلِكَ إِذَا ذَهَبَ الصَّبْرُ
ذَهَبَ الْإِيمَانُ

اصول کافی ج : 3 ص : 142 روایة 5:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَبْدِ
اللَّهِ بْنِ مُسْكَانٍ عَنْ أَبِي بصير قَالَ سَمِعْتُ
أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ الْخَرَّ خَرٌّ عَلَى جَمِيعِ
أَحْوَالِهِ إِنَّ نَائِبَتَهُ نَائِبَةٌ صَبْرٌ لَهَا وَ إِنَّ تَذَاكُتَ
عَلَيْهِ الْمَصَابِتُ لَمْ تَكْسِرْهُ وَ إِنَّ أُسْرَ وَ قَهْرَ
وَ اسْتَبْدَالَ بِالْأَيْسَرِ عُسْرًا كَمَا كَانَ يُوسُفُ

الصَّدِيقُ الْأَمِينُ ص لَمْ يَضُرُّ حُرِّيَّتَهُ أَنْ
اسْتُعْبِدَ وَ قُهِرَ وَ أُسِرَ وَ لَمْ تَضُرَّهُ ظُلْمَةُ
الْجُبِّ وَ وَحْشَتُهُ وَ مَا نَالَهُ أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِ
فَجَعَلَ الْجَبَّارَ الْعَاتِيَّ لَهُ عَبْدًا بَعْدَ إِذْ
كَانَ لَهُ مَالِكًا فَأَرْسَلَهُ وَ رَحِمَ بِهِ أُمَّةً وَ كَذَلِكَ
الصَّبْرُ يُعَقِّبُ خَيْرًا فَاصْبِرُوا وَ وَطَّنُوا
أَنْفُسَكُمْ عَلَى الصَّبْرِ تُوجَرُوا

اصول کافی ج : 3 ص : 142 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:
ابو بصیر گوید شنیدم امام صادق
(ع) می فرمود: آزاد مرد در همه
حال آزاد مرد است اگر گرفتاری برایش
پیش آید، صبر کند، و اگر مصیبتها بر
سرش ریزد، او را شکسته نکند، اگر چه
اسیر شود و مغلوب گردد و سختی
جانشین آسایشش شود، چنانکه یوسف
صدیق امین صلوات الله علیه را بردگی و
مغلوبیت و اسارت زیان نبخشید و تاریکی
و ترس چاه و آنچه بر سرش آمد زیانش
نزد تا خدا بر او منت گذارد و ستمگر
سرکش را بنده او کرد بعد از آنکه مالک او
بود خدا او را به رسالت فرستاد و بسبب
او به امتی رحم کرد، صبر این چنین
است ، و خیر در پی دارد، پس شکیبا
باشید و دل به شکیبایی دهید تا پاداش
ببینید.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ بَكِيرٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ أَبِي
جَعْفَرٍ ع قَالَ الْجَنَّةُ مَخْفُوفَةٌ بِالْمَكَارِهِ وَ
الصَّبْرُ فَمَنْ صَبَرَ عَلَى الْمَكَارِهِ فِي الدُّنْيَا
دَخَلَ الْجَنَّةَ وَ جَهَنَّمَ مَخْفُوفَةٌ بِاللَّذَاتِ وَ
الشَّهَوَاتِ فَمَنْ أَعْطَى نَفْسَهُ لَذَّتَهَا وَ شَهْوَتَهَا
دَخَلَ النَّارَ

اصول کافی ج : 3 ص : 143 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: بهشت در میان
ناگواریها و شکیبایی است پس هر که در
دنیا بر ناگواریها صبر کند به بهشت رود
و دوزخ در میان لذتها و شهوتهاست ،
پس هر که هر لذت و شهوتی را که دلش
خواهد بخود رساند بدوزخ در آید.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَرْحُومٍ عَنْ أَبِي سَيَّارٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِذَا دَخَلَ الْمُؤْمِنُ فِي
قَبْرِهِ كَانَتْ الصَّلَاةُ عَنْ يَمِينِهِ وَ الزَّكَاةُ عَنْ
يَسَارِهِ وَ الْبُرُّ مَطْلًا عَلَيْهِ وَ يَتَنَحَّى الصَّبْرُ
نَاحِيَةً فَإِذَا دَخَلَ عَلَيْهِ الْمَلَكَانِ اللَّذَانِ يَطْلِيَانِ

مُسَاءَلَتْهُ قَالَ الصَّبْرُ لِلصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ وَ الْبِرِّ
دُونَكُمْ صَاحِبَكُمْ فَإِنْ عَجَزْتُمْ عَنْهُ فَأَنَا دُونَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 143 روایه : 8

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق علیه اسلام فرمود: چون مؤمن داخل قبر شود، نماز طرف راست و زکاة جانب چپ باشد و احسان بر سرش سایه افکند و صبر در طرفی دور از آنها باشد، چون دو فرشته ای که متصدی سؤ ال از او هستند بر او وارد شوند، صبر بنماز و زکاة و احسان گوید: مواظب رفیق خود باشید، اگر در مانده شدید من حاضرم.

عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ دَخَلَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ص الْمَسْجِدَ
فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ كَنِيْبٍ حَزِينٍ
فَقَالَ لَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع مَا لَكَ قَالَ يَا أَمِيرَ
الْمُؤْمِنِينَ أَصَبْتُ بِأَبِي [وَ أُمِّي] وَ أَخِي وَ
أَخَشَى أَنْ أَكُونَ قَدْ وَجِلْتُ فَقَالَ لَهُ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ ع عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ الصَّبْرِ تَقَدَّمَ
عَلَيْهِ غَدَاً وَ الصَّبْرُ فِي الْأُمُورِ بِمَنْزِلَةِ
الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ فَإِذَا فَارَقَ الرَّأْسُ الْجَسَدَ
فَسَدَ الْجَسَدُ وَ إِذَا فَارَقَ الصَّبْرُ الْأُمُورَ فَسَدَتِ
الْأُمُورُ

اصول کافی ج : 3 ص : 143 روایه : 9

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق علیه السلام فرمود:
امیرالمؤمنین صلوات الله علیه به مسجد آمد، در مسجد مردی را دید اندوهگین و غمناک است به او فرمود: تو را چه شده ؟ عرض کرد: ای امیر مؤمنان ؛ به مصیبت پدر (و مادر) و برادر گرفتار شده ام و می ترسم دق کنم . امیرالمؤمنین (ع) فرمود: تقوای خدا و شکیبایی پیشه کند تا فردا بر شکیبایی در آئی (پاداش آن را ببینی) و صبر در کارها مانند سر است نسبت به تن ، چون سر از تن جدا شود بدن فاسد گردد، و چون صبر از کارها جدا شود، کارها فاسد شود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ
مِهْرَانَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ قَالَ لِي مَا
حَبَسَكَ عَنِ الْحَجِّ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَقَعَ
عَلَيَّ دَيْنٌ كَثِيرٌ وَ ذَهَبَ مَالِي وَ دَيْنِي الَّذِي
قَدْ لَزِمَنِي هُوَ أَعْظَمُ مِنْ ذَهَابِ مَالِي فَلَوْ لَا
أَنْ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِنَا أَخْرَجَنِي مَا

قَدَرْتُ أَنْ أَخْرُجَ فَقَالَ لِي إِنْ تَصَبَّرْتَ تُغْتَبَطَ وَ
إِلَّا تَصَبَّرْ يُنْفَذِ اللَّهُ مَقَادِيرَهُ رَاضِيًا كُنْتُ أَمْ
كَارَهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 144 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:

سماعة بن مهران گوید: حضرت
ابوالحسن علیه السلام به من فرمود: چه
تو را از حج باز داشت؟ عرض کردم
قربانت گردم بدهی بسیاری پیدا کردم و
مالم از دست رفت و بدهی که گردن
گیرم شده از رفتن مالم سخت تر است و
اگر یکی از رفقایم مرا از خانه بیرون نمی
آورد نمی توانستم بیرون آیم.
حضرت فرمود: اگر صبر کنی مورد
غبطه قرارگیری (حال خوشی پیدا
می کنی که مردم بتو رشک می برند) و
اگر صبر نکنی مقدرات خدا جاری گردد،
چه تو راضی باشی یا ناراضی.

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین صلوات الله علیه فرمود:
صبر بر دو گونه است: صبر در مصیبت
که نیکو و زیباست و نیکوتر از آن
صبر و خودداری از چیزیهست که
خدای عزوجل آن را بر تو حرام کرده.
و ذکر نیز بر دو گونه است: ذکر خدای
عزوجل هنگام مصیبت و بهتر از آن ذکر
یاد خداست در آنچه بر تو حرام کرده، تا
مانع تو شود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
ابْنِ سَنَانَ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنِ الْأَصْبَغِ قَالَ
قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ الصَّبْرُ
صَبْرَانِ صَبْرٌ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ حَسَنٌ جَمِيلٌ وَ
أَحْسَنُ مِنْ ذَلِكَ الصَّبْرُ عِنْدَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ عَلَيْكَ وَ الذِّكْرُ ذِكْرَانِ ذَكَرُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ
عِنْدَ الْمُصِيبَةِ وَ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ ذِكْرُ اللَّهِ عِنْدَ
مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْكَ فَيَكُونُ حَاجِزًا

اصول کافی ج : 3 ص : 144 روایه 11:

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ
الْكُوفِيِّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنِ الْعَزْزَمِيِّ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُنَالُ الْمُلْكُ
فِيهِ إِلَّا بِالْقَتْلِ وَ التَّجَبُّرِ وَ لَا الْغِنَى إِلَّا
بِالْغَضَبِ وَ الْبُخْلِ وَ لَا الْمَحَبَّةُ إِلَّا
بِاسْتِخْرَاجِ الدِّينِ وَ اتِّبَاعِ الْهَوَى فَمَنْ

أَدْرَكَ ذَلِكَ الزَّمَانَ فَصَبَرَ عَلَى الْفَقْرِ وَهُوَ
يَقْدِرُ عَلَى الْغِنَى وَصَبَرَ عَلَى الْبُغْضَةِ وَهُوَ
يَقْدِرُ عَلَى الْمَحَبَّةِ وَصَبَرَ عَلَى الدَّلِّ وَهُوَ
يَقْدِرُ عَلَى الْعِزِّ آتَاهُ اللَّهُ ثَوَابَ خَمْسِينَ صَدِيقًا
مِمَّنْ صَدَّقَ بِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 144 روایة 12:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا صلی الله علیه و آله
فرمود: زمانی برای مردم پیش آید که
سلطنت جز بوسیله کشتن و
ستمگری بدست نیاید و ثروت جز
با عصب و بخل پیدا نشود و دوستی جز
بوسیله بیرون بردن دین و پیروی هوس
بدست نیاید، پس کسیکه به آن زمان
برسد و بر فقر صبر کند، به آنکه بر ثروت
توانائی داشته و بر دشمنی مردم صبر
کند با آنکه بر دوستی توانا باشد (یعنی
بتواند از راه از دست دادن دین و
پیروی هوس جلب دوستی کند، ولی
نکند) و بر ذلت صبر کند، با آنکه بر عزت
توانا باشد، خدا ثواب پنجاه صدیق از
تصدیق کنندگان مرا به او بدهد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ دُرُسْتِ بْنِ أَبِي
مَنْصُورٍ عَنْ عِيسَى بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي
حَمْزَةَ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَ لَمَّا حَضَرَتْ أَبِي
عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَ الْوَفَاةَ ضَمَنِي إِلَى صَدْرِهِ
وَ قَالَ يَا بُنَيَّ أَوْصِيكَ بِمَا أَوْصَانِي بِهِ أَبِي
حِينَ حَضَرَتْهُ الْوَفَاةَ وَ بِمَا ذَكَرَ أَنَّ أَبَاهُ
أَوْصَاهُ بِهِ يَا بُنَيَّ اصْبِرْ عَلَى الْحَقِّ وَ إِنْ كَانَ
مُرًّا

اصول کافی ج : 3 ص : 145 روایة 13:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: چون
وفات علی بن الحسین علیهما السلام فرا
رسید مرا به سینه خود چسبانید و
فرمود: پسر جان ، تو را به چیزی
سفارش می کنم که پدرم هنگام وفاتش
بمن سفارش کرد و گفت پدرش او را به
آن وصیت فرموده است : ای پسر جان بر
حق صبر کن اگر چه تلخ باشد.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
رَفَعَهُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَ قَالَ الصَّبْرُ صَبْرَانِ
صَبْرٌ عَلَى الْبَلَاءِ حَسَنٌ جَمِيلٌ وَ أَفْضَلُ
الصَّبْرَيْنِ الْوَرَعُ عَنِ الْمَحَارِمِ

اصول کافی ج : 3 ص : 145 روایة 14:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: صبر دو
گونه است : صبر بر بلا که خوب و نیکو
است ، ولی بهترین این دو صبر پرهیز از
محرماتست.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى قَالَ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ الطَّائِفِيُّ
قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ شَمْرِ الْيَمَانِيُّ يَرْفَعُ
الْحَدِيثَ إِلَيَّ عَلِيٌّ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص
الصَّبْرُ ثَلَاثَةٌ صَبْرٌ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ وَ صَبْرٌ
عَلَى الطَّاعَةِ وَ صَبْرٌ عَنِ الْمَعْصِيَةِ فَمَنْ
صَبَرَ عَلَى الْمُصِيبَةِ حَتَّى يَرُدَّهَا بِحَسَنٍ
عَزَّاهَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثَلَاثَمِائَةَ دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ
الدَّرَجَةِ إِلَى الدَّرَجَةِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ إِلَى
الْأَرْضِ وَ مَنْ صَبَرَ عَلَى الطَّاعَةِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ
سِتِّمِائَةَ دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ الدَّرَجَةِ إِلَى
الدَّرَجَةِ كَمَا بَيْنَ ثُخُومِ الْأَرْضِ إِلَى الْعَرْشِ
وَ مَنْ صَبَرَ عَنِ الْمَعْصِيَةِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ
تِسْعَمِائَةَ دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ الدَّرَجَةِ إِلَى الدَّرَجَةِ
كَمَا بَيْنَ ثُخُومِ الْأَرْضِ إِلَى مُنْتَهَى الْعَرْشِ
اصول کافی ج : 3 ص : 145 روایه 15:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا صلی الله علیه و آله
فرمود: صبر بر سه قسم است : صبر بر
مصیبت ، صبر بر طاعت و صبر از گناه ،
پس هر که بر مصیبت صبر کند تا آن را با
تسلی خوبی رد کند، خطا برایش 300
درجه نویسد که میان هر درجه تا درجه
دیگری به اندازه فاصله میان آسمان و
زمین باشد و هر که بر طاعت صبر کند
خدا برایش 600 درجه نویسد که میان هر
درجه تا درجه دیگر به اندازه فاصله میان
قعر زمین تا عرش باشد و هر که از
گناه صبر کند، خدا برایش 900
درجه نویسد که میان هر درجه به اندازه
فاصله میان قعر زمین تا پایان عرش
باشد.

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ يُونُسَ بْنِ
يَعْقُوبَ قَالَ أَمَرَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَنْ أَتِيَ
الْمُفَضَّلَ وَ أَعَزِّيَهُ بِاسْمَاعِيلَ وَ قَالَ
أَفْرِي الْمُفَضَّلَ السَّلَامَ وَ قُلْ لَهُ إِنَّا قَدْ أَصَبْنَا
بِاسْمَاعِيلَ فَصَبَرْنَا فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرْنَا
إِنَّا أَرَدْنَا أَمْرًا وَ أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَمْرًا
فَسَلَّمْنَا لِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ
اصول کافی ج : 3 ص : 146 روایه 16:

ترجمه روایت شریفه:
یونس بن یعقوب گوید: امام صادق
علیه السلام بمن امر فرمودند که
نزد مفضل روم و او را در مرگ
اسماعیل تسلیت گویم و فرمود: به
مفضل سلام برسان و بگو: ما به مصیبت
اسماعیل مبتلا شدیم و صبر کردیم تو هم
مانند ما صبر کن ما چیزی خواستیم
و خدای عزوجل چیز دیگری
خواست (ما خواستیم اسماعیل
وصی ما باشد و خدا خواست موسی بن
جعفر علیه السلام باشد) پس ما تسلیم امر
خدای عزوجل گشتیم.

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي

عُمَيْرٌ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ
الثَّمَالِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ ابْتَلِيَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ بِبَلَاءٍ فَصَبَرَ عَلَيْهِ كَانَ لَهُ مِثْلُ
أَجْرِ أَلْفِ شَهِيدٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 146 روایه 17:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق علیه السلام فرمود: هرکس
از مؤمنین به بلائی گرفتار شود و صبر
کند برایش اجر هزار شهید باشد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَنَانَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ
مَرْوَانَ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْعَمَ عَلَى قَوْمٍ فَلَمْ يَشْكُرُوا
فَصَارَتْ عَلَيْهِمْ وَبَالًا وَ ابْتَلَى قَوْمًا
بِالْمَصَائِبِ فَصَبَرُوا فَصَارَتْ عَلَيْهِمْ نِعْمَةً

اصول کافی ج : 3 ص : 146 روایه 18:

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: همانا خدای عزوجل به
مردمی نعمت داد و آنها شکر
نکردند تا وبال آنها شد و مردمی را به
مصیبتها مبتلی کردند تا بر آنها نعمت شد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ
إِسْمَاعِيلَ عَنْ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ
أَبْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ
عَنْ أَبَانَ بْنِ أَبِي مُسَافِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا اصْبِرُوا وَ صَابِرُوا قَالَ اصْبِرُوا عَلَى
الْمَصَائِبِ

وَ فِي رِوَايَةِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ صَابِرُوا عَلَى الْمَصَائِبِ

اصول کافی ج : 3 ص : 146 روایه 19:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) درباره قول خدای
عزوجل فرمود: (((شما که ایمان دارید،
صبر کنید و با صبر غلبه جوئید فرمود:
بر مصیبتها صبر کنید.
و در روایت ابن ابی یعفور است که
فرمود: با صبر بر مصیبتها غلبه کنید.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ
مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي
جَمِيلَةَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ لَوْ لَا أَنَّ
الصَّبْرَ خُلِقَ قَبْلَ الْبَلَاءِ لَتَفَطَّرَ الْمُؤْمِنُ كَمَا
تَتَفَطَّرُ الْبَيْضَةُ عَلَى الصَّفَا

اصول کافی ج : 3 ص : 147 روایه 20:

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: اگر صبر پیش از بلا آفریده
نشده بود مؤمن می ترکید. چنانکه تخم
مرغ روی سنگ خارا می ترکد.

شرح:

از این روایت استفاده می شود که مؤمن زیاد بلا می بیند و صبر از لوازم ایمان است و مقاومت صبر از بلا
بیشتر است.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ وَ

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
إِنِّي جَعَلْتُ الدُّنْيَا بَيْنَ عِبَادِي قَرْضًا فَمَنْ
أَقْرَضَنِي مِنْهَا قَرْضًا أُعْطِيَتْهُ بِكُلِّ وَاحِدَةٍ
عَشْرًا إِلَى سَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ وَمَا شِئْتُ
مِنْ ذَلِكَ وَمَنْ لَمْ يُقْرِضْنِي مِنْهَا قَرْضًا
فَأَخَذْتُ مِنْهُ شَيْئًا قَسْرًا فَصَبَرَ أُعْطِيَتْهُ ثَلَاثُ
خَصَالٍ لَوْ أُعْطِيَتْ وَاحِدَةً مِنْهُنَّ مَلَائِكَتِي
لَرَضُوا بِهَا مِنِّي قَالَ ثُمَّ تَلَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع
قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ
قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ أُولَئِكَ
عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ فَهَذِهِ وَاحِدَةٌ مِنْ
ثَلَاثِ خَصَالٍ وَ رَحْمَةُ اثْنَتَيْنِ وَ أُولَئِكَ هُمُ
الْمُهْتَدُونَ ثَلَاثٌ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع هَذَا
لِمَنْ أَخَذَ اللَّهُ مِنْهُ شَيْئًا قَسْرًا

اصول کافی ج : 3 ص : 147 روایه 21:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: خدای عزوجل
فرماید: من دنیا را میان بندگانم برای
اینکه بمن قرض دهند قرار دادم (قطعه
قطعه کردم و میان آنها تقسیم نمودم) پس
هر که از آن بمن قرضی دهد (مانند
صدقه و هدیه و صله بامام) بهر واحدش
ده تا هفتصد برابر و آنچه خواهم عطا
کنم. و هر که بمن قرص ندهد و چیزی از
او برخلاف میلش بگیرم و او صبر کند
سه خصلت باو دهم که اگر یکی از آنها
را بفرشتگانم دهم. از من راضی شوند،
سپس امام امام صادق (ع) این قول
خدای عزوجل را تلاوت فرمود (((آنها که
چون مصیبتی بدیشان رسد، گویند: ما
متعلق بخدائیم و بسوی او باز میگردیم،
برای آنها رحمتهایی از
پروردگارشانست 156 سوره 2))) این
یکی از آنها 3 خصلت است و (((رحمت
(((دومی آنها و (((ایشانند هدایت شدگان
(((سومی آنهاست.
امام صادق (ع) فرمود: این برای کسی
است که خدا چیزی را از او برخلاف
میلش بگیرد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ
الْقَاسَانِيِّ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ
بْنِ دَاوُدَ عَنْ يَحْيَى بْنِ آدَمَ عَنْ شَرِيكِ
عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ
مُرُوءَةُ الصَّبْرِ فِي حَالِ الْحَاجَةِ وَ الْفَاقَةِ وَ
التَّعَفُّفِ وَ الْغِنَى أَكْثَرُ مِنْ مُرُوءَةِ الْإِعْطَاءِ

اصول کافی ج : 3 ص : 148 روایه 22:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: جوانمردی
صبر در حالت نیازمندی و فقر و آبرو
نگهداشتن و ثروتمندی (رنج بردن)
بیشتر از جوانمردی بخشش است.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ

عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ
جَابِرٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع يَرْحَمُكَ اللَّهُ
مَا الصَّبْرُ الْجَمِيلُ قَالَ ذَلِكَ صَبْرٌ لَيْسَ فِيهِ
شَكْوَى إِلَى النَّاسِ

اصول کافی ج : 3 ص : 148 روایه : 23

ترجمه روایت شریفه:
جابر گوید بامام باقر علیه السلام
عرض کردم : صبر جمیل چیست ؟
فرمود: صبری که با آن شکایت بمردم
نباشد.

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
سَمَاعَةَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبَانَ عَنْ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَيَابَةَ عَنْ أَبِي النُّعْمَانِ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَوْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ مَنْ لَا يُعِدُّ
الصَّبْرَ لِنَوَائِبِ الدَّهْرِ يَعْجِزُ

اصول کافی ج : 3 ص : 148 روایه : 24

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) یا امام باقر علیهما
السلام فرمود: کسیکه صبر را برای
مصیبت‌های روزگار آماده نکند، ناتوان
گردد.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْوَشَاءِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ إِنَّا صَبْرٌ وَ شِيعَتُنَا أَصْبَرُ مِنَّا قُلْتُ
جُعِلَتْ فِدَاكَ كَيْفَ صَارَ شِيعَتُكُمْ أَصْبَرَ مِنْكُمْ
قَالَ لَأَنَّا نَصْبِرُ عَلَى مَا نَعْلَمُ وَ شِيعَتُنَا
يَصْبِرُونَ عَلَى مَا لَا يَعْلَمُونَ

اصول کافی ج : 3 ص : 148 روایه : 25

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: ما بردباریم
و شیعیان ما از ما بردبارتر. روای
گوید : عرض کردم : چگونه شیعیان شما
از شما بردبارترند؟ فرمود: زیرا ما بر
آنچه میدانیم صبر میکنیم و شیعیان ما بر
آنچه نمیدانند صبر میکنند.

شرح:

یعنی ما هر بلا و مصیبتی را پیش از آمدنش میدانیم ، ولی بر سر شیعه ناگهان و ندانسته وارد می شود، از
اینرون تحملش برای آنها دشوارتر است و یا اینکه ما ثوابی را که خدا بصابران میدهد و حکمت مصیبت دیدن
مردم و رفعت درجه و مقام را بسبب صبر بخوبی میدانیم . بدینجهت صبر کردن بر ما گواراترست تا بر
شیعیان ما که این مطالب را چون ما نمیدانند.

باب : باب شکر

بَابُ الشُّكْرِ

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: خورنده
سپاسگزار اجرش مانند روزه دار خدا
جوست ، و تندرست شکر گزار اجرش
مانند اجر گرفتار صابر است و عطا کننده
سپاسگزار اجرش مانند اجر محروم قانع
است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص الطَّاعِمُ الشَّاكِرُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ
كَأَجْرِ الصَّائِمِ الْمُحْتَسِبِ وَ الْمُعَافَى
الشَّاكِرُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كَأَجْرِ الْمُبْتَلى
الصَّابِرِ وَ الْمُعْطَى الشَّاكِرُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كَأَجْرِ
الْمَحْرُومِ الْقَانِعِ

اصول کافی ج : 3 ص : 148 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: در
سپاسگزاری بروی بنده نی گشوده نگردد
که در افزایش برویش بسته شود (بلکه
سپاسگزاری افزایش در پی دارد).

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا
فَتَحَ اللَّهُ عَلَى عَبْدِ بَابِ شُكْرِ فَخَزَنَ عَنْهُ بَابُ
الزِّيَادَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 149 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: در تورات
نوشته است : کسیکه بتو نعمت داد
سپاس گزار و بکسیکه از تو
سپاسگزاری کرد نعمتش ده ، زیرا با
سپاسگزاری نعتها نابود نگردد، و با
ناسپاسی پایدار نماند، سپاسگزاری مایه
افزایش نعمت است و ایمنی از دگرگونی.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَغْدَادِيِّ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِسْحَاقَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَكْتُوبٌ فِي التَّوْرَةِ اشْكُرْ مَنْ
أَنْعَمَ عَلَيْكَ وَ أَنْعَمْ عَلَى مَنْ شَكَرَكَ فَإِنَّهُ لَا
زَوَالَ لِلنِّعْمَاءِ إِذَا شُكِرَتْ وَ لَا بَقَاءَ لَهَا إِذَا
كُفِّرَتْ الشُّكْرُ زِيَادَةٌ فِي النِّعَمِ وَ أَمَانٌ مِنَ
الْغَيْرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 149 روایه 3:

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ عَنْ
يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ أَوْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْمُعَافَى الشَّاكِرُ لَهُ مِنَ
الْأَجْرِ مَا لِلْمُبْتَلى الصَّابِرِ وَ الْمُعْطَى الشَّاكِرِ

لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كَالْمَحْرُومِ الْقَانِعِ

اصول کافی ج : 3 ص : 149 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: تندرست
سیاسگزار اجرش ، اجر گرفتاری صابر
است ، و عطابخش سیاسگزاری اجرش
مانند محروم قانع است.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ
دَاوُدَ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ فَضْلِ الْبَقْبَاقِيِّ قَالَ
سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ وَ أَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ قَالَ الَّذِي أَنْعَمَ
عَلَيْكَ بِمَا فَضَّلَكَ وَ أَعْطَاكَ وَ أَحْسَنَ إِلَيْكَ ثُمَّ
قَالَ فَحَدِّثْ بِدِينِهِ وَ مَا أَعْطَاهُ اللَّهُ وَ مَا أَنْعَمَ
بِهِ عَلَيْهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 149 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

فضل بن بقباق گوید: از امام صادق
(ع) قول خدای عزوجل را: (((و اما
نعمت پروردگارت را باز گو))) پرسیدم
، فرمود: یعنی آنکس که بدانچه برتریت
بخشیده و بتو عطا فرموده و احسان کرده
بتو نعمت داده ، سپس فرمود: دین او و
آنچه بتو عطا فرموده و نعمت داده بازگو.

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
سَمَاعَةَ عَنْ وَهَيْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص
عِنْدَ عَائِشَةَ لَيْلَتَهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ
تَتَّعِبْ نَفْسَكَ وَ قَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ
دُنْيِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ أَلَا أَكُونُ
عَبْدًا شَكُورًا قَالَ وَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَقُومُ
عَلَى أَطْرَافِ أَصَابِعِ رِجْلَيْهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ
سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى طَهُ مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ
لِتَشْقَى

اصول کافی ج : 3 ص : 149 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: رسول خدا (ص)
نزد عایشه بود، شبی که نوبت او بود،
پیغمبر (ص) گفت: ای رسول خدا! چرا
خودت را برنج میاندازی ، با آنکه خدا گناه
گذشته و آینده ترا آمرزیده است ؟ فرمود:
این عایشه : آیا من بنده سیاسگزاری خدا
نباشم ؟

و گفت : رسول خدا (ص) روی
انگشتهای پایش میایستاد تا خدای
سبحانه و تعالی نازل فرمود: (((طه ما
قرآن را بر تو نازل نکردیم که برنج افتی
))).

عِدَّةٌ مِنَ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ حَسَنِ بْنِ جَهْمٍ عَنْ أَبِي
الْيَقْظَانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْوَلِيدِ قَالَ

سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ ثَلَاثٌ لَا يَضُرُّ
مَعَهُنَّ شَيْءٌ الدُّعَاءُ عِنْدَ الْكَرْبِ وَ الْإِسْتِغْفَارُ
عِنْدَ الذَّنْبِ وَ الشُّكْرُ عِنْدَ النِّعْمَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 150 روایة 7:

ترجمه روایت شریفه:

شنیدم امام صادق (ع) میفرمود: سه چیز است که هیچ چیز با وجود آنها زیان نرساند: دعاء هنگام گرفتاری و آمرزش خواهی هنگام گناه و سپاسگزاری هنگام نعمت.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ
مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ
أَعْطِيَ الشُّكْرَ أُعْطِيَ الزِّيَادَةَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ لَنْ شُكْرْتُمْ لِأَزِيدَنَّكُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 150 روایة 8:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: بکسیکه سپاسگزاری دادند، افزایش دادند خدای عزوجل فرماید: (((اگر شکر کنید، افزایشتان دهم.)))

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ
عَنْ رَجُلَيْنِ مِنْ أَصْحَابِنَا سَمِعَاهُ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ مِنْ
نِعْمَةٍ فَعَرَفَهَا بِقَلْبِهِ وَ حَمَدَ اللَّهُ ظَاهِرًا بِلِسَانِهِ
فَتَمَّ كَلَامُهُ حَتَّى يُؤْمَرَ لَهُ بِالْمَزِيدِ

اصول کافی ج : 3 ص : 150 روایة 9:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدا نعمتی به بنده نمی نهد که از صمیم قلب آنرا شناسد و در ظاهر با زبان خدا را ستایش کند و سخنش تمام شود، جز آنکه برایش با فزونی امر شود.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
هَشَامٍ عَنْ مُيَسَّرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
شُكْرُ النِّعْمَةِ اجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ وَ تَمَامُ الشُّكْرِ
قَوْلُ الرَّجُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 150 روایة 10:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: شکر نعمت دوری از محرماتست و تما شکر الحمد لله رب العالمین گفتن مرد است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدٍ
قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ شُكْرُ كُلِّ

نِعْمَةٌ وَإِنْ عَظُمَتْ أَنْ تَحْمَدَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
عَلَيْهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 151 روایه 11:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ سَيْفِ بْنِ
عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع هَلْ لِلشُّكْرِ حَدٌّ إِذَا فَعَلَهُ الْعَبْدُ كَانَ شَاكِرًا
قَالَ نَعَمْ قُلْتُ مَا هُوَ قَالَ يَحْمَدُ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
نِعْمَةٍ عَلَيْهِ فِي أَهْلٍ وَ مَالٍ وَإِنْ كَانَ فِيهَا
أَنْعَمَ عَلَيْهِ فِي مَالِهِ حَقٌّ أَذَاهُ وَ مِنْهُ
قَوْلُهُ جَلَّ وَ عَزَّ سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا
هَذَا وَ مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَ مِنْهُ قَوْلُهُ تَعَالَى
رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَ أَنْتَ خَيْرُ
الْمُنْزِلِينَ وَ قَوْلُهُ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَ
أَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَ اجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ
سُلْطَانًا نَصِيرًا

اصول کافی ج : 3 ص : 151 روایه 12:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا
الْحَسَنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ يَقُولُ مَنْ حَمَدَ
اللَّهَ عَلَى النِّعْمَةِ فَقَدْ شَكَرَهُ وَ كَانَ الْحَمْدُ
أَفْضَلَ مِنْ تِلْكَ النِّعْمَةِ

ترجمه روایت شریفه:

شنیدم امام صادق (ع) میفرمود:
شکر هر نعمتی اگر چه بزرگ باشد
اینست که خدای عزوجل را بر آن سپاس
گویی.

ترجمه روایت شریفه:

ابو بصیر گوید: به امام صادق (ع)
عرض کردم: آیا برای شکر حدی است که
چون بنده انجام دهد، شاکر محسوب
شود؟ فرمود: آری، عرض کردم: کدامست
؟ فرمود: خدا را بر هر نعمتی که نسبت
بخانواده و مال او داده سپاس میگوید، و
اگر برای خدا در نعمتی که نسبت بمال او
داده حقی باشد بپردازد، و از این
بابست قول خدای عزوجل و عز:
(((منزه باد خدائی که این (مرکوب) را
مسخره ما کرد که ماتاب آنرا نداشتیم،
13 سوره 43))) و از این بابست قول
خدایتعالی: (((پروردگار! مرا
بمنزلی مبارک فرود آر که تو
بهترین منزل دهانی 29 سوره 23))) و
قول خدایتعالی: پروردگار! مرا درون
بردنی نیک برون بر برون بردنی نیک،
و برای من از نزد خویش دلیل و
تسلطی نصرت آور مقرر دارد، 80 سوره
17.)))))

اصول کافی ج : 3 ص : 151 روایه 13:

ترجمه روایت شریفه:

معمر بن خلاء گوید: شنیدم حضرت ابوالحسن (ص) میفرمود: هر که حمد خدا را بر نعمتی کند، او را شکر نموده و حمد از آن نعمت برتر است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ لِي مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ عَبْدُ بِنِعْمَةٍ صَغُرَتْ أَوْ كَبُرَتْ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ إِلَّا أَدَّى شُكْرَهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 151 روایه 14:

ترجمه روایت شریفه:

صفوان جمال گوید: امام صادق (ع) بمن فرمود: خدا نعمتی کوچک یا بزرگ به بنده نمی دهد که او بگوید: الحمد لله جز آنکه شکرش را ادا کرده باشد.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ عِيسَى بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَّارَ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِنِعْمَةٍ فَعَرَفَهَا بِقَلْبِهِ فَقَدْ أَدَّى شُكْرَهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 152 روایه 15:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مردمی از شما شربتی آب مینوشد و خدا بهشت را بدان سبب برای او واجب میکند، سپس فرمود، او ظرف را بردهاتش میگذارد و بسم الله میگوید و آنگاه میآشامد سپس دور میبرد بآنکه اشتها دارد، پس خدا را حمد میکند، باز بر میگردد و میآشامد، دوباره دور میبرد و حمد خدا میگوید سپس بر میگردد و میآشامد، باز دور میبرد و حمد خدای میکند، خدای عزوجل بهشت را بدین سبب برایش واجب میکند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ الرَّجُلَ مَنْكُمُ لَيَشْرَبُ الشَّرْبَةَ مِنَ الْمَاءِ فَيُوجِبُ اللَّهُ لَهُ بِهَا الْجَنَّةَ ثُمَّ قَالَ إِنَّهُ لَيَأْخُذُ الْإِنَاءَ فَيَضَعُهُ عَلَى فِيهِ فَيُسَمِّي ثُمَّ يَشْرَبُ فَيُنَحِّيهِ وَهُوَ يَشْتَتِيهِ فَيَحْمَدُ اللَّهَ ثُمَّ يَعُودُ فَيَشْرَبُ ثُمَّ يَنْحِيهِ فَيَحْمَدُ اللَّهَ ثُمَّ يَعُودُ فَيَشْرَبُ ثُمَّ يَنْحِيهِ فَيَحْمَدُ اللَّهَ فَيُوجِبُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهَا لَهُ الْجَنَّةَ

اصول کافی ج : 3 ص : 152 روایه 16:

ابْنُ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ
عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ إِنِّي
سَأَلْتُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَرْزُقَنِي مَالًا فَرَزَقَنِي
وَإِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَنِي وَلَدًا فَرَزَقَنِي
وَلَدًا وَ سَأَلْتُهُ أَنْ يَرْزُقَنِي دَارًا فَرَزَقَنِي وَ قَدْ
خَفْتُ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ اسْتِدْرَاجًا فَقَالَ أَمَا وَاللَّهِ
مَعَ الْحَمْدِ فَلَا

اصول کافی ج : 3 ص : 152 روایه 17:

ترجمه روایت شریفه:
عمر بن یزید میگوید: امام صادق
(ع) عرضکردم : من از خدای
عزوجل مال خواستم بمن روزی کرد و
باز از او فرزند خواستم ، بمن روزی
کرد، و از او خواستم بمن منزل دهد،
روزی کرد، میترسم از اینکه این استدراج
باشد، فرمود: امام بخدا با سپاسگزاری
استدراج نیست.

شرح:

استدراج اشاره به آیه شریفه سنستدرجههم من حیث لایعملون دارد. مجمع البحرین در معنی آیه گوید: یعنی آنها را
اندک اندک میگیریم و ناگهان گرفتارشان نمیکنم ، مانند کسیکه از نردبان درجه بدرجه یعنی پله پله میرود تا به پله
بالا رسد و استدراج خدا نسبت به بنده اینستکه هرگاه گناه تازه ئی کند خدا باو نعمت تازه ئی دهد و توبه و
استغفار را از یاد او ببرد.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْوَشَاءِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ خَرَجَ أَبُو
عَبْدِ اللَّهِ ع مِنَ الْمَسْجِدِ وَقَدْ ضَاعَتْ
دَابَّتُهُ فَقَالَ لَنْ رَدَّهَا اللَّهُ عَلَيَّ لِأَشْكُرَنَّ اللَّهَ
حَقَّ شُكْرِهِ قَالَ فَمَا لَبِثَ أَنْ أَتَى بِهَا فَقَالَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ جُعِلَتْ فِدَاكَ أَلَيْسَ
قُلْتَ لِأَشْكُرَنَّ اللَّهَ حَقَّ شُكْرِهِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ ع أَلَمْ تَسْمَعْني قُلْتُ الْحَمْدُ لِلَّهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 152 روایه 18:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) از مسجد بیرون آمد، دید
مرکوبش گم شده است. فرمود: اگر خدا
آنها بمن برگرداند، حق شکرش را
میگزارم. چیزی نگذشت که آن را آوردند.
امام فرمود: الحمد لله شخصی عرضکرد:
قربانت مگر نفرمودی حق شکر خدا را
میگزارم ؟ فرمود: مگ نشنیدی گفتم
الحمد لله (یعنی با گفتن همین کلمه حق
شکر گزاری خدا انجام میشود).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيْسَى عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ
الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنِ الْمُثَنَّى الْحَنَاطِيِّ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا وَرَدَ
عَلَيْهِ أَمْرٌ يَسْرُهُ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى هَذِهِ
النَّعْمَةِ وَ إِذَا وَرَدَ عَلَيْهِ أَمْرٌ يَغْنَمُ بِهِ قَالَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 153 روایه 19:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: مرسوم
رسولخدا صلی الله علیه و آله این بود که
هرگاه امری شادمانش میساخت ،
میفرمود، خدا را شکر بر این نعمت و
چون پیش آمدی میکرد که اندوهگین
مینمود میفرمود، خدا را شکر در هر حال

.

شرح:

- علامه مجلسی (ره) نقل کند که در هر بلا و مصیبتی پنج نوع شکر است ؟
- 1- حر مصیبتی دافع مصیبت بزرگتر از خود است ، چنانچه مردن مرکوب دافع مردن خود انسانست و جای شکرش باقی است.
 - 2- هر بلائی موجب کفاره گناه یا رفعت درجه میشود پس سزاوار شکر است.
 - 3- مصیبت و بلائی دنیوی در برابر بلائی دینی کوچک و سبک است چنانکه مردی کور و جذامی و پیس و فلج در زمان حضرت عیسی میگفت خدا را شکر که مرا بیلاء بیشتر مردم گرفتار نکرد، چون حضرت عیسی از او توضیح خواست گفت : بزرگترین بلاها بلائی کفر و بی ایمانیست که من ندارم.
 - 4- هر بلائی در لوح محفوظ نوشته و مقدر است و ناچار بر سر انسان خواهد آمد، چون آمد و گذشت باید خدا را شکر کرد.
 - 5- هر بلائی موجب ثواب آخرت و رفتن محبت دنیا از دلست و آن سزاوار شکر است.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: چون شخصی گرفتار و دردمندی را دیدی ، بنحوی که او نشنود (و دل شکسته نگردد) سه بار بگو: حمد خدائی را که مرا از آنچه ترا مبتلی ساخته معاف داشت و اگر میخواست میکرد، و سپس فرمود: هر که این را بگوید آن بلا باو نرسد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
غَمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ أَبِي بصيرٍ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ تَقُولُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ إِذَا
نَظَرْتَ إِلَى الْمُبْتَلَى مِنْ غَيْرِ أَنْ تَسْمِعَهُ الْحَمْدُ
لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ وَ لَوْ شَاءَ
فَعَلَ قَالَ مَنْ قَالَ ذَلِكَ لَمْ يُصِبْهُ ذَلِكَ الْبَلَاءُ
أَبَدًا

اصول کافی ج : 3 ص : 153 روایة 20:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر بنده نیکه گرفتار و دردمند را ببیند و بگوید: (((حمد خدائیرا که آنچه ترا بدان مبتلی ساخت از من بگردانید بسبب عافیت مرا بر تو برتری داد، بار خدایا مرا از آنچه گرفتارش ساختی برکنار دار))) خدا او را بآن بلا گرفتار نسازد.

حُمَيْدُ بْنُ زَيْادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرٍ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ
عَنْ حَفْصِ الْكَنَاسِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
مَا مِنْ عَبْدٍ يَرَى مُبْتَلَى فَيَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
عَدَلَ عَنِّي مَا ابْتَلَاكَ بِهِ وَ فَضَّلَنِي عَلَيْكَ
بِالْعَافِيَةِ اللَّهُمَّ عَافِنِي مِمَّا ابْتَلَيْتَهُ بِهِ إِلَّا لَمْ
يُتَبَلَّ بِذَلِكَ الْبَلَاءِ

اصول کافی ج : 3 ص : 154 روایة 21:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ خَالِدِ بْنِ نَجِيحٍ

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِذَا رَأَيْتَ الرَّجُلَ وَ
قَدْ ابْتُلِيَ وَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْكَ فَقُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي لَا
أَسْخَرُ وَ لَا أَفْخَرُ وَ لَكِنْ أَحْمَدُكَ عَلَى عَظِيمِ
نِعْمَاتِكَ عَلَيَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 154 روایه 22:

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: چون مرد گرفتاری را دید و
خدا بر تو نعمت داده بود (بسلامتی از آن)
بگو بار خدایا! من مسخره نمیکنم و
نمیبالم ، بلکه ترا برای نعمتها بزرگست
نسبت بخود میستایم.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْجَهْمِ
عَنْ حَفْصِ بْنِ غَمَرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا رَأَيْتُمْ أَهْلَ الْبَلَاءِ
فَاَحْمَدُوا اللَّهَ وَ لَا تَسْمِعُوهُمْ فَإِنَّ ذَلِكَ يَحْزَنُهُمْ
اصول کافی ج : 3 ص : 154 روایه 23:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: چون
گرفتارانرا دیدید، خدا را شکر کنید و
بآنها نشنوانید (آهسته بگویند) زیرا
اندوهگیشان میسازد.

عَنْهُ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنْ رَسُولُ
اللَّهِ ص كَانَ فِي سَفَرٍ يَسِيرُ عَلَى نَاقَةٍ لَهُ إِذَا
نَزَلَ فَسَجَدَ خُمْسَ سَجَدَاتِ فَلَمَّا أَنْ رَكِبَ
قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا رَأَيْنَاكَ صَنَعْتَ
شَيْئاً لَمْ تَصْنَعْهُ فَقَالَ نَعَمْ اسْتَقْبَلَنِي جِبْرِئِيلُ
ع فَبَشَّرَنِي بِبَشَارَاتٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ
فَسَجَدْتُ لِلَّهِ شُكْرًا لِكُلِّ بَشْرَى سَجْدَةً
اصول کافی ج : 3 ص : 154 روایه 24:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: رسول خدا (ص)
(برای سفر کوتاهی بر شتر ماده خویش
سوار بود (در سفری بر شتر ماده
خویش نشسته راه میپیمود) ناگاه فرود
آمد و پنج سجده کرد، چون سوار شد،
اصحاب عرضکردند: یا رسول خدا! شما را
دیدیم کاری کردی که تاکنون نکرده
بودی؟ فرمود: آری ، جبرئیل (ع)
پیشم آمد و از جانب خدای عزوجل
بمن مژده هائی داد. من برای هر مژده يك
سجده شکر برای خدا نمودم.

عَنْهُ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ
بْنِ عَمَارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِذَا ذَكَرَ
أَحَدُكُمْ نِعْمَةَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَلْيَضَعْ خَدَّهُ
عَلَى التُّرَابِ شُكْرًا لِلَّهِ فَإِنْ كَانَ رَاكِبًا فَلْيَنْزِلْ
فَلْيَضَعْ خَدَّهُ عَلَى التُّرَابِ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ
يَقْدِرُ عَلَى النَّزُولِ لِلشُّهُرَةِ فَلْيَضَعْ خَدَّهُ عَلَى

قَرَّبُوسِهِ وَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ فَلْيَضَعْ خَدَّهُ عَلَى كَفِّهِ
ثُمَّ لِيُحَمِّدِ اللَّهَ عَلَى مَا أَنْعَمَ عَلَيْهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 154 روایة : 25

ترجمہ روایت شریفہ:

امام صادق (ع) فرمود: هرگاه یکی از شما نعمت خدای عزوجل را بیاد آورد، بیاد آورد، باید برای شکر خدا چهره روی خاک گذارد و اگر سوار است باید پیاده شود و چهره روی خاک گذارد و اگر سوار است باید پیاده شود و چهره روی خاک گذارد و اگر از بیم شهرت نتواند پیاده شود چهره روی کوه زین گذارد، و اگر نتواند، چهره بر کف دست گذارد، سپس خدا را بر نعمتی که باو داده حمد کند.

عَلِيَّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ
أَحْمَرَ قَالَ كُنْتُ أَسِيرَ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ ع فِي
بَعْضِ أَطْرَافِ الْمَدِينَةِ إِذْ شَى رَجُلُهُ عَنْ
رَأْسِهِ فَخَرَّ سَاجِدًا فَأَطَالَ وَ أَطَالَ ثُمَّ رَفَعَ
رَأْسَهُ وَ رَكِبَ دَابَّتَهُ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَدْ
أَطَلْتَ السُّجُودَ فَقَالَ إِنِّي ذَكَرْتُ نِعْمَةً أَنْعَمَ
اللَّهُ بِهَا عَلَيَّ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَشْكُرَ رَبِّي

اصول کافی ج : 3 ص : 155 روایة : 26

ترجمہ روایت شریفہ:

هشام بن احمر گوید، همراه حضرت ابی الحسن (ع) اطراف مدینه سیر میکردم، ناگاه حضرت از بالای مرکب زانو خم کرد و بسجده افتاد و مدتی طول داد، سپس سر بلندی کرد و سوار شد، من عرض کردم قربانت گردم، سجده طولانی کردی؟ فرمود: بیاد نعمتی افتادم که خدا بمن عطا فرموده، دوست داشتم پروردگارم را شکر گزارم.

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ صَاحِبِ السَّابِرِيِّ فِيمَا أَعْلَمَ أَوْ
غَيْرِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ فِيمَا
أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى مُوسَى ع يَا
مُوسَى اشْكُرْنِي حَقَّ شُكْرِي فَقَالَ يَا رَبِّ وَ
كَيْفَ أَشْكُرُكَ حَقَّ شُكْرِكَ وَ لَيْسَ مِنْ شُكْرٍ
أَشْكُرُكَ بِهِ إِلَّا وَ أَنْتَ أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ قَالَ يَا
مُوسَى الْآنَ شَكَرْتَنِي حِينَ عَلِمْتَ أَنَّ ذَلِكَ
مِنْ

اصول کافی ج : 3 ص : 155 روایه : 27

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: در ضمن آنچه خدای عزوجل بموسی علیه السلام وحی فرمود این بود:
ای موسی: مرا چنانکه سزاوار است شکر گزار، عرضکرد: پروردگارا! ترا چگونه چنانکه سزاوار است شکر گزارم، در صورتیکه هر شکری که ترا نمایم، آن هم نعمتی است که تو بمن عطا فرموده ای؟ فرمود: این موسی! اکنون که دانستی آن شکر گزاریت هم از من است، مرا شکر کردی (چنانکه سزاوار من است).

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: در هر صبح و شام ده بار بگو: (((بار خدایا! هر نعمت و یا عافیتی که نسبت بدین یا دنیا در این صبح دارم، از جانب توست، تو یکتائی و شریک نداری. پروردگارا! حمد برای تو و شکر برای تو است، از جهت نعمتی که بمن دادی تا راضی گردی و هم بعد از رضایتت))) زیرا اگر تو چنین گویی شکر نعمت خدا را بر خود در آنروز و آنشب ادا کرده باشی.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: جانب نوح (ع) این دعا را (که در روایت سابق ذکر شد) در هر صبح میگفت، از اینرو عبد شکور (((بنده بسیار سپاسگزار))) نامیده شد. و رسول خدا (ص) فرمود: هر که با خدا راست باشد (یعنی دل و زبان و

ابنُ اَبی عَمیرٍ عَنْ ابْنِ رَبَابٍ عَنْ
اسْمَاعِيلَ بْنِ الْفَضْلِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع
إِذَا أَصْبَحْتَ وَ أَمْسَيْتَ فَقُلْ عَشْرَ مَرَّاتٍ
اللَّهُمَّ مَا أَصْبَحْتَ بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ عَافِيَةٍ مِنْ
دِينٍ أَوْ دُنْيَا فَمَنْكَ وَحَدِّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَكَ
الْحَمْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ بِهَا عَلَيَّ يَا رَبَّ حَتَّى
تَرْضَى وَ بَعْدَ الرِّضَا فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ ذَلِكَ
كُنْتَ قَدْ أَدَيْتَ شُكْرَ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ بِهِ عَلَيْكَ فِي
ذَلِكَ الْيَوْمِ وَ فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 155 روایه : 28

ابنُ اَبی عَمیرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ نُوحٌ ع يَقُولُ
ذَلِكَ إِذَا أَصْبَحَ فَسَمِّيَ بِذَلِكَ عَبْدًا شَكُورًا وَ
قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ صَدَّقَ اللَّهَ نَجَا

اصول کافی ج : 3 ص : 156 روایه : 29

ظاهرش و باطنش موافق باشد) نجات یابد (چنانکه جانب نوح (ع) دعائیرا که بزبان میگفت ، دلش هم باور داشت ، از اینرو نجات یافت ، با آنکه در میان گروهی منکر و بی دین گرفتار بود).

ترجمه روایت شریفه:

عمار دهنی گوید: شنیدم علی بن الحسین علیهما السلام میفرمود: خدا هر دل غمگینی را دوست دارد، و هر بنده سپاسگزاری را دوست دارد، روز قیامت خدای تبارک و تعالی بیکی از بندگانش میفرماید از فلانی سپاسگزاری کردی ؟ عرض میکند : پروردگارا! من ترا سپاس گفتم ، خدایتعالی فرماید، چون از او سپاسگزاری نمودی ، مرا هم سپاس نگفته ای ، سپس امام فرمود: شکر گزارترین شما خدا را کسی است که از مردم بیشتر شکر گزاری کند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُنْقَرِيِّ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمَّارِ الدُّهْنِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ع يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ وَ يُحِبُّ كُلَّ عَبْدٍ شَكُورٍ يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لِعَبْدٍ مِنْ عِبِيدِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَ شَكَرْتَ فَلَنَأَفِيْقُولَ بَلْ شَكَرْتُكَ يَا رَبِّ فَيَقُولُ لَمْ تَشْكُرْنِي إِذْ لَمْ تَشْكُرْهُ ثُمَّ قَالَ أَشْكُرْكُمْ لِلَّهِ أَشْكُرْكُمْ لِلنَّاسِ

اصول کافی ج : 3 ص : 156 روایة : 30

باب : خوش خلقی

بَابُ حُسْنِ الْخُلُقِ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: کاملترین مردم از لحاظ ایمان خوشخلقترین آنهاست.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: روز قیامت در ترازوی کسی چیزی بهتر از حسن خلق گذاشته نمیشود.

ترجمه روایت شریفه:

چهار چیز در هر که باشد ایمانش کاملست ، واگر سر تا پایش گناه باشد، نقصی باو نرساند، و آنها راستگویی ورد امانت و حبا و حسن خلق است (بحديث 1557 رجوع شود)

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤمن بعد از انجام واجبات پیش خدای عزوجل عملی محبوبتر از این نیاورد که مردم را از لحاظ خلقتش در وسعت گذارد. (یعنی تنگ خلق نباشد.)

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ أَكْمَلَ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنَهُمْ خُلُقًا

اصول کافی ج : 3 ص : 156 روایة 1:

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا يُوَضَّعُ فِي مِيزَانِ امْرِئٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَفْضَلُ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ

اصول کافی ج : 3 ص : 156 روایة 2:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي وَلَادٍ الْحَنَاطِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَمَلٌ إِيمَانُهُ وَ إِنْ كَانَ مِنْ قَرْنِهِ إِلَى قَدَمِهِ ذُنُوبًا لَمْ يَنْقُصْهُ ذَلِكَ قَالَ وَ هُوَ الصِّدْقُ وَ أَدَاءُ الْأَمَانَةِ وَ الْحَيَاءُ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ

صول کافی ج : 3 ص : 157 روایة 3:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَنَبَسَةَ الْعَابِدِ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا يَقْدَمُ الْمُؤْمِنُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِعَمَلٍ بَعْدَ الْفَرَائِضِ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ أَنْ يَسَعَ النَّاسَ بِخُلُقِهِ

صول کافی ج : 3 ص : 157 روایة 4:

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْغَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ دَرِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ صَاحِبَ الْخُلُقِ
الْحَسَنِ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ
اصول کافی ج : 3 ص : 157 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: آنکه خلق نیکو
دارد، پاداش روزه گیر شب زنده دار،
دارد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص أَكْثَرُ مَا تَلَجُّ بِهِ أُمَّتِي الْجَنَّةَ تَقْوَى اللَّهِ
وَحُسْنُ الْخُلُقِ
اصول کافی ج : 3 ص : 157 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: بیشتر چیزی که
اتم را ببهشت میبرد، تقوای خدا و حسن
خلق است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ حُسَيْنِ الْأَحْمَسِيِّ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ الْخُلُقَ
الْحَسَنَ يَمِثُّ الْخَطِيئَةَ كَمَا تَمِثُّ الشَّمْسُ
الْجَلِيدَ

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: خلق نیکو گناه را
آب کند، چنانکه خورشید یخ را آب میکند.

اصول کافی ج : 3 ص : 157 روایه 7:

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ
اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْبِرُّ وَ
حُسْنُ الْخُلُقِ يَغْمُرَانِ الدِّيَارَ وَ يَزِيدَانِ فِي
الْأَعْمَارِ

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: نیکوکاری و
حسن خلق خانه ها را آباد کند و بر عمرها
ببافزاید.

اصول کافی ج : 3 ص : 157 روایه 8:

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ
عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ قَالَ أَبُو
عَبْدِ اللَّهِ ع أَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَى
بَعْضِ أَنْبِيَائِهِ ع الْخُلُقُ الْحَسَنُ يَمِثُّ
الْخَطِيئَةَ كَمَا تَمِثُّ الشَّمْسُ الْجَلِيدَ

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: خدای تبارک و
تعالی بیکي از پیغمبرانش وحی فرمود: که
خلق خوش گناه را آب میکند، چنانکه
خورشید یخ را آب میکند.

اصول کافی ج : 3 ص : 157 روایه 9:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ عَبْدِ
اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ هَلْكَ

رَجُلٌ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ص فَأَتَى الْحَقَّارِينَ
فَإِذَا بِهِمْ لَمْ يَخْفَرُوا شَيْئاً وَ شَكَوُوا ذَلِكَ إِلَى
رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يَعْمَلُ
حَدِيدُنَا فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا نَضْرِبُ بِهِ فِي
الصَّغَا فَقَالَ وَ لَمْ إِنْ كَانَ صَاحِبُكُمْ لِحَسَنِ
الْخُلُقِ أَتُثَوْنِي بِقَدْحٍ مِنْ مَاءٍ فَأَتَوْهُ بِهِ فَأَدْخَلَ
يَدَهُ فِيهِ ثُمَّ رَشَّهَ عَلَى الْأَرْضِ رَشّاً ثُمَّ قَالَ
احْفَرُوا قَالَ فَحَفَرَ الْحَقَّارُونَ فَكَأَنَّمَا كَانَ رَمَلاً
يَتَهَائِلُ عَلَيْهِمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 158 روایه : 10

شرح:

گویا رسول خدا (ص) از اظهار تعجب خویش میخواد بفهماند، حسن خلق موجب سهولت امر است در دنیا و آخرت و بدخلقی باعث دشواری و سختی است در دنیا و آخرت. و سختی و صلابت زمین از طبیعت خود اوست، سپس اظهار اعجاز یا امری طبیعی که کیفیتش معلوم نیست، زمین سخت را نرم و ملایم فرمود.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خلق و خوی بخششی است که خدای عزوجل بمخلوقش عطا میکند، برخی از آن غریزی و فطری و برخی از آن نیت است (یعنی با تصمیم و اکتساب و تمرین پیدا میشود و غریزه و فطرت ثانوی میگردد). عرض کردم: کدامیک از ایندو بهتر است؟ فرمود: آنکه غریزه دارد، بر آن سرشته شده و غیر آن نتواند کند و آنکه نیت دارد، بسختی خود را بصبر بر طاعت و امیدارد، پس این بهتر است.

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ
عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ الْخُلُقَ
مَنْبِجَةٌ يَمْنَحُهَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ خَلْقَهُ فَمِنْهُ
سَجِيَّةٌ وَ مِنْهُ نِيَّةٌ فَقُلْتُ فَأَيُّهُمَا أَفْضَلُ فَقَالَ
صَاحِبُ السَّجِيَّةِ هُوَ مَجْبُودٌ لَا يَسْتَطِيعُ
غَيْرَهُ وَ صَاحِبُ النِّيَّةِ يَصْبِرُ عَلَى الطَّاعَةِ
تَصَبُّراً فَهُوَ أَفْضَلُهُمَا

اصول کافی ج : 3 ص : 158 روایه : 11

شرح:

برخی از اخلاق حمیده مانند سخاوت و حیا و غیرت و صبر در بعضی از مردم سرشته شده و فطری و ذاتی آنها است و صفات نیک دیگری در همین اشخاص یا اشخاص دیگر بنحو اقتضا و عاریه قرار دارد که اگر انسان

روی آنها تمرین کند و خود را بسختی به آنها وا دارد بتدریج ممکن است همان اخلاق و صفات مانند دسته اول ملکه را سخه آنها گردند که نتوانند از آن تجاوز کنند و دست بردارند، و پیداست که از نظر واقع و حقیقت بدون ملاحظه دار تکلیف دسته اول بهتر است و هر کس آنها را طالبتر، ولی از نظر عالم تکلیف و ثواب و عقاب و فضیلت با دسته دوم است، زیرا آنها با تحمل رنج و مشقت بدسته اول رسیده اند و تحمل رنج مشقت نزد خدا بی ثواب و پاداش نباشد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای تبارک و تعالی ثوابی را که بر حسن خلق بنده میدهد مانند ثواب کسی است که هر صبح و شام در راه خدا جهاد کند.

و عَنْهُ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي عَلِيٍّ اللَّهْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَيُعْطِي الْعَبْدَ مِنَ الثَّوَابِ عَلَى حُسْنِ الْخُلُقِ كَمَا يُعْطِي الْمُجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَغْدُو عَلَيْهِ وَيَرُوحُ

اصول کافی ج : 3 ص : 159 روایه: 12

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای تبارک و تعالی پاره ای از اخلاق دوستانش را بدشمنانش عاریه میدهد تا دوستانش بتوانند در زمان دولت دشمنانش زندگی کنند.

عَنْهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْحَجَّالِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ الْقَابُوسِيِّ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَعَارَ أَعْدَاءَهُ أَخْلَاقاً مِنْ أَخْلَاقِ أَوْلِيَائِهِ لِيَعِيشَ أَوْلِيَائُهُ مَعَ أَعْدَائِهِ فِي دَوْلَاتِهِمْ وَ فِي رَوَايَةٍ أُخْرَى وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَمَا تَرَكُوا وَلِيَاءَ اللَّهِ إِلَّا قَتَلُوهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 159 روایه: 13

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هرگاه با مردم آمیزش کنی، اگر توانی که دستت بالاتر از آنکه با او آمیزش کرده ای باشد بکن (یعنی در عطا و احسان و سایر آداب معاشرت از او جلو باش) زیرا گاهی بنده در عبادت کوتاهی و تقصیر میکند، ولی حسن خلق دارد و خدا بسبب حسن خلقتش او را بدرجه روزه داری که بعبادت بپاخیزد میرساند.

عَلِيٍّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَادِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ كَامِلٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا خَالَطْتَ النَّاسَ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تُخَالَطَ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ إِلَّا كَانَتْ يَدُكَ الْعُلْيَا عَلَيْهِ فَأَفْعَلْ فَإِنَّ الْعَبْدَ يَكُونُ فِيهِ بَعْضُ التَّقْصِيرِ مِنَ الْعِبَادَةِ وَ يَكُونُ لَهُ حُسْنُ خُلُقٍ فَيُبَلِّغُهُ اللَّهُ ب [حُسْنٍ] خُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ

اصول کافی ج : 3 ص : 159 روایه: 14

15- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حَمَادِ بْنِ عِيسَى، عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ بَحْرِ السَّقَاءِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ع)

ترجمه روایت شریفه:

بحر سقا گوید: امام صادق (ع) بمن فرمود: ای بحر خوشخلقی مایه آسانی امور است (شادی میبخشد) سپس فرمود: آیا داستانی را که همه اهل مدینه میدانند برای نقل نکنم؟ عرض کردم: چرا، فرمود:

روزی رسول خدا (ص) در مسجد نشسته بود که کنیز یکی از انصار آمد و خود او هم ایستاده بود، کنیز گوشه جامه پیغمبر را گرفت، پیغمبر (ص) بخاطر آن زن برخاست، ولی او چیزی نگفت، پیغمبر (ص) هم باو چیزی نفرمود، تا سه بار اینکار کرد، پیغمبر در مرتبه چهارم برخاست و کنیز پشت سرش بود، آنگاه کنیز رشته ای از جامه حضرت برگرفت و برگشت.

مردم باو گفتند خدا: ترا چنین و چنان کند که رسول خدا (ص) سه بار نگهداشتی و چیزی باو نگفتی، که او هم بتو چیزی نفرمود: از پیغمبر چه میخواستی؟

کنیز گفت: ما بیماری داریم، اهل خانه مرا فرستادند که رشته ای از جامه پیغمبر بگیرم تا بیمار از آن شفا جوید، و چون خواستم رشته را بگیرم، مرا دید و برخاست، من از او شرم کردم که رشته را بگیرم در حالیکه مرا میبیند، و نمیخواستم در گرفتن رشته با او مشورت کنم، تا (در مرتبه چهارم) برگرفتم.

(یا بحر! حَسُنَ الْخُلُقِ يُسْرٌ؛ ثُمَّ قَالَ: أَعْلَا أَخْبَرَكَ بِحَدِيثٍ مَا هُوَ فِي يَدَيَّ أَعَدَّ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ؟ قُلْتُ: بَلَى، قَالَ: بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ (ص) ذَاتَ يَوْمٍ جَالِسٌ فِي الْمَسْجِدِ إِذْ جَاءَتْ جَارِيَةٌ لِبَعْضِ الْأَنْصَارِ وَهُوَ قَائِمٌ، فَأَعَدَّتْ بِطَرْفِ ثَوْبِهِ، فَقَامَ لَهَا النَّبِيُّ (ص) فَلَمْ تَقُلْ شَيْئًا وَلَمْ يَقُلْ لَهَا النَّبِيُّ (ص) شَيْئًا حَتَّى فَعَلَتْ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَقَامَ لَهَا النَّبِيُّ فِي الرَّابِعَةِ وَهِيَ خَلْفُهُ، فَأَعَدَّتْ هَذْبَةً مِنْ ثَوْبِهِ ثُمَّ رَجَعَتْ فَقَالَ لَهَا النَّاسُ: فَعَلَ اللَّهُ بِكَ وَفَعَلَ، حَبَسَتْ رَسُولُ اللَّهِ (ص) ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، لَا تَقُولِينَ لَهُ شَيْئًا وَلَا هُوَ يَقُولُ لَكَ شَيْئًا، مَا كَانَتْ حَاجَتُكَ إِلَيْهِ؟ قَالَتْ: أَعَنَّا مَرِيضًا فَأَعَزَّ سَلْتَنِي أَهْلِي لِأَخْذِ هَذْبَةٍ مِنْ ثَوْبِهِ، [إِل] يَسْتَشْفِي بِهَا، فَلَمَّا أَعْرَدْتُ أَعْزَدَهَا رَأْنِي فَقَامَ فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ أَعَنَّا أَخْذَهَا وَهُوَ يَرَانِي وَأَعْزَرَهُ أَعَنَّا أَسْتَأْذِمُهَا فِي أَخْذِهَا فَأَعْزَدَتْهَا.

اصول کافی ج : 3 ص : 159 روایة 15:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَبِيبِ الْخُثَمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَفَاضَلُكُمْ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا الْمُوْطَنُونَ أَكْنَافًا الَّذِينَ يَأْلَفُونَ وَ يُؤْلَفُونَ وَ

تَوْطًا رَحَالَهُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 160 روایة 16:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: با فضیلت ترین شما کسانی باشند که اخلاقشان نیکوتر باشد و همنشین نواز باشند، آنها با مردم انس گیرند و مردم با آنها انس گیرند و روی فرشتان نشینند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ
عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ مَيْمُونٍ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع الْمُؤْمِنُ مَأْلُوفٌ وَ
لَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ وَلَا يُؤْلَفُ

اصول کافی ج : 3 ص : 161 روایة 17:

ترجمه روایت شریفه:

امیر المؤمنین (ع) فرمود: مؤمن الفت گیر است و کسیکه الفت نگیرد و با او الفت نگیرند خیر ندارد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ حُسْنَ الْخُلُقِ يَبْلُغُ بِصَاحِبِهِ
دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ

اصول کافی ج : 3 ص : 161 روایة 18:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: حسن خلق صاحبش را بدرجه روزه داری که بعبادت ما خیزد میرساند.

باب : باب خوشروئی

بَابُ حُسْنِ الْبَشْرِ

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: ای پسران عبدالمطلب: شما نتوانید با اموال خود بهمه مردم گشایش دهید، پس با چهره باز و خوشروئی با آنها برخورد کنید.

و در روایت دیگر (بجای پسران عبدالمطلب) پسران هاشم فرموده.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: سه چیز است که هر که یکی از آنها را نزد خدا برد، خدا بهشت را برای او واجب کند: انفاق در حال تنگدستی و خوشروئی برای همه مردم و انصاف دادن از خود (یعنی حق را بگوید اگرچه بر زیان او باشد).

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مردی خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: یا رسول الله مرا سفارشی کن ، از جمله سفارشات پیغمبر باو این بود که برادرت را با چهره باز ملاقات کن.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِنَّكُمْ لَنْ تَسْعَوْا النَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ فَالْفَوْهُمْ بِطَلَّافَةِ الْوَجْهِ وَحُسْنِ الْبَشْرِ وَ رَوَاهُ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِلَّا أَنَّهُ قَالَ يَا بَنِي هَاشِمٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 161 روایة 1:

عَنْهُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ ثَلَاثٌ مَنْ أَتَى اللَّهَ بِوَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ أُوجِبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ الْإِنْفَاقُ مَنْ أَقْتَارَ وَ الْبَشْرُ لَجَمِيعِ الْعَالَمِ وَ الْإِنصَافُ مِنْ نَفْسِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 161 روایة 2:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ص رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِي فَكَانَ فِيمَا أَوْصَاهُ أَنْ قَالَ أَلْقَ أَخَاكَ بِوَجْهِ مُنْبَسِطٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 161 روایة 3:

عَنْهُ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ مَا حَدُّ حُسْنِ الْخُلُقِ قَالَ ثَلَاثٌ جَنَاحُكَ وَ تُطِيبُ كَلَامَكَ وَ تَلْقَى أَخَاكَ بِبَشْرِ حَسَنِ

اصول کافی ج : 3 ص : 162 روایة: 4

ترجمه روایت شریفه:

یکی از اصحاب گوید بامام صادق (ع) عرضکرد: اندازه حسن خلق چیست؟ فرمود: اینکه فروتنی کنی و خوش سخن باشی و برادرت را با خوشروئی برخورد کنی.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رَبِيعٍ عَنْ
فُضَيْلٍ قَالَ صَنَائِعُ الْمَعْرُوفِ وَحُسْنُ الْبَشْرِ
يَكْسِبَانِ الْمَحَبَّةَ وَيُدْخِلَانِ الْجَنَّةَ وَالْبُخْلُ وَ
عُبُوسُ الْوَجْهِ يُبْعِدَانِ مِنَ اللَّهِ وَ يَدْخِلَانِ
النَّارَ

اصول کافی ج : 3 ص : 162 روایة: 5

ترجمه روایت شریفه:

فضیل (از امام باقر یا امام صادق (ع)) نقل کند که فرمود: احسانهای نیکو و خوشروئی، جلب محبت کنند و ببهشت در آورند، و بخل و ترشروئی، از خدا دور کنند و بدوزخ در آورند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص حُسْنُ الْبَشْرِ يَذْهَبُ بِالسَّخِيمَةِ
بَابُ الصَّدَقِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 162 روایة: 6

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: خوشروئی کینه دل را میبرد.

باب : راستگویی و اداء امانت

باب الصدق و اداء الامانه

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل هیچ پیغمبری را مبعوث نفرمود جز با راستگویی و اداء امانت به نیکوکار و بدکردار.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا إِلَّا بِصِدْقِ الْحَدِيثِ وَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 162 روایه 1:

شرح:

مراد اینستکه هر پیغمبری راستگو و امانت دار بوده و یا آنکه این دو صفت در برنامه شریعت او بوده که باید تبلیغ کند و بمردم بگوید.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: بروزه و نماز مردم گول نخورید، زیرا بسا انسان بنماز و روزه شیفته میشود تا آنجا که اگر ترك کند بهراس افتد، ولی آنها را بر راستگویی و اداء امانت بیازمائید.

عَنْهُ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ وَ غَيْرِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَا تَغْتَرُّوا بِصَلَاتِهِمْ وَ لَا بِصِيَامِهِمْ فَإِنَّ الرَّجُلَ رُبَّمَا لَهَجَ بِالصَّلَاةِ وَ الصَّوْمِ حَتَّى لَوْ تَرَكَهُ اسْتَوْحَشَ وَ لَكِنْ اخْتَبَرُوهُمْ عِنْدَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 162 روایه 2:

شرح:

گاهی ترس از تکفیر مردم یا طمع بمال و تعظیم آنها یا جهات دنیوی دیگر موجب میشود که انسان بر نماز و روزه مداومت کند و ترك آنها ننماید، پس نماز و روزه معیار کامل و همیشگی صلاح و ترس از خدا نیست ، ول راستگویی و اداء امانت چون زیان مالی در بر دارد، از آن دواعی و جهات خالی است و باعث و موجبش ترس از خدا و ملکه عدالت و تقوی است ، علاوه بر اینکه این دو صفت موجب کمال نفس و صفات نیک دیگر است ، چنانکه راستگویی ملازمه عدم نفاق و ریا و تهمت و امثال آنست.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که زبانش راست باشد کردارش پاک است.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ مُثَنَّى الْحَنَاطِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ صَدَقَ لِسَانُهُ زَكِيَ عَمَلُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 163 روایه 3:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُوسَى بْنِ سَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمِقْدَامِ قَالَ قَالَ لِي أَبُو

جَعْفَرُ ع فِي أَوَّلِ دَخَلَةِ دَخَلْتُ عَلَيْهِ تَعَلَّمُوا
الصَّدَقَ قَبْلَ الْحَدِيثِ

اصول کافی ج : 3 ص : 163 روایة 4:

ترجمه روایت شریفه:

عمر و بن ابی المقدام گوید: نخستین بار
که خدمت امام باقر (ع) رسیدم ، فرمود:
پیش از یاد گرفتن حدیث راستگویی
بیاموزید.

ترجمه روایت شریفه:

ابی کهس گوید: به امام صادق (ع)
عرض کردم : عبدالله بن ابی یعفور بشما
سلام میرساند فرمود: بر تو و بر او سلام
باد، چون نزد عبدالله رفتی سلامش رسان
و باو بگو، جعفر بن محمد بتو میگوید
در آنچه علی نزد رسول خدا (ص) بمقام
رسید بنگر و ملازمش باش ، همانا علی
نزد رسول خدا (ص) بسبب راستگویی و
اداء امانت بآن مقام رسید.

ترجمه روایت شریفه:

فضیل بن یسار گوید: امام صادق
(ع) فرمود: ای فضیل ! نخستین
کسیکه راستگو را تصدیق میکند
خدای عزوجل است که میداند او راستگو
است و خودش هم خود را تصدیق می کند
و می داند راستگو است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
عِيْسَى عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي
كَهْمَسٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَبْدُ اللَّهِ
بْنُ أَبِي يَعْفُورٍ يُقَرِّنُكَ السَّلَامَ ۖ أَلْ عَلَيْكَ وَ
عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا أَتَيْتَ عَبْدَ اللَّهِ فَأَقْرِئْهُ السَّلَامَ
وَ قُلْ لَهُ إِنَّ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ يَقُولُ لَكَ انْظُرْ
مَا بَلَغَ بِهِ عَلِيٌّ ع عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ص
فَالزَّمَهُ فَإِنَّ عَلِيًّا ع إِنَّمَا بَلَغَ مَا بَلَغَ بِهِ عِنْدَ
رَسُولِ اللَّهِ ص بِصِدْقِ الْحَدِيثِ وَ آدَاءِ الْأَمَانَةِ
اصول کافی ج : 3 ص : 163 روایة 5:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنْ أَبِي إِسْمَاعِيلَ الْبَصْرِيِّ عَنْ فَضِيلِ بْنِ
يَسَارٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا فَضِيلُ إِنَّ
الصَّادِقَ أَوَّلَ مَنْ يُصَدِّقُهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَعْلَمُ
أَنَّهُ صَادِقٌ وَ تُصَدِّقُهُ نَفْسُهُ تَعْلَمُ أَنَّهُ صَادِقٌ
اصول کافی ج : 3 ص : 163 روایة 6:

ابْنُ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مَنْصُورٍ بْنِ حَازِمٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّمَا سَمِّيَ إِسْمَاعِيلُ
صَادِقَ الْوَعْدِ لِأَنَّهُ وَعَدَ رَجُلًا فِي مَكَانٍ
فَانْتَهَرَهُ فِي ذَلِكَ الْمَكَانِ سَنَةً فَسَمَاهُ اللَّهُ عَزَّ
وَ جَلَّ صَادِقَ الْوَعْدِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ أَتَاهُ
بَعْدَ ذَلِكَ فَقَالَ لَهُ إِسْمَاعِيلُ مَا زِلْتُ مُنْتَظِرًا
لَكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 164 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: همانا اسماعیل صادق الوعد نامیده شد که با مردی در جائی وعده گذاشت و او یکسال در آنجا انتظار او را میکشد، از اینرو خدای عزوجل او را صادق الوعد نامیده، سپس آن مرد آمد و اسماعیل باو گفت: من همواره در انتظار تو بودم.

شرح:

قرآن کریم در سوره مریم از اسماعیل پیغمبر یاد میکند و او را صادق الوعد (((درست و عده))) معرفی میکند، مرحوم طبرسی گوید: او اسماعیل بن ابراهیم است و برخی گفته اند: اسماعیل پیش از پدر خود مرد و او اسماعیل بن حزقیل است.

ترجمه روایت شریفه:

ربیع بن سعد گوید: امام باقر علیه السلام به من فرمود: ای ربیع، همانا مرد راست میگوید، تا اینکه خدا او را صدیق (((بسیار راستگو))) مینویسد.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ الْخَزَّازِ عَنْ جَدِّهِ الرَّبِيعِ بْنِ
سَعْدٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ يَا رَبِيعُ إِنَّ
الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ حَتَّى يَكْتُبَهُ اللَّهُ صَدِيقًا

اصول کافی ج : 3 ص : 164 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: بنده راست میگوید، تا آنجا که نزد خدا از راستگویان نوشته میشود و دروغ، میگوید تا آنجا که نزد خدا از دروغگویان نوشته می شود، پس چون (بنده اول) راست گوید، خدای عزوجل فرماید: راست گفت و خوب کرد و چون (بنده دوم) دروغ گوید، خدای عزوجل فرماید دروغ گفت و بدکاری کرد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْوَشَاءِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي
بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ
إِنَّ الْعَبْدَ لَيَصْدُقُ حَتَّى يَكْتُبَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ
الصَّادِقِينَ وَ يَكْذِبُ حَتَّى يَكْتُبَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ
الْكَاذِبِينَ فَإِذَا صَدَقَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ صَدَقَ
وَ بَرَّ وَ إِذَا كَذَبَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ كَذَبَ وَ
فَجَرَ

اصول کافی ج : 3 ص : 164 روایه 9:

عَنْهُ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْقُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ

ع قَالَ كُونُوا دُعَاةَ لِلنَّاسِ بِالْخَيْرِ بِغَيْرِ
الْوَرَعِ
الْأَسْنَتِكُمْ لِيَرَوْا مِنْكُمْ الْإِجْتِهَادَ وَالصَّدَقَ وَ

اصول کافی ج : 3 ص : 164 روایة : 10

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مردم را بغیر
زبان (بلکه با کردار) خود به خیر و نیکو
کاری دعوت کنید، مردم باید کوشش در
عبادت و راستگویی و پرهیزکاری شما را
ببینند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ قَالَ قَالَ أَبُو الْوَلِيدِ
حَسَنُ بْنُ زِيَادٍ الصِّقْلِيُّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع
مَنْ صَدَقَ لِسَانَهُ زَكَّى عَمَلُهُ وَمَنْ حَسَنَتْ
نِيَّتُهُ زِيدَ فِي رِزْقِهِ وَمَنْ حَسَنَ بَرُّهُ بِأَهْلِ
بَيْتِهِ مَدَّ لَهُ فِي عُمُرِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 165 روایة : 11

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که زبانش
راست شد، عملش پاک گشت، پس هر که
حسن نیت داشته باشد روزیش زیاد
شود و هر که با خانواده اش خوشرفتاری
کند، عمرش دراز شود.

عَنْهُ عَنْ أَبِي طَالِبٍ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ ع لَا تَنْظُرُوا إِلَى طُولِ رُكُوعِ الرَّجُلِ وَ
سُجُودِهِ فَإِنَّ ذَلِكَ شَيْءٌ اعْتَادَهُ فُلُوْ تَرَكَهُ
اسْتَوْحَشَ لِذَلِكَ وَ لَكِنْ انْظُرُوا إِلَى صِدْقِ
حَدِيثِهِ وَ أَدَاءِ أَمَانَتِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 165 روایة : 12

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: بطول دادن رکوع
و سجود مرد ننگرید، زیرا بآن عادت
گرفته و اگر ترك کند، وحشتش گیرد، ولی
براستی گفتار و اداء امانتش بنگرید.

باب : باب حیا

بَابُ الْحَيَاءِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: حیا از ایمان و ایمان در بهشت است (پس شخصی با حیا در بهشت است).

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِيعٍ عَنْ أَبِي
عُبَيْدَةَ الْحَدَّادِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْحَيَاءُ
مِنْ الْإِيمَانِ وَالْإِيمَانُ فِي الْجَنَّةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 165 روایة 1:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: حیا و پاکدامنی و کند زبانی - نه کند دلی - از ایمان باشند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ ابْنِ مُسْكَانٍ عَنْ
الْحَسَنِ الصَّيْقَلِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع
الْحَيَاءُ وَالْعَفَافُ وَالْعِيُّ أَعْيَى اللِّسَانِ
لَا عِيَّ الْقَلْبِ مِنَ الْإِيمَانِ

اصول کافی ج : 3 ص : 165 روایة 2:

شرح:

مقصود از کند زبانی کم گوئی است که از علائم ایمانست ، زیرا پرگو غالباً از دروغ و غیبت و تهمت و امثال آن برکنار نمیماند، ولی کندی دل ، مساوی با جهل و شک است که مذموم و ناپسندیده باشد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر کس کم رو باشد، کم دانش است (زیرا از پرسیدن شرم میکند و مشکلات علمیش حل نمیشود).

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ أَحْمَدَ
النَّهْدِيِّ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ الْعَوَّامِ بْنِ
الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ رَقَّ
وَجْهُهُ رَقَّ عِلْمُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 165 روایة 3:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر یا امام صادق (ع) فرمود: حیا و ایمان در یکرشته و همدوشند، و چون یکی از آن دو رفت ، دیگری هم در پی آن رود.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
الْمُغِيرَةِ عَنْ يَحْيَى أَخِي دَارِمٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ
كَثِيرٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ الْحَيَاءُ وَالْإِيمَانُ
مَقْرُونَانِ فِي قَرْنٍ فَإِذَا ذَهَبَ أَحَدُهُمَا
تَبِعَهُ صَاحِبُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 165 روایة 4:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ

يَقْطِئِينَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ كَثِيرٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَا إِيْمَانٌ لِمَنْ لَا حَيَاءَ لَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 166 روایة 5:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: ایمان ندارد
کسیکه حیا ندارد.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص الْحَيَاءُ حَيَاءٌ إِنْ حَيَاءٌ عَقْلٌ وَ حَيَاءٌ حُمْقٌ
فَحَيَاءُ الْعَقْلِ هُوَ الْعِلْمُ وَ حَيَاءُ الْحُمْقِ هُوَ
الْجَهْلُ

اصول کافی ج : 3 ص : 166 روایة 6:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: حیا دو گونه
است : حیا عقل و حیا حماقت ، حیا
عقل علم است و احیاء حماقت نادانی.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَكْرِ
بْنِ صَالِحٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي عَلِيٍّ الْهَبِيِّ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص
أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَ كَانَ مِنْ قَرْنِهِ إِلَى
قَدَمِهِ ذُنُوبًا بَدَّلَهَا اللَّهُ حَسَنَاتٍ الصَّدَقُ وَ
الْحَيَاءُ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ وَ الشُّكْرُ

اصول کافی ج : 3 ص : 166 روایة 7:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: هرک چهار
خصلت داشته باشد و از سر تا پا غرق
گناهان باشد، خدا آنها را بحسنات تبدیل
کند: راستگویی و حیا و خوش خلقی و
سپاسگزاری.

شرح:

تبدیل گناه به حسنه در آیه شریفه 71 سوره 25 ذکر شده و مفسرین در توجیه و تاویل آن بیانات
مفصلی دارند.

باب : باب عفو و گذشت

بَابُ الْعَفْوِ

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: بهترین اخلاق دنیا و آخرت را بشما خبر ندهم؟ گذشتن از کسی است که بتو ستم کرده و پیوستن با کسی که از تو بریده و نیکی با کسی که بتو بدی کرده و بخشیدن بکسی که ترا محروم ساخته.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: شما را به بهترین اخلاق دنیا و آخرت رهبری نکنم؟ پیوستن بکسی که از تو بریده و بخشیدن بکسی که محرومیت ساخته و گذشتن از کسی که بتو ستم کرده است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: سه چیز از صفات خوب دنیا و آخرتند: گذشتن از کسی که بتو ستم کرده و پیوسته با آنکه از تو بریده و خویشتن داری زمانیکه باتو نادانی کنند.

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي خُطْبَتِهِ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ خَلَائِقِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ الْعَفْوُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ وَتَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَالْإِحْسَانُ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْكَ وَإِعْطَاءُ مَنْ حَرَمَكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 166 روایة 1:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ غُرَّةِ بْنِ دِينَارٍ الرَّقِّيِّ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ السَّبَّيْعِيِّ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى خَيْرِ أَخْلَاقِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَتُعْطَى مَنْ حَرَمَكَ وَتَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 167 روایة 2:

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ نَشِيبِ اللَّفَّانِيِّ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع ثَلَاثٌ مِنْ مَكَارِمِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ وَتَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَتَحْلُمُ إِذَا جُهِلَ عَلَيْكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 167 روایة 3:

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدٌ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جَمَعَ اللَّهُ تَبَارَكَ

و تَعَالَى الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ
ثُمَّ يَنَادِي مَنَادٌ أَيُّ أَهْلِ الْفَضْلِ قَالَ فَيَقُومُ
عَنْقُ مِنَ النَّاسِ فَتَلْقَاهُمُ الْمَلَائِكَةُ فَيَقُولُونَ
وَمَا كَانَ فَضْلُكُمْ فَيَقُولُونَ كُنَّا نَصِلُ مَنْ
قَطَعَنَا وَنُعْطِي مَنْ حَرَمَنَا وَنَعْفُو عَمَّنْ
ظَلَمْنَا قَالَ فَيُقَالُ لَهُمْ صَدَقْتُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین (ع) فرمود: چون روز قیامت شود، خدای تبارک و تعالی پیشینیان و پسینیان را در یک سرزمین گرد آورد، سپس یک منادی فریاد کشید: اهل فضل کجایند؟ جماعتی از مردم برخیزند فرشتگان ایشانرا استقبال کنند و گویند: فضل شما چه بوده؟ گویند: ما بکسیکه ما میبَرید میبپوستیم و بآنکه ما را محروم میکرد عطا میکردیم و از کسیکه بما ستم مینمود، در میگذشتیم، سپس بآنها گویند راست گفتید داخل بهشت شوید.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ جَهْمِ بْنِ الْحَكَمِ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ
إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَلَيْكُمْ
بِالْعَفْوِ فَإِنَّ الْعَفْوَ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا عِزًّا
فَتَعَاَفَوْا يُعِزِّكُمْ اللَّهُ

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: بر شما باد بگذشت، زیرا گذشت جز عزت بنده را نیفزاید، از یکدیگر بگذرید تا خدا شما را عزیز کند.

اصول کافی ج : 3 ص : 167 روایة 5:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ
عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ
الْقَمَاطِ عَنْ حُمْرَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع
قَالَ النَّدَامَةُ عَلَى الْعَفْوِ أَفْضَلُ وَأَيْسَرُ مِنَ
النَّدَامَةِ عَلَى الْعُقُوبَةِ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: پشیمانی از گذشت بهتر و آسانتر است تا پشیمانی از کیفر.

اصول کافی ج : 3 ص : 168 روایة 6:

شرح:

یعنی اگر شخصی را که بتو ستمی کرده بود بخشیدی و از او در گذشتی، سپس دانستی که آن گذشت مورد نداشته زیرا آن ستمگر متنبه نگشت و از گذشت خود پشیمان شدی، این پشیمانی بهتر و آسانتر است از موردیکه ستمگر را مجازات کنی و سپس بفهمی، اگر از او میگذشتی و او را میبخشیدی بهتر بود. اما بهتر بودن اولی از دومی بجهت همین اخبار و نیز آیات شریفه ایستکه خدایتعالی بعفو و گذشت دستور میدهد و اما آسان تر بودنش برای اینستکه از ستمگر بخشیده میتوان انتقام گرفت، ولی جبران کیفر بیجا بسی مشکل و دشوار است.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
عَنْ سَعْدَانَ عَنْ مُعْتَبٍ قَالَ كَانَ أَبُو الْحَسَنِ
مُوسَى ع فِي حَائِطٍ لَهُ يَصْرُمُ فَنَظَرْتُ إِلَى
غُلَامٍ لَهُ قَدْ أَخَذَ كَارَةً مِنْ تَمْرٍ فَرَمَى بِهَا
وَرَاءَ الْحَائِطِ فَأَتَيْتُهُ وَأَخَذْتُهُ وَذَهَبْتُ بِهِ
إِلَيْهِ فَقُلْتُ جَعَلْتُ فِدَاكَ إِنِّي وَجَدْتُ هَذَا وَهَذِهِ
الْكَارَةُ فَقَالَ لِلْغُلَامِ يَا فَلَانُ قَالَ لَبَيْكَ قَالَ أ
تَجُوعُ قَالَ لَا يَا سَيِّدِي قَالَ فَتَعَرَى قَالَ لَا يَا
سَيِّدِي قَالَ فَلَايَ شَيْءٍ أَخَذْتُ هَذِهِ قَالَ
اشْتَهَيْتُ ذَلِكَ قَالَ أَذْهَبَ فَهِيَ لَكَ وَ قَالَ خَلُّوا
عَنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 168 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
معتب گوید: موسی بن جعفر (ع) در
باغ خرمایش بود و شاخه میبرد، یکی از
غلامان حضرت بردم و گفتم: قربانت
گردم، من این غلام را دیدم که این خوشه
ها را برداشته بود.
حضرت فرمود: فلانی! غلام گفت: لبیک
،
فرمود: گرسنه ای؟ گفت: نه، آقای من!
فرمود: برهنه ای: گفت: نه، آقای من!
فرمود: پس چرا این را برداشتی؟ گفت:
این را دلم میخواست.
فرمود: برو، این خرما هم از تو، و فرمود
او را رها کنید.

عَنْهُ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ
ع يَقُولُ مَا التَّقَتْ فِتْنَتَانِ قَطُّ إِلَّا نَصَرَ
أَعْظَمُهُمَا عَفْوَاً

اصول کافی ج : 3 ص : 169 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:
حضرت ابوالحسن (ع) فرمود: هر
دو گروهی که برابر شوند (بجنگ
یکدیگر برخیزند) آنکه گذشتش بیشتر
است نصرت یابد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ
زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ
ص أَتَى بِالْيَهُودِيَّةِ الَّتِي سَمَتِ الشَّاةَ لِلنَّبِيِّ
ص فَقَالَ لَهَا مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ
فَقَالَتْ قُلْتُ إِنَّ كَانَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّهُ وَ إِنَّ كَانَ
مَلِكًا أَرَحْتُ النَّاسَ مِنْهُ قَالَ فَعَفَا رَسُولُ اللَّهِ
ص عَنْهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 169 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: زن یهودیه
ای را که گوشت گوسفند یرا مسموم کرده
تا پیغمبر (ص) بخورد، خدمت
آنحضرت آوردند. فرمود: چه چیز ترا بر
آن کار وا داشت؟ گفت با خود گفتم اگر او
پیغمبر باشد زیانش نرساند و اگر پادشاه
باشد، مردم را از او آسوده خواهم کرد.
پس رسول خدا (ص) از او در گذشت.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى

عَنْ يُونُسَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ ثَلَاثٌ لَا يَزِيدُ اللَّهُ بِهِنَّ
الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ إِلَّا عِزًّا الصَّفْحُ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ
إِعْطَاءُ مَنْ حَرَمَهُ وَ الصَّلَاةُ لِمَنْ قَطَعَهُ
أصول کافی ج : 3 ص : 169 روایة : 10

ترجمه روایت شریفه:

سه چیز است که خدا بوسیله آن جز عزت
مرد مسلمان را نیفزاید: گذشت از کسی که
باو ستم کرده و بخشیدن بآنک محرومش
ساخته و پیوست با آنکه از او بریده است

.

باب : فرو خوردن خشم

بَابُ كَظْمِ الْغَيْظِ

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین (ع) فرمود: دوست ندارم که بجای نرم خوئی و فروتنیم، شتران سرخ مو داشته باشم (یعنی چنین صفت حمیده ای را با مال دنیا عوض نمیکنم و هرگز راضی نمیشوم که خشن و تند خو باشم و در برابر بهترین چهارپایان و زیور دنیا را داشته باشم) و هیچ جرعه ای ننوشم که آنرا دوست تر داشته باشم از جرعه خشمیکه طرف را بدان کیفر ندهم.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع يَقُولُ مَا أَحَبُّ أَنْ لِي بِذَلِكَ نَفْسِي حُمْرَ النَّعَمِ وَ مَا تَجَرَّعْتُ جُرْعَةً أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ جُرْعَةٍ غَيْظٍ لَا أَكْفِي بِهَا صَاحِبَهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 169 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: نیکو جرعه ایست خشم برای کسی که بر آن صبر کند، زیرا پاداش بزرگ در برابر بلای بزرگست، و خدا مردمی را که دوست دارد، گرفتارشان سازد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ وَ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ زَيْدِ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ نِعَمَ الْجُرْعَةُ الْغَيْظُ لِمَنْ صَبَرَ عَلَيْهَا فَإِنَّ عَظِيمَ الْأَجْرِ لِمَنْ عَظِيمَ الْبَلَاءِ وَ مَا أَحَبَّ اللَّهُ قَوْمًا إِلَّا ابْتَلَاهُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 169 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

موسی بن جعفر علیه السلام فرمود: در برابر دشمنان نعمت (یعنی حسودان) صبر کن، زیرا کسی را که نسبت بتو خدا را نافرمانی کرده، هرگز نتوانی بهتر از اطاعت خدا نسبت به او تلافی کنی.

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع قَالَ اصْبِرْ عَلَى أَعْدَاءِ النَّعَمِ فَإِنَّكَ لَنْ تُكَافِيَ مَنْ عَصَى اللَّهَ فَبِأَفْضَلٍ مِنْ أَنْ تُطِيعَ اللَّهَ فِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 170 روایه 3:

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ ثَابِتِ مَوْلَى آلِ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَظْمُ الْغَيْظِ

عَنِ الْعَدُوِّ فِي دَوْلَاتِهِمْ تَقِيَّةَ حَزْمٍ لِمَنْ
أَخَذَ بِهِ وَتَحَرُّزٌ مِنَ التَّعَرُّضِ لِلْبَلَاءِ فِي
الدُّنْيَا وَ مُعَانَدَةُ الْأَعْدَاءِ فِي دَوْلَاتِهِمْ وَ
مُمَاطَتُهُمْ فِي غَيْرِ تَقِيَّةٍ تَرَكَّ أَمْرَ اللَّهِ فَجَاسُوا
النَّاسَ يَسْمُنُ ذَلِكَ لَكُمْ عِنْدَهُمْ وَ لَا تَعَادَوْهُمْ
فَتَحْمِلُوهُمْ عَلَى رِقَابِكُمْ فَتَذَلُّوا

اصول کافی ج : 3 ص : 170 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: فرو خوردن
خشم از دشمن در زمان دولت و اقتدار
آنها، تقیه و احتیاطی است برای کسیکه
دور اندیشی کند، و بمعرض بلای دنیا در
نیاید، و مخاصمه نمودن و دشنام دادن
دشمنان در زمان اقتدار آنها بدون مراعات
تقیه، ترك دستور خداست، پس با
مردم مدارا کنید تا عمل شما نزد آنها
بزرگ و فربه شود (از شما به نیکی یاد
کنید) و با آنها دشمنی مکنید که بر گردن
خدا سوارشان کنید و خوار و زبون گردید.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ
مَالِكِ بْنِ حُصَيْنٍ السَّكُونِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ ع مَا مِنْ عَبْدٍ كَظَمَ غَيْظًا إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ عَزَّ
وَجَلَّ عِزًّا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ
عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْكَافِرِينَ الْغَيْظُ وَ الْعَافِينَ عَنِ
النَّاسِ وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ وَ أَتَابَهُ اللَّهُ
مَكَانَ غَيْظِهِ ذَلِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 170 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: هیچ بنده ای
خشمی فرو نخورد، جز آنکه خدای
عزوجل عزت او را در دنیا و آخرت
ببافزاید، و همانا خدای عزوجل
فرماید: (((و آنها که خشم خود فرو
خورند و از مردم بگذرند، و خدا
نیکوکارانرا دوست داد، 128 سوره 3)))
و خدا او را بجای فرور خوردن خشمش
این پاداش دهد (یعنی او را دوست دارد).

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ سَيْفِ بْنِ
عَمِيرَةَ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع
يَقُولُ مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَ لَوْ شَاءَ أَنْ يُمَضِّيَهُ
أَمْضَاهُ أَمْلَأَ اللَّهُ قَلْبَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رِضَاهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 170 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) می فرمود: هر که
خشمی را فرو خورد که بتواند آن را
اعمال کند (و از طرف خود انتقام بگیرد)،
خدا روز قیامت دلش را از رضای خود پر
کند.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ

الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ غَالِبِ بْنِ عُثْمَانَ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُنْذِرٍ عَنِ الْوَصَّافِيِّ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ مَنْ كُظِمَ غَيْظًا وَهُوَ يَقْدِرُ
عَلَى إِمْضَائِهِ حَسَا اللَّهُ قَلْبُهُ أَمْنًا وَ إِيْمَانًا يَوْمَ
الْقِيَامَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 171 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: هر که
خشمی را فرو خورد که بتواند آن را
اعمال کند، خدا روز قیامت دلش را از ایمنی
و ایمان پر کند.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ
عَمْرٍو عَنْ أَبِي أُسَامَةَ زَيْدٍ الشَّحَامِ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ لِي يَا زَيْدُ اصْبِرْ عَلَى
أَعْدَاءِ النِّعَمِ فَإِنَّكَ لَنْ تُكَافِيَ مَنْ عَصَى اللَّهَ
فَبِكَ بِأَفْضَلٍ مَنْ أَنْ تُطِيعَ اللَّهَ فِيهِ يَا زَيْدُ إِنَّ
اللَّهَ اصْطَفَى الْإِسْلَامَ وَ اخْتَارَهُ فَأَحْسِنُوا
صُحْبَتَهُ بِالسَّخَاءِ وَ حُسْنِ الْخُلُقِ

اصول کافی ج : 3 ص : 171 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:
زید شحام گوید: امام صادق (ع) بمن
فرمود: ای زید در برابر دشمنان نعمتها
صبر کن ، زیرا کسی را که درباره تو
خدا را نافرمانی کرده ، بهتر از اینکه خدا
را درباره او فرمان بری ، جبران
نخواهی کرد. ای زید! خدا دین اسلام
را برگزید و انتخاب فرمود : پس با سخاوت
و خوش خلقی با او نیکو معاشرت کنید.

شرح:

انسان با هر کسی رفاقت و آمیزش دارد، هر چه بیشتر طبق میل و خواسته او رفتار کند، رفاقت و
دوستی آنها محکم تر و پایدارتر میگردد. امام صادق (ع) می فرماید: خدایتعالی دین اسلام را برای مصاحبت و
همدمی شما انتخاب فرمود، و آنچه او را خوش آید و طبق میلش میباشد، سخاوت و خوش خلقی است ، ایندو صفت
را داشته باشید تا دوستی شما با اسلام محکم و پایدار شود.

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ حَفْصِ بْنِ أَبِي السَّائِرِيِّ عَنْ أَبِي
حَمْزَةَ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَحَبَّ السَّبِيلَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ
وَجَلَّ جُرْعَتَانِ جُرْعَةٌ غَيْظٌ تَرُدُّهَا بِحِلْمٍ وَ
جُرْعَةٌ مُصِيبَةٌ تَرُدُّهَا بِصَبْرٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 171 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: دوست ترین
راه بنده بسوی خدا عزوجل نوشیدن
دو جرعه است 1- جرعه خشمیکه با
خوشتن داری ردش کند. 2- جرعه
مصیبتی که با صبرش برگرداند.

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ
رَبِيعٍ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ
لِي أَبِي يَا بَنِيَّ مَا مِنْ شَيْءٍ أَقَرَّ لِعَيْنِ أَبِيكَ
مِنْ جُرْعَةٍ غَيْظٌ عَاقِبَتْهَا صَبْرٌ وَ مَا مِنْ
شَيْءٍ يَسُرُّنِي أَنْ لِي بِدَلِّ نَفْسِي خُمْرَ النِّعَمِ

اصول کافی ج : 3 ص : 171 روایة : 10

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر علیه السلام فرمود: پدرم بمن فرمود: چیزی مانند جرعه خشمیکه بصبر پایان پذیرد، چشم پدرت را روشن نکند، و چیزی شادم نکند که در عوض فروتنیم، برایم شتران سرخ باشد (بشماره 1790 رجوع شود).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ اصْبِرُوا عَلَى أَعْدَاءِ النِّعَمِ فَإِنَّكَ لَنْ تُكَافِيَ مَنْ عَصَى اللَّهَ فِيكَ بِأَفْضَلٍ مِنْ أَنْ تُطِيعَ اللَّهَ فِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 172 روایة : 11

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق فرمود: در برابر دشمنان نعمتها صبر کنید، زیرا آنکس را که در باره تو خدا را نافرمانی بهتر از اینکه درباره او خدا را اطاعت کنی، پاداش نخواهی داد.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ خَلَادٍ عَنِ الثُّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ص قَالَ قَالَ مَا أَحَبُّ أَنْ لِي بِذَلِكَ نَفْسِي خُمَرَ النِّعَمِ وَ مَا تَجَرَّعْتُ مِنْ جُرْعَةٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ جُرْعَةٍ غَيْظٍ لَا أَكْفِي بِهَا صَاحِبَهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 172 روایة : 12

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین صلوات الله علیهما فرمود: دوست ندارم که در برابر خواری نفسم شتران سرخ مو داشته باشم، و جرعه ای محبوبتر از جرعه خشمیکه صاحبش را مجازات نکنم ننوشیدم.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ مِثْنَى الْخَنَاطِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا مِنْ جُرْعَةٍ يَتَجَرَّعُهَا الْعَبْدُ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ جُرْعَةٍ غَيْظٍ يَتَجَرَّعُهَا عِنْدَ تَرَدُّدِهَا فِي قَلْبِهِ إِمَّا بِصَبْرٍ وَ إِمَّا بِحِلْمٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 172 روایة : 13

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هیچ جرعه ای بنه ننوشد که نزد خدای عزوجل محبوبتر باشد از جرعه خشمی که، هنگام گردشش در دل بنوشد، بوسیله صبر یا خویشتن داری.

شرح:

مراد از گردش جرعه در دل، هیجان و جوششی است که برای خشمگین دست میدهد و فکر میکند آیا مجازات کنم یا در گذرم.

باب : حلم و خویشتن داری

بَابُ الْحِلْمِ

ترجمه روایت شریفه:

امام رضا (ع) میفرمود: مرد عابد نباشد، جز آنکه خویشتن دار باشد، و چون مردی در بنی اسرائیل خود را بعبادت وامیداشت، تا پیش از آن ده سال خاموش نمیگزید، عابد محسوب نمیشد،

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي نَصْرِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ الرَّضَا ع يَقُولُ لَا يَكُونُ الرَّجُلُ عَابِدًا حَتَّى يَكُونَ حَلِيمًا وَإِنَّ الرَّجُلَ كَانَ إِذَا تَعَبَّدَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ لَمْ يُعَدَّ عَابِدًا حَتَّى يَصُمْتَ قَبْلَ ذَلِكَ عَشْرَ سِنِينَ
اصول کافی ج : 3 ص : 172 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

ابو حمزه گوید: مؤمن عملش را با خویشتن داری آمیخته است. مینشیند تا بیاموزد (بمجلسی میرود که چیزی بیاموزد) میگوید تا بفهمد، (برای فهمیدن سؤال میکند، نه برای اظهار فضل) امانتی که نزدش هست بدو ستانش خبر نمیدهد (تا چه رسد بدشمنان) و شهادت خود را از دشمنانش پنهان نمیکند (بمنفع دشمنانش گواهی میدهد تا چه رسد بدوستان) و هیچ امر حق را بقصد خود نمائی انجام ندهد و از روی شرمساری ترك نکند، اگر او را بستانند، از گفتار آنها بترسد و نسبت بآنچه آنها نمیدانند، از خدا آمرزش خواهد، گفتار کسیکه او را نشناخته مغرورش نکند و از آمار کردار خود (نزد خدایتعالی) در هراس است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ الْمُؤْمِنُ خَلَطَ عَمَلَهُ بِالْحِلْمِ يَجْلِسُ لِيَعْلَمَ وَ يَنْطِقُ لِيَفْهَمَ لَا يَحْدُثُ أَمَانَتَهُ الْأَصْدِقَاءَ وَ لَا يَكْتُمُ شَهَادَتَهُ الْأَعْدَاءَ وَ لَا يَفْعَلُ شَيْئًا مِنَ الْحَقِّ رِيَاءً وَ لَا يَتْرُكُهُ حَيَاءً إِنْ زُكِّيَ خَافَ مِمَّا يَقُولُونَ وَ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِمَّا لَا يَعْلَمُونَ لَا يَغْرَهُ قَوْلَ مَنْ جَهِلَهُ وَ يَخْشَى إِحْصَاءَ مَا قَدْ عَمَلَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 173 روایه 2:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ

الْحُسَيْنِ ع يَقُولُ إِنَّهُ لَيُعْجِبُنِي الرَّجُلُ أَنْ
يُذَرِّكَ حَلْمُهُ عِنْدَ غَضَبِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 173 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین (ع) میفرمود: من
خوشم میاید از مردی که هنگام غضب
بردباریش او را دریابد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ
جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ
يُحِبُّ الْحَيَّيَّ الْحَلِيمَ

اصول کافی ج : 3 ص : 173 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع): خدای عزوجل شخصی با
حیای خویشتن دار را دوست دارد.

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَفْصِ الْعَوْسِيِّ الْكُوفِيِّ
رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص مَا أَعَزَّ اللَّهُ بِجَهْلٍ قَطُّ وَلَا أَذَلَّ بِحِلْمٍ قَطُّ

اصول کافی ج : 3 ص : 173 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: خدا هیچگاه
کسی را بسبب جهل عزیز نساخته و
بسبب بردباری ذلیل نداشته است.

عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ أَبُو
عَبْدِ اللَّهِ ع كَفَى بِالْحِلْمِ نَاصِرًا وَقَالَ إِذَا لَمْ
تَكُنْ حَلِيمًا فَتَحَلَّمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 173 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: بردباری برای
یاری (مرد بردبار) کافی است. و فرمود:
اگر بردبار نیستی خود را به بردباری
وادار.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيْسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْحَجَّالِ عَنْ حَفْصِ بْنِ
أَبِي عَائِشَةَ قَالَ بَعَثَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع
غُلَامًا لَهُ فِي حَاجَةٍ فَأَبْطَأَ فَخَرَجَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
ع عَلَى أَثَرِهِ لَمَّا أَبْطَأَ فَوَجَدَهُ نَائِمًا فَجَلَسَ
عِنْدَ رَأْسِهِ يُرَوِّحُهُ حَتَّى انْتَبَهَ فَلَمَّا تَنَبَّهَ قَالَ
لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا فَلَانُ وَاللَّهِ مَا ذَلِكَ لَكَ
تَنَامُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَكَ اللَّيْلُ وَلَنَا مِنْكَ النَّهَارُ

اصول کافی ج : 3 ص : 173 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) یکی از غلامانش را
پی کاری فرستاد، او دیر کرد، امام
بدنبالش رفت دید خوابیده است، بالای
سرش نشست و بادش میزد تا بیدار شد،
امام صادق (ع) باو فرمود: فلانی بخدا
تو این حق را نداری که شب و روز هر
دو بخوابی. شبت برای خود و روزت از
آن ماست.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ
جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَيَّيَّ الْحَلِيمَ الْعَفِيفَ
الْمُتَعَفِّفَ

اصول کافی ج : 3 ص : 173 روایه 8:

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ
مَحْبُوبٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ
عَامِرٍ عَنْ رَبِيعِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُسْلِيِّ عَنْ أَبِي
مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِذَا وَقَعَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ
مُنَازَعَةٌ نَزَلَ مَلَكَانِ فَيَقُولَانِ لِلسَّفِيهِ مِنْهُمَا
قُلْتَ وَ قُلْتَ وَ أَنْتَ أَهْلٌ لِمَا قُلْتَ سَتُجْزَى بِمَا
قُلْتَ وَ يَقُولَانِ لِلْحَلِيمِ مِنْهُمَا صَبَرْتَ وَ حَلَمْتَ
سَيَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ إِنْ أَتَمَمْتَ ذَلِكَ قَالَ فَإِنْ رَدَّ
الْحَلِيمُ عَلَيْهِ ارْتَفَعَ الْمَلَكَانِ

اصول کافی ج : 3 ص : 174 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: خدا شخص با
حیای خویشتن دار، پاکدامن، با مناعت را
(که از مردم سوءال نمیکند) دوست دارد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: چون میان دو
نفر نزاعی درگیرد، دو فرشته فرود آیند
بآنکه سفیه و بیخرد است گویند: هرچه
خواستی گفتی، خودت لایق آنچه گفتی
هستی، و کیفر گفتار ترا خواهی دید. و
به بردبار گویند: صبر کردی و حلم
نمودی، اگر حلمت را بپایان رسانی، خدا
ترا میآمرزد، سپس فرمود: ولی اگر
شخص بردبار جواب او را پس دهد، آندو
فرشته بالا روند.

باب : خاموشی و نگهداری زبان

بَابُ الصَّمْتِ وَ حِفْظِ اللِّسَانِ

ترجمه روایت شریفه:

از نشانه های فقاقت بردباری و علم و خاموشی است ، همانا خاموشی یکی از درهای حکمت است ، همانا خاموشی محبت میآورد و راهنمای هر امر خیری میباشد. (زیرا انسان با تفکر بهر خیری میرسد و خاموشی موجب و مزید تفکر است).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا ع مِنْ عِلَامَاتِ الْفَقْهِ الْحِلْمُ وَالْعِلْمُ وَالصَّمْتُ إِنَّ الصَّمْتَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ إِنَّ الصَّمْتَ يَكْسِبُ الْمَحَبَّةَ إِنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى كُلِّ خَيْرٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 174 روایة 1:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر علیه السلام فرمود: شیعیان ما بی زبانند (کم کوری و گزیده گویند).

عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَنَانٍ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ إِنَّمَا شِيعَتُنَا الْخُرُسُ

اصول کافی ج : 3 ص : 175 روایة 2:

ترجمه روایت شریفه:

ابو علی جوانی گوید: امام صادق (ع) را دیدم انگشت بالای لبهای شریفش گذاشته و بغلامش سالم میفرماید: ای سالم زبانت را نگه دار تا سالم بمانی و مردم را بر دوش ما سوار مکن (یعنی از فضائل و مناقب ما آنچه خلاف تقیه است بمردم مگو تا بر ما نشورند).

عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْجَوَانِيِّ قَالَ شَهِدْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَهُوَ يَقُولُ لِمَوْلَى لَهُ يَقَالُ لَهُ سَالِمٌ وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى شَفَتَيْهِ وَ قَالَ يَا سَالِمُ احْفَظْ لِسَانَكَ تَسْلَمْ وَلَا تَحْمِلِ النَّاسَ عَلَى رِقَابِنَا

اصول کافی ج : 3 ص : 175 روایة 3:

ترجمه روایت شریفه:

مردی بحضرت ابوالحسن (ع) عرضکرد: مرا سفارشی نما، فرمود: زبانت را نگهدار تا عزیز باشی و افسار خود را بدست مردم مده که خوار و زبون

عَنْهُ عَنِ عِثْمَانَ بْنِ عِيسَى قَالَ حَضَرْتُ أَبَا الْحَسَنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ قَالَ لَهُ رَجُلٌ أَوْصِنِي فَقَالَ لَهُ احْفَظْ لِسَانَكَ تُعَزَّ وَ لَا تُمَكِّنَ النَّاسَ مِنْ قِيَادِكَ فَتُدَلَّ رَقَبَتُكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 175 روایة 4:

شوی.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) بمردی که خدمتش آمد، فرمود: نمیخواهی ترا با مردی راهنمایی کنم که خدا بسبب آن بهشتت برد؟ عرضکرد: چرا یا رسول الله! فرمود از آنچه خدا بتو داده بده، عرضکرد: اگر خودم از آنکه باو دهم نیازمندتر باشم چکنم؟ فرمود: کاری برای نادان کن - یعنی نادان را راهنمایی کن، عرضکردم: اگر خودم نادانتر از او بودم چکنم؟ فرمود: زبانت را جز از خیر خاموش دار. آیا شادمان نیستی که یکی از این خصال داشته باشی که ترا ببهشت برد.

عَنْهُ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ أَبِي مَسْرُوقٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِرَجُلٍ أَتَاهُ أَلَا أَذُوكَ عَلَى أَمْرٍ يُدْخِلُكَ اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةَ قَالَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَنْ لَنْ مِمَّا أَنَاكَ اللَّهُ قَالَ فَإِنْ كُنْتُ أَحْوَجَ مِمَّنْ أَنْيَلُهُ قَالَ فَانْصِرِ الْمَظْلُومَ قَالَ وَ إِنْ كُنْتُ أَضْعَفَ مِمَّنْ أَنْصُرُهُ قَالَ فَاصْنَعْ لِلْأَخْرَقِ يَعْني أَشْرَ عَلَيْهِ قَالَ فَإِنْ كُنْتُ أَخْرَقَ مِمَّنْ أَصْنَعُ لَهُ قَالَ فَاصْمِتْ لِسَانَكَ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ أَمَا يَسْرُكَ أَنْ تَكُونَ فِيكَ خَصْلَةٌ مِنْ هَذِهِ الْخَصَالِ تَجُزُّكَ إِلَى الْجَنَّةِ
اصول کافی ج : 3 ص : 175 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: لقمان به پسرش گفت: پسر جان اگر خیال کنی سخن از نقره است، بدانکه خاموش از طلا است.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِي الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ يَا بُنَيَّ إِنْ كُنْتَ زَعَمْتَ أَنَّ الْكَلَامَ مِنْ فَضْلَةٍ فَإِنَّ السُّكُوتَ مِنْ دَهَبٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 175 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا فرمود: زبانت را نگهدار، زیرا نگهداری زبان صدقه ایست که بخود میدهی) چون خاموشی ترا از بلا نگهداری) سپس فرمود: هیچ بنده ای حقیقت ایمان را نشناسد، تا برخی از ایشان را نگهدارد (و تنها آنچه را به سود دنیا یا آخرتش باشد رها کند و

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ الْحَلْبِيِّ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَمْسِكْ لِسَانَكَ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ ثُمَّ قَالَ وَ لَا يَعْرِفُ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَخْرُنَ مِنْ لِسَانِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 176 روایه 7:

بگوید.)

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) درباره قول خدای عزوجل : (((مگر کسانی را که به آنها گفته شد دستهای خود را نگهدارید، ندیدی ، 77 سوره 4))) فرمود: یعنی زبان خود را نگهدارید.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ قَالَ يَعْزُبُ عَنْ أَلْسِنَتِكُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 176 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود، نجات مؤمن در نگهداشتن زبانش باشد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنِ الْحَلَبِيِّ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص نَجَاةُ الْمُؤْمِنِ فِي حِفْظِ لِسَانِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 176 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:

ابوبصیر گوید: شنیدم امام باقر (ع) فرمود: ابوذر - رحمة الله - می گفت ای دانشجو همانا این زبان کلید خیر و کلید شر است ، پس همچنانکه بر طلا و نقره ات مهر می زنی ، بر زبانت هم مهر بزن

يُونُسُ عَنْ مِثْقَى عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ كَانَ أَبُو ذَرٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ يَقُولُ يَا مُبْتَغِي الْعِلْمِ إِنَّ هَذَا اللِّسَانَ مِفْتَاحُ خَيْرٍ وَ مِفْتَاحُ شَرٍّ فَأَخْتِمِ عَلَى لِسَانِكَ كَمَا تَخْتِمُ عَلَى ذَهَبِكَ وَ وَرَقِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 176 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: حضرت عیسی علیه السلام می فرمود: بجز ذکر خدا سخن بسیار نگویید، زیرا کسانی که بجز ذکر خدا سخن بیهوده گویند، دلهاشان سخت است و نمی دانند.

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْخَشَّابِ عَنِ ابْنِ بَقَّاحٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَيْعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ الْمَسِيحُ ع يَقُولُ لَا تَكْثُرُوا الْكَلَامَ فِي غَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ فَإِنَّ الَّذِينَ يُكْثِرُونَ الْكَلَامَ فِي غَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ قَاسِيَةٌ قُلُوبُهُمْ وَ لَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ

اصول کافی ج : 3 ص : 176 روایه 11:

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ

ابن أبي نجران عن أبي جميلة عن مَنْ ذَكَرَهُ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا مِنْ يَوْمٍ إِلَّا وَكُلُّ
عُضْوٍ مِنْ أَعْضَاءِ الْجَسَدِ يُكْفِّرُ اللِّسَانَ يَقُولُ
نَشُدُّكَ اللَّهُ أَنْ نُعَذَّبَ فِيكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 176 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: روزی نیست
جز آنکه هر عضوی از اعضای تن در
برابر زبان فروتنی کنند و بگویند: ترا
بخدا مبادا بسبب تو عذاب بینیم.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
عَبَّاسٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ
مُهْزَمٍ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
الْحُسَيْنِ ع قَالَ إِنْ لِسَانَ ابْنِ آدَمَ يُشْرَفُ
عَلَى جَمِيعِ جَوَارِحِهِ كُلِّ صَبَاحٍ فَيَقُولُ كَيْفَ
أَصْبَحْتُمْ فَيَقُولُونَ بِخَيْرٍ إِنْ تَرَكْنَا وَ يَقُولُونَ
اللَّهُ اللَّهُ فِينَا وَ يُنَاشِدُونَهُ وَ يَقُولُونَ إِنَّمَا نُنَابُ
وَ نُعَاقِبُ بِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 177 روایه 13:

ترجمه روایت شریفه:
علی بن الحسین علیهما السلام فرمود: در
هر بادمداد زبان آدمیزاد بر تمام اعضانش
مشرف شود و گوید: چگونه هستید؟
گویند: اگر تو ما را رها کنی خوبیم و می
گویند: خدا را خدا را نسبت بما بیاد آور و
سوگندش دهند و گویند ما بسبب تو ثواب
و عقاب بینیم.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ
إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ
ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ
عَنْ قَيْسِ أَبِي إِسْمَاعِيلَ وَ ذَكَرَ أَنَّهُ لَا بَأْسَ
بِهِ مِنْ أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ
إِلَى النَّبِيِّ ص فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِي
فَقَالَ احْفَظْ لِسَانَكَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
أَوْصِنِي قَالَ احْفَظْ لِسَانَكَ قَالَ يَا رَسُولَ
اللَّهِ أَوْصِنِي قَالَ احْفَظْ لِسَانَكَ وَ يَحْكُ وَ هَلْ
يَكُفُّ النَّاسَ عَلَى مَنَاحِرِهِمْ فِي النَّارِ إِلَّا
حَصَانِدُ أَلْسِنَتِهِمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 177 روایه 14:

ترجمه روایت شریفه:
مردی خدمت پیغمبر صلی الله علیه
و آله آمد و عرض کرد: یا رسول الله!
مرا سفارشی کن ، فرمود: زبانت را
نگهدار. گفت : یا رسول الله ! مرا
سفارشی کن فرمود: زبانت را
نگهدار، گفت یا رسول الله ! مرا
سفارشی کن فرمود: زبانت را نگهدار
وای بر تو! آیا مردم را جز دور شده های
زبانیشان برو در آتش اندازد.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ لَمْ
يَحْسُبْ كَلَامَهُ مِنْ عَمَلِهِ كَثُرَتْ خَطَايَاهُ وَ
خَضِرَ عَذَابُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 177 روایه 15:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: کسیکه سخنش
را از عملش بشمارد، خطاهایش زیاد شود
و عذابش فرا رسد.

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص يُعَذِّبُ اللَّهُ اللِّسَانَ بِعَذَابٍ لَا يُعَذِّبُ بِهِ
شَيْئاً مِنَ الْجَوَارِحِ فَيَقُولُ أَيُّ رَبِّ عَذَّبْتَنِي
بِعَذَابٍ لَمْ تُعَذِّبْ بِهِ شَيْئاً فَيَقَالَ لَهُ خَرَجْتَ
مِنْكَ كَلِمَةً فَبَلَغْتَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَ
مَغَارِبَهَا فَسَفَكَ بِهَا الدَّمَ الْحَرَامَ وَ
انْتَهَبَ بِهَا الْمَالَ الْحَرَامَ وَ انْتَهَكَ بِهَا الْفَرْجَ
الْحَرَامَ وَ عَزَّتِي وَ جَلَالِي لِأَعَذِّبَنَّكَ بِعَذَابٍ لَا
أَعَذِّبُ بِهِ شَيْئاً مِنَ جَوَارِحِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 177 روایه 16:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: خدا زبان را
عذاب‌ی کند که هیچ‌یک از اعضاء را آن
عذاب نکرده باشد، زبان گوید: پروردگارا
مرا عذاب‌ی نمودی که چیز دیگر را چنان
عذاب ننمودی؟ باو گفته شود تو یک
جمله گفتی که بمشارق و مغارب زمین
رسید و بوسیله آن خون محترم ریخته
شد و مال محترم غارت شد و فرج محترم
دریده شد، بعزت و جلالم سوگند ترا
عذاب‌ی کنم که هیچ‌یک از اعضاء دیگر را
آنگونه عذاب نکرده باشم.

بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ كَانَ
فِي شَيْءٍ شَوْمٌ فِيهِ اللِّسَانُ

اصول کافی ج : 3 ص : 178 روایه 17:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: اگر در چیزی
نجسی باشد در زبانست.

عِدَّةٌ مِنَ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ
الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ
جَمِيعاً عَنْ الْوَشَاءِ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع
يَقُولُ كَانَ الرَّجُلُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذَا أَرَادَ
الْعِبَادَةَ صَمَتَ قَبْلَ ذَلِكَ عَشْرَ سِنِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 178 روایه 18:

ترجمه روایت شریفه:
امام رضا علیه السلام میفرمود:
هرگاه مردی از بنی اسرائیل
میخواست عبادت کند، ده سال پیش
از آن خاموشی میگزید. (یعنی سخن
بیهوده نمیگفت و فکر خود را متوجه
علوم و معارف دینی مینمود و سپس
بتعلیم و هدایت میپرداخت).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ الْغَفَارِيِّ عَنْ جَعْفَرِ
بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ رَأَى مَوْضِعَ كَلَامِهِ
مِنْ عَمَلِهِ قَلَّ كَلَامُهُ إِلَّا فِيمَا يَغْنِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 178 روایة 19:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: هر که محل سخنش را از کردارش ببیند (یعنی سخنش را از کردارش شمارد و آنرا بیشتر از هر کارش داند) سخن گفتنش کم شود، مگر درباره آنچه برایش سودمند باشد.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ
الْكُوفِيِّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَعِيدِ بْنِ
يَسَارٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ فِي حِكْمَةِ آلِ دَاوُدَ عَلَى الْعَاقِلِ أَنْ
يَكُونَ عَارِفًا بِزَمَانِهِ مُقْبِلًا عَلَى شَأْنِهِ حَافِظًا
لِللِّسَانِ

اصول کافی ج : 3 ص : 178 روایة 20:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: در حکمت آل داود (کتاب زبور) است که: بر عاقل لازمست که بوضع زمان خود آشنا باشد، سر گرم کار خود بوده، زبانش را حفظ کند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ رِبَاطٍ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَا يَزَالُ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ
يُكْتَبُ مُحْسِنًا مَا دَامَ سَاكِتًا فَإِذَا تَكَلَّمَ كُتِبَ
مُحْسِنًا أَوْ مُسِيئًا

اصول کافی ج : 3 ص : 178 روایة 21:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: بنده مؤمن تا زمانی که خاموش باشد. نیکوکار نوشته میشود و چون سخن گوید: نیکوکار یا بدکردار نوشته شود.

باب : مدارا و سازگاری

بَابُ الْمُدَارَاةِ

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: سه چیز است که هر که نگهداشته باشد، هیچ کارش تمام نیست: پرهیزکاری که او را از نافرمانی خدا باز دارد، و خلقی که بسبب آن با مردم بسازد و بردباری که نادانی نادان را با آن رد کند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ التَّوْفَلِيِّ عَنْ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ لَمْ يَتِمَّ لَهُ عَمَلٌ وَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنْ مَعَاصِي اللَّهِ وَ خُلُقٌ يُدَارِي بِهِ النَّاسَ وَ حِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ

اصول کافی ج : 3 ص : 179 روایة 1:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: جبرئیل علیه السلام نزد پیغمبر صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: ای محمد پروردگارت سلام می رساند و می گوید: با مخلوقم مدارا کن.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ سَمِعْتُ جَعْفَرًا ع يَقُولُ جَاءَ جَبْرَائِيلُ ع إِلَى النَّبِيِّ ص فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ رَبُّكَ يُفَرِّقُكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ لَكَ دَارِ خُلُقِي

اصول کافی ج : 3 ص : 179 روایة 2:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر علیه السلام فرمود: در تورات نوشته است، از جمله مناجات خدای عزوجل با موسی بن عمران این بود که: ای موسی! راز پنهان مرا در باطن خویش پوشیده دار و در آشکارت سازگاری با دشمن من و دشمن خود را از جانب من اظهار کن و با اظهار راز پنهانم سبب دشنام دادن آنها به من مشو تا در دشنام دادن من شریک دشمن خود و دشمن من گردی.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ حَبِيبِ السَّجِسْتَانِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ فِي التَّوْرَةِ مَكْتُوبٌ فِيمَا نَاجَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ ع يَا مُوسَى اَكْتُمْ مَكْتُومَ سِرِّي فِي سِرِّيرَتِكَ وَ أَظْهَرْ فِي عَلَانِيَتِكَ الْمُدَارَاةَ عَنِّي لِعَدُوِّي وَ عَدُوَّكَ مِنْ خُلُقِي وَ لَا تَسْتَسِيبْ لِي عِنْدَهُمْ بِأَظْهَارِ مَكْتُومِ سِرِّي فَتَشْتَرِكَ عَدُوَّكَ وَ عَدُوِّي فِي سَبِي

اصول کافی ج : 3 ص : 179 روایة 3:

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ

الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ
حَمْزَةَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَمَرَنِي
رَبِّي بِمُدَارَاةِ النَّاسِ كَمَا أَمَرَنِي بِإِدَاءِ
الْفَرَائِضِ

اصول کافی ج : 3 ص : 179 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود رسول خدا (ص) فرمود: سازگاری با مردم نصف ایمانست و نرمی با آنها نصف زندگی است. سپس امام صادق (ع) فرمود: با نیکان در پنهان آمیزش کنید و با بدکاران در آشکار و بر آنها حمله نکنید که بر شما ستم کنند، زیرا فرمانی برای شما پیش آید که از دینداران نجات نیابد، جز آنکه را مردم ابلهش دانند و خود او هم آماده باشد و تحمل کند که باو گویند ابله و بیعقل است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: گروهی از قریش با مردم کم سازگاری کردند و از قریش رانده شدند، در صورتیکه بخدا سوگند که از نظر خانوادگی عیبی نداشتند. و گروهی از غیر قریش با مردم خوشرفتاری نمودند و بخاندان عالی و بلند پیوستند. سپس فرمود: هر که دستش را از مردم دریغ دارد. او از آنها یکدست دریغ داشته ، ولی مردم از او دستها دریغ دارند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مُدَارَاةُ النَّاسِ نَصْفُ الْإِيمَانِ وَ الرِّفْقُ بِهِمْ نَصْفُ الْعَيْشِ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع خَالَطُوا الْأَبْرَارَ سِرًّا وَ خَالَطُوا الْفَجَّارَ جَهَارًا وَ لَا تَمِيلُوا عَلَيْهِمْ فَيَظْلِمُوكُمْ فَإِنَّهُ سَيَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ لَا يَنْجُو فِيهِ مِنْ ذَوِي الدِّينِ إِلَّا مَنْ ظَنُّوا أَنَّهُ أَبْلَهُ وَ صَبَرَ نَفْسَهُ عَلَى أَنْ يُقَالَ لَهُ [إِنَّهُ أَبْلَهُ لَا عَقْلَ لَهُ]

اصول کافی ج : 3 ص : 180 روایه 5:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ مُنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ قَوْمًا مِنَ النَّاسِ قَلَّتْ مُدَارَاتُهُمْ لِلنَّاسِ فَأَنْفَعُوا مِنْ قَرِيشٍ وَ أَيْمَنَ اللَّهُ مَا كَانَ بِأَحْسَابِهِمْ بَأْسٌ وَ إِنَّ قَوْمًا مِنْ غَيْرِ قُرَيْشٍ حَسُنَتْ مُدَارَاتُهُمْ فَأَلْحَقُوا بِالْبَيْتِ الرَّفِيعِ قَالَ ثُمَّ قَالَ مَنْ كَفَّ يَدَهُ عَنِ النَّاسِ فَإِنَّمَا يَكْفُ عَنْهُمْ يَدًا وَاحِدَةً وَ يَكْفُونَ عَنْهُ أَيْدِي كَثِيرَةٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 180 روایه 6:

شرح:

بمضمون جمله اخیر کلامی در خطبه 23 نهج البلاغه از امیرالمؤمنین علیه السلام وارد شده که بخویشان و فامیل اختصاص دارد و سید رضی - رحمه الله - در آنجا توضیحی بیان میکند.

باب : نرمی و ملاطفت

بَابُ الرَّفْقِ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر علیه السلام فرمود: برای هر چیزی قفلی است (که آنرا بدو نگهدارند) و قفل ایمان نرمی ملاطفت است. (چه آنکه هر کس نرمی را از دست دهد و خشم و قهر و خشونت پیش گیرد، ناچار باعملی دست زند که ایمانش از دست برود).

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْثَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قِفْلًا وَ قِفْلُ الْإِيمَانِ الرَّفْقُ

اصول کافی ج : 3 ص : 180 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: که بهر که نرمی نصیب شد، ایمان نصیب شد.

وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع مَنْ قَسِمَ لَهُ الرَّفْقُ قَسِمَ لَهُ الْإِيمَانُ

اصول کافی ج : 3 ص : 181 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای تبارک و تعالی ملایم است و ملایمت را دوست دارد، از ملایمت او نسبت به بندگان، بیرون ساختن کینه ها و مخالفت هوسها و دلهایشانست و نیز از ملایمت او نسبت به بندگان اینستکه : امری را که میخواهد مردم را از آن بر کنار کند، برای ملایمت با آنها ایشان را با آن امر وامیگذارد (که طبق عادت رفتار کنند و از ابتدا بر آنها سخت نمیگیرد) تا سنگینی امر ایمان یکباره بر آنها نیفتد که ناتوان گردند، و چون اراده برکناری آنها کند، آن امر را با مردیگری نسخ فرماید تا امر اول منسوخ گردد (چنانکه در صدر اسلام مردم را بقبله

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَحْيَى الْأَزْرَقِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ فَمِنْ عِبَادِهِ تَسْلِيْلُهُ أَضْعَانَهُمْ وَ مُضَادَّتَهُمْ لِهَوَاهُمْ وَ قُلُوبَهُمْ وَ مَنْ رَفَقَ بِهِمْ أَنَّهُ يَدْعُهُمْ عَلَى الْأَمْرِ يُرِيدُ إِزَالَتَهُمْ عَنْهُ رَفَقًا بِهِمْ لِكَيْلَا يُلْقِي عَلَيْهِمْ عَرَى الْإِيمَانِ وَ مُثَاقَلَتَهُ جُمْلَةً وَاحِدَةً فَيَضَعُفُوا فَإِذَا أَرَادَ ذَلِكَ نَسَخَ الْأَمْرَ بِالْآخِرِ فَصَارَ مَنْسُوخًا

اصول کافی ج : 3 ص : 181 روایه 3:

**بیت المقدس و گذاشت و چون باحکام
اسلام انس و الفت پیدا کردند، آنها را
متوجه کعبه فرمود و بیت المقدس منسوخ
گردید.**

شرح:

مقصود از بیرون ساختن کینه ها اینستکه : به پیغمبران و اوصیائشان دستور داده ، نسبت بکفار و منافقین نرمی و ملایمت نمایند و با احسان و دستگیری و خوش رفتاری دلهایشانرا باسلام گرم کنند تا کینه از دلهایشان خارج شود.

و ممکن است مقصود ای باشد که کینه های کفار را در گفتار و رفتارشان بمسلمین نشان میدهد تا مسلمین فریب نخورند و از نیرنگ آنها بر حذر باشند و یا مراد اینستکه کینه هایی که در دل مردم است بسبب گفتارهای تند و زشت نسبت بآنکه از او کینه دارند بتدریج خارج میشود و گرنه مردم یکدیگر را میکشند.

و اما راجع به مخالفت هوسها و دلها چند وجه گفته اند:

(1) خدایتعالی بکفار و منافقین آراء و افکار مختلف داد و اگر همگی يك رأى بودند مسلمین را ریشه کن مینمودند.
(2) خدا میان هوس و عقل هر کسی مخالفت انداخت ، تا هر که خواهد پیروی عقل کند و راه آخرت گیرد.

(3) هوسهای برخی از بندگان را بهوسهای برخی دیگر از میان میبرد، و این معنی نزدیک بمعانی جمله اولست.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: نرمی میمنت دارد
و خشونت نحوست.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ ابْنِ مَخْبُوبٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ
وَهَبٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الرَّفْقُ يُمْنٌ وَالْخُرْقُ
شَوْمٌ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: خدای عزوجل
ملایم است و ملایمت را دوست دارد و
پاداشی که بملایمت میدهد بخشونت و
سختگیری نمیدهد.

اصول کافی ج : 3 ص : 182 روایة 4
عنه عن ابن محبوب عن عمرو بن شمر
عن جابر عن أبي جعفر ع قال إن الله عز و
جل رفيق يحب الرفق و يعطي على الرفق
ما لا يعطي على العنف

اصول کافی ج : 3 ص : 182 روایة 5:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: نرمی روی
هر چه گذاشته شد، آنرا زینت داد و
از هر چه برداشته شد، زشتش ساخت.

علي بن إبراهيم عن أبيه عن ابن أبي
عمير عن عمر بن أدينة عن زرارة عن أبي
جعفر ع قال قال رسول الله ص إن الرفق لم
يوضع على شيء إلا زانه ولا نزاع من
شيء إلا شانه

اصول کافی ج : 3 ص : 182 روایة 6:

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ
عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمَقْدَامِ رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ
ص قَالَ إِنَّ فِي الرَّفْقِ الزِّيَادَةَ وَالْبَرَكَهَ وَ
مَنْ يُحَرِّمِ الرَّفْقَ يُحَرِّمِ الْخَيْرَ

اصول کافی ج : 3 ص : 182 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:

پیغمبر (ص) فرمود: در نرمی زیادی
و برکت است و هر که از نرمی محروم
شد از خیر محروم گشت.

عَنْهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا زَوِيَ الرَّفْقُ عَنْ
أَهْلِ بَيْتٍ إِلَّا زَوِيَ عَنْهُمْ الْخَيْرُ

اصول کافی ج : 3 ص : 182 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: از هر خاندانی
که نرمی دور شد، خیر از آنها دور گشت.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ النَّقْفِيِّ عَنْ عَلِيٍّ
بْنِ الْمُعَلَّى عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَحْمَدَ
بْنِ زِيَادٍ بِنِ أَرْقَمَ الْكُوفِيِّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَيُّمَا أَهْلٍ بَيْتٍ أُعْطُوا حَظَّهُمْ
مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ فِي الرِّزْقِ وَ
الرَّفْقُ فِي تَقْدِيرِ الْمَعِيشَةِ خَيْرٌ مِنَ السَّعَةِ فِي
الْمَالِ وَ الرَّفْقُ لَا يَعْجُزُ عَنْهُ شَيْءٌ وَ التَّبَذِيرُ
لَا يَبْقَى مَعَهُ شَيْءٌ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ رَفِيقٌ
يُحِبُّ الرَّفْقَ

اصول کافی ج : 3 ص : 182 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:

هشام بن احمد گوید: مرا با مردی از
آنقوم سخن در گرفته بود (با یکی از
مخالفین نزاع میکردم) حضرت
ابوالحسن (ع) بمن فرمود: با آنها نرمی
کن ، زیرا کفر ایشان در خشم آنهاست
(چون خشمگین شوند سخن کفرآمیز
گویند) و خیری نیست در کسیکه کفرش
در خشمش باشد.

عَلِيٌّ بِنُ إِبْرَاهِيمَ رَفَعَهُ عَنْ صَالِحِ بْنِ عَقْبَةَ
عَنْ هِشَامِ بْنِ أَحْمَرَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ
قَالَ لِي وَ جَرَى بَيْنِي وَ بَيْنَ رَجُلٍ مِنَ الْقَوْمِ
كَلَامٌ فَقَالَ لِي أَرْفُقْ بِهِمْ فَإِنْ كُفِرَ أَحَدُهُمْ فِي
غَضَبِهِ وَ لَا خَيْرَ فِيمَنْ كَانَ كُفْرُهُ فِي غَضَبِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 183 روایه 10:

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ

عَنْ عَلِيٍّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع قَالَ الرَّفْقُ نِصْفُ الْعَيْشِ

اصول کافی ج : 3 ص : 183 روایة 11:

ترجمه روایت شریفه:
موسی بن جعفر علیه السلام فرمود: نرمی
نیمی از زندگی است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ع إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّفْقَ وَ يُعِينُ عَلَيْهِ فَإِذَا رَكِبْتُمُ الدَّوَابَّ الْعُجْفَ فَأَنْزِلُوهَا مَنَازِلَهَا فَإِنْ كَانَتْ الْأَرْضُ مُجْدِبَةً فَانْجُوا عَنْهَا وَ إِنْ كَانَتْ مُخْصِبَةً فَأَنْزِلُوهَا مَنَازِلَهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 183 روایة 12:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: خدا نرمی را دوست دارد و بآن کمک میکند (چنانچه در حدیث 1841 ذکر شد) پس چون مرکوبهای لاغر را سوار شدید، آنها را بمنزلگاه مقرر خود فرود آورید (تا علوفه خورند استراحت کنند) و اگر زمین خشک و بی گیاه باشد، با شتاب بگذرید و اگر پر گیاه باشد، آنها را فرود آرید (پس نرمی و ملاطفت حتی نسبت به حیوانات هم خوب و پسندیده است).

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَوْ كَانَ الرَّفْقُ خُلْفًا يَرَى مَا كَانَ مِمَّا خَلَقَ اللَّهُ شَيْءٌ أَحْسَنَ مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 183 روایة 13:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: اگر نرمی مخلوقی میبود که دیده میشد، در میان مخلوقات خدا از او نیکوتر نبود.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ وَ مِنْ رَفْقِهِ بِكُمْ تَسْلِيلُ أَضْغَانِكُمْ وَ مُضَادَّةُ قُلُوبِكُمْ وَ إِنَّهُ لَيُرِيدُ تَحْوِيلَ الْعَبْدِ عَنِ الْأَمْرِ فَيَتْرُكُهُ عَلَيْهِ حَتَّى يُحَوِّلَهُ بِالنَّاسِخِ كَرَاهِيَةً تَتَأَقَّلُ الْحَقُّ عَلَيْهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 183 روایة 14:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر یا امام صادق (ع) فرمود: خدا ملایم است و ملایمت را دوست دارد و از ملایمتش نسبت بشما، بیرون بردن کینه ها و مخالفت دلهای شماست ، و همانا او میخواهد بنده را از امری بگرداند، پس او را بر آنحال میگذارد تا با ناسخی دگرگونش کند، که مبدا حق بر او

سنگینی کند (بحديث 1840 رجوع شود).

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: هیچ دو نفری با هم رفاقت و همدمی نکنند، جز آنکه نرمیش با رفیقش بیشتر است، نزد خدای عزوجل پاداشش بزرگتر و محبوبیتش بیشتر است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص مَا اصْطَحَبَ اثْنَانِ إِلَّا كَانَ
أَعْظَمَهُمَا أَجْرًا وَأَحَبَّهُمَا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
أَرْفَقَهُمَا بِصَاحِبِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 184 روایة : 15

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: هر که در کار خود نرمی کند، هر چه از مردم خواهد بدان برسد.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنِ
الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ فَضِيلِ بْنِ عُثْمَانَ
قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ كَانَ
رَفِيقًا فِي أَمْرِهِ نَالَ مَا يُرِيدُ مِنَ النَّاسِ

اصول کافی ج : 3 ص : 184 روایة : 16

باب تواضع

بَابُ التَّوَاضُّعِ

ترجمہ روایت شریفہ:

امام صادق (ع) فرمود: نجاشی دنبال
جعفر بن ابیطالب و اصحابش فرستاد. آنها
وارد شدند. نجاشی در اتاقی روی خاک
نشسته و جامه های کهنه پوشیده بود،
جعفر گوید: چون او را بدانحال دیدیم
از او بترسیدیم (که مبدا دیوانه شده
باشد) چون وضع و پریذگی چهره ما را
دید، گفت:

سپاس خدائیرا که محمد را یاری کرد و چشمش را روشن نمود. شما را مژده ندهم ؟ گفتم : پادشاهها چرا، گفت : اکنون یکی از کارآگاههای من از سرزمین شما آمد و بمن گزارش داد که خدای عزوجل پیغمبرش محمد (ص) را یاری فرمود و دشمنش را هلاک کرد و فلانی و فلانی و فلانی شدند در يك وادی بنام بدر که درخت اراك بسیار دارد. پیغمبر (ص) با دشمنش برابر شدند، و گویا هم اکنون آنرا میبینم ، همانجائی را که برای آقام که مردی از بنی ضمیره بود چوینائی میکردم.

جعفر گفت : پادشاهها! چرا روی خاک
نشسته و جامه های کهنه پوشیده ای ؟
گفت : ای جعفر! مادر آنچه خدا بر
عیسی (ع) نازل کرده این دستور را
می بینیم که : حق خدا بر بندگانش
اینستکه : چون نعمتی بآنها روی آورد،
برای خدا تواضع کنند. و چون خدای
عزوجل بوسیله محمد (ص) نعمتی
بمن داد، من این تواضع را برای خدا
کردم . چون این گزارش بیغمبر (ص)

عَلِيَّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعُودَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَرْسَلَ النَّجَاشِيُّ إِلَى جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ أَصْحَابِهِ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ وَ هُوَ فِي بَيْتٍ لَهُ جَالِسٌ عَلَى التَّرَابِ وَ عَلَيْهِ خُلْقَانُ الثِّيَابِ قَالَ فَقَالَ جَعْفَرٌ ع فَأَشْفَقْنَا مِنْهُ حِينَ رَأَيْنَاهُ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ فَلَمَّا رَأَى مَا بَنَا وَ تَغَيَّرَ وَجُوهُنَا قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَصَرَ مُحَمَّدًا وَ أَقْرَ عَيْنَهُ أَلَا أُبَشِّرُكُمْ فَقُلْتُ بَلَى أَيُّهَا الْمَلِكُ فَقَالَ إِنَّهُ جَاعَنِي السَّاعَةُ مِنْ نَحْوِ أَرْضِكُمْ عَيْنٌ مِنْ عُيُونِي هُنَاكَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَدْ نَصَرَ نَبِيَّهَ مُحَمَّدًا ص وَ أَهْلَكَ عَدُوَّهُ وَ أَسَرَ فُلَانً وَ فُلَانً وَ فُلَانً التَّقْوَا بَوَادٍ يُقَالُ لَهُ بَذَرٌ كَثِيرٌ الْأَرَاكَ لَكَأَنِّي أَنْظَرُ إِلَيْهِ حَيْثُ كُنْتُ أَرَعِي لِسَيِّدِي هُنَاكَ وَ هُوَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي ضَمْرَةَ فَقَالَ لَهُ جَعْفَرٌ أَيُّهَا الْمَلِكُ فَمَا لِي أَرَاكَ جَالِسًا عَلَى التَّرَابِ وَ عَلَيْكَ هَذِهِ الْخُلْقَانُ فَقَالَ لَهُ يَا جَعْفَرُ إِنَّا نَجِدُ فِيمَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى عِيسَى ع أَنَّ مِنْ حَقِّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ أَنْ يُحْدِثُوا لَهُ تَوَاضُعًا عِنْدَ مَا يُحْدِثُ لَهُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَلَمَّا أَحْدَثَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِي نِعْمَةً بِمُحَمَّدٍ ص أَحْدَثْتُ لِلَّهِ هَذَا التَّوَاضُعَ فَلَمَّا بَلَغَ النَّبِيُّ ص قَالَ لِأَصْحَابِهِ إِنَّ الصَّدَقَةَ تَرِيدُ صَاحِبَهَا كَثْرَةً فَتَصَدَّقُوا يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ وَ إِنَّ التَّوَاضُعَ يَزِيدُ صَاحِبَهُ رِفْعَةً فَتَوَاضَعُوا يَرْفَعُكُمُ اللَّهُ وَ إِنَّ الْعَفْوَ يَزِيدُ صَاحِبَهُ عِزًّا فَاعْفُوا يُعِزُّكُمُ اللَّهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 184 روایة 1:

رسید، باصحابش فرمود:
همانا صدقه بصاحبش افزونی بخشد،
پس صدقه دهید - خدا شما را رحمت کند -
و همانا تواضع موجب زیادی رفعت
صاحبش شود، پس تواضع کنید تا خدا
شما را رفعت دهد، و همانا گذشت عزت
صاحبش را زیاد کند، پس درگذرید تا خدا
عزیزتان کند.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: همانا دو
فرشته در آسمان بر بندگان گماشته شده
اند، که هر کس برای خدا تواضع کند، او
را بالا برند و هر که تکبر کند پستش کنند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ فِي السَّمَاءِ مَلَكََيْنِ مُوَكَّلَيْنِ
بِالْعِبَادِ فَمَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ وَ مَنْ تَكَبَّرَ
وَضَعَاهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 185 روایه : 2

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: رسول خدا صلی
الله علیه و آله يك شب پنجشنبه برای
افطار در مسجد قبا بود، و فرمود: آیا
آشامیدنی هست ؟ اوس بن خولی انصاری
قدحی از شیر مسکه برگرفته با غسل
آمیخته خدمتش آورد، چون بدهان گذاشت
و چشید، کنارش زد و فرمود: دو
نوشابه ایست که با یکی از آنها از
دیگری بی نیازی حاصل می شود،
من اینرا نمی آشامم و تحریم نمی کنم ،
ولی برای خدا تواضع می کنم زیرا هر که
برای خدا تواضع کند، خدایش بلند گرداند
و هر که تکبر کند، خدایش پست کند، و
هر که در زندگی اقتصاد ورزد، خدا
روزشش بخشد، و هر که ولخرجی کند،
خدا محرومش سازد، و هر که بسیار بیاد

ابْنُ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَفْطَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص
عَشِيَّةَ خَمِيسٍ فِي مَسْجِدِ قَبَا فَقَالَ هَلْ مِنْ
شَرَابٍ فَأَتَاهُ أَوْسُ بْنُ خَوْلِيٍّ الْأَنْصَارِيُّ بِعَسٍّ
مَخِضٍ بِعَسَلٍ فَلَمَّا وَضَعَهُ عَلَى فِيهِ نَحَاهُ ثُمَّ
قَالَ شَرَابَانِ يُكْتَفَى بِأَحَدِهِمَا مِنْ صَاحِبِهِ لَا
أَشْرَبُهُ وَلَا أَحَرِّمُهُ وَلَكِنْ أَتَوَاضَعُ لِلَّهِ فَإِنْ
مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ وَ مَنْ تَكَبَّرَ
خَفَضَهُ اللَّهُ وَ مَنِ اقْتَصَدَ فِي مَعِيشَتِهِ
رَزَقَهُ اللَّهُ وَ مَنْ بَذَرَ حَرَمَهُ اللَّهُ وَ مَنْ أَكْثَرَ
ذَكَرَ الْمَوْتِ أَحَبَّهُ اللَّهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 185 روایه : 3

مرگ باشد خدا او را دوست دارد.

ترجمه روایت شریفه:

داود حمار نیز همینگونه از امام صادق (ع) نقل کرده و چنین فرموده: هر که از خدا بسیار یاد کند، خدا او را در بهشتش زیر سایه خود گیرد.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَاءِ عَنْ دَاوُدَ
الْحَمَّارِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَمَلُهُ وَ قَالَ مَنْ
أَكْثَرَ ذِكْرَ اللَّهِ أَظَلَّهُ اللَّهُ فِي جَنَّتِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 186 روایة : 4

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) می فرمود: فرشته‌ای خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرضکرد: خدای عزوجل ترا مخیر ساخته که بنده و رسول و متواضع باشی یا پادشاه و رسول، پیغمبر بجبریل نگریست، او با دست اشاره کرد که تواضع پیش گیر، پس پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: بنده و متواضع و رسول را اختیار کردم، فرستاده گفت: با این انتخابت از مقامیکه نزد پروردگارت داری چیزی کاسته نشود.

امام باقر (ع) فرمود: کلیدهای خزانه های زمین همراه آن فرشته بود (تا اگر پیغمبر صلی الله علیه و آله پادشاهی را انتخاب کند و باو دهد و کلیدهای زمین معنای حقیقی و استعاره را متحمل است و بمعنی استعاره یا ابزاری مانند خاتم سلیمان و امثال آن مراد است و یا علم و قدرتی بوسیله آن سلطنت آماده گردد).

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينَ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ
عَ يَذْكُرُ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَ مَلَكٌ فَقَالَ إِنَّ
اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يُخَيِّرُكَ أَنْ تَكُونَ عَبْدًا رَسُولًا
مُتَوَاضِعًا أَوْ مَلِكًا رَسُولًا قَالَ فَنَظَرَ إِلَى
جِبْرِئِيلَ وَ أَوْمَأَ بِيَدِهِ أَنْ تَوَاضِعَ فَقَالَ عَبْدًا
مُتَوَاضِعًا رَسُولًا فَقَالَ الرَّسُولُ مَعَ أَنَّهُ لَا
يُنْقُصُكَ مِمَّا عِنْدَ رَبِّكَ شَيْئًا قَالَ وَ مَعَهُ
مَفَاتِيحُ خَزَائِنِ الْأَرْضِ

اصول کافی ج : 3 ص : 186 روایة : 5

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ
عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ

التَّوَّاضِعُ أَنْ تَرْضَى بِالْمَجْلِسِ دُونَ الْمَجْلِسِ
وَأَنْ تُسَلِّمَ عَلَى مَنْ تَلْقَى وَأَنْ تَتْرَكَ الْمَرْءَ
وَأَنْ كُنْتَ مُحِقًّا وَأَنْ لَا تُحِبَّ أَنْ تُحَمَدَ عَلَى
التَّقْوَى

اصول کافی ج : 3 ص : 186 روایه : 6

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: از تواضع است
که در نشستن بیائین مجلس راضی باشی
و بهر که بر خوری سلام کنی و
مجادله را ترک کنی ، اگر چه حق با تو
باشد، و دوست نداشته باشی که ترا
بتقوی بستانند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ يَفْطِينٍ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى
مُوسَى ع أَنْ يَا مُوسَى أَتَدْرِي لِمَ اصْطَفَيْتُكَ
بِكَلَامِي دُونَ خَلْقِي قَالَ يَا رَبِّ وَلِمَ ذَاكَ قَالَ
فَأَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَيْهِ أَنْ يَا مُوسَى
إِنِّي قَلْبْتُ عِبَادِي ظَهْرًا لِبَطْنٍ فَلَمْ أَجِدْ فِيهِمْ
أَحَدًا أَذَلَّ لِي نَفْسًا مِنْكَ يَا مُوسَى إِنَّكَ إِذَا
صَلَّيْتَ وَضَعْتَ خَذَكَ عَلَى الثَّرَابِ أَوْ قَالَ
عَلَى الْأَرْضِ

اصول کافی ج : 3 ص : 187 روایه : 7

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: خدای
عزوجل بموسی (ع) وحی فرمود که :
ای موسی ! آیا می دانی چرا از میان
همه مخلوقم ترا برای سخن گفتن با
خود برگزیدم ؟ عرضکرد : پروردگارا
برای چه بود؟ خدای تبارک و تعالی
باو وحی کرد که : ای موسی من
بندگانم را زیر و رو کردم (بررسی
کامل نمودم) در میان آنها کسی را از تو
فروتن تر ندیدم . ای موسی ! تو چون
نماز می گزاری چهره خویش روی خاک -
یا گفت روی زمین - مینهی.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ مَرَّ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ص عَلَى
الْمُجْدَمِينَ وَهُوَ رَاكِبٌ حِمَارَهُ وَهُمْ يَتَعَدَّوْنَ
فَدَعَوْهُ إِلَى الْغَدَاءِ فَقَالَ أَمَا إِنِّي لَوْ لَا أَنِّي
صَائِمٌ لَفَعَلْتُ فَلَمَّا صَارَ إِلَى مَنْزِلِهِ أَمَرَ
بِطَعَامٍ فَصَنَعَ وَأَمَرَ أَنْ يَتَنَوَّقُوا فِيهِ ثُمَّ
دَعَاهُمْ فَتَعَدَّوْا عِنْدَهُ وَتَعَدَّى مَعَهُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 187 روایه : 8

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: علی بن
الحسین صلوات الله علیهما گذرش بر
جذامیان افتاد، حضرت سوار الاغش
بود و آنها صبحانه می خوردند. امام را به
صبحانه دعوت کردند، فرمود: اگر روزه
نمی داشتیم می پذیرفتم ، و چون
بمنزلش رفت ، دستور فرمود غذایی
لذیذ و خوب بسازند، سپس برای
صبحانه از آنها دعوت کرد و خود هم با

آنها صبحانه خورد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: از تواضع است که مرد در جایی نشیند که پائین تر از مقام و شرف او باشد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ مِنَ التَّوَاضُّعِ أَنْ يَجْلِسَ الرَّجُلُ دُونَ شَرَفِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 187 روایة 9:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) مردی از اهل مدینه را دید که چیزی برای خانواده اش خریده و با خود می برد چون آن مرد امام را دید خجالت کشید، امام فرمود: این را خودت خریده و برای خانواده ات می بری ؟ بخدا سوگند اگر اهل مدینه نبودند (که سرزنش و خرده گیری کنند) من هم دوست داشتم ، برای خانواده ام چیز بخرم و خودم ببرم.

عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ وَ مُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ نَظَرَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ قَدْ اشْتَرَى لِعِيَالِهِ شَيْئاً وَ هُوَ يَحْمِلُهُ فَلَمَّا رَأَاهُ الرَّجُلُ اسْتَحْيَا مِنْهُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع اشْتَرَيْتَهُ لِعِيَالِكَ وَ حَمَلْتَهُ إِلَيْهِمْ أَمَا وَ اللَّهِ لَوْ لَا أَهْلُ الْمَدِينَةِ لَأَحْبَبْتُ أَنْ أَشْتَرِيَ لِعِيَالِي الشَّيْءَ ثُمَّ أَحْمِلَهُ إِلَيْهِمْ
اصول کافی ج : 3 ص : 187 روایة 10 :

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: در آنچه خدای عزوجل بدادود وحی فرمود، این بود: ای داود چنانکه نزدیکترین مردم بخدا متواضعانند، دورترین مردم از خدا هم متکبرانند.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمَقْدَامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ فِيمَا أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى دَاوُدَ ع يَا دَاوُدُ كَمَا أَنَّ أَقْرَبَ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ الْمُتَوَاضِعُونَ كَذَلِكَ أَبْعَدُ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ الْمُتَكَبِّرُونَ
اصول کافی ج : 3 ص : 188 روایة 11 :

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي بصيرٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع فِي السَّنَةِ الَّتِي قُبِضَ فِيهَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا لَكَ ذَبَحْتَ كَبْشاً وَ نَحَرَ فُلَانٌ بَدَنَةً فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ إِنَّ نُوحًا ع كَانَ فِي السَّفِينَةِ وَ كَانَ فِيهَا مَا

شَاءَ اللَّهُ وَ كَانَتْ السَّفِينَةُ مَأْمُورَةً فَطَافَتْ
بِالنَّبِيِّتِ وَ هُوَ طَوَافُ النِّسَاءِ وَ خَلَّى سَبِيلَهَا
نُوحٌ عَ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى الْجِبَالِ أَنِّي
وَاضِعٌ سَفِينَةَ نُوحٍ عَبْدِي عَلَى جَبَلٍ مِنْكُمْ
فَتَطَاوَلْتُمْ وَ شَمَخْتُمْ وَ تَوَاضَعَ الْجُودِيُّ وَ هُوَ
جَبَلٌ عِنْدَكُمْ فَضَرَبْتَ السَّفِينَةَ بِجُودِهَا
الْجِبَلُ قَالَ فَقَالَ نُوحٌ عَ عِنْدَ ذَلِكَ يَا مَارِي
أَتَقْنُ وَ هُوَ بِالسُّرِّيَانِيَّةِ يَا رَبِّ أَصْلَحْ قَالَ
فَظَنَنْتُ أَنَّ أَبَا الْحَسَنِ عَ عَرَضَ بِنَفْسِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 188 روایه : 12

ترجمه روایت شریفه:
ابو بصیر گوید: در سال وفات امام
صادق (ع) خدمت موسی بن جعفر (ع)
رسیدم و عرض کردم: قربانت شما چرا
گوسفندی کشتید، در صورتیکه فلانی شتر
کشت؟ فرمود: ای ابا محمد؟ همانا
نوح (ع) در کشتی نشست و هر چه خدا
خواهد در کشتی بود (انسان و حیوان و
متاع بسیاری بود) و کشتی ماعموریت
داشت و گرد خانه کعبه طواف کرد و
همان طواف نساء بود و نوح (ع)
کشتی را بخود وا گذاشته بود خدای
عزوجل بکوهها وحی فرمود: که من
کشتی بنده ام نوح را روی یکی از شما می
نهم، کوهها گردن کشیدند و سرافرازی
کردند، ولی کوه جودی فروتنی کرد، و آن
کوهی است نزد شما، پس کشتی سینه بر
آن کوه گذاشت.
آن هنگام نوح (ع) بلغت سریانی فرمود:
یا ماری اتقن یعنی پروردگارا اصلاح کن.
راوی گوید: من گمان کردم که موسی بن
جعفر (ع) بخود کنایه زد (یعنی
مقصوداش این بود که من هم از کشتن
گوسفند قصدم تواضع برای خدا بود.
چنانچه پیغمبر صلی الله علیه و آله هم
دوغ مخلوط بعسل را برای تواضع
نیاشامید، بحديث 1857 رجوع شود).

عَنْهُ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
أَسْبَاطٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ عَنْ أَبِي
الْحَسَنِ الرِّضَا عَ قَالَ قَالَ التَّوَّاضِعُ أَنْ تُعْطِيَ
النَّاسَ مَا تُحِبُّ أَنْ تُعْطَاهُ
وَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ قَالَ قُلْتُ مَا حَدُّ التَّوَّاضِعِ
الَّذِي إِذَا فَعَلَهُ الْعَبْدُ كَانَ مُتَوَاضِعاً فَقَالَ
التَّوَّاضِعُ دَرَجَاتٌ مِنْهَا أَنْ يَعْرِفَ الْمَرْءُ قَدْرَ

نَفْسِهِ فَيُنْزِلُهَا مَنْزِلَتَهَا بِقَلْبٍ سَلِيمٍ لَا يُحِبُّ
أَنْ يَأْتِيَ إِلَى أَحَدٍ إِلَّا مِثْلَ مَا يُؤْتِي إِلَيْهِ
إِنْ رَأَى سَيِّئَةً دَرَأَهَا بِالْحَسَنَةِ كَاطِمُ الْغَيْظِ
عَافٍ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ
اصول کافی ج : 3 ص : 189 روایة : 13

ترجمه روایت شریفه:

امام رضا علیه السلام فرمود: تواضع
اینستکه بمردم دهی آنچه را می خواهی
بتو دهند) با آنها چنان رفتار کنی که می
خواهی با تو رفتار کنند.)
و در حدیث دیگر گوید: بحضرت
عرض کردم : حد تواضع که چون بنده آنرا
بجا آورد متواضع است چیست ؟ تواضع
را درجاتی است : برخی از آنها اینستکه
انسان قدر خود را بشناسد و با دلی سالم
خود را بجایگاه خویش نشاند، و دوست
نداشته باشد که بسوی کسی رود، مگر
چنانچه بسویش آیند (با مردم چنانکه با او
رفتار کنند، رفتار کند) اگر بدی بیند
آنرا با نیکی بپوشاند، فرو خورنده خشم
است ، و از مردم می گذرد، خدا هم
نیکوکاران را دوست دارد.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ عِيسَى وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ وَ عَلِيٍّ
بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ
جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِابٍ
عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَدَّاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَ أَبْغَضَ لِلَّهِ وَ أَعْطَى لِلَّهِ
فَهُوَ مِمَّنْ كَمَلَ إِيْمَانُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 189 روایة : 1

باب : دوستی برای خدا و دشمنی برای خدا

بَابُ الْحُبِّ فِي اللَّهِ وَ الْبُغْضِ فِي اللَّهِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که برای خدا
دوست دارد و برای خدا دشمن دارد و
برای خدا عطا کند، از کسانی که ایمانش
کامل است.

ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ
سَعِيدِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ
أَوْثَقَ عُرَى الْإِيمَانِ أَنْ تُحِبَّ فِي اللَّهِ وَ
تُبْغِضَ فِي اللَّهِ وَ تُعْطِيَ فِي اللَّهِ وَ تَمْنَعَ فِي
اللَّهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 189 روایه : 2

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: از محکمترین دست آویزهای
ایمان اینست که : برای خدا دوست بداری و
برای خدا دشمن بداری و برای خدا عطا
کنی و برای خدا دریغ داری.

ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ
النُّعْمَانِ الْأَخْوَلِ صَاحِبِ الطَّاقِ عَنْ سَلَامِ بْنِ
الْمُسْتَنِيرِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ص وَدَّ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ فِي اللَّهِ
مَنْ أَعْظَمَ شُعْبَ الْإِيمَانِ أَلَا وَ مَنْ أَحَبَّ فِي
اللَّهِ وَ أَبْغَضَ فِي اللَّهِ وَ أَعْطَى فِي اللَّهِ وَ مَنَعَ
فِي اللَّهِ فَهُوَ مِنْ أَصْفِيَاءِ اللَّهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 189 روایه : 3

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
دوستی مؤمن با مؤمن برای خدا از
بزرگترین شعبه های ایمانست ، همانا هر
کس که برای خدا دوستی کند و برای خدا
دشمنی کند و برای خدا عطا و برای خدا
دریغ کند از برگزیدگان خداست.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَاءِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ الْمُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى مَنَابِرٍ مِنْ نُورٍ قَدْ أَضَاءَ
نُورٌ وَجُوهَهُمْ وَ نُورٌ أَجْسَادُهُمْ وَ نُورٌ
مَنَابِرُهُمْ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى يُعْرِفُوا بِهِ فَيَقَالَ
هَؤُلَاءِ الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 190 روایه : 4

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: کسانی که
برای خدا با یکدیگر دوستی می کنند، روز
قیامت بر منبرهای نور می باشند،
نور چهره و نور تن و نور منبرهایشان
همه چیز را روشن کند، بدرجه ای که بآن
معرفی شوند، و گفته شود: اینان دوستی
کنان برای خدایند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ
أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ
عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ
سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ
الْحُبِّ وَ الْبُغْضِ أَمْ مِنْ
الْإِيمَانِ هُوَ فَقَالَ وَ هَلِ
الْإِيمَانُ إِلَّا الْحُبُّ وَ
الْبُغْضُ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ
الْآيَةَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ

الْإِيمَانِ وَ زَيْنَهُ فِي
قُلُوبِكُمْ وَ كَرَهُ إِلَيْكُمْ الْكُفْرَ
وَ الْفُسُوقَ وَ الْعَصْيَانَ
أُولَئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ
اصول کافی ج : 3 ص :
190 روایه : 5

ترجمه روایت شریفه:

فضیل بن یسار گوید: از امام صادق (ع) پرسیدم: آیا حب و بغض از ایمان است؟ فرمود: مگر ایمان چیزی غیر از حب و بغض است؟ سپس این آیه را تلاوت فرمود: (((خدا ایمان را محبوب شما کرد و آنرا در دل شما بیاراست و کفر و نافرمانی و عصیان را ناپسند شما کرد. آنانند هدایت یافتگان، 7 سوره 49.)))

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله باصحابش فرمود: کدامیک از دستاویزهای ایمان محکمتر است؟ گفتند: خدا و رسولش داناترند، و بعضی از آنها گفتند: نماز و برخی گفتند: زکاة و بعضی گفتند: روزه و برخی گفتند: حج و عمره و بعضی گفتند: جهاد، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر یک از اینها را که گفته فضیلتی است، ولی جوابش پرسش من نیست. محکمترین دستاویزهای ایمان دوستی برای خدا و دشمنی برای خدا و پیروی اولیاء خدا و بیزاری از دشمنان خداست.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ يَحْيَى فِيمَا أَعْلَمَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُدْرِكٍ الطَّائِي عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِأَصْحَابِهِ أَيُّ عَزَى الْإِيمَانِ أَوْثَقُ فَقَالُوا اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ وَ قَالَ بَعْضُهُمُ الصَّلَاةَ وَ قَالَ بَعْضُهُمُ الزَّكَاةَ وَ قَالَ بَعْضُهُمُ الصِّيَامَ وَ قَالَ بَعْضُهُمُ الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ وَ قَالَ بَعْضُهُمُ الْجِهَادَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِكُلِّ مَا قُلْتُمْ فَضْلٌ وَ لَيْسَ بِهِ وَ لَكِنْ أَوْثَقُ عَزَى الْإِيمَانِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَ الْبُغْضُ فِي اللَّهِ وَ تَوَالِي أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ التَّبَرُّي مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 190 روایه : 6

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَمْرِو بْنِ جَبَلَةَ الْأَحْمَسِيِّ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى أَرْضِ زَبْرَجْدَةٍ خَضِرَاءَ فِي ظِلِّ عَرْشِهِ عَنْ يَمِينِهِ وَ كَلَّتَا يَدَيْهِ يَمِينٌ وَ جَوْهَهُمْ أَشَدُّ بَيَاضاً وَ أَضْوَأُ مِنَ الشَّمْسِ الطَّالِعَةِ يَغْبِطُهُمْ بِمَنْزِلَتِهِمْ كُلُّ مَلَكٍ مُقَرَّبٍ وَ كُلُّ نَبِيٍّ مُرْسَلٍ يَقُولُ النَّاسُ

مَنْ هُوَ لَا فَيَقَالَ هُوَ لَا الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 191 روایة : 7

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
دوستی کنان برای خدا در روز قیامت
روی زمین زیر جدی سبز زیر سایه
عرش (سایه رحمت) خدا، سمت راستش
باشند - و هر دو دست او راست است -
چهره آنها بسیار سفید و نورانی تر از
خورشید درخشانست ، و هر فرشته
مقرب و پیغمبر مرسلی بمقام آنها
غبطه میبرند، مردم گویند: اینها کیانند؟
بأنها گفته شود: دوستی کنان برای
خدایند.

شرح:

پر واضح است که اضافه (((دست))) بخدای تعالی در قرآن و اخبار بر سبیل مجاز و استعاره می
باشد و مراد از آن نعمت یا قدرتست و چون دست چپ از دست راست نقصان و کاهش دارد، و در ذات و
صفات خدایتعالی هیچگونه نقصان و کاهشی نیست ، از
اینرو فرمود: هر دو دست او راست است.

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین علیهما السلام
فرمود: چون خدای عزوجل همه مردم
را گرد آورد (در روز قیامت) يك جارچی
برخیزد و باوازیکه مردم بشنوند گوید:
دوستی کنان برای خدا کجائید؟ جماعتی از
مردم برخیزند، بآنها گفته شود بدون
حساب بسوی بهشت روید.
فرشتگان به آنها برخوردند و گویند: کجا؟
گویند: بسوی بهشت بدون حساب ، گویند
شما چه صنفی از مردمید؟ گویند:
ما دوستی کنان برای خدائیم ،
گویند: اعمال شما چه بوده ؟
گویند: برای خدا دوستی می کردیم و
برای خدا دشمنی می ورزیدیم گویند: چه
خوبست پاداش اهل عمل!.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنْ
هَشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ إِذَا جَمَعَ اللَّهُ
عِزَّ وَ جَلَّ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ قَامَ مُنَادٍ
فَنَادَى يُسْمِعُ النَّاسَ فَيَقُولُ أَيْنَ
الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ قَالَ فَيَقُومُ عَنْقٌ مِنَ
النَّاسِ فَيَقَالَ لَهُمْ اذْهَبُوا إِلَى الْجَنَّةِ بِغَيْرِ
حِسَابٍ قَالَ فَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ فَيَقُولُونَ إِلَى
أَيْنَ فَيَقُولُونَ إِلَى الْجَنَّةِ بِغَيْرِ حِسَابٍ قَالَ
فَيَقُولُونَ فَأَيُّ ضَرْبٍ أَنْتُمْ مِنَ النَّاسِ
فَيَقُولُونَ نَحْنُ الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ قَالَ
فَيَقُولُونَ وَ أَيِّ شَيْءٍ كَانَتْ أَعْمَالُكُمْ قَالُوا كُنَّا
نُحِبُّ فِي اللَّهِ وَ نُبْغِضُ فِي اللَّهِ قَالَ فَيَقُولُونَ
نَعَمْ أَجْرُ الْعَامِلِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 191 روایة : 8

عَنْهُ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ حَسَّانَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ
دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ ثَلَاثٌ
مِنْ عَلَامَاتِ الْمُؤْمِنِ عِلْمُهُ بِاللَّهِ وَ مَنْ يُحِبُّ
وَ مَنْ يُبْغِضُ

اصول کافی ج : 3 ص : 192 روایه : 9

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: سه چیز از
علامات مؤمن است: شناختن خدا و
شناختن دوستان و دشمنان خدا

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ
أَبِي عَمِيرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ وَ حَفْصِ بْنِ
الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنْ
الرَّجُلُ لِيُحِبُّكُمْ وَ مَا يَعْرِفُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ
فَيَدْخِلُهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِحُبِّكُمْ وَ إِنْ الرَّجُلُ
لِيُبْغِضَكُمْ وَ مَا يَعْرِفُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ فَيَدْخِلُهُ
اللَّهُ بُبْغِضِكُمُ النَّارَ

اصول کافی ج : 3 ص : 192 روایه : 10

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: شخصی
شما (شیعه) را دوست دارد و نمی داند
شما چه عقیده دارید، خدا او را بسبب
دوستیش با شما ببهشت برد، و شخصی
شما را دشمن دارد و نمی داند شما چه
عقیده دارید، خدا او را! بسبب دشمنیش با
شما بدوزخ برد.

شرح:

مراد باین اشخاص مستضعفین از شیعه و یا مخالفین است و در این صورت مقصود از ما انتم علیه عقاید و
معارف شیعه است و ممکن است مقصود از ما انتم علیه
تقوی و ورع و یا گناهان و معاصی شیعه باشد.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: هر گاه خواهی
بدانی در تو خیری هست، بدلت نگاه کن
، اگر اهل طاعت خدا را دوست و اهل
معصیت خدا را دشمن دارد، در تو خیر
است و خدا هم ترا دوست دارد، و اگر
اهل طاعت خدا را دشمن و اهل
معصیت خدا را دوست دارد و در تو خیر
نیست و خدا دشمنت دارد، و هر کسی
همراه دوست خود است.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ
مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ الْعَرَزَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ
عَنْ جَابِرِ الْجَعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِذَا
أَرَدْتَ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّ فِيكَ خَيْرًا فَانْظُرْ إِلَى قَلْبِكَ
فَإِنْ كَانَ يُحِبُّ أَهْلَ طَاعَةِ اللَّهِ وَ يُبْغِضُ
أَهْلَ مَعْصِيَتِهِ فَفِيكَ خَيْرٌ وَ اللَّهُ يُحِبُّكَ وَ إِنْ
كَانَ يُبْغِضُ أَهْلَ طَاعَةِ اللَّهِ وَ يُحِبُّ أَهْلَ
مَعْصِيَتِهِ فَلَيْسَ فِيكَ خَيْرٌ وَ اللَّهُ يُبْغِضُكَ وَ
الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 192 روایه : 11

عَنْهُ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْوَاسِطِيِّ عَنْ الْحُسَيْنِ
بْنِ أَبَانَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ لَوْ
أَنَّ رَجُلًا أَحَبَّ رَجُلًا لِلَّهِ لِأَتَابِهِ اللَّهُ عَلَى حُبِّهِ

إِيَّاهُ وَ إِنْ كَانَ الْمَحْبُوبُ فِي عِلْمِ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَلَوْ أَنَّ رَجُلًا أَبْغَضَ رَجُلًا لِلَّهِ لِأَثَابَهُ اللَّهُ عَلَى بَغْضِهِ إِيَّاهُ وَ إِنْ كَانَ الْمُبْغِضُ فِي عِلْمِ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 192 روایه : 12

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: اگر مردی ، مردی را برای خدا دوست دارد، خدا برای دوستیش او را ثواب دهد، اگر چه آنکه را دوست داشته در علم خدا اهل دوزخ باشد. و اگر مردی مردی را برای خدا دشمن دارد، خدا برای دشمنیش باو ثواب دهد، اگر چه آنکه را دشمن داشته در علم خدا اهل بهشت باشد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ بَشِيرِ الْكُنَاسِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَدْ يَكُونُ حُبٌّ فِي اللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ حُبٌّ فِي الدُّنْيَا فَمَا كَانَ فِي اللَّهِ وَ رَسُولِهِ فَثَوَابُهُ عَلَى اللَّهِ وَ مَا كَانَ فِي الدُّنْيَا فَلَيْسَ بِشَيْءٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 193 روایه : 13

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: گاهی دوستی برای خدا و رسولش باشد و گاهی برای دنیا، پس آنچه برای خدا و رسولش باشد، ثوابش بر خداست و آنچه برای دنیا باشد هیچ نیست (ثوابی ندارد).

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ يَلْتَقِيَانِ فَأَفْضَلُهُمَا أَشَدُّهُمَا حُبًّا لِصَاحِبِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 193 روایه : 14

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: دو مسلمانیکه بهم برخورد می کنند، آنکه دیگری را بیشتر دوست دارد از دیگری بهتر است.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرٍ وَ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا التَّقَى مُؤْمِنَانِ قَطُّ إِلَّا كَانَ أَحَدُهُمَا أَشَدَّهُمَا حُبًّا لِأَخِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 193 روایه : 15

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: دو مؤمن هرگز با هم برخورد نکنند، جز آنکه برادرش را بیشتر دوست دارد، بهتر است.

الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ عَمْرَانَ السَّبَّيْعِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كُلُّ مَنْ لَمْ

يُحِبُّ عَلَى الدِّينِ وَلَمْ يُبْغِضْ عَلَى الدِّينِ فَلَا
دِينَ لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 193 روایة : 16

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: هر که برای دین دوست ندارد و
برای دشمن ندارد، دین ندارد (پیداست که
شخص متدین حداقل باید پیغمبر و ائمه
(ص) را برای خدا دوست بدارد و گرنه
دین نخواهد داشت).

باب : نکوهش دنیا و زهد در دنیا

بَابُ دَمِّ الدُّنْيَا وَ الزُّهْدِ فِيهَا

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: کسیکه بدنیا زاهد و بی رغبت باشد، خدا حکمت را در قلبش بر جا دارد و زبانش را بآن گویا سازد، و او را به عیبهای دنیا و درد و دوايش بينا گرداند، و او را از دنیا سالم بيرون کند و ببهشت دارالسلام درآورد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ الْهَيْثَمِ بْنِ وَاقِدٍ الْحَرِيرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا أَثَبَتَ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فِي قَلْبِهِ وَ أَنْطَقَ بِهَا لِسَانَهُ وَ بَصَّرَهُ غُيُوبَ الدُّنْيَا دَاعَاهَا وَ دَوَاعَاهَا وَ أَخْرَجَهُ مِنَ الدُّنْيَا سَالِمًا إِلَى دَارِ السَّلَامِ

اصول کافی ج : 3 ص : 193 روایه : 1

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: همه خیر در خانه نی نهاده شده و کلیدش را زهد و بی رغبتی بدنیا قرار داده اند. سپس فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مرد شیرینی ایمانرا در قلبش نمی یابد، تا آنکه پاکش نباشد که چه کسی دنیا را در خورد. آنگاه امام صادق (ع) فرمود: شناختن شیرینی ایمان بر دلهای شما حرامست ، تا بدنیا بی رغبت شود.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسَانِيِّ جَمِيعًا عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمَنْقَرِيِّ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ جَعَلَ الْخَيْرُ كُلَّهُ فِي بَيْتٍ وَ جَعَلَ مِفْتَاحَهُ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا يَجِدُ الرَّجُلُ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ فِي قَلْبِهِ حَتَّى لَا يُبَالِيَ مِنْ أَكْلِ الدُّنْيَا ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع حَرَامٌ عَلَى قُلُوبِكُمْ أَنْ تَعْرِفَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى تَزْهَدَ فِي الدُّنْيَا

اصول کافی ج : 3 ص : 194 روایه : 2

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین (ع) فرمود: اخلاقیکه بیشتر انسانرا کمک بدین می کند، زهد نسبت بدنیاست ،

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع إِنَّ مِنْ أَعْوَنِ الْأَخْلَاقِ عَلَى الدِّينِ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا

اصول کافی ج : 3 ص : 194 روایه : 3

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمَنْقَرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ هَاشِمٍ بْنِ الْبَرِيدِ عَنْ

أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَ عَنِ
الزُّهْدِ فَقَالَ عَشْرَةُ أَشْيَاءَ فَأَعْلَى دَرَجَةِ
الزُّهْدِ أَذْنَى دَرَجَةِ الْوَرَعِ وَ أَعْلَى دَرَجَةِ
الْوَرَعِ أَذْنَى دَرَجَةِ الْيَقِينِ وَ أَعْلَى دَرَجَةِ
الْيَقِينِ أَذْنَى دَرَجَةِ الرِّضَا أَلَا وَ إِنَّ الزُّهْدَ فِي
آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَى
مَا فَاتَكُمْ وَ لَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 194 روایه : 4

ترجمه روایت شریفه:
مردی از علی بن الحسین علیهما السلام درباره زهد پرسید، فرمود زهد ده چیز است ، (و درجاتی دارد) بالاترین درجه زهد پست ترین درجه ورع و بالاترین درجه ورع پست ترین درجه یقین و بالاترین درجه یقین پست ترین درجه رضاست ، همانا تمام زهد در یک آیه از کتاب خدای عزوجل است :
(((تا بر آنچه از دست شما رفته افسوس نخورید و بآنچه بشما رسیده شادی نکنید،
23 سوره 57.)))

وَ بِهِذَا الْإِسْتِنَادَ عَنِ الْمُنْقَرِيِّ عَنْ سُفْيَانَ
بْنِ عُيَيْنَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ هُوَ
يَقُولُ كُلُّ قَلْبٍ فِيهِ شَكٌّ أَوْ شَرَكٌ فَهُوَ سَاقِطٌ وَ
إِنَّمَا أَرَادُوا بِالزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا لِتَفْرَغَ قُلُوبُهُمْ
لِلْآخِرَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 195 روایه : 5

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) می فرمود: هر دلی که
شکی یا شرکی داشته باشد، ساقط و بی
ارزش است و آنها (پیغمبر و اولیاء
خدا) زهد نسبت بدنیا را خواستند تا
دلشان برای آخرت فارغ باشد (زیرا محبت
دنیا و آخرت در یک دل جمع نشود).

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ
الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع إِنَّ
عَلَامَةَ الرَّاعِبِ فِي ثَوَابِ الْآخِرَةِ زُهْدُهُ فِي
عَاجِلِ زَهْرَةِ الدُّنْيَا أَمَا إِنَّ زُهْدَ الزَّاهِدِ فِي
هَذِهِ الدُّنْيَا لَا يَنْقُصُهُ مِمَّا قَسَمَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ
لَهُ فِيهَا وَ إِنَّ زُهْدَ وَ إِنَّ حِرْصَ الْحَرِيسِ
عَلَى عَاجِلِ زَهْرَةِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لَا يَزِيدُهُ
فِيهَا وَ إِنَّ حِرْصَ قَالِمُغْبُوتٍ مِنْ حَرَمِ حَظِّهِ
مِنَ الْآخِرَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 195 روایه : 6

ترجمه روایت شریفه:
امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود:
علامت مشتاق به ثواب آخرت بی رغبتی
نسبت بشکوفه (خرم و بی ثبات)
دنیا نقد است ، همانا بی رغبتی
زاهد نسبت بدنیا، از آنچه خدای عزوجل
برایش از دنیا قسمت کرده کاهش ندهد،
اگر چه زهد کند، و حرص شخص حریص
بر شکوفه دنیا نقد، برایش افزونی
نیآورد، اگر چه حرص می زند، پس
مغبون کسی است که از بهره آخرت خود

محروم ماند.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله را جز گرسنگی و خوف ، چیزی از دنیا مسرور نمی ساخت و خوشش نمی آورد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْخَنَعَمِيِّ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا أَعْجَبَ رَسُولَ
اللَّهِ ص شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِيهَا
جَائِعًا خَائِفًا

اصول کافی ج : 3 ص : 195 روایة : 7

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: روزی پیغمبر صلی الله علیه و آله اندوهگین بیرون رفت ، فرشته ای که کلیدهای خزانه های زمین دستش بود، نزد او آمد و گفت : ای محمد: اینها کلیدهای خزانه های زمین است . پروردگارت بتو می گوید: باز کن و هر چه خواهی از زمین برگیر، بدون آنکه چیزی از مقامت نزد من کاسته شود. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: دینا خانه کسی است که خانه ندارد، و آنکه عقل ندارد برای دنیا جمع می کند، فرشته گفت : سوگند بآنکه ترا بحق مبعوث ساخته ، من این سخن را از فرشته نی در آسمان چهارم شنیدم ، زمانیکه ، کلیدها را بمن دادند.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
خَالِدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ
بْنِ رَاشِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ص وَهُوَ
مَخْزُونٌ فَاتَّاهُ مَلَكٌ وَمَعَهُ مِفْتَاحُ
خَزَائِنِ الْأَرْضِ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ هَذِهِ مِفْتَاحُ
خَزَائِنِ الْأَرْضِ يَقُولُ لَكَ رَبُّكَ افْتَحْ وَخُذْ
مِنْهَا مَا شِئْتَ مِنْ غَيْرِ أَنْ تَنْقُصَ شَيْئًا
عِنْدِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الدُّنْيَا دَارٌ مَنْ لَا
دَارَ لَهُ وَ لَهَا يَجْمَعُ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ فَقَالَ
الْمَلَكُ وَ الَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا لَقَدْ
سَمِعْتُ هَذَا الْكَلَامَ مِنْ مَلَكٍ يَقُولُهُ فِي السَّمَاءِ
الرَّابِعَةِ حِينَ أُعْطِيَ الْمِفْتَاحُ

اصول کافی ج : 3 ص : 195 روایة : 8

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ص بِجَدِّي أَسْكَ مُلْقَى
عَلَى مَرْبَلَةٍ مَيْتًا فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ كَمْ يُسَاوِي
هَذَا فَقَالُوا لَعَلَّهُ لَوْ كَانَ حَيًّا لَمْ يُسَاوِ
دَرْهَمًا فَقَالَ النَّبِيُّ ص وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ
لَلدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَذَا الْجَدْيِ عَلَى

أَهْلِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 196 روایه : 9

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله به بزغاله گوش بریده ای که مرده ، و در زباله دان افتاده بود گذر کرد، باصحاب فرمود: این چند می ارزد؟ گفتند: اگر زنده می بود شاید یک درهم ارزش نداشت ، پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود :سوگند بآنکه جانم در دست اوست که دنیا نزد خدا از این بزغاله اهلش پست تر است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: چون خدا خیر بنده نی را خواهد، او را نسبت بدنیا بی رغبت و نسبت بدین دانشمند کند، و بعیوب دنیا بینایش سازد، و بهر که این خصلتها داده شود، خیر دنیا و آخرت داده شده ، و فرمود: هیچ کس حق را در راهی بهتر از زهد دنیا نجسته است و آن ضد مطلوب دشمنان حق است. راوی گوید: عرض کردم : قربانت ، آنها از چه راه میجویند؟ فرمود: از رغبت بدنیا. و فرمود آیا شخص پر صبر کریمی نیست ؟ همانا دنیا چند روز اندکست ، همانا حرامست بر شما که مزه ایمان چشید جز آنکه نسبت بدنیا بی رغبت شوید.

و شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: چون مؤمن از دنیا کنار کشد، رفعت پیدا کند و شیرینی محبت خدا را دریابد، و نزد اهل دنیا دیوانه نماید، در صورتیکه شیرینی محبت خدا بآنها آمیخته شده که بچیز دیگر مشغول نشوند. و شنیدم می فرمود: زمانیکه دل صفا پیدا

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسَمِيِّ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا زَهَّدَهُ فِي الدُّنْيَا وَفَقَّهَهُ فِي الدِّينِ وَبَصَّرَهُ عُيُوبَهَا وَ مَنْ أُوتِيَهُنَّ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ قَالَ لَمْ يَطْلُبْ أَحَدٌ الْحَقَّ بَبَابٍ أَفْضَلَ مِنَ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا وَ هُوَ ضِدُّ لِمَا طَلَبَ أَعْدَاءُ الْحَقِّ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ مِمَّا دَا قَالِ مِنَ الرِّغْبَةِ فِيهَا وَ قَالَ أَلَا مَنْ صَبَرَ كَرِيمٌ فَاتَمَّ هِيَ أَيَّامٌ قَلِيلٌ أَلَا إِنَّهُ حَرَامٌ عَلَيْكُمْ أَنْ تَجِدُوا طَعْمَ الْإِيمَانِ حَتَّى تَزْهَدُوا فِي الدُّنْيَا

قَالَ وَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِذَا تَخَلَّى الْمُؤْمِنُ مِنَ الدُّنْيَا سَمًا وَ وَجَدَ حَلَاوَةَ حُبِّ اللَّهِ وَ كَانَ عِنْدَ أَهْلِ الدُّنْيَا كَأَنَّهُ قَدْ خَوَّلَ وَ إِنَّمَا خَالَطَ الْقَوْمَ حَلَاوَةَ حُبِّ اللَّهِ فَلَمْ يَشْتَغَلُوا بِغَيْرِهِ قَالَ وَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ الْقَلْبَ إِذَا صَفَا ضَاقَتْ بِهِ الْأَرْضُ حَتَّى يَسْمُوَ

اصول کافی ج : 3 ص : 196 روایه : 10

کند، زمین برایش تنگ شود. تا آنجا که پرواز کند.

ترجمه روایت شریفه:

از علی بن الحسین پرسیدند، کدام عمل نزد خدای عزوجل بهتر است؟ فرمود: هیچ عملی بعد از معرفت خدای عزوجل و رسولش بهتر از بغض دنیا نیست، و برای آن شعبه های بسیاریست و برای گناهان (نافرمانیهای خدا) شعبه های بسیاریست: نخستین نافرمانی که خدا را نمودند تکبر بود و آن نافرمانی شیطان بود، زمانیکه سربچی و گردنفرزای کرد از کافران گشت.

و دیگر حرص است که نافرمانی آدم و حوا بود، زمانیکه خدای عزوجل بآنها فرمود: (((از هر چه خواهید بخورید ولی باین درخت نزدیک می شود که از ستمکاران باشید، 25 سوره 2))) پس آدم و حوا چیزی را گرفتند که بدان احتیاج نداشتند، و این خصلت تا روز قیامت در ذریه آنها رخنه کرد، از اینرو بیشتر آنچه را آدمیزاد می طلبید بدان احتیاج ندارد.

و دیگر حسد است که نافرمانی پسر آدم (قابیل) بود، زمانیکه به برادرش (هابیل) حسد برد و او را کشت، و از این نافرمانیها دوستی زنان و دوستی دنیا و دوستی ریاست و دوستی استراحت و دوستی سخن گفتن و دوستی سروری و ثروت منشعب گشت، و اینها هفت خصلت است که همگی در دوستی دنیا گرد آمده اند، از اینرو پیغمبران و

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسِمِيِّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمَنْقَرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ مَعْمَرِ بْنِ رَاشِدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ شَهَابٍ قَالَ سُنِلَ عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَ أَيِّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَالَ مَا مِنْ عَمَلٍ بَعْدَ مَعْرِفَةِ اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ وَ مَعْرِفَةِ رَسُولِهِ ص أَفْضَلُ مِنْ بَغْضِ الدُّنْيَا وَ إِنَّ لِدُنْيَاكَ لَشُعْبًا كَثِيرَةً وَ لِلْمَعْصِيَةِ شُعْبًا فَأَوَّلُ مَا عَصِيَ اللَّهُ بِهِ الْكِبَرُ وَ هِيَ مَعْصِيَةُ إِبْلِيسَ حِينَ أَبَى وَ اسْتَكْبَرَ وَ كَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ وَ الْحَرِصُ وَ هِيَ مَعْصِيَةُ آدَمَ وَ حَوَّاءَ حِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُمَا فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَ لَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ فَأَخَذَا مَا لَا حَاجَةَ بِهِمَا إِلَيْهِ فَدَخَلَ ذَلِكَ عَلَى ذُرِّيَّتِهِمَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ ذَلِكَ أَنَّ أَكْثَرَ مَا يَطْلُبُ ابْنُ آدَمَ مَا لَا حَاجَةَ بِهِ إِلَيْهِ ثُمَّ الْحَسَدُ وَ هِيَ مَعْصِيَةُ ابْنِ آدَمَ حَيْثُ حَسَدَ أَخَاهُ فَقَتَلَهُ فَتَشَعَّبَ مِنْ ذَلِكَ حُبُّ النِّسَاءِ وَ حُبُّ الدُّنْيَا وَ حُبُّ الرِّئَاسَةِ وَ حُبُّ الرَّاحَةِ وَ حُبُّ الْكَلَامِ وَ حُبُّ الْعُلُوِّ وَ الثَّرْوَةِ فَصَرَنَ سَبْعَ خَصَالٍ فَاجْتَمَعْنَ كُلُّهُنَّ فِي حُبِّ الدُّنْيَا فَقَالَ الْأَنْبِيَاءُ وَ الْعُلَمَاءُ بَعْدَ مَعْرِفَةِ ذَلِكَ حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ وَ الدُّنْيَا دُنْيَاءُ دُنْيَا بَلَاغٍ وَ دُنْيَا مَلْعُونَةٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 197 روایه 11 :

دانشمندان بعد از شناختن این مطلب گفتند: دوستی دنیا سر هر خطا و گناهست و دنیا دو گونه است : دنیای رساننده و دنیای ملعون (یعنی دنیایکه انسانرا بطاعت و قرب خدا می رساند بقدر کفاف است که آن ممدوح و پسندیده است و دنیایکه بیش از مقدار کفاف و زیادتیر از احتیاجست که آن مایه لعنت و دوری از رحمت خداست.)

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: در دنیا جویی زیان زدن بآخرتست و در آخرت جویی زیان زدن بدنیا، شما بدنیا زیان زنید که آن بزیان رسانیدن سزاوارتر است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا إِضْرَارًا بِالْآخِرَةِ وَ فِي طَلَبِ الْآخِرَةِ إِضْرَارٌ بِالدُّنْيَا فَأَضِرُّوا بِالدُّنْيَا فَإِنَّهَا أَوْلَى بِالْإِضْرَارِ
اصول کافی ج : 3 ص : 198 روایه 12 :

ترجمه روایت شریفه:

ابوعبیده خزاع گوید: بامام باقر (ع) عرض کردم : حدیثی بمن بفرما که از آن سود برم فرمود: ای ابا عبیده ، بسیار یاد مرگ کن ، زیرا شخصی از مرگ بسیار یاد نکند، جز آنکه بدنیا بی رغبت شود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحَدَّاءِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع حَدَّثَنِي بِمَا أَنْتَفَعُ بِهِ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَكْثَرَ ذِكْرِ الْمَوْتِ فَإِنَّهُ لَمْ يَكُنْ يَكْثُرُ إِنْسَانٌ ذِكْرَ الْمَوْتِ إِلَّا زَهَدَ فِي الدُّنْيَا
اصول کافی ج : 3 ص : 198 روایه 13 :

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: فرشته ئی هر روز فریاد می کشد: آدمی زاد برای مردن بزای و برای نابودی گردآور و برای خراب شدن بساز.

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ الْحَكَمِ بْنِ أَيْمَنَ عَنْ دَاوُدَ الْأَبْرَارِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع مَلَكٌ يُنَادِي كُلَّ يَوْمٍ ابْنَ آدَمَ لِدِ الْمَوْتِ وَ أَجْمَعَ لِلْفَنَاءِ وَ ابْنَ لِلْخَرَابِ
اصول کافی ج : 3 ص : 198 روایه 14 :

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین صلوات الله علیهما فرمود دنیا پشت کرد، کوچ می کند و آخرت روی آورده می آید و برای هر يك از ایندو فرزندان است ، شما از این فرزندان آخرت باشید و از فرزندان دنیا نباشید و از زاهدین در دنیا و راغبین در آخرت باشید.

همانا زاهدین در دنیا زمین را بستر خود گرفتند و خاک را فرش و آب را بوی خوش خود و خویشتن را از دنیا قیچی کردند.

همانا خدا را بندگانی است که گویا اهل بهشت ار جاویدان در بهشت دیده و اهل دوزخ را در دوزخ گرفتار عذاب دیده اند، مردم از شر آنها در امانند، دلشان غمگین است ، عفت نفس دارند، حاجاتشان سبک است ، چند روزی صبر کردند و بااستراحت طولانی قیامت رسیدند.

اما شب گامهایشان برای عبادت برای عبادت صف کشیده ، اشکهایشان بر چهره جاریست و پیروردگار خویش پناه بردند و برای آزادی خود (از آتش دوزخ) کوشش کنند.

و اما روز خویشتن دارانی باشند، دانشمند، نیکوکار و پرهیزگار، در لاغری مانند چوبه تیری که ترس از عبادت آنها را تراشیده ، هر که بآنها نگیرد، گوید بیمارند - در صورتی که بیماری ندارند - یا گویند دیوانه اند، در صورتیکه بامر بزرگی که یاد آتش دوزخ و وضع آنست گرفتارند.

عنه عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ ص إِنَّ الدُّنْيَا قَدْ ارْتَحَلَتْ مُدْبِرَةً وَإِنَّ الْآخِرَةَ قَدْ ارْتَحَلَتْ مُقْبِلَةً وَلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا بَنُونَ فَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ وَلَا تَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا أَلَا وَكُونُوا مِنَ الزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا الرَّاغِبِينَ فِي الْآخِرَةِ أَلَا إِنَّ الزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا اتَّخَذُوا الْأَرْضَ بَسَاطَةً وَ التُّرَابَ فِرَاشاً وَ الْمَاءَ طِيباً وَ قَرَضُوا مِنَ الدُّنْيَا تَقْرِيضاً أَلَا وَ مَنْ أَشْتَقَّ إِلَى الْجَنَّةِ سَلَا عَنْ الشَّهَوَاتِ وَ مَنْ أَشْفَقَ مِنَ النَّارِ رَجَعَ عَنِ الْمَحْرَمَاتِ وَ مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا هَانَتْ عَلَيْهِ الْمَصَائِبُ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ عِبَاداً كَمَنْ رَأَى أَهْلَ الْجَنَّةِ فِي الْجَنَّةِ مُخْلِدينَ وَ كَمَنْ رَأَى أَهْلَ النَّارِ فِي النَّارِ مُعَذِّبِينَ شُرُورُهُمْ مَأْمُونَةٌ وَ قُلُوبُهُمْ مَحْزُونَةٌ أَنْفُسُهُمْ عَفِيفَةٌ وَ حَوَائِجُهُمْ خَفِيفَةٌ صَبَرُوا أَيَّاماً قَلِيلَةً فَصَارُوا بِعُقْبَى رَاحَةٍ طَوِيلَةٍ أَمَّا اللَّيْلُ فَصَافُونَ أَقْدَامَهُمْ تَجْرَى دُمُوعُهُمْ عَلَى خُدُودِهِمْ وَ هُمْ يَجَارُونَ إِلَى رَبِّهِمْ يَسْعَوْنَ فِي فَكَارٍ رِقَابِهِمْ وَ أَمَّا النَّهَارُ فَحُلَمَاءُ عُلَمَاءَ بَرَّةٍ أَتَقِيَاءُ كَأَنَّهُمْ الْقَدَاحُ قَدْ بَرَّاهُمُ الْخَوْفُ مِنَ الْعِبَادَةِ يَنْظُرُ إِلَيْهِمُ النَّاطِرُ فَيَقُولُ مَرَضَى وَ مَا بِالْقَوْمِ مِنْ مَرَضٍ أَمْ خُولِطُوا فَقَدْ خَالَطَ الْقَوْمَ أَمْرٌ عَظِيمٌ مِنْ ذِكْرِ النَّارِ وَ مَا فِيهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 198 روایة 15 :

عنه عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ

الْمُؤْمِنِينَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ
 ع فَقَالَ يَا جَابِرُ وَاللَّهِ إِنِّي لَمَحْزُونٌ وَ
 إِنِّي لَمَشْغُولٌ الْقَلْبُ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ وَ مَا
 شُغْلُكَ وَ مَا حُزْنُ قَلْبِكَ فَقَالَ يَا جَابِرُ إِنَّهُ مَنْ
 دَخَلَ قَلْبُهُ صَافِي خَالِصٍ دِينَ اللَّهِ شَغَلَ قَلْبُهُ
 عَمَّا سِوَاهُ يَا جَابِرُ مَا الدُّنْيَا وَ مَا عَسَى
 أَنْ تَكُونَ الدُّنْيَا لَا طَعَامَ أَكَلْتَهُ أَوْ ثَوْبَ لَبِستَهُ
 أَوْ امْرَأَةً أَصْبَتَهَا يَا جَابِرُ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ لَمْ
 يَظْمِنُوا إِلَى الدُّنْيَا بِبَقَائِهِمْ فِيهَا وَ لَمْ
 يَأْمِنُوا قُدُومَهُمُ الْآخِرَةَ يَا جَابِرُ الْآخِرَةُ دَارُ
 قَرَارٍ وَ الدُّنْيَا دَارُ فَنَاءٍ وَ زَوَالٍ وَ لَكِنَّ أَهْلَ
 الدُّنْيَا أَهْلُ غَفْلَةٍ وَ كَانَ الْمُؤْمِنِينَ هُمُ الْفُقَهَاءُ
 أَهْلُ فِكْرَةٍ وَ عِبْرَةٍ لَمْ يُصَمِّمَهُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ
 جَلَّ اسْمُهُ مَا سَمِعُوا بِأَذَانِهِمْ وَ لَمْ يُعْمِهِمْ
 عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ مَا رَأَوْا مِنَ الزَّيْنَةِ بِأَعْيُنِهِمْ
 فَفَازُوا بِثَوَابِ الْآخِرَةِ كَمَا فَازُوا بِذَلِكَ الْعِلْمِ
 وَ اعْلَمْ يَا جَابِرُ أَنَّ أَهْلَ التَّقْوَى أَيْسَرُ أَهْلَ
 الدُّنْيَا مَنُونَةً وَ أَكْثَرُهُمْ لَكَ مَعُونَةً تَذَكَّرُ
 فَيُعِينُونَكَ وَ إِنَّ نَسِيتَ ذِكْرُوكَ قَوَّالُونَ بِأَمْرِ
 اللَّهِ قَوَّامُونَ عَلَى أَمْرِ اللَّهِ قَطَعُوا مَحَبَّتَهُمْ
 بِمَحَبَّةِ رَبِّهِمْ وَ وَحَّشُوا الدُّنْيَا لِبَطَاعَةِ مَلِكِهِمْ
 وَ نَظَرُوا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِلَى مَحَبَّتِهِ
 بِقُلُوبِهِمْ وَ عِلِمُوا أَنَّ ذَلِكَ هُوَ الْمَنْظُورُ إِلَيْهِ
 لِعَظِيمِ شَأْنِهِ فَأَنْزَلَ الدُّنْيَا كَمَنْزِلِ نَزَلَتْهُ ثُمَّ
 ارْتَحَلَتْ عَنْهُ أَوْ كَمَالٍ وَجَدْتَهُ فِي مَنَامِكَ
 فَاسْتَيْقَظْتَ وَ لَيْسَ مَعَكَ مِنْهُ شَيْءٌ إِنِّي]
 إِنَّمَا] ضَرَبْتُ لَكَ هَذَا مَثَلًا لِأَنَّهَا عِنْدَ أَهْلِ
 اللَّبِّ وَ الْعِلْمِ بِاللَّهِ كَفَيْهِ الظَّلَالِ يَا جَابِرُ
 فَاحْفَظْ مَا اسْتَرْعَاكَ اللَّهُ جَلَّ وَ عَزَّ مِنْ دِينِهِ
 وَ حِكْمَتِهِ وَ لَا تَسْأَلَنَّ عَمَّا لَكَ عِنْدَهُ إِلَّا مَا
 لَهُ عِنْدَ نَفْسِكَ فَإِنَّ الدُّنْيَا عَلَى غَيْرِ مَا
 وَصَفْتُ لَكَ فَتَحَوَّلَ إِلَى دَارِ الْمُسْتَعْتَبِ
 فَلَعَمْرِي لَرُبِّ حَرِيصٍ عَلَى أَمْرِ قَدْ شَقِي بِهِ
 حِينَ أَتَاهُ وَ لَرُبِّ كَارِهِ لِأَمْرِ قَدْ سَعَدَ بِهِ حِينَ
 أَتَاهُ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِيُمَحِّصَ اللَّهُ
 الَّذِينَ آمَنُوا وَ يَمْحَقَ الْكَافِرِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 199 روایة 16 :

ترجمه روایت شریفه:

جابر گوید: خدمت امام باقر (ع) رسیدم ، حضرت فرمود: ای جابر بخدا که من غمگین و دلگرفته ام ، عرض کردم : قربانت ، گرفتاری و غم دل شما چیست ؟ فرمود: ای جابر! همانا خالص و صافی دین خدا بدل هر که درآید، دلش از غیر او بگردد، ای جابر! همانا مؤمنین بماندن در دنیا اطمینان نکردند، و از رسیدن بآخرت ایمن نگشتند.

ای جابر! آخرت خانه ثباتست و دنیا خانه نابودی و زوال ، ولی اهل دنیا غافلند و گویا مؤمنانند که فقیه و اهل تفکر و عبرتند: آنچه با گوشه‌های خود شنوند، ایشان را از یاد خدای - جل اسمه - کر نکند و هر زینتی که چشمشان بیند از یاد خدا کورشان ندارد، پس بثواب آخرت رسیدند، چنانکه باین دانش رسیدند.

و بدان ای جابر که اهل تقوی کم هزینه ترین اهل دنیاوند و ترا از همه بیشتر یاری کنند، تا تذکر دهی یاریت کنند و اگر فراموش کنی یادت آورند. امر خدا را گویند و بر امر خدا ایستادگی دارند، برای دوستی پروردگارشان دل از همه چیز کنده و بخاطر اطاعت مالک خویش از دنیا در هراسند و از صمیم دل بسوی خدای عزوجل و محبت او متوجه گشته و دانستند که هدف اصلی همین است ، بخاطر عظمت شاعنی که دارد پس دنیا را چون بار اندازی دان که در آن بار انداخته اند و سپس کوچ خواهی کرد. یا مانند ترقی و کمالی که در خواب بآن رسیده و

چون بیدار شده نی چیزی از آن نداری .
 من این را بعنوان مثل برایت گفتم ، زیرا
 دنیا در نظر خردمندان و خداشناسان مانند
 سایه بعد از ظهر است.
 ای جابر! آنچه را که خدای جل و عز از
 دین و حکمتش بتو سپرده حفظ کن و از
 آنچه برایت نزد خداست مپرس ، جز
 آنچه برای او نزد تو است (یعنی ثواب و
 پاداش او باندازه دین نگهداری خودت
 باشد) و اگر دنیا در نظرت غیر از آنچه
 گفتم باشد، باید بخانه عذر خواهی روی
 (و از عقیده سوء خود استغفار کنی).
 بجان خودم که بسا شخصی که چیزی
 حریص است و چون بدستش آید، بسبب
 آن بدبخت شود، و بسا شخصی که
 چیزی را ناخوش دارد و چون بآن رسد
 مایه سعادتش گردد، اینستکه خدای
 عزوجل فرماید (((تا خدا مؤ منانرا تصفیه
 کند و کافران را کاهش دهد، 141 سوره
 3)))

ترجمه روایت شریفه:

ابودر - رحمة الله - گفت : خدا دنیا از
 طرف من جزای نکوهش دهد، پس از دو
 قرص نان جو که یکی را صبحانه و
 دیگری را شام خود سازم و پس از دو
 پارچه پشمین که یکی را لنگ و دیگری را
 ردا قرار دهم.

عَنْهُ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُوسَى بْنِ
 بَكْرِ عَنْ أَبِي إِبْرَاهِيمَ ع قَالَ قَالَ أَبُو ذَرٍّ
 رَحِمَهُ اللَّهُ جَزَى اللَّهُ الدُّنْيَا عَنِّي مَذْمَةً
 بَعْدَ رَغِيفَيْنِ مِنَ الشَّعِيرِ أَتَغْدَى بِأَحَدِهِمَا وَ
 أَتَعَشَّى بِالْآخَرِ وَ بَعْدَ شَمَلَتِي الصُّوفِ أَتَزُرُّ
 بِأَحَدَاهُمَا وَ أَتَرُدِّي بِالْآخَرَى
اصول کافی ج : 3 ص : 201 روایة 17 :

وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْمُتَنَّى
 عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ
 أَبُو ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ فِي خُطْبَتِهِ يَا
 مُبْتَغِي الْعِلْمِ كَانَ شَيْئاً مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: ابوذر - رضی الله عنه - در سخنرانی خود می گفت : ای دانش جو ! گویا هیچ چیز دنیا چیزی نبوده ، جز آنچه خوبش بمردم سود بخشند و شرش زیان ، مگر آنکه را خدا ترحم کند (و او را بیمارزد) ای دانشجو! مبادا اهل بیت و مال دنیا ترا از خودت باز دارند، که تو روزیکه از آنها جدا شوی مانند میهمانی باشی که شب را با آنها خوابیده و صبح نزد دیگران رفته ای و دنیا و آخرت مانند منزلی است که از یکی بدیگری منتقل شوی و میان مردن و از گور برخاستن جز مانند خوابیدن و بیدار شدن نیست ، انی دانشجو! برای ایستادن در برابر خدای عزوجل طاعتی پیش فرست ، زیرا بعملت پاداش بینی و چنانکه کنی ، جزا یابی ، ای دانشجو!

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مرا با دنیا چکار؟ حکایت من و دنیا حکایت سواراست که در روز گرمی درختی برایش بپا شده و او در زیر آن درخت خواب قیلوله (کوتاهی) نموده ، سپس کوچ کرده و درخت را وا گذاشته است.

شَيْئاً إِلَّا مَا يَنْفَعُ خَيْرُهُ وَ يَضُرُّ شَرُّهُ إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ يَا مُبْتَغِي الْعِلْمِ لَا يَشْغَلُكَ أَهْلٌ وَ لَا مَالٌ عَنْ نَفْسِكَ أَنْتَ يَوْمَ تَفَارِقُهُمْ كَضَيْفٍ بَتَّ فِيهِمْ ثُمَّ غَدَوْتَ عَنْهُمْ إِلَى غَيْرِهِمْ وَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةُ كَمَنْزِلٍ تَحَوَّلَتْ مِنْهُ إِلَى غَيْرِهِ وَ مَا بَيْنَ الْمَوْتِ وَ الْبَعْثِ إِلَّا كَنَوْمَةٍ نَمَتْهَا ثُمَّ اسْتَيْقَظَتْ مِنْهَا يَا مُبْتَغِي الْعِلْمِ قَدَّمَ لِمَقَامِكَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَاتَّكَ مُثَابٌ بِعَمَلِكَ كَمَا تَدِينُ تُدَانُ يَا مُبْتَغِي الْعِلْمِ

اصول کافی ج : 3 ص : 201 روایة 18 :

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا لِي وَ لِلدُّنْيَا إِنَّمَا مَثَلِي وَ مَثَلُهَا كَمَثَلِ الرَّكَّابِ رُفِعَتْ لَهُ شَجَرَةٌ فِي يَوْمٍ صَانِفٍ فَقَالَ تَحْتَهَا ثُمَّ رَاحَ وَ تَرَكَهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 202 روایة 19 :

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ يَحْيَى بْنِ عَقْبَةَ الْأَزْدِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع مَثَلُ الْحَرِيصِ عَلَى الدُّنْيَا كَمَثَلِ دُوْدَةِ الْقَرِّ كُلَّمَا ارْدَادَتْ عَلَى نَفْسِهَا لَفًا كَانَ أَبْعَدَ لَهَا مِنَ الْخُرُوجِ حَتَّى

تَمُوتَ غَمًا قَالَ وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع كَانَ
 فِيمَا وَعَظَ بِهِ لِقَمَانُ ابْنَهُ يَا بُنَيَّ إِنَّ
 النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا قَبْلَكَ لِأَوْلَادِهِمْ فَلَمْ يَبْقَ مَا
 جَمَعُوا وَ لَمْ يَبْقَ مَنْ جَمَعُوا لَهُ وَ إِنَّمَا أَنْتَ
 عَبْدٌ مُسْتَأْجَرٌ قَدْ أَمَرْتُ بِعَمَلٍ وَ وَعَدْتُ عَلَيْهِ
 أَجْرًا فَأَوْفِ عَمَلَكَ وَ اسْتَوْفِ أَجْرَكَ وَ لَا
 تَكُنْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا بِمَنْزِلَةِ شَاةٍ وَقَعَتْ فِي
 زَرْعٍ أَخْضَرَ فَأَكَلَتْ حَتَّى سَمِنَتْ فَكَانَ
 حَتْفُهَا عِنْدَ سِمَنِهَا وَ لَكِنْ اجْعَلِ الدُّنْيَا بِمَنْزِلَةِ
 قَنْطَرَةٍ عَلَى نَهَرٍ جَزَتْ عَلَيْهَا وَ
 تَرَكَتْهَا وَ لَمْ تَرْجِعْ إِلَيْهَا آخِرَ الدَّهْرِ أَخْبَرَهَا
 وَ لَا تَعْمُرْهَا فَإِنَّكَ لَمْ تُؤْمَرْ بِعِمَارَتِهَا وَ اعْلَمْ
 أَنَّكَ سَتَسْأَلُ عَذَابًا إِذَا وَقَفْتَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ
 وَ جَلَّ عَنْ أَرْبَعِ شَبَابِكَ فِيمَا أَبْلَيْتَهُ وَ عَمْرِكَ
 فِيمَا أَفْنَيْتَهُ وَ مَالِكَ مِمَّا اكْتَسَبْتَهُ وَ فِيمَا
 أَنْفَقْتَهُ فَتَأَهَّبْ لِدَلِّكَ وَ أَعِدْ لَهُ جَوَابًا وَ لَا
 تَأْسَ عَلَى مَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا فَإِنَّ قَلِيلَ
 الدُّنْيَا لَا يَدُومُ بِقَاوُهُ وَ كَثِيرُهَا لَا يُؤْمَنُ
 بِلَاوُهُ فَخُذْ حَذْرَكَ وَ جِدْ فِي أَمْرِكَ وَ اكْشِفْ
 الْغَطَاءَ عَنْ وَجْهِكَ وَ تَعَرَّضْ لِمَعْرُوفِ رَبِّكَ
 وَ جِدِّدِ التَّوْبَةَ فِي قَلْبِكَ وَ اكْمَشْ فِي فَرَاغِكَ
 قَبْلَ أَنْ يُقْصَدَ قُصْدُكَ وَ يُقْضَى قَضَاؤُكَ وَ
 يُحَالَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ مَا تُرِيدُ

اصول کافی ج : 3 ص : 202 روایه 20 :

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: حکایت شخص
 حریص بدنی، حکایت کرم ابریشم است که
 هر چه بیشتر بر خود تند، راه بیرون
 آمدنش دورتر شود تا آنکه از غصه
 بمیرد.

و امام صادق (ع) فرمود: در آنچه لقمان
 پسرش را موعظه کرد این بود که : پسر
 جان ! مردم پیش از تو برای فرزندان
 خود اموالی گرد آوردند، ولی نه آن
 اموال گرد آمده باقی ماند و نه
 اولادی که برای آنها گرد آوردند. و همانا
 تو بنده مزدوری باشی که بکار
 دستورات داده اند و اجرتی برایش وعده
 داده اند پس کارت را تمام کن و اجرتت
 را تمام بگیر. و در این دنیا مانند
 گوسفندی مباش که در میان زراعت
 سبزی افتاده و بخورد تا فربه شود و
 مرگش هنگام فربهیش باشد، بلکه دنیا را
 مانند پل روی نهری دان که بر آن می
 گذری و آنرا وامیگذاری و تا پایان
 روزگار بسویش بر نمی گردی ، خرابش
 کن و آبادش مساز که ماعومر بساختنش
 نیستی.

و بدانکه چون فردای قیامت در
 برابر خدای عزوجل بایستی ، از
 چهار چیز پرسش شوی : 1 - جوانیت را
 در چه راه پیر کردی ؟ 2 - عمرت را در
 چه راهی بسر بردی ؟ 3 - مالت را از چه
 راه بدست آوردی ؟ 4 - و در چه راه
 خرج کردی ؟ پس آماده این مقام باش
 و پاسخش را تهیه کن ، و بر آنچه از دنیا
 از دست رفت افسوس مخور، زیرا اندک
 دنیا را دوام و بقایی نیست و بسیاری از
 بلا ایمن نباشد، پس آماده و بر حذر

باش و در کار خود کوشش کن و
 پرده (غفلت) از چهره (دل) بردار، و
 متوجه احسان پروردگارت (بسبب
 اعمال صالح) باش، و در دلت توبه
 را تازه دار، و در زمان فراغت بشتاب،
 پیش از آنکه آهنگ تو شود و مرگت فرا
 رسد و میان تو و خواسته هایت پرده افتد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: از مناجاتهای
 خدای عزوجل با موسی علیه السلام این
 بود که ای موسی بدنیا تکیه مکن،
 مانند تکیه کردن کسی که آنرا پدر و مادر
 خود دانسته، ای موسی: اگر ترا بخودت
 واگذارم که بآن بنگری، محبت و رونق
 دنیا بر تو چیره شود، ای موسی در کار
 خیر با اهلش مسابقه گذار و بر آنها پیشی
 گیر، زیرا کار خیر مانند اسمش (نیکو و
 پسندیده) است، و آنچه از دنیا را که
 بدان احتیاج نداری رها کن. و بفریب
 خورندگان دنیا و بخود و گذشتگان
 منگر، و بدانکه آغاز هر فتنه نی محبت
 دنیا است، و بمال زیاد هیچکس غبطه
 مبر، زیرا مال بسیار مایه گناه بسیار است
 ، نظر بحقوق واجبه، و بحال کسیکه
 مردم از او خشنودند غبطه مبر، تا بدانی
 خدا هم از او خوشنود است و نیز بحال
 مخلوقی که مردم از او اطاعت کنند غبطه
 مبر، زیرا اطاعت و پیروی ناحق مردم از
 او باعث هلاکت او و پیروانش باشد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ
 عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ ابْنِ أَبِي يَغْفُورٍ قَالَ
 سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ فِيمَا نَاجَى اللَّهَ
 عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ مُوسَى ع يَا مُوسَى لَا تَرَكُنْ
 إِلَى الدُّنْيَا رُكُونَ الظَّالِمِينَ وَ رُكُونَ مَنْ
 اتَّخَذَهَا أَبَا وَ أَمَّا يَا مُوسَى لَوْ وَكَلْتُكَ إِلَى
 نَفْسِكَ لَتَنظُرَ لَهَا إِذَا لَغَلَبَ عَلَيْكَ حُبُّ الدُّنْيَا وَ
 زَهَرَتْهَا يَا مُوسَى نَافَسٌ فِي الْخَيْرِ أَهْلُهُ وَ
 اسْتَبَقَتْهُمْ إِلَيْهِ فَإِنَّ الْخَيْرَ كَاسِمُهُ وَ أَتْرَكَ
 مِنَ الدُّنْيَا مَا بِكَ الْغِنَى عَنْهُ وَ لَا تَتَنظَّرُ
 عَيْنُكَ إِلَى كُلِّ مَفْتُونٍ بِهَا وَ مُوَكَّلٍ إِلَى نَفْسِهِ
 وَ اعْلَمْ أَنَّ كُلَّ فِتْنَةٍ بَدْوُهَا حُبُّ الدُّنْيَا وَ لَا
 تَغْبِطُ أَحَدًا بِكَثْرَةِ الْمَالِ فَإِنَّ مَعَ كَثْرَةِ
 الْمَالِ تَكْثُرُ الذُّنُوبُ لِوَاجِبِ الْحَقُوقِ وَ لَا
 تَغْبِطَنَّ أَحَدًا بِرِضَى النَّاسِ عَنْهُ حَتَّى
 تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ رَاضٍ عَنْهُ وَ لَا تَغْبِطَنَّ مَخْلُوقًا
 بِطَاعَةِ النَّاسِ لَهُ فَإِنَّ طَاعَةَ النَّاسِ لَهُ وَ
 اتِّبَاعَهُمْ إِيَّاهُ عَلَى غَيْرِ الْحَقِّ هَلَاكٌ لَهُ وَ لِمَنْ
 اتَّبَعَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 203 روایة 21 :

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
 الْمُغِيرَةِ عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ

اللَّهُ ع قَالَ إِنَّ فِي كِتَابِ عَلِيٍّ ص إِنَّمَا مَثَلُ
الدُّنْيَا كَمَثَلِ الْحَيَّةِ مَا أَلَيْنَ مَسَّهَا وَ فِي
جَوْفِهَا السَّمُّ النَّاقِعُ يَحْدَرُهَا الرَّجُلُ الْعَاقِلُ وَ
يَهْوِي إِلَيْهَا الصَّبِيُّ الْجَاهِلُ

اصول کافی ج : 3 ص : 204 روایه : 22

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود در کتاب علی
صلوات الله علیه است که : حکایت دنیا
حکایت مار است ، که چه اندازه ای
سودنش نرم است و زهر کشنده در
درون دارد، مرد عاقل از آن بپرهیزد، و
کودک نادان بسویش گراید.

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
ع كَتَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع إِلَى بَعْضِ
أَصْحَابِهِ يَعْظُهُ أَوْصِيكَ وَ نَفْسِي بَتَقْوَى مَنْ
لَا تَحِلُّ مَعْصِيَتُهُ وَ لَا يُرْجَى غَيْرُهُ وَ لَا الْغِنَى
إِلَّا بِهِ فَإِنَّ مِنَ اتَّقَى اللَّهَ جَلَّ وَ عَزَّ وَ قَوِيَ وَ
شَبَّحَ وَ رَوِيَ وَ رَفَعَ عَقْلُهُ عَنْ أَهْلِ الدُّنْيَا
فَبَدَنَهُ مَعَ أَهْلِ الدُّنْيَا وَ قَلْبُهُ وَ عَقْلُهُ مُعَايُنُ
الْآخِرَةِ فَاطْفَأَ بِضَوْعِ قَلْبِهِ مَا أَبْصَرَتْ
عَيْنَاهُ مِنْ حُبِّ الدُّنْيَا فَقَدَّرَ حَرَامَهَا وَ جَانَبَ
شُبُهَاتِهَا وَ أَضَرَّ وَ اللَّهَ بِالْحَلَالِ الصَّافِي
إِلَّا مَا لَا بُدَّ لَهُ مِنْ كِسْرَةٍ مِنْهُ يَشُدُّ بِهَا صَلْبَهُ
وَ ثَوْبَ يُوَارِي بِهِ عَوْرَتَهُ مِنْ أَعْلَى مَا يَجِدُ وَ
أَخْشَنَهُ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ فِيمَا لَا بُدَّ لَهُ مِنْهُ ثِقَةٌ
وَ لَا رَجَاءٌ فَوَقَعَتْ ثِقَتُهُ وَ رَجَاؤُهُ عَلَى خَالِقِ
الْأَشْيَاءِ فَجَدَّ وَ اجْتَهَدَ وَ اتَّعَبَ بَدَنَهُ حَتَّى
بَدَتْ الْأَضْلَاحُ وَ غَارَتِ الْعَيْنَانِ فَأَبْدَلَ اللَّهُ
لَهُ مِنْ ذَلِكَ قُوَّةً فِي بَدَنِهِ وَ شِدَّةً فِي عَقْلِهِ
وَ مَا دَخَرَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ أَكْثَرَ فَارْفُضِ الدُّنْيَا
فَإِنَّ حُبَّ الدُّنْيَا يُعْمِي وَ يُصِمُّ وَ يُبْكِمُ وَ يُذِلُّ
الرَّقَابَ فَتَدَارِكُ مَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِكَ وَ لَا تَقُلْ
غَدًا أَوْ بَعْدَ غَدٍ فَإِنَّمَا هَكَذَا مَنْ كَانَ قَبْلَكَ
بِإِقَامَتِهِمْ عَلَى الْأَمَانِيِّ وَ التَّسْوِيفِ حَتَّى
أَتَاهُمْ أَمْرُ اللَّهِ بَغْتَةً وَ هُمْ غَافِلُونَ فَتَنَقَّلُوا
عَلَى أَعْوَادِهِمْ إِلَى قُبُورِهِمُ الْمُظْلَمَةِ الضَّيِّقَةِ
وَ قَدْ أَسْلَمَهُمُ الْأَوْلَادُ وَ الْأَهْلُونَ فَانْقَطَعَ إِلَى
اللَّهِ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ مِنْ رَفْضِ الدُّنْيَا وَ عَزَمِ لَيْسَ

فِيهِ انْكَسَارٌ وَلَا انْخِرَالٌ اَعَانَنَا اللَّهُ وَ اِيَّاكَ
عَلَى طَاعَتِهِ وَ وَفَّقَنَا اللَّهُ وَ اِيَّاكَ لِمَرْضَاتِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 204 روایة : 23

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: امیرالمؤمنین
(ع) بیکی از اصحابش بعنوان موعظه
نوشت:

ترا و خودم را به تقوای کسی سفارش
میکنم که نافرمانیش روا نیست و امید و
بی نیازی جز باو و از او نباشد زیرا هر
که از خدا پروا کرد، عزیز و قوی شد و
سیر و سیر آب گشت و عقلش از اهل
دنیا بالا گرفت، تنها پیکرش
همراه اهل دنیاست، ولی دل و
خردش نگران آخرتست، آنچه را از
محبت دنیا چشمش دیده پر تو دلش
خاموش نموده، حرامش را پلید
دانسته و از شبهاتش دوری گزیده
بخدا که بحلال خالص دنیا هم توجه
ننموده جز بمقداری که ناچار از آنست
مانند پاره نانیکه به پیکرش نیرو دهد و
جامه ای

که عورتش را بپوشاند، آن هم از درشت
ترین خوراک و ناهموارترین لباسی که
بدستش آید، و نسبت بآنچه ناچار هم
میباشد اطمینان و امیدی ندارد، و اطمینان
و امیدش بآفریننده همه چیز است.
تلاش و کوشش کند و تنش را بزحمت
اندازد تا استخوانهایش نمودار شود و
دیدگانش بگودی رود، و خدا در عوض
نیروی بدنی و توانائی عقلیش دهد،
و آنچه در آخرت برایش اندوخته
بیشتر است، دنیا را رها کن ه
محبت دنیا کور و کر و لال و زبون
کند، پس در آنچه از عمرت باقیمانده
جبران گذشته نما و فردا و پس فردا
مگو، زیرا پیشینیان که هلاک شدند،
بخاطر پایداری بر آرزوها و امروز و فردا

کردن بود تا آن که ناگهان فرمان خدا بسویشان آمد (مرگشان رسید) و آنها غافل بودند، سپس بر روی تابوت بسوی گورهای تنگ و تاریک خود رهسپار گشته و فرزندان و اهلیتشان او را رها کردند، پس با دلی متوجه و ازهممه بریده و ترك دنیا نموده ، با تصمیمی که شکست و بریدگی ندارد بسوی خدا رو. خدا من و ترا بر اطاعتش یاری کند و بموجبات رضایتش موفق دارد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: دنیا مانند آب دریاست که هر چه شخص تشنه از آن بیشتر آشامد، تشگیش بیشتر شود تا او را بکشد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ وَغَيْرِهِ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَثَلُ الدُّنْيَا كَمَثَلِ مَاءِ الْبَحْرِ كُلَّمَا شَرِبَ مِنْهُ الْعَطْشَانُ زَادَ عَطْشًا حَتَّى يَقْتُلَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 205 روایة : 24

ترجمه روایت شریفه:

و شاء گوید: شنیدم امام رضا (ع) میفرمود: عیسی بن مریم (ص) بحواریین گفت: این بنی اسرائیل! بر آنچه از دنیا از دست شما رفت افسوس مخورید، چنانکه اهل دنیا چون بدنای خود رسند، بر دین از دست داده خود افسوس نخورید.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ قَالَ سَمِعْتُ الرَّضَا ع يَقُولُ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ص لِلْحَوَارِيِّينَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ مِنَ الدُّنْيَا كَمَا لَا يَأْسَى أَهْلُ الدُّنْيَا عَلَى مَا فَاتَهُمْ مِنْ دِينِهِمْ إِذَا أَصَابُوا دُنْيَاهُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 205 روایة : 25

باب

بَاب

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: همانا خدای عزوجل میفرماید: بعزت و جلال و عظمت و علو و بلندی مقام سوگند که ، هیچ بنده ای خواست مرا بر خواست خود اختیار نکند، جز آنکه زندگیش را روبراه کنم (از تباهی نگهش درام) و آسمانها و زمین را ضامن روزیش سازم و خودم پشت سر تجارت هر تاجری برای او باشم (یعنی دل تجار را متوجه او کنم تا با او داد و ستد کنند و سود برد یا آنکه خودم بجای تجارت هر تاجری باو سود رسانم)

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: خدای عزوجل فرماید: بعزت و جلال و شرف و بلندی مقام سوگند که : هیچ بنده مؤمنی خواست مرا برخواست خود، در یکی از امور دنیا بر نگزیند، جز آنکه بی نیازش را در وجود خودش قرار دهم و همتش را متوجه آخرت سازم و آسمانها و زمین را عهده دار روزیش گردانم ، و خودم برایش پس تجارت هر تاجری باشم.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي وَ عَظَمَتِي وَ عُلُوِّي وَ ارْتِفَاعَ مَكَانِي لَا يُؤْتِرُ عَبْدٌ هَوَايَ عَلَى هَوَى نَفْسِهِ إِلَّا كَفَفْتُ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ وَ ضَمَنْتُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ رِزْقَهُ وَ كُنْتُ لَهُ مِنْ وَرَاءِ تِجَارَةٍ كُلِّ تَاجِرٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 205 روایه 1:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينَ عَنِ ابْنِ سَنَانَ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي وَ عَظَمَتِي وَ بَهَائِي وَ عُلُوِّي وَ ارْتِفَاعِي لَا يُؤْتِرُ عَبْدٌ مُؤْمِنٌ هَوَايَ عَلَى هَوَاهُ فِي شَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا إِلَّا جَعَلْتُ غَنَاهُ فِي نَفْسِهِ وَ هَمَّتَهُ فِي آخِرَتِهِ وَ ضَمَنْتُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ رِزْقَهُ وَ كُنْتُ لَهُ مِنْ وَرَاءِ تِجَارَةٍ كُلِّ تَاجِرٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 206 روایه 2:

باب : قناعت

بَابُ الْقَنَاعَةِ

ترجمه روایت شریفه:

عمر و بن هلال گوید: امام باقر (ع) فرمود: مبدا بیالا دست خود چشم بدوزی که در این باره آنچه خدای عزوجل به پیغمرش (ص) فرمود بس است: (((از مالها و فرزندان شان خوشت نیاید و در شگفت نشوی ، 56 سوره 9 و فرمود: (((دیدگان خویش را با آنچه ها که رونق زندگی دنیاست و بگروهی از ایشان بهره داده ایم نگران مساز، 131 سوره 20))) و اگر درباره این موضوع شک و ترددی یافتی ، زندگی رسول خدا (ص) را بیاد آور که خوراکش جو و حلواش خرما و آتش گیره اش شاخ درخت خرما بود اگر پیدا میکرد.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: هر که از ما سؤ ال کند باو عطا کنیم و هر که بی نیازی جوید و سؤ ال نکند خدا او را بی نیاز سازد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود، هر که بمعاش اندک خدا راضی گردد، خدا هم بعمل اندک او راضی شود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ زَيْدِ الشَّحَّامِ عَنْ عَمْرِو بْنِ هِلَالٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِيَّاكَ أَنْ تُطْمَحَ بِصَرْكَ إِلَى مَنْ فَوْقَكَ فَكَفَى بِمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَنَبِيِّهِ ص فَلَا تُعْجِبَكَ أَمْوَالُهُمْ وَ لَا أَوْلَادُهُمْ وَ قَالَ وَ لَا تَمْدَنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَإِنْ دَخَلَكَ مِنْ ذَلِكَ شَيْءٌ فَادْكُرْ عَيْشَ رَسُولِ اللَّهِ ص فَإِنَّمَا كَانَ قُوتُهُ الشَّعِيرَ وَ حُلْوَاهُ التَّمْرَ وَ وَقُودُهُ السَّعْفُ إِذَا وَجَدَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 206 روایة 1:

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَامِرٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَادٍ جَمِيعًا عَنْ الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ سَالِمِ بْنِ مُكْرَمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ سَأَلَنَا أَعْطَيْنَاهُ وَ مَنْ اسْتَعْنَى أَعْنَاهُ اللَّهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 206 روایة 2:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَخْبُوبٍ عَنْ الْهَيْثَمِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ رَضِيَ مِنَ اللَّهِ بِالْيَسِيرِ مِنَ الْمَعَاشِ رَضِيَ اللَّهُ مِنْهُ بِالْيَسِيرِ مِنَ الْعَمَلِ

اصول کافی ج : 3 ص : 207 روایة 3:

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ

عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمَقْدَامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَكْتُوبٌ فِي التَّوْرَةِ ابْنُ آدَمَ كُنْ كَيْفَ شِئْتَ كَمَا تَدِينُ تَدَانُ مَنْ رَضِيَ مِنَ اللَّهِ بِالْقَلِيلِ مِنَ الرِّزْقِ قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ الْيَسِيرَ مِنَ الْعَمَلِ وَمَنْ رَضِيَ بِالْيَسِيرِ مِنَ الْحَلَالِ خَفَّتْ مِثْوَنَتُهُ وَ زَكَتْ مَكْسَبَتُهُ وَ خَرَجَ مِنْ حَدِّ الْفُجُورِ

اصول کافی ج : 3 ص : 207 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: در تورات نوشته است : آدمیزاد! هرگونه خواهی بوده باش که چنانکه باشی جزا بینی ، هر که بروزی اندک خدا راضی شود، خدا عمل اندک او را بپذیرد، هر که بحلال اندک خشنود باشد هزینه اش سبک شود و کسبش پاکیزه گردد و از مرز بدکاری بیرون رود.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ عَرْفَةَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ مَنْ لَمْ يَقْنَعْهُ مِنَ الرِّزْقِ إِلَّا الْكَثِيرُ لَمْ يَكْفِهِ مِنَ الْعَمَلِ إِلَّا الْكَثِيرُ وَ مَنْ كَفَاهُ مِنَ الرِّزْقِ الْقَلِيلُ فَإِنَّهُ يَكْفِيهِ مِنَ الْعَمَلِ الْقَلِيلُ

اصول کافی ج : 3 ص : 207 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:
امام رضا (ع) فرمود: کسیکه جز بروزی زیاد قناعت نکند، جز عمل بسیار بسش نباشد و هر که روزی اندک کفایتش کند، عمل اندک هم کافیش باشد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ص يَقُولُ ابْنُ آدَمَ إِنْ كُنْتَ تُرِيدُ مِنَ الدُّنْيَا مَا يَكْفِيكَ فَإِنْ أَيْسَرَ مَا فِيهَا يَكْفِيكَ وَ إِنْ كُنْتَ إِنَّمَا تُرِيدُ مَا لَا يَكْفِيكَ فَإِنَّ كُلَّ مَا فِيهَا لَا يَكْفِيكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 207 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: امیرالمؤمنین (ص) میفرمود آدمیزاد! اگر از دنیا بقدر کفایت خواهی اندک و سبکتر چیز دنیا کفایت کند، (چنانکه پیغمبر (ص) زندگی میکرد)، و اگر بقدر کفایت نخواهی (و راضی نباشی) هر چه در دنیاست کافیت نباشد. (زیرا، هر که بامش بیش برفش بیشتر، و هر که مالش بیش حرصش بیشتر).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَسَدِيِّ عَنْ سَالِمِ بْنِ مَكْرَمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ اسْتَنْدَتُ حَالَ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ص

فَقَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ لَوْ أَتَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ ص
 فَسَأَلْتَهُ فَجَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ص فَلَمَّا رَأَى النَّبِيَّ
 ص قَالَ مَنْ سَأَلْنَا أُعْطِينَاهُ وَ مَنْ اسْتَعْنَى
 أَغْنَاهُ اللَّهُ فَقَالَ الرَّجُلُ مَا يَغْنِي غَيْرِي فَرَجَعَ
 إِلَى امْرَأَتِهِ فَأَعْلَمَهَا فَقَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ
 ص بَشَّرَ فَأَعْلَمَهُ فَاتَّاهُ فَلَمَّا رَأَى رَسُولَ اللَّهِ
 ص قَالَ مَنْ سَأَلْنَا أُعْطِينَاهُ وَ مَنْ اسْتَعْنَى
 أَغْنَاهُ اللَّهُ حَتَّى فَعَلَ الرَّجُلُ ذَلِكَ ثَلَاثًا ثُمَّ
 ذَهَبَ الرَّجُلُ فَاسْتَعَارَ مَعُولًا ثُمَّ أَتَى
 الْجَبَلَ فَصَعِدَهُ فَقَطَعَ حَطْبًا ثُمَّ جَاءَ بِهِ
 فَبَاعَهُ بِنِصْفِ مَدٍّ مِنْ دَقِيقٍ فَرَجَعَ بِهِ
 فَأَكَلَهُ ثُمَّ ذَهَبَ مِنَ الْغَدِ فَجَاءَ بِأَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ
 فَبَاعَهُ فَلَمْ يَزَلْ يَعْمَلُ وَ يَجْمَعُ حَتَّى اشْتَرَى
 مَعُولًا ثُمَّ جَمَعَ حَتَّى اشْتَرَى بَكْرَيْنِ وَ غُلَامًا
 ثُمَّ أَثَرَى حَتَّى أَيْسَرَ فَجَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ص
 فَأَعْلَمَهُ كَيْفَ جَاءَ يَسْأَلُهُ وَ كَيْفَ سَمِعَ
 النَّبِيُّ ص فَقَالَ النَّبِيُّ ص قُلْتُ لَكَ مَنْ
 سَأَلْنَا أُعْطِينَاهُ وَ مَنْ اسْتَعْنَى أَغْنَاهُ اللَّهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 208 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
 امام صادق (ع) فرمود: مردی از
 اصحاب پیغمبر (ص) حال زندگیش
 سخت شد همسرش گفت: کاش
 خدمت پیغمبر (ص) میرفتی و از او
 چیزی میخواستی، مرد خدمت
 پیغمبر (ص) و چون حضرت او را دید
 فرمود: هر که از ما سؤ ال کند باو
 عطا کنیم و هر که بی نیازی جوید
 خدایش بی نیاز کند، مرد با خود گفت:
 مقصودش جز من نیست، پس بسوی
 همسرش آمد و باو خبر داد.
 زن گفت رسول خدا (ص) هم بشر است (و
 از حال تو خبر ندارد) او را آگاه ساز، مرد
 خدمتش آمد و چون حضرت او را دید
 فرمود: هر که از ما سؤ ال کند باو
 عطا کنیم و هر که بی نیازی جوید خدایش
 بی نیاز کند، و تا سه بار آنمرد چنین کرد.
 سپس برفت و کلنگی عاریه کرد و
 بجانب کوهستان شده بالای کوه رفت و
 قدری هیزم برید و بیاورد و به نیم چارک
 آرد فروخت و آنرا بخانه برد و بخورد،
 فردا هم رفت و هیزم بیشتری آورد و
 فروخت و همواره کار میکرد و اندوخته
 مینمود تا خودش کلنگی خرید، باز هم
 اندوخته کرد تا دو شتر و غلامی خرید و
 ثروتمندی و بی نیاز گشت.
 آنگاه خدمت پیغمبر (ص) آمد و
 گزارش داد که چگونه برای سؤ ال
 آمد و چه از پیغمبر (ص) شنید:
 پیغمبر (ص) فرمود، من که بتو گفتم:
 هر که از ما سؤ ال کند باو عطا کنیم و هر
 که بی نیازی جوید خدایش بی نیاز کند.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ
الْحُسَيْنِ بْنِ الْفَرَّاتِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ
عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ أَغْنَى النَّاسِ
فَلْيَكُنْ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ أَوْثَقَ مِنْهُ بِمَا فِي يَدِ
غَيْرِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 209 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: هر که خواهد
بی نیازترین مردم باشد، باید آنچه در
دست خداست اعتمادش بیشتر از آنچه در
دست دیگرانست بوده باشد.

عَنْهُ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ
عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ أَوْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ مَنْ قَنَعَ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ فَهُوَ مِنْ أَغْنَى
النَّاسِ

اصول کافی ج : 3 ص : 209 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر یا امام صادق (ع) هر که
با آنچه خدا روزیش کند قانع باشد، بی
نیازترین مردم است.

عَنْهُ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ
حَمْزَةَ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ شَكََا رَجُلٌ إِلَى أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع أَنَّهُ يَطْلُبُ فَيُصِيبُ وَلَا يَقْنَعُ وَ
تُنَازِعُهُ نَفْسُهُ إِلَى مَا هُوَ أَكْثَرُ مِنْهُ وَ قَالَ
عَلَّمَنِي شَيْئاً أَنْتَفَعُ بِهِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع
إِنْ كَانَ مَا يَكْفِيكَ يُغْنِيكَ فَأَدْنِي مَا فِيهَا يُغْنِيكَ
وَ إِنْ كَانَ مَا يَكْفِيكَ لَا يُغْنِيكَ فَكُلْ مَا فِيهَا لَا
يُغْنِيكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 209 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:
مردی به امام صادق (ع) شکایت
کرد که طلب روزی میکند و بدست
میاورد ولی قانع نمیشود و نفسش با او
برای بیشتر نزاع میکند. عرضکرد: بمن
چیزی بیاموز که از آن منتفع شوم ، اما
فرمود: اگر اندازه کفایت بی نیازت کند،
هر چه در دنیا هست بی نیازت نکند
(چنانکه تشبیه دنیا به کرم ابریشم و آب
دریا در سابق بیان شد).

عَنْهُ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ حَنَانِ بْنِ
سَدِيرٍ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع مَنْ
رَضِيَ مِنَ الدُّنْيَا بِمَا يُجْزِيهِ كَانَ أَيْسَرُ مَا
فِيهَا يَكْفِيهِ وَ مَنْ لَمْ يَرْضَ مِنَ الدُّنْيَا بِمَا
يُجْزِيهِ لَمْ يَكُنْ فِيهَا شَيْءٌ يَكْفِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 209 روایه 11:

ترجمه روایت شریفه:
امیرالمؤمنین (ع) فرمود: هر که از دنیا
بمقداری که بسش باشد، راضی شود،
کمترین چیز دنیا کفایتش کند و هر که
باندازه ای که بسش باشد راضی نشود،
چیزی از دنیا کفایتش نکند.

باب کفاف

بَابُ الْكَفَافِ

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: خدای عزوجل فرماید: رشک آورترین دوستانم نزد من مرد سبک حال است که (قیود و تشریفات ندارد) بهره ای از نماز دارد، عبادت پروردگارش را نهان و باطن نیکو انجام میدهد، در میان مردم گمنام بوده، روزیش را بقدر کفاف قرار داده و بر آن صبر نموده مرگش زود برسد، میراثش اندک و گریه کنندگانش اندک باشد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْخَدَّاءِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ مَنْ أَغْبَطَ أَوْلِيَائِي عِنْدِي رَجُلًا خَفِيفَ الْحَالِ ذَا حَظٍّ مِنْ صَلَاةٍ أَحْسَنَ عِبَادَةِ رَبِّهِ بِالْغَيْبِ وَكَانَ غَامِضًا فِي النَّاسِ جُعِلَ رِزْقُهُ كِفَافًا فَصَبَرَ عَلَيْهِ عَجَلْتُ مَنِيَّتَهُ فَقَلَّ ثَرَاؤُهُ وَ قَلَّتْ بَوَاكِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 209 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود خوشا حال آنکه مسلمان باشد و زندگیش بقدر کفاف.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص طُوبَى لِمَنْ أَسْلَمَ وَ كَانَ عَيْشُهُ كِفَافًا

اصول کافی ج : 3 ص : 210 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: بار خدایا به محمد و آل محمد و دوستان آنها پاکدامنی و بمقدار کفاف روزی کن و بدشمنان محمد و آل محمد، مال و فرزند روزی کن.

النَّوْفَلِيُّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص اللَّهُمَّ ارْزُقْ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ مَنْ أَحَبَّ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ الْكَفَافَ وَ الْكَفَافَ وَ ارْزُقْ مَنْ أَبْغَضَ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ الْمَالَ وَ الْوَلَدَ

اصول کافی ج : 3 ص : 210 روایه 3:

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ النَّوْفَلِيِّ رَفَعَهُ إِلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ص قَالَ مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ص بِرَاعِيِ إِبِلٍ فَبَعَثَ يَسْتَسْقِيهِ فَقَالَ أَمَّا مَا فِي ضُرُوعِهَا فَصَبُوحُ الْحَيِّ وَ أَمَّا مَا فِي آئِنَتِنَا فَغَبُوقُهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص اللَّهُمَّ

أَكْثَرَ مَالَهُ وَوَلَدَهُ ثُمَّ مَرَّ بِرَاعِي غَنَمٍ فَبَعَثَ
إِلَيْهِ يَسْتَسْقِيهِ فَحَلَبَ لَهُ مَا فِي ضُرُوعِهَا وَ
أَكْفَأَ مَا فِي إِبْنَانِهِ فِي إِنْاءٍ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ
بَعَثَ إِلَيْهِ بِشَاةٍ وَقَالَ هَذَا مَا عِنْدَنَا وَإِنْ
أَحْبَبْتَ أَنْ نَزِيدَكَ زِدْنَاكَ قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص اللَّهُمَّ ارْزُقْهُ الْكَفَافَ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ
أَصْحَابِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ دَعَوْتَ لِلَّذِي رَدَّكَ
بِدُعَاءِ عَامِتْنَا نُحِبُّهُ وَدَعَوْتَ لِلَّذِي أَسْعَفَكَ
بِحَاجَتِكَ بِدُعَاءِ كُلَّنَا نَكْرَهُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص إِنَّ مَا قُلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَاللَّهِ
اللَّهُمَّ ارْزُقْ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ الْكَفَافَ
اصول کافی ج : 3 ص : 210 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) بیشتر چرانی گذر
کرد و کسی را فرستاد تا از او شیر
بخود دهد شتریان گفت: آنچه در پستان
شترانست صبحانه قبیله است و آنچه در
ظرفهاست شام ایشانست، رسول خدا (ص)
(فرمود: خدایا مال و فرزندان را زیاد
کن.
سپس به گوسفند چرانی گذر کرد و
کس فرستاد تا از او شیر بگیرد، چوپان
گوسفندها را دوشید و هر چه در ظرف
داشت، در ظرف پیغمبر (ص) ریخت و
گوسفندی هم برای حضرت فرستاد و
عرضکرد همین اندازه نزد ما بود، اگر
بیشتر هم بخواهید بشما میدهم.
رسول خدا (ص) فرمود: خدایا او را
بقدر کفاف روزی ده، یکی از اصحاب
عرضکرد: یا رسول الله! برای کسیکه
ردت کرد، دعائی فرمودی که همه آنرا
دوست داریم و برای کسیکه حاجت را
روا کرد دعائی فرمودی که همه ما
ناخوش شدیم.
رسول خدا (ص) فرمود: آنچه کم
باشد و کفایت کند، بهتر است از
زیادیکه دل را مشغول دارد بار خدایا
بمحمد و آل محمد بقدر کفاف روزی کن.

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل
میفرماید: اگر برنده مؤمنم تنگ گیرم،
غمگین شود در صورتیکه این تنگی او را
بمن نزدیکتر سازد و اگر بر بنده مؤمنم
وسعت دهم شادمان گردد، در صورتیکه
آن وسعت او را از من دورتر کند.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ يَخْرُنُ
عَبْدِي الْمُؤْمِنُ إِنْ قَتَرْتُ عَلَيْهِ وَذَلِكَ
أَقْرَبُ لَهُ مِنِّي وَيَفْرُخُ عَبْدِي الْمُؤْمِنُ إِنْ
وَسَّعْتُ عَلَيْهِ وَذَلِكَ أَبْعَدُ لَهُ مِنِّي
اصول کافی ج : 3 ص : 211 روایه 5:

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ
بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
إِنَّ مِنْ أَعْظَمَ أَوْلِيَائِي عِنْدِي عَبْدًا مُؤْمِنًا ذَا
حِظٍّ مِنْ صَلَاحٍ أَحْسَنَ عِبَادَةِ رَبِّهِ وَ عَبْدَ اللَّهِ
فِي السَّرِيرَةِ وَ كَانَ غَامِضًا فِي النَّاسِ فَلَمْ
يُشْرَ إِلَيْهِ بِالْأَصَابِعِ وَ كَانَ رِزْقُهُ كِفَافًا فَصَبَرَ
عَلَيْهِ فَعَجَّلْتُ بِهِ الْمَنِيَّةَ فَقُلْتُ تَرَاهُ وَ قُلْتُ
بَوَاكِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 211 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: خدای عزوجل
فرماید: رشك آورترین دوستانم نزد من
بنده مؤمنی است که بهره ای از
شایستگی دارد، عبادت پروردگارش را
نیکو انجام داده ، و خدا را در نهان
عبادت کرده ، و در میان مردم گمنام
است و با انگشت باو اشاره نمیشود،
(مشهور و معروف نیست)
روزش بقدر کفاف است و بر آن
صبر میکند، مرگش زود رسیده ، میراثش
کم و گریه کنندگانش کم اند.

باب : تعجیل در کار خیر

بَابُ تَعْجِيلِ فِعْلِ الْخَيْرِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: هرگاه یکی از شما آهنگ کار خیری کند، نباید تاخیرش اندازد، زیرا بنده گاهی نماز میخواند یا روزه میگیرد و باو گفته میشود، پس از این هر چه خواهی بکن، که خدا ترا آمرزید (یعنی گناهان گذشته ات آمرزیده شد، در آینده مواظب باش و ببین چه خواهی کرد).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنِي حَمْرَةُ بْنُ حُمْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِذَا هَمَّ أَحَدُكُمْ بِخَيْرٍ فَلَا يُؤَخِّرْهُ فَإِنَّ الْعَبْدَ رُبَّمَا صَلَّى الصَّلَاةَ أَوْ صَامَ الْيَوْمَ فَيَقَالَ لَهُ اعْمَلْ مَا شِئْتَ بَعْدَهَا فَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 211 روایه 1:

شرح:

مقصود از این روایت اینستکه : عبادتیکه موجب آمرزش بنه و تقرب کاملش بجانب حق متعال میشود از او مستور و پوشیده است ، و نمیداند چگونه عملی است ، از اینرو باید نسبت بهر کار خیر و عمل نیکی که تصمیم گرفت فوری اقدام کند و تاخیر نیندازد، که مبدا آن عمل موجب آمرزشش باشد و از او فوت شود، چنانکه پیغمبر (ص) فرماید: ان لربکم فی ایام دهرکم نفحات ، الا فتعرضوا لها (((برای پروردگار شما در دوران عمرتان نسیمهای رحمتی است))) بهوش باشید و خود را در معرض آنها در آورید.(((

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: روز خود را بکار خیر آغاز کنید، و در اول و آخر روز برفرشتگان گماشته خود نیکی املا کنید (تا در اول و آخر روزنامه عمل شما نیکی نوشته شود) و در آن میان برای شما آمرزش باشد انشاء الله.

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع افْتَتَحُوا نَهَارَكُمْ بِخَيْرٍ وَ اَمَلُوا عَلَيَّ حَفَظْتَكُمْ فِي اَوَّلِهِ خَيْرًا وَ فِي آخِرِهِ خَيْرًا يُغْفَرَ لَكُمْ مَا بَيْنَ ذَلِكَ اِنْ شَاءَ اللَّهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 212 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: پدرم میفرمود: چون اراده کار خیری کردی بشتاب ، زیرا نمیدانی چه پیش میآید.

عَنْهُ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُرَّازِمٍ عَنْ مَرْزُومٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَبِي يَقُولُ إِذَا هَمَمْتُ بِخَيْرٍ فَبَادِرْ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا يَخْدُثُ

اصول کافی ج : 3 ص : 212 روایه 3:

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ ابْنِ أُدَيْنَةَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي
جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
مَنْ الْخَيْرِ مَا يُعَجِّلُ

اصول کافی ج : 3 ص : 212 روایه 4:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ
عَنْ بَشِيرِ بْنِ يَسَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
إِذَا أَرَدْتَ شَيْئاً مِنَ الْخَيْرِ فَلَا تُؤَخِّرْهُ فَإِنَّ
الْعَبْدَ يَصُومُ الْيَوْمَ الْحَارَّ يُرِيدُ مَا عِنْدَ اللَّهِ
فَيُعْتَقُهُ اللَّهُ بِهِ مِنَ النَّارِ وَلَا تَسْتَقِلَّ مَا يُنْقَرِبُ
بِهِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَلَوْ شَقَّ تَمْرَةٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 212 روایه 5:

عَنْهُ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ بَعْضِ
أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ هَمَّ
بِخَيْرٍ فَلْيُعَجِّلْهُ وَلَا يُؤَخِّرْهُ فَإِنَّ الْعَبْدَ
رُبَّمَا عَمَلَ الْعَمَلَ فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَدْ
غُفِرْتُ لَكَ وَ لَا أَكْتُبُ عَلَيْكَ شَيْئاً أَبَداً وَ مَنْ
هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَا يَفْعَلْهَا فَإِنَّهُ رُبَّمَا عَمَلَ الْعَبْدَ
السَّيِّئَةَ فَيَرَاهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ فَيَقُولُ لَا وَ عِزَّتِي
وَ جَلَالِي لَا أَغْفِرُ لَكَ بَعْدَهَا أَبَداً

اصول کافی ج : 3 ص : 212 روایه 6:

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ
بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِذَا هَمَمْتَ
بِشَيْءٍ مِنَ الْخَيْرِ فَلَا تُؤَخِّرْهُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ
وَ جَلَّ رُبَّمَا اطَّلَعَ عَلَى الْعَبْدِ وَ هُوَ عَلَى
شَيْءٍ مِنَ الطَّاعَةِ فَيَقْنُولُ وَ عِزَّتِي وَ
جَلَالِي لَا أَعَذِّبُكَ بَعْدَهَا أَبَداً وَ إِذَا هَمَمْتَ

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: همانا خدا کارهای
خیر، زود انجام شده را دوست دارد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: چون اراده
کار خیری کردی تاخیرش مینداز، زیرا
بنده بقصد ثواب خدا در روز گرمی روزه
میگیرد، و همان سبب میشود که خدا او
را از آتش دوزخ میرهاند، و چیزی را
که مایه تقرب بخدای عزوجل است
کوچک بشمار، اگر چه پاره ای خرمائی
باشد (که آنرا در راه خدا دهی).

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: هر که آهنگ خیری کند،
باید عجله کند و تاخیرش نیندازد، زیرا
بنده گاهی عملی انجام میدهد که خدای
تبارک و تعالی میفرماید: ترا آمرزیدم و
دیگر چیزی علیه تو نمی نویسم، و هر
که آهنگ گناهی کند، آنرا انجام ندهد،
زیرا گاهی بنده گناهی میکند و خدای
سبحان او را میبیند و میفرماید: نه،
بعزت و جلالم سوگند که ترا پس از این
هرگز نیامرزم.

بَسِيْنَةً فَلَا تَعْمَلُهَا فَإِنَّهُ رَبُّمَا أَطْلَعَ اللَّهُ عَلَى الْعَبْدِ وَهُوَ عَلَى شَيْءٍ مِنَ الْمَعْصِيَةِ فَيَقُولُ وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي لَا أَغْفِرُ لَكَ بَعْدَهَا أَبَدًا
اصول کافی ج : 3 ص : 213 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: چون اراده کار خیری نمودی ، تاخیرش مینداز زیرا خدای عزوجل گاهی بر بنده مشرف میشود که او مشغول طاعتی است ، پس میفرماید: بعث و جلالم سوگند که ترا پس از این هرگز عذاب نکنم و چون اراده گناهی کردی انجام مده ، زیرا گاهی خدا بر بنده مشرف میشود که او معصیتی انجام میدهد، پس میفرماید: بعثت و جلالم که ترا بعد از این دیگر نخواهم آمرزید.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْزَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِذَا هَمَّ أَحَدُكُمْ بِخَيْرٍ أَوْ صَلَوةٍ فَإِنَّ عَنْ يَمِينِهِ وَ شِمَالِهِ شَيْطَانَيْنِ فَلْيُبَادِرْ لَا يَكْفَاهُ عَنْ ذَلِكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 213 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:
هرگاه یکی از شما آهنگ کار خیر یا رساندن نفعی بدیگری کرد، دو شیطان در جانب راست و چپش باشند، پس باید بشتابد که او را از آن باز ندارند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ مَنْ هَمَّ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَيْرِ فَلْيُعَجِّلْهُ فَإِنَّ كُلَّ شَيْءٍ فِيهِ تَأْخِيرٌ فَإِنَّ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ نَظْرَةً
اصول کافی ج : 3 ص : 213 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: کسیکه قصد کار خیری کند، باید بشتابد، زیرا هر چه در آن تاخیر رود، شیطان را نسبت بان مهلتی پیدا شود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ ثَقُلَ الْخَيْرَ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا كَثَفَلَهُ فِي مَوَازِينِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَفَّفَ الشَّرَّ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا كَخَفَّفَهُ فِي مَوَازِينِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

صوّل کافی ج : 3 ص : 213 روای ة : 10

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) میفرمود: همانا خدا
کار خیر را بر اهل دنیا سنگین
ساخته ، مانند سنگینی آن در
ترازوهایشان روز قیامت ، و همانا خدای
عزوجل بدی را بر اهل دنیا سبک ساخته
مانند سبکی آن در ترازوهایشان روز
قیامت.

باب : انصاف و عدالت

بَابُ الْإِنصَافِ وَالْعَدْلِ

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین صلوات الله علیهما
فرمود: رسول خدا (ص) در آخر سخنرانی
خود میفرمود: خوشا حال کسی که
خلقش طیب و طبعش طاهر و باطنش
شایسته و آشکارش نیکو باشد، و زیادی
مالش را بدهد و زیادی گفتارش را نه
دارد و از خود انصاف دهد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ
حَمْزَةَ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ص قَالَ كَانَ رَسُولُ
اللَّهِ ص يَقُولُ فِي آخِرِ خُطْبَتِهِ طُوبَى لِمَنْ
طَابَ خُلُقُهُ وَ طَهَّرَتْ سَجِيَّتُهُ وَ صَلَحَتْ
سَرِيرَتُهُ وَ حَسُنَتْ عِلَانِيَتُهُ وَ انْفَقَ
الْفَضْلُ مِنْ مَالِهِ وَ اَمْسَكَ الْفَضْلُ مِنْ قَوْلِهِ
وَ اَنْصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 214 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: کیست که برایم
چهار چیز را در برابر چهار خانه در
بهشت عهده دار شود: انفاق کن و از
فقر مترس، و سلام را در جهان
منتشر کن و بحث و جدل را رها کن
! اگر چه حق با تو باشد، و خودت
بمردم انصاف مده (تا محتاج داور دیگری
نباش).

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ
بْنِ وَهَبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ يَضْمَنْ
لِي أَرْبَعَةً بِأَرْبَعَةِ آيَاتٍ فِي الْجَنَّةِ أَنْفَقَ وَ لَا
تَخَفَ فَقْرًا وَ أَفْشَى السَّلَامَ فِي الْعَالَمِ وَ أَثَرَكِ
الْمَرَاءَ وَ إِنْ كُنْتَ مُحِقًّا وَ اَنْصَفِ النَّاسَ مِنْ
نَفْسِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 214 روایه 2:

عَنْهُ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ جَارُودِ أَبِي الْمُنْذِرِ قَالَ
سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ سَيِّدُ الْأَعْمَالِ
ثَلَاثَةٌ اِنْصَافُ النَّاسِ مِنْ نَفْسِكَ حَتَّى لَا
تَرْضَى بِشَيْءٍ إِلَّا رَضِيتَ لَهُمْ مِثْلَهُ وَ
مَوَاسَاتِكَ الْأَخَ فِي الْمَالِ وَ ذِكْرُ اللَّهِ عَلَى كُلِّ
حَالٍ لَيْسَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ فَقَطْ وَ لَكِنْ إِذَا وَرَدَ عَلَيْكَ
شَيْءٌ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ أَخَذْتَ بِهِ أَوْ إِذَا
وَرَدَ عَلَيْكَ شَيْءٌ نَهَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَنْهُ

تَرْكُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 214 روایة 3:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: سرور اعمال سه چیز است: انصاف دادن بمردم از خود، تا آنجا که هر چه خشنودت کند مثلثی را برای مردم بخواهی، و مواسات نمودن با برادران در مال و یاد و خدا در هر حال و آن گفتن سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر فقط نیست، بلکه هرگاه امر خدا عزوجل بتو رو آورد عمل کنی و چون نهی و باز داریش بتو رسد، ترك کنی.

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین علیه السلام در ضمن کلامی فرمود: بهوش باشید هر که ا خود بمردم انصاف دهد خدا جز عزتش نیفزاید.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: سه کس روز قیامت از همه مخلوق بخدای عزوجل نزدیکترند تا از حساب مردم فارغ شود: مردیکه قدرتش او را وادار نکند که در خشم بر زیر دستش ستم کند، و مردیکه میان دو کس میانجی شود، و باندازه جوی از یکی علیه دیگری طرفداری نکند، و مردیکه حق را گوید چه بسود یا زیانش باشد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُعَلَّى عَنْ يَحْيَى بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْمِيثَمِيِّ عَنْ رُومِيِّ بْنِ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع فِي كَلَامٍ لَهُ أَلَّا إِنَّهُ مَنْ يُنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلَّا عِزًّا

اصول کافی ج : 3 ص : 214 روایة 4:

عَنْهُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ ثَلَاثَةٌ هُمْ أَقْرَبُ الْخَلْقِ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَفْرُغَ مِنَ الْحِسَابِ رَجُلٌ لَمْ تَدْعُهُ قُدْرَةٌ فِي حَالِ غَضَبِهِ إِلَى أَنْ يَحِيفَ عَلَى مَنْ تَحْتَ يَدِهِ وَ رَجُلٌ مَشَى بَيْنَ اثْنَيْنِ فَلَمْ يَمْلُ مَعَ أَحَدِهِمَا عَلَى الْآخَرِ بِشَعِيرَةٍ وَ رَجُلٌ قَالَ بِالْحَقِّ فِيمَا لَهُ وَ عَلَيْهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 215 روایة 5:

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ

هشام بن سالم عن زرارَةَ عن الحسن
البراز عن أبي عبد الله ع قال في حديث
له أ لا أخبركم بأشد ما فرض الله على خلقه
فذكر ثلاثة أشياء أولها إنصاف الناس من
نفسك

اصول کافی ج : 3 ص : 215 روایه:6

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) در حدیثی فرمود:
سخت ترین واجبات خدا را بر خلقش بشما
خبر ندهم ؟ سپس سه چیز را بیان فرمود
که نخستینش ، انصاف دادن مردم از خود
بود.

علي بن إبراهيم عن أبيه عن التوفلي عن
السكوني عن أبي عبد الله ع قال قال رسول
الله ص سيّد الأعمال إنصاف الناس من
نفسك ومواساة الأخ في الله وذكر الله عز
وجل على كل حال

اصول کافی ج : 3 ص : 215 روایه:7

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: سرور اعمال ،
انصاف دادن مردم از خود و موااسات با
برادر دینی و یاد خدای عزوجل در هر
حال است.

علي عن أبيه عن ابن محبوب عن هشام بن
سالم عن زرارَةَ عن الحسن البراز قال قال
لي أبو عبد الله ع أ لا أخبرك بأشد ما فرض
الله على خلقه ثلاث قلت بلى قال إنصاف
الناس من نفسك ومواساتك أخاك وذكر
الله في كل موطن أما إنني لا أقول سبحانه
الله والحمد لله ولا إله إلا الله والله أكبر ولا
إن كان هذا من ذلك ولكن ذكر الله جل
عز في كل موطن إذا هجمت على طاعة أو
على معصية

اصول کافی ج : 3 ص : 215 روایه:8

ترجمه روایت شریفه:
حسن بزاز گوید: امام صادق (ع) بمن
فرمود: نمیخواهی سه چیزی را که از
سخت ترین واجبات خداست بر خلقش
بتو خبر دهم ؟ گفتم : چرا، فرمود:
انصاف دادن مردم از خود و مساوات با
برادرت و یاد کردن خدا در هر جا. بدان
که من نمیگویم یاد خدا سبحانه الله و
الحمد لله و لا اله الا الله و الله اكبر است اگر
چه این هم از آنست ، بلکه یاد خدا در
موقع بر خورد با حلال و حرام او است.

ابن محبوب عن أبي أسامة قال قال
أبو عبد الله ع ما ابتلي المؤمن بشيء أشد
عليه من خصال ثلاث يحرّمها قيل وما
هن قال المواساة في ذات يده و الإنصاف
من نفسه وذكر الله كثيراً أما إنني لا أقول
سبحان الله والحمد لله ولا إله إلا الله ولا
لكن ذكر الله عند ما أحل له وذكر الله عند

مَا حَرَّمَ عَلَيْهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 216 روایة 9:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤمن گرفتار نشده بچیزیکه بر او سخت تر باشد از سه خصلتی که از آنها محروم شود (محرومیت از این سه خصلت برای مؤمن از هر چیزی سخت تر است) عرض شد: آنها چه هستند؟ فرمود: 1- مواسات نسبت بدارانش (با برادران دینیش 2. - انصاف دادن از خود (یعنی حق را بگوید اگر چه بزیان او باشد). 3- بسیار ذکر خدا کردن. آگاه باش، من نمیگویم: سبحان الله و الحمد لله (و لا اله الا الله) است (یعنی ذکر خدا تنها گفتن این کلمات نیست) بلکه یاد کردن خداست هنگام حلال و حرام او (یعنی هنگام مواجهه با حلال و حرام. خدا را بیاد آورد و حلال را کسب کند و حرام را ترک گوید).

ترجمه روایت شریفه:

عربی خدمت پیغمبر (ص) آمد و حضرت بسوی جنگی میرفت، عرب رکاب شترش را گرفت و گفت: یا رسول الله! بمن عملی آموز که موجب رفتن بهشتم شود، فرمود هرگونه دوست داری مردم با تو رفتار کنند، تو با آنها رفتار کن، و هر چه را ناخوش داری مردم را با تو کنند، با آنها مکن جلوشتر را رها کن.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَحْيَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبَلَادِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَبِي الْبَلَادِ رَفَعَهُ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ ص وَهُوَ يُرِيدُ زَوَاتِهِ فَأَخَذَ بِغُرْزٍ رَاحِلَتِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَّمَنِي عَمَلًا أَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ فَقَالَ مَا أَحْبَبْتُ أَنْ يَأْتِيَهُ النَّاسُ إِلَيْكَ فَأَتَهُ إِلَيْهِمْ وَمَا كَرِهْتُ أَنْ يَأْتِيَهُ النَّاسُ إِلَيْكَ فَلَا تَأْتِهِ إِلَيْهِمْ خَلَّ سَبِيلَ الرَّاحِلَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 216 روایة 10:

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ عُبَيْسِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنِ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ

الْعَدْلُ أَهْلَى مِنَ الْمَاءِ يُصِيبُهُ الظَّمَانُ مَا
أَوْسَعَ الْعَدْلُ إِذَا عُدِلَ فِيهِ وَ إِنَّ قَلَّ
اصول کافی ج : 3 ص : 216 روایه 11:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: عدالت شیرین
تر از آبی ست که بلب تشنه رسد، عدالت
چه گشایشی دارد زمانیکه در امری عدالت
شود، اگرچه کم باشد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ
مَحْبُوبٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ مَنْ أَنْصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ رُضِيَ بِهِ
حُكْمًا لغيره
اصول کافی ج : 3 ص : 216 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: هر که از
خود بمردم انصاف دهد (اگر چه بر
زیانش باشد) برای دوری میان دیگران
برگزیده شود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ
عَمْرَانَ بْنِ مَيْثَمٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى
آدَمَ ع أَنِّي سَأَجْمَعُ لَكَ الْكَلَامَ فِي أَرْبَعِ
كَلِمَاتٍ قَالَ يَا رَبِّ وَ مَا هُنَّ قَالَ وَاحِدَةً لِي وَ
وَاحِدَةً لَكَ وَ وَاحِدَةً فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَكَ وَ
وَاحِدَةً فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ النَّاسِ قَالَ يَا رَبِّ
بَيْنَهُنَّ لِي حَتَّى أَعْلَمَهُنَّ قَالَ أَمَّا الَّتِي لِي
فَتَعْبُدُنِي لَا تَشْرِكْ بِي شَيْئاً وَ أَمَّا الَّتِي
لَكَ فَأَجْزِيكَ بِعَمَلِكَ أَحْوَجَ مَا تَكُونُ إِلَيْهِ وَ أَمَّا
الَّتِي بَيْنِي وَ بَيْنَكَ فَعَلَيْكَ الدُّعَاءُ وَ عَلَيَّ
الْإِجَابَةُ وَ أَمَّا الَّتِي بَيْنَكَ وَ بَيْنَ النَّاسِ
فَتَرْضَى لِلنَّاسِ مَا تَرْضَى لِنَفْسِكَ وَ تَكْرَهُ
لَهُمْ مَا تَكْرَهُ لِنَفْسِكَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
سِنَانٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَمْرَانَ بْنِ مَيْثَمٍ عَنْ
يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى آدَمَ ع أَنِّي
سَأَجْمَعُ لَكَ الْكَلَامَ فِي أَرْبَعِ كَلِمَاتٍ قَالَ يَا
رَبِّ وَ مَا هُنَّ قَالَ وَاحِدَةً لِي وَ وَاحِدَةً لَكَ وَ

وَاحِدَةً فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكَ وَوَاحِدَةً فِيمَا بَيْنَكَ
وَبَيْنَ النَّاسِ قَالَ يَا رَبِّ بَيْنَهُنَّ لِي حَتَّى
أَعْلَمَهُنَّ قَالَ أَمَّا الَّتِي لِي فَتَعْبُدْنِي لَا تُشْرِكْ
بِي شَيْئاً وَ أَمَّا الَّتِي لَكَ فَتَأْجِزِيكَ بِعَمَلِكَ
أُخَوِّجُ مَا تَكُونُ إِلَيْهِ وَ أَمَّا الَّتِي بَيْنِي وَ
بَيْنَكَ فَعَلَيْكَ الدُّعَاءُ وَ عَلَيَّ الْإِجَابَةُ وَ
أَمَّا الَّتِي بَيْنَكَ وَ بَيْنَ النَّاسِ فَتَرْضَى لِلنَّاسِ
مَا تَرْضَى لِنَفْسِكَ وَ تَكْرَهُ لَهُمْ مَا تَكْرَهُ لِنَفْسِكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 216 روایه 13 :

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل
بآدم (ع) وحی فرمود: من تمام سخن را
در چهار کلمه برایت جمع میکنم :
عرضکرد پروردگارا آنها چیست ؟ فرمود:
یکی از آن منست و یکی از آن تو و یکی
میان من و تو و یکی تو و مردم .
عرضکرد: آنها را بیان فرما تا بفهمم ،
فروید:

اما آنچه از آن منست ، اینستکه مرا
عبادت کنی و چیزی را شریکم نسازی ، و
اما آنچه از آن توست اینستکه پاداش
عمل ترا بدهم زمانیکه از همه وقت بدان
نیازمندتری . و اما آنچه میان من و
تو است دعا کردن تو و اجابت من است .
و اما آنچه میان تو و مردم است ،
اینستکه برای مردم بیسنندی آنچه برای
خود میپسندی و برای آنها نخواهی آنچه
برای خود نخواهی.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: از خدا پروا کنید
و عدالت ورزید، زیرا خود شما از
مردمیکه عدالت نمیورزند عیب میگیرید.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجُبَّارِ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ غَالِبِ بْنِ عُثْمَانَ
عَنْ رَوْحِ ابْنِ أَخْتِ الْمُعَلَّى عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ وَ اعْدِلُوا فَإِنَّكُمْ تَعِيبُونَ
عَلَى قَوْمٍ لَا يَعْدِلُونَ
اصول کافی ج : 3 ص : 217 روایه 14 :

عَنْهُ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْعَدْلُ أَخْلَى مِنَ
الشَّهَدِ وَالْأَيْنُ مِنَ الزُّبْدِ وَأَطْيَبُ رِيحاً مِنَ
الْمِسْكِ

اصول کافی ج : 3 ص : 217 روایه 15:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ عُثْمَانَ
بْنِ جَبَلَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص ثَلَاثُ خِصَالٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ أَوْ وَاحِدَةً
مِنْهُنَّ كَانَ فِي ظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا
ظِلُّهُ رَجُلٌ أَعْطَى النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ مَا هُوَ
سَأَلُهُمْ وَ رَجُلٌ لَمْ يَنْقُذْ رَجُلًا وَ لَمْ يُؤَخَّرْ
رَجُلًا حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ ذَلِكَ لِلَّهِ رِضًا وَ رَجُلٌ
لَمْ يَعِيبْ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ بَعِيبٍ حَتَّى يَنْفِي ذَلِكَ
الْعَيْبَ عَنْ نَفْسِهِ فَإِنَّهُ لَا يَنْفِي مِنْهَا عَيْبًا إِلَّا
بَدَأَ لَهُ عَيْبٌ وَ كَفَى بِالْمَرْءِ شُغْلًا بِنَفْسِهِ عَنِ
النَّاسِ

اصول کافی ج : 3 ص : 217 روایه 16:

عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَمَّادٍ الْكُوفِيِّ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْغَفَارِيِّ عَنْ جَعْفَرِ
بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ وَاسَى الْفَقِيرَ مِنْ
مَالِهِ وَ أَنْصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ فَذَلِكَ
الْمُؤْمِنُ حَقًّا

اصول کافی ج : 3 ص : 218 روایه 17:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ نَافِعٍ بَيَّاعِ
السَّابِرِيِّ عَنْ يُونُسَ الْبَرْزَازِيِّ قَالَ سَمِعْتُ
أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَا تَدَارَأُ اثْنَانِ فِي أَمْرِ
قُطٍّ فَأَعْطَى أَحَدُهُمَا النِّصْفَ صَاحِبَهُ فَلَمْ يَقْبَلْ
مِنْهُ إِلَّا أُدِيلَ مِنْهُ

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: عدالت شیرینتر از عسل و
نرمتر از کره و خوشبوتر از مشک است.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: سه خصلت
است که هر که هر سه یا یکی از آنها را
داشته باشد، در سایه عرش خدا باشد
روزی که جز سایه او سایه ای نباشد: 1-
مردیکه بمردم دهد آنچه خودش از آنها
میطلبد. 2- مردیکه گامی پیش و گامی پس
نگذارد، تا آنکه بداند خدا بآن راضی است
3- مردی که از برادر مسلمانش عیبی
نگیرد جز آنکه آن عیب را از خود
بزداید، زیرا عیبی از خود نزداید، جز
آنکه عیب دیگری برایش هویدا گردد، و
انسانرا همین بس که بخود پردازد نه
بدیگران.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: کسیکه در مالش
با فقیر مواسات کند و بمردم از خود
انصاف دهد، او مؤمن حقیقی است.

اصول کافی ج : 3 ص : 218 روایة 18:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: دو تن هرگز در امری ستیزه نکنند، که یکی بدیگری انصاف دهد و او نپذیرد، جز آنکه او را مغلوب سازد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
قَيْسٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ إِنَّ لِلَّهِ جَنَّةً لَا
يَدْخُلُهَا إِلَّا ثَلَاثَةٌ أَحَدُهُمْ مَنْ حَكَمَ فِي نَفْسِهِ
بِالْحَقِّ

اصول کافی ج : 3 ص : 218 روایة 19:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: خدا رلا بهشتی است که جز سه کس در آن وارد نشوند، یکی از آنها کسی است که درباره خود بحق داورى کند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ الْعَدْلُ أَهْلِي مِنَ الْمَاءِ يُصِيبُهُ الظَّمَانُ
مَا أَوْسَعَ الْعَدْلُ إِذَا عُدِلَ فِيهِ وَإِنْ قَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 218 روایة 20:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: عدالت شیرینتر از آبی است که بجگر سوخته رسد، چه گشایشی است در عدالت ، زمانیکه در امری عدالت شود اگر چه کم باشد.

باب : بی نیازی از مردم

بَابُ الْإِسْتِغْنَاءِ عَنِ النَّاسِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: شرافت مؤمن بشب زنده داری و عزتش به بی نیازی از مردمست.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ شَرَفُ الْمُؤْمِنِ قِيَامُ اللَّيْلِ وَ عِزُّهُ اسْتِغْنَاؤُهُ عَنِ النَّاسِ

اصول کافی ج : 3 ص : 218 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: چون یکی از شما خواهد هر چه از پروردگارش سؤ ال کند، باو عطا کند، باید از مردم ماعیوس شود، و امیدی جز بخدا نداشته باشد، چون خدای عزوجل این را از دلش داند، هر چه از خدا خواهی باو عطا کند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسَانِيِّ جَمِيعاً عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمَنْقَرِيِّ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ رَأَدَ أَحَدَكُمْ أَنْ لَا يَسْأَلَ رَبَّهُ شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ فَلْيُبَاسْ مِنَ النَّاسِ كُلِّهِمْ وَ لَا يَكُنْ لَهُ رَجَاءٌ إِلَّا عِنْدَ اللَّهِ فَإِذَا عَلِمَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ذَلِكَ مِنْ قَلْبِهِ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهُ شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 219 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین صلوات الله علیهما فرمود: تمام خیر و نیکی را دیدم که در بریدن طمع از دست مردم است ، و هر که هیچ امیدی بمردم نداشته باشد و امرش را در هر کاری بخای عزوجل واگذارد، خدای عزوجل در هر چیزی او را اجابت کند.

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ الْمَنْقَرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزَّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ص قَالَ رَأَيْتُ الْخَيْرَ كُلَّهُ قَدْ اجْتَمَعَ فِي قَطْعِ الطَّمَعِ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ وَ مَنْ لَمْ يَرْجُ النَّاسَ فِي شَيْءٍ وَ رَدَّ أَمْرَهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي جَمِيعِ أُمُورِهِ اسْتَجَابَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 219 روایه 3:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى بْنِ أَعْيَنَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ طَلِبُ الْحَوَائِجِ إِلَى النَّاسِ اسْتِلَابٌ لِلْعِزِّ وَ مَذْهَبَةُ لِلْحَيَاءِ وَ الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ عِزٌّ لِلْمُؤْمِنِ فِي دِينِهِ وَ

الطَّمْعُ هُوَ الْفَقْرُ الْحَاضِرُ

اصول کافی ج : 3 ص : 219 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: حاجت خواستن از مردم موجب سلب عزت و رفتن حیا گردد، نومییدی از آنچه دست مردمست، موجب عزت مؤمن است در دینش، و طمع فقریست حاضر و آماده.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع جُعِلَتْ فِدَاكَ أَكْتُبُ لِي إِلَى إِسْمَاعِيلَ بْنِ دَاوُدَ الْكَاتِبِ لَعَلِّي أُصِيبُ مِنْهُ قَالَ أَنَا أَضْنُ بِكَ أَنْ تَطْلُبَ مِثْلَ هَذَا وَ شَبَّهَهُ وَ لَكِنْ عَوَّلَ عَلَى مَالِي

اصول کافی ج : 3 ص : 219 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

احمد بن محمد ابی نصر گوید: بامام رضا عرض کردم: قربانت گردم برای اسماعیل ابن داود کاتب توصیه ای بنویس، شاید از او بهره ای ببرم، فرمود: مرا دریغ آید که مانند توئی چنین چیزی طلب کند، تو بر مال من تکیه کن (هر چه خواهی از من بگیر).

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ نَجْمِ بْنِ حُطَيْمٍ الْغَنَوِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ عَزُّ الْمُؤْمِنِ فِي دِينِهِ أَوْ مَا سَمِعْتُ قَوْلَ حَاتِمٍ إِذَا مَا عَزَمْتَ الْيَأْسَ الْفَيْتَةُ الْغَنَى إِذَا عَرَفْتَهُ النَّفْسَ وَ الطَّمْعُ الْفَقْرُ

اصول کافی ج : 3 ص : 219 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: نومییدی و چشم نداشتن بدست مردم عزت دینی مؤمن است، مگر گفتار حاتم را نشنیده ای که گوید:

إذا ما عزمتم اليأس الفيتة الغنى

إذا اعرفته النفس و الطمع الفقر

((چون بنومید تصمیم گیری و دلت بآن شناسا گردد، آنرا بی نیازی یابی و طمع را فقر دانی)).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ السَّابَّاطِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَمِيرُ

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین صلوات الله علیه میفرمود:
باید در دلت احتیاج بمردم و بی نیازی از
ایشان پیدا گردد، و احتیاج بآنها در نرم
زبانی و خوشروئیت باشد و بی نیازی از
آنها در حفظ آبرو و نگهدای عزتوضیح -
باشد.

الْمُؤْمِنِينَ ص يَقُولُ لِيَجْتَمِعَ فِي قَلْبِكَ الْإِفْتِقَارُ
إِلَى النَّاسِ وَالْإِسْتِغْنَاءُ عَنْهُمْ فَيَكُونَ
اِفْتِقَارُكَ إِلَيْهِمْ فِي لَبِنِ كَلَامِكَ وَحُسْنِ بَشْرِكَ
وَيَكُونَ اسْتِغْنَاؤُكَ عَنْهُمْ فِي نَزَاهَةِ عِرْضِكَ
وَبَقَاءِ عِزِّكَ
عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُدٍ
قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ عُمَرَ عَنْ يَحْيَى بْنِ
عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ ص يَقُولُ ثُمَّ ذَكَرَ مِثْلَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 220 روایه 7:

شرح:

عالیترین دستور معاشرت و برخورد با مردم را امیرالمؤمنین (ع) در این جمله بیان میکند و حاصلش اینستکه :
انسان باید در دل دو عقیده داشته باشد: یکی آنکه در معاشرت بهم نوع محتاجست ، زیرا طبعاً اجتماعی آفریده
شده و در بقاء خود بآنها محتاجست ، پس لازمست نرم گفتار و خوش برخورد باشد، دیگر آنکه محتاج و نیازمند
بآنها نیست و باید بخود اعتماد کند و خدا را روزی ده بندگان و مسبب الاسباب داند، پس نباید تملق و
چاپلوسی کند و خود را خوار و زبون نماید، بلکه در عین خوشروئی و شیرین سخنی عزت نفس و مناعت طبع
خویش را باید حفظ کند.

باب : صله رحم

بَابُ صَلَّةِ الرَّحِمِ

ترجمه روایت شریفه:

جمیل بن دراج گوید: از امام صادق (ع) این قول خدای - جل ذکره - را پرسیدم : (((بترسید از خدائیکه بنام وی از همدیگر تقاضا میکند و از بریدن خویشاوندیها پروا کنید که خدا مراقب شماست ، 2 سوره 4))) فرمود: آن اعرحام مردم است که خدای عزوجل بصله آن ار فرموده و بزرگش داشته مگر نبینی که آنرا در ردیف خود قرار داده است.

ترجمه روایت شریفه:

مردی خدمت پیغمبر (ص) آمد و عرض کرد: یا رسول الله! فامیل من تصمیم گرفته اند بر من حمله کنند و از من ببرند و دشنام دهند. آیا من حق دارم آنها را ترك گویم؟ فرمود: در آنصورت خدا همه شما را ترك میکند، عرضکرد: پس چکنم؟ فرمود، بپیوند با هر که از تو ببرد و عطا کن بهر که محرومیت کند و در گذر از هر که بتوستم نماید، زیرا چون چنین کنی ، خدا ترا بر آنها یاری دهد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ وَ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَالُتُونَ بِهِ وَ الْأَرْحَامُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا قَالَ فَقَالَ هِيَ أَرْحَامُ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَمَرَ بِصِلَتِهَا وَ عَظَمَهَا أَلَا تَرَى أَنَّهُ جَعَلَهَا مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 220 روایه 1:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ قَالَ بَلَّغْنِي عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ص فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهْلُ بَيْتِي أَبَوْا إِلَّا تَوَثَّبًا عَلَيَّ وَ قَطِيعَةً لِي وَ شَتِيمَةً فَأَرْفُضُهُمْ قَالَ إِذَا يَرَفُضُكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا قَاتِلْ فَكَيْفَ أَصْنَعُ قَالَ تَصِلْ مَنْ قَطَعَكَ وَ تُعْطِيَ مَنْ حَرَمَكَ وَ تَغْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ كَانَ لَكَ مِنَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ظَهِيرٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 221 روایه 2:

وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا ع يَكُونُ الرَّجُلُ يَصِلُ رَحِمَهُ فَيَكُونُ قَدْ بَقِيَ مِنْ عُمْرِهِ ثَلَاثَ سِنِينَ فَيُصَيِّرُهَا اللَّهُ ثَلَاثِينَ سَنَةً وَ يَفْعَلُ

اللَّهُ مَا يَشَاءُ

اصول کافی ج : 3 ص : 221 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:

امام رضا (ع) فرمود: مردیکه سه سال از عمرش باقی مانده صله رحم میکند، خدا عمرش را 30 سال قرار میدهد و خدا هرچه خواهد میکند.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: صله ارحام اعمال را پاک کند و اموال را فزونی دهد و بلا را بگرداند و حساب را آسان کند و اجل را تاخیر اندازد.

وَعَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ خَطَّابِ الْأَعْوَرِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع صَلَّهِ الْأَرْحَامِ تَزْكِي الْأَعْمَالَ وَتُنْمِي الْأَمْوَالَ وَتَدْفَعُ الْبُلُوَى وَتُسِّرُّ الْحِسَابَ وَتُنْسِي فِي الْأَجَلِ

اصول کافی ج : 3 ص : 221 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: سفارش میکنم امت حاضر و غایب را و آنهایی را که در پشت مردان و زهدان زنانه تا روز قیامت که صله رحم کنند. اگر چه بفاصله یکسال راه باشد، زیرا صله رحم جزء دین است.

وَعَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمَقْدَامِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَوْصِي الشَّاهِدَ مِنْ أُمَّتِي وَ الْغَائِبِ مِنْهُمْ وَ مَنْ فِي أَصْلَابِ الرِّجَالِ وَ أَرْحَامِ النِّسَاءِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَنْ يَصِلَ الرَّحِمَ وَ إِنْ كَانَتْ مِنْهُ عَلَى مَسِيرَةِ سَنَةٍ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الدِّينِ

اصول کافی ج : 3 ص : 221 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: صله ارحام خلق را نیکو و دست را با سخاوت و نفس را پاکیزه و روزی را زیاد کند و اجل را تاخیر اندازد.

وَعَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ حَفْصِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ صَلَّهِ الْأَرْحَامِ تُحَسِّنُ الْخُلُقَ وَ تُسَمِّحُ الْكُفَّ وَ تُطَيِّبُ النَّفْسَ وَ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ تُنْسِي فِي الْأَجَلِ

اصول کافی ج : 3 ص : 221 روایه 6:

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوُشَاءِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ الرَّحِمَ مُعَلَّقَةٌ بِالْعَرْشِ

تَقُولُ اللَّهُمَّ صَلِّ مَنْ وَصَلَنِي وَاقْطَعْ مَنْ قَطَعَنِي وَ هِيَ رَحِمُ آلِ مُحَمَّدٍ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ الَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوَصَّلَ وَ رَحِمُ كُلِّ ذِي رَحِمٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 222 روایه 7:

شرح:

آویختن رحم بعرض ، کنایه از درخواست حق خویش است در حضور پروردگار و سرعت اجابت او.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: نخستین سخنگوی اعضاء بدن در روز قیامت رحم است که میگوید پروردگارا! هر که در دنیا مرا پیوست ، امروز میان خودت و او پیوست ده ، و هر که در دنیا مرا برید امروز خود را از او ببر (یعنی رحمت خود را از او ببر)

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَ أَوَّلُ نَاطِقٍ مِنَ الْجَوَارِحِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الرَّحِمُ تَقُولُ يَا رَبِّ مَنْ وَصَلَنِي فِي الدُّنْيَا فَصَلِّ الْيَوْمَ مَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ وَ مَنْ قَطَعَنِي فِي الدُّنْيَا فَاقْطَعْ الْيَوْمَ مَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 222 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: با رحمت صله کن ، اگر چه بیک شربت (آشامیدن) آب باشد، و بهترین صله رحم ، آزار نرسانیدن باوست ، و صله رحم مرگ را بتأخیر اندازد و دوستی خانواده آورد.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَ صَلِّ رَحِمَكَ وَ لَوْ بِشَرْبَةِ مِنْ مَاءٍ وَ أَفْضَلُ مَا تُوَصَّلُ بِهِ الرَّحِمُ كَفُّ الْأَذَى عَنْهَا وَ صَلَّةُ الرَّحِمِ مَنْسَأَةٌ فِي الْأَجَلِ مَحَبَّةٌ فِي الْأَهْلِ

اصول کافی ج : 3 ص : 222 روایه 9:

عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَ إِنَّ الرَّحِمَ مُعَلَّقَةٌ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِالْعَرْشِ تَقُولُ اللَّهُمَّ صَلِّ مَنْ
وَصَلَّنِي وَاقْطَعْ مَنْ قَطَعَنِي
اصول کافی ج : 3 ص : 222 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: روز قیامت
رحم بعرش اوخته و میگوید: بار خدایا
هر که مرا پیوست پیوندش کن و هر که
مرا برید از او ببر.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ
حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع
قَالَ قَالَ أَبُو ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ رَسُولَ
اللَّهِ ص يَقُولُ حَافِتَا الصِّرَاطِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
الرَّحِمَ وَالْأَمَانَةَ فَإِذَا مَرَّ الْوَصُولُ لِلرَّحِمِ
الْمُؤَدَّى لِلْأَمَانَةِ نَفَذَ إِلَى الْجَنَّةِ وَإِذَا مَرَّ
الْخَائِنُ لِلْأَمَانَةِ الْفُطُوعُ لِلرَّحِمِ لَمْ يَنْفَعَهُ
مَعَهُمَا عَمَلٌ وَتَكَفَّ بِهِ الصِّرَاطُ فِي النَّارِ
اصول کافی ج : 3 ص : 223 روایه 11:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: ابوذر: رضی الله
عنه - گفت شنیدم رسول خدا (ص)
میفرمود: رحم و امانت روز قیامت در
دو جانب صراطند، چون صله رحم کننده و
امانت نگهدار بر صراط گذرد ببهشت
رسد، و چون خائن امانت و قاطع رحم از
آن بگذرد، هیچ عملی با وجود این دو گناه
سودش نبخشد و صراط در آتش دوزخ
سرنگوش کند.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ
بْنِ قُرْطٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ
صَلِّ الْأَرْحَامَ تَحْسِنَ الْخُلُقَ وَتَسْمَحَ الْكُفَّ وَ
تُطِيبِ النَّفْسَ وَتَزِيدِ فِي الرِّزْقِ وَتُنْسِئِ فِي
الْأَجْلِ

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: صله رحم خلق
را نیکو و دست را باز و نفس را پاکیزه و
روزی را زیاد کند و مرگ را پس اندازد.

اصول کافی ج : 3 ص : 223 روایه 12:
عَنْهُ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ خَطَّابِ
الْأَعْوَرِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع
صَلِّ الْأَرْحَامَ تَزَكِّي الْأَعْمَالِ وَتُدْفَعُ
الْبُلُوَى وَتَنْمَى الْأَمْوَالُ وَتُنْسِئِ لَهُ فِي
عُمْرِهِ وَتَوْسَعُ فِي رِزْقِهِ وَتُحَبِّبُ فِي أَهْلِ
بَيْتِهِ فَلْيَنْتَقِ اللَّهَ وَلْيَصِلْ رَحِمَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 223 روایه 13:

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: صله رحم ، اعمال را پاک
کند و بلا را دور نماید و اموال را
برکت دهد و عمر را بتأخیر اندازد و
روزش را وسعت دهد و در میان خانواده
محبوبش سازد، پس باید از خدا پروا کرد
و صله رحم نمود.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: صله رحم و خوشرفتاری با همسایه، شهرها را آباد و عمرها را زیاد کنند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنِ الْحَكَمِ الْحَنَاطِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع صَلَّهِ الرَّحِمِ وَ حُسْنُ الْجَوَارِ يَغْمُرَانِ الدِّيَارَ وَ يَزِيدَانِ فِي الْأَعْمَارِ

اصول کافی ج : 3 ص : 223 روایة 14:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: چیزی که ثوابش از همه چیز زودتر رسد، صله رحم است.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَدَّاءِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ أَعْجَلَ الْخَيْرِ ثَوَاباً صَلَّهِ الرَّحِمِ

اصول کافی ج : 3 ص : 223 روایة 15:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: هر که را تاخیر مرگ و افزایش روزی خوش آید، بای صله رحم کند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ سَرَّهُ النِّسَاءُ فِي الْأَجَلِ وَ الزِّيَادَةُ فِي الرِّزْقِ فَلْيُصِلْ رَحِمَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 224 روایة 16:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: چیزی که عمر را زیاد کند جز صله رحم نمیدانیم، تا آنجا که مردی که اجلش 3 سال است و او صله رحم کننده است، خدا 30 سال بعمرش افزاید و آن سه سال را 33 کند، و مردی که عمرش 33 سال است و قطع رحم میکند، خدا 30 سالش را کم میکند و عمرش را سه سال قرار میدهد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا نَعْلَمُ شَيْئاً يَزِيدُ فِي الْعُمُرِ إِلَّا صَلَّهِ الرَّحِمِ حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ يَكُونُ أَجَلُهُ ثَلَاثَ سِنِينَ فَيَكُونُ وَصُولاً لِلرَّحِمِ فَيَزِيدُ اللَّهُ فِي عُمُرِهِ ثَلَاثِينَ سَنَةً فَيَجْعَلُهَا ثَلَاثاً وَ ثَلَاثِينَ سَنَةً وَ يَكُونُ أَجَلُهُ ثَلَاثاً وَ ثَلَاثِينَ سَنَةً فَيَكُونُ قَاطِعاً لِلرَّحِمِ فَيَنْقُصُهُ اللَّهُ ثَلَاثِينَ سَنَةً وَ يَجْعَلُ أَجَلَهُ إِلَى ثَلَاثِ سِنِينَ الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع مِثْلَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 224 روایة 17:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ

أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ لَمَّا خَرَجَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ
ع يُرِيدُ الْبَصْرَةَ نَزَلَ بِالرَّبْذَةِ فَأَتَاهُ رَجُلٌ مِنْ
مُحَارِبٍ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنِّي تَحَمَّلْتُ
فِي قَوْمِي حَمَالَةً وَ إِنِّي سَأَلْتُ فِي طَوَائِفِ
مِنْهُمْ الْمُوَاسَاةَ وَ الْمَعُونَةَ فَسَبَقْتُ إِلَيَّ
أَلَسْنَتْهُمْ بِالنَّكَدِ فَمُرُّهُمْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ
بِمَعُونَتِي وَ حُثُّهُمْ عَلَى مُوَاسَاتِي فَقَالَ أَيْنَ
هُمْ فَقَالَ هَؤُلَاءِ فَرِيقٌ مِنْهُمْ حَيْثُ تَرَى قَالَ
فَنَصَّ رَاحِلَتَهُ فَأَدْلَفْتُ كَأَنَّهَا ظَلِيمٌ فَأَدْلَفَ
بَعْضُ أَصْحَابِهِ فِي طَلَبِهَا فَلَايَا بَلَايَ مَا
لَحِقَتْ فَانْتَهَى إِلَى الْقَوْمِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ وَ
سَأَلَهُمْ مَا يَمْنَعُهُمْ مِنْ مُوَاسَاةِ صَاحِبِهِمْ
فَشَكَّوهُ وَ شَكَّاهُمْ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع
وَصَلَّ امْرُؤٌ عَشِيرَتَهُ فَإِنَّهُمْ أَوْلَى بِبِرِّهِ وَ ذَاتِ
يَدِهِ وَ وَصَلْتُ الْعَشِيرَةَ أَخَاهَا إِنْ عَثَرَ
بِهِ دَهْرٌ وَ أَدْبَرْتُ عَنْهُ دُنْيَا فَإِنَّ الْمُتَوَاصِلِينَ
الْمُتَبَاذِلِينَ مَأْجُورُونَ وَ إِنَّ الْمُتَقَاطِعِينَ
الْمُتَدَابِرِينَ مَوْزُورُونَ قَالَ ثُمَّ بَعَثَ رَاحِلَتَهُ وَ
قَالَ حَلْ

اصول کافی ج : 3 ص : 224 روایه 18:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر علیه السلام فرمود: چون
امیرالمؤمنین (ع) بعزم بصره بیرون
رفت، در ربهذه که مولد و مدفن ابی ذر
غفاریست (فرود آمد، مردی از قبیله
محارب خدمتش آمد و عرض کرد: یا
امیرالمؤمنین من از قبیله خود غرامتی
را بعهده گرفتم و چون از برخی از آنها
تقاضای مواسات کمک کردم از سختی و
تهدیدستی دم زدند. ای امیرالمؤمنان
بایشان امر فرما کمک کنند و وادارشان کن
با من مواسات کنند.
فرمود آنها کجایند؟ عرضکرد: دسته ای
از آنها آنجایند که میبینی، حضرت مرکب
خود را بسرعت هر چه تمامتر بحرکت
آورد و مرکب مانند شتر مرغ میرفت.
جماعتی از اصحاب که پیش را گرفتند
بسختی و کندی باو رسیدند.
حضرت بآنها رسیده بر آنها سلام کرد و
پرسید چرا با رفیق خود مواسات نمیکنند؟
آنها از او، و او از آنها شکایت کردند،
تا امیرالمؤمنان (ع) فرمود: هر
کسی باید با فامیل خود پیوست
داشته باشد زیرا ایشان باحسان و
دستگیری مالی او از دیگران
سزاوارترند، و هر فامیلی باید
باکسان خود پیوست داشته باشد، اگر
روزگار بزمینشان زند، و از آنها
پشت بگرداند، زیرا کسانی که با یکدیگر
پیوست دارند و بذل و بخشش میکنند،
پاداش یافته و آنهایی که از هم ببرند و
بهم پشت کنند، سنگین بارند، سپس
مرکب خود را برانگیخت و فرمود:

برو((12))

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین (ع) فرمود: انسان اگر چه مال و فرزند داشته باشد هرگز نباید از خویشاوندان خود و از دوستی و کرامت و دفاع دستی و زبانی آنها روبگرداند، آنها از همه مردم گردش را محکمتر دارند و باو مهربانتر و اگر مصیبتی باو رسد یا بدی برایش پیش آید، پریشانی او را سامان دهند و ترند و هر که دست کمک از فامیل خویش بازگیرد، از آنها یکدست گرفته شده و از خود او دستهای بسیار، و هر که نرمی و فروتنی کند دوستش از او مودت ببند.

و هر که چون دارا شود (دست باحسان گشاید) آنچه را داده خدا در دنیایش جبران کند و در آخرت برایش چند برابر سازد، و نام نیکی که خدا برای کسی در میان مردم میگذارد، از مالیکه میخورد و بارش میگذارد بهتر است، هر يك از شما که ثروت مالی پیدا کرد، نباید تکبرش زیاد شود، و خود را بزرگ دارد و از خویشاوندش دور شود، و هیچیک از شما نباید نسبت به برادریکه چون مال ندارد، باو احسان نمیکند، از او دوری کند، و هیچ يك از شما نباید از بستن شکست و تنگ دستی خویشاوندش به چیزی که اگر نگهدارد سودش ندهد و اگر از دستش دهد زیانش نرساند غفلت کند (زیرا گاهی ممکن است خویشاوند به چیزی احتیاج داشته باشد که نزد او اضافه و بیکار باشد).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لَنْ يَرْغَبَ الْمَرْءُ عَنْ عَشِيرَتِهِ وَ إِنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَ وَلَدٍ وَ عَنْ مَوَدَّتِهِمْ وَ كَرَامَتِهِمْ وَ دِفَاعِهِمْ بِأَيْدِيهِمْ وَ أَلْسِنَتِهِمْ هُمْ أَشَدُّ النَّاسِ حِيْطَةً مِنْ وَرَائِهِ وَ أَعْطَفَهُمْ عَلَيْهِ وَ أَلْمُهُمْ لَشَعَثِهِ إِنْ أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ أَوْ نَزَلَ بِهِ بَعْضُ مَكَارِهِ الْأُمُورِ وَ مَنْ يَقْبِضْ يَدَهُ عَنْ عَشِيرَتِهِ فَإِنَّمَا يَقْبِضُ عَنْهُمْ يَدًا وَاحِدَةً وَ يَقْبِضُ عَنْهُ مِنْهُمْ أَيْدِي كَثِيرَةٌ وَ مَنْ يُلِنْ حَاشِيَتَهُ يَعْرِفَ صَدِيقَهُ مِنْهُ أَلْمُودَّةُ وَ مَنْ بَسَطَ يَدَهُ بِالْمَعْرُوفِ إِذَا وَجَدَهُ يُخْلِفُ اللَّهُ لَهُ مَا أَنْفَقَ فِي دُنْيَاهُ وَ يُضَاعَفَ لَهُ فِي آخِرَتِهِ وَ لِسَانُ الصَّدِّقِ لِلْمَرْءِ يَجْعَلُهُ اللَّهُ فِي النَّاسِ خَيْرًا مِنَ الْمَالِ يَأْكُلُهُ وَ يُوَرِّثُهُ لَا يَزْدَادَنَّ أَحَدُكُمْ كِبَرًا وَ عَظَمًا فِي نَفْسِهِ وَ نَأْيًا عَنْ عَشِيرَتِهِ إِنْ كَانَ مُوسِرًا فِي الْمَالِ وَ لَا يَزْدَادَنَّ أَحَدُكُمْ فِي أَخِيهِ زُهْدًا وَ لَا مِنْهُ بُعْدًا إِذَا لَمْ يَزَرَ مِنْهُ مَرْوَةٌ وَ كَانَ مُعَوِّزًا فِي الْمَالِ وَ لَا يَغْفُلُ أَحَدُكُمْ عَنْ الْقَرَابَةِ بِهَا الْخُصَاصَةُ أَنْ يَسُدَّهَا بِمَا لَا يَنْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكَهُ وَ لَا يَضُرَّهُ إِنْ اسْتَهْلَكَهُ

صول کافی ج : 3 ص : 225 روایة 19:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ هِلَالٍ

قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ آلَ فُلَانٍ يَبِرُّ
بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَ يَتَوَاصِلُونَ فَقَالَ إِذَا تَنَمَّى
أَمْوَالُهُمْ وَ يَنُمُونَ فَلَا يَزَالُونَ فِي ذَلِكَ حَتَّى
يَنْقَاطِعُوا فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ انْقَشَعَ عَنْهُمْ
اصول کافی ج : 3 ص : 226 روایه : 20

ترجمه روایت شریفه:
سلیمان بن هلال گوید: به امام
صادق (ع) عرض کردم: قبیله ای نسبت
به یکدیگر احساس کنند و صله رحم
نمایند، فرمود این است که اموالشان زیاد
می شود و فزونی گیرند، و همواره چنین
باشند تا از یکدیگر ببرند و چون از هم
بریدند، آن افزونی از ایشان برداشته
شود.

عَنْهُ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ زِيَادِ الْقَنْدِيِّ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ الْقَوْمَ لَيَكُونُونَ
فَجْرَةً وَ لَا يَكُونُونَ بَرَّةً فَيَصِلُونَ
أَرْحَامَهُمْ فَتَنَمَّى أَمْوَالُهُمْ وَ تَطُولُ أَعْمَارُهُمْ
فَكَيْفَ إِذَا كَانُوا أَبْرَاراً بَرَّةً
اصول کافی ج : 3 ص : 226 روایه : 21

ترجمه روایت شریفه:
امیرالمؤمنین صلوات الله علیه و آله
فرمود: گاهی مردمی بد کردارند و
نیکوکار نیستند و صله رحم می کنند
پس مالشان زیاد می شود و عمرشان
دراز می گردد تا چه رسد که نیکوکار
باشند و صله رحم کنند؟

وَ عَنْهُ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ
الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع صَلُّوا
أَرْحَامَكُمْ وَ لَوْ بِالتَّسْلِيمِ يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ
تَعَالَى وَ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسْأَلُونَ بِهِ وَ
الْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيباً
اصول کافی ج : 3 ص : 226 روایه : 22

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین صلوات الله علیه
فرمود: با ارحام خود بپیوندید اگر چه با
سلام کردن باشد، که خدای تبارک و
تعالی فرماید: از خدائیکه به نام وی
درخواست کنید و نیز از بریدن
خویشاوندی ها پروا کنید که خدا مراقب
شماست ، 2 سوره 4.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ صَفْوَانَ
الْجَمَّالِ قَالَ وَقَعَ بَيْنَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع وَ بَيْنَ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ كَلَامٌ حَتَّى وَقَعَتْ
الضُّوْضَاءُ بَيْنَهُمْ وَ اجْتَمَعَ النَّاسُ فَافْتَرَقَا
عَشِيَّتَهُمَا بِذَلِكَ وَ غَدَوْتُ فِي حَاجَةٍ فَإِذَا أَنَا
بِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَلَى بَابِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
الْحَسَنِ وَ هُوَ يَقُولُ يَا جَارِيَّةُ قُولِي لِأَبِي
مُحَمَّدٍ يَخْرُجُ قَالَ فَخَرَجَ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ
مَا بَكَرَ بِكَ فَقَالَ إِنِّي تَلَوْتُ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ
عَزَّ وَ جَلَّ الْبَارِحَةَ فَأَقْلَقْتَنِي قَالَ وَ مَا
هِيَ قَالَ قَوْلُ اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ ذِكْرُهُ الَّذِينَ
يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَ
يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَ يَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ
فَقَالَ صَدَقْتَ لَكَأَنِّي لَمْ أَقْرَأْ هَذِهِ الْآيَةَ مِنْ
كِتَابِ اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ قَطُّ فَأَعْتَقَا وَ بَكَيَا
اصول کافی ج : 3 ص : 26 رواية : 23

ترجمه روایت شریفه:

صفوان جمال گوید: میان امام
صادق (ع) و عبدالله بن حسن سخنی
درگرفت تا به جنجال کشید و مردم گرد
آمدند و شب بود که با این وضع از
یکدیگر جدا شدند.
بامداد پی کاری بیرون شدم ، امام

صادق علیه السلام را در خانه عبدالله بن حسن دیدم که می فرماید: ای کنیز به ابی محمد (عبدالله بن حسن) بگو بیا، او بیرون آمد و گفت: یا ابا عبدالله چرا پگاه اینجا آمدی؟ فرمود: من دیشب آیه ای از کتاب خدای عزوجل را تلاوت کردم که پریشانم ساخت.

گفت کدام آیه؟ فرمود: قول خدای - جل و عز ذکره - (((و کسانی که آنچه را خدا به پیوستن آن فرمان داده، پیوسته دارند از پروردگار خو بیم کنند و از سختی حساب بترسند، (((21 سوره 13))) عرض کرد راست گفتی، گویا من این آیه را هرگز در کتاب خدای عزوجل نخوانده بودم، سپس دست به گردن شدند و گریستند.

شرح:

عبدالله بن حسن همان شخصی است که گفتگوی طولانی او با امام صادق (ع) در حدیث 929 ذکر شد، و از آن حضرت تقاضا می کرد که با فرزند شومش محمد بن عبدالله بیعت کند، و شاید این گفتگو هم در همان باره بوده باشد و پیداست که امام (ع) کاری نمی کرد که محتاج به یاد آوری آیه قرآن باشد، بلکه همه آیات قرآن در نظرش مجسم است و تذکر آیه شریفه برای مصلحت و تنبیه عبدالله بوده و پریشانی آن حضرت هم بخاطر او بوده است پس این حدیث دلالت دارد بر صله رحم و نبریدن از خویشاوند اگر چه خویشاوند به این حد از فسق و گمراهی باشد.

وَعَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ لِي ابْنَ عَمٍّ أَصْلُهُ فَيَقْطَعُنِي وَأَصْلُهُ فَيَقْطَعُنِي حَتَّى لَقَدْ هَمَمْتُ لِقَطِيعَتِهِ إِيَّايَ أَنْ أَقْطَعَهُ أَتَأْذُنُ لِي قِطْعُهُ قَالَ إِنَّكَ إِذَا وَصَلْتَهُ وَ قَطَعْتَ وَصَلَكُمَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ جَمِيعاً وَ إِنْ قَطَعْتَهُ وَ قَطَعْتَ قَطَعَكُمَا اللَّهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 227 روایة : 24

ترجمه روایت شریفه:

عبداللہ بن سنان گوید بہ امام صادق (ع) عرض کردم : پسر عموی دارم کہ ہرچہ با او می پیوندم از من می برد، تا اینکه تصمیم گرفتم کہ اگر از من برید، از او ببرم فرمود: اگر تو بہ او پیوندی و او از تو ببرد خدای عزوجل شما را با ہم ببیوندد، و اگر تو از او ببری و او از تو ببرد خدا از ہر دو ببرد.

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ
فَرْقَدٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنِّي أَحِبُّ أَنْ
يَعْلَمَ اللَّهُ أَنِّي قَدْ أَذَلْتُ رَقَبَتِي فِي رَحِمِي وَ
أَنِّي لَا بَادِرُ أَهْلَ بَيْتِي أَصْلَهُمْ قَبْلَ أَنْ يَسْتَغْنُوا
عَنِّي

اصول کافی ج : 3 ص : 227 روایة 25:

ترجمہ روایت شریفہ:

داود بن فرقہ گوید: امام صادق (ع) بہ من فرمود: دوست دارم خدا بداند من برای خویشاوندم فروتنی می کنم ، من پیش از آنکہ اہل بیتم از من بی نیاز شوند بہ پیوست آنها سبقت می جویم.

عَنْهُ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ فَضِيلٍ
الصَّيْرَفِيِّ عَنِ الرَّضَا ع قَالَ إِنَّ رَحِمَ آلِ
مُحَمَّدٍ الْأَنْمَةِ ع لَمُعَلَّقَةٌ بِالْعَرْشِ تَقُولُ
اللَّهُمَّ صَلِّ مَنْ وَصَلَنِي وَاقْطَعْ مَنْ قَطَعَنِي ثُمَّ
هِيَ جَارِيَةٌ بَعْدَهَا فِي أَرْحَامِ الْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ
تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ وَ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسْأَلُونَ بِهِ
وَالْأَرْحَامَ

اصول کافی ج : 3 ص : 228 روایة 26:

ترجمه روایت شریفه:

امام رضا (ع) فرمود: همانا رحم آل محمد - یعنی ائمه علیهم السلام - به عرش آویخته است و می گوید: بار خدایا بپیوند هر که مرا بپیوندد و ببر از هر که از من ببرد، و بعد از این هم این موضوع نسبت به ارحام مؤمنین جریان داد. سپس این آیه را تلاوت فرمود: (((از خدائیکه بنام او باز خواست شوید و از بریدن ارحام پروا کنید، 2 سوره 4)))

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ فَقَالَ قَرَابَتُكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 228 روایه 27:

ترجمه روایت شریفه:

عمر بن یزید گوید: از امام صادق (ع) این قول خدای عزوجل را پرسیدم: (((کسانیکه آنچه را خدا بپیوستش امر فرموده میپیوندند، 21 سوره 13)) فرموده: خویشاوند تو است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ وَهَشَامِ بْنِ الْحَكَمِ وَدُرُسْتِ بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع الَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ قَالَ نَزَلَتْ فِي رَحِمِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ

وَقَدْ تَكُونُ فِي قَرَابَتِكَ ثُمَّ قَالَ فَلَا تَكُونَنَّ
مِمَّنْ يَقُولُ لِلشَّيْءِ إِنَّهُ فِي شَيْءٍ وَاحِدٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 228 روایه 28:

ترجمه روایت شریفه:

عمر بن زیاد گوید: بامام صادق
(ع) عرض کردم: (((کسانی که آنچه را
خدا بپیوندش فرمان داده
میپیوندند، 21 سوره 13)))
فرمود: درباره رحم آل محمد علیه
و آله السلام نازل شده و درباره
خویشان تو هم میباشد، سپس فرمود:
از کسانی مباش که چیزی گویند:
درباره يك مورد است.

شرح:

ذیل این روایت دلیل است بر اینکه آیات شریفه قرآنی ظاهر و باطن و تفسیر و تاویل و معانی متعددی دارد و چون ائمه علیهم السلام برای آیه ای معنایی ذکر نمودند و سپس معنای دیگری مخالف آن بیان فرمودند نباید منکر شد، چنانچه در جلد اول بارها تذکر دادیم.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ
عَنِ الْوَصَّافِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَمُدَّ اللَّهُ فِي
عُمُرِهِ وَأَنْ يَبْسُطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ فَلْيَصِلْ
رَحِمَهُ فَإِنَّ الرَّحِمَ لَهَا لِسَانٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ذُلُقٌ
تَقُولُ يَا رَبِّ صَلِّ مَنْ وَصَلَنِي وَاقْطَعْ مَنْ
قَطَعَنِي فَالرَّجُلُ لِيَرَى بِسَبِيلِ خَيْرٍ إِذَا أَتَتْهُ
الرَّحِمُ الَّتِي قَطَعَهَا فَتَهْوِي بِهِ إِلَى أَسْفَلِ قَعْرِ
فِي النَّارِ

اصول کافی ج : 3 ص : 228 روایه 29:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرموده: هر که
خوشش آید که خدا عمرش را دراز
کند و روزیش را توسعه دهد باید

صله رحم کند، زیرا روز قیامت رحم را زبان تند و تیزی است که میگوید: پروردگارا بپیوند هر که با من پیوست، و ببر هر که را از من برید، و مردی با روش خیر (ظاهر خوب) دیده می شود ولی چون خویشاوندیکه از او بریده نزدش آید، او را به پائین ترین قعر دوزخ سرنگون کند.

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ
عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْجَهْمِ
بْنِ حُمَيْدٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع تَكُونُ لِي
الْقَرَابَةُ عَلَى غَيْرِ أَمْرِي أَلَهُمْ عَلَى حَقِّ قَالَ
نَعَمْ حَقُّ الرَّحِمِ لَا يَفْطَعُهُ شَيْءٌ وَإِذَا
كَانُوا عَلَى أَمْرِكَ كَانَ لَهُمْ حَقَّانِ حَقُّ الرَّحِمِ
وَحَقُّ الْإِسْلَامِ

اصول کافی ج : 3 ص : 229 روایه 30:

ترجمه روایت شریفه:

جهم بن حمید گوید: بامام صادق (ع) عرض کردم: خویشاوندانی دارم که دین مرا ندارند آیا آنها بر من حقی دارند؟ فرمود: آری، خویشاوندی را چیز قطع نکند، و اگر همدین تو باشند دو حق پیدا کنند: حق خویشاوندی و حق اسلام.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ
سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ صَلَّةَ
الرَّحِمِ وَالْبِرَّ لِيُهِوَّنَا الْحِسَابَ وَيَعْصِمَانِ
مِنَ الذُّنُوبِ فَصَلُّوا أَرْحَامَكُمْ وَبَرُّوا
بِإِخْوَانِكُمْ وَ لَوْ بِحُسْنِ السَّلَامِ وَ رَدَّ الْجَوَابِ

اصول کافی ج : 3 ص : 229 روایة 31:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: صله رحم و احسان را آسان کنند و از گناهان نگهدار شوند، پس صله رحم کنید و برادران خود احسان نمایند، اگر چه بوسیله سلام کردن خوب و جواب سلام دادن باشد.

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو
عَبْدِ اللَّهِ ع صَلِّهِ الرَّحْمَ تَهْوُنُ الْحِسَابَ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَ هِيَ مَنْسَأَةٌ فِي الْعُمُرِ وَ تَقَى
مَصَارِعَ السُّوءِ وَ صَدَقَهُ اللَّيْلُ تَطْفِئُ غَضَبَ
الرَّبِّ

اصول کافی ج : 3 ص : 229 روایة 32:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: صله رحم حساب روز قیامت را آسان کند و عمر را طولانی نماید و از مرگ بد نگهدارد و صدقه دادن در شب خشم پروردگار را خاموش کند.

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ
حُسَيْنِ بْنِ عُثْمَانَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ صَلَةَ الرَّحِمِ تَزَكِّي الْأَعْمَالَ وَ
تَنْمِي الْأَمْوَالَ وَ تَيْسِّرُ الْحِسَابَ وَ تَدْفَعُ
الْبَلَوَى وَ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ

اصول کافی ج : 3 ص : 229 روایة 33:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: صله رحم اعمال را پاک و
اموال را بسیار و حساب را آسان کند و
بلا را بزدايد و روزی را زیاد کند.

باب : خوشرفتاری با پدر و مادر

بَابُ الْبِرِّ بِالْوَالِدَيْنِ

ترجمه روایت شریفه:

ابو ولاد حناط گوید: از امام صادق (ع) پرسیدم خدای عزوجل که فرماید: (((و پدر و مادر احسان کنید، 23 سوره 17))) این احسان چیست؟ فرمود: احسان اینست که: با آنها نیکو معاشرت کنی و آنها را مجبور نکنی که چیزی را که احتیاج دارند از تو بخواهند، اگر چه بی نیاز باشند (بلکه باید اظهار نکرده وظیفه خود را انجام دهی) مگر خدای عزوجل نمیفرماید: (((هرگز به نیکی نرسید، مگر از آنچه دوست دارید انفاق کنید، 92 سوره 3))). سپس امام صادق (ع) فرمود: و اما قول خدای عزوجل: (((اگر یکی از ایشان یا هر دو آنها نزد تو به پیری رسیدند، بآنها اف مگو و تندیشان مکن، 23 سوره 17))) یعنی اگر دلتنگت کردند بآنها اف مگو و اگر ترا زدند با آنها تندى مکن، و فرمود: (((و بآنها سخنی شریف و بزرگوار بگو))) یعنی اگر ترا زدند بگو: خدا شما را بیمارزد اینست سخن شریف تو و فرمود: (((و از روی مهربانی برای آنها جنبه افتادگی پیش آور (((یعنی دیدگانت را به آنها خیره مکن، بلکه با مهربانی و دلسوزی به آنها بنگر، و صدايت را از صدای آنها بلندتر مکن و دستت را بالای دست آنها مگیر و بر آنها پیشی مگیر.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي وَلَادٍ الْحَنَاطِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا مَا هَذَا الْإِحْسَانُ فَقَالَ الْإِحْسَانُ أَنْ تُحْسِنَ صُحْبَتَهُمَا وَ أَنْ لَا تَتَكَلَّفَهُمَا أَنْ يَسْأَلَكَ شَيْئاً مِمَّا يَخْتَاجَانِ إِلَيْهِ وَ إِنْ كَانَا مُسْتَعْنَيْنِ أَلَيْسَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ قَالَ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَ أَمَّا قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِمَّا يَلْعَنُ عِنْدَكَ الْكَبِيرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفَّ وَ لَا تَنْهَرْهُمَا قَالَ إِنْ أَضْجَرَكَ فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفَّ وَ لَا تَنْهَرْهُمَا إِنْ ضَرَبَاكَ قَالَ وَ قُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا قَالَ إِنْ ضَرَبَاكَ فَقُلْ لَهُمَا غَفَرَ اللَّهُ لَكُمَا فَذَلِكَ مِنْكَ قَوْلٌ كَرِيمٌ قَالَ وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ قَالَ لَا تَمْلَأْ عَيْنَيْكَ مِنَ النَّظَرِ إِلَيْهِمَا إِلَّا بِرَحْمَةٍ وَ رِقَّةٍ وَ لَا تَرْفَعْ صَوْتَكَ فَوْقَ أَصْوَاتِهِمَا وَ لَا يَدَكَ فَوْقَ أَيْدِيهِمَا وَ لَا تَقْدَمْ قُدَامَهُمَا

اصول کافی ج : 3 ص : 230 روایة 1:

ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ نَافِعٍ الْبَجَلِيِّ عَنْ

مُحَمَّدُ بْنُ مَرْوَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ص فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِي فَقَالَ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ شَيْئًا وَ إِنْ حُرِّقْتَ بِالنَّارِ وَ عَذِّبْتَ إِلَّا وَ قَلْبُكَ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَ وَالدِّيكِ فَأَطْعُمَهُمَا وَ بَرَّهُمَا حَيَّيْنِ كَانَا أَوْ مَيِّتَيْنِ وَ إِنْ أَمَرَكَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ أَهْلِكَ وَ مَالِكَ فَافْعَلْ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الْإِيمَانِ

اصول کافی ج : 3 ص : 230 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) می فرمود: مردی نزد پیغمبر (ص) و عرض کرد: یا رسول الله مرا سفارشی کن ، فرمود: چیز را بخدا شریک مساز اگرچه به آتش سوخته شوی و شکنجه بینی ، همواره دلت باایمان محکم باشد، و پدر و مادرت را فرمان بر و با آنها نیکی کن ، زنده باشند یا مرده و اگر دستور دادند خاندان و مالت را کنار گذار، این کار را بکن که از ایمانست.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ سَيْفٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَيْءٌ مِثْلُ الْكَبَةِ فَيَذْفَعُ فِي ظَهْرِ الْمُؤْمِنِ فَيُدْخِلُهُ الْجَنَّةَ فَيَقَالُ هَذَا الْبِرُّ

اصول کافی ج : 3 ص : 231 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: روز قیامت چیزی مانند گلوله میاید و به پشت مؤمن میزند تا او را داخل بهشت میکند، و گفته می شود این احسانست.

شرح:

مرحوم کلینی از کلمه (((بر))) احسان بوالدین را فهمیده ولی ممکن است احسان بهر کس را شامل شود، و این حدیث کنایه از اینستکه احسان بزودی محسن را داخل بهشت کند و در محشر معطل نشود.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ قَالَ الصَّلَاةُ لَوْ قَتَلَتْهَا وَ بَرُّ الْوَالِدَيْنِ وَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 231 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:
منصور بن حازم گوید: به امام صادق (ع) عرض کردم : چه اعمالی بهتر است ؟ نماز در وقت و نیکی با پدر و مادر و جهاد در راه خدای عزوجل.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ دُرُسْتِ بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ ص مَا حَقُّ الْوَالِدِ

عَلَى وَلَدِهِ قَالَ لَا يَسْمِيهِ بِاسْمِهِ وَلَا
يَمْشِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا يَجْلِسُ قَبْلَهُ وَلَا
يَسْتَسَبُّ لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 231 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

موسی بن جعفر (ع) فرمود: مردی از رسول خدا (ص) پرسید: حق پدر بر فرزندش چیست؟ فرمود: او را بنامش نخواند و جلوش راه نرود و پیش از او ننشیند و باعث دشنام او نشود (کاری نکند که مردم پدرش را دشنام دهند).

ترجمه روایت شریفه:

راوی گوید: خدمت امام صادق (ع) بودم که آنحضرت بعد الواحد انصاری درباره نیکی به پدر و مادر که در قول خدای عزوجل و بالوالدین احسانا است مطالبی میفرمود، ما گمان کردیم سخن حضرت درباره آیه ایست که در سوره بنی اسرائیل است که فرماید (((پروردگارت حکم فرمود که جز او را نپرستید (و بپدر و مادر احسان کنید) (آیه 23.)))

سپس من از آن حضرت سؤال کردم . فرمود: مقصود آیه سوره لقمان است (که فرماید): ((بانسان سفارش کردیم درباره پدر و مادرش (نیکی کند) و اگر بکوشند که چیز را که نمی دانی شریک من سازی اطاعتشان مکن ، راوی عرضکرد: اینکه خدا صله و رعایت حق پدر و مادر را در حالی (اگر چه حال واردار کردن بشرك باشد) بزرگتر و مهمتر است از آنکه فرماید: (((و اگر بکوشند که چیز را که نمی دانی شریک سازی فرمانشان مبر))) امام فرمود: نه ، بلکه خدا امر بصله آنها می کند اگر چه فرزند را بشرك وادارند، و این جز عظمت حق آنها را نیافزاید

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَخْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ وَ أَنَا عِنْدَهُ لِعَبْدِ الْوَاحِدِ الْأَنْصَارِيِّ فِي بَرِّ الْوَالِدَيْنِ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا فَظَنْنَا أَنَّهَا الْآيَةُ الَّتِي فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ وَ قَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ سَأَلْتُهُ فَقَالَ هِيَ الَّتِي فِي لُقْمَانَ وَ وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَ إِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا فَقَالَ إِنْ ذَلِكَ أَعْظَمُ مِنْ أَنْ يَأْمُرَ بِصِلَتِهِمَا وَ حَقَّهُمَا عَلَى كُلِّ حَالٍ وَ إِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَقَالَ لَا بَلْ يَأْمُرُ بِصِلَتِهِمَا وَ إِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى الشَّرِّ مَا زَادَ حَقَّهُمَا إِلَّا عِظْمًا

اصول کافی ج : 3 ص : 231 روایه 6:

(زیرا وقتی که در حال وادار کردن
بشرك رعایت حق آنها لازم باشد در
حال ایمان و هدایت کردن آنها فرزند را
لازمتر است).

شرح:

مرحوم مجلسی گوید: این روایت از اخبار مشکل و پیچیده نیست که هر يك از بزرگان در بیان آن
براهمی رفته اند، سپس اقوال آنها را بتفضیل بیان می کند و در آخر اصل روایت را از کتاب
((تأویل الایات الظاهرة)) نقل می کند و این روایت را دارای تصحیف می داند به مرات العقول ج 2 ص
162 رجوع شود.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مردی از
شما را چه مانع می شود که پیدر و
مادرش نیکی کند، زنده باشند یا مرده
، که از جانب آنها نماز بخواند و صدقه
دهد و حج گذارد و روزه بگیرد، تا
آنچه کرده ثوابش از آنها باشد و
مانند آن هم برای خود او و تا خدای
عزوجل بوسیله احسان و صله او خیر و
فراوانی برایش زیاد کند.

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ
مُسْكِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ قَالَ أَبُو
عَبْدِ اللَّهِ ع مَا يَمْنَعُ الرَّجُلَ مِنْكُمْ أَنْ يَبِرَّ
وَالِدَيْهِ حَيِّينَ وَ مَيِّتِينَ يُصَلِّيَ عَنْهُمَا وَ
يَتَصَدَّقَ عَنْهُمَا وَ يَحُجَّ عَنْهُمَا وَ يَصُومَ
عَنْهُمَا فَيَكُونَ الَّذِي صَنَعَ لَهُمَا وَ لَهُ مِثْلُ ذَلِكَ
فَيَزِيدَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِبِرِّهِ وَ صَلَاتِهِ خَيْرًا
كَثِيرًا

اصول کافی ج : 3 ص : 232 روایة : 7

ترجمه روایت شریفه:

معمر بن خلاد گوید: بامام رضا علیه
السلام عرض کردم : هر گاه پدر و مادرم
مذهب حق را نشناسند دعاشان کنم ؟
فرمود: برای آنها دعا کن و از جانب آنها
صدقه بده ، و اگر زنده باشند و مذهب
حق را نشناسند با آنها مدارا کن ،
زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله
فرمود: خدا مرا برحمت فرستاده نه به
بی مهری و نافرمانی.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي
الْحَسَنِ الرِّضَا ع أَدْعُو لِوَالِدَيَّ إِذَا كَانَا لَا
يَعْرِفَانِ الْحَقَّ قَالَ ادْعُ لَهُمَا وَ تَصَدَّقْ عَنْهُمَا
وَ إِنْ كَانَا حَيِّينَ لَا يَعْرِفَانِ الْحَقَّ فَدَارِهِمَا
فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي
بِالرَّحْمَةِ لَا بِالْعُقُوقِ

اصول کافی ج : 3 ص : 232 روایة : 8

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي

عُمَيْرُ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ص فَقَالَ يَا
رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَبْرُ قَالَ أُمَّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ
أُمَّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ أُمَّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ أَبَاكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 233 روایه : 9

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: مردی خدمت
پیغمبر صلی الله علیه و آله آمد و
عرضکرد: بکه احسان کنم؟ فرمود:
بمادرت گفت: سپس بکه؟ فرمود:
بمادرت، عرضکرد: سپس بکه؟ فرمود:
بمادرت عرضکرد: سپس بکه فرمود:
بپدرت.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ
جَابِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَتَى رَجُلٌ
رَسُولَ اللَّهِ ص فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي رَاغِبٌ
فِي الْجِهَادِ نَشِيطٌ قَالَ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ص
فَجَاهِدْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنَّكَ إِنْ تَقُتِلَ تَكُنْ حَيًّا
عِنْدَ اللَّهِ تُرْزَقُ وَإِنْ تَمُتَ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُكَ
عَلَى اللَّهِ وَإِنْ رَجَعْتَ رَجَعْتَ مِنَ الذُّنُوبِ
كَمَا وَلَدْتَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي
وَالِدَيْنِ كَبِيرَيْنِ يَزْعُمَانِ أَنَّهُمَا يَأْتِسَانِ بِي
وَيَكْرَهُانِ خُرُوجِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص فَقَرَّ
مَعَ وَالِدَيْكَ فَوَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأُنْسَهُمَا بِكَ
يَوْمًا وَ لَيْلَةً خَيْرٌ مِنْ جِهَادِ سَنَةٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 233 روایه : 10

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: مردی خدمت رسول خدا
صلی الله علیه و آله آمد و عرضکرد:
یا رسول الله؟ من بجهاد علاقه دارم و
نسبت بآن با نشاطم، پیغمبر صلی الله
علیه و آله فرمود: پس در راه خدا جهاد
کن که اگر کشته شوی نزد خدا زنده
خواهی بود و روزی داده شوی و اگر
بمیری پاداشت بعهده خدا باشد، و اگر
(از میدان جنگ) باز گردی، از گناهان
پاک شوی مانند روزیکه متولد شده ای.
عرضکرد: یا رسول الله! من پدر و مادر
پیری دارم که بگمان خود بمن انس گرفته
اند و از رفتنم بجهاد کراهت دارند.
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: در
اینصورت ملازم پدر و مادرت باش.
سوگند بآنکه جانم در دست اوست:
ماعتوس بودن یکشبانه روز آنها با
تو از جهاد یکسال بهتر است.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ
وَهْبٍ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ كُنْتُ
نَصْرَانِيًّا فَأَسْلَمْتُ وَ حَجَجْتُ فَدَخَلْتُ عَلَى أَبِي

ترجمه روایت شریفه:

زکریا بن ابراهیم گوید: من نصرانی بودم و مسلمان شدم و حج گزاردم سپس خدمت امام صادق (ع) رسیدم و عرض کردم: من نصرانی بودم و مسلمان شدم، فرمود: از اسلام چه دیدی؟ گفت: قول خدای عزوجل که فرماید: (((تو کتاب و ایمان نمی دانستی چیست؟ ولی ما آنرا نوری قرار دادیم که هر که را خواهیم بدان هدایت کنیم، 52 سوره 42))) فرمود: محققا خدا ترا رهبری فرموده است. آنگاه سه بار فرمود: خدا یا هدایتش فرما. پسر جان هر چه خواهی بپرس.

عرض کردم: پدر و مادر و خانواده من نصرانی هستند و مادرم نابیناست، من همراه آنها باشم و در ظرف آنها غذا بخورم؟ حضرت فرمود: آنها گوشت خوک می خورند؟ عرض کردم: نه با آن تماس هم نمی گیرند، فرمود: باکی ندارد، مواظب مادرت باش و با او خوش رفتاری کن، و چون بمیرد او را بدیگری وامگذار، خودت بکارش اقدام کن، و بکسی مگو نزد من آمده ای تا در منی پیش من آیی ان شاء الله.

زکریا گوید: من در منی خدمتش رفتم در حالی که مردم گردش را گرفته بودند و او مانند معلم کودکان بود که گاهی این و گاهی آن از او سؤال می کرد (و او پاسخ می فرمود) سپس چون بکوفه رفتم نسبت بمادرم مهربانی کردم و خودم باو غذا می دادم و جامه و سرش را از کثافت پاک می کردم و خدمتگزارش بودم. مادرم بمن گفت: پسر جان! تو زمانیکه دین مرا داشتی با من چنین رفتار نمی

عَبْدَ اللَّهِ ع فَقُلْتُ إِنِّي كُنْتُ عَلَى النَّصْرَانِيَّةِ وَ إِنِّي أَسْلَمْتُ فَقَالَ وَ أَيِّ شَيْءٍ رَأَيْتَ فِي الْإِسْلَامِ قُلْتُ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَا كُنْتُ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَ لَا الْإِيمَانُ وَ لَكِنْ جَعَلَنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ فَقَالَ لَقَدْ هَذَاكَ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ اهْدِهِ ثَلَاثًا سَلَّ عَمَّا شِئْتُ يَا بَنِي فَقُلْتُ إِنَّ أَبِي وَ أُمِّي عَلَى النَّصْرَانِيَّةِ وَ أَهْلَ بَيْتِي وَ أُمِّي مَكْفُوفَةٌ الْبَصَرِ فَأَكُونُ مَعَهُمْ وَ أَكُلُ فِي آيَاتِهِمْ فَقَالَ يَأْكُلُونَ لَحْمَ الْخَنَزِيرِ فَقُلْتُ لَا وَ لَا يَمْسُوْنَهُ فَقَالَ لَا بَأْسَ فَانْتَظِرْ أَمَّاكَ فَبَرَّهَا فَإِذَا مَاتَتْ فَلَا تَكُلْهَا إِلَى غَيْرِكَ كُنْ أَنْتَ الَّذِي تَقُومُ بِشَأْنِهَا وَ لَا تُخْبِرَنَّ أَحَدًا أَنَّكَ أَتَيْتَنِي حَتَّى تَأْتِيَنِي بِمَنْىَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ فَاتَيْتُهُ بِمَنْىَ وَ النَّاسُ حَوْلَهُ كَأَنَّهُ مُعَلِّمٌ صَبِيَّانَ هَذَا يَسْأَلُهُ وَ هَذَا يَسْأَلُهُ فَلَمَّا قَدِمْتُ الْكُوفَةَ أَلْطَفْتُ لِأُمِّي وَ كُنْتُ أَطْعَمُهَا وَ أَفْلَى ثَوْبِهَا وَ رَأْسَهَا وَ أَخْدُمُهَا فَقَالَتْ لِي يَا بَنِي مَا كُنْتَ تَصْنَعُ بِي هَذَا وَ أَنْتَ عَلَى دِينِي فَمَا الَّذِي أَرَى مِنْكَ مُنْذُ هَاجَرْتَ فَدَخَلْتُ فِي الْحَنَفِيَّةِ فَقُلْتُ رَجُلٌ مِنْ وَلَدِ نَبِيِّنَا أَمَرَنِي بِهَذَا فَقَالَتْ هَذَا الرَّجُلُ هُوَ نَبِيٌّ فَقُلْتُ لَا وَ لَكِنَّهُ ابْنُ نَبِيٍّ فَقَالَتْ يَا بَنِي إِنْ هَذَا نَبِيٌّ إِنْ هَذِهِ وَصَايَا أَنْبِيَاءٍ فَقُلْتُ يَا أُمَّةُ إِنَّهُ لَيْسَ يَكُونُ بَعْدَ نَبِيِّنَا نَبِيٌّ وَ لَكِنَّهُ ابْنُهُ فَقَالَتْ يَا بَنِي دِينَكَ خَيْرٌ دِينِ اعْرِضْهُ عَلَيَّ فَعَرَضْتُهُ عَلَيْهَا فَدَخَلْتُ فِي الْإِسْلَامِ وَ عَلَّمْتُهَا فَصَلَّتِ الظُّهْرَ وَ الْعَصْرَ وَ الْمَغْرِبَ وَ الْعِشَاءَ الْآخِرَةَ ثُمَّ عَرَضَ لَهَا عَارِضٌ فِي اللَّيْلِ فَقَالَتْ يَا بَنِي أَعِذْ عَلَيَّ مَا عَلَّمْتَنِي فَأَعَذْتُهُ عَلَيْهَا فَأَقَرَّتْ بِهِ وَ مَاتَتْ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ كَانَ الْمُسْلِمُونَ الَّذِينَ عَسَلَوْهَا وَ كُنْتُ أَنَا الَّذِي صَلَّيْتُ عَلَيْهَا وَ نَزَلْتُ فِي قَبْرِهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 233 روایه 11:

کردی ، این چه رفتار است که از تو می
بینم از زمانیکه از دین ما رفته و بدین
حنیفه گرائیده ئی ؟ گفتم : مردی از
فرزندان پیغمبر ما بمن چنین دستور داده

مادرم گفت : آن مرد پیغمبر است ؟ گفتم :
نه بلکه پسر یکی از پیغمبران است.
مادرم گفت : پسر جان این مرد
پیغمبر است ، زیرا دستوریکه بتو داده
از سفارشات پیغمبرانست.
گفتم : مادرم ! بعد از پیغمبر ما پیغمبری
نباشد و او پسر پیغمبر است.
مادرم گفت : دین تو بهترین دین است
، آنرا بمن عرضه کن ، من باو عرضه
داشتم و او مسلمان شد و من هم برنامه
اسلام را باو آموختم ، او نماز ظهر و
عصر و مغرب و عشا گزارد و در شب
عارضه ئی باو رخ داد (و بیمار شد)
بمن گفت : پسر جان ! آنچه بمن آموختی
دوباره بیاموز ، من آنها را تکرار کردم ،
مادرم اقرار کرد و از دنیا رفت))) چون
صبح شد مسلمانها غسلش دادند و خودم
بر او نماز خواندم و در گوش گذاشتم.

شرح:

گویا زکریا از آیه شریفه و تاریخ پیغمبر اسلام چنین استفاده کرده که مردیکه بمکتب و مدرسه ئی نرفته و
در برابر هیچ معلمی زانو نزده است ، با ملاحظه دین کامل و قرآن محکم و برنامه متینی که آورده است
جز با ارتباطش با عالم غیب و وحی آسمانی درست نیاید
و نیز طهارت اهل کتاب از این خبر استفاده می شود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ وَ عِدَّةٍ مِنْ
أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ
إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ جَمِيعاً عَنْ سَيْفِ بْنِ
عَمِيرَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ
عَمَّارِ بْنِ حَيَّانَ قَالَ خَبَرْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع بِبِرِّ
إِسْمَاعِيلِ ابْنِ بِي فَقَالَ لَقَدْ كُنْتُ أَحِبُّهُ وَ قَدْ

ازدَدْتُ لَهُ حُبًّا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص أَتَتْهُ أُخْتُ
لَهُ مِنَ الرِّضَاعَةِ فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهَا سُرَّ بِهَا
وَبَسَطَ مَلْحَفَتَهُ لَهَا فَأَجْلَسَهَا عَلَيْهَا ثُمَّ أَقْبَلَ
يُحَدِّثُهَا وَيَضْحَكُ فِي وَجْهِهَا ثُمَّ قَامَتْ وَ
ذَهَبَتْ وَجَاءَ أَخُوها فَلَمْ يَصْنَعْ بِهِ مَا صَنَعَ
بِهَا فَقِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَنَعْتَ بِأَخْتِهِ
مَا لَمْ تَصْنَعْ بِهِ وَهُوَ رَجُلٌ فَقَالَ لِأَنَّهَا كَانَتْ
أَبْرَ بَوَالِدِهَا مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 235 روایه : 12

ترجمه روایت شریفه:
عمار بن حیان گوید: بامام صادق
(ع) خبر دادم پسرم اسماعیل نسبت
بمن خوشرفتار است ، فرمود: من هم او
را دوست داشتم و اکنون دوستیم با
افزون گشت ، همانا خواهر رضاعی
رسول خدا صلی الله علیه و آله نزد
آنحضرت آمد، چون او را دید شادمان
گشت و روپوش خود را برای او گسترده
و او را روی آن نشانید، سپس باو رو
کرد و با او بسخن پرداخت و تبسم می
فرمود، تا او برخاست و برفت و برادرش
آمد حضرت رفتاریکه نسبت
بخواهرش کرد، دوباره او عمل
نفرمود، بحضرت عرض شد: با خواهرش
رفتاری کردی که نسبت باو نکردی با آنکه
او مرد است ؟ فرمود: زیرا آن خواهر
نسبت پیدر و مادرش خوش رفتارتر بود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ
عَمِيرَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ
إِبْرَاهِيمَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
إِنَّ أَبِي قَدْ كَبِرَ جِدًّا وَضَعُفَ فَتَحْنُ
نَحْمَلُهُ إِذَا أَرَادَ الْحَاجَةَ فَقَالَ إِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ
تَلِيَ ذَلِكَ مِنْهُ فَأَفْعَلْ وَ لَقَمَهُ بِيَدِكَ فَإِنَّهُ جُنَّةٌ
لَكَ عَدَاً

اصول کافی ج : 3 ص : 236 روایه : 13

ترجمه روایت شریفه:
ابراهیم بن شعیب گوید: بامام صادق (ع)
(عرض کردم : پدرم بحدی پیر و ناتوان
شده که او را برای قضای حاجت به
پشت می بریم ، فرمود: اگر توانی خودت
این کار را مباشرت کنی بکن و خودت
برایش لقمه کن تا سپر آتش فردایت باشد
(تا فردا ترا بیهشت ببرد).

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ
عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ
سَمِعْتُ رَجُلًا يَقُولُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ
لِي أَبَوَيْنِ مُخَالَفَيْنِ فَقَالَ بَرَّهُمَا كَمَا
تَبَرَّ الْمُسْلِمِينَ مِمَّنْ يَتَوَلَّانَا

اصول کافی ج : 3 ص : 236 روایة 14 :

ترجمه روایت شریفه:

مردی بامام صادق (ع) عرضکرد: پدر و مادر من مخالف مذهب شیعه می باشند، حضرت فرمود با آنها خوشرفتاری کن ، چنانکه با مسلمانهای دوست ما خوشرفتاری می کنی) زیرا همچنانکه مؤمن حق ایمان دارد، پدر و مادرت هم حق ولایت دارند).

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: سه چیز است که خدای عزوجل نسبت بآنها مخالفت رخصت نفرموده : رد امانت به نیکوکار و بدکردار و وفاء بپیمان نسبت به نیکوکار و بدکردار و خوشرفتاری با پدر و مادر، نیکوکار باشند یا بدکردار.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: از سنت و احسان بپدر اینست که مرد باسم پدرش کینه گیرد) یعنی اگر نام پدرش مثلا محمد بوده ، به پسرش کنيه ابومحمد یا نام محمد دهد و یا برای خود بن محمد کنيه گیرد و خود را بنام پدر معرفی کند چنانکه امیرالمؤمنین علیه السلام از خود به ابن ابیطالب معرفی می فرمود).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةٍ عَنْ عَنَبَةَ بْنِ مُصْعَبٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ ثَلَاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِأَحَدٍ فِيهِنَّ رُخْصَةً أَداءَ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ وَ الْوَفَاءَ بِالْعَهْدِ لِلْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ وَ بَرُّ الْوَالِدَيْنِ بَرِّينَ كَانَا أَوْ فَاجِرَيْنِ

اصول کافی ج : 3 ص : 236 روایة 15 :

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مِنَ السُّنَّةِ وَ الْبَرِّ أَنْ يُكْنَى الرَّجُلُ بِاسْمِ أَبِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 236 روایة 16 :

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ جَمِيعاً عَنْ الْوَشَاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ سَالِمِ بْنِ مُكْرَمٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ جَاءَ رَجُلٌ وَ

سَأَلَ النَّبِيُّ ص عَنْ بَرِّ الْوَالِدَيْنِ فَقَالَ ابْرَرُ
أُمَّكَ ابْرَرُ أُمَّكَ ابْرَرُ أُمَّكَ ابْرَرُ أَبَاكَ ابْرَرُ أَبَاكَ
ابْرَرُ أَبَاكَ وَبَدَأَ بِالْأُمِّ قَبْلَ الْأَبِ
اصول کافی ج : 3 ص : 236 روایه 17 :

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: مردی خدمت
پیغمبر صلی الله علیه و آله آمد و از
حضرت راجع بخوش رفتاری با پدر و
مادر پرسید. حضرت فرمود: با مادرت
خوشرفتاری کن ، با مادرت
خوشرفتاری کن ، با مادرت
خوشرفتاری کن . با پدرت خوشرفتاری
کن ، با پدرت خوشرفتاری کن ، با پدرت
خوشرفتاری کن ، و مادر را پیش از پدر
ذکر فرموده.

الْوَشَاءُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ
ص فَقَالَ إِنِّي قَدْ وَلَدْتُ بِنْتًا وَرَبَّيْتُهَا حَتَّى
إِذَا بَلَغَتْ فَأَلْبَسْتُهَا وَحَلَّيْتُهَا ثُمَّ جِئْتُ بِهَا
إِلَى قَلْبٍ فَدَفَعْتُهَا فِي جَوْفِهِ وَكَانَ آخِرُ
مَا سَمِعْتُ مِنْهَا وَهِيَ تَقُولُ يَا أَبَتَاهُ فَمَا
كَفَّارَةُ ذَلِكَ قَالَ أَلَا لَكَ أُمٌّ حَيَّةٌ قَالَ لَا قَالَ
فَلَاكَ خَالَةٌ حَيَّةٌ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَبْرَرُهَا فَإِنَّهَا
بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ يَكْفُرُ عَنْكَ مَا صَنَعْتَ قَالَ أَبُو
خَدِيجَةَ فَقُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مَتَى كَانَ
هَذَا فَقَالَ كَانَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانُوا
يَقْتُلُونَ الْبَنَاتِ مَخَافَةَ أَنْ يُسَبِّحْنَ فَيَلِدْنَ فِي
قَوْمٍ آخَرِينَ
اصول کافی ج : 3 ص : 237 روایه 18 :

ترجمه روایت شریفه:
ابو خدیجه گوید: امام صادق (ع) فرمود:
مردی خدمت پیغمبر صلی الله علیه و آله
آمد و عرض کرد: برایم دختری متولد
شد و او را پروریدم تا بالغ شد، من جامه
و زیورش پوشیدم او را سر چاهی آوردم
و در میان آن انداختم ، و آخر سخنی که
از او شنیدم این بود که گفت : پدر جان
اکنون جبران این کارم چه باشد؟
حضرت فرمود: مادرت زنده است ؟
گفت نه . فرمود: خاله ات زنده است ؟
گفت : آری ، فرمود: با او
خوشرفتاری کن که او بجای مادر است
، و خوشرفتاری با او کفاره آن کارت
شود.
ابو خدیجه گوید: بامام صادق (ع)
عرض کردم : این کار در چه زمان بود؟
فرمود: در زمان جاهلیت بود که
دختران را می کشتند، که مبدا اسیر شوند
و در میان قبیله دیگری فرزند آورند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ حَنَانِ بْنِ
سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ هَلْ
يَجْزِي الْوَلَدُ وَالِدَهُ فَقَالَ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا فِي
خَصْلَتَيْنِ يَكُونُ الْوَالِدُ مَمْلُوكًا
فَيَسْتَتِرِيهِ ابْنُهُ فَيُعْتِقَهُ أَوْ يَكُونُ عَلَيْهِ دَيْنٌ
فَيَقْضِيهِ عَنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 237 روایه 19 :

ترجمه روایت شریفه:

سدیر گوید: بامام جعفر صادق (ع)
عرض کردم: آیا فرزند می تواند پدرش را
پاداش دهد؟ (و زحمات او را جبران
کند) فرمود: پاداشی برای پدر نیست جز
در دو صورت: 1 - پدر برده باشد و پسر
او را بخرد و آزاد کند. 2 - پدر بدهی
داشته باشد و پسر آن را بپردازد،

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرِ
عَنْ جَابِرٍ قَالَ أَتَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ ص
فَقَالَ إِنِّي رَجُلٌ شَابَّ نَشِيطٌ وَ أَحَبُّ الْجِهَادِ وَ
لِي وَالِدَةٌ تَكْرَهُ ذَلِكَ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ص ارْجِعْ
فَكُنْ مَعَ وَالِدَتِكَ فَوَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا
لَأُنْسِيَنَّ بِكَ لَيْلَةً خَيْرٌ مِنْ جِهَادِكَ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ سَنَةً

اصول کافی ج : 3 ص : 237 روایه 20 :

ترجمه روایت شریفه:

جابر گوید: مردی خدمت رسول خدا
صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: من
جوانی با نشاطم و جهاد را دوست دارم
ولی مادری دارم که نمی خواهد بجهاد
روم. پیغمبر صلی الله علیه و آله باو
فرمود: باز گرد و همراه مادرت باش،
سوگند بآنکه مرا بحق نبوت مبعوث
فرموده، که انس گرفتن يك شب او با تو
از جهاد یکسال در راه خدا بهتر است.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ
الْعَبْدَ لَيَكُونُ بَارًّا بِوَالِدَيْهِ فِي حَيَاتِهِمَا ثُمَّ
يَمُوتَانِ فَلَا يَقْضِي عَنْهُمَا ذَيُونَهُمَا وَلَا
يَسْتَغْفِرُ لَهُمَا فَيَكْتُبُهُ اللَّهُ عَاقًا وَ إِنَّهُ لَيَكُونُ
عَاقًا لَهُمَا فِي حَيَاتِهِمَا غَيْرَ بَارٍّ بِهِمَا فَإِذَا
مَاتَا قَضَى دَيْنَهُمَا وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمَا فَيَكْتُبُهُ اللَّهُ
عَزَّ وَ جَلَّ بَارًّا

اصول کافی ج : 3 ص : 238 روایه 21 :

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: همانا بنده ای
نسبت بپدر و مادر خویش در زمان
حیاتشان نیکوکار است، سپس آنها می
میرند و او بدهی آنها را نمی پردازد و
برای آنها آمرزش نمی خواهد، لذا خدا او
را عاق و نافرمان می نویسد، و بنده
دیگر در زمان حیات پدر و مادر خود عاق
آنها است و نسبت بآنها نیکی نمی کند،
ولی چون مردند بدهی آنها را می پردازد
و برای آنها آمرزش می خواهد و خدای
عزوجل او را نیکوکار می نویسد،

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ
فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 238 روایه : 1

باب : همت گماشتن بامور مسلمین و خیر خواهی و سود رساندن بآنها

بَابُ الْإِهْتِمَامِ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ وَ النَّصِيحَةِ لَهُمْ وَ نَفْعِهِمْ

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله
فرمود: هر که صبح کند و بامور
مسلمین همت نگمارد مسلمان نیست.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
عابدترین مردم کسی است که نسبت به همه
مسلمین خیر خواه تر و پاکدلتر باشد.

وَ بِهِذَا الْإِسْنَادَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص
أَنْتُمْ النَّاسُ نُسُكًا أَنْصَحُهُمْ جَبِيًّا وَ أَسْلَمُهُمْ
قَلْبًا لِجَمِيعِ الْمُسْلِمِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 238 روایه : 2

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: بر تو باد
که برای خدا خیر خواه باشی که هرگز
خدا را بعملی بهتر از آن ملاقات نکنی.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ
الْقَاسِمِيِّ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ
بْنِ دَاوُدَ الْمَنْقَرِيِّ عَنْ سَفْيَانَ بْنِ
عُيَيْنَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ
عَلَيْكَ بِالنُّصْحِ لِلَّهِ فِي خَلْقِهِ فَلَنْ تَلْقَاهُ بِعَمَلٍ
أَفْضَلَ مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 238 روایه : 3

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
الْقَاسِمِ الْهَاشِمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ

لَمْ يَهْتَمَّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 239 روایه : 4

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: هر که بامور مسلمین اهتمام
نورزد مسلمان نیست.

عَنْهُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ سُلَيْمَانَ
بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ عَمِّهِ عَاصِمِ الْكُوزِيِّ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ النَّبِيَّ ص قَالَ مَنْ أَصْبَحَ
لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ وَ مَنْ
سَمِعَ رَجُلًا يُنَادِي يَا لِلْمُسْلِمِينَ فَلَمْ يُجِبْهُ
فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 239 روایه : 5

ترجمه روایت شریفه:
پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: هر
که صبح کند و بامور مسلمین همت
نگمارد از آنها نیست ، و هر که بشنود
مردی فریاد می زند (((مسلمانها بدادم
برسید))) و جوابش نگوید مسلمان نیست
.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص الْخُلُقُ عِيَالُ اللَّهِ فَأَحَبُّ الْخُلُقِ إِلَى
اللَّهِ مَنْ نَفَعَ عِيَالُ اللَّهِ وَ أَدْخَلَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِ
سُرُوراً
اصول کافی ج : 3 ص : 239 روایه : 6

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: مخلوق عیال خدا هستند
و محبوبترین آنها نزد خدا کسی
است که بعیال خود سود دهد و بخانواده
نی شادی رساند.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ
عَمِيرَةَ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع
يَقُولُ سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَحَبُّ النَّاسِ
إِلَى اللَّهِ قَالَ أَنْفَعُ النَّاسِ لِلنَّاسِ
اصول کافی ج : 3 ص : 239 روایه : 7

ترجمه روایت شریفه:
از رسول خدا صلی الله علیه و آله سؤ
ال شد محبوبترین مردم نزد خدا کیست ؟
فرمود : کسیکه سودش ب مردم بیشتر باشد.

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُثَنَّى بْنِ
الْوَلِيدِ الْخَنَاطِ عَنْ فِطْرِ بْنِ خَلِيفَةَ عَنْ عُمَرَ
بْنِ عَلِيٍّ بَنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ ص قَالَ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ رَدَّ عَنْ قَوْمٍ مِنَ
الْمُسْلِمِينَ عَادِيَةً [مَاءٍ] أَوْ نَارٍ أَوْجِبَتْ لَهُ
الْجَنَّةُ

اصول کافی ج : 3 ص : 239 روایة : 8

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هرکس تجاوز آب یا آتشی را از گروهی از مسلمین بگرداند، بهشت برایش واجب گردد.

عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا قَالَ قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَ لَا تَقُولُوا إِلَّا خَيْرًا حَتَّى تَعْلَمُوا مَا هُوَ

اصول کافی ج : 3 ص : 239 روایة : 9

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) درباره قول خدای عزوجل (((بمردم سخن نیک گوید و جز خیر نگوید 83 سوره 2))) فرمود: بمردم سخن نیک گوید و جز خیر نگوید تا بدانید حقیقت چیست (پس اگر یقین پیدا کردید که شخصی سزاوار خیر نیست نگوید).

عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا قَالَ قُولُوا لِلنَّاسِ أَحْسَنَ مَا تُحِبُّونَ أَنْ يُقَالَ فِيكُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 240 روایة : 10

ترجمه روایت شریفه:

فرمود: بهترین سخنی که دوست دارید مردم درباره شما گویند، درباره مردم بگوید.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ جَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ قَالَ نَفَاعًا

اصول کافی ج : 3 ص : 240 روایة : 11

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) درباره قول خدای عزوجل : (((و خدا مرا مبارك ساخت هر کجا باشم))) فرمود: یعنی سودمند ساخت.

باب : احترام سالخوردهگان

بَابُ إِجْلَالِ الْكَبِيرِ

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله
فرمود: احترام گذاشتن بمسلمان مو
سفید از جمله تجلیل خداست.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ إِجْلَالُ ذِي
الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ

اصول کافی ج : 3 ص : 240 روایة : 1

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: از ما نیست
کسیکه بزرگ سال ما را احترام نکند و
بخورد سال ما ترحم ننماید.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ
قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَيْسَ مِنَّْا مَنْ لَمْ يُوقِّرْ
كَبِيرَنَا وَ يَرْحَمَ صَغِيرَنَا

اصول کافی ج : 3 ص : 240 روایة : 2

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: سالمندان خود
را بزرگ دارید و با ارحام خود صله کنید،
وصله رحمی بهتر از آزار نرساندن بآنها
نیست.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبَانَ عَنِ الْوَصَّافِيِّ
قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَظُمُوا كِبَارَكُمْ وَ
صَلُّوا أَرْحَامَكُمْ وَ لَيْسَ تَصْلُونَهُمْ بِشَيْءٍ
أَفْضَلَ مِنْ كَفِّ الْأَذَى عَنْهُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 241 روایة : 3

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ الْمُفَضَّلِ بْنِ
عُمَرَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّمَا
الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ بَنُو أَبِي وَأُمِّ وَإِذَا ضَرَبَ
عَلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ عِرْقٌ سَهَرَ لَهُ الْآخَرُونَ
اصول کافی ج : 3 ص : 241 روایة : 1

باب : برادری اهل ایمان با یکدیگر

بَابُ أَخَوَةِ الْمُؤْمِنِينَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: اهل ایمان
برادر یکدیگرند و فرزندان یک پدر و مادر
باشند و چون از مردی رگی زده شود
برایش بیدار خوابی کشند. (چنانچه گاهی
مؤمنی را شب خواب نبرد و سپس معلوم
شود که یکی از برادران ایمانش بلانی
رسیده است).

ترجمه روایت شریفه:

جابر جعفی گوید: در برابر امام
باقر (ع) بودم که دل گرفته شدم ،
بحضرت عرض کردم : گاهی بدون اینکه
مصیبتی بمن رسد یا ناراحتی بسرم
ریزد، اندوهیگین می شوم تا آنجا که
خانواده و دوستم اثرش را در رخسارم
مشاهده کنند، فرمود:
آری ای جابر خدای عزوجل مؤمنین را
از طینت بهشتی آفرید و از نسیم روح
خویش در آنها جاری ساخت ، از اینرو

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ
عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ عَنْ جَابِرِ الْجَعْفِيِّ
قَالَ تَقَبَّضْتُ بَيْنَ يَدَيَّ أَبِي جَعْفَرٍ ع فَقُلْتُ
جُعِلْتُ فِدَاكَ رَبِّمَا حَزَنْتُ مِنْ غَيْرِ مُصِيبَةٍ
تَنْصِيبُنِي أَوْ أَمْرٍ يَنْزِلُ بِي حَتَّى يَعْرِفَ ذَلِكَ
أَهْلِي فِي وَجْهِهِ وَصَدِيقِي فَقَالَ نَعَمْ يَا
جَابِرُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ الْمُؤْمِنِينَ
مِنْ طِينَةِ الْجَنَانِ وَاجْرَى فِيهِمْ مِنْ رِيحِ
رُوحِهِ فَلِذَلِكَ الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ لِأَبِيهِ وَ
أُمِّهِ فَإِذَا أَصَابَ رُوحاً مِنْ تِلْكَ الْأَرْوَاحِ فِي
بَلَدٍ مِنَ الْبُلْدَانِ حُزْنٌ حَزَنْتَ هَذِهِ لِأَنَّهَا مِنْهَا
اصول کافی ج : 3 ص : 241 روایة : 2

است که مؤ من است ، (زیرا طینت بمنزله پدر و نسیم بجای مادر است) پس هرگاه یکی از آن ارواح در شهری اندوهی رسد، آن روح دیگر اندهگین شود، زیرا از جنس اوست.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤ من برادر مؤ من است ، چشم و راهنمای اوست ، نسبت باو خیانت و ستم و غش روا ندارد و با او خلف وعده نکند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَقَبَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ عَيْنُهُ وَ دَلِيلُهُ لَا يَخُونُهُ وَ لَا يَظْلِمُهُ وَ لَا يَغْشَاهُ وَ لَا يَعْدُهُ عِدَّةً فَيُخْلِفُهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 242 روایه : 3

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤ من برادر مؤ من است ، مانند يك پیکریکه هرگاه عضوی از آن دردمند شود، اعضاء دیگر هم احساس درد کنند و روحهای آنها نیز از یکروحست ، و همانا روح مؤ من پیوستگیش بروح خدا از پیوستگی پرتو خورشید بخورشید بیشتر است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى وَ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاطٍ عَنْ أَبِي بصيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ كَالْجَسَدِ الْوَاحِدِ إِنْ اشْتَكَى شَيْئاً مِنْهُ وَجَدَ أَلَمَ ذَلِكَ فِي سَائِرِ جَسَدِهِ وَ أَرْوَاحُهُمَا مِنْ رُوحٍ وَاحِدَةٍ وَ إِنْ رُوحَ الْمُؤْمِنِ لَأَشَدُّ اتِّصَالاً بِرُوحِ اللَّهِ مِنْ اتِّصَالِ شُعَاعِ الشَّمْسِ بِهَا
اصول کافی ج : 3 ص : 242 روایه : 4

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: مسلمان برادر مسلمان است ، چشم و آینه و راهنمای اوست ، نسبت باو خیانت و نیرنگ و ستم نکند و او را تکذیب ننماید و از او غیبت نکند.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ مُثَنَّى الْحَنَاطِ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ هُوَ عَيْنُهُ وَ مِرَاتُهُ وَ دَلِيلُهُ لَا يَخُونُهُ وَ لَا يَخْدَعُهُ وَ لَا يَظْلِمُهُ وَ لَا يَكْذِبُهُ وَ لَا يَغْتَابُهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 242 روایه : 5

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي

عَبْدُ اللَّهِ ع وَ دَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ لِي
تُحِبُّهُ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ لِي وَ لِمَ لَا تُحِبُّهُ وَ هُوَ
أَخُوكَ وَ شَرِيكَكَ فِي دِينِكَ وَ عَوْنُكَ عَلَى
عَدُوِّكَ وَ رِزْقُهُ عَلَى غَيْرِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 242 روایه : 6

ترجمه روایت شریفه:

حفص بختری گوید: خدمت امام صادق (ع)
(بودم که مردی وارد شد، حضرت بمن
فرمود: او را دوست داری ؟ عرض کردم :
آری ، فرمود: چرا دوستش نداشته باشی
، که او برادر تو و شریک دین تو و یاور
تو علیه دشمنی می باشد و روزی او هم
بر عهده دیگر است.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَوْرَمَةَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ فَضِيلٍ
عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ سَمِعْتُهُ
يَقُولُ الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ لِأَبِيهِ وَ أُمِّهِ لِأَنَّ
اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ طِينَةِ
الْجَنَانِ وَ أَجْرَى فِي صُورِهِمْ مِنْ رِيحِ الْجَنَّةِ
فَلِذَلِكَ هُمْ إِخْوَةٌ لِأَبٍ وَ أُمٍّ

اصول کافی ج : 3 ص : 242 روایه : 7

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) می فرمود: مؤ من
برادر پدر و مادری مؤ من است ،
زیرا خدای عزوجل مؤ منین را از
سرشت بهشتی آفرید و از نسیم بهشت در
پیکرشان دمید، از اینجهت مؤ منین برادر
پدر و مادری یکدیگرند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقَبَةَ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ أَخُو
الْمُؤْمِنِ عَيْنُهُ وَ دَلِيلُهُ لَا يَخُونُهُ وَ لَا يَظْلِمُهُ
وَ لَا يَغْتَشُهُ وَ لَا يَعْدُهُ عِدَّةً فَيُخْلِفُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 243 روایه : 8

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤ من برادر
مؤ من است ، چشم و راهنمای اوست ،
نسبت باو خیانت و ستم و نیرنگ روا
ندارد و با او خلف وعده نکند.

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ الْمُؤْمِنُونَ
خَدَمَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ قُلْتُ وَ كَيْفَ يَكُونُونَ
خَدَمًا بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ قَالَ يُفِيدُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا
الْحَدِيثُ

اصول کافی ج : 3 ص : 243 روایه : 9

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: مؤ منین
خدمتگزار یکدیگرند. راوی گوید:
عرض کردم : چگونه خدمتگزار یکدیگرند؟
فرمود: بیکدیگر فایده رسانند... - تا آخر
حدیث.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) می فرمود: جماعتی از مسلمین به سفری رفتند و راه را گم کردند تا بسیار تشنه شدند، کفن پوشیدند (از جاده بکناری رفتند) و خود را بریشه های درخت (که اندک رطوبتی داشت) چسبانیدند، پیرمردی سفید پوش نزد آنها آمد و گفت، برخیزید، باکی بر شما نیست. این آبست، آنها برخاستند و آشامیدند و سیر آب گشتند، سپس گفتند: کیستی تو. خدایت رحمت کند؟ گفت: من از طایفه جنی هستم که با رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که فرمود: مؤمن برادر مؤمن است، چشم او و راهنمای او است. پس شما نباید در محضر من تباه گردید.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى جَمِيعاً عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ الْبَصْرِيِّ عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ إِنَّ نَفَرًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَرَجُوا إِلَى سَفَرٍ لَهُمْ فَضَلُّوا الطَّرِيقَ فَأَصَابَهُمْ عَطَشٌ شَدِيدٌ فَتَكَفَّنُوا وَ لَزِمُوا أَصُولَ الشَّجَرِ فَجَاءَهُمْ شَيْخٌ وَ عَلَيْهِ ثِيَابٌ بَيْضٌ فَقَالَ قُومُوا فَلَا بَأْسَ عَلَيْكُمْ فَهَذَا الْمَاءُ فَقَامُوا وَ شَرَبُوا وَ ارْتَوَوْا فَقَالُوا مَنْ أَنْتَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَقَالَ أَنَا مِنَ الْجَنِّ الَّذِينَ بَايَعُوا رَسُولَ اللَّهِ ص أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص يَقُولُ الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ عَيْنُهُ وَ دَلِيلُهُ فَلَمْ تَكُونُوا تَضَيَّعُوا بِحَضْرَتِي

اصول کافی ج : 3 ص : 243 روایه 10 :

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: مسلمان برادر مسلمانست. ستمش نکند و رهایش نسازد (غیبتش نکند و با او خیانت ننماید و محرومش نسازد). ربعی گوید: مردی از هم مذهببان ما در مدینه از من پرسید و گفت: تو خود شنیدی که فضیل بن یسار چنین گفت؟ گفتم: آری، گفت: اما من از امام صادق (ع) شنیدم که می فرمود: مسلمان برادر مسلمان است، باو ستم نکند و فریبش ندهد و او را وانگذارد، و غیبتش نکند و با او خیانت ننماید و محرومش نسازد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رَبِيعٍ عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَ لَا يَخْذُلُهُ وَ لَا يَغْتَابُهُ وَ لَا يَخُونُهُ وَ لَا يَحْرِمُهُ قَالَ رَبِيعٌ فَسَأَلَنِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِنَا بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ سَمِعْتُ فَضِيلًا يَقُولُ ذَلِكَ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ نَعَمْ فَقَالَ فَإِنِّي سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَ لَا يَغْتَابُهُ وَ لَا يَخُونُهُ وَ لَا يَحْرِمُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 243 روایه 11 :

عَلِيَّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ
مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع
يَقُولُ وَ سئلَ عَنْ إِيْمَانٍ مَنْ يَلْزَمُنَا حَقُّهُ وَ
أُخُوَّتُهُ كَيْفَ هُوَ وَ بِمَا يَثْبُتُ وَ بِمَا يَبْطُلُ
فَقَالَ إِنَّ الْإِيْمَانَ قَدْ يَتَّخِذُ عَلَى وَجْهَيْنِ أَمَّا
أَحَدُهُمَا فَهُوَ الَّذِي يَظْهَرُ لَكَ مِنْ صَاحِبِكَ فَإِذَا
ظَهَرَ لَكَ مِنْهُ مِثْلُ الَّذِي تَقُولُ بِهِ أَنْتَ
حَقَّتْ وَلَايَتُهُ وَ أُخُوَّتُهُ إِلَّا أَنْ يَجِيءَ مِنْهُ
نَقْضٌ لِلَّذِي وَصَفَ مِنْ نَفْسِهِ وَ أَظْهَرَ لَكَ
فَإِنْ جَاءَ مِنْهُ مَا تَسْتَدِلُّ بِهِ عَلَى نَقْضِ الَّذِي
أَظْهَرَ لَكَ خَرَجَ عِنْدَكَ مِمَّا وَصَفَ لَكَ وَ
أَظْهَرَ وَ كَانَ لِمَا ظَهَرَ لَكَ نَاقِضاً إِلَّا أَنْ يَدَّعِي
أَنَّهُ إِنَّمَا عَمِلَ ذَلِكَ تَقِيَّةً وَ مَعَ ذَلِكَ يُنْظَرُ فِيهِ
فَإِنْ كَانَ لَيْسَ مِمَّا يُمَكِّنُ أَنْ تَكُونَ التَّقِيَّةُ فِي
مِثْلِهِ لَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ ذَلِكَ لِأَنَّ لِلتَّقِيَّةِ
مَوَاضِعَ مِنْ أَرْأَلِهَا عَنْ مَوَاضِعِهَا لَمْ
تَسْتَقِمْ لَهُ وَ تَفْسِيرُ مَا يَتَّقَى مِثْلُ أَنْ يَكُونَ
قَوْمٌ سَوْءَ ظَاهِرٍ حُكْمِهِمْ وَ فِعْلُهُمْ عَلَى غَيْرِ
حُكْمِ الْحَقِّ وَ فِعْلُهُ فِكْلُ شَيْءٍ يَعْمَلُ
الْمُؤْمِنُ بَيْنَهُمْ لِمَكَانِ التَّقِيَّةِ مِمَّا لَا يُؤَدِّي إِلَى
الْفَسَادِ فِي الدِّينِ فَإِنَّهُ جَائِزٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 244 روایه : 1

***باب : در بیان حق آنکه خود را بایمان نسبت دهد و آنچه از حق او بکاهد**

بَابٌ فِيمَا يُوجِبُ الْحَقَّ لِمَنِ انْتَحَلَ الْإِيْمَانَ وَ يَنْقُضُهُ

ترجمه روایت شریفه:

مسعدة بن صدقه گوید: شنیدم شخصی
از امام صادق (ع) پرسید ایمان کسیکه
حق او و برادریش بر عهده ماست

چگونه است و از چه راه ثابت شود
و بچه وسیله باطل می شود؟ امام
فرمود: همانا ایمان دو گونه ملاحظه می
شود.

یکی از آندو آنستکه از رفیقت برای
تو نمایان می شود، پس هرگاه مثل
عقیده خودت از رفیقت برای تو نمایان
شد، حق دوستی و برادری او ثابت می
شود، مگر آنکه خلاف آنچه را نسبت
بخود گفته اظهار کند پس هرگاه چیزی از
او صادر شود که ضد آنچه را بتو
اظهار کرده بتوانی استدلال کنی، از
آنچه خود را وصف نموده خارج شود و
آنچه را بتو اظهار کرده نقض کند، مگر
آنکه ادعا کند آنچه را انجام داده از راه
تقیه بوده، با وجود این ملاحظه
شود اگر از اموری باشد که تقیه در آن
ممکن نیست از او پذیرفته نگردد،
زیرا تقیه مواردی دارد که هر که آنرا از
مورد خودش بیرون برد. برایش درست
باشد، و توضیح مورد تقیه مثل اینستکه
مردم بدی فرمان و کردارشان بر خلاف
حق جاری و آشکار شود، پس مؤمن هر
عملی را که از نظر تقیه در میان آنها
انجام دهد که به تباهی دین منجر نگردد،
جائز است.

شرح:

قسم دوم ایمان که در این خبر ذکر نشده و بوضوح و اگذار گشته اینستکه از کثرت معاشرت و رفاقت
شخصی یقین بایمان او حاصل شود بنحویکه احتمال شك و تردید در آن راه نداشته باشد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَمْزَةَ
بْنِ مُحَمَّدٍ الطَّيَّارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ
ع قَالَ لَمْ تَتَوَاحُوا عَلَى هَذَا الْأَمْرِ وَ إِنَّمَا
تَعَارَفْتُمْ عَلَيْهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 245 روایة 1:

***باب : در اینکه برادری بر پایه دین واقع نشده و تنها شناختن
یکدیگر است***

بَابُ فِي أَنَّ التَّوَاهِيَّ لَمْ يَقَعْ عَلَى الدِّينِ وَ إِنَّمَا هُوَ التَّعَارُفُ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: شما بر این امر
(تشیع) برادری نکردید بلکه تنها یکدیگر
را بر آن شناختید.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: شما بر این
امر برادری نکردید، بلکه تنها یکدیگر را
بر آن شناختید

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ
عِيسَى عَنْ ابْنِ مُسْكَانٍ وَ سَمَاعَةَ جَمِيعاً عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَمْ تَتَوَاحُوا عَلَى هَذَا
الْأَمْرِ وَ إِنَّمَا تَعَارَفْتُمْ عَلَيْهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 245 روایة 2:

شرح:

مقصود اینستکه برادری شما شیعه با یکدیگر در این عالم آغاز نشده بلکه در عالم ارواح و پیش از انتقال باجساد
با یکدیگر سنخیت پیدا کردید و از کفار جدا گشتید، و در این جهان آن آشنائی را بیاد آوردید و یکدیگر را شناختید.
و بعضی گفته اند: مقصود امام (ع) سرزنش و توبیخ شیعه است که با یکدیگر از روی حقیقت و واقع برادری
ندارند و تنها تعارف میکنند. ولی این معنا اولاً مناسب کتاب ایمان نیست و با کتاب کفر مناسب ندارد و ثانیاً
استفاده این معنی از لفظ تعارف محتاج به تکلف است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ
عَمِيرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ مِنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ عَلَى
أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ أَنْ يُشْبِعَ جُوعَهُ وَ يُوَارِيَ
عَوْرَتَهُ وَ يُفَرِّجَ عَنْهُ كُرْبَتَهُ وَ يَقْضِيَ دَيْنَهُ
فَإِذَا مَاتَ خَلْفَهُ فِي أَهْلِهِ وَ وَلَدِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 245 روایه 1:

باب : حق مؤمن بر برادرش و ادای حق او

بَابُ حَقِّ الْمُؤْمِنِ عَلَى أَخِيهِ وَ آدَاءِ حَقِّهِ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: از حق مؤمن بر
برادر مؤمنش اینست که گرسنگی او را
سیر کند و عورتش را بپوشاند و از
گرفتاریش نجات بخشد و بدهیش را
بپردازد و چون بمیرد نسبت بخانواده و
فرزندانش از او جانشینی کند.

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
بُكَيْرٍ الْهَجَرِيِّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ مَا حَقُّ الْمُسْلِمِ
عَلَى الْمُسْلِمِ قَالَ لَهُ سَبْعُ حُقُوقٍ وَاجِبَاتٍ مَا
مِنْهُنَّ حَقٌّ إِلَّا وَهُوَ عَلَيْهِ وَاجِبٌ إِنْ
ضَيَّعَ مِنْهَا شَيْئًا خَرَجَ مِنْ وَلَايَةِ اللَّهِ وَ
طَاعَتِهِ وَ لَمْ يَكُنْ لِلَّهِ فِيهِ مِنْ نَصِيبٍ قُلْتُ لَهُ
جُعِلَتْ فِدَاكَ وَ مَا هِيَ قَالَ يَا مُعَلَّى إِنِّي عَلَيْكَ
شَفِيقٌ أَخَافُ أَنْ تَضَيِّعَ وَ لَا تَحْفَظَ وَ تَعْلَمَ
وَ لَا تَعْمَلَ قَالَ قُلْتُ لَهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ قَالَ
أَيْسَرُ حَقٍّ مِنْهَا أَنْ تُحِبَّ لَهُ مَا تُحِبُّ

لِنَفْسِكَ وَ تَكَرَّهَ لَهُ مَا تَكَرَّهَ لِنَفْسِكَ وَ الْحَقُّ
 الثَّانِي أَنْ تَجْتَنِبَ سَخَطَهُ وَ تَتَّبِعَ مَرْضَاتَهُ وَ
 تُطِيعَ أَمْرَهُ وَ الْحَقُّ الثَّالِثُ أَنْ تُعِينَهُ
 بِنَفْسِكَ وَ مَالِكَ وَ لِسَانِكَ وَ يَدِكَ وَ رِجْلِكَ
 وَ الْحَقُّ الرَّابِعُ أَنْ تَكُونَ عَيْنُهُ وَ دَلِيلُهُ وَ
 مِرَاتَهُ وَ الْحَقُّ الْخَامِسُ أَنْ لَا تَشْبَعَ وَ
 يَجُوعَ وَ لَا تَرَوْى وَ يَظْمَأَ وَ لَا تَلْبَسَ وَ
 يَغْرَى وَ الْحَقُّ السَّادِسُ أَنْ يَكُونَ لَكَ خَادِمٌ
 وَ لَيْسَ لِأَخِيكَ خَادِمٌ فَوَاجِبٌ أَنْ تَبْعَثَ خَادِمَكَ
 فَيُعْسِلَ ثِيَابَهُ وَ يَصْنَعَ طَعَامَهُ وَ يَمَهِّدَ فِرَاشَهُ
 وَ الْحَقُّ السَّابِعُ أَنْ تُبَرِّقَ سَمَهُ وَ تُجِيبَ
 دَعْوَتَهُ وَ تَعُودَ مَرِيضَهُ وَ تَشْهَدَ جَنَازَتَهُ وَ
 إِذَا عَلِمْتَ أَنَّ لَهُ حَاجَةً تُبَادِرُهُ إِلَى قَضَائِهَا وَ
 لَا تُلْجِئُهُ أَنْ يَسْأَلَكَهَا وَ لَكِنْ تُبَادِرُهُ
 مُبَادَرَةً فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ وَصَلْتَ وَ لَايَتَكَ
 بَوَلَايَتِهِ وَ وَلَايَتُهُ بَوَلَايَتِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 246 روایة 2:

ترجمه روایت شریفه:

معلى بن خنيس گوید: به امام صادق (ع) عرض کردم: حق مسلمان بر مسلمان چیست؟ فرمود برای او هفت حق واجب است که همه آنها بر عهده برادرش واجب است و اگر برخی از آنها را تباه و ضایع کند، از ولایت و اطاعت خدا بیرون رود، و خدا از او بهره (اطاعت و بندگی) ندارد. عرض کردم قربانت، آنها چیست؟ فرمود:

ای معلى بن خنيس، من بر تو نگرانم و میترسم ضایع گذاری و مراعات نکنی و بدانی و عمل ننمائی. عرض کردم: (((لا قوة الا بالله))) نیروئی جز از خدا نیست (((فرمود:)))

آسانترین آن حقوق اینستکه: آنچه برای خود دوست داری برای او هم دوست داشته باشی، و آنچه برای خود نپسندی، بر او نیز نپسندی و حق دوم - آنکه از آنچه ناخرسند دارد دوری کنی و خوشنودی او را پیروی نموده فرمانش بری.

و حق سوم - آنکه با جان و مال و زبان و دست و پای خویش او را یاری کنی. و حق چهارم - آنکه شم و راهنما و آئینه او باشی.

و حق پنجم - آن که تو سیر نباشی و او گرسنه یا سیر آب باشی و او تشنه یا پوشیده باشی و او برهنه.

و حق ششم - آنکه اگر تو خدمتگزار داری و برادرت ندارد. واجب است خدمتگزار ترا بفرستی که جامه هایش را بشوید و غذایش را درست کند و بسترش را مرتب نماید. و حق هفتم - آنکه سوگندش را تصدیق

کنی و دعوتش را بپذیری و در بیماریش
از او عیادت کنی و بر جنازه اش حاضر
شوی و چون بدانی حاجتی دارد، در انجام
آن سبقت گیری و او را مجبور نسازی که
از تو بخواهد، بلکه خودت پیشدستی کنی ،
چون چنین کردی دوستی خود را بدوستی
او پیوسته ای و دوستی او را بدوستی
خود (و آنگاهست که بایه شریفه المؤمنون و المؤمنات بعضهم اولیاء بعض عمل کرده ای)

ترجمه روایت شریفه:

عبدالاعلی بن اعین گوید (برخی) از
اصحاب ما نامه نوشتند و از امام صادق
(ع) مطالبی پرسیدند و مرا امر کردند
که از آنحضرت درباره حق مسلمان بر
برادرش بپرسم ، من پرسیدم و
حضرت پاسخم نگفت چون برای
وداع خدمتش رفتم ، عرض کردم : از
شما پرسیدم و پاسخم نفرمودی ، فرمود:
میترسم کفران ورزید (و گردن ننهد)
همانا از سخت ترین واجبات خدا بر
خلقش سه چیز است:

- (1) انصاف دادن مرد از خود تا آنجا که
برای برادرش از خود نپسندید، جز آنکه
را برای خود از او میپسندد.
- (2) مواسات نمودن با برادر نسبت بمال.
- (3) یاد خدا در هر حال و آن سبحان الله و
الحمد لله نیست ، بلکه آنست که چیز را که
خدا بر او حرام نموده رها کند.
- (4) امام صادق (ع) فرمود خدا بجیزی
بهتر از اداء حق مؤمن عبادت نشود.
- (5) و فرمود: حق مسلمانان بر
مسلمان اینستکه او سیر نباشد و برادرش

عنه عن أحمد بن محمد بن عيسى عن
علي بن سيف عن أبيه سيف عن عبد
الأعلى بن أعين قال كتب بعض أصحابنا
يسألون أبا عبد الله ع عن أشياء و أمروني
أن أسأله عن حق المسلم على أخيه
فَسَأَلْتُهُ فَلَمْ يُجِبْنِي فَلَمَّا جِئْتُ لَأُودِّعَهُ فَقُلْتُ
سَأَلْتُكَ فَلَمْ تُجِبْنِي فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ أَنْ
تَكْفُرُوا إِنَّ مِنْ أَشَدِّ مَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَى
خَلْقِهِ ثَلَاثًا إِنْصَافَ الْمَرْءِ مِنْ نَفْسِهِ
حَتَّى لَا يَرْضَى لِأَخِيهِ مِنْ نَفْسِهِ إِلَّا بِمَا
يَرْضَى لِنَفْسِهِ مِنْهُ وَ مُوَاسَاةَ الْأَخِ فِي
الْمَالِ وَ ذَكَرَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ حَالٍ لَيْسَ سُبْحَانَ
اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَكِنْ عِنْدَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
فَيَدَعُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 247 روایت 3:

گرسنه و او سیراب و برادرش تشنه و
او پوشیده و برادرش برهنه ، پس چه
بزرگست حق مسلمان بر برادر مسلمانش
و فرمود:

برای برادر مسلمانت بخواه آنچه برای
خود خواهی و چون محتاج گشتی از او
کمک بخواه و اگر او از تو خواست
عطایش کن و نسبت بهیچ خیری
نباید از او ملول شوی و نه او از تو
ملول شود، تو پشتیبان او باش که او
پشتیبان تو است . چون غائب شود، در
غیبتش او را نگهدار باش و چون
حاضر شود از او دیدار کن و تجلیل
و احترامش نما که او از دوست و تو از
اویی . و چون از تو بدش اید از او دوری
مکن تا از او گذشت و کرم خواهی (تا
کینه را از دلش بزدانی) و اگر باو خیری
رسد، خدا را شکر کن و اگر بلانی
باورسد، بازویش بگیر و اگر برایش
نیرنگی سازند، یاریش کن.

و چون مردی ببرادرش (((اف)))
بگوید، رشته دوستی میان آنها بریده
شود، و چون بگوید تو دشمن منی ،
یکی از آندو کافر شوند، و چون متهمش
سازد ایمان در دلش آب شود مانند نمک در
میان آب.

راوی گوید: و بمن رسیده است که
آنحضرت فرمود: نور مؤ من برای
اهل آسمان مانند ستارگان آسمان برای
اهل زمین میدرخشد، و فرموده است : مؤ
من دوست خداست ، خدا یاریش کند و
برایش بسازد و مؤ من جز حق بر خدا
نگوید و از غیر او نترسد.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ

مَحْبُوبٌ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ مُرَّازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ مَا عَبْدُ اللَّهِ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَاءِ
حَقِّ الْمُؤْمِنِ

اصول کافی ج : 3 ص : 247 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدا بچیزی بهتر
از اداء حق مؤمن عبادت نشود.

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: حق مسلمان بر مسلمان
اینستکه او سیر نباشد و بردارش گرسنه
و او سیراب و برادرش تشنه و او
پوشیده و برادرش برهنه ، پس چه
بزرگست حق مسلمان بر برادر مسلمانش
و فرمود: برای برادر مسلمانت بخواه
آنچه برای خود خواهی و چون محتاج
گشتی از او کمک بخواه و اگر او از تو
خواست عطایش کن و نسبت بهیچ
خیری نباید از او ملول شوی و نه از او
تو ملول شود، تو پشتیبان او باش که او
پشتیبان تو است . چون غائب شود، در
غیبتش او را نگهدار باش و چون
حاضر شود از او دیدار کن و تجلیل و
احترامش نما که او از توست و تو از
اوئی ، و چون از تو بدش آید و از او
دوری مکن تا از او گذشت و کرم خواهی
(تا کینه را از دلش بزدانی) و اگر باو
خیری رسد، خدا را شکر کن و اگر بلانی
باو رسد، بازویش بگیر و اگر برایش
نیرنگی سازند، یاریش کن.

و چون مردی ببرادرش (((اف)))
بگوید، رشته دوستی میان آنها بریده
شود، و چون بگوید تو دشمن منی ،
یکی از آندو کافر شوند، و چون متهمش
سازد ایمان در دلش آب شود مانند نمک در
میان آب.

راوی گوید: و بمن رسیده است که
آنحضرت فرمود: نور مؤمن برای

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ
عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى
الْمُسْلِمِ أَنْ لَا يَشْتَبِعَ وَلَا يَجُوعَ أَخُوهُ وَلَا
يَرَوَى وَلَا يَعْطَشُ أَخُوهُ وَلَا يَكْتَسِبِي وَيَعْرِى
أَخُوهُ فَمَا أَعْظَمَ حَقَّ الْمُسْلِمِ عَلَى أَخِيهِ
الْمُسْلِمِ وَقَالَ أَحَبُّ لَأَخِيكَ الْمُسْلِمِ مَا تُحِبُّ
لِنَفْسِكَ وَإِذَا احْتَجَّتْ فَسَلِّهِ وَإِنْ لَكَ فَأَعْطِهِ
لَا تَمْلَهُ خَيْرًا وَلَا يَمْلَهُ لَكَ كُنْ لَهُ ظَهْرًا فَإِنَّهُ
لَكَ ظَهْرٌ إِذَا غَابَ فَأَحْفَظْهُ فِي غَيْبَتِهِ وَإِذَا
شَهِدَ فَرُّهُ وَأَجَلُّهُ وَأَكْرَمُهُ فَإِنَّهُ مِنْكَ وَ
أَنْتَ مِنْهُ فَإِنْ كَانَ عَلَيْكَ بِأُفْلًا تَفَارَقَهُ
حَتَّى تَسْأَلَ سَمِيحَتَهُ وَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ فَأَحْمَدِ
اللَّهَ وَإِنْ ابْتَلَى فَأَعِضْهُ وَإِنْ تُمَحَّلَ لَهُ
فَأَعْنِهِ وَإِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ أَفَّ انْقَطَعَ مَا
بَيْنَهُمَا مِنَ الْوِلَايَةِ وَإِذَا قَالَ أَنْتَ عَدُوِّي كَفَرَ
أَحَدُهُمَا فَإِذَا اتَّهَمَهُ انْمَاطَ الْإِيمَانُ فِي قَلْبِهِ
كَمَا يَنْمَاطُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ وَقَالَ بَلَّغْنِي أَنَّهُ
قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَزْهَرُ نُورُهُ لِأَهْلِ السَّمَاءِ
كَمَا تَزْهَرُ نَجُومُ السَّمَاءِ لِأَهْلِ الْأَرْضِ وَقَالَ
إِنَّ الْمُؤْمِنَ وَلِيُّ اللَّهِ يُعِينُهُ وَيَصْنَعُ لَهُ وَلَا
يَقُولُ عَلَيْهِ إِلَّا الْحَقَّ وَلَا يَخَافُ غَيْرَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 247 روایه 5:

اهل آسمان مانند ستارگان آسمان
برای اهل زمین می درخشند، و فرموده
است : مؤ من دوست خداست ، خدا
یاریش کند و برایش بسازد و مؤ من جز
حق بر خدا نگوید و از غیر او نترسد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: برخی از حقوق
مسلمان بر برادرش اینست که چون او را
دید سلامش کند و چون بیمار شود
عیادتش نماید و چون غائب شود خیر
خواهیش کند و چون عطسه کند دعایش
کند (بر حمک الله گوید) و چون بمیرد
تشییعش کند.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لِلْمُسْلِمِ عَلَى أَخِيهِ
الْمُسْلِمِ مِنَ الْحَقِّ أَنْ يُسَلِّمَ عَلَيْهِ إِذَا لَقِيَهُ وَ
يَعُودَهُ إِذَا مَرَضَ وَ يَنْصَحَ لَهُ إِذَا غَابَ وَ
يُسَمِّتُهُ إِذَا عَطَسَ وَ يُجِيبُهُ إِذَا دَعَاهُ وَ يَتَّبِعُهُ
إِذَا مَاتَ
عَدَّةً مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ مِثْلَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 248 روایة 6:

ترجمه روایت شریفه:

ابوالماءمون حارثی گوید: به امام
صادق (ع) عرض کردم : حق مؤ من بر
مؤ من چیست ؟ فرمود از جمله حق مؤ
من بر مؤ من دوستی قلبی اوست و
مواسات مالی و اینکه بجای او از خانواده
اش سرپرستی کند، و علیه ستمگرش از
او یاری کند و چون در میان مسلمین
نصیبی داشته و غائب باشد، نصیب او را
برایش دریافت کند، و چون بمیرد از
گورش زیارت کند و باو ستم نکند و با او
غش نکند و خیانت نورزد و رهایش نکند
و تکذیبش ننماید و باو اف نگوید و
چون باو اف گوید: دوستی میان آنها
نباشد و چون باو گوید: تو دشمن منی
یکی از آندو کافر شود، و چون متهمش

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي
الْمَأْمُونِ الْحَارِثِيِّ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
مَا حَقُّ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ قَالَ إِنَّ مِنْ حَقِّ
الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ الْمَوَدَّةَ لَهُ فِي
صَدْرِهِ وَ الْمَوَاسَاةَ لَهُ فِي مَالِهِ وَ الْخَلْفَ
لَهُ فِي أَهْلِهِ وَ النُّصْرَةَ لَهُ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ وَ
إِنْ كَانَ نَافِلَةً فِي الْمُسْلِمِينَ وَ كَانَ غَائِبًا
نُصِيبَهُ وَ إِذَا مَاتَ الزِّيَارَةَ إِلَى قَبْرِهِ وَ أَنْ لَا
يُظْلَمَهُ وَ أَنْ لَا يَغْتَبَهُ وَ أَنْ لَا يَخُونَهُ وَ أَنْ
لَا يَخْذُلَهُ وَ أَنْ لَا يَكْذِبَهُ وَ أَنْ لَا يَقُولَ لَهُ
أَفٍّ وَ إِذَا قَالَ لَهُ أَفٌّ فَلَيْسَ بَيْنَهُمَا وَلَايَةٌ وَ
إِذَا قَالَ لَهُ أَنْتَ عَدُوٌّ فَقَدْ كَفَرَ أَحَدُهُمَا وَ إِذَا
اتَّهَمَهُ انَّمَاتُ الْإِيمَانِ فِي قَلْبِهِ كَمَا يَنْمَاتُ
الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ
اصول کافی ج : 3 ص : 248 روایة 7:

سازد ایمان در دلش آب شود، همچون نمک در آب.

ترجمه روایت شریفه:

ابان بن تغلب گوید: به امام صادق (ع) طواف میکردم: مردی از اصحاب بمن برخورد و در خواست کرد همراه او بروم که حاجتی دارد، او بمن اشاره کرد و من کراحت داشتم امام صادق (ع) را رها کنم و با او بروم، باز در میان طواف بمن اشاره کرد و امام صادق (ع) او را دید، بمن فرمود: ای ابان این تو را میخواهد؟ عرض کردم: آری. فرمود: نزدش برو، عرض کردم: طواف را بشکنم؟ فرمود: آری: گفتم: اگر چه طواف واجب باشد؟ فرمود: آری، ابان گوید: همراه او رفتم و سپس خدمت حضرت رسیدم و پرسیدم حق مؤمن را بر مؤمن بمن خبر ده، فرمود: ای ابان این موضوع را کنار گذار و طلب مکن، عرض کردم: چرا، قربانت گردم، سپس همواره تکرار کردم و باو اصرار نمودم تا فرمود: ای ابان نیم مالت را باو میدهی، سپس بمن نگرست و چون دید که چه حالی بمن دست داد فرمود: ای ابان، مگر نمیدانی که خدای عزوجل کسانی را که دیگران را بر خود ترجیح داده اند یاد فرموده؟ (آنجا که فرموده است: و یؤثرون علی انفسهم ولو کان بهم خصاصة) عرض کردم: چرا قربانت. فرمود: آگاه باش که چون تو نیمی از مالت را باو دهی او را بر خود ترجیح نداده ای، بلکه تو و او برابر شده اید، ترجیح او بر تو زمانی است که از نصف

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ صَاحِبِ الْكُلَلِ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبٍ قَالَ كُنْتُ أَطُوفُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَرْضَ لِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِنَا كَانَ سَأَلَنِي الدَّهَابَ مَعَهُ فِي حَاجَةٍ فَأَشَارَ إِلَيَّ فَكَرِهْتُ أَنْ أَدْعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ أَذْهَبَ إِلَيْهِ فَبَيَّنَا أَنَا أَطُوفُ إِذْ أَشَارَ إِلَيَّ أَيْضًا فَرَأَاهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ يَا أَبَانَ إِيَّاكَ يُرِيدُ هَذَا قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَمَنْ هُوَ قُلْتُ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِنَا قَالَ هُوَ عَلَى مِثْلِ مَا أَنْتَ عَلَيْهِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَادْهَبْ إِلَيْهِ قُلْتُ فَأَقْطَعُ الطَّوْافَ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَ إِنْ كَانَ طَوْافُ الْفَرِيضَةِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَذَهَبْتُ مَعَهُ ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَيْهِ بَعْدَ فَسَأَلْتُهُ فَقُلْتُ أَخْبِرْنِي عَنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ فَقَالَ يَا أَبَانَ دَعَاهُ لَا تَرُدَّهُ قُلْتُ بَلَى جُعِلَتْ فِدَاكَ فَلَمْ أَزَلْ أُرَدِّدْ عَلَيْهِ فَقَالَ يَا أَبَانَ تُقَاسِمُهُ شَطْرَ مَالِكَ ثُمَّ نَظَرَ إِلَيَّ فَرَأَى مَا دَخَلَنِي فَقَالَ يَا أَبَانَ أَمَا تَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَدْ ذَكَرَ الْمُؤْتَرِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ قُلْتُ بَلَى جُعِلَتْ فِدَاكَ فَقَالَ أَمَا إِذَا أَنْتَ قَاسَمْتَهُ فَلَمْ تُؤْثِرْهُ بَعْدَ إِنْمَا أَنْتَ وَ هُوَ سَوَاءٌ إِنْمَا تُؤْثِرُهُ إِذَا أَنْتَ أُعْطِيتَهُ مِنَ النِّصْفِ الْآخَرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 249 روایت 8:

دیگر باو دهی.

ترجمه روایت شریفه:

عیسی بن ابی منصور گوید: من و ابن ابی یعفور و عبدالله بن طلحه خدمت امام صادق (ع) بودیم، حضرت بدون پرسش ما ابتدا کرد و فرمود: ای ابن ابی یعفور! رسول خدا (ص) فرمود: شش خصلت است که در هر کس باشد، در برابر خدا و در جانب راست او باشد، ابن ابی یعفور گفت: آنها چیست قربانت کردم؟ فرمود: مرد مسلمان برای برادرش دوست داشته باشد آنچه را برای عزیزترین خاندانش میخواهد. و ناخوش داشته باشد برای برادرش آنچه را برای عزیزترین خاندانش ناخوش دارد و با او دوستی خالص و صمیمانه داشته باشد.

ابن ابی یعفور گریست و عرض کرد: چگونه با او دوستی خالص داشته باشد؟ فرمود: ای پسر ابی یعفور! چون با او باین درجه از دوستی باشد، آنچه در دل دارد برایش توضیح میدهد. پس اگر او مسرور باشد این هم مسرور میشود و اگر اندوهگین باشد، اندوهگین شود پس اگر بتواند باو گشایشی دهد، گشایش میدهد و گرنه برایش دعا میکند.

سپس امام صادق (ع) فرمود: سه چیز از آن شماسست (و آن دوستی و ناخوشی و مناصحتی است که ذکر شد) و سه چیز از آن ما و آن شناختن شما فضیلت مار است و گام برداشتن دنبال ما و منتظر بودن عاقبت ما (که فرج و گشایش

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ عَنْ عِيسَى بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَا وَ ابْنُ أَبِي يَعْفُورٍ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ طَلْحَةَ فَقَالَ ابْتِدَاءً مِنْهُ يَا ابْنَ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص سِتُّ خِصَالٍ مِنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ عَنْ يَمِينِ اللَّهِ فَقَالَ ابْنُ أَبِي يَعْفُورٍ وَ مَا هُنَّ جُعِلَتْ فِدَاكَ قَالَ يُحِبُّ الْمَرْءُ الْمُسْلِمَ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لَأَعَزَّ أَهْلَهُ وَ يَكْرَهُ الْمَرْءُ الْمُسْلِمَ لِأَخِيهِ مَا يَكْرَهُ لَأَعَزَّ أَهْلَهُ وَ يُنَاصِحُهُ الْوَلَايَةَ فَبَكَى ابْنُ أَبِي يَعْفُورٍ وَ قَالَ كَيْفَ يُنَاصِحُهُ الْوَلَايَةَ قَالَ يَا ابْنَ أَبِي يَعْفُورٍ إِذَا كَانَ مِنْهُ بِتِلْكَ الْمَنْزِلَةِ بَثُّهُ هَمَّهُ فَفَرَحَ لَفَرَحِهِ إِنْ هُوَ فَرِحَ وَ حَزَنَ لِحُزْنِهِ إِنْ هُوَ حَزَنَ وَ إِنْ كَانَ عِنْدَهُ مَا يَفْرَجُ عَنْهُ فَرَجَ عَنْهُ وَ إِلَّا دَعَا اللَّهَ لَهُ قَالَ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع ثَلَاثٌ لَكُمْ وَ ثَلَاثٌ لَنَا أَنْ تَعْرِفُوا فَضْلَنَا وَ أَنْ تَطْنُوا عَقِبَنَا وَ أَنْ تَنْتَظِرُوا عَاقِبَتَنَا فَمَنْ كَانَ هَكَذَا كَانَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَيَسْتَضِيءُ بِنُورِهِمْ مَنْ هُوَ أَسْفَلُ مِنْهُمْ وَ أَمَّا الَّذِينَ عَنْ يَمِينِ اللَّهِ فَلَوْ أَنَّهُمْ يَرَاهُمْ مِنْ دُونِهِمْ لَمْ يَهْنُتْهُمْ الْعَيْشُ مِمَّا يَرَوْنَ مِنْ فَضْلِهِمْ فَقَالَ ابْنُ أَبِي يَعْفُورٍ وَ مَا لَهُمْ لَا يَرَوْنَ وَ هُمْ عَنْ يَمِينِ اللَّهِ فَقَالَ يَا ابْنَ أَبِي يَعْفُورٍ إِنَّهُمْ مَحْجُوبُونَ بِنُورِ اللَّهِ أَمَا بَلَغَكَ الْحَدِيثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ يَقُولُ إِنَّ لِلَّهِ خَلْقًا عَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَ عَنْ يَمِينِ اللَّهِ وَ جُوهُهُمْ أَبْيَضُ مِنَ التَّلَجِّ وَ أَضْوَاءُ مِنَ الشَّمْسِ الضَّاحِيَةِ يَسْأَلُ السَّائِلُ مَا هُوَ لِأَعَزَّ فَيَقَالُ هُوَ لِأَعَزَّ الَّذِينَ تَحَابُّوا فِي جَلَالِ اللَّهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 250 روایه 9:

مسلمین در آنست.)
 پس هر کس چنین باشد در پیشگاه
 خدای عزوجل قرار گیرد و کسانی که در
 درجه پائین تر باشند از نور آنها پرتو
 گیرند و اما کسانی که در جانب راست
 (رحمت) خدایند (و اینها همان کسانی که
 در پیشگاه خدایند و یا دسته دیگری باشند
 مانند آنها) اگر کسانی که در درجه پائین
 تر هستند ایشانرا به بینند، خوشی
 زندگی آنها گوارا و تلخ گردد. بجهت
 فضیلتی که برای آنها می بینند.
 ابن ابی یعفور گفت: با آنکه در جانب
 راست خدایند چگونه نمی بینند؟ (دیده
 نمیشوند؟) (فرمود ای پسر ابی یعفور!
 آنها بنور خدا پوشیده شده اند، مگر این
 حدیث بتو نرسیده که رسول خدا صلی الله
 - علیه و آله میفرمود: برای خدا مخلوقی
 است در جانب راست عرش در برابر خدا
 و جانب راست او که رخسارشان از برف
 سپیدتر و از خورشید فروزان تر است،
 کسی که میپرسد: اینها کیانند؟ در
 پاسخ گفته میشود: اینها کسانی هستند که
 در جلال خدا با یکدیگر دوستی کرده اند
 (یعنی دوستی آنها با یکدیگر بجهت
 عظمت و احترام خدا بوده، نه بجهت
 اغراض دنیوی.)

عَنْهُ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ
 بْنِ عَجَلَانَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
 فَدَخَلَ رَجُلٌ فَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ كَيْفَ مَنْ خَلْفَتْ
 مِنْ إِخْوَانِكَ قَالَ فَأَحْسَنَ الثَّنَاءِ وَ زَكَى وَ
 أَطْرَى فَقَالَ لَهُ كَيْفَ عِبَادَةُ أَغْنِيَانِهِمْ
 عَلَى فَقَرَانِهِمْ فَقَالَ قَلِيلَةٌ قَالَ وَ كَيْفَ
 مُشَاهَدَةُ أَغْنِيَانِهِمْ لِفَقَرَانِهِمْ قَالَ قَلِيلَةٌ قَالَ
 فَكَيْفَ صَلَهِ أَغْنِيَانِهِمْ لِفَقَرَانِهِمْ فِي دَاتِ

أَيُّدِيهِمْ فَقَالَ إِنَّكَ لَتَذَكَّرُ أَخْلَاقًا قَلَّ مَا هِيَ
فِيْمَنْ عِنْدَنَا قَالَ فَقَالَ فَكَيْفَ تَزْعُمُ هَؤُلَاءِ
أَنَّهُمْ شِيعَةٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 251 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:

محمد بن عجلان گوید: خدمت امام
صادق (ع) بودم که مردی در آمد و سلام
کرد، حضرت از او پرسید برادرانت که
از آنها جدا شدی چگونه بودند؟ او
ستایش نیکو کرد و تزکیه نمود و مدح
بسیار حضرت باو فرمود: ثروتمندان از
فقر چگونه عیادت کنند؟ عرض کرد:
اندک. فرمود: دیدار و احوالپرسی
ثروتمندانشان از فقر چگونه است؟
عرض کرد: اندک، فرمود: دستگیری و
مالدادن توانگرانشان به بینوایان چگونه
است؟ عرض کرد: شما اخلاق و صفاتی
را ذکر میکنی که در میان مردم ما کمیاب
است فرمود: پس چگونه آنها خود را
شیعه میدانند؟

ترجمه روایت شریفه:

ابو اسماعیل گوید: به امام صادق (ع)
عرض کردم: قربانت گردم، نزد ما شیعه
بسیار است فرمود: آیا توانگر بفقیر
توجه میکند، و آیا نیکوکار از بدکردار در
میگذرد و با یکدیگر مواسات میکند؟
عرض کردم: نه، فرمود: آنها شیعه
نیستند. شیعه کسی است که چنان کند.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ أَبِي إِسْمَاعِيلَ قَالَ قُلْتُ
لَأَبِي جَعْفَرٍ ع جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنَّ الشَّيْعَةَ عِنْدَنَا
كَثِيرٌ فَقَالَ فَهَلْ يَعْطِفُ الْغَنِيُّ عَلَى الْفَقِيرِ وَ
هَلْ يَتَجَاوَزُ الْمُحْسِنُ عَنِ الْمُسِيءِ وَ
يَتَوَاسَوْنَ فَقُلْتُ لَا فَقَالَ لَيْسَ هَؤُلَاءِ شِيعَةٌ
الشَّيْعَةُ مَنْ يَفْعَلْ هَذَا

اصول کافی ج : 3 ص : 252 روایه 11:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ
فُضَيْلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَبُو
جَعْفَرٍ ص يَقُولُ عَظُمُوا أَصْحَابَكُمْ وَ
وَقَرُّوهُمْ وَ لَا يَتَجَهَّمْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَ لَا
تَضَارُّوا وَ لَا تَحَاسَدُوا وَ إِيَّاكُمْ وَ الْبُخْلَ
كُونُوا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 252 روایة 12:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر صلوات الله علیه فرمود:
اصحاب خود را بزرگ دارید و احترام
کنید و بیکدیگر رو ترش نکنید.
زیان نزنید و رشك نبرید و از بخل
بپرهیزید تا از بندگان مخلص خدا باشید.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) به سعید بن حسن
فرمود: آیا یکی از شما نزد برادرش میآید
و دست در کیسه او میکند و هر چه
احتیاج دارد برمیدارد و او جلو گیرش
نمیشود؟ عرض کردم: چنین کاری در
میان ما سراغ ندارم. امام (ع) فرمود:
پس چیزی نیست، عرض کردم: پس
هلاکت است (یعنی معذب شوند؟)
فرمود هنوز عقول آن مردم کامل
نشده (و آداب دینی خود را فرا نگرفته
اند).

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ عَنْ
سَعِيدِ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَ أَ
يَجِيءُ أَحَدُكُمْ إِلَى أَخِيهِ فَيَدْخُلُ يَدُهُ فِي
كَيْسِهِ فَيَأْخُذُ حَاجَتَهُ فَلَا يَدْفَعُهُ فَقُلْتُ مَا
أَعْرِفُ ذَلِكَ فِينَا فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَ لَا شَيْءَ
إِذَا قُلْتُ فَأَلْهَلَكَ إِذَا فَقَالَ إِنَّ الْقَوْمَ لَمْ يُعْطُوا
أَحْلَامَهُمْ بَعْدَ

اصول کافی ج : 3 ص : 252 روایة 13:

عَلِيٍّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ
الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَوْرَمَةَ رَفَعَهُ عَنْ مُعَلَّى
بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَ عَنْ
حَقِّ الْمُؤْمِنِ فَقَالَ سَبْعُونَ حَقًّا لَا أُخْبِرُكَ إِلَّا
بِسَبْعَةِ فَإِنِّي عَلَيْكَ مُشْفِقٌ أَخْشَى إِلَّا
تَحْتَمِلَ فَقُلْتُ بَلَى إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ لَا تَشْبَعْ
وَلَا يَجُوعُ وَلَا تَكْتَسِبِ وَيَعْرِى وَلَا تَكُونَ
دَلِيلَهُ وَ قَمِيصَهُ الَّذِي يَلْبَسُهُ وَ لِسَانَهُ الَّذِي
يَتَكَلَّمُ بِهِ وَ تُحِبُّ لَهُ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَ إِنْ
كَانَتْ لَكَ جَارِيَةٌ بَعَثْتَهَا لِتُمَهِّدَ فِرَاشَهُ وَ
تَسْنَعِي فِي حَوَائِجِهِ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ فَإِذَا
فَعَلْتَ ذَلِكَ وَصَلْتَ وَ لَا يَتَكَ بِوَلَايَتِنَا وَ لَا يَتَنَا
بِوَلَايَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 252 روایه 14:

ترجمه روایت شریفه:

معلى بن خنيس گوید: از امام صادق (ع) درباره حق مؤمن پرسیدم فرمود: هفتاد حق است که جز هفت حق را بتو نمی‌گویم، زیرا بتو مهربانم و می‌ترسم تحمل نکنی، عرض کردم: چرا انشاء الله، فرمود: تو سیر نباشی و او گرسنه، و پوشیده نباشی و او برهنه و راهنمای او باشی و پیراهنیکه میپوشد و زبان گویای او باشی و برای او بخواهی آنچه را برای خود خواهی و اگر کنیزی داری او را بفرستی تا فرش و بسترش را مرتب کند و در شب و روز، در حوائج او کوشا باشد پس چون چنین کردی ولایت خود را بولایت ما رسانیده ای و ولایت ما را بولایت خدای عزوجل.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مسلمان برادر مسلمانست، باو ستم نکند و او را وانگذارد و نسبت باو خیانت نکند، و بر مسلمانان سزاوار است در پیوستگی با یکدیگر کوشش کنند و در کمک کردن بر مهربانی دو جانبه و مواسات با نیازمندان و عطوفت با یکدیگر تا چنان باشید که خدای عزوجل بشما دستور فرموده که: رحماء بینهم (((با یکدیگر مهر ورزند 29 سوره 48))) با یکدیگر مهربانند و نسبت بامریکه مربوط بآنهاست و فوت شده اندوهگین باشند، بر همان روشی که گروه انصار در زمان رسول خدا صلی الله علیه و آله بودند.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَخُونُهُ وَيَحِقُّ عَلَى الْمُسْلِمِينَ الْاجْتِهَادُ فِي التَّوَاصُلِ وَ التَّعَاوُنِ عَلَى التَّعَاطُفِ وَ الْمُوَاسَاةِ لِأَهْلِ الْحَاجَةِ وَ تَعَاطُفُ بَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ حَتَّى تَكُونُوا كَمَا أَمَرَكُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ رُحَمَاءَ بَيْنَكُمْ مُتَرَاحِمِينَ مُعْتَمِينَ لِمَا غَابَ عَنْكُمْ مِنْ أَمْرِهِمْ عَلَى مَا مَضَى عَلَيْهِ مَعَشَرُ الْأَنْصَارِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ص

اصول کافی ج : 3 ص : 253 روایه 15:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص حَقُّ عَلَى الْمُسْلِمِ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَنْ
يُعْلِمَ إِخْوَانَهُ وَحَقُّ عَلَى إِخْوَانِهِ إِذَا قَدِمَ أَنْ
يَأْتُوهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 253 روایه 16:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
بر مسلمان است که چون آهنگ مسافرتی
کند، برادرانش را آگاه سازد و برادران او
است که چون برگشت بدیدن او آیند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ
مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ
عَنْ شُعَيْبِ الْعَقَرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا
عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ لِأَصْحَابِهِ اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا
إِخْوَةً بَرَرَةً مُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ مُتَوَاصِلِينَ
مُتَرَاحِمِينَ تَزَاوَرُوا وَ تَلَاقُوا وَ تَذَاكَرُوا
أَمْرَنَا وَ أَحْيَاؤُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 253 روایه 1:

باب : مهر ورزی و عطوفت با یکدیگر

بَابُ التَّرَاحُمِ وَ التَّعَاطُفِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) باصحابش میفرمود: از
خدا پروا کنید و برادرانی خوش رفتار
باشید، در راه خدا باهم دوستی کنید
و پیوستگی داشته باشید و مهر ورزید
بدیدار و ملاقات یکدیگر روید و امر
(ولایت) ما را مذاکره کنید و آنرا زنده
دارید.

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: با یکدیگر پیوستگی و خوش
رفتاری و مهرورزی داشته باشید و
برادرانی نیکوکار باشید چنانکه خدای
عزوجل دستورتان داده.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ سِنَانٍ عَنْ كُثَيْبِ
الصَّيْدَاوِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
تَوَاصَلُوا وَ تَبَارَّوْا وَ تَرَاحَمُوا وَ كُونُوا إِخْوَةً
بَرَرَةً كَمَا أَمَرَكُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 254 روایه 2:

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
يَحْيَى الْكَاهِلِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع
يَقُولُ تَوَاصَلُوا وَ تَبَارَّوْا وَ تَرَاحَمُوا وَ

تَعَاظَفُوا

اصول کافی ج : 3 ص : 254 روایة 3:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: با یکدیگر پیوستگی و خوشرفتاری و مهرورزی و عطوفت داشته باشید.

عَنْهُ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ يَحِقُّ عَلَى الْمُسْلِمِينَ
الاجْتِهَادُ فِي التَّوَاصُلِ وَ التَّعَاوُنُ عَلَى
التَّعَاطُفِ وَ الْمُوَاسَاةُ لِأَهْلِ الْحَاجَةِ وَ تَعَاظُفُ
بَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ حَتَّى تَكُونُوا كَمَا
أَمَرَكُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ مُتَرَاجِمِينَ
مُعْتَمِينَ لِمَا غَابَ عَنْكُمْ مِنْ أَمْرِهِمْ عَلَى مَا
مَضَى عَلَيْهِ مَعْشَرُ الْأَنْصَارِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ
اللَّهِ ص

اصول کافی ج : 3 ص : 254 روایة 4:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: بر مسلمین سزاوارست که
کوشا باشند در پیوستن باهم و کمک کردن
بر مهرورزی باهم و مواسات با
نیازمندان و عطوفت نسبت بیکدیگر تا
چنان باشید که خدای عزوجل
دستورتان فرمود که رحماء بینهم
(به ذیل روایت 2091 رجوع شود).

باب : دیدار برادران

بَابُ زِيَارَةِ الْإِخْوَانِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که برای خدا نه چیز دیگر و برای در خواست وعده او دریافت آنچه نزد خداست بدیدار برادرش رود، خدا هفتاد هزار فرشته بر او گمارد که فریاد زنند. هان پاک گشتی و بهشت خوش است باشد.

ترجمه روایت شریفه:

خیثمه گوید: خدمت امام باقر (ع) رسیدم تا با او وداع کنم. فرمود: ای خیثمه هر کس از دوستان ما را میبینی سلام برسان و آنها را بتقوای خدای بزرگ سفارش کن و اینکه توانگرشان بر فقیرشان توجه کند و قویشان بر ضعیف و زنده آنها بر جنازه میتشان حاضر شوند و در منازل بملاقات یکدیگر روند، زیرا ملاقات آنها با یکدیگر موجب زنده ساختن امر ماست، خدا رحمت کند بنده ای را که امر ما را زنده دارد. ای خیثمه بدوستان ما پیغام ده که ما از طرف خدا آنها را جز بعملشان بی نیازی ندهیم و چاره سازی نکنیم، جز باورع بدوستی ما نرسند و پرحسرت ترین مردم روز قیامت کسی است که عدالتی را بستاید و سپس بخلاف آن گراید (مانند کسیکه بولایت ائمه علیهم السلام تظاهر کند و از آنها پیروی ننماید یا عمل صالحی را بستاید و بآن عمل نکند).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ فَضَالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ زَارَ أَخَاهُ اللَّهَ لَا لغيرِهِ التَّمَّاسَ مَوْعِدَ اللَّهِ وَ تَنْجُزَ مَا عِنْدَ اللَّهِ وَ كَلَّ اللَّهُ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يُنَادُونَهُ أَلَا طِبْتَ وَ طَابَتْ لَكَ الْجَنَّةُ
اصول کافی ج : 3 ص : 254 روایة 1:

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ ابْنِ مُسْكَانٍ عَنْ خَيْثَمَةَ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ ع أَوْدَعُهُ فَقَالَ يَا خَيْثَمَةُ أَبْلُغْ مَنْ تَرَى مِنْ مَوَالِينَا السَّلَامَ وَ أَوْصِهِمْ بِتَقْوَى اللَّهِ الْعَظِيمِ وَ أَنْ يَعُودَ غَنِيَّتُهُمْ عَلَى فَقِيرِهِمْ وَ قَوِيَّتُهُمْ عَلَى ضَعِيفِهِمْ وَ أَنْ يَشْهَدَ خِيَّتُهُمْ جَنَازَةَ مَيِّتِهِمْ وَ أَنْ يَتَلَاقُوا فِي بُيُوتِهِمْ فَإِنَّ لِقَاءَ بَعْضِهِمْ بَعْضًا حَيَاةٌ لَأَمْرَنَا رَحِمَ اللَّهُ أَمْرَنَا يَا خَيْثَمَةُ أَبْلُغْ مَوَالِينَا أَنَا لَا نَغْنَى عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِلَّا بِعَمَلٍ وَ أَنَّهُمْ لَنْ يَنَالُوا وَلَا يَتَنَا إِلَّا بِالْوَرَعِ وَ أَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ وَصَفَ عَدْلًا ثُمَّ خَالَفَهُ إِلَى غَيْرِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 254 روایة 2:

اصول کافی ج : 3 ص : 255 روایة 3:

اصول کافی ج : 3 ص : 255 روایة 4:

أَنَّ يُحْرَمَ زَوْرَهُ

ترجمہ روایت شریفہ:

برایت خرسند نیستم.

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: هر که برای
خدا از برادرش دیدن کند، خدای
عزوجل فرماید: مرا دیدن کردی و
ثوابت بر من است و بثوابی جز بهشت
برایت خرسند نیستم.

اصول کافی ج : 3 ص : 256 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: هر کس برادرش را در ناحیه شهر (از راه دور) برای رضای خدا دیدن کند، او زائر خداست و بر خدا سزاوار است که زائر خود را گرامی دارد.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: هر کس برادرش را در منزلش زیارت کند، خدای عزوجل باو فرماید: تو مهمان و زائر منی و پذیرانیت بر من است، من بخاطر دوستی تو نسبت باو بهشت را برایت واجب ساختم.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: هر کس برای خدا در حال بیماری یا تندرستی از برادرش دیدن کند که برای نیرنگ و دریافت عوضی نباشد. خدا هفتاد هزار فرشته بر او گمارد که از پشت سرش فریاد زنند: پاک شدی و بهشت برایت خوش باد، شما زوار خدا و واردین حضرت رحمانید تا بمنزلش رسد یسیر گفت: بحضرت عرض کردم: قربانت اگر چه راه دور باشد؟ فرمود: آری ای یسیر! اگر چه یکسال راه باشد زیرا خدا جواد است و فرشتگان بسیار، از او بدرقه کنند تا بمنزلش مراجعت کند.

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ زَارَ أَخَاهُ فِي بَيْتِهِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ أَنْتَ ضَيْفِي وَ زَائِرِي عَلَيَّ قِرَاكَ وَ قَدْ أُوجِبْتُ لَكَ الْجَنَّةَ بِحُبِّكَ إِيَّاهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 256 روایه 6:

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي غَرَّةٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ زَارَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ فِي مَرَضٍ أَوْ صَحَّةٍ لَا يَأْتِيهِ خَدَاعًا وَلَا اسْتِبْدَالًا وَكَلَّ اللَّهُ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يُنَادُونَ فِي قَفَاهُ أَنْ طِبْتَ وَ طَابَتْ لَكَ الْجَنَّةُ فَأَنْتُمْ زَوَّارُ اللَّهِ وَ أَنْتُمْ وَفَدُ الرَّحْمَنِ حَتَّى يَأْتِيَ مَنْزِلَهُ فَقَالَ لَهُ يُسَيِّرُ جُعِلَتْ فِدَاكَ وَ إِنْ كَانَ الْمَكَانُ بَعِيدًا قَالَ نَعَمْ يَا يُسَيِّرُ وَ إِنْ كَانَ الْمَكَانُ مَسِيرَةَ سَنَةٍ فَإِنَّ اللَّهَ جَوَادٌ وَ الْمَلَائِكَةُ كَثِيرَةٌ يُشَيِّعُونَهُ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَنْزِلِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 256 روایه 7:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النَّهْدِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که در راه خدا و برای خدا بدیدن برادرش رود، روز قیامت در میان پارچه ای از نور بافته گام بردارد، و از هر چه بگذرد برایش بتابد و بدرخشد تا در برابر خدای عزوجل بایستد، سپس خدای عزوجل باو فرماید: مرحبا و چون خدا مرحبا گوید عطایش را فراوان سازد.

ع قَالَ مَنْ زَارَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ وَ لِلَّهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَخْطُرُ بَيْنَ قَبَاطِيٍّ مِنْ نُورٍ وَ لَا يَمُرُّ بِشَيْءٍ إِلَّا أَضَاءَ لَهُ حَتَّى يَقِفَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ مَرْحَبًا وَ إِذَا قَالَ مَرْحَبًا أَجَزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ الْعَطِيَّةَ

اصول کافی ج : 3 ص : 256 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: همانا بنده مسلمان چون از منزلش خارج شود بقصد دیدار برادرش ، برای خدای نه دیگری و بدر خواست جانب خدا و برای اشتیاق بآنچه نزد او است ، خدای عزوجل هفتاد هزار فرشته بر او گمارد که از پشت سرش فریاد زنند تا بمنزلش بر گردد که : خوش باش و بهشت برایت خوش باشد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ التُّضَرِّ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عُمَرَ بْنِ الْحَلْبِيِّ عَنْ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ الْمُسْلِمَ إِذَا خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ زَانِرًا أَخَاهُ لِلَّهِ لَا لغيرِهِ التَّمَّاسَ وَجْهَ اللَّهِ رَغْبَةً فِيمَا عِنْدَهُ وَكُلَّ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يَنَادُونَهُ مَنْ خَلْفَهُ إِلَى أَنْ يَرْجِعَ إِلَى مَنْزِلِهِ أَلَا طِبَّتْ وَ طَابَتْ لَكَ الْجَنَّةُ

اصول کافی ج : 3 ص : 257 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هیچ مسلمانی از برادر مسلمانش در راه خدا و برای خدا دیدن نکند جز آنکه خدای عزوجل فریادش زند: ای زائر خوش باش و بهشت برایت خوش باشد.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا زَارَ مُسْلِمٌ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ فِي اللَّهِ وَ لِلَّهِ إِلَّا نَادَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَيُّهَا الزَّائِرُ طِبَّتْ وَ طَابَتْ لَكَ الْجَنَّةُ

اصول کافی ج : 3 ص : 257 روایه 10:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعًا عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ جَنَّةً لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا ثَلَاثَةٌ رَجُلٌ حَكَمَ عَلَى

نَفْسِهِ بِالْحَقِّ وَ رَجُلٌ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِي
اللَّهِ وَ رَجُلٌ أَثَرَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِي اللَّهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 257 روایه 11:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: خدای عزوجل را
بهشتی است که جز سه کس واردش
نشوند: مردیکه بر زیان خود بحق حکم
کند، و مردیکه برادر مؤمنش را برای
خدا زیارت کند، و مردیکه برای خود
برادر مؤمنش را برخود ترجیح دهد.

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: همانا مؤمن برای زیارت
برادرش خارج میشود، خدای
عزوجل فرشته ای بر او گمارد که
یک بال در زمین و یک بال در آسمان
نهد تا او را سایه اندازد، و چون
بمنزلش در آید خدای جبار تبارک و تعالی
ندا کند که : ای بنده ایکه حقم را بزرگ
داشتی و از آثار پیغمبرم پیروی کردی ،
بزرگداشت تو حق است بر من ، از من
بخواه تا بتو دهم ، دعا کن تا اجابت کنم ،
خاموش باش تا من بسود تو آغاز
کنم ، و چون بر گردد همان فرشته بدرقه
اش کند و با پرش بر او سایه اندازد تا
بمنزلش وارد شود، سپس خدای تبارک و
تعالی فریادش زند که : ای بنده ایکه حقم
را بزرگ شمردی ، گرامی داشتن تو حق
است بر من . بهشتم را برایت واجب
ساختم و ترا درباره بندگانم شفیع ساختم.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ
عُقْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجَعْفِيِّ عَنْ أَبِي
جَعْفَرٍ قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُخْرَجُ إِلَى أَخِيهِ
يُزَوِّرُهُ فَيُؤَكِّلُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ مَلَكًا فَيَضَعُ
جَنَاحًا فِي الْأَرْضِ وَ جَنَاحًا فِي السَّمَاءِ
يُظِلُّهُ فَإِذَا دَخَلَ إِلَى مَنْزِلِهِ نَادَى الْجَبَّارُ
تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَيُّهَا الْعَبْدُ الْمُعْظَمُ لِحَقِّي
الْمُتَّبِعُ لِأَثَارِ نَبِيِّ حَقٍّ عَلَيَّ إِعْظَامُكَ سَلَنِي
أَعْطَاكَ ادْعُنِي أَجِبَكَ اسْكُتْ أَبْتَدِنُكَ فَإِذَا
انْصَرَفَ شَيْعَتُهُ الْمَلَكُ يَظِلُّهُ بِجَنَاحِهِ
حَتَّى يَدْخُلَ إِلَى مَنْزِلِهِ ثُمَّ يُنَادِيهِ تَبَارَكَ وَ
تَعَالَى أَيُّهَا الْعَبْدُ الْمُعْظَمُ لِحَقِّي حَقٌّ عَلَيَّ
إِكْرَامُكَ قَدْ أُوجِبْتُ لَكَ جَنَّتِي وَ شَفَعْتُكَ فِي
عِبَادِي

اصول کافی ج : 3 ص : 257 روایه 12:

صَالِحُ بْنُ عُقْبَةَ عَنْ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ قَالَ لَزِيَارَةِ الْمُؤْمِنِ فِي اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ
عَتَقَ عَشْرَ رِقَابٍ مُؤْمِنَاتٍ وَ مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً
مُؤْمِنَةً وَفَى كُلَّ عَضْوٍ عَضْوًا مِنَ النَّارِ حَتَّى
أَنَّ الْفَرْجَ يَبْقَى الْفَرْجُ

اصول کافی ج : 3 ص : 258 روایه 13:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: بدیدار مؤمن رفتن برای خدا از آزاد ساختن ده بنده مؤمن بهتر است و هر کس بنده مؤمنی را آزاد کند، هر عضو بنده عضوی از او را از آتش نگهدارد تا آنجا که فرج هم از فرج نگهدار باشد.

صَالِحُ بْنُ عَقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَيُّمَا ثَلَاثَةٍ مُؤْمِنِينَ اجْتَمَعُوا عِنْدَ أَخٍ لَهُمْ يَأْمَنُونَ بِوَأَقْفِهِ وَلَا يَخَافُونَ غَوَائِلَهُ وَيَرْجُونَ مَا عِنْدَهُ إِنْ دَعَا اللَّهَ أَجَابَهُمْ وَإِنْ سَأَلُوا أَعْطَاهُمْ وَإِنْ اسْتَزَادُوا زَادَهُمْ وَإِنْ سَكَتُوا ابْتَدَأَهُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 258 روایه 14:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: هر سه تن مؤمنی که نزد برادرشان اجتماع کنند که از بالای او ایمن باشند و از شرور او بیم نداشته باشند و آنچه نزد اوست امیدوار باشند، اگر خدا را بخوانند (برای رفع بلا) اجابتشان کند و اگر از خدا بخواهند بآنها عطا کند و اگر افزونی خواهند افزونیشان دهد و اگر سکوت کنند، خدا بنفع آنها آغاز کند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي غُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَمْرَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ الْعَبْدَ الصَّالِحَ ع يَقُولُ مَنْ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ لِلَّهِ لَا لغيرِهِ يَطْلُبُ بِهِ ثَوَابَ اللَّهِ وَ تَنْجِزُ مَا وَعَدَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ كَلَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ مِنْ حِينَ يَخْرُجُ مِنْ مَنْزِلِهِ حَتَّى يَعُودَ إِلَيْهِ يُنَادُونَهُ أَلَا طَبَّتْ وَ طَابَتْ لَكَ الْجَنَّةُ تَبَوَّاتِ مِنَ الْجَنَّةِ مَنْزِلًا

اصول کافی ج : 3 ص : 258 روایه 15:

ترجمه روایت شریفه:

موسی بن جعفر علیهما السلام میفرمود: هر کس برای خدا نه چیز دیگر بدیدن برادر مؤمنش رود که ثواب خدا را بخواهد و آنچه را او وعده فرموده است و فایش را خواستار باشد، خدای عزوجل هفتاد هزار فرشته بر او گمارد از وقتی که از منزلش خارج شود تا بر میگردد که فریاد کنند: هان پاک و خوش باش و بهشت برایت خوش باشد که در بهشت منزل گرفتی.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّوْفَلِيِّ عَنْ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ

الْمُؤْمِنِينَ عَ لِقَاءِ الْإِخْوَانِ مَغْنَمٌ جَسِيمٌ وَإِنْ
قَلُّوا

اصول کافی ج : 3 ص : 259 روایة 16:

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین (ع) فرمود: دیدار
برادران غنیمت بزرگی است اگر چه اندک
باشند (یعنی اگر چه اینگونه برادران
کم یابند).

باب : مصافحه (دست بهم دادن)

بَابُ الْمُصَافَحَةِ

ترجمه روایت شریفه:

ابوعبیده گوید: من همکجاوه امام باقر (ع) بودم و اول من سوار میشدم و سپس آنحضرت، چون قرار میگرفتم حضرت بمن سلام میکرد و مانند مردیکه رفیقش را بتازگی ندیده احوال پرسى و مصاحفه میفرمود و هنگام پیاده شدن او پیش از من پیاده میشد، چون بر زمین قرار میگرفتم سلام میکرد و مانند کسیکه رفیقش را بتازگی ندیده احوال پرسى مینمود.

من گفتم یا بن رسول الله شما کارى میکنى که هیچکس از مردم نزد ما نمیکند و اگر یکبار هم بکند زیاد است؟ فرمود: مگر ثواب مصافح را نمیدانى؟ دو مؤمن بهم بر میخورند و یکى بدیگرى دست میدهد، پس همواره گناهان آندو میریزد، چنانکه برگ از درخت میریزد، و خدا بآنها توجه میفرماید تا از یکدیگر جدا شوند.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: چون دو مؤمن بهم برخوردند و مصاحفه کنند، خدا دستش را میان دست آنها گذارد و با آنکه رفیقش را بیشتر دارد مصاحفه کند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثُعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ قَالَ كُنْتُ زَمِيلَ أَبِي جَعْفَرٍ ع وَ كُنْتُ أَبْدَأُ بِالرُّكُوبِ ثُمَّ يَرْكَبُ هُوَ فَإِذَا اسْتَوَيْنَا سَلَّمَ وَ سَاعَلَ مُسَاعِلَةَ رَجُلٍ لَا عَهْدَ لَهُ بِصَاحِبِهِ وَ صَافَحَ قَالَ وَ كَانَ إِذَا نَزَلَ نَزَلَ قَبْلِي فَإِذَا اسْتَوَيْتُ أَنَا وَ هُوَ عَلَى الْأَرْضِ سَلَّمَ وَ سَاعَلَ مُسَاعِلَةَ مَنْ لَا عَهْدَ لَهُ بِصَاحِبِهِ فَقُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّكَ لَتَفْعَلُ شَيْئًا مَا يَفْعَلُهُ أَحَدٌ مِنْ قَبْلِنَا وَ إِنْ فَعَلْ مَرَّةً فَكَثِيرٌ فَقَالَ أَمَا عَلِمْتَ مَا فِي الْمُصَافَحَةِ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ يَلْتَقِيَانِ فَيُصَافِحُ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ فَلَا تَرَايَ الذُّنُوبَ تَتَخَاتُ عَنْهُمَا كَمَا يَتَخَاتُ الْوَرَقُ عَنِ الشَّجَرِ وَ اللَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا حَتَّى يَفْتَرِقَا

اصول کافی ج : 3 ص : 259 روایه 1:

عَنْهُ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْقَمَّاطِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا التَّقِيَا وَ تَصَافَحَا أَدْخَلَ اللَّهُ يَدَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا فَصَافَحَ أَشَدَّهُمَا حُبًّا لِصَاحِبِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 259 روایه 2:

ابْنُ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنِ السَّمِيدِ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَعْيَنَ الْجَهَنِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا التَّقِيَا فَتَصَافَحَا أَدْخَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَدَهُ بَيْنَ

أَيْدِيهِمَا وَاقْبَلْ بَوَجْهِهِ عَلَى أَشَدِّهِمَا
حُبًّا لِصَاحِبِهِ فَإِذَا أَقْبَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِوَجْهِهِ
عَلَيْهِمَا تَحَاتَّتْ عَنْهُمَا الذُّنُوبُ كَمَا يَتَحَاتُّ
الْوَرَقُ مِنَ الشَّجَرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 259 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: چون دو مؤمن بهم
برخورند و مصاحفه کنند، خدای
عزوجل دستش را میان دست آنها در
آورد و بآنکه رفیقش را بیشتر دوست
دارد، رو آورد. و چون خدای عزوجل
بهر دو نفر متوجه شود (در صورتیکه
هر دو یکدیگر را بیک اندازه دوست داشته
باشند) گناهان آنها مانند برگ درخت
بریزد

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ
الْحَذَاءِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ
إِذَا التَّقَيَّا فَنَصَافَحَا أَقْبَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
عَلَيْهِمَا بِوَجْهِهِ وَتَسَاقَطَتْ عَنْهُمَا الذُّنُوبُ
كَمَا يَتَسَاقَطُ الْوَرَقُ مِنَ الشَّجَرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 260 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: چون دو مؤمن بهم
برخورند و مصافحه کنند، خدای
عزوجل بآنها رو آورد و گناهانشان چون
برگ درخت بریزد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ صَفْوَانَ
الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَذَاءِ قَالَ زَامَلْتُ أَبَا
جَعْفَرٍ ع فِي شِقِّ مَخْمَلٍ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى مَكَّةَ
فَنَزَلَ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ فَلَمَّا قَضَى حَاجَتَهُ وَ
عَادَ قَالَ هَاتِ يَدَكَ يَا أَبَا عُبَيْدَةَ فَنَاولْتُه يَدِي
فَغَمَزَهَا حَتَّى وَجَدْتُ الْأَدَى فِي أَصَابِعِي
ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا عُبَيْدَةَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ لَقِيَ أَخَاهُ
الْمُسْلِمَ فَصَافَحَهُ وَ شَبَّكَ أَصَابِعَهُ فِي
أَصَابِعِهِ إِلَّا تَنَاسَرَتْ عَنْهُمَا ذُنُوبُهُمَا كَمَا
يَتَنَاسَرُ الْوَرَقُ مِنَ الشَّجَرِ فِي الْيَوْمِ الشَّاتِي

اصول کافی ج : 3 ص : 260 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

ابا عبیده حذاء گوید: از مدینه تا مکه در
یکتای کجاوه همراه اما باقر (ع) بودم ،
حضرت در بین راه پیاده شد و قضاء
حاجت کرد و برگشت و فرمود: اباعبیده
دستت را بده ، من دستم را دراز کردم ،
حضرت چنان فشرد که در انگشتانم فشار
را احساس کردم . سپس فرمود: ای ابا
عبیده هر مسلمانی که برادر مسلمانش را
ملاقات کند و با او مصافح نماید و
انگشتان خود را با انگشتان او درهم
کند، گناهان آنها مانند برگ
درختان در فصل زمستان بریزد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ

يُونُسَ عَنْ يَحْيَى الْحَلْبِيِّ عَنْ مَالِكِ الْجَهَنِيِّ
قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ يَا مَالِكُ أَنْتُمْ شِيعَتُنَا
أَلَا تَرَى أَنَّكَ تَفْرِطُ فِي أَمْرِنَا إِنَّهُ لَا يُقَدَّرُ
عَلَى صِفَةِ اللَّهِ فَكَمَا لَا يُقَدَّرُ عَلَى صِفَةِ اللَّهِ
كَذَلِكَ لَا يُقَدَّرُ عَلَى صِفَتِنَا وَكَمَا لَا يُقَدَّرُ عَلَى
صِفَتِنَا كَذَلِكَ لَا يُقَدَّرُ عَلَى صِفَةِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ
الْمُؤْمِنَ لَيَلْقَى الْمُؤْمِنَ فِيصَافِحُهُ فَلَا
يَزَالُ اللَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهِمَا وَالدُّنُوبُ تَتَحَاتُّ عَنْ
وُجُوهِهِمَا كَمَا يَتَحَاتُّ الْوَرَقُ مِنَ الشَّجَرِ
حَتَّى يَفْتَرِقَا فَكَيْفَ يُقَدَّرُ عَلَى صِفَةٍ مِنْ هُوَ
كَذَلِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 260 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:
مالك جهنمی گوید: امام باقر (ع)
فرمود ای مالک گمان مبر که شما شیعیان
درباره ما مبالغه میکنید، همانا خدا را
نتوان وصف کرد، و چنانکه خدا را نتوان
وصف کرد، ما را نیز نتوان وصف نمود
و چنانکه ما را نتوان وصف نمود، مؤمن
را نیز نتوان وصف نمود، زیرا مؤمن با
مؤمن ملاقات میکند و باو دست میدهد،
پس همواره خدا بآنها توجه فرماید و
گناهان از رخسارشان مانند برگ
درخت فرو ریزد تا از یکدیگر جدا
شوند، پس چگونه وصف کسیکه چنین
باشد توان کرد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ عِيسَى عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ فَضِيلٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ زَامَلْتُ
أَبَا جَعْفَرٍ فَحَطَطْنَا الرَّحْلَ ثُمَّ مَشَى قَلِيلًا ثُمَّ
جَاءَ فَأَخَذَ بِيَدِي فَعَمَزَهَا عَمَزَةً شَدِيدَةً فَقُلْتُ
جُعِلَتْ فِدَاكَ أَوْ مَا كُنْتُ مَعَكَ فِي الْمَحْمَلِ
فَقَالَ مَا عَلِمْتُ أَنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا جَالَ
جَوْلَةً ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِ أَخِيهِ نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِمَا
بِوَجْهِهِ فَلَمْ يَزَلْ مُقْبِلًا عَلَيْهِمَا بِوَجْهِهِ وَ
يَقُولُ لِلدُّنُوبِ تَحَاتُّ عَنْهُمَا فَتَتَحَاتُّ يَا أَبَا
حَمْزَةَ كَمَا يَتَحَاتُّ الْوَرَقُ مِنَ الشَّجَرِ
فَيَفْتَرِقَانِ وَ مَا عَلَيْهِمَا مِنْ ذَنْبٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 261 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
ابوحمزه گوید: همکجاوله امام باقر (ع)
بودم ، چون بار بزمین گذاشتیم ، حضرت
اندکی راه رفت ، سپس آمد و دست مرا
گرفت و گرم بفشرد، من عرض کردم :
قربانت گردم ، من که در کجاوه همراه
شما بودم ؟ فرمود: مگر نمیدانی که چون
مؤمن گردشی کند و سپس ببرادرش
دست دهد خدا توجه خود را بسوی آنها
افکند و همواره بآنها رو آورد و بگناهان
فرماید: از آنها فرو ریزد، - ای ابا حمزه -
سپس گناهان مانند برگ درخت فرو ریزند
و آنها خالی از گناه از یکدیگر جدا شوند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ حَدِّ الْمَصَافِحَةِ فَقَالَ دَوْرُ
نَخْلَةٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 261 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:

هشام بن سالم گوید: از امام صادق (ع) حد مصاحفه را پرسیدم ، فرمود: گردش دور درخت خرماست (یعنی اگر چه بمقدار گردش دور درخت خرما از یکدیگر جدا شوند مستحب است با یکدیگر مصاحفه کنند).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْأَفَرَقِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِينَ إِذَا تَوَارَى أَحَدُهُمَا عَنْ صَاحِبِهِ بِشَجَرَةٍ ثُمَّ التَّقْيَا أَنْ يَتَصَافَحَا

اصول کافی ج : 3 ص : 261 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: برای مؤمنین سزاوار است که چون یکی از آنها از رفیقش بفاصله درختی نهان شد و سپس بهم برخوردند مصاحفه کنند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُثَنَّى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا لَقِيَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ وَ لِيُصَافِحْهُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَكْرَمَ بِذَلِكَ الْمَلَائِكَةَ فَاصْنَعُوا صُنْعَ الْمَلَائِكَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 261 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: رسول خدا (ص): فرمود: چون یکی از شما برادرش را ملاقات کند باید باو سلام کند و دست بدهد، زیرا خدای عزوجل فرشتگان را بدین عمل گرامی داشته ، پس شما هم کار فرشته را بکنید.

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ ابْنِ بَقَّاحٍ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا التَّقَيْتُمْ فَتَلَاقُوا بِالتَّسْلِيمِ وَ التَّصَافِحِ وَ إِذَا تَفَرَّقْتُمْ فَتَفَرَّقُوا بِالِاسْتِغْفَارِ

اصول کافی ج : 3 ص : 262 روایه 11:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: چون بیکدیگر برخوردید با سلام کردن و مصاحفه برخوردید، و چون از یکدیگر جدا شوید با آمرزش خواهی جدا شوید.

عَنْهُ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ جَدِّهِ مُعَاوِيَةَ

بْن وَهْبٍ أَوْ غَيْرِهِ عَنْ رَزِينَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ الْمُسْلِمُونَ إِذَا غَزَوْا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ مَرُّوا بِمَكَانٍ كَثِيرِ الشَّجَرِ ثُمَّ خَرَجُوا إِلَى الْفُضَاءِ نَظَرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَنَصَافَحُوا

اصول کافی ج : 3 ص : 262 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: همه مسلمانان با رسول خدا (ص) بجنگ میرفتند و بجای پر درختی میگذشتند و سپس بفضای باز میرسیدند بیکدیگر نگریسته و مصاحفه میکردند.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ زَيْدِ بْنِ الْجَهْمِ الْهَلَالِيِّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِذَا صَافَحَ الرَّجُلُ صَاحِبَهُ فَالَّذِي يُلْزَمُ التَّصَافُحَ أَكْثَرُ أَجْرًا مِنَ الَّذِي يَدْعُ أَلَا وَإِنَّ الدُّنُوبَ لَتَنَحَّاتٌ فِيمَا بَيْنَهُمْ حَتَّى لَا يَبْقَى ذَنْبٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 262 روایه 13:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: هرگاه مردی با رفیقش دست دهد، آنکه دستش را نگه دارد، اجرش بیشتر است از آنکه رها میکند، و آگاه باش که گناهان از آنها بریزد تا آنجا که گناهی باقی نماند.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَنَظَرُ إِلَيَّ بِوَجْهِ قَاطِبٍ فَقُلْتُ مَا الَّذِي غَيَّرَكَ لِي قَالَ الَّذِي غَيَّرَكَ لِأَخْوَانِكَ بَلَّغْنِي يَا إِسْحَاقُ أَنَّكَ أَقْعَدْتَ بَابَكَ بِوَابٍ يَرُدُّ عَنْكَ فَقَرَاءَ الشَّيْءَةِ فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنِّي خِفْتُ الشُّهْرَةَ فَقَالَ أَوْ لَا خِفْتُ الْبُلِيَّةَ أَوْ مَا عَلِمْتُ أَنَّ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا التَّقِيَا فَنَصَافَحَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الرَّحْمَةَ عَلَيْهِمَا فَكَانَتْ تِسْعَةً وَ تِسْعُونَ لِأَشَدِّهِمَا حُبًّا لِصَاحِبِهِ فَإِذَا تَوَافَقَا غَمِرَتْهُمَا الرَّحْمَةُ فَإِذَا قَعَدَا يَتَحَدَّثَانِ قَالَ الْحَفْظَةُ بَعْضُهَا لِبَعْضٍ اعْتَزَلُوا بِنَا فَلَعَلَّ لَهُمَا سِرًّا وَ قَدْ سَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا فَقُلْتُ أَلَيْسَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ فَقَالَ يَا إِسْحَاقُ إِنْ كَانَتْ الْحَفْظَةُ لَا تَسْمَعُ فَإِنَّ عَالِمَ السِّرِّ يَسْمَعُ وَ يَرَى

اصول کافی ج : 3 ص : 262 روایه 14:

ترجمه روایت شریفه:

اسحاق بن عمار گوید: خدمت امام صادق (ع) رسیدم، حضرت باتر شرونی بمن نگریست، عرض کردم: سبب دگرگونی شما بامن چیست؟ فرمود: آنچه ترا با برادرانت دگرگون ساخته، ای اسحاق بمن خبر رسیده که در منزلت دربان گذاشته ای تا فقراء شیعه را راه ندهند. عرض کردم: قربانت، من از شهرت ترسیدم، فرمود: از بلیه نترسیدی؟ مگر نمیدانی که چون دو مؤمن ملاقات کنند و مصاحفه نمایند، خدای عزوجل بر آنها رحمت نازل کند که نود و نه قسمت آن برای آنکه رفیقش را دوست تر دارد باشد و چون در دوستی برابر باشند (باهم بایستند) رحمت خدا ایشانرا فرا گیرد، و چون برای مذاکره بنشینند،

برخی از فرشتگان نگهبان آنها ببرخی دیگر گویند از اینها کنار گیریم ، شاید رازی داشته باشند که خدا بر آنها پرده کشیده باشد.

عرضکردم : مگر خدای عزوجل نمی فرماید:(((بگفتاری دم نزنم جز آنکه نزد او رقیب حاضر باشد، 18 سوره 50))) فرمود: ای اسحاق ! اگر نگهبانان نشنوند، خدای عالم السر بشنود و ببیند.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق علیه السلام فرمود: رسولخدا صلی الله علیه و آله هرگز با مردی مصاحفه نمی کرد، جز آنکه دست خود را از دست او نمی کشید، تا وقتی که او دست خود را از دست حضرت می کشید.

عَنْهُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَيُّمَنِ بْنِ مُحَرَّرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا صَافَحَ رَسُولُ اللَّهِ ص رَجُلًا قَطُّ فَنَزَعَ يَدَهُ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الَّذِي يَنْزِعُ يَدَهُ مِنْهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 263 روایة 15:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رَبِيعٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يُوصَفُ وَ كَيْفَ يُوصَفُ وَ قَالَ فِي كِتَابِهِ وَ مَا أَقْدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ فَلَا يُوصَفُ بِقَدْرِ إِلَّا كَانَ أَعْظَمَ مِنْ ذَلِكَ وَ إِنَّ النَّبِيَّ ص لَا يُوصَفُ وَ كَيْفَ يُوصَفُ عَبْدٌ احْتَجَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِسَبْعٍ وَ جَعَلَ طَاعَتَهُ فِي الْأَرْضِ كَطَاعَتِهِ فِي السَّمَاءِ فَقَالَ وَ مَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَ مَنْ أَطَاعَ هَذَا فَقَدْ أَطَاعَنِي وَ مَنْ عَصَاهُ فَقَدْ عَصَانِي وَ قَوْضَ إِلَيْهِ وَ إِنَّا لَا نُوصَفُ وَ كَيْفَ يُوصَفُ قَوْمٌ رَفَعَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَ هُوَ الشُّكُّ وَ الْمُؤْمِنُ لَا يُوصَفُ وَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُلْقَى أَخَاهُ فَيُصَافِحُهُ فَلَا يَزَالُ اللَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهِمَا وَ الذُّنُوبُ تَتَحَاتُّ عَنْ وُجُوهِهِمَا كَمَا

يَتَحَاتُّ الْوَرَقُ عَنِ الشَّجَرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 263 روایة 16:

ترجمه روایت شریفه:

زراره گوید: شنیدم امام باقر (ع) میفرمود: خدای عزوجل وصف نشود، چگونه او را توان وصف نمود، که خود در کتابش فرماید: (((خدا را چنانکه شایسته اندازه او است اندازه نکردند 21 سوره 6))) پس بهر اندازه ایکه وصف شود، خود بزرگتر از آنست و پیغمبر صلی الله علیه و آله نیز وصف نشود، چگونه وصف توان کرد بنده ای که خدای عزوجل بهفت آسمان پوشیده گشته و اطاعت او را در زمین چون اطاعتش در آسمان قرار داده و فرموده است: (((هر چه پیغمبر برای شما آورد آنرا بگیرید و از هر چه منعتان کرد بازایستید، 7 سوره 49))) و هر که اطاعت این پیغمبر کند مرا اطاعت کرده و هر که نافرمانی او کند مرا نافرمانی کرده، و نیز کار را باو واگذار فرمود (بحديث 686 رجوع شود). و ما (ائمه هدی) نیز وصف نشویم، چگونه توان وصف نمود گروهی را که خدا پلیدی را که شك است از ایشان برداشته.

و مؤ من هم وصف نشود، زیرا مؤ من برادرش را ملاقات کند و با او مصافحه نماید پس همواره خدا بایشان توجه نماید و گناهان از رخسارشان چون برگ از درخت بریزد.

شرح:

کیف یوصف عبداحتجب الله عزوجل : مرحوم مجلسی درباره این جمله چهار احتمال ذکر نموده که یکی از آنها اینست که: خدای عزوجل بهفت آسمان از خلقش پوشیده گشته (و این کنایه از بیان کمال لطافت و تعالی ذات الهی است نسبت بمخلوق) و پیغمبر (ص) را خلیفه خود در زمین قرار داده و اطاعت او را مانند اطاعت خود ساخته و امور مخلوقش را باو واگذار فرموده است، پس امر و نهی و وحی و مقدرات خدایتعالی که مانند خودش بهفت آسمان پوشیده و در حجاب گشته است بوسیله سفیر و رسول او برای خلق آشکار می گردد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ فَضِيلِ بْنِ
عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ
ع يَقُولُ إِذَا التَّقَى الْمُؤْمِنَانِ فَتَصَافَحَا أَقْبَلَ
اللَّهُ بَوَاجِهَهُمَا وَتَتَحَاتُّ الذُّنُوبُ عَنْ
وُجُوهِهِمَا حَتَّى يَفْتَرِقَا

اصول کافی ج : 3 ص : 264 روایه 17:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّوْفَلِيِّ
عَنْ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
تَصَافَحُوا فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالسَّخِيمَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 264 روایه 18:

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ
عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ
الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَقِيَ النَّبِيَّ
ص حَذِيفَةَ فَمَدَّ النَّبِيُّ ص يَدَهُ فَكَفَّ حَذِيفَةَ
يَدَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ص يَا حَذِيفَةَ بَسَطْتُ يَدِي
إِلَيْكَ فَكَفَفْتَ يَدَكَ عَنِّي فَقَالَ حَذِيفَةُ يَا رَسُولَ
اللَّهِ بِيَدِكَ الرَّغْبَةُ وَ لَكِنِّي كُنْتُ جُنُبًا فَلَمْ أَحِبَّ
أَنْ تَمَسَّ يَدِي يَدَكَ وَ أَنَا جُنُبٌ فَقَالَ النَّبِيُّ ص
أَمَا تَعْلَمُ أَنَّ الْمُسْلِمِينَ إِذَا التَّقَى فَتَصَافَحَا
تَحَاتَّتْ ذُنُوبُهُمَا كَمَا يَتَحَاتُّ وَرَقُ الشَّجَرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 264 روایه 19:

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ
عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ
قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يَقْدُرُ
أَحَدٌ قَدْرَهُ وَ كَذَلِكَ لَا يَقْدُرُ قَدْرَ نَبِيِّهِ وَ كَذَلِكَ لَا
يَقْدُرُ قَدْرَ الْمُؤْمِنِ إِنَّهُ لَيَلْقَى أَخَاهُ
فَيُصَافِحُهُ فَيَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمَا وَ الذُّنُوبُ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) میفرمود: چون دو مؤمن
به هم برخوردند و مصافحه کنند، خدا
بآنها رو کند و گناهان از چهره آنها بریزد
تا از یکدیگر جدا شوند.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: با یکدیگر
مصافحه کنید، زیرا مصافحه کینه را
میبرد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: پیغمبر (ص)
بحذیفه برخورد و دستش را برای
مصافحه دراز کرد، حذیفه دست خود را
باز گرفت، پیغمبر (ص) فرمود: ای
حذیفه من دست بسوی تو دراز کردم و
تو دست خود را از من باز گرفتی؟
حذیفه عرض کرد: یا رسول الله!
بدست شما شوق و رغبت است ولی
من جنب بودم و دوست نداشتم دستم با
جنابت بدست شما رسد، پیغمبر
(ص) فرمود: مگر نمیدانی که چون دو
مسلمان بهم برخوردند و مصافحه کنند
گناهانشان مانند برگ درخت بریزد.

تَتَحَاتُّ عَنْ وُجُوهِهِمَا حَتَّى يَفْتَرِقَا كَمَا
تَتَحَاتُّ الرِّيحُ الشَّدِيدَةُ الْوَرَقَ عَنِ الشَّجَرِ
اصول کافی ج : 3 ص : 264 روایة 20:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: کسی قدر
خدای عزوجل را نداند و نیز قدر
پیغمبرش را نداند و قدر مؤمن را هم
نداند، مؤمن برادرش را ملاقات کند و
با او مصافحه نماید، سپس خدا بآنها نظر
کند و گناهان از رخسارشان بریزد تا از
یکدیگر جدا شوند، چنانکه تند باد برگ را
از درخت فرو ریزد.

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ رِفَاعَةَ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ
مُصَافَحَةُ الْمُؤْمِنِ أَفْضَلُ مِنْ مُصَافَحَةِ
الْمَلَائِكَةِ
اصول کافی ج : 3 ص : 265 روایة 21:

ترجمه روایت شریفه:
رفاعه گوید: شنیدم امام (ع) می فرمود:
مصافحه کردن مؤمن از مصافحه ملائکه
بهتر است (کنایه از اینکه مقام مؤمن از
مقام فرشته برتر است)

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ
 مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ
 عُقْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي
 جَعْفَرٍ وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَيُّمَا مُؤْمِنٍ خَرَجَ
 إِلَى أَخِيهِ يَزُورُهُ عَارِفًا بِحَقِّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ
 خُطْوَةٍ حَسَنَةٍ وَ مُحِيتَ عَنْهُ سَيِّئَةٌ وَ رُفِعَتْ
 لَهُ دَرَجَةٌ وَ إِذَا طَرَقَ الْبَابَ فُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ
 السَّمَاءِ فَإِذَا التَّقِيَا وَ تَصَافَحَا وَ تَعَانَقَا أَقْبَلَ
 اللَّهُ عَلَيْهِمَا بِوَجْهِهِ ثُمَّ بَاهَى بِهِمَا الْمَلَائِكَةَ
 فَيَقُولُ انظُرُوا إِلَى عَبْدِي تَزَاوَرَا وَ تَحَابَا فِي
 حَقِّ عَلَيٍّ أَلَا أُعَذِّبُهُمَا بِالنَّارِ بَعْدَ هَذَا الْمَوْقِفِ
 فَإِذَا انصَرَفَ شِيعَةُ الْمَلَائِكَةِ عَدَدَ نَفْسِهِ
 وَ خُطَاهُ وَ كَلَامِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ بَلَاءِ الدُّنْيَا وَ
 بَوَائِقِ الْآخِرَةِ إِلَى مِثْلِ تِلْكَ اللَّيْلَةِ مِنْ قَابِلٍ
 فَإِنْ مَاتَ فِيمَا بَيْنَهُمَا أُعْفِيَ مِنَ الْحِسَابِ وَ
 إِنْ كَانَ الْمَزُورُ يَعْرِفُ مِنْ حَقِّ الزَّائِرِ مَا
 عَرَفَهُ الزَّائِرُ مِنْ حَقِّ الْمَزُورِ كَانَ لَهُ مِثْلُ
 أَجْرِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 265 روایة 1 :

باب : معانقه (دست بگردن یکدیگر نمودن)

بَابُ الْمُعَانَقَةِ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر و امام صادق علیهما السلام
 فرمودند: هر مؤمنی که برای زیارت
 برادرش بیرون شود و حق او را بشناسد،
 در برابر هر گامی که بردارد، خدا يك
 حسنه باو می دهد و يك گناه از او
 بزداید و یکدرجه او را بالا برد، و چون
 در خانه اش بکوبد، درهای آسمان برایش
 گشوده شود (مقدمات آمدن رحمت آماده

شود) و چون ملاقات و مصافحه و معانقه کنند، خدا بآنها روی آورد، سپس بوجود آنها بر فرشتگان ببالد و فرماید: دو بنده ام را بنگرید که برای من یکدیگر را ملاقات کردند و دوستی نمودند، بر من سزاست که پس از این ایستگاه ایشان را بآتش عذاب نکنم، و چون برگردد بشماره نفس کشیدن و گامهای کلماتش فرشته را بدرقه کنند و تا فردای آنشب او را از بلاء دنیا و آسیبهای آخرت نگهدارند، و اگر در آن میان بمیرد از حساب برکنار باشد، و اگر مؤمن زیارت شده هم حق زیارت کننده را چون او بشناسد، مانند پاداش او برایش باشد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: چون دو مؤمن یکدیگر را در آغوش کشند رحمت خدا آنها را فرا گیرد و چون یکدیگر چسبند و از آن جز رضای خدا نخواهند و غرض دنیوی نداشته باشند، بآنها گفته شود: آمرزیده شدید، عمل را از سر گیرید (کنایه از اینکه نامه گناهان گذشته شما باطل شد) و چون با یکدیگر وارد گفتگو شوند، فرشتگان باهم گویند: از آنها دور شوید که رازی دارند و خدا بر آنها پرده انداخته است.

اسحاق گوید: عرض کردم: قربانت گردم، بنابراین گفتار آنها نوشته نشود، در صورتی که خدای عزوجل فرماید: ((کلمه ای نگوید جز آنکه رقیب و عتیدی نزد وی حاضر باشند، 18 سوره 50)) امام صادق (ع) آه عمیقی کشید، سپس گریست تا اشکش

عَلِيَّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا اعْتَنَقَا غَمَرَتْهُمَا الرَّحْمَةُ فَإِذَا التَّرَمَّا لَا يُرِيدَانِ بِذَلِكَ إِلَّا وَجْهَ اللَّهِ وَ لَا يُرِيدَانِ غَرَضًا مِنْ أَعْرَاضِ الدُّنْيَا قِيلَ لَهُمَا مَغْفُورًا لَكُمَا فَاسْتَأْنَفَا فَإِذَا أَقْبَلَا عَلَى الْمُسَاءِ لَيْلَةٍ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ بَعْضُهَا لِبَعْضٍ تَنَحَّوْا عَنْهُمَا فَإِنَّ لَهُمَا سِرًّا وَقَدْ سَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا قَالَ إِسْحَاقُ فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَلَا يُكْتَبُ عَلَيْهِمَا لَفْظُهُمَا وَقَدْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ قَالَ فَتَنَفَّسَ أَبُو اللَّهِ ع الصُّعْدَاءُ ثُمَّ بَكَى حَتَّى اخْضَلَّتْ دُمُوعُهُ لِحْيَتَهُ وَقَالَ يَا إِسْحَاقُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِنَّمَا أَمَرَ الْمَلَائِكَةَ أَنْ تَعْتَزَلَ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا اتَّقَيَا إِجْلَالًا لَهُمَا وَ إِنَّهُ وَ إِنْ كَانَتِ الْمَلَائِكَةُ لَا تَكْتُبُ لَفْظَهُمَا وَ لَا تَعْرِفُ كَلَامَهُمَا فَإِنَّهُ يَعْرِفُهُ وَ يَحْفَظُهُ عَلَيْهِمَا عَالِمُ السِّرِّ وَ الْخَفَى

اصول کافی ج : 3 ص : 266 روایت 2 :

ریشش را تر کرد و فرمود: همانا
خدای تبارك و تعالی برای احترام آن
دو مؤمن بفرشتگان دستور داد که
چون بملاقات یکدیگر روند، از آنها دور
شوند، و اگر چه فرشتگان الفاظ آنها را
نویسند و سخنانشرا ندانند، ولی خدای
دانای راز و نهان تر از راز سخن آنها را
بداند و حفظ کند.

باب : بوسیدن

بَابُ التَّقْبِيلِ

ترجمه روایت شریفه:

یونس بن ظبیان گوید: امام صادق (ع) فرمود: شما (شیعیان) را نوربسته بوسیله آن در دنیا شناخته شوید، تا آنجا که هر گاه یکی از شما برادرش را ملاقات کند، محل نور را در پیشانی او بوسد.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ عُبَيْسِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَنْقَرِيِّ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ لَكُمْ نُورًا تَعْرِفُونَهُ فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِنْ أَحَدَكُمْ إِذَا لَقِيَ أَخَاهُ قَبَّلَهُ فِي مَوْضِعِ النُّورِ مِنْ جَبْهَتِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 266 روایه 1 :

شرح:

شناختن شیعیانرا بوسیله نور پیشانی مختص بائمه و فرشتگان و خواص اهل ایمانست و آیه شریفه سیمام و جوههم من اثر السجود مؤید این معناست و از اینرو محل نور در این روایت محل سجده معین شده است

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: نباید بوسیده شود سر کسی و نه دست او مگر (دست) رسول خدا صلی الله علیه و آله یا کسیکه از او رسول خدا صلی الله علیه و آله مقصود باشد (مانند ائمه علیهم السلام و سادات و علما بنا بقولی ، ولی نسبت بدیگران هم قائل بحرمتی دیده نشده است).

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَا يَقْبَلُ رَأْسُ أَحَدٍ وَلَا يَدُهُ إِلَّا يَدُ رَسُولِ اللَّهِ ص أَوْ مَنْ أُرِيدَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ص

اصول کافی ج : 3 ص : 267 روایه 2 :

ترجمه روایت شریفه:

صاحب سابری گوید: خدمت امام صادق (ع) رسیدم و دستش را گرفتم و بوسیدم ، حضرت فرمود: آگاه باش که این (بوسیدن دست) جز نسبت پیغمبر و وصی پیغمبر شایسته نیست.

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ زَيْدِ النَّرْسِيِّ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ مَزِيدٍ صَاحِبِ السَّابِرِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَتَنَاوَلْتُ يَدَهُ فَقَبَّلْتُهَا فَقَالَ أَمَا إِنَّهَا لَا تَصْلَحُ إِلَّا لِلنَّبِيِّ أَوْ وَصِيِّ نَبِيِّ

اصول کافی ج : 3 ص : 267 روایه 3 :

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع نَاوِلْنِي يَدَكَ أَقْبِلْهَا فَأَعْطَانِيهَا فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ رَأْسَكَ فَفَعَلَ فَقَبَّلْتُهُ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ رَجُلَاكَ فَقَالَ أَفْسَمْتُ أَفْسَمْتُ أَفْسَمْتُ ثَلَاثًا وَبَقِيَ شَيْءٌ وَبَقِيَ شَيْءٌ وَبَقِيَ شَيْءٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 267 روایه 4 :

ترجمه روایت شریفه:
یونس بن یعقوب گوید: بامام صادق (ع) عرض کردم: دستت را بمن بده تا ببوسم، حضرت دستش را بمن داد، سپس عرض کردم: قربانت، سرت را، حضرت پیش آورد و من بوسیدم، سپس عرض کردم: قربانت پاهایت را، حضرت سه بار، فرمود: سوگند دهم تو را (که از بوسیدن پا بگذری) آیا چیزی مانده، آیا چیزی مانده، آیا چیزی مانده؟ (یعنی بعد بوسیدن دست و سر عضو دیگری شایسته بوسیدن نیست).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ الْعَمْرِكِيِّ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ مَنْ قَبَّلَ لِلرَّحِمِ ذَا قَرَابَةٍ فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَ قَبْلَةُ الْأَخِ عَلَى الْخَدِّ وَ قَبْلَةُ الْإِمَامِ بَيْنَ عَيْنَيْهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 267 روایه 5 :

ترجمه روایت شریفه:
حضرت ابوالحسن علیه السلام فرمود: هر که بخاطر خویشاوندی فامیلش را ببوسد باکی بر او نیست (زیرا از نظر شهوت و غرض باطلی در میان نیست) و بوسیدن برادر (نسبی یا ایمانی) بر گونه او و بوسیدن امام بر میان دو چشم اوست (یعنی شایسته است که گونه برادر و میان دو چشم امام را بوسید).

وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ مَوْلَى آلِ سَامٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَيْسَ الْقَبْلَةُ عَلَى الْفَمِ إِلَّا لِلزَّوْجَةِ أَوْ الْوَلَدِ الصَّغِيرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 268 روایه 6 :

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: بوسیدن دهن سزاوار نیست جز نسبت بهمسر یا فرزند خردسال.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ شِيعَتُنَا الرَّحَمَاءُ بَيْنَهُمُ الَّذِينَ إِذَا خَلَوْا ذَكَرُوا اللَّهَ إِنَّ ذِكْرَنَا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ إِنَّا إِذَا ذُكِرْنَا ذُكِرَ اللَّهُ وَإِذَا ذُكِرَ عَدُونُنَا ذُكِرَ الشَّيْطَانُ
اصول کافی ج : 3 ص : 268 روایة 1:

باب : باب مذاکره و گفتگوی برادران

بَابُ تَذَاكُرِ الْإِخْوَانِ

ترجمه روایت شریفه:

ابن ابی حمزه گوید امام صادق (ع) می فرمود: شیعیان ما با خود مهربانند، چون تنها باشند خدا را یاد کنند (همانا یاد ما یاد خداست) هرگاه ما یاد شویم خدا یاد شود و چون دشمن ما یاد شود، شیطان یاد شود.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: بزیارت یکدیگر روید زیرا زیارت شما از یکدیگر زنده گردانیدن دلهای شما و یاد نمودن احادیث ماست، و احادیث ما شما را بهم متوجه می سازد، پس اگر بآنها عمل کنید، هدایت و نجات یابید. و اگر آنها را ترک کنید گمراه و هلاک شوید، پس بآنها عمل کنید و من ضامن نجات شمایم.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عَقْبَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ تَزَاوَرُوا فَإِنَّ فِي زِيَارَتِكُمْ إِحْيَاءَ لِقُلُوبِكُمْ وَ ذِكْرًا لِأَحَادِيثِنَا وَ أَحَادِيثِنَا تُعْطَفُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ فَإِنْ أَخَذْتُمْ بِهَا رَشَدْتُمْ وَ نَجَوْتُمْ وَ إِنْ تَرَكْتُمُوهَا ضَلَلْتُمْ وَ هَلَكْتُمْ فَخُذُوا بِهَا وَ أَنَا بِنَجَاتِكُمْ رَعِيمٌ
اصول کافی ج : 3 ص : 268 روایة 2:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ

عَنْ الْوَشَاءِ عَنْ مَنصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ
عَبَادِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
إِنِّي مَرَرْتُ بِقَاصٍ يَفْصُ وَهُوَ يَقُولُ هَذَا
الْمَجْلِسُ الَّذِي لَا يَشْتَقِي بِهِ جَلِيسٌ قَالَ
فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع هِيَ هَاتِ هِيَ هَاتِ أَخْطَأْتُ
أَسْتَأْهِمُ الْخُفْرَةَ إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً سَيَّاحِينَ
سِوَى الْكَرَامِ الْكَاتِبِينَ فَإِذَا مَرُّوا بِقَوْمٍ
يَذْكُرُونَ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ قَالُوا قِفُوا فَقَدْ
أَصَبْتُمْ حَاجَتَكُمْ فَيَجْلِسُونَ فَيَتَفَقَّهُونَ مَعَهُمْ
فَإِذَا قَامُوا عَادُوا مَرْضَاهُمْ وَشَهِدُوا
جَنَائِزَهُمْ وَتَعَاهَدُوا غَائِبَهُمْ فَذَلِكَ الْمَجْلِسُ
الَّذِي لَا يَشْتَقِي بِهِ جَلِيسٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 268 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:
عباد بن کثیر گوید: بامام صادق (ع)
عرض کردم: داستان سرائی دیدم که
داستان می سرود و می گفت: این است
آن مجلسی که هر که در آن نشیند شقی
نگردد، امام صادق (ع) فرمود: هیئات
هیئات، بخطا رفتی استاهم الحفرة
(13) همانا برای خدا جز کرام کائین
(14) فرشتگانی است سیاح که چون
بمردمی برخوردند که از محمد و آل محمد
یاد کنند، گویند: بایستید که حاجت خود
رسیدید، سپس می نشینند و با آنها
دانش آموزند، و چون برخیزند از
بیماران شان عیادت کنند و بر سر مرده
هایشان حاضر شوند و از غایبانشان
خبرگیری کنند. اینست مجلسی که هر که
در آن نشیند شقی نگردد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ
النَّخَعِيِّ عَنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ إِنَّ مِنَ الْمَلَائِكَةِ الَّذِينَ فِي السَّمَاءِ
لَيَطْلَعُونَ إِلَى الْوَاحِدِ وَالْإِثْنَيْنِ وَالثَّلَاثَةِ وَ
هُمْ يَذْكُرُونَ فَضْلَ آلِ مُحَمَّدٍ قَالِ فَتَقُولُ أَمَا
تَرَوْنَ إِلَى هَؤُلَاءِ فِي قُلُوبِهِمْ وَكَثْرَةِ
عَدُوِّهِمْ يَصِفُونَ فَضْلَ آلِ مُحَمَّدٍ ص قَالَ
فَتَقُولُ الطَّائِفَةُ الْأُخْرَى مِنَ الْمَلَائِكَةِ ذَلِكَ
فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ

اصول کافی ج : 3 ص : 269 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: برخی از
فرشتگان آسمان به يك و دو و سه تن (از)
ساکنان زمین (که فضل آل محمد را ذکر
می کنند سرکشی می کنند و می گویند:
نمی بینید اینها را که با وجود کمی خود و
بسیاری دشمنشان فضل آل محمد صلی
الله علیه و آله را می ستایند، سپس دسته
دیگر از فرشتگان گویند: این فضل
خداست که بهر که خواهد می دهد و
خدا صاحب فضل بزرگست.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ
عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُيسِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع
قَالَ قَالَ لِي أَتَخْلُونَ وَتَتَحَدَّثُونَ وَ

تَقُولُونَ مَا شِئْتُمْ فَقُلْتُ إِي وَ اللَّهِ إِنَّا لَنَخْلُو وَ
نَتَحَدَّثُ وَ نَقُولُ مَا شِئْنَا فَقَالَ أَمَا وَ اللَّهِ
لَوَدِدْتُ أَنِّي مَعَكُمْ فِي بَعْضِ تِلْكَ الْمَوَاطِنِ أَمَا
وَ اللَّهِ إِنِّي لَأَحِبُّ رِيحَكُمْ وَ أَرْوَاحَكُمْ وَ إِنَّكُمْ
عَلَى دِينِ اللَّهِ وَ دِينِ مَلَائِكَتِهِ فَأَعِينُوا بِوَرَعٍ
وَ اجْتِهَادٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 269 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

میسر گوید: امام باقر (ع) بمن فرمود:
آیا شما خلوت می کنید و گفتگو می نمایید
و هر چه خواهید می گویید؟
عرض کردم: آری بخدا که ما خلوت می
کنیم (در مجلسی خالی از مخالف و
بیگانه انجمن می کنیم) و گفتگو نموده
هر چه خواهیم (از مختصات شیعه) می
گوییم، فرمود: همانا بخدا من دوست
دارم که در بعضی از آن مجالس با شما
باشم، همانا بخدا که من بوی شما
و نسیم شما (عقاید و اقوال شما) را
دوست دارم، و شمائید که دین خدا و دین
ملائیکه او را دارید، پس (مرا بشفاعت و
کفالت خود با) پرهیز از حرام و کوشش
در طاعت کمک کنید.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى
جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ سَعْدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زَكَرِيَّا عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
سَنَانٍ عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ مَا اجْتَمَعَ ثَلَاثَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
فَصَاعِدًا إِلَّا حَضَرَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مِثْلُهُمْ فَإِنْ
دَعَا بِخَيْرٍ أَمِنُوا وَ إِنْ اسْتَعَاذُوا مِنْ شَرٍّ
دَعَا اللَّهَ لِيَصْرِفَهُ عَنْهُمْ وَ إِنْ سَأَلُوا
حَاجَةً تَشَفَّعُوا إِلَى اللَّهِ وَ سَأَلُوهُ
قَضَاءَهَا وَ مَا اجْتَمَعَ ثَلَاثَةٌ مِنَ الْجَاهِلِينَ
إِلَّا حَضَرَهُمْ عَشْرَةٌ أَضْعَافَهُمْ مِنَ
الشَّيَاطِينِ فَإِنْ تَكَلَّمُوا تَكَلَّمَ الشَّيْطَانُ بِنَحْوِ
كَلَامِهِمْ وَ إِذَا ضَحِكُوا ضَحِكُوا مَعَهُمْ وَ
إِذَا نَالُوا مِنْ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ نَالُوا مَعَهُمْ فَمَنْ
ابْتَلَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ بِهِمْ فَإِذَا خَاضُوا فِي
ذَلِكَ فَلْيَقُمْ وَ لَا يَكُنْ شَرِكُ شَيْطَانٍ وَ لَا
جَلِيسَهُ فَإِنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يَقُومُ لَهُ

شَيْءٌ وَ لَعْنَتُهُ لَا يَرُدُّهَا شَيْءٌ ثُمَّ قَالَ ص فَإِنْ
لَمْ يَسْتَطِعْ فَلْيُنْكِرْ بَقْلَبِهِ وَ لِيَقُمْ وَ لَوْ حَلَبَ
شَاةً أَوْ فَوَاقَ نَاقَةً

اصول کافی ج : 3 ص : 269 روایة 6:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هرگاه سه تن
یا بیشتر از مؤمنین انجمن کنند، بهمان
شماره از فرشتگان حاضر شوند، تا اگر
آنها دعای خیری کنند فرشتگان آمین
گویند و اگر از شری پناه جویند،
فرشتگان دعا کنند تا خدا آن شر را از
آنها بگرداند و اگر حاجتی سؤال کنند،
نزد خدا شفاعت کنند و قضای آنها از خدا
بخواهند.

و هرگاه سه تن از منکرین (ولایت آل
محمد صلی الله علیه و آله) یا بیشتر
انجمن کنند ده برابر آنها از شیاطین
حاضر شوند تا اگر سخنی گویند شیاطین
هم مانند سخن آنها گویند و چون بخندند،
شیاطین هم بخندند، و هرگاه از اولیاء خدا
بدگویی کنند، شیاطین هم بدگویی کنند.
پس هر کس از مؤمنین که گرفتار آنها
شود، چون در این مطالب وارد شدند
باید برخیزد و شریک و همنشین
شیطان نشود، زیرا در برابر غضب
خدای عزوجل چیزی یارای مقاومت
ندارد و لعنت خدا را چیزی باز نگرداند،
سپس آن حضرت صلی الله علیه و آله
فرمود: و اگر نتواند باید بدل انکار
کند و برخیزد هر چند بقدر دوشیدن
گوسفند و یا شتری باشد.

شرح:

مقصود از جمله اخیر اینست که هرگاه نتواند از اول مجلس برخیزد باید تا زمانی که باکراه در
آنمجلس نشسته انکار قلبی خود را اظهار دارد و هرگاه برخاستن ممکن شد بلافاصله برخیزد اگر چه چند لحظه
ای از آخر مجلس باشد تا مخالفت عملی خود را هم
اظهار داشته درزمره آنها محسوب نشود.

وَ بِهِذَا الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ مَحْفُوظٍ عَنْ أَبِي الْمَعْرَاءِ قَالَ
سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع يَقُولُ لَيْسَ شَيْءٌ

أَنْكَىٰ لِإِبْلِيسَ وَجُنُودِهِ مِنْ زِيَارَةِ الْإِخْوَانِ
فِي اللَّهِ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ قَالٌ وَإِنَّ الْمُؤْمِنِينَ
يَلْتَقِيَانِ فَيَذْكُرَانِ اللَّهَ ثُمَّ يَذْكُرَانِ فَضْلَنَا أَهْلَ
الْبَيْتِ فَلَا يَبْقَىٰ عَلَىٰ وَجْهِ إِبْلِيسَ مُضْغَةٌ لَحْمٍ
إِلَّا تَخَدُّدٌ حَتَّىٰ إِنَّ رُوحَهُ لَتَسْتَعِيثُ مِنْ شِدَّةِ
مَا يَجِدُ مِنَ الْأَلَمِ فَتَحْسُ مَلَانِكَةَ السَّمَاءِ وَ
خُزَانَ الْجَنَانِ فَيُلْعَنُونَهُ حَتَّىٰ لَا يَبْقَىٰ مَلَكٌ
مُقَرَّبٌ إِلَّا لَعْنَهُ فَيَقَعُ خَاسِئًا حَسِيرًا مَذْهُورًا
اصول کافی ج : 3 ص : 270 روایة 7:

ترجمه روایت شریفه:

ابی المغرا گوید: شنیدم حضرت
ابوالحسن علیه السلام می فرمود: برای
شیطان و سپاهیانش چیزی مجروح
کننده تر از دید و بازدید برادران ، یکدیگر
برای خدا نیست . فرمود: براستی که
دو مؤمن یکدیگر را ملاقات می نمایند و
گفتگوی خدا می کنند سپس گفتگوی
برتری ما اهل بیت را می نمایند پس
باقی نمی ماند بر صورت ابلیس گوشتی
مگر اینکه فرو ریخته می شود تا آنکه
روحش استعاثه می کند از شدت آنچه از
درد می یابد، پس ملائکه آسمان و دربانان
بهشت آنرا می فهمند و وی را لعنت می
کنند تا آنکه باقی نمی ماند فرشته مقربی
مگر آنکه او را لعنت می کند پس می افتد
رانده شده و رنج دیده و دور گشته.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ مُحَمَّدٍ
بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى
جَمِيعاً عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي
حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ سَرَّ مُؤْمِناً فَقَدْ سَرَّنِي
وَمَنْ سَرَّنِي فَقَدْ سَرَّ اللَّهَ
اصول کافی ج : 3 ص : 271 روایه 1 :

باب : وارد ساختن سرود بر مؤمن

بَابُ إِدْخَالِ السُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: رسول خدا
فرمود: هر کس مؤمنی را شاد و
خوشحال سازد پس براستی که مرا
خوشحال ساخته ، و هر کس مرا
خوشحال سازد براستی که خدا را
خوشحال نموده.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: لبخند شخص
در روی برادر مؤمنش حسنه باشد، و
برداشتن خاشاکی از روی وی نیز حسنه
باشد، و خدا بچیزی که محبوب تر باشد
نزد او از مسرور ساختن مؤمن پرستش
نموده.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ
يُكْنَى أَبَا مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ
جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ تَبَسُّمُ الرَّجُلِ فِي
وَجْهِ أَخِيهِ حَسَنَةٌ وَ صَرَفُ الْقَدَى عَنْهُ
حَسَنَةٌ وَ مَا عَبْدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ اللَّهِ مِنْ
إِدْخَالِ السُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِ
اصول کافی ج : 3 ص : 271 روایه 2 :

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
مُسْكَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْوَلِيدِ الْوَصَافِيِّ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: در آنچه که خداوند با بنده خویش موسی علیه السلام مناجات کرد این بود: فرمود مرا بندگان است که بهشت خویش بر آنان مباح گردانیدی و آنان را در آن حاکم ساختی؟ فرمود: هر که مؤمنی را خوشحال سازد، آنگاه امام فرمود: مؤمنی در مملکت یکی از جباران بود و آن جبار او را تکذیب می نمود و حقیر می شمرد، آن مؤمن از آن دیار ببلاد شرک گریخت و بر یکی از آنان وارد شدی وی از او پذیرائی نمود و او را جای داد و مهربانی کرد و میزبانی نمود، پس چون مرگ آن مشرک فرا رسید خداوند بدو الهام کرد که بعزت و جلال خودم سوگند که اگر برای آتش او را بترسان لکن مسوزان و آزارش مرسان، و در بامدادان و شامگاه روزی او می رسد، سائل پرسید که از بهشت؟ فرمود: از هر کجا که خدا خواهد.

ترجمه روایت شریفه:

امام سجاد فرمود: رسول خدا فرمود: براستی که بهترین اعمال بسوی خداوند عزوجل وارد ساختن سرور و خوشحالی است بر مؤمنین.

قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ إِنَّ فِيمَا نَجَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ عَبْدَهُ مُوسَى ع قَالَ إِنَّ لِي عِبَادًا أُبِيحُهُمْ جَنَّتِي وَ أَحْكَمُهُمْ فِيهَا قَالَ يَا رَبِّ وَ مَنْ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ تُبِيحُهُمْ جَنَّتِكَ وَ تُحْكَمُهُمْ فِيهَا قَالَ مَنْ أَدْخَلَ عَلَى مُؤْمِنٍ سُرُورًا ثُمَّ قَالَ إِنَّ مُؤْمِنًا كَانَ فِي مَمْلَكَةٍ جَبَّارٍ فَوَلَّعَ بِهِ فَهَرَبَ مِنْهُ إِلَى دَارِ الشَّرِّكَ فَنَزَلَ بِرَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الشَّرِّكَ فَأَظْلَمَهُ وَ أَرْفَقَهُ وَ أَضَافَهُ فَلَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ وَ عَزَّتِي وَ جَلَالِي لَوْ كَانَ لَكَ فِي جَنَّتِي مَسْكَنٌ لَأَسْكَنْتُكَ فِيهَا وَ لَكُنْهَا مُحَرَّمَةً عَلَى مَنْ مَاتَ بِى مُشْرِكًا وَ لَكُنْ يَا نَارُ هِدْيِهِ وَ لَا تُؤْذِيهِ وَ يُؤْتَى بِرِزْقِهِ طَرَفِي النَّهَارِ قُلْتُ مِنَ الْجَنَّةِ قَالَ مِنْ حَيْثُ شَاءَ اللَّهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 271 روایة 3 :

عَنْهُ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي عَلِيٍّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ أَبِيهِ عَنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ص قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِدْخَالُ السُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 272 روایة 4 :

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَنَانٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى دَاوُدَ ع إِنَّ الْعَبْدَ مِنْ عِبَادِي لَيَأْتِينِي بِالْحَسَنَةِ فَأُبِيحُهُ جَنَّتِي فَقَالَ دَاوُدُ يَا رَبِّ وَ مَا تِلْكَ الْحَسَنَةُ قَالَ يُدْخِلُ عَلَى عَبْدِي الْمُؤْمِنِ

سُرُوراً وَ لَوْ بِنَمْرَةٍ قَالَ دَاوُدُ يَا رَبِّ حَقٌّ لِمَنْ
عَرَفَكَ أَنْ لَا يَقْطَعَ رَجَاءُهُ مِنْكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 272 روایه 5 :

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: خداوند وحی کرد بدآود علیه السلام که براستی بنده ای از بندگان من حسنه ای بجا آورد و بسبب آن بهشت را بر وی مباح گردانم ، داود علیه السلام عرض کرد پروردگارا کدام است آن حسنه ؟ فرمود بر بنده مؤمن من سرور و خوشحالی وارد سازد اگر چه بیک دانه خرما باشد، داود علیه السلام گفت خداوندا سزاوار است کسی را که ترا شناسد امید خود از تو بر می گیرد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ مُفَضَّلِ
بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَا يَرَى
أَحَدُكُمْ إِذَا ادْخَلَ عَلَى مُؤْمِنٍ سُرُوراً أَنَّهُ عَلَيْهِ
ادْخَلَهُ فَقَطُّ بَلْ وَاللَّهِ عَلَيْنَا بَلْ وَاللَّهِ عَلَى
رَسُولِ اللَّهِ ص
اصول کافی ج : 3 ص : 272 روایه 6 :

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: کسی از شما چنین می پندارد که چون مؤمنی را شادمان ساخت تنها وی را مسرور ساخته بلکه بخدا سوگند ما را خوشحال کرده ، بلکه بخدا سوگند رسول خدا را شاد نموده.

عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدَ بْنَ
إِسْمَاعِيلَ عَنْ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ
ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ
عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ
سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ
عَزَّ وَ جَلَّ ادْخَالُ السُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِ
شَبْعَةَ مُسْلِمٍ أَوْ قِضَاءُ دَيْنِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 272 روایه 7 :

ترجمه روایت شریفه:
ابوالجارود گوید شنیدم از امام باقر (ع) فرمود: براستی که بهترین کارها نزد خدا وارد ساختن سرور است بر مؤمن و آن سیر نمودن مؤمن یا اداء قرض اوست.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ عِيسَى عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ
سَدِيرِ الصَّيْرَفِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع
فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ إِذَا بَعَثَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ مِنْ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) در حدیثی طولانی فرماید: چون خدا مؤمن را از گورش درآورد، تمثالی با او خارج شود که در جلو او راه رود، و هرگاه مؤمن یکی از هراسهای روز قیامت را ببیند، تمثال باو گوید: نترس و غم مخور، ترا مژده باد بشادی و کرامت خدای عزوجل تا در برابر خدای عزوجل بایستد، خدا هم باسانی از او حساب کشد، و بسوی بهشتش فرمان دهد و تمثال در جلوش باشد. مؤمن باو گوید: چه خوب کسی بودی تو که از گور همراه من درآمدی و همواره مرا بشادی و کرامت خدا مژده دادی تا آنرا دیدم، سپس گوید: تو کیستی؟ گوید: من آن شادی هستم که در دنیا به برادر مؤمنان رسانیدی خدای عزوجل مرا از آن شادی آفرید تا ترا مژده ده

قَبْرِهِ خَرَجَ مَعَهُ مِثَالٌ يَقْدُمُ أَمَامَهُ كُلَّمَا رَأَى الْمُؤْمِنُ هَوَلاً مِنْ أَهْوَالِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ لَهُ الْمِثَالُ لَا تَفَزَعْ وَلَا تَحْزَنْ وَأَبْشِرْ بِالسُّرُورِ وَالْكَرَامَةِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَتَّى يَقِفَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَيَحَاسِبُهُ حِسَاباً يَسِيراً وَيَأْمُرُ بِهِ إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمِثَالُ أَمَامَهُ فَيَقُولُ لَهُ الْمُؤْمِنُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ نَعْمَ الْخَارِجُ خَرَجْتَ مَعِيَ مِنْ قَبْرِي وَمَا زِلْتَ تُبَشِّرُنِي بِالسُّرُورِ وَالْكَرَامَةِ مِنَ اللَّهِ حَتَّى رَأَيْتَ ذَلِكَ فَيَقُولُ مَنْ أَنْتَ فَيَقُولُ أَنَا السُّرُورُ الَّذِي كُنْتَ ادْخَلْتَ عَلَى أَخِيكَ الْمُؤْمِنِ فِي الدُّنْيَا خَلَقَنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْهُ لِأُبَشِّرَكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 273 روایه 8 :

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهور قَالَ كَانَ النَّجَاشِيُّ وَهُوَ رَجُلٌ مِنَ الدَّهَاقِينَ عَامِلاً عَلَى الْأَهْوَازِ وَفَارِسَ فَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ عَمَلِهِ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ فِي دِيوَانِ النَّجَاشِيِّ عَلَيَّ خَرَجاً وَهُوَ مُؤْمِنٌ يَدِينُ بِطَاعَتِكَ فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَكْتُبَ لِي إِلَيْهِ كِتَاباً قَالَ فَكُتِبَ إِلَيْهِ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ سَرَّ أَحَاكَ يَسْرُكَ اللَّهُ قَالَ فَلَمَّا وَرَدَ الْكِتَابُ عَلَيْهِ دَخَلَ عَلَيْهِ وَهُوَ فِي مَجْلِسِهِ فَلَمَّا خَلَا نَاولَهُ الْكِتَابَ وَقَالَ هَذَا كِتَابُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَبَّلَهُ وَوَضَعَهُ عَلَى عَيْنَيْهِ وَقَالَ لَهُ مَا حَاجَتُكَ قَالَ خَرَجَ عَلَيَّ فِي دِيوَانِكَ فَقَالَ لَهُ وَكَمْ هُوَ قَالَ عَشْرَةَ آلَافٍ دِرْهَمٍ فَدَعَا كَاتِبَهُ وَأَمَرَ بِإِدَانِهَا عَنْهُ ثُمَّ أَخْرَجَهُ مِنْهَا وَأَمَرَ أَنْ

يُثَبِّتَهَا لَهُ لِقَابِلٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ سَرَرْتُكَ فَقَالَ نَعَمْ
جُعِلَتْ فِدَاكَ ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِمَرْكَبٍ وَ جَارِيَةٍ وَ
غُلَامٍ وَ أَمَرَ لَهُ بِتَخْتِ ثِيَابٍ فِي كُلِّ ذَلِكَ يَقُولُ
لَهُ هَلْ سَرَرْتُكَ فَيَقُولُ نَعَمْ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَاكْلَمَا
قَالَ نَعَمْ زَادَهُ حَتَّى فَرَعَ ثُمَّ قَالَ لَهُ أَحْمِلْ
فَرُشَ هَذَا الْبَيْتِ الَّذِي كُنْتَ جَالِسًا فِيهِ حِينَ
دَفَعْتُ إِلَيَّ كِتَابَ مَوْلَايَ الَّذِي نَاوَلْتَنِي فِيهِ وَ
ارْفَعْ إِلَيَّ حَوَائِجَكَ قَالَ فَفَعَلَ وَ خَرَجَ الرَّجُلُ
فَصَارَ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع بَعْدَ ذَلِكَ فَحَدَّثَهُ
الرَّجُلُ بِالْحَدِيثِ عَلَى جِهَتِهِ فَجَعَلَ يُسِرُّ بِمَا
فَعَلَ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ كَأَنَّهُ قَدْ
سَرَّكَ مَا فَعَلَ بِي فَقَالَ إِي وَ اللَّهِ لَقَدْ سَرَّ اللَّهُ
وَ رَسُولُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 273 روایه 9 :

ترجمه روایت شریفه:

محمد بن جمهور گوید: نجاشی مردی
دهقان ((15)) و حاکم اهواز و شیراز
بود، یکی از کارمندانش بامام صادق (ع)
عرضکرد: در دفتر نجاشی خراجی بعهده
من است و او مؤ من است و فرمانبردن
از شما را عقیده دارد، اگر صلاح بدانیم
برایم باو توصیه ئی بنویسید، امام صادق
(ع) نوشت.

بسم الله الرحمن الرحيم برادرت را شاد کن
تا خدا ترا شاد کند.

او نامه را گرفت و نزد نجاشی آمد،
زمانیکه در مجلس عمومی نشسته بود،
چون خلوت شد نامه را باو داد و گفت :
این نامه امام صادق (ع) است ، نجاشی
نامه را بوسید و روی دیده گذاشت و
گفت : حاجتت چیست ؟ گفت : در دفتر
شما خراجی بر من است ، نجاشی گفت :
چه مقدار است ؟ گفت : ده هزار درهم ،
نجاشی دفتردارش را خواست و دستور
داد از حساب خود او بپردازد و بدهی
او را از دفتر خارج کند و برای سال
آینده هم همان مقدار بنام نجاشی بنویسد،
سپس باو گفت : آیا ترا شاد کردم ؟ گفت
: آری قربانت ، آنگاه دستور داد باو
مرکوب و کنیز و نوکری دهند و نیز

دستور داد یکدست لباس باو دادند، و در
هر يك از آنها می گفت : ترا شاد کردم ؟
او می گفت : آری قربانت ، و هر چه او
می گفت آری نجاشی می افزود تا از عطا
فراغت یافت ، سپس گفت : فرش این اتاق
را هم که رویش نشسته بودم هنگامیکه
نامه مولایم را بمن دادی بردار و ببر و
بعد از این هم حوائجت را پیش من آر.
مرد فرش را برداشت و خدمت امام صادق

(ع) رفت و جریان را چنانکه واقع شده بود گزارش داد، حضرت از رفتار او مسرور می شد مرد گفت : مثل اینکه نجاشی با این رفتار شما را هم شادمان کرد؟ فرمود: آری بخدا، خدا و پیغمبرش را هم شاد کرد.

ترجمه روایت شریفه:

ابان ابن تغلب گوید: از امام صادق (ع) حق مؤ من را بر مؤ من پرسیدم ، فرمود: حق مؤ من بر مؤ من بزرگتر از اینهاست ، اگر بشما گویم انکار می کنید، چون مؤ من از گورش درآید تمثالی همراه او از گور خارج شود و باو گوید ترا مژده باد بکرامت و سرور از جانب خدا، مؤ من گوید: خدا ترا بخیر مژده دهد، سپس آن تمثال همراه او رود و او را همچنان مژده دهد: چون بامر هراسناکی گذرد. باو گوید: این برای تو نیست و چون بامر خیری بگذرد گوید: این از تو است ، همچنین پیوسته با او باشد، و او را از آنچه می ترسد ایمنی و آنچه دوست دارد مژده دهد تا همراه او در برابر خدای عزوجل بایستد، سپس چون خدا بسوی بهشتش فرمان دهد، تمثال باو گوید: ترا مژده باد، زیرا خدای عزوجل دستور بهشت برایت صادر فرمود، مؤ من گوید: تو کیستی خدایت رحمت کند که از هنگامیکه از قبر بیرون آمدم همواره مرا مژده دهی و در میان راه انیس من بودی و از پروردگار بمن خبر دادی ؟ تمثال گوید: من آن شادی هستم که در دنیا

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ أَبِي الْيَقْظَانِ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ قَالَ فَقَالَ حَقُّ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ لَوْ حَدَّثْتُكُمْ لَكُفَرْتُمْ إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ خَرَجَ مَعَهُ مِثَالٌ مِنْ قَبْرِهِ يَقُولُ لَهُ أَبَشِّرْ بِالْكَرَامَةِ مِنَ اللَّهِ وَالسُّرُورِ فَيَقُولُ لَهُ يَشْرِكُ اللَّهُ بِخَيْرٍ قَالَ ثُمَّ يَمْضِي مَعَهُ يُبَشِّرُهُ بِمِثْلِ مَا قَالَ وَ إِذَا مَرَّ بِهِوْلٍ قَالَ لَيْسَ هَذَا لَكَ وَ إِذَا مَرَّ بِخَيْرٍ قَالَ هَذَا لَكَ فَلَا يَزَالُ مَعَهُ يُؤْمِنُهُ مِمَّا يَخَافُ وَ يُبَشِّرُهُ بِمَا يُحِبُّ حَتَّى يَقِفَ مَعَهُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِذَا أَمَرَ بِهِ إِلَى الْجَنَّةِ قَالَ لَهُ الْمِثَالُ أَبَشِّرْ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَدْ أَمَرَ بِكَ إِلَى الْجَنَّةِ قَالَ فَيَقُولُ مَنْ أَنْتَ رَحِمَكَ اللَّهُ تَبَشَّرَنِي مِنْ حِينَ خَرَجْتُ مِنْ قَبْرِي وَ أَنْسَتَنِي فِي طَرِيقِي وَ خَبَّرَنِي عَنْ رَبِّي قَالَ فَيَقُولُ أَنَا السُّرُورُ الَّذِي كُنْتَ تُدْخِلُهُ عَلَى إِخْوَانِكَ فِي الدُّنْيَا خُلِفْتَ مِنْهُ لِأَبَشْرِكَ وَ أُونِسَ وَ حَشَتَكَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ مِثْلَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 274 روایة 10:

ببرادرانت می رسانیدی ، من از آن شادی
آفریده شدم تا ترا مرده دهم و دلدار ترس
تو باشم.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله
فرمود: محبوبترین اعمال نزد خدا
سروری است که بمؤمنی رسانی :
گرسنگی او را بزدائی یا گرفتاری او را
برداری.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَحَبُّ
الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ سُورُورٌ [الَّذِي] تَدْخُلُهُ عَلَى
الْمُؤْمِنِ تَطَرُّدُهُ عَنْهُ جَوْعَتُهُ أَوْ تَكْشِفُهُ عَنْهُ
كُرْبَتُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 275 روایه 11:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که بمؤمنی
شادی رساند. خدای عزوجل از
آن شادی مخلوقی آفریند که هنگام مرگ
دیدارش کند و باو گوید: ای دوست خدا
مرده باد ترا بکرامت و رضوان خدا،
سپس همواره همراه او باشد و هنگام هر
ترسی او را مرده دهد و باو همچنان
گوید، مؤمن باو گوید: تو کیستی خدایت
رحمت کند؟ گوید من آن شادی هستم که
بفلانی رسانیدی.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مَسْكِينٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ مَنْ أَدْخَلَ عَلَى مُؤْمِنٍ سُورُورًا خَلَقَ اللَّهُ
عَزَّ وَجَلَّ مِنْ ذَلِكَ السُّرُورِ خَلْقًا فَيَلْقَاهُ عِنْدَ
مَوْتِهِ فَيَقُولُ لَهُ أَبَشِرْ يَا وَلِيَّ اللَّهِ بِكَرَامَةٍ
مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ ثُمَّ لَا يَزَالُ مَعَهُ حَتَّى
يَدْخُلَهُ قَبْرُهُ [يَلْقَاهُ] فَيَقُولُ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ فَإِذَا
بُعِثَ يَلْقَاهُ فَيَقُولُ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ لَا يَزَالُ
مَعَهُ عِنْدَ كُلِّ هَوَلٍ يُبَشِّرُهُ وَ يَقُولُ لَهُ مِثْلَ
ذَلِكَ فَيَقُولُ لَهُ مَنْ أَنْتَ رَحِمَكَ اللَّهُ فَيَقُولُ أَنَا
السُّرُورُ الَّذِي أَدْخَلْتَهُ عَلَى فَلَانٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 275 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:

ابن سنان گوید: مردی خدمت امام صادق
(ع) بود و این آیه را قرائت کرد:
(((کسانیکه مردان و زنان مؤمن را
بغیر آنچه کرده اند (بدون گناه) آزار
دهند، بهتان و گناه آشکاری بگردن گرفته
اند، 58 سوره 33))) امام صادق (ع)
فرمود: پس ثواب کسیکه بمؤمنی شادی

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ
سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ
كَانَ رَجُلًا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَرَأَ هَذِهِ
الْآيَةَ وَ الَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ
بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَ إِثْمًا
مُبِينًا قَالَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَمَا ثَوَابُ مَنْ
أَدْخَلَ عَلَيْهِ السُّرُورَ فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ عَشْرُ
حَسَنَاتٍ فَقَالَ إِي وَ اللَّهِ وَ أَلْفُ أَلْفِ حَسَنَةٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 276 روایه 13:

رساند چیست ؟ عرض کردم : قربانت ده
 حسنه . فرمود: آری بخدا و هزار هزار
 حسنه) یعنی بمقدار افزایش شادی و
 خلوص نیت و زحمتیکه در آن راه
 تحمل می کند، حسنه افزایش یابد.)

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که مؤ
 منی را شاد کند، آن شادی را برسول
 خدا صلی الله علیه و آله رسانیده و
 هر که پیغمبر صلی الله علیه و آله رساند،
 آن شادی را بخدا رسانیده و همچنین است
 کسیکه بمؤ منی اندوهی رساند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
 مُحَمَّدِ بْنِ أَوْرَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَحْيَى عَنْ
 الْوَلِيدِ بْنِ الْعَلَاءِ عَنْ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي
 عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ أَدْخَلَ السُّرُورَ عَلَى مُؤْمِنٍ
 فَقَدْ أَدْخَلَهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص وَ مَنْ أَدْخَلَهُ
 عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَدْ وَصَلَ ذَلِكَ إِلَى اللَّهِ وَ
 كَذَلِكَ مَنْ أَدْخَلَ عَلَيْهِ كَرْبًا

اصول کافی ج : 3 ص : 276 روایه 14:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: هر مسلمانیکه
 بمسلمانی برخورد و او را شاد کند،
 خدای عزوجل را شاد کرده است.

عَنْهُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَنْصُورٍ عَنْ
 الْمُفَضَّلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَيُّمَا مُسْلِمٍ
 لَقِيَ مُسْلِمًا فَسَرَّهُ سَرَّهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 276 روایه 15:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: از جمله دوست ترین
 اعمال نزد خدای عزوجل شادی
 رسانیدن بمؤ من است ، سیر کردن
 او از گرسنگی باشد یا رفع گرفتاری او
 یا پرداخت بدهیش.

عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
 عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
 مِنْ أَحَبِّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ
 إِدْخَالُ السُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِ إِشْبَاعُ جَوْعَتِهِ
 أَوْ تَنْفِيسُ كَرْبَتِهِ أَوْ قَضَاءُ دَيْنِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 276 روایه 16:

باب : روا کردن حاجت مؤمن

بَابُ قَضَاءِ حَاجَةِ الْمُؤْمِنِ

ترجمه روایت شریفه:

فضل گوید: امام صادق (ع) بمن فرمود: ای مفضل! آنچه بتو می گویم بشنو و بدانکه حق است و انجام ده و به برادران بزرگوارت خبر ده، عرض کردم: برادر بزرگوارم کیانند؟ فرمود: کسانی که در روا ساختن حوائج برادران خود رغبت دارند، سپس فرمود: هرکس يك حاجت برادر مؤمن خود را روا کند، خدای عزوجل روز قیامت صد هزار حاجت او را روا کند، که نخستین آن بهشت باشد و دیگرش اینکه خویشان و آشنایان و برادرانش را اگر ناصبی نباشد ببهشت برد، و رسم مفضل این بود که چون یکی از برادرانش درخواست حاجتی می کرد، باو می گفت: آیا نمی خواهی که از برادران بزرگوار باشی؟

ترجمه روایت شریفه:

مفضل بن عمر گوید: امام صادق (ع) فرمود: همانا خدای عزوجل دسته ای از مخلوقش را آفریده و ایشانرا برای قضاء حوائج خویش شیعیان فقیر ما را انتخاب فرموده تا در برابر آن بهشت را بایشان پاداش دهد، پس اگر توانی از آنها باش. سپس فرمود: بخدا ما را پروردگاریست که او را پرستش کنیم و چیز را شريك او نسازیم.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ بَكَّارِ بْنِ كَرْدَمٍ عَنْ الْمُفَضَّلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ لِي يَا مُفَضَّلُ اسْمَعْ مَا أَقُولُ لَكَ وَاعْلَمْ أَنَّهُ الْحَقُّ وَافْعَلْهُ وَاخْبِرْ بِهِ عَلَيْهِ إِخْوَانُكَ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ وَ مَا عَلَيْهِ إِخْوَانِي قَالَ الرَّاعِبُونَ فِي قَضَاءِ حَوَائِجِ إِخْوَانِهِمْ قَالَ ثُمَّ قَالَ وَ مَنْ قَضَى لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ حَاجَةً قَضَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِائَةَ أَلْفِ حَاجَةٍ مِنْ ذَلِكَ أَوْلَاهَا الْجَنَّةُ وَ مِنْ ذَلِكَ أَنْ يُدْخَلَ قَرَابَتَهُ وَ مَعَارِفَهُ وَ إِخْوَانُهُ الْجَنَّةَ بَعْدَ أَنْ لَا يَكُونُوا نَصَابًا وَ كَانَ الْمُفَضَّلُ إِذَا سَأَلَ الْحَاجَةَ أَخَا مِنْ إِخْوَانِهِ قَالَ لَهُ أَمَا تَسْتَهِي أَنْ تَكُونَ مِنْ عَلَيْهِ الْإِخْوَانِ

اصول کافی ج : 3 ص : 276 روایه 1 :

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ قَالَ حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَ خَلْقًا مِنْ خَلْقِهِ انْتَجَبَهُمْ لِقَضَاءِ حَوَائِجِ فَقَرَاءِ شِيعَتِنَا لِيُثَبِّتَهُمْ عَلَى ذَلِكَ الْجَنَّةِ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ فَكُنْ ثُمَّ قَالَ لَنَا وَ اللَّهُ رَبُّ نَعْبُدُهُ لَا نُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا

اصول کافی ج : 3 ص : 277 روایه 2 :

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ

ترجمه روايت شريفه:

امام صادق (ع) فرمود: روا ساختن حاجت مؤمن از آزاد کردن هزار بنده و بار کردن هزار اسب در راه خدا (فرستادن بجهاد) بهتر است.

أَيُّمَنَ عَنْ صَدَقَةِ الْأَخْذَبِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَضَاءُ حَاجَةِ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَتَقِ أَلْفِ رَقَبَةٍ وَ خَيْرٌ مِنْ حُمْلَانِ أَلْفِ فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ مِثْلَ الْحَدِيثَيْنِ

اصول کافی ج : 3 ص : 277 رواية 3 :

ترجمه روايت شريفه:

و فرمود: بر آوردن حاجت يكمرد مؤمن نزد خدا از بيست حجيكه ، در هر يك از آنها صد هزار (دينار يا درهم) خرج شود بهتر است.

عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ صَنْدَلٍ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لِقَضَاءِ حَاجَةِ امْرِئٍ مُؤْمِنٍ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْ عِشْرِينَ حَجَّةً كُلُّ حَجَّةٍ يُنْفِقُ فِيهَا صَاحِبُهَا مِائَةَ أَلْفٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 277 رواية 4 :

عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْجَهْمِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَمَّارِ الصَّيْرَفِيِّ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع جُعِلَتْ فِدَاكَ الْمُؤْمِنُ رَحْمَةً عَلَى الْمُؤْمِنِ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَ كَيْفَ ذَلِكَ قَالَ أَيُّمَا مُؤْمِنٍ أَتَى أَخَاهُ فِي حَاجَةٍ فَإِنَّمَا ذَلِكَ رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ سَاقَهَا إِلَيْهِ وَ سَبَّبَهَا لَهُ فَإِنْ قَضَى حَاجَتَهُ كَانَ قَدْ قَبِلَ الرَّحْمَةَ بِقَبُولِهَا وَ إِنْ رَدَّ عَنْ حَاجَتِهِ وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى قَضَائِهَا فَإِنَّمَا رَدَّ عَنْ نَفْسِهِ رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ سَاقَهَا إِلَيْهِ وَ سَبَّبَهَا لَهُ وَ دَخَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ تِلْكَ الرَّحْمَةَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَكُونَ الْمَرْدُودُ عَنْ حَاجَتِهِ هُوَ الْحَاكِمُ فِيهَا إِنْ شَاءَ صَرَفَهَا إِلَى نَفْسِهِ وَ إِنْ شَاءَ صَرَفَهَا إِلَى غَيْرِهِ يَا إِسْمَاعِيلُ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَ هُوَ الْحَاكِمُ فِي رَحْمَةِ مِنَ اللَّهِ قَدْ شَرَعَتْ لَهُ فَأَلَى مَنْ تَرَى يَصْرِفُهَا قُلْتُ لَا أَظُنُّ يَصْرِفُهَا عَنْ نَفْسِهِ قَالَ لَا تَظُنُّ وَ لَكِنْ اسْتَيْقِنْ فَإِنَّهُ لَنْ يَرُدَّهَا عَنْ نَفْسِهِ يَا إِسْمَاعِيلُ مَنْ أَتَاهُ أَخُوهُ فِي حَاجَةٍ يَقْدِرُ

عَلَى قَضَائِهَا فَلَمْ يَقْضِهَا لَهُ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ
شُجَاعاً يَنْهَشُونَ إِبْهَامَهُ فِي قَبْرِهِ إِلَى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ مَغْفُوراً لَهُ أَوْ مُعَذَّباً

اصول کافی ج : 3 ص : 278 روایه 5 :

ترجمه روایت شریفه:

اسماعیل بن عمار صیرفی گوید: بامام صادق (ع) عرض کردم: قربانت مؤمن برای مؤمن رحمت است؟ فرمود: آری، گفتم: چگونه؟ فرمود: هر مؤمنی که برای حاجتی نزد برادرش رود رحمتی است که خدا آنرا بسوی او فرستاده و برایش آماده کرده پس اگر حاجتش را روا کند، رحمت خدا را پذیرفته و اگر حاجت او رد کند، با وجود آنکه می تواند برآورد، رحمتی را که خدای عزوجل بسوی او فرستاده و آماده نموده رد کرده است، و خدای عزوجل آن رحمت را تا روز قیامت ذخیره کند تا کسیکه از حاجتش رد شده نسبت بآن قضاوت کند، اگر خواهد آن را بخود برگرداند و اگر خواهد بدیگری ارجاع دهد.

ای اسماعیل! هرگاه او در روز قیامت حاکم شود نسبت برحمتی که از جانب خدا برای او روا گشته، عقیده داری که بچه کسی ارجاعش می دهد؟ عرض کردم: گمان ندارم آنرا از خود برگرداند، فرمود: گمان مبر، بلکه یقین داشته باش که هرگز از خود نگرداند.

ای اسماعیل، هر که برای حاجتی نزد برادرش رود که او بتواند روا کند، و روا نکند، خدا در قبر ماری بر او مسلط کند که انگشت ابهامش را تا روز قیامت بگزد، چه آنکه آن میت در قیامت آمرزیده باشد یا معذب (اگر آمرزیده هم باشد، این عذاب بجهت رد کردن حاجت مؤمن است).

شرح:

این روایت دلیل است بر اینکه عذابهاییکه در قبر برای گناهکاران خبر داده شده به پیکر جسمانیست و وارد نمی

شود، بلکه به پیکر مثالیش وارد شود، زیرا پیکر در گور رفته پس از مدتی خاک شود در صورتیکه گریدن انگشت ابهام تا روز قیامت معین شده است.

ترجمه روایت شریفه:

ابان بن تغلب گوید: شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: هر کس هفت شوط گرد خانه کعبه طواف کند، خدای عزوجل برایش شش هزار حسنه نويسد و شش هزار گناه از او بزداید و شش هزار درجه برایش بالا برد - اسحاق بن عمار افزوده که: شش هزار حاجت او را هم روا کند - سپس امام عليه السلام فرمود: روا ساختن حاجت مؤمن بهتر است از طوافی و طوافی و تا ده طواف شمرد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنِ الْحَكَمِ بْنِ أَيْمَنَ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبٍ قَالَ
سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ طَافَ
بِالْبَيْتِ أَسْبُوعاً كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ سِتَّةَ
آلَافِ حَسَنَةٍ وَ مَحَا عَنْهُ سِتَّةَ آلَافِ
سَيِّئَةٍ وَ رَفَعَ لَهُ سِتَّةَ آلَافِ دَرَجَةٍ قَالَ وَ زَادَ
فِيهِ إِسْحَاقُ بْنُ عَمَّارٍ وَ قَضَى لَهُ سِتَّةَ
آلَافِ حَاجَةٍ قَالَ ثُمَّ قَالَ وَ قَضَاءُ حَاجَةٍ
الْمُؤْمِنِ أَفْضَلُ مِنْ طَوَافٍ وَ طَوَافٍ حَتَّى عَدَّ
عَشْرًا

اصول کافی ج : 3 ص : 278 روایه 6:

شرح:

پیداست که حوائج برادران دینی از لحاظ اهمیت و ارزش مختلف است و همچنین نیت کسیکه آن حاجت را روا می کند، مختلف می شود، چنانکه در بحث نیت بتفصیل ذکر شد، از این رو ثواب و پاداشی هم که در برابر قضاء حاجت مؤمن داده می شود، مختلف می گردد و از يك طواف تا ده طواف می رسد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر مسلمانی که حاجت مسلمانی را روا کند، خدای تبارک و تعالی باو خطاب کند که: ثواب تو بعهده من است و بغير بهشت برایش راضی نباشم.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
إِسْحَاقَ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ مَا قَضَى مُسْلِمٌ لِمُسْلِمٍ حَاجَةً إِلَّا
نَادَاهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى ثَوَابِكَ وَ لَا
أَرْضَى لَكَ بِدُونِ الْجَنَّةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 279 روایه 7:

عَنْهُ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ
عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ مَنْ طَافَ
بِهَذَا الْبَيْتِ طَوَافاً وَاحِداً كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ لَهُ سِتَّةَ آلَافِ حَسَنَةٍ وَ مَحَا عَنْهُ سِتَّةَ
آلَافِ سَيِّئَةٍ وَ رَفَعَ اللَّهُ لَهُ سِتَّةَ آلَافِ دَرَجَةٍ
حَتَّى إِذَا كَانَ عِنْدَ الْمَلْتَرَمِ فَتَحَ اللَّهُ لَهُ سَبْعَةَ
أَبْوَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ
هَذَا الْفَضْلُ كُلُّهُ فِي الطَّوَافِ قَالَ نَعَمْ وَ
أَخْبِرَكَ بِأَفْضَلِ مِنْ ذَلِكَ قَضَاءُ حَاجَةٍ

الْمُسْلِمُ أَفْضَلُ مِنْ طَوَافٍ وَ طَوَافٍ وَ طَوَافٍ
حَتَّى بَلَغَ عَشْرًا

اصول کافی ج : 3 ص : 279 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:

اسحاق بن عمار گوید: امام صادق (ع) فرمود: هر کس گرد این خانه (کعبه) یکطواف کند خدای عزوجل برایش شش هزار حسنه نویسد و شش هزار گناه از او بزداید و شش هزار درجه برایش بالا برد، و چون نزد ملتز (16)) رسد. خدا هفت در از درهای بهشت برایش گشاید، عرض کردم: قربانت، این همه فضیلت برای طوافست؟ فرمود: آری: اکنون ترا به بهتر از طواف خبر می دهم، روا ساختن حاجت مسلمان بهتر است از طوافی و طوافی و طوافی تا به ده طواف رسد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: هر کس در راه حاجت برادر مؤمنش گام بردارد تا آنرا روا کند و مقصودش ثواب خدا باشد. خدای عزوجل برایش مانند پاداش يك حج عمره پذیرفته و روزه دو ماه حرام با اعتکاف آنها در مسجد الحرام بنویسد. و هر کس به نیت روا ساختن گام بردارد، ولی برآورده نگردد، خدا برایش مانند يك حج پذیرفته نویسد، پس در کار خیر رغبت کنید.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْخَارِقِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ مَشَى فِي حَاجَةِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ يَطْلُبُ بِذَلِكَ مَا عِنْدَ اللَّهِ حَتَّى تُفْضَى لَهُ كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ بِذَلِكَ مِثْلَ أَجْرِ حَجَّةٍ وَ عُمْرَةٍ مَبْرُورَتَيْنِ وَ صَوْمِ شَهْرَيْنِ مِنَ أَشْهُرِ الْحَرَمِ وَ اعْتِكَافَهُمَا فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ مَنْ مَشَى فِيهَا بِنِيَّةٍ وَ لَمْ تُفْضَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِذَلِكَ مِثْلَ حَجَّةٍ مَبْرُورَةٍ فَارْغَبُوا فِي الْخَيْرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 279 روایه 9:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَوْرَمَةَ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بصيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع تَنَافَسُوا فِي الْمَعْرُوفِ لِأَخْوَانِكُمْ وَ كُونُوا مِنْ أَهْلِهِ فَإِنَّ لِلْجَنَّةِ بَاباً يُقَالُ لَهُ الْمَعْرُوفُ لَا يَدْخُلُهُ إِلَّا مَنْ اصْطَنَعَ

الْمَعْرُوفَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَمْشِي فِي حَاجَةٍ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ فَيُوكِّلُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ مَلَكَيْنِ وَاحِدًا عَنْ يَمِينِهِ وَآخَرَ عَنْ شِمَالِهِ يَسْتَعْفِرَانِ لَهُ رَبَّهُ وَيَدْعُوَانِ بِقَضَاءِ حَاجَتِهِ ثُمَّ قَالَ وَاللَّهِ لِرَسُولِ اللَّهِ صَ أَسْرَ بِقَضَاءِ حَاجَةِ الْمُؤْمِنِ إِذَا وَصَلْتَ إِلَيْهِ مِنْ صَاحِبِ الْحَاجَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 280 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: در نیکی رساندن برادران خود با یکدیگر مسابقه گذارید و اهل نیکی باشید، زیرا بهشت را دریست بنام معروف (((نیکی و احسان))) که جز کسیکه در زندگی دنیا نیکی کرده، داخل آن نشود، همانا بنده در راه برآوردن حاجت برادر مؤمن خود گام بردارد و خدای عزوجل دو فرشته بر او گمارد، یکی در طرف راست و دیگری از جانب چپ او که برایش از پروردگار آمرزش خواهند و برای روا شدن حاجت او دعا کنند. سپس فرمود: بخدا که چون مؤمن بحاجتش رسد پیغمبر صلی الله علیه و آله از خود او مسرورتر است.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: بخدا سوگند که گذراندن يك حج نزد من از اينكه يك بنده آزاد كنم تا برسد به ده بنده و هفتاد بنده محبوبتر است، و اگر يك خانواده از مسلمين را كفالت كنم كه آنها را از گرسنگی برهانم و پیکرشانرا بپوشانم تا آبروی آنها را نزد مردم حفظ کنم، نزد من از گزاردن حجی و حجی تا برسد بده حج و هفتاد حج محبوبتر است.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ وَاللَّهِ لَأَنْ أَحُجَّ حَجَّةً أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ رَقَبَةً وَ رَقَبَةً وَ رَقَبَةً وَ مِثْلَهَا وَ مِثْلَهَا حَتَّى بَلَغَ عَشْرًا وَ مِثْلَهَا حَتَّى بَلَغَ السَّبْعِينَ وَ لَأَنْ أُغُولَ أَهْلَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَسَدٌ جَوْعَتُهُمْ وَ أَكْسَوْ عَوْرَتَهُمْ فَأَكْفَ وَجُوهَهُمْ عَنْ النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَحُجَّ حَجَّةً وَ حَجَّةً وَ حَجَّةً وَ مِثْلَهَا وَ مِثْلَهَا حَتَّى بَلَغَ عَشْرًا وَ مِثْلَهَا حَتَّى بَلَغَ السَّبْعِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 280 روایه 11:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي غُمَيْرٍ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ صَاحِبِ الشَّعِيرِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى مُوسَى عَ أَنْ مِنْ عِبَادِي مَنْ يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالْحَسَنَةِ فَأَحْكُمُهُ فِي الْجَنَّةِ فَقَالَ مُوسَى يَا رَبِّ وَ مَا تِلْكَ الْحَسَنَةُ

قَالَ يَمْشِي مَعَ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ فِي قَضَاءِ
حَاجَتِهِ قَضَيْتُ أَوْ لَمْ تُقْضَ

اصول کافی ج : 3 ص : 281 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: خدای عزوجل
بموسی علیه السلام وحی فرمود: همانا
از جمله بندگانم کسی است که بوسیله
حسنه بمن تقرب جوید و من او را در
بهشت حاکم سازم) بهشت را در اختیار او
گذارم (موسی عرضکرد: پروردگارا آن
حسنه چیست؟ فرمود: اینکه همراه برادر
مؤمنش در راه برآوردن حاجت او گام
بردارد، چه آنکه برآورده شود یا نشود.

ترجمه روایت شریفه:

حضرت ابوالحسن فرمود: هر که برادر
مؤمنش برای حاجتی نزد او آید، رحمتی
باشد که خدای تبارک و تعالی بسوی او
کشانیده، پس اگر آنرا بپذیرد، بولایت ما
بولایت خدا پیوسته است، و اگر با وجود
آنکه توانایی بر قضاء حاجت او دارد، او
را رد کند، خدا در قبرش ماری از آتش
باو مسلط کند که تا روز قیامت او را
بگزد، چه آنکه آمرزیده باشد یا معذب
(گناه دیگری داشته یا نداشته باشد) و
اگر حاجت خواه او را معذور دارد،
وضعش بدتر است.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع يَقُولُ مَنْ
أَتَاهُ أَخُوهُ الْمُؤْمِنُ فِي حَاجَةٍ فَإِنَّمَا هِيَ رَحْمَةٌ
مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى سَاقَتْهَا إِلَيْهِ فَإِنْ
قَبِلَ ذَلِكَ فَقَدْ بَوَّلَانَا وَهُوَ مَوْصُولٌ
بِوَلَايَةِ اللَّهِ وَإِنْ رَدَّهُ عَنْ حَاجَتِهِ وَهُوَ يَقْدِرُ
عَلَى قَضَائِهَا سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ شَجَاعاً مِنْ نَارٍ
يَنْهَشُهُ فِي قَبْرِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَغْفُوراً لَهُ
أَوْ مُعَذَّباً فَإِنَّ عَذْرَهُ الطَّالِبُ كَانَ أَسْوَأَ حَالاً
اصول کافی ج : 3 ص : 281 روایه 13:

شرح:

یعنی علاوه بر گزیدن مار عذاب بیشتر کنند، زیرا صاحب حاجت معذورش دارد که هر چه اصرار کند جواب
انکار شنود، علاوه بر آنکه در قضاء حاجت برادر مؤمن
نباید مسامحه کرد تا مجبور بمعذور داشتن گردد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ
عُقْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيِّ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَتَرُدُّ عَلَيْهِ
الْحَاجَةُ لِأَخِيهِ فَلَا تَكُونُ عِنْدَهُ فَيَهْتَمُّ بِهَا قَلْبُهُ
فَيَدْخُلُهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِهِمَّةِ الْجَنَّةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 281 روایة 14:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: همانا مؤمن
حاجتی از برادرش باو مراجعه می شود
که نمی تواند انجام دهد، ولی بدان همت
می گمارد و دل می بندد، خدای تبارک و
تعالی او را بسبب همتش ببهشت وارد می
کند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
مَرْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ مَشْيُ
الرَّجُلِ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ يُكْتَبُ لَهُ
عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَ يُمَحَى عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ
وَ يُرْفَعُ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ قَالَ وَ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا
قَالَ وَ يَعْدِلُ عَشْرَ رِقَابٍ وَ أَفْضَلُ مِنْ
اِعْتِكَافِ شَهْرٍ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
اصول کافی ج : 3 ص : 282 روایه 1:

باب : کوشش در راه حاجت مؤ من

بَابُ السَّعْيِ فِي حَاجَةِ الْمُؤْمِنِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: برای گام
برداشتن مرد در راه حاجت برادر مؤ
منش، ده حسنه برایش نوشته شود و ده
از او محو شده و ده درجه برایش بالا
رود، و جز این نمی دانم که
فرمود ((17)): و آن برابر آزاد کردن
ده بنده و بهتر از اعتکاف یکماه در
مسجدالحرام است.

ترجمه روایت شریفه:

حضرت ابوالحسن علیه السلام
فرمود: همانا از برای خدا در زمین
بندگان است که برای حوائج مردم
کوشش می کنند، اینها روز قیامت در
امانند، و هر که بمؤ منی شادی رساند،
خدا روز قیامت دلش را شاد سازد.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ
خَلَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع يَقُولُ إِنَّ لِلَّهِ
عِبَادًا فِي الْأَرْضِ يَسْعَوْنَ فِي حَوَائِجِ
النَّاسِ هُمْ الْأَمْنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مَنْ أَدْخَلَ
عَلَى مُؤْمِنٍ سُرُورًا فَرَّحَ اللَّهُ قَلْبَهُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 282 روایه 2:

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ
رَجُلٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْخَدَّاءِ قَالَ قَالَ أَبُو
جَعْفَرٍ عَ مَنْ مَشَى فِي حَاجَةِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ
أَظَلَّهُ اللَّهُ بِخُمْسَةِ وَ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ لَمْ
يَرْفَعْ قَدَمًا إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً وَ حَطَّ عَنْهُ
بِهَا سَيِّئَةً وَ يَرْفَعُ لَهُ بِهَا دَرَجَةً فَإِذَا فَرَغَ مِنْ
حَاجَتِهِ كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ بِهَا أَجْرَ حَاجٍ وَ
مُعْتَمِرٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 282 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: هرکس در راه
حاجت برادر مسلمانش گام بردارد، خدا او
را در زیر سایه 75 هزار فرشته قرار
می دهد و هر گامی بردارد، خدا برایش
حسنه نویسد و گناهی از او بزداید و
درجه ئی بالا برد، و چون او از برآوردن
حاجت برادرش فارغ شود، خدای عزوجل
بدانجهت برایش پاداش حج و عمره گوار
نویسد.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
سِنَانٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ صَدَقَةَ عَنْ
رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ حُلْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ لَأَنْ أَمْشِيَ فِي حَاجَةِ أَخٍ لِي مُسْلِمٍ أَحَبُّ
إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ أَلْفَ نَسَمَةٍ وَ أَحْمَلَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ عَلَى أَلْفِ فَرَسٍ مُسَرَّجَةٍ مُلْجَمَةٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 283 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: گام برداشتنم
برای آوردن حاجت برادر مسلمانم ، نزد
من محبوبتر است از اینکه هزار بنده آزاد
کنم و هزار اسب زین و لجام کرده در راه
خدا برم (یعنی بجهاد بفرستم).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ
إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَمْشِي لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ
فِي حَاجَةٍ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ بِكُلِّ
خَطْوَةٍ حَسَنَةً وَ حَطَّ عَنْهُ بِهَا سَيِّئَةً وَ رَفَعَ
لَهُ بِهَا دَرَجَةً وَ زِيدَ بَعْدَ ذَلِكَ عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَ
شُفِعَ فِي عَشْرِ حَاجَاتٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 283 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤ منی نیست
که در راه حاجت برادر مؤ منش گام
بردارد، جز آنکه خدای عزوجل برایش
در هر قدمی حسنه ئی نویسد و گناهی
فرو ریزد و درجه ئی بالا برد و سپس ده
حسنه بیفزاید و در ده حاجت او را شفیع
گرداند.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي أَيُّوبَ
الْخَزَّازِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ سَعَى فِي
حَاجَةِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ طَلَبَ وَجْهَ اللَّهِ كَتَبَ اللَّهُ
عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ يَغْفِرُ فِيهَا

لِقَارِبِهِ وَ جِيرَانِهِ وَ إِخْوَانِهِ وَ مَعَارِفِهِ وَ مَنْ
صَنَعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفاً فِي الدُّنْيَا فَإِذَا كَانَ يَوْمُ
الْقِيَامَةِ قِيلَ لَهُ ادْخُلِ النَّارَ فَمَنْ وَجَدْتَهُ فِيهَا
صَنَعَ إِلَيْكَ مَعْرُوفاً فِي الدُّنْيَا فَأُخْرِجَهُ بِإِذْنِ
اللَّهِ عِزٌّ وَ جَلٌّ إِلَّا أَنْ يَكُونَ نَاصِباً

اصول کافی ج : 3 ص : 283 روایه : 6

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که برای
خدا در راه حاجت برادر مسلمانش
کوشش کند، خدای عزوجل برایش
هزار هزار حسنه نويسد که بدان سبب
خویشان و همسایگان و برادران و
آشنایانش آمرزیده شوند، و اگر کسی
در دنیا باو احسانی کرده باشد، روز
قیامت باو گویند: بآتش در آی و هر
کس را بیایی که در دنیا بتو احسانی کرده
، باذن خدا خارج کن ، مگر اینکه ناصبی
(دشمن ائمه) باشد.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَادٍ عَنْ
إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ سَعَى فِي حَاجَةِ أَخِيهِ
الْمُسْلِمِ فَاجْتَهَدَ فِيهَا فَأَجْرِي اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ
قَضَاءُهَا كَتَبَ اللَّهُ عِزًّا وَ جَلًّا لَهُ حَجَّةً وَ
عُمْرَةً وَ اعْتِكَافَ شَهْرَيْنِ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَ صِيَامَهُمَا وَ إِنْ اجْتَهَدَ فِيهَا وَ لَمْ يُجْرِ اللَّهُ
قَضَاءَهَا عَلَى يَدَيْهِ كَتَبَ اللَّهُ عِزًّا وَ جَلًّا لَهُ
حَجَّةً وَ عُمْرَةً

اصول کافی ج : 3 ص : 283 روایه : 7

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: هر که برای حاجت برادر
مسلمانش سعی و کوشش کند تا خدا آنرا
بدست او روا سازد، خدای عزوجل يك
حج و يك عمره و اعتكاف دو ماه در
مسجد الحرام را با روزه آنها برایش
نويسد، و اگر او کوشش کند، ولی خدا
برآوردنش را بدست او جاری نسازد،
خدای عزوجل برایش يك حج و يك عمره
نويسد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَفَى بِالْمَرْءِ اعْتِمَاداً عَلَى
أَخِيهِ أَنْ يُنْزَلَ بِهِ حَاجَتُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 284 روایه : 8

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: برای اعتماد داشتن مرد
بربرادرانش همین بس که حاجتش را
بسوی او برد.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا
عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ قَالَ كُنْتُ جَالِساً مَعَ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ

يُقَالُ لَهُ مَيْمُونٌ فَشَكَا إِلَيْهِ تَعَذَّرَ الْكَرَاءَ عَلَيْهِ
فَقَالَ لِي قُمْ فَأَعِنْ أَخَاكَ فَقُمْتُ مَعَهُ فَيَسَّرَ اللَّهُ
كَرَاهَهُ فَرَجَعْتُ إِلَى مَجْلِسِي فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
ع مَا صَنَعْتَ فِي حَاجَةِ أَخِيكَ فَقُلْتُ قَضَاهَا
اللَّهُ أَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي فَقَالَ أَمَا إِنَّكَ أَنْ تَعِينَ
أَخَاكَ الْمُسْلِمَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ طَوَافِ أُسْبُوعٍ
بِالْبَيْتِ مُبْتَدِئاً ثُمَّ قَالَ إِنَّ رَجُلًا أَتَى الْحَسَنَ بْنَ
عَلِيٍّ ع فَقَالَ يَا بَابِي أَنْتَ وَ أُمِّي أَعْنِي عَلَى
قَضَاءِ حَاجَةٍ فَأَتَتَعَلَّ وَ قَامَ مَعَهُ فَمَرَّ عَلَى
الْحُسَيْنِ ص وَ هُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فَقَالَ لَهُ أَيْنَ
كُنْتَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ تَسْتَعِينُهُ عَلَى
حَاجَتِكَ قَالَ قَدْ فَعَلْتُ يَا بَابِي أَنْتَ وَ أُمِّي فَذَكَرَ
أَنَّهُ مُعْتَكِفٌ فَقَالَ لَهُ أَمَا إِنَّهُ لَوْ أَعَانَكَ كَانَ
خَيْرًا لَهُ مِنْ اِعْتِكَافِهِ شَهْرًا

اصول کافی ج : 3 ص : 284 روایه 9 :

ترجمه روایت شریفه:

صفوان جمال گوید: خدمت امام
صادق (ع) نشستہ بودم کہ مردی از
اہل مکہ بنام میمون درآمد و از
نداشتن کرایہ شکایت کرد، حضرت بمن
فرمود: برخیز و برادرت را یاری کن ،
من برخاستم و ہمراہ او شدم تا خدا کرایہ
او را فراہم ساخت ، سپس بمکان خود
برگشتم.

امام صادق (ع) فرمود: برای حاجت
برادرت چہ کردی ؟ عرضکردم : پدر و
مادرم بقربانت ، خدا آنرا روا کرد،
حضرت ابتدا فرمود: همانا اگر برادر
مسلمانت را یاری کنی ، نزد من از طواف
یک هفته (ہفت شوط) بہتر است ،
سپس فرمود: مردی نزد حسن بن علی
علیہما السلام آمد و عرضکرد: پدر و
مادرم بقربانت ، مرا بقضاء حاجتی
یاری کن ، حضرت نعلین پوشید و ہمراہ
او شد، در بین راہ حسین صلوات اللہ علیہ
را دید کہ بنماز ایستادہ است ، امام
حسن علیہ السلام بآنمرد فرمود: چرا
از ابی عبداللہ (حسین بن علی علیہ
السلام) برای قضاء حاجت کمک
نخواستی ؟ عرضکرد: پدر و مادرم
بقربانت این کار را کردم ، اعتکافش را
یادآور شد، امام حسن علیہ السلام فرمود:
ہمانا اگر او ترا یاری می کرد از اعتکاف
یکماہش بہتر بود.

شرح:

اگر اشکال شود کہ چرا امام حسین علیہ السلام او را بقضاء حاجتش یاری نکرد، چہار جواب می توان گفت:
اول - ممکن است امام حسین علیہ السلام عذر شرعی دیگری غیر از اعتکاف داشتہ و بآنمرد اظهار فرمودہ
است.
دوم - اسباعدی ندارد کہ ہر امامی پیش از امامتش علمش از امام زمان خود کمتر باشد یا آنچه را ثوابش کمتر است
انتخاب کند.
سوم - امام حسین علیہ السلام می خواست ثواب این عمل را ببرادرش امام حسن علیہ السلام رساند.

چهارم ممکن است شخص دیگری بآنمرد گفته باشد: امام حسین علیه السلام در حال اعتکاف مرآت ج 2 صفحه 186.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل فرماید: مخلوق عیال مانند (زیرا ضامن روزی ایشانم) و محبوبترینشان نزد من کسی است که نسبت بآنها مهربانتر و در راه حوائجشان کوشاتر باشد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ ابْنِ سِنَانٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْخَلْقُ عِيَالِي فَأَحَبُّهُمْ إِلَيَّ الْأَطْفَالُ بِهِمْ وَأَسْعَاهُمْ فِي حَوَائِجِهِمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 285 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:

ابی عماره گوید: هرگاه حماد بن ابی حنیفه مرا ملاقات می کرد، میگفت حدیث را برایم تکرار کن ، من هم بازگو می کردم و می گفتم : برای ما رویت شده که : هرگاه عابدی در بنی اسرائیل بنهایت درجه عبادت می رسد، برای حوائج مردم گام برمی داشت و در راه اصلاح آنها خود را برنج می انداخت.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَمَّارَةَ قَالَ كَانَ حَمَّادُ بْنُ أَبِي حَنِيفَةَ إِذَا لَقِيتَنِي قَالَ كَرَّرَ عَلَيَّ حَدِيثَكَ فَأَحَدْتُهُ قُلْتُ رُؤِينَا أَنَّ عَابِدَ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَ إِذَا بَلَغَ الْغَايَةَ فِي الْعِبَادَةِ صَارَ مَشَاءً فِي حَوَائِجِ النَّاسِ عَانِيًا بِمَا يُصْلِحُهُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 285 روایه 11:

باب : گشودن گرفتاری مؤمن

بَابُ تَفْرِيجِ كَرْبِ الْمُؤْمِنِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که از برادر مؤمن گرفتار تشنه کام خود هنگام بی تابیش فریاد رسی کند و او را از گرفتاری نجات دهد و برای رسیدن بحاجتش او را یاری کند، خدای عزوجل بسبب آن عمل 72 رحمت از جانب خود برایش نویسد، که یکی از آنها بزودی (در دنیا) باو دهد و بسبب آن امر زندگیش را اصلاح کند و 71 رحمت دیگر را برای هراس و ترسهای روز قیامتش ذخیره کند.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: کسیکه مؤمنی را یاری کند خدای عزوجل 73 گرفتاری از او بردارد که یکی در دنیا باشد و هفتاد و دوی دیگر هنگام گرفتاریهای بزرگ و فرمود: هنگامیکه مردم بخود مشغولند (یعنی روز قیامت که هرکس گرفتار اعمال خود است).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ زَيْدِ الشَّحَّامِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ أَغَاثَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهْفَانَ اللَّهْفَانَ عِنْدَ جَهْدِهِ فَنَفَسَ كُرْبَتَهُ وَ أَعَانَهُ عَلَى نَجَاحِ حَاجَتِهِ كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ بِذَلِكَ ثِنْتَيْنِ وَ سَبْعِينَ رَحْمَةً مِنْ اللَّهِ يُعَجِّلُ لَهُ مِنْهَا وَاحِدَةً يُصْلِحُ بِهَا أَمْرَ مَعِيشَتِهِ وَ يَذْخِرُ لَهُ إِحْدَى وَ سَبْعِينَ رَحْمَةً لِأَفْزَاعِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ أَهْوَالِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 285 روایة 1 :

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَعَانَ مُؤْمِنًا نَفَسَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَنْهُ ثَلَاثًا وَ سَبْعِينَ كُرْبَةً وَاحِدَةً فِي الدُّنْيَا وَ ثِنْتَيْنِ وَ سَبْعِينَ كُرْبَةً عِنْدَ كُرْبِهِ الْعَظْمَى قَالَ حَيْثُ يَتَشَاغَلُ النَّاسُ بِأَنْفُسِهِمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 286 روایة 2 :

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ نُعَيْمٍ عَنْ مِسْمَعِ أَبِي سَيَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ نَفَسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَ الْآخِرَةِ وَ خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ وَ هُوَ ثَلُجُ الْفُؤَادِ وَ مَنْ أَطْعَمَهُ مِنْ جُوعٍ أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ وَ مَنْ سَقَاهُ شَرْبَةً سَقَاهُ اللَّهُ مِنْ

الرَّحِيقُ الْمَخْتُومُ

اصول کافی ج : 3 ص : 286 روایة 3 :

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: کسیکه مؤمنی را از گرفتاری نجات دهد، خدا او را از گرفتاریهای آخرت نجات بخشد، و از گورش با دل خنک شده و مسرور درآید، و هر که مؤمن گرسنه نی را سیر کند، خدا او را از میوه های بهشت خوراند و هر که شربتی باو آشاماند، خدایش از شربت بهشتی مهر شده آشاماند.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوُشَاءِ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ
مَنْ فَرَّجَ عَنْ مُؤْمِنٍ فَرَجَ اللَّهُ عَنْ قَلْبِهِ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 286 روایة 4 :

ترجمه روایت شریفه:

امام رضا علیه السلام فرمود: هر کس بمؤمنی گشایشی دهد، خدا روز قیامت دلشرا گشایش دهد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ
ذَرِيحِ الْمُحَارِبِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع
يَقُولُ أَيُّمَا مُؤْمِنٍ نَفَسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً وَ
هُوَ مُعْسِرٌ يَسِّرَ اللَّهُ لَهُ حَوَائِجَهُ فِي الدُّنْيَا وَ
الْآخِرَةِ قَالَ وَ مَنْ سَتَرَ عَلَى مُؤْمِنٍ عَوْرَةً
يَخَافُهَا سَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ سَبْعِينَ عَوْرَةً مِنْ
عَوْرَاتِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ قَالَ وَ اللَّهُ فِي عَوْنِ
الْمُؤْمِنِ مَا كَانَ الْمُؤْمِنُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ
فَانْتَفِعُوا بِالْعِظَةِ وَ ارْغَبُوا فِي الْخَيْرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 286 روایة 5 :

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: هر کس گرفتاری مؤمنی را که در سختی افتاده رفع کند خدا حوائج دنیا و آخرتش را آسان کند، و هر که عیب مؤمنی را که از آن می ترسد بپوشاند، خدا 70 عیب دنیوی و اخروی او را بپوشاند، آنگاه فرمود: تا زمانی که مؤمن در راه کمک برادرش باشد، خدا در راه کمک باوست . از موعظه سود برید و در کار خیر رغبت کنید.

باب : اطعام مؤمن

بَابُ إِطْعَامِ الْمُؤْمِنِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که مؤمنی را سیر کند، بهشت برایش واجب شود و هر که کافری را سیر کند، بر خدا سزاوار است که درونش را از زقوم پرکند چه مؤمن باشد و چه کافر.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ أَبِي يَحْيَى الْوَاسِطِيِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ أَشْبَعَ مُؤْمِنًا وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ وَ مَنْ أَشْبَعَ كَافِرًا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَمْلَأَ جَوْفَهُ مِنَ الزَّقُومِ مُؤْمِنًا كَانَ أَوْ كَافِرًا

اصول کافی ج : 3 ص : 287 روایه 1 :

ترجمه روایت شریفه:

ابو بصیر گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: يك مسلمان را خوراك دهم ، از خوراك دادن افقى از مردم نزد من بهتر است ، عرض كردم : افق چقدر است ؟ فرمود صد هزار كس يا بیشتر.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَأَنْ أُطْعِمَ رَجُلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُطْعِمَ أَفْقًا مِنَ النَّاسِ قُلْتُ وَ مَا الْأَفْقُ قَالَ مِائَةُ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ

اصول کافی ج : 3 ص : 287 روایه 2 :

شرح:

مراد به مردم مخالفین مستضعف یا مؤمنین مستضعف است مجلس (ره).

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: هر که سه نفر از مسلمین را اطعام کند، خدا او را از سه بهشت در ملکوت آسمانها اطعام کند: 1 - فردوس . 2 - جنت عدن . 3 - طوبی و آن درختی است که از جنت عدن بیرون آید و پروردگار ما آنرا بدست خود کاشته است (یعنی آنرا تنها بقدرت خود بدون وساطت فرشته و اسباب دیگری آفریده است).

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَطْعَمَ ثَلَاثَةَ نَفَرٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَلَاثِ جَنَّاتٍ فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ الْفَرْدُوسِ وَ جَنَّةِ عَدْنِ وَ طُوبَى [وَ شَجَرَةٍ تَخْرُجُ مِنْ جَنَّةِ عَدْنٍ غَرَسَهَا رَبُّنَا بِيَدِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 287 روایه 3 :

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ

عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا مِنْ رَجُلٍ يُدْخِلُ بَيْتَهُ مُؤْمِنِينَ فَيُطْعِمُهُمَا شَبْعَهُمَا إِلَّا كَانَ ذَلِكَ أَفْضَلَ مِنْ عَتَقِ نَسَمَةٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 287 روایه 4 :

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: مردی نیست که دو تن از مؤمنین را بخانه خود برد و بقدر سیری بآنها بخوراند: جز آنکه این عملش بهتر از آزاد کردن يك بنده باشد.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ مَنْ أَطْعَمَ مُؤْمِنًا مِنْ جُوعٍ أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ وَ مَنْ سَقَى مُؤْمِنًا مِنْ ظَمَأٍ سَقَاهُ اللَّهُ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ

اصول کافی ج : 3 ص : 288 روایه 5 :

ترجمه روایت شریفه:
علی بن الحسین علیهما السلام فرمود: هر که مؤمنی را از گرسنگی سیر کند، خدایش از میوه های بهشت خوراند و هر که مؤمنی را تشنه ای را آب دهد، خدایش از شراب بهشتی سر بمهر بنوشاند.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ أَطْعَمَ مُؤْمِنًا حَتَّى يَشْبِعَهُ لَمْ يَدْرَ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ مَا لَهُ مِنَ الْأَجْرِ فِي الْآخِرَةِ لَا مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَ لَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ثُمَّ قَالَ مِنْ مُوجِبَاتِ الْمَغْفِرَةِ إِطْعَامُ الْمُسْلِمِ السَّعْبَانَ ثُمَّ تَلَا قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَوْ إِطْعَامِ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 288 روایه 6 :

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: هر که مؤمنی را اطعام کند تا سیر شود، هیچ يك از مخلوق خدا اجر اخروی او را نداند، نه فرشته مقرب و نه پیغمبر مرسل جز خداوند پروردگار جهانیان ، سپس فرمود: از اسباب آمرزش اطعام کردن مسلمان گرسنه است ، آنگاه قول خدای عزوجل را تلاوت فرمود: (((یا اطعام کردن یتیم خویشاوند یا مستمند خاکنشین در روز قطعی و گرسنگی ، 16 سوره 90.)))

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّوْفَلِيِّ عَنْ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ سَقَى مُؤْمِنًا شَرْبَةً مِنْ مَاءٍ مِنْ حَيْثُ يَقْدُرُ عَلَى الْمَاءِ أَعْطَاهُ اللَّهُ بِكُلِّ شَرْبَةٍ سَبْعِينَ أَلْفَ حَسَنَةٍ وَ إِنْ سَقَاهُ مِنْ حَيْثُ لَا

يَقْدِرُ عَلَى الْمَاءِ فَكَأَنَّمَا أَعْتَقَ عَشْرَ رِقَابٍ
مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ
اصول کافی ج : 3 ص : 288 روایه 7 :

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر که شربت آبی در جائیکه بدان توانائی دارد بمو منی آشاماند، خدا در برابر هر شربتی 70 هزار حسنه باو دهد، و اگر در جائیکه بآب توانائی ندارد (یعنی بسختی فراهم می شود) باو آشاماند، مثل اینست که ده بنده از فرزندان اسماعیل را آزاد کرده است.

ترجمه روایت شریفه:

حسین بن نعیم صحاف گوید: امام صادق (ع) بمن فرمود: ای حسین برادرانت را دوست داری؟ گفتم: آری، فرمود: بمستمندانشان سود رسانی، گفتم: آری، فرمود: همانا بر تو لازم است که دوست داشته باشی کسی را که خدایش دوست دارد، همانا بخدا بهیچ يك از آنها سود نرسانی جز آنکه دوستش داشته باشی، آیا آنها را بمنزلت دعوت می کنی؟ گفتم: آری، غذا نمی خورم مگر آنکه دو تن و سه تن یا کمتر و بیشتر از آنها همراه باشند. امام صادق (ع) فرمود: همانا فضیلت تو بر آنهاست، عرض کردم: قربانت کردم غذای خود را با آنها خورانم و آنها را از روی فرشم نشانم و باز فضیلت آنها بر من بیشتر است؟! فرمود: آری هرگاه بمنزلت درآیند، همراه آمرزش تو و عیالت درآیند، و چون از منزلت بیرون روند با گناه تو و عیالت بیرون روند (گناه را از شما بزدایند).

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ حُسَيْنِ بْنِ نَعِيمٍ الصَّخَّافِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أ تَحِبُّ إِخْوَانَكَ يَا حُسَيْنُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ تَنْفَعُ فَقَرَاءَهُمْ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَمَا إِنَّهُ يَحِقُّ عَلَيْكَ أَنْ تُحِبَّ مَنْ يُحِبُّ اللَّهُ أَمَا وَاللَّهِ لَا تَنْفَعُ مِنْهُمْ أَحَدًا حَتَّى تُحِبَّهُ أ تَدْعُوهُمْ إِلَى مَنْزِلِكَ قُلْتُ نَعَمْ مَا أَكُلُ إِلَّا وَ مَعِيَ مِنْهُمْ الرَّجُلَانِ وَ الثَّلَاثَةُ وَ الْأَقْلُ وَ الْأَكْثَرُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَمَا إِنَّ فَضْلَهُمْ عَلَيْكَ أَعْظَمُ مِنْ فَضْلِكَ عَلَيْهِمْ فَقُلْتُ جَعَلْتُ فِدَاكَ أَطْعَمُهُمْ طَعَامِي وَ أَوْطَنْتُهُمْ رَحْلِي وَ يَكُونُ فَضْلُهُمْ عَلَيَّ أَعْظَمَ قَالَ نَعَمْ إِنَّهُمْ إِذَا دَخَلُوا مَنْزِلَكَ دَخَلُوا بِمَغْفِرَتِكَ وَ مَغْفِرَةِ عِيَالِكَ وَ إِذَا خَرَجُوا مِنْ مَنْزِلِكَ خَرَجُوا بِدُنُوبِكَ وَ دُنُوبِ عِيَالِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 288 روایه 8 :

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ

أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْوَابِشِيِّ قَالَ
ذَكَرَ أَصْحَابُنَا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ فَقُلْتُ مَا
أَتَعَدَّى وَلَا أَتَعَشَّى إِلَّا وَمَعِيَ مِنْهُمْ الْإِثْنَانِ وَالْثَلَاثَةُ وَأَقَلُّ وَأَكْثَرُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع
فَضْلُهُمْ عَلَيْكَ أَعْظَمُ مِنْ فَضْلِكَ عَلَيْهِمْ فَقُلْتُ
جَعَلْتُ فِدَاكَ كَيْفَ وَأَنَا أَطْعَمُهُمْ طَعَامِي وَ
أُنْفِقُ عَلَيْهِمْ مِنْ مَالِي وَأُخْدِمُهُمْ عِيَالِي
فَقَالَ إِنَّهُمْ إِذَا دَخَلُوا عَلَيْكَ دَخَلُوا بِرِزْقٍ
مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ كَثِيرٍ وَإِذَا خَرَجُوا خَرَجُوا
بِالْمَغْفِرَةِ لَكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 289 روایه 9 :

ترجمه روایت شریفه:
ابو محمد وابشی گوید: خدمت امام صادق (ع) از اصحاب ما (شیعیان) یاد شد، من گفتم: من صبحانه و شامی نخورم مگر با دو تن و سه تن و کمتر و بیشتر از آنها، امام صادق (ع) فرمود: فضیلت آنها بر تو بیش از فضیلت تو بر آنهاست. عرض کردم: قربانت، چگونه چنین است، در صورتیکه من خوراک خودم را بآنها خورانم و از مالم بآنها انفاق کنم و عیالم را خدمتگزارشان سازم! فرمود: آنها چون وارد شوند همراه روزی بسیاری از جانب خدای عزوجل وارد شوند و چون خارج گردند، آمرزش را برای تو بجا گذارند.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَقْرَنٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْوَصَّافِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ لَأَنْ أَطْعِمَ رَجُلًا مُسْلِمًا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ أَفْقًا مِنَ النَّاسِ قُلْتُ وَ كَمْ الْأَفْقُ فَقَالَ عَشْرَةُ آلَافٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 289 روایه 10 :

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: اطعام دادم مردم مسلمانی را نزد من محبوبتر است از اینکه افقی از مردم را آزاد کنم، راوی گوید: عرض کردم: افق چه مقدار است؟ فرمود: ده هزار.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رَبِيعٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ أَطْعَمَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ مَنْ أَطْعَمَ فَنَامًا مِنَ النَّاسِ قُلْتُ وَ مَا الْفَنَامُ مِنَ النَّاسِ قَالَ مِائَةُ أَلْفٍ مِنَ النَّاسِ

اصول کافی ج : 3 ص : 289 روایه 11 :

ترجمه روایت شریفه:
رابعی گوید امام صادق (ع) فرمود: هر که برادرش را برای خدا اطعام کند، پاداشش مانند کسی است که فنامی از مردم را اطعام کند، عرض کردم: فنام چقدر است؟ فرمود: صد هزار از مردم.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ

ترجمه روایت شریفه:

سدیر صیرفی گوید: امام صادق (ع) بمن فرمود: چه مانعی داری که در هر روز بنده‌ی آزاد نمی‌کنی؟ گفتم: دارائیم باین مقدار نمی‌رسد، فرمود: در هر روز مسلمانی را اطعام کن، عرض کردم: ثروتمند باشد یا فقیر؟ ثروتمند هم گاهی اشتهای طعام دارد.

سَدِير الصَّيْرَفِيِّ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا مَنَعَكَ أَنْ تُعْتِقَ كُلَّ يَوْمٍ نَسَمَةً قُلْتُ لَا يَحْتَمِلُ مَالِي ذَلِكَ قَالَ تَطْعَمُ كُلَّ يَوْمٍ مُسْلِمًا قُلْتُ مُوسِرًا أَوْ مُعْسِرًا قَالَ فَقَالَ إِنَّ الْمُسِيرَ قَدْ يَشْتَهِي الطَّعَامَ

اصول کافی ج : 3 ص : 290 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خوراکی که برادر مسلماتم نزد من می‌خورد، پیش من محبوبتر است از اینکه بنده‌ی آزاد کنم.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي نُصْرٍ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَكَلْتُ بِأَكْلِهَا أَخِي الْمُسْلِمَ عِنْدِي أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ رَقَبَةً

اصول کافی ج : 3 ص : 290 روایه 13:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: مردی از برادرانم را سیر کنم، نزد من محبوبتر است از اینکه باین بازار شما درآیم و از آن بنده‌ی بخرم و آزاد کنم.

عَنْهُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لِأَنَّ أُشْبِعَ رَجُلًا مِنْ إِخْوَانِي أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُدْخَلَ سَوْقَكُمْ هَذَا فَأَبْتَاعَ مِنْهَا رَأْسًا فَأَعْتَقَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 290 روایه 14:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: اگر پنج درهم برگیرم و باین بازار شما درآیم و طعامی بخرم و چند نفر از مسلمین را گرد آورم، نزد من محبوبتر است از اینکه بنده‌ی آزاد کنم.

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لِأَنَّ أَخَذَ خَمْسَةَ دَرَاهِمَ وَ ادْخَلَ إِلَى سَوْقِكُمْ هَذَا فَأَبْتَاعَ بِهَا الطَّعَامَ وَ أَجْمَعَ نَفَرًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ نَسَمَةً

اصول کافی ج : 3 ص : 290 روایه 15:

عَنْهُ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سُلِّ

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ صَ مَا يَعْدِلُ عَنْقَ رَقَبَةٍ قَالَ
إِطْعَامُ رَجُلٍ مُسْلِمٍ
أَصُولُ كَافِي ج : 3 ص : 290 روایه 16:

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: از محمد بن علی (امام
باقر) علیهما السلام پرسیدند: چه عملی
برابر آزاد کردن بنده است؟ فرمود: اطعام
دادن بمرد مسلمانی.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ
أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ
صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ قَالَ أَبُو
عَبْدِ اللَّهِ عَ مَا أَرَى شَيْئاً يَعْدِلُ زِيَارَةَ الْمُؤْمِنِ
إِلَّا إِطْعَامُهُ وَ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُطْعِمَ مَنْ أَطْعَمَ
مُؤْمِناً مِنْ طَعَامِ الْجَنَّةِ
أَصُولُ كَافِي ج : 3 ص : 291 روایه 17:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: چیزی را نمی
بینم که برابر زیارت کردن از مومن باشد،
جز اطعام او، و بر خدا سزاوار است که
هر که مؤمنی را اطعام کند، او را از
اطعام بهشت خوراند.

مُحَمَّدٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ رِفَاعَةَ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ قَالَ لَأَنْ أَطْعِمَ مُؤْمِناً
مُحْتَاجاً أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَزُورَهُ وَ لَأَنْ أَزُورَهُ
أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ عَشْرَ رِقَابٍ
أَصُولُ كَافِي ج : 3 ص : 291 روایه 18:

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: اطعام کردن مؤمن
محتاجی را نزد من محبوبتر است از اینکه
بدیدارش روم و بدیدارش رفتنم. نزد من
محبوبتر است از اینکه ده بنده آزاد کنم.

صَالِحُ بْنُ عُقْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ
يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ قَالَ
مَنْ أَطْعَمَ مُؤْمِناً مُوسِراً كَانَ لَهُ يَعْدِلُ رَقَبَةً
مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ يُنْقِذُهُ مِنَ الذَّبْحِ وَ مَنْ
أَطْعَمَ مُؤْمِناً مُحْتَاجاً كَانَ لَهُ يَعْدِلُ مِائَةَ رَقَبَةٍ
مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ يُنْقِذُهَا مِنَ الذَّبْحِ
أَصُولُ كَافِي ج : 3 ص : 291 روایه 19:

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: هر که مؤمن دارائی را
اطعام کند پاداشش برابر است با نجات
دادن یکی از فرزندان اسماعیل را از سر
بریدن و هر که مؤمن محتاجی را اطعام
کند، پاداشش برابر است با نجات دادن
صد تن از فرزندان اسماعیل را از سر
بریدن.

صَالِحُ بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَصْرِ بْنِ قَابُوسَ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ قَالَ لِإِطْعَامِ مُؤْمِنٍ أَحَبُّ إِلَيَّ

مَنْ عَتَقَ عَشْرَ رِقَابٍ وَ عَشْرَ حَجَجٍ قَالَ قَلْتُ
عَشْرَ رِقَابٍ وَ عَشْرَ حَجَجٍ قَالَ فَقَالَ يَا نَصْرُ
إِنْ لَمْ تُطْعَمْوهُ مَاتَ أَوْ تَدْلُونَهُ فَيَجِيءُ إِلَى
نَاصِبٍ فَيَسْأَلُهُ وَ الْمَوْتُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ مَسْأَلَةِ
نَاصِبٍ يَا نَصْرُ مَنْ أَحْيَا مُؤْمِنًا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا
النَّاسَ جَمِيعًا فَإِنْ لَمْ تُطْعَمْوهُ فَقَدْ أَمْتَمُوهُ وَ
إِنْ أَطْعَمْتُمُوهُ فَقَدْ أَحْيَيْتُمُوهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 291 روایه 20:

ترجمه روایت شریفه:

نصر بن قاموس گوید: امام صادق (ع) فرمود: اطعام دادن بیک مؤمن نزد من محبوبتر است از آزاد کردن ده بنده و گزاردن ده حج ، عرض کردم : ده بنده و ده حج؟! فرمود: ای نصر اگر شما طعامش ندهید می میرد یا زبانش می سازید، زیرا او (از فشار گرسنگی) نزد ناصبی می رود و از او سؤال می کند، و مردن برایش از سؤال کردن از ناصبی بهتر است ، ای نصر هر که مؤمنی را زنده کند، چنان است که همه مردم را زنده کرده ، و اگر باو اطعام نکنید، او را کشته اید و اگر اطعامش کنید او را زنده کرده اید.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ جَمِيلِ
بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ
كَسَا أَخَاهُ كِسْوَةَ شَتَاءٍ أَوْ صَيْفٍ كَانَ حَقًّا
عَلَى اللَّهِ أَنْ يَكْسُوهُ مِنْ ثِيَابِ الْجَنَّةِ وَأَنْ
يُهَوِّنَ عَلَيْهِ سَكَرَاتِ الْمَوْتِ وَأَنْ يُوَسِّعَ
عَلَيْهِ فِي قَبْرِهِ وَأَنْ يُلْقَى الْمَلَائِكَةُ إِذَا خَرَجَ
مِنْ قَبْرِهِ بِالْبُشْرَى وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
فِي كِتَابِهِ وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي
كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

اصول کافی ج : 3 ص : 292 روایة 1 :

باب : درباره کسیکه مؤمنی را بپوشاند

بَابُ مَنْ كَسَا مُؤْمِنًا

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که
لباسی زمستانی یا تابستانی بپوشاند
بپوشاند، سزاوار است بر خدا که او را
از جامه های بهشتی بپوشاند، و سختی
های مردن را بر او آسان کند و در قبرش
بر او گشایش دهد، و چون از قبر درآید
فرشتگان با مزدگانی از او ملاقات
کنند، این است قول خدای عزوجل در
کتابش : (((و فرشتگان به پیشواز آنها
روند که امروز است آن روزی که بشما
و عده داده شده ، 103 سوره 21.)))

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ
عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ
بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ كَسَا

أَحَدًا مِنْ فَقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ ثَوْبًا مِنْ عُرِي أَوْ
أَعَانَهُ بِشَيْءٍ مِمَّا يَقْوَتُهُ مِنْ مَعِيشَتِهِ
وَكَلَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ سَبْعَةَ آلَافٍ مَلَكٍ مِنَ
الْمَلَائِكَةِ يَسْتَغْفِرُونَ لِكُلِّ ذَنْبٍ عَمِلَهُ إِلَى أَنْ
يُنْفَخَ فِي الصُّورِ

اصول کافی ج : 3 ص : 292 روایه 2 :

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که یکی
از فقراء مسلمانها را بوسیله لباسی از
برهنگی بپوشاند یا او را بچیزی از
قوت زندگی یاری دهد، خدای عزوجل
7 هزار فرشته بر او گمارد که تا زمانیکه
در صور دمیده شود، برای هر گناهی که
مرتکب شده آمرزش خواهند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
صَفْوَانَ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ كَسَا أَحَدًا مِنْ
فُقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ ثَوْبًا مِنْ عُرِي أَوْ أَعَانَهُ
بِشَيْءٍ مِمَّا يَقْوَتُهُ مِنْ مَعِيشَتِهِ وَكَلَّ اللَّهُ عَزَّ
وَ جَلَّ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
يَسْتَغْفِرُونَ لِكُلِّ ذَنْبٍ عَمِلَهُ إِلَى أَنْ يُنْفَخَ فِي
الصُّورِ

اصول کافی ج : 3 ص : 292 روایه 3 :

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله
فرمود: هر که یکی از فقراء مسلمانها
را بوسیله لباسی از برهنگی
بپوشاند یا او را بچیزی از قوت
زندگی یاری کند، خدای عزوجل 70
هزار فرشته بر او گمارد که تا دمیدن
صور برای هر گناهی که می کند آمرزش
خواهند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ
بْنِ عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي
حَمَزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ
مَنْ كَسَا مُؤْمِنًا كَسَاهُ اللَّهُ مِنَ الثِّيَابِ الْخَضِرِ
وَقَالَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ لَا يَزَالُ فِي ضَمَانِ اللَّهِ
مَا دَامَ عَلَيْهِ سِلْكٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 293 روایه 4 :

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین علیهما السلام فرمود:
هر که مؤمنی را پوشاند، خدایش از
جامه های سبز (بهشتی) پوشاند، و در
حدیث دیگر فرمود: تا زمانیکه نخي از آن
جامه باقی باشد در ضمانت خدا باشد.

عِدَّةٌ مِنَ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ كَانَ
يَقُولُ مَنْ كَسَا مُؤْمِنًا ثَوْبًا مِنْ عُرِي كَسَاهُ
اللَّهُ مِنْ إِسْتَبْرَقِ الْجَنَّةِ وَ مَنْ كَسَا مُؤْمِنًا
ثَوْبًا مِنْ غَنَى لَمْ يَزَلْ فِي سِتْرِ اللَّهِ مَا بَقِيَ

مِنْ الثَّوْبِ خِرْقَةً

اصول کافی ج : 3 ص : 293 روایة 5 :

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: هر که
مؤمنی را بوسیله جامه‌ئی از برهنگی
پوشاند، خدایش از استبرق بهشتی
پوشاند و هر که بمؤمن مالدارى جامه‌ئی
پوشاند، تا پاره‌ئی از آن باقى باشد، در
پرده خدا باشد (یعنی گناهانش را پوشاند
یا از عقوبت و رسوائى دنیایش برهاند).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ
هَاشِمٍ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ مَنْ أَخَذَ مِنْ وَجْهِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ قَدَاةً
كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَ مَنْ
تَبَسَّمَ فِي وَجْهِ أَخِيهِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَةٌ
اصول کافی ج : 3 ص : 293 روایه 1:

باب : مهربانی بمو من و گرامی داشتن او

بَابُ فِي الْإِطَافِ الْمُؤْمِنِ وَ إِكْرَامِهِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که
خاشاکی از چهره برادر مؤمنش
برگیرد، خدای عزوجل برایش ده حسنه
نویسد، و هر که بچهره برادرش تبسم کند
يك حسنه برای او است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که
ببرادر مؤمنش مرحبا گوید: خدای تعالی
تا روز قیامت برایش مرحبا نویسد.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ
الْعَزِيزِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ مَنْ قَالَ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ مَرْحَبًا كَتَبَ اللَّهُ
تَعَالَى لَهُ مَرْحَبًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
اصول کافی ج : 3 ص : 293 روایه 2:

شرح:

مرحبا کلمه ایست که در لغت عرب برای خوش آمد و اظهار سرور و خوشحالی از ملاقات شخصی گفته می
شود.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ مَنْ أَتَاهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ فَأَكْرَمَهُ
فَأَتَمَّا أَكْرَمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 294 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: هر که نزد برادر مسلمانش رود و او را گرامی دارد، همانا خدای عزوجل را گرامی داشته است.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ نَصْرِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ الْهَيْثَمِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي دَاوُدَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا فِي أُمَّتِي عَبْدٌ أَلْطَفَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ بِشَيْءٍ مِنْ لُطْفٍ إِلَّا أَخَدَمَهُ اللَّهُ مِنْ خَدَمِ الْجَنَّةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 294 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر که ببرادر مسلمانش سخن محبت آمیزی گوید و گرفتاریش را گشایش دهد، تا زمانیکه در این کار باشد، زیر سایه رحمت واسع و فراخ خدا باشد.

وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ بِكَلِمَةٍ يُلْطِفُهَا بِهَا وَ فَرَّجَ عَنْهُ كُرْبَتَهُ لَمْ يَزَلْ فِي ظِلِّ اللَّهِ الْمَمْدُودِ عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ مَا كَانَ فِي ذَلِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 294 روایه 5:

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ مِمَّا خَصَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ الْمُؤْمِنَ أَنْ يُعْرِفَهُ بَرٌّ إِخْوَانَهُ وَ إِنَّ قَلَّ وَ لَيْسَ الْبَرُّ بِالكَثْرَةِ وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ وَ يُؤَثِّرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَ لَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ثُمَّ قَالَ وَ مَنْ يَوْقَ شَحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ وَ مَنْ عَرَفَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِذَلِكَ أَحَبَّهُ اللَّهُ وَ مَنْ أَحَبَّهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَفَاهُ أَجْرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِغَيْرِ حِسَابٍ ثُمَّ قَالَ يَا جَمِيلُ ارْوَ هَذَا الْحَدِيثَ لِإِخْوَانِكَ فَإِنَّهُ تَرْغِيبٌ فِي الْبَرِّ

اصول کافی ج : 3 ص : 294 روایة 6:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: از جمله آنچه خدای عزوجل مؤمن را بدان اختصاص داده اینستکه : او را شناسا و قدردان احسان برادران خود نماید اگر چه کم باشد (تا از آنها سپاسگزاری کند و خودش هم در مقام احسان برآید) و احسان و نیکی بکمیت زیاد نیست (بلکه مراعات کیفیت مهمتر است) از اینرو خدای عزوجل در کتابش فرماید: (((اگر چه تنگدست و در مضیقه باشند دیگران را بر خود ترجیح دهند 9 سوره 59))) (پس در موردیکه مؤمن چیز را خود بدان محتاجست بدیگران بخشد، احسانی با ارزش نموده اگر چه آن چیز از لحاظ کمیت اندک باشد) سپس خدای عزوجل فرماید: (((هر که بخل خود را نگه دارد (و بدیگران احسان کند) آنان رستگارانند))) (و هر که را خدای عزوجل باین خصلت شناخت او را دوست دارد و هر که را خدای تبارک و تعالی دوست داشت ، مزدش را روز قیامت بدون حساب ، کامل دهد، سپس فرمود: ای جمیل این حدیث را ببرادرانت بگو که موجب تشویق آنها باحسانست.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ
عَنِ الْمُفَضَّلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ
الْمُؤْمِنَ لَيُنْحَفُ أَخَاهُ التَّحَفَةَ قُلْتُ وَ أَيُّ شَيْءٍ
التَّحَفَةُ قَالَ مِنْ مَجْلِسٍ وَ مَتَكَا وَ طَعَامٍ
وَ كِسْوَةٍ وَ سَلَامٍ فَتَطَاوُلَ الْجَنَّةُ مُكَافَأَةً لَهُ وَ
يُوحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهَا أَنِّي قَدْ حَرَمْتُ
طَعَامَكَ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا عَلَى نَبِيٍّ أَوْ وَصِيٍّ
نَبِيِّ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ

وَجَلَّ إِلَيْهَا أَنْ كَانِي أُولِيَانِي بِتَحْفِهِمْ
فِيخْرِجُ مِنْهَا وَصَفَاءً وَصَائِفُ مَعَهُمْ
أَطْبَاقُ مَغْطَاةٍ بِمَنَادِيلٍ مِنْ لَوْلُو فَاذَا نَظَرُوا
إِلَى جَهَنَّمَ وَهَوَّلَهَا وَ إِلَى الْجَنَّةِ وَ مَا فِيهَا
طَارَتْ عَقُولُهُمْ وَ امْتَنَعُوا أَنْ يَأْكُلُوا فَيُنَادِي
مُنَادٌ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ
قَدْ حَرَّمَ جَهَنَّمَ عَلَى مَنْ أَكَلَ مِنْ طَعَامِ جَنَّتِهِ
فَيَمْدُ الْقَوْمُ أَيْدِيَهُمْ فَيَأْكُلُونَ

اصول کافی ج : 3 ص : 295 روایة 7:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: همانا مؤمن
ببرادرش تحفه میدهد، گفتیم: تحفه چیست
؟ فرمود: مانند جای نشستن، متکا،
خوراک، پوشاک، سلام. پس بهشت برای
پاداش او گردن کشد، و خدای عزوجل
ببهشت وحی فرماید که: من طعام
ترا بر اهل دنیا حرام ساختم مگر
بر پیغمبر و وصی پیغمبر، و چون روز
قیامت شود، خدای عزوجل ببهشت
وحی کند که دوستانم را در برابر تحفه
هایش پاداش ده، پس غلمان و
حوریانی بیرون آیند که طبقهایی که از
مروارید سرپوش دارد، همراه داشته
باشند، چون آنها بدوزخ و هراسش
نگردند و بهشت را با آنچه در آنست
مشاهده کنند، عقلشان ببرد و نتوانند از
آنها طبقها بخورند، سپس يك جارچی از
زیر عرش فریاد کند که: همانا خدای
عزوجل دوزخ را حرام کرده بر کسیکه
از طعام بهشتش خورد، آنگاه ایشان دست
دراز کنند و بخورند (زیرا از هراس دوزخ
ایمن شوند).

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: بر مؤمن
واجبست که هفتاد گناه کبیره را بر مؤمن
پوشاند (ولی اگر از هفتاد گذشت، او
خود پرده خویشتن دریده و احترامی برای
خود باقی نگذاشته و ممکن است کلمه
هفتاد را حمل بر کثرت نمود پس دریدن
پرده مؤمن هیچگاه جایز نیست).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ يَجِبُ لِلْمُؤْمِنِ عَلَى
الْمُؤْمِنِ أَنْ يَسْتُرَ عَلَيْهِ سَبْعِينَ كَبِيرَةً

اصول کافی ج : 3 ص : 295 روایة 8:

ترجمه روایت شریفه:

اسحاق بن عمار گوید: امام صادق (ع) بمن فرمود: ای اسحاق تا توانی بدوستانم نیکی کن، زیرا هر مؤمنی نسبت بمؤمن دیگر احسان کند و او را یاری نماید، چهره ابلیس را خراشیده و دلش را زخم کرده است.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى جَمِيعاً
عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
أَسْلَمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ عَدِيِّ قَالَ أَمَلَى
عَلِيٌّ مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ
عَمَّارٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَحْسَنُ يَا
إِسْحَاقُ إِلَى أَوْلِيَائِي مَا اسْتَطَعْتَ فَمَا أَحْسَنَ
مُؤْمِنٌ إِلَى مُؤْمِنٍ وَلَا أَعَانَهُ إِلَّا خَمَشَ وَجْهَ
إِبْلِيسَ وَ قَرَّحَ قَلْبَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 295 روایة : 9

باب : خدمت بمو من

بَابُ فِي خِدْمَتِهِ

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
هر مسلمانی که از جماعتی از مسلمین
خدمتگزاری کند، خدا بشماره آنها در
بهشت باو خدمتگزار دهد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ
إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ
أَبَانَ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي الْأَسْوَدِ رَفَعَهُ عَنْ
أَبِي الْمُعْتَمِرِ قَالَ سَمِعْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع
يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَيُّمَا مُسْلِمٍ خَدَمَ
قَوْمًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ مِثْلَ
عَدَدِهِمْ خُدَّامًا فِي الْجَنَّةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 296 روایة 1:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ عَنْ عِيسَى
بْنِ أَبِي مُنْصُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ يَجِبُ
لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ أَنْ يُنَاصِحَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 296 روایة 1 :

باب : نصیحت و خیرخواهی مؤمن

بَابُ نَصِيحَةِ الْمُؤْمِنِ

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق علیه السلام فرمود: بر مؤمن
واجب است که ناصح و خیر خواه مؤمن
باشد.

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: بر مؤمن واجب است که در
حضور و غیاب خیر خواه مؤمن باشد.

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: نصیحت مؤمن
بر مؤمن واجب است.

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
هر مردی از شما باید خیر خواه برادرش
باشد مانند خیر خواهی برای خودش.

عَنْهُ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ
وَهْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ يَجِبُ لِلْمُؤْمِنِ
عَلَى الْمُؤْمِنِ النَّصِيحَةُ لَهُ فِي الْمَشْهَدِ وَ
الْمَغِيبِ

اصول کافی ج : 3 ص : 296 روایة 2 :

ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ
الْحَدَّاءِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ يَجِبُ لِلْمُؤْمِنِ
عَلَى الْمُؤْمِنِ النَّصِيحَةُ

اصول کافی ج : 3 ص : 296 روایة 3 :

ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ
جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص لِيُنَاصِحِ الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَخَاهُ كَنَصِيحَتِهِ
لِنَفْسِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 296 روایة 4 :

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْشَاهُمْ فِي أَرْضِهِ
بِالنَّصِيحَةِ لَخَلْقِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 296 روایه 5 :

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
بزرگترین مردم از لحاظ مرتبه نزد خدا در
روز قیامت کسی است که برای نصیحت
خلق در زمین بیشتر دوندگی کند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ
مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُنْقَرِيِّ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ
قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ عَلَيْكُمْ
بِالنَّصْحِ لِلَّهِ فِي خَلْقِهِ فَلَنْ تَلْقَاهُ بِعَمَلٍ أَفْضَلَ
مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 297 روایه 6 :

ترجمه روایت شریفه:

سفیان بن عیینہ گوید: شنیدم امام
صادق علیه السلام می فرمود: بر شما باد
به نصیحت کردن مخلوق برای رضای
خدا، که خدا را بعملی بهتر از آن ملاقات
نکنی.

باب : اصلاح میان مردم

بَابُ الْإِصْلَاحِ بَيْنَ النَّاسِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: صدقه ای را که خدا دوست دارد، اصلاح میان مردمست، زمانی که اختلاف و فساد یابند و نزدیک ساختن آنها بیکدیگر زمانی که از هم دور شوند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ حَبِيبِ الْأَحْوَلِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ صَدَقَةٌ يُحِبُّهَا اللَّهُ إِصْلَاحُ بَيْنِ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا وَتَقَارَبُ بَيْنَهُمْ إِذَا تَبَاعَدُوا عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 297 روایة 1 :

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: اصلاح کردن میان دو نفر را نزد من محبوبتر است از اینکه دو دینار تصدق دهم.

عَنْهُ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَأَنْ أُصْلِحَ بَيْنَ اثْنَيْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِدِينَارَيْنِ

اصول کافی ج : 3 ص : 297 روایة 2 :

ترجمه روایت شریفه:

مفضل گوید: امام صادق (ع) فرمود: هرگاه میان دو نفر از شیعیان ما نزاعی دیدی، از مال من فدیة بده (یعنی هر چه ادعا میکند از مال من باو بده تا طرف را رها کند).

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ مُفَضَّلٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا رَأَيْتَ بَيْنَ اثْنَيْنِ مِنْ شِيعَتِنَا مُنَازَعَةً فَأَتَدِّهَا مِنْ مَالِي

اصول کافی ج : 3 ص : 297 روایة 3 :

ابْنُ سِنَانٍ عَنْ أَبِي حَنِيفَةَ سَابِقِ الْحَاجِّ قَالَ مَرَّ بِنَا الْمُفَضَّلُ وَ أَنَا وَ خَتَنِي نَتَشَاجَرُ فِي مِيرَاثٍ فَوَقَفَ عَلَيْنَا سَاعَةً ثُمَّ قَالَ لَنَا تَعَالَوْا إِلَى الْمَنْزِلِ فَاتَيْنَاهُ فَأَصْلَحَ بَيْنَنَا بِأَرْبَعِمِائَةِ دِرْهَمٍ فَدَفَعَهَا إِلَيْنَا مِنْ عِنْدِهِ حَتَّى إِذَا اسْتَوْتَقَى كُلُّ وَاحِدٍ مَنَا مِنْ صَاحِبِهِ قَالَ أَمَا إِنَّهَا لَيْسَتْ مِنْ مَالِي وَ لَكِنْ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَمَرَنِي إِذَا تَنَازَعَ رَجُلَانِ مِنْ

أَصْحَابَنَا فِي شَيْءٍ أَنْ أَصْلَحَ بَيْنَهُمَا وَ
أَفْتَدِيَهَا مِنْ مَالِهِ فَهَذَا مِنْ مَالِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
اصول کافی ج : 3 ص : 297 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:
ابو حنیفه مقدم حاج گوید: من و دامادم درباره میراثی نزاع میکردیم که مفضل بما رسید، ساعتی بر سر ما ایستاد و سپس گفت: بمنزل من آئید. ما رفتیم و او میان ما بچهار صد درهم صلح داد و آن پول را هم خودش بما داد و از هر يك از ما نسبت بدیگری تعهد گرفت (که دیگر ادعا نکنیم) سپس گفت: بدانید که این پول از مال من نبود. بلکه امام صادق (ع) بمن دستور داده که هرگاه دو نفر از ما شیعه در موضوعی نزاع کردند. میان آنها صلح دهم و از مال آنحضرت فدیة دهم و مصرف کنم، پس این پول از امام صادق (ع) است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
الْمُغِيرَةِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ الْمُصْلَحُ لَيْسَ بِكَاذِبٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 298 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: مصلح دروغگو نیست.

شرح:

کسیکه بقصد اصلاح میان دو نفر سخنی از جانب یکی از آنها بدیگری بگوید که او نگفته باشد، و علم برضایت او هم داشته باشد، این سخن دروغ حرام نیست و برخی گفته اند دروغ اصطلاحی نیست. اگر چه دروغ لغوی باشد، زیرا دروغ اصطلاحی آنستکه علاوه بر عدم مطابقت با واقع، گوینده آن مذموم و نکوهیده باشد، و در اینمورد مذموم نیست.

در هر حال فقهاء شیعه رضوان الله تعالی علیهم بااستناد این خبر و دو خبر دیگر، این مورد را یکی از مستثنیات دروغ شمرده و حرام ندانسته اند، زیرا اگر قبح وزشتی دروغ ذاتی باشد، رجحان دفع افسد بفساد از مستقلات عقلیه است، و اختلاف و کشمکش میان دو نفر گاهی دامنه پیدامی کند و بدو فامیل و دو کشور میرسد و خونریزیها و زیانهای مای و عرضی بسیار ببار می آورد، و چه بسا بوسیله يك دروغ مصلحت آمیز بتوان از این مفاسد جلوگیری کرد. در اینصورت عقل حکم میکند که بخاطر دفع آن مفاسد بزرگ این فاسد کوچک انجام شود، اگر چه از اطلاق اخبار استفاده میشود که مطلق کدورت و اختلاف میان دو نفر اگر چه به خونریزی و خسارتی هم منجر نگردد، مبعوض و منفور شارع است وقبحش از قبح دروغ بیشتر است، زیرا اسلام باتحاد و الفت مسلمین اهمیت بسیاری قائل شده و جماعات و زیارت مؤ من و عبادت مریض و هدیه بردن و سلام کردن و سیر کردن و پوشانیدن مؤ من و ده ها دستور اخلاقی دیگر را بمنظور تحکیم روابط دوستی میان مسلمین قرار داده است و نیز نهی از غیبت و بهتان و ستم و خلف وعده و سوء ظن و زنا و بلکه نهی از خود دروغ هم بدین منظور است. پس میتوان گفت که حرمت دروغ و وجوب راستی برای اینستکه

میان مسلمین کدورت و اختلافی پیدا نشود، و هرگاه راستگویی موجب کدورت و اختلاف شود حرمت دروغ از میان می‌رود، چنانچه نظیر این موضوع در باب تقیه هم ذکر می‌شود.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) درباره قول خدای عزوجل: ((خدا را معرض سوگندهای خود مسازید که نیکوکار و پرهیزکار و مصلح میان مردم باشید، 224 سوره 2)) فرمود: هرگاه ترا برای اصلاح میان دو تن خواندند، مگو سوگند خورده ام که این کار را نکنم.

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ لَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَ تَتَّقُوا وَ تَصْلَحُوا بَيْنَ النَّاسِ قَالَ إِذَا دُعِيتَ لِصُلْحٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ فَلَا تَقُلْ عَلَيَّ يَمِينٌ أَلَّا أَفْعَلَ

اصول کافی ج : 3 ص : 298 روایه 6:

شرح:

در تفسیر آیه شریفه دو قولست : اول آنکه کلمه (((ان تبروا))) بر وجه اثبات باشد. دوم آنکه بر وجه نفی و حرف ((الّا)) در تقدیر باشد. بنا بر وجه دوم معنی آیه اینستکه خدا را مانع کارهای خیری که بر آنها سوگند یاد کرده اند مسازید یعنی اگر سوگند یاد کرده اید که مثلاً احسان نکنید و میان مردم اصلاح ننمائید، باین سوگند وفادار نباشید و هرگاه مورد احسان و اصلاحی پیش آمد انجام دهید و کفاره سوگند را بدهید و تفسیر امام علی علیه السلام مناسب این معنی است ، ولی بنا بوجه اول معنی آیه اینستکه : خدا را معرض سوگندهای خود مسازید، یعنی همواره بخدا سوگند نخورید تانیکوکار و با تقوی و مصلح میان مردم باشید.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) به معاویه بن وهب یا عمار، راجع باموریکه باو دستور داده بود، فرمود از جانب من چنین و چنان بگو، معاویه گوید: عرض کردم : فرموده شما را بآنها برسانم و خودم هم آنچه را شما فرموده اید و چیزهای دیگری را که نفرموده اید بگویم ؟ فرمود : آری ، مصلح در غگو نیست (همانا این صلح است نه دروغ).

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ أَوْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أُنْبِغْ عَنِّي كَذَا وَ كَذَا فِي أَشْيَاءٍ أَمَرَ بِهَا قُلْتُ فَأَبْلَغُهُمْ عَنْكَ وَ أَقُولُ عَنِّي مَا قُلْتَ لِي وَ غَيْرَ الَّذِي قُلْتَ قَالَ نَعَمْ إِنَّ الْمُصْلِحَ لَيْسَ بِكَذَّابٍ إِنَّمَا هُوَ الصُّلْحُ لَيْسَ بِكَذِبٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 299 روایه 7:

باب : احیاء مؤمن

بَابُ فِي إِحْيَاءِ الْمُؤْمِنِ

ترجمه روایت شریفه:

سماعه گوید: از امام صادق (ع) این قول خدای عزوجل را پرسیدم : (((هر که انسانی را بجز برای قصاص انسانی بکشد، گویا همه مردم را کشته ، و هر که او را زنده کند گویا همه مردم را زنده کرده ، 32 سوره 5)) (فرمود: هر که او را از گمراهی بسوی هدایت بردگویا او را زنده کرده و هر که او را از هدایت بسوی گمراهی برد، گویا او را کشته است

.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا قَالَ مَنْ أَخْرَجَهَا مِنْ ضَلَالٍ إِلَى هُدًى فَكَأَنَّمَا أَحْيَاهَا وَمَنْ أَخْرَجَهَا مِنْ هُدًى إِلَى ضَلَالٍ فَقَدْ قَتَلَهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 299 روایه 1:

شرح:

اصل آیه در قران کریم بدینگونه است : من اعجل ذلك كتبنا على بني اسرائيل انه من قتل نفسا بغير نفس او فساد في الارض فكأنما قتل الناس جميعا و من احياها فكأنما احيا الناس جميعا، و در این روایت نقل بمعنی شده و بجهت ظهورش ببرخی از آن اکتفا گشته است. مفسرین در بیان آیه وجوهی گفته اند که شاید وجه بهترش اینست که چون کسی یکنفر را بکشد احساسات عمومی را جریحه دار میکند و همه مردم دشمن او میشوند، پس مثل اینست که همه مردم را کشته و کسیکه یکنفر را زنده کند یا هدایت نماید، خدا پاداش زنده کردن و هدایت نمودن همه مردم را باو دهد، زیرا بسبب احسانیکه ببرادر آنها کرده ، همه را خرسند و شادمان نموده پس گویا همه را زنده کرده است.

ترجمه روایت شریفه:

فضیل بن یسار گوید: بامام باقر علیه السلام عرض کردم : خدای عزوجل در کتابش فرماید: (((و هر که او را زنده کند گویا همه مردم را زنده کرده است))) فرمود: یعنی او را از سوختن و غرق شدن نجات دهد، عرض کردم : کسیکه او را از گمراهی بسوی هدایت برد چگونه است ؟ فرمود: این تاءویل اعظم آیه است (یعنی آیه شامل این معنی هم هست و

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي كِتَابِهِ وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا قَالَ مَنْ حَرَقَ أَوْ غَرِقَ قُلْتُ فَمَنْ أَخْرَجَهَا مِنْ ضَلَالٍ إِلَى هُدًى قَالَ ذَلِكَ تَأْوِيلُهَا الْأَعْظَمُ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ وَ عَبْدِ اللَّهِ ابْنَيْ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ مِثْلَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 300 روایه 2:

این معنی مهمتر و عالیتتر از معنی اولست
().

ترجمه روایت شریفه:

حمران گوید: به امام صادق (ع)
عرض کردم: اصلحك الله از شما سو
ال کنم؟ فرمود: آری: عرض کردم:
من در گذشته حالی داشتم و امروز
حال دیگری دارم، من در گذشته در
زمین می‌گشتم و یکمرد و دو مرد یا زنی
را ب‌مذهب حق دعوت میکردم و خدا هر
که رامیخواست (بوسیله دعوت من)
نجات میداد، ولی امروز کسی را دعوت
نمیکنم، فرمود: چه زیانی بر تو است که
مردم را با پروردگارشان واگذاری، تا هر
که را خدا خواهد از تاریکی بسوی نور
برد، سپس فرمود: باکی بر تو نیست که
اگر از کسی احساس خیر نمودی،
سخنی با نرمی احتیاط‌باو القا کنی،
عرض کردم: معنی این قول خدای
عزوجل را بمن خبر ده: (((و هر که او
را زنده کند، گویا همه مردم را زنده کرده
(((فرمود: یعنی او را از سوختن و غرق
شدن برهاند، آنگاه سکوت نمود و سپس
فرمود: تاویل اعظم آیه اینست که او را
دعوت کند و او هم بپذیرد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ
يَحْيَى بْنِ عَمْرَانَ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي خَالِدٍ
الْقَمَّاطِ عَنْ حُمْرَانَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
أَسْأَلُكَ أَصْلَحَكَ اللَّهُ فَقَالَ نَعَمْ فَقُلْتُ كُنْتُ
عَلَى حَالٍ وَ أَنَا الْيَوْمَ عَلَى حَالٍ أُخْرَى كُنْتُ
أَدْخُلُ الْأَرْضَ فَأَدْعُو الرَّجُلَ وَ الْإِثْنَيْنِ وَ
الْمَرْأَةَ فَيَنْقُذُ اللَّهُ مَنْ شَاءَ وَ أَنَا الْيَوْمَ لَا أَدْعُو
أَحَدًا فَقَالَ وَ مَا عَلَيْكَ أَنْ تُخَلِّيَ بَيْنَ النَّاسِ وَ
بَيْنَ رَبِّهِمْ فَمَنْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُخْرِجَهُ مِنْ ظُلْمَةٍ
إِلَى نُورٍ أَخْرَجَهُ ثُمَّ قَالَ وَ لَا عَلَيْكَ أَنْ
أَنْتَ مِنْ أَحَدٍ خَيْرًا أَنْ تَنْبِذَ إِلَيْهِ الشَّيْءَ نَبَذًا
قُلْتُ أَخْبَرَنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَنْ
أَخْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَخْيَا النَّاسَ جَمِيعًا قَالَ مَنْ
حَرَّقَ أَوْ غَرَّقَ ثُمَّ سَكَتَ ثُمَّ قَالَ تَأْوِيلُهَا
الْأَعْظَمُ أَنْ دَعَاها فَاسْتَجَابَتْ لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 300 روایة 3:

توضیح:

راجع باین موضوع درج اول ص 235 شرح مبسوطی بیان شد.

باب : دعوت خانواده به ایمان

بَابُ فِي الدُّعَاءِ لِلْأَهْلِ إِلَى الْإِيمَانِ

ترجمه روایت شریفه:

سلیمان بن خالد گوید: بامام صادق (ع) عرض کردم: من خانواده ای دارم که از من شنوائی دارند. آنها را بامر امامت دعوت کنم؟ فرمود: آری خدای عزوجل در کتابش میفرماید: کسانی که ایمان آورده اند! خود و خاندان خود را از آتشی که آتشگیره آن مردم و سنگ است بر کنار دارید، 6 سوره 66.)))

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ لِي أَهْلَ بَيْتٍ وَهُمْ يَسْمَعُونَ مِنِّي أَفَادْعُوهُمْ إِلَى هَذَا الْأَمْرِ فَقَالَ نَعَمْ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ

اصول کافی ج : 3 ص : 301 روایه 1:

باب : دعوت نکردن مردم

بَابُ فِي تَرْكِ دُعَاءِ النَّاسِ

ترجمه روایت شریفه:

کلیب بن معاویه گوید: امام صادق (ع) بمن فرمود: از مردم دور شوید (آنها را بمذهب حق نخوانید) همانا خدای عزوجل چون خیر بنده ای را خواهد، در دلش نقطه و اثری گذارد (نوری هدایت در دلش افکند) و او را رها کند، او خود بگردش افتد و حق را بجوید، سپس فرمود: کاش شما هرگاه با مردم بسخن میپرداختید میگفتید: ما از راهیکه خدا رفته رفته ایم، و هر که را خدا انتخاب کرده انتخاب کرده ایم، خدا محمد را انتخاب کرد، و ما آل محمد را صلی الله علیه و آله انتخاب کردیم.

ترجمه روایت شریفه:

ثابت ابی سعید گوید: امام صادق (ع) بمن فرمود: شما را با مردم چکار؟ از مردم دست بردارید و هیچکس را بمذهب خود نخوانید، بخدا که اگر اهل آسمان و اهل زمین تصمیم گیرند که بنده ای را که خدا هدایتش را خواسته گمراه کنند نتوانند، از مردم دست بردارید، و هیچکس از شما (از راه دلسوزی) نگوید: این برادر منست: پسر عموی منست، همسایه منست، زیرا هرگاه خدای عزوجل خیر بنده ای را خواهد، روحش را پاکیزه کند، آنگاه هر خوبی را بشنود بشناسد و بپذیرد و هر زشتی بگوشش رسد انکار کند، سپس خدا در دلش کلمه ای افکند که بسبب آن

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ كَلِيبِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الصِّدِّائِيِّ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِيَّاكُمْ وَ النَّاسَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا أَرَادَ بَعْدَ خَيْرٍ نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نَكْتَةً فَتَرَكَهُ وَ هُوَ يَجُولُ لِذَلِكَ وَ يَطْلُبُهُ ثُمَّ قَالَ لَوْ أَنَّكُمْ إِذَا كَلَّمْتُمُ النَّاسَ قُلْتُمْ ذَهَبْنَا حَيْثُ ذَهَبَ اللَّهُ وَ اخْتَرْنَا مَنْ اخْتَارَ اللَّهُ وَ اخْتَارَ اللَّهُ مُحَمَّدًا وَ اخْتَرْنَا آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 301 روایه 1:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي إِسْمَاعِيلَ السَّرَّاجِ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ ثَابِتِ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا ثَابِتُ مَا لَكُمْ وَ لِلنَّاسِ كُفُوا عَنِ النَّاسِ وَ لَا تَدْعُوا أَحَدًا إِلَى أَمْرِكُمْ فَوَ اللَّهُ لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ وَ أَهْلَ الْأَرْضِ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يُضِلُّوا عَبْدًا يُرِيدُ اللَّهُ هُدَاهُ مَا اسْتَطَاعُوا كُفُّوا عَنِ النَّاسِ وَ لَا يَقُولُوا أَحَدُكُمْ أَخِي وَ ابْنُ عَمِّي وَ جَارِي فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا أَرَادَ بَعْدَ خَيْرٍ طَيَّبَ رُوحَهُ فَلَا يَسْمَعُ بِمَعْرُوفٍ إِلَّا عَرَفَهُ وَ لَا بِمُنْكَرٍ إِلَّا أَنْكَرَهُ ثُمَّ يَقْدِفُ اللَّهُ فِي قَلْبِهِ كَلِمَةً يَجْمَعُ بِهَا أَمْرَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 302 روایه 2:

کارش را فراهم سازد (یعنی امامت را بدلتش القا کند تا از برکت راهنمایی انمه علیهم السلام امر دنیا و آخرتش مرتب گردد و سامان یابد).

ترجمه روایت شریفه:

فضیل گوید: به امام صادق (ع) عرض کردم: مردم را امام باقر (ع) بامر امامت دعوت کنم؟ فرمود: ای فضیل! چون خدای خیر بنده ای را خواهد بفرشته ای امر کند که گردن او را گرفته، خواه یا ناخواه او را داخل امر امامت کند.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ الْفَضِيلِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع نَدْعُو النَّاسَ إِلَى هَذَا الْأَمْرِ فَقَالَ يَا فَضِيلُ إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ بِعَبْدٍ خَيْرًا أَمَرَ مَلَكًا فَأَخَذَ بِغُنْقِهِ حَتَّى أَدْخَلَهُ فِي هَذَا الْأَمْرِ طَائِعًا أَوْ كَارِهًا

اصول کافی ج : 3 ص : 302 روایت 3:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: این امر (امامت) خود را برای خدا قرار دهید نه برای مردم، زیرا آنچه برای خداست، از آن خداست (عملیکه برای خدا خالص باشد، خود او پاداش و ثوابش را عطا کند) و آنچه برای مردم باشد بآسمان بالا نرود، (پذیرفته خدا نگردد) (بر سر دین خود با مردم ستیزه نکنید، زیرا ستیزه بیمار کننده دلست، همانا خدای عزوجل به پیغمبرش فرماید: (((تو هر که را دوست داری هدایت نکنی، بلکه خدا هر که را خواهد هدایت کند، 56 (سوره 28))) و باز فرماید آیا تو میتوانی مردم را بزور و ادار کنی که مؤمن باشند؟ 9))) (سوره 10))) مردم را رها کنید، زیرا مردم از همین مردم تعلیم گرفته اند و شما از رسول خدا (ص) تعلیم گرفته اید))) و این کجا و آن کجا؟ من از پدرم

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع اجْعَلُوا أَمْرَكُمْ هَذَا لِلَّهِ وَلَا تَجْعَلُوهُ لِلنَّاسِ فَإِنَّهُ مَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ لِلَّهِ وَمَا كَانَ لِلنَّاسِ فَلَا يَصْعَدُ إِلَى السَّمَاءِ وَلَا تَخَاصِمُوا بَدِينِكُمُ النَّاسَ فَإِنَّ الْمُخَاصِمَةَ مَمْرُضَةٌ لِلْقَلْبِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ لِنَبِيِّهِ ص إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَ كَنَّ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَقَالَ أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ دَرُوا النَّاسَ فَإِنَّ النَّاسَ أَخَذُوا عَنِ النَّاسِ وَ إِنَّكُمْ أَخَذْتُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ عَلِيٍّ ع وَ لَا سِوَاءَ وَ إِنِّي سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ إِذَا كَتَبَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ أَنْ يَدْخُلَهُ فِي هَذَا الْأَمْرِ كَانَ أَسْرَعَ إِلَيْهِ مِنَ الطَّيْرِ إِلَى وَكْرِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 302 روایت 4:

شنیدم که میفرمود: هرگاه خدا برای بنده ای نوشت و لازم فرمود که در این امر داخل شو، بسوی آن شتابنده تر از مرغ بلانه اش گردد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: همانا خدای عزوجل مردمی را برای حق آفریده که چون دری از حق به آنها گذرد (مثل اینکه سخن حقی شنوند) دلشان آنرا بپذیرد اگر چه آنرا نفهمند و نشناسند، و چون دری از باطل بآنها گذرد، دلشان انکار کند، اگر چه آنرا نشناسند و مردمی دیگر را برای غیر حق آفریده که چون دری از حق بآنها گذرد، دلشان انکار کند، اگر چه آنرا نشناسند چون دری از باطل به آنها گذرد دلشان آنرا بپذیرد، اگر چه آنرا نشناسند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ أُدَيْنَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ قَوْمًا لِلْحَقِّ فَإِذَا مَرَّ بِهِمُ الْبَابُ مِنَ الْحَقِّ قَبِلْتَهُمْ وَإِنْ كَانُوا لَا يَعْرِفُونَهُ وَإِذَا مَرَّ بِهِمُ الْبَابُ مِنَ الْبَاطِلِ أَنْكَرْتَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنْ كَانُوا لَا يَعْرِفُونَهُ وَخَلَقَ قَوْمًا لِغَيْرِ ذَلِكَ فَإِذَا مَرَّ بِهِمُ الْبَابُ مِنَ الْحَقِّ أَنْكَرْتَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنْ كَانُوا لَا يَعْرِفُونَهُ وَإِذَا مَرَّ بِهِمُ الْبَابُ مِنَ الْبَاطِلِ قَبِلْتَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنْ كَانُوا لَا يَعْرِفُونَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 303 روایه 5:

شرح:

آفریدن مردمی را برای حق و مردمی را برای غیر حق مربوط بمساءله طینت و جبر و تفویض است که در ابواب خود شرح داده شد، و موضوع پذیرش و انکار دل با عدم عرفان و شناسائی را مجلسی ره گوید (((گفته شده این از باب مقدمات مر کوزه در ذهن است که خودش بآن عالم نیست.))). البته پیداست که لطف و غضب خدا در هر مورد و نسبت بهر مخلوقی بیحساب و یاوه نیست، اگر چه ما آنحساب را در نیابیم، و اما ذکر این روایت در این باب، از این نظر است که سعی و کوشش برای هدایت اشخاص تاءثیر مهمی در هدایت آنها ندارد و بلکه برای تحصیل ثوابست و درزمان تقیه ثواب در ترك آنست.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَرَادَ بَعْدَ خَيْرٍ نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةً مِنْ نُورٍ فَأَضَاءَ لَهَا سَمْعَهُ وَ قَلْبَهُ حَتَّى يَكُونَ أَحْرَصَ عَلَى مَا فِي أَيْدِيكُمْ مِنْكُمْ وَإِذَا أَرَادَ بَعْدَ سُوءٍ نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةً سَوْدَاءَ فَظَلَّمَ لَهَا سَمْعَهُ وَ قَلْبَهُ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ فَمَنْ يَرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ

وَمَنْ يَرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيْقًا
حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ
اصول کافی ج : 3 ص : 303 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود، همانا خدای عزوجل هرگاه خیر بنده ای را خواهد، نقطه ای از نور در دلش زند که گوش و دلش را از آن روشن کند، تا آنجا که بر آنچه در دست شماسست (امر و ولایت) از خود شما حریص تر گردد، و چون برای بنده ای بد خواهد، نقطه سیاهی در دلش زند که گوش و دلش از آن تاریک شود، سپس این آیه را تلاوت فرمود: (((کسیکه خدا هدایتش را خواهد، سینه اش را برای اسلام باز کند: و کسیکه خدا ضلالتش را خواهد، سینه اش را تنگ و سخت کند که گویی با آسمان بالا میرود 125 سوره 6.)))

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ حُزْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا
أَرَادَ بَعْدَ خَيْرٍ نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةً
بَيَضَاءَ وَفَتَحَ مَسَامِعَ قَلْبِهِ وَوَكَّلَ بِهِ مَلَكًا
يُسَدِّدُهُ وَإِذَا أَرَادَ بَعْدَ سُوءٍ نَكَتَ فِي قَلْبِهِ
نُكْتَةً سَوْدَاءَ وَسَدَّ مَسَامِعَ قَلْبِهِ وَوَكَّلَ بِهِ
شَيْطَانًا يُضِلُّهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 304 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: هرگاه خدا خیر بنده ای را خواهد، در دلش نقطه سفیدی اندازد و گوشهای دلش را بگشاید، و بر او فرشته ای گمارد که استوارش دارد، و هرگاه بد بنده ای را خواهد، در دلش نقطه سیاهی افکند و گوشهای دلش را ببندد و بر او شیطانی گمارد که گمراهش کند.

جمله معترضه :

خدایا در این صبح زود که در ده (((جا غرق))) نشسته و این اخبار را ترجمه میکنم ، و نسیم لطیف و هوای مطبوع مسخر اراده و فرمان ترا استشمام میکنم ، میدانم تا اندازه ای باین بنده عاصی لطف و عنایت فرموده و مشمول رحمت داشته ای که بتفکر در این احادیث و اخباریکه از بهترین سخنان بشر عمیق تر و روح افراتر است موفقم فرموده ای ، اما نمیدانم مشمول آنچه مینویسم : (((هرگاه خدا خیر بنده ای را خواهد...))) میباشم یا - نعوذ بالله - در جمله دوم داخل ، خدایا تو میدانی که اکنون دلم شکسته و چشمم تر است الهی کفی علمك عن المقال و کفی کرمك عن السؤل.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى بْنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ
حَمْرَةَ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ
قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا أَبَا الصَّخْرِ إِنَّ
اللَّهَ يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَيُبْغِضُ وَلَا
يُعْطِي هَذَا الْأَمْرَ إِلَّا صَفْوَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ أَنْتُمْ وَ
اللَّهُ عَلَى دِينِي وَ دِينَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَ
إِسْمَاعِيلَ لَا أَغْنِي عَلَيَّ بَنَ الْحُسَيْنِ وَ لَا
مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ وَ إِنْ كَانَ هَؤُلَاءِ عَلَى دِينِ
هَؤُلَاءِ

اصول کافی ج : 3 ص : 304 روایه 1:

باب : خدایا دین را بکسیکه دوست دارد عطا کند

بَابُ أَنَّ اللَّهَ إِنَّمَا يُعْطِي الدِّينَ مَنْ يُحِبُّهُ

ترجمه روایت شریفه:

عمر بن حنظله گوید: امام صادق (ع)
(بمن فرمود: ای ابا صخر، خدا دنیا را
بدوست و دشمن خود عطا کند، ولی
این امر (ولایت) را جز ببرگزیده از
خلقش عطا کند، بخدا شما دین من و
پدرانم ابراهیم و اسماعیل را دارید،
مقصودم علی بن الحسین و محمد بن علی
نیست ، اگر چه ایشان هم بدین آنها بودند.

شرح:

مقصود اینست که اصول دین و اعتقادات که توحید و عدل و معاد و نبوت و وصایت است ، در همه
ادیان یکی است و تنها اختلاف در شخص نبی و وصی است در ازمنه و اعصار، پس شما شیعیان که پیغمبر و
وصی زمان خود را پذیرفته اید، دین و شریعت همه
پیغمبران را پذیرفته اید.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوُشَّاءِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ
حُمَيْدٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَعْيَنَ الْجُهَنِيِّ قَالَ سَمِعْتُ

أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ يَا مَالِكُ إِنَّ اللَّهَ يُعْطِي الدُّنْيَا
مَنْ يُحِبُّ وَيُبْغِضُ وَلَا يُعْطِي دِينَهُ إِلَّا مَنْ
يُحِبُّ

اصول کافی ج : 3 ص : 305 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

مالك بن اعين گوید: شنیدم امام باقر
علیه السلام میفرمود: ای مالک همانا خدا
دنیا را بآنکه دوستش دارد و آنکه
دشمنش دارد عطا کند، ولی دینش را جز
بآنکه دوستش دارد عطا نکند.

عَنْهُ عَنْ مُعَلَّى عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ
بْنِ عَمْرٍو الْخَثْعَمِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ وَ
عَنْ حَمَزَةَ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ حُمْرَانَ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ هَذِهِ الدُّنْيَا يُعْطِيهَا اللَّهُ
الْبِرَّ وَالْفَاجِرَ وَلَا يُعْطِي الْإِيمَانَ إِلَّا صَفْوَتَهُ
مَنْ خَلَقَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 305 روایه 3:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ مُيَسَّرٍ
قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ الدُّنْيَا يُعْطِيهَا اللَّهُ
عَزَّ وَجَلَّ مَنْ أَحَبَّ وَ مَنْ أَبْغَضَ وَ إِنَّ
الْإِيمَانَ لَا يُعْطِيهِ إِلَّا مَنْ أَحَبَّهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 305 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: خدا این دنیا را به نیکوکار
و بدکردار عطا کند، ولی ایمان را جز
بمخلوق برگزیده اش عطا نکند.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل
دنیا را بآنکه دوستش دارد و آنکه دشمنش
دارد بدهد، ولی ایمان را جز بآنکه
دوستش دارد عطا نکند.

باب : سلامتی دین

بَابُ سَلَامَةِ الدِّينِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) درباره قول خدای عزوجل : (((خدا او را از بدیهای آنچه نیرنگ زدند نگهداشت ، 40))) فرمود: همانا بخدا بر او چیره شدند و او را کشتند، ولی میدانید خدا او را از چه نگه داشت ؟ او را نگه داشت از اینکه نسبت بدینش فریب دهند. (مربوط بمؤمن آل فرعونست که داستان او در قرآن و تواریخ مذکور است).

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: در ضمن سفارش امیرالمؤمنین علیه السلام باصحابش اینست : بدانید که قرآن هدایت شب و روز است (یعنی در همه احوال و اوقات) و نور شب تاریکست ، برای هر سختی و نیازی (راه نجات را در گرفتاری و بلانشان دهد) پس چون بلایی فرا رسد، اموال خود را سپر جانتان سازید، و چون حادثه ای پیش آمد (که مربوط بامر دینست و جز با دادن جان مرتفع نشود) جان خود را فدای دینتان کنید، و بدانید که هلاک شده کسی است که دینش تباه شود و غارت زده کسی است که دینش را برمایند، همانا پس از رسیدن به بهشت نیازی نیست و بعد از دوزخ بی نیازی نیست (هر که در دنیا عمل صالح کند و مستوجب بهشت گردد، فقیر و نیازمند نیست ، هر چند

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ الْحَرِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَّرُوا فَقَالَ أَمَا لَقَدْ بَسَطُوا عَلَيْهِ وَ قَتَلُوهُ وَ لَكِنْ أَ تَذَرُونَ مَا وَقَاهُ وَقَاهُ أَنْ يَفْتِنُوهُ فِي دِينِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 305 روایه 1:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع كَانَ فِي وَصِيَّةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع لِأَصْحَابِهِ اعْلَمُوا أَنَّ الْقُرْآنَ هُدًى اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَ نُورَ اللَّيْلِ الْمُظْلَمِ عَلَى مَا كَانَ مِنْ جَهْدٍ وَ فَاقَةٌ فَإِذَا حَضَرَتْ بَلِيَّةٌ فَاجْعَلُوا أَمْوَالَكُمْ دُونَ أَنْفُسِكُمْ وَ إِذَا نَزَلَتْ نَازِلَةٌ فَاجْعَلُوا أَنْفُسَكُمْ دُونَ دِينِكُمْ وَ اعْلَمُوا أَنَّ الْهَالِكَ مَنْ هَلَكَ دِينُهُ وَ الْحَرِيبُ مَنْ حُرِبَ دِينُهُ أَلَا وَ إِنَّهُ لَا فَقْرَ بَعْدَ الْجَنَّةِ أَلَا وَ إِنَّهُ لَا غْنَى بَعْدَ النَّارِ لَا يُفَكُّ أَسِيرُهَا وَ لَا يَبْرَأُ ضَرِيرُهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 306 روایه 2:

دستنگ و گرفتار باشد و کسیکه خود را مستوجب دوزخ سازد، بی نیازی ندارد، هر چند ثروتمند و مرفه باشد) اسیر دوزخ آزاد نگردد و نابینایش بهبودی نیابد.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر علیه السلام فرمود: سلامتی دین و صحت بدن بهتر از مالست و مال یکی از زینتهای خوب دنیاست.

ترجمه روایت شریفه:

مردی از اصحاب امام صادق (ع) همواره خدمتش میرسید، مدتی گذشت که حج گذاشت (و خدمت امام نرسید) یکی از آشنایانش خدمت امام آمد، امام باو فرمود: فلانی چه میکند؟ راوی گوید: او سخن را در لغافه بیان کرد و گمان نمود منظور حضرت دارائی و مال دنیاست. امام صادق (ع) فرمود: دینش چگونه است؟ گفت: چنانکه شما دوست داری، فرمود: بخدا که او غنی است.

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ سَلَامَةُ الدِّينِ وَ صَحَّةُ الْبَدَنِ خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ وَ الْمَالِ زِينَةٌ مِنَ زِينَةِ الدُّنْيَا حَسَنَةً

مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رَبِيعٍ عَنِ الْفَضْلِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع مِثْلَهُ

اصول کافی ج: 3 ص: 306 روایت 3:
عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ كَانَ رَجُلٌ يَدْخُلُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِنْ أَصْحَابِهِ فُغِيرَ زَمَانًا لَا يَحْجُجُ فَدَخَلَ عَلَيْهِ بَعْضُ مَعَارِفِهِ فَقَالَ لَهُ فَلَانٌ مَا فَعَلَ قَالَ فَجَعَلَ يُضْجَعُ الْكَلَامَ يَظُنُّ أَنَّهُ إِنَّمَا يَعْنِي الْمَيْسِرَةَ وَ الدُّنْيَا فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع كَيْفَ دِينُهُ فَقَالَ كَمَا تُحِبُّ فَقَالَ هُوَ وَ اللَّهُ الْغَنَى

اصول کافی ج: 3 ص: 307 روایت 4:

باب : تقیه

بَابُ التَّقِيَّةِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) درباره قول خدای عزوجل چنین فرمود: (((ایشان برای صبریکه کردند، دو بار پاداش خود را دریابند (برای صبریکه بر تقیه کردند) (((و با حسنه گناه را دفع کردند))) فرمود حسنه تقیه و گناه فاش کردن است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ وَغَيْرِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا قَالَ بِمَا صَبَرُوا عَلَى التَّقِيَّةِ وَ يَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ قَالَ الْحَسَنَةُ التَّقِيَّةُ وَ السَّيِّئَةُ الْإِدَاعَةُ
اصول کافی ج : 3 ص : 307 روایه 1:

شرح:

آیه شریفه در سوره قصص است و راجع بتفسیر دو پاداش وجه بسیاری گفته اند: یکی از آن وجه اینستکه: مقصود از ایشان نصاری و یهودی میباشدند که به پیغمبر اسلام گرویدند و يك پاداش آنها مربوط بگرویدن و پیغمبر خود و پاداش دیگر مربوط بگرویدن به پیغمبر اسلامست.

ترجمه روایت شریفه:

ابی عمر و اعجمی گوید: امام صادق (ع) بمن فرمود: ای ابا عمرو! نه دهم دین در تقیه است و هر که تقیه ندارد دین ندارد، و تقیه در هر چیز است جز در نوشیدن نبیذ و مسح بر روی کفش.

ابْنُ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عُمَرَ الْأَعْمِيِّ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا أَبَا عُمَرَ إِنَّ تِسْعَةَ أَغْشَارِ الدِّينِ فِي التَّقِيَّةِ وَ لَا دِينَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ وَ التَّقِيَّةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا فِي النَّبِيذِ وَ الْمَسْحِ عَلَى الْخَفَيْنِ
اصول کافی ج : 3 ص : 307 روایه 2:

شرح:

این خبر مخالف اخبار بسیارست که تقیه را با اجتماع شرائط در همه چیز، جز در خونریزی جاری میدانند، از اینرو در توجیهش وجهی گفته اند: اول - تقیه در این دو چیز هم نیست تا زمانیکه بزیان جانی و مالی بسیار نرسد، و چون باین حد رسید تقیه لازمست. دوم - تقیه در این دو چیز نیست بجهت واضح بودن خلاف میان شیعه و سنی در این دو مسأله. سوم و چهارم - به ص 194 مرآت العقول رجوع شود.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي بصيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع التَّقِيَّةُ مِنْ دِينِ اللَّهِ فُلْتُ مِنْ دِينِ اللَّهِ قَالَ إِي وَ اللَّهِ مِنْ دِينِ اللَّهِ وَ لَقَدْ قَالَ يُوسُفُ ع

أَيُّهَا الْعَيْرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ وَاللَّهِ مَا كَانُوا
سَرَفُوا شَيْئاً وَلَقَدْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ عِإْنِي سَقِيمٌ
وَاللَّهِ مَا كَانَ سَقِيماً

اصول کافی ج : 3 ص : 308 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:

ابو بصیر گوید: امام صادق (ع) فرمود: تقیه از دین خداست : عرض کردم : از دین خداست؟! فرمود: آری بخدا از دین خداست ، بتحقیق که یوسف (ع) فرمود: (((ای کاروان شما سارقید، 70 سوره 12))) بخدا که آنها چیزی نذریده بودند (ولی برای مصلحت نگهداشتن برادرش چنین گفت)، و ابراهیم (ع) فرمود: (((من بیمارم))) و بخدا که بیمار نبود (چنانچه در سابق گذشت).

شرح:

مثال زدن امام (ع) باین دو موضوع جهت تنظیر و رفع استبعاد از جواز تقیه است ، یعنی همچنانکه دروغ و اظهار خلاف واقع بجهت مصالحی جایز می شود، اظهار خلاف اعتقاد هم گاهی جایز می شود، و ممکن است برای تقیه معنی عامی قائل شد که شامل این دو مورد هم بشود.

ترجمه روایت شریفه:

حبیب بن بشر گوید: امام صادق (ع) فرمود: شنیدم پدرم می فرمود: نه بخدا: در روی زمین چیزی محبوبتر از تقیه نزد من نیست ، ای حبیب همانا هر که تقیه کند خدایش بالا برد، ای حبیب هر که تقیه نکند خدایش پست کند، ای حبیب ، مردم در صلح و سازشند، سپس اگر آن باشد، این هم باشد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ
سَعِيدٍ جَمِيعاً عَنْ النُّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى
بْنِ عَمْرَانَ الْحَلَبِيِّ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ
عَنْ حَبِيبِ بْنِ بَشْرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع
سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ لَا وَاللَّهِ مَا عَلَى وَجْهِ
الْأَرْضِ شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ التَّقِيَّةِ يَا حَبِيبُ
إِنَّهُ مَنْ كَانَتْ لَهُ تَقِيَّةٌ رَفَعَهُ اللَّهُ يَا حَبِيبُ مَنْ
لَمْ تَكُنْ لَهُ تَقِيَّةٌ وَضَعَهُ اللَّهُ يَا حَبِيبُ إِنَّ
النَّاسَ إِنَّمَا هُمْ فِي هَذِهِ فَلَوْ قَدْ كَانَ ذَلِكَ كَانَ
هَذَا

اصول کافی ج : 3 ص : 308 روایه 4:

شرح:

راجع بجمله اخیر روایت مرحوم فیض گوید: اکنون مخالفین با ما در صلح و سازشند و اگر زمان علی و حسین علیهما السلام هم چنین میبود، تقیه واجب بود و مرحوم مجلسی گوید: اگر حضرت قادم ظهور کند و امر بجهاد نماید. تقیه هم برداشته می شود.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ
عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ

ترجمه روایت شریفه:

ابن اب یعفرور گوید: امام صادق (ع) فرمود: بخاطر حفظ دینتان تقیه کنید، و آنرا با تقیه زیر پرده دارید، زیرا هر که تقیه ندارد ایمان ندارد، همانا شما در میان مردم مانند زنبور عسل در میان پرندگانید، اگر پرندگان بدانند، در درون زنبور عسل چیست؟ همه آنها را بخورند، و اگر مردم بدانند آنچه در دل شماست که ما اهل بیت را دوست دارید، شما را بازبانشان بخورند و در نهان و آشکار ناسزا گویند، (از شما سعایت و سخن چینی کنند و بشما تهمت زنند تا گرفتار زندان و شکنجه و اعدام شوید) خدا بیامرزد آن بنده ای را از شما که ولایت ما را داشته باشد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) درباره قول خدای عزوجل: (((خوبی و بدی برابر نیست))) فرمود: خوبی تقیه است و بدی فاش کردن و راجع بقول خدای عزوجل: (((بدی را با آنچه نیکوتر است دفع کن))) فرمود: آنچه نیکوتر است تقیه میباشد (((بنگاه آنکه میان تو و او دشمنی است، مانند دوستی صمیمی گردد. 36 سوره. 41)))

جَابِرُ الْمَكْتُفُوفِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ اتَّقُوا عَلَنُمْ فَأَحْجُبُوهُ بِالتَّقِيَّةِ فَإِنَّهُ لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ إِنَّمَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ كَالنَّحْلِ فِي الطَّيْرِ لَوْ أَنَّ الطَّيْرَ تَعْلَمُ مَا فِي أَجْوَافِ النَّحْلِ مَا بَقِيَ مِنْهَا شَيْءٌ إِلَّا أَكَلَتْهُ وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ عَلِمُوا مَا فِي أَجْوَافِكُمْ أَنْكُمْ تَحْبُونَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَا تَكُلُوكُمْ بِالسِّنْتِهِمْ وَتَنَحَلُوكُمْ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا مِنْكُمْ كَانَ عَلَى وَلَايَتِنَا

اصول کافی ج : 3 ص : 308 روایه 5:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ قَالَ الْحَسَنَةُ التَّقِيَّةُ وَالسَّيِّئَةُ الْأَذَاعَةُ وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ قَالَ الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ التَّقِيَّةُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 309 روایه 6:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الْكِنَانِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا أَبَا عَمْرٍو أَرَأَيْتَكَ لَوْ حَدَّثْتُكَ بِحَدِيثٍ أَوْ أَفْتَيْتَكَ بِفَتْيَا ثُمَّ

جَنَّتَنِي بَعْدَ ذَلِكَ فَسَأَلْتَنِي عَنْهُ فَأَخْبَرْتُكَ
بِخِلَافِ مَا كُنْتُ أَخْبَرْتُكَ أَوْ أَفْتَيْتُكَ بِخِلَافِ
ذَلِكَ بَأَيِّهِمَا كُنْتُ تَأْخُذُ قُلْتُ دُثَّيْهُمَا وَ أَدَعُ
الْآخَرَ فَقَالَ قَدْ أَصَبْتَ يَا أَبَا عَمْرٍو أَبِي
اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُعْبَدَ سِرًّا أَمَّا وَاللَّهُ لَنْ يَفْعَلَنَّ ذَلِكَ
إِنَّهُ لَخَيْرٌ لِي وَ لَكُمْ وَ أَبِي اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَنَا وَ
لَكُمْ فِي دِينِهِ إِلَّا التَّقِيَّةَ

اصول کافی ج : 3 ص : 309 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
ابو عمر کنانی گوید: امام صادق (ع)
(فرمود: ای ابا عمرو! بمن بگو. اگر
برایت حدیثی گفتم یا فتوایی دادم ،
سپس نزد من آمدی و از همان مطلب
پرسیدی و من بر خلاف گفته اولم بتو
گفتم یا فتوی دادم ، بکدام یک از آندو
عمل میکنی ؟ عرض کردم : بتازه تر آنها
و دیگری را رها می کنم . فرمود: درست
رفتی ای ابا عمرو! و خدا نخواستہ جز
آنکه در نهان عبادت شود، همانا بخدا اگر
شما چنین کنید، خیر من و شماست ، و
خدای عزوجل برای ما و شما نسبت
بدینش جز تقیہ نخواستہ است.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ
عَلِيٍّ عَنْ دُرُسْتِ الْوَاسِطِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ ع مَا بَلَغْتُ تَقِيَّةَ أَحَدٍ تَقِيَّةَ أَصْحَابِ
الْكُهْفِ إِنْ كَانُوا لَيَشْهَدُونَ الْأَعْيَادَ وَ
يَشُدُّونَ الزَّنَائِرَ فَأَعْطَاهُمُ اللَّهُ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ
اصول کافی ج : 3 ص : 309 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود، تقیہ نمودن
کسی بدرجہ تقیہ اصحاب کھف نرسید،
آنها در اعیاد بت پرستھا حاضر می
شدند زناز می بستند (با آنکه خداشناس و
موحد بودند) از اینرو خدا پاداشتان را دو
بار داد.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ
بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَالٍ عَنْ حَمَادِ بْنِ وَاقِدٍ اللَّحَامِ
قَالَ اسْتَقْبَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فِي طَرِيقٍ
فَأَعْرَضْتُ عَنْهُ بِوَجْهِهِ وَ مَضَيْتُ فَدَخَلْتُ
عَلَيْهِ بَعْدَ ذَلِكَ فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنِّي لَأَلْقَاكَ
فَأَصْرَفَ وَجْهِي كَرَاهَةً أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ فَقَالَ
لِي رَحِمَكَ اللَّهُ وَ لَكِنْ رَجُلًا لَقِينِي أَمْسَ فِي
مَوْضِعٍ كَذَا وَ كَذَا فَقَالَ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا أَبَا
عَبْدِ اللَّهِ مَا أَحْسَنَ وَ لَا أَجْمَلَ
اصول کافی ج : 3 ص : 310 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:
حمادبن واقد گوید: در میان راهی از پیش
رو بامام صادق (ع) برخورددم ، و رو
گردانیده و گذشتم ، سپس خدمتش
رسیدم و عرض کردم : قربانت ، من شما
را ملاقات میکنم و رو میگردانم ، زیرا
نمیخواهم شما را برنج اندازم ، فرمود:
خدایت رحمت کند، ولی دیروز در فلان جا
مردی مرا دید و گفت عليك السلام یا

اباعبدالله او کار خوب و شایسته ای نکرد.

ترجمه روایت شریفه:

مسعدة بن صدقه گوید: به امام صادق (ع) عرض شد: مردم عقیده دارند که علی علیه السلام بر منبر کوفه فرموده است: ای مردم شما را بناسزا گفتن بمن میخوانند، مرا ناسزا گویند، سپس به بیزاری از من میخوانند، از من بیزاری نجویند، امام فرمود: مردم چه بسیار بر علی علیه السلام دروغ میبندند، سپس فرمود: همانا علی فرموده است(((: شما را بناسزا گفتن بمن میخوانند، مرا ناسزا گویند، سپس به بیزاری از من میخوانند، و من بدین محمدم)) و نفرمود. از من بیزاری نجویند.

سائل عرض کرد: بمن بفرما اگر کشته شدن را اختیار کند و بیزاری نجوید چگونه است؟ فرمود بخدا این تکلیف را ندارد. تکلیف او همانست که عمار بن یاسر کرد زمانی که اهل مکه او را مجبور (به بیزاری از پیغمبر (ص)) کردند. ولی دلش بایمان مطمئن بود، سپس خدای عزوجل درباره او نازل فرمود: (((جز کسیکه مجبور شود، ولی دلش بایمان مطمئن باشد 106 سوره 16))) آنگاه پیغمبر (ص) باو فرمود: ای عمار! اگر دوباره مجبوریت کردند تو هم چنان کن که کردی (بزبان از دینت بیزاری بجو) که خدای عزوجل عزترتا نازل فرموده و دستورت داده که تکرار کنی اگر تکرار کردند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ
مُسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ قَالَ قِيلَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
إِنَّ النَّاسَ يَرَوُونَ أَنَّ عَلِيًّا ع قَالَ عَلَى
مِنْبَرِ الْكُوفَةِ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ سَتُدْعَوْنَ إِلَى
سَبِّي فَسُبُّونِي ثُمَّ تَدْعَوْنَ إِلَى الْبِرَاءَةِ
مَنِي فَلَا تَبَرَّعُوا مِنِّي فَقَالَ مَا أَكْثَرَ مَا يَكْذِبُ
النَّاسُ عَلَى عَلِيٍّ ع ثُمَّ قَالَ إِنَّمَا قَالَ إِنَّكُمْ
سَتُدْعَوْنَ إِلَى سَبِّي فَسُبُّونِي سَتُدْعَوْنَ
إِلَى الْبِرَاءَةِ مِنِّي وَإِنِّي لَعَلِّي دِينَ مُحَمَّدٍ وَلَمْ
يَقُلْ لَا تَبَرَّعُوا مِنِّي فَقَالَ لَهُ السَّائِلُ أَرَأَيْتَ
إِنْ اخْتَارَ الْقَتْلَ دُونَ الْبِرَاءَةِ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا
ذَلِكَ عَلَيْهِ وَمَا لَهُ إِلَّا مَا مَضَى عَلَيْهِ عَمَارُ
بْنُ يَاسِرٍ حَيْثُ أَكْرَهَهُ أَهْلُ مَكَّةَ وَ قَلْبُهُ
مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِيهِ
إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَ قَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ فَقَالَ لَهُ
النَّبِيُّ ص عَنْدَهَا يَا عَمَارُ إِنْ عَادُوا فَعُدَّ فَقَدْ
أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عُدْرَكَ وَ أَمَرَكَ أَنْ تَعُودَ
إِنْ عَادُوا

اصول کافی ج : 3 ص : 310 روایه 10:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ هِشَامِ الْكِنْدِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِيَّاكُمْ أَنْ تَعْمَلُوا عَمَلًا يُعَيِّرُونَا بِهِ فَإِنَّ وَلَدَ السَّوْءِ يُعَيِّرُ وَالِدَهُ بِعَمَلِهِ كُونُوا لِمَنْ انْقَطَعَتْ إِلَيْهِ زِينَا وَلَا تَكُونُوا عَلَيْهِ شَيْنًا صَلُّوا فِي عَشَائِرِهِمْ وَعُودُوا مَرْضَاهُمْ وَاشْهَدُوا جَنَائِزَهُمْ وَلَا يَسْبِقُونَكُمْ إِلَى شَيْءٍ مِنَ الْخَيْرِ فَإِنَّكُمْ أَوْلَى بِهِ مِنْهُمْ وَاللَّهُ مَا عَبْدَ اللَّهِ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الْخَبَاءِ قُلْتُ وَمَا الْخَبَاءُ قَالَ التَّقِيَّةُ

اصول کافی ج : 3 ص : 311 روایه 11:

ترجمه روایت شریفه:
هشام کندی گوید: شنیدم امام صادق (ع) میفرمود: مبدا کاری کنید که ما را بدان سرزنش کنند، همانا فرزند بد، پدرش را بکردار او سرزنش کنند، برای کسیکه باو دل داده اید (امام خود) زینت باشید و عیب و ننگ مباحثید، در میان عشایر آنها نماز بخوانید (بنماز جماعت عامه حاضر شوید) و از بیمارانشان عیادت کنید و بر جنازه آنها حاضر شوید، مبدا آنها در هیچ خیری از شما پیشی گیرند که شما نسبت بخیر از آنها سزاوارترید، بخدا سوگند که خدا بچیزیکه محبوبتر باشد نزد او از خب ع عبادت نشده، عرض کردم خب ع چیست؟ فرمود: تقیه.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَ عَنِ الْقِيَامِ لِلْوَلَاةِ فَقَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَ التَّقِيَّةُ مِنْ دِينِي وَ دِينِ آبَائِي وَ لَا إِيْمَانَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 311 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:
معمر بن خلاد گوید: از حضرت ابوالحسن (امام هفتم یا هشتم علیهما السلام) درباره بپا خاستن برای والیان پرسیدم، فرمود: امام باقر علیه السلام فرموده است: تقیه از دین من و دین پدرانم میباشد، و کسیکه تقیه ندارد ایمان ندارد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رَبِيعٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَ قَالَ التَّقِيَّةُ فِي كُلِّ ضَرُورَةٍ وَ صَاحِبُهَا أَعْلَمُ بِهَا حِينَ تَنْزِلُ بِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 311 روایه 13:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: تقیه هنگام هر بیچارگی است (((و تقیه کننده خود دانتر بانست زمانیکه برایش پیش میاید.

شرح:

مرحوم مجلسی گوید: این روایت دلالت دارد بر وجوب تقیه در هر موردیکه انسان ناچار بآن میشود، مگر

مواردیکه با دلیل دیگر خارج شده است (مانند خونریزی و مسح بر کفشی و شرب نبیذ بنا بقولی) و نیز دلالت دارد که خود انسان مورد ناچاری را بهتر میفهمد چنانکه خدایتعالی فرماید: (((انسان نسبت بخود بیناتر است))) و خدا میداند که او سهل انگاری میکند یا تقیه.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: پدرم میفرمود: چه چیز بهتر از تقیه چشم مرا روشن میکند؟ تقیه سپر مؤمن است.

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَبِي ع يَقُولُ وَ أَيْ شَيْءٍ أَفْرُ لِعَيْنِي مِنَ التَّقِيَّةِ إِنَّ التَّقِيَّةَ جُنَّةُ الْمُؤْمِنِ

اصول کافی ج : 3 ص : 312 روایه 14:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: چه مانع بود میثم -رحمة الله- را از تقیه ، بخدا او میدانست که این آیه درباره عمار و اصحابش نازل گشته : (((جز کسیکه مجبور شود و دلش بایمان محکم باشد.))).

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مَرْوَانَ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا مَنَعَ مِثْمَ رَحِمَهُ اللَّهُ مِنَ التَّقِيَّةِ قَوْلَ اللَّهِ لَقَدْ عَلِمَ أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي عَمَّارٍ وَ أَصْحَابِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَ قَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ

اصول کافی ج : 3 ص : 312 روایه 15:

شرح:

عبید الله بن زیاد- لعنه الله - میثم را دعوت کرد که از علی (ع) بیزاری جوید، میثم رحمة الله تقیه نکرد و بیزاری نجست ، ابن زیاد او را بکشت و بدار آویخت . مجلس (ره) برای این روایت پنج احتمال ذکر نموده که یکی از آنها اینستکه : چون خود امیرالمؤمنین (ع) میثم را مخیر فرموده بود که در برابر ابن زیاد تقیه کند یا جانبای و شهادت را اختیار نماید، امام صادق (ع) میفرماید: میثم مانعی از تقیه نداشت ، ولی خودش وظیفه مشکل تر را اختیار کرد و جانبازی نمود. (ولی از ذکر مرحوم کلینی این روایت را در سیاق روایات جواز تقیه پیداست که آن مرحوم این معنی را استفاده نکرده است مگر با تکلف بعیدی.)

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: تقیه تنها برای جلوگیری از خونریزی وضع شده ، پس هرگاه بخونریزی رسد تقیه نباشد.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ شُعَيْبِ الْحَدَّادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّمَا جُعِلَتِ التَّقِيَّةُ لِيُحَقَّنَ بِهَا الدَّمُ فَإِذَا بَلَغَ الدَّمُ فَلَيْسَ تَقِيَّةً

اصول کافی ج : 3 ص : 312 روایه 16:

شرح:

اگر ظالمی شخصی دستور کشتن مؤمنی را دهد، در این مورد تقیه روا نیست و نباید او را بکشد، اگر چه بداند، ظالم او را خواهد کشت ، مرحوم مجلسی گوید: ممکن است معنی خبر این باشد که : دستور تقیه برای حفظ جانست ، پس کسیکه بداند او را در هر صورت خواهند کشت ، نباید تقیه کند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ

أَبَى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كُلَّمَا تَقَارَبَ هَذَا الْأَمْرُ
كَانَ أَشَدَّ لِلتَّقِيَّةِ
اصول کافی ج : 3 ص : 312 روایه 17:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: هر چه این امر
(ظهور امام قائم (ع)) نزدیکتر شود تقیه
شدیدتر شود (زیرا بدعت و ستم توسعه
یابد و اظهار حق خطرش بیشتر شود).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ ابْنِ أُدَيْنَةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ الْجَعْفِيِّ وَ
مُعَمَّرِ بْنِ يَحْيَى بْنِ سَامٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ
مُسْلِمٍ وَ زُرَّارَةَ قَالُوا سَمِعْنَا أَبَا جَعْفَرٍ ع
يَقُولُ التَّقِيَّةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ يُضْطَرُّ إِلَيْهِ ابْنُ
آدَمَ فَقَدْ أَحَلَّهُ اللَّهُ لَهُ

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام می فرمود: در هر
موردیکه آدمیزاد به تقیه ناچار شود: خدا
آنرا برایش حلال ساخته است.

اصول کافی ج : 3 ص : 313 روایه 18:
عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ التَّقِيَّةُ ثَرَسُ اللَّهِ بَيْنَهُ وَ
بَيْنَ خَلْقِهِ

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: تقیه سپریست
خدائی میان او و مخلوقش.

اصول کافی ج : 3 ص : 313 روایه 19:

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ حَمْزَةَ عَنْ
الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِي بصِيرٍ قَالَ
قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع خَالَطُوهُمْ بِالْبِرَّانِيَّةِ وَ
خَالَفُوهُمْ بِالْجَوَانِيَّةِ إِذَا كَانَتِ الْأَمْرَةُ صَبِيَانِيَّةً
اصول کافی ج : 3 ص : 313 روایه 20:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: هرگاه فرمانروائی
کودکانه باشد (روی هوی و هوس باشد)
با مردم در ظاهر آمیزش کنید و در باطن
مخالف آنها باشید.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ زَكَرِيَّا الْمُؤْمِنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
أَسَدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَطَاءٍ قَالَ قَتَلْتُ
لَأَبَى جَعْفَرٍ ع رَجُلَانِ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ أَخَذَا
فَقَبِلَ لَهْمَا إِبْرَأًا مِنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ
فَبَرِئَ وَاحِدٌ مِنْهُمَا وَ أَبِي الْآخَرُ فَخَلَّى سَبِيلَ
الَّذِي بَرِئَ وَ قَتَلَ الْآخَرَ فَقَالَ أَمَّا الَّذِي
بَرِئَ فَرَجُلٌ فَقِيهٌ فِي دِينِهِ وَ أَمَّا الَّذِي لَمْ
يَبْرَأْ فَرَجُلٌ تَعَجَّلَ إِلَى الْجَنَّةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 313 روایة 21:

ترجمه روایت شریفه:
 عبدالله بن عطا گوید: بامام باقر (ع)
 (عرض کردم : دو مرد از اهل کوفه
 را دستگیر کرده بآنها گفتند: از
 امیرالمؤمنین بیزاری جوئید، یکی از آنها
 بیزاری جست و دیگری سرپیچی
 کرد، آنرا که بیزاری جست رها کردند و
 دیگری را کشتند، امام فرمود: آنکه
 بیزاری بسته مردیست دانشمند در دین
 خود و اما آنکه بیزاری نجست ، مردیست
 که بسوی بهشت شتافته است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
 عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
 اللَّهِ ع اخذوا عَوَاقِبَ الْعَثَرَاتِ
اصول کافی ج : 3 ص : 313 روایة 22:

ترجمه روایت شریفه:
 امام صادق (ع) فرمود: از عاقبت لغزشها
 حذر کنید.

شرح:

مقصود اینست که مواظب گفتار و کردار خود باشید و مال و عاقبت را در نظر گیرید تا بجاه نیفتید و
 گرفتار نگردید و همین معنی تقیه است ، زیرا تقیه از ماده
 وقی و بمعنی خود نگهداریست.

ترجمه روایت شریفه:
 امام صادق (ع) می فرمود: تقیه سپر
 مؤمن است ، تقیه نگهدار مؤمن است ،
 هر که تقیه ندارد ایمان ندارد، همانا
 حدیثی از احادیث ما به بنده ای میرسد و
 او بین خود و خدا بآن معتقد میشود و
 خدای عزوجل را بآن دینداری میکند، و
 موجب عزت دنیا و نور آخرت او میگردد،
 و بنده دیگر حدیثی از احادیث ما باو
 میرسد و او آنرا فاش میسازد، و موجب
 خواری او در دنیا میگردد و خدای
 عزوجل هم آن نور را از او میگیرد.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ
 عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ
 عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي
 يَغْفُورٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ ع يَقُولُ التَّقِيَّةُ
 تَرُسُ الْمُؤْمِنِ وَ التَّقِيَّةُ حِرْزُ الْمُؤْمِنِ وَ لَا
 إِيْمَانُ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقَعُ إِلَيْهِ
 الْحَدِيثُ مِنْ حَدِيثِنَا فَيَدِينُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ
 بِهِ فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَهُ فَيَكُونُ لَهُ عِزٌّ فِي الدُّنْيَا
 وَ نُورٌ فِي الْآخِرَةِ وَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقَعُ إِلَيْهِ
 الْحَدِيثُ مِنْ حَدِيثِنَا فَيُذِيعُهُ فَيَكُونُ لَهُ ذُلٌّ فِي
 الدُّنْيَا وَ يَنْزِعُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ذَلِكَ النُّورَ مِنْهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 314 روایة 23:

باب : نگهداشتن راز

بَابُ الْكُتْمَانِ

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین علیهما السلام
فرمود: بخدا دوست دارم که برای دو
خصلت شیعیان ما بقدری از گوشت بازویم
فدا دهم : کمی حوصله و کمی راز
نگهداری.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي
حَمْرَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ
وَدِدْتُ وَاللَّهِ أَنِّي افْتَدَيْتُ خَصْلَتَيْنِ فِي
الشَّيْعَةِ لَنَا بِبَعْضِ لَحْمِ سَاعِدِي النَّزَقِ وَقِلَّةِ
الْكُتْمَانِ
اصول کافی ج : 3 ص : 314 روایه 1:

شرح:

گویا میفرماید: خویشتن داری و راز نگهداری از میان شیعه رخت بر بسته است و اگر ممکن باشد که پاره ای از
گوشت بازویم را کسی بگیرد و این دو خصلت را بشیعه
دهد، من حاضرم و این معامله را میکنم.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مردم بدو
خصلت ماعمور شدند، ولی آندو را تباه
کردند و از دست دادند و از آنجهت بی
همه چیز شدند: صبر و راز پوشی.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي أَسَامَةَ
زَيْدٍ الشَّحَامِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَمَرَ
النَّاسُ بِخَصْلَتَيْنِ فَضَيَعُوهُمَا فَصَارُوا مِنْهُمَا
عَلَى غَيْرِ شَيْءٍ الصَّبْرِ وَالْكُتْمَانِ
اصول کافی ج : 3 ص : 314 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

سلیمان بن خالد گوید: امام صادق (ع)
فرمود: ای سلیمان شما دینی دارید که هر
که آنرا (از مخالفین و دشمنان)
پوشد، خدا عزیزش کند، و هر که فاش
سازد خدا ذلیلش نماید.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ
خَالِدٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا سُلَيْمَانُ
إِنَّكُمْ عَلَى دِينٍ مِنْ كُتْمَةٍ أَعَزَّهُ اللَّهُ وَ مَنْ
أَدَاعَاهُ أَذَلَّهُ اللَّهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 315 روایه 3:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ
رَجُلٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ دَخَلْنَا عَلَيْهِ
جَمَاعَةٌ فَقُلْنَا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّا نُرِيدُ
الْعِرَاقَ فَأَوْصِنَا فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع لِيُقَوَّ

ترجمه روایت شریفه:

مردی گوید: با جماعتی خدمت امام باقر (ع) رسیدیم و عرض کردیم: یا ابن رسول الله ما عازم عراق هستیم، بما سفارش فرما، امام علیه السلام فرمود: باید توانای شما بنا توانتان کمک کند و ثروتمندان بفقیرتان احسان نماید و از ما را فاش نکنید و امر (امامت) ما را آشکار نسازید، و چون حدیثی از ما بشما رسید و یک دلیل یا دو دلیل از کتاب خدا برایش پیدا کردید، بآن اخذ کنید و گر نه نسبت به آن توقف کنید، و سپس آنرا بما ارجاع دهید (از ما بپرسید) تا برای شما روشن شود. و بدانید برای کسیکه انتظار این امر (ظهور امام قائم (ع)) را دارد، مانند اجر روزه دار شب زنده دار است، و کسیکه بقاء ما برسد، و همراهش بجهاد رود و دشمن ما را بکشد، (اگر چه کشته نشود) اجر بیست شهید دارد و کسیکه در رکاب قائم ما کشته شود اجر بیست و پنج شهید دارد.

شَدِيدُكُمْ ضَعِيفُكُمْ وَ لَيُعَذِّبُكُمْ عَلَى فَقِيرِكُمْ
وَ لَا تَبْثُثُوا سِرَّنَا وَ لَا تَذِيعُوا أَمْرَنَا وَ
إِذَا جَاءَكُمْ عَنَّا حَدِيثٌ فَوَجِدْتُمْ عَلَيْهِ شَاهِدًا
أَوْ شَاهِدَيْنِ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَخُذُوا بِهِ وَ إِلَّا
فَقِفُوا عِنْدَهُ ثُمَّ رُدُّوهُ إِلَيْنَا حَتَّى يَسْتَبِينَ لَكُمْ
وَ اعْلَمُوا أَنَّ الْمُتَنَظِّرَ لِهَذَا الْأَمْرِ لَهُ
مِثْلُ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ وَ مَنْ أَدْرَكَ قَائِمَنَا
فَخَرَجَ مَعَهُ فَقُتِلَ عَدُوْنَا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ
عَشْرِينَ شَهِيدًا وَ مَنْ قُتِلَ مَعَ قَائِمَنَا كَانَ لَهُ
مِثْلُ أَجْرِ خُمُسَةِ وَ عَشْرِينَ شَهِيدًا

اصول کافی ج : 3 ص : 315 روایة 4:

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ
اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَحْتِمَالِ أَمْرِنَا
التَّصَدِيقُ لَهُ وَ الْقَبُولُ فَقَطْ مِنْ أَحْتِمَالِ أَمْرِنَا
سِتْرُهُ وَ صِيَانَتُهُ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهِ فَأَقْرَنَهُمُ
السَّلَامَ وَ قُلْ لَهُمْ رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا اجْتَرَّ مَوَدَّةَ
النَّاسِ إِلَى نَفْسِهِ حَدَّثُوهُمْ بِمَا يَعْرِفُونَ وَ
اسْتَرُوا عَنْهُمْ مَا يُنْكَرُونَ ثُمَّ اللَّهُ مَا النَّاصِبُ
لَنَا حَرْبًا بِأَشَدِّ عَلَيْنَا مَثْوَنَةً مِنَ النَّاطِقِ عَلَيْنَا
بِمَا نَكْرَهُ فَإِذَا عَرَفْتُمْ مِنْ عَبْدِ إِدَاعَةٍ فَاَمْشُوا
إِلَيْهِ وَ رُدُّوهُ عَنْهَا فَإِنْ قَبِلَ مِنْكُمْ وَ إِلَّا
فَتَحَمَّلُوا عَلَيْهِ بِمَنْ يُثْقَلُ عَلَيْهِ وَ يَسْمَعُ مِنْهُ

فَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ يَطْلُبُ الْحَاجَةَ فَيَلْطَفُ فِيهَا
 حَتَّى تُقْضَى لَهُ فَالْطُّفُوا فِي حَاجَتِي كَمَا
 تَلْطَفُونَ فِي حَوَائِجِكُمْ فَإِنَّ هُوَ قَبْلَ مِنْكُمْ
 وَ إِلَّا فَادْفَنُوا كَلَامَهُ تَحْتَ أَقْدَامِكُمْ وَ لَا
 تَقُولُوا إِنَّهُ يَقُولُ وَ يَقُولُ فَإِنَّ ذَلِكَ يُحْمَلُ
 عَلَيَّ وَ عَلَيْكُمْ أَمَّا وَ اللَّهُ لَوْ كُنْتُمْ تَقُولُونَ مَا
 أَقُولُ لَأَقْرَرْتُ أَنْكُمْ أَصْحَابِي هَذَا أَبُو حَنِيفَةَ
 لَهُ أَصْحَابٌ وَ هَذَا الْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ لَهُ
 أَصْحَابٌ وَ أَنَا امْرُؤٌ مِنْ قَرِينِشٍ قَدْ
 وَلَدَنِي رَسُولُ اللَّهِ ص وَ عَلِمْتُ كِتَابَ اللَّهِ وَ
 فِيهِ تَبْيَانُ كُلِّ شَيْءٍ بَدَأَ الْخَلْقَ وَ أَمْرَ
 السَّمَاءِ وَ أَمْرَ الْأَرْضِ وَ أَمْرَ الْأَوَّلِينَ وَ أَمْرَ
 الْآخِرِينَ وَ أَمْرَ مَا كَانَ وَ أَمْرَ مَا يَكُونُ كَأَنِّي
 أَنْظُرُ إِلَى ذَلِكَ نَصَبَ عَيْنِي

اصول کافی ج : 3 ص : 315 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

عبدالاعلی گوید: شنیدم امام صادق (ع) میفرمود: تحمل امر ما تنها بتصدیق و پذیرفتن آن نیست، از جمله تحمل امر ما پنهان داری و نگهداشتن آن از نا اهلش باشد. بشیعیان ما سلام برسان و بآنها بگو: خدا رحمت کند بنده ای را که دوستی مردم (مخالفین ما) را بسوی خود کشاند، آنچه را میفهمند بآنها بگوئید و آنچه را نمی پذیرند از آنها بپوشید. سپس فرمود: بخدا کسی که بجنگ ما برخاسته زحمتش برای ما از کسیکه چیز را که نمیخواهیم از قول ما میگوید از قول ما میگوید بیشتر نیست. چون دانستید کسی (امر امامت و احادیث مخصوص ما را) فاش میکند، نزدش روید و او را از آن باز دارید، اگر بپذیرفت چه بهتر و گرنه کسی را که بالاتر از اوست و از او شنوایی دارد بر او تحمیل کنید (تا منعش کند و بازش دارد) همانا مردی از شما مطلوبی که دارد چاره ای جوئی و لطیفه کاری میکند تا حاجتش بر آورده شود، نسبت بحاجت من هم چاره جوئی کنید چنانکه نسبت بحوائج خود میکنید (یعنی با لطائف و حیل او را از فاش کردن اسرار ما باز دارید) (اگر از شما پذیرفت چه بهتر و گرنه سخنش را زیر پای خود دفن کنید) (نشیده انگارید) و گوئید او چنین و چنان میگوید، زیرا نقل شما بدیگرن، مردم را بر من و شما میثوراند. هان بخدا اگر شما آنچه را من میگویم بگوئید، اعتراف میکنم که شما اصحاب منید، این ابو حنیفه است که اصحابی

دارد، و این حسن بصری است که اصحابی دارد (با وجود نادانی و گمراهی آنها اصحابشان سخن آنها را می‌شنوند و فرمان می‌برند) و من مردی قرشی و زاده رسولخدایم (ص) و کتاب خدا را فهمیده ام، بیان همه چیز در کتاب خدا هست از ابتداء خلقت و امر آسان و زمین و امر پیشینیان و پسینیان و امر گذشته و آینده و گویا همگی در برابر چشم من است و بآن مینگریم.

شرح:

از این جمله پیداست که هر عملی در قرآنست و امام بآن داناست و محتاج بمراجعه بمدارك و تعامل در آنها نیست و دلیلش اینست که در متجاوز از دو قرن و نیم زندگی ائمه علیهم السلام تاریخ نشان نمیدهد که مطلبی از آنها پرسیده باشند و آنها جواب نداده یا گفته باشند نمیدانم و محتاج بتاءملست.

ترجمه روایت شریفه:

عبدالله بن سلیمان گوید: امام صادق (ع) فرمود: راز ما همواره پوشیده بود تا زمانیکه بدست اولادکیسان افتاد، آنها در بین راه و دهات اطراف عراق بازگو کردند.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُسَلِّيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ لِي مَا زَالَ سِرُّنَا مَكْنُومًا حَتَّى صَارَ فِي يَدَيِ وَلَدِ كَيْسَانَ فَتَحَدَّثُوا بِهِ فِي الطَّرِيقِ وَ قَرَى السَّوَادِ

اصول کافی ج : 3 ص : 316 روایه 6:

شرح:

کیسان همان مختار بن ابی عبیده ثقفی است که بخونخواهی حضرت سیدالشهداء (ع) قیام کرد و طایفه کیسانیه باو منسوبند، و برخی گفته اند: مقصود از اولاد کیسان و دغلبازانی هستند که خود را بتشیع نسبت دهند.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَدَّاءِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ وَ اللَّهُ إِنَّ أَحَبَّ أَصْحَابِي إِلَيَّ أَوْرَعَهُمْ وَ فَقَهُهُمْ وَ أَكْتَمَهُمْ لِحَدِيثِنَا وَ إِنَّ أَسْوَأَهُمْ عِنْدِي حَالًا وَ أَمَقَّتَهُمْ لِلَّذِي إِذَا سَمِعَ الْحَدِيثَ يُنْسَبُ إِلَيْنَا وَ يُرَوَى عَنَّا فَلَمْ يَقْبَلْهُ أَشْمَازُ مِنْهُ وَ جَحَدَهُ وَ كَفَرَ مَنْ دَانَ بِهِ وَ هُوَ لَا يَدْرِي لَعَلَّ الْحَدِيثَ مِنْ عِنْدِنَا خَرَجَ وَ إِلَيْنَا أُسْنِدَ فَيَكُونُ بِذَلِكَ

خَارِجاً عَنْ وَلَايَتِنَا

اصول کافی ج : 3 ص : 317 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) میفرمود: بخدا که محبوبترین اصحابم نزد من پرهیزگارتر و فقیه تر و حدیث را نهان دارتر آنها است و بدترین و مبعوضترین اصحابم نزد من ، کسی است که هرگاه حدیثی را شنود که بما نسبت دهند و از ما روایت کنند، آنرا نپذیرد و بدش آید و انکار ورزد و هر که را بآن معتقد باشد تکفیر کند در صورتیکه او نمیداند، شاید آن حدیث از ما صادر شده و بما منسوب باشد، و او نسبت انکارش از ولایت ما خارج شود.

ترجمه روایت شریفه:

معلی بن خنیس گوید: امام صادق (ع) فرمود: ای معلی امر ما را نهان دار و فاش مساز، زیرا کسیکه امر ما را نهان دارد و فاش نسازد. خدا او را بجهت آن در دنیا عزیز کند و آنرا در آخرت نور میان دو چشمش قرار دهد که بسوی بهشتش کشد، ای معلی هر که امر ما را فاش سازد و پوشیده ندارد خدا بسبب آن در دنیا ذلیلش کند و نور را از ایمان چشمانش در آخرت بگیرد و آنرا تاریکی قرار دهد که بسوی دوزخش کشاند، ای معلی همانا تقیه از دین من و دین پدران منست و کسیکه تقیه ندارد، دین ندارد ای معلی همانا خدا دوست دارد در پنهانی عبادت شود چنانکه دوست دارد در آشکار عبادت شود، ای معلی فاش سازنده امر ما مانند انکار کننده آنست.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَحْيَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا مُعَلَّى اكْتُمُ أَمْرَنَا وَ دَعُهُ فَإِنَّهُ مَنْ كَتَمَ أَمْرَنَا وَ لَمْ يَدْعُهُ أَعَزَّهُ اللَّهُ بِهِ فِي الدُّنْيَا وَ جَعَلَهُ نُورًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ فِي الْآخِرَةِ يَقُودُهُ إِلَى الْجَنَّةِ يَا مُعَلَّى مَنْ أَدَاعَ أَمْرَنَا وَ لَمْ يَكْتُمَهُ أَذَلَّهُ اللَّهُ بِهِ فِي الدُّنْيَا وَ نَزَعَ النُّورَ مِنْ بَيْنَ عَيْنَيْهِ فِي الْآخِرَةِ وَ جَعَلَهُ ظُلْمَةً تَقُودُهُ إِلَى النَّارِ يَا مُعَلَّى إِنَّ التَّقِيَّةَ مِنْ دِينِي وَ دِينِ آبَائِي وَ لَا دِينَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ يَا مُعَلَّى إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُعْبَدَ فِي السِّرِّ كَمَا يُحِبُّ أَنْ يُعْبَدَ فِي الْعَلَانِيَةِ يَا مُعَلَّى إِنَّ الْمَذْبِيعَ لِأَمْرِنَا كَالْجَاوِدِ لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 317 روایه 8:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ

الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ
عَمَارٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَخْبَرْتُ
بِمَا أَخْبَرْتُكَ بِهِ أَحَدًا قُلْتُ لَا إِلَّا سُلَيْمَانَ بْنَ
خَالِدٍ قَالَ أَحْسَنْتَ أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ الشَّاعِرِ
فَلَا يَعْذُونَ سِرِّي وَ سِرُّكَ ثَالِثًا إِلَّا كُلُّ سِرٍّ
جَاوَزَ اثْنَيْنِ شَائِعٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 317 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:
عمار گوید: امام صادق (ع) فرمود: آنچه
را بتو گفتم ، بکسی گفתי ؟ عرض کردم :
جز بسلیمان ابن خالد نگفتم ،
فرمود: احسنت ، مگر قول شاعر را
نشنیده ای که گوید:

فلا يعدون سرى و سرک ثالثا

الا كل سر جاوز اثنين شائع

راز من و تو بسومین کسی نرسد

هر راز که از دو بگذرد فاش شود

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ سَأَلْتُ
أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا ع عَنْ مَسْأَلَةِ قَائِمِي وَ
أَمْسَكَ ثُمَّ قَالَ لَوْ أُعْطِينَاكُمْ كُلَّمَا تُرِيدُونَ كَانَ
شَرًّا لَكُمْ وَ أَخَذَ بَرَقِيَّةَ صَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ قَالَ
أَبُو جَعْفَرٍ ع وَ لَإِيَّةَ اللَّهِ أَسْرَهَا إِلَى جَبْرِئِيلَ ع
وَ أَسْرَهَا جَبْرِئِيلُ إِلَى مُحَمَّدٍ ص وَ أَسْرَهَا
مُحَمَّدٌ إِلَى عَلِيٍّ ع وَ أَسْرَهَا عَلِيٌّ إِلَى مَنْ
شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَذِيعُونَ ذَلِكَ مِنَ الَّذِي
أَمْسَكَ حَرْفًا سَمِعَهُ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع فِي
حِكْمَةِ آلِ دَاوُدَ يَنْبَغِي لِلْمُسْلِمِ أَنْ يَكُونَ مَالِكًا
لِنَفْسِهِ مُقْبِلًا عَلَيْهِ عَارِفًا بِأَهْلِ زَمَانِهِ فَاتَّقُوا
اللَّهَ وَ لَا تَذِيعُوا حَدِيثَنَا فَلَوْ لَا أَنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ
عَنْ أَوْلِيَائِهِ وَ يَنْتَقِمُ لِأَوْلِيَائِهِ مِنْ أَعْدَائِهِ أَمَا
رَأَيْتَ مَا صَنَعَ اللَّهُ بِآلِ بَرْمَكٍ وَ مَا انْتَقَمَ اللَّهُ
لِأَبِي الْحَسَنِ ع وَ قَدْ كَانَ بَنُو الْأَشْعَثِ عَلَى
خَطَرٍ عَظِيمٍ فَدَفَعَ اللَّهُ عَنْهُمْ بَوْلَايَتَهُمْ لِأَبِي
الْحَسَنِ ع وَ أَنْتُمْ بِالْعِرَاقِ تَرَوْنَ أَعْمَالَ
هَؤُلَاءِ الْفِرَاعِنَةِ وَ مَا أَمْهَلَ اللَّهُ لَهُمْ فَعَلَيْكُمْ
بِتَقْوَى اللَّهِ وَ لَا تَعْرِتْكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَ لَا
تَعْتَرُوا بِمَنْ قَدْ أَمْهَلَ لَهُ فَكَانَ الْأَمْرُ قَدْ وَصَلَ

إِلَيْكُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 318 روایة 10:

ترجمه روایت شریفه:

محمد بن ابی نصر گوید: از امام رضا علیه السلام مسأله ای پرسیدم ، حضرت خود داری کرد و جواب فرمود: سپس فرمود: اگر هر چه را میخواهید، بشما بگوئیم و عطا کنیم ، موجب شر شما باشد و گردن صاحب الامر را بگیرند، امام باقر علیه السلام فرموده است : امر ولایت (حکومت و خلافت خدائی) را خدا بجبرئیل بر از سپرد، و جبرئیل بمحمد (ص) بر از سپرد و محمد (ص) بعلی علیه السلام و علی بهر که خدا خواست ، سپس شما آنرا فاش میسازید، کیست آنکه سخنی را که شنیده نگهدارد؟ امام باقر علیه السلام فرمود: در حکمت آل داود است که : مسلمان را سزاوار است که مالک خود باشد و بکار خود رو آورد و مردم زمانش را بشناسد. از خدا پروا کنید و حدیث ما را فاش مسازید، اگر خدا از دوستان خود دفاع نمیکرد و انتقام آنها را از دشمنانش نمیگرفت) شما با فاش ساختن اسرار و ترك تقیه مذهب تشیع را نابود ساخته بودید.)

مگر ندیدی خدا با آل بر مك چه کرد؟ و چگونه انتقام موسی بن جعفر علیه السلام را گرفت ، و طایفه بنی اشعث را هم خطر بزرگی تهدید میکرد ولی خدا بواسطه دوستی آنها نسبت بامام کاظم خطر را از آنها برداشت ، شما در عراقید و رفتار این فرعونیان) بنی عباس و اعمالشان (را می بینید که خدا چه مهلتی بآنها داده (پس خدا گاهی از ظالم انتقام میگیرد و گای برای اتمام حجت مهلتش میدهد، شما در هر دو حالت

خویشتن دار و راز نگهدار باشید.)
 تقوای خدا را پیشه کنید و (زندگی)
 دنیا شما را فریب ندهد، وضع کسانیکه
 مهلت یافته اند شما را گول نزد، مثل
 اینکه حکومت بدست شما افتاده (این جمله
 بشارتی است بظهور امام قائم علیه السلام
 و قطعی بودن آن - مجلسی (ره)).

شرح:

دولت و شوکت آل برمک و انحطاط و زوال آنها بدست هارون الرشید در تواریخ و سیر معروف و مشهور است، و از این روایت پیداست که علت گرفتاری و زندان و شهادت موسی بن جعفر علیه السلام آنها بوده اند، و جعفر بن محمد اشعث با اولادش با آنکه در دستگاه هارون الرشید بودند، از شیعیان موسی بن جعفر علیه السلام بودند و هارون الرشید پسرش محمد امین را بجعفر سپرده بود، و همین پسر را خلیفه اول خود ساخته بود، یحیی بن خالد برمکی چون دید، پس از هارون محمد خلیفه خواهد شد و کار جعفر بالا خواهد گرفت همواره از او نزد مأمون سعایت میکرد، ولی خدا او را حفظ کرد، سپس یحیی از موسی بن جعفر (ع) نزد هارون سعایت کرد و سبب گرفتاری آنحضرت شد.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: خوشا حال بنده
 گمنامیکه خدا او را شناسد و مردم او را
 نشناسند، اینها چراغهای هدایت و
 چشمه های دانشند، هر فتنه تاریک و
 سخنی از برکت آنها برطرف شود آنها نه
 فاش کننده و پخش کننده اسرارند و نه
 خشن و ریاکار.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
 الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ
 عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
 سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص طُوبَى لِعَبْدٍ
 نَوْمَةً عَرَفَهُ اللَّهُ وَ لَمْ يَعْرِفْهُ النَّاسُ أُولَئِكَ
 مَصَابِيحُ الْهُدَى وَ يَنَابِيعُ الْعِلْمِ يَنْجَلِي عَنْهُمْ
 كُلُّ فِتْنَةٍ مُظْلِمَةٍ لَيْسُوا بِالْمَذَابِيعِ الْبُذْرِ وَ لَا
 بِالْجَفَاةِ الْمُرَائِيْنَ

اصول کافی ج : 3 ص : 319 روایة 11:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
 يُونُسَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ أَبِي
 عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع طُوبَى
 لِكُلِّ عَبْدٍ نَوْمَةً لَا يُؤْبَهُ لَهُ يَعْرِفُ النَّاسُ وَ لَا
 يَعْرِفُهُ النَّاسُ يَعْرِفُهُ اللَّهُ مِنْهُ بِرِضْوَانٍ
 أُولَئِكَ مَصَابِيحُ الْهُدَى يَنْجَلِي عَنْهُمْ كُلُّ
 فِتْنَةٍ مُظْلِمَةٍ وَ يَفْتَحُ لَهُمْ بَابُ كُلِّ
 رَحْمَةٍ لَيْسُوا بِالْبُذْرِ الْمَذَابِيعِ وَ لَا الْجَفَاةِ
 الْمُرَائِيْنَ وَ قَالَ قُولُوا الْخَيْرَ تُعْرِفُوا بِهِ وَ
 اَعْمَلُوا الْخَيْرَ تَكُونُوا مِنْ أَهْلِهِ وَ لَا تَكُونُوا

عَجَلًا مَذَابِيعَ فَإِنَّ خِيَارَكُمْ الَّذِينَ إِذَا نُظِرَ
إِلَيْهِمْ ذُكِرَ اللَّهُ وَشَرُّكُمْ الْمَشَاءُونَ بِالنَّمِيمَةِ
الْمُفَرَّقُونَ بَيْنَ الْأَحَبَّةِ الْمُبْتَغُونَ لِلْبِرَاءِ
الْمَعَايِبِ

اصول کافی ج : 3 ص : 319 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:
امیرالمؤمنین (ع) فرمود: خوشا حال
بنده گمنامیکه باو اعتنا نشود، او مردم را
شناسد ولی مردم او را نشناسند، خدا
رضایت او را شناسد (او را برضوان
شناسند) اینها چراغهای هدایتند که
هر فتنه تاریک و سختی از برکت
آنها زایل شود و در هر رحمتی بر ایشان
گشوده گردد، نه پخش کننده و فاش
سازنده را زند و نه خشن و ریا کار.
و فرمود: سخن خیر گویند تا بدان
معروف شوید و کار خیر کنید تا
اهل خیر شوید، عجل و فاش کننده را ز
نباشید، زیرا بهترین شما کسانی باشند که
چون آنها بنگرند بیاد خدا افتند و بدترین
شما سخن چینیانی باشند که میان دوستان
جدائی افکنند و عیبجوی پاکدامنان باشند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَمَّنْ أَخْبَرَهُ قَالَ قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع كُفُّوا أَلْسِنَتَكُمْ وَ الزُّمُّوا بَيُوتَكُمْ
فَإِنَّهُ لَا يُصِيبُكُمْ أَمْرٌ تَخْصُونَ بِهِ أَبَدًا وَلَا
تَرَالُ الزَّيْدِيَّةُ لَكُمْ وَقَاءً أَبَدًا

اصول کافی ج : 3 ص : 320 روایه 13:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: زبان خود را
نگهدارید و خانه نشین باشید، هرگز
بلانیکه مخصوص شما (شیعیان) است
بشما نمیرسد (زیرا گمنامید و تقیه میکنید)
و طایفه زیدیه همواره سپر بلای شما
باشند (زیرا آنها تقیه نمیکنند و بر ائمه ما
علیهم السلام طعنه میزنند، از اینرو
سلاطین جور بدفع آنها میپردازند و از
شما غفلت میکنند).

عَنْهُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي
الْحَسَنِ ص قَالَ إِنْ كَانَ فِي يَدِكَ هَذِهِ شَيْءٌ
فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تَعْلَمَ هَذِهِ فَافْعَلْ قَالَ وَ
كَانَ عِنْدَهُ إِنْسَانٌ فَتَذَاكُرُوا الْإِذَاعَةَ فَقَالَ

أَحْفَظُ لِسَانَكَ تُعَزُّ وَ لَا تُمَكِّنُ النَّاسَ مِنْ قِيَادِ
رَقَبَتِكَ فَتَذَلَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 320 روایه 14:

ترجمه روایت شریفه:

حضرت ابوالحسن (ع) فرمود: اگر در این دستت چیزی باشد و بتوانی بآن دستت نفهمانی بکن (یعنی رازت را از خواص اصحاب پوشیده دار) راوی گوید: مردی نزد آنحضرت بود و از فاش ساختن راز سخن بمیان آمد، حضرت فرمود: زبانت را نگهدار تا عزیز شوی ، و مردم را بافسار گردنت مسلط مساز که ذلیل گردی.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ خَالِدِ بْنِ
نَجِيجٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ أَمْرًا
مَسْنُورًا مُقْتَعًا بِالْمِيثَاقِ فَمَنْ هَتَكَ عَلَيْنَا أَذْلَهُ
اللَّهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 320 روایه 15:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: همانا امر ما پوشیده و در پرده پیمانست (همان پیمانی که خدا و پیغمبر و ائمه صلوات الله عليهم از مردم گرفته اند که راز ما را از نا اهل نهان دارند) پس هر که آن پرده را علیه ما بدرد، خدا ذلیلش کند.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى
جَمِيعًا عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ سَعْدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ بْنِ
عَزْوَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَمْرِو بْنِ
أَبَانَ عَنْ عِيسَى بْنِ أَبِي مَنصُورٍ قَالَ
سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ نَفْسُ الْمَهْمُومِ
لَنَا الْمُغْتَمُّ لَظْلُمْنَا تَسْبِيحَ وَ هَمُّهُ لِأَمْرِنَا
عِبَادَةً وَ كَتْمَانَهُ لِسِرِّنَا جِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
قَالَ لِي مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ أَكْتُبُ هَذَا بِالذَّهَبِ فَمَا
كَتَبْتُ شَيْئًا أَحْسَنَ مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 320 روایه 16:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: نفس کشیدن کسیکه برای ما اندوهگین است و برای ستمیکه بما شده غمگین است ، تسبیح میباشد، و همت گماشتنش برای امر ما عبادتست و پنهان داشتنش راز ما را جهاد در راه خداست ، راوی گوید: محمد بن سعید بمن گفت : این روایت را با آب طلا بنویس که من چیزی بهتر از این ننوشته ام.

باب : مؤمن و علامات و صفاتش

بَابُ الْمُؤْمِنِ وَ عَلَامَاتِهِ وَ صِفَاتِهِ

مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ
 عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دَاهِرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ يَحْيَى
 عَنْ قُتَيْبَةَ أَبِي قَتَادَةَ الْحَرَّانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
 بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَامَ رَجُلٌ
 يُقَالُ لَهُ هَمَامٌ وَكَانَ عَابِدًا نَاسِكًا مُجْتَهِدًا إِلَى
 أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع وَهُوَ يَخْطُبُ فَقَالَ يَا أَمِيرَ
 الْمُؤْمِنِينَ صِفْ لَنَا صِفَةَ الْمُؤْمِنِ كَأَنَّا
 نَنْظُرُ إِلَيْهِ فَقَالَ يَا هَمَامُ الْمُؤْمِنُ هُوَ الْكَائِسُ
 الْفَطِنُ بِشْرُهُ فِي وَجْهِهِ وَحُزْنُهُ فِي قَلْبِهِ
 أَوْسَعُ شَيْءٍ صَدْرًا وَأَذَلُّ شَيْءٍ نَفْسًا زَاجِرٌ
 عَنْ كُلِّ فَنٍ حَاضٍ عَلَى كُلِّ حَسَنَةٍ حَقُودٌ وَ
 لَا حَسُودٌ وَلَا وَثَّابٌ وَلَا سَبَّابٌ وَلَا عِيَّابٌ وَ
 لَا مُعْتَابٌ يَكْرَهُ الرِّفْعَةَ وَيَسْتَأْذِنُ السَّمْعَةَ
 طَوِيلُ الْغَمِّ بَعِيدُ الْهَمِّ كَثِيرُ الصَّمْتِ وَقُورٌ
 ذَكُورٌ صَبُورٌ شَكُورٌ مَغْمُومٌ بِفِكْرِهِ مَسْرُورٌ
 بِفَقْرِهِ سَهْلُ الْخَلِيقَةِ لَيِّنُ الْعَرِيكَ رَصِينُ
 الْوَفَاءِ قَلِيلُ الْأَدَى لَا مُتَأَفِّكٌ وَلَا مُتَهَتِّكٌ
 إِنْ ضَحَكَ لَمْ يَخْرُقْ وَإِنْ غَضِبَ لَمْ يَنْزُقْ
 ضَحِكُهُ تَبَسُّمٌ وَاسْتِفْهَامُهُ تَعْلَمٌ وَ
 مُرَاجَعَتُهُ تَفْهَمٌ كَثِيرٌ عِلْمُهُ عَظِيمٌ حِلْمُهُ كَثِيرٌ
 الرَّحْمَةُ لَا يَبْخُلُ وَلَا يَعْجَلُ وَلَا يَضْجُرُ وَلَا
 يَبْطُرُ وَلَا يَحِيفُ فِي حُكْمِهِ وَلَا يَجُورُ فِي
 عِلْمِهِ نَفْسُهُ أَصْلَبُ مِنَ الصَّلْدِ وَكَادِحَتُهُ
 أَحْلَى مِنَ الشَّهْدِ لَا جَشَعٌ وَلَا هَلَعٌ وَلَا عَنَفٌ
 وَلَا صِلَفٌ وَلَا مُتَكَلِّفٌ وَلَا مُتَعَمِّقٌ جَمِيلُ
 الْمُنَازَعَةِ كَرِيمُ الْمُرَاجَعَةِ عَدْلٌ إِنْ غَضِبَ
 رَفِيقٌ إِنْ طَلَبَ لَا يَتَهَوَّرُ وَلَا يَتَهَتِّكُ وَ
 لَا يَتَجَبَّرُ خَالِصُ الْوُدِّ وَثِيقُ الْعَهْدِ وَفِي
 الْعَقْدِ شَفِيقٌ وَصُولُ حَلِيمٍ خُمُولٌ قَلِيلُ
 الْفُضُولِ رَاضٍ عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مُخَالَفٌ
 لِهَوَاهُ لَا يَغْلُظُ عَلَى مَنْ ذُونَهُ وَلَا
 يَخْوُضُ فِيهَا لَا يَغْنِيهِ نَاصِرٌ لِلدِّينِ مُحَامٍ
 عَنِ الْمُؤْمِنِينَ كَهْفٌ لِلْمُسْلِمِينَ لَا يَخْرُقُ
 النَّثَاءَ سَمْعُهُ وَلَا يَنْكِي الطَّمْعَ قَلْبُهُ وَلَا
 يَصْرِفُ اللَّعِبَ حُكْمُهُ وَلَا يُطْلِعُ الْجَاهِلَ عِلْمُهُ
 قَوْلَ عَمَالٍ عَالِمٍ حَازِمٍ لَا بِفَحَّاشٍ وَلَا

بَطْيَاشٍ وَصُورٍ فِي غَيْرِ عَنَفٍ بَذُولٍ فِي
غَيْرِ سَرَفٍ لَا بَخْتَالٍ وَلَا بَغْدَارٍ وَلَا يَفْتَفِي
أَثَرًا وَلَا يَحِيفُ بَشَرًا رَفِيقٌ بِالْخَلْقِ سَاعٍ فِي
الْأَرْضِ عَوْنٌ لِلضَّعِيفِ غَوْثٌ لِلْمَلْهُوفِ لَا
يَهْتِكُ سِتْرًا وَلَا يَكْشِفُ سِرًّا كَثِيرُ
الْبَلَوَى قَلِيلُ الشُّكْوَى إِنْ رَأَى خَيْرًا ذَكَرَهُ وَ
إِنْ عَافَى سَرًّا سَتَرَهُ يَسْتُرُ الْعَيْبَ وَيَحْفَظُ
الْعَيْبَ وَيُقِيلُ الْعُذْرَةَ وَيَغْفِرُ الزَّلَّةَ لَا يَطْلُعُ
عَلَى نَصَحٍ فَيَذَرُهُ وَلَا يَدْعُ جَنَحَ حَيْفٍ
فَيُصْلِحَهُ أَمِينٌ رَصِينٌ تَقِيٌّ نَقِيٌّ زَكِيٌّ رَضِيٌّ
يَقِيلُ الْعُذْرَةَ وَيُجَمِّلُ الذِّكْرَ وَيُحْسِنُ بِالنَّاسِ
الظَّنَّ وَيَتَّهَمُ عَلَى الْعَيْبِ نَفْسَهُ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مردیکه نامش
همام و خداپرست و عابد و ریاضتکش بود،
در برابر امیرالمؤمنین (ع) که سخنرانی
میفرمود برخاست و گفت: یا امیرالمؤمنین!
اوصاف مؤمن را برای ما آنطور
بیان کن که گویا در برابر چشم ماست و
باو مینگریم، فرمود:

ای همام مؤمن همان انسان زیرک و
با هوشی است که شادیش بر چهره و
اندویش در دلش باشد، فراخ دلترا از
همه چیز و متواضعترا از همه کس است،
از هر نابودی گریزان و بسوی هر خوبی
شتابانست کینه و حسد ندارد، بمردم
نمیپرد و دشنام نمیدهد، عیبجو نیست و
غیبت نمیکند، گردن فرازی را
نمیخواهد و شهرت را ناپسند شمارد،
اندویش دراز و همتش بلند و
خاموشیش بسیار است، با وقار است
و متذکر، صابر است و شاکر از فکر خود
غمناکست و از فقیر خویش شادان،
خوش خلق و نرم خو است، با وفا و کم
آزار است، دروغزن و پرده در نیست.
اگر لبخند دهد ندرد، و اگر خشم
کند سبکسری نورزد، خنده اش بر لبها
است و پرسشش برای دانستن و دوباره
پرسیدنش برای فهمیدن، دانشش بسیار
و بردباریش بزرگ و مهربانیش زیاد
است، بخل نورزد و شتاب نکند، دلتنگی
نکند و مستی ننماید، در قضاوت خلاف
حق نگوید و در عملش بیراه نرود از
سنگ خارا محکمتر است، و در کسب و
کار از عسل شیرین تر، نه حریص است و
نه بیتاب و نه خشن و نه پر مدعی و نه
متکلف و نه پر کنجکاو (در امر دنیا)

نزاع کردنش نیکو و مراجعه کردنش
 شرافتمندانه است ، عادلست اگر خشم
 ورزد، ملایمست اگر چیزی خواهد، بی
 باک و پرده در و زور گو نیست ،
 دوستیش صمیمانه و پیمانش محکم و در
 قرار داد با وفاست . مهربان و چسبان و
 بردبار و گمنام و کم زوائد است ، از
 خدای عزوجل راضی و مخالف هوای
 نفس خویش است ، بزیر دستش درشتی
 نکند و در آنچه باو مربوط نیست وارد
 نشود، یاور دین و حامی مؤمنین و پناه
 مسلمین است ، ستایش مردم از او
 کوشش را ندرد (فریفته اش نسازد) و
 طمع دلش را نخرشد، بازیهای کودکانه
 حکمتش را نگرداندو مرد نادان بداننش
 پی نبرد.

میگوید و بکار می بندد، دانشمند است
 ودور اندیش ، ناسزا نگوید و سبکی نکند.
 صلح رحم کند و بر آنها گرانبار
 نشود، بخشش کند بدون اسراف ،
 نیرنگباز و حيله گرنیست ، پیگیر عیب
 کسی نباشد، و بر هیچکس ستم نکند، با
 مردم ملایمت دارد و (برای قضاء حوائج
 آنها) در روی زمین شرح میکند یاور
 ناتوانست و داد رس بیچاره ، پرده ای را
 ندرد و رازی را آشکار نسازد،
 گرفتاریش زیاد و شکایتش اندکست اگر
 خوبی بیند بیاد آورد، و اگر بدی بیند
 نهان کند، عیب را بپوشد و غیب
 نگهدار باشد (آبروی مردمرا در نبود
 نشان نگهدارد) از خطا در گذرد و از
 لغزش چشم پوشی کند، بنصیحتی آگاه
 نشود که آنرا رها کند و هیچ کجرویرا
 اصلاح نگذارد، امین است و با وفا
 پرهیزکار و پاکدامن و بی عیب و پسندیده

نسبت بمردم عذر پذیراست و از آنها به نیکی یاد میکند و حسن ظن دارد، و در نهان خود را (و خود را بعیب) متهم میکند.

يُحِبُّ فِي اللَّهِ بِفَقْهِهِ وَ عِلْمِهِ وَ يَقْطَعُ فِي اللَّهِ
بِحَرَمِهِ وَ عَزْمِهِ لَا يَخْرُقُ بِهِ فَرْحٌ وَ لَا يَطِيشُ
بِهِ مَرَحٌ مُذَكِّرٌ لِلْعَالَمِ مُعَلِّمٌ لِلْجَاهِلِ لَا
يَتَوَقَّعُ لَهُ بَاقَةٌ وَ لَا يُخَافُ لَهُ غَائِلَةٌ كُلُّ
سَعْيٍ أَخْلَصَ عِنْدَهُ مِنْ سَعْيِهِ وَ كُلُّ نَفْسٍ
أَصْلَحَ عِنْدَهُ مِنْ نَفْسِهِ عَالَمٌ بِعَيْبِهِ شَاغِلٌ
بِعَمِّهِ لَا يَتَّقِي بَغْيَ رَبِّهِ غَرِيبٌ وَ حَيِّدٌ
جَرِيدٌ حَزِينٌ يُحِبُّ فِي اللَّهِ وَ يُجَاهِدُ فِي اللَّهِ
لِيَتَّبِعَ رِضَاهُ وَ لَا يَنْتَقِمَ لِنَفْسِهِ بِنَفْسِهِ وَ لَا
يُؤَالِي فِي سَخَطِ رَبِّهِ مُجَالِسٌ لِأَهْلِ الْفَقْرِ
مُصَادِقٌ لِأَهْلِ الصَّدَقِ مُوَازِرٌ لِأَهْلِ الْحَقِّ
عَوْنٌ لِلْقَرِيبِ أَبٌ لِلْيَتِيمِ بَعْلٌ لِلْأَرْمَلَةِ حَفِيٌّ
بِأَهْلِ الْمَسْكِنَةِ مَرْجُوٌّ لِكُلِّ كَرِيهَةٍ
مَأْمُونٌ لِكُلِّ شِدَّةٍ هَشَّاشٌ بِشَأْسٍ لَا بَعْثَاسٍ وَ
لَا بِجَسَّاسٍ صَلِيبٌ كَظَامٌ بِسَامٍ دَقِيقٌ النَّظَرُ
عَظِيمٌ الْحَذَرُ لَا يَجْهَلُ وَ إِن جُهِلَ عَلَيْهِ يَحْلُمُ
لَا يَبْخُلُ وَ إِن بُخِلَ عَلَيْهِ صَبْرٌ عَقْلٌ
فَاسْتَحْيَا قَنَعًا سَتَعْنَى حَيَاؤُهُ يَغْلُو شَهْوَتُهُ وَ
وَدُّهُ يَغْلُو حَسَدُهُ وَ عَفْوُهُ يَغْلُو حَقْدُهُ لَا يَنْطِقُ
بِغَيْرِ صَوَابٍ وَ لَا يَلْبَسُ إِلَّا الْإِقْتِصَادَ مَشْنِيَّةُ
التَّوَاضُعِ خَاضِعٌ لِرَبِّهِ بِطَاعَتِهِ رَاضٍ عَنْهُ فِي
كُلِّ حَالَاتِهِ نَبِيَّةٌ خَالِصَةٌ أَعْمَالُهُ لَيْسَ فِيهَا
غَشٌّ وَ لَا خَدِيعَةٌ نَظَرُهُ عَبْرَةٌ سَكُونُهُ فِكْرَةٌ وَ
كَلَامُهُ حِكْمَةٌ مُنَاصِحًا مُتَبَادِلًا مُتَوَاضِعًا
نَاصِحٌ فِي السِّرِّ وَ الْعَلَانِيَةِ لَا يَهْجُرُ أَخَاهُ وَ
لَا يَغْتَابُهُ وَ لَا يَمْكُرُ بِهِ وَ لَا يَأْسِفُ عَلَى مَا
فَاتَهُ وَ لَا يَحْزَنُ عَلَى مَا أَصَابَهُ وَ لَا يَرْجُو
مَا لَا يَجُوزُ لَهُ الرَّجَاءُ وَ لَا يَفْشَلُ فِي
الشَّدَّةِ وَ لَا يَبْطُرُ فِي الرَّخَاءِ يَمْزُجُ الْحِلْمَ
بِالْعِلْمِ وَ الْعَقْلَ بِالصَّبْرِ تَرَاهُ بَعِيدًا كَسَلُهُ

دَائِمًا نَشَاطَةً قَرِيبًا أَمَلَهُ قَلِيلًا زَلَّ اللَّهُ مُتَوَقِّعًا
لَأَجَلِهِ خَاشِعًا قَلْبُهُ ذَاكِرًا رَبَّهُ قَانِعًا نَفْسُهُ
مَنْفِيًا جَهْلُهُ سَهْلًا أَمْرُهُ حَزِينًا لَذْنِبِهِ مَيِّتَةً
شَهْوَتُهُ كَظُومًا غَيْظُهُ صَافِيًا خُلُقُهُ أَمْنًا مِنْهُ
جَارُهُ ضَعِيفًا كِبَرُهُ قَانِعًا بِالَّذِي قُدِّرَ لَهُ مَتِينًا
صَبْرُهُ مُحْكَمًا أَمْرُهُ كَثِيرًا ذِكْرُهُ يُخَالِطُ
النَّاسَ لِيَعْلَمَ وَ يَصْنُتُ لِيَسْلَمَ وَ يَسْأَلُ لِيَفْهَمَ
وَ يَتَجَرَّ لِيَعْنَمَ لَا يَنْصَبُ لِلْخَبَرِ لِيَفْجُرَ بِهِ
وَ لَا يَتَكَلَّمَ لِيَتَجَبَّرَ بِهِ عَلَى مَنْ سِوَاهُ نَفْسُهُ
مِنْهُ فِي عَنَاءٍ وَ النَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ أُتْعِبَ
نَفْسُهُ لِأَخْرَتِهِ فَأَرَاخَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ إِنْ
بُغِيَ عَلَيْهِ صَبَرَ حَتَّى يَكُونَ اللَّهُ الَّذِي
يَنْتَصِرُ لَهُ بَعْدَهُ مِمَّنْ تَبَاعَدَ مِنْهُ بُغْضٌ وَ
نَرَاهُ وَ دُنُوهُ مِمَّنْ دَنَا مِنْهُ لَيْنٌ وَ رَحْمَةٌ
لَيْسَ تَبَاعُدُهُ تَكْبَرًا وَ لَا عَظَمَةٌ وَ لَا دُنُوهُ
خَدِيعَةٌ وَ لَا خَلَابَةٌ بَلْ يَفْتَدِي بِمَنْ كَانَ قَبْلَهُ
مِنْ أَهْلِ الْخَيْرِ فَهُوَ إِمَامٌ لِمَنْ بَعْدَهُ مِنْ أَهْلِ
الْبِرِّ قَالَ فَصَاحَ هَمَامٌ صَيْحَةً ثُمَّ وَقَعَ مَغْشِيًا
عَلَيْهِ مِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَ أَمَا وَ اللَّهُ لَقَدْ كُنْتُ
أَخَافُهَا عَلَيْهِ وَ قَالَ هَكَذَا تَصْنَعُ الْمُوَ عِظَةُ
الْبَالِغَةُ بِأَهْلِهَا فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ فَمَا بِكَ يَا أَمِيرَ
الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ إِنْ لَكُلِّ أَجَلًا لَا يَعْدُوهُ وَ
سَبَبًا لَا يُجَاوِزُهُ فَمَهْلًا لَا تُعَدُّ فَإِنَّمَا نَفْتُ
عَلَى لِسَانِكَ شَيْطَانٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 321 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

از روی فهم و دانش برای خدا دوست
شود، و با دور اندیشی و تصمیم برای خدا
از مردم کناره گیرد، شادمانی نا
بخردهش نسازد و خوشحالی بسیار عقلش
را نبرد. یاد آور دانا باشد و معلم ندادن
، کسی از او انتظار شر ندارد و از بلایش
نترسد (زیرا شر و بلا بکسی نرساند) کار
و کوشش هر کسی را از خود خالص تر
داند، و نفس هر کس را از نفس خود
صالحتر شناسد، عیب خود را میداند و
گرفتار غم خویش است ، جز
پروردگارش بچیزی اعتماد نکند، غریب
و یکتا (و اندوهگین) است ، برای خدا
دوستی کند و در راه خدا جهاد نماید تا
از خشنودی او پیروی کرده باشد،
خودش بخاطر خویش انتقام نگیرد (بلکه
انتقام را بخدا واگذارد) و در مورد خشم
پروردگارش دوستی نکند، با فقرا بنشیند
و با راستان راست باشد و اهل حق را
یاری کند، یاور خویشاوندان و پدر یتیم و
شوهر بیوه زنان ، و مهربان بمستمندان
، در گرفتاریها آرزوی او کشند و در
سختیها باو امیدوارند، با نشاطست و
خوشرو، نه عیبجو و ترش رو، محکم
است و فرو خورنده خشم ، خندان لب
است و دقیق نظر و بسیار پرهیز،
(نادانی نکند و در برابر نادانی دیگران
بردباری ورزد) بخل نکند و در برابر
بخل دیگر صبر کند، تعقل کند تا شرم
ورزد، و قناعت کند تا بی نیاز گردد.
شرمش بر شهوتش برتری دارد، و
دوستیش بر حسدش و گذشتش بر کینه
اش ، جز سخن درست نگوید و جز لباس
اقتصاد نپوشد، با تواضع راه رود، و در

اطاعت پروردگارش خاضع باشد، در همه احوال از خدا راضی است . نیتش خالص است و اعمالش بی غش و نیرنگ بازی ، نگاهش عبرتست و سکوتش فکرت و سخنش حکمت ، خیرخواه و بخشنده و برادر است ، در نهان و آشکار نصیحت کند، از برادرش دوری نکند و غیبت ننماید و با او مکر نوزد، بر آنچه از دستش رفته افسوس نخورد، و بر مصیبتی که باو رسیده اندوهگین نشود، توقع بیجا نداشته باشد، و هنگام سختی سست نشود، در زمان خوشی مست نگردد، بردباری را با دانش آمیزد و عقل را با صبر، تنبلی را از او دور بینی و نشاطش را پیوسته ، آرزویش نزدیک و لغزش شرح - کم است ، منتظر مرگست و دلش خاشع ، بیاد خداست و نفسش قانع و جهلش زدوده و کارش آسان ، برای گناهش غمگین است و شهوتش مرده و خشمش فرو خورده ، و خلقتش ناآلوده ، همسایه اش از او آسوده است و بر سر خودپسندی نیست ، بآنچه برایش مقدر شده قانع است ، بردباریش مقین و کارش محکم و تذکرش بسیار است.

با مردم در آمیزد که دانا شود و سکوت کند که سالم ماند و بپرسد که بفهمد و تجارت کند که سود برد، گوش دادنش بسخن خوب برای بالیدن بدیگران نیست (پست حساس را نپذیرد که آنرا وسیله گناه و زشت کاری سازد) و سخن گفتنش برای زور گویی بدیگران نیست خودش از خویش در زحمت است و مردم از او در راحت ، خودش را برای آخرتش بزحمت افکنده و مردم را (شر و

آزار) خود راحت ساخته ، اگر بر او ستمی شود صبر کند تا خدا برایش انتقام گیرد، درویش از هر که دوری میکند بغض و کناره گیری از آلودگی است ، و نزدیکیش بهر که نزدیک میشود، ملایمت و مهربانی است ، درویش برای خود پسندی و بزرگ فروشی نیست ، و نزدیکیش برای فریب و نیرنگ نباشد، بلکه از پیشینیان اهل خیر پیروی کند، و خود پیشوای نیکان پس از خود باشد.

راوی گوید: همام فریادی کشید و بی هوش بیفتاد، امیرالمومنین (ع) فرمود: همانا بخدا من از بی تابی او ترسان بودم . سپس فرمود: اندرزه‌های رسا با اهل اندرز چنین میکند. شخصی عرض کرد: پس شما را چه شده ؟ (که فریاد نکشی و بیهوش نشوی) فرمود: هر کسی را اجلی است که از آن نگذرد و سبب است که از آن تجاوز نکند، آرام باش و دیگر مگو که شیطانی این سخن را بزبانت دمید.

شرح:

این روایت با اختلاف بسیاری در نهج البلاغه ذکر شده و در آخر روایت جمله ای است که مردن همام را نیز متضمن است ، ولی در آنجا سؤال همام از اوصاف متقین است پس ممکن است سؤال از فات مؤمنین و متقین بوده و در برخی روایات تنها صفات مؤمنین و در برخی خصوص صفات متقین ذکر شده است. و امام آنچه شخص معترض در آخر روایت گفت ، ممکن است مقصودش این باشد که این موعظه و اندرزهای بلیغ چرا در خود شما اثر نکرد و بیهوش نشدی یا آنکه چرا این موعظه را به همام فرمودی با آنکه نسبت به او ترسان بودی.

و اما جواب از اشکال اول این است که : با وجود آنکه آنچه را حضرت جواب فرمود درست و مطابق با واقع و قانع کننده معترض بود ولی در عین حال سبب بعیدی بود که برای بیهوشی یا مرگ همام بیان فرمود، و سبب قریبش این است که : نفوس بشر را استعدادات و حوصله های مختلف است و اولیاء خدا مخصوصا امیرالمؤمنین (ع) در حد اعلای آن قرار گرفته اند، پیداست که نیروی نفس قدسی علی (ع) در برابر واردات الهیه تحمل بسیار دارد، و با ریاضت و تمرین بدرجه وقار و طمأنینه رسیده است ، علاوه بر آنکه امام (ع) این صفات را که برای مؤمنین بیان فرمود، بعد اعلای از برکت فیض خدایتعالی در خود می بیند، از این رو از فقدان آنها متأثر و متألم نمیشود، بخلاف همام که اولاً ضعف نفس و کمی حوصله دارد. ثانیاً فقدان این صفات در او موجب اندوه و افسوس کشنده میشود. و اما جواب از اعتراض دوم اینستکه : امام علی علیه السلام بی تاب او را بعد بیهوشی و مرگ یقین نداشت و

یا آنکه برای هر کسی اجل و مرگ مقدریست و امام علی (ع) مرگ او را باین سبب میدانست و طبق قضاء و قدر الهی رفتار کرد، پس نظیر کشتن جوان در داستان خضر و موسی علیهما السلام است که قرآن کریم بیان میکند.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤمن را سزاوار است که دارای هشت صفت باشد: 1- در گرفتاریهای سخت باوقار و سنگین باشد (خود را نبازد) 2- هنگام بلا شکیب باشد. 3- در نعمت و آسایش سپاس گزار باشد. 4- بآنچه خدا روزیش کرده قانع باشد. 5- بدشمنان ستم نکند. 6- بخاطر دوستان مرتکب گناه نشود (کاری را که نتواند بگردن نگیرد) 7- تنش از او در زحمت باشد. 8- مردم از او در آسایش باشند. همانا دانش دوست مؤمن است و خویشتن داری وزیر او، و شکیبائی سرلشکرش، و رفیق برادر و لین پدرش.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَالِبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَكُونَ فِيهِ ثَمَانُ خُصَالٍ وَقَوْرٌ عِنْدَ الْهَزَاهِزِ صَبُورٌ عِنْدَ الْبَلَاءِ شَكُورٌ عِنْدَ الرَّخَاءِ قَانِعٌ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ لَا يَظْلُمُ الْأَعْدَاءَ وَلَا يَتَحَامَلُ لِلأَصْدِقَاءِ بَدْنُهُ مِنْهُ فِي تَعَبٍ وَ النَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ إِنَّ الْعِلْمَ خَلِيلُ الْمُؤْمِنِ وَ الْحِلْمَ وَ زَبِيرُهُ وَ الصَّبْرَ أَمِيرُ جُنُودِهِ وَ الرَّفْقَ أَخُوهُ وَ اللَّيْنَ وَالِدُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 325 روایه 2:

توضیح:

مجلسی علیه الرحمه راجع بفرق میان رفیق و لین اقوالی بر سبیل احتمال بیان میکند که استنباطش از کتب لغت مشکل است. آنچه از لغت استفاده می شود رفیق ضد خرق و لین ضد خشونت است و خرق بمعنی عجله در کار و ضعف و تدبیر است، پس رفیق بمعنی تاعنی و حسن تدبیر و لین بمعنی ملائمت نمودن و خشونت نکردن است.

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین علیهما السلام فرمود: مؤمن سکوت میکند تا سالم ماند، و سخن میگوید تا سود برد، سپرده و راز خود را بدوستانش نمیگوید (تا چه رسد بدشمنان) و گواهی بحق را از بیگانگان دریغ ندارد (تا چه رسد باشنایان) هیچ کار خیری را از روی ریا نکند و از روی شرم و حیا ترك ننماید اگر او را بستانند از گفته آنها هراس کند (که مبادا نزد خدا چنان نباشد) و از آنچه

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ الْمُؤْمِنُ يَصْمُتُ لِيَسْلَمَ وَ يَنْطِقُ لِيَعْمَلَ لَا يَحْدِثُ أَمَانَتَهُ الْأَصْدِقَاءَ وَ لَا يَكْتُمُ شَهَادَتَهُ مِنَ الْبُعْدَاءِ وَ لَا يَعْمَلُ شَيْئاً مِنَ الْخَيْرِ رِيَاءً وَ لَا يَتْرُكُهُ حَيَاءً إِنْ رُكِّي خَافَ مِمَّا يَقُولُونَ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ لَا يَغْرُهُ قَوْلُ مَنْ جَهِلَهُ وَ يَخَافُ إِحْصَاءَ مَا عَمِلَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 326 روایه 3:

ستاینندگان ندانند (از عیبهای نهانش) از خدا آمرزش خواهد، سخن کسیکه او را نشناخته (میستاید) فریبش ندهد و از شمردن گناهی که مرتکب شده (و نزد خدا محفوظست) بترسد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤمن در امر دین نیرومند است و با وجود نرمی دور اندیشی دارد (در نرمیش دور اندیش است) و ایمانش با یقین است و برای تحصیل فقه حریص، در هدایت جویی با نشاط و با وجود ثبات و پایداری نیکوکار است، خویشستن داریش با علم است و با ملایمت زیرکی دارد، سخاوتش در راه حق است و در زمان توانگری اقتصاد را از دست ندهد، و در زمان ناداری خوش ظاهر و با آرایش باشد و در زمان قدرت گذشت دارد و با وجود خیر خواهی مردم اطاعت خدا کند، و در حال شوت باز ایستد و در زمان رغبت پرهیزگاری کند و در امر جهاد حریص است و در گرفتاری نماز خواند و در سختی شکبیا باشد و در پیش آمدهای سنگین باوقار است و در ناگواریها بردبار و در آسایش و نعمت سپاس گزار. پشت سر مردم بد نگوید و تکبر نورزد و قطع رحم ننماید، نه سست است و نه خشن و سنگدل دیده اش بر او پیشی نگیرد (فکر نکرده بجائی ننگرد) و شکمش او را رسوا نکند، و آلت شهوتش بر او چیره نشود (که بزنا و لواط افتد) بر مردم حسد نبرد، سرزنش کنند و او سرزنش نکند،

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ بَعْضِ مَنْ رَوَاهُ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْمُؤْمِنُ لَهُ قُوَّةٌ فِي دِينٍ وَ حَزْمٌ فِي لَيْنٍ وَ إِيْمَانٌ فِي يَقِينٍ وَ حِرْصٌ فِي فِقْهِ وَ نَشَاطٌ فِي هُدًى وَ بِرٌّ فِي اسْتِقَامَةٍ وَ عِلْمٌ فِي حِلْمٍ وَ كَيْسٌ فِي رَفْقٍ وَ سَخَاءٌ فِي حَقٍّ وَ قَصْدٌ فِي غِنًى وَ تَجَمُّلٌ فِي فَاقَةٍ وَ عَفْوٌ فِي قُدْرَةٍ وَ طَاعَةٌ لِلَّهِ فِي نَصِيحَةٍ وَ انْتِهَاءٌ فِي شَهْوَةٍ وَ وَرَعٌ فِي رَغْبَةٍ وَ حِرْصٌ فِي جِهَادٍ وَ صَلَاةٌ فِي شُغْلٍ وَ صَبْرٌ فِي شِدَّةٍ وَ فِي الْهَزَاهِرِ وَ قُورٍ وَ فِي الْمَكَارِهِ صَبُورٌ وَ فِي الرِّخَاءِ شُكُورٌ وَ لَا يَغْتَابُ وَ لَا يَتَكَبَّرُ وَ لَا يَقْطَعُ الرَّحِمَ وَ لَا يَسْبِقُهُ لَيْسَ بِوَاهِنٍ وَ لَا فَظٌ وَ لَا غَلِيظٌ وَ لَا يَسْبِقُهُ بَصَرُهُ وَ لَا يَفْضَحُهُ بَطْنُهُ وَ لَا يَغْلِبُهُ فَرْجُهُ وَ لَا يَحْسُدُ النَّاسَ يُعَيِّرُ وَ لَا يُعِيرُ وَ لَا يُسْرِفُ يَنْصُرُ الْمَظْلُومَ وَ يَرْحَمُ الْمُسْكِينَ نَفْسُهُ مِنْهُ فِي غَنَاءٍ وَ النَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ لَا يَرْغَبُ فِي عِزِّ الدُّنْيَا وَ لَا يَجْزَعُ مِنْ دُلْهَاهَا لِلنَّاسِ هَمٌّ قَدْ أَقْبَلُوا عَلَيْهِ وَ لَهُ هَمٌّ قَدْ شَغَلَهُ لَا يَرَى فِي حُكْمِهِ نَقْصٌ وَ لَا فِي رَأْيِهِ وَهْنٌ وَ لَا فِي دِينِهِ ضِيَاعٌ يُرْشِدُ مِنْ اسْتِشَارَةٍ وَ يُسَاعِدُ مَنْ سَاعَدَهُ وَ يَكْبِتُ عَنِ الْخَنَا وَ الْجَهْلِ

اصول کافی ج : 3 ص : 326 روایه 4:

اسراف نورزد مظلوم را یاری کند و بر
مستمند ترحم نماید، خودش از خویش
در رنج است و مردم از او در آسایش ،
در عزت دنیا رغبت نکند و از ذلتش
بیتابی ننماید، مردم مهمی دارند که بآن
رو آورده و او را مهمی است که گرفتار
کرده (مردم بفکر دنیا و او مشغول
آخرتست) در قضاوتش نقصی دیده نشود
و در راعیش سستی نباشد و در دینش
تباهی و گم شده نیست ، مشورت کننده را
رهبری کند و کمک کننده(کمک خواه) را
کمک نماید، و از هرزه گوئی و نادانی
بگریزد.

شرح:

حرف (((فی))) در 18 جمله اول روایت در بعضی ظرف لغو و در بعضی ظرف مستقر است چنانکه ترجمه نمودیم و ممکن است نسبت بهمه ظرف لغو باشد، چنانکه در جمله دوم هر دو احتمال را نوشتیم.

عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ عَنْ أَحَدِهِمَا
ع قَالَ مَرَّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع بِمَجْلِسٍ مِنْ
قُرَيْشٍ فَإِذَا هُوَ بِقَوْمٍ بِيضٍ ثِيَابُهُمْ صَافِيَةٌ
أَلْوَانُهُمْ كَثِيرٌ ضَحْكُهُمْ يُشِيرُونَ بِأَصَابِعِهِمْ
إِلَى مَنْ يَمُرُّ بِهِمْ ثُمَّ مَرَّ بِمَجْلِسٍ لِلْأَوْسِ وَ
الْخَزْرَجِ فَإِذَا قَوْمٌ بَلِيَّتْ مِنْهُمْ الْأَبْدَانُ وَ دَقَّتْ
مِنْهُمْ الرِّقَابُ وَ اصْفَرَّتْ مِنْهُمْ الْأَلْوَانُ وَ قَدْ
تَوَاضَعُوا بِالْكَلَامِ فَتَعَجَّبَ عَلَيَّ ع مِنْ ذَلِكَ وَ
دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَالَ يَا أَبَتِ أَنْتَ
وَ أُمِّي إِنِّي مَرَرْتُ بِمَجْلِسٍ لَالٍ فَلَانٍ ثُمَّ
وَصَفَّيْتُهُمْ وَ مَرَرْتُ بِمَجْلِسٍ لِلْأَوْسِ وَ
الْخَزْرَجِ فَوَصَّفْتُهُمْ ثُمَّ قَالَ وَ جَمِيعُ
مُؤْمِنُونَ فَأَخْبَرَنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ بِصِفَةِ
الْمُؤْمِنِ فَتَكَسَّ رَسُولُ اللَّهِ ص ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ
فَقَالَ عَشْرُونَ خَصْلَةً فِي الْمُؤْمِنِ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ
فِيهِ لَمْ يَكُنْ إِيْمَانُهُ إِنَّ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِينَ
يَا عَلِيُّ الْحَاضِرُونَ الصَّلَاةَ وَ الْمَسَارِعُونَ
إِلَى الزَّكَاةِ وَ الْمُطْعَمُونَ الْمُسْكِينَ الْمَسْكُونُونَ

رَأْسَ الْيَتِيمِ الْمُنْطَهَرُونَ أَطْمَارَهُمْ
 الْمُتَزِرُونَ عَلَى أَوْسَاطِهِمُ الَّذِينَ إِنْ حَدَّثُوا لَمْ
 يَكْذِبُوا وَإِذَا وَعَدُوا لَمْ يَخْلَفُوا وَإِذَا
 اتَّمَعُوا لَمْ يَخُونُوا وَإِذَا تَكَلَّمُوا صَدَقُوا
 رُهْبَانٌ بِاللَّيْلِ أَسَدٌ بِالنَّهَارِ صَائِمُونَ
 النَّهَارَ قَائِمُونَ اللَّيْلَ لَا يُؤَدُّونَ جَاراً وَلَا
 يَتَّأَدُّونَ بِهِمْ جَارٌ الَّذِينَ مَشِيَهُمْ عَلَى الْأَرْضِ
 هَوْنٌ وَخَطَاهُمْ إِلَى بُيُوتِ الْأَرْامِلِ وَ عَلَى أَثَرِ
 الْجَنَائِزِ جَعَلَنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ مِنَ الْمُتَّقِينَ
اصول کافی ج : 3 ص : 327 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین (ع) به انجمنی از مردم
 قریش گذشت که جامه های سفید پوشیده
 بودند و رنگ صافی داشتند و بسیار می
 خندیدند و بهر که از آنجا می گذشت با
 انگشت اشاره می کردند، سپس
 بانجمن اوس و خزرج گذشت و آنها
 را دید با پیکر فرسوده و گردن باریک و
 رنگ زرد، که با فروتنی سخن می گفتند.
 علی علیه السلام از این رو دو انجمن در
 شگفت شد و خدمت رسول خدا (ص) آمد
 و گفت: پدر و مادرم بقربانت، من
 بانجمن آل فلان گذشتم - و حال آنها
 را بیان کرد - و بمجلس اوس و
 خزرج گذشتم - و حال آنها را گفت -
 سپس عرضکرد: و همه آنها مؤ
 منند، ای رسول خدا صفت مؤ من را
 برایم بازگو، رسول خداست صلی الله علیه
 و آله اندکی سر به زیر انداخت و
 سپس سر بلند کرد و فرمود: بیست
 خصلت در مؤ من است که اگر نداشته
 باشد ایمانش کامل نیست. از اخلاق مؤ
 منان است که: 1 - در نماز جماعت
 حاضرند 2 - در پرداخت زکاة شتابان 3 -
 مستمندان را اطعام کنند 4 - بر سر یتیم
 دست نوازش کشند 5 - لباسهای خود را
 پاکیزه دارند 6 - بند جامه را بکمر بندند
 (تا ستر عورت شود و به زمین نکشد). 7 -
 اگر خبر دهند دروغ نگویند 8 - اگر
 وعده کنند خلف ننمایند. 9 - چون امانت
 گیرند خیانت نکنند. 10 - چون سخن گویند
 راست گویند 11 - در شب عابندند 12 - در
 روز شیر دلیرند 13 - روزها روزه
 دارند. 14 - شبها (برای عبادت) بپا
 خیزند. 15 - همسایه را نیازارند. 16 -

همسایه از آنها آزار نیند (اگر چه بوسیله
 بچه و خادم آنها باشد). 17 - بر زمین با
 آرامش گام بردارند. 18 - به خانه های
 بیوه زنان (به منظور کمک و مساعدت)
 رهسپارند. 19 - تشییع جنازه کنند. 20 -
 خدا ما و شما را از جمله متقین قرار دهد
 (کنایه از اینکه صفت بیستم آنها تقوی
 است).

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که از
 نیکی خود شادمان و از بدی خویش
 بد حال گردد، او مؤمن است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
 عُمَيْرٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ
 قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ سَرَّتْهُ حَسَنَتُهُ وَ
 سَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 329 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: شیعیان ما همان
 رنگ پریدگان (از خوف خدا) خشک لبان
 (از روزه) لاغراند که چون شب فرا
 رسد با اندوه از آن استقبال کنند (زیرا
 در غم انجام وظیفه پروردگار باشند).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
 عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ زَعْلَانَ عَنْ
 أَبِي إِسْحَاقَ الْخَرَّاسَانِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ
 جُمَيْعٍ الْعَبْدِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ شِيعَتُنَا
 هُمُ السَّاحِبُونَ الذَّابِلُونَ النَّاحِلُونَ الَّذِينَ إِذَا
 جَنَّهُمُ اللَّيْلُ اسْتَقْبَلُوهُ بِحُزْنٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 329 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: شیعیان ما
 اهل هدایت و اهل تقوی و اهل خیر
 و اهل ایمان و اهل فتح و ظفر می
 باشند (درهای رحمت خدا بروی آنها
 گشوده و بکمال سعادت خود رسیده اند).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ
 عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ
 رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ شِيعَتُنَا أَهْلُ
 الْهُدَى وَ أَهْلُ التَّقَى وَ أَهْلُ الْخَيْرِ وَ أَهْلُ
 الْإِيمَانِ وَ أَهْلُ الْفَتْحِ وَ الظَّفَرِ

اصول کافی ج : 3 ص : 329 روایه 8:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
 عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مَنْصُورٍ

بُرُجَ عَنْ مَفْضَلٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع
إِيَّاكَ وَالسَّفَلَةَ فَإِنَّمَا شِيعَةُ عَلِيٍّ مَنْ عَفَّ
بَطْنُهُ وَفَرَجُهُ وَاشْتَدَّ جِهَادُهُ وَ عَمَلٌ
لِخَالِقِهِ وَ رَجَا ثَوَابَهُ وَ خَافَ عِقَابَهُ فَإِذَا
رَأَيْتَ أَوْلَنَكَ فَأَوْلِنِكَ شِيعَةَ جَعْفَرٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 329 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: از مردم پست
دوری کن ، همانا شیعه علی کسی است
که عفت شکم و فرج داشته باشد (آنها
را از حرام و مشتبه نگهدارد) و سخت
بکوشد و جهاد کند، و برای خالقش
عمل کند، و بثواب او امیدوار باشد، و از
عقابش بترسد، اگر این گونه مردم را
دیدي ، آنها شیعه جعفرند.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاطٍ عَنْ ابْنِ أَبِي
يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ شِيعَةَ
عَلِيٍّ كَانُوا خُمُصَ الْبُطُونِ ذُبُلَ الشَّفَاهِ أَهْلُ
رَأْفَةٍ وَ عِلْمٍ وَ حِلْمٍ يُعْرِفُونَ بِالرَّهْبَانِيَّةِ
فَأَعَيْنُوا عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِالْوَرَعِ وَ
الْاجْتِهَادِ
اصول کافی ج : 3 ص : 329 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: شیعیان
علی لاغر شکم و خشک لب بودند و
اهل مهر و دانش و بردباری که به عبادت
معروف بودند، پس با وجود دوستی و
ولایتی که دارید (برای کفار گناهای
که مرتکب شده اید) با پرهیزکاری و
کوشش کمک کنید (و خود را از عذاب
براهانید).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ ع إِنَّمَا الْمُؤْمِنُ الَّذِي إِذَا غَضِبَ لَمْ
يُخْرِجْهُ غَضَبُهُ مِنْ حَقٍّ وَ إِذَا رَضِيَ لَمْ
يُدْخِلْهُ رِضَاهُ فِي بَاطِلٍ وَ إِذَا قَدَرَ لَمْ يَأْخُذْ
أَكْثَرَ مِمَّا لَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 330 روایه 11:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: همانا مؤمن
کسی است که چون خشم کند، از حق
نگذرد و چون راضی و خشنود گردد، در
باطل قدم ننهد و چون قدرت یابد، بیشتر
از حق خود نگیرد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ
عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع
قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع يَا سُلَيْمَانُ أَ تَدْرِي مِنَ
الْمُسْلِمِ قُلْتُ جَعَلْتُ فِدَاكَ أَنْتَ أَعْلَمُ قَالَ

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَ يَدِهِ
ثُمَّ قَالَ وَ تَدْرِي مَنْ الْمُؤْمِنُ قَالَ قُلْتُ أَنْتَ
أَعْلَمُ قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ مَنْ ائْتَمَنَهُ الْمُسْلِمُونَ
عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ وَ الْمُسْلِمُ
حَرَامٌ عَلَى الْمُسْلِمِ أَنْ يَظْلِمَهُ أَوْ يَخْذُلَهُ أَوْ
يُدْفِعَهُ دَفْعَةً تُغْنِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 330 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:
سلیمان بن خالد گوید: امام صادق (ع)
فرمود: ای سلیمان می دانی مسلمان
کیست ؟ عرض کردم قربانت شما بهتر
می دانی ، فرمود: مسلمان کسی است که
مسلمانان از زبان و دست او سالم
باشند، سپس فرمود: می دانی مؤ من
کیست ؟ عرض کردم : شما دانائید،
فرمود مؤ من کسی است که مسلمانان
او را بر مال و جان خود امین سازند، و
بر مسلمان حرامست که نسبت به
مسلمان دیگر ستم کند یا او را واگذارد یا
او را براند (در پرداخت طلبش چندان
مسامحه کند) که او را به رنج اندازد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْحَسَنِ بْنِ مَخْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي
عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُ
الَّذِي إِذَا رَضِيَ لَمْ يَدْخُلْهُ رِضَاهُ فِي إِيْمٍ وَ لَا
بَاطِلٍ وَ إِذَا سَخَطَ لَمْ يُخْرِجْهُ سَخَطُهُ مِنْ
قَوْلِ الْحَقِّ وَ الَّذِي إِذَا قَدَرَ لَمْ تُخْرِجْهُ قُدْرَتُهُ
إِلَى التَّعَدَّى إِلَى مَا لَيْسَ لَهُ بِحَقٍّ

اصول کافی ج : 3 ص : 330 روایه 13:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: همانا
مؤ من کسی است که چون راضی و
خرسند باشد رضایتش او را به گناه و
باطلی وارد نکند و چون ناراضی شود از
سخن حق خارجش نکند، و کسی است که
چون قدرت یابد، قدرتش او را به آنچه
حق ندارد نکشاند.

عِدَّةٌ مِنَ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ رَفَعَهُ
قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ الْمُؤْمِنُونَ هَيِّنُونَ
لَيِّنُونَ كَالْجَمَلِ الْأَنْفِ إِذَا قِيدَ انْقَادَ وَ إِنْ أُنِيجَ
عَلَى صَخْرَةٍ اسْتَنَاحَ

اصول کافی ج : 3 ص : 330 روایه 14:

ترجمه روایت شریفه:
امام علیه السلام فرمود: مؤ منان با وقار
و آرامشند، مانند شتر نری که مهار در
بینی دارد، چون او را بکشند، به راه
افتد، و اگر بر صخره ای بخوابانند،
بخوابد (کنایه از اینکه در امور شرعی رام
و منقاد است و سرکشی و امتنا ندارد، اگر
چه ذاتا شتر نر است و نیرومند، ولی

نیروی ایمان او را از سرپیچی جلوگیری است).

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: سه چیز از علائم مؤمن است: علم به خدا و هر که را خدا دوست دارد و هر که را دوست ندارد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ
عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ ثَلَاثَةٌ
مِنْ عَلَامَاتِ الْمُؤْمِنِ الْعِلْمُ بِاللَّهِ وَ مَنْ يُحِبُّ وَ
مَنْ يَكْرَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 331 روایه 15:

شرح:

مقصود از علم خدا شناختن خدا و صفات کمال اوست و مراد به شناختن دوستان خدا، شناختن پیغمبر و ائمه و پیروان ایشان اسن و دسته دیگر کفار و منافقینند.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مؤمن مانند درختی است که برگش در زمستان و تابستان نریزد: گفتند: گفتند یا رسول الله آن چه درختی است؟ فرمود: درخت خرما.

و بِهِذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص
الْمُؤْمِنُ كَمِثْلِ شَجَرَةٍ لَا يَتَحَاتُّ وَرَقُهَا فِي
شِتَاءٍ وَلَا صَيْفٍ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَا
هِيَ قَالَ النَّخْلَةُ

اصول کافی ج : 3 ص : 331 روایه 16:

شرح:

تشبیه مؤمن به درخت خرما از نظر منافع بسیار و سایه پیوسته و لذت میوه آن است که در درختهای دیگر نیست.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق علیه السلام فرمود: مؤمن بردباری است که نادانی نورزد و اگر نسبت به او نادانی ورزند بردباری کند، و ستم نکند و اگر به او ستم کنند ببخشد، و بخل نورزد و اگر نسبت به او بخل ورزند صبر کند.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَوْرَمَةَ عَنْ أَبِي إِبْرَاهِيمَ
الْأَعْجَمِيِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ الْمُؤْمِنُ حَلِيمٌ لَا يَجْهَلُ وَ إِنِ جُهِلَ
عَلَيْهِ يَحْلُمُ وَ لَا يَظْلِمُ وَ إِنِ ظْلِمَ غَفَرَ وَ لَا
يَبْخُلُ وَ إِنِ بُخِلَ عَلَيْهِ صَبَرَ

اصول کافی ج : 3 ص : 331 روایه 17:

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ مُنْذِرِ بْنِ

جَعْفَرُ عَنْ آدَمَ أَبِي الْحُسَيْنِ اللَّوْلُؤِيِّ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْمُؤْمِنُ مَنْ طَابَ
مَكْسَبُهُ وَ حَسُنَتْ خَلِيقَتُهُ وَ صَحَّتْ سِرِيرَتُهُ
وَ أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ وَ أَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ
كَلَامِهِ وَ كَفَى النَّاسَ شَرَّهُ وَ أَنْصَفَ النَّاسَ
مِنْ نَفْسِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 331 روایه 18:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: مؤمن کسی
است که کسبش حلال و اخلاقش نیکو
و باطنش سالم باشد، و زیادی مالش را
انفاق کند و زیادی سخنش را نگهدارد و
مردم از شرش محفوظ باشند و از خود به
آنها انصاف دهد (حق را بگوید اگر چه به
زیان خود و نفع مردم باشد).

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي كَهْمَسٍ
عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع
قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أ لَا أَنْبُكُمْ بِالْمُؤْمِنِ
مَنْ اتَّيَمَنَهُ الْمُؤْمِنُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَ
أَمْوَالِهِمْ أ لَا أَنْبُكُمْ بِالْمُسْلِمِ مَنْ سَلِمَ
الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَ يَدِهِ وَ الْمُهَاجِرُ مَنْ
هَجَرَ السَّيِّئَاتِ وَ تَرَكَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَ الْمُؤْمِنُ
حَرَامٌ عَلَى الْمُؤْمِنِ أَنْ يَظْلِمَهُ أَوْ يَخْذُلَهُ أَوْ
يَغْتَابَهُ أَوْ يَدْفَعَهُ دَفْعَةً

اصول کافی ج : 3 ص : 331 روایه 19:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
مؤمن را به شما معرفی نکنم؟ مؤمن
کسی است که مؤمنین او را به جان و
مال خود امین دانند، مسلمان را برای شما
معرفی نکنم؟ او کسی است که
مسلمانها از زبان و دستش سالم
باشند، و محاجر کسی است که بدیها را
کنار گذارد و حرام خدا را ترك کند. و بر
مؤمن حرام است که نسبت به مؤمن
ستم کند یا او را واگذارد یا پشت سرش
بدگویی کند یا او را از خود براند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيْسَى عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ
عَمْرِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْعَطَّارِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ
قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِنَّمَا شِيعَةُ عَلِيِّ الْحُلَمَاءِ
الْعُلَمَاءُ الذُّبُلُ الشَّفَاهُ تُعْرِفُ الرَّهْبَانِيَّةَ عَلَى
وُجُوهِهِمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 332 روایه 20:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: شیعیان
علی تنها همان بردباران دانشمندان
خشکیده لبند که رهبانیت و ترك دنیا بر
رخسارشان هویدا است.

عِدَّةٌ مِنَ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
سِنَانٍ عَنْ مَعْرُوفِ بْنِ خَرْبُودٍ عَنْ أَبِي
جَعْفَرٍ ع قَالَ صَلَّى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع بِالنَّاسِ

الصُّبْحَ بِالْعِرَاقِ فَلَمَّا انْصَرَفَ وَعَظَهُمْ
فَبَكَى وَ أَبْكَاهُمْ مِنْ خَوْفِ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ أَمَا وَ
اللَّهِ لَقَدْ عَهِدْتُ أَقْوَاماً عَلَى عَهْدِ خَلِيلِي
رَسُولِ اللَّهِ ص وَ إِنَّهُمْ لَيُصْبِحُونَ وَ يُمَسُونَ
شُعْثاً غُبِراً خُمُصاً بَيْنَ أَعْيُنِهِمْ كَرُكَبِ
الْمَغْزَى يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّداً وَ قِياماً
يُرَاحُونَ بَيْنَ أَقْدَامِهِمْ وَ جِبَاهِهِمْ
يُنَاجُونَ رَبَّهُمْ وَ يَسْأَلُونَهُ فَكَأَنَّ رِقَابَهُمْ مِنْ
النَّارِ وَ اللَّهُ لَقَدْ رَأَيْتُهُمْ مَعَ هَذَا وَ هُمْ خَائِفُونَ
مُشْفِقُونَ

اصول کافی ج : 3 ص : 332 روایة 21:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: امیرالمؤمنین علیه السلام نماز صبح را در عراق به جماعت گذارد چون رو برگردانید مردم را موعظه فرمود و از خوف خدا گریست و آنها را نیز گریانید سپس فرمود: هان به خدا در زمان دوست صمیمیم پیغمبر صلی الله علیه و آله مردمی را می شناختم که در بامداد و شام ژولیده و گردالود و گرسنه بودند پیشانی آنها (در اثر سجده) مانند زانوی بز بود برای پروردگار خود با سجود و قیام شب را می گذرانیدند، گاهی روی پا ایستاده و گاهی پیشانی به زمین می گذاشتند با پروردگار خود مناجات نموده و آزادی خویش را از آتش دوزخ طلب می کردند، بخدا آنها را با این حال دیدم که ترسان و نگران بودند.

ترجمه روایت شریفه:
علی بن الحسین علیهما السلام فرمود: امیرالمؤمنین نماز صبح را گذارد و بر جای خود بود تا خورشید يك نیزه بر آمد آنگاه رو به مردم کرد و فرمود: بخدا من مردمی را دیده ام که شب را با سجده و قیام برای پروردگار خود بسر می بردند گاهی پیشانی و گاهی زانو بر زمین می گذاشتند گویا نعره دم بر آوردن آتش دوزخ در گوش آنها بود، چون خدا نزد آنها یاد می شد مانند درخت (در برابر تند باد) می لرزیدند، گویا این مردم) شما و معاصرین شما) در خواب غفلت فرو رفته اند سپس برخاست و تا وفات کرد او را خندان ندیدند.

عَنْهُ عَنِ السَّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ
الصَّلْتِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ
ع قَالَ صَلَّى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع الْفَجْرَ ثُمَّ لَمْ
يَزَلْ فِي مَوْضِعِهِ حَتَّى صَارَتْ الشَّمْسُ عَلَى
قَيْدِ رُمَحٍ وَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ بِوَجْهِهِ فَقَالَ
وَ اللَّهُ لَقَدْ أَدْرَكْتُ أَقْوَاماً يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّداً
وَ قِياماً يُخَالِفُونَ بَيْنَ جِبَاهِهِمْ وَ رُكْبَتِهِمْ كَأَنَّ
زَفِيرَ النَّارِ فِي آذَانِهِمْ إِذَا ذَكَرَ اللَّهُ عِنْدَهُمْ
مَادُوا كَمَا يَمِيدُ الشَّجَرُ كَأَنَّمَا الْقَوْمُ بَاتُوا
غَافِلِينَ قَالَ ثُمَّ قَامَ فَمَا رَأَيْ ضَاحِكاً حَتَّى
قُبِضَ ص

اصول کافی ج : 3 ص : 332 روایة 22:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ
جَعْفَرِ بْنِ بِشِيرٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ
قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ
أَصْحَابِي فَانْظُرْ إِلَى مَنْ اشْتَدَّ وَرَعُهُ وَخَافَ
خَالِقَهُ وَرَجَا ثَوَابَهُ وَإِذَا رَأَيْتَ هَؤُلَاءِ
فَهُؤُلَاءِ أَصْحَابِي

اصول کافی ج : 3 ص : 333 روایه 23:

ترجمه روایت شریفه:

مفضل می گوید: امام صادق (ع) فرمود:
اگر خواهی اصحاب مرا بشناسی بنگر به
کسی که پرهیزکاریش بسیار باشد و از
خالق خود بترسد و به ثواب او امیدوار
باشد هرگاه این مردم را دیدی ، اینها
اصحاب منند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُّونٍ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْأَشْعَثِ عَنْ عَبْدِ
اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي
الْمُقَدَّامِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ
أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع شِيعَتُنَا الْمُتَبَاذِلُونَ فِي
وَلَايَتِنَا الْمُتَحَابُّونَ فِي مَوَدَّتِنَا الْمُتَزَاوِرُونَ
فِي أَحْيَاءِ أَمْرِنَا الَّذِينَ إِنْ غَضِبُوا لَمْ يَظْلَمُوا
وَ إِنْ رَضُوا لَمْ يُسْرِفُوا بَرَكَهَ عَلَى مَنْ
جَاوَرُوا سَلِمَ لِمَنْ خَالَطُوا

اصول کافی ج : 3 ص : 333 روایه 24:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
هرکه خدا را شناخت و بزرگ داشت
زبانش را از سخن بیهوده نگهدارد و
شکمش را از خوراک زائد بر احتیاج باز
دارد و نفس خود را با روزه و قیام
ریاضت دهد، اصحاب گفتند یا رسول الله
پدران و مادران ما یفدایت اینها اولیای
خدایند؟ فرمود: اولیای خدا خاموشی
گزییند و خاموشی آنها ذکر بود و
نگریستند و نگاهشان عبرت بود و
سخن گفتند و سخنانشان حکمت بود، در
میان مردم راه رفتند و راه رفتنشان

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ
عَنْ عِيْسَى النَّهْرِيرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ عَرَفَ اللَّهَ وَ
عَظَمَهُ مَنَعَ فَاهُ مِنَ الْكَلَامِ وَ بَطَنَهُ مِنَ
الطَّعَامِ وَ عَفَا نَفْسَهُ بِالصِّيَامِ وَ الْقِيَامِ قَالُوا
بَابَانِنَا وَ أُمَهَاتِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَؤُلَاءِ أَوْلِيَاءُ
اللَّهِ قَالَ إِنْ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ سَكَتُوا فَكَانَ سَكْوَتُهُمْ
ذِكْرًا وَ نَظَرُوا فَكَانَ نَظَرُهُمْ عِبْرَةً وَ نَطَقُوا
فَكَانَ نُطْقُهُمْ حِكْمَةً وَ مَشُوا فَكَانَ
مَشْيُهُمْ بَيِّنَ النَّاسِ بَرَكَهَ لَوْ لَا الْأَجَالُ الَّتِي قَدْ
كُتِبَتْ عَلَيْهِمْ لَمْ تَقِرَّ أَرْوَاحُهُمْ فِي أَجْسَادِهِمْ
خَوْفًا مِنَ الْعَذَابِ وَ شَوْفًا إِلَى الثَّوَابِ

اصول کافی ج : 3 ص : 333 روایه 25:

برکت بود، اگر نبود که اجل مرگشان
(در روز معینی) نوشته شده بود، از
ترس عذاب و شوق ثواب، و روح آنها
در پیکرشان قرار نمی گرفت.

ترجمه روایت شریفه:

حسن بن علی صلوات الله علیهما برای
مردم سخنرانی کرد و فرمود: ای مردم به
شما خبر از حال برادری که داشتم که در
نظر از همه مردم بزرگتر بود و بالاترین
چیزی که او را در نظرم بزرگ کرده بود،
پستی و حقارت دنیا در نظر او بود او از
تسلیم شکم خارج شده بود، چیزی را
که نداشت نمی خواست و چون پیدا می
کرد زیاده روی نمی نمود، از تسلط فرج
خود نیز خارج شده بود. از این رو
عقل و راعیش سبکی نمی کرد نادانی بر
او تسلطی نداشت، از این رو دست
خویش جز به جانب شخص با
اطمینان و برای سود دراز نمی کرد
پر اشتها و ناراضی و ملول نبود،
بیشتر عمرش خاموش بود و چون سخن
می گفت بر گویندگان غلبه می کرد وارد
جدال و ستیزه نمی شد، و در دعوا
شرکت نمی کرد، دلیلی نمی آورد تا قاضی
را بیابد (جز با دلیل سخن نمی گفت یا
صبر می کرد تا خدا را حاکم یابد) از
برادرانش غفلت نمی نمود و چیزی
را بدون آنها به خودش اختصاص نمی
داد، لاغر بود و مردم ناتوانش می
شمردند، ولی چون پای مردی در میان
می آمد شیر جهنده (گردنفران) بود، کسی
را بر کرداری که عذر خواهی از آن ممکن
است سرزنش نمی کرد (و صبر می کرد)

عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ مِنَ الْعِرَاقِيِّينَ
رَفَعَهُ قَالَ خُطِبَ النَّاسَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ ص
فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ أَنَا أَخْبِرُكُمْ عَنْ أَخٍ لِي
كَانَ مِنْ أَكْثَرِ النَّاسِ فِي عَيْنِي وَكَانَ رَأْسُ
مَا عَظُمَ بِهِ فِي عَيْنِي صِغَرُ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ
كَانَ خَارِجاً مِنْ سُلْطَانِ بَطْنِهِ فَلَا يَشْتَهِي مَا
لَا يَجِدُ وَلَا يَكْتَبِرُ إِذَا وَجَدَ كَانَ خَارِجاً مِنْ
سُلْطَانِ فَرْجِهِ فَلَا يَسْتَخْفُ عَقْلُهُ وَلَا رَأْيُهُ
كَانَ خَارِجاً مِنْ سُلْطَانِ الْجَهَالَةِ فَلَا يَمُدُّ
يَدَهُ إِلَّا عَلَى ثِقَةٍ لِمَنْفَعَةٍ كَانَ لَا يَتَشَهَّى وَلَا
يَسْخَطُ وَلَا يَتَبَرَّمُ كَانَ أَكْثَرَ دَهْرِهِ صَمَاتاً
فَإِذَا قَالَ بَدَّ الْقَائِلِينَ كَانَ لَا يَدْخُلُ فِي مِرَاءٍ وَ
لَا يَشَارِكُ فِي دَعْوَى وَلَا يَذُلُّ بِحُجَّةٍ
حَتَّى يَرَى قَاضِياً وَكَانَ لَا يَغْفُلُ عَنْ إِخْوَانِهِ
وَلَا يَخْصُ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ دُونَهُمْ كَانَ
ضَعِيفاً مُسْتَضْعَفاً فَإِذَا جَاءَ الْجَدُّ كَانَ لَيْثاً
عَادِياً كَانَ لَا يَلُومُ أَحَدًا فِيمَا يَقَعُ الْعُذْرُ فِي
مِثْلِهِ حَتَّى يَرَى اعْتِدَاراً كَانَ يَفْعَلُ مَا يَقُولُ
وَيَفْعَلُ مَا لَا يَقُولُ كَانَ إِذَا ابْتَزَّهُ أَمْرَانِ
لَا يَذُرُّ أَيُّهُمَا أَفْضَلَ نَظَرَ إِلَى أَقْرَبِهِمَا
إِلَى الْهَوَى فَخَالَفَهُ كَانَ لَا يَشْكُو وَجَعاً إِلَّا
عِنْدَ مَنْ يَرْجُو عِنْدَهُ الْبَرَّ وَلَا يَسْتَشِيرُ إِلَّا
مَنْ يَرْجُو عِنْدَهُ النَّصِيحَةَ كَانَ لَا يَتَبَرَّمُ وَلَا
يَسْخَطُ وَلَا يَتَشَكَّى وَلَا شَهَى وَلَا يَنْتَقِمُ
وَلَا يَغْفُلُ عَنِ الْعَدُوِّ فَعَلَيْكُمْ بِمِثْلِ هَذِهِ
الْأَخْلَاقِ الْكَرِيمَةِ إِنْ أَطَقْتُمُوهَا فَإِنَّ لَمْ
تُطِيقُوهَا كُلَّهَا فَاخْذُ الْقَلِيلَ خَيْرٌ مِنْ تَرْكِ
الْكَثِيرِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 334 روایه 26:

تا عذر خواهی حاصل شود، آنچه را
(بدیگران) می گفت خودش می کرد و
آنچه را هم (برای تقیه یا مصلحت
دیگری به مردم) نمی گفت خودش می
کرد (به مردم احسان می کرد چه وعده
می داد و چه نمی داد) چون دو کار
برایش پیش می آمد که نمی دانست که
نمی دانست کدامیک آنها بهتر است، هر
يك را به هوای نفس نزدیکتر می دید
مخالفت می کرد، دردش را جز به کسی
که امید بهبودی از او داشت اظهار نمی
نمود، و جز با کسی که امید خیر خواهی
داشت مشورت نمی کرد، دلتنگ نمی شد
و ناراضی نبود و شکایت نمی کرد و پر
خواهش نبود و انتقام نمی جست و از مکر
دشمن هم غافل نبود، بر شما باد که همه
این اخلاق شریفه را بدست آورید، اگر
می توانید، و اگر نمی توانید بدست
آوردن اندك از رها کردن بسیار بهتر
است (پس هر قدر می توانید بدست
آورید) نیرو و توانی جز بوسیله خدا
نیست.

توضیح:

این روایت با اندکی اختلاف در نهج البلاغه هم ذکر شده است، و شارحین راجع به برادریکه حضرت برای
خود در گذشته معرفی می کند، و این صفات حمیده را برای او توضیح می دهد، اختلاف دارند بعضی احتمال داده
اند مقصود پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله است و برخی گفته اند: ابوذر غفاری و دسته ای احتمال داده
اند مقدار است، و جماعتی گفته اند: این کلام بر سبیل مثل گفته شده و برادر مخصوصی مقصود نیست،
چنانکه رسم شعرا و ارباب ادب است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى
عَنْ يُونُسَ عَنْ مِهْزَمٍ وَبَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ
الْكَاهِلِيِّ وَابْنِ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ الْحَسَنِ
بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ
رَبِيعِ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ مِهْزَمِ الْأَسَدِيِّ قَالَ
قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا مِهْزَمُ شِيعَتُنَا مَنْ لَا

يَعْدُو صَوْتُهُ سَمْعَهُ وَ لَا شَخَاوُهُ بَدَنَهُ وَ لَا
يَمْتَدِّحُ بِنَا مُعَلَّنَا وَ لَا يُجَالِسُ لَنَا عَائِباً وَ
لَا يُخَاصِمُ لَنَا قَالِيّاً إِنَّ لَقِيَّ مُؤْمِناً أَكْرَمَهُ وَ
إِنَّ لَقِيَّ جَاهِلًا هَجَرَهُ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ
فَكَيْفَ أَصْنَعُ بِهِؤُلَاءِ الْمُتَشَيِّعَةِ قَالَ فِيهِمْ
التَّمْيِيزُ وَ فِيهِمُ التَّبْدِيلُ وَ فِيهِمُ التَّمْحِصُ
تَأْتِي عَلَيْهِمْ سَنُونَ تُفْنِيهِمْ وَ طَاعُونَ يَقْتُلُهُمْ
وَ اخْتِلَافٌ يُبَدِّلُهُمْ شَيْعَتَنَا مَنْ لَا يَهْرُ هَرِيرُ
الْكَلْبِ وَ لَا يَطْمَعُ طَمَعُ الْغَرَابِ وَ لَا يَسْأَلُ
عَدُوَّنَا وَ إِنَّ مَاتَ جُوعاً قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ
فَأَيْنَ أَطْلُبُ هَؤُلَاءِ قَالَ فِي أَطْرَافِ الْأَرْضِ
أَوَّلِكَ الْخَفِيُّضُ عَيْشُهُمُ الْمُنتَقَلَةُ دِيَارُهُمْ إِنْ
شَهِدُوا لَمْ يُعْرِفُوا وَ إِنْ غَابُوا لَمْ يَفْتَقِدُوا
وَ مِنَ الْمَوْتِ لَا يَجْزَعُونَ وَ فِي الْقُبُورِ
يَتَزَاوَرُونَ وَ إِنْ لَجَأَ إِلَيْهِمْ دُو حَاجَةٌ مِنْهُمْ
رَحِمُوهُ لَنْ تَخْتَلِفَ قُلُوبُهُمْ وَ إِنْ اخْتَلَفَ بِهِمُ
الدَّارُ ثُمَّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَنَا الْمَدِينَةُ وَ
عَلَيَّ الْبَابُ وَ كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يَدْخُلُ
الْمَدِينَةَ لَا مِنْ قَبْلِ الْبَابِ وَ كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ
يُحِبُّنِي وَ يُبْغِضُ عَلِيّاً ص

اصول کافی ج : 3 ص : 335 روایه 27:

ترجمه روایت شریفه:

مehزم اسدی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: شیعه ما کسی است که صدایش از گوشش تجاوز نکند (فریاد نکشد) و دشمنیش از بدنش (تنها تن خد را برنج اندازد نه دیگران را) و ما را آشکار نستاید (تا کینه مخالفین را برانگیزد) و با عیبگوی ما همنشینی نکند و با دشمن ما ستیزه کند، اگر مؤمنی را ببیند احترام کند و اگر به جاهلی برخورد از او دوری کند.

عرض کردم: پس تکلیف من با این شیعه نماها چیست؟ فرمود: در میان آنها جدا شدن (خوب از بد) و تبدیل (خوب و بد) و امتهان واقع شود، قحطی بر ایشان پیش آید که نابود شوند و بیماری و بانی که آنها را بکشند و اختلافی که متفرقشان سازد، شیعه ما کسی است که چون سگ عوعو نکند و مانند کلاغ طمع نورزد و اگر هم از گرسنگی بمیرد از دشمن ما چیزی نخواهد.

عرض کردم: قربانت، اینها را در کجا بجویم؟ فرمود: در اطراف زمین، اینها زندگی سبکی دارند و آواره بسر برند (در يك جا سکونت ندارند) اگر حاضر باشند کسی آنها را نشناسد، و اگر غایب شوند کسی از آنها جويا نشود از مرگ باك ندارند و در گورستان از هم دیدن کنند، اگر حاجتمندی به آنها پناهنده شود، برای او دلسوزی کنند، دلشان از هم جدا نیست، اگر چه خانه هاشان از هم دور باشد.

سپس فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: من شهرم و علی در است، دروغ گوید هر که گمان کند از

غیر در به شهر در آمده ، و نیز دروغ گوید هر که گمان کند مرا دوست داشته و علی صلوات الله علیه را دشمن دارد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که با مردم معامله کند و ستم ننماید و به آنها خبر دهد و دروغ نگوید، و وعده شان دهد و خلف وعده نکند، از کسانی است که غیبتش حرام است و مردانگیش تمام گشته و داد گریش ظاهر شده و برادریش واجب گردیده است.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ مَنْ عَامَلَ النَّاسَ فَلَمْ يَظْلِمْهُمْ وَ حَدَّثَهُمْ فَلَمْ يَكْذِبْهُمْ وَ وَعَدَهُمْ فَلَمْ يُخْلِفْهُمْ كَانَ مِمَّنْ حُرِّمَتْ غَيْبَتُهُ وَ كَمَلَتْ مُرُوءَتُهُ وَ ظَهَرَ عَدْلُهُ وَ وَجِبَتْ أُخُوَّتُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 336 روایه 28:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: سه خصلت است که هر که داشته باشد، به تمام خصال ایمان رسیده است :
1- چون راضی و خوشحال باشد، رضایتش او را به باطل در نیاورد 2 - چون خشم کند، خشمش او را از حق خارج نسازد. 3 - چون قدرت یابد به آنچه از آن او نیست دست دراز نکند.

عَنْهُ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَصَمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أُمِّهِ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ثَلَاثُ خَصَالٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ اسْتَكْمَلَ خِصَالَ الْإِيمَانِ إِذَا رَضِيَ لَمْ يَدْخُلْهُ رِضَاهُ فِي بَاطِلٍ وَ إِذَا غَضِبَ لَمْ يُخْرِجْهُ الْغَضَبُ مِنَ الْحَقِّ وَ إِذَا قَدَّرَ لَمْ يَتَعَاطَ مَا لَيْسَ لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 336 روایه 29:

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع إِنَّ لِأَهْلِ الدِّينِ عَلَامَاتٍ يُعْرَفُونَ بِهَا صِدْقَ الْحَدِيثِ وَ آدَاءَ الْأَمَانَةِ وَ وَفَاءَ بِالْعَهْدِ وَ صَلَةَ الْأَرْحَامِ وَ رَحْمَةَ الضَّعْفَاءِ وَ قَلَّةَ الْمُرَاقَبَةِ لِلنِّسَاءِ أَوْ قَالَ قَلَّةَ الْمَوَاتَاةِ لِلنِّسَاءِ وَ بَذْلَ الْمَعْرُوفِ وَ حُسْنَ الْخُلُقِ وَ سَعَةَ الْخُلُقِ وَ اتِّبَاعَ الْعِلْمِ وَ مَا يَقْرُبُ إِلَى اللَّهِ عِزٌّ وَ جَلٌّ زُلْفَى طُوبَى لَهُمْ وَ حُسْنُ مَأْبٍ وَ

طُوبَى شَجَرَةٍ فِي الْجَنَّةِ أَصْلُهَا فِي دَارِ النَّبِيِّ
مُحَمَّدٍ ص وَ لَيْسَ مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَ فِي
دَارِهِ غُصْنٌ مِنْهَا لَا يَخْطُرُ عَلَى قَلْبِهِ شَهْوَةٌ
شَيْءٌ إِلَّا أَتَاهُ بِهِ ذَلِكَ وَ لَوْ أَنَّ رَاكِبًا مُجِدًّا
سَارَ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ مَا خَرَجَ مِنْهُ وَ لَوْ
طَارَ مِنْ أَسْفَلِهَا غُرَابٌ مَا بَلَغَ أَعْثَالَهَا
حَتَّى يَسْقُطَ هَرَمًا إِلَّا فَقِيَ هَذَا فَارْغَبُوا إِنَّ
الْمُؤْمِنَ مِنْ نَفْسِهِ فِي شُغْلٍ وَ النَّاسُ مِنْهُ
فِي رَاحَةٍ إِذَا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ افْتَرَشَ وَجْهَهُ وَ
سَجَدَ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِمَكَارِمِ بَدَنِهِ يُتَاجَى الَّذِي
خَلَقَهُ فِي فَكَائِكَ رَقَبَتِهِ إِلَّا فَهَكَذَا كُونُوا
اصول کافی ج : 3 ص : 336 روایه 30:

ترجمه روایت شریفه:
امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود:
برای اهل دین علاماتی است که بدان
شناخته شوند: راستگویی و اداء
امانت و وفای بپیمان وصله ارحام و
ترحم برضعیفان و کم دنبال گیری
از زنان - یا فرمود کم نزدیکی کردن
با زنان - و بذل نیکی و حسن خلق و
گشاده خلقی و پیروی از دانش و
آنچه بخدای عزوجل نزدیک سازد،
طوبی از آن اینهاست و چه سرانجام
خوبی دارند، و طوبی درختی است در
بهشت که ریشه اش در خانه پیغمبر
ما محمد (ص) است و مؤمنی نیست جز
آنکه شاخه ای از آن درخت در خانه
اوست، در دلش اشتیهای هر چه پیدا
شود، آندرخت برایش بیاورد، و اگر
سواری با جدیت صد سال در سایه آن راه
پیماید، از آن نگذرد، و از پائینش
کلاغی پرواز کند ببالایش نرسد، جز آنکه
بعلت پیری بزیر افتد، در این نعمت
رغبت کنید، همانا مؤمن بکار خود
مشغولست و مردم از او در آسایشند.
چون شب بر او پرده افکند، رخسارش
را بگستراند و با اعضاء شریف
بدنش برای خدای عزوجل سجده کند،
و با خدائیکه او را آفریده درباره آدایش
(از آتش دوزخ) مناجات کند، هان
اینگونه باشید.

عَنْهُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ سَيْفِ
بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرٍو النَّخَعِيِّ
قَالَ وَ حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ بْنُ سَيْفٍ عَنْ أَخِيهِ
عَلِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ
ع قَالَ سَمِعَ النَّبِيَّ ص عَنْ خِيَارِ الْعِبَادِ

فَقَالَ الَّذِينَ إِذَا أَحْسَنُوا اسْتَنْشَرُوا وَإِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا وَإِذَا أُعْطُوا شَكَرُوا وَإِذَا ابْتُلُوا صَبَرُوا وَإِذَا غَضِبُوا غَفَرُوا
اصول کافی ج : 3 ص : 337 روایه 31:

ترجمه روایت شریفه:
 امام باقر علیه السلام فرمود: از پیغمبر (ص) پرسیدند: بهترین بندگان کیانند؟ فرمود کسانی که چون نیکی کنند، شاد گردند و چون بدی کنند آمرزش خواهند، و چون بآنها عطا شود شکر کنند، و چون گرفتار شوند صبر کنند، و چون خشم گیرند، چشم پوشی نمایند.

و بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ
 ص إِنَّ خِيَارَكُمْ أُولُو النَّهْيِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
 وَمَنْ أُولُو النَّهْيِ قَالَ هُمْ أُولُو الْأَخْلَاقِ
 الْحَسَنَةِ وَالْأَخْلَامِ الرَّزِينَةِ وَصَلَّةِ الْأَرْحَامِ وَ
 الْبِرَّةِ بِالْأُمَّهَاتِ وَالْأَبَاءِ وَالْمُتَعَاهِدِينَ
 لِلْفُقَرَاءِ وَالْجِيرَانِ وَالْيَتَامَى وَيُطْعَمُونَ
 الطَّعَامَ وَيُفْسُونَ السَّلَامَ فِي الْعَالَمِ وَيُصَلُّونَ
 وَالنَّاسُ نِيَامَ غَافِلُونَ

ترجمه روایت شریفه:
 امام باقر علیه السلام فرمود: پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود:

اصول کافی ج : 3 ص : 337 روایه 32:
 عَنْهُ عَنِ الْهَيْثَمِ التَّهْمَنِيِّ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ
 بْنِ عُمَرَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ يَحْيَى بْنِ
 عَمْرَانَ الْحَلَبِيِّ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَيُّ
 الْخَصَالِ بِالْمَرْءِ أَجْمَلُ فَقَالَ وَقَارٌ بِلَا مَهَابَةٍ
 وَ سَمَاحٌ بِلَا طَلَبٍ مُكَافَأَةٌ وَ تَسَاغُلٌ بِغَيْرِ
 مَتَاعِ الدُّنْيَا
اصول کافی ج : 3 ص : 338 روایه 33:

ترجمه روایت شریفه:
 عمران حلبی گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم : چه صفاتی برای مرد پسندیده است ؟ فرمود: وقار بدون هیبت (سنگین باشد و مردم از او نترسند) و بخشش بدون عوض خواستن ، و اشتغال به غیر مال دنیا.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
 عَنْ عِيسَى بْنِ الْحَسَنِ بْنِ مَخْبُوبٍ عَنْ أَبِي
 وَلَادٍ الْخَنَاطِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ
 عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع يَقُولُ إِنَّ الْمَعْرِفَةَ بِكَمَالِ
 دِينِ الْمُسْلِمِ تَرْكُهُ الْكَلَامَ فِيمَا لَا يَغْنِيهِ وَ قَلَّةُ
 مِرَانِهِ وَ جِلْمُهُ وَ صَبْرُهُ وَ حُسْنُ خُلُقِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 338 روایه 34:

ترجمه روایت شریفه:
 علی بن الحسین علیهما السلام می فرمود: همانا شناسائی بکمال دین مسلمان (یعنی علامت کمال دینش) ترک کردن سخنی است که به او مربوط نیست ، و کمی مجادله ، و خویشتن داری و صبر و حسن خلق.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَرْفَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ص أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَشْبَهُكُمْ
بِي قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا وَ
أَلْيَنُكُمْ كَنَفًا وَ أَزْكَى بَقَرَاتِهِ وَ أَشَدُّكُمْ حُبًّا
لِأَخْوَانِهِ فِي دِينِهِ وَ أَصْبَرُكُمْ عَلَى الْحَقِّ وَ
أَكْظَمُكُمْ لِلْغَيْظِ وَ أَحْسَنُكُمْ عَفْوًا وَ أَشَدُّكُمْ
مِنْ نَفْسِهِ إِنْصَافًا فِي الرِّضَا وَ الْغَضَبِ
اصول کافی ج : 3 ص : 338 روایه 35:

ترجمه روایت شریفه:
پیغمبر (ص) فرمود: شبیه ترین
شما را بمن بشما خبر ندهم؟ گفتند چرا
را یا رسول الله فرمود: نیکو خلق
ترین شما، و نرم جانب ترین شما (یعنی
کسیکه مردم از ناحیه او آزار نبینند) و
نیکو کارترین شما نسبت بخویشانش ،
دوستدارترین شما برادران دینیش را و
صابرترین شما برحق ، و خشم فرو برنده
ترین شما، و خوش گذشت ترین شما و
انصاف دهنده ترین شما از خود در حال
رضا و خشم.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي
حَمْزَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ مَنْ
أَخْلَقَ الْمُؤْمِنَ الْإِنْفَاقَ عَلَى قَدْرِ الْإِفْتَارِ وَ
التَّوَسُّعَ عَلَى قَدْرِ التَّوَسُّعِ وَ إِنْصَافَ النَّاسِ
وَ ابْتِدَاؤُهُ إِيَّاهُمْ بِالسَّلَامِ عَلَيْهِمْ
اصول کافی ج : 3 ص : 338 روایه 36:

ترجمه روایت شریفه:
علی بن الحسین علیهما السلام
فرمود: از جمله اخلاق مؤمن انفاق
(بر اهل و عیال) است بقدر تنگدستی و
توسعه دادن بقدر توسعه (اینکه خدا باو
داده است) و انصاف دادن بمردم ، و
پیشی گرفتن بسلام بر آنها.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بَكِيرٍ عَنْ
زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ الْمُؤْمِنُ
أَصْلَبُ مِنَ الْجَبَلِ الْجَبَلُ يُسْتَقَلُّ مِنْهُ وَ
الْمُؤْمِنُ لَا يُسْتَقَلُّ مِنْ دِينِهِ شَيْءٌ
اصول کافی ج : 3 ص : 338 روایه 37:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: مؤمن از
کوه محکمتر است ، زیرا از کوه چیزی
برگرفته شود، ولی از دین مؤمن چیزی
برگرفته نشود.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ عَنْ
جَعْفَرِ بْنِ بِشِيرٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْمُؤْمِنُ حَسَنُ الْمَعُونَةِ
خَفِيفُ الْمُنُونَةِ جَيِّدُ التَّدْبِيرِ لِمَعِيشَتِهِ لَا يُلْسَعُ

مِنْ جُحْرِ مَرَّتَيْنِ

اصول کافی ج : 3 ص : 339 روایة 38:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤمن یاری کردنش نیکو و خرجش سبک است ، زندگیش را خوب اداره میکند، از یک سوراخ دوبار گزیده نمی شود (یعنی از یک راه دوبار گول نمی خورد، بلکه در همان بار اول عبرت میگیرد).

ترجمه روایت شریفه:

امام رضا علیه السلام میفرمود: مؤمن ، مؤمن حقیقی نباشد مگر زمانی که سه خصلت و روش در او بوده باشد: روشی از پروردگارش و روشی از پیغمبرش و روشی از ولی و امامش ، اما روش پروردگارش نگهداری راز خود است ، خدای عزوجل فرماید: (((خدای عالم بغیب است و کسی را برغیب خود آگاه نکند جز رسولی را که بپسندد، 26 (سوره 72))) و اما روش پیغمبر خوشرفتاری با مردم است زیرا خدای عزوجل پیغمبرش صلی الله علیه و آله را بخوشرفتاری با مردم دستور داده و فرموده است (((گذشت را پیشه گیر و به نیکی دستور ده ، 199 سوره 7))) و اما روش امامش صبر کردن در زمانهای تنگدستی و پریشان حالی است.

عَلِيَّ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سَهْلِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ الدَّلْهَاتِ مَوْلَى الرَّضَا ع قَالَ سَمِعْتُ الرَّضَا ع يَقُولُ لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا حَتَّى يَكُونَ فِيهِ ثَلَاثُ خَصَالٍ سُنَّةٌ مِنْ رَبِّهِ وَ سُنَّةٌ مِنْ نَبِيِّهِ وَ سُنَّةٌ مِنْ وَلِيِّهِ فَأَمَّا السُّنَّةُ مِنْ رَبِّهِ فَكُتْمَانُ سِرِّهِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا إِلَّا مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ وَ أَمَّا السُّنَّةُ مِنْ نَبِيِّهِ فَمُذَارَاةُ النَّاسِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَمَرَ نَبِيَّهِ ص بِمُذَارَاةِ النَّاسِ فَقَالَ خُذِ الْعَفْوَ وَ أْمُرْ بِالْعُرْفِ وَ أَمَّا السُّنَّةُ مِنْ وَلِيِّهِ فَالصَّبْرُ فِي الْبَأْسَاءِ وَ الضَّرَاءِ

اصول کافی ج : 3 ص : 339 روایة 39:

باب : در کمی شماره مؤ منین

بَابُ فِي قَلَّةِ عَدَدِ الْمُؤْمِنِينَ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: زن مؤ من از مرد مؤ من کمیابتر است و مرد مؤ من کمیابتر از کبریت اعمر است ، کدامیک از شما کبریت اعمر را دیده اید؟

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ قُتَيْبَةَ الْأَعَشِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الْمُؤْمِنَةُ أَعَزُّ مِنَ الْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنُ أَعَزُّ مِنَ الْكَبْرِيتِ الْأَحْمَرِ فَمَنْ رَأَى مِنْكُمْ الْكَبْرِيتَ

اصول کافی ج : 3 ص : 339 روایه 1:

توضیح:

در لغت عرب چیز کمیاب با به کبریت اعمر تشبیه کنند، و مشهور اینستکه کبریت اعمر اکسیر و جوهریستکه کیمیاگران در طلب آنند و شاید وجود خارجی هم نداشته باشد.

ترجمه روایت شریفه:

کامل تمار گوید: شنیدم امام باقر علیه السلام می فرمود: مردم همگی بماتند چهار پایانند. این جمله را سه بار تکرار میکرد، سپس می فرمود: - جز اندکی از مؤ منین ، و مؤ من غریب است - این جمله را هم سه بار میفرمود.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ مِثْنَى الْحَنَاطِ عَنْ كَامِلِ التَّمَارِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ النَّاسُ كُلُّهُمْ بِهَانِمُ ثَلَاثًا إِلَّا قَلِيلًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنِ غَرِيبٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 340 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) با بی بصیر میفرمود: هان بخدا اگر من در میان شما سه تن مؤ من پیدا میکردم که حدیث مرا نگه دارند و فاش نکنند، روا نمیدانستم هیچ حدیثی را از آنها نهان دارم ،

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ ابْنِ رِثَابٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ لِأَبِي بَصِيرٍ أَمَا وَاللَّهِ لَوْ أَنِّي أَجِدُ مِنْكُمْ ثَلَاثَةً مُؤْمِنِينَ يَكْتُمُونَ حَدِيثِي مَا اسْتَحْلَلْتُ أَنْ أَكْتُمَهُمْ حَدِيثًا

اصول کافی ج : 3 ص : 340 روایه 3:

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ وَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ سَدِيرِ الصَّيرَفِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَقُلْتُ لَهُ وَ

اللَّهُ مَا يَسْعَاكَ الْفُؤُودُ فَقَالَ وَلِمَ يَا سَدِيرُ قُلْتَ
لِكَثْرَةِ مَوَالِيكَ وَشِيعَتِكَ وَأَنْصَارِكَ وَاللَّهِ لَوْ
كَانَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَ مَا لَكَ مِنَ الشَّيْعَةِ
وَالْأَنْصَارِ وَالْمَوَالِي مَا طَمَعَ فِيهِ تَيْمٌ وَلَا
عَدِيٌّ فَقَالَ يَا سَدِيرُ وَكَمْ عَسَى أَنْ يَكُونُوا
قُلْتُ مِائَةَ أَلْفٍ قَالَ مِائَةَ أَلْفٍ قُلْتُ نَعَمْ وَ
مِائَتِي أَلْفٍ قَالَ مِائَتِي أَلْفٍ قُلْتُ نَعَمْ وَ
نَصَفَ الدُّنْيَا قَالَ فَسَكَتَ عَنِّي ثُمَّ قَالَ يَخْفُ
عَلَيْكَ أَنْ تَبْلُغَ مَعَنَا إِلَى يَنْبُعٍ قُلْتُ نَعَمْ فَأَمَرَ
بِحِمَارٍ وَبَغْلٍ أَنْ يَسْرَجَا فَبَادَرْتُ فَرَكِبْتُ
الْحِمَارَ فَقَالَ يَا سَدِيرُ أَتَرَى أَنْ تُؤْثِرَنِي
بِالْحِمَارِ قُلْتُ الْبَغْلُ أَرِيْنُ وَأَنْبَلُ قَالَ الْحِمَارُ
أَرْفَقُ بِي فَتَرَلْتُ فَرَكِبْتُ الْحِمَارَ وَرَكِبْتُ الْبَغْلَ
فَمَضَيْنَا فَحَانَتِ الصَّلَاةُ فَقَالَ يَا سَدِيرُ
أَنْزِلْ بِنَا نَصَلْ ثُمَّ قَالَ هَذِهِ أَرْضٌ سَبَخَةٌ لَا
تَجُوزُ الصَّلَاةُ فِيهَا فَسَرْنَا حَتَّى صَرْنَا إِلَى
أَرْضٍ حَمْرَاءَ وَنَظَرَ إِلَى غُلَامٍ يَزْعَى جِدَاءً
فَقَالَ وَاللَّهِ يَا سَدِيرُ لَوْ كَانَ لِي شِيعَةٌ
بَعْدَ هَذِهِ الْجِدَاءِ مَا وَسَعَنِي الْفُؤُودُ وَ
نَزَلْنَا وَصَلَيْنَا فَلَمَّا فَرَغْنَا مِنَ الصَّلَاةِ عَطَفْتُ
عَلَى الْجِدَاءِ فَعَدَدْتُهَا فَإِذَا هِيَ سَبْعَةٌ عَشَرَ
اصول کافی ج : 3 ص : 340 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

سدير صيرفي گوید: خدمت امام صادق
عليه السلام رسيدم عرض کردم: بخدا كه
خانه نشستن برای شما روا نیست،
فرمود: چرا ای سدير؟ عرض کردم:
برای بسياری دوستان و شيعیان و
ياورانيكه داری بخدا كه اگر اميرالمؤمنين
عليه السلام باندازه شما شيعه و ياور و
دوست ميداشت تيم و عدی (قبيله ابوبكر
و عمر) نسبت باو طمع نميکردند (و حقش
را غضب نمينمودند) فرمود: ای
سدير، فكر ميكنی چه اندازه باشند؟ گفتم:
صد هزار. فرمود: صد هزار؟! عرض
کردم آری، بلکه دويست هزار، فرمود:
دويست هزار؟ عرض کردم: آری و بلکه
نصف دنيا، حضرت از سخن گفتن با من
سكوت كرد و سپس فرمود: براي
آسانست كه همراه ما تا ينبع بيانی؟
گفتم: آری. سپس دستور فرمود الاغ و
استری را زين كنند، من پيشی گرفتم و
الاغ را سوار شدم، حضرت فرمود: ای
سدير؛ می خواهی الاغ را بمن دهی؟
گفتم: استر زيباتر و شريفتر است،
فرمود: الاغ برای من رهوارتر است،
من پياده شدم، حضرت سوار الاغ شد
و من سوار استر و راه افتاديم تا وقت
نماز رسيد، فرمود:
پياده شويم نماز بخوانيم، سپس فرمود:
اين زمين شوره زار است و نماز در آن
روا نیست، پس براه افتاديم تا
بزمين خاك سرخی رسيديم، حضرت
بسوی جوانيكه بزغاله ميچراند
نگريست و فرمود: ای سدير بخدا اگر
شيعیانم بشماره اين بزغاله ها ميبودند،
خانه نشستن براي ما روا نبود، آنگاه

پیاده شدیم و نماز خواندیم ، چون از نماز فارغ شدیم بسوی بزغاله ها نگریستم و شمردم هفده راعس بودند.

ترجمه روایت شریفه:

سماعة بن مهران گوید: بنده صالحی (موسی بن جعفر) صلوات الله علیه بمن فرمود: ای سماعة (مدعیان تشیع و دوستی ما) روی بسترهای خود آرמידند و مرا بترس انداختند) زیرا تقيه نکردند و فضائل ما را نزد هر کس گفتند) هان بخدا زمانی بود که در این دنیا جز يك تن خدا را نمی پرستید، و اگر میبود خدای عزوجل او را هم اضافه می کرد در آنجا که میفرماید: (((همانا ابراهیم امتی بود مطیع خدا و با روش مستقیم و از مشرکین نبود، 120 سوره 16))) تا خدا خواست (زمان طولانی) بدین روش گذرانید، سپس خدا اسماعیل و اسحاق را انیس او ساخت و سه تن شدند، هان بخدا مؤمن کم است و اهل کفر بسیارند، میدانی چرا چنین است؟ عرض کردم: نمیدانم قربانت، فرمود: مدعیان تشیع) همدم مؤمنین شدند تا مؤمنین (آنچه در دل دارند بآنها گویند و باین وسیله استراحت یابند و آرام گیرند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ قَالَ لِي عَبْدُ صَالِحٍ يَا سَمَاعَةُ أَمِنُوا أَي فُرْشِهِمْ وَأَخَافُونِي أَمَا وَاللَّهِ لَقَدْ كَانَتِ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا إِلَّا وَاحِدٌ يَعْبُدُ اللَّهَ وَلَوْ كَانَ مَعَهُ غَيْرُهُ لَأَضَافَهُ اللَّهُ عِزًّا وَجَلَّ إِلَيْهِ حَيْثُ يَقُولُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ نِيفًا وَلَمْ يَكْ مِنْ الْمُشْرِكِينَ فَغَبَرَ بِذَلِكَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ أَنَسَهُ بِاسْمَاعِيلَ وَاسْحَاقَ فَصَارُوا ثَلَاثَةً أَمَا وَاللَّهِ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَقَلِيلٌ وَإِنَّ أَهْلَ الْكُفْرِ لَكَثِيرٌ أَ تَدْرِي لَمْ ذَاكَ فَقُلْتُ لَا أَدْرِي جُعِلْتُ فِدَاكَ فَقَالَ صَيِّرُوا أَنَسًا لِلْمُؤْمِنِينَ يَبْثُثُونَ إِلَيْهِمْ مَا فِي صُدُورِهِمْ فَيَسْتَرِيحُونَ إِلَى ذَلِكَ وَيَسْكُنُونَ إِلَيْهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 341 روایه 5:

شرح:

حاصل مطلب اینکه مؤمنین حقیقی بسیار کم و اندک کند و اگر تو آنها را بسیار میبینی جهتش اینستکه جمعی مؤمن نما بمؤمنین حقیقی در آمیخته و با آنها آمیزش میکنند و همان ایمان ظاهری و پوشالی آنها سبب می شود که مؤمنین حقیقی آنها را از خود دانند و با آنها سخن گویند و انس گیرند و از بسیاری مخالفین خود وحشت نکنند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَوْرَمَةَ عَنْ النَّضْرِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي خَالِدٍ الْقَمَّاطِ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ

قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا أَقَلْنَا
لَوْ اجْتَمَعْنَا عَلَى شَأٍ مَا أَفْنَيْنَاهَا فَقَالَ لَا
أُحَدِّثُكَ بِأَعْجَبَ مِنْ ذَلِكَ الْمُهَاجِرُونَ وَ
الْأَنْصَارُ ذَهَبُوا إِلَّا وَ أَشَارَ بِيَدِهِ ثَلَاثَةً قَالَ
حُمْرَانُ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا حَالُ عَمَّارٍ قَالَ
رَحِمَ اللَّهُ عَمَّاراً أَبَا الْيَقْظَانِ بَايَعَ وَ قُتِلَ
شَهِيداً فَقُلْتُ فِي نَفْسِي مَا شَيْءٌ أَفْضَلُ مِنْ
الشَّهَادَةِ فَنَظَرَ إِلَيَّ فَقَالَ لَعَلَّكَ تَرَى أَنَّهُ مِثْلُ
الثَّلَاثَةِ أَيُّهَاَتِ أَيُّهَاَتِ

اصول کافی ج : 3 ص : 342 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:
حمران بن اعین گوید: بامام باقر علیه
السلام عرض کردم: قربانت، چه اندازه
ما شیعه کم هستیم، اگر در خوردن
گوسفندی شرکت کنیم آنرا تمام نکنیم،
فرمود: خبری شگفت تر از این بتو
نگویم؟ مهاجرین و انصار (پس از پیغمبر
از حقیقت ایمان) بیرون رفتند مگر - با
انگشت اشاره کرد - سه تن، (سلمان و
مقداد و ابوذر) حمران گوید: عرض کردم
:قربانت. عمار چگونه بود؟ فرمود:
خدا رحمت کند: ابا الیقظان عمار را که
بیعت کرد و شهید گشته شد. من با
خود گفتم: چیزی بهتر از شهادت
نیست (پس چرا عمار هم مثل آن سه
تن نباشد؟) حضرت بمن نگریست
و فرمود: مثل اینکه تو فکر میکنی
عمار هم مانند آن سه تن است،
هیئات، هیئات (که او مثل آنها باشد).

ترجمه روایت شریفه:
علی بن جعفر گوید: شنیدم امام کاظم (ع)
(می فرمود: چنین نیست که هر که
بولایت ما معتقد شد مؤمن باشد، بلکه
آنها همدم مؤمنین قرار داده شده اند.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع يَقُولُ لَيْسَ
كُلُّ مَنْ قَالَ بَوْلَايَتِنَا مُؤْمِناً وَ لَكِنْ جُعِلُوا أَنْسَاءَ
لِلْمُؤْمِنِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 342 روایه 7:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ فَضِيلِ بْنِ
يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ الْمُخْتَارِ
الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع يَا عَبْدَ
الْوَاحِدِ مَا يَضُرُّ رَجُلًا إِذَا كَانَ عَلَى ذَا
الرَّأْيِ مَا قَالَ النَّاسُ لَهُ وَ لَوْ قَالُوا مَجْنُونٌ وَ
مَا يَضُرُّهُ وَ لَوْ كَانَ عَلَى رَأْسِ جَبَلٍ يَعْبُدُ اللَّهَ
حَتَّى يَجِيئَهُ الْمَوْتُ

اصول کافی ج : 3 ص : 342 روایه 1:

باب : رضا بموهبت ایمان و سپس صبر بر همه چیز

بَابُ الرِّضَا بِمَوْهَبَةِ الْإِيمَانِ وَ الصَّبْرِ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ بَعْدَهُ

ترجمه روایت شریفه:

عبد الواحد بن مختار گوید: امام باقر (ع)
(فرمود: ای عبدالواحد! مردی که دارای
این عقیده (مذهب تشیع) باشد، هر چه
مردم درباره او گویند، زیانی با او نرساند
اگر چه بگویند دیوانه است، و اگر بر
سرکوهی هم باشد، خدا را عبادت کند تا
مرگش برسد.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: خدای تبارک
و تعالی فرماید: اگر در روی زمین جز یک
مؤمن نباشد، باو از همه مخلوقم بی
نیازی جویم و از ایمانش همدهی برای او
سازم که بهیچ کسی محتاج نباشد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَوْ لَمْ يَكُنْ فِي
الْأَرْضِ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَاحِدٌ لَأَسْتَغْنَيْتُ بِهِ عَنْ
جَمِيعِ خَلْقِي وَ لَجَعَلْتُ لَهُ مِنْ إِيْمَانِهِ أَنْسًا لَا
يَحْتَاجُ إِلَى أَحَدٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 343 روایه 2:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ

بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ
عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَى عَنْ فَضِيلِ بْنِ
يَسَارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ مَا يُبَالِي مَنْ
عَرَفَهُ اللَّهُ هَذَا الْأَمْرُ أَنْ يَكُونَ عَلَى قَلَّةٍ جَبَلٍ
يَأْكُلُ مِنْ نَبَاتِ الْأَرْضِ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمَوْتُ
اصول کافی ج : 3 ص : 343 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: کسی را که
خدا باین امر (تشیع) آشنا کرد چه باک
دارد از اینکه بر سرکوهی باشد و از گیاه
زمین بخورد تا بمیرد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى
عَنْ يُونُسَ عَنْ كَلِيبِ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا يَنْبَغِي
لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَسْتَوْحِشَ إِلَى أَخِيهِ فَمَنْ دُونَهُ
الْمُؤْمِنُ عَزِيزٌ فِي دِينِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 343 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:
کلیب بن معاویه گوید: شنیدم امام صادق
(ع) می فرمود: برای مؤمن سزاوار
نیست که از ترس وحشت با برادر و غیر
برادرش ماعنوس شود، مؤمن از نظر
دینش عزیز است (یعنی عزت و شرافت
دینش از هر همدمی برای او بهتر و بالاتر
است).

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ
عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ وَ
سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ
دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي مَرَضَةٍ
مَرْضَاهَا لَمْ يَبْقَ مِنْهُ إِلَّا رَأْسُهُ فَقَالَ يَا
فُضَيْلُ إِنِّي كَثِيرًا مَا أَقُولُ مَا عَلَى رَجُلٍ
عَرَفَهُ اللَّهُ هَذَا الْأَمْرَ لَوْ كَانَ فِي رَأْسِ
جَبَلٍ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمَوْتُ يَا فَضِيلُ بْنُ يَسَارٍ
إِنَّ النَّاسَ أَخَذُوا يَمِينًا وَ شِمَالًا وَ إِنَّا وَ
شِيعَتَنَا هُدَيْنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ يَا فَضِيلُ بْنُ
يَسَارٍ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَوْ أَصْبَحَ لَهُ مَا بَيْنَ
الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ كَانَ ذَلِكَ خَيْرًا لَهُ وَ لَوْ
أَصْبَحَ مُقْطَعًا أَعْضَاؤُهُ كَانَ ذَلِكَ خَيْرًا لَهُ
يَا فَضِيلُ بْنُ يَسَارٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يَفْعَلُ بِالْمُؤْمِنِ
إِلَّا مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ يَا فَضِيلُ بْنُ يَسَارٍ لَوْ
عَدَلَتِ الدُّنْيَا عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ جَنَاحَ
بُغُوصَةٍ مَا سَقَى عَدُوَّهُ مِنْهَا شَرْبَةً مَاءٍ يَا

فَضِيلُ بْنُ يَسَارٍ إِنَّهُ مَنْ كَانَ هَمُّهُ هَمًّا وَاحِدًا
كَفَاهُ اللَّهُ هَمَّهُ وَمَنْ كَانَ هَمُّهُ فِي كُلِّ وَادٍ لَمْ
يُبَالِ اللَّهُ بِأَيِّ وَادٍ هَلَكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 343 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

فضیل بن یسار گوید: خدمت امام صادق (ع) رسیدم در مرضی که (او را لاغر و نحیف کرده بود و) جز سرش باقی نمانده بود ((18)) ، فرمود:

ای فضیل! من بسیار میگویم: کسی را که خدا باین امر (تشیع) آشنا کرد، اگر بر سر کوهی باشد تا مرگش برسد زینانی نیست.

ای فضیل بن یسار! مردم راه راست و چپ پیش گرفتند و ما و شیعیان ما به صراط مستقیم هدایت شدیم ، ای فضیل بن یسار! اگر میان مشرق و مغرب (تمام دنیا) از آن مؤمن باشد خیر اوست و اگر اعضانش را تکه تکه کنند خیر اوست.

ای فضیل بن یسار! خدا نسبت بمؤمن جز خیر انجام ندهد.

ای فضیل بن یسار! اگر دنیا نزد خدای عزوجل باندازه بال مگسی ارزش میداشت ، شربت آبی از آن بدشمنش نمی آشامیند.

ای فضیل بن یسار! کسیکه هدف و همتش يك چیز (رضای خدا) باشد، خدا هدفش را کارگزاری کند، و کسیکه همتش بهمه سو متوجه باشد، خدا باک ندارد که در چه دره ای هلاک شود (یعنی خدا هدایت و توفیق را از او بگیرد و او را بخود و هوای نفسش وا گذارد تا در راه یکی از ادیان باطل جان سپارد).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ
مَنْصُورِ الصِّقْلِ وَ الْمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَا
سَمِعْنَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَا تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ
أَنَا فَاعِلُهُ كَتَرَدَّدِي فِي مَوْتِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ
إِنِّي لِأَحَبُّ لِقَاءَهُ وَ يَكْرَهُ الْمَوْتَ
فَأَصْرَفُهُ عَنْهُ وَ إِنَّهُ لَيَدْعُونِي فَأُجِيبُهُ وَ
إِنَّهُ لَيَسْأَلُنِي فَأُعْطِيهِ وَ لَوْ لَمْ يَكُنْ فِي الدُّنْيَا
إِلَّا وَاحِدٌ مِنْ عِبْدِي مُؤْمِنٌ لَأَسْتَعْنَيْتُ بِهِ عَنْ
جَمِيعِ خَلْقِي وَ لَجَعَلْتُ لَهُ مِنْ إِيْمَانِهِ أَنْسًا لَا
يَسْتَوْجِبُ إِلَيَّ أَحَدٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 344 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: خدای عزوجل فرماید: در هر کاریکه انجامش تنها بدست من است مردد نشدم ، مانند ترددی که در مرگ بنده مؤمنم دارم ، من دیدار او را دوست دارم و او مرگ را نمیخواهد، پس مرگ را از او میگردانم ، و مؤمن بدرگاهم دعا میکند و من اجابتش میکنم و او از من میخواهد و من باو عطا میکنم . و اگر در دنیا جز يك بنده مؤمنم نباشد، باو از همه مخلوقم بی نیازی جویم و از ایمانش برای او همدمی سازم که بهیچ کس محتاج نباشد که از ترس باو پناه برد.

شرح:

این حدیث میان عامه و خاصه مشهور است و چون تردد بمعنی شك و دو دلی است و بر خدای عالم و قادر محالست که نسبت بچیزی شك و دو دلی داشته باشد، علماء خاصه و عامه وجوهی در بیان و توجه این حدیث گفته اند که مرحوم مجلسی سه وجه از خاصه و سه وجه از علماء نقل میکند و ما تنها به ذکر اقوال خاصه اکتفا میکنیم.

1- در کلام اضممار است و تقدیر اینست که : اگر (بر فرض محال) برای خدای تردد روا باشد در چیزی مانند مرگ مؤمن تردد نکند.

2- چون عادت بر این جاری شده که انسان از بد حالی دوستش تردد پیدا میکند و در بد حالی دشمنش تردد ندارد، این کلام بنحو استعاره تمثیلیه آورده شده و مقصود اینست که مؤمن نزد خدا مورد احترام و توقیر است ، بخلاف دیگران.

3- چون از طرق خاصه و عامه روایت شده که خدایتعالی هنگام مرگ مؤمن بقدری نسبت باو لطف و کرامت میفرماید و وعده بهشت میدهد که کراهت مرگ از او زایل میشود و بانتقال بسرای جاودانی رغبت پیدا میکند و برسیدن مرگ راضی و خرسند میگردد. پس این موضوع مثل اینست که کسی بخواهد بدوستش آزاری رساند که پس از آن او را بااستراحت و آسایش دائم کشاند و با خود فکر کند که چگونه آن آزار را باو رساند که او را کمتر بدرد آورد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ
عُبَيْدٍ عَنْ يُونُسَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَسْكُنُ إِلَى الْمُؤْمِنِ كَمَا
يَسْكُنُ الظَّمَانُ إِلَى الْمَاءِ الْبَارِدِ
اصول کافی ج : 3 ص : 345 روایه 1:

باب : آرامش یافتن مؤمن بمؤمن

بَابُ فِي سُكُونِ الْمُؤْمِنِ إِلَى الْمُؤْمِنِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق علیه السلام فرمود: مؤمن
بمؤمن آرامش می گیرد،
چنانکه تشنه بآب سرد آرامش می گیرد.

توضیح:

چنانکه شخص تشنه از فراق آب اضطراب و پریشانی دارد و همواره جویای آنست و چون آب را پیدا کرد، دلش آرام می گیرد، مؤمن هم از فراق مؤمن پریشانست ، و چون او را پیدا کند، دلش آرام شود و خاطر جمع گردد، پس این کلام از باب تشبیه معقول محسوس است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ التَّمِيمِيِّ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُرَّارَةَ عَنْ مُحَمَّدِ
بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ
ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ لَيُدْفَعُ بِالْمُؤْمِنِ الْوَاحِدِ عَنْ
الْقَرْيَةِ الْفَنَاءِ

اصول کافی ج : 3 ص : 345 روایه 1:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ
مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَنَانٍ عَنْ أَبِي
حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ لَا يُصِيبُ قَرْيَةً
عَذَابٌ وَ فِيهَا سَبْعَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 346 روایه 2:

باب : در آنچه خدا بوسیله مؤمن دفع میکند

بَابُ فِيمَا يُدْفَعُ اللَّهُ بِالْمُؤْمِنِ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) میفرمود: همانا خدا
بواسطه یک مؤمن نابودی را از یک قریه
بر میدارد.

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود بقریه ای که هفت مؤمن در آن
باشد عذاب نرسد.

ترجمه روایت شریفه:

بامام جعفر صادق (ع) عرض شد:
هرگاه عذاب بر مردمی فرود آید، مؤ
منین را هم فراگیرد؟ فرمود آری، ولی
سپس خلاصی یابند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قِيلَ لَهُ
فِي الْعَذَابِ إِذَا نَزَلَ بِقَوْمٍ يُصِيبُ الْمُؤْمِنِينَ
قَالَ نَعَمْ وَ لَكِنْ يَخْلُصُونَ بَعْدَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 346 روایة 3:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
 مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ نُصَيْرِ أَبِي الْحَكَمِ
 الْخَثْعَمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْمُؤْمِنُ
 مُؤْمِنَانِ فَمُؤْمِنٌ صَدَقَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَفِي
 بَشْرَطِهِ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ رَجِ الْ
 صَدَقْتُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَ ذَلِكَ الَّذِي
 لَا تُصِيبُهُ أَهْوَالُ الدُّنْيَا وَ لَا أَهْوَالُ الْآخِرَةِ
 وَ ذَلِكَ مِمَّنْ يَشْفَعُ وَ لَا يُشْفَعُ لَهُ وَ مُؤْمِنٌ
 كَخَامَةِ الزَّرْعِ تَغُوجُ أَحْيَاناً وَ تَقُومُ أَحْيَاناً
 فَ ذَلِكَ مِمَّنْ تُصِيبُهُ أَهْوَالُ الدُّنْيَا وَ أَهْوَالُ
 الْآخِرَةِ وَ ذَلِكَ مِمَّنْ يُشْفَعُ لَهُ وَ لَا يُشْفَعُ
 اصول کافی ج : 3 ص : 346 روایة 1:

باب : در اینکه مؤمنین دو صنف اند

بَابُ فِي أَنَّ الْمُؤْمِنِينَ صِنْفَانِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤمن دو جور است : 1- مؤمنیکه بعهد خدا عمل کرده و بشرطش وفا نموده ، و اینست که خدای عزوجل فرماید: (((مردانیکه بمعاهده خود با خدا عمل کردند، 23 سوره 33))) اینست مؤمنیکه هراسهای دنیا و آخرت باو نرسد و او را کسانی است که شفاعت کند و نیازی بشفاعت دیگران ندارد. 2- مؤمنی که مانند ساقه نازک گیاه است که گاهی کج شود (بباطل و شهوات و متاع دنیا گراید) و گاهی راست ایستد، این مؤمن از کسانیستکه هراسهای دنیا و آخرت بیند و از کسانی است که برایش شفاعت شود و او شفاعت نکند.

شرح:

مراد بعهد خدا، توحید و نبوت و امامت و معاد است ، و مراد بعملی ساختن آنها اعتراف و اقرار بآنهاست و مقصود از وفاء بشرط خدا، بجا آوردن واجبات و ترك محرماتست كه آنها را فروع دین بمعنی اعم گویند، و اما در باره هراسهای دنیا سه وجه گفته اند: 1- بلاهای دنیامانند قحطی و وبا و سكرات مرگ . 2- اندوه و افسوس برای ازدست رفتن نعمتهای دنیا. 3- مرتكب شدن معاصی و گناهان بنحو مجاز.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: مؤمن بر دو گونه است: 1- مؤمنیكه بشروطی كه خدا با او نموده وفا کرده است، و او همراه پیغمبران و صدیقان و شهیدان و شایسته کارانست، و اینها چه رفقاء خوبی باشند، و این مؤمنی است كه شفاعت كند نه آنكه شفاعت شود، و او از كسانیست كه هراسهای دنیا و آخرت باو نرسد. 2- مؤمنیكه گامی او را لغزانیده (گناهی مرتكب شده) او مانند ساقه نازك گیاه است كه باد بهر جانبش كج كند كج شود، و او از كسانیستكه هراسهای دنیا و آخرت باو رسد و برایش شفاعت شود و عاقبتش بخیر است.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدِ الْعَمِّيِّ عَنْ خُضَيْرِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنَانِ مُؤْمِنٌ وَفِي اللَّهِ بِشُرُوطِهِ الَّتِي شَرَطَهَا عَلَيْهِ فُذِّلِكَ مَعَ النَّبِيِّينَ وَ الصَّدِيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسَنَ أَوْلَئِكَ رَفِيقًا وَ ذَلِكَ مَنْ يَشْفَعُ وَ لَا يُشْفَعُ لَهُ وَ ذَلِكَ مَمَّنْ لَا تُصِيبُهُ أَهْوَالُ الدُّنْيَا وَ لَا أَهْوَالُ الْآخِرَةِ وَ مُؤْمِنٌ زَلَّتْ بِهِ قَدَمٌ فَذَلِكَ كَخَامَةِ الزَّرْعِ كَيْفَمَا كَفَأَتْهُ الرِّيحُ انْكَفَأَ وَ ذَلِكَ مَمَّنْ تُصِيبُهُ أَهْوَالُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ يُشْفَعُ لَهُ وَ هُوَ عَلَى خَيْرٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 347 روایه 2:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي مَرْيَمَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَامَ رَجُلٌ رَاةً إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَخْبِرْنَا عَنِ الْإِخْوَانِ فَقَالَ الْإِخْوَانُ صِنْفَانِ إِخْوَانُ الثِّقَّةِ وَ إِخْوَانُ الْمُكَاشَرَةِ فَأَمَّا إِخْوَانُ الثِّقَّةِ فَهُمْ الْكَفُّ وَ الْجَنَاحُ وَ الْأَهْلُ وَ الْمَالُ فَإِذَا كُنْتَ مِنْ أَخِيكَ عَلَى حَدِّ الثِّقَّةِ فَأَبْذُلْ لَهُ مَالَكَ وَ بَدَنَكَ وَ صَافٍ مِنْ صَافِيهِ وَ عَادَ مِنْ عَادَاهُ وَ اكْتُمُ سِرَّهُ وَ عَيْنِيهِ وَ أَظْهَرِ مِنْهُ الْحَسَنَ وَ اعْلَمْ أَيُّهَا السَّائِلُ أَنَّهُمْ أَقَلُّ مِنَ الْكِبَرِيَّتِ الْأَحْمَرِ وَ أَمَّا

اِخْوَانُ الْمَكَاشِرَةِ فَإِنَّكَ تُصِيبُ لَذَّتَكَ مِنْهُمْ
فَلَا تَقْطَعَنَّ ذَلِكَ مِنْهُمْ وَلَا تَطْلُبَنَّ مَا وَرَاءَ
ذَلِكَ مِنْ ضَمِيرِهِمْ وَابْذُلْ لَهُمْ مَا بَدَّلُوا لَكَ
مِنْ طَلَاقَةِ الْوَجْهِ وَحَلَاوَةِ اللِّسَانِ
اصول کافی ج : 3 ص : 347 روایة 3:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر علیه السلام فرمود: مردی
در بصره برابر امیرالمؤمنین علیه
السلام برخاست و گفت: یا امیرالمؤمنین!
حال برادران دینی را بما خبرده،
حضرت فرمود: برادران دو دسته اند:
برادران مورد اعتماد و برادران خنده ور.
اما برادران مورد اعتماد، دست و بال و
اهل و مانند (که انسانرا یاری کنند و زیان
و آزار را از او بگردانند) پس هرگاه
ببرادرت اعتماد پیدا کردی، مال و
بدنت را باو ببخش، و با دوستان با
صفایش صاف باش و با دشمنانش دشمنی
کن، و راز و عیبش را بپوشان و نیکیش
را آشکار کن و بدان ای پرسنده که اینها
از کبریت احمر کمترند.
و اما برادران خنده ور، تو از جانب آنها
بلذت خود میرسی، (و آن لذت معاشرت و
مصاحبت با آنهاست) پس این را از
آنها مبر، و بیش از این هم از دل
آنها مخواه (توقع صفا و یکدلی از
آنها نداشته باش) و از خوشروئی و
شیرین زبانی خود آنها را برخوردار کن
تا آنجا که آنها ترا برخوردار کنند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عِيسَى
عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ قُرَيْدٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ
الْمُؤْمِنِ عَلَى أَنْ لَا تُصَدَّقَ مَقَالَتُهُ وَلَا
يُنْتَصَفَ مِنْ عَدُوِّهِ وَمَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَشْفِي
نَفْسَهُ إِلَّا بِفَضِيحَتِهَا لِأَنَّ كُلَّ مُؤْمِنٍ مُلْجَمٌ
أصول کافی ج : 3 ص : 348 روایه 1:

باب : پیمان گرفتن خدا از مؤمن برای صبر در گرفتاری

بَابُ مَا أَخَذَهُ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِ مِنَ الصَّبْرِ عَلَى مَا يُلْحَقُهُ فِيمَا ابْتُلِيَ بِهِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدا از مؤمن پیمان گرفته که گفتارش را تصدیق نکنند و از دشمنش انتقام نگیرد، و مؤمنی دل خود را شفا ندهد جز بر سوء الی خویش، زیرا هر مؤمنی لجام بردهاست.

شرح:

چنانکه هر اسبی که لجام بر دهن دارد، در حرکت زبان آزاد نیست، تقوای مؤمن هم برای او لجامی است که باو اجازه نمیدهد فحش دهد و دروغ گوید و تهمت زند، از اینرو اگر بخواهد از دشمن خود انتقام گیرد و دل خود را خنک کند، رسوائی ببار آورد، زیرا انتقام گرفتن از مردم دنیا با احتیاط و ملاحظه کاری سازش ندارد.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: خدا از مؤمن برای چهار بلا پیمان گرفته که آسانترین (سخت ترین) آنها بر مؤمن اینستکه: مؤمنی هم عقیده او باشد و بر او حسد ورزد یا منافقی که از او دنبال گیری کند (تا نقطه ضعفی بدست آورد) یا شیطانی

عَدُوٌّ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ
مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً
عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ
اللَّهَ أَخَذَ مِيثَاقَ الْمُؤْمِنِ عَلَى بَلَايَا أَرْبَعٍ
أَيَسِّرُهَا عَلَيْهِ مُؤْمِنٌ يَقُولُ بِقَوْلِهِ يَحْسُدُهُ أَوْ
مُنَافِقٌ يَقْفُو أَثَرَهُ أَوْ شَيْطَانٌ يُغْوِيهِ أَوْ كَافِرٌ
يَرِي جِهَادَهُ فَمَا بَقَاءُ الْمُؤْمِنِ بَعْدَ هَذَا
أصول کافی ج : 3 ص : 348 روایه 2:

(از جن یا انس) که او را گمراه کند یا کافری که جنگ با او را خواهد، پس با این گرفتاریها مؤمن چه اندازه عمر کند (از ایمانش باقی ماند)؟

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤمن نتواند خود را از یکی از سه چیز برهاند، و گاهی هر سه بر او گرد آیند: یا دشمنی کسیکه در خانه در بست با اوست و آزارش رساند، یا همسایه (بیرون خانه) آزارش دهد، یا کسیکه در میان راهی که بسوی کارش میرود، او را آزار میدهد، و اگر مؤمنین بر سر کوهی باشد، خدای عزوجل شیطانی بر انگیزد که او را اذیت کند، و خدا از ایمانش برای او مونسی قرار دهد که از وحشت بکسی پناه نبرد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: مؤمن از چهار چیز یا یکی از آنها بر کنار نیست:

- 1- مؤمنی که بر او حسد برد، و این از همه برای او سخت تر است.
- 2- منافقی که از او دنبال گیری کند.
- 3- دشمنی که بجنگ او برخیزد.
- 4- شیطانی که گمراهش کند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ مُسْكَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا أَفْلَتَ الْمُؤْمِنُ مِنْ وَاحِدَةٍ مِنْ ثَلَاثٍ وَلَرُبَّمَا اجْتَمَعَتِ الثَّلَاثُ عَلَيْهِ إِمَّا بَغْضٌ مِّنْ يَكُونُ مَعَهُ فِي الدَّارِ يُغْلِقُ عَلَيْهِ بَابَهُ يُؤْذِيهِ أَوْ جَارٌ يُؤْذِيهِ أَوْ مَن فِي طَرِيقِهِ إِلَى حَوَانِجِهِ يُؤْذِيهِ وَلَوْ أَنَّ مُؤْمِنًا عَلَى قَلَّةٍ جَبَلَ لَبَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ شَيْطَانًا يُؤْذِيهِ وَ يَجْعَلُ اللَّهُ لَهُ مِنْ إِيْمَانِهِ أَنْسًا لَا يَسْتَوْحِشُ مَعَهُ إِلَى أَحَدٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 348 روایة 3:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ سِرْحَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ أَرْبَعٌ لَا يَخْلُو مِنْهُنَّ الْمُؤْمِنُ أَوْ وَاحِدَةٌ مِنْهُنَّ مُؤْمِنٌ يَحْسُدُهُ وَ هُوَ أَشَدُّهُنَّ عَلَيْهِ وَ مُنَافِقٌ يَفْقُو أَثَرَهُ أَوْ عَدُوٌّ يُجَاهِدُهُ أَوْ شَيْطَانٌ يُغْوِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 349 روایة 4:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ وَلِيَّهُ فِي الدُّنْيَا غَرَضًا لِعَدُوِّهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 349 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: همانا خدای عزوجل دوستش را در دنیا هدف تیر دشمنش قرار داده.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجَلَانَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ فَشَكَا إِلَيْهِ رَجُلٌ الْحَاجَةَ فَقَالَ لَهُ أَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ سَيَجْعَلُ لَكَ فَرْجاً قَالَ ثُمَّ سَكَتَ سَاعَةً ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى الرَّجُلِ فَقَالَ أَخْبِرْنِي عَنْ سِجْنِ الْكُوفَةِ كَيْفَ هُوَ فَقَالَ أَصْلَحَكَ اللَّهُ ضَيْقٌ مُنْتَنٌ وَ أَهْلُهُ بِأَسْوَأَ حَالٍ قَالَ فَإِنَّمَا أَنْتَ فِي السِّجْنِ فَتُرِيدُ أَنْ تَكُونَ فِيهِ فِي سَعَةٍ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ

اصول کافی ج : 3 ص : 349 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: دنیا زندان مؤمن است و از چه زندانی خیر و خواهی آید؟

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْحَدَّادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَغِيرٍ عَنْ جَدِّهِ شُعَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ فَأَيُّ سِجْنٍ جَاءَ مِنْهُ خَيْرٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 349 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:

داود بن ابی یزید گوید: امام صادق (ع) فرمود: مؤمن ناسپاسی میشود. و در روایت دیگر است: زیرا کار نیک او بسوی خدا بالا میرود و در میان مردم پخش نمی شود و کافر سپاسگزاری میشود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ الْحَجَّالِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْمُؤْمِنُ مُكْفَرٌ وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى وَ ذَلِكَ أَنَّ مَعْرُوفَهُ يَصْعَدُ إِلَى اللَّهِ فَلَا يُنْشَرُ فِي النَّاسِ وَ الْكَافِرُ مَشْكُورٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 349 روایه 8:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَقَدْ وَكَّلَ اللَّهُ
بِهِ أَرْبَعَةَ شَيْطَانًا يُغْوِيهِ يُرِيدُ أَنْ يُضِلَّهُ وَ
كَافِرًا يَغْتَالُهُ وَ مُؤْمِنًا يَحْسُدُهُ وَ هُوَ أَشَدُّهُمْ
عَلَيْهِ وَ مُنَافِقًا يَتَّبِعُ عَثَرَاتِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 350 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤمنی نیست
جز آنکه خدا چهار کسرا بر او گماشته :
1- شیطانیکه او را وسوسه کند و میخواهد
گمراهش نماید. 2- کافریکه در کمین او
است . 3- مؤمنیکه بر او حسد برد و او
از همه برایش سخت تر است . 4-
منافقیکه از لغزشهای او دنبال گیری
کند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ ابْنِ
مَحْبُوبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِذَا مَاتَ
الْمُؤْمِنُ خَلَّى عَلَى جَبْرَانِهِ مِنَ الشَّيَاطِينِ
عَدَدَ رَبِيعَةٍ وَ مُضَرَ كَانُوا مُشْتَغِلِينَ بِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 350 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) میفرمود: هرگاه مؤمن
بمیرد، بشماره ربیعه و مضر (که دو قبیله
بزرگ عربند) شیاطین بر
همسایگانش راه یابند و اینها
بگمراهی او مشغول بوده اند.

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا كَانَ وَ لَا يَكُونُ وَ لَيْسَ
بِكَائِنٍ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَ لَهُ جَارٌ يُؤْذِيهِ وَ لَوْ أَنَّ
مُؤْمِنًا فِي جَزِيرَةٍ مِنْ جَزَائِرِ الْبَحْرِ لَابْتَعَتْ
اللَّهُ لَهُ مَنْ يُؤْذِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 350 روایه 11:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: نبوده و
نخواهد بود و نباشد مؤمنی جز آنکه او
را همسایه ای باشد که آزارش رساند،
و اگر مؤمنی در یکی از جزیره های دریا
باشد، خدا کسی را برای او برانگیزد که
آزارش دهد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ
عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ مَا كَانَ فِيهِمَا مُضَيٌّ وَ لَا فِيهِمَا بَقِيٌّ وَ لَا
فِيهِمَا أَنْتُمْ فِيهِ مُؤْمِنٌ إِلَّا وَ لَهُ جَارٌ يُؤْذِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 350 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود در گذشته نبوه و
در آینده و زمان شما هم نباشد مؤمنی ،
جز آنکه او را همسایه ای باشد که آزارش
دهد،

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا كَانَ وَ لَا يَكُونُ إِلَّا أَنْ تَقُومَ
السَّاعَةُ مُؤْمِنٌ إِلَّا وَ لَهُ جَارٌ يُؤْذِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 350 روایة 13:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: در گذشته
نبوده و تا روز قیامت نباشد مؤمنی ، جز
آنکه او را همسایه ای باشد که اذیتش
کند.

باب : شدت ابتلای مؤمن

بَابُ شِدَّةِ ابْتِلَاءِ الْمُؤْمِنِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: سخت ترین مردم از لحاظ بلا و گرفتاری پیغمبرانند، سپس کسانی که در پی آنانند، و سپس کسی که از دیگران بهتر است بترتیب.

ترجمه روایت شریفه:

عبدالرحمن بن حجاج گوید: خدمت امام صادق (ع) سخن از بلا و آنچه خدای عزوجل مؤمن را بآن مخصوص میدارد بمیان آمد، حضرت فرمود: از رسول خدا (ص) پرسیدند: در دنیا بلای کدام کس سخت تر است؟ فرمود: پیغمبران، سپس هر که به آنها شبیه تر است بترتیب و بعد از آن مؤمن باندازه ایمان و نیکی کردارش گرفتار شود، پس هر که ایمانش درست و کردارش نیکو باشد گرفتاریش سخت است و هر که ایمانش سست و عملش ضعیف باشد گرفتاریش اندکست.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: اجر بزرگ با بلای بزرگست و خدا هیچ قوم را دوست نداشته جز آنکه گرفتارشان ساخته.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ بَلَاءً الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ

اصول کافی ج : 3 ص : 351 روایه 1:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ ذَكَرَ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع الْبَلَاءُ وَ مَا يَخُصُّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ الْمُؤْمِنَ فَقَالَ سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَشَدَّ النَّاسِ بَلَاءً فِي الدُّنْيَا فَقَالَ النَّبِيُّونَ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ وَ يُبْتَلَى الْمُؤْمِنُ بَعْدَ عَلَى قَدَرِ إِيْمَانِهِ وَ حُسْنِ أَعْمَالِهِ فَمَنْ صَحَّ إِيْمَانُهُ وَ حَسُنَ عَمَلُهُ اشْتَدَّ بَلَاؤُهُ وَ مَنْ سَخَفَ إِيْمَانُهُ وَ ضَعَفَ عَمَلُهُ قَلَّ بَلَاؤُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 351 روایه 2:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ زَيْدِ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ عَظِيمَ الْأَجْرِ لَمَعَ عَظِيمِ الْبَلَاءِ وَ مَا أَحَبَّ اللَّهُ قَوْمًا إِلَّا ابْتَلَاهُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 351 روایه 3:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: در میان مردم بلای پیغمبران از همه سخت تر است ، سپس اوصیاء و بعد از آنها نیکوتران از مردم بترتیب.

إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ
حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ
فُضَيْلِ بْنِ يَسَّارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ أَشَدُّ
النَّاسِ بَلَاءً الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْأَوْصِيَاءُ ثُمَّ الْأَمَائِلُ
فَالْأَمَائِلُ

اصول کافی ج : 3 ص : 351 روایة:4:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل را در روی زمین بندگان است زبده و خالص بندگان که هیچ تحفه ای بر زمین فرو نیاورد، جز آنکه از آنها بسوی دیگران بگرداند، و هیچ بلایی فرو نیاورد جز آنکه بهره آنها گرداند.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ ابْنِ رِثَابٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ لِلَّهِ عِزًّا وَجَلًّا
عِبَادًا فِي الْأَرْضِ مِنْ خَالِصِ عِبَادِهِ مَا يُنْزَلُ
مِنَ السَّمَاءِ تُحْفَةً إِلَى الْأَرْضِ إِلَّا صَرَفَهَا
عَنْهُمْ إِلَى غَيْرِهِمْ وَلَا بَلِيَّةٌ إِلَّا صَرَفَهَا إِلَيْهِمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 352 روایة:5:

ترجمه روایت شریفه:

حسین بن علوان گوید: سدید خدمت امام صادق (ع) بود که فرمود: چون خدا بنده ای را دوست دارد، او را در بلا غوطه ور سازد، ای سدید ما و شما، صبح و شام با آن دمسازیم.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُبَيْدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ
عُلْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ وَ عِنْدَهُ
سَدِيرٌ إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا غَتَّهُ بِالْبَلَاءِ غَتًّا
وَ إِنَّا وَ إِيَّاكُمْ يَا سَدِيرُ لَنُصْبِحُ بِهِ وَ نُمْسِي

اصول کافی ج : 3 ص : 352 روایة:6:

ترجمه روایت شریفه:

را در بلا غوطه ور سازد و یاران بلا را بر سر او ریزد، و چون بندر گاه خدا دعا کند، فرماید: لبیک بنده من ، اگر خواسته ترا بزودی دهم ، توانایم ، ولی اگر برایت ذخیره کنم ، برای تو بهتر است .

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ
عَلَاءٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي
جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِذَا
أَحَبَّ عَبْدًا غَتَّهُ بِالْبَلَاءِ غَتًّا وَ ثَجَّهَ
بِالْبَلَاءِ ثَجًّا فَإِذَا دَعَاهُ قَالَ لَبَيْكَ عَبْدِي لَنْ
عَجَلْتُ لَكَ مَا سَأَلْتَ إِنِّي عَلَى ذَلِكَ لِقَادِرٌ وَ
لَنْ أَدْخُرْتُ لَكَ فَمَا أَدْخُرْتُ لَكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 352 روایة:7:

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ
مُحْبُوبٍ عَنْ زَيْدِ الرَّزَّادِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ عَظِيمَ الْبَلَاءِ
يُكَافَأُ بِهِ عَظِيمُ الْجَزَاءِ فَإِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا
ابْتَلَاهُ بِعَظِيمِ الْبَلَاءِ فَمَنْ رَضِيَ فَلَهُ عِنْدَ
اللَّهِ الرِّضَا وَ مَنْ سَخِطَ الْبَلَاءُ فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ
السَّخَطُ

اصول کافی ج : 3 ص : 352 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: بلاى بزرگ به
اجر بزرگ پاداش داده شود، و هر گاه خدا
بنده ای را دوست دارد، ببلاى بزرگ
گرفتارش سازد، پس هر که راضی شود،
نزد خدا برای او رضا باشد، و هر که
ناراضی باشد، نزد خدا برایش رضایت
نیست.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
الْحَكَمِ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ الْخُرِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّمَا يُبْتَلَى الْمُؤْمِنُ
فِي الدُّنْيَا عَلَى قَدَرِ دِينِهِ أَوْ قَالَ عَلَى حَسَبِ
دِينِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 352 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: مؤ من در دنیا
باندازه دینش مبتلا شود - یا فرمود: بر
حسب دینش ،

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُثَنَّى
الْحَضْرَمِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بُهْلُولَ بْنِ مُسْلِمٍ
الْعَبْدِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُ
بِمَنْزِلَةِ كِفَّةِ الْمِيزَانِ كُلَّمَا زِيدَ فِي إِيْمَانِهِ زِيدَ
فِي بَلَاءِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 353 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: بر مؤ من
چهل شب نگذرد، جز آنکه پیش آمدی
برایش شود که غمگینش سازد تا موجب
تذکرش گردد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ
سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الْمُؤْمِنُ لَا
يَمُضِي عَلَيْهِ أَرْبَعُونَ لَيْلَةً إِلَّا عَرَضَ لَهُ أَمْرٌ
يُخْزِنُهُ يُذَكِّرُ بِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 353 روایه 11:

توضیح:

یعنی متذکر شود که آن پیش آمد بسبب گناهی است که از او سرزده و توبه کند، چنانکه خدایتعالی فرماید: (((ما
اصابکم من مصیبة فیما کسبت ایدیکم))) و نیز متذکر شود که خدا قادر است آن بلا را از او بگرداند، پس دعا و
تضرع کند، و نیز متذکر پستی و خواری دنیا شود که چگونه بکدورات و مصائب مشوبست و در آخرت رغبت کند
که مکان قدس و تنزه است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ
عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ نَاجِيَةَ
قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع إِنَّ الْمُغِيرَةَ يَقُولُ إِنَّ
الْمُؤْمِنَ لَا يُبْتَلَى بِالْجَذَامِ وَ بِالْبَرَصِ وَ لَا
بِكَذَا وَ لَا بِكَذَا فَقَالَ إِنْ كَانَ لِعَافِلًا عَنْ
صَاحِبِ يَاسِينَ إِنَّهُ كَانَ مُكْنَعًا ثُمَّ رَدَّ أَصَابِعَهُ
فَقَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى تَكْنِيعِهِ أَتَاهُمْ فَأَنْذَرَهُمْ
ثُمَّ عَادَ إِلَيْهِمْ مِنَ الْعَدِّ فَقَتَلُوهُ ثُمَّ قَالَ إِنْ
الْمُؤْمِنَ يُبْتَلَى بِكُلِّ بَلِيَّةٍ وَ يَمُوتُ بِكُلِّ مِيتَةٍ إِلَّا
أَنَّهُ لَا يَقْتُلُ نَفْسَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 353 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:
ناجیه گوید به امام باقر علیه السلام
عرض کردم مغیره میگوید: مؤمن
بمرض جذام و پیسی و امثال آن مبتلا
نمیشود، فرمود: او از صاحب یاسین
(حبیب نجار که داستانش در سوره یس
مذکور است) غافل است که دستش
چلاق بود - سپس امام انگشتان خود را
برگردانید - (بشکل انگشتان چلاق)
آنگاه فرمود: گویا اکنون او را می بینم که
با دست چلاقش نزد آنها آمده و
اندریشان میدهد، سپس فردا نزد آنها آمد
و ایشان او را کشتند، آنگاه امام فرمود :
مؤمن من بهر بلائی مبتلا میشود و بهر
مرگی میمیرد ولی خودکشی نمیکند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَدٍ
اللَّهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ
عَنْ عَبْدِ بْنِ زُرَّارَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا
عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ الْمُؤْمِنَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ لِبِأَفْضَلِ مَكَانٍ ثَلَاثًا إِنَّهُ لَيُبْتَلَى
بِالْبَلَاءِ ثُمَّ يَنْزِعُ نَفْسَهُ عُضْوًا عُضْوًا مِنْ
جَسَدِهِ وَ هُوَ يَحْمَدُ اللَّهَ عَلَى ذَلِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 354 روایه 13:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) سه بار میفرمود:
مؤمن نزد خدای عزوجل بهترین
مقام را دارد، همانا خدا مؤمن را ببلا
مبتلا کند و سپس او را قطعه قطعه کند تا
جانش را بگیرد، و او خدا را بر آن حالت
شکر کند،

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ
عَبَّاسٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ فَضِيلِ بْنِ
عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ
مَنْزِلَةً لَا يَبْلُغُهَا عَبْدٌ إِلَّا بِالْإِبْتِلَاءِ فِي جَسَدِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 354 روایه 14:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: در بهشت مقامی
است که هیچ بنده ای بآن نرسد، جز با
بلائی (که در دنیا) ببندش رسد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ
الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِي يَحْيَى الْخَنَاطِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ

بْنُ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ شَكَوْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ مَا أَلْقَى مِنَ الْأَوْجَاعِ وَكَانَ مَسْقَامًا فَقَالَ لِي يَا عَبْدَ اللَّهِ لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ مَا لَهُ مِنَ الْأَجْرِ فِي الْمَصَائِبِ لَتَمَنَّى أَنَّهُ قُرِضَ بِالْمَقَارِضِ

اصول کافی ج : 3 ص : 354 روایه 15:

ترجمه روایت شریفه:
عبد الله بن ابی یعفور - که همیشه بیمار بود - گوید: از دردهائیکه بمن میرسد بامام امام صادق (ع) شکایت کردم ، حضرت بمن فرمود: ای عبدالله اگر مؤمن پاداشی را که برای مصیبتها دارد بداند، آرزو میکند که او را با مقراضها تکه تکه کنند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ رِبَاطٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ أَهْلَ الْحَقِّ لَمْ يَزَالُوا مِنْذُ كَانُوا فِي شِدَّةٍ أَمَا إِنَّ ذَلِكَ إِلَى مُدَّةٍ قَلِيلَةٍ وَ عَافِيَةٍ طَوِيلَةٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 354 روایه 16:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) می فرمود: اهل حق همیشه در سختی بوده اند، بدان که سختی مدت کوتاهی دارد و عاقبتش با آسایش طولانی است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ حُمْرَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَيَتَعَاهَدُ الْمُؤْمِنَ بِالْبَلَاءِ كَمَا يَتَعَاهَدُ الرَّجُلُ أَهْلَهُ بِالْهَدْيَةِ مِنَ الْغَيْبَةِ وَ يَحْمِيهِ الدُّنْيَا كَمَا يَحْمِيهِ الطَّبِيبُ الْمَرِيضَ

اصول کافی ج : 3 ص : 354 روایه 17:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: همانا خدای عزوجل مؤمن را با بلا دلجوئی میکند، چنانکه مرد با هدیه ایکه از سفر برای خانواده اش میبرد از آنها دلجوئی میکند، و خدا مؤمن را از دنیا پرهیز میدهد چنانکه پزشک بیمار را پرهیز میدهد.

عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمَغِيرَةِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْخَثْعَمِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بُهْلُولٍ الْعَبْدِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ لَمْ يُؤْمِنْ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ مِنْ هَزَا هِزِ الدُّنْيَا وَ لَكِنَّهُ أَمَنَهُ مِنَ الْعَمَى فِيهَا وَ الشَّقَاءِ فِي الْآخِرَةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 355 روایه 18:

ترجمه روایت شریفه:
محمد بن بهلول عبدي گوید: شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: خدا مؤمن را از بلاهیا تکان دهنده دنیا ایمن نساخته ، ولی او را از کور دلی دنیا (که حق را تشخیص ندهد) و شقاوت آخرت ایمن نساخته است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنْ حُسَيْنِ بْنِ نَعِيمٍ الصَّخَّافِ عَنْ ذَرِيحِ
الْمُحَارِبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ عَلِيُّ
بْنُ الْحُسَيْنِ ع يَقُولُ إِنِّي لَأَكْرَهُ لِلرَّجُلِ أَنْ
يُعَافَى فِي الدُّنْيَا فَلَا يُصِيبَهُ شَيْءٌ مِنَ
الْمَصَائِبِ

اصول کافی ج : 3 ص : 355 روایه 19:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
عَنْ نُوحِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي دَاوُدَ الْمُسْتَرْقِ
رَفَعَهُ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع دُعِيَ النَّبِيُّ
ص إِلَى طَعَامٍ فَلَمَّا دَخَلَ مَنْزِلَ الرَّجُلِ نَظَرَ
إِلَى دَجَاجَةٍ فَوْقَ حَائِطٍ قَدْ بَاضَتْ فَتَقَعُ
الْبَيْضَةَ عَلَى وَتِدٍ فِي حَائِطٍ فَتَبْتَ عَلَيْهِ وَ لَمْ
تَسْقُطْ وَ لَمْ تَنْكَسِرْ فَتَعَجَّبَ النَّبِيُّ ص مِنْهَا
فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ أَعْجَبْتُ مِنْ هَذِهِ الْبَيْضَةِ فَوَ
الَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا رُزِنْتُ شَيْئاً قَطُّ قَالَ
فَنَهَضَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ لَمْ يَأْكُلْ مِنْ طَعَامِهِ
شَيْئاً وَ قَالَ مَنْ لَمْ يُرْزَأْ فَمَا لِلَّهِ فِيهِ مِنْ حَاجَةٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 355 روایه 20:

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ
عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ وَ
أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ص لَا حَاجَةَ لِلَّهِ فِيمَنْ لَيْسَ لَهُ فِي
مَالِهِ وَ بَدَنِهِ نَصِيبٌ
اصول کافی ج : 3 ص : 355 روایه 21:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ سَنَانَ عَنْ عُثْمَانَ النَّوَّاعِ عَمَّنْ
ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ
جَلَّ يَبْتَلِي الْمُؤْمِنَ بِكُلِّ بَلِيَّةٍ وَ يُمِيتُهُ بِكُلِّ
مِيتَةٍ وَ لَا يَبْتَلِيهِ بِذَهَابِ عَقْلِهِ أَوْ مَا تَرَى أَيُّوبَ

ترجمه روایت شریفه:

علی بن الحسین علیهما السلام
میفرمود: من برای مرد نمی پسندم که در
دنیا عافیت داشته باشد و هیچ مصیبتی
باو نرسد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: پیغمبر (ص)
(را برای طعام دعوت کردند، چون
بمنزل مرد میزبان در آمد، مرغی را
دید که روی دیوار تخم می گذاشت ، سپس
مرغ افتاد و روی میخی قرار گرفت ،
نه بزمین افتاد و نه بشکست ، پیغمبر
(ص) از آن منظره در شگفت شد، مرد
عرض کرد: از ای تخم مرغ تعجب میکنی
؟ سوگند بآنکه ترا بحق مبعوث ساخته
که من هرگز بلائی ندیده ام .
رسول خدا (ص) برخاست و غذای او را
نخورد فرمود: کسیکه بلائی نبیند، خدا باو
نیازی ندارد (لطف و توجهی ندارد).

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: خدا بکسیکه از
مال و بدنش برای او بهره ای نیست
نیازی ندارد) کسیکه زیان مای و بدنی
نبیند خدا باو توجهی ندارد).

كَيفَ سَلَطَ إِبْلِيسُ عَلَى مَالِهِ وَ عَلَى وَلَدِهِ وَ
عَلَى أَهْلِهِ وَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مِنْهُ وَ لَمْ يُسَلِّطْ
عَلَى عَقْلِهِ ثَرْكَ لَهُ لِيُوَحِّدَ اللَّهَ بِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 356 روایه 22:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل
مؤمن را بهر بلائی مبتلا کند و بهر مرگی
بمیراند. ولی بر فتن عقلش مبتلا
نکند، مگر ایوب را نمی بینی که خدا
چگونه شیطانرا بر مال و فرزند و همسر
او و هر چه داشت مسلط کرد، ولی بر
عقلش مسلط نکرد، تا با آن خدا را
بیگانگی بپرسند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَقْبَةَ
عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ إِنَّهُ لَيَكُونُ لِلْعَبْدِ مَنْزِلَةٌ عِنْدَ اللَّهِ فَمَا
يَنَالُهَا إِلَّا بِأَحَدٍ خَصَلَتَيْنِ إِمَّا بِذَهَابِ مَالِهِ أَوْ
بِبَلِيَّةٍ فِي جَسَدِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 356 روایه 23:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: برای بنده نزد
خدا مقامی است که بآن نرسد، جز بوسیله
یکی از دو امر: یا رفتن مالش و یا رسیدن
بلائی به تنش.

عَنْهُ عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ مِثْنَى الْخَنَاطِ عَنْ
أَبِي أُسَامَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ اللَّهُ
عَزَّ وَ جَلَّ لَوْ لَا أَنْ يَجِدَ عَبْدِي الْمُؤْمِنُ فِي
قَلْبِهِ لِعَصَبْتُ رَأْسَ الْكَافِرِ بِعَصَابَةِ حَدِيدٍ لَا
يُصَدِّعُ رَأْسَهُ أَبَدًا

اصول کافی ج : 3 ص : 356 روایه 24:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: خدای عزوجل فرماید: اگر
بنده مؤمنم دل آزرده نمیشد، سر کافر
را با دستمالی آهنین میبستم که هرگز درد
سر نشود.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
غُمَيْرٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ
خَامَةِ الزَّرْعِ تُكْفِنُهَا الرِّيحُ كَذَا وَ كَذَا وَ كَذَلِكَ
الْمُؤْمِنُ تُكْفِنُهُ الْأَوْجَاعُ وَ الْأَمْرَاضُ وَ مَثَلُ
الْمُنَافِقِ كَمَثَلِ الْأَرْضِ الْمُسْتَقِيمَةِ الَّتِي
لَا يُصِيبُهَا شَيْءٌ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمَوْتُ فَيَقْصِفُهُ
قَصْفًا

اصول کافی ج : 3 ص : 356 روایه 25:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: حکایت مؤمن
حکایت ساقه گیاهی است که باد او را باین
سو و آن سو کج میکند، مؤمن را
هم دردها و بیماریها کج میکند و حکایت
منافق، حکایت عصای آهنین راستی است
که آسیبی بآن نرسد تا مرگش فرا رسد و
او را بشکند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ
عَنْ مُسْعِدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَوْمًا لِأَصْحَابِهِ
مَلْعُونٌ كُلُّ مَالٍ لَا يُرَكَّى مَلْعُونٌ كُلُّ جَسَدٍ لَا
يُرَكَّى وَ لَوْ فِي كُلِّ أَرْبَعِينَ يَوْمًا مَرَّةً فَقِيلَ يَا
رَسُولَ اللَّهِ أَمَّا زَكَاةُ الْمَالِ فَقَدْ عَرَفْنَاهَا فَمَا
زَكَاةُ الْأَجْسَادِ فَقَالَ لَهُمْ أَنْ تُصَابَ بِأَقْفَةٍ
قَالَ فَتَغَيَّرَتْ وَجُوهُ الَّذِينَ سَمِعُوا ذَلِكَ مِنْهُ
فَلَمَّا رَأَوْهُمْ قَدْ تَغَيَّرَتْ أَلْوَانُهُمْ قَالَ لَهُمْ أ
تَدْرُونَ مَا عَنَيْتُ بِقَوْلِي قَالُوا لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ
قَالَ بَلَى الرَّجُلُ بِخُدْشِ الْخُدْشَةِ وَ يَنْكَبُ
النَّكْبَةَ وَ يَعْتَرُ الْعَثْرَةَ وَ يَمْرُضُ الْمَرَضَةَ وَ
يُشَاكُ الشُّوْكَةَ وَ مَا أَشْبَهَ هَذَا حَتَّى ذَكَرَ فِي
حَدِيثِهِ اخْتِلَاجَ الْعَيْنِ

اصول کافی ج : 3 ص : 356 روایه 26:

توضیح:

مقصود از پریدن چشم ، حرکت سریع و تندیسست که گاهی پشت سر هم برای پلک چشم پیش میآید، و نیز
بسیار اعضا تن هم عارض میشود، اطباء گویند علتش رطوبت غلیظی است که در مزاج بیخاری غلیظ تبدیل شده
و چون خواهد از منافذ بدن خارج شود، چنان حالتی پیدا
میشود، مرآت ج 2 ص 232.

ترجمه روایت شریفه:

ابن بکیر گوید: از امام صادق (ع)
پرسیدم: آیا مؤمن به جذام و
پیشی و امثال آن مبتلا میشود؟ فرمود:
مگر بلا جز برای مؤمن نوشته و ثابت
شده است؟!

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ قَالَ
سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَ أَيُّتَلَى الْمُؤْمِنُ بِالْجَذَامِ
وَ الْبَرَصِ وَ أَشْبَاهَ هَذَا قَالَ فَقَالَ وَ هَلْ كُتِبَ
الْبَلَاءُ إِلَّا عَلَى الْمُؤْمِنِ

اصول کافی ج : 3 ص : 357 روایه 27:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَمَّنْ رَوَاهُ عَنِ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع

قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَكْرُمَ عَلَى اللَّهِ حَتَّى لَوْ سَأَلَهُ
الْجَنَّةُ بِمَا فِيهَا أُعْطَاهُ ذَلِكَ مِنْ غَيْرِ أَنْ
يَنْتَقِصَ مِنْ مَلَكِهِ شَيْئاً وَ إِنَّ الْكَافِرَ
لَيُهَوَّنَ عَلَى اللَّهِ حَتَّى لَوْ سَأَلَهُ الدُّنْيَا بِمَا
فِيهَا أُعْطَاهُ ذَلِكَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْتَقِصَ مِنْ
مَلَكِهِ شَيْئاً وَ إِنَّ اللَّهَ لَيَتَعَاهَدُ عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ
بِالْبَلَاءِ كَمَا يَتَعَاهَدُ الْغَائِبُ أَهْلَهُ بِالطَّرْفِ
وَ إِنَّهُ لَيَحْمِيهِ الدُّنْيَا كَمَا يَحْمِي الطَّيِّبُ
الْمَرِيضَ

اصول کافی ج : 3 ص : 357 روایه 28:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: مؤمن نزد خدا
ارجمند است ، تا آنجا که اگر بهشت را بر
هر چه در آنست از خدا بخواهد، باو
عطا کند، بدون آنکه از ملک او چیزی کم
شود، و کافر نزد خدا خوار و پست
است ، تا آنجا که اگر دنیا را با هر چه در
آنست از خدا خواهد باو دهد، بی آنکه
ملکش چیزی کم شود، و خدا بوسیله بلا
از بنده مؤمنش دلجوئی کند، چنانکه
مسافر با سوغاتیهای نو ظهور از
خانواده اش دلجوئی کند، خدا مؤمن را
از دنیا پرهیز دهد، چنانکه پزشک بیمار را
پرهیز دهد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ
عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ فِي
كِتَابِ عَلِيٍّ ع أَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ بَلَاءً النَّبِيُّونَ ثُمَّ
الْوَصِيُّونَ ثُمَّ الْأُمَمُ فَالْأُمَمُ وَ إِنَّمَا يَبْتَلى
الْمُؤْمِنُ عَلَى قَدْرِ أَعْمَالِهِ الْحَسَنَةِ فَمَنْ صَحَّ
دِينُهُ وَ حَسُنَ عَمَلُهُ اشْتَدَّ بَلَاؤُهُ وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ
عَزَّ وَ جَلَّ لَمْ يَجْعَلِ الدُّنْيَا ثَوَاباً لِلْمُؤْمِنِ وَ لَا
عُقُوبَةً لِلْكَافِرِ وَ مَنْ سَخَفَ دِينَهُ وَ ضَعَفَ
عَمَلُهُ قَلَّ بَلَاؤُهُ وَ أَنَّ الْبَلَاءَ أَسْرَعُ إِلَى
الْمُؤْمِنِ التَّقِيِّ مِنَ الْمَطَرِ إِلَى قَرَارِ الْأَرْضِ

اصول کافی ج : 3 ص : 358 روایه 29:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: در کتاب علی
علیه السلام است که : سخت ترین
مردم از لحاظ بلا کشیدن پیغمبرانند،
سپس اوصیاء آنها، و سپس هر که از
مردم نمونه آنهاست بترتیب ، و مؤمن
فقط باندازه اعمال نیکش مبتلا شود، پس
هر که از مردم نمونه آنهاست بترتیب
، و مؤمن فقط باندازه اعمال نیکش مبتلا
شود، پس هر که دینش درست و عملش
نیکو باشد بلایش سخت است ، و
این برای آنست که خدای عزوجل
دنیا را پاداش مؤمن و کیفر کافر قرار
نداده است ، و هر که دینش نادرست و
عملش ضعیف باشد، بلایش اندکست ، بلا
بمؤمن پرهیزگار از باران بزمین شیب
زودتر میرسد.

ترجمه روایت شریفه:

یونس بن عمار (که گویا لکه های پیسی بچهره اش پیدا شده بود) گوید: به امام صادق (ع) عرض کردم: درباره آنچه در چهره من پیدا شده، مردم گمان میکنند که خدا بنده ای را که به او توجهی دارد بآن مبتلا نکند. حضرت فرمود: بتحقیق که مؤمن آل فرعون انگشتانش چلاق بود، و با دو دستش اشاره میکرد و میگفت: (((ای مردم از رسولان خدا پیروی کنید))) سپس امام بمن فرمود: چون ثلث آخر شب فرا رسید، در آغاز آن وضو بگیر و بنمازیکه میخوانی (نماز شب) برخیز، و چون در سجد دوم در رکعت اول باشی، در حال سجده بگو. (((ای علی، ای عظیم، ای رحمن، ای رحیم، ای شنونده دعاها، ای بخشنده خیرات، بر محمد و آل محمد رحمت فرست و از خیر دنیا و آخرت آنچه سزاوار بخشش تو است بما عطا کن! و از شر دنیا و آخرت آنچه سزاوار بخشش تو است از من بگردان، و این درد را از من دور کن - و نام درد را ذکر کن - که او مرا بخشم آورده و غمگین ساخته))) و در دعا اصرار و پافشاری کن، یونس گوید: بکوفه نرسیده بودم که خدا همه آنها را از من دور کرد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ إِنَّ هَذَا الَّذِي ظَهَرَ بِوَجْهِ يَزْعُمُ النَّاسُ أَنَّ اللَّهَ لَمْ يَبْتَلِ بِهِ عَبْدًا لَهُ فِيهِ حَاجَةٌ قَالَ فَقَالَ لِي لَقَدْ كَانَ مُؤْمِنُ آلِ فِرْعَوْنَ مُكَنِّعَ الْأَصَابِعِ فَكَانَ يَقُولُ هَكَذَا وَ يَمْدُ يَدَيْهِ وَ يَقُولُ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ثُمَّ قَالَ لِي إِذَا كَانَ الثَّلَاثُ الْأَخِيرُ مِنَ اللَّيْلِ فِي أَوَّلِهِ فَتَوَضَّ وَ قُمْ إِلَى صَلَاتِكَ الَّتِي تُصَلِّيهَا فَإِذَا كُنْتَ فِي السَّجْدَةِ الْأَخِيرَةِ مِنَ الرُّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ فَقُلْ وَ أَنْتَ سَاجِدٌ يَا عَلِيُّ يَا عَظِيمُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ يَا سَامِعَ الدَّعَوَاتِ يَا مُعْطِيَ الْخَيْرَاتِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعْطِنِي مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ أَصْرِفْ عَنِّي مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ أَذْهَبْ عَنِّي بِهَذَا الْوَجَعِ وَ تُسَمِّيه فَإِنَّهُ قَدْ غَاضَنِي وَ أَحْزَنَنِي وَ أَلَحَّ فِي الدُّعَاءِ قَالَ فَمَا وَصَلْتُ إِلَى الْكُوفَةِ حَتَّى أَذْهَبَ اللَّهُ بِهِ عَنِّي كُلَّهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 358 روایه 30:

شرح:

مرحوم مجلسی گوید: ذکر مؤمن آل فرعون بجای مؤمن آل یاسین، از اشتباهات راویان و یا کاتبانست چنانکه در حدیث (دوازدهم این باب) گذشت، و بعضی گفته اند فرعون نام هر گردنکش قلدریست که در برابر حق ستیزه کند، مانند سنان که در کلبه با ابراهیم خلیل ستیزه کرد و ریان بن ولید که در مصر با جناب یوسف ستیزه کرد، و ولید بن مصعب که نیز در مصر با جناب موسی ستیزه کرد. و محتمل است مؤمن آل یاسین، همان مؤمن آل فرعون بوده که تا آنزمان که 1632 سالست زنده بوده است، ولی این احتمال مخالف اخبار و روایات بسیار است.

باب : فضیلت فقراء مسلمین

بَابُ فَضْلِ فَقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: فقراء مسلمان
چهل خریف پیش از توانگرانشان در
باغهای بهشت میخرامند، سپس
فرمود: برایت مثلی بزنم ، حکایت این دو
دسته حکایت دو کشتی است که بگمرک
رسند و گمرکچی یکی را خالی ببیند و گوید
رها کنید برود، و دیگری را پر از بار ببیند
و گوید نگهش دارید.

توضیح:

خریف در روایات به یکسال و هفتاد سال و هزار عام
تفسیر شده است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مصیبتها
بخششهای خدا است و فقر در خزانه خدا
محفوظست (و آنرا جز به بنده عزیزش
که خواهد او را بخود متوجه سازد ندهد).

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: ای علی ، همانا
خدا فقر را نزد مخلوقش به امانت گذاشته
هر که آنرا نهان دارد، خدایش مانند
پاداش روزه داریکه بعبادت بپاخته دهد،
و هر که آنرا نزد کسیکه میتواند حاجتش
را بر آورد فاش سازد، و او نکند او را
کشته است ، آگاه باش که او را با
شمشیر و نیزه نکشته ، بلکه با
زخم به دل کشته است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ الْعَلَاءِ عَنْ
ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
إِنَّ فَقَرَاءَ الْمُسْلِمِينَ يَتَقَلَّبُونَ فِي رِیَاضِ
الْجَنَّةِ قَبْلَ أَغْنِيَانِهِمْ بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا ثُمَّ
قَالَ سَأَضْرِبُ لَكَ مَثَلًا ذَلِكَ إِنَّمَا مَثَلُ ذَلِكَ
مِثْلُ سَفِينَتَيْنِ مَرَّ بِهِمَا عَلَى عَاشِرٍ فَتَنَظَرَ
فِي إِحْدَاهُمَا فَلَمْ يَرَ فِيهَا شَيْئًا فَقَالَ أَسْرِبُوهَا
وَنَظَرَ فِي الْأُخْرَى فَإِذَا هِيَ مَوْفُورَةٌ فَقَالَ
اُحْبِسُوهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 359 روایة 1:

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدَانَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ ع الْمَصَائِبُ مَنَحٌ مِنَ اللَّهِ وَ الْفَقْرُ مَحْزُونٌ
عِنْدَ اللَّهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 359 روایة 2:

وَ عَنْهُ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ص يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْفَقْرَ
أَمَانَةً عِنْدَ خَلْقِهِ فَمَنْ سَتَرَهُ أَعْطَاهُ اللَّهُ
مِثْلَ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ وَ مَنْ أَفْشَاهُ إِلَى مَنْ
يَقْدِرُ عَلَى قَضَاءِ حَاجَتِهِ فَلَمْ يَفْعَلْ فَقَدْ
قَتَلَهُ أَمَا إِنَّهُ مَا قَتَلَهُ بِسَيْفٍ وَ لَا رُمَحٍ وَ لَكِنَّهُ
قَتَلَهُ بِمَا نَكَى مِنْ قَلْبِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 359 روایة 3:

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ دَاوُدَ الْحَذَاءِ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَغِيرٍ عَنْ جَدِّهِ شُعَيْبٍ عَنْ
مُفَضَّلٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَ كُلَّمَا أَرَادَ
الْعَبْدُ إِيْمَانًا أَرَادَ ضَيْقًا فِي مَعِيشَتِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 360 روایه 4:

شرح:

چنانکه در باب گذشته ثواب و پاداش بی پایان گرفتاری و ابتلاء در دنیا ذکر شد، و نیز ثروت بسیار موجب گردنگشی و تکبر شود و شخص ثروتمند بفقرا توهین و بی احترامی کند و قساوت قلب و خشونت پیدا کند، و سرگرمی و نگهداری اموال او را از خدا غافل سازد، علاوه بر آنکه اگر حقوق واجبه مال را نپردازد، ملعون و مطرود خدا شود، ولی فقر سبب شود که شخص فقیر بر خدا توکل کند و بدرگاه او دعا و تضرع نماید، علاوه بر تواضع و ملایمت و صفات حمیده دیگری که زائیده فقر است، اگر فقیر صابر و شکیبا باشد.

وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَوْ لَا
الْحَاحُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى اللَّهِ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ
لَنَقَلَهُمْ مِنَ الْحَالِ الَّتِي هُمْ فِيهَا إِلَى حَالٍ
أَضْيَقَ مِنْهَا
اصول کافی ج : 3 ص : 360 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق علیه السلام فرمود: اگر مؤمنین برای طلب روزی نزد خدا اصرار نمی ورزیدند، خدا آنها را از آن حال به تنگدستی بیشتری منتقل می نمود.

عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا أُعْطِيَ عَبْدٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا
اعْتِبَارًا وَمَا رُوي عَنْهُ إِلَّا اخْتِبَارًا
اصول کافی ج : 3 ص : 360 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: چیزی از دنیا به بنده نی عطا نشد، مگر برای عبرت گرفتن، و چیزی از او بر کنار نگردید، مگر برای آزمودن.

عَنْهُ عَنْ نُوحِ بْنِ شُعَيْبٍ وَ أَبِي إِسْحَاقَ
الْخَفَّافِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
لَيْسَ لِمُصَاصٍ شَيْعَتَنَا فِي دَوْلَةِ الْبَاطِلِ إِلَّا
الْفُوتُ شَرَّفُوا إِنْ شِئْتُمْ أَوْ عَرَّبُوا لَنْ تُرْزَقُوا
إِلَّا الْفُوتُ
اصول کافی ج : 3 ص : 360 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: شیعیان خالص ما در زمان دولت باطل جز باندازه قوت و خوراک بهره ندارد، خواهید به مشرق روید یا به مغرب زنید، جز باندازه قوت روزی نیابید.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ بَعْضِ
مَشَائِخِهِ عَنْ إِدْرِيسَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ص يَا لِي الْحَاجَةُ
أَمَانَةُ اللَّهِ عِنْدَ خَلْقِهِ فَمَنْ كَتَمَهَا عَلَى
نَفْسِهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ ثَوَابَ مَنْ صَلَّى وَ مَنْ
كَشَفَهَا إِلَى مَنْ يَفْدُرُ أَنْ يَفْرَجَ عَنْهُ وَ لَمْ
يَفْعَلْ فَقَدْ قَتَلَهُ أَمَا إِنَّهُ لَمْ يَقْتُلْهُ بِسَيْفٍ وَ لَا
سِنَانٍ وَ لَا سَهْمٍ وَ لَكِنْ قَتَلَهُ بِمَا نَكَى مِنْ
قَلْبِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 360 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:

پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: ای
علی ! نیازمندی امانت خداست نزد خلقش
، هر که آنرا نزد خود پوشیده دارد،
خدایش ثواب نمازگزار دهد، و هر که آن
پرده را بر دارد نزد کسیکه می تواند
گشایش دهد و نکند، او را کشته است ،
بدان که او را با شمشیر و نیزه و تیر
نکشته ، بلکه با زخمی که به دلش وارد
آورده کشته است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق علیه السلام فرمود:
خدای عزوجل روز قیامت مانند پوشش به
فقراء مؤنین توجه کند و فرماید: به
عزت و جلالم سوگند که شما را در دنیا به
واسطه خواری شما نزد خود فقیر
نساختم ، امروز رفتار مرا با خود می
بینید، هر کس در دنیا به شما نیکی نموده
، دستش را بگیرد و به بهشتش در آورد.
مردی از فقرا گوید: پروردگارا! اهل دنیا
با یکدیگر در دنیا مسابقه گذاشتند، با زنها
نزدیکی کردند، جامه های نازک
پوشیدند، خوراک خوردند، در کاخها
نشستند، و مرکبهای معروف و مشهور را
سوار شدند، به من هم مثل آنچه به آنها
دادی عطا فرما، خدای تبارک و تعالی
می فرماید: برای تو و هر يك از
شماست هفتاد برابر آنچه به اهل
دنیا دادم از آغاز تا انجام دنیا.

وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ
سَعْدَانَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ
جَلَّ يَلْتَفِتُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى فَقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ
شَبِيهَا بِالْمُعْتَذِرِ إِلَيْهِمْ فَيَقُولُ وَ عِزَّتِي وَ
جَلَالِي مَا أَفْقَرْتُكُمْ فِي الدُّنْيَا مِنْ هَوَانٍ
بِكُمْ عَلَيَّ وَ لَتَرَوُنَّ مَا أَصْنَعُ بِكُمْ الْيَوْمَ فَمَنْ
زُوِّدَ أَحَدًا مِنْكُمْ فِي دَارِ الدُّنْيَا مَعْرُوفًا
فَخَذُوا بِيَدِهِ فَأَدْخَلُوهُ الْجَنَّةَ قَالَ فَيَقُولُ رَجُلٌ
مِنْهُمْ يَا رَبِّ إِنَّ أَهْلَ الدُّنْيَا تَنَافَسُوا فِي
دُنْيَاهُمْ فَتَنَكَّحُوا النِّسَاءَ وَ لَبَسُوا الثِّيَابَ اللَّيْنَةَ
وَ أَكَلُوا الطَّعَامَ وَ سَكَنُوا الدُّورَ وَ رَكِبُوا
الْمَشْهُورَ مِنَ الدَّوَابِّ فَأَعْطَنِي مِثْلَ مَا
أَعْطَيْتَهُمْ فَيَقُولُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَكَ وَ لِكُلِّ
عَبْدٍ مِنْكُمْ مِثْلُ مَا أُعْطِيتُ أَهْلَ الدُّنْيَا مِنْذُ
كَانَتْ الدُّنْيَا إِلَى أَنْ انْقَضَتْ الدُّنْيَا سَبْعُونَ
ضِعْفًا

اصول کافی ج : 3 ص : 361 روایه 9:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ
عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ سَهْلٍ

وَإِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ جَمِيعاً يَرْفَعَانِهِ إِلَى
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا كَانَ مِنْ وَلَدِ آدَمَ
مُؤْمِنٍ إِلَّا فَقِيرًا وَلَا كَافِرٍ إِلَّا غَنِيًّا حَتَّى جَاءَ
إِبْرَاهِيمَ ع فَقَالَ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ
كَفَرُوا فَصَبِّرَ اللَّهُ فِي هَؤُلَاءِ أَمْوَالًا وَحَاجَةً وَ
فِي هَؤُلَاءِ أَمْوَالًا وَحَاجَةً

اصول کافی ج : 3 ص : 361 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق علیه السلام فرمود: از
فرزندان آدم مؤمنی نبود جز آنکه فقیر
بود، و کافری نبود جز آنکه توانگر
بود، تا جناب ابراهیم علیه السلام آمد و
عرض کرد: ((پروردگارا ما را وسیله
آزمایش کفار مگردان))) (که با خود
گویند اگر ایمان خوب بود، اینها فقیر و
گرفتار نبودند و یا برخی از ترس فقر
ایمان نیاورند) سپس خدا از اینها دسته
نی را مالدار و دسته نی را نیازمند، و از
آنها نیز برخی را مالدار و بعضی را
نیازمند گردانید.

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق علیه السلام فرمود: مرد
مالداری با لباس پاکیزه خدمت
رسول خدا صلی علیه و آله آمد و نزدیک
حضرت نشست ، سپس مرد تنگدستی با
جامه ای چرکین وارد شد و پهلوی
مرد مالدار نشست ، مالدار جامه اش
را از زیر پای او کشید .رسول خدا صلی
الله علیه و آله به او فرمود: ترسیدی
چیزی از فقر او به تو برسد؟ گفت :
نه ، فرمود: ترسیدی از دارائی تو
چیزی به او برسد؟ گفت : نه ، فرمود:
ترسیدی لباست چرک شود؟ گفت : نه
، فرمود: پس چه تو را به این کار
واداشت ؟ گفت : یا رسول الله ! من
همدمی (شیطانی) دارم که هر کار زشتی
را در نظرم زینت می دهد، و هر کار
خوبی را زشت نمایش می دهد، من نصف
مالم را به او می دهم ، پیغمبر صلی الله
علیه و آله به آن مرد نادار فرمود: تو

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ ذَكَرَهُ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ جَاءَ رَجُلٌ مُوسِرٌ إِلَى
رَسُولِ اللَّهِ ص نَقِيَ الثَّوْبَ فَجَلَسَ إِلَى رَسُولِ
اللَّهِ ص فَجَاءَ رَجُلٌ مُعْسِرٌ دَرَنُ الثَّوْبِ
فَجَلَسَ إِلَى جَنْبِ الْمُوسِرِ فَقَبَضَ الْمُوسِرُ
ثِيَابَهُ مِنْ تَحْتِ فَخَذَيْهِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ
ص أَخَفْتَ أَنْ يَمَسَّكَ مِنْ فَقْرِهِ شَيْءٌ قَالَ لَا
قَالَ فَخَفْتَ أَنْ يُصِيبَهُ مِنْ غَنَاكَ شَيْءٌ قَالَ
لَا قَالَ فَخَفْتَ أَنْ يُوسِّخَ ثِيَابَكَ قَالَ لَا قَالَ فَمَا
حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
إِنَّ لِي قَرِينًا يُزَيِّنُ لِي كُلَّ قَبِيحٍ وَيَقْبَحُ لِي
كُلَّ حَسَنٍ وَقَدْ جَعَلْتُ لَهُ نِصْفَ مَالِي
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِلْمُعْسِرِ أَتَقْبَلُ قَالَ لَا
فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ وَلِمَ قَالَ أَخَافُ أَنْ يَدْخُلَنِي مَا
دَخَلَكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 361 روایه 11:

می پذیری ؟ گفت : نه : مرد مالدار گفت : چرا؟ گفت : زیرا می ترسم در دل من در آید آنچه در دل تو در آمده (که تکبر و توهین فقرا باشد).

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق علیه السلام فرمود: در مناجات موسی علیه السلام است که (خدای تعالی فرماید:) ای موسی ؛ هر گاه دیدی فقر روآورده ، بگو مرحبا به شعار شایستگان و چون دیدی توانگری روآورده بگو: گناهی است که عقوبتش شتاب کرده است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسِمِيِّ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ فِي مُنَاجَاةِ مُوسَى ع يَا مُوسَى إِذَا رَأَيْتَ الْفَقْرَ مُقْبِلًا فَقُلْ مَرْحَبًا بِشُعَارِ الصَّالِحِينَ وَإِذَا رَأَيْتَ الْغِنَى مُقْبِلًا فَقُلْ ذَنْبٌ عَجَلْتُ عُقُوبَتَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 362 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:

پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: خوشا حال مستمندان از لحاظ صبر آنها (خوشا حال آنها که به صبر چسبیده اند) آنها را که ملکوت آسمانها و زمین را می بینند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ص طُوبَى لِلْمَسَاكِينِ بِالصَّبْرِ وَهُمْ الَّذِينَ يَرَوْنَ مَلَكَوَتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

اصول کافی ج : 3 ص : 362 روایه 13:

شرح:

یعنی حقایق جهان برای آنها منکشف گردد و بدانند آفریننده آسمانها و زمین عاجز و بخیل نیست و فقر و ثروت مردم طبق قضا و قدر او جاری شود و به جهت مصلحت بزرگی است که قادر متعال مقدر فرموده است : از این رو با رضایت و خرسندی صبر می کنند.

ترجمه روایت شریفه:

پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: ای گروه مستمندان ، خوشدل باشید، رضایت قلبی خود را به درگاه خدا تقدیم دارید تا خدای عزوجل شما را برای فقرتان ثواب دهد، و اگر نکنید ثوابی ندارید.

وَبِإِسْنَادِهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ص يَا مَعْشَرَ الْمَسَاكِينِ طَيِّبُوا أَنْفُسًا وَأَعْطُوا اللَّهَ الرِّضَا مِنْ قُلُوبِكُمْ يَتَبَخَّرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى فَقْرِكُمْ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَلَا ثَوَابَ لَكُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 363 روایه 14:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ عِيسَى الْفَرَّاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أَمَرَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِإِنْدَادٍ يُنَادِي بَيْنَ يَدَيْهِ أَيْنَ الْفُقَرَاءُ فَيَقُومُ عَنْقُ مِنَ النَّاسِ كَثِيرٌ فَيَقُولُ عِبَادِي فَيَقُولُونَ لَبَّيْكَ رَبَّنَا فَيَقُولُ إِنِّي لَمْ أَفْقِرْكُمْ لِهَوَانِ بِكُمْ عَلَيَّ وَلَكِنِّي إِنَّمَا اخْتَرْتُكُمْ لِمِثْلِ هَذَا الْيَوْمِ تَصَفَّحُوا وَجْوهَ النَّاسِ فَمَنْ صَنَعَ إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا لَمْ يَصْنَعْهُ إِلَّا فِي فِكَافُوهُ عَنِّي بِالْجَنَّةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 363 روایه 15:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: چون روز قیامت شود، خدای تبارک و تعالی دستور دهد که یک منادی در برابرش فریاد کشد: کجا هستید فقرا؟ گروه بسیاری برخیزند، خدا فرماید: بندگان من! گویند لبیک پروردگارا، فرماید: من شما را برای خواری و پستی شما در نظرم فقیر نساختم، بلکه برای مثل امروز انتخابتان کردم، در چهره مردم تعامل و جستجو کنید، هر کس به شما احسانی کرده نسبت به من کرده است، از جانب من بهشت را به او پاداش دهید.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْحَدَّادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَغِيرٍ عَنْ جَدِّهِ شُعَيْبٍ عَنْ مُفَضَّلٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَوْ لَا الْحَاحُ هَذِهِ الشَّيْخَةُ عَلَى اللَّهِ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ لَنَقَلَهُمْ مِنَ الْحَالِ الَّتِي هُمْ فِيهَا إِلَى مَا هُوَ أَضْيَقُ مِنْهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 363 روایه 16:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: اگر اصرار این مردم شیعه به درگاه خدا برای طلب روزی نبود، خدا آنها را از حالی که داشتند به تنگدستی بیشتری منتقل می فرمود.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ كَثِيرٍ الْخَزَّازِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ لِي أَمَا تَدْخُلُ السُّوقَ أَمَا تَرَى الْفَاقِهَةَ تَتْبَاعُ وَ الشَّيْءَ مِمَّا تَشْتَتِيهِ فَقُلْتُ بَلَى فَقَالَ أَمَا إِنَّ لَكَ بِكُلِّ مَا تَرَاهُ فَلَا تَقْدِرُ عَلَى شِرَائِهِ حَسَنَةً

اصول کافی ج : 3 ص : 363 روایه 17:

ترجمه روایت شریفه:
محمد بن حسین بن کثیر خزار گوید: امام صادق (ع) به من فرمود: ببازار نمی روی؟ میوه هائیکه به فروش می رسد و چیزهای دیگری را که دلت می خواهد نمی بینی؟ گفتم: چرا. فرمود: بدان که در برابر هر چه می بینی و نمی توانی بخری برایت حسنه نی است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ

عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
عَفَّانَ عَنْ مَفْضَلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ لَيُعْتَذِرُ إِلَى عَبْدِهِ
الْمُؤْمِنِ الْمُحْجُوجِ فِي الدُّنْيَا كَمَا يَعْتَذِرُ الْأَخُ
إِلَى أَخِيهِ فَيَقُولُ وَ عَزَّتِي وَ جَلَالِي مَا
أُخَوِّجُكَ فِي الدُّنْيَا مِنْ هَوَانٍ كَانَ بِكَ
عَلَيَّ فَأَرْفَعُ هَذَا السَّجْفَ فَأَنْظُرَ إِلَى مَا
عَوَّضْتُكَ مِنَ الدُّنْيَا قَالَ فَيَرْفَعُ فَيَقُولُ مَا
ضَرَّنِي مَا مَنَعَنِي مَعَ مَا عَوَّضْتَنِي
اصول کافی ج : 3 ص : 364 روایه 18:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: همانا (روز
قیامت) خدا جل ثناؤه از بنده مؤ
من محتاج در دنیایش پوزش می خواهد،
چنانکه برادری از برادرش پوزش می
خواهد و می فرماید: به عزت و جلالم
سوگند که تو را در دنیا برای خواریت در
نظرم محتاج نکردم ، این رو پوزش را
بردار و به بین به جای دنیا به تو چه داده
ام ، او بردارد و گوید: با این عوض که
عطا فرمودی ، زیانی به من ندارد آنچه از
دنیا از من به باز گرفتی.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ قَامَ عَنَقٌ مِنَ النَّاسِ
حَتَّى يَأْتُوا بَابَ الْجَنَّةِ فَيَضْرِبُوا بَابَ الْجَنَّةِ
فَيَقَالَ لَهُمْ مَنْ أَنْتُمْ فَيَقُولُونَ نَحْنُ
الْفُقَرَاءُ فَيَقَالَ لَهُمْ أَقْبِلِ الْحَسَابَ فَيَقُولُونَ مَا
أَعْطَيْتُمُونَا شَيْئاً نَحَاسِبُونَا عَلَيْهِ فَيَقُولُ اللَّهُ
عَزَّ وَ جَلَّ صَدَقُوا ادْخُلُوا الْجَنَّةَ
اصول کافی ج : 3 ص : 364 روایه 19:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: چون روز قیامت
شود، گروهی از مردم برخیزند و تا در
بهشت آیند و در زنند، به آنها گویند: شما
کیستید؟ گویند ما فقرا هستیم گویند: آیا
پیش از حساب) می خواهید به
بهشت در آئید) گویند: به چیزی ندادید
که حسابش را بکشید، خدای عزوجل
فرماید: راست گویند، به بهشت در آئید.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُبَارَكِ غَلَامِ
شُعَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى ع يَقُولُ
إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ إِنِّي لَمْ أَغْنِ الْغَنَى
لِكِرَامَةٍ بِهِ عَلَيَّ وَ لَمْ أَفْقِرِ الْفَقِيرَ لِهَوَانٍ بِهِ
عَلَيَّ وَ هُوَ مِمَّا ابْتَلَيْتُ بِهِ الْأَغْنِيَاءَ بِالْفُقَرَاءِ
وَ لَوْ لَا الْفُقَرَاءُ لَمْ يَسْتَوْجِبِ الْأَغْنِيَاءُ الْجَنَّةَ
اصول کافی ج : 3 ص : 364 روایه 20:

ترجمه روایت شریفه:
موسی بن جعفر علیه السلام می
فرمود: خدای عزوجل فرماید: من
توانگر را برای شرافتش نزد خود توانگر
نساختم و فقیر را برای خواریش در نظرم
فقیر نکردم ، بلکه با این تفاوت توانگران
را به وسیله فقرا آزمودم ، و اگر فقرا
نبودند، توانگران سزاوار بهشت نمی
گشتند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عِيسَى عَنْ إِسْحَاقَ
بْنِ عَمَّارٍ وَ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَا قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَيَّاسِيرُ شِيعَتِنَا أَمْنَاؤُنَا عَلَى
مَحَاوِجِهِمْ فَأَحْفَظُونَا فِيهِمْ يَحْفَظْكُمْ اللَّهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 364 روایه 21:

شرح:

این حدیث شریف سفارش فقرا را به توانگران می نماید، زیرا گرفتن اموال از توانگران و رسانیدن به مستمندان از شؤون و مناصب امامست ، و چون در زمان تقیه و غیبت این عمل ممکن نیست ، امام علیه السلام توانگران را امین خود نامیده و سفارش فرموده که : مبادا حق فقرا را ضایع کنند و به آنها نرسانند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع الْفَقْرُ أَزَيْنُ
لِلْمُؤْمِنِ مِنَ الْعَذَارِ عَلَى خَدِّ الْفَرَسِ
اصول کافی ج : 3 ص : 365 روایه 22:

توضیح:

عذار در اصل بناگوش است و در اینجا به معنی خطی است که از رشته لجام اسب بر بناگوشش دیده می شود و بر حسنش می افزاید.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ ابْنِ
مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَالِبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ
سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ سَأَلْتُ عَلِيَّ بْنَ
الْحُسَيْنِ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَوْ لَا
أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً قَالَ عَنَى بِذَلِكَ
أُمَّةٌ مُحَمَّدٌ ص أَنْ يَكُونُوا عَلَى دِينٍ وَاحِدٍ
كُفَّاراً كُلُّهُمْ لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ
لِنُيُوتَهُمْ سُقْفًا مِنْ فِضَّةٍ وَ لَوْ فَعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ
بِأُمَّةٍ مُحَمَّدٌ ص لَحَزَنَ الْمُؤْمِنُونَ وَ عَمَّهُمْ
ذَلِكَ وَ لَمْ يُنَاجِوهُمْ وَ لَمْ يُوَارِثُوهُمْ
اصول کافی ج : 3 ص : 365 روایه 23:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: توانگران
شیعیان ما امین ما هستند بر محتاجان
آنها، رعایت حق ما را نسبت به آنها
بکنید. تا خدا شما را رعایت کند.

ترجمه روایت شریفه:

امیر المؤمنین فرمود: فقر برای مؤمن
از خط بر گونه اسب خوش نامتر است.

ترجمه روایت شریفه:

سعید بن مسیب گوید: از علی بن
الحسین علیهما السلام از تفسیر
قول خدای عزوجل : (((اگر نبود که
مردم يك امت می شوند))) پرسیدم ،
فرمود: مقصود از این آیه امت محمد
صلی الله علیه و آله است که (اگر نبود
که) همه کافر می شدند))) برای آنها نیکه
به خدای رحمن کافر می شدند. سقفی از
نقره برای خانه هایشان قرار می دادیم ،
33 سوره 43))) و اگر خدا این کار را
با امت محمد صلی الله علیه و آله می
نمود، مؤمنین اندوهگین شده و این
عمل آنها را غمناک می ساخت و دیگران
با آنها زناشویی نمی کردند و از یکدیگر

ارث نمی بردند.

شرح:

مرحوم مجلسی گوید: مراد به (((ناس))) امت محمد صلی الله علیه و آله است بعد از وفات آنحضرت به قرینه صیغه مضارع در (((یکون و یکفر))) و مراد به کافران به رحمان امامت و مخالفین شیعه می باشند و حاصل این است که : اگر مؤمنین حقیقی کافر نمی شدند یا غمناک و دل شکسته نمی گشتند و شیطان بر آنها مسلط نمی شد، همه مخالفین و منکرین امامت را ثروتمند و بی نیاز می نمودیم و مؤمنین در نهایت فقر و نیاز بسر می بردند و نیز اگر چنان می شد مخالفین با مؤمنین تئاکح و از ازدواج نمی کردند و در نتیجه نسل آنها قطع می شد، و امت محمد صلی الله علیه و آله همه منافق و مخالف باقی می ماندند، از این رو برخی از مؤمنین را فقیر و برخی را ثروتمند ساخت و همچنین نسبت به مخالفین و منکرین امامت.

باب*:*بَاب****ترجمه روایت شریفه:**

شخصی خدمت امام صادق (ع) آمد و عرضکرد: اصلحت الله من مردی هستم که دوستی خود را تنها به شما متوجه ساخته و از دیگران بریده ام ، و اکنون احتیاج سختی برایم پیش آمده که به واسطه آن به فامیل و قومم نزدیک شدم (که شاید گرفتاریم را بر طرف کنند (ولی جز دوری از آنها برایم نیفزود (به من پاسخ رد دادند که مجبور شدم از آنها کناره گیرم) امام فرمود: آنچه خدا به تو داده (که ولایت اهل بیت علیهم السلام باشد) از آنچه از تو گرفته (که مال دنیا باشد) بهتر است ، عرضکرد: قربانت گردم ، از خدایه خواه که مرا از خلقتش بی نیاز کند، فرمود: خدا روزی هر که را خواسته به دست کسی که خواسته قرار داده و تقسیم نموده (پس مردم به یکدیگر محتاجند) لیکن از خدایخواه که ترا بی نیاز کند از احتیاجیکه به مخلوق پست و لنیمش ناچار شوی.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق فرمود: فقر مرگ سرخ است ، راوی گوید: به امام علیه السلام عرضکردم : مقصود نداشتن دینار و درهم است ؟ فرمود: نه ، فقر و نداشتن دین است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ حَدَّثَنِي بِكَرِّ الْأَرْقَطِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَوْ عَنْ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ دَخَلَ عَلَيْهِ وَاحِدٌ فَقَالَ أَصْلَحَكَ اللَّهُ إِنِّي رَجُلٌ مُنْقَطِعٌ إِلَيْكُمْ بِمَوَدَّتِي وَ قَدْ أَصَابَتْنِي حَاجَةٌ شَدِيدَةٌ وَ قَدْ تَقَرَّبْتُ بِذَلِكَ إِلَى أَهْلِ بَيْتِي وَ قَوْمِي فَلَمْ يَرُدَّنِي بِذَلِكَ مِنْهُمْ إِلَّا بَعْدًا قَالَ فَمَا آتَاكَ اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا أَخَذَ مِنْكَ قَالَ جُعِلْتُ فِدَاكَ ادْعُ اللَّهَ لِي أَنْ يُغْنِيَنِي عَنْ خَلْقِهِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ قَسَمَ رِزْقَ مَنْ شَاءَ عَلَى يَدَيَّ مَنْ شَاءَ وَ لَكِنْ سَلِ اللَّهَ أَنْ يُغْنِيَكَ عَنِ الْحَاجَةِ الَّتِي تَضْطَرُّكَ إِلَى لِسَامِ خَلْقِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 366 روایه 1:

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْفَقْرُ الْمَوْتُ الْأَحْمَرُ فَقُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع الْفَقْرُ مِنَ الدِّينَارِ وَ الدَّرْهِمِ فَقَالَ لَا وَ لَكِنْ مِنَ الدِّينِ

بَابُ أَنَّ لِلْقَلْبِ أُذُنَيْنِ يَنْفُتُ فِيهِمَا الْمَلِكُ وَ الشَّيْطَانُ

اصول کافی ج : 3 ص : 366 روایه 2:

شرح:

مقصود از مرگ سرخ ، مرگ سخت و خونین است ، و مقصود از فقر دینی ، نداشتن احکام و معارف دینی و نشناختن صفات حمیده و رذیله می باشد.

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا
مِنْ قَلْبٍ إِلَّا وَلَهُ أُذُنَانِ عَلَى أَحَدَاهُمَا مَلَكٌ
مُرْشِدٌ وَعَلَى الْأُخْرَى شَيْطَانٌ
مُفْتِنٌ هَذَا يَأْمُرُهُ وَهَذَا يَرْجُرُهُ الشَّيْطَانُ
يَأْمُرُهُ بِالْمَعَاصِي وَالْمَلَكُ يَرْجُرُهُ عَنْهَا وَهُوَ
قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَنْ الْيَمِينِ وَعَنِ الشَّامِلِ
قَعِيدٌ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ
اصول کافی ج : 3 ص : 366 روایه 1:

باب : دل دو گوش دارد که در یکی فرشته و در دیگری شیطان می دهد

بَابُ أَنَّ لِلْقَلْبِ أُذُنَيْنِ يَنْفُثُ فِيهِمَا الْمَلَكُ وَالشَّيْطَانُ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: قلبی نیست جز
آنکه دو گوش دارد، بر سر یکی از آندو
فرشته ایست راهنما و بر سر دیگری
شیطان است فتنه انگیز، این فرمانش دهد
و آن بازش دارد. شیطان به گناهان
فرمانش دهد، و فرشته از آنها بازش
دارد، و این است که خدای عزوجل
فرماید: (((در جانب راست و چپ
نشسته ایست، بگفته ئی زبان نگشاید،
جز آنکه نزدش رقیب و عقید حاضرند،
17سوره 50.)))

شرح:

کلمه قلب به دو معنی استعمال می شود: 1- گوشت صنوبری شکلی که در جانب چپ سینه قرار دارد و قسمتی
از درونش مجوف است و میان آن خون سیاهی است که منبع و سر چشمه روحست، از این رو شریفترین و
مهمترین اعضاء بدنست، و بلکه زندگی و بقاء سایر اعضاء بدن باو بستگی دارد. 2- گوهر روحانی و لطیفه
ربانی که به قلب صنوبری ارتباط و تعلقی دارد که در بیان حقیقت و نحوه ارتباطش حکماء و فلاسفه سخن
بسیار گفته اند، ولی بعد از همه گفته ها باید گفت:

مجلس تمام گشت و به آخر رسید عمر

ما همچنان در اول وصف تو مانده ایم

در اینجا مرحوم مجلسی فرماید: و چه خوب فرماید: معرفت حقیقت قلب و صفاتش بر بیشتر مردم مخفی مانده ، و ائمه ما علیهما السلام جز بکنایه و اشاره بیان نکرده اند و احتیاط این است که ما به آنچه آنها درباره قلب بیان کرده اند اکتفا کنیم ، و آنچه آنها بیان کرده اند صلاح و فساد و آفات و درجات قلب است و سپس در تکمیل و تهذیب قلب از صفات شیطانی و آراستش به ملکات روحانی بکوشیم . پایان

مترجم گوید: به عقیده ما همان عدم بیان ائمه علیهما السلام علت طولانی و اختلافات بسیار حکما و فلاسفه شده است ، مانند بسیاری از مطالب دیگر که چون ذوات علیهما السلام برای این که صلاح ندانسته از آن سخن به میان نیاورده اند، بشر وارد خیالیافی و خرافات تراشی شده است ، برخلاف آنچه را که برای دنیا یا آخرت بشر مفید دانسته و بیان کرده اند که امروز پس از گذشتن چهارده قرن و با وجود خرابکاریهای جاعلین و محرفین آن مطالب تا حدی برای ما روشن و واضحست ، مثلا در موضوع معاد آنچه برای انسان مفید است ، این است که بداند کردار و رفتار او حساب و کتاب و پاداش و عقاب دارد تا از ستم و تجاوز دوری کند، وقتی در قرآن و احادیث دقت می کنیم می بینیم ، هدف اصلی و لیه تیز سخن در موضوع معاد همین اصل است ، ولی کتب فلاسفه و عرفا را بنگرید که در اطراف حشر و صراط و بهشت و دوزخ چه لاطاناتی بافته اند، و نیز در موضوع علم خدا قرآن مجید می گوید: *یَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ* ((خدا خیانت چشمها و آنچه را سینه ها پنهان می کنند می داند)) و *نَهَجَ الْبَلَاغَةَ* می گوید: *يَعْلَمُ عَجِيجَ الْوَحُوشِ فِي الْفُلُوتِ وَمَعَاصِيَ الْعِبَادِ فِي الْخُلُوتِ* ((خدا فریاد حیوانات وحشی را در بیابانها و گناه بندگانرا در خلوتها می داند)) و نیز صدها آیه و حدیث دیگر به این مضمون وارد شده است تا بشر را آگاه کند که ناظری بسیار دقیق و حساس گفتار و رفتار او را کنترل میکند، ولی فلاسفه و عرفا در موضوع علم خدا سخن از حصولی و حضوری و اجمالی و تفصیلی و اعیان ثابته و مثل افلاطونی و صدها اصطلاح مخترع دیگر به میان می آورد و عاقبت نتیجه آن می شود که مرحوم حاجی سبزواری نقل می کند:

قد قیل لا علم له بذاته

و قیل لا یعلم معلوماته

و مثبت لعلمه بما جمل

اما یقول انه عنه انقصل

او لیس مفصولا فا ما المبتدا

اما هو المعدوم ثابتا بدا

عینا فهذا مذهب المعتزله

او ذهنا الصوفیه ذقائله

و همچنین تا 12 صفحه دیگر از کتاب منظومه اش به این موضوع ادامه می دهد، ولی حتی يك سطر آن هم ناظر به هدف قرآن و حدیث نمی باشد و آن منظور عالی را تأمین نمی کند.

خواننده متتبع با اندکی تأمل در این دو مثال که ذکر نمودیم ، می تواند مثالهای بسیاری پیدا کند و پس از دقت ، کافی گفته ما را تصدیق نماید که : قرآن و اخبار مطالبی را می گویند که برای دنیا و آخرت بشر مفید باشد و مطالب بیهوده و لاطائل تنها در نوشتجات بشر خیالباف پیدا می شود.

سپس مرحوم مجلسی از قول بعضی از محققین نقل می کند که : قلب مایه شرف و فضیلت انسانیت که به سبب آن بر معظم مخلوقات برتری یافته است . به وسیله قلب خدا را می شناسد و به صفات جمال و کمال او آشنا می شود و در آخرت مستعد ثواب و ذخائر الهی می گردد، پس درحقیقت قلب عالم به خدا، و عامل برای خدا

و کوشا به سوی خدا و نزدیکی جوینده به خداست و اعضاء و جوارح دیگر بدن پیروان و خدمتگزاران و آلات و ابزاری هستند که قلب آنها را استخدام کرده و کار می فرماید، و خطاب و سؤال و ثواب و عقاب خدا با قلب است پس اگر انسان قلب را شناخت خود را شناخته و چون خود را شناخت خدا را شناخته است (به نحو اختصار)

مرحوم مجلسی سپس برای هر يك از نفس و روح و عقل دو معنی ذکر میکند که یکی از آن دو با معنی دو قلب مطابقت می کند و در این باره توضیح بسیاری میدهد مرآت؟ ج 2 ص 237. پیداست که مقصود از قلب در این حدیث شریف معنی دوم آنست و اثبات گوش برای آن از باب استعاره و تشبیه است و مقصود از دمیدن فرشته، الهامات و خاطرات پسندیده و خیری است که گاهی بدل انسان القا می شود و مقصود از دمیدن شیطان وسوس و خیالات فاسدی است که گاهی او را فرا میگیرد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: قلب دو گوش دارد چون بنده آهنگ گناهی کند، روح ایمان (فرشته یا عقل یا نیروی انسان) باو گوید: نکن، شیطان باو گوید بکن، و هرگاه مشغول ارتکاب گناه شود، مثل اینکه (روی شکم زن زانیه افتاده باشد، روح ایمان از او بر کنار شود.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ
عَنْ سَعْدَانَ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ إِنَّ لِلْقَلْبِ أذْنَيْنِ فَإِذَا هَمَّ الْعَبْدُ
بذَنْبٍ قَالَ لَهُ رُوحُ الْإِيمَانِ لَا تَفْعَلْ وَقَالَ لَهُ
الشَّيْطَانُ افْعَلْ وَإِذَا كَانَ عَلَى بَطْنِهَا نُزِعَ
مِنْهُ رُوحُ الْإِيمَانِ

اصول کافی ج : 3 ص : 368 روایة 2:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤمنی نیست جز آنکه قلبش از درون دو گوش دارد: گوشیکه وسواس خناس در آن دمد. 2- گوشیکه فرشته در آن دمد، و خدا مؤمن را بسبب فرشته تقویت کند، و همین است گفتار خدایتعالی: (((انها را بوسیله روحی از جانب خود تقویت کرده است 22 سوره 58.)))

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ
عَمِيرَةَ عَنْ أَبِيَانَ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع قَالَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَ لِقَلْبِهِ أذْنَانِ فِي
جَوْفِهِ أذنٌ يَنْفُثُ فِيهَا الْوَسْوَاسُ الْخَنَاسُ وَ
أذنٌ يَنْفُثُ فِيهَا الْمَلَكُ فَيُؤَيِّدُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ
بِالْمَلِكِ فَذَلِكَ قَوْلُهُ وَ أَيْدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 368 روایة 3:

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى
جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ سَعْدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ بْنِ غُرَوَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي
نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَنَانٍ عَنْ أَبِي
خَدِيجَةَ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ ع
فَقَالَ لِي إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَيْدِ الْمُؤْمِنِ
بِرُوحٍ مِنْهُ تَخْضَرُهُ فِي كُلِّ وَفْتٍ يُحْسِنُ فِيهِ
وَ يَتَّقَى وَ تَغِيبُ عَنْهُ فِي كُلِّ وَفْتٍ يُذْنِبُ فِيهِ
وَ يَغْتَدِي فَهِيَ مَعَهُ تَهْتَزُّ سُرُوراً عِنْدَ
إِحْسَانِهِ وَ تَسِيخُ فِي النَّرَى عِنْدَ إِسَاءَتِهِ
فَتَعَاهَدُوا عِبَادَ اللَّهِ نِعْمَهُ بِإِصْلَاحِكُمْ أَنْفُسَكُمْ
تَزْدَادُوا يَقِيناً وَ تَرْبَحُوا نَفِيساً ثَمِيناً رَحِمَ اللَّهُ
أَمْرًا هُمْ بِخَيْرِ فَعْمَلِهِ أَوْ هُمْ بِشَرِّ فَاِزْتَدَعِ عَنْهُ
ثُمَّ قَالَ نَحْنُ نُؤَيِّدُ الرُّوحَ بِالطَّاعَةِ لِلَّهِ وَ الْعَمَلِ
لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 369 روایه 1:

باب : روحی که مؤ من بدان کمک شود

بَابُ الرُّوحِ الَّذِي أُيِّدَ بِهِ الْمُؤْمِنُ

ترجمه روایت شریفه:

ابو خدیجه گوید: خدمت حضرت الوالحسن
علیه السلام رسیدم ، بمن فرمود: خدای
تبارک و تعالی مؤ من را بوسیله روحی
از جانب خود تاعیید کند و هر زمان که مؤ
من نیکی کند و تقوی پیش گیرد، آن روح
نزد او حاضر است . و هر گاه گناه کند و
تجاوز نماید، آن روح در آن زمان غایب
شود))) پس آن روح با مؤ من است و
در زمان احسان و نیکی او از شادی
بجنبش آید و هنگام بد رفتارش در زمین

فرو رود.
بندگان خدا، نعمتهای خدا را (که ایمان
و یقین است) بوسیله اصلاح نفس
خویش (بسبب تقوی و ترك گناه)
مراقبت کنید تا یقین شما بیفزاید و سودی
نفیس و گرانبها برید، خدا رحمت کند بنده
ایرا که تصمیم خیری گیرد و انجام دهد یا
تصمیم شری گیرد و از آن باز ایستد،
سپس فرمود: ما (اهلبیت) آن روح
را بوسیله اطاعت خدا و عمل برای او
تاءید میکنیم.

باب : گناهان

بَابُ الذُّنُوبِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: پدرم همواره میفرمود: چیزی بیشتر از گناه قلب را فاسد نکند، قلب مرتکب گناهی میشود ((19)) و بر آن اصرار میورزد تا بالایش بیائین میگراید (سرنگون و وارونه میشود و سخن حق و موعظه در آن نمیگنجد و تاثیر نمیکند).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَبِي ع يَقُولُ مَا مِنْ شَيْءٍ أَفْسَدَ لِلْقَلْبِ مِنْ خَطِيئَةٍ إِنَّ الْقَلْبَ لَيُؤَاقِعُ الْخَطِيئَةَ فَمَا تَزَالُ بِهِ حَتَّى تَغْلِبَ عَلَيْهِ فَيُصَيِّرَ أَعْلَاهُ أَسْفَلَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 369 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) درباره قول خدای عزوجل : (((چه صبری بر آتش دوزخ دارند 275 سوره ((2) فرمود: یعنی چه صبری دارند بر کارهایی که میکنند که آنها را بسوی آتش میکشاند.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ دُرَّةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ فَقَالَ مَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى فِعْلٍ مَا يَعْلَمُونَ أَنَّهُ يُصَيِّرُهُمْ إِلَى النَّارِ

اصول کافی ج : 3 ص : 370 روایه 2:

شرح:

حاصل آیه شریفه توبیخ و سرزنش گنهکارانست باظهار تعجب و شگفتی از صبر و شکیبائی آنها بر آتش دوزخ ، و چون عقوبت و مجازات گنهکاران از نظر خدای تبارک و تعالی مسلم و قطعی است وقتی بنده مرتکب گناهی می شود و سپس همان گناه را تکرار میکند یا گناه بزرگتری انجام میدهد، مثل اینکه خدای تعالی از صبر او اظهار تعجب میکند و میفرماید: با وجود آنکه بار اول در آتش افتاد چرا دیگر بار برای خود آتش بیشتری خرید، چه صبری در برابر آتش دارد؟!

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هیچ رگی نزد و پانی بسنگ نخورد و درد سر و مرضی پیش نیاید مگر بجهت گناهی (که انسان مرتکب شده است) و همین است که خدای عزوجل در کتابش فرماید (((هر مصیبتی بشما رسد، برای کاریست که بدست خود کرده اید و

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عِرْقٍ يَضْرِبُ وَلَا نَكْبَةٍ وَلَا صُدَاعٍ وَلَا مَرَضٍ إِلَّا بِذَنْبٍ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي كِتَابِهِ وَ مَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَ يَغْفُوا عَنْ كَثِيرٍ قَالَ ثُمَّ قَالَ وَ مَا يَغْفُو اللَّهُ أَكْثَرَ مِمَّا يُؤَاخِذُ بِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 370 روایه 3:

خدا از بسیاری هم گذشت میکند، 30
سوره 42))) سپس امام علیه السلام
فرمود: آنچه خدا از آن میگذرد از آنچه از
آن مؤ اخذ میکند بیشتر است.

شرح:

برخی از مفسرین گفته اند: آیه شریفه بمصیباتی اختصاص دارد که بنحو عقوبت و مجازات در دنیا از طرف خدایتعالی بانسان میرسد، پس مصیبات و بلاهائیرا که برای کودکان و دیوانگان و مردم بیگناه پیش میآید، شامل نیست . و مخاطب آیه کریمه اینان نیستند.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر علیه السلام فرمود: هیچ
نکبتی به بنده نرسد (پایش بسنگی
نخورد) مگر بسبب گناهی و آنچه خدا از
آن میگذرد بیشتر است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ
حَرِيزٍ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ
ع قَالَ مَا مِنْ نَكْبَةٍ تُصِيبُ الْعَبْدَ إِلَّا بِذَنْبٍ وَ
مَا يَغْفُو اللَّهُ عَنْهُ أَكْثَرُ

اصول کافی ج : 3 ص : 370 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:

امیر المؤمنین (ع) میفرمود: تو که
اعمال رسوا کننده مرتکب شده ای خنده
دندان نما مکن ، و کسیکه گناهانی کرده ،
از بلای شبگیر و پیش آمد ناگهانی نباید
ایمن باشد.

عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ
ع يَقُولُ لَا تُبْدِينَ عَنْ وَاضِحَةٍ وَقَدْ عَمَلْتَ
الْأَعْمَالَ الْفَاضِحَةَ وَلَا يَأْمَنُ الْبَيَّاتُ مَنْ عَمِلَ
السَّيِّئَاتِ

اصول کافی ج : 3 ص : 371 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

ابی اسامه گوید: شنیدم امام صادق (ع)
میفرمود: بخدا پناه برید از سطوتهای خدا
در شب و روز، عرض کردم : سطوتهای
خدا چیست ؟ فرمود: مؤ اخذ بر گناه.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ
إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ تَعَوَّدُوا
بِاللَّهِ مِنْ سَطَوَاتِ اللَّهِ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ قَالَ
قُلْتُ لَهُ وَ مَا سَطَوَاتُ اللَّهِ قَالَ الْأَخْذُ عَلَى
الْمَعَاصِي

اصول کافی ج : 3 ص : 371 روایه 6:

عَدَّةٌ مِنَ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ عَبْدِ
اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع

قَالَ الذَّنْبُ كُلُّهَا شَدِيدَةٌ وَ أَشَدُّهَا مَا نَبَتْ
عَلَيْهِ اللَّحْمُ وَ الدَّمُ لِأَنَّهُ إِمَّا مَرْحُومٌ وَ إِمَّا
مُعَذَّبٌ وَ الْجَنَّةُ لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا طَيِّبٌ
اصول کافی ج : 3 ص : 371 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: همه
گناهان سخت است (از نظر نافرمانی خدا
و کفر و عقوبت آنها) ولی سخت
ترین آنها گناهی است که بر آن گوشت و
خون بروید (مانند خوردن مال حرام یا
اصرار بر گناه اگر چه حلال خورد)
زیرا آن گنهگار یا بخشوده و یا معذب
گردد، و جز شخص پاک ببهشت وارد
نشود (پس چنین گنهکاری باید در
برزخ و یا محشر عذاب کشد تا آن گوشت
و خونسش بریزد و تصفیه گردد، و سپس
داخل بهشت شود).

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
الْوَشَاءِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الْفَضِيلِ بْنِ بَسَّارٍ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيُذْنِبُ الذَّنْبَ
فَيُرْزَقُ عَنْهُ الرِّزْقُ
اصول کافی ج : 3 ص : 371 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: همانا
بنده مرتکب گناه میشود و روزی از او بر
کنار میگردد.

شرح:

مقصود گناهانی است که تنگی روزی میآورد و آن هم نسبت باشخاصیکه خدایتعالی بخواهد آنها را در دنیا
بدینوسیله کفر دهد، و گرنه بسیاری از گنهکاران با
توسعه رزق و زندگی مرفه در دنیا دیده میشوند.

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ النَّوْفَلِيِّ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ
مُخْتَارٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ
عَبَدَ الدِّينَارَ وَ الدِّرْهَمَ مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ كُمَّهُ
أَعْمَى مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ نَكَحَ بِهِمَةً
اصول کافی ج : 3 ص : 371 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: ملعونست
ملعون کسیکه پرستش دینار و
درهم کند (پول پرست باشد)
ملعونست ملعون کسیکه نابینائی را کور
کند (کسی را که دینی را برای خود
انتخاب نکرده و سرگردانت بکفر و
ضلالت کشاند) ملعونست ، کسیکه با
چارپائی نزدیکی کند.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ
مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ
عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ
سَمِعْتُهُ يَقُولُ اتَّقُوا الْمُحَقَّرَاتِ مِنَ الذُّنُوبِ
فَإِنَّ لَهَا طَالِباً يَقُولُ أَحَدُكُمْ أُذْنِبَ وَاسْتَغْفِرُ
إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَ
آثَارُهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ
مُبِينٍ وَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ
مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ
أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ
خَبِيرٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 372 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:
ابو بصیر گوید: شنیدم امام باقر علیه
السلام میفرمود: از گناهانی که ناچیزش
انگارید بپرهیزید زیرا آنها هم
بازخواست کننده ای دارد، شخصی از شما
میگوید: گناه میکنم و آمرزش میخواهم
، و خدای عزوجل میفرماید: (((آنچه را
پیش فرستاده و آثارش را خواهیم
نوشت ، و همه چیز را در امام
مبین (لوح محفوظ یا نامه اعمال)
آمار کنیم 12 سوره 36))) و باز
فرماید: (((براستی که اگر آنها (کردار و
گفتار بندگان) بوزن دانه خردلی بوده و
در میان سنگ سخت یا در آسمانها و یا
در زمین باشد، خدا آنها را بیاورد، همانا
خدا باریک بین و آگاهست ، 16 سوره
31)))

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ
بْنِ طَرِيفٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ الذَّنْبَ يَحْرِمُ
الْعَبْدَ الرِّزْقَ

اصول کافی ج : 3 ص : 372 روایه 11:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود: مردی
مرتکب گناهی میشود و روزی از او کناره
میگیرد و این آیه را تلاوت
فرمود: (((زمانیکه قسم خوردند که
صبحدم آنها را بچینند و انشاء الله
نگفتند، بدانجهت از جانب پروردگارت
بلانی بر آن چرخید و آنها خوابیده بودند،
27 سوره 68.)))

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ
الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ
لَيَذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَذَرُ عَنْهُ الرِّزْقَ وَتَلَا هَذِهِ
الْآيَةَ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ وَ لَا
يَسْتَنْتَوْنَ فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَ هُمْ
نَائِمُونَ

اصول کافی ج : 3 ص : 372 روایه 12:

شرح:

مرحوم مجلسی از تفسیر جامع الجوامع طبرسی نقل کند که مردی در دو فرسنگی صنعاء یمن باغی داشت که مخارج سالش را از آن بر میداشت و باقی را تنفرا صدقه میداد و هرچه را داس نمی گرفت از گندم و جو و آنچه چیده نمی شد از انگور و آنچه ته بساط باقی میماند از خرما برای فقرا میگذاشت ، و اینها نیز مقداری بسیاری میشد، چون آنمرد وفات کرد، پسرانش گفتند: اگر ما بروش پدر رفتار کنیم ، زندگی بر ما سخت شود، زیر ما عیال داریم ،لذا سوگند یاد کردند که صبح زود بروند و تا فقرا نیامده اند، محصول باغ را بچینند و برای تصمیم و سوگند خویش انشاء الله نگفتند، خدا هم در آنشب آتشی فرستاد تا همه باغ را بسوخت....

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: هرگاه مرد گناهی کند، در دلش نقطه سیاهی بر آید، پس اگر توبه کند، محو شود، و اگر بر گناه بیفزاید، آن سیاهی افزایش یابد تا بر دلش غالب شود، سپس هرگز رستگار نشود.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِذَا أَدْنَبَ الرَّجُلُ خَرَجَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةٌ سَوْدَاءٌ فَإِنْ تَابَ انْمَحَتْ وَ إِنْ زَادَ زَادَتْ حَتَّى تَغْلِبَ عَلَى قَلْبِهِ فَلَا يُفْلِحُ بَعْدَهَا أَبَدًا

اصول کافی ج : 3 ص : 373 روایه 13:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: همانا بنده از خدا حاجتی میخواهد که اقتضا دارد، زود یا دیر بر آورده شود (زیرا حاجت مشروعست و شرایط دعا موجود) سپس آن بنده گناهی مرتکب میشود، و خدای تبارک و تعالی بفرشته میفرماید: حاجتش را روا مکن و او را از آن محروم دار: زیرا در معرض خشم من در آمد و سزاوار محرومیت من گشت.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ يَسْأَلُ اللَّهَ الْحَاجَّةَ فَيَكُونُ مِنْ شَأْنِهِ قَضَاؤُهَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ أَوْ إِلَى وَقْتٍ بَطِيءٍ فَيُذْنِبُ الْعَبْدُ ذَنْبًا فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لِلْمَلِكِ لَا تَقْضِ حَاجَتَهُ وَ اخْرُمْهُ إِيَّاهَا فَإِنَّهُ تَعَرَّضَ لِسَخَطِي وَ اسْتَوْجَبَ الْحَزْمَانَ مِنِّي

اصول کافی ج : 3 ص : 373 روایه 14:

ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّهُ مَا مِنْ سَنَةٍ أَقَلَّ مَطَرًا مِنْ سَنَةٍ وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَضَعُ حَيْثُ يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا عَمِلَ قَوْمٌ بِالْمَعَاصِي صَرَفَ عَنْهُمْ مَا كَانَ قَدَرُ لَهُمْ مِنَ الْمَطَرِ فِي تِلْكَ السَّنَةِ إِلَى غَيْرِهِمْ وَ إِلَى الْفَيَافِي وَ الْبَحَارِ وَ الْجِبَالِ وَ إِنَّ اللَّهَ

لَيُعَذِّبُ الْجَعْلَ فِي جُحْرَهَا بِحَبْسِ الْمَطَرِ عَنِ
الْأَرْضِ الَّتِي هِيَ بِمَحَلِّهَا بِخَطَايَا مَنْ
بِحَضْرَتِهَا وَقَدْ جَعَلَ اللَّهُ لَهَا السَّبِيلَ فِي
مَسْنَكِ سِوَى مَحَلَّةِ أَهْلِ الْمَعَاصِي قَالَ
ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي
الْأَبْصَارِ

اصول کافی ج : 3 ص : 373 روایه 15:

ترجمه روایت شریفه:
ابو حمزه گوید: شنیدم امام باقر
علیه السلام فرمود: هیچ سالی کم باران
تر از سال دیگر نیست، ولی خدا باران را
بجائی که خواهد میفرستد، چون مردمی
مرتکب گناهان شوند، خدای عزوجل
بارانی را که در آنسال برای آنها مقدر
فرموده، از آنها بگرداند و بسوی
بیابانها و دریاها و کوهها فرستد
و همانا خدا جعل را در سوراخش
عذاب کند، بوسیله نگهداشتن
باران از زمینی که جعل در آنست.
برای گناهان مردمیکه در آنجا
باشند، در صورتیکه خدا برای جعل
راهی در غیر محله گنهکاران قرار داده
است سپس امام علیه السلام فرمود: ای
صاحبان بینش عبرت گیرید.

شرح:

مرحوم مجلسی راجع بجمله اخیر گوید: ای صاحبان بینش و خرد تفکر کنید و بیندیشید که هرگاه حال
حیوان غیر مکلف بی شعور و یا کم شعور در زیان بردن از همسایگی گنهکاران چنین باشد، حال شما
چگونه خواهد بود با این گناه بسیار و همسایگی با گنهکاران، و این خبر دلالت دارد که حیوانات هم یکنوع شعور و
ادراکی دارند و بعضی از تکالیف شرعیه و اعمال بندگانرا میفهمند و تکلیفی هم دارند بر خلاف بیشتر حکما
و متکلمین، چنانچه داستان هدهدجناب سلیمان و اخبار دیگری را که در کتاب کبیر (بحار الانوار) خود ذکر
نموده ایم مؤید این قولست، و محتمل است مراد از جعل مردم ضعیف العقل باشند، ولی این
احتمال بعید است، و نیز این خبر دلالت دارد بر وجوب مهاجرت از جائیکه مردم گنهکار دارد، اگر باز داشتن
آنها از گناه ممکن نباشد.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ يُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيُحْرَمُ
صَلَاةَ اللَّيْلِ وَ إِنَّ الْعَمَلَ السَّيِّئَ أَسْرَعَ فِي
صَاحِبِهِ مِنَ السَّكِينِ فِي اللَّحْمِ

اصول کافی ج : 3 ص : 374 روایه 16:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: همانا شخص
گناهی مرتکب میشود و بر اثر آن از نماز
شب محروم میشود و تاثیر کار بد در
صاحبش از تاثیر کار در گوشت زودتر
است.

عَنْهُ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِي

عَبْدُ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَا يَعْمَلْهَا
فَإِنَّهُ رُبَّمَا عَمِلَ الْعَبْدُ السَّيِّئَةَ فَيَرَاهُ
الرَّبُّ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فَيَقُولُ وَ عِزَّتِي وَ
جَلَالِي لَا أَغْفِرُ لَكَ بَعْدَ ذَلِكَ أَبَدًا
اصول کافی ج : 3 ص : 374 روایه 17:

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: کسیکه آهنگ گناهی کند، باید
انجام ندهد، زیرا گاهی بنده گناهی مرتکب
شود و خدای تبارک و تعالی او را ببیند
و فرماید: بعزت و جلالم سوگند، دیگر ترا
بعد از این نیامرزم.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ
النَّهْدِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ
أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ حَقَّ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَعْصِيَ
فِي دَارٍ إِلَّا أَضْحَاهَا لِلشَّمْسِ حَتَّى تُطَهَّرَهَا
اصول کافی ج : 3 ص : 374 روایه 18:

ترجمه روایت شریفه:
حضرت ابوالحسن (ع) فرمود: هر خدا
سزاوار است که هر خانه ای که در آن
نافرمانی کنند، خرابش کند تا خورشید
بر آن بتابد و (از پلیدی معنوی) پاکش
کند (پس معصیت خدا خانه را ویران کند
چنانکه آفتاب بر سطح آن بتابد).

عِدَّةٌ مِنَ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَصَمِّ عَنْ مَسْمَعِ بْنِ عَبْدِ
الْمَلِكِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ع إِنَّ الْعَبْدَ لِيُحْبِسَ عَلَى ذَنْبٍ مِنْ ذُنُوبِهِ
مِائَةَ عَامٍ وَ إِنَّهُ لَيَنْظُرُ إِلَى أَزْوَاجِهِ فِي الْجَنَّةِ
يَتَنَعَّمْنَ
اصول کافی ج : 3 ص : 374 روایه 19:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: همانا بنده
گاهی برای یکی از گناهانش صد
سال (در قیامت) حبس شود، و
همسران خود را ببیند که در نعمت بهشت
میخرامند (یعنی صد سال دیرتر از
همسرانش ببهشت رود).

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ عِيسَى بْنِ أَيُّوبَ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَّارٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ
عَنْ ابْنِ بَكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي
جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ مَا مِنْ عَبْدٍ إِلَّا وَ فِي قَلْبِهِ
نُكْثَةٌ بَيَضَاءُ فَإِذَا أَذْنَبَ ذَنْبًا خَرَجَ فِي النُّكْثَةِ
نُكْثَةٌ سَوْدَاءُ فَإِنْ تَابَ ذَهَبَ ذَلِكَ السَّوَادُ وَ إِنْ
تَمَادَى فِي الذُّنُوبِ زَادَ ذَلِكَ السَّوَادُ حَتَّى
يُغْطِيَ الْبَيَاضَ فَإِذَا غَطَّى الْبَيَاضَ لَمْ يَرْجِعْ
صَاحِبُهُ إِلَى خَيْرٍ أَبَدًا وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ

جَلَّ كَلَّا بَلَّ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ

اصول کافی ج : 3 ص : 375 روایه 20:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: هر بنده ای در
دلش نقطه ای سفیدیست که چون
گناهی کند خال سیاهی در آن پیدا
شود، سپس اگر توبه کند آن سیاهی
برود، و اگر از گناه دنبال گیری کند، آن
سیاهی بيفزاید تا روی سفیدی را
بپوشاند، و چون سفیدی پوشیده شد،
دیگر صاحب آن دل هرگز بخیر
نگراند و همین است، گفتار خدای
عزوجل: (((نه چنین است، بلکه آنچه
مرتکب شدند بر دلشان زنگاری بست،
14 سوره))) 83

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع
قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لَا تُبْدِينَ عَنْ
وَاضِحَةٍ وَقَدْ عَمِلْتَ الْأَعْمَالَ الْفَاضِحَةَ وَلَا
تَأْمَنِ الْبَيَّاتِ وَقَدْ عَمِلْتَ السَّيِّئَاتِ
اصول کافی ج : 3 ص : 375 روایه 21:

ترجمه روایت شریفه:
امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود:
تو که اعمال رسوا کننده مرتکب شده ای
خنده دندان نمامکن و در صورتیکه
مرتکب کردارهای زشت میشوی، از بلای
شبگیر و ناگهانی ایمن مباش.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى وَ أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ
الْحُسَيْنِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارٍ
عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي عَمْرٍو
الْمَدَائِنِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ
يَقُولُ كَانَ أَبِي ع يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ قَضَى قَضَاءً
حَتْمًا أَلَّا يُنْعَمَ عَلَى الْعَبْدِ بِنِعْمَةٍ فَيَسْلُبَهَا إِيَّاهُ
حَتَّى يُحْدِثَ الْعَبْدُ ذَنْبًا يَسْتَحِقُّ بِذَلِكَ النِّقْمَةَ
اصول کافی ج : 3 ص : 375 روایه 22:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: پدرم علی (ع)
میفرمود: خدا حکم قاطع و حتمی فرموده
که نعمتی را که به بنده ای مرحمت
فرموده: از او باز نگیرد، مگر زمانی که
بنده گناهی مرتکب شود که بسبب آن
مستحق کیفر گردد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ
مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ سَدِيرٍ قَالَ
سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ

جَلَّ فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمُ الْآيَةَ فَقَالَ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ كَانَتْ لَهُمْ
قُرَى مُتَّصِلَةٌ يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ وَ
أَنْهَارٌ جَارِيَةٌ وَ أَمْوَالٌ ظَاهِرَةٌ فَكَفَرُوا نِعَمَ
اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ غَيَّرُوا مَا بَانَفْسِهِمْ مِنْ
عَافِيَةِ اللَّهِ فَغَيَّرَ اللَّهُ مَا بِهِمْ مِنْ نِعْمَةٍ وَ إِنَّ
اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بَانَفْسِهِمْ
فَأَرْسَلَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ فَغَرَّقَ
قُرَاهُمْ وَ خَرَّبَ دِيَارَهُمْ وَ أَذْهَبَ أَمْوَالَهُمْ وَ
أَبْدَلَهُمْ مَكَانَ جَنَّاتِهِمْ جَنَّاتٍ ذَوَاتِي أَكْلٍ
خَمِطٍ وَ أَثَلٍ وَ شَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ثُمَّ قَالَ
ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَ هَلْ نُجَازِي إِلَّا
الْكَافِرَ

اصول کافی ج : 3 ص : 375 روایه 23:

ترجمه روایت شریفه:
مردی از امام صادق (ع) این قول
خدای عزوجل را پرسید: (((گفتند:
پروردگارا! بین سفرهای ما دوری انداز
و آنها بخود ستم کردند 180000 سوره
34))) حضرت فرمود: آنها مردی بودند
دارای آبادیهای بهم پیوسته و درچشم
رس یکدیگر با نهرهای جاری و اموال
بسیار و نمایان ، سپس نعمتهای خدای
عزوجل را ناسپاسی کردند و عافیت خدا
را نسبت بخود دگرگون ساختند، خدا هم
نعمت آنها را دگرگون ساخت و همانا خدا
آنچه را مردمی دارند دگرگون نسازد
تا آنها خود را دگرگون کنند)))
خدای آنها سیل عر((20)) فرستاد تا
آبادیهایشانرا غرقه نمود و دیارشان را
خراب کرد و اموالشان را برد، و باغهای
(سر سبز و پر میوه) آنها را بدو باغ از
درخت تلخ و شوره گز و اندکی سدر
(یعنی درختان بی میوه خود رو که
پس از خشک شدن سیل روئیده بود)
تبدیل کرد، سپس خدای عزوجل فرماید:
(((ناسپاسی آنها را چنین کیفر دادیم ،
مگر ما جز ناسپاس را کیفر دهیم 16
سوره 36.)))

ترجمه روایت شریفه:
سماعه گوید: شنیدم امام صادق (ع)
می فرمود: خدا نعمتی به بنده ای نداده که
از او بگیرد جز آنکه گناهی کند که بدان
سزاوار سلب نعمت شود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدَ بْنِ سِنَانٍ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا
عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ
نِعْمَةً فَسَلَبَهَا إِيَّاهُ حَتَّى يُذْنِبَ ذَنْبًا يَسْتَحِقُّ
بِذَلِكَ السَّلْبَ

اصول کافی ج : 3 ص : 376 روایه 24:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: خدای عزوجل یکی از پیغمبرانش را بسوی قومش فرستاد و باو وحی فرمود که بقومت بگو: هر اهل قریه و مردمیکه بروش اطاعت من باشند و در آنحال بآنها خوشی و فراوانی رسد و سپس از آنچه دوست دارم بدانچه ناپسند دارم (از اطاعتم بمعصیت) گرایند، آنها را از آنچه دوست دارند بآنچه ناخوش دارند (از خوشی بنا خوشی) منتقل کنم.

و هر اهل قریه و خاندانی که نافرمانیم کنند و بسختی افتند، سپس از آنچه ناپسند دارم بآنچه دوست دارم (از معصیت باطاعت) گرایند، آنها را از آنچه نمیخواهند بآنچه دوست دارند منتقل کنم. و نیز بآنها بگو: رحمت من بر خشم و غضبم پیش دارد، پس از رحتم نومید مباشید، زیرا گناهی را که میآمرزم نزد من بزرگ نمینماید، و بآنها بگو: با عناد و لجبازی در معرض خشم من نیایند، و دوستاتم را سبک نشمارند، زیرا هنگام خشم هیبتهایی دارم که هیچ يك از مخلوقم تاب مقاومت آنها را ندارد

ترجمه روایت شریفه:

امام رضا علیه السلام فرمود: خدای عزوجل بیکی از پیغمبران وحی فرمود که : هرگاه اطاعت شوم راضی گردم و چون راضی شوم برکت دهم و برکت من بی پایانست ، و هرگاه نافرمانی شوم خشم گیرم ، و چون خشم گیرم لعنت کنم و لعنت من تا هفت پشت برسد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ الْهَيْثَمِ بْنِ وَاقِدٍ الْجَزَرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بَعَثَ نَبِيًّا مِنْ أَنْبِيَائِهِ إِلَى قَوْمِهِ وَ أَوْحَى إِلَيْهِ أَنْ قُلْ لِقَوْمِكَ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِ قَرْيَةٍ وَ لَا أَنْاسٍ كَانُوا عَلَى طَاعَتِي فَأَصَابَهُمْ فِيهَا سَرَاءٌ فَتَحَوَّلُوا عَمَّا أُحِبُّ إِلَى مَا أَكْرَهُ إِلَّا تَحَوَّلَتْ لَهُمْ عَمَّا يُحِبُّونَ إِلَى مَا يَكْرَهُونَ وَ لَيْسَ مِنْ أَهْلِ قَرْيَةٍ وَ لَا أَهْلِ بَيْتٍ كَانُوا عَلَى مَعْصِيَتِي فَأَصَابَهُمْ فِيهَا ضَرَاءٌ فَتَحَوَّلُوا عَمَّا أَكْرَهُ إِلَى مَا أُحِبُّ إِلَّا تَحَوَّلَتْ لَهُمْ عَمَّا يَكْرَهُونَ إِلَى مَا يُحِبُّونَ وَ قُلْ لَهُمْ إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي فَلَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَتِي فَإِنَّهُ لَا يَتَعَاظُمُ عِنْدِي ذَنْبٌ أَغْفِرُهُ وَ قُلْ لَهُمْ لَا يَتَعَرَّضُوا مُعَانِدِينَ لِسَخَطِي وَ لَا يَسْتَخَفُّوا بِأَوْلِيَائِي فَإِنَّ لِي سَطَوَاتٍ عِنْدَ غَضَبِي لَا يَقُومُ لَهَا شَيْءٌ مِنْ خَلْقِي

اصول کافی ج : 3 ص : 376 روایه 25:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْهَاشِمِيُّ عَنْ جَدِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى نَبِيِّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِذَا أَطَعْتُ رَضِيْتُ وَ إِذَا رَضِيْتُ بَارَكْتُ وَ لَيْسَ لِبِرْكَتِي نَهَايَةٌ وَ إِذَا غَضِبْتُ غَضِبْتُ وَ إِذَا غَضِبْتُ لَعَنْتُ وَ لَعْنَتِي تَبْلُغُ السَّابِعَ مِنَ الْوَرَى

اصول کافی ج : 3 ص : 377 روایه 26:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ
بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ يُونُسَ بْنِ
يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ
لَيَكْثُرُ بِهِ الْخَوْفُ مِنَ السُّلْطَانِ وَ مَا ذَلِكَ إِلَّا
بِالدُّنُوبِ فَتَوَقَّوْهَا مَا اسْتَطَعْتُمْ وَ لَا تَمَادَوْا
فِيهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 377 روایه 27:

شرح:

چنانچه بعد از این ذکر میشود برخی از گناهان موجب میشود که سلطان ظالمی بر مردمی مسلط شود و آنها از او بترسند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لَا
وَجَعَ أَوْجَعَ لِلْقُلُوبِ مِنَ الدُّنُوبِ وَ لَا خَوْفَ
أَشَدَّ مِنَ الْمَوْتِ وَ كَفَى بِمَا سَلَفَ تَفْكَرًا وَ
كَفَى بِالْمَوْتِ وَاعْظَاءً

اصول کافی ج : 3 ص : 377 روایه 28:

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ
الْمِثْمِيِّ عَنْ الْعَبَّاسِ بْنِ هَلَالٍ الشَّامِيِّ مَوْلَى
لِأَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا
ع يَقُولُ كُلَّمَا أَحْدَثَ الْعِبَادُ مِنَ الدُّنُوبِ مَا لَمْ
يَكُونُوا يَعْمَلُونَ أَحْدَثَ اللَّهُ لَهُمْ مِنَ الْبَلَاءِ مَا
لَمْ يَكُونُوا يَعْرِفُونَ

اصول کافی ج : 3 ص : 377 روایه 29:

توضیح:

این روایت شریف در اجتماع امروز ما بسیار بارز و روشن جلوه گر است ، ما در اینزمان گناهان نوظهوری (خصوصا نسبت به زمان و انواع کلاهبرداریها) میشنویم که نه در کتابی خوانده و نه از کسی شنیده ایم . و همچنین از امراض و گرفتاری های مردم آنچه می بینیم ، در قاموس معلومات ما تازگی دارد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ
عَنْ عَبَّادِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا عَصَانِي مَنْ عَرَفَنِي
سَلَطْتُ عَلَيْهِ مَنْ لَا يَعْرِفُنِي

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: گاهی یکی از شما از سلطان بسیار میترسد، و این جز برای ارتکاب گناهان نیست ، تا میتوانید از گناهان پرهیزید و بر آنها اصرار نورزید.

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: دردی دردناکتر برای دل نیست ، و ترسی سخت تر از مرگ نیست ، و گذشته برای اندیشیدن (و عبرت گرفتن) بس است و مرگ برای اندرز دادن کافی است .

ترجمه روایت شریفه:

امام رضا علیه السلام می فرمود: هر چند بندگان گناهان تازه ای را که سابقه نداشته ایجاد کنند خدا برای آنها بلاهائیرا که سابقه نداشته ایجاد کند.

اصول کافی ج : 3 ص : 378 روایة 30:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق علیه السلام فرمود: خدای عزوجل فرماید: هرگاه کسیکه مرا شناخته نافرمانیم ، کند، کسیرا که مرا نشناخته بر او مسلط کنم.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ ابْنِ عَرَفَةَ عَنْ أَبِي
الْحَسَنِ ع قَالَ إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَ
لَيْلَةٍ مُنَادِيًا يُنَادِي مَهْلًا مَهْلًا عِبَادَ اللَّهِ عَنْ
مَعَاصِي اللَّهِ فَلَوْ لَا بِهِائِمِ رُتَعٌ وَ صَبِيَّةٌ
رُضِعَ وَ شَبُوعٌ رُكِعَ لَصَبَّ عَلَيْكُمُ الْعَذَابُ
صَبًّا تَرْضَوْنَ بِهِ رِضًا

اصول کافی ج : 3 ص : 378 روایة 31:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل يك جارچی دارد که در هر روز و شب جار زند: ایست ، ایست بندگان خدا، از رفتن بسوی نافرمانیهای خدا، که اگر چارپایان چرنده و کودکان شیرخوار و پیران برکوع رفته نبودند، عذابی بر سر شما فرو میریخت که نرم و کوبیده شوید.

باب : گناهان کبیره

بَابُ الْكَبَائِرِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) درباره قول خدای عزوجل ؛ (((اگر از گناهان کبیره ای که نهی شده اید دوری کنید، بدیهای شما را بپوشانم و شما را بمنزل ارجمندی وارد کنیم ، 31 سوره 4))) فرمود: گناهان کبیره آنهاییست که خدای عزوجل دوزخ را برای آنها واجب ساخته

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ تَجْتَنَّبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلَكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا قَالَ الْكَبَائِرُ الَّتِي أَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهَا النَّارَ
اصول کافی ج : 3 ص : 378 روایه 1:

شرح:

در بیان تعریف و شماره گناهان کبیره میان علماء اختلافی است که در آخر این باب انشاء الله ذکر میکنیم ، بیضاوی در تفسیر این آیه گفته است : اگر از گناهان کبیره دوری کنید، گناهان صغیره شما را میآمرزیم و محو میکنیم و شما را ببهشت و وعده گاه ثواب وارد میکنیم یا شمارا محترمانه وارد میکنیم.

ترجمه روایت شریفه:

ابن محبوب گوید: یکی از اصحاب نامه ای نوشت و بمن داد که بحضرت ابوالحسن علیه السلام دهم ، در آن نامه پرسیده بود: کبائر چند تاست و چیست ؟ حضرت نوشت : کبائر کسی که از آنچه خدا بر آن بدوزخ تهدید کرده دوری کند، کردارهای بدش پوشیده می شود، اگر مؤمن باشد، و هفت گناهی که موجب دوزخ میشود: 1- آدمکشی حرام (نه کشتن قاتل و مهاجم و مانند آن) 2- نافرمانی پدر و مادر (بدرجه ای که عاق آنها شود) 3- رباخواری 4- تعرب بعد از هجرت . 5- متهم ساختن زنان پارسا بزنا. 6- خوردن مال یتیم . 7- فرار از جهاد.

عَنْهُ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ قَالَ كَتَبَ مَعِيَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا إِلَى أَبِي الْحَسَنِ ع يَسْأَلُهُ عَنِ الْكَبَائِرِ كَمْ هِيَ وَ مَا هِيَ فَكَتَبَ الْكَبَائِرُ مِنْ اجْتِنَابِ مَا وَعَدَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ كَفَرَهُ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ إِذَا كَانَ مُؤْمِنًا وَ السَّبْعُ الْمُوجِبَاتُ قَتْلُ النَّفْسِ الْحَرَامِ وَ عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَ أَكْلُ الرِّبَا وَ التَّعَرُّبُ بَعْدَ الْهَجْرَةِ وَ قَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ وَ أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَ الْفِرَارُ مِنَ الرَّحْفِ

اصول کافی ج : 3 ص : 379 روایه 2:

شرح:

تعرب بعد از هجرت در صدر اسلام نسبت بکسانی بوده که از مکه و آبادیهای دیگر کفر نشین مدینه و مرکز اسلام هجرت نموده بودند، برگشتن آنها یا مسلمین دیگر ببلاد کفر تعرب بعد از هجرت میگفتند و یکی از گناهان کبیره و بمنزله اتداد بوده ، ولی در اعصار ائمه علیهم السلام و دوران عیبت تعرب اینستکه : مسلمانی در بلاد کفر بوده و در آنجا از اظهار اسلام و تعلیم احکام ممنوع و معذور باشد اقامت او در آنجا از گناهان کبیره است ، و برخی از علماء تعرب را تعمیم داده و حتی شامل کس دانسته اند که مشغول تحصیل علمی شود و سپس ترك آن کند.

ترجمه روایت شریفه:

محمد بن مسلم گوید: شنیدم امام امام صادق (ع) میفرمود: کبائر هفت گناه است:

- 1- کشتن مؤمن بعد 2- متهم ساختن زن پاکدامن . 3- فرار از جهاد 4- تعرب بعد از هجرت 5- خوردن مال یتیم بنا حق . 6- خوردن ربا بعد از دانستن (حرمت آن) 7- هر چه خدا بر آن دوزخ را واجب کرده.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ الْكَبَائِرُ سَبْعٌ قَتْلُ الْمُؤْمِنِ مُتَعَمِّدًا وَ قَذْفُ الْمُحْصَنَةِ وَ الْفِرَارُ مِنَ الرَّحْفِ وَ التَّعَرُّبُ بَعْدَ الْهَجْرَةِ وَ أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ ظُلْمًا وَ أَكْلُ الرِّبَا بَعْدَ الْبَيِّنَةِ وَ كُلُّ مَا أَوْجَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ

اصول کافی ج : 3 ص : 379 روایة 3:

ترجمه روایت شریفه:

عبد الله بن سنان گوید شنیدم ، امام صادق (ع) می فرمود: از جمله گناهان کبیره نافرمانی پدر و مادر است و نومیدی از رحمت و ایمنی از مکر خدا (یعنی عذاب و مهلت دادن خدا) و روایت شده که بزرگترین گناهان کبیره شرك بخداست.

يُونُسُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ مِنَ الْكَبَائِرِ عُقُوقَ الْوَالِدَيْنِ وَ الْيَأْسَ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ وَ الْأَمْنَ لِمَكْرِ اللَّهِ وَ قَدْ رَوِيَ أَنَّ أَكْبَرَ الْكَبَائِرِ الشَّرْكُ بِاللَّهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 379 روایة 4:

ترجمه روایت شریفه:

نعمان رازی گوید: شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: هر که زنا کند از ایمان خارج شود و هر که می بنوشد از ایمان خارج شود، و هر که یکروز از ماه رمضان را عدا افطار کند) دانسته و بدون عذر روزه اش را بخورد) از ایمان خارج شود (یعنی در حالیکه مؤ

يُونُسُ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ نَعْمَانَ الرَّازِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ زَنَى خَرَجَ مِنَ الْإِيمَانِ وَ مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ خَرَجَ مِنَ الْإِيمَانِ وَ مَنْ أَفْطَرَ يَوْمًا مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ مُتَعَمِّدًا خَرَجَ مِنَ الْإِيمَانِ

اصول کافی ج : 3 ص : 380 روایة 5:

من مرتکب این گناهان است ، ایمان از او صلب میشود و پس از پایان گناه برمیگردد).

ترجمه روایت شریفه:

محمد بن عبده گوید: به امام صادق (ع) عرض کردم: زنا کار در حال زنا مؤمن نیست؟ فرمود: نه؟ زمانی که روی شکم آن زنست ، ایمان از او صلب شود و چون برخاست برگردد و باز اگر بزنا برگشت صلب شود، عرض کردم: او که آهنگ برگشتن بزنا دارد (پس چرا ایمانش بر میگردد و مؤمن گفته میشود؟) فرمود: چه بسیار کسان که آهنگ برگشتن دارند، ولی هرگز بر نمیگردند (پس قصد و آهنگ گناه مثل خود گناه نیست و ممکن است صغیره ای جبران پذیر باشد).

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) راجع بقول خدای عزوجل: ((كسائیکه از گناهان بزرگ و زشتکاریها بجز گناهان خرد اجتناب می کنند، 35 سوره 53))) فرمود: زشتکاریها، زنا و سرقت است و گناه خرد اینستکه کسی آهنگ گناه کند و سپس از خدا آمرزش خواهد. عرض کردم: میان گمراهی و کفر منزلی است؟ فرمود: دست آویزهای ایمان بسیار است.

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع لَا يَزْنِي الزَّانِي وَ هُوَ مُؤْمِنٌ قَالَ لَا إِذَا كَانَ عَلَى بَطْنِهَا سُلْبُ الْإِيمَانِ مِنْهُ فَإِذَا قَامَ رَدَّ إِلَيْهِ فَإِذَا عَادَ سُلِبَ قُلْتُ فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَعُودَ فَقَالَ مَا أَكْثَرَ مَنْ يُرِيدُ أَنْ يَعُودَ فَلَا يَعُودُ إِلَيْهِ أَبَدًا

اصول کافی ج : 3 ص : 380 روایه 6:

يُونُسُ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ قَالَ الْفَوَاحِشُ الزَّانِي وَالسَّرِقَةُ وَاللَّمَمُ الرَّجُلُ يَلْمُ بِالذَّنْبِ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهُ مِنْهُ قُلْتُ بَيْنَ الضَّلَالِ وَالْكُفْرِ مَنْزِلَةٌ فَقَالَ مَا أَكْثَرَ عُرَى الْإِيمَانِ

اصول کافی ج : 3 ص : 380 روایه 7:

شرح:

بنا قولی کبائر گناهانی است که مرتکبش را بدوزخ کشاند و فواحش گناهانی است که حد دارد مانند زنا و شرب خمر و سرقت و لمم گناهان صغیره است . مانند نگاه کردن و بوسیدن حرام.

و اما سؤال و جواب آخر روایت ظاهر را مقصود سائل اینست که : آیا هر گمراهی کافر است یا ممکن است گمراهی باشد که کافر نباشد، امام علیه السلام در مقام جواب شق دوم را اختیار کرده میفرماید: دست آویزهای ایمان بسیار است ، برخی از آنها مانند شهادتین است که اگر کسی ترك کند کافر است و بعضی واجبات و محرماتی است با درجات مختلف و ترك بعضی از واجبات و اتیان برخی از محرمات تنها موجب ضلالت میشود نه کفر و خلاصه آن که میان ایمان کامل و کفر مطلق ضلالت است و آن درجات بسیاری دارد.

ترجمه روایت شریفه:

عبید بن زراره گوید: از امام صادق (ع) راجع بکبائر پرسیدم ، فرمود: آنها در کتاب علی (ع) هفت است : 1- کفر بخدا. 2- آدم کشی 3- نافرمانی پدر و مادر. 4- خوردن ربا بعد از دانستن . 5- خوردن مال یتیم بنا حق . 6- فرار از جهاد. 7- تعرب بعد از هجرت ، عرض کردم : اینها بزرگترین گناهانند؟ فرمود: آری ، عرض کردم : گناه خوردن یکدرهم از مال یتیم بنا حق بزرگتر است یا ترك نماز؟ فرمود: ترك نماز، عرض کردم : شما که ترك نماز را از کبائر نشمردی ؟ فرمود: نخستین چیزی که بتو گفتم چه بود؟ عرض کردم : کفر، فرمود: تارك نماز کافر است ، یعنی بدون علت و عذر.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ عَبْدِ بْنِ زُرَّارَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَ الْكَبَائِرَ فَقَالَ هُنَّ فِي كِتَابِ عَلِيِّ ع سَبْعُ الْكُفْرِ بِاللَّهِ وَ قَتْلُ النَّفْسِ وَ عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَ أَكْلُ الرِّبَا بَعْدَ الْبَيِّنَةِ وَ أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ ظُلْمًا وَ الْفِرَارُ مِنَ الزَّحْفِ وَ التَّعَرُّبُ بَعْدَ الْهَجْرَةِ قَالَ فَقُلْتُ فَهَذَا أَكْبَرُ الْمَعَاصِي قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَأَكُلُ دِرْهَمٍ مِنْ مَالِ الْيَتِيمِ ظُلْمًا أَكْبَرُ أَمْ تَرْكُ الصَّلَاةِ قَالَ تَرْكُ الصَّلَاةِ قُلْتُ فَمَا عَدَدْتُ تَرْكُ الصَّلَاةِ فِي الْكَبَائِرِ فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَوَّلُ مَا قُلْتُ لَكَ قَالَ قُلْتُ الْكُفْرُ قَالَ فَإِنَّ تَارِكَ الصَّلَاةِ كَافِرٌ يَعْنِي مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 381 روایة 8:

توضیح:

جمله (((یعنی من غیر علة))) کلام مرحوم کلینی یا یکی از رواست و بعید است که سخن امام (ع) باشد، و (((علت))) شامل جهل و نسیان و غفلت هم میشود، پس اگر کسی نماز را از روی علم و عمد ترك کند کافر است چنانکه ترك زکاة و حج و هر واجبی نیز در آنصورت چنین است و این یکی از معانی کفر است که مقام خود توضیح داده شود.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ حَبِيبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَصَمِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ص مَا مِنْ عَبْدٍ إِلَّا وَ عَلَيْهِ أَرْبَعُونَ جُنَّةً حَتَّى يَعْمَلَ أَرْبَعِينَ كَبِيرَةً فَإِذَا عَمَلَ أَرْبَعِينَ كَبِيرَةً انْكَشَفَتْ عَنْهُ الْجَنُّ فَيُوحَى اللَّهُ إِلَيْهِمْ أَنْ اسْتُرُوا عَبْدِي بِأَجْنَحَتِكُمْ فَتَسْتُرْهُ الْمَلَائِكَةُ بِأَجْنَحَتِهَا قَالَ فَمَا يَدْعُ شَيْئاً مِنَ الْقَبِيحِ

إِلَّا قَارَفَهُ حَتَّى يَمْتَدِّحَ إِلَى النَّاسِ بِفِعْلِهِ
الْقَبِيحِ فَيَقُولُ الْمَلَائِكَةُ يَا رَبِّ هَذَا عَبْدُكَ مَا
يَدْعُ شَيْئاً إِلَّا رَكِبَهُ وَ إِنَّا لَنَسْتَحْيِي مِمَّا
يَصْنَعُ فَيُوحِي اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِمْ أَنْ ارْفَعُوا
أَجْنَحَتَكُمْ عَنْهُ فَإِذَا فُعِلَ ذَلِكَ أَخَذَ فِي بُغْضِنَا
أَهْلَ الْبَيْتِ فَعِنْدَ ذَلِكَ يَنْهَتُكَ سِتْرُهُ فِي السَّمَاءِ
وَ سِتْرُهُ فِي الْأَرْضِ فَيَقُولُ الْمَلَائِكَةُ يَا رَبِّ
هَذَا عَبْدُكَ قَدْ بَقِيَ مَهْنُوكُ السِّتْرِ فَيُوحِي اللَّهُ
عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِمْ لَوْ كَانَتْ لِي فِيهِ حَاجَةٌ مَا
أَمَرْتُكُمْ أَنْ تَرْفَعُوا أَجْنَحَتَكُمْ عَنْهُ
وَ رَوَاهُ ابْنُ فَضَالٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 381 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:

امیر المؤمنین صلوات الله علیه
فرمود: بر هر بنده ای چهل پرده
کشیده شده تا وقتی چهل گناه
کبیره مرتکب شود، چون مرتکب
چهل کبیره شد، پرده ها از او برداشته
شود، آنگاه خدا بآن (فرشته) ها وحی
فرماید: که بنده ام را با بالهای خود
پیوشانند، فرشتگان او را با بالهای خود
پیوشانند.
سپس آن بنده کار زشتی را نگذارد جز
آنکه مرتکب شود تا آنجا که با ارتکاب
زشتکاری میان مردم ببالد آنگاه فرشتگان
گویند: پروردگارا این بنده تو هم عملی را
مرتکب میشود و ما از کردار او خجالت
میکشیم ، خدای عزوجل بآنها وحی
فرماید: بالهای خود را از او بردارید، و
چون کارش بدینجا کشد آغاز دشمنی با
ما خانواده گذارد، و آنگاه است که پرده
او در آسمان و نیز پرده او در زمین دریده
شود، سپس فرشتگان گویند: پروردگارا
این بنده تو پرده دریده مانده است ،
خدای عزوجل بآنها وحی فرماید اگر خدای
باو نیاز و توجهی میداشت بشما دستور
نمیداد بالهای خود را از او بردارید.

شرح:

مرحوم مجلسی در بیان پرده های چهلگانه شش قول نقل میکند که گویا بهترش اینست که آنها کنایه از
الطاف خداوند سبحان نسبت به بنده خویش است که سبب ترك معصیت می شود، و ارتکاب هر گناه کبیره ای
عاصی را مستحق منع یکی از آن الطاف مینماید، ولی باز هم او رارسوا نکند و بفرشتگان دستور پرده پوشی و آبرو
و نگهداری او دهد تا بآنجا رسد که شاعر گوید:

لطف حق با تو مدارها کند

چونکه از حد بگذرد رسوا کند

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: گناهان کبیره ، نومیادی از رحمت خداست (در دنیا) و یاعس از مرحمت او (در آخرت) و ایمنی از مکر خدا (یعنی از عذاب او) و قتل نفسیکه خدا حرام کرده و نافرمانی پدر و مادر و خوردن مال یتیم بناحق و خوردن ربا بعد از دانستن و تعرب بعد از هجرت و متهم ساختن زن پاکدامن و فرار از جهاد.

به امام علیه السلام عرض شد: بفرمائید کسیکه مرتکب کبیره شده و بی توبه بمیرد از ایمان خارجست؟ و عذاب او مانند عذاب مشرکین باشد (که مخلد و جادوست) یا پایان میپذیرد؟ فرمود: اگر معتقد شود که آن گناه حلالست از اسلام بیرون رود، و بعد از سخت معذب شود، ولی اگر اعتراف کند که گناه کبیره کرده و به او حرامست و در ارتکابش عذاب میشود و حلال نیست، عذاب میشود، ولی عذابش از اولی سبکتر است و آنگاه از ایمان بیرونش میبرد، ولی از اسلام خارجش نمیکند.

ترجمه روایت شریفه:

ابن بکیر گوید: به امام باقر (ع) عرض کردم: چه میفرمائی درباره قول رسول خدا (ص) که: (((چون مرد زنا کند روح ایمان از او جدا می شود))) فرمود: این همان فرموده خداست که (در آیه 22 سوره مجادله فرماید: (((و آنها را به روحی از جانب خود تقویت کرد))) اینست روحی که از او جدا میشود (بحديث

عَلِي بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الْكَبَائِرُ الْقُنُوطُ مِنَ رَحْمَةِ اللَّهِ وَالْيَأْسُ مِنَ رُوحِ اللَّهِ وَالْأَمْنُ مِنَ مَكْرِ اللَّهِ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ وَعَقْوَاقُ الْوَالِدَيْنِ وَ أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ ظُلْمًا وَ أَكْلُ الرِّبَا بَعْدَ الْبَيِّنَةِ وَ التَّعَرُّبُ بَعْدَ الْهَجْرَةِ وَ قَذْفُ الْمُحْصَنَةِ وَ الْفِرَارُ مِنَ الرَّحْفِ فَقِيلَ لَهُ أَرَأَيْتَ الْمُرْتَكِبَ لِلْكَبِيرَةِ يَمُوتُ عَلَيْهَا أ تُخْرِجُهُ مِنَ الْإِيمَانِ وَ إِنْ عَذِبَ بِهَا فَيَكُونُ عَذَابُهُ كَعَذَابِ الْمُشْرِكِينَ أَوْ لَهُ انْقِطَاعٌ قَالَ يُخْرِجُ مِنَ الْإِسْلَامِ إِذَا زَعَمَ أَنَّهَا حَلَالٌ وَ لَذَلِكَ يُعَذِّبُ أَشَدَّ الْعَذَابِ وَ إِنْ كَانَ مُعْتَرِفًا بِأَنَّهَا كَبِيرَةٌ وَ هِيَ عَلَيْهِ حَرَامٌ وَ أَنَّهُ يُعَذِّبُ عَلَيْهَا وَ أَنَّهَا غَيْرُ حَلَالٍ فَإِنَّهُ مُعَذِّبٌ عَلَيْهَا وَ هُوَ أَهْوَنُ عَذَابًا مِنَ الْأَوَّلِ وَ يُخْرِجُهُ مِنَ الْإِيمَانِ وَ لَا يُخْرِجُهُ مِنَ الْإِسْلَامِ

اصول کافی ج : 3 ص : 382 روایه 10:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع فِي قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ص إِذَا زَنَى الرَّجُلُ فَارَقَهُ رُوحُ الْإِيمَانِ قَالَ هُوَ قَوْلُهُ وَ أَيْدُهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ ذَاكَ الَّذِي يُفَارِقُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 383 روایه 11:

2401 رجوع شود).

ترجمه روایت شریفه:

فضیل گوید: امام صادق (ع) فرمود: تا زمانیکه مرد روی شکم زن زانیه است ، روح ایمان از او سلب میشود، عرض کردم بفرمائید اگر قصد زنا کند چطور؟ فرمود: نه (روح ایمانش سلب نمی شود) بگو بدانم اگر قصد دزدی کند دستش بریده میشود؟ (پس همچنانکه با قصد دزدی دست بریده نمیشود، با قصد زنا هم روح ایمان سلب نمیشود این مفسد و عقوبات بر انجام فعل مترتب است نه بر قصد آن).

ترجمه روایت شریفه:

صبحاح بن سیابه گوید: خدمت امام صادق (ع) بودم که محمد بن عبده بحضرت عرض کرد: زانی در حال زنا کردن مؤمن است؟ فرمود: نه ، زمانیکه روی شکم آن زن است ، ایمان از او سلب شود و چون برخیزد ایمان باو بر گردد، من عرض کردم : قصد دارد دو باره هم زنا کند، فرمود: چه بسا قصد میکند دوباره زنا کند ولی نمی کند (پس با قصد زنا ایمانش سلب نشود).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رَبِيعٍ عَنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ يُسَلَبُ مِنْهُ رُوحُ الْإِيمَانِ مَا دَامَ عَلَى بَطْنِهَا فَإِذَا نَزَلَ عَادَ الْإِيمَانُ قَالَ قُلْتُ لَهُ أَرَأَيْتَ إِنْ هُمْ قَالَ لَا أَرَأَيْتَ إِنْ هُمْ أَنْ يَسْرِقَ أَوْ تَقْطَعَ يَدُهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 383 روایه 12:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ صَبَّاحِ بْنِ سِيَابَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ لَهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ يَزْنِي الزَّانِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ قَالَ لَا إِذَا كَانَ عَلَى بَطْنِهَا سَلَبَ الْإِيمَانُ مِنْهُ فَإِذَا قَامَ رَدَّ عَلَيْهِ قُلْتُ فَإِنَّهُ أَرَادَ أَنْ يَعُودَ قَالَ مَا أَكْثَرَ مَا يَهُمُّ أَنْ يَعُودَ ثُمَّ لَا يَعُودُ

اصول کافی ج : 3 ص : 383 روایه 13:

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبَانَ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ الْكَبَائِرُ سَبْعَةٌ مِنْهَا قَتْلُ النَّفْسِ مُتَعَمِّدًا وَ الشَّرْكُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَ قَدْفُ الْمُحْصَنَةِ وَ أَكْلُ الرَّبَا بَعْدَ

الْبَيْتَةِ وَالْفِرَارُ مِنَ الرَّحْفِ وَالتَّعَرُّبُ بَعْدَ
الْهَجْرَةِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَ أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ
ظُلْمًا قَالَ وَ التَّعَرُّبُ وَ الشَّرْكُ وَاحِدٌ
اصول کافی ج : 3 ص : 383 روایة 14:

ترجمه روایت شریفه:
ابو بصیر گوید: شنیدم امام صادق (ع)
می فرمود: گناهان کبیره هفت تاست ، از
آنهاست قتل نفس از روی عمد، و
شرك بخدای بزرگ ، و متهم ساختن زن
پاکدامن ، و خوردن ربا بعد از دانستن
، و گریختن از جهاد، و تعرب بعد از
هجرت ، و عقوق والدین و خوردن مال
یتیم بنا حق ، فرمود: و تعرب و شرك يك
چیز است.

توضیح:

تعرب بعد از هجرت در حدیث 2334 توضیح داده شد.
و حاصلش اینستکه : مسلمان راضی باشد که در بلاد کفر و جائیکه دست رسی باحکام اسلام ندارد توطن
کند، با وجود آنکه رفتن بیدار اسلام برایش ممکن باشد. پس چنین شخصی با مشرك فرق ندارد، و شرك و
تعرب در گناهان کبیره یکی حساب میشود تا شماره آنها
هفت شود.

أَبَانٌ عَنْ زِيَادِ الْكِنَاسِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ ع وَ الَّذِي إِذَا دَعَاهُ أَبُوهُ لَعَنَ أَبَاهُ وَ الَّذِي
إِذَا أَجَابَهُ ابْنُهُ يَضْرِبُهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 384 روایة 15:

ترجمه روایت شریفه:
زبیر کناسی گوید: امام صادق (ع)
فرمود: و کسیکه چون پدرش او را
بخواند، لعنتش کند و کسیکه چون پسرش
اجابت کند، او را بنا حق بزند.

شرح:

گویا این روایت عقوق والدین را که در روایت سابق ذکر شد توضیح میدهد که این گناه از جانب پدر و فرزند
هر دو منکن است ، اما از جانب فرزند اینستکه : وقتی پدرش او را صدا زند، پدرش را لعنت کند و اما از جانب
پدر، زمانیستکه پسر مطیع و فرمانبر را بدون جهت بزند، یا باو زیان رساند (اگر کلمه (((یضربه))) بتشدید
راء خوانده شود).

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ رَفَعَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ دَاوُدَ
الْغَنَوِيِّ عَنْ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ جَاءَ
رَجُلٌ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ص فَقَالَ يَا أَمِيرَ
الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ نَاسًا زَعَمُوا أَنَّ الْعَبْدَ لَا يَزْنِي
وَ هُوَ مُؤْمِنٌ وَ لَا يَسْرِقُ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ وَ لَا
يَشْرَبُ الْخَمْرَ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ وَ لَا يَأْكُلُ الرِّبَا وَ

هُوَ مُؤْمِنٌ وَ لَا يَسْفِكُ الدَّمَ الْحَرَامَ وَ هُوَ
مُؤْمِنٌ فَقَدْ ثَقُلَ عَلَيَّ هَذَا وَ حَرَجَ مِنْهُ
صَدْرِي حِينَ أَرَعُمُ أَنَّ هَذَا الْعَبْدُ يُصَلِّي
صَلَاتِي وَ يَدْعُو دُعَائِي وَ يَنَاحُنِي وَ
أَنَاحُهُ وَ يُوَارِثُنِي وَ أُوَارِثُهُ وَ قَدْ خَرَجَ
مِنَ الْإِيمَانِ مِنْ أَجْلِ ذَنْبٍ يَسِيرٍ أَصَابَهُ فَقَالَ
أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ص صَدَقْتَ سَمِعْتُ رَسُولَ
اللَّهِ ص يَقُولُ وَ الدَّلِيلُ عَلَيْهِ كِتَابُ اللَّهِ خَلَقَ
اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ النَّاسَ عَلَى ثَلَاثِ طَبَقَاتٍ وَ
أَنْزَلَهُمْ ثَلَاثَ مَنَازِلَ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ فِي الْكِتَابِ أَصْحَابُ الْمِثْمَنَةِ وَ
أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ وَ السَّابِقُونَ فَأَمَّا مَا ذَكَرَ
مِنَ أَمْرِ السَّابِقِينَ فَإِنَّهُمْ أَنْبِيَاءُ مُرْسَلُونَ
وَ غَيْرُ مُرْسَلِينَ جَعَلَ اللَّهُ فِيهِمْ خَمْسَةَ أَرْوَاحٍ
رُوحَ الْقُدُسِ وَ رُوحَ الْإِيمَانِ وَ رُوحَ الْقُوَّةِ وَ
رُوحَ الشَّهْوَةِ وَ رُوحَ الْبَدَنِ فَبِرُوحِ الْقُدُسِ
بُعِثُوا أَنْبِيَاءَ مُرْسَلِينَ وَ غَيْرُ مُرْسَلِينَ وَ بِهَا
عَلِمُوا الْأَشْيَاءَ وَ بِرُوحِ الْإِيمَانِ عَبَدُوا اللَّهَ وَ
لَمْ يَشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَ بِرُوحِ الْقُوَّةِ
جَاهَدُوا عَدُوَّهُمْ وَ عَالَجُوا مَعَاشَهُمْ وَ
بِرُوحِ الشَّهْوَةِ أَصَابُوا لَذِيذَ الطَّعَامِ وَ نَكَحُوا
الْحَلَالَ مِنْ شَبَابِ النِّسَاءِ وَ بِرُوحِ الْبَدَنِ دَبُّوا
وَ دَرَجُوا فَهَؤُلَاءِ مَغْفُورٌ لَهُمْ مَصْفُوحٌ
عَنْ ذُنُوبِهِمْ ثُمَّ قَالَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ تِلْكَ
الرُّسُلُ فَضَلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ
كَلَّمَ اللَّهُ وَ رَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَ أَتَيْنَا عِيسَى
ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَ أَيْدِنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
ثُمَّ قَالَ فِي جَمَاعَتِهِمْ وَ أَيْدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ
يَقُولُ أَكْرَمَهُمْ بِهَا فَفَضَّلَهُمْ عَلَى مَنْ
سِوَاهُمْ فَهَؤُلَاءِ مَغْفُورٌ لَهُمْ مَصْفُوحٌ عَنْ
ذُنُوبِهِمْ ثُمَّ ذَكَرَ أَصْحَابَ الْمِثْمَنَةِ وَ هُمْ
الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا بِأَعْيَانِهِمْ جَعَلَ اللَّهُ فِيهِمْ أَرْبَعَةَ
أَرْوَاحٍ رُوحَ الْإِيمَانِ وَ رُوحَ الْقُوَّةِ وَ رُوحَ
الشَّهْوَةِ وَ رُوحَ الْبَدَنِ فَلَا يَزَالُ الْعَبْدُ
يَسْتَعْمِلُ هَذِهِ الْأَرْوَاحَ الْأَرْبَعَةَ حَتَّى تَأْتِيَ
عَلَيْهِ حَالَاتٌ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَا

هَذِهِ الْحَالَاتُ فَقَالَ أَمَّا أَوْلَاهُنَّ فَهُوَ كَمَا قَالَ
 اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ مِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْضِهِ
 الْعُمْرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئاً فَهَذَا يَنْتَقِصُ
 مِنْهُ جَمِيعُ الْأَرْوَاحِ وَ لَيْسَ بِالَّذِي يَخْرُجُ مِنْ
 دِينِ اللَّهِ لِأَنَّ الْفَاعِلَ بِهِ رَدَّهُ إِلَى أَرْضِهِ
 عُمْرِهِ فَهُوَ لَا يَعْرِفُ لِلصَّلَاةِ وَقْتاً وَ لَا
 يَسْتَطِيعُ التَّهَجُّدَ بِاللَّيْلِ وَ لَا بِالنَّهَارِ وَ لَا
 الْقِيَامَ فِي الصَّفِّ مَعَ النَّاسِ فَهَذَا نَقْصَانٌ مِنْ
 رُوحِ الْإِيمَانِ وَ لَيْسَ يَضُرُّهُ شَيْئاً وَ مِنْهُمْ مَنْ
 يَنْتَقِصُ مِنْهُ رُوحُ الْقُوَّةِ فَلَا يَسْتَطِيعُ جِهَادَ
 عَدُوِّهِ وَ لَا يَسْتَطِيعُ طَلَبَ الْمَعِيشَةِ وَ
 مِنْهُمْ مَنْ يَنْتَقِصُ مِنْهُ رُوحُ الشَّهْوَةِ فَلَوْ
 مَرَّتْ بِهِ أَصْبَحَ بَنَاتِ آدَمَ لَمْ يَحِنَّ إِلَيْهَا وَ لَمْ
 يَقُمْ وَ تَبَقَّى رُوحُ الْبَدَنِ فِيهِ فَهُوَ يَدْبُ وَ
 يَذْرُجُ حَتَّى يَأْتِيَهُ مَلَكُ الْمَوْتِ فَهَذَا الْحَالُ
 خَيْرٌ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ هُوَ الْفَاعِلُ بِهِ وَ قَدْ
 تَأْتَى عَلَيْهِ حَالَاتٌ فِي قُوَّتِهِ وَ شَبَابِهِ
 فِيهِمْ بِالْخَطِيئَةِ فَيُسَجِّعُهُ رُوحُ الْقُوَّةِ وَ يُزَيِّنُ
 لَهُ رُوحُ الشَّهْوَةِ وَ يَقُوذُهُ رُوحُ الْبَدَنِ حَتَّى
 تَوْقِعَهُ فِي الْخَطِيئَةِ فَإِذَا لَامَسَهَا نَقَصَ مِنْ
 الْإِيمَانِ وَ تَفَصَّى مِنْهُ فَلَيْسَ يَعُودُ فِيهِ حَتَّى
 يَتُوبَ فَإِذَا تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ إِنْ عَادَ
 أَدْخَلَهُ اللَّهُ نَارَ جَهَنَّمَ فَأَمَّا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ
 فَهُمْ الْيَهُودُ وَ النَّصَارَى يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
 الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا
 يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ يَعْرِفُونَ مُحَمَّدًا وَ الْوَلَايَةَ
 فِي التَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ
 فِي مَنْزِلِهِمْ وَ إِنْ فَرِيقاً مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ
 وَ هُمْ يَعْلَمُونَ الْحَقَّ مِنْ رَبِّكَ أَنْكَ الرَّسُولُ
 إِلَيْهِمْ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ فَلَمَّا جَحَدُوا
 مَا عَرَفُوا ابْتَلَاهُمُ اللَّهُ بِذَلِكَ فَسَلَبَهُمْ رُوحَ
 الْإِيمَانِ وَ أَسْكَنَ أَبْدَانَهُمْ ثَلَاثَةَ أَرْوَاحِ رُوحِ
 الْقُوَّةِ وَ رُوحِ الشَّهْوَةِ وَ رُوحِ الْبَدَنِ ثُمَّ
 أَضَافَهُمْ إِلَى الْأَنْعَامِ فَقَالَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ
 لِأَنَّ الدَّابَّةَ إِنَّمَا تَحْمِلُ بِرُوحِ الْقُوَّةِ وَ تَعْتَلِفُ
 بِرُوحِ الشَّهْوَةِ وَ تَسِيرُ بِرُوحِ الْبَدَنِ فَقَالَ لَهُ

السَّائِلُ أَحْيَيْتَ قَلْبِي بِإِذْنِ اللَّهِ يَا أَمِيرَ
الْمُؤْمِنِينَ

اصول کافی ج : 3 ص : 384 روایه 16:

ترجمه روایت شریفه:

اصبغ بن نباته گوید: مردی خدمت امیرالمؤمنین صلوات الله علیه آمد و عرضکرد: یا امیرالمؤمنین! برخی از مردم عقیده دارند که بنده تا ایمان دارد زنا نکند و سرقت ننماید و شراب ننوشد و ربا نخورد و خون محترم را نریزد، این عقیده بر من گران آمده و از آن دلتنگ شده ام، زیرا چنان بنده ای هم نماز مرا میخواند و مثل من دعا میکند، او از من زن میگیرد و من از او زن میگیرم و سپس از یکدیگر ارث میبریم، با وجود این براه گناه کوچکی که بدان آلوده شده از ایمان خارج میشود؟ امیرالمؤمنین صلوات الله علیه فرمود: راست گوئی من هم از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که میفرمود و دلیلش هم کتاب خداست که:

خدای عزوجل مردم را سه طبقه آفرید و در سه درجه جایگزینشان فرمود، و این همان قول خدای عزوجل است در قرآن : 1- اصحاب میمنه 2- اصحاب مشاءمه 3- سابقون (که در سوره واقعه بیان میفرماید).

اما آنچه درباره سابقون فرموده، آنها پیغمبرانی هستند مرسل و غیر مرسل که خدا در آنها پنج روح قرار داده : 1- روح القدس 2- روح الایمان 3- روح القوه 4- روح الشهوة 5- روح البدن . که بوسیله روح القدس بعثت آنها به پیغمبری مرسل و غیر مرسل انجام شد و نیز بوسیله آن همه چیز را دانستند و با روح ایمان خدا را عبادت کردند و چیزیرا شریک او نساختند و با روح قوت با دشمن خود جنگیدند و بامر

معاش خود پرداختند و با روح شهوت از طعام لذیذ و نزدیکی حلال با زنان جوان برخوردار گشتند و با روح بدن جنبیدند و راه رفتند، این دسته آمرزیده اند و از گناهانشان (ترك اولای آنها) چشم پوشی شده . سپس فرمود: خدای عزوجل فرماید: (((اینانند رسولان که برخی را بر برخی دیگر برتری دادیم ، بعضی از آنها با خدا سخن گفته و بعضی را چند درجه بالا بردیم و بعضی بن مریم معجزات روشن دادیم ، و او را با روح القدس تقویت کردیم 253 سوره 2))) سپس درباره جماعت آنها (یعنی رسولان که کاملترین مؤ مانند) فرموده : (((و آنها را با روحی از خو کمك کرد))) یعنی با آن روح ارجمندشان داشت و بر دیگرانشان برتری داد، این دسته نیز آمرزیده اند و از گناهانشان چشم پوشی شده (کنایه از اینکه گناه نمیکند).

سپس اصحاب میمنه را یاد فرموده و آنه همان مؤ منین حقیقی هستند که خدا در آنها چهار روح نهاده (زیرا روح القدس مختص پیغمبرانست) روح ایمان و روح قوت و روح شهوت و روح بدن ، و بنده همواره در صدد تکمیل این ارواحست و حالاتی برایش پیش آید، آنمرد گفت : یا امیرالمؤمنین آن حالات چیست ؟ فرمود: اما نخستینش چنانستکه خدای عزوجل فرماید: (((برخی از شما به پست ترین دوران عمر برسند تا پس از دانش (که داشت) چیزی نداند 70 سوره 16))) این کسی است که همه ارواحش کاسته شده ، ولی از دین خدا بیرون نرفته ، زیرا خدای پروردش دهنده او به پست ترین دوران عمرش

رسانیده ، اینچنین کسی وقت نماز را
 نفهمد و عبادت شب و روز را نتواند و
 نیز نتواند با مردم در صف (نماز جماعت
) ایستد، اینست کاهش روح ایمان و
 زیانی هم بصاحبش ندارد.
 و برخی دیگر روح شهوتش کاسته
 شود، که اگر زیباترین دختران آدم بر او
 بگذرد، باو رغبت نکند و بسویش بر
 نخیزد و تنها روح بدن باقی ماند که
 بوسیله آن بجنبد و راه رود تا ملك
 الموت بر سرش آید، پس این حالت
 خوب است ، زیرا خدای عزوجل با او
 چنین کرده و همچنین در دوران
 نیرومندی و جوانی حالاتی برایش پیش
 آید، قصد گناه میکند و روح قوت هم
 تحریکش مینماید و روح گم شود و کناره
 گیرد، و بسویش بر نگردد تا توبه
 کند و چون توبه کرد، خدا باو توجه
 فرماید و اگر گناه را تکرار کرد، خدا او را
 بآتش دوزخ برد.
 و اما اصحاب مشاعمه یهود و
 نصارییند که خدای عزوجل می
 فرماید: (((کسانیکه خدا کتابشان داد او
 را میشناسند چنانکه فرزندان خود را
 میشناسند، چنانکه پسران خود را در خانه
 های خویش میشناسند))) (و دسته ای از
 آنها با آنکه میدانند حق را
 میپوشند) (((حق و درستی از
 پروردگار تو است))) که تو بسوی آنها
 فرستاده شده ای (((پس مبادا از آنها
 باشی که شك و تردد دارند))).
 و چون اینها (یهودی و نصاری) آنچه را
 شناختند انکار کردند: خدا باین بلا
 گرفتارشان کرد و روح ایمانرا از آنها
 بگرفت و تنها سه روح را در پیکرشان

جای داد: روح قوت و روح شهوت و روح بدن ، سپس آنها را با چارپایان مربوط ساخت و فرمود: (((آنها جز بمانند چارپایان نیستند. 44 سوره 25))) زیرا چارپا هم با روح قوت بار کشد و با روح شهوت علف خورد و با روح بدن راه رود، آنگاه سائل بامام عرض کرد: یا امیرالمؤمنین دلم را زنده کردی باذن خدا.

ترجمه روایت شریفه:

داود گوید: از امام صادق (ع) درباره قول رسول خدا (ص): (((چون مرد زنا کند روح ایمان از او جدا شود))) پرسیدم ، فرمود آن مانند قول خدای عزوجل است: (در آنچه انفاق میکنید قصد بد و پست آنرا نکنید 268 سوره 2) (((سپس فرمود: آیه دیگر روشن تر از اینست و آن قول خدای عزوجل است: (((و آنها را بروحی از خود تقویت فرمود))) این روحست که از او جدا شود.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ دَاوُدَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَ عَنْ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ص إِذَا زَنَى الرَّجُلُ فَارَقَهُ رُوحُ الْإِيمَانِ قَالَ فَقَالَ هُوَ مِثْلُ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ لَا تَتِمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفَقُونَ ثُمَّ قَالَ غَيْرُ هَذَا أَبَيْنُ مِنْهُ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ أَيْدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ هُوَ الَّذِي فَارَقَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 387 روایة 17:

شرح:

از ابن عباس روایت شده که چون مردم خرماهای پوسیده و بد را بعنوان صدقه و زکاة میدادند، در این آیه شریفه (سوره بقره) از آن کار نهی شدند، یعنی خدایتعالی فرمود: هنگام انفاق قصد حرمای بدو پست نکنید، بلکه تصمیم بگیرید که خرماي خوب را انفاق کنید و طبق تصمیم خود عمل کنید و اما وجه تشبیه این مطلب به زنا و رفتن روح ایمان گویا اینستکه انفاق در راه خدا عملی است مستحسن و نیکو و دارای ثواب و پاداشی از جانب خدایتعالی ، ولی در صورتیکه در ضمن خرماي بد و پوسیده صورت گیرد آن ثواب و پاداش از میان برود، چنانکه روح ایمان هنگام زنا از مؤمن برود، مرحوم مجلسی در این باره دو وجه دیگر هم نقل می کند، ولی همه را خالی از تکلیف نمیداند.

يُونُسُ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يَشْرَكَ بِهِ وَ يَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ الْكَبَائِرُ فَمَا سِوَاهَا قَالَ قُلْتُ دَخَلَتْ الْكَبَائِرُ فِي الْإِسْتِثْنَاءِ قَالَ نَعَمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 388 روایه 18:

ترجمه روایت شریفه:

سلیمان بن خالد گوید: امام صادق (ع) فرمود: (((همانا خدا نیامرزد که باو شرک آورند ولی کمتر از شرک را برای هر که خواه بیامرزد 48 سوره 4))) یعنی گناهان کبیره هم قابل آمرزشند، نهایت اینکه بدون شرط و قیدنیست که بندگان در ارتکاب کبائر جری و بی باک شوند، بلکه بمشیت خدا مقید است، از این رو گفته اند: با وجود آنکه این آیه شریفه از تمام آیات قرآنی بندگانرا بیشتر امیدوار میکند، زیرا این روگفته اند: با وجود آنکه این آیه شریفه از تمام آیات قرآنی بندگانرا بیشتر امیدوار میکند، زیرا غیر از شرک هر گناهی را قابل آمرزش میداند، جانب خوف را هم ملاحظه کرده و شرط آمرزش را مشیت خدا قرار داده است، پس صفت خوف و رجا را با هم بمیزانن لازم مراعات کرده است.

يُونُسُ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع الْكَبَائِرُ فِيهَا اسْتِثْنَاءٌ أَنْ يَغْفِرَ لِمَنْ يَشَاءُ قَالَ نَعَمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 388 روایه 19:

ترجمه روایت شریفه:

اسحاق بن عمار گوید: به امام صادق (ع) عرض کردم: در گناهان کبیره هم استثنا میباشد که خدا برای هر که خواهد بیامرزد؟ فرمود: آری (هر گناه کبیره ای از هر کس آمرزیده نشود).

يُونُسُ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ وَ مَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا قَالَ مَعْرِفَةُ الْإِمَامِ وَ اجْتِنَابُ الْكَبَائِرِ الَّتِي أَوْجَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا النَّارَ

اصول کافی ج : 3 ص : 388 روایه 20:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) راجع به (آیه شریفه 269 سوره 2) (((بهر که حکمت داده شد خیر بسیار داده شد))) فرمود: مقصود (از حکمت) معرفت امام و دوری از

گناهان کبیره ایستکه خدا برای آنها دوزخ را واجب فرموده است.

ترجمه روایت شریفه:

محمد بن حکیم گوید: بحضرت ابوالحسن علیه السلام عرض کردم: گناهان کبیره شخص را از میان خارج میکند؟ فرمود: آری پائین تر از گناهان کبیره هم. رسول خدا (ص) فرموده است: زناکار زنا نکند و مؤمن باشد، و سارق سرقت نکند و مؤمن باشد (در حال زنا و سرقت ایمان از او کناره گیرد)

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَكِيمٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ ع الْكَبَائِرُ تُخْرِجُ مِنَ الْإِيمَانِ فَقَالَ نَعَمْ وَ مَا دُونَ الْكَبَائِرِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا يَزْنِي الزَّانِي وَ هُوَ مُؤْمِنٌ وَ لَا يَسْرِقُ السَّارِقُ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 388 روایه 21:

ترجمه روایت شریفه:

عبید بن زراره گوید: ابن قیس ماصر و عمر بن ذر خدمت امام باقر علیه السلام رسیدند بگمان ابوحنیفه هم همراه آنها بود - ابن قیس بسخن در آمد و عرضکرد: ما همکیشان و اهل ملت خود را با ارتکاب گناهان و معاصی از ایمان خارج نمیدانیم، امام باقر علیه السلام فرمود: ای پسر قیس! اما رسول خدا (ص) فرموده است: زناکار زنا نکند و مؤمن باشد و سارق سرقت نکن و مؤمن باشد تو و اصحابت هر عقیده ای خواهید داشته باشید) که ما پیرو رسول خدا ایم.

ابْنُ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الزِّيَّاتِ عَنْ عَبْدِ بْنِ زُرَّارَةَ قَالَ دَخَلَ ابْنُ قَيْسٍ الْمَاصِرَ وَ عَمَرُو بْنُ ذَرٍّ وَ أَظُنُّ مَعَهُمَا أَبُو حَنِيفَةَ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ ع فَتَكَلَّمَ ابْنُ قَيْسٍ الْمَاصِرِ فَقَالَ إِنَّا لَا نُخْرِجُ أَهْلَ دَعْوَتِنَا وَ أَهْلَ مِلَّتِنَا مِنَ الْإِيمَانِ فِي الْمَعَاصِي وَ الذُّنُوبِ قَالَ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ ع يَا ابْنَ قَيْسٍ أَمَّا رَسُولُ اللَّهِ ص فَقَدْ قَالَ لَا يَزْنِي الزَّانِي وَ هُوَ مُؤْمِنٌ وَ لَا يَسْرِقُ السَّارِقُ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَادْهَبْ أَنْتَ وَ أَصْحَابُكَ حَيْثُ شِئْتُمْ

اصول کافی ج : 3 ص : 389 روایه 22:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَرْتَكِبُ الْكَبِيرَةَ مِنَ الْكَبَائِرِ فَيَمُوتُ هَلْ يُخْرِجُهُ ذَلِكَ مِنَ

الْإِسْلَامَ وَإِنْ عَذَبَ كَانَ عَذَابُهُ كَعَذَابِ
الْمُشْرِكِينَ أَمْ لَهُ مِدَّةٌ وَانْقِطَاعٌ فَقَالَ مَنْ
ارْتَكَبَ كَبِيرَةً مِنَ الْكِبَايِرِ فَرَعَمَ أَنَّهَا حَلَالٌ
أَخْرَجَهُ ذَلِكَ مِنَ الْإِسْلَامِ وَ عَذَبَ أَشَدَّ الْعَذَابِ
وَ إِنْ كَانَ مُعْتَرِفًا أَنَّهُ أَذْنَبَ وَ مَاتَ عَلَيْهِ
أَخْرَجَهُ مِنَ الْإِيمَانِ وَ لَمْ يُخْرِجْهُ مِنَ الْإِسْلَامِ
وَ كَانَ عَذَابُهُ أَهْوَنَ مِنْ عَذَابِ الْأَوَّلِ
اصول کافی ج : 3 ص : 389 روایه 23:

ترجمه روایت شریفه:
عبدالله بن سنان گوید: از امام صادق
(ع) پرسیدم مردی که گناه کبیره ای
کند و (توبه نکرده) بمیرد، از اسلام
خارج شود؟ و اگر عذاب شود، عذابش
مانند عذاب مشرکین (مخلد و جاودان)
است یا مدت و پایانی دارد؟ فرمود: کسی
که مرتب یکی از گناهان کبیره شود، و
عقیده داشته باشد که آن حلالست از
اسلام خارج گردد و سخت عذاب شود،
ولی اگر اقرار کند که گناه کار است و
بمیرد، از ایمان بیرون رود، ولی از اسلام
بیرون نرود و عذابش از عذاب اولی
سبکتر باشد.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ
قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو جَعْفَرٍ ص قَالَ سَمِعْتُ أَبِي
يَقُولُ سَمِعْتُ أَبِي مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ ع يَقُولُ
دَخَلَ عَمْرُو بْنُ عَبْدِ عَلِيِّ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع فَلَمَّا سَلَّمَ وَ جَلَسَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ الَّتِي
يَجْتَنِبُونَ كِبَايِرَ الْإِثْمِ وَ الْفَوَاحِشَ ثُمَّ أَمْسَكَ
فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا أَسْكَنَكَ قَالَ أَحَبُّ
أَنْ أَعْرِفَ الْكِبَايِرَ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ
فَقَالَ نَعَمْ يَا عَمْرُو أَكْبَرُ الْكِبَايِرِ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ
يَقُولُ اللَّهُ وَ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ
عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَ هُوَ الْإِيْيَاسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ لِأَنَّ اللَّهَ
عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ إِنَّهُ لَا يَنْتَاسُ مِنْ رَوْحِ
اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ثُمَّ الْأَمْنُ لِمَكْرِ اللَّهِ لِأَنَّ
اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا
الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ وَ مِنْهَا عَقُوقُ الْوَالِدَيْنِ
لِأَنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ جَعَلَ الْعَاقَ جَبَّاراً شَقِيْقاً وَ
قَتَلَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ لِأَنَّ اللَّهَ
عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِداً فِيهَا إِلَى
آخِرِ الْآيَةِ وَ قَدْ ذُكِرَ الْمُحَصَّنَةُ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ

جَلَّ يَقُولُ لِعَنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ وَ أَكُلُ مَالِ الْيَتِيمِ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ
وَجَلَّ يَقُولُ إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا
وَيَصِيلُونَ سَعِيرًا وَ الْفِرَارُ مِنَ الرَّحْفِ
لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ وَ مَنْ يُولِهِمْ
يَوْمَئِذٍ دُبْرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّرًا
إِلَى فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَ مَأْوَاهُ
جَهَنَّمُ وَ بَنَسَ الْمَصِيرَ وَ أَكُلُ الرَّبَا لِأَنَّ اللَّهَ
عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا
يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ
مِنَ الْمَسِّ

ترجمه روایت شریفه:

عبدالعظیم بن عبدالله حسنی گوید: امام
جواد صلوات الله علیه فرمود: از پدرم
شنیدم که فرمود: از پدرم موسی بن
جعفر علیهم السلام شنیدم میفرمود: عمر
و بن عبید نزد امام صادق (ع) آمد
چون سلام کرد و نشست این آیه را
خواند: (((کسانیکه از گناهان کبیره و
زشتکاریها دوری گزینند 32 سوره
53))) سپس از سخن باز ایستاد. امام
صادق (ع) باو فرمود: چرا سکوت
کردی؟ گفت: دوست دارم گناهان
کبیره را از کتاب خدای عزوجل بدانم.
فرمود: آری، ای عمرو.

(1) بزرگترین گناهان کبیره شرک
بخداست که خدا میفرماید: (((کسیکه شرک
بخدا آورد، خدا بهشت را بر او حرام کرده
است، 72 سوره 5)))

(2) و بعد از آن نومیدی از رحمت
خداست، زیرا خدای عزوجل میفرماید:
(((کسی جز مردم کافر از رحمت خدا
نومید نشود 78 سوره 12.)))

(3) و پس از آن ایمنی از مکر (عذاب
و مهلت) خداست، زیرا خدای
عزوجل میفرماید: (((کسی از مکر خدای
ایمن نشود مگر مردم زیانکار 99 سوره
7.)))

(4) و از گناهان کبیره است. عقوق
والدین، زیرا خدای سبحان عاق والدین
را زورگوی با شقاوت مقرر فرموده (در
آیه 32 سوره 19).

(5) قتل نفس که خدا آنرا محترم
دانسته مگر بحق (در مورد قصاص
(زیرا خدای عزوجل میفرماید (((کیفر او
دوزخست و در آن جاودانه باشد.... تا آخر

آیه 93 سوره 4.)))

(6) متهم ساختن زن پاکدامن بزنا،
زیر خدای عزوجل میفرماید: (((آنها در
دنیا و آخرت لعنت شده و عذاب بزرگی
دارند 23 سوره 24.)))

(7) خوردن مال یتیم ، زیرا خدای
عزوجل) درباره کیفر آنها)
میفرماید: (((آنها در شکمهای خویش
آتشی فرو میبرند و با آتشی افروخته درون
میشوند 10 سوره 4.)))

(8) فرار از جهاد، زیرا خدای عزوجل
میفرماید: (((و هر که در آن روز از آنها
پشت کند جز کسیکه برای جنگیدن
منحرف شود یا سوی گروهی دیگر جای
گیرد، بغضب خدا برگشته و جایش جهنم
است که سر انجामी است بد، 16 سوره
8.)))

(9) رباخواری زیرا خدای عزوجل
میفرماید: (((کسانی که ربا میخورند مانند
کسیکه شیطان بجنون آشفته اش میکند
برخیزند (یعنی مانند دیوانگان و مستان
از گور برخیزند) 277 سوره 2.)))

باب : کوچک شمردن گناه

بَابُ اسْتِصْغَارِ الذَّنْبِ

ترجمه روایت شریفه:

زید شحام گوید: امام صادق (ع) فرمود:
از گناهان محقر بپرهیزید که آمرزیده
نشوند، عرض کردم: گناهان محقر
چیست؟ فرمود: اینست که مردی گناه
کند و بگوید، خوشا حال من اگر غیر از
این گناه نداشته باشم.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ
إِسْمَاعِيلَ عَنْ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ
أَبْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ
عَنْ أَبِي أُسَامَةَ زَيْدٍ الشَّحَامِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ ع اتَّقُوا الْمُحَقَّرَاتِ مِنَ الذُّنُوبِ فَإِنَّهَا
لَا تُغْفَرُ قُلْتُ وَ مَا الْمُحَقَّرَاتِ قَالَ الرَّجُلُ يُذْنِبُ
الذَّنْبَ فَيَقُولُ طُوبَى لِي لَوْ لَمْ يَكُنْ لِي غَيْرُ
ذَلِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 394 روایه 1:

شرح:

گناه هر چند کوچک باشد، نافرمانی پروردگار بزرگست و از این نظر نباید آنرا کوچک دانست ، حتی اگر کسی
خیال کند مرتکب هیچ گناهی نشده و تنها يك نگاه بنامحرم مثلا کرده است ، نباید بگوید: (((خوشا حال من اگر غیر
از این گناه نداشته باشم.)))

ترجمه روایت شریفه:

سماعة گوید: از حضرت ابوالحسن علیه
السلام شنیدم که میفرمود: خیر بسیار
(مانند طاعت و بخشش زیاد) را بسیار
نشمارید و گناه اندک را کم نشمارید، زیرا
گناه اندک انباشته میشود و زیاد میگردد،
و در نهان از خدا بترسید تا از خود
انصاف دهید (بحق قضاوت کنید اگر چه
بزیانتان باشد، و چنین نکند جز کسیکه در
نهان از خدا بترسد).

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ
سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع يَقُولُ لَا تَسْتَكْثِرُوا
كَثِيرَ الْخَيْرِ وَ لَا تَسْتَقِلُّوا قَلِيلَ الذُّنُوبِ فَإِنَّ
قَلِيلَ الذُّنُوبِ يَجْتَمِعُ حَتَّى يَكُونَ كَثِيراً وَ
خَافُوا اللَّهَ فِي السَّرِّ حَتَّى تُعْطُوا مِنْ أَنْفُسِكُمْ
النِّصْفَ

اصول کافی ج : 3 ص : 394 روایه 2:

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ وَ الْحَجَّالِ جَمِيعاً عَنْ
ثَعْلَبَةَ عَنْ زِيَادٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ص نَزَلَ بِأَرْضِ قَرْعَاءَ فَقَالَ
لَأَصْحَابِهِ أَنْتُوا بِحَطَبٍ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ
نَحْنُ بِأَرْضِ قَرْعَاءَ مَا بَهَا مِنْ حَطَبٍ قَالَ
فَلْيَأْتِ كُلُّ إِنْسَانٍ بِمَا قَدَّرَ عَلَيْهِ فَجَاءُوا بِهِ
حَتَّى رَمَوْا بَيْنَ يَدَيْهِ بَعْضُهُ عَلَى بَعْضٍ فَقَالَ

رَسُولُ اللَّهِ ص هَكَذَا تَجْتَمِعُ الذُّنُوبُ ثُمَّ قَالَ
إِيَّاكُمْ وَالْمُحَقَّرَاتِ مِنَ الذُّنُوبِ فَإِنَّ لِكُلِّ
شَيْءٍ طَالِباً أَوْ إِنَّ طَالِبَهَا يَكْتُوبُ مَا قَدَّمُوا
وَأَثَارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ
مُبِينٍ
اصول کافی ج : 3 ص : 394 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: رسول خدا
(ص) در زمین بی گیاهی فرود آمد و
باصحابش فرمود: قدری هیزم بیاورید،
گفتند: یا رسول الله! در زمین بی گیاه
آمده ایم، در اینجا هیزم نیست حضرت
فرمود: هر کس هر چه پیدا کرد بیاورد،
سپس آنها کم کم هیزم آورند و در برابر
آنحضرت انباشته کردند، رسول خدا
صلی الله علیه و آله فرمود، گناهان
اینگونه جمع میشود.
سپس فرمود: از گناهان محقر
بپرهیزید، زیرا هر چیزی بازخواست
کننده ای دارد، بدانید که بازخواست
کننده گناهان (((مینویسد آنچه را مردم
پیش فرستاده و آثار آنها را و همه چیز را
در امام مبین (لوح محفوظ یا نامه اعمال)
شماره کنیم، 12 سوره 36.)))

باب : اصرار بر گناه

بَابُ الْإِصْرَارِ عَلَى الذَّنْبِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: با اصرار بر گناه
صغیره نباشد، و با استغفار کبیره نباشد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ النَّهْكَيِّ عَنْ
عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ الْقَنْدِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
سَنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَا صَغِيرَةَ مَعَ
الْإِصْرَارِ وَلَا كَبِيرَةَ مَعَ الْإِسْتِغْفَارِ

اصول کافی ج : 3 ص : 395 روایه 1:

شرح:

کسیکه بر گناه صغیره ای اصرار کند مثل مردمیکه همیشه جامه ابریشم بپوشد، گناهش کبیره محسوب
شود و آثار و عذاب گناه کبیره بر آن مترتب گردد. شهید (ره) فرموده است عزم بر تکرار گناه هم بمنزله
اصرار است و توبه و استغفار گناه کبیره و صغیره را محو کند و باقی نگذارد، ولی اعمال سالحه مانند وضو و
نماز و روزه گناه صغیره را جبران کند.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر علیه السلام راجع بقول خدای
عزوجل : (((و بر آنچه کرده اند اصرار
نورزند و بدانند (که بد کرده اند) 135
(سوره 3))) فرمود: اصرار بر گناه
((اینست که : کسی گناهی کند و از خدا
امرزش نخواهد، و در فکر توبه نباشد،
اینست اصرار بر گناه.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ
جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ وَ لَمْ يُصْرُوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَ هُمْ يَعْلَمُونَ
قَالَ الْإِصْرَارُ هُوَ أَنْ يُذْنِبَ الذَّنْبَ فَلَا
يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ لَا يُحَدِّثُ نَفْسَهُ بِتَوْبَةٍ فَذَلِكَ
الْإِصْرَارُ

اصول کافی ج : 3 ص : 395 روایه 2:

شرح:

کسیکه بفکر توبه نیست ، ظاهراً قصد تکرار گناه دارد و
چنانکه شهید فرمود: این هم بمنزله اصرار است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: نه بخدا
سوگند که خدا هیچ طاعتی را با اصرار
بر هر گناهی که باشد نپذیرد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ
سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ لَا وَ اللَّهِ لَا
يَقْبَلُ اللَّهُ شَيْئاً مِنْ طَاعَتِهِ عَلَى الْإِصْرَارِ
عَلَى شَيْءٍ مِنْ مَعَاصِيهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 395 روایه 3:

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ
عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَصُولُ الْكُفْرِ ثَلَاثَةٌ الْحَرَصُ
وَ الْاِسْتِكْبَارُ وَ الْحَسَدُ فَأَمَّا الْحَرَصُ فَإِنَّ آدَمَ
عَ حِينَ نَهِيَ عَنِ الشَّجَرَةِ حَمَلَهُ الْحَرَصُ
عَلَى أَنْ أَكَلَ مِنْهَا وَ أَمَّا الْاِسْتِكْبَارُ فَأَبْلَيْسُ
حَيْثُ أَمَرَ بِالسَّجُودِ لِآدَمَ فَأَبَى وَ أَمَّا الْحَسَدُ
فَأَبْنَا آدَمَ حَيْثُ قَتَلَ أَحَدَهُمَا صَاحِبَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 396 روایه 1:

باب : ریشه های کفر و پایه هایش

بَابُ فِي أَصُولِ الْكُفْرِ وَ أَرْكَانِهِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: ریشه های کفر
سه چیز است : حرص و تکبر و حسد.
اما حرص در داستان آدم علیه السلام
است زمانیکه از خوردن آندرخت نهی شد
و حرص او را برانگیخت که از آن
بخورد.
و اما تکبر در داستان شیطانست که چون
مأمور بسجده آدم شد سرپیچی کرد.
و اما حسد در داستان دو پسر آدم (هابیل
و قابیل) است زمانیکه یکی دیگری را
کشت.

شرح:

مرحوم مجلسی گوید: گویا مراد بریشه های کفر گناهایی است که گاهی موجب کفر شود نه همیشه ، و کفر نیز
معانی بسیاری دارد، مانند انکار خداوند سبحان و عناد و لجاج نسبت بصفتش و مانند انکار پیغمبران و حجج او و
انکار تعلیمات آنها و مانند نافرمانی خدا و رسولش و چون ناسپاسی نعمتهای خدا تا برسد بترك اولی ، پس حرص
گاهی سبب ترك اولی و گاهی موجب گناه صغیره یا کبیره ای می شود، تا بشرك و انکار خدا میرسد،
و حرص آدم علیه السلام موجب ترك اولای او شده ولی در فرزندانش تکامل پیدا کرد تا بکفر و انکار خدا
رسید، از اینرو حرص را ریشه کفر نامیدند. و همچنین نسبت به تکبر و حسد و صفات دیگر.
و اما راجع بشیطانی برخی حسد را موجب سجده نکردنش دانسته اند، ولی از آیه شریفه(((خلقنی من نار و خلقته

من طین (((که خودش بدان تمسک کرده و نیز از این روایت پیداست که همان استکبار (خود پسندی و منیت و بزرگی طلبی) او باعث گناهانش شد.

ترجمه روایت شریفه:

پیغمبر (ص) فرمود: پایه های کفر چهار چیز است: 1- رغبت (دلبستگی بدنی و شهوات نفسانی) 2- رهبت (ترس از دست رفتن دنیا و ترک جهاد و زکوة) 3- ناخرسندی (از قضاء و قدر خدا و تقسیم روزی او) 4- غضب.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ النَّبِيُّ
ص أَرْكَانُ الْكُفْرِ أَرْبَعَةٌ الرَّغْبَةُ وَالرَّهْبَةُ وَالسَّخَطُ وَالْغَضَبُ

اصول کافی ج : 3 ص : 396 روایة 2:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: سر آغاز نافرمانی خدای عزوجل شش چیز است ، 1- دوستی دنیا 2- دوستی ریاست 3- دوستی خوراک 4- دوستی خواب 5- دوستی استراحت 6- دوستی زنان.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ نُوحِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
الدَّهْقَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ أَوَّلَ
مَا عُصِيَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ سِتُّ حُبِّ الدُّنْيَا وَ
حُبِّ الرَّئَاسَةِ وَ حُبِّ الطَّعَامِ وَ حُبِّ النَّوْمِ وَ
حُبِّ الرَّاحَةِ وَ حُبِّ النِّسَاءِ

اصول کافی ج : 3 ص : 397 روایة 3:

شرح:

پیداست که دوست داشتن این شش چیز زمانی مذموم و ناپسند است که بعد افراط رسد و موجب معصیت گردد اما دوست داشتن آنها بعد اعتدال و بقصد کمک بر تقوی و عبادت محمود و پسندیده است ، حتی دوستی ریاست برای کمک بمظلوم و امر به معروف و نهی از منکر و اجراء حدود خدا عبادت است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مردی از قبیله خثعم خدمت پیغمبر (ص) آمد و عرض کرد: چه اعمالی را خدا بیشتر دشمن دارد؟ فرمود: شرك بخدا. عرض کرد: سپس چه؟ فرمود، قطع رحم) بریدن از خویشاوندان) عرض کرد: سپس چه؟ فرمود: امر به منکر و نهی از معروف) به بدی و ادار کردن و از خوبی باز داشتن).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ رَجُلًا مِنْ خَثْعَمٍ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ
ص فَقَالَ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَبْغَضُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ فَقَالَ الشَّرْكُ بِاللَّهِ قَالَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ
قَطِيعَةُ الرَّحِمِ قَالَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ الْأَمْرُ بِالْمُنْكَرِ
وَالنَّهْيُ عَنِ الْمَعْرُوفِ

اصول کافی ج : 3 ص : 397 روایة 4:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي

عُمَيْرُ عَنْ حَسَنَ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ يَزِيدَ الصَّانِعِ
قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع رَجُلٌ عَلَى هَذَا
الْأَمْرِ إِنْ حَدَّثَ كَذَبَ وَإِنْ وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِنْ
اِثْمَنَ خَانَ مَا مَنَزَلَتْهُ قَالَ هِيَ أَدْنَى الْمَنَازِلِ
مِنَ الْكُفْرِ وَ لَيْسَ بِكَافِرٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 397 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:
یزید صانع گوید: به امام صادق (ع)
عرض کردم: مردیست که مسلمان و
شیعی مذهب است اگر خبر دهد دروغ
گوید، و اگر وعده دهد خلف کند و اگر
امین شود خیانت کند، او چه منزلتی
دارد؟ فرمود: در نزدیکترین منازل کفر
است، ولی کافر نیست (نزدیکست که
گناهانش او را بکفر رساند).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص مِنْ عَلَامَاتِ الشَّقَاءِ جُمُودُ الْعَيْنِ
وَقَسْوَةُ الْقَلْبِ وَ شِدَّةُ الْحَرَصِ فِي طَلَبِ
الدُّنْيَا وَ الْإِصْرَارُ عَلَى الذَّنْبِ

اصول کافی ج : 3 ص : 397 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: از نشانه های
شقاوت خشکی چشم (از گریه) و قساوت
قلب سخت و حریص بودن در طلب دنیا و
اصرار بر گناهست.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ عَلِيِّ بْنِ
أَسْبَاطٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ خُطِبَ رَسُولُ اللَّهِ
ص النَّاسَ فَقَالَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ أَرْكَامٍ قَالُوا
بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الَّذِي يَمْنَعُ رَفْدَهُ وَ
يَضْرِبُ عَبْدَهُ وَ يَتَزَوَّدُ وَحْدَهُ فَظَنُّوا أَنَّ اللَّهَ لَمْ
يَخْلُقْ خَلْقًا هُوَ شَرٌّ مِنْ هَذَا ثُمَّ قَالَ أَلَا
أُخْبِرُكُمْ بِمَنْ هُوَ شَرٌّ مِنْ ذَلِكَ قَالُوا بَلَى يَا
رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الَّذِي لَا يَرْجِي خَيْرَهُ وَ لَا
يُؤْمِنُ شَرَّهُ فَظَنُّوا أَنَّ اللَّهَ لَمْ يَخْلُقْ خَلْقًا هُوَ
شَرٌّ مِنْ هَذَا ثُمَّ قَالَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَنْ
هُوَ شَرٌّ مِنْ ذَلِكَ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ
الْمُتَفَحِّشُ اللَّعَانُ الَّذِي إِذَا ذَكَرَ عِنْدَهُ
الْمُؤْمِنُونَ لَعَنَهُمْ وَ إِذَا ذَكَرُوهُ لَعَنُوهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 398 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر علیه السلام فرمود:
رسول خدا (ص) برای مردم خطبه
خواند و فرمود: بدترین شما را بشما
خبر ندهم؟ گفتند: چرا یا رسول الله
! فرمود: کسیکه از صله و بخشش
دریغ کند و بنده خود را بزند و تنها
بخورد، آنها گمان کردند خدا مخلوقی را
بدتر از او نیافریده.
سپس فرمود: بدتر از این را بشما
خبر ندهم؟ گفتند: چرا یا رسول الله
! فرمود: کسیکه بخیرش امید نیست
و از شرش ایمنی نباشد، آنها گمان کردند
خدا مخلوقی را بدتر از او نیافریده.
سپس فرمود: شما را خبر ندهم به
بدتر از این؟ عرض کردند: چرا یا

رسول الله ! فرمود: کسیکه زیاد فحش دهد و لعنت کند، چون مؤمنین را نزدش نام برند آنها را لعنت کند و چون آنها یادش کنند لعنتش کنند.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: سه صفت است که هر که داشته باشد منافق است ، اگر چه اهل نماز و روزه باشد و خود را مسلمان پندارد: 1- کسیکه چون امانت بدو سپارند خیانت کند 2- چون خبری دهد دروغ گوید 3- هرگاه وعده دهد خلف کند، خدای عزوجل در کتابش فرموده است : (((خدا خیانتکارانرا دوست ندارد، 58 سوره 8))) و فرموده : (((لعنت خدا بر او اگر از دروغگویان باشد 7- سوره 24))) و فرموده: ((: اسماعیل را در کتاب یاد کن ، همانا او درست وعده و رسول و پیغمبر بود. 54 سوره 19.)))

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: کسی را که شباهتش از همه شما بمن دورتر است بشما خبر ندهم ؟ گفتند: چرا یا رسول الله ! فرمود: کسیکه از فحش گفتن و فحش شنیدن پروا ندارد) فحش دهد و بسیار دهد) و بد زبانست و بخیل و متکبر و کینه توز و حسود و سخت دل و از هر خیری که بدان امید میرود دور است و از هر شری که از آن پرهیز میشود، از او ایمنی نیست.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَتْ مُنَافِقًا وَ إِنْ صَامَ وَ صَلَّى وَ زَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ مَنْ إِذَا أُتُمِّنَ خَانَ وَ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَ إِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ فِي كِتَابِهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ وَ قَالَ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ وَ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَذْكَرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَ كَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

اصول کافی ج : 3 ص : 398 روایه 8:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَبْعَدِكُمْ مِنِّي شَبْهًا قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْفَاحِشُ الْمُتَفَحِّشُ الْبَذِيءُ الْبَخِيلُ الْمُخْتَالُ الْحَقُودُ الْحَسُودُ الْقَاسِي الْقَلْبُ الْبَعِيدُ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ يُرْجَى غَيْرُ الْمَأْمُونِ مِنْ كُلِّ شَرٍّ يَنْتَقَى

اصول کافی ج : 3 ص : 399 روایه 9:

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ
رَفَعَهُ إِلَى سَلْمَانَ قَالَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ هَلَكَ عَبْدٌ نَزَعَ مِنْهُ الْحَيَاءُ إِنَّهُ الْحَيَاءُ
لَمْ تَلْقَهُ إِلَّا خَائِنًا مَخُونًا فَإِذَا كَانَ خَائِنًا
مَخُونًا نَزَعَتْ مِنْهُ الْأَمَانَةُ فَإِذَا نَزَعَتْ مِنْهُ
الْأَمَانَةُ لَمْ تَلْقَهُ إِلَّا فُظًّا غَلِيظًا فَإِذَا كَانَ
فُظًّا غَلِيظًا نَزَعَتْ مِنْهُ رِبْقَةُ الْإِيمَانِ فَإِذَا
نَزَعَتْ مِنْهُ رِبْقَةُ الْإِيمَانِ لَمْ تَلْقَهُ إِلَّا شَيْطَانًا
مَلْعُونًا

اصول کافی ج : 3 ص : 399 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:
سلمان فارس گوید: هرگاه خدای عزوجل
هلاک بنده ای را خواهد (او را مستحق
لطف و توفیق نداند) حیا را از او بگیرد و
چون حیا را از او گرفت او بمردم خیانت
کند و مردم باو، و چون چنین کرد،
امانت بکلی از او بر کنار شود، و چون
امانت از او رخت بر بست ، همواره خشن
و سخت دل شود، و چون خشن و
سخت دل شد، رشته ایمان از او بریده
شود، و چون رشته ایمان از او بریده شد،
او را جز شیطانی ملعون نبینی (صفتاش
همه شیطانی شود و مورد لعنت خدا و
ملانکه قرار گیرد).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ زِيَادٍ الْكَرْخِيِّ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ثَلَاثَ
مَلْعُونَاتٍ مَلْعُونٌ مَنْ فَعَلَهُنَّ الْمُتَغَوِّطُ فِي ظِلِّ
النُّزَالِ وَ الْمَانِعِ الْمَاءِ الْمُتَنَابِ وَ السَّادُّ
الطَّرِيقَ الْمُعْرِبَةَ

اصول کافی ج : 3 ص : 399 روایه 11:

ترجمه روایت شریفه:
پیغمبر (ص) فرمود: سه عمل مورد لعنت
است نسبت به کسی که آنها را انجام دهد:
1- کسی که در سایه گاه قافله تغوط کند.
2- هر که از نوبت آب کسی جلوگیری کند.
3- کسیکه راه روشن و معلوم را به بندد.

شرح:

مقصود از راه روشن و معلوم آن بمعنی راه نزدیکست ، و مقصود کسی است که راه نزدیک را بر مردم به بندد
و آنها را مجبور کند که از دور عبور کنند، و این روایت دلیل بر جواز لعن این اشخاص دارد، و شاید
لعنتی که از مسلمین در این موارد شنیده میشود متکی باین
روایات باشد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ
ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْكَرْخِيِّ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ثَلَاثَ
مَلْعُونٍ مَنْ فَعَلَهُنَّ الْمُتَغَوِّطُ فِي ظِلِّ النَّزَالِ وَ
الْمَانِعِ الْمَاءِ الْمُتَنَابِ وَ السَّادُّ الطَّرِيقَ
الْمَسْلُوكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 400 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: سه عمل
ملعونست یعنی انجام دهنده آنها: 1- کسی
که در سایه گاه کاروان تغوط کند 2-
کسیکه از آب نوبتی جلوگیری کند 3-

کسیکه راه عبور مردم را مسدود کند.

ترجمه روایت شریفه:

جابر بن عبدالله گوید: رسول خدا (ص) فرمود: بدترین مردان را بشما خبر ندهم؟ گفتیم: چرا یا رسول الله! فرمود: از بدترین مردان شما، تهمت زننده بی باک فحاشی است که تنها بخورد و از بخشش (واجب و مستحب) دریغ کند و بنده اش را بزند و عیالش را بدیگران پناه دهد (یعنی نسبت بمخارج و حوائج آنها کوتاهی کند تا مجبور شوند بدیگران پناه برند).

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيٍّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا أَخْبِرُكُمْ بِشِرَارِ رِجَالِكُمْ قُلْنَا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ إِنَّ مِنْ شِرَارِ رِجَالِكُمُ الْبَهَاتَ الْجَرِيءَ الْفَحَّاشَ الْأَكِلَ وَحَدَّهُ وَالْمَانِعَ رَفْدَهُ وَالضَّارِبَ عَبْدَهُ وَالْمُلْجِيَّ عِيَالَهُ إِلَى غَيْرِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 400 روایة 13:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: پنج کس را من و هر پیغمبر مستجاب الدعوه ای لعنت کرده ایم : 1- کسیکه چیزی در کتاب خدا زیاد کند 2- آنکه سنت مرا ترك کند 3- هر که قدر خدا را تکذیب کند (مانند مفوضه که توضیح عقیده آنها در ج 1 ص 215 گذشت) 4- کسیکه آنچه را خدا نسبت بعترت من محترم دانسته روا شمرد (آنها را بکشد یا اهانت و انکار کند) 5- غنیمت جنگی را (که دیگران هم در آن شرکت دارند) بخود اختصاص دهد و حلال داند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ مُيسِرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص خَمْسَةٌ لَعَنَتْهُمْ وَ كُلُّ نَبِيٍّ مُجَابٍ الزَّائِدُ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَ التَّارِكُ لِسُنَّتِي وَ الْمُكْذِبُ بِقَدْرِ اللَّهِ وَ الْمُسْتَحِلُّ مِنْ عِتْرَتِي مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَ الْمُسْتَأْثِرُ بِالْفِيءِ وَ الْمُسْتَحِلُّ لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 400 روایة 14:

باب ریا

بَابُ الرِّیَاءِ

توضیح:

ریا: بمعنی نشان دادن عمل است بمردم بمنظور جاه طلبی و خودنمایی و برای اینکه جلب نظر آنها کند و خود را نزد آنها پرهیزکار و متقی جلوه دهد چنانکه در باب نیت از این موضوع سخن بمیان آمد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) بعباد بن كثير بصری در مسجد فرمود: وای بر تو ای عباد از ریا، پرهیز که هر که برای غیر خدا کار کند، خدا او را بکسی که برایش کار کرده وا گذارد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ لِعَبَادِ بْنِ كَثِيرٍ الْبَصْرِيِّ فِي الْمَسْجِدِ وَيْلَكَ يَا عَبَادُ إِيَّاكَ وَ الرِّیَاءُ فَإِنَّهُ مَنْ عَمِلَ لِغَيْرِ اللَّهِ وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى مَنْ عَمِلَ لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 400 روایة 1:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: این امر (تشیع و مذهب داری) خود را برای خدا قرار دهید نه برای مردم، زیرا هر چه بمنظور خدا باشد، برای خداست (او میپذیرد و پاداش میدهد) و هر چه برای مردم است، بسوی خدا بالا نرود (خدا نپذیرد و پاداش ندهد/)

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ اجْعَلُوا أَمْرَكُمْ هَذَا لِلَّهِ وَ لَا تَجْعَلُوهُ لِلنَّاسِ فَإِنَّهُ مَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ لِلَّهِ وَ مَا كَانَ لِلنَّاسِ فَلَا يَصْعَدُ إِلَى اللَّهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 401 روایة 2:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هرگونه ریائی شرکست، هر که برای مردم کار کند، پاداشش بعهده مردم است و هر که برای خدا کار کند، ثوابش بر خداست.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ خُلَيْفَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع كُلُّ رِيَاءٍ شِرْكٌ إِنَّهُ مَنْ عَمِلَ لِلنَّاسِ كَانَ ثَوَابُهُ عَلَى النَّاسِ وَ مَنْ عَمِلَ لِلَّهِ كَانَ ثَوَابُهُ عَلَى اللَّهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 401 روایة 3:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ النَّضْرِ عَنْ سُؤَيْدِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَرَّاحٍ

الْمَدَانِي عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ
وَجَلَّ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ
عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا
قَالَ الرَّجُلُ يَعْمَلُ شَيْئًا مِنَ الثَّوَابِ لَا يَطْلُبُ
بِهِ وَجْهَ اللَّهِ إِنَّمَا يَطْلُبُ تَرْكِيبَةَ النَّاسِ
يَسْتَهْيِ أَنْ يُسْمَعَ بِهِ النَّاسُ فَهَذَا الَّذِي
أَشْرَكَ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ ثُمَّ قَالَ مَا مِنْ عَبْدٍ أَسْرَّ
خَيْرًا فَذَهَبَتْ الْأَيَّامُ أَبَدًا حَتَّى يُظْهَرَ اللَّهُ
لَهُ خَيْرًا وَمَا مِنْ عَبْدٍ يُسِرُّ شَرًّا فَذَهَبَتْ
الْأَيَّامُ أَبَدًا حَتَّى يُظْهَرَ اللَّهُ لَهُ شَرًّا

اصول کافی ج : 3 ص : 401 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) درباره قول خدای عزوجل : (((هر که امید لقاء پروردگارش را دارد باید عملی صالح کند و در عبادت پروردگارش هیچکس را شریک نسازد. 11 سوره 18))) (فرمود: شخصی کار ثوابی میکند و مقصودش خدا نیست ، بلکه میخواهد مردم بشنوند و او را بستایند، اینست کسیکه در عبادت پروردگارش شریک میآورد، سپس فرمود: هرگز نباشد بنده نیکه در نهان کار خیری کند و روزگار بگذرد، جز آنکه خدا برایش خیری ظاهر سازد، و هرگز بنده ای نباشد که در نهان شری کند و روزگار بگذرد، جز آنکه خدا برایش خیری ظاهر سازد، و هرگز بنده ای نباشد که در نهان شری کند و روزگار بگذرد، جز آنکه خدا برایش شری آشکار کند.

توضیح:

مرحوم مجلسی گوید: ای يظهر الله ذلك العمل الخفي للناس ... یعنی خدا همان عمل نهانش را برای مردم آشکار کند تا او را بستایند و علاوه بر ستایش خدا، ستایش مردم را هم تحصیل کند، ولی طبق تفسیر ایشان میبایست عبارت روایت يظهره الله خيره یا يظهره الله له الخير باشد ولی با نکره بودن خیر درست نمیاید، همچنین نسبت بجمله دوم.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى بْنِ
عُبَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَرْفَةَ قَالَ قَالَ لِي الرَّضَا
ع وَيَحْكُ يَا ابْنَ عَرْفَةَ اَعْمَلُوا لِعِزِّ رِيَاءٍ وَ
لَا سُمْعَةٍ فَإِنَّهُ مَنْ عَمَلَ لِعِزِّ اللَّهِ وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى
مَا عَمَلَ وَيَحْكُ مَا عَمَلَ أَحَدٌ عَمَلًا إِلَّا رَدَّاهُ
اللَّهُ إِنَّ خَيْرًا فَخَيْرٌ وَإِنْ شَرًّا فَشَرٌّ

اصول کافی ج : 3 ص : 402 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:
محمد بن عرقه گوید: امام رضا علیه السلام فرمود: وای بر تو ای پس عرقه ، کار کنید، نه بمنظور ریا و بگوش مردم رسیدن ، زیرا هر که برای غیر خدا کار کند، خدا او را بکارش واگذارد وای بر تو، کسی عملی نکند جز آنکه خدا عیبانی بر او پوشاند (از جنس همان عملش) اگر عملش خوب باشد عیبای خوب و اگر بد باشد عیبای بد.

توضیح:

ردا بمعنی عبا و پوستین و هر جامه ایستکه آنرا روی لباسها پوشند و تشبیه اثر و نتیجه عمل با آن از نظر آشکار بودن و فرا گرفتن آنست.

ترجمه روایت شریفه:

عمر بن یزید گوید: همراه امام صادق (ع) شام می خوردم که ناگاه این آیه را تلاوت فرمود: ((بلکه انسان بخود بیناست ، اگر چه عذرهای برای خود تراشد 14 سوره 75)) (ای ابا حفص ! انسان چه می کند (چرا چنین میکند و چه ثمری برای او دارد) که بسوی خدای عزوجل تقرب جوید بخلاف آنچه خدایتعالی از باطن او میداند (مانند کسیکه نماز بخواند و مقصودش نمایش بمردم باشد) رسول خدا (ص) می فرمود: هر که نیتی در دل داشته باشد، خدا لباسی مناسب آن بر او پوشد، اگر خوب باشد خوب و اگر بد باشد بد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدٍ قَالَ إِنِّي لَأَتَعَشَّى مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ وَلَوْ أَلْقَى مَعَاذِيرَهُ يَا أَبَا حَفْصٍ مَا يَصْنَعُ الْإِنْسَانُ أَنْ يَتَقَرَّبَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِخِلَافِ مَا يَعْلَمُ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ يَقُولُ مَنْ أَسْرَّ سَرِيرَةً رَدَّاهُ اللَّهُ رَدَّاءَهَا إِنْ خَيْرًا فَخَيْرٌ وَإِنْ شَرًّا فَشَرٌّ

اصول کافی ج : 3 ص : 402 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

پیغمبر (ص) فرمود: فرشته عمل بنده ای را بالا می برد و از آن مسرور است ، ولی چون آن عمل را که بصورت حسناتست . بالا برد، خدای عزوجل فرماید: آن اعمالرا در سجین (دیوان اعمال گنهکاران) گذارید. زیرا آن بنده این اعمالرا برای من بجا نیاورده.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ص إِنَّ الْمَلَكَ لَيَصْنَعُ بِعَمَلِ الْعَبْدِ مُبْتَهَجًا بِهِ فَإِذَا صَعِدَ بِحَسَنَاتِهِ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَجْعَلُوهَا فِي سَجِّينَ إِنَّهُ لَيْسَ إِلَيَّيَّ أَرَادَ بِهَا

اصول کافی ج : 3 ص : 402 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:

امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: ریاکار سه نشانه دارد چون مردم را ببیند (در عبادت) بنشاط آید، و هر گاه تنها

وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع ثَلَاثَ عَلَامَاتٍ لِلْمُرَائِي يَنْشَطُ إِذَا رَأَى النَّاسَ وَ يَكْسَلُ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ وَ يُحِبُّ أَنْ يُحْمَدَ فِي جَمِيعِ أُمُورِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 402 روایه 8:

باشد کسل شود، و دوست دارد که در هر کاری او را بستایند.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل فرماید: من بهترین شریکم ، (پس ای بنده دیگری را در عبادت شریک من مساز زیرا) هر کس در علمی که انجام میدهد، دیگری را شریک من سازد از او نپذیرم ، جز عملیکه خالص برای من باشد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَالِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنَا خَيْرُ شَرِيكِ مَنْ أَشْرَكَ مَعِيَ غَيْرِي فِي عَمَلٍ عَمِلَهُ لَمْ أَقْبَلْهُ إِلَّا مَا كَانَ لِي خَالِصاً

اصول کافی ج : 3 ص : 403 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که بمردم نشان دهد آنچه خدا دوست دارد و بخدانشان دهد (با خدا مبارزه کند) به آنچه ناپسند دارد، خدا را ملاقات کند در حالیکه او را دشمن داشته باشد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ دَاوُدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ أَظْهَرَ لِلنَّاسِ مَا يُحِبُّ اللَّهُ وَبَارَزَ اللَّهُ بِمَا كَرِهَهُ لِقِيَ اللَّهَ وَهُوَ مَأْقَتٌ لَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 403 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: چه می کند آنکه از شما خوبی را ظاهر بدی را در باطن میدارد مگر بباطن خود مراجعه نمیکند تا بداند موضوع چنان نیست ، در صورتیکه خدای عزوجل میفرماید: (((بلکه انسان بخود بیناست ، اگر چه عذرهای خود تراشد 14 (سوره 75))) باطن هرگاه درست شد ظاهر هم نیرومند می شود (اعضاء و جوارحش بعبادت توانا و محکم میشود بر خلاف ریاکار که در عبادت برای خداست و کسل است).

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ فَضْلِ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا يَصْنَعُ أَحَدُكُمْ أَنْ يُظْهَرَ حَسَنًا وَيُسِرَّ سَيِّئًا أَلَيْسَ يَرْجِعُ إِلَى نَفْسِهِ فَيَعْلَمُ أَنَّ ذَلِكَ لَيْسَ كَذَلِكَ وَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ إِنْ السَّرِيرَةَ إِذَا صَحَّتْ قَوِيَتْ الْعَلَانِيَةُ الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمْهُورٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 403 روایه 11:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ
جَعْفَرِ بْنِ بِشِيرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ
أَبِي بصيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا مِنْ
عَبْدٍ يُسِرُّ خَيْرًا إِلَّا لَمْ تَذْهَبِ الْأَيَّامُ حَتَّى يُظْهَرَ
لِلَّهِ لَهُ خَيْرًا وَ مَا مِنْ عَبْدٍ يُسِرُّ شَرًّا إِلَّا لَمْ
تَذْهَبِ الْأَيَّامُ حَتَّى يُظْهَرَ لِلَّهِ لَهُ شَرًّا
اصول کافی ج : 3 ص : 403 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: بنده ای
نیست که در نهان کار خیری کند، جز
آنکه روزگاری نگذشته ، خدا برای او
خیری ظاهر کند، و بنده ای نیست که در
نهان کار شری کند، جز اینکه روزگاری
نگذشته ، خدا برایش شری ظاهر کند.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ بِشِيرٍ عَنْ أَبِيهِ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ بِالْقَلِيلِ مِنْ عَمَلِهِ أَظْهَرَ اللَّهُ لَهُ أَكْثَرَ مِمَّا
أَرَادَ وَ مَنْ أَرَادَ النَّاسَ بِالْكَثِيرِ مِنْ عَمَلِهِ
فِي تَعَبٍ مِنْ بَدَنِهِ وَ سَهَرٍ مِنْ لَيْلِهِ أَبِي اللَّهِ
عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا أَنْ يَقْلَلَهُ فِي عَيْنٍ مَنْ سَمِعَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 404 روایه 13:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که با
عمل اندکش ، خدای عزوجل را قصد
کند، خدا هم بیشتر از آنچه قصد کرده
برایش نمایان سازد، و هر که با عمل
بسیار و رنج تن و بیدار خوابی
شبش ، مردم را قصد کند، خدای
عزوجل حتما عملش را در نظر شنوندگان
کم جلوه دهد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ تَخْبُثُ
فِيهِ سَرَائِرُهُمْ وَ تَحْسُنُ فِيهِ عُلَانِيَتُهُمْ
طَمَعًا فِي الدُّنْيَا لَا يُرِيدُونَ بِهِ مَا عِنْدَ رَبِّهِمْ
يَكُونُ دِينُهُمْ رِيَاءً لَا يَخَالِطُهُمْ خَوْفٌ يَغْمُهُمُ
اللَّهُ بِعِقَابٍ فَيَذَعُونَهُ دُعَاءَ الْغَرِيقِ فَلَا
يَسْتَجِيبُ لَهُمْ
اصول کافی ج : 3 ص : 404 روایه 14:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: زمانی برای
مردم پیش آید که برای طمع دنیا باطنشان
پلید و ظاهرشان زیبا باشد، و از ظاهر
خویش ثواب خدا را مقصود نداشته
باشند، دینشان ریا باشد و ترس از خدا
بآنها آمیخته نشده باشد: خدا آنها را
مجازات می همگانی کند، سپس مانند کسیکه
غرق می شود، دعا کنند و خدا مستجاب
نکند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدٍ قَالَ

أَنِّي لَا تَعْشَىٰ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِذْ تَلَا هَذِهِ
الْآيَةَ بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ وَ لَوْ
أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ يَا أَبَا حَفْصٍ مَا يَصْنَعُ
الْإِنْسَانُ أَنْ يَعْتَذِرَ إِلَى النَّاسِ بِخِلَافِ مَا يَعْلَمُ
اللَّهُ مِنْهُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ يَقُولُ مَنْ
أَسَرَّ سِرِّيَّةَ أَلْبَسَهُ اللَّهُ رِدَاءَهَا إِنْ خَيْرًا
فَخَيْرٌ وَإِنْ شَرًّا فَشَرٌّ

اصول کافی ج : 3 ص : 404 روایه 15:

ترجمه روایت شریفه:
(این روایت عین روایت ششم این
بابست که ترجمه آن گذشت و تنها در
جمله معتذر الی الناس و جمله اعلیسه با
آن اختلاف دارد که شاید بجهت همین
اختلاف تکرار شده ، و ممکن است از
اشتباهات نساخ باشد، زیرا از لحاظ
سند هم با آن روایت اختلاف ندارد.)

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي
جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ قَالَ الْإِبْقَاءُ عَلَى الْعَمَلِ أَشَدُّ
مِنَ الْعَمَلِ قَالَ وَ مَا الْإِبْقَاءُ عَلَى الْعَمَلِ قَالَ
يَصِلُ الرَّجُلُ بِصَلَاةٍ وَ يَنْفَقُ نَفَقَةً لِلَّهِ وَ خَدَهُ لَا
شَرِيكَ لَهُ فَكُتِبَ لَهُ سِرًّا ثُمَّ يَذْكُرُهَا وَ تُمْحَى
فَتُكْتَبُ لَهُ عِلَانِيَةً ثُمَّ يَذْكُرُهَا فَتُمْحَى وَ تُكْتَبُ
لَهُ رِيَاءٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 404 روایه 16:

ترجمه روایت شریفه:
حضرت ابیجعفر (ع) فرمود:
نگهداری عمل از خود عمل سخت
تر است ، راوی عرض کرد:
نگهداری عمل چیست ؟ فرمود: مردی
برای خدای یگانه بی شریک بخششی می
کند و خرجی مینماید، برایش عمل
نهانی نوشته میشود (که پذیرفته
خداست و ثواب دارد) سپس کارش را
بزبان میآورد و برایش عمل آشکار
مینویسند (که ثوابش کمتر است) باز هم
بزبان میآورد، تا آنرا محو کرده ، برایش
ربا می نویسد (که علاوه بر آنکه ثواب
ندارد مستحق عقابست.)

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ
عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ
الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ ص اخْشَوْا اللَّهَ خَشْيَةً لَيْسَتْ
بِتَعْذِيرٍ وَ اعْمَلُوا لِلَّهِ فِي غَيْرِ رِيَاءٍ وَ لَا
سُمْعَةٍ فَإِنَّهُ مَنْ عَمِلَ لِغَيْرِ اللَّهِ وَ كَلَّهُ اللَّهُ إِلَى
عَمَلِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 405 روایه 17:

ترجمه روایت شریفه:
امیرالمؤمنین (ص) فرمود: از خدا
چنان بترسید که محتاج عذر خواهی
نباشید (که مقصر نباشید) و بدون ریا و
قصد شهوت برای خدا کار کنید، زیرا هر
که برای غیر خدا کار کند، خدا او را
بعملش وا گذارد.

عَلِيُّ بْنُ إِسْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ الرَّجُلِ يَعْمَلُ
الشَّيْءَ مِنَ الْخَيْرِ فَيَرَاهُ إِنْسَانٌ فَيَسْرُهُ ذَلِكَ
فَقَالَ لَا بَأْسَ مَا مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَهُوَ يُحِبُّ أَنْ
يُظْهَرَ لَهُ فِي النَّاسِ الْخَيْرُ إِذَا لَمْ يَكُنْ صَنَعَ
ذَلِكَ لِدَلِّكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 405 روایة 18:

ترجمه روایت شریفه:

زراره گوید: از امام باقر (ع) پرسیدم
راجع بمردیکه کاری خیری میکند و
شخصی او را می بیند و او خوشش
میآید: فرمود: عیب ندارد، هر کس دوست
دارد و خوبیش میان مردم نمایان شود
بشرط آنکه عمل را بآن قصد انجام ندهد.

باب : ریاست طلبی

بَابُ طَلَبِ الرَّئَاسَةِ

ترجمه روایت شریفه:

معمر بن خلاد نزد حضرت ابوالحسن علیه السلام نام مردی را برد و گفت : او ریاست را دوست دارد، حضرت فرمود: بودن دو گرگ درنده در میان گله گوسفندیکه چوپانش حاضر نباشد، زیانبخش تر از ریاست نسبت بدین مسلمان نیست (ریاست طلبی از دو گرگ بدین مسلمان بیشتر زیان رساند).

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا فَقَالَ إِنَّهُ يُحِبُّ الرَّئَاسَةَ فَقَالَ مَا ذَنْبَانِ ضَارِيَانِ فِي غَنَمٍ قَدْ تَفَرَّقَ رِعَاؤُهُمَا بِأَضَرِّ فِي دِينِ الْمُسْلِمِ مِنَ الرَّئَاسَةِ
اصول کافی ج : 3 ص : 405 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که ریاست طلبد هلاک شود.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ أَخِيهِ أَبِي عَامِرٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ طَلَبَ الرَّئَاسَةَ هَلَكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 405 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: پرهیز از این رؤ سائیکه ریاست را بخود میبندد، زیرا بخدا سوگند که کفشها دنبال سر مردی صدا نکند، جز آنکه هلاک شود و هلاک کند (مقصود از این رؤ سا حسن بصری و سفیان ثوری و ابوحنیفه و امثال آنهاست).

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِيَّاكُمْ وَهُوَ لَاءِ الرُّؤْسَاءِ الَّذِينَ يَتَرَأْسُونَ فَوَ اللَّهِ مَا خَفَقَتِ النَّعَالُ خَلْفَ رَجُلٍ إِلَّا هَلَكَ وَ أَهْلَكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 406 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: ملعونست کسیکه ریاست را بخود بندد، ملعونست کسیکه بآن همت گمارد، ملعونست کسیکه

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَرِيعٍ وَ غَيْرِهِ رَفَعُوهُ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَلْعُونٌ مَنْ تَرَأَسَ مَلْعُونٌ مَنْ هَمَّ بِهَا مَلْعُونٌ مَنْ حَدَّثَ بِهَا نَفْسَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 406 روایه 4:

بفکر آن باشد.

ترجمه روایت شریفه:

ابو حمزه ثمالی گوید: امام صادق (ع) فرمود: بپرهیز از ریاست و بپرهیز از اینکه دنبال مردم روی، عرض کردم: قربانت کردم ریاست را فهمیدم و اما اینکه دنبال مردم روم، که من دو سوم آنچه دارم (از احادیث و اخبار شما) از دنبال مردم رفتن بدست آمده؟؟ فرمود: چنانکه تو فهمیدی نیست مقصود اینستکه بپرهیز از اینکه مردی را بدون دلیل (در برابر امام علیه السلام) به پیشوانی برگزینی و هر چه گوید تصدیقش کنی.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي
عَقِيلَةَ الصِّيرَفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا كَرَّامٌ عَنْ أَبِي
حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع
إِيَّاكَ وَ الرَّئِيسَةَ وَ إِيَّاكَ أَنْ تَطَّأَ أَعْقَابَ
الرِّجَالِ قَالَ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ أَمَّا الرَّئِيسَةُ فَقَدْ
عَرَفْتُهَا وَ أَمَّا أَنْ أَطَّأَ أَعْقَابَ الرِّجَالِ فَمَا
تُثْنَا مَا فِي يَدِي إِلَّا مِمَّا وَطِئْتُ أَعْقَابَ الرِّجَالِ
فَقَالَ لِي لَيْسَ حَيْثُ تَذْهَبُ إِيَّاكَ أَنْ تَنْصَبَ
رَجُلًا دُونَ الْحُجَّةِ فَتُصَدِّقَهُ فِي كُلِّ مَا قَالَ
اصول کافی ج : 3 ص : 406 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

ابا ربیع شامی گوید: امام باقر علیه السلام فرمود، و ای بر تو، ای ابا ربیع، ریاست مجو و گرگ مباش که بنام ما مردم را بخوری که خدا محتاجت کند، و دوباره ما آنچه خود نگفته ایم مگو (غلو مکن) زیرا ناچار تو (در قیامت) بازداشت و باز خواست شوی، پس اگر راست گو باشی تصدیقت کنیم، و اگر دروغگو باشی تکذیب کنیم.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى
عَنْ يُونُسَ عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ الشَّامِيِّ عَنْ أَبِي
جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ لِي وَيْحَكَ يَا أَبَا الرَّبِيعِ لَا
تَطْلُبَنَّ الرَّئِيسَةَ وَ لَا تَكُنْ ذَنْبًا وَ لَا تَأْكُلْ بِنَا
النَّاسِ فَيُفْقِرَكَ اللَّهُ وَ لَا تَقُلْ فِينَا مَا لَا
نَقُولُ فِي أَنْفُسِنَا فَإِنَّكَ مَوْفُوفٌ وَ مَسْنُودٌ لَا
مَحَالَةَ فَإِنْ كُنْتَ صَادِقًا صَدَقْنَاكَ وَ إِنْ كُنْتَ
كَاذِبًا كَذَّبْنَاكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 406 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) میفرمود: هر که ریاست خواهد هلاک شود.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنِ ابْنِ مِيَّاحٍ عَنْ أَبِيهِ
قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ أَرَادَ
الرَّئِيسَةَ هَلَكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 407 روایه 7:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى
عَنْ يُونُسَ عَنْ أَلَعَاءَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ
قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ أَ تَرَى
لَا أَعْرِفُ خِيَارَكُمْ مِنْ شَرَارِكُمْ بَلَى وَاللَّهِ وَ
إِنَّ شَرَارَكُمْ مِنْ أَحَبِّ أَنْ يُوطَأَ عَقْبُهُ إِنَّهُ لَا بُدَّ
مِنْ كَذَابٍ أَوْ عَاجِزٍ الرَّأْيِ
اصول کافی ج : 3 ص : 407 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:

محمد بن مسلم گوید: شنیدم امام صادق
(ع) فرمود: گمان نکنی که من خوبان و
بدان شما را نمیشناسم؟! چرا بخدا که
بدان شما کسی است که دوست دارد پشت
سرش راه روند، و بناچار باید دروغ
پردازد یا ناتوان در راء باشد.

شرح:

مقصود اینست که در هر عصری شخصی ریاست طلب که دوست داشته مردم دنبال سرش افتند
بوده است و او برابر سؤالات مردم یا دروغی از خود میتراشد یا درمانده و ناتوان وامی ماند و ممکن است
مقصود این باشد که: هر کس ریاست را دوست دارد چنین است.
مرحوم مجلسی گوید: ریاست بد و خوب دارد، ریاست خوب آنست که خدایتعالی به پیغمبران و اوصیاء
علیهم السلام داده و نیز مانند قاضی و امام جماعت و تدریس و وعظ و هر منصب شرعی که مقصود رئیس
دلسوزی برای مردم و جلوگیری از فساد و منکرات باشد، و این ریاست واجب کفائی و گاهی واجب عینی است
و ریاست مذموم و ناپسند آنست که شخص رئیس از منصبش سوء استفاده کند و مقصودش بدست آوردن اغراض
پست دنیا باشدو این اخبار بر وجوه مذمومه و ناپسندان حمل شود یا بر اینکه کسی نفس ریاست را دوست داشته
و جاه و طلب باشد و غرض شرعی مستحسنی از آن نداشته باشد.

باب : کسیکه عدالتی را بستاید و عمل دیگر کند

بَابُ مَنْ وَصَفَ عَذْلًا وَ عَمِلَ بغيره

توضیح:

مقصود از این باب اینست که : کسی از مطلب حق که مطابق قانون عدالت باشد دم زند و آنرا برای مردم بیان کند، ولی خودش بآن عمل نکند، یا از دین و امام بر حق ستایش کند و خودش پیروی شیطان نماید، چنانچه خدای عزوجل فرماید: لم تقولون مالا تفعلون و باز فرماید: اءاتامرون الناس بالبرو وتتسون انفسكم (((مردم را به نیکی امر میکنید و خود فراموش مینمائید.)))

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: پر حسرت ترین مردم روز قیامت کسی است که عدالتی را ستوده و عمل خودش بر خلاف آن باشد (زیرا در قیامت می بیند شنوندگان سخن او سعادتمند گشته ولی خودش بدبخت و گرفتار است).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنْ يُونُسَ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ إِنَّ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ
حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ وَصَفَ عَذْلًا ثُمَّ عَمِلَ
بغيره

اصول کافی ج : 3 ص : 408 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: روز قیامت سخت ترین مردم از لحاظ عذاب کسی است که عدالتی را بستاید و بر خلاف آن عمل کند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ سِنَانٍ عَنْ قُتَيْبَةَ
الْأَعَشَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ إِنَّ
مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ عَذَاباً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ
وَصَفَ عَذْلًا وَ عَمِلَ بغيره

اصول کافی ج : 3 ص : 408 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: پر حسرت ترین مردم روز قیامت کسی است که عدالتی را بستاید و بر خلاف عمل دیگر کند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ أَبِي يَغْفُورٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ النَّاسِ
حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ وَصَفَ عَذْلًا ثُمَّ خَالَفَهُ
إِلَى غَيْرِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 408 روایه 3:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ الْخُسَيْنِ بْنِ إِسْحَاقَ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَحْيَى
عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ
فَكُنُوبُوا فِيهَا هُمْ وَ الْغَاوُونَ قَالَ يَا أَبَا بصيرٍ

هُم قَوْمٌ وَصَفُوا عَدْلًا بِالسِّنِّهِمْ ثُمَّ خَالَفُوهُ
إِلَى غَيْرِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 409 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:
ابو بصیر گوید: امام صادق (ع)
راجع بقول خدای عزوجل فرمود:
((انها و گمراهان برو در دوزخ
افتند 94 سوره 26))) فرمود: ای
ابابصیر اینها مردمی هستند که
با زبان خود عدالتی را ستوده و در
مقام عمل بخلافش گرانیده اند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى بْنِ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
عَطِيَّةٍ عَنْ خَيْثَمَةَ قَالَ قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ ع
أَبْلَغُ شِيعَتَنَا أَنَّهُ لَنْ يُنَالَ مَا عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِعَمَلٍ
وَأَبْلَغُ شِيعَتَنَا أَنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ حَسْرَةٌ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ مَنْ وَصَفَ عَدْلًا ثُمَّ يُخَالِفُهُ إِلَى غَيْرِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 409 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: بشیعیان ما این
پیغام برسان که : هرگز ثواب خدا بکسی
جز با عمل نرسد و بآنه برسان که
پرحسرت ترین مردم روز قیامت کسی
است که عدالتی را ستاید و سپس بخلاف
آن گراید.

باب : دین را دام دنیا ساختن

بَابُ اخْتِتَالِ الدُّنْيَا بِالْدِّينِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: رسول خدا (ص) فرمود: خدای عزوجل فرماید: وای بر کسیکه دین را دام بدست آوردن دنیا کند، وای بر کسانی که مردمی را که بعدالت دستور دهند بکشند، وای بر کسانی که مؤمن در میان آنها با خوف و تقیه بسر برد، اینها بمن مضرور میشود؟ (برای اینکه نعمت و مهلتشان میدهم) یا بر من گستاخی میکنند، بحق خودم سوگند که فتنه و بلایی برای آنها پیش آورم که خردمندشان سرگردان شود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ
يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ
ع يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ
جَلَّ يَقُولُ وَيْلٌ لِلَّذِينَ يَخْتَلُونَ الدُّنْيَا
بِالدِّينِ وَيْلٌ لِلَّذِينَ يَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ
بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ وَيْلٌ لِلَّذِينَ يَسِيرُ
الْمُؤْمِنُ فِيهِمْ بِالتَّقِيَّةِ أَيْ يَغْتَرُّونَ أَمْ عَلَى
يَجْتَرُّونَ فَبِىْ حَلَفَتْ لَا تِيْحَنَ لَهُمْ فِتْنَةٌ تَتْرُكُ
الْحَلِيمَ مِنْهُمْ حَيْرَانٌ

اصول کافی ج : 3 ص : 407 روایة 1:

باب : مجادله و ستیزه و دشمنی با مردم

بَابُ الْمِرَاءِ وَالْخُصُومَةِ وَمُعَادَاةِ الرَّجَالِ

توضیح:

مقصود از این باب مباحثات و گفتگوهای است که میان مردم بر پا می شود و بر سخن یکدیگر اعتراض می کنند، برای اینکه سخن خود را اگر چه باطلست بکرس نشانند و اظهار فضل و دانش کنند، از این رو غالباً اینگونه مباحثات بدشمنی و دشنام و دوری از یکدیگر می کشد و اما بحث و مجادله برای اظهار حق یا فهمیدن حق محبوب و پسندیده است ، چنانکه خدایتعالی فرماید: و جادلهم بالتی هی اعحسن (((بروش نیکوتری با آنها مجادله کن.)))

ترجمه روایت شریفه:

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: از مجادله و ستیزه بپرهیزید که دل های دوستان و برادران را بیمار کنند و نفاق رویانند (زیرا سلامتی دل بصفا و صمیمت است و بیماریش بکینه و اندوه و پریشانی خاطر که از مجادله و ستیزه برخیزد و دوستان را با یکدیگر دو رو کند).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع إِيَّاكُمْ وَالْمِرَاءَ وَالْخُصُومَةَ فَإِنَّهُمَا يُمْرِضَانِ الْقُلُوبَ عَلَى الْإِخْوَانِ وَ يَنْبُتُ عَلَيْهِمَا النِّفَاقُ
اصول کافی ج : 3 ص : 409 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

پیغمبر (ص) فرمود: سه خصلت است که هر کس خدای عزوجل را با آنها ملاقات کند (با این سه خصلت بمیرد) از هر دریکه خواهد داخل بهشت شود: کسیکه خلقش نیکو باشد و در غیبت و حضور مردم از خدا بترسد و مجادله نکند اگرچه حق با او باشد.

وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ص ثَلَاثٌ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِنَّ دَخَلَ الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ بَابٍ شَاءَ مَنْ حَسَنَ خُلُقَهُ وَ خَشِيَ اللَّهَ فِي الْمَغِيبِ وَ الْمَحْضَرِ وَ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَ إِنْ كَانَ مُحِقًّا

اصول کافی ج : 3 ص : 409 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

و باز فرمود: کسیکه خدا را هدف مجادلاتش کند، بتحول بسیار نزدیک شود.

وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ مَنْ نَصَبَ اللَّهَ غَرَضًا لِلْخُصُومَاتِ أَوْ شَكَ أَنْ يُكْثَرَ الْإِنْتِقَالُ
اصول کافی ج : 3 ص : 410 روایه 3:

شرح:

مرحوم مجلسی ، برای این روایت سه معنی ذکر فرموده که دو معنی آن قریب بذهن است:

1- در ذات و صفات خدا وارد بحث و گفتگو نشوید و با یکدیگر ستیزه نمائی ، زیرا عقول و افکار بشر از درک آن قاصر است و از اینرو همواره از رایی برای دیگر منتقل میشوید، چنانچه از سخنان حکماء و متکلمین هویداست که هر کدام مذهب و عقیده ای دارند، پس بهتر آنستکه بتعلمیات قرآن و سنت اکتفا شود، (چنانچه درس 367 دو مثال از تعلیمات قرآن و اخبار را با تعلیمات حکما و عرفا تطبیق نمودیم) و ممکن است مراد به انتقال ، انتقال بکفر و باطل باشد.

2- هنگام مباحثه و مجادله بخدا سوگند یاد نکنید، زیرا ممکن است ، از ترس عذاب و عقاب خدا از آنچه سوگند خورده اید برای دیگر منتقل شوید و رسوا گردید.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: با شخص حلیم و سفیه مجادله مکن ، زیرا حلیم دشمنی دارد و سفیه آزارت رساند.

عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بُشَيْرٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا تُمَارِئَنَّ حَلِيمًا وَلَا سَفِيهًا فَإِنَّ الْحَلِيمَ يَقْلِبُكَ وَالسَّفِيهَ يُؤْذِيكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 410 روایه 4:

توضیح:

حلیم دو معنی دارد: 1- خردمند و عاقل . 2- خویشتن داری که در کارها شتاب نکند و هر دو معنی در اینجا مناسب است و سفیه بیخبر و نادانست.

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا (ص) فرمود: نبود زمانیکه جبرئیل نزد من آید، جز آنکه غالباً میگفت : ای محمد از بغض و دشمنی مردم بپرهیز.

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَطِيَّةٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَرِيدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا كَادَ جَبْرَائِيلُ ع يَأْتِينِي إِلَّا قَالَ يَا مُحَمَّدُ اتَّقِ شَحْنَاءَ الرِّجَالِ وَ عَدَاوَتَهُمْ
اصول کافی ج : 3 ص : 410 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: جبرئیل به پیغمبر گفت : از گفتگو و ستیزه با مردم بپرهیز.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ الْكَنْدِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ جَبْرَائِيلُ ع لِلنَّبِيِّ ص إِيَّاكَ وَ مَلَاحَةَ الرِّجَالِ
اصول کافی ج : 3 ص : 410 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: از بزرگترین شر پرهیزد که موجب گناه و آزار و غرامت شود، و عیب پوشیده را آشکار کند.

عَنْهُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَيَابَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِيَّاكُمْ وَ الْمَشَارَةَ فَإِنَّهَا تُورِثُ الْمَعْرَةَ وَ تُظْهِرُ الْمُغُورَةَ
اصول کافی ج : 3 ص : 411 روایه 7:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ

عِيسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَنَسَةَ الْعَابِدِ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِيَّاكُمْ وَ
الْخُصُومَةَ فَإِنَّهَا تَشْغُلُ الْقُلُوبَ وَ تُورِثُ
النَّفَاقَ وَ تَكْسِبُ الضَّعَائِنَ
اصول کافی ج : 3 ص : 411 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:
و فرمود: از دشمنی با یکدیگر
بپرهیزید، زیرا دشمنی دل را مشغول
کند و موجب نفاق شود و کینه ها پدید
آرد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ
يَزِيدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص مَا كَادَ جِبْرِيلُ ع يَأْتِينِي إِلَّا قَالَ يَا مُحَمَّدُ
اتَّقِ شَحْنَاءَ الرِّجَالِ وَ عَدَاوَتَهُمْ
اصول کافی ج : 3 ص : 411 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:
(عین حدیث پنجم این بابست)

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ مَهْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ص مَا أَتَانِي جِبْرِيلُ ع قَطُّ إِلَّا وَ عَظَنِي فَأَخَّرُ
قَوْلَهُ لِي إِيَّاكَ وَ مُشَارَةَ النَّاسِ فَإِنَّهَا تَكْشِفُ
الْعَوْرَةَ وَ تَذْهَبُ بِالْعِزِّ
اصول کافی ج : 3 ص : 411 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: هیچگاه نبود که
جبرئیل نزد من آید، جز آنکه مرا موعظه
میکرد و آخرین سخنش بمن این بود که :
از دشمنی با مردم پرهیز))) زیرا که آن
عیب نهفته را آشکار کند و عزت را ببرد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ
إِسْمَاعِيلَ عَنْ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ
ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ
الْحَمِيدِ عَنْ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا
عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا عَهْدَ
إِلَيَّ جِبْرِيلُ ع فِي شَيْءٍ مَا عَهْدَ إِلَيَّ فِي
مُعَادَاةِ الرِّجَالِ
اصول کافی ج : 3 ص : 411 روایه 11:

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا (ص) فرمود: آن اندازه که
جبرئیل درباره دوری از دشمن با مردم
بمن سفارش کرد، درباره چیز دیگری
سفارش نکرد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ ع مَنْ زَرَعَ الْعَدَاوَةَ حَصَدَ مَا بَدَّرَ
اصول کافی ج : 3 ص : 411 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: هر که دشمنی
بکارد، کاشته خود را درو کند.

باب : خشم و غضب

بَابُ الْغَضَبِ

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله
فرمود: غضب ایمان را فاسد کند
چنانکه سرکه عسل را.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الثَّوَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص الْغَضَبُ يُفْسِدُ الْإِيمَانَ كَمَا يُفْسِدُ الْخَلُّ
الْعَسَلُ

اصول کافی ج : 3 ص : 412 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

میسر گوید: خدمت امام باقر (ع) از
غضب سخن بمیان آمد. حضرت فرمود:
همانان مرد غضب میکند و تا داخل
دوزخ نشود، هرگز راضی نگردد (تا
مرتکب گناهی نشود خشمش تسکین نیابد)
پس هر کس بر مردمی خشمگین شد، و
ایستاده بود، باید فوری بنشیند، تا پلیدی
شیطان از او دور شود، و هر کس بر
خویشاوندانش غضب کند باید نزدیک او
رود و تنش را مس کند (مثلاً دست به
دست او ساید) زیرا خویشاوند هرگاه مس
شود آرامش یابد.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَقْبَةَ
عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَيْسَرٍ قَالَ ذَكَرَ الْغَضَبُ عِنْدَ
أَبِي جَعْفَرٍ ع فَقَالَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَغْضَبُ فَمَا
يَرْضَى أَبَدًا حَتَّى يَدْخُلَ النَّارَ فَأَيُّمَا رَجُلٍ
غَضِبَ عَلَى قَوْمٍ وَ هُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ مِنْ
قَوْرِهِ ذَلِكَ فَإِنَّهُ سَيَذْهَبُ عَنْهُ رَجُزُ الشَّيْطَانِ
وَ أَيُّمَا رَجُلٍ غَضِبَ عَلَى ذِي رَحِمٍ فَلْيَدْنُ مِنْهُ
فَلْيَمْسَهُ فَإِنَّ الرَّحِمَ إِذَا مُسَّتْ سَكَتَتْ

اصول کافی ج : 3 ص : 412 روایه 2:

شرح:

علماء اخلاق برای چاره و علاج غضب دو راه علمی و عملی ذکر کرده اند. راه علمیش آنستکه بنده خدا
تفکر کند در آیات و اخباریکه در مذمت غضب و خشم و ستایش عفو و حلم و کظم غیظ وارد شده است و راه
عملیش آنستکه : چون خشمگین شود، اعوذ بالله من الشیطان الرجیم بگوید و با آب سرد وضو بگیرد یا
غسل کند و اگر ایستاده است بنشیند و اگر نشسته دراز کشد و اگر بر قامیل و خویشاوندش غضب
کرده نزدیک او رود و دست ببدن او گذارد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: غضب کلید هر
شری است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ قَرْقَدٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ ع الْغَضَبُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ

اصول کافی ج : 3 ص : 412 روایه 3:

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: شنیدم پدرم میفرمود: مردی بیابانی خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: من صحرا نشینم (و چون نمیتوانم همیشه از خدمت شما استفاده کنم) کلمات جامعی بمن بیاموز، فرمود: دستورات میدهم که غضب مکن، مرد عرب در خواست خود را سه بار تکرار کرد (و همان جواب شنید) تا آنمرد بخود آمد و گفت: دیگر سوألی نمیکنم، رسول خدا صلی الله علیه و آله جز بخیر مرا دستور نفرمود (زیرا همان غضب نکردن مرا از دشنام و تهمت و آزار مسلمان و چاقوکشی و آدم کشی و گناهان دیگر باز میدارد) سپس فرمود: پدرم میفرمود: سخت تر از غضب چه چیز است؟ همانا مرد غضب میکند و در اثر آن مرتکب قتل نفس که خدا حرام کرده میشود و زن پاکدامن را متهم می سازد.

ترجمه روایت شریفه:

عبدالا علی گوید: به امام صادق (ع) عرض کردم: مرا اندرزی ده که از آن پند گیرم، فرمود: مردی خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: یا رسول الله: اندرزی بمن بیاموز که از آن پند گیرم، حضرت باو فرمود برو و غضب مکن، سپس تکرار کرد و باز حضرت فرمود: برو و غضب مکن تا سه بار.

خَالِدٌ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سَلَيْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُ أَبِي ع يَقُولُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ص رَجُلٌ بَدَوِيٌّ فَقَالَ إِنِّي أَسْكُنُ الْبَادِيَةَ فَعَلَّمَنِي جَوَامِعَ الْكَلَامِ فَقَالَ أَمْرُكَ أَنْ لَا تَغْضَبَ فَأَعَادَ عَلَيْهِ الْأَعْرَابِيُّ الْمَسْأَلَةَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ حَتَّى رَجَعَ الرَّجُلُ إِلَى نَفْسِهِ فَقَالَ لَا أَسْأَلُ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ هَذَا مَا أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ص إِلَّا بِالْخَيْرِ قَالَ وَكَانَ أَبِي يَقُولُ أَيُّ شَيْءٍ أَشَدُّ مِنَ الْغَضَبِ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَغْضَبُ فَيَقْتُلُ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ وَ يَقْذِفُ الْمُحْصَنَةَ

اصول کافی ج : 3 ص : 412 روایه 4:

عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَلَّمَنِي عِظَةً أَتَعِظُ بِهَا فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص أَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَّمَنِي عِظَةً أَتَعِظُ بِهَا فَقَالَ لَهُ انْطَلِقْ وَلَا تَغْضَبْ ثُمَّ أَعَادَ إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ انْطَلِقْ وَلَا تَغْضَبْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 413 روایه 5:

عَنْهُ عَنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ سَيْفِ بْنِ

عَمِيرَةَ عَمَّنْ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ
كَفَّ غَضَبَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 413 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) میفرمود: هر که غضب
خود را نگه دارد، خدا عیب او را
پوشاند.

عَنْهُ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ
عَنْ حَبِيبِ السَّجِسْتَانِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ
مَكْتُوبٌ فِي التَّوْرَةِ فِيمَا نَجَّى اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ بِهِ مُوسَى ع يَا مُوسَى أَمْسِكْ غَضَبَكَ
عَمَّنْ مَلَكَكَ عَلَيْهِ أَكْفَأَ عَنْكَ غَضَبِي
اصول کافی ج : 3 ص : 413 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: در کتاب
تورات در ضمن مناجات خدای
عزوجل با موسی علیه السلام است : که :
ای موسی خشم خود را از کسیکه ترا بر
او مسلط ساخته ام بازگیر تا خشم خود را
از تو باز گیرم.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ يَحْيَى بْنِ
عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ قَالَ أَبُو
عَبْدِ اللَّهِ ع أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى بَعْضِ
أَنْبِيَائِهِ يَا ابْنَ آدَمَ اذْكُرْنِي فِي غَضَبِكَ
أَذْكُرَكَ فِي غَضَبِي لَا أَمْحَقَكَ فِيمَنْ أَمْحَقُ وَ
ارْضَ بِي مُنْتَصِراً فَإِنَّ انْتِصَارِي لَكَ خَيْرٌ مِنْ
انْتِصَارِكَ لِنَفْسِكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 413 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: خدای عزوجل
به یکی از پیغمبرانش وحی فرمود: ای
پسر آدم در حال خشم مرا یاد کن تا
در حال خشمم ترا یاد کنم (قدرت مرا
بیاد آور تا عفو مرا شامل حالت گردانم)
و با آنها که (در اثر خشم خود) نابودشان
میکم نابودت نکنم و با انتقام گیری من
(از دشمنانت) راضی باش ، زیرا انتقام
گیری من برای تو بهتر از انتقام گرفتن تو
برای خودت میباشد.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَفْبَةَ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
مِثْلُهُ وَ زَادَ فِيهِ وَ إِذَا ظَلَمْتَ بِمَظْلَمَةٍ فَارْضَ
بِانْتِصَارِي لَكَ فَإِنَّ انْتِصَارِي لَكَ خَيْرٌ مِنْ
انْتِصَارِكَ لِنَفْسِكَ
اصول کافی ج : 3 ص : 414 روایه 9:

ترجمه روایت شریفه:
و در روایت دیگر مانند همین روایت
ذکر نموده ، ولی در آنجا افزوده است : و
هرگاه مظلوم شدی و سستی بتو رسید
بانتقام گرفتن من برای خود راضی باش ،
زیرا انتقام گرفتن من برای تو بهتر از

انتقام گیری تو برای خودت میباشد.

ترجمه روایت شریفه:

اسحاق بن عمار گوید: شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: در تورات نوشته است: ای آدمیزاد، هرگاه خشم گیری مرا بباد آورد تا ترا هنگام خشمم بباد آورم و با آنها که نابودشان میکنم نابودت نکنم و چون ستمی بر تو شد، بانتقام گیری من برای خود راضی باش، زیرا انتقام گیری من برایت از انتقام گیری خودت بهتر است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
عِيسَى بْنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ
عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ فِي
التَّوْرَةِ مَكْتُوباً يَا ابْنَ آدَمَ اذْكُرْنِي حِينَ
تَغْضَبُ اذْكُرْكَ عِنْدَ غَضَبِي فَلَا أَمْحَقَّكَ فِيمَنْ
أَمْحَقُّ وَ إِذَا ظَلَمْتَ بِمَظْلَمَةٍ فَارْضَ
بِانتِصَارِي لَكَ فَإِنَّ انتِصَارِي لَكَ خَيْرٌ مِنْ
انتِصَارِكَ لِنَفْسِكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 414 روایه 10:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مردی به پیغمبر صلی الله علیه و آله عرض کرد: یا رسول الله! مرا تعلیم ده، فرمود: برو و غضب مکن، آنمرد گفت: همین مرا بس است و بجانب قبیله خود رفت، ناگاه در میان قومش جنگی پیا شد، و اسلحه پوشیده در برابر یکدیگر صف کشیدند، آنمرد هم چون چنان دید، اسلحه پوشید و بصف ایستاد، ناگاه سخن پیغمبر صلی الله علیه و آله را بباد آورد که باو فرمود: ((غضب مکن)) سپس اسلحه را کنار گذاشت، و نزد مردمیکه دشمن قومش بودند آمد و گفت: این مردم هر جراحت و قتل و زدن بی نشانه ای که در افراد شما باشد بعهده من و من خونبهای آنرا بشما میپردازم) اما زخم نشانه دار را از زنده اش بگیرید) آن مردم گفتند، هر چه چنین

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ وَ
عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ
جَمِيعاً عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِذٍ عَنْ
أَبِي خَدِيجَةَ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ ص يَا
رَسُولَ اللَّهِ عَلَّمْنِي قَالَ اذْهَبْ وَ لَا تَغْضَبْ
فَقَالَ الرَّجُلُ قَدْ اِكْتَفَيْتُ بِذَاكَ فَمَضَى إِلَى
أَهْلِهِ فَإِذَا بَيْنَ قَوْمِهِ حَرْبٌ قَدْ قَامُوا صُفُوفاً وَ
لَبَسُوا السَّلَاحَ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ لَبَسَ سِلَاحَهُ
ثُمَّ قَامَ مَعَهُمْ ثُمَّ ذَكَرَ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ ص
لَا تَغْضَبْ فَرَمَى السَّلَاحَ ثُمَّ جَاءَ يَمْشِي إِلَى
الْقَوْمِ الَّذِينَ هُمْ عَدُوُّ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا هَؤُلَاءِ مَا
كَانَتْ لَكُمْ مِنْ جِرَاحَةٍ أَوْ قَتْلٍ أَوْ ضَرْبٍ
لَيْسَ فِيهِ أَثَرٌ فَعَلَيْ فِي مَالِي أَنَا أَوْ فَيَكْمُوهُ
فَقَالَ الْقَوْمُ فَمَا كَانَ فَهُوَ لَكُمْ نَحْنُ أَوْلَى
بِذَلِكَ مِنْكُمْ قَالَ فَاصْطَلَحَ الْقَوْمُ وَ ذَهَبَ
الْغَضَبُ

اصول کافی ج : 3 ص : 414 روایه 11:

باشد بنفع شما و ما از شما بپرداخت این جرمه سزاوارتریم ، سپس با یکدیگر صلح کردند و آن کینه از میان برداشت.

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) فرمود: این غضب (و خشمی که در وجود شماست) شراره ای است شیطانی که در دل آدمیزاد شعله ور می شود، و چون کسی از شما خشمگین شود، چشمانش سرخ شود و رگهای گردنش ورم کند و شیطان در وجودش در آید، پس هرگاه کسی از شما از این حالت خویش بترسد، بزمین بچسبد، زیرا وسوسه شیطان در آن هنگام از او دور شود.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيٍّ
بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ
عَنْ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ إِنَّ هَذَا الْغَضَبَ جَمْرَةٌ
مِنَ الشَّيْطَانِ تَوْقُدُ فِي قَلْبِ ابْنِ آدَمَ وَإِنْ
أَحْدَكُمُ إِذَا غَضِبَ أَحْمَرَّتْ عَيْنَاهُ وَ انْتَفَخَتْ
أَوْدَاجُهُ وَ دَخَلَ الشَّيْطَانُ فِيهِ فَإِذَا خَافَ
أَحْدَكُمُ ذَلِكَ مِنْ نَفْسِهِ فَلْيُلْزِمِ الْأَرْضَ فَإِنَّ
رَجَزَ الشَّيْطَانِ لَيَذْهَبُ عَنْهُ عِنْدَ ذَلِكَ
أصول کافی ج : 3 ص : 415 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: غضب دل شخص حکیم را نابود کند (از اینرو بجای حکمت از او سفاهت بینند) و فرمود: هر کس مالک غضب خود نباشد، مالک عقل خود نخواهد بود.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ ع الْغَضَبُ مَمْحَقَةٌ لِقَلْبِ الْحَكِيمِ وَ قَالَ مَنْ
لَمْ يَمْلِكْ غَضَبَهُ لَمْ يَمْلِكْ عَقْلَهُ
أصول کافی ج : 3 ص : 415 روایه 13:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: کسیکه خود را از ریختن آبروی مردم نگهدارد، خدا در قیامت از (عیب) او درگذرد، و هر که خشم خود را از مردم باز گیرد، خدای تبارک و تعالی عذاب روز قیامت را از او باز گیرد.

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ
الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ
أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ كَفَّ نَفْسَهُ عَنْ أَعْرَاضِ
النَّاسِ أَقَالَ اللَّهُ نَفْسَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مَنْ
كَفَّ غَضَبَهُ عَنِ النَّاسِ كَفَّ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ
تَعَالَى عَنْهُ عَذَابَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
أصول کافی ج : 3 ص : 415 روایه 14:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: هر که خشم خود
را از مردم باز گیرد، خدا عذاب روز قیامت
را از او باز گیرد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ ابْنِ
مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ
مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ عَنِ النَّاسِ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ
عَذَابَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
اصول کافی ج : 3 ص : 415 روایة 15:

باب حسد**بَابُ الْحَسَدِ****ترجمه روایت شریفه:**

امام باقر (ع) فرمود: همانا مرد هرگونه تندى و شتابزدگى میکند و کافر میشود، و حسد ایمان را میخورد، چنانکه آتش هیزم را میخورد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِنَّ الرَّجُلَ لَيَأْتِي بِأَيِّ بَادِرَةٍ فَيَكْفُرُ وَإِنَّ الْحَسَدَ لَيَأْكُلُ الْإِيمَانَ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ

اصول کافی ج : 3 ص : 416 روایه 1:

شرح:

باده به معنی تیزی خشم و شتاب زدگی و خطای در گفتار و کرداری است که از خشم پدید آید و سخن بی اندیشه را نیز گویند، پس مراد جمله اول اینست که خشم و تندى گاهی موجب میشود که انسان شتاب زده میشود و بخدا و پیغمبر صلی الله علیه و آله، ناسزا می گوید - یا قرآن را زیر پا میگذارد و پاره میکند و در نتیجه مرتد و کافر می شود، پس باید از غضب پرهیز کرد و در علاج آن کوشید، و ممکن است کلمه (((فیکفر))) مشدد قرأنت شود پس معنی اینست که بعضی از شتابزدگی ها و اشتباهات گفتار و کردار بخشوده می شود، زیرا انسان بی اختیار می شود و پشیمان می گردد، و اما راجع بحسد در آخر این باب توضیحی بیان می شود، انشاء الله تعالی.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: حسد ایمان را می خورد چنانکه آتش هیزم را می خورد.

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سَلِيمَانَ عَنْ جَرَّاحِ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْإِيمَانَ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ

اصول کافی ج : 3 ص : 416 روایه 2:

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ اتَّقُوا اللَّهَ وَ لَا يَحْسُدْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا إِنَّ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ كَانَ مِنْ شَرَانِعِهِ السَّيِّئِ فِي الْبِلَادِ فَخَرَجَ فِي بَعْضِ سَيِّحِهِ وَ مَعَهُ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ قَصِيرٌ وَ كَانَ كَثِيرَ اللَّزُومِ لِعِيسَى ع فَلَمَّا انْتَهَى عِيسَى إِلَى الْبَحْرِ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ بِصَحَّةٍ يَقِينٍ مِنْهُ فَمَشَى عَلَى ظَهْرِ الْمَاءِ فَقَالَ الرَّجُلُ الْقَصِيرُ حِينَ نَظَرَ إِلَى عِيسَى ع جَازَهُ بِسْمِ اللَّهِ بِصَحَّةٍ يَقِينٍ مِنْهُ فَمَشَى عَلَى الْمَاءِ وَ لَحِقَ بِعِيسَى ع فَدَخَلَهُ الْعُجْبُ بِنَفْسِهِ فَقَالَ هَذَا عِيسَى رُوحَ اللَّهِ يَمْشِي عَلَى

الْمَاءِ وَ أَنَا أَمْشِي عَلَى الْمَاءِ فَمَا فَضَّلَهُ عَلَيَّ
 قَالَ فَرُمِسَ فِي الْمَاءِ فَاسْتَعَاثَ بِعِيسَى
 فَتَنَاولَهُ مِنَ الْمَاءِ فَأَخْرَجَهُ ثُمَّ قَالَ لَهُ مَا قُلْتَ
 يَا قَصِيرُ قَالَ قُلْتُ هَذَا رُوحُ اللَّهِ يَمْشِي
 عَلَى الْمَاءِ وَ أَنَا أَمْشِي عَلَى الْمَاءِ
 فَدَخَلَنِي مِنْ ذَلِكَ عَجَبٌ فَقَالَ لَهُ عِيسَى لَقَدْ
 وَضَعْتَ نَفْسَكَ فِي غَيْرِ الْمَوْضِعِ الَّذِي
 وَضَعَكَ اللَّهُ فِيهِ فَمَقَّتَكَ اللَّهُ عَلَيَّ مَا قُلْتَ
 فَتُبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِمَّا قُلْتَ قَالَ فَتَابَ
 الرَّجُلُ وَ عَادَ إِلَى مَرْبَّتِهِ الَّتِي وَضَعَهُ اللَّهُ
 فِيهَا فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ لَا يَحْسَدَنَّ بَعْضُكُمْ بَعْضًا
اصول کافی ج : 3 ص : 416 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:

داود رقی گوید: شنیدم امام صادق (ع) میفرمود: از خداوند پروا کنید و بریکدیگر حسد مبرید همانا از جمله مقررات دینی عیسی بن مریم گردش در شهرها بود، در یکی از گردشها مردی کوتاه قد که غالباً ملازم عیسی (ع) و از اصحاب آنحضرت بود همراهش شد، چون عیسی بدریا رسید، با یقین درست فرمود: بسم الله و بر روی آب راه رفت، چو مرد کوتاه قد عیسی علیه السلام را دید که بر روی آب میگذرد او هم با یقین درست گفت بسم الله و بر روی آب براه افتاد تا بعیسی علیه السلام رسید، آنگاه خود بینی او را گرفت و با خود گفت: این عیسی روح الله است که بر روی آب میرود و من هم روی آب میروم پس او را بر من چه فضیلتی باشد؟ آنگاه در آب فرو رفت و از عیسی فریاد رسی خواست، عیسی دستش را گرفت و از آب بیرون آورد و باو گفت: ای کوتاه قد؛ چه گفتی؟ (که در آب فرو رفتی) گفت: من گفتم: این روح الله است که روی آب راه می رود و من هم روی آب راه می روم و مرا خود بینی فرا گرفت، عیسی به او فرمود: خود را در جانی گذاشتی که خدایت در آنجا نگذاشته، پس خدا بسبب این گفتار ترا مبعوض داشت، از آنچه گفتی بسوی خدای عزوجل تو به کن. امام علیه السلام فرمود: آنمرد توبه کرد و برتبه ایکه خدا برایش قرار داده بود برگشت، پس از خداپروا کنید و بر یکدیگر حسد نبرید.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ
السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ص كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا وَ كَادَ
الْحَسَدُ أَنْ يَغْلِبَ الْقَدْرَ

اصول کافی ج : 3 ص : 417 روایه 4:

شرح:

مرحوم مجلسی برای حمله اول سه قول از خود و غرالی و راوندی نقل می کند، ولی چنانکه در آخر میگوید برگشت هر سه قول به يك چیز است و خلاصه آن اقوال اینستکه : مقصود از فقر نیازمندی و احتجاج بمردم و عدم اعتماد و توجه بخالق است ، چنین فقری بخدانسبت بی عدالتی دهد و با مرتکب دزدی و خیانت و کمك بظلمه و راهزنی و آدمکشی گردد، و این اعمال نزدیک بکفر است.

و اما برای جمله دوم پنج معنی ذکر می کند.

(1) از راوندی (ره) گاهی حسد انسانرا وادار می کند که محسود را بکشد و مالش را تلف کند و زندگیش را از میان ببرد، پس گویا چنین شخصی کوشش میکند که بر مقدرات خدا غلبه کند....

(2) گاهی حسد سبب زیادی نعمت محسود می شود و بر مقدرات او غلبه می کند.

(3) حسد موجب تغییر نعمت حاسد می شود و خیراتی که برای او مقدر شده بسبب حسدش زایل می گردد.

(4) گناه حسد نزدیکست که از اعتقاد به قدر زیادتیر شود، با وجود سختی عذابی که قدریه دارند.

(5) اشاره بتأثیر چشم زخم دارد، زیرا حسد سبب چشم زدن می شود، چنانچه جماعتی از مفسرین آیه شریفه و من شر حاسد اذا حسد را به چشم زدن تفسیر کرده اند و نیز عامه از پیغمبر صلی الله علیه و آله و خاصه از امام صادق (ع) روایت کرده اند که : اگر چیزی بر قدر پیشی گیرد چشم زدن است.

و مرحوم طبرسی راجع به آیه شریفه لا تدخلوا من باب واحد گفته است : چون یعقوب علیه السلام ترسید که پسرانش را چشم زنند بآنها گفت : همگی از يك در وارد نشوید، ولی جبائی چشم زدن را انکار کرده و گفته است برهانی برای اثباتش نداریم ، اما بیشتر محققین آنها پذیرفته و درست دانسته اند، سپس مرحوم مجلسی سه قول از جاحظ بلخی و حکماء برای اثبات آن نقل می کند و در آخر هم تاءیدی از سید رضی - قدس الله روحه - ذکر می فرماید.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: آفت دین حسد و خود بینی و بالیدن است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ قَالَ قَالَ أَبُو
عَبْدِ اللَّهِ ع أَفَّهَ الدِّينِ الْحَسَدُ وَالْعُجْبُ وَ
الْفَقْرُ

اصول کافی ج : 3 ص : 418 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خدای عزوجل بموسی بن عمران علیه السلام فرمود: ای پس عمران ؛ بر آنچه از فضل خود بمردم داده ام حسد مبر و چشمت را دنبال آن دراز مکن و دلت را پی آن مبر، زیرا حسد برنده از نعمت من ناراحت است و از تقسیمی که

يُونُسُ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
لِمُوسَى بْنِ عِمْرَانَ ع يَا ابْنَ عِمْرَانَ لَا
تَحْسُدَنَّ النَّاسَ عَلَى مَا آتَيْتَهُمْ مِنْ فَضْلِي وَ
لَا تَمْدَنَّ عَيْنِيكَ إِلَى ذَلِكَ وَ لَا تَتَّبِعْهُ نَفْسُكَ
فَإِنَّ الْحَاسِدَ سَاطِطٌ لِنِعْمِي صَادٌّ لِقَسَمِي الَّذِي
قَسَمْتُ بَيْنَ عِبَادِي وَ مَنْ يَكُ كَذَلِكَ فَلَسْتُ
مِنْهُ وَ لَيْسَ مِنِّي

اصول کافی ج : 3 ص : 418 روایه 6:

میان بندگانم کرده ام جلوگیری است ، و کسیکه چنین باشد، من از او نیستم و او از من نیست (میان من و او ارتباط و آشنائی نباشد)

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: مؤمن غبطه برد و حسد نبرد، ولی منافق حسد برد و غبطه نبرد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُنْقَرِيِّ عَنِ الْفَضِيلِ بْنِ عِيَّاضٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَغْبِطُ وَلَا يَحْسَدُ وَالْمُنَافِقُ يَحْسَدُ وَلَا يَغْبِطُ

اصول کافی ج : 3 ص : 418 روایة 7:

شرح:

حسد آنست که نعمتی را که خدا به برادر دینی تو داده ، برای او نخواهی و از آن رنج ببری و آرزوی زوال آنرا داشته باشی چه آنکه بخودت رسد یا نرسد ولی غبطه آنست که با نعمت او کاری نداشته باشی و آرزو کنی که خودت هم مثل آن نعمت را داشته باشی.

حسد از نظر عقل و شر مذموم و ناپسندع است ، زیر حسد بیماری دلست و بدخواهی برادر مسلمان و ناراحتی از لطف و نعمت یزدان و اعتراض بر عدالت خدایتعالی و نظام احسن او و این ناراحتی بسا موجب لاغری تن و اختلال حواس و دق کردن حسود می شود، پس حسود دشمن جان خود است ، ولی غبطه و رقابت ممدوح و مستحسن است و در آیات شریفه و اخبار و احادیث گاهی از آن به تنافس تعبیر شده و گاهی به مسابقه و تسابق .

مانند:

- (1) و فی ذلک فلیتنافس المتنافسون.
- (2) سابقوا الی مغفرة من ربکم.
- (3) فعلیکم بهذه الخلائق فالرموها و تنافسوا فیها.
- (4) فسابقوا - رحمکم الله - الی منازلکم الی امرتم ان تعمروها و الی رغبتم فیها و دعیتم الیها.

باب : عصبیت

بَابُ الْعَصَبِيَّةِ

توضیح:

مراد به عصبیت و تعصب مذموم که در این باب مفاسدش ذکر می شود آنستکه : حمایت و طرفداری از فامیل و دوست رفیق شود، در راه ستم یا عقیده باطل ، و همچنین طرفداری کردن از مذاهب باطله پدران و دفاع از جاهل و گمراهی و پایداری بر عقیده ای که انسان داشته و فهمیده باطلست تعصب مذمومست. و نزدیک به معنی تعصب است حمیت و انفة که خدایتعالی فرماید: اذ جعل فی قنوبهم الحمیة ، حمیة الجاهلیة و اما تعصب در راه حق و طرفداری از عقاید صحیحه و حمایت اهل حق چه خویش باشد و چه بیگانه محمود و پسندیده و گاهی واجب و لازم است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: کسی که تعصب برد یا برایش تعصب برند (در صورتیکه به آن تعصب راضی باشد) رشته ایمانرا از گردن خویش باز کرده است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ تَعَصَّبَ أَوْ تَعَصَّبَ لَهُ فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الْإِيمَانِ مِنْ غُنْقِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 419 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: (مانند روایت اول).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ وَدُرُسْتِ بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ تَعَصَّبَ أَوْ تَعَصَّبَ لَهُ فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَ الْإِيمَانِ مِنْ غُنْقِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 419 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر که در دلش باندازه دانه خردلی عصبیت باشد خدا او را روز قیامت با اعراب جاهلیت مبعوث کند.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّوْفَلِيِّ عَنْ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ حَبَّةٌ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ عَصَبِيَّةٍ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ أَعرَابِ الْجَاهِلِيَّةِ

اصول کافی ج : 3 ص : 419 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هر که تعصب کند خدا دستمال و سربندی از آتش بسر او بندد.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ خُضَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ تَعَصَّبَ عَصَبَهُ اللَّهُ بِعَصَابَةٍ مِنْ نَارٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 420 روایه 4:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ عَامِرِ بْنِ السَّمُطِ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ حَمِيَّةٌ غَيْرَ حَمِيَّةِ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَ ذَلِكَ حِينَ أَسْلَمَ غَضَبًا لِلنَّبِيِّ ص فِي حَدِيثِ السَّلَى الَّذِي أَلْفَى عَلَى النَّبِيِّ ص

اصول کافی ج : 3 ص : 420 روایه 5:

شرح:

داستان شکمبه در روایت 1213 ج 2 ص 340 ذکر شد. و اما داستان اسلام آوردن جناب حمزه را مختلف نوشته اند، آنچه از این حدیث شریف پیداست همان داستان شکمبه انداختن ابوجهل روی سر پیغمبر صلی الله علیه و آله بوده است که در ابتدا تعصب حمزه را برانگیخت و با وجود آنکه مسلمان نبود بحمايت برادرزاده خود (حضرت صلی الله علیه و آله) برخاست، ولی چنانکه مورخین ذکر نموده اند حمزه در آنجا به ابوجهل گفت: اکنون که تو برادر زاده ام را دشنام می دهی من هم دین و عقیده او را دارم، اگر می توانی مرا برگردان، ولی چون بخانه برگشت مردد شد و گفت: خدایا! اگر دین او درست است، قلب مرا آشنا کن و گرنه مرا از این گرفتاری (حمایت بیجا) نجات ده، و شب را با کمال ناراحتی بسر برد و چون صبح شد، نزد پیغمبر صلی الله علیه و آله رفت و گفت: پسر برادر! برای من پیش آمدی کرده که راه چاره آنرا نمیدانم، آیا دین تو هدایت است و صواب یا گمراهی و خطا، پیغمبر صلی الله علیه و آله به او متوجه شد و او را موعظه کرد و بشارت داد و انداز فرمود: تا خدا ایمانرا از برکت فرمایشات آنحضرت در دل او افکند، حمزه گفت: شهادت دهم که تو صادقی، دینت را اظهار کن که من یاور تو هستم.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: ملائکه می پنداشتند شیطان از آنها است ولی در علم خدا از آنها نبود تا بسبب حمیت و تعصب باطن خود را اظهار کرد و گفت: (((مرا از آتش (روشن) آفریده ای و او را از خاک (تیره) خلق کرده ای.)))

شرح:

ملائکه می پنداشتند شیطان هم مانند آنها مقدس و مطیع خداست و هرگز گناه و نافرمانی نمیکنند ولی تنها حمیت و خود خواهی او موجب شد که نهان پلید خود را آشکار کرد و به آدم علیه السلام سجده نکرد پس از حمیت و تعصب بیرهیزید.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسَمِيِّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ

الْمَنْقَرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ
عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ع
عَنِ الْعَصْبِيِّ فَقَالَ الْعَصْبِيُّ الَّتِي يَأْتُمُ
عَلَيْهَا صَاحِبُهَا أَنْ يَرَى الرَّجُلُ شِرَارَ قَوْمِهِ
خَيْرًا مِنْ خِيَارِ قَوْمٍ آخَرِينَ وَ لَيْسَ مِنَ
الْعَصْبِيَّةِ أَنْ يُحِبُّ الرَّجُلُ قَوْمَهُ وَ لَكِنْ مِنَ
الْعَصْبِيَّةِ أَنْ يُعِينَ قَوْمَهُ عَلَى الظُّلْمِ
اصول کافی ج : 3 ص : 421 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:

از علی بن الحسین علیهما السلام راجع به
عصیت پرسیدند، فرمود: عصیتی کته
صاحبش بسبب آن گنهگار است اینستکه
کسی بدان قوم خود را از نیکان قوم دیگر
بهتر داند، ولی دوست داشتن کسی قوم
خود را عصیت نیست ، بلکه کمک کسی
قوم خویش را بر ستم از جمله عصیت
است.

باب : کبر و بزرگ منشی**بَابُ الْكِبَرِ****توضیح:**

کبر بر خلاف تواضع اینست که کسی خود را از دیگران بزرگتر و بالاتر داند و بر او گردنکشی و سرفرازی کند، ولی عجب که در باب آینده ذکر می شود اینست که : انسان خود بین و خودپسند باشد و بر خود بیاد، پس در تکبر لازمست دیگری باشد و انسان خود را از او بالاتر داند ولی در عجب بودن شخص دیگر و ملاحظه برتری بر او لازم نیست.

مرحوم مجلسی علاوه بر اخبار این باب ، آیات و روایات بسیار دیگری در مذمت این صفات در مرآت العقول نقل می کند و سپس می گوید: تکبر بر سه قسم است:

- (1) تکبر بر خدایتعالی که از همه بدتر است مانند تکبر فرعون و نمرود.
- (2) تکبر بر پیغمبران و امامان ، مانند کسانی که بآنها نگرویدند و گفتند: اءنؤ من لبشرین مثلنا بلکه بایشان ناسزا گفتند و آنها را کشتند.
- (3) تکبر بر بندگان خدا، و سبب تکبر چند چیز است:

- 1- علم و دانش . 2- عمل و عبادت . 3- حسب و نسب نژادی . 4- جمال و زیبایی . 5- ثروت و دارائی . 6- زور بازو و نیرومندی . 7- داشتن پیروان و یاران و شاگردان و نوکران و فامیل و خویشان.
- اما معالجه تکبر دو راه علمی و عملی دارد: راه علمیش اینست که : انسان بحقارت و پستی خود و عظمت و کبریائی پروردگارش آگاه شود، ولی این دو آگاهی طول بسیار دارد و نهایت علم صدیقین همین است ، ولی برای شناختن حقارت خود کافی است که در یکی از آیات بسیار قرآن که در این زمینه وارد شده است تأمل کند، زیرا علم اولین و آخرین در قرآنست برای کسیکه چشم بصیرتش باز باشد.
- مرحوم مجلسی در اینجا آیات بسیاری نقل و تفسیر میکند، یکقسمت از آن آیات اینست(((: قتل الانسان ما اكفره من اى شىء خلقه ، من نطفة خلقه فقدره ثم السبيل يسره ، ثم اماته فاعقبره ، ثم اذا شاء اعنشره))) خدایتعالی در این آیات اشاره می فرماید: که انسان حادث است یعنی میلیونهای سال نابود و معدوم بوده و سپس از خاک و نطفه و خون و علقه و مضغه پلید و متعفن خلق شده ، و در آخر بیجان میشود و زیر خاک میرود و دوباره مشیت خدا او را از خاک بر می آورد.
- و اما راه عملیش مواظبت داشتن بر رفتار صلحا و متواضعین مخصوصا پیغمبر صلی الله علیه و آله است ، زیرا آنحضرت با وجود مقام ارفع و شامخش ، روی زمین مینشست و غذا می خورد و می فرمود: من بنده هستم و چون بندگان غذا می خورم - مرآت ج 2 ص 296.

ترجمه روایت شریفه:

حکیم گوید: از امام صادق (ع) پرسیدم :
کمترین درجه الحاد چیست ؟ فرمود:
کمترین درجه آن کبر است.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ أَبَانَ عَنْ حَكِيمٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ
اللَّهِ عَ عَنْ أَدْنَى الْإِلْحَادِ فَقَالَ إِنَّ الْكِبَرَ أَدْنَاهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 422 روایه 1:

توضیح:

مرحوم مجلسی از مفردات راغب نقل کند که : الحاد انحراف از حق است چه مشرک بخدا شود و چه مشرک به اسباب (وسائل و سائلی که خدایتعالی میان خود و خلقش قرار داده (و شرک بخدا ایمان را باطل کند ولی شرک باسباب رشته های ایمان را سست کند، اما ایمان را باطل نکند.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ
عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ
أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ

يَقُولُ الْكَبِيرُ قَدْ يَكُونُ فِي شَرَارِ النَّاسِ مِنْ
كُلِّ جِنْسٍ وَ الْكَبِيرُ رَدَاءُ اللَّهِ فَمَنْ نَارَعَ اللَّهَ
عَزَّ وَ جَلَّ رَدَاءَهُ لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلَّا سَفَالًا إِنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ص مَرَّ فِي بَعْضِ طُرُقِ الْمَدِينَةِ وَ
سَوْدَاءُ تَلْقَطُ السَّرَقِينَ فَقِيلَ لَهَا تَنَحِّي عَنْ
طَرِيقِ رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَتْ إِنَّ الطَّرِيقَ
لَمُعْرَضٌ فَهَمَّ بِهَا بَعْضُ الْقَوْمِ أَنْ يَتَنَاوَلَهَا
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص دَعُوهَا فَإِنَّهَا جَبَّارَةٌ
اصول کافی ج : 3 ص : 422 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) می فرمود: تکبر در
بدترین مردم است از هر جنسی که باشند
(اگر چه پست و بی مقدار باشند)
کبر و بزرگ منشی لباس مخصوص خدا
است ، کسی که با لباس خدای عزوجل
منازعه کند، خدا جز پستیش نیفزاید.
رسول خدا صلی الله علیه و آله از یکی
کوچه های مدینه می گذشت و زن سیاهی
سرگین بر میچید، به او گفتند: از پیش
راه پیغمبر بکناری رو: او گفت راه پهن
است ، یکی از مردم خواست او را
بکناری زند (دشنام دهد) پیغمبر صلی الله
علیه و آله فرمود: رهایش کنید که او
سرکش است.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنِ الْعَلَاءِ
بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ
أَبُو جَعْفَرٍ ع الْعَزَّ رَدَاءُ اللَّهِ وَ الْكَبِيرُ إِزَارُهُ
فَمَنْ تَنَاوَلَ شَيْئًا مِنْهُ أَكَبَهُ اللَّهُ فِي جَهَنَّمَ
اصول کافی ج : 3 ص : 422 روایه 3:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: عزت و روپوش
خدا و بزرگ منشی زیرپوش خداست ،
پس هرکس بیکی از آنها دست درازی کند،
خدا در دوزخ سرنگونش کند.

شرح:

روپوش و زیرپوش استعاره است برای اختصاص عزت و بزرگ منشی بخدایتعالی چنانکه لباس روپوش و
زیرپوش هر کسی مختص بخود اوست.

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ عَنْ مَعْمَرِ
بْنِ عَمَرَ بْنِ عَطَاءٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ
الْكَبِيرُ رَدَاءُ اللَّهِ وَ الْمُتَكَبِّرُ يَنَارِعُ اللَّهَ رَدَاءَهُ
اصول کافی ج : 3 ص : 423 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) فرمود: بزرگ منشی
روپوش خداست ، و متکبر با روپوش خدا
کشمکش دارد.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ
خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ

لَيْثُ الْمُرَادِي عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْكِبَرُ
رَدَاءُ اللَّهِ فَمَنْ نَارَعَ اللَّهَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ أَكَبَّهُ
اللَّهُ فِي النَّارِ

اصول کافی ج : 3 ص : 423 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: بزرگ منشی
روپوش خداست و هر که نسبت بچیزی از
آن با خدا ستیزه کند خدا در آتش
سرنگوش سازد.

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَا لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ فِي
قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ

اصول کافی ج : 3 ص : 423 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:

امام باقر (ع) و امام صادق (ع)
فرمودند: هر که به سنگینی ذره ای
تکبر در دلش باشد. داخل بهشت نشود.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ
عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ
كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنَ الْكِبَرِ
قَالَ فَاسْتَرْجَعْتُ فَقَالَ مَا لَكَ تَسْتَرْجِعُ قُلْتُ لِمَا
سَمِعْتُ مِنْكَ فَقَالَ لَيْسَ حَيْثُ تَذْهَبُ إِنَّمَا
أَعْنَى الْجُحُودُ إِنَّمَا هُوَ الْجُحُودُ

اصول کافی ج : 3 ص : 423 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:

محمد بن مسلم گوید: یکی از آندو اما
علیهما السلام فرمود: هر که باندازه
سنگینی دانه خردلی تکبر در دلش باشد،
داخل بهشت نشود. راوی گوید: من گفتم :
انا لله و انا اليه راجعون ((22)) امام
فرمود: چرا گفتی : انا لله و انا اليه
راجعون ؟ گفت : برای آنچه از شما شنیدم
، فرمود: چنانکه تو فکر می کنی نیست ،
مقصود من انکار است ، و آن جز
انکار نیست (یعنی مقصود از تکبر انکار
خدا و گردنکشی در برابر اوست).

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَفْبَةَ
عَنْ أَيُّوبَ بْنِ الْحُرِّ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْكِبَرُ أَنْ تَغْمِصَ النَّاسَ وَ
تَسْفَهَ الْحَقَّ

اصول کافی ج : 3 ص : 424 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: تکبر
اینستکه : مردم را خوار شماری و حق
را سبک شماری (در برابر حق سفاقت
کنی).

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) از قول رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: بزرگترین تکبر خوار شمردن مخلوق و سبک شمردن حق است، راوی گوید: عرض کردم: خوار شمردن مخلوق و سبک شمردن حق چیست؟ فرمود: در برابر حق نادانی کند و باهل حق طعنه زند، پس هر که چنین کند با لباس مخصوص خدای عزوجل ستیزه کرده است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى بْنِ أُعَيْنٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ أَعْظَمَ الْكِبْرِ غَمْصُ الْخَلْقِ وَ سَفَهُ الْحَقِّ قَالَ قُلْتُ وَ مَا غَمْصُ الْخَلْقِ وَ سَفَهُ الْحَقِّ قَالَ يَجْهَلُ الْحَقَّ وَ يَطْعُنُ عَلَى أَهْلِهِ فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ نَارَعَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ رِدَاءَهُ

اصول کافی ج : 3 ص : 424 روایة 9:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: در جهنم دره ای است بنام دوزخ برای متکبرین که از شدت حرارت خود بخدای عزوجل شکایت کرد و در خواست کرد باو اجازه دهد نفس کشد، پس چون نفس کشید جهنم شعله ور شد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ فِي جَهَنَّمَ لَوَادِيًا لِلْمُتَكَبِّرِينَ يُقَالُ لَهُ سَقَرٌ شَكَا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ شِدَّةَ حَرِّهِ وَ سَأَلَهُ أَنْ يَأْذَنَ لَهُ أَنْ يَنْتَفِسَ فَنَفَسَ فَأُخْرِقَ جَهَنَّمُ

اصول کافی ج : 3 ص : 424 روایة 10:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) می فرمود: متکبرین (روز قیامت) بصورت مور در آیند، و مردم آنها را پایمال کنند تا خدا از حساب آنها فارغ شود.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ سِنَانٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ عَنْ أَخِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ الْمُتَكَبِّرِينَ يُجْعَلُونَ فِي صُورِ الذَّرِّ يَتَوَطَّاهُمُ النَّاسُ حَتَّى يَفْرُغَ اللَّهُ مِنَ الْحِسَابِ

اصول کافی ج : 3 ص : 424 روایة 11:

عَدَّةٌ مِنَ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ غَيْرٍ وَاحِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَمِّهِ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ مَا الْكِبْرُ فَقَالَ أَعْظَمُ الْكِبْرِ أَنْ تَسْفَهُ الْحَقَّ وَ تَغْمِصَ

النَّاسَ قُلْتُ وَ مَا سَفَهُ الْحَقِّ قَالَ يَجْهَلُ الْحَقَّ
وَ يَطْعُنُ عَلَى أَهْلِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 424 روایه 12:

ترجمه روایت شریفه:
عبدالا علی گوید: به امام صادق (ع)
عرض کردم: تکبر چیست؟ فرمود:
بزرگترین تکبر اینست که حق را سبک
شماری و مردم را پست دانی، گفتم سبک
شمردن حق چیست؟ فرمود: در برابر
حق نادانی کند و باهل حق طعنه زند.

ترجمه روایت شریفه:
عمر بن یزید گوید: به امام صادق (ع)
عرض کردم: من خوراک خوب می خورم
و بوی خوش می بویم و مرکب چابک
سوار می شوم، غلام دنبالم می آید، اگر
در اینها گردنکشی است تا نکنم. امام
صادق (ع) سر بزیر انداخت و سپس
فرمود: همانا گردنکش ملعون کسی
است که مردم را خوار شمرد، و در
برابر حق بی خردی کند، عمر (که یکی
از روایتست) گوید من گفتم: در برابر
حق نادانی نکنم، اما خوار شمردن را
ندانم چیست؟ فرمود: کسیکه مردم را
کوچک شمرد و بر آنها گردنکشی کند،
جبار و گردنکش است.

عَنْهُ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ
ع إِنِّي أَكُلُ الطَّعَامَ الطَّيِّبَ وَ أَشُمُّ الرِّيحَ
الطَّيِّبَةَ وَ أُرْكَبُ الدَّابَّةَ الْفَارِهَةَ وَ يَتَّبِعُنِي
الْغُلَامُ فَتَرَى فِي هَذَا شَيْئاً مِنَ التَّجَبُّرِ فَلَا
أَفْعَلُهُ فَأُطْرَقَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع ثُمَّ قَالَ إِنَّمَا
الْجَبَّارُ الْمَلْعُونُ مَنْ غَمَصَ النَّاسَ وَ جَهِلَ
الْحَقَّ قَالَ عُمَرُ فَقُلْتُ أَمَّا الْحَقُّ فَلَا أَجْهَلُهُ وَ
الْغَمَصُ لَا أَدْرِي مَا هُوَ قَالَ مَنْ حَقَرَ النَّاسَ
وَ تَجَبَّرَ عَلَيْهِمْ فَذَلِكَ الْجَبَّارُ
اصول کافی ج : 3 ص : 425 روایه 13:

شرح:

مرحوم مجلسی گوید: سر بزیر انداختن و سکوت امام اشاره دارد که این امور محل خطر است و موجب
تکبر، ولی ما وجه این اشاره را ندانستیم.

ترجمه روایت شریفه:
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: روز
قیامت خدا با سه کس سخن نگوید و به
آنها توجه فرماید و پاک و بی آایشان
نسازد و برای آنها عذابی دردناکست: پیر
زنا کار و سلطان جبار و فقیر خود خواه.

مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْحَمِيدِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص
ثَلَاثَةٌ لَا يَكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَ لَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَ لَا يُزَكِّيهِمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ شَيْخٌ
زَانٍ وَ مَلِكٌ جَبَّارٌ وَ مُقَلٌّ مُخْتَالٌ
اصول کافی ج : 3 ص : 425 روایه 14:

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ مَرْوَكِ بْنِ عَبْدِ عَمْرِو حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ يَوْسُفَ ع لَمَّا قَدِمَ عَلَيْهِ
الشَّيْخُ يَعْقُوبُ ع دَخَلَهُ عَزَّ الْمَلِكُ فَلَمْ يَنْزِلْ
إِلَيْهِ فَهَبَطَ جَبْرَائِيلُ ع فَقَالَ يَا يَوْسُفَ ابْسُطْ
رَاحَتَكَ فَخَرَجَ مِنْهَا نُورٌ سَاطِعٌ فَصَارَ فِي
جَوْ السَّمَاءِ فَقَالَ يَوْسُفُ يَا جَبْرَائِيلُ مَا
هَذَا النُّورُ الَّذِي خَرَجَ مِنْ رَاحَتِي فَقَالَ نَزَعَتِ
النُّبُوَّةُ مِنْ عَقَبِكَ عُقُوبَةً لَمَّا لَمْ تَنْزِلْ إِلَى
الشَّيْخِ يَعْقُوبَ فَلَا يَكُونُ مِنْ عَقَبِكَ نَبِيٌّ
اصول کافی ج : 3 ص : 425 روایه 15:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: چون یعقوب
سالخورده بر یوسف علیهما السلام وارد
شد، عزت سلطنت یوسف را گرفت و
با احترام او پیاده نشد، جبرئیل علیه
السلام فرود آمد و گفت: یوسف! کف
دستت را باز کن، چون باز کرد، نوری از
آن برخاست و در فضای آسمان قرار
گرفت. یوسف گفت: این چه نوری بود
که از کفم خارج شود؟ گفت: بکیفر
پیاده نشدنت برای یعقوب سالخورده نبوت
از فرزندان برکنار شد، و از نسل تو
پیغمبری نباشد.

شرح:

پیداست که چنین خلاقی نسبت بمردم عادی مستوجب چنان کیفری نیست، ولی پیغمبران بواسطه علو شأن و
رفعت مقامشان بکوچکترین خلاف مورد عتاب میشوند، و نظم و دقت دستگاه حساب خدا مقتضی همین سنجش
است.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هیچ بنده ای
نیست جز اینکه بر سرش لگامی است و
فرشته ای است که آنرا نگه میدارد. و
هرگاه گردنکشی کند، فرشته باو گوید:
فروتنی کن - خدا پستت کند - سپس
همواره نزد خود بزرگترین مردم و در
چشم مردم خوارترین آنها باشد، و هرگاه
تواضع کند، خدای عزوجل او را بالا برد،
و فرشته باو گوید: سرفراز باش - خدا
سرفرازت کند - سپس همواره نزد خود
کوچکترین مردم و در چشم مردم بالاترین
آنها باشد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ
عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ
مَا مِنْ عَبْدٍ إِلَّا وَفِي رَأْسِهِ حَكْمَةٌ وَ مَلَكٌ
يُمَسِّكُهَا فَإِذَا تَكَبَّرَ قَالَ لَهُ اتَّضَعْ وَضَعَكَ اللَّهُ
فَلَا يَزَالُ أُعْظِمُ النَّاسَ فِي نَفْسِهِ وَ أَصْغَرَ
النَّاسَ فِي أَعْيُنِ النَّاسِ وَ إِذَا تَوَاضَعَ رَفَعَهُ
اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ قَالَ لَهُ انْتَعِشْ نَعَشَكَ اللَّهُ فَلَا
يَزَالُ أَصْغَرَ النَّاسَ فِي نَفْسِهِ وَ أَرْفَعَ النَّاسَ
فِي أَعْيُنِ النَّاسِ
اصول کافی ج : 3 ص : 426 روایه 16:

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ

بَعْضُ أَصْحَابِهِ عَنِ النَّهْدِيِّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ
إِسْحَاقَ شَعْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُنْذِرِ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا
مِنْ أَحَدٍ يَتَّبِعُهُ إِلَّا مِنْ ذِلَّةٍ يَجِدُهَا فِي نَفْسِهِ
وَفِي حَدِيثٍ آخَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَا
مِنْ رَجُلٍ تَكَبَّرَ أَوْ تَجَبَّرَ إِلَّا لَذَلَّةٍ وَجَدَهَا فِي
نَفْسِهِ

اصول کافی ج : 3 ص : 426 روایه 17:

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: هیچکس لاف
بزرگی نزنند جز بسبب ذلتی که در خور
میبیند، و در حدیث دیگر است که
آنحضرت فرمود. مردی تکبر و گردنکشی
نکند، مگر بجهت ذلتی که در خود می
بیند.

شرح:

کسیکه میدانند دانش ندارد، در برابر مردم اظهار فضل و خود نمائی میکنند تا بدان وسیله نقص خود
را جبران کند، و کمالی برای خود بتراشد، و حاصل مطلب اینکه انسان بطبع خویش خواهان ترقی و
کمال و اظهار آن نزد همگنانست، پس اگر در واقع و حقیقت، شرف و کمالی داشته باشد، هدف و منظور
تامین می شود، و اگر آن کمال را نداشته باشد با خود نمائی و گردنفرازی بر مردم عیب خود را می
پوشاند و بخیال خویش هدفش را تاءمین می کند.

باب : خود بینی

بَابُ الْعُجْبِ

توضیح:

معنی عجب و فرق آن با تکبر در اول باب گذشته بیان شد.

ترجمه روایت شریفه:

امام صادق (ع) فرمود: همانا خدا دانست که ارتکاب گناه برای مؤمن از خود بینی بهتر است و اگر چنین نبود، هرگز مؤمنی بگناهی دچار نمی شد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِنَا مِنْ أَهْلِ خُرَاسَانَ مِنْ وَلَدِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَيَّارٍ يَرْفَعُهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَلَّمَ أَنَّ الذَّنْبَ خَيْرٌ لِلْمُؤْمِنِ مِنَ الْعُجْبِ وَ لَوْ لَا ذَلِكَ مَا ابْتُلِيَ مُؤْمِنٌ بِذَنْبٍ أَبَدًا

اصول کافی ج : 3 ص : 427 روایه 1:

ترجمه روایت شریفه:

و فرمود: هر که را خود بینی فرا گیرد هلاک نشود.

عَنْهُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ أَخِيهِ أَبِي عَامِرٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ دَخَلَ الْعُجْبُ هَلَكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 427 روایه 2:

ترجمه روایت شریفه:

علی بن سواد گوید: از حضرت ابی الحسن علیه السلام راجع به خود بینی و عجمی که عمل را فاسد کند پرسیدم ، فرمود: خود بینی چند درجه دارد: بعضی از آن درجات اینستکه . کردار زشت بنده بنظرش جلوه کند و آنرا خوب پندارد((23)) و از آن خوشش آید و گمان کند کار خوبی میکند،((24)) و بعضی از درجاتش اینستکه : بنده به پروردگارش ایمان آورد و برای خدای عزوجل من گذارد، در صورتیکه خدا را بر او منت است ((25)) (که بایمانش هدایت فرموده).

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ الْحَلَّالِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَوَيْدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ الْعُجْبِ الَّذِي يُفْسِدُ الْعَمَلَ فَقَالَ الْعُجْبُ دَرَجَاتٌ مِنْهَا أَنْ يَزَيِّنَ لِلْعَبْدِ سُوءَ عَمَلِهِ فَيَزَاهُ حَسَنًا فَيُعْجِبَهُ وَ يَحْسَبُ أَنَّهُ يُحْسِنُ صُنْعًا وَ مِنْهَا أَنْ يُؤْمِنَ الْعَبْدُ بِرَبِّهِ فَيَمُنَّ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِلَّهِ عَلَيْهِ فِيهِ الْمَنُّ

اصول کافی ج : 3 ص : 427 روایه 3:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي

عُمَيْرٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيُذْنِبُ الذَّنْبَ
فَيَنْدُمُ عَلَيْهِ وَ يَعْمَلُ الْعَمَلَ فَيَسْرُهُ ذَلِكَ
فَيَتَرَاخَى عَنْ حَالِهِ تِلْكَ فَلَأَنْ يَكُونَ عَلَى
حَالِهِ تِلْكَ خَيْرٌ لَهُ مِمَّا دَخَلَ فِيهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 427 روایه 4:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: مردی گناه می
کند و از آن پشیمان می شود، و کار
شایسته ای می کند و آن شادمانش می
سازد، و از حال پشیمانی دور می افتد،
در صورتی که بودنش بحال پشیمانی بهتر
است از شادی و سروری که او را فرا
گرفته است.

شرح:

معلومست که شخص پشیمان حال تواتبین را پیدا می کند و خدایتعالی فرماید: ان الله يحب التوابين و شادی و سرور، نازیدن و بالیدن برخداست ، علاوه بر آنه تعیین ارزش عمل بنده با سید و مولای او است و از این روایات پیداست که خدایتعالی گنهگار ترسان را از عابد خودبین دوست تر دارد.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ نَضْرِ بْنِ قِرْوَانَ عَنْ
إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَتَى
عَالِمٌ عَابِدًا فَقَالَ لَهُ كَيْفَ صَلَاتُكَ فَقَالَ مِثْلِي
يَسْأَلُ عَنْ صَلَاتِهِ وَ أَنَا أَعْبُدُ اللَّهَ مُنْذُ كَذَا وَ
كَذَا قَالَ فَكَيْفَ بُكَائُكَ قَالَ أَبْكِي حَتَّى تَجْرِي
دُمُوعِي فَقَالَ لَهُ الْعَالِمُ فَإِنَّ ضَحِكَكَ وَ أَنْتَ
خَائِفٌ أَفْضَلُ مِنْ بُكَائِكَ وَ أَنْتَ مُدَلٍّ إِنَّ الْمُدَلَّ
لَا يَصْنَعُ مِنْ عَمَلِهِ شَيْءً
اصول کافی ج : 3 ص : 428 روایه 5:

ترجمه روایت شریفه:
امام صادق (ع) فرمود: عالمی نزد
عابدی رفت و باو گفت : نماز خواندنت
چگونه و در چه حد است ، عابد گفت :
مانند منی را از نمازش میپرسند؟! در
صورتی که من از فلان زمان و فلان وقت
عبادت خدا میکنم ، عالم گفت : گریه
کردنت چگونه است ؟ گفت : چنان میگیرم
که اشکهایم روان می شود، عالم گفت :
همانا اگر خنده کنی و ترسان باشی ، بهتر
است از اینکه گریه کنی و ببالی ، هر
که بخود ببالد چیزی از عملش بالا نرود
(پذیرفته نشود).

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ
أَبِي دَاوُدَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحَدِهِمَا ع
قَالَ دَخَلَ رَجُلَانِ الْمَسْجِدَ أَحَدُهُمَا عَابِدٌ
وَ الْآخَرُ فَاسِقٌ فَخَرَجَا مِنَ الْمَسْجِدِ وَ
الْفَاسِقُ صَدِيقٌ وَ الْعَابِدُ فَاسِقٌ وَ ذَلِكَ أَنَّهُ
يَدْخُلُ الْعَابِدُ الْمَسْجِدَ مُدَلًّا بِعِبَادَتِهِ يُدَلُّ بِهَا

فَتَكُونُ فِكْرَتُهُ فِي ذَلِكَ وَ تَكُونُ فِكْرَةُ الْفَاسِقِ
فِي التَّنَدُّمِ عَلَى فِسْقِهِ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ مِمَّا صَنَعَ مِنَ الذُّنُوبِ
اصول کافی ج : 3 ص : 428 روایه 6:

ترجمه روایت شریفه:
امام باقر (ع) یا امام صادق (ع)
فرمود: دو مرد داخل مسجد شوند که
یکی عابد و دیگری فاسق باشد، و از
مسجد خارج شوند، در حالیکه فاسق
صدیق (مؤمن واقعی) شده باشد و
عابد فاسق، و این برای آنستکه عابد
داخل مسجد شود، در حالتیکه
بعبادتش ببالد و بآن بنازد و فکرش در آن
باره باشد ولی فکر فاسق درباره
ندامت و پشیمانی از فسقش باشد
و از خدای عزوجل راجع بگناهانی که
کرده آمرزش خواهد.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
يُونُسَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ قُلْتُ
لَأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع الرَّجُلُ يَعْمَلُ الْعَمَلَ وَ
هُوَ خَائِفٌ مُشْفِقٌ ثُمَّ يَعْمَلُ شَيْئاً مِنَ الْبِرِّ
فَيَدْخُلُهُ شُبُهَةُ الْعُجْبِ بِهِ فَقَالَ هُوَ فِي حَالِهِ
الْأَوَّلَى وَ هُوَ خَائِفٌ أَحْسَنُ حَالاً مِنْهُ فِي حَالِ
عُجْبِهِ
اصول کافی ج : 3 ص : 428 روایه 7:

ترجمه روایت شریفه:
عبدالرحمن بن حجاج گوید: به امام صادق
(ع) عرض کردم: مردی عملی (گناهی)
می کند و از آن ترسان و هراسان میشود
سپس کار نیکی می کند و او را شبهه
عجبی میگیرد (و بکار نیکش میبالد) امام
فرمود: او در حالت اولش با ترس بهتر
است از حالت عجب و خود بینش.

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
عُبَيْدِ بْنِ يُونُسَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص بَيْنَمَا
مُوسَى ع جَالِساً إِذْ أَقْبَلَ إِبْلِيسُ وَ عَلَيْهِ
بِرْنَسٌ ذُو أَلْوَانٍ فَلَمَّا دَنَا مِنْ مُوسَى ع
خَلَعَ الْبِرْنَسَ وَ قَامَ إِلَى مُوسَى فَسَلَّمَ عَلَيْهِ
فَقَالَ لَهُ مُوسَى مَنْ أَنْتَ فَقَالَ أَنَا إِبْلِيسُ
قَالَ أَنْتَ فَلَا قَرَبَ اللَّهُ دَارَكَ قَالَ إِنِّي إِنَّمَا
جِئْتُ لَأَسَلَّمَ عَلَيْكَ لِمَكَانِكَ مِنَ اللَّهِ قَالَ
فَقَالَ لَهُ مُوسَى ع فَمَا هَذَا الْبِرْنَسُ قَالَ بِهِ

أَخْتَطَفُ قُلُوبَ بَنِي آدَمَ فَقَالَ مُوسَى
فَأَخْبِرْنِي بِالذَّنْبِ الَّذِي إِذَا أَذْنَبَهُ ابْنُ آدَمَ
اسْتَحْوَذَتْ عَلَيْهِ قَالِ إِذَا أَعْجَبْتُهُ نَفْسُهُ وَ
اسْتَكْبَرَ عَمَلُهُ وَ صَغَرَ فِي عَيْنِهِ ذَنْبُهُ وَ قَالَ
قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِدَاوُدَ يَا دَاوُدُ بَشِّرِ
الْمُذْنِبِينَ وَ أَنْذِرِ الصَّادِقِينَ قَالَ كَيْفَ أَبَشِّرُ
الْمُذْنِبِينَ وَ أَنْذِرُ الصَّادِقِينَ قَالَ يَا دَاوُدُ
بَشِّرِ الْمُذْنِبِينَ أَنِّي أَقْبِلُ التَّوْبَةَ وَ أَعْفُو عَنِ
الذَّنْبِ وَ أَنْذِرِ الصَّادِقِينَ أَلَّا يُعْجَبُوا
بِأَعْمَالِهِمْ فَإِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ أَنْصِبُهُ لِلْحِسَابِ إِلَّا
هَلَكَ

اصول کافی ج : 3 ص : 429 روایه 8:

ترجمه روایت شریفه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
زمانی موسی علیه السلام نشسته بود
که ناگاه شیطان سوی او آمد و کلاه
دراز رنگارنگی بسر داشت ، چون نزدیک
موسی علیه السلام رسید، کلاهش را
برداشت و خدمت موسی بایستاد و باو
سلام کرد.

موسی گفت : تو کیستی ؟ گفت من
شیطانم.

موسی گفت : شیطان تویی؟! - خدا
آواره ات کند - شیطان گفت : من آمده ام
بتو سلام کنم بخاطر منزلتی که نزد خدا
داری.

موسی علیه السلام باو فرمود: این
کلاه چیست ؟ گفت : بوسیله این
کلاه دل آدمیزاد را میرایم (گویا
رنگهای مختلف کلاه نمودار شهوات و
زینتهای دنیا و عقاید فاسد و ادیان باطل
بوده است).

موسی گفت : بمن خبر ده از گناهی که
چون آدمیزاد مرتکب شود بر او مسلط
شوی ؟ شیطان گفت : هنگامی که او را
از خود خوش آید و عملش را زیاد شمارد
و گناهش در نظرش کوچک شود.
و فرمود: خدای عزوجل بداود علیه
السلام فرمود: ای داود! گنهکاران را
مژده بده و صدیقان (راستگویان و
درست کرداران) را بترسان ، داود عرض
کرد: چگونه گنهکاران را مژده دهم و
صدیقان را بترسانم ! فرمود: ای داود!
گنهکاران را مژده بده که من توبه را
میپذیرم و از گناه در میگذرم و
صدیقان را بترسان که باعمال
خویش خود بین نشوند، زیرا بنده ای

نیست که بپای حسابش کشم جز آنکه
هلاک باشد (و سزاوار عذاب ، زیرا از
نظر عدالت و حساب عبادات بنده با
شکر یکی از نعمتهای او برابری نکند).

در این جلد نیز مانند جلد دوم ، علاوه بر کتب لغت و تفاسیر که گاهی مورد مراجعه بوده است تنها مصدر و مرجعیکه همیشه بآن رجوع داشته ایم ، کتاب مرآت العقول بوده است که گاهی بمناسبتی از آن نام برده ایم ، و نیز مواردیکه در ضمن شرح و توضیح مطالبی تنها بفکر خود ما رسیده است با جمله مترجم گوید و امثال آن مشخص شده است مانند صفحات 84 - 86 و 367 - 368 که مطالعه آن دانشمندان نقاد را برای این کم مایه قصیر الباع اگر تذکری دهند سودمند است .
ما همواره هدایت فکر و قلم خویش را از خداوند خواستاریم و از لغزشهای آنها بذات مقدسش پناه میبریم . حسبنا الله و نعم الوکیل ، نعم المولی و نعم النصیر .
سید جواد مصطفوی